Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 2 липня 1936. Ч. 49 (948)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Св. Отець про завдання душпастирів.

Св. Отець приняв на урочистій авдієнції весь італійський епископат. 18 кардиналів, 210 епископів і 60 зверхників чинів зложило Св. Отцю побажання з приводу 80-ліття уродин. Св. Отець виголосив до зібраних промову про завдання душпастирів. Підчеркнувши вагу Катол. Акції, Св. Отець звернув увагу на дбайливість, якою епископи повинні окружати духовенство, особливо молодше. Велике значіння має вихованння в духовних семинаріях. Дуже важне навчання релігії в школах. Духовенство щораз ліпше приготоване до навчання релігії, коли здобуває мудрість метод і богатство ініціятиви. Дальше Св. Отець звернув увагу на обовязки в обороні моралі і пригадав небезпеки, що підкопують моральність під маскою псевдо-мистецтва, розривки й новочасности. Згідна й рішуча акція епископів в тім напрямі стрінеться з підпертям усіх, котрі розуміють, що приличність звичаїв дуже важна для будучности народу. (КАП).

Відозва монахів з Афона.

В анґлійських ґазетах появилася відозва монахів з Афонської гори. Ми — пишуть монахи — в такім положенні, що потребуємо допомоги. Треба нам хліба, обуви, свічок і оливи до лямпад. Зима була остра, не вродилося ніщо і тепер ми голодуємо. Особливо тяжко живеться тепер монахам монастиря св. Іоана Хризостома. Там найбільше монахів з Росії.

Протибольшевицька орґанізація Українців на Далекім Сході.

Харківський „Комуніст“ з 8. VI. с. р. пише, що в Славгороді, новосибірського району, де більшість мешканців Українці, влада впала на слід широкорозгалуженої орґанізації, що має звязки з Японією. В часі ревізії у передових членів комуністичної партії в Славгороді знайдено велику скількість часопису „Молодий Українець“. Його видають українські націоналісти в Харбіні за підтримкою Японії. В одного з арештованих знайшли кілька револьверів і бомб японського походження. Слідство виказало, що славгородські Українці мали дуже добре зорґанізований звязок з одним з міст України. Голова комуністичної партії славгородської округи Петро Паньків, Галичанин, їздив у справах ком. партії до Харкова і притім робив звязки з деякими людьми, передовсім з Галичанами, і доставляв до Харкова ґазети і книжки з Харбіна. Він також в невисліджений досі спосіб доставляє тим людям японську й німецьку зброю. Тепер Паньків десь скривається. З Київа виїхав до Славгороду слідчий суддя К. Луковський, що найкрасше визнається в орґанізаціях націоналістичних елементів. „Комуніст“ зазначує, що в усьому винні Галичани. Вони то вводять фермент серед спокійно настроєного населення та бунтують його проти совітської влади. („Н. Село“). — Розуміється, таке писання „Комуніста“ має на цілі підготовку до винищення на Великій Україні останків Галичан.

Крадіж крісів.

ІКЦ в ч. 179 пише: Наш познанський кореспондент доносить: В оборницькім повіті увязнено кількох членів Народової Партії у звязку зі справою крадіжи 16 крісів у „Стшелецкім Звйонзку“. Поліція веде в тій справі слідство. Тому імен обвинуваченых покищо не виявляють.

Протикомуністичний фронт у Франції.

Крім „Національного Фронту“, орґанізується в Парижі й цілій Франції ще „Протикомуністичний Фронт“. До його Головної Управи належать Жорж Бусперон, Андре Файе й Андре Грізоні. Значить праві зачинають опамятуватися.

Обмеження виїздів за границю.

Міністр внутрішних справ приказав воєводам припинити видавання збірних пашпортів на всякого рода прогульки. Збірні пашпорти можна буде тепер видавати тільки на підставі спеціяльних і виїмкових дозволів міністерства внутрішних справ. Щоб уникнути надужить з індивідуальними пашпортами на збірні прогульки, міністр внутрішних справ наказав заосмотрювати пашпорти в дописки, що вони уповажнюють до переїзду границі туди і назад тільки в однім місці. Такими місцями будуть наразі: Зебжидовіце для Чехословаччини, Австрії і Югославії; Снятин для Болгарії і Ромунії; Збоншинь для Німеччини, Бельґії і Франції. Обмеження виїздів стоїть у звязку з девізовою політикою.

Кишинів під водою.

З Бесарабії звідомляють, що в кількох місцевостях обірвалися хмари. Місто Кишинів частинно під водою. Долина Ґратієсті перемінилася в озеро. Населення евакуовано. Кільканацять осіб втопилося. Між ін. втопилася одна учителька, що виратувала кільканацять учеників. Зелізнича лінія від Кишинева до Черновець майже ціла під водою. Матеріяльні втрати великі.

Чоловік без імени.

Родичі повинні дбати про документи своїх дітей. Бо інакше дитина може стати безіменна й без державної приналежности. Таке сталося з одним Французом. Він тепер має 22 роки. 1914 р. його родичі були в Лондоні й тоді в готелю вродився їм синок. Батько заклопотаний іншими справами забув полагодити формальности й поїхав до Франції з жінкою і з незареєстрованим сином. Потім батько пішов на війну, а син жив дальше без ніяких документів. Перші клопоти зачалися, коли хлопець хотів записатися до школи. Показалося, що він не має паперів. Анґлійці не хочуть видати йому документів, бо ніде не записано, що він вродився в Анґлії, а французькі власти також відмовилися видати йому тепер документи. І так дитина опинилася без імени. Тяганина родичів безконечна.

Т-во взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20,

приймає до обезпечення:

від огню: хатні й господарські рухомости, худобу, пашу, збіжжя, товарі, як теж будинки вільні від примусу обезпечення,

від крадежі з вломом: домашне урядження, товарі в крамницях і складах, готівку, векслі, вартісні папери, уряджения церков, канцелярій і бюр, машини до писання і рахування і т. п.

НОВЕ СОВІТОФІЛЬСТВО

в польсько-українськім „зближенні“.

Така тепер дивна мода прийшла: мода на „зближення“. Зближаються до себе ріжні партії в політиці, твориться „народні фронти“ (для комуністів...), пізнаються взаїмно ті, що досі не знялися... Ну й очевидно „зближаються“ до себе Українці й Поляки. Богато польських часописів і журналів поміщує статті на теми польсько-українського пізнання та зближення. Деякі з тих часописів роблять се справді з доброї віри й волі; деякі вважають те „зближення“ лише засобом до зневтралізування українських карасів.

Ґеніяльно примінена підлазка комуністів для „еспанізації“ Польщі видала в останніх часах богато журналів і ґазет, в яких під усякими формами скрито поширюється симпатії до комунізму, або бодай до „народнього фронту“, спільного з большевиками. Деякі з тих журналів чи „ідеольоґій“ іменують себе навіть прихильниками ідей маршала Пілсудского, хоч се рівночасно зовсім їм не перешкаджає помалу підготовляти комуністичний розвал Польщі. Недавно в обороні діточого журналу „Пломик“, якого число прокуратура сконфіскувала за захвалювання большевизму (дітям!), станули редактори „Курєра Поранного“, відомого саме з того, що його редактор Стпічиньский, б. секретар масонської льожі, належить до завзятих „пілсудчиків“...

До того рода підлазкових журналів належать теж „Сиґнали“, місячник в польській мові, що виходить у Львові. „Сиґнали“ виходили давно частіше, та — мабуть через брак передплатників — перестали виходити. Сього року, відомого з приготувань до еспанізації Польщі, „Сиґнали“ знову почали виходити. І то відразу в технічно досконалій формі. А хоч такий роскішний ґрафічний вигляд чимало коштує, то проте „Сиґнали“ дуже дешеві, очевидно для популяризації.

Попри поклони в бік маршала Пілсудского „Сиґнали“ ставлять досить ясно свою л і в у і д е о л ь о ґ і ю. А поміж рядками можна там доглянути схильність до „народнього фронту“ з комуністами. Воно не дивниця, бо серед підписаних імен авторів, що працюють в „Сиґналах“, більшість творять непольські прізвища: Голлєндер, Зандлєр, Берман, Лявтербах (співробітник „Хвілі“), Гемар, Зальцман, Блюменфельд, Фоґель,

Лейвік, Шимель і т.д. Інші, як прим. Проміньский, теж не-Поляки, лише приняли польські назвища... Попри них є на розплодок кілька Поляків з лівиці та ріжного рода „всюдиписці“, що „принципіяльно“ пишуть в усяких ґазетах, де лише вдасться. Очевидно, годі такий журнал уважати за виразника польської гадки, хоч він і печатається польською мовою. Се лише ще одна підлазка „народнього фронту“ з большевиками, шкідлива і для Поляків і для Жидів.[1])

Чи „Сиґнали“ справді йдуть за вказівками „народнього фронту“ з большевиками? Се досить очевидна річ, та ось дещо для доказу того. Критик А. Кручковский у статті „До критиків“ („Сиґнали“ ч. 14, ст. 3) пише про відомий большевицький конґрес у Парижі, на котрім ВОКС зорґанізував большевицьку культурну підлазку у Франції й інших країнах, ось таке: „Паризький конґрес в обороні культури і спроби з о р ґ а н і з у в а т и о д и н ф р о н т лівих письменників — вплинули наче бальсам на нашу молоду критику“. (Підчеркнення моє, Ар.). Дальше Кручковский захвалює твори Бруно Шульца, Роґовского та Лесьмяна, бо їх „творчість краще причинюється до перемоги ідеї суспільного поступу, ніж „революційні“ вірші Леца.“ Інакшими словами: не треба занадто ясно говорити про большевицьку революцію, як се робить Лец, а старатися підкласти сю революцію як зозулине яйце під назвою „суспільного поступу“. Метода зовсім ВОКС'а, большевицького товариства для збольшевизування західної культури.

В тім самім числі „Сиґналів“ (ч. 14, ст. 9) Т. Голлендер дає переклад з твору жидівського комуніста Б. Брехта п. з. „Леґенда про померщого жовніра“. Ось строфка з того перекладу, як зразок „ідеалів і смаку“:

„A że zgnilizna żołnierzyka
Cuchła — kadzidłem za nim tuż
Wykadza klecha i kusztyka,
Że nie powinien śmierdzieć już.“

Подібні і ще гірші свинства, які просто тяжко повторити, містить 15 ч. „Сиґналів“, до того ще з ілюстраціями такого самого „Німця“ К. Арнольда, з насміхом із хреста, з покаяння, з родин і т. п. В тім же числі є така знаменна „Епітафія пяниці тай дещо й собі самому“ пера якогось Яна Гущи (ст. 12):

Spoczywa tu pijak. Co tam ukrywać,
kiedy to fakt oczywisty.
Przechodniu! za jego duszę nieszczęśliwą
wypij kieliszek czystej.

Нікій А. Червіньский в інтервю з большевичкою Т. Талди захвалює совітський фільм (ч. 16, ст. 8). В тім же числі Дебора Фоґель дає переклад з жидівського статті Г. Лейвіка про жидівську сучасну літературу (ст. 9). Стаття виразно підчеркує ліві поґляди того автора. І зновже в тім самім числі якийсь Мірослав Жулавский хулить (ст. 4), М. Проміньский захвалює неморальну повість (ст. 5) і при тій нагоді „тяжко мудро“ пише: „В житті реліґійні й суспільні системи се... спроба стабілізації людської совісти в конкретні форми, яких вартість хотілосяб продовжити хочби на секунду поза самі народини нового пізнання. Та чоловік обізнаний з дисципліною знання“ (читай: Проміньский...) „знає, що се даремне...“

Таких відкрить можна в „Сиґналах“ знайти богато. Та се справа польських католиків, а мені слід врешті перейти до причини, що викликала сю статтю. Сею причиною... польсько - українське зближення в „Сиґналах“.

Як я вже згадав, годі вважати „Сиґнали“ за вираз польської суспільности в Галичині. Вартість такого „зближення“ нас зі „Сиґналами“, се властиво представлення нас не польській суспільности, а радше інтернаціонально - богемістичним виїмкам, що претендують до назви „польські“. Рівночасно таке „зближення“ з „Сиґналами“ дає нам в очах правдивих Поляків марку лівизни та правдоподібно „народнього фронту“ з большевиками. До того таке „зближення“ се рід кривого дзеркала, в якому українські справи відзеркалюються не по правді, а — чемно кажучи — по „вражінню“ співробітників „Сиґналів“. Виходить з того така дивна „інформація“, як прим. у дописі кореспондента соціяліст. „Manchester Guardian'y“, який так описує відносини в Галичині („Сиґнали“ ч. 14, ст. 5):

„Друге снідання їв я в незвичайно милих і культурних українських націоналістів, обід у горячих польських патріотів. Найдивніше те, що обі родини були споріднені й обі походили від Жидів!“

Вже з того кривого цитату можемо припустити, що співробітником у ділі „зближення“ нашої суспільности з „народнім фронтом“ совітофільських журналів буде хтось з колхозу Рудницьких. І справді. Коли в „Сиґналах“, що виходили 1935 р., писали всі важніші „назустрічанці“, відомі зі свого лівичання, то в „Сиґналах“ з 1936 р. „зближає“ нас до „народнього фронту“ сам доктор Михайло Рудницький (той з „Діла“, з „Нових Шляхів“, з „Назустрічі“ і з „Хвилі“). Тому кілька літ пан М. Р. писав у жидівській „Хвилі“ в тім дусі, що — мовляв — українська галицька література дідька варта чи, властиво, просто нема її. Сталість переконань пана М. Р. відома: те саме пише він сього року в „Сиґналах“ (ч. 15, ст. 9, стаття п. з. „Coś niecoś o kobiecości“). В тій статті др. М. Р. прихвалює одну авторку, якої твори видало „Діло“ і надгородив др. М. Р. з „Діла“. При тій нагоді М. Р. не забуває копнути Лесю Українку, Наталю Королеву, О. Ольжича, Ольгу Кобилянську й інших. Все те очевидно марнота, бо пишуть не про „coś niecoś o kobiecości“, а так собі, про такі дурниці як реліґія, патріотизм і мораль. Та хитрий пан доктор Михайло не пише того спроста, а ось як, по „арійськи“:

„Обурювалися“ (за надгородження писань пані Вільде) „деякі католики й молоді націоналісти. „Еротика?! тьфе! а деж високі ідеали національного відродження, остоя традиції й віри, пшедмурже нової культури в часах таких епохальних перемін...!“ — Хотілосяб на те відповісти просто: „А деж твори з тими високими кличами? Гаразд, просимо... надгородимо їх радо, але перше всього мусять бути!“ Був один томик поезій Ольжича, відомого з „панцирних строф“, та цим разом звеніли вони так невиразно, якби автор забув про ролю, яку собі сам вибрав: в шоломі з перами. Була одна повість дебютантки з фірмою католицького видавництва, буцімто на відважну тему — про винахідника стрільного пороху Шварца; і хоч авторка до блідих монахів додала дідька, то річ була варта дідька...“

Так то „обєктивно“, в дусі „Назустрічі“ пан др. М. Р. представляє нашу сучасну галицьку літературу... Про нашу літературу взагалі можуть „поінформувати“ чужинців такі вислови п. М. Рудницького:

„Велика поетка Леся Українка... залишила драми... що не надаються на лектуру... Ольга Кобилянська по знаменитих дебютах... перейшла до повістей на рівені М. Родзевичівни ...на щастя вони майже не читані.“

Кінчить пан М. Р. свої інформації суто „арійським“ сосом, власної рецепти:

„Волимо мужчин, що пишуть про жінок і жінок про мужчин, ніж гермафродитів і монахині, що пишуть про лицарів, дідьків і ангелів пером, замоченим у крови крілика, що хотів бути царем пустині.“

Автопортрет доктора М. Р. вдався знаменито. Не знаю, чи навіть пок. Тарас Крушельницький очеркнув краще пана доктора, ніж зробив се сам др. М. Р. у наведених стрічках...

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Та рівночасно годі не признати пану докторові певної постійности в його змаганнях: як у „Нових Шляхах“ так і в „Сиґналах“ іде він назустріч „народньому фронтові“ з большевиками. Як комбатантів у тій „ґарній“ справі вибирає він собі співробітників ліберальної „Назустрічі“: „Сиґнали“ 1936 р. друкують переклади „назустрічанців“: Ірини Вільде, Б. І. Антонича, Юрія Косача. А попри них „зближають“ теж „польській“ суспільности... Василя Бобинського, відомого в нас редактора комуністичних ґазет (тепер у курорті на Соловках)...

Гадаю, що найкращою відповідю на таке „зближення польсько-руське“ буде для нашої суспільности віддалитися від „Сиґналів“, „Назустрічі“ й „Діла“, де нас зближають тихо та непомітно також — до большевицького „народнього фронту“. А що деякі з тих ґазет пускають час до часу „католицькі вздохи“, то се тільки димова заслона для закриття того, що за нею діється.

Теоретично можнаб „Діло“ поправити так, що зміненоб у ньому деяких співробітників. Теоретично... Бо в дійсности колхоз Рудницьких засів там так міцно, що скорше випре „клерикалів“ восточного духа, ніж вони його. Маленький примір. По моїй статті про шкідливість книжок, які „Бібліотека Діла“ намітила видати, „Мета“ в чемний спосіб заапелювала до „Діла“: мовляв, „Мета“ гадає, що видавництво „Діла“ всетаки не видасть злих творів, бодай тих, що на церковнім „Індексі заборонених книжок“... Словом — „Мета“ хотіла чемним способом навести „Діло“ на праву путь. „Діло“ зареаґувало: В новинці п. н. „Новий том бібліотеки Діла“ („Діло“ ч. 129, з 12. 6. ц. р.) стоїть виразно: „Ще цього місяця появиться черговий том нашої бібліотеки повість „Чародійна шкіра“ Бальзака у перекладі В. Софронова.“ Отже чемність „Мети“ мала якраз такий наслідок, як по простому кажучи „ґадане до лямпи“... Виразно кажучи: „Діло“ оповістило, що ще сього місяця видасть і вишле своїм передплатникам книжку, яка є на індексі. З того ясно, що не врятують „Діла“ від повільного сходу з лібералізму до щораз більшого лівичання ні член-основник „Кат. Союзу“ Кедрин, ні канонік, що сидить в Надзірній Раді „Діла“. Бо др. М. Рудницький се р і д н и й б р а т „п о б о ж н о г о“ К е д р и н а. Він знає чим кого зацитькати, ювилеєм, збіркою на вітражі в церкві і т. п. Розуміється, скло тих вітражів не витримає удару каміння, яке ладнає йому друга рука славетного рабіна від „европейської культури“...

А р а м і с.

Зовнішна політика Совітів

Під таким заголовком вийшла новим виданням велика книга П. Мілюкова у французькій мові, ст. 530. Вона доведена аж до французько-совітського пакту. Мілюков доходить до висновку, що большевики дійсно хочуть мира просто для збереження своєї власти. Тимсамим, каже, совітська власть працює для охорони Росії від розпаду й нового розділу, а се годиться з загальним бажанням рос. націоналістів. Розуміється, Европа примирилася з совітами зі страху перед Німеччиною. Одначе по вступленні СССР до Союза Народів можна замітити доволі скорий упадок його зразу великого міжнародного впливу.

Многоженство в Єгипті

В Єгипті перший раз оповіщено статистику про многоженство в тім краю. І так за перших 9 місяців м. р. заключено 302.862 подруж, з того лише 19.553 многоженних. В 17.950 случаях мужчина женився з 2 жінками, в 1.456 з трома, в 147 з чотирма. Цікаво, що найбільше многоженних є не між богачами, а між небогатими селянами. Вони женяться з двома жінками тому, бо наймати робітницю дорожше ніж удержати ще одну жінку.

[1]) Для Жидів шкідлива з двох причин: 1) Бо відбирає жидівській нації її людські сили та перемінює їх на інтернаціональне барахло. 2) Бо зайвий раз дає антисемітам привід ідентифікувати жидівство з большевизмом. — Здаю собі справу з того, що інтернаціоналісти з жидівського роду знову заіменують мене за сю статтю антисемітом; та се якраз така симпліфікація як ототожнювання жидівства з большевизмом. Хоч отже мої писання се „літерацке помрукі гітлеризму“, як писала „Хвіля“, проте вважаю їх саме за оборону жидівської нації перед тими, що ведуть за собою — „пер контрастум“ — гітлеризм. Уважаю за відповідне додати, що „Сиґнали“ мене особисто ніколи дотепер не зачепили, навпаки похвалили, пером Б. І. Антонича. Отже сей мій „напад“ на них викликали не особисті, а громадянські мотиви.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Орієнтація на червону Москву

і вірнопідданість Польщі.

„Діло" в ч. 141 принесло отсю статтю:

Що галицькі москвофіли мусять орієнтуватись на кожну Москву, без огляду на її краску та ідеольоґічний зміст, це річ зовсім ясна і зрозуміла. Від часу, коли так трагічно провалилась віра у непохитну тривкість і силу білого царя, — від часу, коли москвофільські біженці з Галичини пережили у країні своїх мрій (у Москві і Ростові н. Доном) найбільші наруги, закінчені для декого навіть розстрілом (нпр. Бендасюк), для наших москвофілів були лише дві дороги: або зробити основну перевірку свого світогляду про єдину неділиму і „адін русскій народ" (140 мілионів!) та перейти в український національний табор, або погодитись зі зміною режіму в Росії, як на річ другорядну, та орієнтуватись далі на Москву, як уже червону столицю зреформованої, але далі істнуючої „єдиної неподільної". В кожному разі москвофільство передвоєнного типу, згуртоване довкола „старокурсників" з „Галичанина" і „Русского Слова" (реакціонери Маркова) та „новокурсників" (націоналісти Дудикевича) — перестали істнувати. Не стало старорежімного російського уряду Протопопових, не стало й бунтівничих патріотів типу Пуришкевича. „Русский Исполнительний Комитет", реактивований за українських часів, мало мав часу займатися засадничими ідеольоґічними питаннями: спершу актуальною була будова галицької української державности, потім треба було боронитись перед польськими адміністраційно-воєнними розпорядками. Як відомо, галицькі москвофіли йшли в рр. 1918 — 20, спільним фронтом з українським національним табором і щойно 29. VI. 1920 року відбулось у Львові перше москвофільське віче, на якому Лев Черкавський референтував політичну ситуацію у протиукраїнському та польсько-угодовецькому дусі, займаючи супроти Росії становище дуже туманне і неясне. Але „Русскій Голос", який почав виходити якраз два роки пізніше (29. VI. 1922), стояв ще на протипольському опозиційному становищі. І щойно від половини 1923 р., себто вже після ухвали Ради Амбасадорів, почалась виразна диференціяція москвофільського табору. Пригадаємо її у найважніших рисах: Недобитки колишньої „Галицко Русской Організації" склали (1.XI 1923) „Русску Народну Організацію", що була гуртком непримиримих реакціонерів, — величезна більшість відразу почала схилятися до большевиків та оснувала „Партію Народньої Волі" (1. V. 1924), яка перетворилась у „Сель-Роб" і була розвязана як прибудівка Комінтерну (26. IX. 1932), — вкінці третя ґрупа, що була радше гуртком кількох одиниць, склала фікційну орґанізацію „Русску Аґрарну Партію" (зїзд 2. V. 1931), ад узум влади. Після розвязання „Сель-Робу" і безслідного загину РАП-а залишилась на місці „реґіональна ґрупа" „Русского Національного Обединенія", вже як загальноросійської орґанізації в цілій Польщі, — під назвою „Русска Селянска Орґанізація" (РСО, основана 29. VI. 1926). Згодом „теоретик" тої ґрупи п. Сірко-Каренін-Бондаренко-Білинський, склав цілу штудерну своєріднy „ідеольоґію" з „русскою нацією" і „українським народом", „російським ґосударством" і „українською державою", — про що вже бувала широко мова. За всіми цими фразеольоґічними парованами скрите звичайне московське єдино-неділимчество і щодо спільноти національної (окремої української нації взагалі нема, є лише „україноґільські сепаратисти"!) і щодо московського територіяльного імперіялізму, який всякі змагання до державної самостійности вважає замахом на неподільну „русску" землю. Але тут і починається заковика.

Річ у тім, що та РСО вважає можливим сидіти на двох стільцях: щораз виразніше схилятися до сучасної, себто комуністичної Росії, як свого ідеалу, та одночасно не вгавати у вірнопідданчих заявах супроти Польщі. З хвилиною, коли почалось проголошування „сталінівського патріотизму", коли реактивовано „червоних козаків", а гасло спільного фронту промостило московським впливам за несповна один рік в десятеро ширшу дорогу у Франції, ніж робота всіх Керенських і Мілюкових за 18 літ, — гін наших москвофілів до червоної Москви мусить кріпшати. Це зовсім зрозуміло. Річ тільки у тім, як він себе проявляє, чи хтось більше зручний, щоб його скрити, чи — ширший. Має РСО два пресові орґани: „Русскій Голос" і „Землю і Волю". Перший з них — інтелігентніший, зручніший, хитріший, стоїть видно на становищі, що сама його російська мова достаточно маніфестує зусилля переконати світ, що тут, у Галичині, істнує московська національна меншина. Найбільш енергії „Р. Голос" витрачує на впевнювання, що терміни „русскій" і „московський" чи „російський" це не одно і те саме, та що „русскій" обхоплює без решти й „українців" (у лапках) як „малоросів", що є племенем „русским". „Земля і Воля" в таку сміховину не бавиться. Писана українсько-московським воляпіком, тарабарщиною, якою говорять між собою галицькі москвофіли, що не вміють ані літературної української, ані російської мови, „Земля і Воля" веде „практичну роботу", відповідно реферуючи і насвітлюючи події. Просимо брати число за числом, статтю за статтею. Про львівські й анальоґічні інші вуличні криваві події референтувала „З. і В." як про маніфестацію, яка залишила „сильне впечатлініе" та гідна наслідування для селян як зразок „клясової солідарности". Про большевицьку руку в тих вуличних заворушеннях ані словечка, зате мали ми там перестороґу під адресою селян, що „могуча фалянґа свідомих і здисциплінованих роздавить" тих, що „не учаться з примірів других кляс". Про „нове правительство Франції" пише „З. і В." неначе орґан французького народнього фронту. Історія у Нагуєвичах представлена як інтриґа і бешкет українських націоналістів, за Слонімським протестує член РСО проти труднощів, з якими ніби стрічається у Польщі совітська література. І т. д. і т. д., — совітофільство видне з кожного рядка того орґанчику.

Рішуче застерігаємось проти закиду, начеб ми хотіли цими увагами стягнути репресії уряду на „Землю і Волю" та всю РСО. Навпаки, ми переконані, що ані РСО ані її сухітничі ґазетки не мають у народі ніякого впливу і значіння: комуністична акція, яка йде тепер повною парою у краю, має далеко кращі і доцільніші засоби. Але від репресій до протекції — це величезна дорога. І цього вже ми не можемо второпати: як може на становищі державного комісаря Народнього Дому перебувати член тієї партії, що у своєму орґані постійно і систематично настроює читачів якнайсимпатичніше до Совітів та яка тушує і промовчує все, що моглоб шкодити комуністичній роботі?!

Наступає чорна хмара

Жидівська проблема в Польщі й Україні.

Під таким наголовком принесли „Українські Вісти" кілька статтей. Виймаємо з них отсей уривок:

Загострення жидівського питання на етноґрафічних польських землях і проклямування боротьби з жидівством в господарстві всіма польськими національними чинниками — від ендеків і людовців до санації включно — створює для українського населення в Польщі зовсім нову ситуацію.

Нема сумніву, що під впливом економічного бойкоту жиди покидатимуть польські етноґрафічні землі. В Познанщині жидів вже майже нема. Витискатимуть їх і з „конґресівки". Кудиж вони поїдуть? Ми вже ствердили, що поза межі Польщі ледве чи виїде природний приріст „польських" жидів. Отже треба передбачувати, — а перші признаки того вже є — що жиди, витискані з польських етноґрафічних земель, сунутимуть на українські етноґрафічні землі.

Та конкретна загроза стоїть перед нами в усю ширінь. Під впливом польського бойкоту готова витворитися самочинно нова „черта оседлєнія", що покриватиметься, як колись в Росії, з землями, заселеними Українцями. — Тепер в Польщі 3 і пів мил. жидів, себто кождий 9-ий мешканець — жид. На наших етноґрафічних землях вже сьогодні жид припадає щонайменше на 7 мешканців. Але може дійти до того, — якщо акція проти жидів серед польського населення прибиратиме на силі — що тут на наших землях на 3-ох українців припадатиме один жид і то купець, ремісник, аґент, адвокат, лікар.

Подивімся дійсности отверто у вічі. Жиди не заложать рук і не вмиратимуть голодовою смертю. Інстинкт самозбереження наказуватиме їм шукати виходу і власне тому вони намагатимуться переселюватись там, де специфічні національні умовини дають їм певні можливости існування і діяння, як чинник не лише толерований але й до деякої міри потрібний.

Жиди на наших землях сповнюють подвійну ролю. 1) Є вони засобом асиміляції (вони надають містам польський характер) і 2) жиди є розсадником комунізму. Перша функція обчислена на те, щоб заслужити собі на ласку і згляди. Друга — щоб розсадити існуючі форми і стати, як в Совітах — панівною нацією. Тому зовсім нічого дивного нема напр. у фактах, що комунізм має своїх приклонників і серед жидівських капіталістичних верств. Влада часто притягає більше як гроші...

Обі функції, що їх сповняє жидівство у відношенні до нас — для нас шкідливі й ворожі. З того ясно випливає, що чим більше жидів живе на нашій території, тим більша загроза з їх боку не лише для нашого господарства, але й для національної спільноти взагалі. Зріст жидівського населення між нами — це зріст ворожих українській спільноті сил, це грізний засіб для утривалення нашого політичного і господарського поневолення.

Наступає на нас чорна хмара. Грізна не лише розкладовими елементами, але й капіталами, збираними інтернаціональним жидівством, себто уоружена тою модерною зброєю, якої нам дошкульно бракує. Наступає та хмара під впливом майже солідарної акції всього польського громадянства, яке виповіло жидівству економічну боротьбу.

Щож ми маємо робити? Заложити руки і ждати?

Примітка. Ред. „Нової Зорі": Маємо враження, що филя Жидів посувається тепер в Польщі в більшій мірі зі сходу на захід, ніж з заходу на схід. Бо всетаки на заході Жиди мають більшу можливість людського життя ніж в дуже великій нужді, в яку вони зачинають попадати на сході. В усякому разі справа ся вимагалаб статистичного ствердження.

Большевицьке наставлення

„Український Бескид" в ч. 24 приніс отсей допис з Ужґороду:

Від часу, як Чехословаччина заключила союз з большевицькою Москвою, большевицькі ідеї помалу, але послідовно проникають чеське життя, а большевицькі емісарі почуваються в Чехословаччині, як в себе дома. Вплив большевизму кріпшає і на Закарпатті. Свідчить про се хочби отся подія:

В Ужгороді побудовано великий ґмах „Краєвий Уряд" на поміщення найвищих краєвих властей. Дня 10 червня відбулась офіціяльна торжественна передача сеї будівлі до вжитку. На сю врочистість приїхав також міністер внутрішних справ Др. Йосиф Черни. Ця передача будівлі відбулась без посвячення, отже не так, як велить християнський звичай, а обмежилась продукціями чеського співацько-музичного товариства „Сметана" (названого так в честь чеського композитора Сметани), промовами краєвого президента Розсипала, міністра Черного, ґубернатора Грабара і адвоката Штефана. Від 5—10 в салі готелю „Корона" відбувся бенкет, полученій також з промовами, при участи около 200 осіб.

В тім торжестві-передачі дому „Краєвого Уряду" ані Преосв. Владика Стойка ані ціла гр.-кат. Капітула не взяли участи, бо гр.-кат. Церкву поминено в програмі торжества. До сего протесту гр.-кат. Церкви прилучились також римо-католики — Чехи, Словаки і Мадяри.

Безперечно аранжери торжества поступили так під впливом большевицького наставлення чеського громадянства і по большевицьки, без посвячення, передали „Краєвий Дім" до вжитку.

З того приводу відбулися дня 14 червня протестуючі збори ужгородських греко-католиків в салі епископської палати. По рефераті ректора духовної семинарії о. Хири розвинулась оживлена дискусія, в якій забирали голос передовсім світські інтеліґенти, пятнуючи нехристіянське поведення аранжерів торжества.

Забрав голос також Преосвящений Владика і заявив, що торжество без участи Церкви є образою гр.-кат. Церкви. Осуджуючи гостро таке поступування, Преосвящений підніс богату діяльність гр.-кат. Церкви також на ділянці культурно-національній та заповів протест в міродайних чинників і домагання належної сатисфакції. Коли недавно в Банській Бистриці, на Словаччині, відбувалась передача новозбудованої радієвої стації, то врочистість передачі розпочалась Службою Божою, а акту посвячення радієвої стації доконали три владики. „Нам — говорив Преосв. Владика Александер — не позволили поблагословити будову „Краєвого Уряду", де буде також засідати наш парлямент та де буде вирішуватись доля нашого народу. Посвятимо ми цей дім, але аж тоді, коли наш підкарпатський нарід вибере собі на представників вірних і ревних синів Церкви і народу!"

Промова і протест Преосвященого зробила велике враження на учасниках зборів та вкоротці дійшла до відома цілого громадянства і урядових чинників.

Нема сумніву, що легковаження Церкви урядовими кругами є наслідком теперішної політичної ситуації на міжнародній арені. Чехословаччина перелякана Ґітлєром кидається в рамена Сталіна. Сциллю оминає, щоб впасти в Харибду. А що большевики особлившу увагу звертають на „Прикарпатську Русь" — тож і чеські урядові круги роблять так, щоб большевиків не дразнити. Точнісінько так, як перед війною відносились до царської Росії і оминали все, що могло їй не подобатись.

Та не тільки поминено Церкву — мимо того, що Преосв. Владика Александер перед урочистістю передачі на це звертав увагу — аранжери свята уладили це свято так, якби були не в автономній країні, яка добровільно, на підставі договору, злучилась з Чехословаччиною, але в підбитім краю. На домі „Краєвого Уряду" маяв тільки чеський прапор, а не вивішено синьо-жовтого прапору, який є краєвим прапором і якому чеська влада в 1919 р. через ґенерала Енока і віцеґубернатора Еренфельда обіцяла пошану і честь. Не допущено також до програми торжества нашого хору.

Взагалі це торжество зробило пригноблююче враження на наше громадянство. А могло бути інакше. — Закарпатський.

Чи Ви складаєте річники „Нової Зорі"?

ОСИП НАЗАРУК

А лисиці брешуть на щити червоні...

ВЗАЄМИНИ МІЖ ВЕЛИКОЮ УКРАЇНОЮ І ГАЛИЧИНОЮ.

ТРАКТАТ ПРО ТАЙНУ ХАОСУ ПРИСВЯЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИМ ЖІНКАМ І ВІЙСЬКОВИМ.

4) А трета причина, чому козаки Запорожці віддали без бою свою столицю Січ, була та, що вони не мали своєї ідеї, бо ідейна спільнота без бою не віддає свого гнізда, навіть коли той бій безвиглядний. В тім часі ідея була ще більше звязана з релігією ніж тепер. Козацька Січ видвигала як свою ідею боротьбу за православя. Не виключаю, що лучші одиниці або й гурти козацької спільноти дійсно мали ту ідею. Та з другої сторони треба взяти під увагу те, що „правдивим православям“ чванилася безнастанно Москва і брала те православя немов в монопольне посідання, не лише супроти Литви та Польщі, але й супроти України тай навіть супроти Византії, — зовсім подібно як теперішна Москва бере ідею комунізму в монопольне посідання й каже, що лиш вона ту ідею розуміє, а українські большевики то „властиво“ буржуї та націоналісти, зн. можна їх бити. Тактика Москви не змінилася ні на волос. Річ ясна, що під гіпнозою Москви, яка довго ділала в тім напрямі, що лиш Москва розуміє і посідає ідею „правдивого православя“, запоріжське козацтво вже давно далося переконати, що нпр. Галичани нездібні зрозуміти ідею „правдивого православя“. Наслідком того було те, що за кождим приходом козацтва на галицьку землю падали його жертвою галицькі — православні церкви. Ось докази:

Рік 1648. Року ахми была воина з Козаками и тогожъ року Хмельницкій Гетманъ войска Запорозкаго во плѣнъ прошолъ з козаками по Вислу и много забрали Татаре Христянъ пошло до поганской руки въ неволю, а потому учинилося недобре; лѣти потом настали тяжкіе, жолнѣровъ не мало были, стацие брали людей лупили, з лану брали троякую стацію по сту золотых и тріицетъ. — Записка на книзѣ Бесѣды св. Іоанна Злат. на 14 Посланій св. Апостола Павла — Кіевь 1623 въ библіотецѣ монастыря Креховского — cf. 1651.

1655 р. Козаки съ Москалями снова воевали Польщу, разоряли церкви и священниковъ въ церквахъ пекли. — Записки Добромильского монастыря. („Пекли“ — значить припікали жаром або горячою оливою, щоб сказали, де сховані гроші й дорогоцінности).

В року же ахие былъ (сочинитель сей записки) въ Немировѣ при храмѣ Святой и животворящои Тройцы. Тамъ же Козаки изъ Москвою въ той часъ людій пекли, драли, брали и церкви божіи внѣвецъ ажь догрунту и престоли вывертали.

Тогож року (1656?) и мѣста попалили коло Львова предмѣстя всѣ, и мѣсто набралося страху. Яворовъ, Немировъ, Яновъ, Городокъ, Любачевъ, Подтеличь... и много иншихъ, которыя и незнаю сѣлъ израховати. Тогожъ року и Шведы были вышли, скоро по козацке и забавилися не мало. — Рукоп. Устав церковн. XVIII в. принадлежащій нѣкогда къ Благовѣщенской церквѣ въ городѣ Стрыѣ, теперъ въ моемъ посѣданіи.[1]).

Коли я уважно перечитав такі й подібні річи зі старих хронік галицьких монастирів і церков та порівнав се з тим, що сам бачив і пережив над Дніпром, — я розвязав собі загадку, чому за тілько століть наше львівське міщанство ні разу не пробувало лучитися з православними козаками, що надтягали від сходу, хоч також було православне і хоч життя його було дуже тяжке. А воно весь час стояло при католицькій Польщі. Вже тоді мали Поляки у Львові можливість створити подібно сильний завязок своєї і нашої національної могутности, як створили Англійці у своїм звязку зі Шкотами. Тоді Польща не виконала сего, а навпаки поти завзято боролася з нашим елементом, аж поки втягнена в вир боротьби за наші землі з Росією сама стала також добичею Росії.

До якої міри безслідно минула для Поляків та тяжка лекція їх історії, свідчать резолюції проурядового „Звйонзку Офіцеруф Резерви“, ухвалені у Львові весною 1936 р. в присутности урядуючого віцевоєводи п. Соханьского, команданта ДОК VI ґен. Літвіновіча й інших представників польської влади та суспільности. Ті резолюції домагаються витворення засобів, які успішно противилисьби переходови землі в полудневосхідних воєвідствах в непольські руки. Отже вже не говорять навіть про те, щоб земля польських панів-дідичів не переходила в непольські руки, але взагалі земля. Далі домагаються ті резолюції привернення польському народови назад „зрутенізованих мас“, а саме при помочі урядового спростування „хибних метрик“. То значить, що староства малиб просто масово спростовувати „хибні метрики“, а про те, котрі метрики „хибні“, малиб рішати розуміється вони. Таким способом можна очевидно „спростувати“, що хто схоче і де хто схоче. Далі домагаються ті резолюції отверто плянової кольонізації нашої землі, хоч тут наш нарід аж дуситься з браку ґрунту. Вкінці „Звйонзек Офіцеруф Резерви“ противиться навіть усяким переговорам правительства з Українцями. Притім не треба забувати, що се проурядова орґанізація військових і хто до її виділу дався вибрати.

І все те діється не тільки по такій тяжкій лекції, яку Поляки мали в своїй історії, але ще до того в часі, коли кождої хвилі може вибухнути нова велика війна. Чи можливо, щоб такі резолюції, ухвалені в присутности представників найвисших урядових установ в краю, не мобілізували Українців до протипольського наставлення? І до того всего тих резолюцій виконати не можна в часах, коли націоналізм перейма народні маси на цілій кулі земній. І щож іншого може викликати переписування метрик, як не масову ненависть? І де тепер в Европі є така держава, що малаб гроші на плянову кольонізацію? А визначення комусь землі при недоставленні йому інвентаря і грошей на загосподарювання се не кольонізація, тільки деморалізація свого власного народу. Не говорю вже про справедливість такого поведення зі сторони суспільности, котра сама недавно вийшла з неволі.

Так можна тільки замкнути шлях до порозуміння двох народів і унеможливити правдиве скріплення — в часі, коли над обидвома зависла гроза...

*

Про відношення, яке повинно бути між Галичанами і наддніпрянськими Українцями цікаво і слушно написав Вячеслав Липинський до галицької редакції „Українського Скитальця“ в Йозефові дня 31. III. 1924. (доповнивши се потому в листі до ред. львівського „Поступу“).

Ось дотичні місця його листів:

„Правно-державне й історичне значіння злуки західних українських земель (ЗУНР) зі східними (УНР) дня 22 січня 1919 року.“ Просите, щоб я підчеркнув виховуюче значіння цього акту. Але якраз цього не можу зробити, бо власне з точки погляду національного виховування нації вважаю цей акт у великій мірі неґативним. Будучи Галичанином я старавбися якнайменше думати про соборність. Чому?. Тому, що соборність Вас, Галичан, національно деморалізує. Соборність у Вас — це инша відміна старого москвофільства, австрофільства і недавнього антантофільства. Там мав визволити з „лядської неволі“ всеросійський Цар, всеавстрійський Цісар і вседемократичний Вільзон, тут — всеукраїнський Київ. В дійсности ж такі сподівання тільки ослаблюють Вашу відпірну силу. Ви відступаєте тепер перед Польщею в напрямі на Київ і дурите себе тим, що такий відхід Вас скріпляє. В цьому деморалізуючий вплив соборности. Здорова нація про соборність не говорить, а соборність робить тим, що кождий стоїть на своїм місці лицем до ворога, а не спиною. Соборність мусить служити точкою виходу для руху вперед, а не ціллю для руху назад. Ширення ідеї соборности в тій формі, яку породив акт з д. 22 січня 1919 р. — щоб Галичина дивилася на Київ, замість дизнитись на Сян... — вважаю одною з відмін нашого національного руїнництва.

До цього місця мого листа, щоб уникнути непорозумінь, додаю для читачів „Поступу“ кілька слів пояснення. Дуже помилявсяб той, хто вважавби мене ворогом соборности. Навпаки, соборність вважаю одним із тих краєугольних каменів, без яких самого поняття — „українська нація“ — помислити не можна. Виступаю тут, в цьому листі з 1924 р., як і завжди зрештою, проти такого розуміння соборности, яке я запримітив у великого числа Галичан і яке — на мою думку — в великій мірі лягло в основу відомого акту 1919 р. Таке розуміння соборности полягає в тім, що Галичанам шлях до Львова ввижається через Київ, думаючи, що в той спосіб вони йдуть на Львів. Наслідком такого розуміння соборности був катастрофальний для Галичини „ісход“ великої частини як галицької армії так і галицької інтеліґенції на Наддніпрянщину ще задовго до остаточної катастрофи. Колиб усі ці Галичани, що во ім'я так зле зрозумілої соборности покинули Галичину, або не вернули до неї (напр. з рос. полону), станули були всі разом на своєму галицькому фронті, то доля Галичини, а з нею й цілої України, булаб сьогодня инша. Бо власне належу до тих, що Галичині, як взагалі Західній Україні, признають не аріергардну а авангардну ролю в українськім життю. І тому болить мене таке розуміння соборности, яке з Піємонту України робить — одступаючий поволі в напрямі на схід — український тил.[2])

Як відомо, Липинський належав до найбільших українських патріотів (говорю про здорового Липинського). В цілій нашій історії ми не богато мали таких патріотів, що хоч походили по батьку і по матері з польських родів, одначе вродившися на українській землі, з високої благородности своєї почувалися до обовязку, свій ум і працю свого життя присвятити упорядкуванню страшних відносин свого рідного краю. На вічний спомин світитимуть над нашою землею передовсім два такі імена: Мрозовіцкий, син теребовельського старости за старої Польщі, що його наш Гетьман Богдан іменував комендантом всеї козацької кавалерії; се той сам, що про нього співається в народній пісні:

Ой Морозе Морозенку,
Ти преславний козаче,
За тобою Морозенку,
Вся Україна плаче.

А другий такий був Липинський, що дав нам першу систему політичного думання. Був се чоловік геніяльних здібностей і великої праці. Се оден з тої правдивої аристократії, що думає над упорядкуванням життя, достойного розумних людей — без огляду на те, до якої нації належить дана людська спільнота. Отже той велит думки бачив в Галичині Піємонт України і в Галичанах авангарду всіх Українців, — значить тут бачив центр і серце та мозок всеї української нації, хоч сам походив з Великої України. Що він сказавби тепер на вид безглуздного здавання першенства прав і обовязків Галичан перед всякого рода Доценками...

Не тільки думаючий Українець, але також думаючий Росіянин, Поляк, Чех, Ромун, Мадяр, мусить признати, що тут у Галичині центр кристалізації всеї української нації, що від збереження здоровля сего нашого національного центру залежить життя всеї української нації. Що більше! Залежить здоровля і будучність нації польської й російської та

[1]) Гл. Сводная Галицко-Русская Лѣтопись съ 1600 по 1700 годъ, Составилъ А. С. Петрушевич. Львовъ. Изъ типографіи Ставропигійского Института, 1874. — Ст. 101, 123, 124.

[2]) Гл. Поступ, Вістник літератури і життя, річник VII, ч. 5—6, ст. 140—141.

всего Словянства: бо коли знайдуться такі необачні сили, що довго не допускатимуть до скристалізування української нації на одиноко можливий взір кристалізації (т. зн.: галицький), — тоді зі всеї української нації зробиться страшний неорґанічний пісок, що в жахливо руйнуючий спосіб впливатиме на всі сусідні народи. Коли українська етнія не скристалізується в націю, то під національно-етнічним і моральним оглядом на всім просторі її повстане те, що в ґеоґрафії називається пісковою пустинею. А кожда піскова пустиня має тенденцію поширюватися, помаліше або скорше, залежно від рухів в атмосфері. Тут криється незглибиме море терпіння, яке в разі недопущення до кристалізації нашої нації буде жахливо клекотіти і заражувати своїм руїнництвом все довкруги. Таке вже було нераз в історії сеї землі. Вона під оглядом жаху більше репрезентує Азію ніж репрезентувала Московщина. Тому в кристалізації української нації мають добре зрозумілий інтерес всі її сусіди довкруги.

А ми Галичани, частина будучої української нації, маємо обовязок — по забезпеченню своїх позицій тут у своїй вузшій батьківщині, — присвятити свою силу: кристалізації української нації над Дніпром.

Отже: там може відограти спасенну ролю галицька сила тільки тоді, коли 1) не змішається з тим хаосом, 2) не піддасться йому ні гуртом, ні поодиноко, 3) не припустить до душі своєї, до серця свого і до думки своєї ні одної з приємних пісень Сирени тої, 4) коли морально стоятиме дуже високо над тим хаосом, 5) коли дисципліна в її нутрі буде найвисшого сорта. Та найважніше з того всего, що мусить становити ядро тої високої моралі і тої найвищої дисципліни, се покора. Збірна, публична покора галицького племени перед розвязкою тої надзвичайно тяжкої загадки.

І тут доходимо до вияснення одного позірного противорічча в сих розважаннях. Я сказав вище, що в рр. 1918-1919 Галичани зробили на Великій Україні два великі блуди: перший той, що взяли участь у поваленні Гетьманського правительства, а другий той, що вступивши на Україну в стотисячній силі, не оповістили виключно своєї диктаторської влади, хоч могли се зробити. І далі порадив я тут Галичанам, щоб на будуче рішучо уникали тих двох блудів.

А щож малиб зробити, якби так, вступивши на тамошню землю в значній силі, застали там вже тамошну Гетьманську Владу, повну блудів і недостач... Чи ми малиб її валити, дуфаючи на свою точність і систематичність, перевагу і одностайність?.

Ніколи! І тут власне входить у ґру той найважніший момент покори. Який-же великий вождь Італії Муссоліні — великий без огляду на те, як він скінчить! Великий тим, що не повалив королівської влади в Італії, хоч міг се зробити.

Бо навіть найгірша орґанічна, спадкова, дідична влада монарха, піддержана свіжими силами, все ще очевидно лучша від не знати якої здібної та „гарної“ революційної влади. Властиво все була, є й буде тільки одна правдива влада: леґальна й орґанічна, то значить така, що переходить з батька й мами на сина або дочку. Така влада при сяк-так здоровім оточенні навіть тоді сильніша від усякої иншої, коли правний представник чи представниця тої влади ще в дітячій колисці. Ба, лучша навіть тоді, коли представник чи представниця леґальної орґанічної влади попаде в божевілля: бо й тоді можна установити небожевільного реґента або реґентку, а вже сама пошана прав того чи тої, на котрого чи на котру впаде страшний допуст божевілля, виховує нарід до пошани всего, що сперте на праві і справедливости. І пошанований буде такий нарід Богом і всіма народами довкруги — точно таксамо як не буде пошанований такий нарід, що в нім трохи не кождий крикун і горлоріз мріє про отаманську булаву, все одно як „здобути“ її, виборами чи перекупством, злодійством чи змовою з чужими і т. д. без кінця один наперед другого з облудним криком про конечність „народовластя“. Таке може довести лиш до руїни і хаосу. А коли такий хаос задовго треває і занадто кривавить, тоді благословенна влада кождого сусідного народу, що покорить такий хаос і заведе в нім лад і порядок. І тому якби Бог всемогутній дозволив колись Галичанам застати на Великій Україні орґанічну владу свого Монарха, то позинні її підпирати до останної каплини крови останного жовніра свого, як підпирав колись Дмитро, воєвода галицький, з галицькою залогою.

Отсе та висока місія галицького племени на будучність, якої віддаль і перспектива закриті перед нами.

(Далі буде).

Ризико се необхідна передумовина для повстання кождої самостійної ужиткової вартости. Без ризика нема ні капіталу, ні праці, ні продуктивности, ні ужиткування. (Вайс, Апольоґія, IV, 785).

Про напасть

В „Громадському Голосі“ ч. 22 з 13.6. 1936 р. появилася така замітка: „У Хомишинівських лісах стріляють до людей“. Дня 3 травня в Старих Богородчанах стрілив ґаєвий Кренц до безземельного Николи Олійника з Ст. Богородчан, котрий збирав ріща в лісі еп. Хомишина. Олійник побачивши ґаєвого, зачав втікати. Ґаєвий стрілив і поцілив його в ногу. — Олійник не бувби втікав, але він боявся суду, бо всіх, кого здибають у лісі з яким патиком, то подають до суду. Але цей селянин був „пописовий“ і ставав до перегляду військового і комісія військова віддала його до військового шпиталю, де йому повибирали з ніг шріт і справу віддали на судову дорогу.

Протокол

списаний з ґаєвим В. Крайцом в справі пострілу лісового шкідника Н. Олійника зі Старих Богородчан.

Дня 4. V. 1936 ок. год. 4 — 5 з пол., підчас обходу 96 відділу, ґаєвий почув, що в лісі хтось рубає. Підходячи потоком, помітив 3-ох осібняків, котрі побачивши ґаєвого, почали втікати. В погоні за ними серед сильних гущаків та більших і менших потоків, ґаєвий замотався і впав, при чому випалила йому стрільба. Зараз зірвався і побачивши ще одного з осібняків, підбіг до него та зловив за полу. В тім осібняк відвернувся, та вдарив його пилою по правій стороні голови. Тому, що осібняк стояв вище на березі, удар був так сильний, що спричинив упадок ґаєвого та хвилеве приголомшення. Коли прийшов до памяти, нікого вже не було. Піднісся з землі, за пару хвиль віднайшов капелюх та взявши в руки стрільбу, яка також упала на землю, побачив, що випалили обі люфи.

На місці крадежі побачив зрізаних 20 штук 8-метрових лат, які шкідники вспіли знести на купу. 21-шу лату почали зрізувати. Крадіж ґаєвий зголосив на постерунку, а злодій дістав на судовій розправі в Богородчанах 14 днів арешту без завішення.

Ст. Богородчани, дня 20. VI. 1936.

В. Крайц. Кость Іванусів списав протокол.

Примітка Ред. „Н Зорі“: Тепер повинна ред. „Гром. Голосу“ написати, чи ті, що бережуть ліса, мають обовязок пильнувати його перед безпляновим вирубуванням в білий день, чи уважає оправданим фізичний напад на ґайових та що робилиб панове редактори, якби так забирали їх майно. Тут замітимо, що Преосв. Ґреоґорій своїх лісів не має, бо се ліси дієцезального фонду. Тому писати про „хомишинівські ліси“ дуже не ялося.

Лікарський фейлєтон

Горяч і ґіґієна

Великі небезпеки від сонця.

Щороку, як приходить филя горячі, пригадуємо собі, що побіч богатьох приємностей горячого часу є також деякі терпіння: передовсім соняшний удар і удар горячі (Hitzschlag), що вимагають немало жертв.

Як не допускати до соняшного удару й удару горячі? При ударі горячі підноситься витворювання тепла, а віддавання тепла спинюється. Наступає затамування тепла в цілім тілі. Чистий удар горячі може повстати також без прямого ділання сонця при душній, парній погоді. Тоді звичайно викликає його напружена праця мязів. Особливо тоді, коли тісно прилягаючий одяг не дає скірі свобідно охолоджуватися. Сильне тілесне зусилля, пр. хід в грубім одязі з тяжким наплечником і в густих рядах людей причиняється до повстання удару горячі.

Під соняшним ударом розуміємо наслідки хороби, викликані безпосереднім ділачням сонця на голову й околицю карку. Переважно видні й довгофилеві лучі ділають на голову й околицю карку, мозкові болони подразнюються, наступають болі голови, корчі, делірія, викиди (воміти, вертання, блювання). Соняшний удар виступає головно в середині літа, коли сонце стоїть високо. Та звичайно виступають обі недуги разом: також при ударі горячі ділання сонця найчастіше відграє велику ролю.

Стара назва „удар горячі“ означає наглу як удар появу властивого захорування. Воно може остро наступити й по тім, коли горяч перестане ділати, до 6 годин пізніше. Болюче тиснення в голові, ослаблення, вичерпання, заворот голови, отяжіння членів тіла, миготіння перед очима, так зване обезсилення з горячі належать до вістунів. Температура тіла може піднестися дуже високо. При дальшім діланню горячі наступає забурення в віддиханню й діланню серця, можуть наступити блювання, скіра стає суха й горяча, виділювання поту спинюється, — критичний знак, — люди тратять свідомість і падуть.

В декотрих місцях виступають „корчі горячі“, часом у виді „делірії горячі“ як також омління. Проґноза удару горячі й соняшного удару в більшости випадків добра. Та коли температура тіла підноситься, проґноза погіршується. Смерть наступає часом через параліж важних центрів мозку. В лекших випадках по ударі людина приходить до себе. У звязку з ушкодженням горячю можуть остати неприємні захоріння пізніше, сильні болі голови і навіть психічні забуреня.

Нема такого правила, що слабші люди лекше дістають удар горячі. Навпаки! Товстота особливо причиняється до удару горячі, таксамо як обильне пиття алькоголю, невідповідний одяг, брак загартування на горяч, повний жолудок і праця мязів підчас горячі. Часом удар горячі виступає ендемічно (в цілім краю), як пр. в Північній Америці в часі відомих филь горячі. Подібно як підчас морської недуги також при ударі горячі можна зауважити нервове ділання: ледви зачне один падати, вже й інші падають „як мухи“.

Щоб не допустити до шкід горячі й охоронитися перед ними, треба хоронитися від сонця. Охолоджування, відпочинки й обильне споживання плинів. Зменшування виділювання поту приближає небезпеку удару горячі. Тому се дуже важне, щоб достарчити орґанізмови достаточну скількість плинів потрібних до творення поту. По напрузі підчас літної спеки напиток, — тільки не студений як лід, — корисніший ніж здержання від пиття зі страху перед перестудою. Колись перед машеруючими війсь-

Нова проурядова партія в Польщі

Варшавські політичні круги очікують з дня на день виступу полк. Коца з орґанізаційною програмою й заявою нового політичного уґруповання. В соймі заповіли утворення нового правительственного політичного табору премієр Складковский і посол Стпічиньский. Концепція нової політичної орґанізації знайшла засадничо прихильне приняття в соймі. Одначе з кількох сторін висловлено застереження і побоювання, щоб не віддали творення того табору в руки адміністраційних чинників. Посли домагалися, щоб сама суспільність орґанізувала новий табор, а не поліція, старости і воєводи. (Ґлос Народу ч. 171).

Хочуть позискати селян

Правительственні чинники постановили зачати широку акцію, щоб позискати селянські маси при рівночаснім усуненні від участи в тій акції політичних провідників. В тій ціли задумують м. ін. інтензивно здійснювати рільну реформу. Мають приспішити парцеляцію великої власности та призначити відповідні фонди на загосподарення поселенців. Також рішено зменшити тягарі, що їх дотепер поносили сільські громади на користь помешкань учителів народних шкіл. У правительственних кругах думають, що відповідна політика цін рільних продуктів, енерґійне переведення рільної реформи та зменшення фінансових тягарів сільського населення вистарчать до позискання широких селянських мас. Цікаво, що сей плян бере під увагу тільки господарське питання і нічого не згадує про політичні справи. („Хвіля").

Німецькі укріплення

в прикордонних провінціях.

Німецьке правительство оповістило, що Надренія, Саксонія, Шлезьк і Східна Прусія мають бути виїмкові під господарським оглядом. Ті провінції граничать з Францією, Бельґією, Чехословаччиною, Польщею і Литвою. В них промисл буде користати з виїмкових пільг і братиме висші ціни, ніж в інших провінціях. На терені тих провінцій зачалися стратеґічні роботи на велику міру. Окреслення прикордонних провінцій яко виїмково упривілеєних звязане з переведенням великих укріплень на всіх границях Німеччини. На підставі того всего можна собі уявити, якої завзятої війни очікують Німці.

ками висилано спеціяльні команди, що мали старатися про доставу води.

Коли загрожує або вже наступив соняшний удар або удар горячі, в першій мірі треба віддалитися від місця, де ділає горяч. Недужого занести в тінь, звільнити його одяг і не допускати до ніякого руху тіла. Добре ділають охолоджування, вахлювання воздуха, студений оклад на голову. Горішну часть тіла положити висше. Коли піт зачне знов виділюватися, се добрий знак. А коли нема доброго наслідку, тоді треба зачинати вохкі натирання або пробувати обливати ціле тіло холодною водою. Устає віддих, тоді треба зараз примінити штучне віддихання. Коли недужий не стратив притомности, тоді треба його спонукати, щоб пив богато води або остудженого чаю. Розуміється, всі ті заходи добрі тільки для першої помочі. Та зараз треба конче закликати лікаря.

Щоб не допустити до удару горячі, треба носити якнайлекший і не густо тканий а продувний одяг. Перед соняшним ударом охороняє відповідне накриття голови або густе волосся на голові. Хто має лисину, не повинен виставляти себе без капелюха на палячі лучі літного сонця.

Ювеналь. („Моргенцайтунг").

Великий процес ОУН

(Степана Бандери і тов.).

Двацятьтретого дня процесу, по промові останнього оборонця дра Старосольського предсідник уділив голосу поодиноким підсудним. — Підс. Макарушка: Як відомо — я обтяжив у слідстві зовсім невинну людину. Ся людина се підс. Равлик, з котрим я стрінувся вперше на судовій салі. Я вже раз переживав трагедію людини, що обтяжила невинну людину. З огляду на те, що переді мною довгі літа вязниці, прошу зняти з моєї совісти той тягар, котрим є свідомість, що я обтяжив невинного чоловіка. — Підс. Мигаль: Працюючи в ОУН я працював для відродження української держави. Ся праця була для мене всім змістом та ідеалом мого життя. — Підс. Підгайний: Наперед виясню справу замаху на А. Крушельницького. Не було тут ні моєї вини ні заслуг, що замах відкликано... Хотівби я, щоб моє заломання у слідстві не кинуло найменшої тіни на ідею... Те, що я заломався, було випливом чисто егоїстичних мотивів. До панів суддів присяглих маю одно прохання: Романа Шухевича обвинувачують за вчинки, які я виконав. — Підс. Мащак: Метою свого життя вважаю лише службу Україні. Україна була й є для мене така, що для неї не лише жити, але й умерти замало. Я хотів у боротьбі за українську державу, за визволення українського народу з неволі, в боротьбі за новий соціяльний лад, за соціяльну рівність, за Україну без холопа і без пана — знайти свою ціль і своє щастя... — Підс. Спольський: Я працював в ОУН з повною свідомістю доцільности і правильности її політичних метод. Тому вповні відповідаю за отсю свою працю... Я заломився у слідстві внаслідок тяжких фізичних і психічних переживань. — Підс. Малюца: Кожда ідея мусить витримати пробу смерти... Я виступив з відомою заявою у варшавському процесі, що її тут відкликую. Я заломався з особистих причин. Нині я знаю, що я заломився і несу та носитиму всі наслідки того заломання... — Предс.: Сего не треба. — Малюца: В усякім разі я волівби нині не жити, як мати за собою такий вчинок. — Підс. Стецько: Я писав на теми ідеольоґічно-суспільні, політичні, етичні і т. д. Оцінюючи дійсність, що існує в українській суспільности і на українських землях, я поставив такі тези: Сьогоднішний змисл життя узмістовлюється в тім, що ідеал людини се ідеал національно-суспільний. Нац. суспільну працю вважаю обовязком кождої людини. Всім змислом життя мусить бути нац. суспільний ідеал. При оцінці розвязки соціяльного питання можна узмістовити його в 4-ох точках: момент національний, момент безклясовий, момент етики та момент праці. Єдина праця рішає про вартість людини. Критерієм у вирішуванні соціяльного питання може бути тільки суспільна справедливість. Я видвигав ідею нового суспільного порядку. Тим новим суспільним порядком має бути ідея солідаризму професій, не кляс в економічнім розумінні. Далі я видвигнув у своїй діяльности тезу, що Україна повинна стати ідейним, моральним і культурним центром. Довкруги нього повинні зосереджуватися змагання інших поневолених народів... Я виконував обовязок, котрий диктувала мені моя приналежність до української суспільности. Я визнаю, що українська держава існує, існує потенціяльно в серцях українського народа. Не існує покищо реально, але існує морально, існує і правно в наших душах. Змислом мого життя було: Україна вільна, Україна без хлопа й пана. Я вірю в перемогу... — Підс. Янів: Я не хочу боронити своєї особистої волі, хоч яка цінна вона для мене... Хочу боронити своїх ідей, своїх думок, своїх поглядів. Коли я мігби вповні вияснити тут свої погляди, думаю, що не можна булоб сказати, що я затроював душі української суспільности. Я застановлявся й діяв свідомо. У своїй діяльности я старався завжди про одно, щоб кермуватися тим, що Римляни називали „віртус". Моє становище випливало з великої віри, передовсім з віри в українську націю. Сьогоднішна боротьба української нації нпр. з Москвою се боротьба з ідеєю комунізму, що затроює нинішний світ, нинішну культуру. — Підс. Бандера: Прокуратор сказав, що на лаві підсудних засідає гурт українських терористів — і штаб. Хочу сказати, що ми члени ОУН не терористи. ОУН огортає своєю акцією всі ділянки національного життя. Щодо ком. Коссобудзкого, то 1933 р. я дістав звіт, що ком. Коссобудзкий пристосовує до українських політичних вязнів ріжного рода репресії... Я вважав, що орґанізація має обовязок взяти тих вязнів в оборону і з тої причини я дав приказ виконати атентат на ком. Коссобудзкого. Щодо замаху на волинського воєводу Юзефского, то Юзефский мав погибнути не тому, що хотів зближення обох народів, але тому, що метою політики польського правительства, зокрема на Волині, яку репрезентував воєв. Юзефский, була державна й національна асиміляція Українців. На дир. Бабія і Бачинського революційний трибунал видав присуд смерти за злочин національної зради. Атентат на большевицького конзуля не був реакцією на наладнання польсько-большевицьких взаємин. Взаємини польсько-большевицькі не можуть рішати про наші політичні розрахунки. Зрештою з історії знаємо, що всякі такі концепції діставали в лоб, і що коли йде про Україну, то Польща з Москвою завжди погодилися. Тому, що в сій справі розглядали атентати, що їх виконувала орґанізація, мігби хтось думати, що орґанізація не числиться з життям людини взагалі та з життям своїх членів. Коротко скажу: Люди, ввесь час у своїй праці свідомі, що кождої хвилини можуть утратити життя, такі люди, як ніхто, вміють цінити життя. Вони знають його вартість. ОУН цінить вартість життя своїх членів, дуже цінить, але наша ідея в нашім понятті така велична, що коли йде про її здійснення, то не одиниці, не сотні, а навіть міліони жертв треба посвятити, щоб її здійснити. Вам найкраще відомо, що я знав, що наложу життям і відомо вам, що мені давали змогу те своє життя рятувати. Живучи рік з певністю, що втрачу життя, я знаю, що переживає людина, яка має перед собою перспективу в найближчім часі життя втратити. Але продовж всего того часу я не переживав того, що переживав тоді, коли висилав двох членів на певну смерть: Лемика і того, що вбив мін. Перацкого...

Присуд.

На основі вердикту суддів присяглих предсідник відчитав у суботу в год. 6.50 вечером такий присуд: Ст. Бандеру і Р. Мигаля засуджено на досмертну вязницю; інж. Підгайного, Е. Качмарського, Р. Сенькова, І. Малюцу та О. Мащака по 15 літ вязниці; К. Зарицьку засуджено на 5 років, а на основі амнестії зменшено до 2 і пів року вязниці; Я. Спольського на 7 літ, на основі амнестії зменшено до 4 років і 8 місяців; Я. Макарушку на 6 років, зменшено до 4 років; І. Ярошa, О. Пашкевича, В. Янова, Р. Стецька, І. Равлика, О. Феника та В. Івасика засудив трибунал по 5 років вязниці; ту кару зменшив кождому з них до 2 і пів року; Р. Шухевича, дра Б. Гнатевича і В. Коцюмбаса засуджено по 4 роки, зменшено до 2 р. вязниці; С. Рачуна засуджено на 6 міс. вязниці, яку даровано на основі амнестії; В. Свенціцьку та Д. Федаківну увільнено від вини й кари. Всім засудженим зачислено слідчий арешт; деяким з них відібрано публичні права на 5 і 10 років. Засуджені приняли присуд спокійно.

З Сенату

В сенаті відбувалася дискусія над повновластями для правительства. В хвилі, коли сен. Ярецкий поставив питання, чи то правда, що девізова комісія відмовила переказати квоти на обслугу уллянівської позички у Злучених Державах Північ. Америки, преміер ґен. Складковский перервав бесідникови словами: Чи ви довго думаєте ставити такі дефетистичні питання в тяжкім положенню держави? Стид! — Сен. Ярецкий: Не бачу... — Ґен. Складковский: Ви не бачите, але я бачу богато річей! — Сен. Ярецкий: Мушу звернутися до п. маршалка, щоб взяв в оборону промовця. (По хвилі, коли маршалок сенату не реаґував): Супроти того кінчу свою промову тими питаннями, котрі я звернув...—Преміер Складковский перервав: То се питання? — Сен. Ярецкий: Не розумію пана ґенерала. — Ґен. Склад.: Ну, але я розумію. — Відтак забрав слово віцепреміер Квятковский. Він відповів сен. Ярецкому стверджуючи, що девізова комісія має автономію. Приятелі по фаху сенаторів Радивила і Ярецкого — говорив віцепреміер дальше — часто атакують мене і підкидають мені якісь проби поширення етатизму. Мушу признатися, що часто мушу боронитися проти тих етатистичних підкидків, котрі одержую з декотрих господарських кругів. Не можу приймати терпких вказівок і поучень від кождого з вас. Панове ставлять мені питання, що викликають відемні наслідки політичні і господарські в краю і за границею; питання, котрі мають викликати неспокій... Ґен. Склад.: Доцільно! — Сен. Ярецкий: Недоцільно. — Ґен. Склад.: Доцільно. — Віцепреміер Квят.: Мушу завважити, що особи і пресові орґани, котрі дають такі поучення польському міністрови, мусять мати чисту карту і мусять зовсім упорядкувати свої зобовязання супроти держави. Ті часописи, котрі в послідним часі найбільше мене атакують, отже „Час", „Слово" і часописи консервативної ґрупи, майже всі від ряду літ не тільки не платять дохідового податку, але що більше, не заплатили податку з т. зв. другого ділу себто за своїх працівників. (Голоси: Ганьба!). Се привласнення і безправство. Перед рядом тижнів заповів я в соймі, що від 1 квітня 1936 буду домагатися платности тих податків і налягав я тоді з притиском, щоб особливо ті залеглости заплачено і вирівнано. Від того часу зачали на мене атак. Часописи робітничі, хлопські й урядничі платять податки, то можете і ви платити. Недавно я дістав запрошення на концерт, уряджений ґрафинею Потоцькою в сальонах панства Ярецких. Я казав подати податкові викази пана сенатора і показалося, що в тих зізнаннях доходу на урядовім формулярі зголошує він тілько, що нпр. старший міністерський радник. — Сен. Ярецкий: В справі спростування прошу о голос. — Мін. Квятковский: Панове опоненти! Платіть податки, виконуйте свої обовязки зглядом держави, а потому критикуйте! (Довготривалі оплески).

Лист сен. Ярецкого

В звязку з виступом мін. Квятковского проти сен. Ярецкого і консервативної польської ґрупи підчас дискусії в сенаті сен. Ярецкий оповістив мін. Квятковскому отвертого листа. В листі пише м. ін.: Та заява (про податкову декларацію сенатора) мусіла викликати враження, що вплачую до скарбу незначні суми і що скриваю мої доходи. Стверджую, що мій особистий доходовий податок виносить коло 30.000 зл. річно, що той податок я платив і плачу точно. Не говорю при тім про податок підприємства, котрим я кермую, той податок в сумі коло 250.000 зл. річно платимо також точно. Пан міністр має можність справдити подані цифри. Не сумніваюся, що п. міністр припоручить виконати те справдження і спростує, що сказав.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Академія в честь Христового Серця в Жовкві. Апостольство Молитви в Жовкві уладило в день Пресв. Серця Христового 19 червня с. р., по вечірнім набоженстві в церкві ще Академію в честь того Пресв. Серця. В Жовкві нема такої великої салі, щоб помістила всіх присутних на Академії, отже уладжено її на церковнім подвірю. На довгих рядах крісел і на лавках засіла інтеліґенція місцева і з околиці. О год. 8.30 зачалася Академія (Програма залучається). Точки всі дібрані. Гарні були промови і деклямації (недовгі). Бездоганні були хори і духова орхестра, що складається з 30 інструментів. Дуже гарно випав хор дітей в супроводі тамборової орхестри. Подвіря коло церкви і монастиря було заповнене гістьми: наперед інтеліґенція, потім міщани і селяни з дальших навіть околиць, бо вже поприїздили були деякі люди аж з Любачева і других дальших місцевостей, що хотіли бути всі три дні на торжестві Пресв. Серця (пятниця, субота і неділя). Попри саму релігійну користь особливо люди з далеких глухих закутків мають нагоду побачити зібраних людей з дальших околиць, народні строї дівчат і дітей, почути хори старших і дітей і подвійну орхестру, а се великий чинник до пізнання краси співу і музики і має велику вартість для культурної сторони. Не дивно, що Жовква стає важним осередком релігійно-культурного життя. Миле враження зробила орхестра. Всі хлопці виступили в одностроях. Сама їх поява викликала бурю оплесків. Виконання точок орхестри має ще деякі недотягнення, брак ще доброго вишколення, щоб орхестра станула на висоті правдивої, гармонійної музики, однак видно вже великі поступи у ґрі молоденьких музикантів, а передівсім видно їх правдиві змагання до удосконалення. „Не даймося завстидати другим", сказав один з хлопців. Се свідчить, що у них є правдиві змагання і замилування до науки музики. Одно попсувало святочній настрій Академії, а то виступ мужеського хору в турецьких шараварах біло-жовтої краски. Се увійшлоб було ще на виступі десь на селі в читальні. Коли побачилося тих чудаків, то пригадалися слова:

„Тепер я турок, не козак,
Здається добре одягнувся;
І як воно зробилось так
Що в турка я перевернувся?"

Що тут мають робити турецькі шаравари? Чому тут виступати не таким, яким чоловік є самим собою, але наслідувати — і то недоладно — турків?... Я на Вел. Україні не бачив, щоб ходили в широких білих шараварах, а бачив такі шаравари на Мадярщині у пастухів. Чи наші хлопці з жовківщини турки чи Мадяри? А передівсім, при чім тут турецько-мадярсько-пастухівські шаравари на релігійнім святі? Вони не „пасували" навіть на „святі Франка" або Русової. Сей чужий, дикий стрій хлопців се була думка одного з інтеліґентів — та в останній хвилі не можна було замінити сеї туреччини. Пора би вже закинути ті шаравари, що пригадують нам Кафу, Серай і Стамбул, де продавали наших хлопців а невільників одягали по турецьки. Будьмо самими собою а не яничарами, що робили службу султанам, та не смішім себе перед чужими. — (К.)

Програма Академії в честь Христового Серця, що відбулася стараннем Апостольства Молитви в Жовкві, дня 19 червня 1936 року: 1. Заспів — жовківський хор, 2. Вступне слово — Впр. о. Шамбелян Е. Погорецький, 3. Пісня перепросьби — хор дітей в супр. тамборової орхестри, 4. Молитва до Найсолодшого Серця Христового — деклямація, 5. З плачем і стоном — мішаний хор жовківський, 6. Заболіло серце — деклямація, 7. З нашої землиці — духова орхестра, 8. Серце Ісуса славиме будь — деклямація, 9. Хто яко велий — пов. мужеський хор, 10. Хорвацьке коло — тамборова орхестра, 11. Воспламени нас Христе! — деклямація, 12. Тобі поклін Владико — мішаний хор жовківський, 13. Кінцеве слово — Впр. о. М. Марисюк ЧСВВ, 14. Гимн Серця Христового — пов. мужеський хор в супроводі духової орхестри.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОЛКОВНИКА КОНОВАЛЬЦЯ видалено з Швайцарії. Ґазети звідомляють, що безпосередною причиною видалення була підготовка замаху на Літвінова, комісаря заграничних справ СССР.

ПОЛЬЩА знесла протиіталійські санкції. Вони досить поважно шкодили господарці Польщі.

ҐДАНСЬКІ ГІТЛЄРІВЦІ зажадали, щоб високий комісар Союзу Народів забрався з Ґданська. На думку гітлєрівців той комісар вже не має що робити в Ґданську, бо Німці самі договорилися з Поляками. Він тепер бере в опіку ґданську опозицію й не дає змоги сенатови усунути комуністичних і інших підбурювачів.

СПІР ЗА ЧОРНЕ МОРЕ повстав між делеґаціями анґлійською й совітською на конференції в справі проливів в м. Монтре. Большевики хочуть, щоб чорноморські держави могли свобідно висилати воєнні кораблі з Чорного Моря на інші моря, а інші держави щоб не мали права висилати свої кораблі на Чорне Море. Анґлійці хочуть обмеження для всіх держав.

ГАБСБУРҐИ МАЮТЬ ВЕРНУТИСЯ до Австрії до двох тижнів. Таку вістку принесла англ. ґазета „Ню Кроникл". Муссоліні мав згодитися на привернення монархії в Австрії. Держави Малої Антанти грозять окупацією Австрії, коли Отто Габсбурґ вернувсяб до Відня. Проти Габсбурґів також Німеччина.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА твердить, що Союз Народів переходить тепер найтяжшу крізу. Те, що тепер діється, се на ділі розвал Союзу Народів і версайської системи.

ІТАЛІЙСЬКО-НІМЕЦЬКУ ЛЕТУНСЬКУ УМОВУ вже підписано в Берліні. Умова обовязує 10 літ.

СОЮЗ НАРОДІВ відбуває наради в справі Абісинії.

НЕҐУС ҐАЙЛЄ СЕЛЯССІЄ прибув до Женеви, щоб боронити прав Абісинії. — Вже були такі, що боронили своїх прав перед Союзом Народів. Та неґус мабуть про те не знає.

У ФРАНЦІЇ росте напруження між правицею і лівицею. В Парижі відбулися великі маніфестації націоналістичної молоді. В сутичці з лівими ранено 30 осіб. До кровавих сутичок між правими і лівими дійшло в Тулюзі і в м. Руан.

ФРАНЦУЗЬКІ МІНІСТРИ ухвалили проект закону про удержавнення воєнного промислу.

МІЖ ФРАНЦІЄЮ Й ЕСПАНІЄЮ дійшло до порозуміння в справі близької співпраці. Обі держави розмежували свої впливи також в Марокку.

РАДА МІНІСТРІВ ЕСПАНІЇ ухвалила надзвичайні кредити в висоті 16 міліонів пезетів, призначених на заступлення релігійного навчання світським.

В ПАЛЕСТИНІ протижидівські розруси Арабів перемінюються в загальне повстання Арабів проти Анґлії. Анґлійські власти зорґанізували великі експедиції проти Арабів. Та се мало помагає. Араби завзято бороняться й нападають на анґлійські відділи війська.

ПАЛЕСТИНСЬКІ ЖИДИ звернулися до високого комісаря Вел. Британії в Палестині з домаганням, щоб анґлійське правительство дало Жидам відшкодування за втрати заподіяні Арабами. Вис. комісар висловив жаль з приводу втрат і обіцяв зміцнити поліцію.

НОВИНКИ

Редактор „Нової Зорі“ др Осип Назарук виїхав на відпустку. Супроти того проситься листи призначені для редакції не адресувати на імя редактора, бо в такім разі мусіліб ждати нерозпечатані аж до його повороту або мандрувати за ним, а одно і друге викликалоб опізнення в полагодженні справ.

Загальні Збори Взаїмної Помочі Українського Вчительства (ВПУВ) відбулися 26. VI. у Львові, в салі „Ремісничої Палати“, при участи 98 делеґатів з краю, 98 членів-гостей та кількох представників преси. Збори відкрив голова Т-ва п. Іван Лилик, згадавши у промові померших членів. Їх память вшановано одномінутовою мовчанкою. Після того розвинулася палка дискусія над закидами, зробленими проводови у статтях, п. н. „Українське вчительство на розпутті“, напечатаних в „Ділі“. На заміти й закиди промовців відповіли п. Іван Лилик та дир. ВПУВ п. Андрій Зелений. По ухваленні довіря управі Т-ва вибрано трьох членів Головної Управи, а саме: Дмитра Великановича, Дениса Петрова й Івана Стевчака. Збори закінчено національним гимном.

Конференція представників установ у справі викупна „Українського Города“ у Львові відбулася 27. VI. в руханковій салі С.-Б. при вул. Руській ч. 20. Справу референував голова комітету викупу площі др Ігор Федів. По досить горячій дискусії вибрано комісію, що має застановитися над способом зібрання відповідних фондів на викупно решти городу. До комісії війшли: др Бурачинський, о. канц. Ґалянт та представники Карпатії, Маслосоюзу, Центросоюзу, кооп. Кома і С.-Б.

Архимандрита Фільотея, православного декана в Галичині, перенесено до Варшави. У Львові відбулося урочисте пращання архимандрита. В нім взяли участь члени Львівського Брацтва, представники православних Українців, російських еміґрантів, москвофілів і Жидів еміґрантів з Росії. Промовляли архимандрит Венямин, проф. Заїкин, ред. Бендасюк, інж. Холмоґоров, пп. Яськів і Явір та пані Сенькова.

Знижка цін соли. Розпорядком міністра скарбу обнижено ціну сірої соли за один кільоґрам з 22 сот. на 20 с. Ціни інших родів соли устійнено так: біла сіль 32 с., біла сіль з картоновим опакуванням за 1 кґ. 46 с., у півкільоґрамових пачках 50 с. Розпорядок установляє знижки від сих цін для тих купців, що одноразово купують сіль у більшій скількости.

Загальний протестаційний страйк Жидів проти жидівських погромів і проти т. зв. „економічної боротьби“ відбувся в цілій Польщі ві второк 30. VI. в годинах від 12 до 2 пополудні.

У Львові арештовано під закидом спроневірення 100.000 зл. Франціщка Спінетера, б. директора центральної ремісничої каси у Львові та визначного діяча вшехпольської партії. Се арештування викликало в місті серед польської суспільности пригнітаюче враженнн.

Над Товмаччиною перейшла 25. VI. велика градова туча і знищила майже всі засіви. Падав град величини курячого яйця.

Гумор. — Що робить „Фенікс“? — Фе! — А що одержали обезпечені в нім? — Нікс...

о. др Яків Медвецький, іменований недавно адміністратором Лемківщини, зрезиґнував з того становища з огляду на свій стан здоровля. Таку вістку приніс „Наш Прапор“ в ч. 73.

Новий польський людовий дім посвячено у Пшеничниках пов. Станиславів. Дім побудовано заходом ТШЛ.

Сталу катехитуру гр.-католицького обряду утворено в Делятині з днем 1-го липня. Старання про утворення сеї катехитури розпочато ще 1913 р.

На гр.-католицьку парохію в Білій коло Маґерова напало в ночі кілька замаскованих і узброєних бандитів. Один з них тяжко поранив слугу пароха о. Кміцикевича. На крик раненого збіглися сусіди і прогнали нападників.

Прогулька німецьких ґеоґрафів має приїхати незабаром на Поділля.

В Тарнові арештовано жінку президента Апеляційного Суду в Кракові, п. Ванду Парилевічову. В звязку з тим увязнено також купця Фляйшера. Причина сих арештувань покищо невідома. Муж п. Парилевічової подався до димісії. Пані Парилевічова це сестра пок. мін. Перацкого.

Гумор. — Прикро мені, але не можу тобі дати ніякої посади. Всі висші вже обсаджені, а на низші треба матури.

ЖЕРТВИ

1) о. Іван Лушпинський, в Товстенькім, п. в місци: зл. 1 для хорого Івана Заремби, 2) о. Іван Соболевський в Нивочині, п. Богородчани: зл. 5.12 для укр. інвалідів. 3) о. Слезюк Іван в Живачеві, п. Незвиська: зл. 2 для хорого Заремби, 4) Гр.-катол. Уряд парох. в Гадинківцях, п. в місци: зол. 2.62 на кат. пресу.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Ґолуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	Основи соціольоґії	3.—
Ч. 3.	Спіритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5.	Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: Петро, перший уніятський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7.	Греко-катол. Церква (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9.	Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13.	Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас	0.80
Ч. 15.	Борці за Церкву. Ч. ІІ.	2.—
Ч. 16.	Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: Галицька делеґація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: Галицька Соціялістична Радянська Республика	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: Тилявська Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: Три Синодальні Архіереї	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24.	А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27.	„ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28.	„ „ Жіноча справа	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: „Андрей“ на засланні	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: Террор в минувшині	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблема	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: Вибір звання	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кренціцкий: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: І-ий Зїзд Молоді	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
Ч. 36.	Еп.Гр. Хомишин: Справа целібату	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3.00
о. Д-р Т. Галущинський:	Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови	0.20
Д-р С. Томашівський:	Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський:	Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський:	Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук:	Роксоляна (повість)	12.00
О. Н.:	Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплєр:	Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист		1.06
А. Ч.:	На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук:	Католицький журналіст обвинуваченнй за державну зраду	1.30
Станіслав Лось:	За конструктивну політику на Червоній Руси	1.00
Гадяцький Договір		0.50
Осип Назарук:	Націоналізм Донцова	0.60
Осип Назарук:	Венеція	3.—

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 5 липня 1936. Ч. 50 (949)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Примас Польщі про небезпеку комунізму.

В Бидґощі відбувся величавий католицький зїзд під кличем: „Христос Цар в родині". В зїзді взяло участь понад 50.000 вірних. Підчас зїзду кардинал Гльонд, Примас Польщі, виголосив промову про небезпеку комунізму. Тому кільканацять літ Европа здержала напір комунізму. Тепер він атакує Европу в іншій формі. Здобуває Францію, здобуває Еспанію і хоче вдертися до нас. Він приходить тепер не зі Сходу, але з інших країв і втискається до нас вікнами, бо не міг дістатися дверми. Комунізм знищив родину. Тільки католицизм боронив родину, боронив її святість, коли вже ніхто її не боронив. Католики і тепер видержать напір комунізму.

Селянські заворушення у Комарнянщині. — 7 осіб убитих, 3 ранені.

ПАТ звідомляє: В Острові коло Комарна, пов. Рудки, працювали у дворі сезонові робітники з інших повітів. Місцеві селяни домагалися, щоб згаданих робітників звільнили, і не допускали їх до праці. Роботи перервано. Доходило до постійних бійок. Інтервеніював відділ поліції. Юрба заатакувала його. Поліція ужила зброї. Вбито сім осіб і три ранено.

Моряки бунтуються проти большевиків.

„Пролетарська Правда" з 8. 6. с. р. пише, що в Цюрупинську моряки напали на авто морської комісії. В тім авті їхали комісар Братков і його секретар Маєров. Моряки Браткова вбили, а Маєрова тяжко потурбували. Міліція арештувала 5 моряків. Вони призналися, що напад підготовила якась тайна орґанізація. Браткова вбили тому, що він будучи головою „Чека" в Севастополі приказав розстріляти кількасот моряків і сам власноручно розстріляв секретаря „Севастопільської Української Громади" М. Михайлика. Михайлик 1918 р. зорґанізував відділ українських моряків і з ними опанував два міноносці, що були під совітською владою. — Моряки були колись найвірнішою підпорою большевицької влади. Тепер вони приходять до розуму. („Нове Село").

„Леґіоновий табор".

„Праґер Прессе" пише в кореспонденції з Варшави, що полк. Коц працює тепер над реорґанізацією т. зв. „Леґіонового табору". Всіх мужів довіря і співробітників полк. Славека позбавлено їх функцій, а провідні становища в тім таборі заняли люди ґен. Сьміґлого. Зреорґанізовано також пресову службу. „Курєр Порании" має дістати важні пропаґандивні доручення. Властива „офензива в терені" має початися найпізніше з початком вересня. Притім не виключене, що до того часу „леґіоновий табор" порозуміється з націоналістичною молодю, невдоволеною з тактики ендеції та її провідників.

Німці приготовляються до походу на Ґданськ?

„Еко де Парі" пише, що в околиці Кеніґсберґу Німці сконцентрували кілька військових відділів, щоб використати плянований переворот націонал-соціялістів у Ґданську й захопити се місто в свої руки. В Женеві побоюються, щоб Німеччина не створила нового доконаного факту.

Вигуки і свисти підчас нарад Союзу Народів.

В Женеві почалися наради Союзу Народів у справі Абісинії. Предсідником Союзу Народів вибрано бельґійського премієра Ван Зелянда. Він виголосив коротку промову. Потім відчитано лист ґрафа Чіяно, міністра заграничних справ Італії. По відчитанні того листа зачав промовляти неґус Гайле Селяссіє. Італійські журналісти, що прислухувалися нарадам, намагалися свистами й вигуками перервати промову неґуса. Їх усунено з салі нарад.

Анґлія не віддасть німецьких кольоній.

Консервативне обєднання в Лондоні ухвалило низку резолюцій у справі кольоніяльних мандатів. Зміст тих резолюцій: Ні одного ярда Британської Імперії або мандатних територій під її опікою не вільно віддати Союзови Народів або якійнебудь державі. Анґлія переняла кольонії на основі докладно означених зобовязань супроти Союзу Народів. Вона виконала ті зобовязання й тим самим стала посідачем тих кольоній. Визначний консервативний діяч П. Крофт заявив, що хоч він все висловлюється за поглибленням приязни з Німеччиною, одначе поручає приняти резолюції в справі кольоній. Притім Крофт навів слова Дж. Чемберлена: „Що посідаємо, держимо міцно."

Полекші при спроваджуванню книжок з заграниці.

В травні с. р. введено утруднення при спроваджуванні книжок з заграниці. Тепер Міністерство Торговлі і Промислу видало дозвіл на привіз з заграниці книгарських артикулів: книжок, нот, карт і атлясів, без обовязку предложення дозволу на привіз. Міністерство вже вислало обіжник у тій справі до митних урядів. Вони будуть видавати пересилки задержані передтим й нові без предложення дозволу на привіз. — Се вратувало книгарні від банкроцтва.

Тяжкі наслідки граду в Станиславівщині.

Над Станиславівським воєвідством в останніх днях перейшли градові бурі з перунами. Вони спричинили величезні шкоди в засівах. Бурі над повітами рогатинським і товмацьким знищили цілковито збіжжа на просторі коло 4.000 моргів. В деяких місцевостях товмацького повіту падав град небувалої величини. У Вербівцях, пов. Городенка, перун ударив у громаду людей, що працювали на полі. Одна особа погибла. Кілька осіб ранених і попарених. В калуськім повіті перун убив три особи. Град знищив засіви в трох селах.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і машинові, цегольні, будинки провізоричні до часового вжитку, будинки, в яких міститься театральна саля (кіно), якщо дотична саля займає бодай половину будинку (напр. салі „Народних Домів", читалень „Просвіти") є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кождий Українець мусить обезпечити на повну вартість у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

DR VARGA LASZLO S. J.

БОЛЬШЕВИКИ

Їх нова тактика.

Недавно наспіла до нас з червоного Кремлю вістка, що Рада Нар. Комісарів силою нового закону передала селянам — землю. Коли та вістка правдива, то можемо вже сьогодні сказати, що комунізм як господарсько-економічна система збанкротував, а як теоретична наука не має основ у практичному житті. Та сам большевизм — хоч провалився як економічна система й теоретична наука, то всеж таки зумів у політиці здобути перемогу й так виратував себе і „здобутки революції" від цілковитої катастрофи. І коли події підуть дальше тим самим шляхом, то вже незабаром ясно й виразно побачимо, що ціла Марксова теорія була тільки пропаґандивним чинником в руках червоних володарів. Вони користувалися нею аж доки не осягнули своєї цілі — а тепер викидають її там, де викидається старі предмети. Викидають її, бо сьогодні вона їм вже непотрібна. Сьогодні при кермі державного корабля стоїть вже каста „робітників", що може собі й своїм партійникам промостити вигідний шлях до найвищої каріери. Як колись французький горожанин шляхом революції видер владу королям і сам — але вже як президент держави — засів на їх престолі, таксамо сьогодні й большевик знищив давніх володарів, засів у Кремлі й весело бавиться у царських парках і літовищах. А тепер ще тільки лишається йому закріпити цей вигідний для нього стан і помалу змінити революційну систему.

Для нас найважніше це, що большевики змінили свій спосіб праці. Дотепер вони дуже сильно дбали про це, щоб їх партія і вдома й заграницею як найвірніше зберігала теорії та приписи Маркса й Леніна. І тому большевики не тільки, що не хотіли розширити своїх партійних рамців, але навпаки, при кождій нагоді старалися їх звузити. В тій ціли вони не тільки завели остру контролю членів своєї партії, але через часті чистки, немов через густе сито, пересівали всіх підозрілих і невигідних. Передовсім вважали на чистоту большевицької доґматики, бо в ній бачили головну підставу своєї перемоги. Не терпіли у своїх кругах нікого, хто або в

теорії або в практиці відхилився від їх програми. Заложили пробоєві відділи й виховували фахових революціонерів, що завсіди були готові на приказ партії виконати й найтяжші роботи. Дилетантів ненавиділи таксамо як і соціялістів.

Таке було аж донедавна. Та скоро большевики побачили, що тим способом не викличуть світової революції. Тому зачали переводити у себе деякі зміни.

Щож отворило большевикам очі? — Відповідь легка: большевики з одної сторони побачили велику перемогу націоналістичних партій над соціялістами; а з другої сторони вони тепер вже виразно бачать, що в усіх інших краях (прим. у Франції) вони дотеперішньою своєю методою ніколи не зможуть прихилити до себе опінії більшости горожан. І тому зачали зміняти способи свого ділання. Отже заключили союз з соціялістами, котрих ще так недавно називали еретиками і зрадниками марксизму. „Миролюбіє" большевиків посунулося так далеко, що вони спробували подати „дружню руку" навіть клерикальним товариствам! А цей утиск большевицької руки був такий „щиросердечний", що аж сам Святіший Отець був приневолений перестерегти церкви й світські товариства перед великою й заразливою небезпекою.

Новий маневр Москви дуже нагадує клич відомого австрійського соціяліста Оттона Бавера. Він говорив: Соціялістична партія у своїй світовій акції повинна бути така уступчива й лагідна, якими були давні ліберали. На гадку давніх лібералів християнські робітники тим скорше покинуть свою віру чим менше будеться їх за ту віру переслідувати. Не треба їх взагалі переслідувати. Треба тільки стреміти до зміни суспільного й господарського ладу і всіма силами треба стреміти до розширення пролетарської культури. А коли це станеться, тоді релігія сама щезне з лиця землі.

І цей шлях вибрали собі тепер большевики. Бо прийшли до погляду, що коли у своїй акції покинуть насильство і лагідно будуть ширити свої ідеї, тоді зеднають собі не тільки робітників, але й урядників, міщан, ба навіть богачів. Бо тоді люди думатимуть, що большевизм це не дикунство й утопія, але „нова й поступова державна форма", що її дасться перевести в життя...

Річ ясна, що цей сьогоднішній, підлесний комунізм богато небезпечніший, ніж той давній жорстокий і брутальний. Він небезпечніший і тим, що нове покоління в Совітах за останніх 15 літ виховалося вже на большевицькій ідеольогії. Молоде большевицьке покоління так легко своєї ідеї не зречеться — воно тільки приміниться до нових вимог життя і під новими кличами стремітиме до суспільного перевороту у світі.

О, який слабий і невироблений, — проти нового большевицького фронту, — висунули ми фронт не тільки добрих і свідомих синів батьківщини, але навіть католиків згуртованих у рядах Католицької Акції! Яке все те слабке й непевне!...

Большевики, щоб удержатися при владі й щоби здобути нові терени для свого панування, рішилися завести у себе ріжні зміни. Тепер говоритимуть вони широким масам цілого світа, що вони готові у своїому державному ладі завести всякі зміни, щоб тільки поліпшити долю людства. І можна сподіватися, що богато людей зловлять на цю золоту вудку.

А ми католики що робимо?! Ми бачимо, що сучасний суспільний лад має немалі недомагання. В енцикліці „Квадрагезімо анно" Св. Отець показав нам, як треба ті недомагання поправляти. Та ми боїмося зміни більше, ніж смертельного гріха. Ми католики вміємо аж до землі гнутися перед ворожим нам авторитетом, та ніяк не хочемо створити свого католицького авторитету й піти за його проводом.

Большевики бачать нужду мілїонів і хваляться, що тільки вони тій нужді зарадять. Тим тягнуть вони до себе маси неосвічених. А ми боїмося після вказівок Риму завести зміни в суспільному житті, — боїмося того й тому відвертається від нас царство Боже.

З мадярського подав
Діонізій Югас ЧСВВ.

Який фах вибрати

Актуальні справи молоді.

Духовний стан. Реферував о. Дурбак. Загал нашої суспільности думає про духовний стан передвоєнними категоріями. Перед війною священикам поводилося добре під оглядом матеріяльним. Теольогія були добрими кандидатами до женячки, священиками опікувався уряд, їм добре велося. Священичий стан був „щасливою пристаню". Через те в священство входили нераз невідповідні елементи. Були й такі, що при вступі на теольогію руководилися низькими матеріяльними мотивами. Розуміється, Церква не мала хісна з таких священиків. Нині є вже інакше. Матеріяльний стан священиків лихий. Що правда, не було досі випадку, щоб священик вмер з голоду, та богато священиків живе в злиднях. І тільки почуття відповідальности дає їм силу перетривати злидні. Вага духовного стану для народу дуже велика. Нині священик се властиво наш одинокий незалежний інтеліґент на селі.

Який повинен бути священик? Передовсім побожний, ідеаліст, готовий на жертви, працьовитий, бесідник, співучий, антиалькоголік, охочий до суспільної праці. Священик повинен бути обзнакомлений з усіми ділянками суспільного життя. Отже як бачимо, священиком не кождий може бути. До священика кладеться тепер великі вимоги.

Умовини приняття на теольогію. Нині на теольогії переповнення. При вписах на теольогію вимагають: доброго матурального свідоцтва, здоровля (довгі літа побуту в семинарських мурах, виконування тяжких священичих обовязків, пости, проповідництво, спів, часто на вітрі), бездоганного під оглядом моральним попереднього життя й найважніше: покликання. Не вільно йти на теольогію з матеріяльних мотивів. Се нечесно. Такий чоловік се гандляр святих річей. Він не принесе користи ні Церкві ні народови. І сам буде все життя нещасливий. По чім пізнати покликання? По привязанні до Христа, до обряду, до священичого стану. Священик мусить мати почуття спільности з народом. Він мусить жити серед пастви. Відлюдок не буде добрим священиком.

Студії. По скінченні середних шкіл теольогія. Характер студій радше сухий, спекулятивний. Студії тривають: у Станиславові 4 роки, в Перемишлі 5, у Львові 6, в Римі 7, в Інсбруку й Мінхені по 5. Кошти студій з удержанням у Станиславові й Перемишлі засадничо 40 зл. місячно. Богато студентів звільняють від оплат. У Львові удержання 50 зл. місячно й оплати 70 зл. річно.

Вигляди матеріяльні, головно для жонатих, малі, та моральне вдоволення велике. Священик повинен віддатися всеціло на службу Церкві й народови. Нинішний час вимагає, щоб було якнайбільше нежонатих священиків. Справа введення целібату незабаром і в нас остаточно рішиться. В Станиславові й у Перемишлі целібат уже заведений. Назагал священиків у нас досить. Та коли будучність отворить можливости праці на Волині й на Сх. Україні, то наших священиків буде замало.

Перша стрілецька могила в Канаді

В Вінніпеґу на українськім католицькім цвинтарі бувші стрільці Української Галицької Армії висипали стрілецьку могилу. Вона висока на 12 стіп. На ній високий дубовий хрест з терновим вінцем і таблиця. На тлі цвинтарного краєвиду могила виглядає дуже гарно. На Зелені Свята с. р. відбулося торжественне посвячення тої першої стрілецької могили за океаном. Посвячення довершили чотири священики: о. ігумен Камянецький, о. др Кушнір, о. Божик і о. Головка. В тім торжестві взяло участь понад 3.000 Українців. О. др Кушнір виголосив гарну промову про значіння культу героїв. Потім промовляв п. І. Чайка, б. сотник УГА. По промовах відбулася панахида за душі полеглих борців за волю України. В часі панахиди співав хор під управою п. Мороза.

Не боятися за долю Франції

Тижневик „Наруд і Паньство" так очеркує внутрішне положення Франції: Нема дотепер у Франції нового Муссолінія, Гітлера, чи прямо... Сталіна. Не представляє авторитету тої категорії ні особисто „камарад Леон"... Блюм, ані цілий збір міністрів, ані також ніхто інший, — хіба Жуо, бо Жуо направду „фе фігір" (фігура)... вожда зорганізованих робітників. На трибунах викрикують якісь кандидати на Дантонів, у клюбових льокалях видають накази якісь бліді кандидати на Робеспіерів, та далеко ще до... Бонапарта, а хочби до „орґанізатора побіди" Лазаря Карнота. Те саме було тоді по збуренні Бастилії. Зате історію Франції роблять нині, як тоді, народні маси, маси ентузіястичні й активні, маси „патріотес". І се власне рішає про силу Франції революційної, ту силу, що тоді остаточно попровадила французькі війська на полях побідних битв під проводом ґенералів відшукуваних у бою... І тому завчасно говорити про слабість Франції, про її занархізування й руїну. У Франції тепер знов роблять історію народні маси. Ті маси нераз доказали, що вони не злі будівничі не лише нових устроїв і державних форм, але й державної могутности. І того нераз можемо позаздрити французькій суспільності. — Чи не за оптимістично?...

„Протигітлерівська Олімпіяда"

„Напшуд" в ч. 206 пише, що в Барцельоні в Еспанії відбудеться перед олімпіядою в Берліні „Олімпіяда опозиційна, протигітлерівська". Ціль тої олімпіяди демонстраційна. Одинока умовина участи в олімпіяді се „щирий спортовий дух і рівно щира воля боротьби з фашизмом". Участь у тій олімпіяді зголосили між ін. Палестина й СССР. В берлінській олімпіяді большевики не беруть участи. — „Товариші" також спорт використовують для політичних цілей.

„Чорний Легіон" в Америці

Дирекція поліції американського стейту Мичиґен оповістила комунікат про викриття тайної орґанізації званої „Чорним Легіоном". Орґанізація та взоруеться на давнім „Ку - Клюкс - Кляні" і приймае тільки членів тої орґанізації. Члени роблять тайно військові вправи і носять зброю. Орґанізація стремить до витворення національного американського типу. Виступае проти Жидів, комуністів, Муринів і католиків. В рядах „Чорного Легіону" обовязують пуританські приписи. Проступки карають дуже строго, навіть смертю. За три роки видано і виконано 50 засудів смерти. Члени каптурового трибуналу мають підчас засідання чорні плащі з каптуром. Каптур закриває лице. На висоті очей е дві дірки в каптурі. „Чорний Легіон" поширений в стейтах: Мичиґен, Кентаки, Міссісіпі і Теннесі. В Мичиґені має він 135.000 членів.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Совітський „Kulturkampf"

В 102 ч. „Газети Польської" появилася стаття п. з. „Совітський „Культуркампф" пера п. Отмара, видаленого недавно з СССР. Подаємо її в перекладі:

На тему відношення совітського режиму до релігії панують в Польщі найріжнородніші й найбільше з собою посварені опінії... Вони вагаються від очеркнення положення віруючих людей в СССР як мучеництва, а самого краю як „царства Антихриста" — аж до признавання рації совітській тезі, немовби в сучасній Росії панувала „заґарантована конституцією свобода совісти" і немовби „не було ніяких релігійних переслідувань".

Сим разом правда не лежить традиційно посередині. На реальних і наочно огляданих прикладах з совітської дійсности можна ствердити неодностайне відношення совітської держави до релігії, подиктоване передовсім опортунізмом супроти тих чи інших політичних вимог біжучої хвилі.

Коли йде про територію Совітського Союзу, то непримирима екстерміна ційна політика вдержалася без найменшого ослаблення і без ніякої еволюції тільки в відношенню до католицизму. Передовсім як до цілковитої, не лише фільософічної, але й політичної антитези так комунізму, большевизму як совітизму. Ті три поняття уживають у нас як синонімів, та їх треба докладно розріжняти. Католицизм як релігійна й фільософічна система становить доктрину крайно ворожу марксівському матеріялізмови, що є догматикою комунізму. Христіянський ідеал братерства й любови ближнього не дасться погодити з большевицькою боротьбою кляс. Врешті католицизм як „еклезія мілітанс" напевно не мігби пристати на мирне співжиття з совітизмом (совітською державністю) навіть, коли — проти льогічних передбачень — заістнувалоб колинебудь предложення „завішення зброї" з совітської сторони.

Отже коли не можна цілковито виключити постепенної еволюції до мирного співжиття (в дусі французького „ляїцизму") між совітським режимом і православям, а ще скорше між режимом і ріжними протестантськими сектами позбавленими церковної єрархії — остільки сяке-таке уреґулювання відносин між двома світами, що взаїмно себе виключають і кождий з них має в своїм заложенні стремління до загальности й орґанізацію сперту на глибоко передуманій дисципліні — видається річю мабуть нездійснимою. Навіть при найбільшій та обосторонній тактичній гнучкости. Бо се вже вимагалоб навіть не максимальних компромісів, але просто капітуляції одної зі сторін. Отже боротьба мусить вестися аж до остаточної й рішаючої побіди...

Відношення до католицизму булоб без сумніву таксамо непримириме, коли той чинник не входивби в гру — що обширно обоснував я висше — та претекст поборювання священиків і церковних орґанізацій, як „авангарду польського фашизму" для совітської влади занадто догідний з оглядів чисто політичних, щоб мали виречися його. Особливо в хвилі, коли з усім цинізмом борониться „по лінії комінтерну" німецьких католиків...

Тому положення Церкви в СССР не виходить зі стадії катакомбового мучеництва й ніякої еволюції під тим оглядом не лише нема, але й не повиннося її сподіватися.

Відношення до інших віроісповідань підлягає менш-більш від 1933 р. постійній поправі, з виїмком лютеранізму. Лютеранізм з релігії, як на Совіти, просто упривілеєної в добі „раппальської" приязни кілька місяців по обнятті влади канцлером Гітлером став енергійно поборюваним „авангардом німецького фашизму".

Зате зглядну свободу мають ріжні американські секти як методисти, анабаптисти, а головно „дослідники св. Письма", котрі здобули навіть досить поважні впливи серед населення, головно в Західній Сибірі. Там вони мають свій головний осідок. На сходини сектярів в Омську ходять навіть совітські студенти, на велике обурення „Комсомольської Правди". Вона висловлює побоювання, що молодь затроєна кличем „любови ближнього" не буде мати ненависти до „клясового ворога"...

Явище для російського терену досить дивне се упадок православного сектантства, а головно найбільше звироднілих його відмін як секти „скопців", „хлистів" і т. п. З сектантських осередків того типу остала ще осада Черкізово під Москвою — оселя „скопців" — та кільканацять сіл „духоборів", „молоканів" і „суботників", виселених на Кавказ ще за часів Катерини II. Ті секти тепер властиво на вимертю.

Коли йде про давну російську державну релігію — православя, то започаткована в добі непу спроба створення просовітської „живої церкви" засадничо не повелася. По кількох роках вона підпала переслідуванням нарівні з відламом Церкви, котрий ухилився від морального „конкордату". Одначе від двох років, рівночасно з маневрами керманичів режиму на тлі „совітського патріотизму", відношення до православя в практиці совітського життя значно злагідніло. Вже підчас православних резурекційних відправ минулого року бачилося в московських церквах дуже богато вірних зпоміж робітничого елєменту й молоді, і навіть умундурованих військових, коли в минулих роках переважали люди старші й особи „непролетарського" походження.

Почавши від року 1932 ані разу я не був свідком якихнебудь ексцесів на тлі щорічно в святочнім часі повторюваної протирелігійної кампанії. Та боротьба вже віддавна прибрала характер, щоправда острого, „культуркампфу". Ведуть її за посередництвом школи, партійних і професійних орґанізацій, врешті псевдонауковою пропаґандою. Замикають надмірно оподатковані святині за „злобний саботаж податків", увязнюють духовних осіб за „контреволюційну діяльність", або вивозять їх на заслання як „лішенців" позбавлених права побуту в даній місцевости. Та коли йде про православя, то натуга того рода адміністраційно-судових практик в останнім часі виразно ослабла. Моральна підготовка до війни, котрої Сов. Союз постійно боїться, полягає таксамо на певній толєранції супроти релігії, що її визнає більшість російського народу, зрештою привязаного до тої релігії богато менше, ніж можнаб того сподіватися знаючи передреволюційну Росію.

Та толєранція може в разі потреби збільшитися ще більше. Доказом того хочби ідеальне відношення совітських властей до монофізитської вірменсько-григоріянської Церкви на Кавказі, подиктоване політичним опортунізмом, бо Вірмени становлять понад 70 відс. функціонарів ГПУ в Закавказькій республіці. Таксамо за весь час мого побуту в СССР не дійшли до мене ніякі вісти про якінебудь переслідування жидівської релігії. Мимо того що відношення правлячої доктрини і влади засадничо вороже також до мозаїзму, то Жидам щорічно дозволяли спроваджувати з заграниці святочні артикули, навіть в добі найстріших імпортових ограничень. Зрештою кілька разів я чув про увязнення рабінів майже виключно під закидом роблення спекуляцій, особливо валютових...

Врешті, в останнім часі, зачали толерувати лямаїзм в Буряцько-Монґольській республіці, з огляду на положення на Далекім Сході. А в р. 1931 перший совітський посол в новоосновних арабських державах Тюракулов перед обняттям урядування виконав обрядову прощу до Мекки. Тим як Татарин з походження зеднав собі арабських володарів і переконав їх, що вісти про переслідування ісляму в СССР се „антисовітська калюмнія", коли совітський достойник може бути практикуючим музулманином.

Се все одначе опортуністичні маневри. Вони будуть перечеркнені одним потягненням пера або телефонічним обіжником з хвилею, коли мине потреба.

Комунізм, большевизм чи совітизм не дадуться погодити з ніякою релігією, мимо того, що вони не в силі заступити її нічим.

Французька преса про міжнародне положення

Французькі часописи присвячують богато місця оглядови міжнародного положення. Вони підчеркають невиразність, неясність і розгубленість теперішного міжнародного положення.

„Фіґаро" пише м. ін.: Що характеризує теперішне міжнародне положення? Передовсім розгубленість. Ми не знаємо, де ми. Ми згубили нитку подій. Змішання абісинської справи з надренською, хитання, противенства — все те втопило міжнародні питання в свого рода болоті, де вже нічого не розбереш. Система Союзу Народів збанкротувала. Та кождий з нас відчуває, що декотрі її засади треба ратувати. Система збірної безпеки виявила своє безсилля. Та всі признають, що чистий індивідуалізм се також не політика. Кінець кінців, найважніша справа се німецьке питання. В якім ми положенні по ремілітаризації Надренії? Де стоїть Анґлія, де Італія? Се власне питання! Скористала з того замішання одна Німеччина. Є справа, що її дуже часто забувають: се ритм зброєння, що його за Реном (в Німеччині) розвивають без хитань і без віддиху.

Чому Анґлія годиться з Італією

Анґлійське правительство рішило скасувати санкції проти Італії. Се викликало велике здивування в цілім світі, бо досі Анґлія виступала дуже остро проти Італії. Про причину того рішення анґлійського правительства пише „Курєр Польскі" м. ін. ось що:

Анґлійсько-італійське порозуміння буде окуплене поважною позичкою Анґлійців для Італії. Італійці віддячуться за ту позичку політичними концесіями в Африці й таким зорґанізуванням там політичного статуту, щоб в нічім не нарушити британських інтересів.

Для Великої Британії в Европі є тільки одно важне питання, є тільки одна небезпека і є тільки одна держава, що її Анґлія бере під увагу як евентуального потенціяльного ворога В. Британії. Те питання, та небезпека, той потенціяльний ворог се Німеччина, Німеччина і ще раз тільки Німеччина. Якби не страх перед Німеччиною, Анґлія ніколи не рішиласяб на того рода зліквідування конфлікту з Італією, що її так упокорює.

Большевики обвинувачують Японію

„Ізвестія" закидають японським військовим кругам, що вони не допускають до порозуміння між СССР і Японією. Щодо переходів совітських військових відділів через манджурську границю, „Ізвестія" поясняють, що се діється на просьбу самих Японців. Японські вояки переходять на совітську сторону. Большевицька гранична сторожа стріляє до них і декого вбиває. Тоді Японці звертаються до большевиків з просьбою видати трупи японських вояків. Совітські відділи, пишуть „Ізвестія", переходять на манджурську сторону, щоб виконати просьбу Японців і передати трупи японських вояків.

Щоб розслідити причини пограничних конфліктів, СССР і Японія визначили до того окрему комісію. Одначе комісія не може дійти до нічого путнього. „Ізвестія" твердять, що сему винні Японці. Вони домагаються, щоб з обох сторін совітсько-манджурської границі створити здемілітаризовану полосу 50 км. широку. На ті домагання „Ізвестія" відповідають: „Совітський Союз вибудував на своїй границі оборонну лінію і панове японські військові прекрасно знають, що її трудно здобути. Тому вони предкладають нам, щоб ми ту оборонну лінію знищили. За тою лінією є зелізничий шлях. Він в богатьох місцях віддалений від границі не більш як 50 км. Розуміється, ті панове ні на одну хвилину не припускають, що в Москві знайдеться чоловік, котрий згодивсяб на їх предложення."

Заглада турецьких народів в СССР

В турецькім часописі, що виходить в Японії п. н. „Новий Японський Кореспондент", в ч. 37 поміщено статтю про положення турецьких народів в СССР. Їх є около 30 міліонів душ. Вони жиють на Кавказі, в Азербейджані, на Кримі, між Каспійським морем і Уралем та в Туркестані. Большевики виселили з тих теренів коло 400.000 осіб. З того до Схід. Сибіру 30.000 з жінками й дітьми, 80.000 в район Іркутська, 120.000 в околицю Томська, 100.000 в район Насіми, 10.000 на Соловецькі острови, 40.000 до округа Дувам в Башкірськім краю. В околицях, де перше мешкали Турки, тепер є богато сіл без одного мешканця. Положення засланців страшне. Мешкають в норах або в будах ліплених з глини. Вже досвіта гонять їх до праці, не виключаючи жінок і дітей. Праця дуже тяжка й робиться її без перерви, отже є богато случаїв омління при праці. Випадки смерти масові. Померших хоронять у спільних ямах. Також примінюють шикани релігійного характеру. Примушують магометан пити алькоголь, їсти свинське мясо і т. п. Мечети замінюють на забавові льокалі й ресторани. Ті народи ненавидять головно Жидів, бо найчастіше тими, що переводять виселювання, й комендантами таборів засланців є Жиди. Турки орґанізують опір проти большевиків. Творяться партизанські відділи з 40 до 60 людей. Вони нападають на большевицькі відділи і ведуть повстанчу акцію проти СССР де тільки можуть. (Зовсім подібно поступають московські большевики також з Українцями).

ОСИП НАЗАРУК

А лисиці брешуть на щити червоні...

ВЗАЄМИНИ МІЖ ВЕЛИКОЮ УКРАЇНОЮ І ГАЛИЧИНОЮ.

ТРАКТАТ ПРО ТАЙНУ ХАОСУ ПРИСВЯЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИМ ЖІНКАМ І ВІЙСЬКОВИМ.

5) Оден з наших читачів перечитавши мою попередню статтю п. з. „Смагу з пламенного рога", прийшов до мене і сказав, що слідує: Ціла стаття зовсім слушна. Та при кінци є одна неясність, а саме те, що написано там про неорґанічне й орґанічне єдинення Галичини з Волинь. Я хотівби, щоб пропаґанду вашого орґанічного єдинювання Галичини з Волинь можна було розуміти так: Коли менше більше дозрілу націю можна порівнати з вином, яке вже надається до пиття, то таку націю з нашого загального українського етноґрафічного матеріялу маємо вже в Галичині. А на Волині, хоч її населення расово дуже й подібне й близьке Галичанам, ще такої нації нема. Кажучи образово, волинського ферменту, з якого може бути навіть дуже гарне вино, ще не можна механічно мішати з галицьким вже вистоялим вином. Тимбільше не можна механічно мішати ні тепер ні в далекій ще будучности великої маси загально-українського ферменту з галицьким вже вистоялим вином, бо тоді не буде з того всего ніякого вина, тільки неможливий до ужитку злив. Булоб можна зробити тільки навпаки. То значить, якби велика маса загально-українського ферменту була сегодня така дозріла під національним оглядом як дозріло вже розмірно мале галицьке племя, а зате якби те мале галицьке племя було таке недозріле як велико-українська маса, тоді можнаб ту менше дозрілу скількість влити без великої шкоди в десять разів більшу масу вистоялого вина. Чи добре я вас зрозумів?

Менше більше добре, відповів я.

На тлі тої самої статті мав я ще розмову з одною з наших діяльних жінок. Вона сказала мені м. і. ось що: Я довгий час була горячою приклонницею пропаґанди „за безоглядним злиттям всіх Українців" — в одну велику національну масу. Та раз заграницею зустрілася я з визначними чужинцями. Розмова зійшла на Гітлера. Я обстоювала думку, що найбільшим ділом Гітлера вважаю те, що він в короткім часі вспів довести до повалення всяких границь між поодинокими краями і племенами Німеччини. На таке безоглядне злиття Німців в одну велику націю — говорила я — не могла здобутися цісарська влада і мабуть не моглаб здобутися ніяка инша німецька влада крім Гітлерової. І головно тому я так високо ціню Гітлера. — Та на те відповіли мені, що се власне найбільший блуд між усіми реформами Гітлера. І почалася арґументація, яка дуже захитала в мені мої попередні погляди.[1]) Сегодня я на шляху до їх цілковитої зміни. Розуміється, коли я з таким запалом говорила про безоглядне злиття всіх німецьких племен, то я мала перед очима як ідеал таке саме злиття щодо того вимішання населення зі всіх українських країв.

Тут побачив я в обличчі моєї інтерльокуторки вже доволі виразний острах перед евентуальними наслідками того недавного її ідеалу. Одначе жах, який се може принести з собою, прочувають і розуміють у нас покищо тільки дуже нечисленні одиниці. А загал нашої інтеліґенції думає, що булоб найбільшим добром те, що загрожує всім нам найбільшою катастрофою.

А третю цікаву розмову з приводу моїх дотеперішних великих статтей мав я з молодим мабуть 16-літним ґімназистом, з природи дуже здібним і як на свій вік начитаним. Він дискутував зі мною близько півтора години на тему відносин між Галичиною і Великою Україною. Найзавзятіше обороняв він отсю свою тезу:

„В часі коли в Галичині не було вже ні тіни нашої державности, на Великій Україні вона всетаки мала свій завязок в Запорожській Січи. І хочби та Січ була властиво гніздом грабіжників, що грабили не лише чужих, але і своїх, хочби її політика в справі Унії була хибна, — то все те повинні ми їй вибачити задля того одного факту, що в тій Січи був завязок нашої державности."

Мені приємно було слухати тої патріотичної арґументації представника наймолодшого покоління, яке вже зачинає думати. Та розуміється, я не міг признати, що висше наведену тезу він боронив правильно: бо „завязок своєї державности" є в кождій масі, що сидить на якійсь земли, — та в тім власне річ, чи з того завязку повстає державність при сприяючих обставинах, чи не повстає, або повставши гасне. Причини того, що держава не повстає або повставши гасне, треба розбирати без ніякого „вибачення", без ідеалізування блудів, — бо спільнота, в якій так роблять навіть провідні уми, очевидно ніколи не дорасте до своєї державности.

Я мав враження, що мого молодого дискутанта здається найбільше непокоїло те, чи я тому не приписую Галичанам найбільших прикмет, що вони католики, а я редактор католицької ґазети. Отже припускаю, що таких побоювань може бути більше, тому в справі ваги галицької території уважаю вказаним навести думки одного з найздібніших російських і православних історичних письменників:

Карпатскія горы въ нѣкоторомъ отношеніи были въ свое время Славянскимъ Кавказомъ. Здѣсь съ незапамятныхъ временъ крѣпко держался корень всего Славянства; отсюда онъ отдѣлялъ стволы и вѣтви по всѣмъ направленіямъ. По крайней мѣрѣ въ древнѣйшихъ преданіяхъ Славянства о своемъ происхожденіи сѣверныя племена указываютъ обыкновенно на Югъ, южныя — на сѣверъ; и тѣ и другія, какъ на свое средоточіе, на прикарпатскую страну. Самое имя Карпатъ олатынено, изъ Славянскаго Горбъ-Гора. Для Славянства Карпатскія горы всегда были природною твердынею, крѣпкою и надежною опорою въ борбѣ съ иноплеменниками... Славянская жизнь, такимъ образомъ, особенно во времена великаго переселенія народовъ, много ли, мало ли, но двигалась вокругъ и по нашей равнинѣ, отъ Карпатъ Вислою и Одрою въ Балтійское море, оттуда в Нѣманъ, въ Двину, въ Неву на Волховъ и Ильменъ, а съ Ильменя въ Днѣпръ на Чорное море и къ тому же Карпатскому хребту.[2])

Таке було колись значіння Галицької Землі і її населення. Наведений російський автор бачить причину того значіння виключно в ґеоґрафічнім положенню Карпатської Землі та в її ріках. Одначе якби галицьке населення не мало в собі самім спеціяльних цінностей, то очевидно ніщо не помоглоб йому ґеоґрафічне положення його землі. Прецінь на земній кулі маємо богато гір, з котрих випливають ріки і пливуть на всі сторони, приміром в Европі Альпи, в Азії Гімаляї, в Північній Америці Скалисті Гори. Та чи населення тих гір відіграло таку ролю як населення Галицької Землі?

А якіж могли бути причини, що виробили в тім населенню його розмірно більшу вагу? Означити се дуже трудно. Щодо сего факту можна робити тільки менше або більше правдоподібні припущення. Я припускаю, що розмірно більша вартість галицького населення полягала з давних-давен на недоступности тої землі: вона була почасти гориста, почасти дуже багниста й лісиста і через те мало урожайна. В таку малодоступну й мало богату землю чужі добичники запускаються рідко й нерадо. Тому раса в такій земли може спокійніше устійнюватися, ставати більше суцільна і тимсамим більше здібна до орґанізації і проявів своєї сили назовні.[3])

*

Відношення між Великою Україною й Галичиною обговорив я по скромним силам своїм у чотирох більших статтях п. з. „Про книгу голубину", „Про поцілуї сатани", „Смагу з пламенного рога кидаючи вправо — вліво" й „А лисиці брешуть на щити червоні". В тих статтях брав я під увагу тільки чинники територіяльні, етнічні та культурні і ні словом не зачепив я надзвичайно важної економічної справи всіх українських земель. А та економічна справа така важна, що вона тепер потрясає всім людством — і здається доведе до сильної зміни суспільного устрою, може вже й у недалекій будуччині. Оглядови й оцінці тої економічної справи треба присвятити цикль окремих статтей для схарактеризування самої тої справи і для получення її з проблемою української нації взагалі. Справа та вимагає довших студій і дуже уважного передумання зібраного матеріялу.[4])

В згаданих чотирох статтях висказав я здебільшого мої погляди, докладно передискутовані в редакційних колеґіях католицьких орґанів „Нова Зоря" і „Правда". Ті погляди в завязку є вже зрештою в повістевій формі в моїй історичній повісти „Князь Ярослав Осмомисл", котру я писав приблизно літ тому 20: маю на думці головну місію Галичини — стати Прусією для Великої України. Ту ідею здійснив був хоч і на короткий час вперве галицький володар Ярослав Осмомисл. І за те його так величав найбільший поет нашої старої державности, автор „Слова о полку Ігоревім".

До казочно гарних і сильних місць його поеми належать ті місця, в котрих

---

[1]) Та арґументація полягала на влучнім доказуванні, що 1) зле всяке здавлювання того, що природно виросло або виростає, 2) що добре плекання всяких ріжнородностей в народі, бо дає йому богацтво форм (а монотонність се знищення), 3) що механічне мішання й насильство все мститься і т. д. Арґументація була така сильна, що мала на мене великий вплив. Тепер у ваших статтях про взаємини між В. Україною й Галичиною зустрічаю подібний погляд.

[2]) Гл. Исторія Русской Жизни съ древнѣйшихъ временъ Сочиненіе Ивана Забѣлина. Часть первая. Москва 1876. Ст. 26, 27.

[3]) Про те, як іще розмірно недавно, бо в XV ст., львівська земля покрита була великими лісами і багнами, гляди дуже цікаву хоч невеличку працю Константина Івана Гладиловича п. з. „Zmiany krajobrazu w ziemi lwowskiej od połowy XV do początku XX wieku. Lwów 1931. Около р. 1450 ліси і багна займали ще 45.95% тої землі. На 100 км² припадало всего 5.41 осель. А що тут було лісів і мочар нпр. ще 5 століть раньше!...

[4]) Сій справі хотівби я присвятити окремий цикль статтей тому, бо то справа така важна, що може зовсім змінити (або й знищити) поодинокі народи, навіть дуже великі. Москва грає тепер велику гру, таку велику, що навіть подібної не знає дотеперішня історія людства. Та гра є в дійсности ідеольоґічна, але грають її на ґрунті суто економічнім.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали"

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу", які завдання читалень „Скали" і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей **в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.**

він описує похід руської культурної сили проти степу під проводом Ігоря Святославича, зятя нашого галицького князя Ярослава Осмомисла.

„Русь поля (степи) загородила здовж червоними щитами... А лисиці брешуть на щити червоні“...

Похід Ігоря на Половців фінансував очевидно богатий галицький князь Ярослав Осмомисл, бо се була коштовна річ, а він був тоді найбогатший зі всіх князів українських. І наймогутніший і найбільш авторитетний. І тому власне по тім поході так сердечно відзивається до нього автор „Слова о полку Ігоревім“, щоб пімстив рани Ігореві, Святославового сина і заступився за всю землю нашу — від найбільш небезпечного тоді фронту її. Той фронт і до нині найбільше небезпечний щодо нашого нутра. І до нині, коли ми виступаємо до боротьби на тім фронті, — якже страшно брешуть усякі лисиці на червоні щити наші. То ми, Галичани, репрезентуємо найбільше тверді, кровю серця нашого покриті, охоронні щити всеї української культури і західної европейської культури взагалі,висуненої на схід. І тому на нас паде така ненависть всіх, що хочуть здавити і знищити нашу культуру і в погній для чужих культур обернути наш нарід. Одначе хоч та ненависть тяжко нам дається взнаки, то вона вбити нас не зможе, коли тільки ми самі не здавимо нашого традиційного духа і добровільно не піддамося лисицям, що вже вкралися в поодинокі відділи наші. О, якже вони брешуть на щити червоні! Колиж ми задушимо в собі духа і самі знівечимо традиційну ідею нашу, тоді самі себе зробимо трупами. І тоді ті нікчемні лисиці розшарпають нас, хоч се в дійсности звірка слабонька і боязлива. Думаю, що до того легко можна не допустити, памятаючи слова великого мудрця: Не заприязнюватися з теперішністю, не робити собі ворога з минувшини і радитися будуччини.

Я спробував се зробити в сих моїх статтях.

(Далі буде).

Дивоглядні розпорядки

Оден американський журнал оповіщує найбільш дивоглядні розпорядки властей. Ось деякі перлини його збірки: В Небрасці не вільно двом особам наразвкладати пальці до посудини з водою, яку подають по обіді в цілі сполокання пальців. В Массачузетсі молода дівчина може тільки в церкві дістати дозвіл танцювати. В Кентаки магістрат оповістив, що „всяка худобина, яка в ночи шляється по вулицях міста, мусить мати червону ліхтарку, причіплену до кінця хвоста.“ Та верх над всіми такими „законодавцями“ взяв таки наш брат - словянин, а саме петроградський обер-поліцмайстер Трефлев. Він по свідоцтву А. М. Турґенєва оповістив 1796 р. такий указ: „Обявити всім домовласникам, щоб завчасу, а саме три дні наперед повідомляли поліцію, у кого вдома має бути пожежа.“

Присяга при чорних свічках

Недавно мешканець Луцька Ліхтенштайн пізвав до суду Я. Бромберґа домагаючись заплати 3.000 долярів з титулу векслів. Бромберґ твердив, що всю належитість сплатив. Одначе суд засудив його на сплату тих 3.000 дол. Бромберґ вніс відклик. Апеляційний суд оголосив оригінальну постанову. Він приказав Бромберґови підперти свої твердження присягою в божниці при чорних свічках. А Ліхтенштайн мав зложити присягу в суді. І дійсно та церемонія в божниці відбулася. Суд увільнив Бромберґа. Та Ліхтенштайн вніс відклик від того присуду. Тепер Найвисший Суд мусить посередно висказатися, чи присяга при чорних свічках в божниці має більшу доказову силу ніж присяга в суді.

Велике діло

Допис.

Як лиш оснувалося в Станиславові Товариство безженних священиків, богато людей було дуже цікавих, яку конкретну лінію діяльности вибере орґанізація безженного духовенства. Була також обава, перед становою нетерпимістю, взаїмним недовірям і ворожнечістю між цілістю духовенства станиславівської дієцезії.

На вислід праці товариства не прийшлось довго ждати. Йдучи в Станиславові вулицею Собіського, маєте по правому боці просторий город, а серед нього стоїть нині одноповерховий мурований будинок. Се Інститут ім. св. Йосафата, збудований обильними жертвами безженного духовенства станиславівської дієцезії. Тут мешкає ґімназійна молодь, що ходить переважно до української ґімназії. Будинок зачато й викінчено в 1935 р. Довжина дому 32, ширина його около 16 м. Просторий город яринний і сусідні сади достарчають мешканцям дому все свіжого воздуху. Монотонну тишину, що тут панує, перерве інколи рев автомобілевої трубки з недалекої вулиці, або невишколений ще голос учня-дячка з недалекої дяківської бурси, що „витягає“ ріжні гласи. На помилену мельодію гласу розгніваний дяк - учитель впадає своїм басистим голосом, спроваджуючи заблудившого учня на властиву „путь гласову“. Се повторюється десятки разів. Гадаю, що якби таку „тверду“ лекцію дяка-вчителя почув неодин наш дядько з села, то певно переставби завидувати дякови скупенької нераз платні, знаючи „муштру“, яку дякови треба перейти, щоб на всіх гласах не помилитися.

У входовій брамі Інституту стрічає мене зичливо господар дому Впр. о. Микитюк, катехит укр. ґімназії. Сходимо широкими сходами в підземелля дому. Довжезний коридор, просторий, дає можність все оглянути. Пивничні кімнати служать до перехования будьто поживи, будьто опалових матеріялів. На особлившу увагу заслугує маленький, мов на воду збаночок, електричний моторик, з Відня спроваджений. Він автоматично жене воду до великого зелізного кітла, якщо там її забракне. Через відповідне тиснення воздуху летить вода заінстальованими рурами, де її потребують: до кухні, до умивалень, до уступів і до купальні, де можна одержати студений і теплий туш і то в кожній порі дня. Всюди видко зразковий лад. Всі річи в порядку поскладані, а се все діється під оком і наглядом о. Настоятеля, що як колишній старшина-фронтовик військовий з часів війни, любить лад і порядок.

З пивниць виходимо на коридор в партері. О. Господар показує в першій мірі каплицю в честь Покровителя заведення, Св. Свящ. Йосафата. В каплиці впадає в око гарний вівтар, прикрашений електричними свічниками, що дуже ясно можуть освітити престіл. На стіні за вівтарем висить образ св. Мученика; він величавий, живий і робить на глядача глибоке враження. Що днини о. Настоятель править тут Сл. Божу, на якій молодь співає побожні пісні. При кінці Сл. Божої спільна молитва за себе й за тих, що зі своєї великодушности й жертвенности зуміли стати будівничими такого важного й великого діла і то в скрутних часах нинішного лихоліття. Безженні священики вибудували дім для молоді, бо виділи, що цей квіт народа пропадає нині в обіймах безвіря і страшного зіпсуття. Родичі гризлися, бо поза власною хатою не мали кому віддати дітей під опіку. Сю журу родичів розвязали вповні безженні священики і зуміли створити для молоді виховне заведення, тепер під проводом о. Микитюка.

Дальше від каплиці рефектар, що лучиться з кухнею знаним в семинарах „бубном“. Кухня дуже простора. Її ведуть СС. Служебниці Пр. Д. М. Хоч роботи тут дуже богато, то робота в руках монахинь прямо кипить. Всюди лад і чистота. Здорові і чисто приготовані страви, в обильній скількости подавані, отже молодь вповні вдоволена. Сам о. Настоятель, знаючи з практики, в який стан боєздатности перетворив голод австрійську армію над Сочею, точно пильнує, щоб молодь голоду не відчувала. Слідують далі мешкальні кімнати для монахинь і гостинна кімната для відвідуючих.

На поверсі самі мешкальні кімнати. Там мешкають о. Настоятель і всі учні. Кожда кімната ясна і здорова. Всюди чистота й порядок. Одежа висить на своїх місцях, книжки лежать по шафках. Всі пильно вчаться і ніхто нікому не перешкаджає. Час від часу до кімнат загляне о. Настоятель, заохочуючи молодь до науки. В школі за вихованків у професорів ніхто не просить, бо того й не треба: всі совісно вчаться й успішно переходять до вищих кляс.

З великою приємністю побув я кілька милих хвилин в католицькому Інституті в Станиславові. Між всіми видко тут в домі щире співжиття, з братньою любовю і повагою. Мов родина люблятся всі між собою і нема тут несмачних виступів, що ображувалиб саму інституцію. Сама інституція прямо епохального значіння. Вона дасть нашому народови кадри людей католицького світогляду. Се буде рівновага до знищеної душевно молоді, яка стала трутнем відносно діл, що їх наложила на нас наша сумна історія. З таким фронтом противник боротися не в силі, бо мавби до діла з правдою, яка в сути річи не до переможення.

Товчок до сего великого діла зволив дати наш Архипастир, Преосв. Григорій Хомишин. Се Його керма, сé Його важний і рішучий голос. Не один завзятий противник великого слова старенького Архиерея нині акцептує все те, проти чого ще два роки тому боровся мов лев. Нині час поставив його перед довершеним фактом зла, що вийшло на яву, а що скривалося поза кулісами нашого життя. І тут бачить протиділання злу. Під проводом Високодостойного Архиерея виконали безженні священики в станиславівській дієцезії велике діло історичного значіння.

Жонатий священик.

Скаженина в Варшаві

Варшава жиє тепер в страху перед скаженими псами. Вони в останних днях покусали 28 осіб. Лікарі щеплять покусаних проти скаженини. Одначе лучився траґічний випадок. Одна дівчина злегковажила раду лікаря й не піддалася щепленню. По кількох днях дістала атак шалу. Її перевезено до лічниці. Там вона померла серед страшних мук. Всіх бездомних псів виловлюють.

Як змії опанували готель

До готелю „Альпін“ в Монтреалі (Канада) спровадився якийсь подорожний з двома подовгастими кошиками. В них було гаддя. Кошики взяв зі собою до кімнати. Коло півночи отворив їх, щоб, як звичайно, нагодувати своїх їдовитих змиїв. А було їх 12 в обох кошиках. Одна гадина чимсь подражнена скочила і вкусила свого господаря в руку. Він зі страху забув замкнути кошики, вибіг на коридор і кричав о поміч. Прибігла служба, заалярмовано поліцію. Прикликали ратункове поготівля. Воно забрало раненого до лічниці. Там йому ампутовано руку. Змиї тимчасом розбрилися по готелі. Розіспані гості повтікали тільки в нічній білизні. Ніхто не знав, як порадити собі зі зміями. Одні радили заґазувати готель трійливим ґазом, інші радили водою заливати коридорі. Аж адміністратор готелю впав на помисл і закликав індійську заклиначку зміїв з недалекого кабарету. Вона за добру заплату прийшла узброєна тільки флетом. Змії зваблені звуками флету вповзли спокійно назад до кошиків.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ВЕЛИКЕ ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

о. Роман Лукань, ЧСВВ. **Спис книжок** Видавництва ЧСВВ в Жовкві. Жовква 1936. Наклад і друкарня В-ва ЧСВВ в Жовкві. Ст. 36, форм. 15.2 × 23.1 цм.

Зміст цього катальоґу такий: Завваги для тих, що замовляють книжки. I. Біблія й св. Писання, богословіє, катехизм. II. Аскетичні й релігійно-виховні книжки. III. Життєписи ГНІХ., Преч. Діви Марії й Святих, і спогади. IV. Історичні видання. V. Проповіді. VI. Богослужбові книжки. VII. Молитовники. VIII. Набоженства й церковні пісні. IX. Оповідання, повісті й поезії. X. Сценічні видання. XI. Журнали й часописи. XII. Календарі. XIII. Грамоти, парохіяльні та інші друки. XIV. Вервиці, відзнаки, медалі та образки. XV. Видання Марійського Т-ва Молоді у Львові. Зміст.

Це перший великий спис книжок (катальоґ), які тепер має на складі Видавництво ЧСВВ в Жовкві. Значить, спис не подає всіх книжок і видань Видавництва ЧСВВ, які досі взагалі появилися, лише ті, що їх ще сьогодня можна набути. Вперше мабуть в цім катальозі розкрито прізвища багатьох авторів і співробітників Видавництва. Коли до того додати, що о. Лукань подав у катальозі ще й число сторін і формати книжок, подекуди зміст (прим. „Записок ЧСВВ"), рецензійки й навіть джерела рецензій, то треба признати, що скромний купецький катальоґ набув вартости бібліоґрафічного провідника.

Всіх позицій є в катальозі 496 (для порівнання: катальоґ ОО. Єзуїтів з січня 1936 має 584 позицій); з того 27 чужих видань. До чужих требаб теж властиво зачислити видання Марійського Т-ва Молоді, числом 18. Коли відняти ще від того ріжні грамоти, друки (метрики й под.), відзнаки й под., числом 45, то дістанемо в висліді (496 — 90) число 406 книжкових видань ОО. Василіян, які ще можна набути.[1]) Розкинувши ті видання на відповідні відділи, дістанемо такі числа: 1) Видань про біблію й св. Писання 14 чисел; 2) Богословсько-наукові 5; 3) Катехизми 4 (в 6 томах); 4) Аскетичні й реліґ.-виховні (популярне богословіє) 76; 5) Життєписи ГНІХ, Пр. Діви й Святих 15; 6) В-ння з ділянки історичних наук 11 (в 12 томах); 7) Проповіді 12; 8) Богослужбові книжки 24; 9) Молитовники 8; 10) Набоженства 45; 11) Церк. пісні 7; 12) Белєтристика 13; 13) Драматичні видання 11; 14) „Записки ЧСВВ" 6; 15) „Бібліотека Записок ЧСВВ" 35; 16) „Місіонар" 37; 17) Календарі 37; 18) Грамоти, друки й под. 22; 19) Вервиці, відзнаки, медалі 8; 20) Вид. Марійського Т-ва Молоді — книжки 59; 21) — теєж — журнали 15; 22) — теєж — друки й інше 3.

З чисельного порівнання тих позицій бачимо, що найбільше видано релігійно - популярних книжок, переважно з ділянки популярної аскетики, 76 видань. Дуже поважно представляється ділянка науки, „Записки ЧСВВ" й „Бібліотека Записок ЧСВВ", обі, як відомо, твір муравлиної праці о. д-ра Йосафата Скрутня ЧСВВ. Добре заступлені ділянки популярних книжок до молитви й набоженств. Є поважні проби літурґічних видавництв; шкода лише, що їх розмірно мало й до того бракує популярної літератури на літурґічні теми. Подібно більше уваги требаб присвятити ділянці релігійної музики й співу. Обі ті ділянки, літурґічна й музична, досі в нас переважно в православствуючих руках; отже треба раз зломити той монополь. Нововведена „Бібліотека Релігійної Драми" за редакцією о. Й. Камінського ЧСВВ безперечно конечна річ для нашого народу й численних театральних аматорських кружків; добре булоб у ній звернути більше уваги на чистоту мови й дати підручники про режисерію, характеризацію й под. Слабо була дотепер заступлена ділянка белєтристики (всього 13 книжечок). Досі видані книжки з сеї ділянки мають малу літературну вартість, негарну мову й незамітний зверхній вигляд. Зачуваємо, що ту ділянку Видавництво в найкоротшім часі помітно розбудує з огляду на велике значіння белєтристики в формуванні психіки сучасної людини. Як новість появився в тій ділянці переклад повісти (про большевицьку революцію в Німеччині) відомого німецького католицького автора, Фелікса Набора п. н. „Німецька кузня". — Як видно з поважного числа видавничих серій Видавництво ЧСВВ зміряє мабуть до того, щоби перетворитися на майже універсальне видавництво, стати „всім для всіх" в ділянці релігійних видань.

Автор катальоґу розвязав врешті один з непотрібних „комплєксів" дотеперішньої традиції В-цтва: не подавати авторів. Чи ця традиція вийшла зі скромности і покори, чи з інших причин, не беруся розгадувати. Факт, що досі богато василіянських книжок, навіть перекладів, не мало на заголовній сторінці ні автора, ні перекладчика. Часом подавали хибно назвище (прим. Англійця Wiseman-Ввайзмен як „Віземан"). Нераз була до того промовчування розумна рація, як от промовчання авторства Захер-Мазоха, відомого збоченця, який написав проте зовсім добру повість з життя наших селян, перероблену бр. Германом Бідолахом ЧСВВ. Та назагал таке промовчування могло бути неслушне, бо могло призвичаювати до невідповідальности авторів і перекладчиків (головно щодо чистоти мови), і не давало легкого перегляду, котрий з авторів має письменницький хист і до чого та в чім добре булоб йому спеціялізуватися. Отже автор катальоґу зробив дуже добре, що відкрив богато з тих тайн авторства. І так відкрив прим. хто був редактором часописів „Місіонар", „Поступ", „Наш Приятель", хто редаґував календарі В-цтва, хто перекладав і від кого ріжні книжки й бог. под.[2]). При тім виказалося приміром, що в В-цтві ЧСВВ працювали 22 світські особи як перекладачі або автори; річ, безсумніву, дуже корисна і для В-цтва і для католицтва у нас, бо з таких світських людей опісля звичайно повстають діяльні члени Католицької Акції.

Коли порівняємо видання ЧСВВ з такимиж польських ОО. Єзуїтів, то бачимо перевагу останніх, головнож щодо оригінальних авторів і рівня перекладів. У нас власних авторів покищо мало, тай видавані твори переважно популярні й невеличкі. Та бувають і „кити"; для приміру: катехизм Шпірага, Бібл. Історія о. Теодозія Галущинського, „Божа міра" о. Петра Кисіля, „Неподільне серце священика" о. П. Мартинюка й інші. Все те вказує на постійний розвиток Видавництва ЧСВВ. Вказують на те й такі нові серії, як: „Бібліотека Релігійної Освіти" — „Католицькі Читання" — славні „Записки ЧСВВ" й под. Розвоєві Вид. ЧСВВ помоглоб богато притягнення до співробітництва також деяких світських людей, як се роблять Єзуїти (і автор „Записок ЧСВВ"); покищо повної „самовистарчальности" не осягнули навіть Єзуїти, хоч видали досі 17 тисяч авторів з власного Чина.

Ціни книжок, подані в катальозі, помітно знижені; натомісць високі ціни поставлено на перші видання річників „Місіонаря"; зовсім справедливо, бо їх вартість сьогодня бібліофільська, а не ринкова. Коли порівняти ціни В-цтва ЧСВВ з цінами інших видавництв, то відразу видно, що Василіяни не хочуть на тім заробити, а видають свої книжки з ідейних спонук. Проте маю враження, що їм — як от і польським Францішканам з Непокалянова — те їх дешеве видавництво таки дещо приносить, головно через великі наклади й популярність (наклади книжок від 3 до 20 тисяч, нераз по кілька видань; молитовники деякі мають 13 видань, деякі 150 тисячний наклад).

При всіх тих плюсах В-цтва ЧСВВ годі мені обігнатися від одної гадки: хоч богато зроблено, проте можна було зробити більше. Хиба тут в тім, що в В-цтві ЧСВВ нема постійно одної руки, спеціяліста від Видавництва. Досі господарять мабуть В-цтвом жовківські ігумени, а вони досить часто зміняються й через те видавнича господарка йде скскками, залежно від того, чи даний ігумен „має серце" для В-цтва чи ні. Коли ОО. Василяни мають вже 30 літ спеціяліста, директора друкарні, одну й ту саму людину, то мабуть добре зробилиб, якби вибрали якогось з Отців на постійного директора видавництва, не лише адміністрації, але й видавничого пляну. Може я й не маю рації, та мені здається, що за мною говорять статистичні вичерки В-цтва ЧСВВ, які недавно поїхали на виставу катол. преси в Римі. Свою критику виправдую

[1]) „Можна набути ще" — се трохи евфемічно сказано, бо при богатьох позиціях стоїть „вичерпане", хоч при тім подано й ціну (ст. 27). Се тому, що автор хотів подати якнайбільше бібліоґрафічних позицій, бодай при виданнях „Записок ЧСВВ". Що автор зробив тим добро — безсумнівна річ. Та при тій нагоді требаб до В-цтва поставити побажання, щоб — найкраще в „Записках ЧСВВ" — подало повну бібліоґрафію В-цтва в Жовкві та цифрові зіставлення накладів, аркушів і под. Се булаб дуже корисна праця і безсумніву — попри славу для В-цтва — докинулаб богато цікавих даних до історії католицьких видань у нас. — По написанні цих слів довідався я, що о. Лукань вже кілька літ приладжує бібліоґрафію всіх жовківських василіянських друків.

[2]) Автор спису зробив у тім відкриванні прізвищ кілька помилок, особливо називаючи перекладчиків авторами книжки. І так автором повісти „Геройська любов" є якийсь Німець, а Іван Петришин се тільки перекладач. Таксамо „Голос Ісуса в Найсв. Тайні Евхаристії" се мій переклад з непідписаного автора, а не оригінальний мій твір. Таких помилок більше, а що злобні люди можуть їх приписувати самим авторам як охоту до плягіяту, тому — вважаю — треба се справити в черговім виданні. — На 35 ст. подано хибно назвище автора Й. Емонтс як Емонто. — Взагалі католицькі автори, що перекладають згл. переробляють якийсь чужий твір, повинні самі виразно се зазначити й евент. дістати авторизацію; інакше все будуть наражені на закид „злодійства" від лібералів ріжної породи.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

впрочім словами німецької приповідки: „Ліпше — все ворог доброго!"

П. С. Вже по написанні сих слів дістав я листа від одного з діячів Василіянського Видавництва. В тім листі читаю таке:

„В списі книжок нашого Видавництва — майже піввіковий дорібок. Один Господь знає, з якими труднощами мусіло боротися наше Видавництво: брак фондів, брак людей, упередження не лише світського громадянства, але й духовенства, що тоді належало в великій більшости до іншого табору. Ми ні в „Місіонарі", ні в своїх виданнях ніколи не хитались: ми все католики Українці. Наші видання дають те, чого нарід найбільше в даній хвилині потребував. Ми старалися піднести духовну культуру. Прошу подумати в тім напрямі, а прийде богато нових рефлексій. Не лише статті в „Місіонарі", але й книжки, писані на теми, яких народ потребував у даній хвилині. Длятого — на перше враження — не видно плянівости."

Справді, так воно і є.

Ол. Мюх.

Радіо

Радіо в нових домах. Радіо стає щораз більше предметом щоденного вжитку. Зростаюча з дня на день скількість радіослухачів не може вже сьогодні уявити собі життя без радія, так як трудно уявити собі день без прочитання бодай одної газети. Радіо розважає, інформує, навчає. Скромна на початках новина нашого життя, розрослася і поширюється незвичайно. Мешканці міста і села прямо не можуть обійтися без слухання радія. Слід додати, що це призвичаєння не шкідливе. Кождий, хто має нещастя перепроваджуватися з одного помешкання на інше, особливо в великих містах, а спеціяльно в Варшаві, добре знає, що до інших клопотів звязаних з перепровадженням долучається ще справа поновного урядження радієвої інсталяції в новому помешканні. Антена мусить бути уміщена на даху, де вже є богато інших антен, мусить часом сягати далеко вділ на партер або перший поверх, що при великих богатоповерхових домах і коштовне і навіть трудне до переведення. Тому треба похвалити ініціятиву деяких будівничих, що в нових домах відразу уряджують радієві інсталяції, злучуючи їх зі спільними антенами на даху. Завдяки цьому новий льокатор не має вже ніяких клопотів. Вистарчить тільки включити приймач до урядженої інсталяції і в той самий день, коли ми заняли нове помешкання, радіо вже чинне, грає, говорить, інформує. Якеж се велике зменшення коштів і яка се вигода. Ця новина відома закордоном вже віддавна. В Лондоні всі нові доми мають такі інсталяції. В Парижі стрічаємося з цим явищем, в Берліні великі мешканеві бльоки, будовані з розмахом на периферіях міста, мають такі урядження. Навіть у Варшаві останніми часами щораз більше будівничих, що будують нові доми, стосуючи цю щасливу іновацію, завдяки якій ті, що винаймають помешкання, не мають вже ніяких клопотів і коштів, не потребують спроваджувати радієвого монтера, що мусівби влазити на дах і вишукувати вільне місце для уміщення нової антени. Слід іще зазначити й естетичні сторони сего. Завдяки заздалегідь передбаченим інсталяціям на новому домі, його дах не є якоюсь плутаниною дротів і шнурів, що звисають хаотично, ніби ліяни африканської пущі, але мають одну спільну для всіх антену, тривку й естетичну, яка запевнює добрий прийом всім мешканцям даного дому. Не сумніваємося, що ся пожиточна новина прийметься не тільки в столиці, але й на провінції, що безумовно вплине на дальший зріст радіофонізації.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Розважування про себе самого. По перше розважте, що крім обовязку щоденного розважування, який маємо, щоб пізнавати Бога та наш обовязок супроти Нього, є ще інше конечне знання, котре також вимагає нашої поважної уваги й розважування: це знання себе самого. „Добре знати себе самого й гордити собою, каже побожний з Кемпісу, се найвисша й найкорисніша наука". Знання себе самого се підстава правдивої покори. Се чеснота, що вчить нас гордити собою самим. А покора се основа всіх інших чеснот. Вони всі невідклично залежать від неї так, що знання себе самого се в дійсности підстава всіх чеснот. Та сего знання себе самого не можна здобути без частого й поважного розважування. Бо щоб добре пізнати себе самого, мусимо уважно розважити свій початок і своє походження; чим були ми досі; чим ми є тепер в сій хвилі; та чим маємо бути незабаром. І такі розважування отворять нам очи й переконають нас, які ми бідні сотворіння та яку маємо малу підставу, бути гордими. І навпаки, як богато маємо дуже важних підстав, щоб собою гордити й бути зовсім покірними.

Отже подруге розважте своє походження: а саме ваше тіло складається з болота і гною, ваша душа взята з нічого. А що ви тільки маєте в тілі або душі понад саме ніщо, то се не ваш твір, лише власність вашого Творця. Зважте, що ледви ви ввійшли в буття, вже заплямили вас гріхи і ви стали дітьми гніву. Що все ваше дотеперішне життя було безперервною чергою гріхів і невдячности. І як часто впадали ви в найгірше з лих, в бездольну пропасть смертельних гріхів! І в якім бридкім виді являлися ви тоді в очах Бога та Його святих ангелів! На який стид, на яку відразу, на який вічний осуд ви заслугували собі! І чиж ви все ще аж до нинішного дня не в тім упадку? Отже які претенсії маєте ви до поваги у Бога або людей? Які вимоги можете ви мати, щоб якенебудь сотворіння Боже вас підпирало або вам служило? Або яким правом можете жалітися, коли цілий світ бридиться вами як зрадником Бога, як невільником діявола та як жертвою пекла й коли всі сотворіння лучаться між собою, щоб пімстити на вас справу свого Творця? Думайте також про многі журби, котрим щоденно улягаєте; про слабе світло, що є в вас, щоб розріжняти правдиве добро від лишень позірного; про силу своїх пристрастей і свого самолюбства; про свій постійний опір проти добровільного приняття справедливих кар, щоб придбати правдиві добра, і про напрасність своїх нахилів до злого. І потому розважте, як скоро прийде до вас смерть і передасть ваші тіла червам, а ваші душі Божому судови, підчас коли ви живете в страшній непевности щодо вашого вічного призначення. І дивіться, чи в розважуванні тих справ не знайдете досить підстав, щоб здавити свою гордість і щиро та поважно взяти собі до серця свою многократну нужду й зіпсуття, щоб ви тим способом навчилися, зовсім не довіряти собі, все бути покірними і всю свою надію покладати на Бога.

По третє розважте інші великі користи, які осягає душа, коли вона поважним розважуванням часто входить в себе й безсторонно розглядає весь стан свого нутра. Тоді відкриває вона свої духові недуги (про котрі вона передтим зовсім нічого не знала). І се відкриття дасть їй можність, знайти пригідні середники проти всіх її недомагань і примінити їх. Тоді вона спостерігає тайні сіти своїх ворогів, а головно підступні засідки своєї гордости та свого самолюбства, що постійно стараються її ощукати й обманути. Тоді вона вчиться розріжняти між ріжними почуваннями з природи і з ласки, вчиться стерегти своє власне серце, порядкувати його наклони й жадоби, тримати в карбах свої пристрасти й так урядити ціле своє нутро, щоб душа була мила в очах Того, що хоче зробити її Своєю вічною святинею. О яке се благословенне для душі — так знати себе самого! Ах, який хосен чоловікови з того, коли він знає всі річи, та себе самого не знає!

Постановиж собі пізнавання себе самого зробити найважнішим заняттям свого життя. Святі вважали пізнавання Бога й пізнавання себе самих найконечнішою з усіх наук. О, зрозумій щоденним розважуванням дійсно поважно сю подвійну науку святих! Молися щоденно з святим Августином: Господи, дай мені ласку, щоб я добре пізнав Тебе! Господи, дай мені ласку, щоб я добре пізнав себе самого!...

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ. „Діло" в ч. 145 помістило статтю з приводу закінчення процесу ОУН у Львові. Автор статті застановляється над положенням нашої молоді і доходить до висновку, що не можна розвязати питання української молоді тільки дисциплінарними середниками. В першій мірі треба дати українській молоді український університет.

РОЗВЯЗАЛИ „СТРОННІЦТВО НАРОДОВЕ" на терені краківського повіту.

ВИСОКИЙ КОМІСАР СОЮЗУ НАРОДІВ У ГДАНСЬКУ вислав до Союзу Народів лист з просьбою, щоб Союз Народів взяв його в оборону перед нападами гітлерівців. — Гітлерівці дальше домагаються, щоб високий комісар забрався з Гданська.

В РОМУНІЇ шириться протижидівський рух. В Букарешті побито богато Жидів. Ромунське правительство видало розпорядок арештувати кождого, що зачіпить Жида. В м. Петресані дійшло до сутички між комуністами і членами націоналістичної „Зелізної Ґвардії".

АНҐЛІЙСЬКО-ФРАНЦУЗЬКА ПРИЯЗНЬ се справа життя або смерти тих двох народів, так сказав анґл. міністр війни в промові підчас свого побуту в Парижі. — Видно в Анґлії починає зростати страх перед німецькими зброєннями.

БЛЮМ ПІДЛАБУЗНЮЄТЬСЯ ДО АРМІЇ. Рада французьких міністрів під проводом Блюма рішила подвоїти платню низшим офіцирам і воякам.

ЛЮДОВИЙ ФРОНТ У БЕЛЬҐІЇ орґанізують комуністи, соціялісти й лібералі.

В ЕСПАНІЇ в богатьох місцевостях дійшло до кривавих сутичок між націоналістами й комуністами.

АМЕРИКАНСЬКІ КОМУНІСТИ визначили секретаря комуністичної партії Е. Бровдера кандидатом на президента Злуч. Держав Північної Америки і мурина Дж. Форда кандидатом на віцепрезидента.

ДО БРАЗИЛІЇ приїхали Беля Кун і О. Бравн. Вони мають кермувати комуністичною акцією в Полудневій Америці.

АРАБИ В ТРАНСЙОРДАНІЇ підготовляють повстання, щоб допомогти своїм землякам в Палестині. 60.000 бедуїнів хоче перейти Йордан.

СОВІТСЬКО-ЯПОНСЬКІ ПЕРЕСТРІЛКИ. Аґенція „Домеї" звідомляє: Коло м. Каоанчун совітські стежі обстріляли граничну японську стежу. За кілька днів коло м. Вусекуо з большевицької сторони обстріляно машиновими скорострілами японську стежу. Міністерство заґр. справ Японії вислало до правительства СССР острий протест.

НОВИНКИ

Загальні Збори „Народної Торговлі" відбулися у Львові, в салі Сокола Батька, 29. VI. с. р. Збори відкрив през. др. Кость Левицький. Звідомлення з діяльности дирекції Н. Т. зложив інж. Ю. Павликовський. На зборах було понад 100 осіб.

Зїзд Міської Споживної Кооперації відбувся 28. VI. у Львові, в салі „Української Бесіди". Зїзд відкрив інж. Ю. Павликовський. Відповідні реферати виголосили п. Салевич і дир. Лазорко.

В Станиславові відбулися просвітянські збори. На них дехто сильно уїдав на Преосв. Григорія за оснування „Скали" і на д-ра Назарука за узасаднювання тої орґанізації.

Віче льокаторів, купців і промисловців відбулося на днях у Львові. Ухвалено просити правительство здержати виконування декрету президента держави з дня 14. XI. м. р., що виключає помешкання більшекімнатні, льокалі зарібкові, промислові й купецькі зпід закону про охорону льокаторів.

Градова туча перейшла над селом Княжим і Залучем у Станиславівщині. Град знищив коло 30 проц. збіжжа.

Підчас „Дня Просвітянки" у Бродах дійшло до бійки між гуртом зорґанізованих комуністів та луговиками. В замішанні один з комуністів схопив 54-літнього д-ра В. Левицького, адвоката з Підкаменя, і пробив йому штилетом голову. Тяжко раненого д-ра В. Левицького перевезли до лічниці.

В Посухові бережанського повіту хтось знищив входову браму на цвинтарі, де похоронені старшини і стрільці Українських Січових Стрільців, що погибли в боях на Лисоні 1916 р.

„Торжество селянки" відбудеться в Коломиї 7 липня.

Чутки про примусову продаж золота й девіз Банкови Польському безосновні. Можливе тільки, що правительство звернеться до суспільности, щоб добровільно продавала чужі валюти Банкови Польському.

До Берези Картузької вивезли з Кракова двох визначних членів Стронництва Народового, д-ра Владислава Меха і Францішка Єльонкевіча.

Міжнародний Конґрес Адміністраційних Наук відбудеться у Варшаві від 9—16 VII. В нім возьмуть участь представники 18 держав. Підчас конґресу буде отворена виставка п. з. „Бюро й раціоналізація середників бюрової праці."

Нова жидівська політична партія має повстати в Польщі. До неї ввійшлиб ортодокси, сіоністи і лівиця.

Адміністраційні власти в Мінську Мазовецькім оповістили розпорядок, щоб жидівські кравці усунули шильди і написи „військовий кравець".

Новий польський правопис впровадять у школах з початком нового шкільного року.

Гумор. — Діти в Шікаґу. — 6-літньому хлопчикови пробують новий одяг. Його перше питання звучить: „А де кишеня на револьвер?"

Гумор. — Бідна бабця. — Чому ви, бабусю, так рухаєте устами? Чи ви гризете землю? — Що тобі, дитинко, прийшло до голови? — А, бо татко казав, що булоб найлучше, щоб бабця гризла землю.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Провідника нападу на Мисьленіце А. Добошиньского арештовано в лісах коло Кракова й віддано до розпорядимости прокуратора.

Ректором Українського Університету у Празі вибрано пораз шестий проф. дра О. Колессу.

Київський суд засудив 3 особи на смерть, 3 на 10 літ вязниці, 13 на інші кари за те, що спроневірили 2 міліони червінців з суспільних обезпечень професійних спілок УССР.

Совхози по давньому не виконують своїх господарських плянів. Совхози для годівлі овець мали дати весною с. р. 128 тисяч сотнарів вовни, а дали — до 10 червня — всего 34 тисяч.

„Вечерная Москва" пише, що монументальна „Литературная Енцикльопедія", яку видають большевики, повна великих блудів. Досі вийшло 9 томів її.

У Східнім Сибірі велика спека. Температура доходить до 45 степенів.

Найвисший Адміністраційний Трибунал у Прусії рішив, що чужоложство, якого допустився державний урядник, треба вважати тяжким службовим проступком, навіть тоді, коли проступок не дійшов до загального відома. Особливо гостро треба виступати проти вчителів та виховників, що допускаються таких учинків.

Гайнріх Леpш, відомий німецький поет, помер у Ремаґені в 46 р. життя. Лерша називали „поетом робітників" з огляду на характер його ліричних творів і повістей. Він був дуже популярний, особливо в Надренії.

В Саксонії обходитимуть на днях 1000-ліття смерти короля Генриха I, орґанізатора першої німецької національної держави.

Оксфордський університет признав міністрови закордонних справ Анґлії, Іденові, титул почесного доктора правничих наук.

Гумор. — Що найважніше дала людству модерна хемія? — Бльондинок.

Гумор. — І що ви собі позволили супроти мене?! Таж ви всім оповідаєте, що я ідіот! — Вибачте, я не знав, що ви хотіли тайну з того робити.

КІНА

АПОЛЛЬО: Інтриґа Фльоріс Бель.
КОПЕРНИК: Роберта.
МУЗА: Бриґада відважних.
МАРУСЕНЬКА: Бюро пропавших людей.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Бекі Шарп.
СТИЛЕВЕ: Великий чародій.
ТОН: Я хотівби та боюся.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·25—5.29, дол. канадійські 5.23—5.27.

Німецька марка 1.37 — 1.32, фр. франки 35.08, шв. франки 172.49 — 173.24, фунти стерлінґи 26.57 — 26.41, австр. шілінґи 99.00 — 98.00 чеські корони 19·90 — 19.50, ліри 35.33

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 2. липня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.15 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.20 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яець	2.60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і молоко удержана, на яйця знижка.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 2. VII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури І. кл.	1.00 зол.
Товщеві качки І. кл.	0.90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині
ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК
Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Сестри Милосердя
ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Ґолуховського ч. 47
винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 9 липня 1936. Ч. 51 (950)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с

Konto P.K.O. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Нова енцикліка Св. Отця.

Св. Отець видав нову енцикліку. Вона зачинається словами: „Vigilanti Cura" й написана в справі кінових представлень. Св. Отець дає дві практичні вказівки. По перше: поручає, щоб епископи постаралися щороку дістати від вірних приречення, що вони не будуть ходити на злі фільми; по друге: щоб епископи покликали до життя залежні від себе уряди, котрі клясифікувалиб фільми на три категорії: фільми, що їх можна оглядати без застережень; фільми, що їх можна оглядати з деякими застереженнями й фільми, що їх не вільно оглядати. Коли будуть створені такі уряди, загал вірних буде знати, яку вартість має кождий фільм. (Католицька Аґенція Пресова).

Брак хліба в СССР.

„Рабочая Москва" стверджує, що в деяких крамницях нема найпотрібніших товарів. У Рязані зник з торговлі чорний хліб. В Москві стверджено брак кави в деталічних крамницях. В дмитріївськім районі нема в торговлі білого печива, а чорного хліба також не все можна дістати. Перед деякими крамницями в Москві знов появляються „хвости". Часопис приписує дезорґанізацію торговлі фактови, що торговельні працівники бояться критикувати владу, бо не хочуть наразитися на видалення з праці.

Совіти невдоволені з Туреччини.

Совітська преса остро атакує Туреччину в звязку з новим проєктом договору у справі проливів, що його предложила турецька делеґація на конференції в Монтре. „Ізвестія" пишуть м. і.: „Проєкту нового договору у справі проливів на жаль не можна вважати приязним супроти СССР. Він не бере під увагу найслушніших інтересів нашого краю, що вимагають переношення фльоти з одного моря на друге. Створення якихнебудь трудностей у тій справі може лежати тільки в інтересі ворожих СССР імперіялістичних великодержав." Приписуючи становище Туреччини впливам „протисовітських великодержав", „Ізвестія" пишуть: „Треба вказати, що одна з великодержав вже одержала від Туреччини замовлення на будову укріплень у проливах і в тім якраз проявляється вплив тої держави на Туреччину." Назви тої великодержави „Ізвестія" не подають. — Турецька преса відповіла, що ті закиди безпідставні.

Президент ґданського сенату показав язик в Союзі Народів.

Бідний Союз Народів. Удар за ударом сиплеться на його голову. Ніхто вже не числиться з його авторитетом. „Авторитет Союзу Народів впав до зера", заявив представник Полудневоафриканської Унії. Недавно італійські журналісти перервали наради Союзу Народів вигуками і свистом. Тепер нещасний Союз Народів пережив нове упокорення. В Союзі Народів відбулися наради в справі Ґданська. Промовляв м. ін. також президент ґданського сенату Ґрайзер. Тон його промови був дуже острий. Ґрайзер заявив, що Ґданськ німецьке місто й хоче належати до Німеччини. Населення Ґданська домагається ревізії взаємин між Ґданськом і Союзом Народів. Німці сподіються, що незадовго наступить така ревізія тих взаємин, що президент ґданського сенату не буде обовязаний являтися перед таким Союзом Народів. По скінченні промови президент Ґрайзер підійшов до мін. загр. справ Анґлії Ідена й попращався з ним по ґітлерівськи піднесенням правої руки. Таксамо попращався він з іншими членами Ради Союзу Народів. Се викликало сміх на лаві журналістів. Коли Ґрайзер переходив попри журналістів, підніс ліву руку до носа й показав журналістам язик. Се викликало обурення журналістів. Повстало замішання. Мін. Іден успокоїв усіх словами: „В інтересі нашої власної гідности лучше зіґнорувати таке поступовання."

Рільні страйки у Франції.

„Журналь Ендюстріель" помістив статтю, в котрій звертає увагу влади на страйкову аґітацію серед сільських робітників. Та аґітація почалася в травні с. р. Тепер вона прибрала на силі. Страйковий рух обхопив північну й полудневу Францію. Страйк викликали й зорґанізували люди, що прибули до Франції з заграниці. Вони ділають після пляну. Страйки вибухають якраз тепер, коли зачалася праця в винницях і при цукрових буряках.

Які повинні бути урядники.

Міністр скарбу видав розпорядок у справі годин урядування й поведення урядників з горожанами. Загальне добро горожан вимагає справного ділання адміністрації. Між горожанами й адміністрацією повинні витворитися такі взаємини, щоб горожани мали повне довіря до тої адміністрації й були переконані, що вона потрібна. Се можна осягнути тоді, коли урядники будуть відповідно поводитися з горожанами, будуть шанувати їх час та будуть скоро і справедливо полагоджувати їх справи. Дальше урядники мусять бути точні. Урядування повинно зачинатися в 8 год. рано. Урядники повинні дбати про пошанування часу своїх бюрових товаришів і горожан, що приходять до урядів.

Чоловік наладований електрикою.

Мадярські наукові круги дуже здивовані сензаційними досвідами, переведеними на ґрафови Беренім. Той ґраф завважив одного дня, що з його пальців вискакують електричні іскри. Досвіди переведені фізиками виказали, що ґраф Берені потрафить розжарити малу електричну лямпку.

Закладайте католицькі бібліотеки!

Господарські знаряди, паша, збіжжя й святочна одіж це велике майно кождого господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

Коротка память „Просвіти"

Який зміст має самоосвіта в „Просвіті"?

В останніх часах, за головства Дра Івана Брика, Т-во „Просвіта" взялося до нової праці: творення самоосвітних гуртків. Так воно якось дивно склалося, що рівночасно з тим у Виділі „Просвіти" засіли були радикали, відомі видавці безвірницької „Самоосвіти". Працю самоосвітних гуртків постановив Виділ „Просвіти" скоординувати та видно широко їх розповсюднити. І длятого видав дві осібні книжки, підручники. Се „Порадник для самоосвітніх гуртків" (Львів 1934, ст. 128) та С. Магаляса „Порадник для освітників" (Львів, 1935, ст. 96)[1]). Очевидно випадалоб хіба тішитися з виходу тих книжок, бо вони — з методичного боку — справді цінні підручники. Їх автор прочитав чималу літературу про сю ділянку та вспів зрозуміло й легко виложити читачам способи самоосвітньої праці. До тогож автор член-основник Катол. Союзу, отже повиненби був вложити в основу своєї праці католицькі засновки. Та сталося інакше.

„Просвіта" жирує своїм іменем обі книжки. Та з того виходить, що вона розуміє самоосвіту дещо інакше, як розуміла досі. „Освіта має навчити людину дати собі раду в житю, та згідно з вимогами етики і моралі вміти погодити своє особисте добро з добром громади й народу, серед якого живе. Се буде нова людина" — пише „Порадник для самоосвітніх гуртків" (ст. 5). І дальше: „Необхідними засобами такого виховання є розвиток: 1) ума, 2) характеру й волі та 3) громадських, національних та державних почувань" (ст. 5). Про реліґію автор зовсім забув... Цікаво, що дальший виклад тих засновків нагадує ідеали масонської ляїцистичної школи без реліґії у Франції. Один з теоретиків такого ляїцистичного духа у вихованні, франц. безвірник Пейо у своїх творах саме довший час викладає такі пусті фрази й доходить навіть до висновку, що розвиток характеру се — основа моралі... Духа масонерії пізнаємо в тій просвітянській книжці зовсім певно вже на 10 ст., де автор за зразки самоосвітньої праці приймає діяльність „Gut-Templer Orden'y", орґанізації, яка вплива

[1]) Автором „Порадника для самоосвітніх гуртків" є також п. С. Магаляс, чого в заголовку не зазначено. Деякі осібні частини сеї книжки писали інші автори, очевидно не без порозуміння з автором.

ває з масонерії та заборонена католицькою Церквою.

Всяка самоосвіта, принята в розумінні самовиховання, мусить мати якісь реліґійні та моральні основи. Отже на основі прочитання обох самоосвітніх книжок „Просвіти“ мусимо дійти до переконання, що перш за все та самоосвіта безреліґійна, а в справах „світської“ моралі не має навіть звичайного критерія: пошани правди й віри в неї. Нагадує висказ Пилата: „Що таке правда?...“ Автори обох книжок писали їх так, начеб жили в часах до Христа; та мабуть навіть і тоді ще булиб згадали про якихось богів, чи бодай про timor, який тих богів зродив.

Інтеліґентні люди звикли за назвою шукати поняття. Інакше в „Просвіті“. Вистарчить сказати табуальне слово „самоосвіта“ і вже все добре, поклін; а що за тим словом криється, який його зміст, — суєта. Наївність таких наших інтеліґентів величезна. Свою книжку видала „Просвіта“ переважно до ужитку сільських читалень, отже для простих людей.

Всетаки „Просвіта“ дає натяки, яку самоосвіту хотілаб мати в згаданих гуртках. Пише про се „Порадник для самоосв. гуртків“ (ст. 33 до 120). За основний критерій служить тут не якийсь світогляд, а просто... українська мова. Можна студіювати лише те, про що є книжки в українській мові, хочби в тих книжках були навіть большевицькі ідеали... Такого „критерія“ досі навіть большевики не вигадали... Ті „поради“ для самоосвітників подають „спеціялісти“ від кождої ділянки. Отже прим. Є. Ю. Пеленський радить між іншими (ст. 44) прочитати повісти Михайла Івченка, Миколи Хвильового, Валеріяна Підмогильного, Косинки, ліричні вірші Павла Тичини, Максима Рильського, гуморески Остапа Вишні. Все те твори ряних большевиків. Розібрати, що в тих творах національно вартісне для самовиховання — може хіба високоосвічена людина. Інакше таке читання се просто большевицька аґітація, кинена між простих людей.

З теорії й історії літератури Є. Ю. Пеленський радить простим людям читати м. і. большевицько-марксистівську книжку Шамрая „Українська література, стислий огляд“, видану в Харкові і крайно фальшивий в датах „Нарис української літератури“ І. Франка. Про Барвінського не згадує ніже словом (ст. 46—47). З часописів поручено м. і. „Вістник“ і „Назустріч“ (ст. 48); рішуче нестравна мішанина.

Другий спеціяліст з історії поручає читати самоосвітникам безвірницькі повісті Опільського, старечу порноґрафію Будзиновського та кілька різко схизматицьких книжок. Про сучасну історію поручається там читати м. і. спомини Винниченка та видання безвірницької „Самоосвіти“. Все те, зібране разом з добрими книжками, має бути „джерелом самоосвіти“ для простих людей, хоч властиво і правдивий інтеліґент, не спеціяліст у тій ділянці, не давби собі ради з таким вибором. Дальший спец від історії поручає вже виразно радикальну „Самоосвіту“: „Книжечки ці дуже годяться до гуртка самоосвітнього“ (ст. 64), хоч — як відомо з рецензії в „Новій Зорі“, саме історія трактована в радикальній „Самоосвіті“ найбільш тенденційно, проти христіянства. Той сам спеціяліст поручає дальше для самоосвіти таких „тузів в історії“ як М. Стахів, М. Драгоманів, М. Бірецький, самих пропаґаторів нашого радикалізму. Коли ми вже при історії, то здається нам, годилосьби сказати слово про історію Церкви, от прим. згадати книжку „Греко-кат. Церква та її історія“ (вид. „Нової Зорі“) чи підручник до історії Церкви о. дра Я. Левицького. Адже й се написане в українській мові, отже повинно відповідати критерієві „Просвіти“. Так, але автор порадника про се... знов забув сказати...

Дальший спец др Карло Коберський, відомий радикал і оборонець Драгоманова, в ділянці суспільних наук поручає самоосвітникам соціялістів М. Туган-Барановського, Баха, Кулішера, безвірника Ресселя.

В інших ділянках — знов поручування писань дра М. Стахова з „Громадського Голосу“ і знову видань радикальної „Самоосвіти“ — і так „в кулко Мацею“.

В ділянці психольоґії слово „духовий“ в лапках; відомо, се така собі „метафізика“. В ділянці гіґієни поручено безвірницькі твори Фореля та протиконцепційну книжку дра Софії Парфанович п. н. „Чоловік та жінка“. В ділянці техніки поручено твори большевика В. Даниловського.

Таких примірів можнаб навести далеко більше, та вистане хіба й тих. Вони доказують ясно, що хоч форма самоосвіти, яку дир. С. Маґаляс вивів у своїх обох книжках, дуже гарна й придатна для наших відносин, то проте зміст тої самоосвіти далекий не лише від реліґійного світогляду, а нераз просто чужий навіть світоглядові українського світського націоналіста...

Коли якась установа здає на простих людей право вибору між злим і добрим, між правдивим і неправдивим у таких ділянках, де той вибір бувби трудний навіть для освіченої людини, то можна сумніватися у право такої установи правити освітою нації. Навіть, коли приймаємо добру волю людей, що такі „вказівки“ подають народови. Бо хоч вони навіть мають ту добру волю, то память дуже коротка, коли стоючи у проводу просвіти нації забувають зовсім реліґію, хоч дуже добре памятають про соціялізм і радикалізм...

Длятого голова „Просвіти“ не має ніякого права говорити про орґанізування „Скали“ як про „зайву витрату енерґії на се, що можна осягнути і в „Просвіті“. Така промова пахне грубим фарисейством в устах такого католика, котрий рівночасно в поясненнях до творів Шевченка (варшавське видання, т. III, ст. 283 і черг.) виразно бере сторону Гуса й до того оперує ще термінами гуманности...

Для нас обі книжки директора канцелярії „Просвіти“, видані самою „Просвітою“, якраз саме потрібне звено в ланцюху доказів на лібералістичний ляїцизм „Просвіти“ і тимсамим на потребу „Скали“. Кому сей останній доказ не промовляє до переконання, той видно має такуж „добру“ волю і память як сама „Просвіта“...

Ол. Мох.

Населення Сирії й Ливану

маніфестує проти Жидів і Анґлії.

В Сирії та Ливані місцеві Араби нападають на тягарові самоходи, що возять товари до Палестини. Такі напади відбуваються майже щоденно на ріжних шляхах Сирії та Ливану. Місцеві Араби хочуть тим способом помогти палестинським Арабам в їх боротьбі проти Жидів і Анґлійців. Поліція й жандармерія майже безсильні, бо більшість населення Сирії та Ливану відноситься прихильно до протижидівської і протианґлійської акції Арабів у Палестині. В Бейруті проголошено 24-годинний страйк на знак солідарности з палестинськими Арабами. Всі крамниці в місті крім аптик були замкнені. По вулицях ходили зміцнені відділи поліції. Одначе страйк відбувся спокійно. В містах Сирії відбулися протестаційні зібрання. На них виголошувано протижидівські і протианґлійські промови.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Підсумки

з замкнених реколекцій для пань.

Сегорічні реколекції для пань, що відбулися у Львові в днях від 26 до 30 червня с. р., були численніші як останними роками. Присутних було 43 осіб: зі Львова 11, з інших міст і сіл 32. Приїхали пані з дальших місцевостей, з Коломиї, Чортківщини, Теребовельщини та Любачівщини.

Неприємно вражало, що жіноцтво зі Львова й підльвівське було так нечисленно заступлене. Ті львівські пані се майже самі членки Марійського Товариства. А де решта? Чому така байдужність? Чейже місцевим лекше взяти участь у реколекціях. Вони не потребують оплачувати зелізниці, користають і на часі, бо не тратять ні одного дня на подорож. Та мимо того мало було охочих запізнатися блище з сим новим рухом реліґійного життя.

З провінції крім учительок і жінок священиків інші стани були слабо заступлені. І деж та наша інтеліґенція з міст і місточок?

Найчисленніше прибуло учительство. Учительок було 21. Слабше дописали жінки священиків. Їх було лише 11. З інших прибули: 1 жінка ветерин. лікаря, 1 уряд. банку, 1 жінка інженіра, 1 жінка аґронома 1 учителька середних шкіл, 1 урядничка зелізниць, 2 абсольвентки семинаря і 3 абсольвентки ґімназії.

Потішаюче було те, що на 43 всіх присутних на реколекціях, 24 були перший раз. Це вказує, що серед нашої інтеліґенції будиться помалу активне реліґійне життя. Коли ми викажемо хоч трохи доброї волі та приложимо рук до пропаґанди цеї нової у нас ідеї, то за Божою помічю рух замкнених реколекцій у нас пошириться і знайде зрозуміння та приклонників.

Перепровадьмо через замкнені реколекції раз і другий кільканацять тисяч людей з усіх верств народу, а наше життя скріпиться й зачне кристалізуватися в найгарніші, тривалі й незломні форми! Вступить у нарід сила Божа!

Ст. Фіґолева.

Гітлер про засади своєї політики

З приводу обходу 10-ліття нац.-соціялістичної партії у Ваймарі канцлер Гітлер виголосив промову. В ній він сказав м. і.: Нема таких рішень, за які одна особа не поносить відповідальности. Се головна засада нашого руху. Се засада староґерманської демократії. Вона не знає відповідальности, що йде вділ і авторитету, що підноситься вгору, а знає тільки авторитет, що йде вділ і відповідальність, що підноситься вгору. Ваш найвисший чинник бачить найвисшу інстанцію в цілім німецькім народі. Йому ми всі хочемо служити і перед ним ми відповідальні. Коли ніхто не хоче взяти на себе відповідальности, то се веде до знищення всякого авторитету і всякої особистої вартости. Се не припадок, що при того рода демократії ніяка визначна одиниця не могла виступити на сцену. Коли я роблю кроки, щоби привернути честь і свободу німецького народу, нарід розуміє мене і стає при мені. Дальше говорив канцлер про розбудову нац. - соціялістичої партії. Партія се орґанізація еліти. Через своїх провідників буде вона все виконувати завдання проводу народу.

Німеччина позичила Китаєві 100 міліон. дол.

Японська аґенція „Домеї“ принесла сензаційну вістку, що Німеччина позичила Китаєви 100 міліонів китайських долярів. Німці достарчають китайському правительству новітну зброю, протилетунську артилерію, бомбомети і танки. Німецька позичка платна китайськими товарами й ріжними сирівцями.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Університетська трагедія

„Український Бескид" в ч. 339 приніс отсю статтю:

Польські часописи донесли, що при львівськім університеті має бути установлена катедра української мови і літератури. Коли ся вістка булаб правдива, то по українських паралельках при польській гімназії в Тернополі, се бувби другий „здобуток" „нової ери" на области українського шкільництва. Цим „успіхом", в університетській справі зрівналисяб ми з 1848 р., коли то наші прадіди здобули на львівськім університеті катедру української мови, обсаджену Яковом Головацьким.

Прокляття зависло на нашій університетській справі. А се прокляття ми несвідомо поглиблювали. В 1784 р. цісар Йосиф II оснував у Львові німецький університет, при котрім в 1787 р. зорґанізував окремий інститут з руською викладовою мовою т. зв. Studium Ruthenum. Цей перший завязок високої школи для галицьких Русинів австрійське правительство в 1804 р. скасувало, бо цего домагалися наші політично безтямні предки, поповняючи самогубство саме тоді, коли Австрія ще числилася з історичним галицько-володимирським державним правом.

В 1817 р. австрійський уряд обновив львівський університет. Але сталося це по віденськім конґресі, коли то Австрія, спираючись на постановах тогож конґресу, почала в Галичині признавати історичне польське державне право. В цю нову добу входив наш нарід без ніякого національного стану посідання на области високого шкільництва.

Щойно в 1848 р. здобули наші предки згадану вище катедру. Могли здобути більше, та не відчували потреби. А опісля, заколисані надією на близьке „визволення" Росією, по звісній деклярації Івана Наумовича в галицькім соймі, дали привід австрійському урядови заявити: „Die Polen sollen entscheiden, insofern die Ruthenen existieren sollen" — „Поляки мають рішати, оскільки Русини мають існувати".

Щойно молодий народовецький рух, перейшовши з літературної доби в політичну, видвигав домагання оснування нових катедр на львівськім університеті, які по важкій боротьбі здобуто, а рівночасно українська університетська молодь розпочала боротьбу за український університет, накидаючи її тодішній українській парляментарній репрезентації. Ця боротьба довела до того, що в 1912 р. Українці мали на львівськім університеті 12 катедр і австрійський уряд а також польські політики згодилися на відокремлення українських катедр в окрему високу школу, що мало доконатись найпізніше в 1916 р. Цей проект Українці відкинули, а тимчасом вибухла війна, яка університетську справу спинила.

Не розвязав університетської справи і наш уряд в Станиславові. А тимчасом польська влада знесла всі українські катедри на львівськім університеті, а щоб успокоїти закордонну опінію, польський сойм у звіснім автономічнім законі з дня 26. IX. 1922 р. постановляв оснування українського університету. До здійснення цего закону до нині не дійшло, тільки були безуспішні спроби.

Остання спроба була в грудні 1925 р., коли то проф. Роман Стоцький, в порозумінню з польським міністерством освіти й університетською комісією Наукового Товариства імени Шевченка, написав 7 грудня 1925 р. листа до міністра освіти Ґрабського, в якім складав в імени українських учених заяву льояльности. Ця умовлена з польським урядом заява льояльности була ядром справи і звучала так: „У глибокому переконанню, що добро і будуччина українського народу лежить у вихованні його молоді на основах християнської науки, на основах правного порядку і на ідеалах західної демократичної цивілізації, наші вчені вірять, що ці основи можуть бути здійснені в Польській Республиці, де живе кількаміліонова частина українського громадянства і має свою долю звязану з долею цеї держави, тому-то стоячи на становищі польської державности, наші вчені заявляють готовість щирої і льояльної співпраці з урядом для добра держави й обох народностей."

Проти акції українських учених виступила якнайбільш рішучо Президія УНДО-ня комунікатом з дня 14 грудня, в якім лист Дра Стоцького названий „актом грубої провокації з боку невідповідального самозванця", „фальшуванням думок і настроїв заслужених громадян", а врешті заявляється, „що єдино покликаним до розвязання усіх політичних справ українського народу, а в тім числі і університетської, є політичне представництво українського народу". Центральний Комітет УНДО-ня комунікатом з 28 грудня 1925 р. одобрив становище Президії, заявляючи, що „до розвязки університетської справи в першу чергу є покликаним політичне представництво українського народу", та „що участь українських учених в т. зв. організаційній комісії мусить бути виключена".

Тим способом припинило УНДО розвязку університетської справи, беручи за це відповідальність на себе і застерігаючи собі виключне право рішати про неї.

Минуло 10 літ від того часу. З настанням „нової ери" громадянство сподівалось, що бодай закон з дня 26 вересня 1922 р. буде зреалізований, а з ним і справа українського університету. На жаль, те саме УНДО, взявши відвічальність за університетську справу на себе, заключило в 1935 р. угоду — як пише „Нова Зоря" ч. 46 — тільки для мандатів не запевнивши собі бодай здійснення обовязуючих законів.

В нашій політиці мусить настати доба дійсної відповідальности легітимованих керманичів політики за їхні політичні вчинки і потягнення. В першій лінії спадає на них відвічальність за нашу університетську трагедію.

Дві мірки

Як громада м. Львова ставиться до церковних потреб своїх гр.-кат. мешканців.

„Діло" в ч. 147 пише:

Українській суспільности загально відома справа будови церкви у замарстинівській дільниці міста Львова. 10 літ тому тодішня громадська рада Замарстинова рішила дарувати на будову церкви 2-морґову площу. Одначе Повітовий Виділ на домагання місцевих Поляків відмовився затвердити це рішення. В 1930 році громадська рада Замарстинова поновила своє рішення у цій справі, але й тоді це рішення не було затверджене тому, що в міжчасі громада Замарстинів була прилучена до міста Львова. Зараз після прилучення Замарстинова до міста Львова замарстинівські греко-католики розпочали при помочі тодішніх українських міських радних заходи, щоб громада міста Львова дарувала площу під будову церкви. Президент міста Дрояновський обіцяв піти назустріч цим бажанням, одначе все виринали якісь нові труднощі. Нова міська управа, що перебрала урядування на основі переведених у 1934 р. виборів, поставилась до справи негативно і відступлення площі під будову церкви треба вважати як пропаще.

Зовсім інакше поводиться управа міста Львова супроти подібних справ, якщо йде про будову костелів. Ось у червні ц. р. ухвалив Магістрат предложити міській раді внесок подарувати на будову нового костела на Богданівці площу 4.560 м², вартости 23.000 зол. А в кілька днів пізніше Магістрат ухвалив предложити міській раді внесок подарувати на будову нового костела оо. Місіонарів при вул. Дверницького і Снопківській площу 4.396 м², вартости 88.000 зол. Обі справи в найближчому часі увійдуть під наради міської ради, що без сумніву дарує ті ґрунти на згадану ціль.

Так само нерівномірно трактує місто Львів релігійні потреби мешканців міста Львова, якщо йде про буджет. У буджеті на р. 1936/37 ухвалила міська рада, як і попередніми роками, 25.000 зол. субвенції на давно вже покінчену будову костела Остробрамської Богоматері в личаківській дільниці. Крім цього є ще в буджеті ось-такі субвенції: на будову нового костела в Сигнівці 5.000 зол., на будову нового костела у Знесінні 1.500 зол., на справлення дзвона до костела Остробрамської Богоматері 2.500 зол. Як марно виглядає супроти тих субвенцій сума 500 (словами: пятьсот) зол., призначена для церкви св. Миколая! І це одинока позиція на церкву в буджеті на р. 1936/37...

Закарпаття домагається автономії

Закарпатський часопис „Нашъ Путь" в ч. 140 помістив на першій сторінці великими черенками надпис: „Домагаємося здійснення мирового договору!" Під тим уміщено знимку першої сторінки проекту конституції автономного Закарпаття. Той проект предложено чеському парляментови в Празі. В тім самім числі часопису „Нашъ Путь". др Фенцик помістив статтю п. з. „Конституція автономної Підкарпатської Руси перед парляментом". Подаємо ту статтю в перекладі:

Ще 10 грудня 1919 року населення Закарпаття (в ориґ. „карпаторусскій народъ") повинно було мати свій власний сойм (парлямент) і вже 17 літ той сойм повинен був кермувати життям населення Закарпаття. Сойм своїми законами і розпорядками вівби ясно означену національну лінію, в автономних і народних правах ніколи не допустивби денаціоналізації і всего того, що діялося з населенням Закарпаття тих 17 літ, сойм не допустивби до упадку карпаторуського народу.

Се зовсім незрозуміле, кому потрібна та братовбийча боротьба, що її вже довгі роки розпалюють серед нашого народу. Незрозуміле й те, що за такий довгий час не зроблено ні одного кроку для здійснення законного порядку в нашім краю. Коли тепер по 17-ти роках заговорили про підготовку автономії збільшенням прав ґубернатора, то ми мусимо рішучо заявити, що без сойму ніякі права ґубернатора та його канцелярії не можуть нас вдоволити. На ті способи ми можемо дивитися як на маску, що криває старі гріхи, і як на леґалізацію диктатури чеських партій.

Основна ідея самоуправи — сойм (парлямент). Ґубернатор чи його канцелярія без сойму се „Filius ante patrem" — син перед батьком. Тому рішучо заявляємо, що найстрашнішим ударом для населення Закарпаття буде спроба безвідповідально правити ним і його краєм. Рішучо протестуємо проти експериментів над народом без участи самого народу за посередництвом сойму виборного й відповідального перед народом. Вірний син карпаторуського народу не може згодитися бути знаряддям такого експерименту над рідним народом, не може остати на такім високім і відповідальнім становищі... він повинен зречися!

Ми предложили парляментови проект автономії. Доля проекту залежить від коаліційних партій... Отверто, згідно з законами й конституційною грамотою Чесько-словацької Республики та з чистою совістю ми предложили наш проект конституції Закарпаття всему населенню Республики через її парлямент. Парлямент має обовязок розглянути наш законопроект, може змінити ті чи інші його параґрафи, та обовязаний приняти його й затвердити. Сего вимагають конституційна грамота Чесько-словацької Республики й мирові договори, сего вимагає престіж і добро Чехословаччини.

Тільки в своїм власнім соймі само населення Закарпаття буде в силах створити умовини й основи для свого розвитку й лучшої будуччини.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, I. пов. і в книгарнях.

Всі бояться війни

Заграничний справоздавець „Еко де Парі" обговорює кризу Союзу Народів. Він зазначує, що з промов виголошених в Женеві виходить, що всі бояться війни. Віра в Союз Народів зменшилася до зера. Тому появилася концепція обопільних договорів допомоги. Французьке правительство висуває проект орґанізації збірної безпеки. Той проект передбачує військове порозуміння, реґіональні договори обопільної помочі та господарські санкції. Тепер Союз Народів представляє для Франції тільки ограничену вартість як місце контакту з іншими державами, головно з Великою Британією.

Росія „на колінах перед неґусом"

Підчас нарад Союзу Народів у справі Абісинії промовляв також „товариш" Літвінов, комісар заграничних справ СССР. Італійці невдоволені з його промови. „Реджіме Фашіста" помістив остру статтю проти большевиків п. н. „Пролетарі". Росія по 20 роках революції, пишуть Італійці, кидається на коліна перед неґусом. Може тому, що в ділянці жорстокостей і варварства московські большевики не могли знайти лучшого товариша.

ОСИП НАЗАРУК

А лисиці брешуть на щити червоні...

ВЗАЄМИНИ МІЖ ВЕЛИКОЮ УКРАЇНОЮ І ГАЛИЧИНОЮ.

ТРАКТАТ ПРО ТАЙНУ ХАОСУ ПРИСВЯЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИМ ЖІНКАМ І ВІЙСЬКОВИМ.

6) Збираю тут головне з усего, що я хотів сказати про взаємини Великої України й Галичини в моїх чотирох статтях-трактатах.

I. Галичина й Велика Україна се землі заселені українським народом.

II. Найбільша ріжниця між Галичиною й Великою Україною та, що Галичина се країна з українського національного становища далеко більше розвинена й упорядкована. Велика Україна се в порівнанні з Галичиною країна все потенціяльного, часто ефективного хаосу та слабої національної свідомости: чим далі на схід, тим слабшої.

III. Головний національний обовязок Галичан полягає на тім самім, на чім від давних давен полягав обовязок наших батьків і прадідів, то значить на порядкуванні наддніпрянського хаосу.

IV. Щоб Галичани могли в сприяючій хвилі упорядкувати хаос на Великій Україні, мусять той хаос знати й розуміти. Причина наддніпрянського хаосу на мою думку троякa:

1) Територія при брамі народів.
2) Неустійнена мішанина рас.
3) Невідповідна релігія.

Перша з тих причин наддніпрянського хаосу очевидно дуже сильна, бо природна. Вона викликувала хаотизування нашого народу над Дніпром від початку коли він зложився аж до кінця 18 ст. в формах масових і нагальних [1]), а від того часу ділає в лекшій формі диффузії.

Та хоч яка сильна та перша причина наддніпрянського хаосу, то її моглаб перемогти устійнена раса. Одначе якраз такої устійненої раси там іще нема. Значить її треба свідомо витворювати. А саме в той спосіб, щоб Українці з Наддніпрянщини не лучилися в подружжа з людьми уродженими поза етноґрафічними межами українських земель. Приблизно 200 — 300 літ такого свідомого поведення устійнить расу нашого племени над Дніпром і дасть змогу перемогти тяжке в наслідках ділання першої причини хаосу.

Хоч які сильні дві перші причини схаотизування наддніпрянського населення, то трета причина, релігійна, сильніша від них обидвох, значить від ґеоґрафічної і расової. То головно та трета причина, невідповідна релігія, допровадила наддніпрянське населення до його теперішного жахливого стану страшного поневолення фізичного, умового й морального. Що се дійсно правда, про те свідчать погляди наших людей ріжних століть, які з собою ніколи не знались. Найвиразніше висказав ті погляди професор історії Стефан Томашівський, а саме так:

„Одиноку тривку форму національної Церкви дала нам тільки берестейська унія. Якби не козаччина, що пішла на службу протиукраїнській течії, кермованій з Москви, то до половини XVII. в. ціла Україна без виїмка малаб одну національну, з Римом обеднану, Церкву, а в ній ще Білорусів. Справа національно-культурної окремішности Українців вже тоді булаб дефінітивно вирішена, а сьогодні вони булиб між першими народностями в Европі.“

„Церковна унія се не якась примха української історії, не відхилення її від первісного нормального напряму, — зроблене до того під доцільним впливом сторонніх сил; тільки навпаки, ідея унії органічно й нероздільно злучена з напрямом і духом всеї української історії, навіть із самою національною ідеєю нашого народу.“

Та вже давно перед бистрим і вченим мислителем Томашівським блиснула та сама думка в голові простого наддніпрянського козака, що уложив народну думу про зруйнування Січи Москалями. Ту думу я навів висше. В ній головне місце те, що „спільне (з Москалями) християнство“ довело до задавлення Січи без бою, без спротиву. Січ скінчила свою ролю знаряддя в руках Москви, бо вже тій Москві була непотрібна.

V. Нерозуміння віками тої третої і найсильнішої причини теперішного страшного стану нашого народу — се головний доказ глупоти нашого племени. Закид сей відноситься і до Наддніпрянців і до Галичан. Та є ріжниця в глупоті одних і других. Тому що Галичани се раса більше устійнена і більше духово здисциплінована, кождий справді думаючий провідник може предвидіти прояви галицької глупоти. Схема глупоти Галичан приблизно така: Коли Галичани мають щось вирішувати, або когось вибирати своїм представником і мають нпр. десять можливостей, при чім можливість число 1 для них найгірша а можливість ч. 10 найлучша, — то можна згори сказати з правдоподібністю 99 на 100%, що вони виберуть можливість ч. 1.; коли на ній попечуться, тоді виберуть можливість ч. 2. І так систематично дійдуть часом аж до можливости ч. 10. Виїмки можливі, але дуже неправдоподібні. — Наддніпрянці роблять враження людей живіших умом ніж Галичани, спритніших і рухливіших, — відповідно до величини мішанини в їх крови. А в дійсности вони під оглядом орґанізаційним, політичним і всяким іншим, елемент далеко більше небезпечний для себе самих, для своєї справи і свого проводу, ніж Галичани, бо Наддніпрянці се елемент цілком необчислимий. І тому глупота в їх рішеннях у своїх наслідках далеко тяжча ніж галицька. Одначе глупота населення при думаючім проводі, який знає історію, традицію і психіку своєї маси, не виключає можливости знаменитого ведення такої маси та створення їй дуже добрих і гарних передумов розвитку й ублагороднення.

VI. Тому що галицька частина всеукраїнської етноґрафічної маси стоїть найвище під оглядом національно-релігійного й орґанізаційного розвитку, має вона найбільший обовязок зробити орґанізованим способом все, що в її силах, щоб населення всіх інших українських земель піднести згодом до свого рівня й уподібнити до себе.

VII. Найбільшою глупотою галицького племени булоб, якби воно повірило в те, що треба зречися свого обовязку проводу в українській нації на „користь“ Наддніпрянців — мовляв — тому, бо Велика Україна більша від Галичини. Се бувби кінець походу всеї української етноґрафічної маси на висоти. Се бувби й початок кінця можливости кристалізації великої української нації взагалі.

VIII. Тут діло не в тім, хто пише ліпші й цікавіші повісти й романи, новелі й гуморески, хто співає гарніші співанки, красше танцює або вишиває красші взори на сорочках і спідницях, ні хто приготовляє смачніші блини, галушки, борщ і хлібний квас та лучшу самогонку. Тут діло в зорґанізованій дисципліні духа й тіла, в солідности виконування своїх обовязків, в ясній цілі і в розумній саможертві.

IX. Тому що жінки се найбільше статична частина народу, найбільше релігійна і найбільше впливова в вихованні дітей, думки сі звернені в першій мірі до українських жінок. Коли вони усвідомлять собі, в чім тут діло, і будуть свідомо поступати в намічених тут напрямках, — нема такої сили, яка моглаб здержати правильний розвиток української нації. А напрями поведення галицьких жінок, котрі хочуть бачити сильним свій нарід, мусять бути такі: 1) Їх моральна чистота, яка можлива тільки при фанатичнім привязанні до своєї гр.-католицької уніятської Церкви. 2) Систематичне виховування дітей в привязанню до тоїж Церкви з тим, що вона найвисше добро, яке людина взагалі може мати і що та Церква ніколи не сміє бути понижена до ролі знаряддя ніякої політики, ніякої земної справи взагалі, отже й національної. Ми і діти наші маємо бути привязані до сеї своєї уніятської Церкви не тому, що вона нам вдержує і скріпляє націю, тільки маємо бачити в тій своїй Церкві злучений з Петровою скелею царство Боже на землі, а все инше дасться нам. Се той пункт Архімеда Галичанки, з котрого вона не сміє зійти, коли хоче мати рішаючий і добрий вплив на будучність свого народу, — а вона такий вплив повинна мати. Не поможе нам ніяка освіта, не поможуть ніякі книжки ні фільософи, не поможуть навіть найбільш сприяючі обставини, коли наші мами, жінки й наречені відчужилисяб від своєї католицької уніятської Церкви, що може нам дати найбільший гарт духа і може найлучше означити та скріпити наш нарід на землі. Коли будемо мати глибоко віруючих і побожних жінок, привязаних до своєї уніятської Церкви, то будемо також мати найлучшу армію, якої не переможе ніяка сила. — Береження віри в собі і в потомстві своїм та охорона потомства від уживання алькоголю, головного порока Українців від часів Нестора, — отсе головні завдання нашого жіноцтва в поході до високої цілі.[2])

Галицька жінко! Ті червоні щити, що про них співає найбільший поет нашої старини, то твої сини! То їх окрівавлені груди століттями помагали завзято охороняти Київ і всю Велику Україну. То головно вони становили той мур, за котрим до сеї пори збереглося від заглади племя наше. А виховала їх так попередниця твоя, давна наша жінка. Чи ти можеш показатися гіршою від неї? Чи можеш виховати гірше потомство своє як виховала вона, серед тодішної пітьми, в пралісах, багнах і горах нашої землі? Памятай, що головне жерело правдивого виховання се віра в Бога і в Церкву свою католицьку, яку ти маєш вщіпити в дітей своїх. Коли буде та віра, то ніколи не зломиться мур з окервавлених в бою синів твоїх.

А чим віра для духа, тим для оборони всіх українських земель вкоріненя дітей твоїх тут у сій земли, на котрій вони вродилися. Отже навчи їх, що ся земля найдорожша з усіх: сей вузький клинець Галицької Волости, втиснений між Угорщину та Польщу. І вчи синів своїх від маленька, що не вільно всім їм опускати сю невеличку, та найважнішу землю задля прегарних привидів на Сході, де світ безмежний, де Дніпро шумить обливаючи 10.000 островів і відки є вигляди на найбільший з усіх континентів. Вчи синів своїх, що не вільно їм всім задля краси східних земель України гурмою опускати сей вузький клинець нашої землі і розпливатися як хмара на степах України: бо коли вони тут не збережуть

[1]) Росія заняла Крим щойно в р. 1783, а могла се зробити тільки тому, що на її сторону перехилилася Україна від часу Гетьмана Богдана Хмельницького. Польща мала скорше ту саму можливість зробити се у звязку з Україною, та не використала тої можливости — і через те замість стати великодержавою, впала і стала провінцією Росії. Тепер відносини знов дуже подібні по суті, хоч відмінні в формах. В польській суспільности — поза одним одиноким вже минулим проблиском — не видно ніякого зрозуміння того.

[2]) Протестантський переборщений спосіб поборювання алькоголізму веде якраз до пиянства. Се показав дуже коштовний приклад Америки. Тому про се треба памятати в боротьбі з алькоголізмом. Вона повинна полягати на пропаганді, а не на примусі.

Читайте і поширюйте католицький часопис „ПРАВДУ“! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

кореня свого, то напевно не вкоріняться і там.

А головно навчи дітей своїх молитви: поки вони її не забудуть, поти не минеться племя твоє.

Символічно патронкою твоєю нехай буде Ярославна, жінка Ігоря Святославича, що „рано плаче у Путивлі на стіні“ — не на те, щоб плакати, а щоб звертати увагу на грізну небезпеку. Нема сумніву, що та Галичанка, віддана заміж далеко в східну Україну, сповняла там чесно й витривало обовязки свої як жінка і як мати.

Х. А тепер до тебе слів кілька, галицький молодче, що вступиш колись на землю наддніпрянську зі зброєю в руці, як уже нераз вступали батьки і прадіди твої. Памятай, що від тебе буде залежати дуже богато. Памятай, що нема чого боятися навіть найбільших сил ворожих, коли дух твій буде упорядкований і коли довкруги тебе будуть духом такі самі як ти. А упорядкування духа зачинається від віри в Бога і від неколибимого привязання до Церкви своєї. Тут, а не деінде, жерело всіх ідей та ідеалів. У кого не бачиш того жерела, тому не вір, що він має якийнебудь ідеал, бо в нім є тільки бляґа про ідеал. А друге, що ти повинен памятати вступивши на землю наддніпрянську зі зброєю в руці, се те, що найстрашніша з анархій, які знає людство, се анархія військова. Нема нічого гіршого між людьми як розгукана солдатеска, що втратила дисципліну в нутрі своїм. Третє, що ти памятати повинен, се те, що в такій країні як велика земля над Дніпром, не видержить довго ніяка влада неорґанічна з природи: то значить така, що походить з аґітації, з крику, з виборів. Там необхідно потрібна орґанічна влада леґального монарха, все одно яке буде імя її: гетьманська, княжа, королівська, чи цісарська. А четверта річ, яку ти знати повинен, се те, що з усіх влад найгірша влада монархічна, коли в ній розпічнеться безголовя і на ріжних кінцях країни виринуть претенденти до такої влади. Тут ратунком може бути почуття леґалізму: правний монарх лиш той чи та, що по крови найблизший або найблизша тому, що був при владі, — все одно чи се мужчина чи жінка, дорослий чи дитина в колисці. Бо влада се символ, се дар Господній — для розумних. На великих землях наддніпрянських була влада достойна тої назви тільки тоді, коли її мали монархи або монархині, від скитських царів і цариць почавши. А коли там зникала монархічна влада, все починався хаос такий жахливий, що думка й рука здрігається перед описуванням його. І тому найбільші з поетів і мислителів тої великої рівнини все низько клонили голови перед владою монархів і все так дуже боялися упадку її. Се не припадок, що всі мислителі на тій великій рівнині, від старого ґеніяльного Нестора почавши і на Липинськім в наші дні скінчивши, обстоюють за всяку ціну ідею монархізму. Там можливі лиш: монархія — або хаос і жах. Іншого вибору нема ні над Дніпром, ні над Доном, ні над Кубаню, ні над Волгою, ні над усіми ріками Азії, котрої безпосередним фізичним продовженням — Наддніпрянська Україна. Леґальний монарх — або дикий танець пяних мамаїв...

А з монархів не ті найлучші, під котрими жовнірам найлучше живеться. Один з найбільших умів, що займалися історією війська старинного Риму, а саме Монтескіє каже, що велика щедрота цісаря Каракаллі для римського війська довела до цілковитої деморалізації армії. Коли наслідники його не могли вже видавати на військо таких сум як Каракалля, тоді зіпсуті й розвезені жовніри просто вбивали одного цісаря по другім. І дійшло — каже — до того, що всіх розумних цісарів убивали жовніри, а всіх злих — заговірники або політики з сенату. А жовніри, — чуєш? навіть римські жовніри! — так привикли були рабувати в тім хаосі, що рабували буквально все, навіть жовнірський льон один у другого видирали. Треба було доконче привертати дисципліну, а се коштує — життя найліпших. В тім жахливім хаосі, коли роззухвалене й зіпсуте військо видвигало нараз навіть по 30 претендентів до престола, постійно загрожувані цісарі були вже так зденервовані, що реаґували на найменше підозріння і в страху за своє життя вимордовували до ноги найвизначніші роди Риму. І вимордували всі. І так дійшло до того, що не було вже кому протиставитися найжахливішій анархії, жовнірській — і старий Рим, пан усего тодішного світа, мусів завалитися і впасти в руки диких ворогів: бо „хто наперед дасть все жовнірам, той потому дасть все ворогам.“

Отже скромність в уживанню життя се головна основа сили і здоровля армії.

В тім напрямі йди і змагай — з вірою в Бога, а дійдеш до несподіваної могутности, яка все належиться тим, що так живуть і так працюють, думкою і ділом.

Відгомін психоаналізи

в літературі.

На таку тему виголосив о. др Скрутень ЧСВВ реферат 21. VI. с. р. у Львові в ґімназії СС. Василіянок при вулиці Длуґоша 17. Головні думки реферату:

Психоаналіза се незвичайно складне питання. Се явище, яке обняло всі ділянки науки. До психоаналізи можна підходити з ріжних боків. Література також слово елястичне. До літератури можна зачисляти і твори красного письменства і твори наукові. Референт розглянув літературу в найширшім значінні. Ціллю реферату було ствердити факт відгомону психоаналізи Фройда в краснім письменстві й у всіх інших творах.

Для ліпшого зрозуміння викладу референт пригадав головні засади психоаналізи Фройда. Фройд виступив 1884 р. Він почав свої досвіди від студіювання випадку ґістерії. В своїй теорії Фройд бере під увагу т. зв. блуди будня. Він каже, що ті підсвідомі щоденні помилки людини не є несвідомі. Се відрух життя, що є в нас в глибині, життя несвідомого. Та се несвідоме життя ділає свідомо. Фройд звернув увагу, що в однім стані людина признається до своїх помилок, а саме в сні. В сні, каже Фройд, душа говорить про свої переживання. І доходить до того, що сон се дуже важне явище. Сон важний особливо для недужих, бо пізнавши недугу в сні, можемо поставити діяґнозу й вилічити недужого. Фройд не каже, що сон береться з нічого. Сон викликають лібідо (хіть) і „я“.*) Се пружини, що є в нас і час до часу побуджують нас до того, що ми в сні реаґуємо на те, що нам долягає. Лібідо, після Фройда, се ніщо інше тільки половий ґін. Отже все, що діється в нас, діється під впливом того гону. Лібідо є вже навіть у дітей. „Я“ має ціль уважати на все, що незвязане з половим гоном. Завдання психоаналізи відкрити і збаґнути несвідоме життя кождого з нас і привести до свідомости недужої людини те, що було здавлене. Отже завдання зовсім практичне. Коли лікар прослідить те, що було здавлене і приведе до свідомости недужого, то легко вилічить його.

Теорія психоаналізи Фройда має широкий розголос. Нема держави, в котрій не заговорилиб про психоаналізу Фройда в той чи інший спосіб. Одно товариство видало 10 томів творів самого Фройда. Отже се досить великий вклад в літературу. Про психоаналізу повстала велитенська література. 1936 р. нараховують 4.793 позицій творів про психоаналізу Фройда.

Коло 1910 р. декотрі дотеперішні прихильники Фройда виступили проти його теорії і внесли до неї деякі поправки. Адлер творить свою власну теорію, т. зв. індивідуальну психольоґію. Він відкидає лібідо і ставить на те місце пожадання потуги. В нас представником адлеризму є Д. Донцов. Юнґ відбігає і від Фройда й від Адлера і на місце лібідо та пожадання потуги ставить типи, прототипи й антитипи. Проти Фройда виступало також богато інших.

На психоаналізу Фройда зареаґували й католики та сказали, що в ній є і добрі річи, та богато в ній злого.

Кладкою, по якій психоаналіза перейшла до красного письменства, були наукові й популярні праці про найріжніші теми розглядані з точки бачення психоаналізи.

Референт спинився на розгляненні анґлійської, польської й нашої літератури. Анґлійської тому, що вона консервативна й до неї трудніше дістатися новим течіям. Значить, психоаналіза мусить мати щось у собі, коли таки дісталася до анґлійської літератури. Дальше анґлійська література має характер пуританський. Пуританізм се знаменна риса Анґлійців. Трудно знайти Анґлійця, що не знавби на память бодай кілька десяток цитатів з св. Письма. Отже знов бачимо, що психоаналіза всетаки має щось у собі, коли проломила той пуританський вал і дісталася до анґлійської літератури. Дальшою причиною, чому референт взяв під увагу анґлійську літературу, було се, що звідти назагал черпали натхнення наші письменники - фройдисти.

Психоаналіза Фройда зазначилася великим відгомоном в анґлійській літературі. Між головними письменниками, що займалися в своїх творах питаннями, які нагадала психоаналіза Фройда, перше місце займає письменниця М. Сінклєр. Майже кожде її оповідання, кождий її роман має ту саму нотку. В неї головні особи романів се люди хорі, психопати, головно жінки. Другий письменник, дуже почитний, Льоранс, студіює спеціяльно нещасливих, ідіотів і т. п. Берсворст представляє у своїх творах людську нужду, причини невдач, катаклізмів. Велборн еротик. Він представляє головно хіть. Дж. Джойс досліджує несвідоме в людині. Вплив психоаналізи Фройда видно також в сатирах Турнера і в драмах Шова.

В польській літературі також видно вплив психоаналізи. В Польщі є богато авторів, що свідомо пропаґують фройдизм, пр. в педаґоґіці. Є також богато перекладчиків чужих творів.

Психоаналіза Фройда відбилася також в українській літературі: науці і краснім письменстві. Богато наших лікарів придержується психоаналізи Фройда. В науці держиться тої теорії др Балей. Деякі зернятка психоаналізи вніс в нашу науку В. Гнатюк. Давніше богато запозичував від Фройда Д. Донцов. Тепер він адлерівець. В краснім письменстві богато мають ідей психоаналізи Фройда Коцюбинський, Кобилянська, Леся Українка, Гнат Хоткевич, Лесь Мартович, Мирний, Винниченко свідомо перещіплював ту теорію на наш ґрунт, дальше Сказинський, Опільський, дещо Святослав Гординський, Михайло Рудницький (Нагоди й пригоди, і ін.), Яблонська (Чар Марокка), Віконська.

Критично заговорили у нас про психоаналізу покищо в рефератах. Фахова критика досі не звертала увати на психоаналізу. Се завдання в першій мірі католицьких критиків.

*) „Я“ = низка гонів позаполових, що мають на меті добро всего орґанізму, наскільки він (орґанізм) забезпечує себе перед недугою, небезпекою, смертю, тощо.

Хто обкрадає церкви

До церкви в Княжім, пов. Снятин, вломилися злодії і забрали з деревляної скринки коло 35 зл. Злодіїв зловлено. „Мали Дзеннік" в ч. 181 пише, що один з тих злодіїв зайшов до Східної Галичини аж з Радомська. Другий злодій походить з Любачева. Вони мандрували по Східній Галичині у військових одностроях без відзнак, ходили від хати до хати і продавали текстильні товари з лодзьких фабрик, ну й як показалося займалися також іншим „промислом".

Кредити під застав збіжжа

Економічний комітет міністрів устійнив висоту сум і умовини уділювання кредитів під застав збіжжа для більшої власности й зачетних кредитів на збіжжа для малої рільної власности. На кредити під застав призначено 40 міл. зл., на зачетні 15 міл. зл. Кредити будеться уділяти на всі роди збіжжа. Не будеться примінювати ніяких потручень з тих кредитів на рахунок попередних зобовязань, з виїмком несплачених позичок під застав з попереднього року. Опроцентування тих кредитів разом з коштами не може перевисшати 3 проц. на рік.

Криваві події в Переворщині

В с. Кречовичах переворського повіту арештовано на приказ прокуратора кількох страйкових аґітаторів, що намовляли робітників покинути працю. По кількох годинах перед постерунком поліції зібралася кількатисячна товпа й домагалася звільнення арештованих. Поліція відмовила. Тоді юрба напала на поліцію з колами, сокирами, мотиками й т. п. Кількох поліцаїв ранено. Поліція ужила пальної зброї. Вбито 4 селян і кількох ранено. (ПАТ).

Трагічний випадок

в салі нарад Союзу Народів.

Підчас нарад Союзу Народів у справі Абісинії лучився трагічний випадок. Пресовий справоздавець часопису „Праґер Прессе" з Праги Стефан Люкс нагло витягнув з кишені револьвер і застрілився. Предсідник Союзу Народів Ван Зелянд перервав наради Союзу Народів поки самовбивника не винесено з салі. Слідство виявило, що Люкс се німецький Жид. Він утік з Німеччини. Перед смертю написав листи до анґлійського короля Едварда VIII, до президента Франції, до мін. Ідена, до ґен. секретаря Союзу Народів і до редакції „Таймсу".

Лікарський фейлетоник.

Як їсти овочі

Овочі дуже здорові. Вони мають у собі вітаміни, мінеральні соли, оживляючі олійки, соки й цукор. Одначе спожаваючи в літі овочі треба все памятати про вказівки ґіґієни, щоб уникнути частих випадків занедужань і недомагань жолудка, як у старших так і в дітей. Овочі треба їсти тільки дозрілі. Недоспілий або надіґнитий овоч нестравний і шкідливий. Перед спожиттям овочі треба сполокати біжучою водою, щоб усунути з їх поверхні пил, пісок і все, що назбирається підчас перевозу й у крамниці. Овочі, зірвані прямо з дерева, вистарчає витерти чистим полотном. Овочі треба добре пережувати, щоб улекшити їх травлення. Не повиннося пити воду безпосередно по спожитті вишень і аґресту. Се може викликати остріі, сильні болі й корчі жолудка. Не треба їсти нараз богато овочів, бо се перетяжує жолудок. Рішучо не вільно ликати кістки вишень, сливок і т. п., бо се може викликати острі болі й навіть спричинити запалення сліпої кишки.

Покажчик змісту

перших девятьох річників „Нової Зорі"*).

Θ Викупити решту /площі „С. Б."/ Н 691 Θ Сокільський Вечір. З приводу 60-ліття проф. І. Боберського 711 Θ Сокіл-Батько. Його Ювілейні Збори 728 Θ Перед Сокільським Здвигом Н 745 Θ Десять заповідей укр. Сокола Н 746 Θ О. Н.: „Сокіл". Яке його значіння 746 Θ Отаман Сень Горук. Взірцевий Сокіл 746 Θ ІІІ. Краєвий Сокільський Здвиг у Львові 747 Θ Рідка поява Н 747 Θ Комунікат Старшини С.-Батька Н 748 Θ Бунт Соколів як наслідок культу бунтів у нас 749 Θ Конференція в „Соколі" 750—753.

XVIII. МОЛОДЬ І СТУДЕНТСЬКІ СПРАВИ.

А. Ч.: Суспільність і студентство /60 літ віденської „Січи"/ 105 Θ Адлєрсгоф (к. Берліна). Свята Вечера в студ. домівці Д 106 Θ Львів /з кругів студ./ Д 107 Θ Релігійний рух між російськими студентами Н 160 Θ Ще в справі листопадових подій Д 192 Θ З організаційного життя. Львів. Сходини УХСО Н 194 Θ Прага /Студенти-русофіли/ Д 196 Θ /І. Гладилович/: З організації укр. кат. молоді 231 Θ УХСО: Заклик до всіх бувших членів катол. середношкільних і академічних організацій Н 233 Θ І. Катол. Зїзд Словянської Академічної Молоді в Кракові 1929 р. 235 Θ Іван Гладилович: Враження зі зїзду Слов. Катол. Студ. в Кракові 236 Θ Студентські реколекції у Львові Н 236 Θ І. Зїзд Укр. Катол. Студентства /має відбутися/ Н 240 Θ М. К.: Міжнародний Академічний місійний Конґрес Н 370 Θ Очевидець: Розбиті молодю Збори /Т-ва Прихильників Освіти/. Причини і наслідки 442 Θ Справа молоді 444 Θ Молодь і старші. Що було на Зборах Т-ва Прих. Освіти 445, 446 Θ Міжнародний католицький зїзд студентів „Пакс Романа" Н 454, „Pax Romana" і її ювилейний Конґрес Н 469 Θ А. Ч.: Там де нема безробіття. Щире слово до укр. молоді /щоб вступала до Чинів/ 471 Θ Л. Г.: На маргінесі статті: „Там де нема безробіття" 477 Θ Володимир Децик: З життя укр. студентів у Вильні 498 Θ М. А.: Проф. С. Томашівський і молодь 499 Θ Андрії: Українські студентські організації у Львові 502а Θ Крути. Свято української молоді 508 Θ З раю. Як живуть українські студенти в Київі Н 514 Θ Студент: Конференція нашого студенства 528 Θ Слово до молоді /І. Е. Митрополита Шептицького/ 536 Θ Весняні думки. Про нашу молодь 537, 539 Θ Радянська молодь Н 537 Θ В „Академічнім Домі" тяжко бються Н 538 Θ Старий громадянин: Летючки. Пересторога дуже на часі 542 Θ Важне для молоді. Можете за дуже дешеві гроші пізнати Рідний Край Н 543 Θ Абсурд. Укр. студенство проти укр. університету у Львові! 547 Θ Батьки і діти /конфлікт, причина, вихід/ 555 Θ Думки студентки з приводу реколекцій 559 Θ Комсомольці Н 563 Θ Усуньте причини! У відповідь „Газет-і Львовск-ій" в справі арештовань укр. молоді в Стрию 571 Θ Студентська анкета в справі Т-ва Прихильників Освіти 574 Θ Дві ідеольогії польського студентства 577 Θ Молодіж і кріза інтеліґенції. Що про се каже Масарик Н 581 Θ З життя студентів /„Ватра"/ 587 Θ Марійський Друг: За нашу дорогу молодь 596 Θ Традиційна Йорданська Вечера /в Акад. Домі/ Н 603 Θ Річниця бою під Крутами Н 606 Θ Громадянство й молодь 609 Θ Волиняк: Волинська молодь 609 Θ /О. Мох/: Звено Н 609 Θ Сторінка молоді /осібний відділ/ 609 Θ На студентській анкеті Н 616 Θ Студенство і зїзд укр. кат. молоді Н 618 Θ Резолюції студентів проти зїзду укр. кат. молоді 619 Θ Що ухвалив Студ. Конґрес Н 620 Θ Сучасна молодь. Що про неї каже Впреосв. Митрополит Шептицький 625 Θ А. Ч.: На калиновім мості /про націоналістичну молодь/ 619, —: В домі батька твого. Коротка фільософія історії укр. народу з приводу резолюцій укр. студентства про його відношення до катол. релігії та Церкви 621 Θ —: Родства непомнящі. Розбір резолюцій укр. націоналістичних студентів про їх відношення до релігії взагалі і до католицької зосібна 623, 624 Θ А. Ч.: Слово до молоді. З приводу Свята Укр. Молоді 630 Θ „Українське католицьке націоналістичне студенство" Н 630 Θ Релігійна молодь в СССР 634 Θ Т. Р.: До соняшних висот! Лист до молоді 645 Θ Сторінка молоді /осібний відділ/ 645 Θ Естет: Ти й Вона /книжка Г. Шільгена/ Р 645 Θ О. Мох: Поважна гумористика /„Кодекс чести/" 653 Θ Кілько на світі студентів Н 655 Θ О. І. Назарко: Конґрес кат. славянських студентів 656-659 Θ Українці на XIII Міжнар. Конґресі Студентів-Католиків Н 661 Θ Радісний обяв серед нашої молоді /участь у реколекціях, цифри/ Н 662 Θ Кілько є студентів на світі? Н 691 Θ Укр. молодь і Церква /в „Глосі Народу"/ Н 697 Θ Безробітна молодь Н 706 Θ Реколекції для студентів Н 719 Θ Зїзд укр. молоді Закарпаття Н 748 Θ Наша молодь. З приводу студентської анкети 782 Θ

XIX. ЖІНОЧЕ ПИТАННЯ.

Перший всеіндійський конґрес жінок 217 Θ Ідеал жінки у Китайців Н 261 Θ В. З.: Визначні українські жінки. Гетьманова Настя Скоропадська 298 Θ Найкраща книжка для жінок Н 302 Θ Фахова праця жінок Н 361 Θ М. Лучинецький: Укр. Народне Мистецтво і справа подружжа 341, 352 Θ Тіна Егер: Бездітні жінки Н 414 Θ Культурна жінка в пралісі Н 437 Θ Прикована ланцюгом жінка демонструє у французькім сенаті Н 511 Θ /Ю. Делєвський/: Жінка в доарійській добі 530, 531, 533, 536 Θ Жіноча сторінка /осібний відділ/ 615, 619 Θ Союз Українок. Які в нім тепер відносини? 709 Θ Справа жіночого конґресу Н 721 Θ Жіночі справи. Звіт зі сходин укр. львівського жіноцтва в справі Жіночого Конґресу 723, 724 Θ До укр. жінок-католичок /від Управи Центр. Жіночого Кружка при У. К. С./ Н 721 Θ В справі жіночого зїзду /письмо ГІКА до „С. У."/ Н 723 Θ А. Ч.: Значіння жінки. З приводу недалекого жіночого конґресу 719, Жіночий рух. Що його викликало 720, Свічка що горить на обидвох кінцях рівночасно 724, Жінка і дитина 732, Слово до жінки 744, Відкритий скарб. Головне враження з жіночого конґресу і головна думка з приводу його 747 Θ Нові брошури про жіночий рух /Дра О. Назарука/ Н 737 Θ Жінка і суспільність /відчит Дра О. Назарука в ГІКА/ Н 725 Θ Українська Жінко! /відозва почесного Комітету Укр. Жін. Конґресу/ 726 Θ Австрійські катол. жінки в справі освіти і виховання дівчат Н 726 Θ Др. Осип Назарук: Жінка і суспільність 726-729 Θ Заява зорґанізованого укр. катол. жіноцтва /проти заяви С. У./ 733 Θ Я.: Наше інтеліґентне жіноцтво /в МТП у Львові/ Н 733 Θ Українські жінки меценатки Н 744 Θ Укр. жінки в кооперації Н 744 Θ /о. Осип Осташевський/: Католицький жіночий рух 744, 745, 748 Θ Українки на престолах Европи 744 Θ о. Т. Галущинський: Найвисші призвання жінки в суспільности 744, 745, 748 Θ о. М. Каровець: Про жінок наших і чужих в історії й теперішности 744 Θ о. Ір. Назарко: Жіноча еліта. Де вона і що вона робить 744 Θ Українки в мистецтві Н 744 Θ /Ірина Гургулівна/: Участь жінки в мистецькому житті народу за останніх 50 літ 746 Θ С т.: Катол. жіночі організації в Австрії 745, 761, 763 Θ Преосв. Йоан Лятишевський /на Жін. Конґресі/ 746 Θ Володимир Соловєв: Жіноче питання Ф 748 Θ І. Д.: Перед /Жіночим/ Конґресом. Їзда на Конґрес Н 745 Θ Жіночі Академії /на Жін. К./ Н 747 Θ Укр. жіноцтво з Волині /привіт/ Н 749 Θ А. Ч.: Жіночий Конґрес 745-750, Жіноча поліція Н 753

XX. ВСЯКІ ЗВІТИ.

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Укр. Вчительства" 549 Θ Учительські справи /звіт зі З. Зб. Т-ва Вз. Поміч У. У./ 556-561, 563 Θ Учительські справи. Заг. Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Укр. Вчительства" 644-647, 649, 651, 653 Θ Учительський Зїзд /ВПУУ/ 750-753 Θ Ювилейні Заг. Збори Т-ва „Просвіта" 226 Θ Загальні Збори „Просвіти" Н 441, 443, 445 Θ Діяльність „Просвіти". Важна нарада в справі поборювання неграмотности 592, 593 Θ Загальний Зїзд „Просвіти" 698 Θ Загальний Зїзд Просвіти 700 703, 705, 706, 710, 714, 716 Θ Ювилейна Академія „Рідної Школи" 534 Θ /Ювилейний/ Зїзд „Рідної Школи" 534-538, 540 Θ Бурливий зїзд „Рідної Школи" Н 627 Θ Звичайний Загальний Зїзд „Рідної Школи" 627, 629, 631-635, 637, 639, 641 Θ Нова Головна Управа „Р. Школи" Н 627 Θ Загальні Збори Повіт. Союзу Кружків „Р. Школи" 677, 679, 680 Θ Рідношкільна анкета 690, 692 Θ Зїзд „Рідної Школи" 697, 698 Θ Зїзд „Рідної Школи" 700-705, 708, 710 Θ Зїзд Рідної Школи 798 Θ УКС. Його звичайні загальні збори 539 Θ Перші збори Т-ва священиків ім. св. Андрея у Львові 547, 549, 551-553 Θ Посвячення нового дому майбутнього українського шпиталя у Львові 687 Θ Т-во ім. св. Андрея у Львові. Звіт з його Загальних Зборів 723 Θ Безробіття інтеліґенції /нарада в дом. СУПРУГА/ 689, 690, 692 Θ „Супруга" /З. Збори/ 749-751, З листів до Редакції /А. Нивинський в справі Супруга/ Н 755 Θ Психотехнічна порадня для вибору звання у Львові /основні збори/ 608 Θ Порадня для Вибору Звання /З. Збори/ 787-789, 791, 795, 797 Θ Загальні збори „Т-ва Прихильників Освіти" 538, 539, 542, 544, 545, 547 Θ Новий Виділ Т-ва Прихильників Освіти Н 542 Θ Збори Т-ва Прихильників Освіти 641 Θ Т.П.О. /Заг. Збори/ 741, 743 Θ Краєвий Студентський Конґрес 620-625 Θ І. Д.: Вечір Укр. Ремісничої Молоді Н 625 Θ За здоровля нашої шкільної молоді 734, Дискусія про здоровля нашої шк. молоді 735 Θ Загальні Збори Т-ва „Вакаційних Осель" 614 Θ Товариство Опіки над Молоддю /Заг. Збори/ 747-749 Θ Українська Захоронка у Львові 639, 641 Θ В справі Дому Інвалідів 296 Θ УКТОДІ /Заг. Збори/ 719, 722, 731 Θ Загальні Збори Т-ва Укр. Фонд Воєнних Вдовиць і Сиріт у Львові 781 Θ З „Відродження" 687, 688 Θ Посвячення орхестри Т-ва Українських Дозорців „Воля" 692 Θ Українська радіоакція 693 Θ Народна Організація Українців м. Львова /З. Збори/ 697 Θ Нар. Орг. Українців м. Львова 700 Θ Історична конференція в справі Лугової Організації 603, 604, 606, 607 Θ Лугове Свято у Львові 647 Θ І. Д.: Сокільський вечір /В 300-ліття Мазепи/ Н 617 Θ Сокільський здвиг. Пресова конференція 743 Θ Збори Союза Батька 777, 779, 780, 784, 785, 787 Θ

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 799, 829, 843, 845, 847, 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 873, 920, 922, 924, 927, 934, 937, 942, 946.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Конференція Епископату Гр.-катол. Галицької Церковної Провінції відбулася 27 червня с. р. у Львові. В ній взяли участь: ВПреосв. Митрополит Андрей Шептицький, Преосв. Йосафат Коциловський, Перемиський Епископ, Преосв. Іван Лятишевський, Станиславівський Епископ-Помічник, Преосв. Григорій Лакота, Перемиський Епископ-Помічник і Преосв. Іван Бучко, Львівський Епископ-Помічник. Темою нарад були біжучі церковні справи.

Посвята Пресв. Серцю Христовому в Жовкві. В день Пресв. Серця Ісусового (пятниця 19 червня) рано відбулося в церкві ОО. Василіян врочисте богослуження в честь Пресв. Серця. На нім зробили всі члени Ап. Молитви акт посвяти. Апостольство було так зорґанізоване, що члени окремо з усіх сіл околиці Жовкви складали сей акт посвяти перед самим св. Причастям. До Причастя приступило понад 1500 членів. Дуже численно була заступлена мужеська молодь. Велика церква ОО. Василіян вже від 5 год. рано була повна людей. Майже всі того дня сповідалися. Богато людей приступило до св. сповіди ще в четвер вечером, коли відбувалася адорація Найсв. Тайн і св. Година. Серце раділо, коли бачилося тілько людей, як за своїм провідником повторяли акт посвяти ревнителі з кождого села окремо: Винники, Глинсько, Замочок, Вязова, Скварява, Мацошин, Сопошин, Мокротин і навіть з дальших як прим. Боянець, Зіболки і др. — всі посвятили себе Пресв. Серцю Христовому, всі у стіп Евхаристійного Ісуса прирекли бути йому вірними, навіть з посвяченням свого життя. Такі публичні релиґійні маніфестації се доказ, що наш нарід стоїть під прапором Христа. Ревнителі і ревнительки будуть піддержувати того духа віри і любови до Христа навіть в часі великих і тяжких проб та зусиль ріжних безбожників чи їх наймитів сектантів, затуманених аґітацією протестантів і кальвінів. Найуспішніший спосіб проти всяких безбожних аґітацій — набоженство до Пресв. Серця Ісусового. Де те набоженство розвивається і практикується засоби Апост. Молитви: часте св. Причастя (обовязково в перші пятниці місяця), збори ревнителів, спільні молитви, відновлення посвяти себе, там не буде мати приступу висланник безбожництва. Проти аґітації безбожників творім здисциплінованї кадри вірних синів Церкви, овіяних горячою любовю Пресв. Серця Ісусового; збираймо блукаючу молодь і гуртуймо її під прапором Христа. Творім армію покути за гріхи безбожників і вільнодумних, творім гуртки винадгороджаючої любови для Царя любови — Христа. В Нім життя народів, отже й нашого українського народу. Ось в чім правдивий патріотизм! Здорова душею молодь не піде за блудним вогником безбожного матеріялізму. Справді, на часи безбожности і низького себелюбства одинокий лік — набоженство до Пресв. Серця, посвята для служби Христа, життя, якому присвічує ідея Христового Серця. Вийдім з байдужности для релиґії, бо байдужність для справи Христової се мовчалива боротьба з вірою і релиґією. Сам Христос сказав: Хто не зі Мною, той проти Мене. Безбожність має богато відмін. Між ними є й байдужність, лібералізм, йти разом з соціялізмом, піддержувати либеральну пресу — все те відводить від Христа і противиться ідеї Серця Христового. — М. К.

Новий костел мають побудувати у Львові при вул. Дверницького. Львівський магістрат рішив подарувати під будову костела міську площу вартости коло 88.000 зл. під умовиною, що костел буде вибудований до 5 літ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СПРАВУ АВТОНОМІЇ ЗАКАРПАТТЯ розгляне чеський парлямент по вакаціях. „Венков" пише, що на Закарпатті буде створений ґубернаторський уряд. Губернатор дістане надзвичайні повноваласти відповідаючі правам сойму в питаннях мовних і культурних.

ПРЕМІЄР СКЛАДКОВСКИЙ в товаристві міністра рільництва Понятовского відвідав м. тижня львівське воєвідство. Він злюстрував повіти мостиський, городецький і рудецький. Був також в Острові, де відбулися селянські заворушення.

ПОЛЬЩА дістала від Союзу Народів місію зліквідувати ґданський конфлікт.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНИЙ ФРОНТ В РОМУНІЇ орґанізують усі праві уґруповання.

ЗАМАХ НА КОРОЛЕВУ РОМУНІЇ. На французькій території близько швайцарської границі виконано замах на поїзд, що в нім їхала ромунська королева. Ранений тільки машиніст поїзду.

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ БОРИС приїде з початком серпня до Берліна. Там відбуде конференцію з німецькими, італійськими й польськими дипльоматами.

ЮГОСЛАВІЯ звернулася до Франції, щоб вона запевнила Югославії збройну поміч на случай повороту Габсбурґів до Австрії.

ВЖЕ СВАРЯТЬСЯ. Паризька радикальна „Ля Репюблік" помістила статтю б. міністра Фрота. Він закидає комуністам, що вони замісць льояльної співпраці внутрі Людового Фронту стараються переліцитувати всі ліві партії. Комуністи орґанізують страйки, щоб так опанувати маси. Та стаття викликала сензацію в політичних кругах. Французьке правительство побоюється, щоб Людовий Фронт не розлетівся.

„ФРАНЦУЗЬКА НАРОДНА ПАРТІЯ" повстала у Франції. Вона хоче зеднати робітників, селян і міщан на підставі цілковитого зірвання з заграничними чинниками, головно з III Інтернаціоналом.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО зраджує Совітам військові тайни. В тій справі посол Керілліс зложив інтерпеляцію в парляменті.

РЕЗОЛЮЦІЇ СОЮЗУ НАРОДІВ у справі італійсько-абісинського конфлікту: рішено візвати держави, що належать до Союзу Народів, надіслати до Союзу Народів предложення, як уліпшити виконування постанов Союзу Народів. На тім збори Союзу Народів закінчено. Так хитро-мудро припечатано долю Абісинії.

СОЮЗ НАРОДІВ збереться слідуючий раз 21 вересня с. р.

ЛЬОКАРНО НА ОВИДІ. В розмовах між премієром Франції Блюмом, премієром Бельґії Ван Зеляндом і мін. загр. справ Анґлії Іденом устійнено, що булоб вказаним відбути конференцію держав, що підписали льокарненські договори, в справі обговорення теперішного положення.

АНҐЛІЯ І ФРАНЦІЯ будуть іти „рука в руку". Анґлійська преса пише, що розмови Ідена, міністра заграничних справ Анґлії, з Блюмом, премієром Франції, виказали ідентичність поглядів правительств обох держав. Вони узгіднили конечність сильного анґлійсько-французького фронту.

АНҐЛІЯ рішила стягнути свою фльоту з Середземного моря. Вона зібрала була її там в початках італійсько-абісинської війни, щоб примусити Італію до перервання війни. Одначе се не настрашило Італійців.

ҐАЛІСІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ АВТОНОМІЇ. В еспанській провінції Ґалісії відбувся плебісцит у справі автономії для тої провінції. 90 проц. населення голосувало за автономією.

ПІДЧАС ВИБОРІВ У ФІНЛЯНДІЇ найбільше голосів здобули соціялісти. Друге місце заняли аґрарії, третє консерватисти.

АБІСИНСЬКИЙ ПОСОЛ В ЛОНДОНІ др Мартен заявив, що Абісинці відновлять воєнну акцію проти Італійців, як тільки настане дощева пора.

В ТУНІСІ в м. Ґафса дійшло до кровавих протижидівських заворушень. Товпа магометан напала на жидівську дільницю і цілковито знищила її.

В ПАЛЕСТИНІ введено виїмковий стан на всіх зелізничих лініях.

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ВНУТРІШНЬОЇ МОНҐОЛІЇ проголосив голова правительства того краю князь Тек.

ЯПОНІЯ зібрала 16 воєнних кораблів близько китайського побережжа.

НІКАРАҐУА, середньоамериканська республика, виступила з Союзу Народів. В останних тижнях аж три держави виступили з С. Н. Переконалися, що се ніякий хосен належати до того союзу.

НОВИНКИ

Торжество на Маківці відбудеться с. р. в неділю 2 серпня.

„Голос Нації", новий український тижневик, почав виходити у Львові. Видає його В-во „Українська Трибуна" (Ж. Процишин).

У Львові арештовано предсідника Ремісничої Палати Ґустава Паммера. Се арештування стоїть у звязку з недавно відкритими зловживаннями в Центральній Ремісничій Касі.

Віцепрезидентом м. Львова вибрано Франціщка Іжика.

Не вільно фотографувати мостів та двірців. З уваги на відпустковий та туристичний сезон адміністраційні власти пригадують заборону фотоґрафувати мости, зелізничі двірці та всякі військові обекти.

Міністерство скарбу оповістило розпорядок про заборону екзекуцій на селі в часі жнив.

Новий польський людовий дім посвячено у Дмитровичах під Львовом.

Будують нові костели й „доми людове". В Зборові відбулося зібрання деле ґатів польських комітетів будови „людових домуф", костелів і каплиць. Нові костели будують: у Ярчівцях, Реневі та Ратищах. Нові каплиці: в Кудинівцях, Конопниці, Чистопадах, Серетці, Нетерпинцях, Жабині, Зборові та у Бзовиці. „Доми людове" будують: в Білокерниці, Гукалівцях, Пресівцях, Пустоголовах, Волчківцях і Млинівцях. — А в нас десятками літ треба чекати на затвердження плянів будови церкви...

Буря з громами і зливою перейшла над Пістинем і Микитинцями у Станиславівщині. Шкоди великі.

Над надвірнянським повітом перейшла градова буря з перунами і зливою. Рівень води в гірських ріках сильно піднісся. На шляху Зелена-Рафайлова вода зірвала міст. Се спричинило перерву в комунікації.

В Коломиї арештовано урядника міської управи Ґустава Пшціньского за надужиття урядової влади.

В Зеленій пов. Надвірна злодії вломилися до будинку громадського уряду й розбивши касу забрали 1500 зл.

Вимордували цілу жидівську родину. Близько Переволоки, бучацького повіту, знайшли на шляху трупи Жида Самуїла Полляка, його жінки Ґітлі й сина Лейби. Стверджено, що вбивства доконано молотком до товчення каміння. Поліція веде слідство.

Затроїлися грибами дві жінки з Раківця, коло Городенки. Обережно з грибами!

Гумор. — Страйки у Франції доходять до вершка свого розвитку? — Якже виглядатиме той вершок? — Ну, та проголосять страйк страйкуючих і вернуться до праці.

На Лемківщині, в с. Красній, пов. Коросно, будують одноповерховий „Український Народний Дім". Гроші на будову дому зібрано серед Лемків з того села, що виеміґрували до Америки.

Староство в Луцьку припинило діяльність молочарських збірень в селах: Верхівка, Гаражджа й Підгайці, піддубецької волости. Сі збірні належали до районової молочарні у Воротневі.

Пожежа ліса вибухла в луцькім повіті в надлісництві Карпилівка. Згоріло 500 га на шкоду 250.000 зл.

Дра Філярета Колессу, відомого дослідника української етнографії, іменував чеський „Словански Устав" своїм заграничним членом.

Ювилейний конґрес закарпатського студентства відбувся в Ужгороді з приводу 15-ліття існування „Союзу Підкарпатських Студентів".

В Америці в кількох більших містах відбулися українські віча. На них обговорювано положення Українців у Польщі.

За чинну зневагу римо-катол. священика окружний суд у Сосновці засудив емеритованого капітана на 2 і пів року вязниці і заплату коштів процесу.

Варшаву навістила громовиця. Вода залила сутерини низше положених домів.

До зелізничої катастрофи дійшло на стації Пачково недалеко Вжесні в Познанщині. Поспішний поїзд вискочив з рейок та впав з насипу. Перші вагони й льокомотива зовсім знищені. Дві особи погибли на місці, одна в лічниці.

Пошесть черевного тифу ширится в Познанщині.

Передвчасні жнива. Наслідком посухи озимі збіжжа в богатьох місцевостях на Виленщині повисихали або передвчасно доспіли, особливо на піскових ґрунтах. В околицях Вильна від кількох днів тривають жнива.

Комуністичний процес відбувається перед військовим судом у Краєвій, в Румунії. Головна обвинувачена Анна Павкер, жінка совітського ґенерала.

Нову внутрішну позичку на 4 міліярди рублів розписано в СССР. Вона триватиме 20 літ.

Міжнародний зїзд пластунок відбувся у Швеції, в м. Фамоні.

XV. конґрес „Пакс Романа" відбудеться у Відні, Зальцбурґу і Кляґенфурті від 28 липня до 6 серпня с. р.

Нова секта евангелицько-католицьких лютеранів повстала в Німеччині. Вона голосить, що ні одна з християнських релігій не має „повної правди". На думку цих сектантів треба вибрати з кождої християнської релігії все найкраще і створити нову релігію.

Відділ італійських студентів, що боролися як охотники в Абісинії, прибув недавно до Риму. Повертаючих витав Муссоліні.

Президентом м. Парижа вибрано Раймонда Льорана, відомого християнсько-суспільного діяча.

Велика посуха панує в Злучених Державах Північної Америки. У стейтах Дакота, Монтана, Огайо й Ілиноїс засіви знищені на суму 28 міліонів долярів. 100.000 родин фармерів позбавлених засобів до життя. Міністр рільництва зарядив закупити й зарізати міліон штук худоби, що позбавлена паші, бо трава у преріях висхла.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Богатий збір сіна й конюшини. На значних просторах краю закінчено перші збори сіна й конюшини. Сінокоси відбулися при гарній погоді й дали богаті збори. Збір сіна, конюшини і люцерни добрий. Отже селяни не відчувають тепер браку зеленої паші. („Всхуд").

Нове векслеве право. З днем 1.7 с.р. звійшло в життя нове векслеве й чекове право. Воно передовсім санкціонує існування векселя ін біанко. По думці нового права виставець векселя не може мати претенсій з титулу виповнення векселя ін біанко незгідно з заключеним порозумінням, хіба що посідач векселя набув його у злій вірі, або при набуттю допустився виразного недбальства. Друга важна зміна та, що векслевий довжник не може заслонюзатися супроти посідача закидами спертими на своїх особистих взаєминах з виставцем або попередним посідачем, хіба що ствердиться виразне ділання на шкоду довжника. Впроваджено також низку застрень при виставлюванні чеків. Так нпр. чеки „пост-датовані" можуть бути платні кождої хвилі по предложенні до реалізації без огляду на зазначену на них пізнішу дату. — („Всхуд").

Організаційно - пасічничий курс відбувся в Турці заходом філії Сільського Господаря. Курс скінчило 22 курсантів з 10 місцевостей турчанщини.

Зелізну руду відкрили під Самбором на передмістю Рудно.

Білянс Банку Польського за трету декаду червня виказує м. ін. зріст запасу золота о 0,4 міл. зл. до 370,5 міл. зл., та обниження стану заграничних валют і девіз о 4,1 міл. зл. до 7,2 міл. зл.

У Франції парлямент приняв проект закону про державний збіжевий уряд. Він має змонополізувати торговлю збіжжам, устійнити ціни та бути посередником між рільниками і млинами.

Гумор. — Гірший від пса. — До білетової каси підходить з синком і псом пані з мязами атлета і просить о білети для себе, синка і пса. Касієр: Білет для пані 10 зл., для синка 50%, для пса 15%. — Мамусю, шкода, що ти не взяла татка з собою. — Чому? — Татко бувби задармо поїхав, бо ти казала, що він гірший від пса.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали"

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу", які завдання читалень „Скали" і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей **в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.**

ЖЕРТВИ

1) о. М. Гнатишин в Бобулинцях, п. Оссівці к. Бучача: зл. 2 для хорого Івана Заремби; 2) о. Антін Ричаківський в Космирині, п. Потік Золотий: зл. 1 для хорого Івана Заремби.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ОПОВІСТКА

В Товмачі, в будинку Селянської Бурси Шашкевича, в каплиці фатімської Матери Божої відбудуться отсі чергові реколекції:

1) Для дяків: Початок понеділок 13. 7. вечер. — Кінець пятниця 17. 7. рано. Дяки повинні явитися з часословом.

2) Для сестриць і ревнительок Ап. Молитви (1 серія): Початок субота 18. 7. вечер. — Кінець середа 22. 7. рано.

3) Для братів церковних брацтв: Початок в середу 22. 7. вечер. — Кінець неділя 26. 7. рано.

4) Для сестриць і ревнительок Ап. Молитви (2 серія): Початок понед. 27. 7. вечер. — Кінець пятниця 31. 7. рано.

5) Для пань: Початок неділя 2. 8. вечер. — Кінець четвер 6. 8. рано.

6) Для позашкільної молоді: Початок в суботу 8. 8. вечер. — Кінець середа 12. 8. рано.

Проситься Всч. Душпастирів вислати відповідне число добірних одиниць.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Ґолуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширина 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тика 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 12 липня 1936. Ч. 52 (951)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Кардинал Ліенар про співпрацю працедавців з робітниками.

Епископ м. Ліль, кардинал Ліенар, оповістив до вірних своєї дієцезії пастирський лист. В нім застановляється над боротьбою, що розгорілася між працедавцями і працівниками. „Церква, пише кардинал Ліенар, все голосила методу, котру якраз тепер варт пригадати і підчеркнути. Та метода се співпраця... Надійшов час, коли підприємства мусять самостійно зорґанізуватися при якнайбільшій співучасти всіх своїх складових чинників. Всі, що належать до того чи іншого підприємства, повинні разом застановитися і перестудіювати справи, що їх обходять. Треба працювати над великим ділом створення християнської професійної орґанізації в дусі мира й довіря до правдивости і слушности суспільної доктрини Церкви тимбільше, що поза тою працею зачатою в імя гармонії нема нічого, хіба тільки безнадійна й немилосерна боротьба кляс." (КАП).

Чехословаччина осередком комуністичної пропаґанди в Европі.

В останнім часі комуністи майже цілковито опанували Чехословаччину. Вони зробили з неї операційну базу комуністичної пропаґанди на Европу. „Польска Збройна" в ч. 184 пише м. ін.: Центральною подією комуністичної акції в Чехословаччині був VII зїзд ком. партії в квітні с. р. На зїзд прибуло 500 делеґатів з цілої держави. Між делеґатами переважали Чехи й Німці. З інших народностей були: 33 Словаків, 21 Мадярів, 14 Українців, 5 Поляків і 2 Жиди. Головні рішення зїзду: пропаґанда „людового фронту", чесько-совітського договору й боротьба з ворогами СССР., головно з Німеччиною й Японією. В депеші до Сталіна приявні на зїзді прирекли віддати життя за совітську Росію. Головне завдання чеської ком. партії ширити комунізм в Польщі. „Руде Право" не скриває, що се діється на приказ з Москви. VII зїзд комуністичної партії в Чехословаччині поручив польським і українським філіям ком. партії в Польщі розвинути сильну аґітацію в округах, що граничать з Чехословаччиною.

12-годинний день праці в СССР.

Орґан „Оссоавіяхіму" „На сторожі" звідомляє, що інспекція аероклюбів на Україні, Північнім Кавказі та в Закавказькім Краю ствердила, що вишколення летунів недостаточне, бо богато летунів опускає виклади. Одна з головних причин сего недобре відношення пооди-ноких підприємств до аероклюбів. Директори фабрик не хочуть переносити робітників, що ходять на виклади, з нічної зміни на денну. Показалося, що робітники в богатьох фабриках працюють по 12 годин денно мимо обовязуючого в СССР 7-годинного дня праці.

Демарш Франції й Анґлії в Берліні.

Французький амбасадор і британський шарж д'афер в Берліні прибули до німецького міністерства заграничних справ і запитали, яке становище займе німецьке правительство в справі виступу Ґрайзера, президента ґданського сенату, в Женеві. Заступник міністра загр. справ Німеччини фон Нойрата дир. Дікгоф заявив, що німецьке правительство не зробить ніяких кроків, які моглиб внести якенебудь замішання до міжнародного положення.

Як буде зорґанізований новий проурядовий табор у Польщі.

Польська опозиційна преса подає інформації в справі нової проурядової орґанізації, що її творить полк. Коц. Підготовні праці полк. Коца окружені великою тайною. Відомо тільки те, що ся орґанізація буде спиратися на зовсім нових формах, дотепер невідомих у польськім політичнім житті. Новий проурядовий табор має дістати своєрідний характер. Підставою орґанізації має бути 100 дібраних осіб. Вони творитимуть „чолову кадру" провідників. Та сотка має створити свого рода орден, що буде здійснювати вказівки Пілсудского. Ся кадра, до якої входилиб довірені люди, малаб бути так сконструована, що кождий член її мавби обовязок створити дальший низший орґанізаційний степень зорґанізуванням нової сотки прихильників. Які будуть дійсні форми нової політичної орґанізації, покищо невідомо.

Стара культура в підбігунових околицях.

Російський учений Арданов відкрив недавно сліди старої культури в підбігунових околицях на півострові Ямалі. Він знайшов там ріжні предмети нпр. бронзові погруддя, кістяні прилади, рисунки і т. п. Все те свідчить, що там існувала колись досить розвинена цивілізація. Арданов зорґанізував виправу, котра виїхала шукати більше памяток тої дивної цивілізації.

Горять торфовиска й ліси.

Наслідком довготривалої посухи на терені ґміни Мйорска на Виленщині запалилися торфовиска. Вогонь перекинувся до сусідних лісів. Почало горіти коло 5.000 га ліса. В державних лісах пожежу вдалося вгасити. Зате сусідні ліси Айзенштадта горять дальше. Торфовиска горять вже кілька днів на просторі коло 10.000 га. Для гашення вогню змобілізовано понад 300 робітників.

Гнізда зі сталі.

У стейті Тексас знайшли в лісах кілька гнізд збудованих зі сталевих дротів. Дроти були обложені пірям так, що їх дуже тяжко було спостерегти. Щойно близші досліди виявили, що помислові птиці викрадали з місцевої фабрики дротів дуже тоненькі сталеві прутики і будували собі з них гнізда.

Т-во взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20,

приймає до обезпечення:

від огню: хатні й господарські рухомости, худобу, пашу, збіжжа, товарі, як теж будинки вільні від примусу обезпечення,

від крадежі з вломом: домашне урядження, товарі в крамницях і складах, готівку, векслі, вартісні папери, уряджения церков, канцелярій і бюр, машини до писання і рахування і т. п.

ПОЛЬСЬКА МОВА

як чинник винародовлення Українців.

в програмі окраїнної політики польського націоналіста.)*

Велику ролю в винародовлюванню визначує Ґертих польській мові. Тому польській мові як чинникови винародовлення Українців в Польщі він присвятив у своїй „Програмі окраїнної політики" окремий розділ. Він розділ той умістив іще на самім вступі другої, практичної, чистини своєї „Програми".

„Умовою злиття окраїнного населення з польським народом — так починає Ґертих той розділ — мусить бути узагальнення серед нього знання польської мови. Не може почувати себе членом національної спільноти той, хто не розуміє мови тої спільноти, не має доступу до проявів духового життя тої спільноти, ні змоги порозуміватися з її членами. Не маючи наміру усувати (руґоваць) з ужиття руської мови (так як не усуваємо говору ґуральського, кашубського чи іншого), мусимо осягнути те, щоб Русини — всі без виїмку — знали польську мову і то, оскілько можна, знали добре.

Вже отсей короткий вступ свідчить про велику ігноранцію Ґертиха в справах, яких він торкнувся в тім вступі.

Бо тільки повний ігнорант в соціольоґії і зокрема в націольоґії може ототожнювати знання якоїсь мови з почуванням себе членом національної спільноти, що говорить тою мовою. Яка се нісенітниця, бачимо наглядно нпр. на Ірляндцях, котрі хоч говорять анґлійською мовою, хоч мають доступ до проявів духового життя анґлійської спільноти і хоч мають змогу порозумівати-ся з її членами — отже мають усі ті умови, що як умови почування національної спільноти наводить Ґертих — то всеж таки через усе те Анґлійцями зовсім не стали. Бо почування національної спільноти се щось зовсім інше, ніж мова. Се почування, що випливає зі спільного національного походження, зі спільної національно-історичної традиції, зі спільних національних ідеалів в теперішности і в будуччині. Чи під усіми тими оглядами Українці і Поляки творять спільноту? Відповідь на се питання дає нам історія і сучасність. Вони не тільки не творять одної спільноти, але — навпаки — дві противні собі спільноти.

---

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 820, 822, 824, 826, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 879, 888, 905, 925.

Подібну іґноранцію, як у соціольоґії і націольоґії, виявляє Ґертих в наведенім вище вступі також у фільольоґії. Бо знов тільки повний іґнорант в ділянці словянської і зокрема руської і польської фільольоґії може ставити на о д н і м р і в н і українську м о в у і польські г о в о р и. Як відомо українська мова може похвалитися памятками високої літературної й наукової цінности вже в такім часі, коли польська мова ставила і в літературі і в науці щойно перші кроки.

Надавши з одного боку таку велику вагу польській мові в винародовленню Українців у Польщі і з другого боку обезцінивши так дуже мову українську, Ґертих переходить далі до обговорення способів, якими належить ширити знання польської мови на окраїнах.

„Найбільше — каже — може тут зробити шкільництво, котре повинно поставити собі одною з важних цілей узагальнити ґрунтовне знання польщини в найширших масах молодої ґенерації обох полів. Серед старшої ґенерації (не виключаючи дорастаючої молоді, котра згодом починає забувати се і те, чого навчилася в школі) належить піддержувати знання літературної мови через можливе збільшення обсягу її ужиття в життю окраїн. Всі власти — адміністраційні, судові, самоуправні й інші — повинні перейти постепенно на систему виключного вживання польської мови. Очевидно, устні виводи селян в руській мові повинні бути вислухані (так як вислухується на Підгалю виводи селян в ґуральськім говорі), — одначе відповіди урядників повинні бути виключно в літературній мові. Той сам спосіб поступування повинна приняти вся польська інтеліґенція на окраїнах — і виховуюча праця серед загалу тої інтеліґенції, щоб викорінити задавнений звичай говорення з селянами по руськи, мусить бути одним із перших завдань суспільної національної акції на окраїнах. Одначе в тім останнім разі (себто коли йде про приватні розмови інтеліґентів з народом, а не про урядування властей) належить уникати, щоб, форитуючи літературну мову, не впасти в пересаду. Змагання не вживати руської мови може легко спричинити легковаження тої мови і людей, котрі покористуються нею, що може витворити диссонанс між інтеліґенцією й народом, а в кождім разі віддалити ту інтеліґенцію від народу. Зберігати при вживанню польської мови необхідне поміркування мусить диктувати специфічний такт, котрий окраїнна інтеліґенція мусить плекати в собі. Так нпр. адвокат чи лікар, котрий дає пораду, земельний власник, котрий анґажує парібка, купець, котрий робить умову, повинні промовляти по польськи, — одначе в ж а р т і в л и в и х обжинкових п о г о в і р к а х, або в повній співчуття розмові з селянкою-старушкою про смерть її сина можна вжити слушно народньої мови.

„Чинник, котрий визначно причиняється до поширення знання польської мови (серед мужчин), се військова служба. Її вплив можнаби в значнім степені розширити поза рамки касарень, колиб пляново зорґанізувати її ділання. Так нпр. могутний чинник, котрий поширює уподобання до польської мови, се військова пісенька. Жовнірські пісні співають нераз в чисто руських селах не тільки „урльопники" і резервісти, котрі вертаються з війська, але й молодь, котра ще не була у війську, а має охоту до жовнірського життя, — і навіть дівчата. На жаль, нині все те, чого підофіцири вчать жовнірів співати, в переважній частині зовсім с м і т т я, котре не в силі спопуляризуватися ширше, з причини своєї малої вартости.

„Дуже важний чинник се преса. Належить поширювати серед окраїнного населення читання польської преси. Належить підпирати повставання по окраїнних містах часописей в польській мові, котрі булиб пристосовані змістом і напрямом до зацікавлень і потреб окраїнного населення — і за посередництвом льокальних суспільних орґанізацій кольпортувати ті часописи широко. Належить рівнож широко поширювати популярні великі щоденники з великих міст (тижневики, журнали), фахові (рільничі і т. п.), спортові й інші. Поруч відповідного зорґанізування, при підпертю суспільности, широкої кольпортажі, яку зорґанізувалиб в купецькім інтересі самі видавництва, велике значіння малаб суспільна кольпортажа через закладання заосмотрених в часописи сільських читалень, через передавання сільською інтеліґенцією прочитаних ґазет з рук до рук знайомим селянам і т. д. Богато моглаб зробити тут військовість, заосмотрюючи відповідно дібраними часописями, приміненими до рівня й уподобань жовнірів — Русинів, касарняні читальні, завдяки котрим не оден жовнір набравби налогу читання означених часописей.

„Богато можуть зробити в напрямі поширення польської мови виклади і відчити освітні і господарські курси, які польська інтеліґенція правильно уладжувалаб по селах. Рівнож не мале значіння може мати під тим оглядом радіо, кінові фільми з польськими написами, ґрамофон, польські театральні вистави і т. д. і т. д. Тому належить змагати, щоб ті річи доходили до запалих закутків окраїнної провінції, — одначе під умовою, щоб вони підлягали старанній цензурі, котра усувалаб розкладові елєменти. В найбільш одноцільних руських околицях суспільні орґанізації моглиб уряджувати серед молоді й дорослих річні конкурси з нагородами за найпоправніше знання польської мови в мові і в письмі і хоч тою дорогою викликати амбіцію плавного володіння нею.

Так уявляє собі Ґертих ролю польської мови в програмі винародовлення Українців в Польщі.

Щож сказати про т а к у ролю польської мови на окраїнах Польщі?

Отже передовсім мусимо ствердити, що ми зовсім не противні тому, щоб Українці в Польщі знали польську мову. Навпаки! Знання польської мови Українцями в Польщі ми вважаємо за корисне і потрібне з отсих причин: 1) Се мова держави, в якій живемо; 2) Се мова 2/3 населення тої держави; 3) Се мова одної з найбогатших словянських культур; 4) Се мова, яка в певній історичній добі була мовою значної частини української культурної суспільности, головно на західних окраїнах українських земель, та в якій написано тоді богато у к р а ї н с ь к и х літературних творів і взагалі українських історичних документів.

Та вважаючи з наведених вище причин знання польської мови Українцями в Польщі за корисне і потрібне, ми мусимо рішуче осудити ролю, яку польській мові на окраїнах визначив Ґертих. Бо ролю ту зводить він до — винародовлювання Українців в Польщі.

Які наслідки можуть бути з визначення т а к о ї ролі польській мові на окраїнах?

Ті наслідки можуть бути тільки такі, які були, коли подібну ролю визначили були колись Москалі і Німці в Польськім Королівстві і в Познанщині мовам російській і німецькій у відношенню до Поляків.

Які се були наслідки. Поляки знають — аж надто добре.

Відраза до мов російської і німецької, які Полякам всюди накидувано, далі вороже відношення до держав, які ті мови накидували і вкінці ненависть до народів, які говорять тими мовами...

До таких наслідків доводять такі як Ґертих на окраїнах Польщі супроти польської мови, польської держави і взагалі Поляків, якраз тим, що визначують таку ролю польській мові.

Реформа шкіл в СССР

Большевики рішили зреформувати свої висші школи т. зв. „ВУЗИ". Директорами висших шкіл тепер можуть бути лише люди з висшим образуванням і науково-педаґоґічним стажем. Іменування директорів залежить тільки від високошкільного комітету при совнаркомі СССР. Професори і доценти мусять мати відповідне знання. Партійним орґанізаціям заборонено відривати кадри висших шкіл від їх безпосередної праці. До висших шкіл прийматимуть по скінченні середної школи кождого, без огляду на його соціяльне походження й без свідоцтва „благонадьожности".

Білянс жертв у Палестині

Єґипетські часописи звідомляють, що після арабських даних страти по обох сторонах в Палестині за час від 5 травня до 20 червня с. р. виносять: по анґлійській стороні 60 вбитих і 150 ранених, по арабській стороні 80 вбитих і 400 ранених. В останніх днях число жертв сильно зросло, бо повстання поширюється. Останні дві битви під м. Тулькарім і м. Рамалляг тривали по кілька годин. З арабської сторони боролося коло 300 людей. Анґлійці вживали танків і літаків.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Наш перший початок. По перше розваж, моя душе, що тебе ще зовсім недавно взагалі не було. І ти не брав ніякої участи в існуванню світа. Ба, ніяке сотворіння на землі не думало про тебе. В ту глибоку пропасть небуття ти був стручений перед вічністю і якби ти був полишений на себе самого, ти мусівби був остати цілу вічність безконечно глибоко, навіть під найменшою комашкою або під найнікчемнішим сотворінням Божим так, — що все, що маєш понад те ніщо, се не твій твір ані не твоя власність, тільки виключно дар твого Творця. Отже ґеть зі всяким зарозумілим переконанням та уроєнням, які ти маєш про себе. Ґеть з усякою марною почестю. Признай свій правдивий початок, своє первісне небуття. Садовися все на найнизше місце, дуже глибоко вдолі у твоє небуття. Не приписуй собі або своїй власній діяльности нічого крім своїх многих гріхів. За все інше віддай всю честь свому Творцю.

По друге розваж, хто Той, що витягнув тебе з глибокої пропасти твого небуття і прикликав тебе до сего буття, що ним ти тепер радуєшся. Хто дав тобі сю можність думати, се свідоме життя, сю волю, сю память, сей розум? Хто створив для тебе сю душу й се тіло? Ніхто інший, лиш Той, що створив небо й землю; Він сам, вічний, необнятий і безконечний Бог. А як дійшло до того, що той великий Бог подумав про те, щоб тебе сотворити? Що бачив Він у тобі таке, що моглоб Його наклонити любити тебе й дати тобі се буття? О, се не було ніщо більше як Його безконечна доброта. Бо в тобі не могло бути ніщо ґідне Його любови. Бог не потребував від тебе зовсім нічого. Ти не міг зробити Йому ніякої услуги. Отже шануй сю безмежну доброту Бога з усіх сил своєї душі. Дай Йому все своє буття, котре Він тобі ціле дав. Присвяти все своє я на час і на вічність Його любови і службі Йому.

По трете розваж, що Бог сотворив тебе на Свій образ і подобу, щоб тим якнайсильніше заохотити тебе, щоб ти любив Його. Сей образ є в твоїй душі (а вона — се духове єство) і в духових силах твоєї душі, в твоїй свобідній волі (котрої ніщо не обмежує й котру не може задоволити ніщо менше від Бога) і в твоїм розумі (що може підноситися понад усі річи, видні й невидні, та взнестися до оглядання самого Бога). О, не дай тому благородному духови довше повзати в намулі землі! Не дозволь, щоб та воля, котра має бути царем, була невільником тіла і крови! Нехай той розум, той розсудок, та спромога думати, що їх дано тобі для розважування небесних правд, не займаються пустими земськими дрібничками!

Постанови собі, все памятати про свою нічтожність і ніколи не забувати, що все, що маєш, тільки з Божої доброти маєш. Постійна жива згадка про сю правду все буде тебе вчити, погорджувати собою та з усіх своїх сил любити свого Творця.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону

Епископ Женеви оповістив відповідь на предложення комуністів до співпраці. Епископ рішучо відкидає всяку можливість співпраці католиків з комуністами. Ті, що витягають руку до згоди, поборюють ті засади, що їх католики уважають найважнішими. Співпрацювати з комуністами се булаб „геройська наївність". Яко християни католики знають, що спасення може прийти тільки від Христа та Його наук, отже не можуть співпрацювати з тими, що працюють над виверненням християнського суспільного порядку.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Проти мішаних подруж

„Український Бескид“ в ч. 339 пише: Парох у Порховій, бучацького повіту, о. Володимир Барнич підчас проповіди дня 8-го січня с. р. закликав своїх вірних, щоб не заключали подруж з особами римо-католицького обряду, бо такі мішані подружа не ведуть до добра, а навпаки. Бувають причиною непорозуміння в родині, не заховують греко-католицького обряду, нарушують пости і т. д. Одначе найважніше те, що діти тих мішаних подруж не знають молитов ні польських, ні українських і взагалі не дістають ніякого релігійного виховання. Тому не треба заключати мішаних подруж.

Хтось про це поспішив донести до повітового староства в Бучачі, а староство покарало о. В. Барнича гривною 100 зл. Як мотив староство подало, що в цій проповіді о. В. Барнич допустився образи і злегковаження польської держави і польського народу. Проти цього присуду пов. староства в Бучачі о. Барнич вніс спротив з домаганням віддати справу окр. судові в Чорткові. Звичайно такі справи полагоджує один суддя, та на домагання прокуратора „з огляду на складні обставини справи“ віддано справу тром суддям до порішення.

Розправа відбулася 17-го м. м. в окр. суді в Чорткові. о. В. Барнич подав, що дійсно говорив проповідь проти мішаних подруж, бо вважає це своїм обовязком як гр.-кат. душпастир. Мішані подружа шкідливі для греко-католицької Церкви і українського народу, бо діти тих подруж не дістають ніякого релігійного виховання.

Суд самозрозуміло звільнив обвинуваченого українського пароха від вини і кари. Одначе найцікавіше в тій цілій справі те, що прокуратор, який домагався потвердження присуду староства, поставив внесок, щоб суд по оголошенні присуду відступив ще акти тої справи прокуратурі в Чорткові. Прокуратура поставить о. Барнича до відповідальности за провину зі ст. 170 к. к., який звучить: „Хто публично розповсюднює фальшиві вістки, які можуть викликати публичний неспокій, підлягає карі арешту до 2 років, або гривні“.

„Український Бескид“ справі мішаних подруж присвятив в ч. 48-ім з 15 грудня 1935 р. цілу передовицю п. н. „Знайся віл з волом, а кінь з конем“. Там навели ми й голоси польської католицької преси, яка рішуче виступає проти мішаних подруж, та висказали недвозначно нашу думку про шкідливість мішаних подруж для нашої Церкви і народу.

Розчарування пролєтаріяту в СССР.

„Польска Збройна“ в ч. 183 в статті п. з. „Совітські моральні зброєння. Глибоке розчарування фабричного пролєтаріяту“ пише м. ін.:

Се може виглядати на парадокс, та в СССР найбільш ворожо наставлені супроти режіму промислові робітники. Та по близшім розгляненні положення, в котрім знайшовся „побідний пролєтаріят“ наслідком господарсько-політичної еволюції в останніх роках — сі настрої добре зрозумілі.

Ще в р. 1932 совітські робітники були щиро захоплені, хоч навіть московські харчеві склади прикрашували тоді свої вистави деревляними моделями ковбас і сирів, а карткова система запевняла в практиці найвисше 800 ґрамів страшного хліба денно, кільоґрам цукру місячно і дослівну „вассерзупку“ у фабричній харчівні. І мимо того настрої не були найгірші. Обманювали себе взаїмно, що по скінченні пятилітки та жертвенність буде гідно винадгороджена. Зрештою совітський робітник знав, що його майстер, інжинір, директор фабрики, живе докладно в такій самій нужді. Тоді ще совітські достойники уникали занадто остентаційного уживання люксусових „Лінкольнів“ і „Пакардів“, а також не будували собі комфортових підміських резиденцій...

Селянські саботажі в рр. 1932 — 1933 змусили совітських володарів передовсім дозволити селянам на вільну торговлю невеличкими надвишками живности, що остали по виконанні державних достав в натурі. Сей дозвіл довів вкінці до ліквідації карткової системи і до признання інфляційних цін, при засадничім задержанні передінфляційних заробітків.

Те, що називаємо „нормалізацією“ щоденного життя в Совітах, дуже болюче діткнуло як матеріяльні інтереси так і психіку робітника. Вже сам проект скасування живностевих карток викликав під кінець 1934 р. грізне кипіння в петроградських фабриках. Воно виявилося назверх убиттям члена „політбюра“ Кірова лівими комуністами.

Тепер се невдоволення ще більше поглибилося. Заробітки працюючих совітських робітників, коли йде про їх покупну силу, низші від допомоги для безробітного на Заході і власне в тих голодових заробітках криється таємниця т. зв. „ліквідації безробіття“ в Совітах. Та нині діється се на тлі люксусових державних ґастрономічних заведень, виставних принять і гарних тоалет, на що може дозволити собі незначний відсоток висшої бюрократії і найвизначніших спеціялістів з ріжних ділянок.

Фактичне устійнення совітської валюти змусило режім до значно ощаднішої грошевої господарки. Зачали здержувати богато-міліонові допомоги для новоповсталих „велитнів промислу“, виявляючи тим способом їх велику дефіцитовість. А тягар тої операції перекинено в цілости на робітників при помочі „стаханівської системи“, що є прямо „евразійською“ злукою „тайлоризму“ з „фордизмом“. Що з того, що совітський пролєтаріят має законом заґарантований 7-годинний день праці, коли постійно підносять йому норми, яких він не всилі виконати в нормальнім дні і працює майже виключно на акорд?...

Фатальні мешканеві умовини, ганебне трактування чоловіка праці совітською бюрократією й фабричною адміністрацією, положення, в котрім зетатизовані професійні союзи з правила стоять по стороні державного працедавця, а фабричний лікар не звільняє з праці навіть при 38 степенів горячки — все те зовсім оправдує глухе кипіння серед робітників, послідовно видідичуваних навіть з моральних „добичей революції“ — бо матеріяльних „добичей“ совітський робітник дотепер не відчув.

Крім того аґенти народного комісаріяту внутрішних справ постійно інвіґілюють робітників як при праці так і в харчівні і в разі занадто ясного висловлювання своїх думок — десятки робітників зникають в таємний спосіб, всупереч обітницям про „особисту недоторкаємість горожанина СССР.“

Ті настрої, що є передовсім наслідком глибокого розчарування, огортають величезну більшість робітників. Ліпше ситуована меншість пише ентузіястичні „відкриті листи“ в совітській пресі, що в тамошніх умовинах „свободи преси“ подають як загальну думку пролєтаріяту.

З точки бачення „моральних зброєнь“ сі настрої будуть богато страшніші для запілля, ніж для фронту, бо більшість робітників буде мусіла вразі війни остати при своїх варстатах у ще гірших матеріяльних умовинах.

Поженевські розважування

Останні події на женевськім терені стали підложжам для богатьох розважувань. Европейська преса присвячує цілі шпальти теперішному міжнародному положенню. Найбільше поле до попису і матеріялу до розважувань має анґлійська преса з причини ославленої „першої скрипки“ Великої Британії, коли йде про міжнародну політику.

Лондонський „Таймс“ обговорює найгорячіші справи великої політики й підчеркає, що реформа Союзу Народів буде мати щойно тоді своє значіння, коли найбільші держави світа не будуть поза Женевою. Обговорюючи справу безпеки, часопис підчеркує, що головне питання тої справи се відношення Німеччини до сусідних держав. Тенденції порозуміння з Німеччиною, що існують в анґлійській загальній думці, не суперечать, після „Таймсу“, франко-анґлійській приязни. Сю приязнь уважають в Анґлії одною з підстав анґлійської політики. Безпека північної Франції, Бельґії й Голяндії се від століть життєва справа Великої Британії. Одначе вона не має охоти тісно звязуватися з французькою системою союзів, особливо на Сході Европи.

Анґлія, пише „Таймс“, готова взяти під увагу мирові предложення канцлера Ґітлера, хоч методи, уживані Ґітлером в останнім часі, не причиняються до скріплення надії осягнення порозуміння.

У справі Надренії часопис пише, що се питання могло бути розвязане переговорами. Мимо численних застережень, які насуває тактика Німеччини, участь її в Союзі Народів і співпраця у розвязанні справи европейської безпеки конечні. На закінчення „Таймс“ підчеркує, що порозуміння з Німеччиною може не усуне всіх питань, що повстають перед европейською дипльоматією, одначе може стати підставою, на котру зіпреться наве уложення взаемин в Европі. Анґлія бажає зробити спробу створити таку підставу.

Блазенство не гумор

В 27 ч. „Комаря“ появилася така „записочка“: „В останних числах „Нової Зорі“ О. Назарук у статтях „А лисиці брешуть на щити червоні“ обвартіснює (!) історію України, опираючись на таких джерелах як піяцькі народні пісні.“ — До того додана „відповідна“ ілюстрація.

Писав ту записочку чоловік очевидно неграмотний: видно се з того, що уживає таких слів як „обвартіснює“, кепсько ковані з чужого „вартість“, замість обезцінює, або „піяцькі“ — так якби слово те походило від „піти“ а не від пити. Вже се доказує, що то за тип береться вчити суспільність про вартість історії. А зміст його „записочки“ ще „красший“: він очевидно з роду-віку не бачив жерел, на котрих спирається О. Назарук у своїх статтях, бо тоді чейже не назвавби „піяцькими“ поважних і навіть побожних народних пісень, на які покликається О. Назарук. Крім згадок про пиянство у піснях пише про сей порок також дуже поважна літопись звана Несторовою („веселіє Руси пити єсть“). І на неї також покликається О. Назарук. Чи й се „піяцьке“ жерело? На тій літописі спирається трохи не вся історія нашого народу. Отже коли „історик“ з видавництва п. Тиктора і ту літопись уважає „піяцьким“ жерелом, тоді хто обезцінює історію України? І такі блазенства пускається в маси — для реклями нісенітниць, які в тім видавництві пустили як „історію“ України... Добре булоб, якби так п. Тиктор поучив декого зі своїх „письменників і журналістів“, що блазенство не гумор, що є блазенство не лише наївне але й шкідливе та що кінець кінців на блазенстві люди пізнаються.

Мрака над Берліном

„Ґазета Польска“ в ч. 189 принесла кореспонденцію п. Ф. Соколова з Лондону п. н. „Мрака над Берліном“. Подаємо уривки з тої кореспонденції:

...„На европейській яблінці дозрівають овочі для Німеччини. Канцлер Ґітлер положився під деревом, розставив коші... Пощо трудитися, трохи вітру і яблока самі поспадають. На яблоках надписи: Ґданськ, Австрія і т. д. Вгорі панове Іден, Літвінов і Блюм вчепилися вершка яблінки, неспокійні, задивлені в нестійне політичне положення...

Так ілюструє положення найліпший анґлійський карикатурист п. Лов з властивим собі гумором. Діяґноза дуже сумна: час працює для Німеччини. Безсильний Союз Народів дальше ухвалює резолюції.

Австрія наразі не збуджує в Анґлії алярмів. Зате анґлійська загальна думка живо зареаґувала на ґданські події. Промова Ґрайзера в Женеві й недвозначний жест його під адресою міжнародної преси викликали в Анґлії обурення.

...Німеччина формально не відграє безпосередної ролі в справі Ґданська. Та ніхто в Анґлії не сумнівається, що панове Форстер і Ґрайзер черпають свої інспірації з Берліна і що та справа се тільки один з епізодів в великій німецькій ґрі...“

Анґлія числить, що Польщі вдасться полагодити справу Ґданська. „Анґлійці не малиб великої охоти битися за Ґданськ для піддержання авторитету Союзу Народів. По останних досвідах з санкціями і збірною безпекою се занадто ясне, щоб над тим довго розводитися...“

Абісинську справу Анґлія вважає зліквідованою на підставі старої засади: Горе побідженим! Справу реформи Союзу Народів відложено до осени.

„Тепер на перший плян висувається інший відтинок. Що відповість Берлін? А німецький сфінкс уперто мовчить. При кінці липня с. р. збирається конференція льокарненських держав з участю Італії. В Анґлії переконані, що на конференцію запросять Німеччину для „вияснення“ декотрих питань британського квестіонара, навіть коли відповідь Німеччини до того часу не надійшлаб. Коли йде про зміст відповіди, анґлійські передбачення назагал песимістичні, не числять на ніщо „конструктивне“. Одначе з другої сторони анґлійське правительство вважає аксіомою мира в Европі конечність втягнення Німеччини до співпраці з рештою европейських держав. Анґлія постійно зміряє до погодження Берліна з Парижем...“

Анґлія не вдоволяється тільки мировою дипльоматичною акцією. Вона приготовляється на всякий випадок і не щадить грошей на зброєння.

„Крім европейських справ Анґлію обходить становище, яке займе Німеччина в кольоніяльнім питанню. Вінтересі Анґлії не лежить, щоб яблока з европейської яблінки падали до німецьких кошів, та вже найменше вона готова до власних жертв для насичення й успокоєння Німеччини. Міцно держить ті екзотичні овочі, що їх відібрала від Німеччини по світовій війні, та не думає їх віддавати.

В який спосіб Анґлія знайде тривале порозуміння з Німеччиною, що скорше чи пізніше буде домагатися свого „місця під сонцем“ — на се питання найтрудніше відповісти.“

Короткий начерк

душпастирства над шкільною дітворою.

Вступ. Католицьке душпастирство над шкільною дітворою випливає з місії, переданої священикам Ісусом Христом. А що місія та мала потрійний характер, тому й душпастирство над дітворою мусить мати три основні елементи: вчительський, священичий і пастирський. Це добре розуміють вороги католицької Церкви, що не виступають *просто проти предмету* релігії, але проти т. зв. релігійних практик, скількости годин релігії та релігійного виховання, себто проти душпастирства.

Застереження. Душпастирство над шкільною дітворою з правила домагається індивідуалізації. Що в одній школі дасться перевести з користю для дітвори, в іншій буде шкодою, бо що відповідає одній дитині, чи одним дітям, дуже часто не промовляє до переконання другій дитині чи другим дітям. Тому реферат мусить бути критично принятий.

Перешкоди. Важніші перешкоди, що їх зустрічається в душпастирстві над шкільною дітворою, се брак відповідних підручників, брошур, ґазет, мап, образів, тощо. Дуже часто стають перешкодами батьки дитини, старші брати і сестри, лихі товариші, злі ґазети, книжки, школа, вулиця, кіна, театри, деколи і сам душпастир. Треба отже найперше вишукати перешкоди та їх по можности усувати.

Засоби. I. Молитва. Дітей треба вивчити молитви. Та передовсім сам душпастир мусить з дітьми молитися. На годинах релігії треба доконче перейти всі молитви, що мають остати для дітей на завсіди їх духовою зброєю та допомогою в цілому житті. Найвищий час видати добрий текст молитов в українській мові. Бо під тим оглядом у нас панує хаос. Крім щоденних молитов, діти мусять присвоїти собі молитви, що їх назвемо „на всякий випадок“. Прим. в покусах, в недузі, в прикростях, в дні чи річницю уродин, імянин і т.д.—II. Св. Тайни. а) св. Сповідь. Головно дбати не так про пересадну докладність сповіди, як про її зміст, цебто про поєднання з Богом і поправу життя. Подбати вже раз про сповідальниці та у відповідних годинах треба в них сидіти. б) св. Причастя. Тут покласти сильний натиск на те, хто приходить до серця дитини, коли вона приймає св. Причастя. Цінніше добровільне св. Причастя, чим обовязкове, масове. — III. Спільні богослуження. На першому пляні повинна бути св. Служба Божа. Постійно вияснювати її значіння і зробити її осередком життя. Тут помічними будуть теж екзорти, що належалоб виголошувати в церкві як малу проповідь до малих парохіян. З інших богослужень звернути увагу на майські і червневі молебні та вечірні. В часі ферій домагатися, щоб діти ходили на співану Службу Божу.—IV. Реколекції. Великий натиск треба покласти на реколекції, місячні й річні. Щодо річних то найкращі стислі. Добирати доброго реколектанта. Реколекції отверті не мають такого значіння. — V. Церковні брацтва й релігійні товариства. Відразу покласти правило: одно брацтво чи товариство а добре ведене. В непригожих умовинах краще ніяких брацтв чи товариств не форсувати чим цілу акцію наразити на фіяско. В ґімназіях можна закладати „Марійські Дружини“, у вселюдних школах „Круціяти“.—VI. Католицька свідомість. Пропаґанду католицької свідомости треба вести поширюванням катол. летючок, ґазет, брошур, книжок, добрих молитовників, життеписів святих дітей і т. д. Цей засіб найважніший і найуспішніший. На збіркову акцію треба глядіти крізь пальці, щоб не понизити великої ідеї.

Ціль. Ціль душпастирства над шкільною дітворою є впровадити християнське життя овіяне добротою. Дітям треба виявити цілого Христа. В їх серця вщіпляти новий, модерний тип християнина, що в ньому бере верх доброта. Головною девізою має бути: Обнова всего в Христі. — о. Е. М.

Вписи до Духовного Семинаря

в Станиславові.

Абсольвенти ґімназій, котрі хотіли-б посвятитися духовному станови й бажалиб бути приняті до станиславівського Духовного Семинаря, мають внести до Епископського Ординаріяту в Станиславові найдальше до 10 вересня с. р. подання о приняття до Духовного Семинаря. Самі мають явитися особисто на елекцію кандидатів духовного стану в Ректораті Духовного Семинаря дня 25 вересня с. р. в год. 10 рано. До подання долучити: 1) метрику хрещення й миропомазання, 2) свідоцтво зрілости, 3) перебіг життя, 4) свідоцтво горожанства польської держави, 5) декларацію, що кандидат буде платити за своє удержання. Оплата за удержання виносить 40 зл. місячно. — Від Епископського Ординаріяту. Станиславів, 15.VI. 1936. (Вістник Станиславівської Епархії ч. VIII — IX, за рік 1936).

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

160-ліття Злучених Держав

Північної Америки.

Злучені Держави Північної Америки, одна з наймогутніших держав світа, се дуже молодий державний твір у відношенні до інших держав. Історія З. Д. П. А. зачинається тоді, коли 13 анґлійських кольоній відірвалося від метрополії, отже від оголошення т. зв. Деклярації Незалежности 4 липня 1776 р. Перша анґлійська кольонія на теперішній території Злуч. Держав П. А. повстала 1606 р. В 1772 р. було вже 139 анґлійських кольоній. Спір між анґлійськими кольоніями і метрополією викликали ухвали анґлійського парляменту 1764 р. про наложення податку на експортовані продукти. На скарги кольоній метрополія відповіла накиненням стемплевого податку. Кольонії збойкотували рішення парляменту Великої Британії, доконуючи всяких торговельних справ без стемплевих оплат. Метрополія легковажила настрої кольоністів і впроваджувала щораз нові податки. Щойно коли 1773 р. Анґлія ввела прогібіційне мито на чай, у Бостоні вибух бунт. Він викликав репресії анґлійських кольоніяльних властей. Се ще більше обурило кольоністів. 1774 р. зібрався в Филаделфії перший конґрес всіх кольоній. Він ухвалив протест проти поступування Великої Британії. 19 квітня 1775 р. дійшло до зудару з військами метрополії і тоді перший раз полилася кров. Зачали творитися збройні відділи кольоністів під проводом Юрія Вашинґтона. Конґрес у Филаделфії ухвалив 4 липня 1776 р. „Декларацію Незалежности“. Війна за незалежність тривала до 1781 р. На допомогу кольоніям прийшла Франція й се рішило про побіду кольоній. 30 листопада 1782 р. зачалися в Парижі мирові переговори між побідними кольоніями й Анґлією. Вони скінчилися 3 вересня 1783 р. повним признанням суверенности й незалежности Злучених Держав Північної Америки.

Негус вертається до Абісинії

З Женеви повідомляють, що негус Гайле Селяссіе постановив вернутися до Абісинії, щоб кермувати обороною ще незанятої Італійцями частини Абісинії. Постанова негуса викликала занепокоєння в Лондоні, бо негус мігби вернутися до незанятої частини Абісинії тільки через британські посілости. Анґлійці хочуть жити в згоді з Італією, тому мусілиб не пустити негуса через свою територію.

ОСИП НАЗАРУК 53)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

І зачинається щось таке, що трудно представити. Воно рівночасно легке і тяжке, легке, бо миле, а тяжке, бо валиться масою вражінь і думок і немов йде від очей аж у ноги, котрі стають тяжкі як олово.

Та мабуть ніде не відчував я такої погоні вражінь і думок як у церкві св. Петра в Римі. Тому з неї виніс я дуже мало записок: я просто не міг записувати, перениманий наскрізь красою й могутністю вражінь.

Я навіть досі не зміркував іще, як лучше братися до опису такої монументальної святині як отся: чи по перших відвідинах її, на підставі перших вражінь (так я все робив досі), чи на підставі богатьох відвідин. Чи записувати відразу все замічене, чи наперед тільки головні річи, а за кождим дальшим разом що раз то інші і дрібніші, разом з думками, які насуваються притім — і потому перевести поділ того всего матеріялу і взятися до опису.

Во істину, трудно сказати, як робити.

І така трудність — тільки при описі! А щож доперва говорити про ту безліч труднощів, які тут були при будові і прикрасі сеї великанської святині...

Оглядаючи її, мається деяке поняття про велич мистецької творчости, до якої здібні культурні люди. Вона дійсно неймовірно велика!

Попри памятник Венедикта XV, папи мира, і попри ріжнородні мармори входжу в якусь холодну ясність і свобідно віддихаю.

Памятник Пія X.

Знов якась каплиця, але велика як церква.

На долівці мосяжна надпись.

Зелені сидження. Орґани. Публика є. Править щось десять каноніків. Шість свічок горить на вівтарі. Золочені стіни, золочена повала. Темні ґалерії з дерева. В тиші лунає збірна молитва, різко і весело. Вечірня.

Правда? Можна задержатися над такою картиною в церкві св. Петра?

Та годі! Часу нема.

Надпис: Gregorius XV Pontifex Maximus.

Далі гробниці Льва XI й Іннокентія XI. Минаю їх скоро, бо всім єством відчуваю велич сеї церкви. І всім єством своїм бажаю заглянути в кождий кутик її, а розумію, що се неможлива річ, — за той час, що ним розпоряджаю.

Перше мале перехрестя. Кажу „мале“, та се тут поняття дуже зглядне.

Захристія!

Я обіцяв читачам описати її. Та годі, не можу. Се в порівнанні з тим, що бачиться у нас, щось таке величаве, що просто ніяково описувати. Уявіть собі величаві мармори, золоті надписи, блиски й кольори, відповідно згармонізовані, а все в пропорції до високої церкви дуже низьке — і будете мати захристію церкви св. Петра. Та захристія сама коштувала близько пять міліонів франків ще доброї валюти і ще в часах, коли ґріш був дорогий.

Е, подумає може дехто, не штука то будувати, коли ґроші є! Ми також будувалиб, якби мали чим, ким і защо.

В тім то й річ, що не дуже. Бо булиж часи, що було чим і ким і защо, а що ми таке збудували?

З краю

Яблінка на сторінках православної преси.

Пишуть нам:

„Воскресное Чтеніе“ з дня 31 мая 1936 ч. 22 принесло вістку, що на міссіонерськім зїзді у Львові в днях 5—7. V. 1936 між іншими установлено, „Что наибольшаго процвітанія православная церковная жизнь достигает во работах Яблонки (уїзда Турка).... о. Єромонаху Никандру била виражена особая благодарность...“

Що дня маю нагоду дивитись на ту їх роботу, читаючи ті рядки і вірити не хочеться, що львівська схизматія могла здобутися на таку грубу дурницю. Бож від пять літ вже зовсім не видно тут ніякої роботи, а вся яблінська схизматія паленіє з сорому, що далася отуманити кільком агітаторам. Стан посідання їх з кождим днем корчиться. Нехай почислять своїх збаламучених вірних з року 1931, а нинішний стан. Скілько утратили... а чи бодай одно зискали від сеї революції? А й тої решти животіння дуже непевне. Вже хіба найменше зробив теперішний єромонах Никандр, що тут від двох літ животіє. Недавно напали на него у ночи, задали йому три рани в голову (сильний уплив крови) і забрали йому 300 зол. Один арештований в тій справі і головний підозрілий справник, се власне один з головних подвижників схизми від перших початків... Він то перший у всіх початкових нападах лупав двері церкви чи дзвіниці, він один з перших прибічної ґвардії всіх батюшок і він перший внедовзі буде відповідати за грабіж православія.

З другої сторони дійсно належиться подив о. Никандру, але не за його світлу роботу, а за його мученичe перебування між такими благочестивими парохіянами, яких він має... Бо попередні батюшки скорше утікали відси, як о. Кирильчук. А сей вже два роки тут мучиться і готов стати ще правдивим мучеником.

Наконець я зі своєї сторони щиро бажаю всім схизматикам, щоби по всіх їх станицях ішла така ревна робота і так процвітала, як в Яблінці: тоді певно по всіх усюдах і слід по схизмі пропавби. А варшавське „Слово“ з дня 14. VI. 1936 ч. 24 і собі повиписувало за Яблінку, оповідаючи в довшій статті „По Галичинѣ, Духовдень в Яблонкѣ-Вижней“ подвиги православія на храмовім празнику Пр. Тройці, де також не жалували кадила свому митроп. Денисові і то обильно. Стаття, ще й до того підписана „Волчанин“, себто чоловік з Волчого, в що не мож повірити, бо загально відомо, що там самі націоналісти ще передвоєнні, які дуже ворожо ставляться до польського православія. Скорше де інде мігби такий знайтися, так що й підпис не вдався.

Сегорічний празник для схизматії випав в Яблінці Вижній дуже блідо, був оден з найубожших.

Видно, що самі міссіонерські православні круги зі Львова не дуже на сей рік велику вагу привязували до Яблінки, бо делеґували тепер лише самого архимандрита Філотея і тов. Заїкина, коли давнішими літами висилали по 3 — 4 батюшок, та ще й того року казали собі заплатити наперед 100 зол.,як похвалився один з їх провідників. Було комічно, як ішли витати вечером архимандрита, то весь час співали пісню в честь Пр. Д. Марії, а слова „без порока Ти зачата“, чи прямо „Непорочно Ти зачата“ повторяли яких 5 — 6 раз і ніхто з них не полапався, що оспівували Непор. Зачаття Пр. Д. Марії, яке обкидують болотом, а вірні гр. католики мали з чого сміятися.

Весь час коло їх каплиці крутилася лише горстка людей так, що вони не мали з чим іти на водосвятіє і нарочно протягали довго своє богослуженнѣ, щоб назбирати більше людей, і як фактично подано в дописі скінчили своє богослуженнѣ 5½ попол., бо з малою горсткою людей не хотіли себе осмішити. Тимчасом в церкві гр. кат. закінчилося зовсім богослуженнѣ год. 1-ша і весь нарід по водосвяттю пішов домів, хіба кілька десяток людей лишилося ще, хто мав блище додому, щоб з цікавости подивитися на ту комедію, що буде говорити професор, бо на своїх празниках ніколи не виділи проповідуючого професора. В той спосіб назбиралося трохи більше людей, а притім і Жиди і перекупки з цікавости долучилися. Доперва в дві години по скінченню всіх богослужень в гр. кат. церкві вибралися на свячення води. Минувшими літами сейчас ішли по пятах за гр. кат. процесією, або й випереджували, а сего року не могли вже тої штуки втяти.

Не мало пригнобило тутешних схизматиків, коли вони побачили як демонстраційно попри їх каплицю йшла процесія вірних села Шандровець до місцевої гр. кат. церкви, щоби взяти разом участь в празнику, бож православні на той Шандровець числили від довшого часу, як на чотири тузи і називали його вже „православним“. А тут очам не хотіли вірити, що сей Шандровець іде демонстраційно попри їх каплицю на свято до гр. кат. церкви.

До комічних сцен доходило на проповіди тов. Заїкина над водою просто з моста, де він старався вибілити правосл. Церкву і її благонадьожне єрейство, а обридити гр.-кат. Церкву і її духовенство так, що цего забогато було деяким мірянам і зачали посмішковуватися. І вже доходило між людьми до замішання і небагато бракувало до хлопського параґрафу. Між іншими Заїкин позволив собі на таку фразу, що католиків є 3 міліони, а православних 150 міліонів!

Самі доповіди тов. Заїкина як для селян були дуже слабенькі, а на говорився їх дві по 1½ години так, що над водою вже охрип і не мож було захопити його хрипливих слів. Його доповіди скорше надавалися для якихсь студентів варшавського інтернату, бо декотрі особи, що слухали його, не богато могли розповісти про них. Для вірних, що слухали його лише то лишилося, що „говорив професор“, і що кричав на нашу Церкву. Сам архимандрит говорив лише кілька хвиль, бо не годен був більше повісти, а решту доповідав Заїкин.

Словом, празник схизматії в Яблінці Вижній сего року був одним з найубожших по всі часи, і як ще оден два таких відбудуть, то земля по них затрясеться.

Тов. Заїкин і о. Філотей повинні йти на большевицький терен до СССР і там при новій конституції спасати своїх, що їх запропастило православіе, а ми вже тут в Яблінці будемо спасатися при своїй вірі.

Тимчасом в гр. кат. церкві празник відбувся величаво при участи 5-ох священиків і процесії Шандрівця найкраще із всіх останних літ по революції. Коло церкви товпилося множество вірних і богато приступило до св. Тайн.

Яблінський.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали”

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу”, які завдання читалень „Скали” і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей **в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Ґродзїдких 2. І. поверх.**

Спитаєте може: Навіть було ким?

Певно, що було, скажу: атже в Кракові досі видно сліди нашого стилю. Се очевидно праця наших майстрів. А в далекій Москві ніби нема слідів праці наших майстрів? Навіть на дворі Великих Ханів були наші мистці. Ой, було і чим і ким будувати.

І тепер ще не одно можна зробити, та не робиться.

А час, як відомо, має те до себе, що минає... І вже не вертається.

В захристії церкви св. Петра є колюмни з віллі цісаря Гадріяна. Перед ними подоби св. Петра і св. Павла. Є праці старого Ґіотта з 1300 р., є 11 ангельських півфіґур, є папські одяги від 11 ст. почавши. Та я на жаль не міг того докладно оглянути: часу не було. Найстарша дальматика папи Льва III має коло 900 літ. Вона з синього шовку, золотом і сріблом вишивана. Се наслідування найлучших виробів византійського мистецтва.

Цікаве враженнѣ можна ствердити в захристії: через те, що вона з природи річи менша від величавої церкви, можна в ній скорше „прийти до себе“ й освоїтися з її красою та старанністю виконання. Тому з неї не хочеться виходити. Та погляд на годинник каже: Йди, бо церква св. Петра дуже велика, а Рим ще більший.

Отже виходжу з блискучої благородними марморами захристії, властиво не оглянувши її. І йду знов величезною церквою.

Велике перехрестя.

Сповідальниці з надписами, в яких мовах сповідають у них. Є ріжні мови. Між ними і польська. Питаю наших священиків, що йдуть зі мною, чому і в нашій мові нема. Відповідають, що на те треба спеціяльної фондації, треба постійно удержувати спеціяльного священика.

Якісь Німкині йдуть до сповіди перед свій конфесіонал. Клякають.

Помалу посуваюся в глибину церкви. В ній ясно як на дворі й холодно. Що се за благодать, вміє оцінити тільки той, хто прийшов зі страшної жари на вулицях Риму серед повного літа.

Помалу запримічую очима, що в кількох місцях великанської святині відбуваються відправи, але не чути ні одної з них там, де я стою. Просто — голоси не долітають, бо задалеко.

Наближаюся до головного вівтаря.

Два ступені сходів з червоного ґраніту. Гладкі. Деревляна перегорода. Гладка, низька, звичайна, без різьб.

Головний вівтар стоїть свобідно, на середині церкви, під бальдахімом, що спирається на чотирох кручених колюмнах з золоченого спижу. Висота тих колюмн 29 метрів. На рогах того бальдахіму чотири великі подоби ангелів.

Сам головний вівтар се великанський блок масивного мармору з великим хрестом і великими свічниками. Простий і достойний у своїй величі. Він дуже відповідавби сій величавій церкві, якби не висше згаданий бальдахім. Трудно собі уявити щось більше непотрібного і (прикро се написати) більше несмачного від того величезного бальдахіму. А до його будови ужито 186.000 римських фунтів спижу зі старого поганського Пантеону. Той бальдахім на всі боки спиняє око, унеможливляє перспективу й основно причиняється до того, що церква робить враженнѣ значно меншої ніж вона є. До того всего він ще перетяжений золоченнями і взагалі весь його стиль неможливий.

Аж дивно, що таку річ міг поставити Берніні. І ще дивніше, що її досі не усунено. (Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

„ЧОРТИЦІ" З „БІБЛІОТЕКИ ДІЛА"

Барбе Д'Оревілі. **Чортиці.** Львів 1936. Бібліотека „Діла" ч. 3. Ст. XVI+ 208; форм. 14.8 × 21.3 цм.

Два перші випуски нової „Бібліотеки Діла" дали назагал пристойні книжки Самчука й Яблонської; зрецензую їх пізніше. Тими пристойними й цікавими книжками редактор „Бібл. Діла" хотів мабуть вкупитися в уподобання нашої читацької публики. Мовляв: „Бачите, неправду писала „Нова Зора", коли твердила, що „Б. Д." буде видавати непристойні книжки." І мабуть вдалося „Б. Д." переконати до себе нашу суспільність, бо справді випуски „Б. Д." виходять досить правильно ну й не дорогі вони. Обі річи вказувалиб, що „Б. Д." дістала відповідне число передплатників, т. зн. наша публика поставилася прихильно до сього видавництва. Ба, один клерикал, що залюбки воює з розкладовою діяльністю дра Михайла Рудницького, висловив здогад, що „Діло" не видаватиме злих книжок, бо в його проводі стоїть католицький священик. І справді здавалося, що два перші випуски „Діла" потверджують такий здогад.

— Досить уже удавання для дурної суспільности, сказав собі редактор „Бібл. Діла" по виданні двох перших випусків і приступив до свого властивого діла: видавання розкладових книжок. І третій випуск „Б. Д." приніс неморальну книжку, а четвертий книжку автора, котрого всі твори заборонила католицька Церква. Значить др. М. Рудницький виправдав „надії", які я мав на нього, остерігаючи читачів „Нової Зорі" перед „Бібл. Діла".

Щож дає третій випуск „Бібл. Діла"? Розгляньмо й переконаємося.

Автор книжки „Чортиці" Барбе д'Оревії се був письменник, „що кількадесять літ свого життя присвятив завзятущій боротьбі в обороні історичної традиції та католицької віри і ніразу не відчував, що такими своїми творами йде в розріз із своїми переконаннями," — пише про нього сам др. Мих. Рудницький у передмові до перекладу „Чортиць" (ст. III). Д'Оревії хоч писав у католицьких журналах до самої смерти, то проте його парубоцьке життя (помер нежонатий) було малопристойне; досить часте явище у французьких письменників. Д'Оревії правдоподібно був ненормальним осібняком: прим. давав статті про моду під жіночим псевдонімом, а деякі свої суто-еротичні оповідання написав грубо по шістьдесятці свого життя. Сам про себе писав прим. таке: „Пристрасти звільнили покищо мій мозок — решта залишилась у кігтях діявола. Але чи Паскаль не сказав: — Добре думати це основа моралі, отже треба почати від правдивих думок." Др Мих. Рудн. пише (вступ, ст. VIII) про Д'Оревія таке: „Ці його правдиві думки не могли змінити його правдивої неуговканої вдачі і пристрасть не покидала його ніколи. Сюжети більшости його творів це саме боротьба з кігтями діявола. Навіть його релігійна віра, що не мала сили зробити з нього праведника, набирала в теоріях рис його характеру."

У вступі до „Чортиць" сам Д'Оревії писав: „Само собою, як уже вказує сам заголовок, ці оповідання не мають претенсії бути молитовником або чимось, що нагадує „Наслідування Христа". А проте їх написав християнський мораліст, що вважає себе вірним спостерігачем, хоч і дуже наважливим і який вірить, — згідно із власним естетичним каноном, — що могутні малярі можуть змальовувати все і що їх малюнок є завсіди досить моральний, коли є трагічний і коли розбуджує жах змальовуваних подій. Неморальні є тільки люди незворушні та глумливці. Автор цих історій вірить у Діявола та в його вплив у світі, тимто не сміється з них, а передає їх чистим душам, щоб їх відстрашити. Не гадаю, щоб той, хто прочитає ці „діявольські історії", мав охоту повторити їх сам ділом — і в цьому вся мораль цієї книжки."

Та зміст книжки явно заперечує сі твердження. Бо в книжці — побіч історій, які справді відстрашують часом від гріха — є місця, де гріх описаний так принадно, що читач набирає до нього не страху, а охоти... До того всі грішники, яких Д'Оревії представляє, се в порівнанні з позитивними особами оповідань дужі та справді імпозантні постаті; так і видно, що серце автора було по їх стороні... Зрозумів се й др. М. Р., бо пише: „Неодин читач буде здивований, як міг автор „Чортиць" бути боєвим завзятим католиком" (ст. XIV). Ба, щобільше, др. М. Р. зазначує виразно (ст. XV): „З тому „Чортиць" пропускаємо (в виданні „Діла") теж оповідання „Вечеря атеїстів", щоб не порушувати розмірів видавництва, ще й тому — і це головне — що неодне богохульство могли б у нас зрозуміти зовсім не так, як розумів його автор."

З того виразно виходить, що хоч Д'Оревії може й мав добрі наміри при чи по написанні „Чортиць" то проте його праця дала в висліді майже зовсім злий плід. Описи гріхів прим. проти шестої Божої заповіди — зовсім неконечні ні для льогічної ні для мистецької будови твору — подані так, що радше той гріх захвалюють, ніж осуджують. Значить, уже природне право заборонює нам таку книжку читати, бо се значить, наражувати себе свідомо на гріх проти 6-ої заповіди Божої.

Людина може богато читати про католицизм, може навіть писати в католицьких журналах і при тім не бути правдивим католиком. Зразок того пр. такий Шатобріян, апольоґет християнства і рівночасно чужоложник. І мабуть подібне було з Д'Оревіїм. Свідчать про се не тільки згадані великі промахи в „Чортицях", але й дрібні цинічні вискази автора. Прим.: „Він відчував того вечора владарно легковажну та переситну пожадливість, мов сповідник черниць або султан" (ст. 147). Пару злочинців, яким злочин дав щастя (теза автора в оповіданні п. з. „Щастя в злочині") Д'Оревії називає „Вибранці Життя" з великої букви (ст. 137).

„Чортиці" в українськім перекладі мають 5 оповідань: 1) „Кармазинова завіска" (смерть у грісі нечистоти); 2) „Поза партією віста" (злочин отруїння); 3) „Щастя в злочині" (злочин через нечистоту); 4) „Найкраще кохання Дон Жуана" (нечистота від дотику предметів); 5) „Помста одної жінки" (з пімсти княжна стає повією, щоб кинути неславу на свого зненавидженого чоловіка; вмирає нерозкаяна). Сам короткий зміст сих оповідань, який я вище навів, показує наявно болото, в котре вони ведуть читача. Лізти в болото на те, щоб переконатися, що воно болото — се справа або збочених або злочинних людей. До перших причисливби я автора „Чортиць", що написав їх у 66 році свого життя. До других треба причислити всіх тих, що перевидають таке плюгавство; се деправатори своєї суспільности.

В догітлерівськім періоді комуністичний наступ на німецький нарід ішов у двох напрямках: 1) суто комуністичної пропаганди і 2) морального розкладу суспільности. Сей розклад робили большевицькі аґенти всякого рода оправдуванням гріха в очах людей, свого рода освоєнням людей з гріхом. Рука в руку з большевиками співпрацювали в такому ділі „німецькі" масони. Головно завдяки їм вдалося приєднати до того діла: освоєння з гріхом — великих видавців, головно Жидів: Ульштайна, Фішера й інших. Дійшло до того, що повстали осібні видавничі серії, прим. „Die Aussenseiter der Gesellschaft" („Вимітні суспільности"), в яких подавано прекрасно написані біографії кримінальних злочинців, так як католики подають житія Святих!...

Великий успіх мали також ті деправатори через видавання творів т. зв. „несамовитих" письменників, прим. Еверса, Мейрінка й под. У творах тих „несамовитих" письменників лучиться найгидкіша рафінована розпуста з усяким забобоном та врешті навіть — почитанням Сатани. До письменників сього рода належав також „католицький" Барбе Д'Оревії. Література сього рода не лише морально деправує чоловіка, спонукуючи його до гріхів звичайних і содомських, а ще може довести до поважних нервових недуг і психоз. Само собою розуміється, що такі збочені нервовики се добра почва для дальших большевицьких експериментів: вони до большевизму ставляться пасивно, або навіть стають по його боці, переважно як чекісти. Дзєржиньский та Менжиньский, головні філяри Чеки, се були якраз неврастеніки й любителі перверсійної літератури. Що така розкладова акція большевиків іде дальше, хоч уже не в Німеччині, про те свідчить мода на того рода літературу в краях, де нема рішучого відпору большевизмові. В останніх часах навіть кіно пішло на службу тій большевицькій моді й продукує безліч „несамовитих" фільмів, у яких грубий забобон тісно звязаний з гріхом і злочином. Словом, приготовляється „людей гріха", яких психіка вимітнів суспільности близька психіці большевизму. Затиснений пястук у погрозі всьому світові — привіт комуністів — се дуже добрий вислів такої психіки вимітнів суспільности. Все їм зле — як отому Жидові в церкві.

Чомуж, відомі панове, „Діло" взяло за перший випуск „архитворів чужих літератур" отсю деправуючу книжку хорого чоловіка? Чи не тому може, що тойже самий твір видали по українськи большевики? Здогад буде ще ближчий до правди, коли зважимо, що в основу видання „Чортиць" у „Ділі" др. М. Р. взяв саме переклад Є. Рудинської з большевицького видання, що вийшло в Київі п. з. „Чортовиння", як сам зазначує.

А що на се „католики" з „Діла"? Невже можна воювати з большевизмом у „Ділі", а в „Бібліотеці Діла" давати поміч томуж большевизмові?!...

„Чортиці" — як пише М. Рудн. — „втомили б напевне нашого читача, якби перекласти їх повніський текст" (ст. XV) — такі нудні; писані старцем у 1874 році. Отже „Діло" їх скоротило. А проте можу впевнити читачів, що вони і в тім скороченні такі нудні, що я їх ніколи не дочитавби до кінця, якби не обовязок рецензента. Всетаки повище признання дра М. Рудницького про скорочення „Чортиць" цінне для нас ще й тим, що з нього довідуємось про невелику пошану дра М.Р. для форми клясичних письменників: він поступає собі з нею довільно, хоч напевно страшно кричавби, якби на таке важились прим. католики. Тоді се булоб „сфальшування творчости" письменника... Цікаво, що таксамо скорочують твори клясичних письменників також большевики; викидають з них при тій нагоді всякі релігійні моменти.

Теперішний приятель дра М. Рудницького, редактор „Назустрічі" О. Боднарович, іще в 1928 р. в „Новім Часі" (ч. 155, ст. 4) назвав дра М. Рудницького аґентом большевицької літератури. Діла дра М. Р. з „Діла" свідчать наявно, що колишній Боднарович таки був добрим пророком... Не знати чи др. М. Р. аґітує за большевизмом свідомо чи несвідомо, всетаки факти доказують, що аґітує. Розуміється аґент щось інше ніж аґітатор, але робота одного і другого веде до тої самої цілі.

А третій випуск „Бібліотеки Діла" міг був безпечно сфінансувати большевицький „Держвидат", замісць „Діла", де в Надзірній Раді сидять не лише протисовітські „ундофашисти" (risum teneatis, bolševici), а навіть один греко-кат. священик. Не зважаючи на таку пристойну Надз. Раду, католицька суспільність повинна на такі книжки „Діла" відповісти загальним бойкотом „Бібліотеки Діла". І не повинні її в тім стримувати добрі випуски „Б. Д.": бо ще більше небезпечний і гірший отрійник той, хто продає отрую поруч з хлібом насущним... Араміс.

Нові видання

Про верховну власть св. Апостола Петра і Єго Наслідників в Христовій Церкві, та про признаване тої власти на Лемковскій Руси. Слово о. Іоана Полянского Капіт. Вікарія Апост. Адміністрації Лемковщини до вірних Лемковской Области. Виданя Ап. Адм. в Риманові-Здрою. Формат 15.3 × 23 цм. Ст. 32. На окладинці знимка Св. Отця. В тексті одна ілюстрація.

Лицарство Пресвятої Богородиці. Ілюстрований місячник, призначений для поширення почитання й набоженства Пресвятої Діви Марії. Ч. 1. Липень 1936. Передплата 1.20 зл. річно. Адреса Редакції: Львів, Бальонова ч. 2. Нач. редактор о. др Осип Кладочний. Формат 17.7 × 24.7 цм. Ст. 16. В тексті 3 ілюстрації.

Фелікс Набор: **Німецька кузня**. Переклад з німецького. Видавництво ЧСВВ у Жовкві, книжка CXCVI. Друкарня ОО. Василіян у Жовкві — 1936. Сторін 240, формат 16.7 x 11.7 цм.

Звідомлення управи приватної коедукаційної ґімназії ім. О. Маковея „Рідної Школи" УПТ в Яворові. За шк. рік 1935/36. Формат: 22.5 x 15.2 цм. Сторін 24.

Французьке правительство

зраджує військові тайни большевикам.

Праві французькі часописи остро атакують французьке правительство за те, що воно зраджує важні військові тайни большевикам. Посол Керілліс недавно зложив у парляменті інтерпеляцію в тій справі, а тепер написав про те статтю в „Еко де Парі". Він пише м. ін.: Міністр летунства Кот 23 червня написав до головного штабу летунських військ, щоб видати совітській владі пляни й моделі панцирної вежі узброєної машиновим крісом і тип летунської ґармати. Керілліс заявляє, що се найважніші військові винаходи по війні. Вони запевняли французькому летунству перевагу над іншими. Посол Керілліс остро протестує проти зраджування військових таємниць большевикам, бо вони вже завтра можуть бути союзниками Німеччини проти Франції. — „Еко де Парі" оголосило лист полк. Белянжера, відомого винахідника. Він заявляє, що якраз тепер закінчив праці над новим типом летунської ґармати. Одначе не виявить свого винаходу теперішному правительству, бо він працював на те, щоб служити Франції, а не большевикам. — „Еко де Парі" заповіло більше статтей в тій справі.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

КАСАЦІЮ від присуду суду присяглих у Львові в справі Ст. Бандери й тов. вніс др Горбовий. Коли ту касацію приймуть, то осіню с. р. відбудеться розправа перед Найвисшим Судом у Варшаві.

СКАРГУ НА ВІЦЕПРЕМІЄРА КВЯТКОВСКОГО внесло до варшавського суду виленське „Слово", орґан консерватистів, за обиду чести підчас останних нарад сенату.

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ВОЄВОДА, Ґінтовт Дзєвалтовский, опускає в найблизших днях своє становище й переходить до міністерства внутрішних справ. Становище тернопільского воєводи має обняти др Альфред Білик, адвокат з Лодзі.

ЧЕЧЕРІН, б. народній комісар закордонних справ СССР, помер у Москві в 64 році життя.

ДО ҐДАНСЬКА вернувся з Женеви президент ґданського сенату Ґрайзер. На зелізничім двірці витало його кілька соток Німців. Ґрайзер виголосив до зібраних промову. В ній сказав м. ін., що в політиці не можна поступати згідно з своїми почуваннями. Передовсім треба панувати над своїми нервами. — Сам Ґрайзер не дуже панував над своїми нервами в Союзі Народів.

МАДЯРСЬКІ МОНАРХІСТИ домагаються привернення монархічного устрою в Мадярщині. Провідник мадярських монархістів ґр. Сіґрая виголосив прилюдну промову. В ній виступив остро проти держав, що противляться поворотови Габсбурґів. До Мадярщини має приїхати архикняжна Аделяйда, сестра Оттона Габсбурґа. Вона тепер в Австрії.

РАДА МІЖПАРЛЯМЕНТАРНОЇ УНІЇ, що зібралася в Будапешті, видала відозву до держав, котрі не належать до Союзу Народів, щоб якнайскорше вступили до него.

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ АВСТРІЇ дістала з Москви такі вказівки: В аґітації серед населення висувати такі домагання, що їх неможливо заспокоїти; в політичній акції входити до всіх леґальних орґанізацій, особливо демократичних, і доповнювати їх кличі своїми.

НЕ МОЖУТЬ ПОГОДИТИСЯ. На конференції в справі проливів в м. Монтре виринули нові непорозуміння. Совіти домагаються свобідного переїзду через Дарданелі для своїх кораблів, Анґлія хоче ввести обмеження для кораблів усіх держав. Франція підпирає становище Совітів. Японія хотілаб замкнути большевицьку фльоту в Чорнім морі. Конференція готова розбитися.

ПРОТИІТАЛІЙСЬКІ САНКЦІЇ остаточно скасовано. Від голосування над резолюцією в справі скасування санкцій здержалася тільки Польща. — Вона скасувала санкції вже передтим.

КОНФЕРЕНЦІЯ ЛЬОКАРНЕНСЬКИХ ДЕРЖАВ відбудеться в Брукселі в днях від 15 до 20 липня с. р.

НОВІ СТРАЙКИ У ФРАНЦІЇ вибухли в богатьох місцевостях. В Парижі дійшло до поважних заворушень між робітниками і висшим технічним персоналом в великій цукроварні.

В ПАРИЖІ відбулася велика маніфестація членів розвязаних „фашистівських ліґ". Маніфестанти заатакували поліцію і ранили двох комісарів. Поліція з трудом розіґнала маніфестантів. Потім дійшло до кривавої бійки правої молоді з комуністами. Богато осіб ранених.

НА КОРСИЦІ дійшло до кривавих заворушень між правими й лівими. Богато сіб ранених. Поліції вдалося привернути спокій. Одначе атмосфера дальше дуже напружена.

ПЕРЕВОРОТ В ЕСПАНІЇ підготовляли фашисти. Заговір викрито. В цілім краю увязнено богато осіб.

АНҐЛІЯ ПОРОЗУМІЛАСЯ З ЄГИПТОМ. Анґлія має забрати свій ґарнізон з Каїра. Зате збільшить свої летунські сили в Єгипті. Єгипет збільшить свою армію. Без згоди Анґлії Єгипет не буде заключати ніяких міжнародних умов.

АРАБИ вислали до Лондону делеґацію. Вона має переговорювати з анґлійським правительством у справі припинення жидівської іміґрації до Палестини. На час переговорів Араби проголосили перерву в страйку.

З ЄРУСАЛИМУ звідомляють: Мимо того що Араби проголосили припинення страйку, більшість крамниць дальше страйкує. Араби не припинили також протижидівської аґітації.

В АЛЕКСАНДРІЇ дійшло до кривавих бійок між робітниками й поліцією. 42 особи ранені.

В ПІВНІЧНІЙ МАНДЖУРІЇ відділ повстанців напав на місто Мулан. Місцеві відділи манджурського війська не могли дати собі ради з повстанцями. На поміч прибули Японці і розгромили повстанців.

В ЯПОНІЇ скінчився процес у справі військового заговору з дня 23 лютого с. р. 17 офіцирів засуджено на смерть.

НОВИНКИ

Св. Отець виїхав на днях з Ватикану до Своєї літної резиденції Кастель Ґандольфа. Велику площу перед папською палатою залягли маси вірних, доми прибрано прапорами папськими й італійськими. Биття дзвонів звістило прибуття Св. Отця. Коли Він появився на бальконі палати, товпа привітала Його радісними окликами.

Апостольським Адміністратором Лемківщини іменований о. Яків Медвецький, канонік станиславівської капітули. (ПАТ).

Стан засівів поправився, особливо в полудневих воєвідствах.

До відома зголошеним на прогульку до Риму. Орґанізаційний комітет прогульки до Риму прохає повідомити всіх заінтересованих: тому, що не вдалося виєднати безплатних паспортів, ідуть тепер старання, щоб дістати пільгові паспорти. Ця справа повинна бути в найблизших днях остаточно поладнана так, що в другій половині липня с. р. можна сподіватися виїзду. Всі зголошені одержать повідомлення про речинець присилки потрібних документів (що були заподані в другому комунікаті), як також про речинець виїзду прогульки.

Конверсія державних позичок зачинається 15. VII. с. р. Каси скарбових урядів приступають того дня до конверсії на 4-відсоткову консолідаційну позичку отсих внутрішних позичок: 1) 5-відсоткової державної ренти земельної серії I, 2) 4-відсоткової преміової інвестиційної позички, 3) 3-відсоткової преміової позички будівельної серії I, 4) 6-відсоткової позички народової. Обліґації народової позички будуть приймати тільки від тих, що самі набули позичку, себто тих, на яких імя позичка була виставлена, а також від леґітимованих спадкоємців і від осіб, що дістали позичку на підставі переливу.

Безплатні переїзди дітей на зелізницях. Від 13 до 23 липня діти до 14 літ могтимуть їздити під опікою старших безплатно. Ся полекша має на ціли поширення туристики.

Нові приписи про умундурування поліції появилися в „Деннику Законів".

У Збаражі адміністраційні власти заборонили уладити кооперативне торжество з приводу 10-ліття місцевого повітового кооперативного осередка.

Буря з градом перейшла над повітами косівським, надвірнянським і станиславівським. Град знищив збіжжа у громадах Солотвина, Заріччя, Раківець і Дзвиняч.

Хто звільнений від оплат на Фонд Праці. Заведення Суспільних Обезпечень повідомляє, що від оплат на Фонд Праці звільнені не лише робітники, заняті в рільництві, але також заняті в господарствах лісних, огородових, годівляних і рибних, при меліораціях і комасаціях, як також у заведеннях праці, що тісно злучені з тими господарствами і не мають характеру промислового або торговельного.

Нову почтову аґенцію урухомлено з днем 1 с. м. в Купновичах, пов. Рудки.

Новим старостою в Борщеві іменований Йосиф Байль - Бжостиньский, б. нач. сусп.-політ. відділу в Білостоці.

В с. Конюхах грубешівського повіту пожежа знищила 43 будинки. Шкоди виносять коло 20 тисяч зл.

Буря з перунами і градом перейшла над слонімським повітом. Від удару перуна погибли 4 особи.

До Польщі прийшли перші, від знесення санкцій проти Італії, транспорти італійських овочів.

Серія комуністичних процесів в Польщі відбудеться осінню с. р. Тепер закінчено низку судових доходжень у справі комуністичних ґруп, зліквідованих весною с. р.

В Опатові вибухнув огонь у фабриці хемічних виробів. Згорів будинок з машинами і запасом фабрикатів і півфабрикатів. Шкоди є на 80.000 зл.

Жінка-прокуратор. Міністр справедливости іменував аплікантку варшавського окружного суду Хоєцку асесором у прокуратурі. Се перша жінка в Польщі, що виконуватиме уряд прокуратора.

В Сохачеві в ріці Бзурі втопилися недавно священик і учитель.

Чехословаччина мала з кінцем м. р. 15,126.873 мешканців. Зокрема сама Чехія мала 7,227.000 мешканців, Моравія зі Шлезьком 3,627.000, Словаччина 3,486.000, Закарпаття 786.000 мешканців.

Світовий зїзд жидівських комбатантів відбувся недавно у Відні. Зїзд приняв м. ін. такі резолюції: 1) створити один фронт всіх жидівських партій у поодиноких державах, 2) домагатися правної заборони пропаґанди расової й протижидівської та розвязання протижидівських орґанізацій, 3) всі Жиди повинні обовязково бойкотувати німецькі товари.

Німецька націонал - соціялістична партія обходила на днях 10-ліття свого існування.

Літературну надгороду ім. Ґетого признав університет у Кеніґсберґу письменниці Аґнес Мігель за найліпшу літературну творчість Сходу Німеччини. Лавреатка описувала у своїх балядах, піснях і новелях історію й побут населення німецького сходу.

Німецький міністр летунства оповістив розпорядок, що всі аптики мусять заосмотритися у ґазові маски у скількости, конечній для потреб населення, котре обслугує кождий аптикар.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Гумор. — Погроза. — Власник ресторану: Я дуже перепрошую, та всі столи заняті. — Ґість: Як, нема ні одного вільного стола? Коли в вашім ресторані все буде так повно людей, то незадовго ніхто до вас не буде приходити.

Хорватську літературну надгороду дістав відомий хорватський письменник Мілян Беґовіч за твір п. з. „І Леля носитиме капелюх".

Ярмарок католицької книжки відкрито недавно в Неаполі, в славнім монастирі Санта Чіяра збудованім в 13 ст.

Анґлійський король Едвард VIII. вибирається сего літа на відпочинок до Австрії.

Ґ. К. Честертен оставив автобіоґрафію, котру закінчив два місяці перед смертю. Католицькі круги з великим зацікавленням очікують появи тої біоґрафії друком.

Торговля невільниками в Абісинії вже скасована. Ще рік тому плачено за дівчину до 15 літ 30 — 50 фун. золотом, за хлопця до 20 літ 60 — 70 фун.

Виставу почтових значків відкрили недавно в Ню Йорку. Се найбільша з вистав того роду, які дотепер уряджувано. Вона займає 4000 кв. м.

В Єгипті в околиці Тель-ель-Амарне знайшли плоскорізьбу з каменя. Вона представляє сфінкса й походить з доби на 3000 літ перед Народженням Христа. Сфінкс сей має людські руки й дивиться на соняшну кулю.

Велика повінь навістила стейт Парагиба у Бразилії. 417 домів цілком знищених. 2000 осіб без даху над головою.

Гумор. — Тату, маєте щастя, каже малий Івась, що вернувся до дому зі свідоцтвом. — Та чому? — Сего року в осени не купите мені нових книжок, бо я лишився в тій самій клясі на другий рік.

ЖЕРТВИ

о. Микола Капустинський в Коломиї зл. 2 для Івана Заремби.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ОПОВІСТКА

В Товмачі, в будинку Селянської Бурси Шашкевича, в каплиці фатімської Матери Божої відбудуться отсі чергові реколєкції:

1) Для дяків: Початок понеділок 13. 7. вечер. — Кінець пятниця 17. 7. рано. Дяки повинні явитися з часословом.

2) Для сестриць і ревнительок Ап. Молитви (1 серія): Початок субота 18. 7. вечер. — Кінець середа 22. 7. рано.

3) Для братів церковних брацтв: Початок в середу 22. 7. вечер. — Кінець неділя 26. 7. рано.

4) Для сестриць і ревнительок Ап. Молитви (2 серія): Початок понед. 27. 7. вечер. — Кінець пятниця 31. 7. рано.

5) Для пань: Початок неділя 2. 8. вечер. — Кінець четвер 6. 8. рано.

6) Для позашкільної молоді: Початок в суботу 8. 8. вечер. — Кінець середа 12. 8. рано.

Проситься Всч. Душпастирів вислати відповідне число добірних одиниць.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА І С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині
ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК
Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Сестри Милосердя
ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Ґолуховського ч. 47
винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 16 липня 1936. Ч. 53 (952)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Новий Адміністратор Лемківщини.

О. Др Яків Медвецький, ур. 7. 1. 1880 в Цвітовій, пов. Бучач, в богатій селянській родині. Один брат був парохом Білої коло Чорткова, другий є адвокатом. До ґімназії ходив в Бучачі і Станиславові. Богословські студії кінчив у Львові і Відні. Висвячений на священика 7. 4. 1905 в Станиславові Преосв. Кир Григорієм Хомишином. Промований на Дра св. Богословія 6. 7. 1910 у Відні. Від 1. 9. 1910 дотепер був професором Старого Завіту, археольоґії та мов старословянської і єврейської в Науково-богословськім Заведенню в Станиславові. 7. 6. 1925 став соборним Крилошанином при Епископській Капітулі в Станиславові, 7. 7. 1927 Крилошанином Кустосом, 25. 11. 1935 Домовим Пралатом Його Святости Пія XI, а 25. 12. 1935 Архидіяконом Еп. Капітули. Новий Достойник є поважної, розважної і товариської вдачі. Щасть Йому Боже на новім визначнім та не легкім становищі.

Напад комуністів на парохію.

У Верчанах коло Стрия відбулося в неділю 12 липня с. р. посвячення кооперативного дому. В програму сего торжества входив також фестин. Місцеві комуністи рішили розігнати фестин. Пополудні почала стягатися комуністична боївка з ножами й сокирами в руках. Між комуністами було богато Жидів. Напасники почали наступати на кооперативний дім. Прогнані українською молодю комуністи рішили укріпитися в парохії о. Ференца. Вони вдерлися на подвіря парохії, повибивали шиби та розбили двері сокирами. Українська молодь старалася виперти їх з парохії. Підчас того комуністи ранили ножем одного нашого хлопця. В міжчасі прибула поліція. Вона прогнала напасників і арештувала кількох їх провідників. Нападом проводив Жид. Юрба хотіла видерти його з рук поліції та злінчувати.

Німеччина погодилася з Австрією.

Німецький міністр пропаґанди Ґеббельс проголосив через радіо, що Німеччина порозумілася з Австрією. Німеччина признала цілковиту суверенність Австрії. Правительства обох держав признали внутрішно-політичний уклад відносин, в тім також питання націонал-соціялізму в Австрії, внутрішною справою кождої з держав. На ті справи оба правительства не будуть впливати ні безпосередно ні посередню. Австрія буде спирати свою загальну політику, а головно супроти Німеччини, на засаді, що Австрія уважає себе німецькою державою. Німецько-австрійське порозуміння не суперечне з римськими протоколами. Становище Австрії до Італії й Мадярщини не змінилося. Те саме проголосив через радіо канцлер Австрії Шушніґ. Він заявив, що німецько-австрійське порозуміння буде підставою европейського і світового мира.

Світова комуністична революція за три місяці?

В Амстердамі кружляють чутки, що 30 червня в голяндськім місті Бреда відбулася нарада представників комуністичних партій з 60 держав. Вони мали радити над тим, як перевести велику кампанію в осени. Важніші постанови сеї наради: 1) повести розкладову акцію серед орґанів безпеки й війська; 2) зорґанізувати великі робітничі боївки; 3) усунути соціялістів і радикалів з проводу «народних фронтів»; 4) нищити капіталістичний устрій страйками. Нарада ствердила, що тепер дуже відповідний час для спроби світової революції. Тому треба перевести її під кінець вересня або з початком жовтня.

Історична суперечність становищ Анґлії й Росії.

На конференції в Монтре чимраз виразніше зарисовується противенство англо-совітських інтересів. Виринає історична суперечність російської тези, що бажає створити з Чорного Моря замкнений простір, і анґлійської тези про свободу морів. Зближення поглядів Анґлії й Туреччини на сю справу викликає в Совітах занепокоєння. Позискавши Туреччину Анґлія здобуває крім Греції другий важний пункт для своєї політики на Середземнім Морю.

Власник фільварку обвинуваченій за визиск робітників.

До повітового старости в Коломиї зголосилася делеґація рільних робітників, занятих в селі Пядиках на фільварку Боґуслава Городиньского. Вони скаржилися, що їх визискують, та просили взяти їх в оборону. У скарзі робітники навели факти, що згідно з умовою робітники мали діставати по 50 ґрошів денно і харч. В часі сезону мали діставати тільки по 5 зл. місячно, а решту по скінченні праці. Тимчасом вони й тих ґрошей не діставали. Пожива робітників складалася з гнилої фасолі, а хліб зі стухлої муки, змішаної з половою. Хоч умова передбачувала соняшний день праці, т. зн. від 5 рано до 8 вечером, в дійсности робітники працювали до 9.30 веч. з двогодинною обідовою перервою. Крім того наглядачі били робітників. Староста зарядив слідство проти власника фільварку Городиньского. — (»Ґазета Польска«, ч. 193).

Екзекуції на час жнив здержані.

Щоб рільники підчас жнив не випродували збіжжа на покриття ріжних залеглостей, міністерство скарбу ввело на час від 15 липня до 15 жовтня с. р. такі ограничення в екзекуції податкових належностей: 1) В відношенні до власників сільських господарств, для котрих вимір ґрунтового податку за 1936 р. не перевишає 60 зл., здержано всякі екзекуції. 2) В відношенні до власників рільних господарств, для котрих вимір ґрунтового податку за 1936 р. перевишає 60 зл., уряди можуть в тім часі висилати тільки упімнення й доконувати займу рухомостей не виключаючи надвишок плодів землі й інвентаря (з виїмком жита і пшениці, призначених під реєстровий застав для збіжевого кредиту) та займу вірительностей. Дальші екзекуційні чинности вільно виконувати аж по 15. 10. с.р.

Правдиву безжурну відпустку, чи спокійні вакації уладите собі щойно тоді, якщо обезпечите від крадежі з вломом своє домашнє уряджения, одяги, постіль і білля в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

Німеччина й Україна

(Зміст викладу Д-ра Володимира Коростовця в „Бонар Ло Колледж'і" в Ешридж'і, Анґлія, дня 31-го березня 1936 року. Бонар Ло Колледж це свого роду політична академія, де молоді політики, члени анґлійської „Консервативної Партії" одержують загальний політичний вишкіл і остаточну політичну підготовку для майбутньої політичної каріери і де теоретично опрацьовуються для Консервативної Партії важніші політичні питання.).

Прелеґент почав з того, що зазначив великі переміни у світі, які наспіли за час відколи він останнього разу виступав з викладом в цім самім колледжі в осени минулого року: еспанська революція по російським плянам під кермою досвідченого совітського емісара Белі Куна, загроза Ґібральтару, франко-совітський союз, італьо-абісинський конфлікт, мілітаризація Рену і Дарданелів, заострення подій в Китаю та в Японії й нарешті безробіття в цілім світі та заострення боротьби за опанування ринків. Всі ці події звязані між собою як рівнож з господарським життям цілого світа. Вони втягають також Анґлію в вир політичних світових подій. Ця країна примушена виходити з положення „блискучої ізоляції", оскільки не хоче йти в хвості за подіями.

Кожда країна подібна тепер до бочки з порохом, але коли придивитися близше, то можна всюди побачити руку большевиків, що намагаються її підпалити. Большевицькі аґенти всюди кричать про небезпеку німецьких зброєнь, про події в Манджу-Го, про японсько-німецький союз, про небезпеку, що нібито загрожує Радянському Союзові — та це все тільки длятого, щоб відтягнути загальну увагу від їх власної підривної роботи. Відомо, які сильні антибольшевицькі впливи панують в Україні, але це є якраз причиною того, що совітофільська преса цілого світа не перестає кричати, що саме українська проблема це чиясь вигадка длятого, щоб втягнути Европу в новий збройний конфлікт.

Большевизани і ті, що стоять близько до совітської аґентури і Комуністичної Партії, засновують всякі „Українські Бюра" та „Анґло-Українські Комітети", що мають завдання „слідкувати" за розвитком українського питання і тримати над ним контролю. Ці інституції, прикриваючись часто плащиком патріотичности, намагаються залякати чужинців українською проблемою в той спосіб, що з одного боку вимагають негайного здійснення програми-максімум Українців, себто зєднання всіх українських Земель під Польщею, большевиками, Чехією та Ромунією в одній Українській Державі,

— з другого боку дають до зрозуміння, що здійснення цеї програми можливе тільки внаслідок інтервенції. Можна собі уявити ефект такої пропаґанди українського визвольного діла в Анґлії! Як англійські консерватори і патріоти ніколи не будуть кликати чужинців для того, щоб визволяти Анґлію від большевизму, оскільки останній в Анґлії запанувавби, таксамо й Українці, як українські патріоти, не можуть допускати, що їм національну державу будуватимуть чужинці. Українська Держава може бути і буде відбудована тільки українськими руками.

Далі прелеґент дає огляд головніших історичних подій в Україні. Він дає докладні дані про споріднення Київських Князівських родин з правлячими династіями Західньої Европи: шведськими, французькими, німецькими. Звертає увагу на те, що Україна є тепер і завжди була форпостом західної Европи на словянському Сході і в цьому ріжниться ґрунтовно від Московщини, яка завжди задивлялася на Азію. Згадуючи татарську неволю, підкреслює ріжне ставлення Москалів й Українців до завойовників: тоді як перші легко підпадають культурним і політичним впливам завойовників і з ними змішуються, Українці ставлять їм рішучий опір в усіх відношеннях. Прелеґент підкреслює далі впливи німецької Реформації на Україні, з другого боку звертає увагу на те, що німецькі православні общини визнають зверхність Київського Митрополита (Кеніґсберґ 1658).

Докладчик аналізує внутрішній устрій і дух російської православної Церкви, яка сприяє поширенню сектанства і протиставиться як духовим впливам Реформації так і західньо-европейської культури взагалі. Натомість українська православна Церква, внутрішньо вільна і не звязана закостенілою церковною орґанізацією, переймає богато ідей Заходу. Росія не знала середньої кляси, мала тільки аристократію з одного боку і з другого — розпорошене селянство та робітництво. В Україні навпаки була сильна середня кляса селян-власників, відси й вища культура народніх низів. При цій нагоді прелеґент зупиняється на умовинах, що викликали народження в Україні кляси войовників-хліборобів — українського козацтва. Зупиняється далі докладно на елементах західньої культури і західніх впливів в Україні: самоуправа міст на основі „Маґдебурського Права“, українська молодь вчиться у високих школах західної Европи, обмін друкованим словом між Україною та західньою Европою, праця українських учених в німецьких наукових установах (напр. проф. Полетика в Кілі) й німецьких учених в наукових установах українських ще в XVI і XVII вв., участь німецьких офіцирів в орґанізації української козацької армії, нарешті торговельні зносини України з Німеччиною (з Данціґом, Кеніґсберґом, Бреславом і т. д.). Прелеґент згадує також про політичні зносини між Україною і західною Европою взагалі і Німеччиною зокрема, зупиняється на союзі Гетьмана Богдана Хмельницького з Курфірстом Бранденбурґським і Гетьмана Ів. Мазепи з Королем Шведським і т. д.

Збільшений тиск Польщі примушує Богдана Хмельницького шукати підпертя в Москві, в формі персональної Унії між Україною та Москвою (Переяславська Угода). Одначе пізніше експанзія і зріст сили Московщини приводить до того, що Україна помалу починає тратити прикмети своєї самостійности. Московські впливи особливо зростають після Полтавської битви, програної Шведами і їх союзником Гетьманом Іваном Мазепою. В 1756 році Імператриця Катерина II. касує й самий титул Гетьмана. Прелеґент згадує про політичну роботу Гетьмана-еміґранта Пилипа Орлика і про спробу українського шляхтича ґрафа Капніста в 1791 році зацікавити Прусію політичною долею України.

Протягом цілого XIX століття в таємних товариствах України плекається думка про визволення України. В той час Росія робить зусилля до розукраїнізування України. Тільки в 1905 році дозволено вперше друкувати Біблію — в одній з найстарших словянських мов — українській!

Російська революція 1917 року відчинила можливість здійснення ідеї української самостійности. Українці використали Брест - Литовський, переговори Москви з Центральними Державами, щоб оформити міжнароднім актом відокремлення України від Москви. Остання тоді вже була під владою большевиків. Доки існувала політична єдність України з Москвою, де панували крайні соціялістичні партії, в Україні владу в руках також тримали соціялістичні ґрупи. Але розрив з Москвою вибив зпід українських соціялістів цю штучну зовнішню підпору. Консервативні і державницькі елементи України, обурені соціялістичними експериментами Центральної Ради, починають боротьбу проти соціялістичного уряду. Нарешті зїзд делеґатів української хліборобської кляси, що зїхалися з цілої України, проголошує дня 29-го квітня 1918 р. Павла Скоропадського, тодішнього Отамана Вільного Козацтва, Гетьманом Всієї України. Тим самим відновлюється українська стародавня державна традиція.

Підчас Гетьманщини відновлюється принціп приватної власности, свобода вірування; цілий ряд держав офіційно визнає незалежність Української Держави. За кілька місяців гетьманському урядові вдається привести до порядку господарство України, налагодити фінанси, оснувати два університети й цілу сітку середніх і нищих українських шкіл; в той же час підготовляється далекойдуча аґрарна реформа і розбудовуються кадри майбутньої української армії. Гетьманський уряд починає розбудовувати дипльоматичні зносини з іншими державами.

В той же самий час українські соціялісти, в порозумінні з большевиками і за їх допомогою починають підготовляти повстання проти Гетьмана і тих консервативних хліборобських елементів, на котрі гетьманська влада спиралася. З вибухом революції в Німеччині вибухає повстання і в Україні проти Гетьманського Уряду. Українська гетьманська армія в той час (з огляду на опір з німецького боку) була тільки в стадії орґанізації кадрів і тому не могла протиставити протидержавному виступові соціялістів належного опору. Після короткої боротьби повстання вдається і Гетьманський Уряд заміняє Директорія. Одначе вже короткий час після того московські большевики вигнали уряд Директорії з Київа. Вони помалу опановують цілу Україну, яка до сегодня є в неволі у Совітів. За цей час Україна перенесла страшне спустошення в усіх ділянках життя. Досить згадати тільки, що більше як чотири міліони Українців опинилися в концентраційних таборах далекої півночі, а біля 6 міліонів *погибло* тільки в однім 1933 р. від голоду, що був викликаний штучно совітською владою, яка забрала хліб у селян.

Але й до сегодня внутрішній опір українського населення незломаний. Україна се найслабше і найнебезпечніше місце Радянського Союзу. Большевики се добре знають. Найкращим доказом цього те, що більше ніж третина всеї совітської армії перебуває стало в Україні.

Думка, що російська революція піде шляхами революції французької, хибна. Французька революція була революцією національною, тоді як большевицька — інтернаціональна. Сей інтернаціональний характер надає їй особливо участь в ній світового жидівства. Кінцева ціль большевицької революції — світова совітська унія. Її центр — Третій Інтернаціонал і московське совітське правительство.

Приватна власність проти комунізму, реліґія проти атеїзму, здоровий націоналізм проти інтернаціоналізму — ось три принціпи, що врятували від большевизму бувші частини Російської Імперії — Фінляндію, Естонію, Латвію, Литву і Польщу й дали цим країнам державну незалежність. Ці принціпи творять також основу світогляду Українців, народів Дону і Кубані і народів Кавказу. І вони будуть вихідною точкою для нової боротьби цих ще поневолених народів.

Прелеґент далі коротко окреслив взаємовідносини між Україною і Польщею в історичній перспективі. Згадав про міжнародні зобовязання, взяті на себе Польщею у відношенні до українського населення під Польщею і про те, що ці зобовязання досі невиконані, зазначуючи, що нормалізація польсько-українських взаємовідносин в першу чергу залежить від поступування самих Поляків. Окресливши коротко положення українського населення в Чехії та в Ромунії, прелеґент довше зупинився на зясуванню питання наших відносин до гітлерівської Німеччини.

Україну наближає до гітлерівської Німеччини те, що обидва ці народи на інтернаціоналізм дивляться однаковими очима. Большевизм, марксизм, комунізм се наші спільні вороги — і Гітлер показав Українцям приклад, як з цими ворогами боротися внутрішніми силами народа. Але в той же самий час Україна має свої окремі національні традиції, індивідуальні прикмети, власні шляхи. Спільна небезпека перед загрозою большевизму робить те, що сучасна Німеччина по духу свому являється природнім спільником національно - консервативної України, таксамо як вона являється спільником всіх народів, що у свому нутрі ведуть завзяту боротьбу проти большевизму.

Цього спільного національного фронту проти червоного Інтернаціоналу дуже бояться большевики. І тому всі „інтернаціоналісти“ так накидаються на сучасну Німеччину, стараючись оббрехати її і її політику, хто як зможе. Знаючи внутрішню силу всяких національних рухів, нападають вони також і на гетьманський рух, в якім відчувають потенціяльну, нову силу, що народжується. Боротьба проти української справи ведеться ріжними способами. Деякий час відома приятелька Совітської Москви, Мадам Табуї, розповсюднювала в пресі чутки, нібито Президент Німецького Державного Банку др. Шахт мав сказати на фінансовій нараді в Базелю, що Німеччина готова відмовитись від повороту їй кольоній коштом отримання нею вільної руки в Україні. Такі твердження являються звичайною московсько-большевицькою провокацією. Таксамо як подібні заяви в таких часописах як „Нюз Ревю“. Подібні провокації розповсюднюються й такими, спеціяльно для „слідкування“ за розвитком українського національного діла покликаними, приятелями Москви, інституціями, як напр. „Анґло-Український Комітет“, або „Українське Бюро“ в Лондоні. Оминаючи той факт, що в проводі останнього стоїть оден джентельмен з підозрілою діяльністю й невідомого походження, характерним для цих інституцій є напр. те, що богато з тих, що є з ними в безпосередньому контакті, брало активну участь в орґанізації і переведенні в життя „Тижня пропаґанди дружби з Совітами“ в Анґлії, про що богато писалося в пресі. Ці англійські приятелі Москви

ОГЛЯД ПРЕСИ

Кольоніяльна політика

„Наш Прапор" в ч. 78 приніс отсю статтю в справі подій в Острові і Кречовичах:

Останні кровавi події в Острові коло Комарна та в Кречовичах, переворського повіту, се наявний доказ селянської нужди, яку ворожі чинники хочуть використати для своїх брудних цілей. На цю нужду ми вже давно звертали увагу в наших статтях п. н. „Селянські заробітки". Ми вже давно підкреслювали, що не добром пахне, коли селянин з парою коней за цілоденну важку працю ледви заробить 1.20 зл. Ми вказували постійно на ту несамовиту шовіністичну пропаганду польської ендеції, що своїм „духовим кормом" кормить всю польську суспільність в Східній Галичині від бюрократії та священства починаючи і на замітачеві вулиць кінчаючи. Цей „духовий корм" зводиться до одного: Не дати українському селянству ні дрібки землі з парцеляцій поміщицьких ланів. Не дати українському селянству чи пак його дітям доступу до фабрик, до зелізниці, пошти, будь яких урядів. Не дати йому можливости спокійно розбудовувати свої скромненькі кооперативи, які українське селянство великими зусиллями покликало до життя. Кожда нова читальня чи кооператива була й є причиною до алярмів, що — мовляв — „стан посяданя курчисен", що Українці мають більші права як Поляки і т. д., а в міру росту цих алярмів росли та ростуть серед польського громадянства „на кресах" шовіністичні настрої, які в господарськім житті зводяться до одного змагання: пролетаризації українського селянства, як довго воно признається до своєї нації та до своєї Церкви.

Цю політику примінювано в Комарнянщині з цілою силою шовіністичної пари. Так на пр. в Тулиголовах була кільканацять літ тому ще одна третя населення — Українці. Тепер там є 4 українські родини. Всі інші перейшли на римо-католицький обряд і — очевидно — спольщилися. В 1923 р. перейшла на латинський обряд ціла громада рудецького повіту с. Чернихів; обіцяли їй, що розпарцелюють для села велику посілість. Очевидно, що тим більший тиск роблять дідичі на фільварочну службу, щоби змінювала обряд і національність. Ці факти говорять ясною мовою: Нужду українського села польське „земянство" використовує для польонізації несвідомих українських елементів.

Зате пролетаризація українського селянства, викликана неможливістю набувати поміщицьку землю, має за завдання створити кольоніяльного куліса, який працював би за найзернішу платню. В одній державі було б неможливе створити такого кольоніяльного куліса, бо внутрі держави нема окремих границь між робучою силою державної і недержавної нації. Заробітня платня мусіла б бути однакова, чи пак з маленькими ріжницями. Тому польська ендеція намагається створити таку „патріотично-народову" границю, яка не допускає Українців до купна землі, до зарібкования в фабриках і т. д., яка пролетаризує українське село, щоби дідич „з ласки" давав заняття селянам, це є щоб міг використовувати голодні українські маси, чи на випадок їхнього страйку спроваджувати ще голодніших страйколомів. Тому в Кречовичах фільварок Польської Академії Наук платив по 60 сотиків, тому в Погірцях, в добрах гр. Тарнавської платили по 25 гр. дівчатам при машині, а по 40 гр. при бараболях і т. п., бо цієї „робучої сили" доволі, а землі мало.

В Конюшках Туліголовських має 183 господарств 375 моргів поля. Не краще в Конюшках Козачівських, що теж працювали на фільварку в Острові. В обох селах багацько селян вже давно не мали навіть бараболі; про хліб й не згадувати.

Серед тих злиднів неосвідомлені українські селяни пішли на вудку польських „людовців", які почали страйкову акцію. Пізніше, коли настрої загострювалися, „людові" вожаки усунулися, пускаючи наперід „Русина". Фільварок в Острові не знів собі порадити. Бере ще голодніших „бойків" на страйколомів. Коли-ж настрої підносяться до стану кипіння, прискакують комуністичні „оборонці", щоби кинути Українців на Українців, місцевих селян на „бойків".

Оце клясичний приклад використовування нужди українського села посторонніми чинниками. Виховані ендецьким „духовим кормом", польські поміщики та „кресова" інтеліґенція пролетаризують українське село, щоби воно під натиском нужди або покидало свою Церкву та націю, або давало дешеву кольоніяльну робучу силу, згідно з їх кольоніяльною політикою. До цього дешевого куліса підлобузуються всякі чужі „оборонці" і використовують їх для своїх політичних цілей. Це вдається їм тим легше, бо „Русин" вірить скоріше чужому ослові, як свойому чоловікові. Вірить — тим більше, коли існуючі українські партії деклямують цілими роками про орґанізацію працюючих селянських мас і поза деклямацією нічого не зробили. Чи не пора б отямитися і замісць дурних „критик" взятися до роботи? Чи не пора б піти у ті несвідомі села і вирвати їх зпід опіки чужих махінацій? Адже думаємо, що Нагуєвичі, Сколе, Броди чи Острів й Кречовичі виказали ясно, звідки й які небезпеки нам Українцям грозять! Чи для закукурічених партійців та політичних „апостолів" тої лекції кривавих жнив ще замало?

друкують в католицькій пресі лівого крила статті, закидаючи нам, що ми гетьманці, підготовляємо гітлерівську інтервенцію на Україні. На це ми, гетьманці, говоримо:

Ми віримо в наші власні, національні сили, віримо, що нашої незалежности добємося власними силами, й тому ми проти якоїбудь інтервенції в Україні. Та безумовно ми шукаємо звязків з антибольшевицькими національними ґрупами інших народів. Тому й вітаємо промову премієра Болдвина, виголошену 27. XII. 1935, в якій він ствердив небезпеку большевизму для Анґлії і з притиском підкреслив найпекучішу потребу внутрішньої національної консолідації анґлійського народу для поборення сеї загрози, яка сегодня вже прибрала цілком реальні форми.

Після викладу д-ра Коростовця вивязалася довша дискусія, якій був присвячений також другий день засідання. На жаль, з огляду на брак місця не можемо подати перебігу і змісту дискусій. Подаємо лише головніші питання, поставлені прелеґентові. Ось вони:

Чи можна вірити Гітлерові?

Чи пруський дух домінує в Німеччині й далі?

Як ставляться Німці до большевизації Франції?

Чи вірять Українці в Лиґу Народів?

Яке положення Церкви на Радянщині?

Які природні богатства України?

Яке моглоб бути положення й значіння українського ринку на случай самостійности України?

Яке положення Жидів в Україні?

Реформи в імя християнства

„Польонія" принесла велику статтю п. з. „Реформи в імя християнства" про нову бельґійську партію „рексистів" та про її провідника Леона Деґреля. Подаємо з неї цікавіші місця:

Партія рексистів приступила до виборчої боротьби перший раз підчас виборів дня 24-го травня 1936 р. Та партія незнана ще рік тому в Бельґії і зовсім легковажена поза границями краю, здобула 22 мандати до парляменту і 271.491 голосів. Осьмого червня с. р. підчас виборів до міських рад здобула 78 мандатів і 280.625 голосів. Від 24 травня до 8 червня десять тисяч нових прихильників. Коли візьмемо під увагу малий простір краю, то поступ рексистів направду величезний. І ніщо дивне, що особа Л. Деґреля, провідника нової партії, викликує зацікавлення нетільки в бельґійській пресі, але кожда „заява" вожда відбивається широким відгомоном у Лондоні, в Голяндії, а передовсім у Парижі...

Хто такий Деґрель? Я його бачив кілька разів у Ліежі. Я мав змогу говорити з ним на тему, що мене особливо інтересувала... Було се рік тому і вже тоді я переконався, що католицька партія, котра відкинула проект реформи, що його предложив провідникам партії молодий публіцист, зробила той сам блуд, що колись італійські соціялісти. В 1919 р. могутні керманичі італійської соціялістичної партії заявили „товаришеви Муссолінієви", що не мають часу застановлятися над „нереальними спробами сперти клясовий робітничий рух на націоналістичних підставах". За два роки дочекалися походу на Рим. 1935 р. радили „молодому Деґрелеви", щоби доповнив свої політичні студії. Нині Деґрель стоїть на чолі могутної політичної ґрупи, оживленої динамізмом молодости і віри, а давним шефам заявляє, що „не потребує їх помочі, бо найдальше за три роки Бельґія буде в руках рексистів".

Леон Деґрель має 32 роки, сталеву енергію, неколибиму віру у своє післанництво, великий політичний досвід, легкість вимови, силу арґументації відважної, простої, революційної. Всі кваліфікації на вожда, що не задержиться перед якоюнебудь перешкодою. Пять місяців тому розпочав політичну кампанію в великім стилі. Нині має понад 300.000 прихильників, а се число росте дуже скоро...

Свою акцію зачав Деґрель в Ліежі. Зібрав горстку своїх молодих товаришів, що виявили охоту піти за ним, і на першім засіданні малої ґрупи своїх прихильників — говорив товаришам прикрі річи. Я переконаний, що ви маєте низькі апетити і думаєте про карієру... Але буду повторяти вам щодня і постійно, що маєте душу і мусите відзискати її. Видам боротьбу без милосердя всім партіям й інтересам „еліти" і не буду нікого ощаджувати. Ви всі, все одно з якої кляси походите, мусите самі себе відкупити, щоденним прикладом, щоденною посвятою, подібно як Христос відкупив вас, Христос — Рекс! Христос — Цар!

Побіда й відродження не лише нашої партії лежить у побіді християнських ідеалів, зрозумілих безкомпромісово. Ворогом нашим не є й не може бути ніякий суспільний напрям, комунізм, фашизм, гітлеризм. Ворог відродження людства — передовсім матеріялізм, еґоїзм, охота удержання при владі одиноко задля тих користей, котрі дає влада. Се те нечуване забріхування себе й инших, що нищить нарід і державу. Беріть мітлу. Виметіть все сміття передовсім коло ваших власних домів. Опісля вимеземо всі бруди з краю. Коли зрозумієте ту правду, що політичне відродження все і всюди мусить іти впарі з моральним відродженням, коли будете переконані, що політика й етика се не розбіжні поняття, що злими середниками не можна осягнути добрих вислідів, то зрозумієте весь сенс, всю науку Христа. В рамах Євангелія повстане наша політична програма. Вона вистарчить, щоб запевнити лучший поділ продукції, ублагороднити життя суспільности і привернути довіря між народами! Йдіть і вимітайте всі бруди!

Леона Деґреля перестерігали, щоб не виступав на публичних зібраннях, бо скомпромітується перед соціялістами й комуністами. Деґрель не послухав пересторог. Скликував зібрання в округах, де вся влада від бурмистра й міської ради почавши була в руках крайних елементів. Дуже остро атакував провідників, їх програму, їх методи, їх приватне життя. Не щадив нікого. Коли розбили йому віче, скликував його на слідуючий день. А в однім місточку, в Арденах, два рази відвозили його до лічниці. Та за третим разом, коли станув на трибуні з обандажованою головою, а комуністична боївка силою хотіла усунути його з салі, зібрані робітники, ті самі, що на попередніх вічах кричали: „Деґрель на шибеницю!" — прогнали боївку. Деґрель міг вкінці спокійно говорити. А підчас виборів здобув у тій місцевости 90 процент голосів.

Хотівби я, говорив раз Деґрель, щоб ви врешті зрозуміли, ви всі соціялісти, комуністи, фашисти і як там ще називаєтеся, щоб ви зрозуміли, яким наївним, легким способом обманюють вас. Ідіть дальше тим шляхом, а будуть вас возити як худобу до різниці, або скажуть вам вирізуватися в домашній війні, найдурнішій, яку можна собі представити. Тимчасом відродження і суспільности і Европи може наступити тільки на тім шляху, котрий вже перед двома тисячами літ вказав Христос.

Бельґією й Европою, твердить Деґрель, мусить кермувати добра воля. Мусить кермувати етичне право. Все інше треба вимести й викинути. Або Европа відродиться у правді і християнстві, або виріжемо себе взаїмно і на місці великої культури повстане кольонія монгольська, муринська, китайська, японська і Бог зна яка ще. Се просте й льогічне розумування, котре треба зрозуміти якнайскорше.

Ще 300 літ пануватиме Анґлія

на Середземнім Морі.

Сер Самуель Гор, перший льорд британської адміралиції, оповістив на днях у Палаті Громад рішення британського правительства забрати частину британської фльоти з Середземного Моря. Один з послів запитав сера Гора, чи він здає собі справу з того, що британська фльота вже 300 літ перебувала постійно на Середземнім Морі. Гор відповів: «Можу вас успокоїти, що британська фльота ще дальших 300 літ пануватиме на Середземнім Морі».

„Патріоти“ проти „Скали“

Зі Станиславова пишуть:

В неділю 28 червня на годину 12 скликала філія »Просвіти« в Станиславові анкету всіх членів виділів і контрольних комісій читалень станиславівського повіту. Саля Народної Торговлі виповнена. Були і не члени виділів, бо кождий міг без контролі увійти на салю. Приявних около 500 осіб. На порядку нарад: 1) Реферат орґанізаційний магістра Кушніра, 2) Відношення товариства »Просвіта« до товариства »Скала«.

Збори отворив Др Олесницький і вже у вступній бесіді настроїв всіх проти »Скали«. До президії покликав трьох з приявних, між ними Качкана, селянина з Рибна, знаного провідника соц.-радикалів. До голосу зголосився якийсь Ковальчук з Тязева, представився, що сидів у Німеччині в криміналі і в своїй бесіді виступав проти духовенства, а згадуючи Преосвященого Ординарія, говорив без ніяких титулів лише по назвиську. Річ вельми характеристична і для президії зборів і для зборів, що на се не зареаґували.[1]) Зараз по його бесіді зголосився до голосу оден з присутних в справі формальній і звернув президії увагу, що допускає до голосу бесідника, який оклевечує священиків і промовляє в некультурний спосіб про духовну власть. На се др Олесницький перебив бесіду промовцеві і заявив, що »се не формальна справа« й уділив голосу референтови. Сам уступив з президії й сів собі з боку так, що проводив радикал Качкан. Маґістер Кушнір говорив про ідеольоґію »Просвіти« високопарними словами. Ціла ідеольоґія в двох словах: соборність і самостійність; говорив про виховання і знання і се все малаби дати »Просвіта«. В рефераті не згадав ні словом ні про релиґію ні Бога так, що реферат міг бути виголошений без змін навіть на зібранню найлівіших. Зараз потім виголосив другий реферат про відношення »Просвіти« до »Скали«. Наперед оправдувався і поясняв, як повстало непорозуміння, що його посуджено про прихильне відношення до »Скали«. Говорив, що філія нині висказує свою гадку в порозумінню з головним виділом »Просвіти«. Відношення до »Скали« має бути таке, що правдиві (!) патріоти мають її поборювати всіми силами. »Скала« се удар ззаду для читалень »Просвіти«. Се робота не в хосен укр. народу а на приказ згори чинників, які ворожо (!) відносяться до укр. народу. Ціла робота »Скали« є на се, щоб розбити наш нарід, а в головнім виділі »Скали« засідають люди лише тому, щоб догодити своєму череву і працюють для наживи! Наводив місце з пастирського листа Ексцеленції Григорія так, що виходила радість, що ми під Поляками і що нарід має се мати за кару[2]) — і таких богато наговорив дурниць. По скінченню дістав оплески від всіх і всі настроїлися ворожо так до Ексцеленції, як і до духовенства.

Др Олесницький доповнив реферат своїми увагами, що »се брахня (!), що »Скала« веде Католицьку Акцію«, бо як була процесія від оо. Редемитористів, то ні »Скала«, ні УНО не виставили образа«, і т. п.

Зараз потім зголосився до слова оден священик і запротестував проти такої »критики« духовних властей, а передовсім Преосвященого Григорія і предсказав Др Олесницькому, що за се, що він підкопує авторитет духовних властей, незабаром і сам стратить і той авторитет який мав. Промовець скритикував реферат Кушніра, як матеріялістичний, висказався, що не узнає патріотом того, хто невірний Богу, правдивими патріотами можуть бути лише ті, яких Христос научив патріотизму і не можна іти за твердженням п. Кушніра, який сказав, що кожда робота добра, яка веде до самостійности і соборности, а у всім треба числитися з християнською етикою. Щодо »Скали« то заявив виразно, що вона буде, що є вже в дієцезії 208 основаних читалень, а з них щонайменше четвертина вже інтензивно працює для добра народу. Порівнав зібраних з жидівським синедріоном, який судив Ісуса Христа і сказав, що коли «Скала» від Бога, то вона буде існувати і працювати з хіснoм для українського народу, колиж не від Бога, то сама пропаде, отже нехай ніхто не журиться тим. Доперва вороже відношення до »Скали« зробить роздор, який напевно не вийде в хосен »Просвіти«, якої читальні в богатьох місцях попали в радикальні, сектанські й навіть в комуністичні руки.

На диво на салі був спокій і ніхто не перебивав тій бесіді. А »простував« Др Олесницький, що він »не виступив проти Епископа, а проти »Скали«. А знов маґістер Кушнір заявив, що він все учив по читальнях, що ціла робота »Просвіти« має базуватися на християнській етиці і моралі, що священики се наші провідники, їх треба слухати і іти за їх проводом, але — якби закладали »Скалу«, то треба рішучо проти сего виступити!...

Потому »вживали« собі ще на редакторі »Нової Зорі« за його узасаднювання потреби »Скали«.

Від деякого часу по селах іде велика аґітація проти »Скали« і проти священиків і треба буде великої праці і витривалости, щоб розбурханий і збаламучений нарід привести до рівноваги. Словом вся робота наших »патріотів« якраз вода на млин комуністів і »народнього фронту«...

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Річ дуже характеристична, що ніхто з „патріотів“ не виступав ні проти радикальної орґанізації „Каменярі“, ні проти видавництв радикалів („Самоосвіти“ й ин.), якими радикали геть перемогли „Просвіту“. А тепер підіймають таку бучу! Се знак, що вони в душі також радикали. Наслідком того мусить бути згуртування католиків до праці в „Скалі“, — або зрадикалізування народу скрізь і загальний розвал. Хто з нас розуміє се, той возьметься до праці.

[1]) Таке поведення супроти посивілого в праці Владики-Ювилята се певний знак, що ті панове „просвітяни“ до ніякого проводу народом не доросли і що їх ще не так будуть поневіряти власне ті, котрих вони в той спосіб виховують. — Ред. „Н. Зорі.“

[2]) І радість і кара — якіж тут противоріччя! — Ред. „Н. Зорі.“

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу“, які завдання читалень „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей **в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.**

Комомантія

Гумореска про те, як уникнути памороки від обридження, коли дивитеся на деяких сучасних провідників.

З зацікавленням познакомився я з новим способом означування людського характеру. Той спосіб відкрив недавно анґлійський фізіольоґ Адам Різ.

В добрих старих часах, як відомо, три солїдні науки займалися тою справою. Вони вгадували по зовнішних тілесних прикметах, що представляє собою кождий даний індивід.

Френольоґія компетентно обмацувала ґулі на голові.

Фізіоґноміка уважно вдивлялася в фалди і зморщки на кождій частині лиця.

Хіромантія вкінці виясняла після ліній і горбків долонь рук подрібно: які склонности людини, кілько літ буде жити, чи має розум, серце, щастя, які горбки Венери, Марса, Меркурія.

Всі ті три чудесні науки, розуміється, прекрасно моглиб орієнтувати нас в житті, давати напрям, перестерігати, колиб їх, на велике нещастя людства, не опрокинули нетерпимі учені нових часів. Проти френольоґії ґалля завзято виступили неврольоґи й невропатольоґи боячися, що ґулі відберуть хліб їм. Проти фізіоґноміки Ляфатера повели війну психольоґи разом з власниками »Інститутів краси«. Вони твердили, що риси лиця можна змінити масажем, а риси характеру — ніяк.

Особливим нападам учених підлягла, розуміється, бідна хіромантія. Вона під жорстоким натиском ворогів мусіла зійти в підпілля до ворожок, чарівників і звідти, з маґічних кабінетів, видавати свій заглушений, здеформований голос.

Щож, кінець кінців, насувається питання, виграв від того всего переслідування культурний світ?

Передтим, коли вірили френольоґії, фізіоґноміці й хіромантії, всюди на відповідальних становищах були вповні підхожі, талановиті, удатні й чесні люди. Побачать правителі на черепі когонебудь фінансову ґулю, з місця призначать йому карієру міністра — і держава скоро йде до розцвіту. Або подивляться на фізіоґномію, розвідають, яка риса чому відповідає. І зараз виясняють на місці: дати портфель кандидатови, чи завчасу посадити в вязницю.

При розцвіті хіромантії ніяк не могло бути случаю, щоб чоловік не мав знаків горбка Марса на долоні, а його призначили воєнним міністром! Або чоловік має, навпаки, розвинений горбок Венери, вивисшення майже як ціла гора, а йому чомусь дають завідувати вихованням молоді!

Міжтим, кілько таких случаїв тепер, в добі точної науки! Старих способів означування характеру не хочуть признавати, а нових ще не виробили. І з того виходить таке, що не розбереш.

Хтонебудь з вплівових людей або з кревняків поручить незнакомого типа й дивишся — чоловік управляє цілим виділом! Управляє, управляє. Поки під суд не попав.

Або не справившися з горбками, лініями, рисами, ґулями, випуклинами дозволять комунебудь випустити акції! Довірять велику річ...

А він випустив, розпустив, розширив, розвинув, — потому вкрав всі гроші. І поспішно втік.

Щож в такім случаї предкладає точна наука? Ніщо! Всі через неї бродять в темноті, ніхто нікому не вірить, чесного чоловіка підозрівають, підляку протеґують, кріза росте, справи застрягають.

А наука що собі з того робить? Безжурно йде вперід.

Отже виходячи з усіх вказаних сумних розважань я тепер витаю відкриття фізіольоґа Адама Різа.

Хоч сей спосіб не зовсім заступає хіромантію, френольоґію і фізіоґноміку, а все таки безумовно маємо якийсь крок вперід в ділянці означування характеру. Різ, як повідомляють анґлійські ґазети, предкладає означування характеру й минувшини чоловіка по — волоссю.

Нові оплати

у високих школах в Польщі.

Міністр освіти оповістив новий розпорядок про оплати в державних високих школах. Оплата буде однакова на всіх роках студій. Вона виносить: в академіях мистецтва 160 зл., в університетах і академії стоматольогії 200 зл., в політехніці, в головній школі сільського господарства, в гірничій академії та академії ветеринарійної медицини 230 зл. річно. Незаможним студентам будуть відкладати оплати на 12 літ. З тих полекш можуть користати передовсім діти воєнних інвалідів, селян, робітників та військових і державних урядовців. За іспити будеться платити окремі оплати. Сей розпорядок обовязує від 1 вересня сего року.

Франція боїться нападу Німеччини

Наслідком поступу німецьких зброєнь на сторінках французької преси можна завважити занепокоєння, чи система укріплень на східній границі забезпечить Францію перед евентуальним нападом. Сенатор Лємері твердить у «Ле Пті Блє», що Німеччина має тепер крім 80 лінійних дивізій ще бодай 13 змоторизованих дивізій, в тім три панцирні, що самі розпоряджають більшою силою артилерії, ніж вся німецька армія 1914 р. У звязку з тим треба поставити собі два питання: 1) чи «лінія Мажінота» всилі опертися нападови тяжких танків, 2) чи вилім у тій лінії не бувби рівнозначний з відкриттям дороги до решти краю ворожій армії. Тому конечно треба вибудувати за «лінією Мажінота» нову, ще сильнішу лінію укріплень.

Протижидівська агітація

в Манджурії.

Три б. офіцири російської царської армії вбили в Манджурії Жида М. Касті. Манджурський суд засудив тих офіцирів на кару смерти. По проголошенні присуду місцеві російські націоналісти почали нагальну протижидівську акцію. Росіяни твердять, що вбитий Жид був агентом Комінтерну. Часопис „Харбінское Время“ збирає підписи під петицію до цісаря Манджурії, щоб він уневажнив судовий присуд.

Згідно з його виводами на рості волосся докладно відбиваються всі переживання людини. Недуги, хвилювання, потрясення, радости, невдачі.

Коли взяти з голови волос і піддати його мікроскопійним дослідам у всій довжині, можна без труду устійнити по затовщенні й по красці, яке життя вів даний чоловік в останнім часі, як відбивалися на його характері події послідного часу.

В тих, що часто стрижуться, період реакцій буде що правда невеликий. При лисих питання ще більше складне. Та зате методою Різа чудесно можна означати характер і події минулих літ довговолосих поетів, мистців або тих громадянських діячів, котрі не стрижуть і не миють волосся.

Взагалі коли той спосіб »комомантії« й має якісь свої недостачі, зате великий його плюс те, що він — зовсім науковий. Можна вживати його свобідно не боячись обвинувачень за забобонність або темноту. А се вже завдаток великого успіху.

Хіромантія не надається? Френольогія також?

Так нехай хоч по волоссю означують талановитих і чесних провідників! Все одно.

Лише щоб, кінець кінців, жити лекше стало. І щоб не було пароки від обрдження. А. Ренніков.

З краю

Відпуст у Печеніжині.

Одним з додатних явищ на Покуттю можна уважати відпуст, який відбувся в Печеніжині в свято Серця Христового з 18-го на 19-го червня сего року. Це торжество, треба признати, перемінилося в величаву релігійну маніфестацію, в якій взяли участь маси народу з Коломийщини та з Підгіря. На тім святі можна було переконатися, що привязання до гр.-кат. Церкви і дух віри живе в серцях вірних, які мимо далекої дороги не отягалися сюди прийти, щоб віддати честь і поклін Найсолодшому Серцю Христовому.

Відпуст в Печеніжині був дійсно відпустом, а не святочним ярмарком, як це буває підчас храмових свят. Наші люди вправді люблять ходити на відпусти та не все воно відповідає цілі. Тому наші відпусти відбуваються по зарінках та по дорогах біля церкви, а ледви третина бере живу участь в богослуженнях. Одначе в Печеніжині було інакше і то під кождим оглядом.

Вже самі приготування до того торжества велися місяць наперед. Всечес. завідатель о. Йоан Лоточинський заздалегідь дав вибити кілька тисяч летючок з програмою свята і розіслав по всіх селах. І це мало свій успіх. Власне завдяки тим летючкам вірні зацікавилися і прийшли. Прийшли і не жаліли свойого труду.

Про це свідчить найкраще сама програма свята. Молебен до Серця Христового з виставленням Найсвятіших Тайн, Проповідь, суплікація, акафист до Серця Христового, Проповідь о. Місіонаря, Псальми, Свята Година, церк. пісні (оркестра), Спільні молитви, покаянні псальми, вкінці Служби Божі — ось точки програми для звеличення Найсолодшого Серця Христового.

Розпочалися отсі Богослуження в 6-тій год. вечором в четвер і продовжувалися до пятниці вечером. Псальми співав тутешний мішаний хор під проводом талановитого дириґента укінч. богосл. п. Онуфрія Казменка. Мельодії церковних пісень виконала на цвинтарі орхестра місцева з дириґентом п. Дмитром Мацьковим. Від досвітка почали Всеч. Отці відправляти Служби Божі і то в обидвох церквах. Всіх Служб Божих відправлено 29. Торжественну Службу Божу відправив ВПреп. о. Декан Александер Майковський, а діяконували оо. Стефан Вапрович і Михайло Кисіль. В міжчасі виголошувано проповіди. Опісля слідувало Водосвяття і Хрестна Дорога.

Та зі всіх отсих точок такої богатої програми найвеличавіша була цілонічна адорація перед Найсвятішими Тайнами. Вправді для порядку назначено дванацятки, які мали одні по других чергуватися, але учасники не хотіли тим задоволитися, бо всі старалися відбути адорацію і тому цілу ніч церква була битком набита. Лише деякі перемучені далекою дорогою час від часу відходили, щоб таки на цвинтарі біля церкви лягти на мураві та підкріпити коротким сном свої сили. Впрочім ті, що не адорували, вистоювали біля сповідальниць і чекали своєї черги.

І тому гарний був вислід ревнування вірних, які при вислухуванню Служб Божих винадгородили Найсолодшому Серцю Христовому 3680 св. Причастіями. Всіх учасників було коло 8.000 душ. Тому нічо дивного, що хоч було 36 священиків і сповідали цілу ніч, не всі люди мали змогу висповідатись. Та всежтаки треба приняти се як відрадне явище тимбільше, що все це має місце на Покуттю. Муситься признати, що відпуст в Печеніжині був дійсно відпустом в повнім того слова значінню, що й зазначили всі священики, які брали в ньому участь.

Не менше причинилися до того гарні і чуттєві проповіди Редемп. Всч. о. Ковалика і Всч. о Володимира Лучківа (Про св. Причастія), які зуміли розположити серця вірних до торжественної хвилі. Може ніколи більше як тепер проповіди Всч. о. Місіонаря були такі актуальні. О коби наш нарід врешті зрозумів, якою великою чеснотою є свята любов, якої одиноким жерелом Найсолодше Серце Христове.

У все ми богаті, та лише одного в нас нема. Нема тої любови, яка обєднала б всі наші серця, щоб було одно стадо й один пастир. І так є і в життю релігійнім і в життю суспільнім. Та чи розвинеться в нас ця любов, коли не буде наперед пробувати в любові до Христа Спасителя?

Більшої від сеї любови ніхто не має, щоб хто свою душу положив за своїх другів, каже Христос Спаситель. І саме таку любов треба плекати в наших серцях. Не чванімся, що ми великий нарід. Чисельно воно правда, але тільки чисельно, бо великим народом будемо аж тоді, коли всі обєднаємося в любові до Найсолодшого Серця Христового і коли з любови до Христа будемо готові понести і найбільший труд і найтяжшу жертву. Та на жаль як мало люди хотять це розуміти!

Тому приємно було розчаруватись, коли в Печеніжині показалося трохи не так як се звичайно у нас буває. Кажу трохи, бо не знаю добре тамошніх обставин. Мені лише доводилося стверджувати конкретні факти. Я бачив, що всі з довірям і любовю відносяться до свойого душпастиря. Так інтеліґенція як і селяни Печеніжина — всі беруть чинну участь, всі помагають, всі стараються, щоб торжество випало якнайкраще.

Не забуває інтеліґенція давати гарний примір. Вп. Др Василь Маковський, інж. Дмитро Кузик, студ. Іван Горук, Др Володимир Трутяк, дир. Осип Андрійович, студ. Володимир і Ярослав Степаняки, студ. Николай Луцак, студ. Стефан Бровчук, Вп. учительки Рідн. Школи Гафія Пнівчуківна, Марійка Бровчук, Ніля Стефанівна отсе ті, що не пожалували труду для звеличення того торжества.

Та не лише інтеліґенція, але й селянство Печеніжина проявило велике зрозуміння для святої справи. І вони не менше потрудилися і старалися совісно виконувати обовязки їм поручені. Впрочім релігійність та побожність Печеніжинців, особливо жіноцтва, всім дооколичним відома, тому ніщо дивне, що вивязалися якнайкраще.

Гарним закінченням того торжества було ереґування Хрестної Дороги, построєної фондами вірних при долішній церкві. Зараз по водосвяттю, яке відбулося при парох. церкві, вирушила процесія до долішної церкви. Тут Впреп. о. Декан Майковський відправив Хрестну Дорогу, при співучасти священиків. Проповідь виголосив парох з Єзуполя о. Константин Левицький. В ній дуже гарно представив значіння культу Хрестної Дороги та її тісну звязь з почитанням Серця Христового. І на сім закінчився отсей величавий відпуст. Є повна надія, що овочі цього торжества не змарнувались і вірні відійшли скріплені на дусі й обновлені, з доброю думкою для всіх тих, що не пожаліли труду, щоб гідно звеличати Серце Христове. Давбн Бог, щоби так було всюди! — М. П.

Війна в Китаю вже зачалася

Коло м. Генджав вже кілька днів ведеться боротьба між полудневими й північними військами Китаю. 51 дивізія північних військ перейшла на сторону противника. Північні війська почали бомбардувати м. Генджав з літаків. В 77 дивізії північно-китайських військ вибухло повстання. Дивізія не хотіла взяти участи в боротьбі.

Покажчик змісту

перших девятьох річників „Нової Зорі"*).

Перший конгрес укр. інжинірів у Львові 535 Ѳ Дністер. Інтересна й основна дискусія в 40-ліття його істнування 531 Ѳ Ювилейні Збори Т-ва „Дністер" 631-633 Ѳ Загальні Збори „Карпатії" 752 Ѳ Суспільне обезпечення. На пресовій конференції у Львові 721, Пресова конференція в шпиталі Суспільної Обезпечальні 730-732 Ѳ За Український Промисловий Банк у Львові 625, 626 Ѳ Посвячення домівки /„Харіс"/ 622 Ѳ Театральна анкета 629 Ѳ Нарада в справі наших театральних дружин 703-705, 707, 709 Ѳ Друга нарада в справі обєднання театральних дружин 716, 720, 724, 725 Ѳ Кооператива Укр. Театр. Її Звич. Заг. Збори 740, 741 Ѳ Господарська нарада філій „Сільського Господаря" у Львові 586-590 Ѳ Збори Т-ва „Сільський Господар" 622-624, 626, 629, 631 Ѳ Свято „Сільського Господаря" 634 Ѳ Збори „Сільського Господаря" 727, 731, 735 Ѳ Загальні Збори Центросоюзу 643 Ѳ Загальні Збори РСУК-а 601-605 Ѳ Загальні Збори РСУК-а 701, 704, 707, 712, 718, 719 Ѳ Академія РСУК-а 702 Ѳ (ач): У львівськім воєвідстві. Що там говорило 30 Українців /у суспільних справах/ 500, 501 Ѳ Зїзд істориків 666-669 Ѳ Нарада у Львові в справі Світової Вистави в Шікаґу в 1933 р. 583, 584 Ѳ А. Ч.: За свою мову 538 Ѳ Нарада в справі оборони прав укр. мови 540, 542, 543 Ѳ Свято українських купців 700 Ѳ Віднова Архикатедральної церкви св. Юра /пресова конференція/ 667-670 Ѳ Пресова конференція /в справі конскрипції/ 481 Ѳ Пресова конференція в Маслосоюзі 647-649 Ѳ Пресова конференція в „Маслосоюзі" в справі нововідкритого птахомясарського відділу 689-692 Ѳ Нарада в справі кооперативної пекарні 550, 551 Ѳ Україн. кооперативна пекарня Н 574 Ѳ Перша в Галичині велика будівля парохіяльної читальні /в Делятині/ 553, 555 Ѳ Ремісничa нарада в Станиславові 612 Ѳ З Теребовлі. Окружна кооперативна нарада 644-646 Ѳ /І. Д./: Маркіянове Свято на Білій Горі 659 Ѳ „Під знаком апострофу" /виклад Дра М. Рудницького/ 614, 615 Ѳ Українці під Віднем /реферат Дра І. Німчука/ 615, 616 Ѳ Рим і Візантія /виклад о. проф. Дра А. Іщака/ 708, 709 Ѳ Унія в житті укр. нації /виклад Дра М. Чубатого/ 709 Ѳ Візантія й Україна /виклад Дра В. Залозецького/ 711 Ѳ Українська проблема в освітленні біольогії /відчит Дра М. Дзеровича/ 714 Ѳ Церква і держава /відчит о. Дра Й. Скрутня/ 716, 718 Ѳ Модерна ментальність і католицизм /відчит о. Дра М. Конрада/ 722, 725 Ѳ З відчитової салі /в. Дра М. Дзеровича „Сучасне завдання укр. інтелігенції"/ Н 729 Ѳ Про атеїзм. Психольогічні жерела атеїзму /відчит о. Дра Г. Костельника/ 792 Ѳ Безбожництво в СССР /реф. о. Дра А. Іщака/ 795 Ѳ Преса і рекляма. Їх значіння в торговлі і промислі /відчит М. Творидла й дискусія/ 581, 583 Ѳ І. С.: Відчити про рекляму Н 712, І. Ю.: Часописна рекляма 713 Ѳ Жидівська справа. Виклад д-ра Х. Арльсорофа 640 Ѳ А. Ч.: Відродження жидівської нації в Святій Землі /відчит Кс. Прушиньского/ 727.

XXI. ЮВИЛЕЇ — РОКОВИНИ — ОБХОДИ

Ювилей 25-літньої праці ОО. Василіян у Канади Н 108 Ѳ Символ засади. В 50-ліття смерти Пія IX 118 Ѳ В 60-ліття матери укр. товариства /»Просвіти«/ 197 Ѳ В справі папського ювилею 206 Ѳ Ювилей артистки /С. Стадникової/ Н 216 Ѳ /Д. С. Пасманик/: Ювилей Мілюкова 223 Ѳ † Никита, Епископ: Ювилейний рік Папи Пія XI 241 Ѳ З. В.: Суспільно виховне значіння ювилею 248 Ѳ 25 літ на Владичім Престолі /Преосв. Григорій Хомишин/ 248 Ѳ Ювилей Преосвященого Григорія Хомишина у 25-ліття епископської праці 248 Ѳ Заболотів. Привіт дяків І. Е. Кир Григорію Д 294 Ѳ З приводу ювилею /Кир Григорія/ Н 249 Ѳ Б.: Ювилейний обхід в честь І. Е. Преосв Кир Григорія Хомишина /в Гадинківцях/ 252 Ѳ »А лисиці брешуть на щити кріваві...« /11 роковини І. XI. 1918/ 283 Ѳ Др Кость Левицький. В 70-ліття уродин 290 Ѳ С. Томашівський: Девятьсот літ тому. З приводу ювилею міста Белза 301 Ѳ Ювилей »Діла« Н 303 Ѳ 304 Ѳ Ювилей Митрополита Н 302, 303 Ѳ Андрей Александер Роман Шептицький, Митрополит Галицький. З приводу Його 30-ліття на митропол. престолі у Львові 306 Ѳ о. Т. Галущинський. 30 літ на Митрополичім престолі 306 Ѳ У 80-ліття Масарика 322 Ѳ 25-літний ювилей »Достави« 397 Ѳ 300-ліття відбудови Успенської церкви у Львові 407, Н 407, 409 Ѳ Один тихий ювилей /25 літ »Вакаційних осель«/ Н 439 Ѳ А. Ч.: Памяти Стефана Томашівського. В першу річницю Його смерти 497 Ѳ Ювилей Чина ОО. Редемптористів 1732 — 1932 520 Ѳ 40-ліття праці Чоловського Н 521 Ѳ Важний ювилей Галицької Руси-України /М. Шашкевича/ 557 Ѳ Свято Маркіяна на Білій Горі Н 560 Ѳ На Білій Горі. Сегорічне Маркіянове Свято 561 Ѳ Маркіянове Свято. Кілька критичних уваг 563 Ѳ о. Др Филимон Побігушка: Святочна проповідь /на Білій Горі/ 564, 565 Ѳ В Листопадові Дні 581 Ѳ Ювилейне свято Богдана Лепкого Н 598 Ѳ Ювилей »Сили« Н 598 Ѳ Ювилей »Маслосоюзу« Н 595 ѲДесятиліття СУА 634 Ѳ 30-літний ювилей /вступлення на престол Кир Григорія Хомишина/ Н 649 Ѳ Для трівкого пошанування Н 652 Ѳ о. М. Вовчик: Папа робітників. В 30-ліття смерти св. Вітця Льва XIII 675 Ѳ Золотий Ювилей Архимандрита /о. Д. Ткачука ЧСВВ/ Н 677 Ѳ о. Др Василь Василик: В 15-ті роковини /листопада 1918 — проповідь/ 601 Ѳ Ювилей 150-ліття Гр. кат. Духовної Семинарії у Львові 683, Н 695 Ѳ Ювилей дир. Й. Стадника Н 696 Ѳ о. А. Ст.. Велике торжество. В 60-ліття уродин ВПр. о. А. Волошина Д 721 Ѳ У. Т. Т. 25-літний Ювилей Укр. Техн. Т-ва 725 Ѳ А. Ч.: На Зелені Свята. Думки про культ предків і героїв 736 Ѳ Ювилей 10-ліття СУА Н 741 Ѳ Збережім память великих історичних подій. В 20-ті роковини вибуху світової війни 751 Ѳ 1914 — 1934. В 20-ті роковини вибуху великої війни 754 Ѳ Подяка /Преосв. Григорія Хомишина за ювилейні торжества і под./ Н 754 Ѳ о. Тарнавський: Потрійний ювилей Преосв. Константина Богачевського Еп. американських Українців-католиків 757 — 760 Ѳ (к).: Служба ідеї. З приводу Маркіянового Свята на Білій Горі 758 Ѳ Учасник: Маркіянові поминки 759 Ѳ В 20-ті роковини /виходу УСС в поле/ 764 Ѳ І. С.: Українські Січові Стрільці. З приводу вимаршу УСС зі Львова на світову війну 764 Ѳ Ювилей /50-ліття/ нашої Церкви в Америці Н 770 Ѳ Ювилей С. У. А. 1924 — 1934 770 Ѳ А. Ч.: Адвокати і Церква. Замітки католика на тлі одної точки ювилею СУА 771 Ѳ Ювилей СУА Н 771 Ѳ В 16-ті роковини. Думки перед 1 листопада 779

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 799, 829, 843, 845, 847, 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 873, 920, 922, 924, 927, 934, 937, 942, 946, 950.

Радіо

Антена громозвід. Ми ввійшли тепер в час вакацій. Незвичайна горяч викликає в цілій Европі численні електричні виладування. Часті бурі бють огнистими перунами в землю, спричиняючи численні пожежі і часті пораження людей електричним струмом. В цьому часі треба памятати про одно: перун перестає бути грізним для дому, на верху якого є антена. Всупереч ріжним сплетням, що ще й досі поширюються між людьми, що не мають поняття про дійсне значіння атмосферичних явищ, — ніби радіо притягає перуни — треба категорично ствердити, що власне радієва інсталяція хоронить дім і його мешканців від наслідків бурі. Перун, як відомо, се виладування електрики, якою пересичена атмосфера, в вигляді електричної іскри між хмарами і землею. Тому, що воздух дуже поганий провідник електрики й утруднює дорогу електричній іскрі, вона шукає лінії найменшого опору, щоб дістатися до предмету, котрий її притягає. Вибираючи найкоротшу дорогу, вона вдаряє передовсім у високі обєкти, як церковні вежі, телєґрафічні стовпи і т. п. На шлях електричної іскри в воздусі мають вплив і инші чинники, як напр. воздушні течії, насичення вогкістю й инші. Отже часто лучається, що перун вибирає собі верх дому чи хати як найблизшу точку виладування електрики. Сумна назагал доля такого дому, оскільки його не забезпечує громозвід. З досвідів знаємо, як легко тоді стають жертвою пожежі соломяні дахи. Громозвід се, як відомо, високий дручок, що має на верху металеве вістря, від якого провадить також металевий провід до землі. Ту саму ролю сповняє досконало радієва антена, забезпечуючи дах дому від удару перуна. Маючи до вибору поганий провідник, як дерево або солому, і добрий в вигляді антени, грім не завагається ніколи і вдарить в антену. Коли вона правильно заложена й уземлена на час бурі, ніяка небезпека не загрожує ні домови, ні його мешканцям. Не дармо спікер пригадує і заповідає кождого разу після закінчення авдиції про уземлення антени. Це важна річ, особливо в ночі. Часто повстають несподівані бурі. Тому перед сном треба забезпечити свій радієвий апарат.

Радієва школа в Анґлії. Анґлійська радіофонія має утворити радієву школу, в якій вчилисяб не тільки майбутні працівники, але і працівники вже чинні. Анґлійська радіофонія виходить з заложення, що кождий працівник радія мусить мати цілість фахової підготовки, себто технік мусить мати певний засяг відомостей з укладання програм, а літературний керівник повинен орієнтуватися в технічних проблємах радія. На утворення сеї школи призначено 11 тис. фунт.

Де щастя — в місті чи на селі?

Розвиток міст, що почався при кінці середних віків, у 18 ст. осягнув свій вершок. Міста, стиснені обороннимн мурами, мали вузькі вулиці й дуже негіґієнічні умовини. Отже в другій половині 18 ст. провідні верстви, виснажені міським життям, зачали тужити за спокійним сільським життям. Повстає спеціяльний тип літних резиденцій: Версаль, Сан Сусі, Вілянів, де нагромаджувано великі скарби мистецтва й де могутні сего світа переодягалися за чабанів, очевидно з задержанням всеї зовнішної виставности, з випудруваними і причесаними баранками, озброєні в пастуші палиці, прикрашені шовковими стяжками, старалися творити сільську ідиллю.

Століття 19 — парова машина, електрика, бензинові мотори зачинають заступати працю людських рук. Дешевість продукції підносить життєву стопу. Міста розростаються шаленим темпом, тріскають окови оборонних мурів, повстає ціла наука про гіґієну, про потребу відпочинку по праці. Потреба створює орґан: театри, народні забави, кіна і т. п. Люди, що дотепер зрошували землю своїм потом, починають тяготіти до міста, до легкої праці і забави.

Місто своїм горячковим життям як молох пожирає десятки і сотки тисяч спокійних селян. І так як кожда акція викликує реакцію, так у 20 ст. виступає знов тяготіння до села. Воно богато доцільніше як його попередник зперед двох століть.

Нікому не приходить вже до голови переодягатися за фальшивих барокових пастушків, причісувати й пудрувати овець і т. п., краса природи гарніша від усякого мистецтва.

Самохід, каюк, збірні прогульки вилюднюють в літі міста. Чоловік стає передбачливий, дбає про свої легені, нерви і мязи.

Та чи має через те перестати дбати про своє щастя? Чи виїздяючи в літі може забути, що щастя спить зачароване в льотерійнім льосі? Адже 16 липня відбувається тягнення другої кляси. Хто в радіснім передвиїзднім замішанні забув купити, чи відновити льос, нехай застановиться, ще час. Відпочиваючи по цілорічних трудах не треба турбуватися тим, що через забуття замкнули ми дорогу для щастя, що постійно сторожить.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Лікарський фейлетонник.

Як їсти морожене

Морожене треба їсти уважно. Безпечніше їсти морожене з тубки ніж ложкою з тарільчика. Коли їмо морожене ложкою, то мимоволі притискаємо його язиком до піднебіння і так топимо його. Тим способом подразнюємо незвичайно ніжні кровні посудини, що є на піднебінні. Один віденський лікар робив досліди на людях, що їли морожене і ствердив, що остуджування кровних посудин на піднебінні спричиняє забурення в обігу крови в очах і в мозку та острі болі голови. Тому безпечніше їсти морожене з тубки, бо воно тоді доходить до піднебіння дещо огріте й розтоплене.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Ювилейні торжества з приводу 50-ліття набоженства до Христового Серця на Галицькій Землі, як про це ми писали вже в ч. 45 »Нової Зорі« й ч. 25 »Правди«, почалися у Львові в церкві ОО. Василіян 18 червня ц. р. Сам празник Христового Серця попередили девятьдневні набоженства з відповідними проповідями. В четвер 18 червня в год. 6 вечером відправлено молебен до Христового Серця, а відтак »Святу Годину«. Церква була виповнена по береги почитателями Христового Серця. В пятницю 19 червня від год. 6 зранку до 8 вечером було виставлення Пресв. Тайн. Пополудні відбувся спільний поклін львівських Марійських Дружин Христовому Серцю. В год. 2 попол. зайшла чвірками в церкву Марійська Дружина учениць Фахової Школи СС. Василіянок. Шість відпоручниць адорувало Евхаристійного Ісуса, а прочі вправно і гарно співали набожні пісні. При кінці о. Провідник посвятив Марійську Дружину Христовому Серцю. Друга з черги прийшла з прапором Марійська Дружина учениць ґімназії СС. Василіянок з вул. Длуґоша під проводом свойого директора о. крил. Лициняка. Пізніше розсипалася по церкві дітвора Ісусового Лицарства в злуці з діточками народної школи СС. Василіянок з вул. Потоцького. Наче соловейки співали ті малі діточки набожні пісні і посвячували себе на службу Христові. Відтак зайшли в ладі до церкви учениці ґімназії і захоронкарського семинаря СС. Василіянок зі своїм о. Провідником та почали справжній концерт набожних пісень. Пізніше прибула Марійська Дружина учениць ґімназії »Рідної Школи« та посвятилася Христовому Серцю. За пів години прийшла численна Мар. Дружина учеників й учениць Академічної ґімназії під проводом свойого о. Провідника, щоб зложити поклін Христові від себе. З черги появилася наймолодша Марійська Дружина на терені Львова учеників Філії державної ґімназії та пів години просила Ісусового благословення для себе. Вкінці Марійська Дружина учеників малого дух. семинаря в глибокому молитовному скупленні відспівала кілька пісень і посвятилася Христовому Серцю. Всі Мар. Дружини чергувалися що пів години. В год. 6 вечером відправлено молебен, в часі якого о. Ір. Назарко ЧСВВ виголосив відповідну проповідь. В год. 7 прийшла на адорацію Марійська Дружина студенток університету, а вкінці численна Мар. Дружина Пань. Благальною піснею покінчилося це торжество. Сторонному глядачеві це торжество пересунуло перед очима густу ленту нашої молоді згуртованої в Марійських Дружинах. З очей і захування цеї молоді можна було вичитати, що Мар. Дружини мають глибокий вплив на її внутрішне життя. При цій нагоді слід призадуматися над тим, чи не вдалосяб устроїти конґресу Мар. Дружин молоді. В празник Христового Серця в год. 10 рано о. крилош. Лициняк відправив торжественну Службу Божу з дияконами, а о. Ір. Назарко ЧСВВ виголосив проповідь про набоженство Хр. Серця як антидот на сьогоднішну недугу людства. По Сл. Божій довершено акту посвяти Христ. Серцю і піснею »Тебе Бога хвалим« завершено ці торжества. Довідуємося, що це тільки початок цього ювилею, бо властиві торжества перенесено на пізніше. Нема сумніву, що такий ювилей треба зазначити чимось триваліпшим, бож набоженство до Хр. Серця відограло в історії нашої Церкви, а зокрема в історії Чина св. Василія Великого першорядну ролю.

Прихильник.

Осторога! По містах і селах ходять висланники сектярів і подаючися за монахів кольпортують часопис п. н. „Спаситель Світа". Той часопис сектантський. Він виходить у Прушкові під Варшавою. (КАП).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ҐУБЕРНАТОР ЗАКАРПАТТЯ К. Грабар відбув розмову з премієром Чехословаччини д-ром Годжею в справі автономії Закарпаття. Ґубернатор дістане широкі компетенції. Він буде відповідальний перед премієром Чехословаччини. Віцеґубернатором Закарпаття буде др Я. Мезник. Формальна передача компетенцій відбудеться 15 вересня с. р. — (Р. Н. Голосъ).

ТЕРНОПІЛЬСЬКИМ ВОЄВОДОЮ іменований адвокат Альфред Білик.

ІНСПЕКТОРОМ ПРОТИҐАЗОВОЇ І ПРОТИЛЕТУНСЬКОЇ ОБОРОНИ Польщі іменований ґен. Орліч-Дрешер.

ВИСОКИЙ КОМІСАР ПОЛЬЩІ В ҐДАНСЬКУ заявив президентови ґданського сенату, що польське правительство не допустить до односторонної ревізії статуту й виступить проти всякої акції, що нарушувалаб обовязуючі договори й утруднювалаб польську торговлю.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ фон Нойрат відбув розмову з амбасадором Польщі в Берліні в справі Ґданська.

З МОСКВИ звідомляють: Секретар центрального комітету комуністичної партії Вірменії Хандзян застрілився. В останнім часі »він не виявив достаточної пильности в демаскуванні контрреволюційних чинників«.

В СПРАВІ ЧОРНОМОРСЬКИХ ПРОЛИВІВ проти турецького проєкту висунуло британське правительство свій проєкт. Одначе й сей проєкт не вдоволив большевиків. Вони дальше домагаються свободи переїзду через чорноморські проливи тільки для себе. Кораблі інших держав не малиб права виздити на Чорне Море. Проти большевицьких домагань виступають Анґлія і Японія.

БОЛҐАРСЬКИЙ КОРОЛЬ БОРИС вибрався в подорож до Італії.

В ЮГОСЛАВІЇ почався процес проти посла Арнатовіча, що виконав замах на премієра Стоядіновіча.

МУССОЛІНІ з вдоволенням приняв вістку про німецько-австрійське порозуміння й заявив, що те порозуміння се поважний крок вперед на шляху до відбудови Европи.

НІМЕЦЬКО - АВСТРІЙСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ викликало занепокоєння у Франції. Французька преса негодує на Муссолінія за те, що не поінформував Франції про підготовку до того порозуміння. У Франції сподіються, що тепер весь натиск Німеччини звернеться в сторону Чехословаччини.

У ФРАНЦУЗЬКІМ СЕНАТІ відбулася горяча дискусія про внутрішну політику. Сенатор Лємері (радикал) заявив м. ін.: Стоїмо в обличчі заговору проти республики. Москва випробувала свою методу і тепер дещо успокоїлася, та потайки підготовляється велика офензива. За кілька місяців прийде рішаюча хвиля. Правительство має обовязок боронити республику перед совітизацією. Міністр внутр. справ обіцяв більше не допускати до окупаційних страйків.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМУНІСТИ рішили дальше окупувати фабрики. Ґен. секретар ком. партії заявив, що робітники не дозволять, щоб правительство уживало проти них збройної сили.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР ЛЕТУНСТВА КОТ признався, що видав большевикам пляни летунської гармати, та не вважає сего зрадою, бо »він обовязаний заздалегідь устійнити технічно-військову співпрацю з усіми правдивими оборонцями мира«. Значить, мін. Кот уважає большевиків »правдивими оборонцями мира«.

АБІСИНЦІ ЩЕ НЕ ПІДДАЛИСЯ. Коло м. Лєкемті в Абісинії 60 абісинських вояків напало на 3 італійські літаки, що осіли на полях. Погибло 31 Італійців. Коло м. Моджіо Абісинці напали на зелізницю. Битва між Італійцями й Абісинцями тривала цілу ніч.

НОВИНКИ

Звишку цін збіжжа, особливо пшениці, занотовано на міжнароднім збіжевім ринку. Вплинули на се вістки про несприятливу погоду в головних осередках продукції, передовсім в Америці.

Герб міста Галича затвердило м-во внутрішних справ. Се галка в золотій короні на золотім тлі.

Правильник виборів до міських рад змінено на основі розпорядку міністра внутрішних справ. Міста поділено на 4 катеґорії: міста до 10.000 мешканців, від 10 тисяч до 50 тисяч, від 50.000 до 150.000 і понад 150.000. Кожда катеґорія буде мати інший виборчий календар.

Дім »Маслосоюзу« посвячено у Гребенові 12 с. м. В домі містяться сезонова крамниця та гостинні й мешкальні кімнати для літників.

У Краснопущі, пов. Бережани, підчас відпусту в монастирі ОО. Василіян дійшло до бійки між місцевими парубками й ярмарковими »грачами«. Двох »грачів« і двох фотоґрафів побито. Фотоґрафам знищили апарати і кинули до саджавки. Побили також одного купця і знищили його товари. По відпусті ґрупа парубків побила торгівця телятами й перевернула йому віз.

В Бсгатківцях, пов. Підгайці, вибито шиби в жидівських домах і розліплено протижидівські відозви.

У Глібівці, станиславівського повіту, пожежа знищила 8 господарств.

В Гостові, пов. Товмач, підчас пожежі кількох господарств згоріли дві дівчинки.

Українські вивіски позникали з неукраїнських крамниць у Косові. Як показалося, поліція з доручення старости »порадила« познимати сі вивіски.

»Ґазета Польска« в ч. 191 принесла отсю вістку: В Маняві підчас відпусту дійшло до протижидівських виступів. Більша юрба Українців підбурена аґітаторами, кинулася на будки жидівських торговців і частинно товар розкинула, частинно зрабувала, частинно кинула в ріку. Поліція привернула порядок, арештуючи аґітаторів.

Страйк рільних робітників занятих при жнивах вибухнув у фільварку Попельники в Снятинщині. Робітники домагаються підвишки платень.

Над бучацьким повітом перейшла на днях сильна буря з великим і густим градом, що сильно знищив збіжжа. Втрати величезні.

День Селянки відбувся в Чорткові 5 с. м. В ньому взяло участь коло 1200 жінок.

За зневагу сойму й сенату. В Дрогобичі засуджено діяча ППС Станіслава Верушевского на три місяці арешту за те, що він на вічу сказав м. і. таке: Теперішний сойм і сенат складається з самих мамутів. В Польщі є тепер міліон дітей без школи, отже буде ще міліон туманів більше.

В Бориславі в копальні „Ґотфрід" вибухнув окупаційний страйк.

Офіційний орґан православної митрополії, бюлетин »Православна пресова інформація«, перестав виходити з днем 1 липня. Абоненти бюлетину діставатимуть замісць нього додаток до часопису »Слово« п. з. »Польска строніца«.

Велика пожежа вибухла в с. Верхах у Ковельщині. Згоріло 98 хат і 155 господарських будинків. В огні згинуло кількадесять штук худоби. Шкоди сягають до 300.000 зл. Сотки осіб без хліба й даху над головою.

На Волині, в селі Видраниці, вбили з кріса солтиса Василя Делейку і його 5-літного сина. Старшого сина Делейки тяжко ранили.

Гумор. — Причина й наслідок. — Ви бєте свою жінку. Се негарно. Чомуж ви так поступаєте? — Бо, прошу вас, вона ходить всюди й розповідає, що я її бю.

Від травня до осени триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

В »Українськім Еміґранті« є така осторога: »У варшавських часописах появилося оголошення якогось товариства з Сао Павльо у Бразилії, що воно уділяє точних інформацій у справі еміґрації до Бразилії за надісланням 7 зл. почтовим переказом. Остерігаємо перед сим товариством усіх, що інтересуються виїздом до Бразилії«.

В Парижі у звязку з останніми страйками хвилево перестали виходити українські та російські часописи. Великий російський щоденник »Возрожденіе« зовсім зліквідований.

В жидівських орґанізаціях у Львові поліція перевела ревізії. Причину ревізій держать покищо в тайні. Правдоподібно є вони в звязку зі слідством проти т. зв. протигітлерівського комітету в Перемишлі.

Польський сенатор др Лєвенгерц помер нагло в Будапешті, де брав участь в нарадах міжпарляментарної унії.

Ген. Літвіновіч, б. командант О. К. VI. у Львові, іменований віцеміністром військових справ.

В Кракові помер польський маляр Ю. Макаревич, з походження Українець.

Міністерство освіти орґанізує в часі сегорічних літних ферій спеціяльні курси для вчителів вселюдних шкіл. Курси мають на меті піднести рівень педаґоґічних кваліфікацій. Курси відбудуться у вісьмох містах, м. ін. у Львові.

Маріявітський »епископ« Ковальский дістав наказ відсидіти 2 роки вязниці. Його засудили за розпусту. Ковальский буде сидіти у вязниці в Равічі.

321.379 безробітних зареєстровано в Польщі 1. 7. с. р.

Дерева зацвили вдруге в одній місцевости під Познанем.

Пошесть кіру шириться сильно в Познанщині.

Оглядачі мерців мусять мати 4 кляси народної школи і відбути спеціяльні виклади з анатомії, науки про отруї і т. п.

До Палестини виїхав новий транспорт Жидів з Польщі в числі 310 осіб.

Міжнародний зїзд жіноцтва відбувся в Будапешті. У зїзді взяло участь 300 делеґаток майже з усіх держав Европи.

Найбільшу у світі радіостацію збудовано в Лезені, коло Берліна. Вона висилатиме у світ інформації з перебігу XI. олімпіяди.

На час олімпіяди берлінські Жиди дістали дозвіл вивішувати у виставових вікнах гітлерівські прапори.

Літературну надгороду Французької Академії одержав Петро Камо, відомий письменник, критик і поет.

До Гамбурґа прибуло 46 провідників гітлерівської молоді з заграниці. Вони возьмуть участь в таборах вишколу в Німеччині.

Оригінальний конґрес відбудеться в Гамбурґу при кінці серпня с. р. Зїдуться туди представники молоді всего світа, щоб радити над тим, як найкорисніше і найприємніше використати вільний час. Господарі зїзду сподіються, що в конґресі возьме участь около 1500 представників ріжних країв, не виключаючи і найбільш екзотичних.

На Кін Мері, найбільшім анґлійськім пароплаві, уряджено 3 каплиці для подорожних католиків. Ті каплиці прикрашено образами визначних анґл. малярів. Кілька лондонських фірм подарувало до каплиць дороге богослужебне знаряддя, м. ін. срібні чаші внутрі позолочені.

20.000 памятників Кемаля Паші мають поставити в цілій Туреччині.

Велика спека панує в Північній Америці. В Ню-Йорку температура в тіни доходить до 46 степенів. Від удару сонця погибло понад 700 осіб.

Гумор. — Лікар: Коли поїдете в гори, не забувайте, що глибоке віддихання вбиває бактерії. — Пацієнт: Добре, але як я маю вияснити бактеріям, щоб вони глибоко віддихали?

Гумор. — Реформа Союзу Народів. — У звязку з ріжними проєктами реформи Союзу Народів панує переконання, що найвідповідніша форма для женевської установи булаб: санкційна спілка з обмеженою відповідальністю. Можнаб також змінити назву Союзу Народів. Беручи під увагу дотеперішні висліди його діяльности найвідповідніша для нього назва булаб замість Ліґа Народів: Фіґа Народів. — (Хвіля).

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, I. пов. і в книгарнях.

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3.—
Ч. 3.	**Спіритизм**	2.—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0.80
Ч. 5.	Я. Л. **Секти й сектанти**	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1.50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3.—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. I. Св. Павло**	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. II.**	2.—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архіереї**	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0.40
Ч. 24.	А. Ч. **Українська молодь Христові**	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0.40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0.50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей" на засланні**	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: **Українська Проблема**	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: **Вибір звання**	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кренціцкий: **Моя розмова з дослідниками св. Письма**	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: **I-ий Зїзд Молоді**	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапрович: **Про Аргентину**	0.40
Ч. 36.	Еп.Гр. Хомишин: **Справа целібату**	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

	Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3.00
	о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0.20
	Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі**	1.50
	Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1.00
	Д-р С. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2.00
	О. Назарук: **Роксоляна** (повість)	12.00
	О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
	Проф. Л. Коплер: **Релігія і політика**	1.80
	С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.06
	А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді)	0.80
	Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду**	1.30
	Станіслав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси**	1.00
	Гадяцький Договір	0.50
	Осип Назарук: **Націоналізм Донцова**	0.60
	Осип Назарук: **Венеція**	3.—

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/1 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 19 липня 1936. Ч. 54 (953)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с

Конто П.Ц. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Повстанчий рух на Гуманьщині.

Харківський «Комуніст» з 24. VI. с. р. пише: «Належалоб нарешті взятися строгіше до упорядкування мексиканських відносин, що в останньому часі прибрали широкі форми майже на цілому Правобережжі. Язва розбишацтва й політичного авантурництва загрожує життю горожан УССР. Через те в імя порядку й безпеки населення начальство мусить взятися до рішучих репресій і раз на все знищити в зародку оте політичне авантурництво, що виразно проявляється в розбишацтві ріжних банд. Ось в дні 18 червня в околицях Бабанки й Тального досить численна банда напала на відділ червоноармейців, яких начальство прислало з уральського району. Через те що та банда була добре узброєна і мала між собою військово вишколених людей, які визнавалися в околиці краще як уральці, червоноармейці мусіли уступити оставляючи кількох вбитих і ранених. Роззухвалена банда загналася в погоні за малою горсткою червоноармейців аж під Гумань. Звідси завернула і скрилася в лісах... Начальство кількох окружних районів приготовляє велику виправу.« — (»Н. Село«).

Порозуміння у справі чорноморських проливів.

Аґенція Ройтера звідомляє з Монтре: На конференції в справі чорноморських проливів дійшло до порозуміння. Проливи будуть замкнені для фльот воюючих сторін з виїмком случаю, коли входитимуть у гру зобовязання, що випливають з постанов Союзу Народів або з постанов союзів, в котрих бере участь Туреччина.

Німеччина окружує Чехословаччину.

Німецько - австрійське порозуміння викликало занепокоєння в Чехословаччині. »Лідове Новіни« уважають те порозуміння великою політичною маніфестацією, що малаб переконати Анґлію про миролюбність Німеччини. Для Чехословаччини день німецько-австрійського порозуміння злощасний. Се початок окружування Чехословаччини. В короткім часі під наглядом Німеччини в Австрії повстане півміліонова армія. Вона в відповіднїй хвилі виконає доручене їй завдання.

Що буде з Ґданськом?

З Ґданська звідомляють, що вісти про німецько-австрійське порозуміння скріпили надії націонал-соціялістів на скоре полагодження справи Ґданська. Ґданські політичні круги думають, що Берлін зверне тепер всю свою увагу на північний схід і на Ґданськ, як центральну точку тої части Европи. Ґданський сенат почав бойкотувати високого комісара Союзу Народів. Сенат легковажить всі виступи п. Лестера й не відповідає на його письма і протести. Загальна думка така, що тиша, котра запанувала тепер на ґданськім відтинку, тимчасова і в найблизшім часі треба сподіватися нових подій.

Німеччина дістане кольонії?

Аґенція Ройтера звідомляє: Міністр оборони Полуднево - Африканської Унії, Піров, заявив: »На думку впливових кругів Великої Британії трудно знайти підставу для тривалого порозуміння з Німеччиною, коли Німеччина не дістане в Африці територіяльних компензацій за втрачені кольонії. В Лондоні панує переконання, що співпраця з Німеччиною в Африці се життєва справа для европейської цивілізації на тім континенті.« Міністр Піров оголосив ту заяву по повороті з Лондону.

Еспанська поліція замордувала провідника монархістів.

В ночі з 12 на 13 липня с. р. в Мадриті перед дім Кальво Сотеля, провідника еспанських монархістів і шефа монархістичної парляментарної ґрупи, заїхало 17 поліційних авт. З них вийшло 20 ґвардистів. Вони вдерлися до помешкання і схопили Сотеля. Його жінка бачила, що самоходи поїхали в сторону дирекції поліції. Один з приятелів Сотеля телєфонічно запитав дирекцію поліції, за що арештовано Сотеля. Дирекція відповіла, що про те арештування нічого не знає. Дещо пізніше знайшли тіло Сотеля на мадритському цвинтарі. Вістка про замордування Сотеля скоро розійшлася в цілім місті. Праві орґанізації вислали до правительства домагання покарати вбивників. Правительство зарядило поготівля поліції. Засідання парляменту відложено на неозначений час. В Еспанії може дійти до поважних заворушень. Побоюється реакції правиці.

Японська книжка про Українців.

Наш земляк п. Іван Світ, що перебуває на еміґрації на Далекому Сході, написав по японськи книжку п. н. »Українці в боротьбі за незалежність«. Та книжка буде мати велике пропаґандивне значіння. Пропаґанда української справи серед чужинців дуже важна, бо вона може заважити на долі нашого народу.

Школа для столітніх.

В м. Оклягома Сіті в Злучених Державах Північної Америки є школа, що її ученіками можуть стати тільки мущини і жінки по 70 р. життя. Та школа має 900 учеників. Найстарший з них має 111 літ. Основники сеї ориґінальної школи виходять з заложення, що не недуга й вичерпання спричиняють смерть, але знеохочення і втрата зацікавлення життєвими справами. Ціль школи — заохочувати старших людей до активного зацікавлення ріжними проявами життя, наукою, політичним життям, спортом і т. п. Лікарі твердять, що діяльність школи причинилася до зменшення смертности серед її учеників.

Закладайте католицькі бібліотеки!

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і машинові, цегольні, будинки провізоричні до часового вжитку, будинки, в яких міститься театральна саля (кіно), якщо дотична саля займає бодай половину будинку (напр. салі „Народних Домів“, читалень „Просвіти“) є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кождий Українець мусить обезпечити на повну вартість

у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

УНІЯ І МОСКВА

Як Москва нищила Унію в XIX ст.

1. Вступні замітки.

340 літ минає від часу, коли Берестийский Собор затвердив благословенне в своїх наслідках діло Унії українсько-білоруської Церкви з Римом, з католицькою Церквою. Загально відомо вже нині, який сумний стан представляла українська православна Церква якраз у 2 половині XVI століття. Ми можемо вишукувати окремі причини, задля яких вона попала в такий розстрій; звичайно вказується на королівський і шляхотський патронат, на недостаток освіти духовенства, на брак проповідей і духовних наук у православній Церкві („нема кому совісти повірити“) , врешті на вмішування патріярхів, на вивищення братств над Епископів, на втискання еретичних елементів навіть у науку віри й т. д. Але з усіх причин — признаючи слушність кождій окремо — найважніша була таки одна: а саме, що православна Церква відійшла від джерела вічно й без перерви бючого життя з віри. Воно є лише в Церкві Апостольській, під проводом Папів. Звідси дадуться випровадити й усі інші, частинні причини, що підпадають під обсервацію. Отже передовсім з вичислених вище дві: недостаток духовного життя в православній Церкві і втискання еретичних елементів у її науку. Ці недостачі мають своє джерело в відході (схизмі) від Апостольської Церкви.

Се має свою містичну основу. Вираз ій дають слова Христа Господа: „Перебувайте в Мені, а Я в вас. Як вітка не може приносити плоду сама з себе, коли не остане на виноградині, так і ви, коли не будете перебувати в Мені. Я виноградина, ви віти; хто перебуває в Мені, а Я в нім, той приносить богато плоду; бо без Мене не можете нічого творити. Коли хто не буде перебувати в Мені, буде відкинений геть, як вітка, і всохне; і зберуть її і в огонь кинуть, і згорить“. (Йоан. XV, 4—6). Христос Господь перебуває зі своєю Церквою. На чолі її стоїть св. Петро в своїх наступниках, римських Папах. Їм запевнений уряд непомильного навчання в Церкві (Лук.

XXII, 32). Хто отже відходить від тої Церкви, сам розриває містичний звязок з Апостольською Церквою. В тім джерело слабости й нещастя схизми, хоч вона й має єрархію й уділює св. Тайн.

Заобсервувати се можемо вже історично. Найяркіше зазначується воно в недостачі духовного життя. Вистарчить сказати, що напр. р е к о л е к ц і й нема в схизматиків ще й досі (навіть у монастирях!), хоч у католицькій Церкві так величаво розрослася будова св. Ігнатія Льойолі („Духовні вправи“), що нині годі собі уявити католика без відбутих духовних вправ; дальше евхаристійний культ, що є виразною дедукцією з правди про дійсну присутність Христа Господа під видом хліба, — се щось незнане у схизматиків, хоч у них є та сама наука (напр. не віддають почести евхаристійному Ісусові, так як католики, бо не клякають перед Ним); врешті культ Пресв. Богородиці, виявлений у Церкві спеціяльними богослуженнями, організаціями Марійських Дружин і т д., у схизматиків так не розвинений. Мають усе в п о ч а т к а х, але воно не розвинене, не оживляє їх Церкви, — мовби завмерло в початках. Се й була одна з найважніших причин упадку православної Церкви. А діє вона й досі.

Далі подібно мається справа з наукою. В православній Церкві властиво нема учительського уряду — й нераз не лише богослови, але й самі Епископи там ріжняться в науці віри. Сего ніхто не кореґує. Як напр. Кирило Лукаріс попав у кальвінські блуди, то йому нічого не сталося, а нинішні схизматицькі вчені стараються доказати „православність“ його науки... Такий стан уможливив потворний факт, що в полеміці з католиками брали участь „з успіхом“ не лише люди, що не знали, яка православна віра (хто їх мав навчити?), як Смотрицький (перед наверненням), чи перенятий ересю Вишенський, але навіть знані кальвіністи! Зате бачимо напр. таку цікаву річ: схизматики воюють проти науки католицької Церкви, а самі не скликали від поверх 1000 літ ані одного вселенського Собору (в катол. Церкві було їх 13 за той час!), щоб вирішити спірні точки в науці. Бо справді: хто буде затверджувати рішення Собору? Хто має непомильний учительський уряд?

Ми звертаємо тут увагу на інші причини упадку правосл. Церкви, ніж їх звичайно подають. Не можна зводити причин того упадку до зовнішних проявів (як напр. патронат), бо так ніколи не зрозуміється того занепаду. Відродження може прийти лише тоді, коли в корені усунеться причини слабости. Здоровий розум українських і білоруських Епископів переконував їх у тому, що лише через св. Єдність з Апостольською Церквою, через приступлення до цілючого її джерела, можна піднести з упадку свою Церкву. Тому ц і л и й Епископат рішився на Унію — а слабодухи відступили пізніше, під пресією „публичної опінії“ (як бачимо, історія повторяється).

Коли говориться й пишеться про „польську інтригу“ при вводженні Унії, то се говорення або наслідок злоби й свідомого руїництва, або жалюгідного незнання, несвідомости. Не місце тут повторяти аж занадто знану правду, що лише дуже мало й то найсвітліших Поляків сприяло Унії. Дальше такий закид означає рівночасно тяжке оскарження на адресу таких мужів як Іпатій Потій Йосиф Велямин-Рутський і св. Йосафат Кунцевич, — а се були хрустальні характери, яких не зможе заплямити ніяка калюмнія, бо — як казали старі книжники — „звізди не чорніють від того, що Етіопи показують на них страшно чорними пальцями“ (бл. Вінкентій Кадлубок)...

Унію переведено, як сказано, з благородних мотивів — піднесення українсько-білоруської Церкви. Коли випадково й була часом симпатія уряду, то була вона слаба й нетостійна: бо Унія цілком не була державно - політичною справою Польщі, але актом, що виплинув з релігійних мотивів і зріс під лучами відродженої потридентської вселенської Церкви.

Якже інакше було пізніше, коли прийшлося „возсоединяти“ уніятів назад із „батьківським православям“!

Замість мотивів релігійних і церковних — маємо тут брудний політичний рахунок раціоналістів, лібералів і масонів катеринінської й олександрівської доби; замість переконування, пропаґанди, місій — насильство, террор, арешти; замість „душохватства“ — поривання до криміналів і заслання. І так як у першій половині XVII століття св. Унія засіяла блеском і славою мучеників, зі св. Йосафатом на чолі, так і тоді, в кінці XVIII й у перших десятиліттях XIX століття прибули нові леґіони мучеників й ісповідників католицької віри. Се не тенденційна балаканина. Спираємося в отсій нашій студії на джерельних матеріялах переважно московських архівів, до того часто друкованих самими Москалями. Не потребуємо говорити неправди, бо, як вірно каже історик вселенської Церкви, „ані Господь Бог, ані Церква, що її установив Він, не потребують нашої брехні й найкраще служиться Їм правдою“[1]). Йдучи за сею світлою радою змальовувати будемо факти без окремої тенденції; сама жахлива правда вистарчає.

Був єхидний плян погубити св. Унію. Стверджує се хочби московський історик, що пише дослівно так:

»Едвали въ какоенибудь царствованіе такъ много дѣлано было для разпространенія православія въ Россіи, какъ въ царствованіе Николая I, и первое мѣсто въ этомъ отношеніи, какъ по числу перешедшихъ на православіе, такъ и по п о л и т и ч е с к о м у з н а ч е н і ю ф а к т а, наконецъ, п о м н о г о с л о ж н о с т и с и с т е м ы, о б д у м а н н о с т и п л а н а и м н о г о т р у д н о с т и з а д а ч и, к а к у ю п о с т а в и л о с е б ѣ п р а в и т е л ь с т в о, — принадлежитъ конечно факту возсоединенія уніатовъ съ православною церковью.« [2])

Ми навмисне навели в ориґіналі цитат з автора, Москаля, фанатичного ворога католицької Церкви, для якого слово „католик“ є синонімом слова „Єзуїт“, себто втілення, на погляд його бідної, засліпленої голови, всього найгіршого в моральному розумінні. Зате тим цінніше ствердження, що знищення св. Унії се виплив чистого політичного рахунку московського правительства, якого православя як віра обходило дуже мало. Православя було тою силою, що „вбивала в голову“ людям вигідні для уряду речі. Церква в Росії була одною з функцій державного життя, на державі спиралася й без підтримки держави впала — фізично й морально, бо рештки „православної“ московської Єрархії нині моляться за „Богом дану совітську власть“.

Може отсі нариси, що їх починаємо сповіщувати, поможуть до вияснення справи, чим була св. Унія в нашій історії, а чим схизматицьке „православя“. Хочемо в сей спосіб докинути й свою цеголку до 340-ліття заключення славної памяти Берестейської Унії 1595/6 року.

Т. Коструба.

---

[1]) Ks. Dr. Józef Umiński, Historja Kościoła T. I. Львів, 1933, стор. 1

[2]) М. Морошкинъ, Возсоединеніе Уніи. „Вѣстникъ Европы“, 1872, апрѣль, с. 607. Розбивка моя, Т. К.

З совітського „раю“

Для тих, котрі все ще думають, що вісти про нужду в совітській Росії сильно переборщені, подаємо без коментарів отсі цікаві замітки з совітської преси. В офіціяльних »Ізвестіях« з 2 червня с. р. читаємо: »Магазини хліба в місті Ґоркій від чотирох днів зовсім порожні. Пекарні на передмістях Високій і Печора замкнені від трох днів. В кількох останніх днях не вистарчило хліба на заспокоєння потреб населення...« Ті самі »Ізвєстія« з 3 червня с. р. подають таку скаргу матері: »Жалую нераз, що маю синка. Для мойого чотиролітного сина не можу знайти обуви ні одягу...« »Советская Сібір« в ч. 119 пише: »Робітникам фабрики машин і тракторів в Рубківци не виплачено заробітків. Керманичам жниварок за працю при жнивах м. року дотепер не заплачено...« Орґан азівсько-чорноморського басену »Молот« з дня 28. V. с. р. подає такий характеристичний протест підписаний робітниками: »У фабриці мір і ваг в Константинівці зовсім легковажать приписи праці. Дуже часто працюємо по 12 год. і не все можемо використати дні відпочинку. Богато робітників від 1934 р. не одержало відпусток. Виплати за працю здержують місяцями...« »Бакінскій Рабочій« у ч. 120 пише, що в харчових складах Алі-Байрамлінського району в Азербейджані нема цукру й робітники не можуть пити навіть чаю. В районах Агдаш, Барди, Кіровабад і т. д. відчувається брак соли. — Подібних скарг дуже богато в совітських ґазетах.

Оподаткували дзвонення

Які злобні зарядження видумують еспанські соціялістичні власти, щоби здусити релігійне життя в краю, про се свідчить подія в м. Казас Баяс. Там бурмистр наложив окремі оплати за дзвонення церковними дзвонами. Дзвонення на Службу Божу оподатковано на 50 пезетів, на науку катехізму на 25 пезетів. За торжественне дзвонення всіми дзвонами треба платити 100 пезетів, за дзвонення похоронне від 50 до 200 пезетів. Вільне від податку тільки дзвонення на випадок пожежі. (КАП).

Повінь у Сабавдії

Над Сабавдією у Франції шаліли на днях великі бурі зі зливами. Вони спричинили міліонові шкоди. Перуни викликали численні пожежі господарств, води знищили збіжжа, затопили доми і поперивали комунікацію змітаючи мости. Місто Шамбері під водою. Вода доходить місцями до 60 цм. У Горішній Сабавдії поля цілком замулені. Рівень води в ріках сильно піднісся. Мешканці сіл, положених над берегами більших рік, опустили доми. Звідомляють про численні випадки ураження перунами.

Японці заробляють

на коронації анґлійського короля.

Японці сильно опанували анґлійські ринки. В Лондоні продають прапори Британської Імперії та її доміній майже виключно японського виробу. Се досі не кидалося в очі. Та тепер у звязку з заповідженою коронацією анґлійського короля Японці почали так заливати анґлійські ринки своїми товарами, що анґлійські фабриканти звернулися до правительства з домаганням інтервенції. Та правительство не може нічого порадити, бо його обовязує торговельна умова з Японією. Купці замовляють японські товари, бо вони дуже дешеві. Анґлійські фабриканти не можуть видержати конкуренції з японськими. І так Японці продають Анґлійцям анґлійські прапори й заробляють на тім поважні суми грошей.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Як було в Острові Тулиголовськім

Посол др С. Витвицький помістив в „Ділі" в ч. 151 опис подій в Острові Тулиголовськім. Він пише м. ін.:

Другого дня вчасним ранком приходять до мене члени страйкових комітетів з одних і других Конюшок. За ними збирається щораз більше громадян. Члени комітету розповідають:

Почалося те все вічем і маніфестацією польських людовців у Холопах в Зелені Свята. Там у тому часі зібралося було до 7.000 народу і відти пішли вони походом до Комарна. Кожда громада йшла лавами окремо, йшли також українські громади з польськими таблицями попереду. В Комарні посвячено в тамошньому костелі зелений прапор і потім відбулося під голим небом віче. Промовляв кс. Панась. Говорив про необхідність виконання земельної реформи, про парцеляцію більших посілостей без викупу, про визиск рільного робітника дідичами, про низькі ціни на рільничі продукти, про шкідливе істнування промислових картелів, про селянську нужду, закликаючи до оборони інтересів дрібноземельних рільників та рільних робітників, — і далі про конечність зміни польської конституції і виборчої ординації, про розвязання сойму та зміну уряду, про поворот Вітоса і його політичних товаришів з еміґрації...

Зараз після того віча прокинулися серед селянства гасла за рільничим страйком. Всі оглядалися на вказівки орґанізації з Холопів, де почався страйк 20 червня; за ними пішли Тулиголови, далі інші села у Лянцкоронщині та рільні робітники по інших дворах. Страйкуючі вимагали перш усього підвишки робітничих платень, які досі були неймовірно низькі. За день роботи від години 6-тої ранком до години 9-тої вечером з 2-годинною перервою платили мужчинам по 70 сотиків, жінкам по 60 сот. У Погірцях нпр. у дворі Тарновської платили дівчатам за цілий день роботи при машині по 25 сот., за роботу при бараболі по 40 сот. денно, — до того все те не готівкою, а паперовими приватними бонами! Прн тому з працюючими зле поводилися. Нпр. на фільварку в Острові Тулиголовськім замкнули перед робітниками в горячий день керницю. Отже страйкуючі домагались по 2 зол. денної плати для мужчин за повних 10 годин праці, по 1 зол. 80 сот. для жінок та по 1 зол. 50 сот. для малолітніх.

Додати треба, що в цьому році власники більших посілостей підвисшили ціни за траву, що її купують селяни на пні для себе на сіно. За морґ трави вимагали 80 до 100 зол. Таксамо подорожіла ціна палива з двірських лісів: за фіру дров, яка вистарчила на 4 до 5 неділь, брали по 7 до 8 зол. Отже селяни домагалися обнижки тих цін.

Заробітками на Острові Тулиголовськім живуть переважно дрібноземельні рільники з Конюшок Тулиголовських і подекуди з Конюшок Королівських. В дні 26 червня почали оба села страйкувати. В два дні пізніше дідич запропонував їм підвишку платень до 1 зол. 20 сот. денно для мужчин і до 1 зол. денно для жінок. Одначе це предложення відкинено і тоді власник фільварку на Острові дідич Баль з Тулиголов загрозив спровадженням бойків. Страйк трівав далі.

В дні 29 червня приїхали на фільварок в Острові Тулиголовськім наші бойки. На вістку про те вибралися з обох Конюшок чоловіки і жінки зі серпами на фільварок, заявляючи його управителеві, що вони йдуть жати ріпак. Людей задержала на двірськім подвірю поліція, а їх напливало щораз більше. Приходили з Холопів, Тулиголов, Погорець, Голодівки, Сусолова, Острова Нового, Чайкович. Приїхав призваний на місце повітовий староста. Зібрані вибрали делеґацію для переговорів і пішли довгі, кількагодинні пересправи. Двір, покликуючись на так звану збірну умову, предложив страйкуючим підвишку цін для мужчин по 1 зол. 50 сот., для жінок по 1 зол. 30 сот., для малолітніх по 1 зол. 20 сот. за робучий день. На це почулись оклики: „Не годимося!" і запити, чому щойно тепер друга сторона покликується на збірну умову, яка обовязує від років. Але найпекучішою вимогою зібраних стало негайне прогнання бойків. Врешті заключено свого роду перемиря, що два дні не будуть робити ні бойки, ні місцеві робітники, а якщо після того місцеві стануть до роботи, то бойки відїдуть. Після такого покінчення переговорів зпоміж зібраної багатотисячної громади почався спів: „Nie damy ziemi, skąd nasz ród"; далі „O cześć wam, panowie magnaci"; вкінці: „Jeszcze Polska nie zginęła", — при чому присутня поліція віддала належні гонори і всі розійшлися.

Може і були би страйкуючі станули до роботи, але все після таких переговорів зявлялись на їх хатах ранком приклеєні до стін летючки (не тільки в Конюшках, але й у цілій широкій смузі обнятих страйком сіл), які накликували безумовно видержати у страйку, під загрозою підпалу або убивства кождого, хто тому приказові не повинувався. Ніхто авторів тих летючок не знає і ніхто досі їх не відшукав.

Вівторок 30 червня пройшов спокійно, роботи в полі не робили. В середу 1 липня пішли страйкуючі на острівський фільварок виганяти бойків. Знову стала там збиратися щораз більша громада людей з дооколичних сіл і почала облогу фільварку, щоб дістати у свої руки противника. Там саме по стайнях і стодолах поховалися перед ворогом бойки з Команчі. Знову вибір делеґацій для переговорів і довгі, безуспішні розмови. А за той час облога збільшується, настрій і горячка наступаючих зростає з хвилини на хвилину. Ще доходять до них люди з Крукавця, яких по дорозі придержує поліція. „Пустити їх!" — сиплються оклики і одна ґрупа вириває ся відбити задержаних. Вивязується битва на поліцейські палки і людські руки. Крукавецьких відбивають. Наступаючих огортає настрій перемоги, приступ на двір і на схованих там бойків пре з непереможною, здається, силою. В браму двора вривається кільканацять людей. Падуть густо слізні бомби. Наступаючі не здержуються, але напирають ще дужче. Паде сальва сліпих стрілів. Настрій приступу ще більше підіймається. Вкінці падуть гострі стріли.

На полі впало сім убитих. Між убитими було шість Українців...

Після стрілів надтягала ще підмога з Холопів.

Так оповідали мені члени страйкових комітетів з Конюшок Тулиголовських і Королівських та очевидці подій з 1 липня ц. р...

Нерозгадані тайни

„Українські Вісти" в ч. 156 принесли отсю статтю:

„Діло", орґан УНДА і його парляментарної репрезентації, вибраної шляхом компромісу, орґан п. Мудрого віцемаршалка сойму і містоголови клюбу послів і сенаторів зі Сх. Галичини (його головою був пос. Бирка, теперішний президент Банку Польського), приносить вістку про заборону просвітянських свят в Жабю, Косові, Космачі і Маняві, і кооперативного свята в Збаражі. А на місці передової статті — велика біла пляма.

Дивні діла Твої, Господи! Більш менш 10 місяців тому на конґресі національних меншин у Женеві секретар УНДА др. Любомир Макарушка возвістив світу, що у нас вже все в порядку. Нормалізація вже переведена, український нарід найшов вже спосіб, щоб бути вдоволеним і щасливим. Завидували Українцям Галичини — волинські Українці, Білорусини, Німці з Чехії і Поляки з Німеччини, Мадяри з Чехії і Ромунії і навіть Катальонці з Еспанії.

Всі тиснулись до п. Макарушки й жадібно ловили його слова. Конче хотіли збагнути тайну успіху в інтересах і зааплікувати її у себе. П. Макарушка, дипльоматичний практик і практичний дипльомат, а при цьому хитрий малорос, відкрив тільки рубець тайни: УНДО порозумілося і дістане 15 мандатів до сойму і щось там до сенату.

— І те все? питали тяжкодумаючі представники інших народів.

П. Макарушка, мабуть, з дива не міг вийти, що комусь здається, що це мало. Це ж було так багато, процентово навіть більше, як в попередньому соймі! А що інше може бути для парляментарних демократів критерієм успіху, як не кількість парляментарних мандатів?...

Місяців тому десять було яблуневоцвітно. Як пави ходили панове Мудрі, Целевичі, Макарушки. Лише п. Луцький зашився у Косів і там викладав на кооперативному курсі. Мовляв, моя хата з краю. Щойно згодом він зголосив своє право первородства, в часі, коли здавалося, що успіхи вже безсумнівні. „Я — каже — започаткував, а Мудрий лише докінчує".

Тепер докінчують вже всі разом. Здорово докінчують і їх докінчують. Ситуацію рятує ще провінція, що завжди „численно" і завжди „одноголосно" ухвалює довіря і подяку „Української Парляментарній Репрезентації".

А вміжчасі помер секретар і душа Конґресу Національних Меншин др. Амменде. Цьогорічний Конґрес станув під знаком запиту. Так і не знати чи др. Макарушці буде суджено виїхати цього року на Конґрес і вияснити основніше народам світу тайну успіху ундівської політики.

Новий уклад сил в Европі

Німецько-австрійське порозуміння було несподіванкою для більшости европейських держав. Воно відбилося голосним відгомоном у пресі цілого світа. Наводимо голоси важніших заграничних часописів.

Найбільше занепокоєна німецько-австрійським порозумінням Франція. Французька преса твердить, що зближення між Берліном і Віднем підготоване Римом се тільки вступ до ширшої дипльоматичної акції. Муссоліні підготовляє новий плян европейської орґанізації. Французька преса додумується, що Муссоліні хоче створити союз шістьох: Анґлії, Франції, Італії. Німеччини, Польщі й СССР. „Парі Суар" бачить в тім проєкті бажання розтяти вузли, що лучать Францію з Малою Антантою. Після „Ль'Ентрансіжан'у" проєкт мігби довести до скорого розбиття Малої Антанти. „Журналь де Деба" застановляється, чи Німеччина хотілаб співпрацювати з большевиками в рамах одного союзу. Після того часопису той союз мусівби обмежитися тільки до 5 держав без СССР. Тоді Франція мусілаб зірвати не лише з Малою Антантою, але й з большевиками. Відомий журналіст Ґаллюс пише, що німецько-австрійське порозуміння перевернуло політичну шахівницю і тепер всі фіґури на тій шахівниці треба уставляти наново. Німецька дипльоматія зручною грою старається відосібнити Францію, Чехословаччину й СССР. Ті держави тепер не можуть собі обопільно помагати, бо поміч моглаб іти тільки Середземним Морем, а над ним панують Італійці. Подібні думки висказує п. В. Ормесон на сторінках щоденника „Фіґаро". Він додає, що Німеччина дістала тепер вільну руку на Сході. Тепер Італія не дасться втягнути в ніяку акцію, що булаб неприємна для Німеччини.

В Італії з радістю приняли до відома німецько-австрійське порозуміння. Визначний фашистівський публіцист В. Ґайда протиставить повагу і спокій Риму нервовости й занепокоєнню Франції та Малої Антанти. „Пополь ді Рома" пише, що нормалізація німецько-австрійських взаємин причинить ся до запевнення мира в Европі. „На тім камені, пише „Пополь ді Рома", можна буде будувати широку палату мира".

Німецько-австрійське порозуміння викликало сильне враження також в Анґлії. „Sunday Times" називає те порозуміння актом політичного розуму. Богато літ, пише той часопис, напружені німецько-австрійські взаємини були жерелом неспокою в Европі. Нині ті краї стали приятелями, причім Австрія не стратила своєї незалежности. Гітлерови можна висловити признання за той успіх. „Sunday Dispatch", орґан льорда Ротерміра, твердить, що німецько-австрійське порозуміння змінило обличча европейського положення. Підчеркаючи значіння того порозуміння часопис критикує британське правительство за його співпрацю з большевиками й називає ту співпрацю одним з найфатальніших помилок англійської дипльоматії. Той часопис домагається, щоб Анґлія скинула з себе всі зобовязання, що моглиб втягнути її в конфлікт з новим центральним блюком. Після „Обсервера" німецько-австрійське порозуміння не заскочило добре поінформованих лондонських кругів. Було відоме, що договори французько-большевицький і чесько-большевицький подвоїли енерґію Гітлера. Він старався створити протибльок і знайшов підпертя Муссолінія. „Обсервер" називає німецько-австрійське порозуміння „моральним аншлюсом".

В Німеччині й Австрії порозуміння викликало загальне вдоволення. Австрійський „Ноє Вінер Журналь" називає нову австрійську політику поворотом до традиційної передвоєнної політики. Орґан гітлєрівської партії „Фелькішер Беобахтер" підчеркає, що націонал-соціялізм не бажає розвязувати ніяких питань силою, бо тривале успокоєння Европи буде можливе тільки тоді, коли всі народи могтимуть самі рішати про себе.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

З краю

»День Селянки« в Коломиї.

День 7 липня ц. р. присвятила Коломия українській сільській жінці, називаючи його »Святом Селянки«. Хоч була сильна спека, погода гарно витримала цілу днину. З усіх боків і всіми шляхами стягалося від самого ранку до Коломиї »пшеничне тісто«. Програму походу намічено широку, може й зашироку. Складалася з двох частин. Перша відбулася голотіч на стадіоні 49 полку піхоти; друга зполудня в салі Міської Коломийської Каси Ощадности. Обхід розпочався в годині 11 полевою Службою Божою, відправленою при гарно прибраному вівтарі коломийським Деканом ВПР. о. Ол. Русином. Співав підчас відправи коломийський мішаний хор; співав гарно, хоч при величезному просторі майдану, чути його було лише в безпосередній близині. Опісля Голова коломийської Філії С. У. відкрила обхід короткою промовою, витаючи Голову львівської централі »Союза Українок« паню Мілену Рудницьку й інших прибувших гостей.

Безпосередно потім пані М. Рудницька виголосила довшу святочну промову. Суть її зосереджувалася в зясуванні обовязків, які під теперішню добу тяжать на українській жінці взагалі, на селянській зокрема. Ці обовязки підвела п. М. Р. під два головні знаменники: 1) жінка як мати-виховниця, 2) жінка як домашня ґаздиня. Головним і майже одиноким обовязком жінки як матері і виховниці — виховувати дітей в гостро національному, українському дусі, запалювати в їх серцях безоглядну любов Батьківщини з її славним минулим, скріплювати віру в грядучу кращу будуччину України і приготовляти молоді покоління до тої хвилі, коли Україна зажадає від своїх дітей найбільшої посвяти і найвищих жертв. Як домашня ґаздиня має українська, головно селянська жінка, приспособлятися до духа і вимог часу, плекати й уліпшувати домашний промисл, поширювати господарську продукцію та зберігати й уліпшувати у всіх напрямках питомі національні традиції, відповідно до новітніх здобутків культури і потреб теперішньої доби. Тими двома знаменниками вичерпала бесідниця всі обовязки нинішньої української жінки, підносячи оклик в її честь. Мимохіть напиралася гадка, що є ще одна дуже важна, важливіша від тих двох, котрі на ній спираються, ділянка — реліґійно етичного виховання дітей; одначе про неї не було згадки. В промові п. Рудницької були й легкі політичні натяки. »В часі, говорила промовниця в подібному дусі і розумінні, коли »батьки народу«, його політичний провід, пішли навманці, на нас жінках тим більший тяжить обовязок — хоронити молоді душі від гнилі, від зневіри у власні сили, яка не сміє мати приступу до українського серця.« І так далі, — в тому дусі. — Промову п. М. Рудницької, виголошену виразно, плавно, гарною мовою і добірним стилем, з питомим бесідниці запалом, уставлене рядами на майдані жіноцтво зчаста оплескувало.

З інших точок ранішньої програми на майдані гідні окремої згадки — вправи і дефіляда жіноцтва. Чиє необзнайомлене око не вміло по ношах розпізнати поодиноких гуртків, пояснювали несені провідницями таблиці з надписами, відки кождий гурток береться. Були жінки майже з усіх сіл коломийського повіту. Всі в прегарних святочних одягах, обвішані ґерданами, лентами, скиндячками, закосичені барвними квітами, одні з розпущеним волоссям, одні з позаплітуваними косами, питомими зачісками, дівчата з відкритими головами, замужні в характеристичних завоях, справді: »Коломия не помия, Коломия — місто: в Коломиї дівчатонька як пшеничне тісто...« Аж за очі хапала безліч барв, що в ярких промінях літнього сонятка гралися і мінилися мов ріжнобарвні пестрі метелики, коли 900 жінок під головним проводом п. Кичурівни одним ритмом, одним духом вправляло зеленими вінками під бадьорі згуки печеніжинської селянської орхестри й опісля в силі до 1200 душ справно і карно дефілювали за своїми провідницями перед трибуною. Трибуна була вщерть заповнена інтеліґенцією і селянством; в передніх рядах передущі одиниці. Крім цего ввесь просторий майдан пестрів від селянства навкруги. Разом з вправляючими було безпечно поверх 3000 народу. Як на цей майдан і коломийський повіт — трохи замало, одначе треба взяти на увагу, що жнива за плечима і »гори«, не маючи у себе що збирати, розїзджаються масово в доли на »вижен«.

Дальше програмове зрище, яке мало пластично зображувати чотири пори року — весну, літо, осінь і зиму, не було скоординоване, а може й не належито підготоване. Вдаряла похапність у виведенні і деяка хаотичність. При цьому зрищі дався також запримітити брак зорґанізованого уладу.

Обхід на майдані закінчено відспіванням в супроводі орхестри Гимну Українського Жіноцтва, потім впорядкувався і перейшов улицями Коломиї довгий, величавий похід нашого жіноцтва до Міської Каси Ощадности. В її салі відбулася, після двогодинної перерви, друга частина обходу, започаткована відчитанням надісланих привітів і телеґрам. З них деякі горяче оплескувано. З тої частини слід відмітити реферат п. Кисілевської, і в формі і в змісті гарно оброблений. Зрештою виповнили програму продукції вокальні (деклямації) й кінцевий образ народньої вечерниці, виведений на сцені печеніжинським гуртком старанно й ефектовно.

Ввесь обхід закінчено перед семою годиною вечором. Враження з обходу наскрізь додатне (з вище зазначеною увагою щодо реліґії); аранжеркам належиться зрештою повне признання за будження до життя українського сільського жіноцтва, яке перестає бути інертною, заголюканою масою, а стає могутнім чинником нашого духового життя! Лишень, щоб неоглядно чи нерозсудливо не скривлено природних шляхів і напрямків, котрими розвій і співучасть жіноцтва в народньому житті мають поступати, коли це має бути добром для будуччини нашого народу.

Очевидець.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі”, Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

ОСИП НАЗАРУК 54)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Перед головним вівтарем є в церкві св. Петра т. зв. Конфесія.

Такі конфесії властиві найбільшим і найстаршим римським церквам.

Се велике заглиблення в півколо, глибини трох до чотирох метрів, оточене огорожею з гладко полірованого мармору. Вділ провадять подвійні сходи, з двох сторін. В нутрі є вівтар припертий до того самого муру, на котрім спочиває й головний вівтар. В таких конфесіях спочивають тлінні останки святих.

На припоручення папи Павла V з роду Борґезе конфесію в церкві св. Петра збудували два майстри: Мадерна і Феррабоско. Обєм її 24 м. Вся вона, від огорожі почавши, на стінах і долівці скінчивши, виконана з найдорощого каміння і марморів. На горі, на її огорожі день і ніч світить без перестанку 89 лямп з грубо позолоченого бронзу. Металеві, також золочені двері провадять до ніші в мурі, де зберігаються тлінні останки св. апостола Петра. Перед його домовиною стоїть металева урна. В неї кладуть паллії архиепископів і патріярхів. По обидвох сторонах дверей стоять металеві позолочені подоби обидвох Князів Апостолів, а між обома рядами сходів подоба папи Пія VI з білого мармору. Папа молиться клячучи перед гробом апостола Петра: він так власне часто молився за життя. Ту подобу папи Пія VI різьбив Канова.

Так і чується, що тут під кождим оглядом найглибше місце святині. Вказують на се вічно освітлені горіючі лямпи, вказує постать папи на молитві, вказують постійно довкруги клячучі люди, сперті на марморну балюстраду, затоплені в молитві. Вони походять зі всіх станів і приходять сюди буквально зі всіх країв світа. На їх обличчах видно щастя від щирої молитви, щастя, яке дає тільки реліґія.

Прикляк і я над гробом св. апостола Петра і щиро дякував Богу за його велику ласку, котрою він допоміг мені видобутися з багна невірства.

Яка се безмірна благодать, не відчувається може нігде так сильно, як тут, при гробі св. Петра, в церкві його імени.

І ще молився я за мій нещасний нарід, що з нього я вийшов, і за Церкву його. А вставши з молитви над гробом св. апостола Петра, мав я враження, що розумію головну річ в історії свого народу. Та його історія подібна до історії будови сеї церкви та до змагання в ній за засаду будови, від початку до кінця, з одною ріжницею: що в нашій історії було якраз навпаки.

А саме тут наперед поставлено в основу будови грецький хрест, а в нас латинський: ставила його в основу будови нашої держави й нації „наймудріша з руських жінок“, Велика Княгиня Ольга, жінка Ігоря, мати Святослава. Вонаж спровадила епископа з Німеччини, а Німеччина була тоді католицька і латинський хрест був символом її. А потому внук Ольги Володимир званий Великим змінив основу кристалізації й будови нашої держави й нації з латинської на грецьку. А по нім син його Святополк, що в убийствах ішов слідом батька свого, а в церковних справах слідом бабки своєї, знов змінив основу будови нашої держави й нації на латинську; він привіз з собою жінку латинського обряду й латинського епископа. А потому брат його Ярослав знов змінив основу великої будови на грецьку.

І тоді в літопись нашу монах вписав слова, яких досі не розуміють у нас: „Святополк Окаянний“. В тих часах слово „окаянний“ мало значіння „нещасливий“.

А потому в смуту й замішання попала Руська Земля. І вивели її з того аж Роман Великий і син його Данило, „розумом перший по Соломоні.“ Й оба вони знов пробували змінити основу будови нашої держави й нації — з грецької на латинську.

(Далі буде).

З ЧИТАЛЕНЬ „СКАЛИ“

Від кінця квітня, цебто від перших загальних зборів у Станиславові, відбувся цілий ряд перших загальних зборів наших читалень у краю. Досі одержала централя »Скали« протоколи слідуючих читалень:

1) Монастирчани. Нових членів вписалося 28.

2) Старі Богородчани на Зарічу. Присутних понад 300 людей. Рішено збудувати домівку для парохіяльної читальні. Основано аматорський кружок. Промовляв Всч. о. Р. Бачинський на тему, яку саме ціль має новоосновання читальня. Говорив, яке добро моральне й матеріяльне для Церкви й нації може принести цей новий осередок освіти. (Шкода, що в протоколі не післано нам змісту цеї промови). На фотографії бачимо місцевого куратора і членів читальні.

3) Жуків. Нових членів вписалося 50.

4) Товмачик. За згодою місцевої »Просвіти« читальня »Скала« буде поміщена в домівці »Просвіти«, тому що по більшій части члени одного товариства є рівночасно членами другого товариства. Загальні збори рішили заснувати хор молодих дівчат і хлощів. Він мавби брати участь так у набоженствах церковних як і світських академіях, концертах і т. д. Дальше рішення: зорґанізувати аматорський гурток з молодого покоління та в той спосіб зачати виховання молоді на полі релігійно-національнім. Нових членів вступило 72.

5) Гринівці. Вписалося по загальних зборах 45 членів.

6) Космирин. Куратор виголосив промову на тему великої ідеї: »Да вси едино будуть«. Нових членів — 82.

7) Лисівці. Присутних на загальних зборах 101. Куратор у своїй гарній бесіді доказував, що молоде товариство »Скала« осягнуло за короткий час істнування великі успіхи на полі релігійнім, моральнім і освітнім, головно серед молоді завдяки пропаґанді й читанню відповідної лектури. Нове товариство »Скала« відкрило й здемаскувало всіх ворогів Церкви, передовсім ворогів тайних. Воно звело тяжку боротьбу з демаґоґами, а коли побідило, то завдячує ту побіду не так власній ревности, праці й витревалости, як радше силі та помочі Божій. На кінци куратор закликав до праці місцеве жіноцтво, остерігав усіх перед читанням злої преси і злої книжки, просив, щоб у сумнівних випадках зверталися з книжкою чи ґазетою до нього о раду і взивав усіх до боротьби за Церкву і націю.

Один з присутних пише нам:

»Рівнож треба згадати, що наші установи, які в нашім селі знаходяться — богато змінили своє життя на добру дорогу«.

Діяльних членів має тепер товариство 82, книжок є в бібліотеці понад 200.

8) Скопівка.

9) Яргорів.

10) Ілинці. Нових членів 31.

11) Пробіжна.

12) Залісся ст. Нових членів 52.

13) Золотий Потік. Нових членів 22.

14) Якубівка.

15) Ласківці. Нових членів 107.

16) Колодрібка.

17) Стрільче. Загальні Збори відкрив місцевий куратор. Він говорив: »Єдиний ратунок — перевиховання себе. А колиб нам старшим було на те запізно, то нашим обовязком є, взяти на себе перевиховання нашої молоді. Причиною всего лиха — вибуялий еґоїзм, упадок моральний, потоптання всего, що взнесле і святе. Назва »Скала« не припадкова. Вона пляново створена. Члени її мають у собі виробити твердий моральний гарт. Нема тут місця на партійну боротьбу«.

18) Рибно.

19) Устє над Прутом.

20) Турильче. Нових членів 23.

21) Ценява. Нових членів 93.

22) Озеряни. (Товмач). Нових членів 25.

23) Колиндяни. Нових членів 41 осіб.

24) Заболотів. Нових членів 74.

25) Біла. (Чортків). Нових членів 73 осіб.

26) Новоставці. (Бучач). Нових членів 51.

27) Виноград. Загальні Збори відкрив місцевий куратор промовою: »Передовсім — казав він — одного треба: Привернути Христового духа в життя одиниць, родини й цілого народу. Життя людини таке непевне як човен серед моря або та билина в чистім полі. Без проводу Христового кожда одиниця мусить стати тягарем для цілої суспільности і для себе самої. Душа потребує релігійного корму. Вона стремить до Бога, вічности, щасливости. На тім шляху потребує благодати Божої. А це можуть їй дати лишень св. Тайни. — Конечна нині праця й поза церквою. »Скала« має хоронити від злого, від фальшивих пророків. Вона — місце нового виховання. Вона бере на себе дуже важкий обовязок: прогнати темноту з душі нашого народу. День загальних зборів повинен остати незабутним днем для всіх присутних.«

29) Тумир. Нових членів 48.

30) Цвітова. Нових членів 79.

31) Копичинці. Приміщення »Скали« буде в домівці »Просвіти«. Куратор доказував, що красшу долю можемо осягнути лише через Католицьку Акцію. »Скала« має нам виховати світських апостолів, перенятих духом Христовим. Вписалося 107 нових членів.

32) Горожанка. Нових членів 116 осіб.

Незабаром подамо до відома читаючого загалу новозасновані читальні нашого Товариства. Булоб добре, колиб усі наші читальні післали нам звіт з дотеперішної діяльности. Хочемо знати й поінформувати всіх, кілько маємо членів, кілько книжок має кожда читальня, в чім проявляється активність її членів, з якими перешкодами бореться, словом все, що відноситься до життя й праці нашого молодого Товариства.

Звіти просимо посилати на адресу Головного Виділу Товариства »Скала« в Станиславові, ул. Перацького, число 1.

Який фах вибрати

Актуальні справи молоді.

Шевство. Реферував І. Беряк. Шевський фах складається властиво з двох фахів: 1) сподярів, 2) прикривачів. Добрі шевці повинні знати оба фахи. Се конечне для тих, що хочуть вести власне підприємство. Щоб знати оба фахи треба вчитися бодай 5 літ (3 роки властивого шевства, 2 прикривацтва). Шевський фах нині досить понижений, хоч він в нічім не уступає перед іншими фахами. Шевства вчуться звичайно найбідніші хлопці. Добре булоб, щоб до шевського фаху вступали також заможніші. Маючи гроші вони моглиб розбудувати відповідно свій варстат. Кождий, що думає про шевство, повинен відразу думати про робітню і крамницю. Заробітки залежать від здібностей. Найкраще плачений прикривач. Він заробляє тижнево пересічно 30—40 зл. Сподяр заробляє 25—30 зл. Вийшов новий закон, що право тримати учеників мають тільки ті, що здали т. зв. майстерський іспит. До утворення власного підприємства потрібна трирічна практика по скінченні науки. Безробіття в шевстві нема. Воно дуже витревале на крізу.

Кушнірство. Реферував Глушевський. Кушнірство се звання поплатне. Воно обслугує клієнтелю висшої верстви. Кваліфікований челядник заробляє 20—50 зл. тижнево. Від вересня до квітня подвійно. Ученики дістають звичайно 15—20 зл. місячно. Безробітні тільки партачі. Наука триває 4 роки. До утворення власного підприємства треба ще 3-річної практики. Закладового капіталу треба 3.500—5.000 зл. З кушнірством вяжеться годівля шляхотних звірят. В нас є дуже догідні умовини до такої годівлі. Се дуже поплатна річ.

Фризієрство. Реф. Кутковський. Фризієрство вимагає чистоти, орієнтації, певности. Ділиться на 2 відділи: жіночий й мужеський. Можливости заробітку: Майстер може заробити навіть 300 зл. місячно. Челядник заробляє пересічно 80 зл. і до того т. зв. „боки“. Ученики не заробляють нічого. Безробіття між фризієрами є, та безробітних фахівців мало. Українських фризієрських підприємств у Галичині всего коло 20, з того 5 у Львові. В самім Львові моглоб ще помістится 100 українських фризієрів. Науку можна набути в кождого підприємця. Вона триває 3 роки.

Кравецтво. Реф. Дуфанець. Наука триває 3 і пів р. Підчас науки доповняюча школа. В сезоні челядник може заробити 40 — 50 зл. тижнево. Кравецтво рекрутується головно з селянства. У висліді маємо у Львові 70—80 проц. челядників-Українців, а мало самостійних підприємців. До мужеського кравецтва не оплачується вступати. Більші виґляди мають дамські кравці.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З нових і старих книжок

Ессад Бей: **Змова проти світу Ґ. П. У.** Авторизований переклад із німецької мови. Львів 1936. Накладом видавничої кооперативи »Хортиця«. Стор. 180, форм. 12.8 × 17.5 цм. Ціна 1.90 зол.

Се перша частина більшої праці Ассербейджанця Ессад Бея, історії страшного Че-Ка, перетвореного опісля в ще гірше ҐПУ. Автор дуже цікаво описує на основі численних джерел народини Че-Ка, першого начальника чеки Мойсея Уріцького, перші кроки Че-Ка, її орґанізацію, вбивство ґрафа Мірбаха, вигляд вязниць Че-Ка й життя вязнів у них, боротьбу Бориса Савінкова з Чекою та його сумний кінець, боротьбу Чеки з анархізмом. Дальше пише про ріжні дивоглядки Чеки, про її життя на провінції. Страшним духом пекла віє з опису катів Чеки та їх жахливих діл. Автор описує також рації істнування Чеки та її перетворення в ще гіршу орґанізацію, бо більше хитре і підступне ҐПУ. Опис ҐПУ як орґанізації не лише російської але просто як змови большевизму проти цілого світу. Ґ. П. У. має м. і. »релігійний відділ«: »Звідси Ґ. П. У. стежить за релігійним життям цілої Росії. Урядовці того відділу мусять бути заразом і священиками і шпигами в одній особі. Вони займаються виключно релігійними проблемами, студіюють твори Святих Отців, відкривають у своїх наукових доповідях, чисто теольоґічною зброєю, доктрини поодиноких сект, що вбиваються в силу. Майстерне діло цього відділу ҐПУ — се оснування нової релігії, якій цей відділ усіми силами допомагав пустити парости. На що здалася ҐПУ нова релігія? Відповісти на це неважко: щоб ослабити старі релігії. Так воно й сталося з »живою Церквою«, так воно робиться ще й тепер з безліччю релігійних течій в Росії. Урядовці церковного відділу це, розуміється, вишколені теольоґи всіх віроісповідань і напрямків. Поміж тайними аґентами цього відділу бувають і високі церковні достойники, а то й православні владики. А що в ҐПУ з ґрішми скупо, то почасти аґентів цього відділу іменують в нагороду за їх заслуги — ще й церковними достойниками. Був навіть такий випадок, про який всі знають, що вірменський патріярх помилково зробив якогось аґента ҐПУ епископом« — пише Ессад-Бей (ст. 155—156).

Книжка Ессад-Бея повинна бути в усіх бібліотеках протибольшевицьких орґанізацій. З неї можна робити цікаві відчити, при чім матеріял з книжки дасться легко спопуляризувати. Книжка написана для інтеліґентів, та зрозуміють її теж свідоміші селяни й робітники.

В нашій книжковій продукції на тисячі большевицьких книжок маємо ледви кілька протибольшевицьких. Твір Ессада Бея се одна з найкращих досягів у тій ділянці. Тому треба його особливо поширити.

Андрій Чайковський: **За наживою.** Повість з галицького селянського життя. »Українська Бібліотека« ч. 5 (17). Львів травень 1934. Стор. 128, формат 12 × 17 цм. Обгортка рис. С. Гординського. Ціна 0.95 зол.

»Автор нашого побутового оповідання »За наживою« — Андрій Чайковський є одним з найпопулярніших українських письменників.« — »Свідомо й доцільно знехтував Чайковський суто-мистецькі цінності письменницької праці в користь виховно-освітних завдань.« — »Виховно-моралізуючий характер має теж оповідання з побуту нашого селянства, дрібноміщанства й урядництва Самбірщини п. з. »За наживою«. — Таке читаємо в передмові до згаданого оповідання. Все те правда. Не сказано тільки одного: що та недостача мистецьких цінностей у творах Чайковського, се не щось свідомо-знехтоване, а просто природне для вдачі Чайковського. Цілий ряд статтей К. П. в »Новій Зорі« про творчість А. Чайковського, що виказали ріжні сторони тої вдачі, можнаб іще доповнити рецензією Івана Франка на оповідання Чайк. »Не піддавайся біді«. В тій рецензії Франко справедливо обурюється на трактування справи супружжа як простого інтересу. Сей »протестантизм« виступає скрізь у творах Чайковського і можнаб сказати — се йому просто вроджене. І така як у протестантів »суха« віра, така й мораль у них обовязково »примірна«. Є чорні й білі люди, злі і добрі. Злі підуть до пекла, добрі до неба. Середних, кандидатів до чистилища — нема. Так і в Чайковського добрі обовязково будуть надгороджені, а злі покарані (переважно криміналом) і то ще в сьому житті. Злим просто шкода навертатися: це їм і так не поможе... Зразковим приміром такого письменника-»мораліста« є в Німців відомий Франц Гофман, у нас Андрій Чайковський у своїх неісторичних творах.

Осуджуючи зовсім їх мистецьку вартість не можемо проте їх в цілости вважати за шкідливі, бо для простих ляїцистично-тривіяльних натур вони одинока популярна духова страва: в них всетаки є якась конкретна мораль і до того подана в сензаційно-приступній формі. До таких книжок треба зачислити й »За наживою«. Є тут і кримінальна сензація, але є і моральний »щасливий кінець«; зло йде вкінці до криміналу, а добро жениться. Середини бракує, але саме тому середина любить читати такі книжки.

Араміс.

Гумористичні „інформатори"

Інформування чужинців про наш культурний рух в дуже непевних руках. Переважно робить се расово близький М. Р. з »Діла« зґл. інші »Назустрічанці«. Як та їх »інформація« виглядає, про те ще напишу. Ще гірший від них п. А. К. В офіціозі »Ґазета Польска« ч. 105 з 1935 р. в підвалі п. з. »Українське стосунки культуральне — Проза« інформує польських читачів про ті »стосунки« так, що просто жах бере. Для приміру: »Василь Стефаник, творець школи експресіоністів українських, Вінніченко (!) найгорячіший серед Українців боєвик молодопольських ґасел«. Федір Дудко се по польськи »Федор Дудек«. До прихильників війни А. К. зачисляє Максима Бриінського й Степана Шухевича, хоч оба вони саме відомі з неґативного становища до війни. До сеїж ґрупи »прихильників« війни А. К. зачисляє теж »репрезентанта типу гумористичної (!) повісти — Гортіс Горського.« Як нам відомо, Горліс (а не Гортіс) Горський — автор споминів з повстанського життя та »подвигів« чеки. Отже описи траґічних переживань повстанців та жахливих мук і знущань у катівнях чеки — се для п. А. К. (з Варшави) — »гумористична« повість. От вам садистичний інформатор! Такому на обід хіба »пиріжки з чоловічого мяса« подають. Тай того йому буде замало...

Пан А. К. панови А. Крижанівському присвячує в своїй інформації аж 8 рядків, хоч прим. Кобилянська, Стефаник, Винниченко й і. вдостоїлися тільки по 1 рядкови. Розуміємо... Дальше інформує український варшавіст А. К. польських варшавістів про те, що наші найславніші сучасні письменники се »Назустрічанці« й інші добрі знайомі п. А. К. з »Ми«. Самособою, що не забуває і про Міхала Рудніцкего та присвячує йому аж 9 рядків похвали: рука руку миє...

Маємо в тій »інформації« ще й іншу екзотику та леґенду. Отже довідуємося прим., що Степан Левинський жив цілий рік з японськими студентами, щоб написати книжку »З японського дому«. Дивіть! А ми гадали, що він жив там з зовсім інших причин і тільки саме перебування в тім домі дало йому спонуку й матеріял до новель з японського життя. Так воно нераз люди беруть вислід за причину і навпаки.

Доброго »інформатора« має також енцикльопедія Тшаски — Еверта-Міхальского. В першім виданні тої енцикльопедії в статті про українську літературу (около 140 рядків друку) знайшов я щось 67 річевих помилок, перекручень назвищ, дат і т. п. Нагадується оте славне жидівське »Любині, шлюґ ім ніщт, ґіб ім ну а зец«... А.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали"

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу", які завдання читалень „Скали" і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в **Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.**

Нові видання

Роман Лукань ЧСВВ: **Дрогобицькі Українці в краківському університеті в XV. і XVI. віках.** Самбір 1936. 25 × 17.5, ст. 2 + (2). Відбитка з »Літопису Бойківщини«. VII. 10 — 11.

Ця праця походить з першої редакції й написана 1931 р. в Добромилі. Наступного року автор приладив другу побільшену й доповнену редакцію тої статті й напечатав її в »Літописі Бойківщини«. II. Самбір 1933. 74 — 76, на що пізніше звернули увагу свої й чужі (див. »Хліборобський Шлях«. II. 1933. ч. 13 — 14 і »Kwartalnik Historyczny«. XLVII/II. 1933. 287). В статті першої редакції, що появилася в окремій відбитці, маємо цікаві відомості про нашого земляка Юрія Котермака, що жив у XV. ст. і походив з Дрогобича. Він учив у краківськім університеті, опісля в Італії в місті Больонії, де був навіть ректором у тамошнім університеті. Він прославився особливо тим, що 1483 р. видав у Римі астрономічно-астрольоґічний твір »Iudicium prenosticon«..., присвячений Римському Папі Сикстові IV. Того твору зберігся досьогодні тільки о д и н примірник. Юрій Котермак був професором і віцеканцлером також в Істрополіґанській Академії (першім університеті в Угорщині). Між 1485 — 88 р. повернувся до Кракова, де викладав на лікарськім виділі в тамошнім університеті аж до своєї смерти в 1494 р. Це був перший автор печатаної книжки зпоміж Українців, на що історики нашої літератури нажаль не звернули уваги. Цікаве також і те, що наш земляк присвятив згад. свій твір Римському Папі. Це великий причинок до історії наших звязків із Римом і Апостольським Престолом. При кінці статті довідуємося про інших Українців з Дрогобича, що вчилися в Кракові в 15 і 16 столітті.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Наша остаточна ціль. По перше розваж, моя душе, чому ти прийшла в се буття. Яку ти маєш ціль в сім смертнім життю? Пощо Бог сотворив тебе? З яким післанництвом Він післав тебе сюди? Се повинно було бути предметом твого розважування від першої хвилі, коли ти дійшов до вживання розуму. Та чи ти коли думав поважно про те? Тут не можеш боронитися ніяким незнанням. Бо одною з перших справ, про котрі тебе вчили, було, що ти сотворений для Бога і що ціль, для котрої ти прийшов на сей світ, се Його пізнавати, Його любити і Йому служити, щоб колись у щасливій вічности бути Його співучасником. О, яка благородна, яка почесна, яка свята ся остаточна ціль, для котрої ти сотворений! О, який добрий Бог, що сотворив тебе для Себе і для неба! що для тебе перед віками призначив се щастя!

По друге розваж, що в сім смертнім життю ти властиво тільки одно маєш робити: се ніщо інше, як щоб ціль, для котрої ти сотворений, старався ти осягнути тим, що ти щиро й цілковито присвятишся любови і службі свому Творцю. Се одно, що тобі потрібне (Лук. 10,42). Коли ти з святою совісністю присвячуєшся сему великому заняттю, тоді все добре. Колиж ти се занедбуєш, тоді все буде страчене, хочби ти був не знати який щасливий в кождій іншій справі: Ах, який хосен чоловікови з того, коли він весь світ здобувби, та свою душу стративби, і разом зі своєю душею стративби Бога та щасливу вічність? Тому сій справі підпорядковуй всі інші! Погорджуй як марним і непожиточним всім, що не може причинитися до сего. Всего, що противиться сему, уникай, відкидай і бридься як шкідливим і погубним. О, яке се правдиве: Суєта суєт і все суєта, — крім любови Бога і служби Йому одному.

По третє, розваж велику сліпоту й ничтожність людей світа сего, що живуть у постійнім занедбуванню й забуттю сего свого одинокого заняття, що гонять тільки за марними дрібничками, що як діти томляться біганням за метеликами, що стараються ловити миляні баньки й пусті тіни. Се марні почести, фальшиві богатства і зрадливі роскоші, що тільки хвилинку тривають — і зате люди тратять Бога й вічність! І чи ти, моя душе, сама не була досі в сім страшнім положенню? О, здрігнися при думці, що ти був такий понад усяке поняття нерозумний і такий понад усяку міру нещасливий. Зогидь собі блуди свого дотеперішного життя й постанови собі бодай тепер — думати вже тільки про свою правдиву й одиноку ціль та цілим своїм серцем привязатися до Бога.

Отже тому що Бог твій початок і твій кінець, тому що ти сотворений Ним і для Него й тому що всі твої сили, змисли й здібности призначені до того, щоб завести тебе до Бога, — постанови собі відтепер уживати їх для Його служби і прославлення. Тільки так знайдеш правдиву потіху тепер і небо колись.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону

Католицька церква має тепер 214 митрополитів, 38 архиепископів, 912 епископів, 685 титулярних епископів, 274 апостольських префектур.

Ввіз св. Письма до СССР. Ріжні заграничні християнські орґанізації старалися про дозвіл ввозити до СССР св. Письмо в ріжних мовах. Сов. влада дозволила ввозити св. Письмо й релиґійні книжки тільки в мовах невживаних на терені СССР. Практично неможливий ввіз навіть і таких книжок. За кождy книжку треба платити дуже високе мито в заграничній валюті. Безоглядно заборонений ввіз образів і девоціоналій. Так виглядає „свобода" віроісповідання в СССР в практиці.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЛЬВІВСЬКИМ ВЩЕВОЄВОДОЮ іменований п. Т. Хмелєвский, дотеперішний повітовий староста в Дрогобичі. — (»Всхуд«).

СТАНИСЛАВІВСЬКИМ ВОЄВОДОЮ має стати ґен. Паславский, дотеперішний білостоцький воєвода. Таку вістку принесла аґенція »Іскра«.

З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ видалено 100 Поляків. Вони прибули до Тарнова.

ЛИТОВСЬКИЙ НОВОВИБРАНИЙ ПАРЛЯМЕНТ збереться 1 вересня 1936. Се буде перше засідання литовського парляменту від 10 років.

В АВСТРІЇ в м. Турніц відбувався процес проти націонал-соціялістів. Прокуратор поставив внесок, щоб відложити розправу з огляду на німецько-австрійське порозуміння. Суд приняв той внесок і відложив розправу.

ҐІТЛЄР видав наказ, щоб ґарнізони в Надренії зрівнати щодо чисельної сили з ґарнізонами по французькім боці. Ґарнізон в Саарбрікені, де було 800 людей залоги, має бути збільшений до 15.000 вояків. — Таку вістку приніс анґлійський »Дейлі Геральд«.

ШЕФ ҐЕН. ШТАБУ БЕЛЬҐІЇ Ван ден Берґен заявив, що з огляду на можливий несподіваний ворожий напад необхідно держати достаточно численну армію. Тому бельґійське правительство продовжило час військової служби в піхоті, кінноті, артилерії та змоторизованих частинах.

ЛЬОКАРНЕНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ, що мала відбутися в днях від 22 до 25 с. м., відбудеться пізніше з огляду на нове положення в Европі по німецько-австрійськім порозумінню.

В ПАРИЖІ викрили обіжники III Інтернаціоналу з вказівками для французьких комуністів. III Інтернаціонал поручає, щоб комуністи підтримували лібералів-демократів, бо робота демократів промощує шлях для комунізму.

ФРАНЦІЯ зобовязалася була помагати британській фльоті на Середземнім Морю, коли її заатакувалиб Італійці. Тепер французьке правительство повідомило анґлійське правительство, що уневажнює ті свої зобовязання, бо вони вже неактуальні.

С. ГОР, перший льорд адміралиції Анґлії, виголосив промову про потребу зброєння. Він заявив м. ін., що колись Анґлія як остров була найбільш безпечна в Европі. Тепер з огляду на розвиток летунства, Анґлія найбільше загрожена. Тому вона мусить зброїтися.

»ІТАЛІЙСЬКА МАЛЬТА«. Італійці рішили укріпити остров Пантелерію. Сей остров лежить в найвузшім місці головного середземноморського шляху. Італійці могтимуть замкнути той шлях на випадок війни. Анґлійський остров Мальта стратить своє значіння.

В ВАЛЄНЦІЇ (Еспанія) дійшло до великих заворушень. Фашисти опанували радіостацію. Поліції з трудом удалося відібрати її. Потім відбулася велика маніфестація комуністів. Здемольовано богато домів правих діячів.

ЕСПАНСЬКІ ҐВАРДИСТИ, що замордували провідника монархістів Сотеля, хотіли виконати замах на провідника правої Народньої Акції Ґіль Роблєса. Та його не було в Мадриті.

НАЙБІЛЬШИЙ КАТОЛ. ЩОДЕННИК в Мадриті замкнула влада за те, що він видав надзвичайний додаток з приводу вбивства Сотеля.

АРАБИ напали на самоходи пасажирські й військові на шляху з Ґаїфи до Тель-Авіву в Палестині. Між Арабами й анґлійськими вояками вивязалася завзята боротьба. Богато осіб ранених і вбитих.

ДО ПАЛЕСТИНИ вислано з Анґлії ще три куріні піхоти. Повстання Арабів ще не зліквідеване.

ЗАВОРУШЕННЯ В ПАЛЕСТИНІ орґанізував Комінтерн. Анґлійська поліція викрила в Тель Авіві кватиру комуністичної партії, що була в постійнім контакті з Москвою й діставала звідти доручення щодо орґанізації заворушень.

АБІСИНЦІ підготовляються до боротьби з Італійцями. Абісинське правительство в Ґоро реорґанізує останки армії неґуса і скликає добровольців. На лінії Аддіс Абеба—Джібутті Абісинці знов виконали кілька нападів на італійські військові відділи.

КОМУНІСТИЧНИЙ ЗАГОВІР викрито в бразилійськім війську. Увязнено богато офіцирів.

В ШАНҐАЮ вбито японського купця Каіяу. Ґенеральний консуль Японії вислав остру ноту до бурмистра Шанґаю і заявив, що коли Китай не може запевнити безпеки японським горожанам в Китаю, то Японія сама запевнить їм безпеку. Незадовго потім відділ японського війська відбув вправи на вулицях Шанґаю.

НОВИНКИ

На збіжевім ринку появилося вже нове жито. Його продають по ціні 12.75—13 зл. за 100 кґ.

Нові ціни хліба у Львові. Від 15 с.м. обовязують такі ціни хліба й булок у деталічній продажі: 1 кґ. хліба житного разового темного 20 ґр., 1 кґ. хліба чисто житного з муки урядового типу 26 ґр., 1 кґ. хліба житно-пшеничного т. зв. люксусового 32 ґр., 1 кґ. хліба куликівського 37 ґр., булка 50 ґрам. 3 і пів ґр.

В Ґаях коло Львова пожежа знищила 7 господарств. Шкоди є понад 10.000 зл.

Вже зачалися жнива на Опіллі. Почищо жнуть жито. Також інші роди збіжжа нпр. пшениця, ячмінь майже дозрілі. Збір місцями заповідається гарно. Приморозок у червні ушкодив декуди жито як також огородовину. Недавно перейшла над Зборівщиною буря з ґрадом і наробила шкоди головно в північній частині повіту.

Стан плянтацій цукрового буряка у Східній Галичині дуже гарний. Останні горячі дні та перехідні дощі вплинули дуже добре на ріст буряків.

Право прилюдности дістали ґімназії Рідної Школи в Дрогобичі, Золочеві, Коломиї, Львові, Тернополї й Яворові.

Над Перемишлем перейшла велика буря. Ґрад вибив богато шиб та заподіяв величезні шкоди на полях і в садах.

В Конюхові коло Стрия помер селянин Барабаш, ранений тяжко в голову підчас нападу комуністів на парохію у Верчанах.

Повітовим старостою у Дрогобичі іменований Еміль Верштайн, дотеперішний начальник відділу безпеки у львівськім воєвідськім уряді.

В Устю Зеленім, бучацького повіту, два хлопці бавилися знайденою ґранатою. Вона експльодувала і вбила обох хлопців.

В Чорткові до будинку Окружного Союзу Українських Кооператив вломилися злодії. Вони розбили вогнетревалу касу і забрали з неї 1800 зл. готівкою на шкоду союзу та 200 зл. в готівці і дві обліґації на 200 зл. на шкоду кредитової кооперативи »Побіда« в Білій.

Нову римо-католицьку каплицю посвячено у Шманьківчиках пов. Чортків.

На фільварку в Глубічку Великім (Поділля) застрайкували робітники. Вони домагаються підвишки платень з 1 зл. на 1.50.

У Белзчині селяни-зарібники з Лемківщини жнуть збіжжа за 26-ий сніп.

В Луцьку повстав український спортовий клюб »Стир«.

Гумор. — Моя жінка виступить завтра на сцені. Має дуже трудну ролю. — Як? Таж вона не має говорити ні слова. — В тім то й річ. Чиж се для неї легка роля?

Кардинал др Кашпар підчас поїздки по Чехословаччині завитав також до Ужгороду. Він відвідав усї церкви в Ужгороді, монастир ОО. Василіян, церковну учительську семінарію для хлопців і дівчат, семінарію для питомців і т. п. Греко-католицький епископ Стойка гостив достойного гостя обідом. З Ужгороду виїхав кардинал до Пряшева.

Стшельци нападають. Підчас фестину »Каменярів« у Буцневі, коло Тернополя 12. VII. на площу вдерлися місцеві стшельци, повалили входову браму та почали дерти й топтати ногами українські прапори. Коли місцевий господар Осип Кіямончук сказав: »Таке може діятися тільки в нашім селі«, тоді один зі стшельців ранив його ножем.

10 осіб утонуло на Волині в останніх днях.

Книжку про Українців у Чехословаччині підготовляє видавництво празького тижневика »Український Тиждень«.

Директором української гімназії в Ржевніцах коло Праги іменовано доц. Гр. Омельченка, відомого кубанського діяча.

Висока школа політичних наук повстане з початком нового шк. року при Українськім Технічно-Господарськім Інституті в Подебрадах.

Нафтові жерела відкрито коло Ромна, лубенського району, в Україні.

Виставу мистців з усеї Польщі відкрили у Львові в палаті мистецтва на площі Східних Торгів.

В Станиславові арештували під закидом комуністичної діяльности молодого лікаря Едварда Фріда.

Страйк замітачів улиць вибухнув у Ряшеві. Вулиць ніхто тепер не замітає. Тому всюди повно сміття.

Бойкот мяса задумують ухвалити Жиди у звязку з проєктованим розпорядком про ритуальний заріз.

Міністерство справедливости рішило, що всякі інтервенції адвокатів у справі помилування осіб, котрі мають уже правосильні судові присуди або рішення дисциплінарних орґанів, недопустимі. Сю заборону інтервенції викликала афера Ванди Парилевічевої.

До оборони Добошиньского, провідника нападу на Мисьленіце, зголосилося дотепер 77 адвокатів.

У Варшаві скінчився сензаційний процес проти відомого варшавського адвоката Гофмокля-Островского, обвинуваченого за обиду польського правительства. Свого часу підсудний виступав як оборонець у процесі сенатора Сєрошевского проти ред. Пясецкого з »Просто з мосту« і тоді сказав м. ін., що був трус той, хто видумав Березу. Гофмокля засуджено на три місяці арешту і позбавлення прав адвокатської практики на 10 літ.

Ярмарок без Жидів відбувся у Староґарді на Поморю. Всі будки на ринку викупили нежидівські купці. Жидівські купці, що прибули на ярмарок, не дістали місць і мусіли покинути Староґард.

До зелізничої катастрофи дійшло на стації Скаржиско—Каменна. Льокомотива і 10 ваґонів вискочили з шин. Один кондуктор раненний.

Міжнародний конґрес коминярів відбувся у Відні. В нім взяло участь коло 600 делеґатів з ріжних держав. Підчас конґресу відбулося показове чищення димарів нової конструкції.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

125-ліття походу Наполеона Бонапарта через Литву припадає в 1937 р. З того приводу в Ковні появиться монографія присвячена армії Наполеона. На домі, де мешкав Наполеон, мають вмурувати пропамятну таблицю.

Письменник — злодієм. Чеська поліція арештувала у Празі письменника Франца Шваба, автора кількох творів містичного змісту, за крадежі у приватних помешканнях і бюрах.

Европейська аґрарна конференція відбудеться у Відні від 9 до 13 вересня с. р. Почесним предсідником конференції має бути провідник австрійських рільників Й. Райтер, а дійсним предсідником Куденгове-Калерджі. Підчас конференції буде відкрита виставка: »Европейські рільники«.

Косове Полє, славне з нещасливої битви Сербів з Турками 1389 р., получили тепер зелізничою лінією з Білгородом.

У Вердені відбулося величаве торжество з приводу 20-ліття битви під Верденом. В нім взяло участь поверх 20.000 б. комбатантів. По запаленні вогня на гробі незнаного вояка б. комбатанти зложили присягу, що будуть боронити мира.

Італійські жовніри, учасники абісинської кампанії, одержали пропамятну медалю. На одній стороні медалі вирита фашистівська відзнака у формі вязанки лікторських прутів. На дальшім пляні знаходиться типовий гірський абісинський краєвид з надписом: »Богато ворогів, богато слави«. На другій стороні медалі портрет короля Емануеля з надписом: Віктор Емануель III, король Італії, цісар Етіопії.

Університет для чужинців відкрито в італійськім місті Перуґія.

На Атлянтійськім океані в віддалі одної милі від анґлійського корабля »Кін-Мері« знайшли пливаючу міну. Анґлійська адміраліція веде в тій справі слідство.

Катастрофа горячі в Злучених Державах Північної Америки стає з кождим днем грізніша. Дотепер погибло від спеки коло 2000 осіб. Се число зростає пересічно о 50 осіб на годину.

Филя спеки навістила також Канаду. В провінції Онтеріо занотовано 450 випадків смерти від спеки.

Гумор. — Ґість до лікаря: Коли панове лікарі мають найбільше пацієнтів? —Лікар: В осени, бо тоді всі вертаються з літних ферій, „здроїв" і т. п. установ.

Гумор. — Молодий поет: Я вложив богато вогню в мої вірші. — Приятель: Шкода, що ти не зробив навпаки.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·26—5.29, дол. канадійські 5.25—5.28.

Німецька марка 1.38 — 1.43, фр. франки 35.08, шв. франки 172.49 — 173.43, фунти стерлінґи 26.48 — 26.64, австр. шілінґи 99.00 — 98.00 чеські корони 19·17 — 20.20, ліри 35—33.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 16. липня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.15 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.20 „
1 л. молока	0.14 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.50 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і молоко удержана, на яйця знижкова.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 16. VII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури І. кл.	1.00 зол.
Товщеві качки І. кл.	0.90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА І С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоґи „Французька маса"
Віск комбінований до підлоґи
Вазелїну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На літний сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 23 липня 1936. Ч. 55 (954)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Автономія Закарпаття і протести проти неї.

»Народні Лісти« з 14 липня с. р. писали м. ін.: »Предсідник правительства Чехословаччини др М. Годжа твердо рішив здійснити автономію Закарпаття ще перед політичними феріями. В тій цілі завізвано до Праги ґубернатора Закарпаття. В останній хвилині декотрі члени правительства відрадили д-ру Годжі негайне введення в життя автономії й тому він рішив відложити те питання до осени«. »Нашъ Путь« в ч. 145 пише в тій справі м. ін. таке: »Віримо, що декотрі члени правительства горячо поручали відложити автономію. Адже та політика продовжується вже 17 літ«. Чеське правительство дістало з Закарпаття 170 протестів проти автономії. Ті протести висилали головно Чехи й деякі еміґрантські орґанізації. З того приводу закарпатський »Русскій Народный Голосъ« запитує, кому не на руку автономія Закарпаття і хто її боїться. Автономія Закарпаття, пише той часопис, не може нікому пошкодити й нікому загрожувати, бо вона буде дана території, а не одному народови. »Боятися автономії можуть тільки ті, що не по праві й без повновласти користуються тим, що їм не належиться, і корупціонери.«

Монархістична революція в Еспанії.

По замордуванню провідника еспанських монархістів Кальво Сотеля в цілій Еспанії вибухла монархістична революція. Революційний рух вибухнув також в еспанськім Марокку. Там перейшла на сторону монархістів часть еспанської армії та 20.000 вояків з чужинецької леґії. Над повстанцями в Марокку обняв провід ґен. Франко. Після найновіших вістей повстанці мають цілковито панувати над положенням в Марокку. З Ґібральтару звідомляють, що часть повстанчих військ прибула з Марокка до м. Кадикс і звідти виїхала до Севіллі, щоб разом з тамошніми повстанцями розпочати похід на Мадрид. Еспанське правительство подалося до димісії. З трудом зложене нове правительство видало ряд розпорядків проти правих орґанізацій. З Еспанії втікло до Ґібральтару богато чужинців. Вони оповідають, що в богатьох місцевостях Еспанії перемагають повстанці. Правительство висилає проти повстанців відділи війська, одначе богато вояків переходить на сторону повстанців. З Лондону звідомляють, що більшість членів еспанського правительства перейшла еспанську границю. На Мадрид машерує монархістична армія.

Сталін і Троцький погодилися.

»Дейли Мейл« приніс сензаційну вістку, що Сталін погодився з Троцьким. Троцький мав признати Сталіна вождом нового руху, що змагає до світової революції. IV-ий Інтернаціонал, орґанізація Троцького, має бути підчинена Сталінови. Централя нової орґанізації буде у Празі. IV-ий Інтернаціонал мав дістати недавно 20 міліонів марок на революційну пропаґанду у Франції, Еспанії й Бельґії. »Дейли Мейл« підчеркає, що порозуміння між Сталіном і Троцьким скріпить революційну аґітацію на цілім світі та викличе нову филю террору і клясової боротьби.

Комуністи підготовляють революцію в Африці.

Французький тижневик »Ґренґоар« приніс сензаційні відомости про комуністичну акцію у Франції і в північній Африці. Той часопис твердить, що 5 липня с. р. відбулися наради політичного секретаріяту Комінтерну. Підчас тих нарад обговорено способи викликання збройних повстань в північній Африці. Димітров мав домагатися відірвання французьких кольоній від Франції та створення з них незалежних держав. В тій цілі створено в Парижі окрему орґанізацію. Вона вишколює комуністичних інструкторів і висилає їх до Африки, Сирії та Індокитаю. На ту акцію призначено великі суми грошей. В північній Африці комуністи заложили 10 таїних друкарень. В них друкують комуністичні брошури й летючки в мовах африканських племен. Комуністи закликають туземців до боротьби проти Европейців. »Ґренґоар« домагається від французького правительства зірвати звязки з ком. партією, бо вона шкодить державі при помочі заграничних чинників.

Три тижні арешту за »Слава Ісусу Христу«.

»Наш Лемко« в ч. 14 пише про відносини в школах на Лемківщині. З чотирох українських сіл під Щавницею, з Білої Води, Чорної Води, Шляхтови та Явірок, забрано всіх українських учителів. На їх місце призначено »таких учителів, що не мають поняття про українську мову«. Вони не хотіли вчити навіть з »Лемківського букваря«. Тому завели в школах польську мову навчання, хоч нема ні одної польської дитини в тих школах. В Явірках учителька зажадала, щоб діти при відході зі школи прощалися з нею словами »до відзеня пані«. Щоб примусити дітей до такого здоровлення, »учителька побивала дітей, лишала за кару по науці«. Одна учениця 2-ої кляси мимо побоїв дальше здоровила товаришок і учительку по християнськи словами: »Слава Ісусу Христу«. Управитель школи візвав Анну Бурчак, маму тої дівчини, щоб вона присилувала свою дитину говорити при виході зі школи »до відзеня пані«. Мама тої дівчини заявила, що як вона ходила до школи, то християнський привіт »Слава Ісусу Христу« вповні вистарчав. Крім того поденервована мати сказала до дітей, щоб і вони здоровили себе тільки християнським привітом. Та справа опинилася в городському суді в Коростенку. Там засуджено Анну Бурчак на три тижні арешту.

Навіть коні втікають з большевицького »раю«.

До пограничного села Потутори на Кремянеччині прибігло з большевицького боку 5 лошат, виснажених голодом. Їх зверхній вигляд відразу дав пізнати, звідки гості. Погранична сторожа завернула втікачів назад. Мабуть і коням невесело проживається в большевицькому »раю«.

Правдиву безжурну відпустку, чи спокійні вакації уладите собі щойно тоді, якщо обезпечите від крадежі з вломом своє домашнє урядження, одяги, постіль і білля в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

Большевизм і Европа

«Становище Росії і Східної Европи в ряді европейських проблєм».

Доповідь Д-ра В. Коростовця 20 квітня 1936 року в „1933 Club." (Chesterfield's Political and Economic Discussion Club), філія Консервативної Партії під головуванням B. J. E. Conant'a.

Докладчик стверджує велику розбіжність поглядів на розвій подій в Совітських Республиках; він вірить, що з боротьби поглядів родиться істина, але всяке середне компромісове рішення рішучо відкидає як непридатне.

В звязку з загостренням боротьби між большевизмом та національним світом потрібне викристалізування ясного погляду на положення словянського, большевицького Сходу і на сили, що ділають там.

Більшість розглядає СССР як однородну цілість. Це хибний погляд, він приводить до невірних висновків. Совітська Імперія покриває 1/6 частину земної кулі й містить на своїй території 48 національностей ріжних по расі, традиціям, звичаям, релігії і т. д.

Богато людей в Анґлії не цікавиться східним питанням. Вони думають, що островне положення, велика фльота, воздушні сили й технічні здобутки можуть оберегти Анґлію від участи в европейській війні.

Промовець звертає увагу на те, що колиб він був Анґлійцем, то не мігби підтримувати політики »блискучої ізоляції«, яку в Анґлії й тепер ще проповідує богато людей. Вони не розуміють залежности Анґлії від становища в цілім світі, бо інтереси Анґлії охоплюють богато явищ поза цим островом.

Радянська Спілка перебрала на себе засаду »Єдиної Неподільної Росії«; вона має бути на думку вождів комунізму — »національною по формі, комуністичною змістом«; ідея большевиків зібрати єдиний неподільний світ під шапкою III-го Інтернаціоналу.

Французька революція 1789 року була суто національна; її провідники бачили одну ціль — Францію. В СССР революція приняла ідею III-го Інтернаціоналу. У французькій революції ентузіязм вождів випарував, як тільки революція завоювала цілу Францію. Большевизм — це тільки е т а п на шляху до інтернаціональної революції. Інакше проблеми революції в Російській Імперії не можна булоб і поставити, бо, колиб революція набрала характеру чисто російського, або велико-російського, то інші національности піднялиб зброю проти Моск-

ви, що сталаб загрозою для їх національних аспірацій в лоні СССР.

З другого боку Радянська Спілка за 19 років герметичної ізоляції виховала цілком нову ґенерацію, котра ще більш комуністична і в більшій мірі наставлена на всесвітню революцію, ніж стара ґвардія большевиків. Ця нова ґенерація ще більш екстремістично-комуністична і нетерпима й хоче нести в світ класову боротьбу, колективізацію, атеїзм, що в її уяві придбав вже ознаки нової державної релігії. Вона надіється охопити совітизмом цілий світ.

Можна ріжно оцінювати славу військових походів Наполеона, але французька революція мала безперечно і здорові заложення: Кодекс Наполеона врятував Францію від ще більшої революції. Здорові елементи середньої (буржуазної) класи внаслідок французької революції стали підпорою Франції, бо вони принесли з собою здорові принципи приватної власности, націоналізму, міцної сімї. Помалу революційні, крайні ідеї загубили свою силу.

В СССР молоді кадри 100-процентових комуністів штовхають державу в іншім напрямку. Червона Армія стає зброєю світової революції.

Положення на Російському Континенті.

Процес формування царської Росії потребував 300 років. Провід при цьому формуванню мали Великороси. Визволившися зпід татарської кормиги, Росія прибрала характер типової азійської держави.

Росія приняла в себе богато татарської крови, звичаїв і т. д., тоді як Українці далеко менше зміщувалися з завойовниками, не приймали татарських звичаїв, тяготіли на Захід, а не на Схід. Північна Росія приєднувала до себе великі території або силою зброї, або дипльоматією, накидаючи сусідам умови, які пізніше ломила, як наприклад Переяславська Умова з Україною. Та умова була до самої революції між основними законами Імперії, але фактично була нечинна.

В Російській Державі царів ніхто офіційно не зберігав свого національного імени, ні Поляк, ні Українець, ні Фін. Всі мусіли називатися »Росіянами«.

Для соціяльної структури Росії характеристична була відсутність сильної середньої класи: тонкий шар правлячої аристократії і селянсько-робітничий низ. Між цими двома суспільними класами — велика діра.

Цар Петро зробив »вікно в Европу« з тактичних мотивів. Щоб захистити Росію від Заходу, треба було озброїти її західно- европейськими методами, але цар Петро усвідомляв собі, що не треба европейські ідеї пускати в середину абсолютної держави. Структура Російської Держави вростала неорґанічно. Богато накинено згори. Треба було зломити спротив Церкви: духовенство повернено в бюрократію зниценням патріяршого проводу і підпорядкуванням духовенства бюрократичному Синодові.

Петро Перший — був першим большевиком в Росії. Земельному дворянству, що йшло проти Петра, рубали голови. Дворянство притягнено до служби державі. Таким чином його відірвано від землі й воно загубило орґанічний звязок з населенням. Державою управляла мілітарна і поліційна сила при великій участи чужинців в апараті її.

Тільки вища кляса була освічена, середня кляса не існувала, народні маси були неграмотні. Пізніше навіть »вікно в Европу« стало небезпечним, бо впроваджувало отруйні ідеї в Російську Державу. Його стали тоді зачиняти й відчиняти по волі царів.

Ідеї революції прийшли в Росію з Західної Европи. Але вождом революції оказався типовий представник азійської Росії — Ленін. Захопивши владу, він зразуж зачинив вікно в Европу, перенісши центр держави до більш азійської Москви. Це символічне для (азійської) тенденції російської революції.

Докладчик оповідає про свою зустріч з Леніном в Цюриху в 1908 році. Се було напередодні розколу Російської Соціял-Демократичної Партії на »меншевиків« і »большевиків«. Розвоєви большевицької фракції сильно сприяли аґенти-провокатори царської »охранки« з метою розколоти російську соціял-демократію. З одинадцяти ближчих прибічників Леніна тільки три, в тім числі сам Ленін, не були »охранниками«.

Ленін оповідав про свій плян захопити владу й тоді завести соціялізм. Докладчик доводив Ленінови, що населення Росії на такому низькому культурному рівні, що не зрозуміє принципів соціялізму, що соціяльна революція моглаб привести тільки до жакерії (різанини), яка не матиме по своїй жорстокости прикладів в історії та що ця анархія змелаб не тільки царський режім, а й визвольні заходи партії Леніна.

Останній з пристрастною ненавистю оповідав про те, що розуміє некультурність та реакційність селянства, але його партія примусить селянство силою зробитися слухняним знаряддям. Цар панує, доводив Ленін, над сотками міліонів, спираючись на військо й 350 тисяч шляхти. Чомуж не можемо ми — соціялісти, мати своєї »шляхти«?

Ленін добре передбачав, що революція коштуватиме богато міліонів забитих, але цю жертву, на його думку, варт принести, щоб зробити експеримент, щоб наблизити людство до соціялізму. Ленін отверто зазначив, що чим більше знищиться селянства, тим краще може вдатися цей експеримент. Він розумів також, що цей експеримент не може привести до закріплення соціялістичного устрою та що з провалом експерименту в Росії прийде до страшної реакції. Але, казав він, чим гірша прийде реакція, тим краще буде для відновлення потім соціялістичного руху. Тоді большевики почнуть знов соціяльну перебудову з пункту, на котрому перервала їх роботу хвиля реакції.

Ленін не вірив в можливість соціяльної еволюції, тільки вірив в соціяльну революцію; він розвивав погляд на історію, як на вічне чергування періодів підвисшення догори і зниження филь революції. Ленін думав тільки революційними категоріями, він довго жив на еміґрації. Докладчик мав вражіння, що Ленін не мав ніже реального уявлення про Росію.

Умови, що облегчили Леніновi захоплення влади в Росії, докладчик представляє так:

1) Правляча перед революцією верства в Росії була тонким шаром аристократії, що не була ні політично орґанізована ні політично активна, їзза абсолютистичного режіму в царській Росії. Вона привчилася все отримувати від бюрократичного уряду: ініціятиву, почот і матеріяльні блага. Після реформ Олександра II-го вона масово пішла на службу в бюрократію, все більше губила інтерес до хліборобського заняття і загубила звязок з масами населення, живучи або закордоном, або в столиці.

2) Інтеліґенція, що складається переважно з людей вільних професій (лікарі, адвокати і т. д.) і урядовців, як політичний чинник не мала значіння.

Комерція і банки були настільки в примітивному стані, що в публичному житті поважної ролі не грали.

Жидівство, тому що його права були обмежені, в масі було готове підтримувати кожду революцію і кожду опозицію.

Інше положення було на Україні. Тут земельні власники не загубили ще звязку свого з землею. Інстинкт приватної власности тут був ще живий. Це пояснюється тим, що на Україні кріпацтво, накинене Москвою, проіснувало недовго. З козаків і селян на українському плодючому чорноземі витворилася велика числом кляса заможного дрібного землевласника. Ця кляса була досить культурна. Спільний інтерес хліборобства єднав її з класою аристократії. Численна була також кляса середних землевласників, вона була звеном, що лучило ті два бігуни.

Історія України це історія вільної землевласницької класи. Найбільшим впливом ця кляса користалася за старої Гетьманщини в 17 — 18 ст. Вона підняла тоді Україну на високий степень культури так, що в 18 ст. Україна мала відносно більше шкіл ніж в 20 ст. за царських часів. В старі часи Україна мала богато точок контакту з західною Европою — науковых, дипльоматичних, господарських і династичних. Київські княжі родини були споріднені з рядом західньо-европейських княжих дворів. Це тяглося аж до татарської неволі, коли звязок з Европою був перерваний і відновився щойно після звільнення українських земель від татарського панування.

Зовсім інше положення було в Північній Росії. Тут середна кляса майже не існувала. Здекласована інтеліґенція не мала будуччини і, невдоволена своїм становищем, масово йшла в революцію. Суворий поліційний режім до крайности обмежував діяльність провінціяльних (земських) муніципальних громадських урядів і тим також штовхав їх в революцію.

Бідна земля на півночі сприяла там пролетаризації селянства. Система »міра« на півночі наближалася до земельного комунізму. Земля не була там в індивідуальному посіданні селянства. Це сприяло захопленню влади комуністами. В цьому ґрунтовна ріжниця від України. Тут були зовсім інші земельні відносини, панувала індивідуальна дрібна земельна власність і тому на Україні з самого початку й дотепер відношення широких мас населення до комунізму — ворожне.

Трудноці Великої Війни обезсилили режім абсолютизму. Вони обєднали всі опозиційні елементи, щоб нанести рішучий удар абсолютизмові. Наслідком війни була революція. Тоді як реакціонери сподівалися, що війна дасть їм в руки диктаторську владу, держава швидким темпом йшла на зустріч своїй загибелї, не маючи сил відірватися від своїх основних засад — насильної експансії, поневолення інших народів, абсолютизму.

В 1917 р. большевицька революція покінчила з пануванням вищих кляс при царському режімї й не мала великого клопоту, щоб скинути ті слабенькі ґрупи помірканої опозиції, що стала на чолі Тимчасового Всеросійського Правительства (Керенського), яке не мало коріння в масах. Пізніше злий ґеній Леніна захопив у свої руки діло російського кольоса.

Большевики примінили методи царської Росії не тільки до внутрішних справ, а й до своєї зовнішньої політики: експансія при помочі сили, пропаґанда і т. д. Третий Інтернаціонал замінює собою большевикам релігію. Остаточна ціль — всіх підпорядкувати цій »релігії«. Метода большевиків — завжди наступ, атака. Відхід завжди тільки тимчасовий з тактичних міркувань длятого, щоб знова перейти в наступ, вичекавши догідних обставин. Ось приклади:

»НЕП« 1923 року, чужинецькі концесії, частинне відновлення приватної власности, напр. поворот будинків по містах і т. д.

Але основна ціль завжди залишається та сама: підготовка ґрунту для світової революції шляхом підточуючої

роботи в світі, творючи хаос, руйнуючи режіми демократичного парляментаризму і всякі інші...

Німеччина була змушена прийти до »Рапалля«, бо вона в звязку з СССР шукала знаряддя для знищення Версальського диктату.

Німеччина дала СССР — кредити, спеців, інструкторів, а »Совіти« створили в Німеччині сітку комуністичних орґанізацій, використали »Рапалльо«, щоб зорґанізувати Німецьку Комуністичну Партію (6 міліонів людей!) і захопити в свої руки всі центри німецьких »Ґеверкшафтен« — Професійних Робітничих Союзів. Більше 2 міліонів зорґанізовано в »Червоним Фронті«. Середні кляси зруйновано, великі міста деморалізовано. Все росхитано, всюди брак стабілізації. Ґітлер врятував Німеччину, відтак і цілу Центральну Европу від червоної пошести.

Коли Третий Інтернаціонал побачив, що Німеччина визволяється зпід його впливів, почав підтримувати »Версаль« і шукати спілки з Францією. Разом з тим Франція стає головним обєктом совітської пропаґанди. Головні політичні позиції у Франції й у першу чергу муніципалітети захоплюють комуністи. Помірковані політичні партії зникають. Франція все виразніше ділиться на два фронти: марксівський (»Фронт Популер«) і національний (»Уніон Католік«, »Круа де Фе« й »Селянський фронт«). Французька армія вже не аполітична, вона починає приймати участь в політичних розрухах.

В Еспанії паралельно розгоряється кріза за кризою, особливо коли фактичний провід над марксистами переходить до рук відомого досвідченого большевицького ката-аґента Белі-Куна. Своєю соціяльною і політичною структурою Еспанія дуже нагадує Росію. Тонкий шар аристократії, слаба середня кляса і мало-культурне селянство та пролетаріят: їх легко втягнути під вплив демаґоґії.

Совітську пропаґанду провадять в Европі під знаком обєднаних Інтернаціоналів Другого і Третього.

Навіть Анґлія, як виявляється, не імунізована проти тої пропаґанди: підчас останніх виборів 10 міліонів голосів одержали консерватори і 9 міліонів опозиція, що на своїм прапорі виписала: соціяльна революція, клясова боротьба, націоналізація банків, транспорту, індустрії і приватної власности...

Большевики намагаються відтягати публичну опінію від важних внутрішних справ тим, що концентрують увагу на справах зовнішніх. Вони лякають суспільність вигаданими примарами Европи як: Ґітлер, Муссоліні, — і намагаються штучно ділити людей на ріжноманітні політичні табори, націковуючи один на другого, щоб відвернути увагу від своєї деструктивної роботи, яку обидва Інтернаціонали провадять в кождім краю. Вони викликають всякі сварки між політичними таборами, щоб всюди лекше просякали совітські впливи: прикладом того може служити хочби їх робота в Союзі Народів.

На сьогодня головна ціль большевиків — зруйнувати консервативну Анґлію за допомогою III Інтернаціоналу і його приятелів в Европі.

Вони підточують некомуністичний світ за допомогою всяких протинаціональних і протиконсервативних сил.

Жиди не мають своєї держави. Вони расово дуже сильні і розкинені по цілому світі. Тому їх психольоґія дуже наближена до інтернаціональної доґми Леніна і тому вони являються природніми адептами політичної і соціяльної пропаґанди III-го Інтернаціоналу. Тому їх використовують Совіти для політичної ціли, знаючи, що анґлійські, німецькі, еспанські, російські й усякі інші Жиди — це все одна »неподільна« родина.

Для слідкування за питанням національних меншостей і для спрямування цього питання в річище роботи II-го й III-го Інтернаціоналів служать ріжні установи для цього призначені: напримір: »Українське Пресове Бюро« в Лондоні (Макогон, Мелоне), або лондонський »Анґло - Український Комітет« (Мелоне, Ап-Лінкольн, Вількінсон, Горрабин та інші. Останні три Жиди).

Для успішного поборювання большевизму і марксизму не досить бути антибольшевиком, або анти-марксистом. Треба мати конструктивну програму й уміти її проводити в життя. Совіти тому мають досягнення, що вони послідовні й систематичні в програмі й діяльности, хоч їх цілі утопійні. З початку вони руйнують все некомуністичне, потім будують світову, велику, комуністичну державу.

Україна й Українці по своїому історичному минулому, соціяльній і політичній структурі, по культурі і по тенденціям стоять в різкій опозиції до совітської політики. Совіти весь час намагаються зломити опір Українців. Ця боротьба коштувала Україну досі коло чотири з половиною міліонів заслaних в північні ліси і до 6 міліонів заморених голодом, що був штучно викликаний совітською владою в 1933 році, коли ця влада з осени відібрала у населення майже всі запаси поживи. Це одначе не зруйнувало національних аспірацій України до незалежности.

Совіти тримають на Україні 17 дивізій червоного війська і до 70.000 війська »спеціяльного призначення«, так званих ОҐПУ. Це стан воєнної окупації України. Совітська Конституція має параґраф 3-ий, який дає кождій складовій частині Совітського Союзу, в тім також Україні, право власновільного виходу з Союзу. Та це тільки на папері.

Є богато ознак того, що населення, навіть на півночі, там, де раніш була головна опора Совітів, перетомлене совітською пропаґандою. Наочним доказом може бути хоч би й факт, про який пише й совітська преса — зменшення, не дивлячися на всі привілеї, орґанізації комуністичної молоді (Комсомолу) більше як на половину.

Совітська влада боїться мобілізації і не хоче війни, бо мобілізація населення моглаб стати кінцем панування большевиків.

Японія хоче усунути совітські й взагалі европейські впливи в Китаю, але разом з тим Японія не хоче ослабляти діяльности Совітів в Европі, бо ослаблення Европи на руку японській політиці на Сході. Тому ні Японія, ні Совіти не мають причини починати війну на Сході.

Торґівлю й дипльоматію використовують Совіти для своїх цілей. Характеристична в цьому відношенні історія визнання Совітів Америкою. До визнання Совітів Америка експортувала до СССР пять разів більше ніж після визнання, хоч Совіти й були щедрі на всілякі обіцянки Американцям, аби тільки ті їх визнали. Булліт, що став американським послом в Москві від Злучених Держав, був великим прихильником Совітів. Він повіз з собою до СССР богато консулів в надії, що вони будуть потрібні при розвитку торговельних зносин. Але не минуло й пів року, як більшу частину консулів відкликано назад. Виявилося, що експорт з Америки зменшився настілько, наскілько експорт з СССР до Америки збільшився після визнання Совітів.

Совіти купили собі з Версалю. Дядько докладчика, колишній російський посол в Китаю і Персії, мав колись розмову з Чічеріном і Караханом (перший — совітський міністр закордонних справ, другий — совітський дипльомат в Китаю). Вони йому прямо сказали, що Версаль — це наш найпевніший друг в Европі. Одначе щоб лекше совітизувати Німеччину, Совіти про людське око поборювали всюди Версаль і заключили з Німеччиною умову в м. Рапалльо проти Версалю, та коли злякалися Ґітлера, кинулися з усіх сил підтримувати Версальський пакт і длятого вступили до Союза Народів.

Головні цілі Совітів — занархізувати европейську публичну опінію, зокрема розбити британську конституційну лінію і знищити Британську Імперію, головну реґуляторку світової політики.

Два світи не можуть істнувати разом — національний і большевицький, який являється обєднанням всіх інтернаціональних сил і концепцій.

Фашизм в Італії і ґітлеризм в Німеччині відродили національно ці дві країни. Спираючись на середні кляси, замінивши ворожнечу і боротьбу кляс їх співпрацею, обєднавши нарід національно, відродивши в масах ідеалізм і поставивши в державі на перше місце боротьбу з безробіттям, вони відродили таким чином конструктивну програму здорового консерватизму й довели до щасливої злуки історії, традиції й поступу.

Примітка Ред. „Н. Зорі": Містимо сей допис задля богатого фактичного змісту, який він дає й задля оригінального підходу до оцінки обставин і подій, що викликали большевизм в Росії, як також причин того, чому большевизм органічно противний Українцям як нації. При кінці допису було твердження, немовби фашизм і гітлеризм відокремили Церкву від держави. Ми се місце пропустили, бо воно формально не відповідає дійсности навіть в Німеччині, а в Італії не відповідає дійсности також фактично. В тій справі очікуємо вияснення від Вп. Дописувача. Інтересна ся доповідь також тим, що є хтось в українській суспільности, що насвітлює великоукраїнську справу перед чужими з точки погляду наших національних інтересів.

Хто орґанізує

»Світовий конґрес молоді у справі мира«.

При кінці серпня або з початком вересня с. р. має відбутися в Женеві »Світовий конґрес молоді у справі мира«. Кличі, під якими скликають той конґрес, вдаряють у струну релиґійности і навіть покликуються на католицьку ідеольоґію. Се має на цілі якнайчисленнішу участь у тій імпрезі катол. молоді. Справа відразу була підозріла. Сумніви потверджує факт, що у летючках розсиланих орґанізаційним комітетом є обвинувачення італійського фашизму і гітлеризму, а нема ні слова про релиґійні переслідування в Мехіку й Еспанії, а тимбільше в сов. Росії. Епископ Льозанни, Женеви і Фрибурґа, на запит католицької молоді з його дієцезії чи брати участь у женевськім конґресі, відповів: »Ми бажаємо побачити у світі правдивий мир. З симпатією витали ми й витаємо змагання пропаґанди сего мира. Не вирікаємося віри, що орґанізатори женевського конґресу мають добрі наміри і що богато сподіються зі своєї ініціятиви. Та не йде про намір, іде про факти. Отже, з одної сторони, ми переконані, що женевський конґрес як богато інших того рода не матиме практичних успіхів для утревалення мира, з другої сторони — ми переконані, що женевський конґрес матиме деякі висліди для зміцнення ідеольоґії, проти котрої маємо обовязок боротися з найбільшою енерґією.« Слушність становища епископа Бессона потверджують і дальші факти, а саме, що провід конґресу в руках некатоликів і явних або скритих комуністів.

Що сказав Муссоліні

Муссоліні виголосив у Римі велику промову. Він сказав м. ін.: В 14-тім році фашистівської ери застромлено білий прапор на окопі санкцій. Се не тільки ознака капітуляції, але й поворот до здорового розуму в світовій політиці. Заслуга тої великої побіди на господарськім фронті припадає в цілости італійському народові. Припадає мущинам, жінкам і дітям всеї Італії. Ніхто не задрожав, всі були готові до посвят маючи в серці певність, що цивілізація і справедливість затріюмфують в Африці і в Европі. Їх прочуття здійснилися і під лікторським гербом будуть здійснюватися також в будучині.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Комунікат Української Парляментарної Репрезентації

В „Ділі" в ч. 157 появився комунікат Української Парляментарної Репрезентації. Подаємо його в цілости:

В понеділок і вівторок 13 і 14 липня ц. р. тягнулися повний день засідання Української Парляментарної Репрезентації, на яких обговорювано теперішнє політичне становище українського народу в Польщі і проаналізовано становище в краю у звязку із заініційованою нормалізаційною політикою.

Нарадами проводив голова У.П.Р. В. Мудрий. Він їх і започаткував політичним рефератом, у якому склав річевий звіт з усієї дотеперішньої праці У.П.Р., проаналізував внутрішні і зовнішні відносини і відкрив над цим звітом дискусію.

Обширна дискусія і звідомлення послів і сенаторів із терену дали У.П.Р. поважний матеріял для устійнення підсумків дотеперішньої політичної праці. Передовсім стверджено, що польська політика на українських землях позбавлена всяких елементів суцільности і пляновости, а нормалізаційний курс не всюди унаглядниався у терені зміною на краще. В кожному воєвідстві інтерпретують духа нормалізації інакше, а на терені поодиноких воєвідств надають свою питому інтерпретацію нормалізації окремі старости. Таким чином у трактуванні українського національного життя і його потреб панує в адміністрації на наших теренах повний хаос.

Далі стверджено, що на шкільному й господарському відтинку політика мало змінилася, а на земельному загострилася.

І так: справи реактивування розвязаної в часі пацифікації 1930 р. тернопільської гімназії не поладнано, української мови навчання у неправно зутраквізованих народніх школах не привернено, так само не зроблено нічого в справі зміни шкільного закону Грабського — Туґута; на господарському відтинку нівечиться часто дорібок власних сил і ведеться далі екстермінаційну політику у справах земельних, зокремаж не затверджується контрактів купна землі для місцевого населення, натомість підтримується і переводиться кольонізацію на найбільше перелюднених галицьких теренах. Так само не зроблено нічого для забезпечення праці великій масі сільських безробітних або за мало звертають уваги на визиск рільних робітників.

Занепокоєння серед українського громадянства викликує закон про охорону границь держави, тимбільше, що у деяких прикордонних повітах уже тепер помітні спроби обмежувати діяльність українських культурно-освітніх і господарських установ.

Накінець стверджено, що з висунених У.П.Р. домагань до уряду у справі заспокоєння найнеобхідніших потреб українського національного життя на ріжних відтинках, поладнано досі дуже мало і то переважно незначних справ. Практика виявила, що темпо в розгляді і полагоді пильних потреб українського національного життя не стоїть у ніякій пропорції до їх конечности і наглячости.

Місцеві чинники влади, як це видно з терену, далі підтримують москвофільство, зокрема на Лемківщині, а давно порішена в уряді справа Народнього Дому досі недоведена до кінця.

У самоуправній ділянці не шанують місцеві чинники адміністрації навіть міністеріяльних розпорядків про двомовні надписи на самоуправних установах. Стверджено, що тягарі на адміністрування теперішніх самоуправних установ є понад сили нашого селянства.

Цей фактичний стан відносин рішено представити центральній владі, та домагатися усунення всіх тих перешкод, які стоять на шляху до нормалізації відносин, а також домагатися приспішення полагоди цілої низки справ, які є необхідні для потреб національного українського життя.

Українська Парляментарна Репрезентація висловлює признання широким колам українського громадянства за солідарну підтримку у боротьбі за українські національні права в Польщі, та рівночасно закликає до дальшої зміцненої праці на всіх відтинках українського зорґанізованого життя.

Примітка Ред. „Нової Зорі": Найцікавіше в тім комунікаті місце, що в нім сказано: „нормалізаційний рух не всюди унаглядниався у терені зміною на краще." Значить, що є зміни на краще по тім курсі, тільки н е в с ю д и. А які ті зміни „на краще", прекрасно видно таки з того комунікату. По льоґічнім противенстві в нім видно, хто його укладав або „поправляв" по уложенні: очевидно два відомі „провідники", пп. Мудрий і Целевич, що недавно вправлялися в політиці розмовою з п. Оиїолою. Цікаве ще те, що в комунікаті панове з УНДА не оповістили собі вже „довіря від народу", але заступили його — признанням широким колам „за солідарну підтримку"... Се свідчилоб, що стидаються вже писати виразно про довіря. По перечитанню цілого комунікату мимохіть хочеться перечитати ще те, що сказав в Ж е н е в і перед цілим світом п. Макарушка про поладнання відносин... Зміст тих двох заяв разом зложені булиб дійсно гумористичні, — якби не були такі траґічні для нашого народу...

Шкідлива сварня

„Нове Село" в ч. 29 пише:

На останніх Загальних Зборах Центросоюзу у Львові балакалось між іншим також про взаїмовідношення між українською кооперацією та українським приватним купецтвом. І підчас того головний директор Центросоюзу п. Шепарович заявив, що кооперація не допустить приватного українського купецтва на село та візвав кооператорів, щоб поборювали в краю серед українського громадянства наростаючу прихильність до приватників. Отой ворожий виступ головного директора краєвої кооперативної установи викликав велике здивування й обурення не лише серед українських приватних купців і промисловців, але й цілого українського громадянства. Бо як не обурюватись, коли наша кооперація, замість співпрацювати по дружньому з нашим молоденьким приватним купецтвом і промислом, розпочинає з ним війну. Розпочинає війну не проти чужого, розпаношеного в нас купецтва, а проти рідного, українського.

Щоб оцінити повну безглуздність і шкідливість тої боротьби проти приватного купецтва, треба вглибитися в суть справи.

Кожде купецтво, все одно: приватне чи кооперативне, се посередник між споживачем і виробником. Здорове купецтво старається ту свою службу виконувати так, щоб і виробник і споживач були з того посередництва вдоволені. В тій цілі задоволюється невеличким зиском і не використовує ні виробника ні споживача. Інакше є з купцями-визискувачами. Вони не вдоволяються невеличким зиском, але стараються нечесними способами якнайбільше розбогатіти і то так коштом виробників як і споживачів. Так звичайно поступають чужі купці, які нічим не звязані з громадянством, серед якого вони провадять купецтво.

Наше кооперативне і наше приватне купецтво треба зачислити до того першого роду купецтва, яке хоче чесно служити своєму громадянству. Це що серед громадянства „наростають симпатії до приватників" — як це ствердив директор Шепарович — це для наших приватних купців велике признання, що вони свою службу для народу добре виконують. Бо й справді наші приватні крамарі стараються дати і добрий товар і по низьких цінах, а зисків з торговлі не марнують, але розбудовують рідний промисл. І завдяки приватній підприємчивості виростає одна фабрика за другою та кожда дає щораз більше праці українським безробітним масам.

А велитеньска кооперативна орґанізація здобулась заледви на одну одніську фабрику мила, тай то започатковану приватником. І треба признати, що провадить її нездарно, бо не може її розбудувати навіть так, щоб могла покрити власне запотребування. Це направду найкраще свідоцтво нездарности кооперативного купецтва, що маючи вже власну фабрику і запевнений збут, не може її розбудувати у велике підприємство, але все ще держиться рямців малесенької фабрички. У приватника таке неможливе. Нехай директори Центросоюзу порівнають розвиток своєї фабрики з розвитком приватної фабрики п. Левицької, або молоденької „Дендри", то самі побачуть, що вони варт. Кілько праці українським родинам дає велика кооперація, а кілько малі скромні приватники. Тож не дивниця, що серед громадянства наростає щораз більша прихильність до нашого меткого приватного купецтва, а нехіть до нездорового кооперативного купецтва (не всього, бо по деяких Повітових Союзах Кооператив працюють дуже меткі і спосібні та ідейні кооператори. Найгірше справа стоїть в краєвих кооперативних торговельних осередках). І це здається головна причина чому директори Центросоюзу виповіли війну приватникам. Але забули вони, що справу вирішує громадянство, а не директори. Громадянство вже її вирішило, ставлючися прихильно до приватників. А розпочату директорами Центросоюзу нагінку на приватників воно повинно закінчити так: наказати директорам кооперативних осередків, щоб вони так само совісно виконували свої обовязки як приватники, тоді не будуть потребувати боятися їх конкуренції. Але доки директори будуть дбати лише про себе та ще будуть з захланности нищити приватне купецтво, то тоді зроблять для чужого купецтва місце серед нашого народу, яке всіми заставками пхається на наші землі.

Ще з кількох інших причин не можна підривати приватного купецтва. Є ділянки, в яких приватникам ніяк не дорівняє кооперація. Наприклад ціла велика чеська кооперація не придбала чеському народові і державі тілько слави і грошей як бідненький спритний шевчик-купець Батя. Даймо спромогу вирости нашим Батям, що дадуть працю десяткам тисяч українських родин.

І ще одна дуже важна причина наказує нам не класти всіх карт на кооперацію. Державна влада накладає на неї щораз тяжу руку і чимало готових кооперативних установ від українського кооперативного пня прищіплює до польського. А свідомого приватного купця не перещіплять. Тому українське громадянство мусить рішуче заборонити кооперативним крамарям, щоб не розпочинали сварні з приватниками, бо нам потрібне однаково сильне приватне купецтво як і кооперативне і ті обидва купецтва мають чесно з собою співпрацювати, а не сваритися.

Жниво

„Українські Вісти" в ч. 163 принесли отсю статтю:

Рік тому УНДО покинуло ходи задними дверми і вже явно й славно започаткувало т. зв. політику угоди. Навіть на думку не прийшло ундівським провідникам, що по році вони стверджуватимуть, що відносини не лише не покращали, не лише не залишилися такими як були тоді, але — як читаємо в комунікаті УПР — ще погіршилися.

Цей, перший того рода комунікат ундівських послів і сенаторів, (але не останній) — варт застанови: як це сталося, що політична партія, яка в своїх руках мала керму майже всього національного життя — всі установи й товариства; яка мала майже беззастережне підпертя церковної ієрархії; яка на свою політичну карту кинула й Просвіту й кооперацію; яка дала все, на що її було стати, так на внутрішньопольськім, як теж на міжнароднім форумі — як це сталося, що така політична партія, після стілько надій, про які нам приходилось читати рік тому взад — нині стверджує надто драстичними словами повний неуспіх своєї політики?

Моглиб ми мати нині злобну „шаденфрайде", мовляв, ми вже рік тому передбачили, що так станеться. Та не про „шаденфрайде" йде в цьому випадку. Йде про те, щоби з пройденого витягнути науку на будуче й щоби на будуче українське громадянство не йшло безкритичною чередою за оманами навіть тих, що їх доля видвигнула на передові й відповідальні становища в нації.

Ми твердили, що історія візьме такий оборот. А мали ми до цього підстави, бо бачили, що УНДО штовхнуло на шляхи нової політики не почуття своєї сили але в л а с н е б е з с и л л я.

Крок ундівських провідників — це був не власновільний політичний акт, але а к т к а п і т у л я ц і ї людей зневірених і застрашених. До того до людей, що ділали, можливо, в найліпшій вірі — приссалися хмари карієровичів, користолюбців, людей, що користаючи з „оказії" під фірмою великих гасел забезпечували свої особисті позиції.

Така збиранина не могла у контрагента викликати респекту й тому вона нічого не могла здобути для нації, хіба лише випросити для себе.

Вже в самих початках „нової ери" УНДО зійшло з позицій контрагента. З хвилиною, коли воєводи рішали, хто з ундівського боку має бути послом, — а до старостів і воєводів ходили цілі процесії кандидатів — з тою хвилиною УНДО втратило характер незалежного контрагента й стало інтеґральною частиною урядового табору.

Це пімстилося. І рік діяльности ундівської репрезентації це були жнива того, що вона засіяла.

Марні ті жнива. Марніші, як припускали найбільші песимісти, але попадати з того приводу в розпуку — годі. Узброєне в ще один, дорого заплачений досвід, українське громадянство мусить в і д б у д о в у в а т и с в о ю с и л у як єдину запоруку якихнебудь національних успіхів.

На безсиллі ще ніхто ніколи нічого не збудував. Сили не відбудують очевидно ніколи ті, що потонули в безсиллі. Політика— тверда штука, вимагає твердих людей. Людей здібних жити, але й політично вмерти, якщо цього вимагає загальна справа.

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

З краю

Чи направду нові православні мученики?

Пишуть нам:

Щойно перечитав я статтю »Памяті нового мученика за православну віру Ст. Примака« в 27 ч. варшавського »Слова« з 5.VII. 1936, де тов. Заїкин набожно виводить розквіт правосл. віри в Галичині »по 140-літнім терорі Австрії« і згадує »нових мучеників за православну віру«.

Хто не знає справи Корчина і Яблінки (тай прочих), мігби дійсно бодай на хвилю зложити набожно руки та впасти жертвою виводів Заїкина, себто признати розквіт! православя за правду, а згаданих за мучеників. Тимчасом хто добре втаємничений в ті два гнізда схизми, той мусить зовсім інакше глянути на ту справу. Особливо щодо тих »мучеників« мимохіть тиснуться мені слова: »Хто чим воює, від того й гине!« — Бож знайте тов. Заїкин, що до вибуху православя в тих двох гніздах не дійшло в такий набожний спосіб »по 140-літнім терорі Австрії«, як ви собі представляєте, але в цілком инший нікчемний і брутальний спосіб: в обох місцях не догоджено низькій амбіції деяких осібняків, що уважали себе за провідників в тих гніздах. А ті на злість, що знехтовано їх низьку пристрасть (волю), перейшли на православя. Будьте певні і спокійні, що ті провідники-агітатори зовсім не знали і не чули за 140-літний гнет і терор Австрії, ані не чули ніякої симпатії і то найменшої до православя. Вони булиб перейшли навіть на кальвінізм, протестантизм, штунду, чи якунебудь секту, щоб лише зробити на злість тим, що не хотіли задосить учинити їх пристрастям. А що перейшли на православя, то зовсім случайно. Пождіть ще трохи, а побачите, як не один з тих, що перейшли на православя, перейде на протестантизм, штундизм чи безвіря. Не думайте, що їх днесь задоволяє і держить православна віра. О ні! Ось вам красний примір: Один з провідників православя так недавно висказався до одної особи вищепоставленої: »Що мені дасте, а я тих православних, що є в Яблінці, переведу на польське«. Та особа відповіла: »Дайте мені спокій, я не хочу таких Поляків, я вам дам ще кілька золотих, лиш держіть їх собі при православю, бо ті люди лише до сего спосібні«. — Знайте, пане Заїкин, що приступлення прочих поза агітаторами до православя не наступило в формі якогось набожного відруху, але відбулося під впливом підлого і брудного насильства або страху.

Ось вам примір: Коли в однім з тих гнізд прийшло до релігійної війни, многі опиралися і то сильно тій новій вірі. Тоді шайка агітаторів придумала такий спосіб на одного, що найбільше опирався. Вечером, коли сей бідняга вертався до хати, зловили його, побили і грозили йому ще тящими побоями, коли не приступить до їх віри. Та крім сего казали йому урочисто присягнути, що стане »щирим православним«. Той бідняга під напором такого насильства пристав до православних і є ним до нині, бо не вміє розвязати собі тої справи, кажучи: Я мушу вже бути православним, бо я присяг. Таких примірів мігби я навести більше як за Яблінку так і за Корчин, бо я з ними зріс і виховався, а ви, тов. Заїкин, лише колись приїдете на хвилю з проповідю, а відтак випишете дурниці. Знайте, що заки прийшло до православя в тих двох гніздах, то перш посипалися буки і полилася кров і то якраз зі сторони розбурханих православних.

Коли ви нині хочете хвалитися своїми мучениками, то помиляєтеся і то грубо, бо се лише справджується та свята правда, яку висказав Ісус до св. ап. Петра: »Хто чим воює, той від того гине«.

І коли нині власне в одній хвилі прийшло в обох станицях — в Корчині убийство церковного старости, а в Яблінці побиття батюшки, то пригадайте собі ту святу правду. Чи то якраз тепер не прийшла та хвиля, що той меч, яким тому кілька літ воювали ваші збаламучені одновірці, запроваджуючи православя, нині звертається проти вашого православя, а в першій мірі проти його чиновників. Той меч, що спричинив православя, нині має його стерти з лиця землі і то не лише в Галичині, але й по всіх усюдах, бо й не інакше було від часів Керулярія. Се не мучеництво, пане Заїкин, а відплата.

Відтак не спихайте вини на якісь темні сили, бож в Яблінці покликані чинники глядаючи за виновниками замаху на батюшку, не шукали їх ніде інде лише між вашими одновірцями і лише такі арештовані в тій справі. А що буде, як перед судом покажеться, що справниками сих замахів були ваші »ясні сили«, що ви собі їх виховали? Щож ви тоді напишете?

Яблінсько - Корчинський.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. п.

Земельні реформи в Польщі?

В польській пресі появилися поголоски, що правительство приготовляє проєкт земельної реформи. На парцеляцію між малоземельних і безземельних будуть призначені передовсім ті маєтки, що надмірно задовжені й залягають з податками. На земельні реформи й уряджування сільських господарств держава призначить коло 180 міл. зл. Заспокоєння господарських потреб селянства міродатні чинники уважають одним з найпильніших завдань. Земельну реформу вважають найлучшим способом зєднати селянство для режіму не оглядаючись на політичних провідників селян.

Совітські подружжа

Совітська преса займається в останнім часі культурними відносинами краю, що згідно зі статистикою дають трагічний образ родинного життя в Совітах. Особливо цікаві статистичні дані щодо самої Москви. Виходить з них м. ін., що на 100 подруж заключених в 1934 р. 37 проц. розвелося. В 1935 р. се відношення зросло на один проц., та вже у травні с.р. дійшло до 50 проц. А саме, з 4.381 подруж 2.040 розвелося. Найтрагічніше в тім усім се, що по розводі подружжа зовсім не журяться долею своїх дітей. На 77 подруж розведених у Москві в однім місяці аж 47 не дбало про дітей.

Слава скоро минає

Французький часопис »Жур« наводить новий примір на умовність і нетривкість слави. Недавно коло памятника Клеманса на Елісейських Полях у Парижі переходила 30-літня жінка з двома дітьми. Старший хлопчик прочитав надпис на педесталі, обернувся до мами і спитав: Мамо, а сей чим славний? — Мати ляконічно відповіла: Звідкиж я можу знати, що він зробив?... — Так скоро забувається великих людей...

Пчоли покусали хлопця на смерть

В місцевости Вороні, поморського воєвідства, лучився такий випадок. На 4-літнього хлопця напав в огороді рій пчіл. На крик дитини надбігла мати. Вона схопила непритомну вже дитину і втікла з нею до дому. Дитина була так сильно покусана пчолами, що мимо негайної лікарської помочі померла у страшних муках.

ОСИП НАЗАРУК 55)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Вкінці останний наш монарх з Рурикового Роду, Юрій II, сам вихований на латинській основі, приняв особисто грецьку віру, потому покинув її, знов вернув до латинської і пробував востанне поставити її в основу великої будови. За те й життям наложив.

А потому почалася довга аґонія нашого народу, така подібна до долі церкви сеї! Вона також мала такий час, що не було в ній за що навіть лямпи засвітити на гробі мученика-апостола. І як по церквах Риму так і по наших церквах довгі століття худоба паслася в траві аж до вівтарів їх. Й азійські орди таборували на землях наших і в церквах наших.

А вкінці довершив укріплення нашої віднови і будови Божий чоловік не княжого роду: синтезу сходу й заходу в народі нашім окропив кровю своєю св. священомученик Йосафат, ставши твердо при скалі Петровій. І пішов слідами св. Петра аж до мученичої смерти. Він св. Петро нашої Церкви. І нарід наш жде обовязок по силам його рук і духа виставити йому колись церкву-памятку значінням анальоґічну до тої, котру виставлено тут св. Петрови. Де і коли стане вона — в усій пишноті й величі своїй?

Тут конфесія наша. Тут найглибше місце нашої історії. І або ми як нація щиро помолимося при ній і духом обновимося, або пропадемо й так перейдемо в інші народи, як перейшли складові частини поганських святинь у християнські святині.

І що той пропаґує! Будову церкви в честь св. Йосафата та ще й до того дорогої церкви! І на що того? Чи не лучше зібрати гроші й роздати вбогим?

Таке подумає собі не оден з наших „спасителів України“. Бо з таким замітом все можна зустрітися, кілько разів мова про будову церкви або прикрасу її. А мені тоді при таких замітах все пригадується 12-та глава евангелії Йоана, улюбленого ученика Спасителя. Вона звучить так:

Тоді Ісус шестого дня перед пасхою прийшов у Витанію, де був Лазар, котрий був умер і котрого воскресив із мертвих. Там зробили Йому тоді вечеру, і послугувала Марта, Лазар же був оден з тих, що сиділи за столом. Маріяж взявши міру мира нардового, предорогого, намастила ноги Ісусу тай обтерла волоссям своїм ноги Його: господаж повна була запаху від мира. Тоді каже оден з учеників Його, Юда Симонів Іскаріотський, що мав зрадити Його: „Чому мира сего не продано за триста денаріїв та не роздано вбогим?“ Сказав же се не тому, що дбав про убогих, а що злодій був і скриньку мав і носив, що вкидано в неї. Рече тоді Ісус: „Остав її. На день похорону мого приховала се. Вбогих бо маєте всякого часу з собою, менеж не всякого часу маєте.“

Нема заведикої дорогоцінности, якої не требаб посвятити для звеличання Церкви як символу скарбниці і жерела Божої ласки над людьми. Без того все, що людям видається цінним і вартним, буде тільки предметом злочинного змагання і злочину, котрий остаточно доведе лиш до занепаду всіх, що підляжуть йому.

Смішні всі, котрі думають, що Церкві як такій залежить на громадженні земних скарбів, бо — мовляв — ніде не можна зустріти тілько дорогоцінностей, що в церквах. І деж ті дорогоцінности мають лучше місце ? Чи може на слабім тілі жінок, котрі за короткий час сходять в могили і розкладаються ? Чи на зарозумілих головах мущин і одягах їх? Чи там, де розум і побожність наказують пошанувати Творця вселенної і всего, що добре і благородне в людині, пошанувати в цілі скріплення того, що добре в людях. (Далі буде).

Україніка

в Polsk'ім Słownik'y Biograficzn'im.

Уривок з рецензії в „Записках ЧСВВ". VI, 1—2. Львів—Жовква 1936. 423—426.

Polski Słownik Biograficzny (Abakanowicz Abdank Bruno — Beynart Wojciech). Tom I. Z zasiłkiem funduszów: Kultury Narodowej i im. N. Bucewicza. Nakładem Polskiej Akademji Umiejętności. Kraków 1935. 19·5×29, XVI+479+(1).

Від січня 1935 року появляється вищезгаданий твір що другого місяця в окремих зшитках за редакцією В. Конопчинського. Словник цей призначений для широких інтеліґентних кругів і ціль його виключно інформаційна. Маємо в нім життєписи визначних людей від найдавніших аж до наших часів, у першу чергу польських діячів. Крім них денеде стрічаємо також життєписи й чужинців, що жили й працювали на польських землях, і деяких Українців. Вартість і значіння поданих життєписів у першім томі дуже високі. Неодні зпоміж них мають прикмету коротких наукових статтей. Для наукових цілей велике значіння мають бібліоґрафічні списки відповідної літератури по кождім життєписі. В цім томі приняло участь 275 співробітників з Польщі і зпоза Польщі. Співробітники ПСБ-го це визначні й знані польські вчені. Зпоміж українських учених у І томі приняли участь: Андрусяк М., Барвінський Б., Свєнціцький Ів., Кордуба М. й редактор »Записок ЧСВВ.« о. Й. Скрутень ЧСВВ., одинокий зпоміж наших духовних кругів.

Не думаємо давати повну оцінку згаданого твору. Відмітимо тут лише **Ukrainica** авторів Українців і Поляків. В цих **Ukrainica** найперше приглянемося й звернемо увагу на те, що нам дороге й що нас цікавить, а це **Basilianica**. Цим справам присвячені одинокі 3 статті о. Й. Скрутеня ЧСВВ про Василіян: Антоновичів Юліяна й Сильвестра, Баковецьких-Мокосіїв Йосифа й Венедикта й Башнянського Ігнатія. З тих статтей довідуємося, що Василіянин Юліян Антонович († 1824) з Литовської Провінції ЧСВВ довгі роки (1783-1802) вчителював у василіянських школах у Володимирі Волинськім, де вчив математики, фізики, вимови й мов: французької, італійської та анґлійської. Друком напечатав: 1) **Mowa z okoliczności uroczystego obchodu stoletniej pamiątki zwycięstwa Jana Sobieskiego... pod Wiedniem... r. 1783, dnia 12 paźdz., 2) Powitanie Nayiasnieyszego Stanisława Augusta... Przeieżdżaiącego przez Włodzimierz do Kaniowa od Szkół Tamecznych Pod Dozorem Bazylianow Prowincyi Litewskiey Roku 1787. Dnia 7. Marca z aktow szkolnych wyięte. Warszawa 1787. 16× 19·5, 16,[1]) 3) Grammatyka ...angielskiego ięzyka. Warszawa 1788, 12⁰, k. 6 + ст. 144 + k. 6, 4) Starzec pobożny, wiersz naśladowany z prozy (б. м. і р.).** Крім цього о. Ю. Антонович укладав пісні й мабуть видав також граматику італійської мови. Брат його Сильвестер Антонович († к. 1809), також Василіянин, був протоігуменом і візитатором василіянських монастирів у Литовській Провінції, кобринським архимандритом і противником переходу священиків на римо-католицький обряд на основі постанов уряду з часів архиепископа І. Лісовського. Про Василіянина Йосифа Баковецького-Мокосія († к. 1655) довідуємося, що він був секретарем короля Жигмонта III, опісля василіянським архимандритом у Жидичині, врешті володомирсько-берестейським епископом. Тут маємо згадку також про брата його, а саме про о. Венедикта Баковецького ЧСВВ., б. секретаря королівської канцелярії († 1658). Врешті про о. Ігнатія Башнянського ЧСВВ дізнаємося, що він був сином уніятського священика Миколи й походив з села Пониквиця Мала к. Бродів (* к. 1786). По своїм батьку одідичив глибоку віру, горячу любов до католицької Церкви й прикладний патріотизм. Спочатку вчився в Бродах, до ґімназії ходив у Збаражі, 1804 р. вступив у Почаєві до василіянського Чина. Відбувши новіціят, учився дальше в Любарі й Кремянці й від 1808 р. в університеті в Вильні студіював фізику й математику. В 1811 р. отримав ступінь маґістра фільософії, опісля 1825 р. докторат з фільософії за свою працю: **O ciepliku i jego fenomenach z dołączeniem uwag o skutkach elektro-chemicznych.** Педаґоґічну працю почав 1812 р. в Любарі як професор математики й фізики й був там префектом від 1817 до 1819 р. З того часу маємо напечатану промову його до учеників у любарських школах з приводу річниці вступлення на престіл Александра I (з 12. III. 1818 р.). Працював також як професор фізики й префект в Овручі, Каневі та Умані. Коло 1827 р. став ігуменом у монастирі в Володимирі Волинським і директором у тамошніх василіянських школах. У 1834 р. митр. Булгак назначив о. Башнянського на архимандрита й від того часу почалося його мученицьке життя. Але в часах жахливої й траґічної ліквідації унії о. Б. проявив велику силу свойого характеру, глибоку любов до католицької віри й відзначився як мученик за унію. В історії василіянського Чина дістав назву **lumen Ordinis.**—Сюди приділимо ще одну вістку, що її подає сама редакція ПСБ-го в життєписі еп. Володислава Бандурського (1865-1932), а саме, що в нього як єпископа-помічника львівської архиепархії (римо-католицького обряду) відбувалися **перед війною „zebrania... і z jego wiedzą oraz moralną approbatą czyniono przygotowania do wydobycia zwłok św. Józefata i przewiezienia do Sokala, miejsca narodzenia ks. B-go, aby stworzyć w ten sposób miejsce odpustowe na pograniczu z wielką siłą atrakcyjną dla unitów zakordonowych". З приводу поданої цеї вістки Wat. у „Przegląd'i Wileńsk'im (XVIII. Nr. 22-23 з 19.XII. 1935) писав таке: „Czynił też biskup Bandurski przed wojną we Lwowie przygotowania do wydobycia ukrytych na Podlasiu w Białej relikwij patrona Unji, św. Józefata. Jeśliby wtedy relikwie te trafiły do rąk polskich, Cerkiew gr.-kat. nigdy nie przyszłaby do ich posiadania. Stało się jednak inaczej i relikwje te czekają w Wiedniu sposobniejszej do powrotu chwili".** Пізніше ці слова подала українським читачам »Нова Зоря« в уступі »Характеристичне« здержуючись »від докладніших коментарів до тих парад в помешканні р.-катол. епископа, бо вони самі за себе говорять томи« (»Нова Зоря«, XI. Львів 1936. Ч. 1 (900), ст. 22).

Інші **Ukrainica** відмітимо по азбуці авторів Українців і авторів Поляків. І так: 1) М. Андрусяк подав відомості про а) Байбузу Тихона, гетьмана запорозького війська в XVI-XVII ст. і про б) Балабана Д. († 1663), незєдиненого київського митрополита; 2) Б. Барвінський про а) о. Івана Бартошевського (1852-1920), професора у львівськім університеті, б) Александра Барвінського (1847-1926), педаґоґа, історика й політичного діяча, в) о. Мартина Барвінського (1784-1865), професора й ректора у львівськім університеті й г) Володимира Барвінського (1850-1883), публіциста й першого редактора »Діла«; 3) М. Кордуба про а) Агнесу (1137-1182), дочку Болеслава Кривоустого, жінку Мстислава Ізяславича († 1170), матір волинсько-галицького князя Романа й б) Анастасію (стол. XIII), другу жінку Болеслава, князя сандомирського й мазовецького, стрічну братаницю галицького короля Данила, дочку белзького князя Александра Всеволодича; 4) І. Свєнціцький про П. Беринду († 1632), православного черця й друкаря в Стрятині, Львові і Києві. — Польські автори: 1) Олена d'Abancourt подала коротеньку нотатку про нашого церковного маляра Андрія на поч. XV ст., одного з творців поліхромії в замковій церкві св. Троїці в Люблині; 2) Вол. Абрагам про галицького митрополита Антона в 2-ій пол. XIV ст. 3) А. Вольф про українську княжну Варвару невідомого походження, жінку мазовецького князя Болеслава IV в XV ст.; 4) В. Добровольська про Александра Балабана († 1637), старосту винницького, рогатинського й теребовельського, брата львівського владики Ґедеона. Авторка незазначила, що Александер Балабан надав привілеї-грамоти для монастирів в Уневі 1614 р. та Угорниках к. Отинії 1629 року (див. А. С. Петрушевичъ, Сводная галицко-русская лѣтопись съ 1600 по 1700 г. Львовъ 1874, 44, 80 і о. Р. Лукань ЧСВВ, Василіянські монастирі в станиславівській епархії. Львів 1935. 14); 5) Вл. Конопчинський про Абазина († 1702), козацького полковника; 6) С. М. Кучинський про кн. Андрія Всеволодовича з роду Рюриковичів у 1-ій половині XV ст.; 7) Є. Лятач про а) Юрія Балабана, полковника в короннім війську в XVII ст., б) Якова Барабаша, січового гетьмана за Хмельниччини та в) Івана Барабаша (-енка, † 1648), черкаського запорозького полковника; 8) І. Мйодушевський про Володимира Антоновича (1830-1908), українського історика; 9) о. І. Поплятек Т. І. про о. Теофіля Бачинського (1816-1886), сина греко-католицького священика в Богданівці (не подано в котрій), пізнішого Єзуїта римо-католицького обряду, заслуженого діяча на місійнім полі, що понад 250-ма місіями переорав усю Галичину; 10) М. Тирович про Івана Бабія (1893-1934), директора в українській Академічній Ґімназії у Львові.[2]) 11) о. Й. Умінський про Антона Ангеловича († 1814), першого галицького митрополита; 12) В. Харкевич про а) Арсена Берла († 1744), переяславського епископа та б) о. Симона Аксінкевича († к. 1819), греко-католицького пароха й засновника школи в Божині в ігуменськім повіті, в мінській губернії й 13) К. Ходиніцький про а)Петра Аркудія († 1633), що від 1591-3 і 1596-1609 перебував на наших землях і відіграв велику ролю в історії Берестейської Унії, б) Ґедеона Григорія Балабана († 1607), львівського владику, в) Ґедеона Григорія Балабана († к. 1618), жидичинського архимандрита й г) Лазаря Барановича († 1693), незєдиненого чернигівського владику.

Як бачимо, 13 польських учених помістило в цім томі 19 українських гасел. Українські вчені помістили 12 своїх гасел. Разом маємо 31 українських гасел авторів Українців і Поляків у І томі ПСБ. Порівнуючи подібні західно-европейські видання, що в них наші справи або пропущено або повно та основно не освітлено, з ПСБ-им, радіємо, що ми й наші справи хоч частинно дістали своє місце в ПСБ-ім, одначе зазначуємо, що 31 українських гасел у такім великім і просторім томі, як цей І том, рішуче мало. Також число наших учених (5) дуже мале супроти всіх 275 співробітників, що приняли участь в І томі.[3]) о. Роман Лукань, ЧСВВ.

[1]) Згадане Powitanie... зберігається між ін. в Василіянській Бібліотеці у Львові.

[2]) У списі бібліографії про пок. І. Бабія стрічаємо також „Нову Зорю", ч. 56 з 1934 р.

[3]) Дальше в цій рецензії автор подає деякі доповнення, уваги й desiderata. На кінець подає список 10 рецензій і голосів преси про І. том ПСБ-го.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

Німеччина не зречеться кольоній

Німецький міністр скарбу Шверін фон Кроссіґ виголосив у Кельні відчит про господарське положення Німеччини. Прелеґент відкинув усі рецепти присилані Німеччині з заграниці, бо вони не дають-ся примінити. Німеччина потребує інших способів боротьби з кризою ніж ті, що їх примінено нпр. в Анґлії. Числа безробітних в Німеччині не дається правдоподібно зменшити низше півтора міліона, бо ся справа звязана з питанням границь Німеччини. Німеччина домагається кольоній. Зречення їх булоб самовбийством. Половинна розвязка тої справи не задоволить Німців.

Вязниця на рати

Парлямент стейту Ню Йорку ухвалив дуже оригінальний закон. Особи засуджені на невеликі кари зможуть відсиджувати їх »на рати«. А саме приходитимуть до вязниці в неділю рано й оставатимуть там 24 год. В понеділок рано їх випустять на волю до другої неділі. Вони мусять посвятити тілько неділь, кілько днів виносить кара. Сей людяний закон оцінено з тою думкою, щоб люди, засуджені за дрібні простушки, не тратили своїх занять і могли вести нормальне життя.

Лан жита зперед століть

Анґліська наукова експедиція знайшла під горою Арарат у Вірменії, в дикій і недоступній околиці, невеличкий лан, де росли дивні й незнані ростини. Докладні досліди виказали, що знайдені ростини се ніщо інше як первісний лан жита. З нього цивілізовані народи продовж століть виплекали нинішні роди жита. Завдяки недоступному положенню й далекому віддаленню від людських осель сей „лан жита", що його люди покинули перед кількома сотками літ через самовисівання перетривав до наших часів. На внесок лондонського університету лан узнано резерватом.

Що значить добрий гумор

Відомий анґлійський скрипак Ессер завдячує свій скорий розголос щасливому припадкови. Коли він урядив свій перший концерт у Лондоні, публика висвистала його. Ессер не стратив зимної крови, почекав аж буря протестів успокоїлася, відложив на бік скрипку і смик та — відсвистав цілу першу точку концерту. Публика зразу остовпіла. Але як він скінчив свистати, зачала реготатися і сильно бити браво. Коли публика успокоїлася, Ессер уклонився і сказав: „Тому що здавалося мені, що уподобання шановних слухачів інше радше в напрямі свистання ніж гри на скрипці, отже я рішився вдоволити шановних гостей і дальшу часть концерту буду свистати". Від того часу Ессер став улюбленим скрипаком лондонської публики. Ось що значить не стратити гумору навіть в дуже прикрій ситуації.

Лікарський фейлетоніяк.

Їдь як лік

Їдь змія се вже не тільки пострах для мешканців джунґлів, а також лік і то лік дуже успішний. Їдь має ту прикмету, що стинає кров теплокровних сотворінь і спричиняє тим нетайну смерть. Одначе існує недуга звана гемофілією, що кров власне не хоче стинатися і найменша ранка може спричинити смерть з упливу крови, котрої ніяк не можна затамувати. Отже їдь змія в сім случаї знаменитий і одинокий лік. Тяжко представити собі, як сильно він ділає. Ґрам сеї отруї розпущений у біліоні кубічних метрів води дає ще бажаний успіх. В медицині вживають розчину їди у відношенні 1 : 10,000. Він зменшує час кровавлення з 35 хвилин на 17 секунд. Сим способом грізну недугу опановано страшною їдю.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Евхаристійне свято дітей у Лаврові. Сього року минуло 25 літ від появи папського декрету, що ним Папа Пій X дозволив малим дітям приступати до Евхаристійного Ісуса. З вдячности за те старається українська дітвора якнайторжественніше відсвяткувати цей ювилей. Перше свято дітей з цього приводу відбулося в Крехові. Друге ще величавіше відбулося в княжім монастирі ОО. Василіян у Лаврові дня 18 червня ц. р. Це свято було дуже гарне. Його звеличав своєю присутністю Преосв. Йосафат. Вже ранним ранком почали сходитися і зїздитися діти з близьких і дальших сіл. Прибуло понад 2.000 діточок з 23 громад. Рано в год. 7.30 привитала дітвора свого Владику при монастирській фірті. Посвятивши діточі прапори Владика почав тиху Службу Божу в каплиці на монастирськім подвірі. Вся дітвора співала набожні пісні. По Євангелії о. Ір. Назарко ЧСВВ зі Львова виголосив коротку проповідь. Вказуючи на жахливе положення дітвори за Збручем заохочував наших діточок до горячішої любови Ісуса. На запит о. Проповідника вся дітвора відповіла, що цілим серцем любитиме Ісуса і буде Йому служити до останнього свого віддиху. До св. Причастя приступило 1.763 діточок. З признанням належить підчеркнути те, що богато вчителів та учительок також приступило до св. Причастя. До св. Причастя приступив також посол Д. Великанович. По сніданні відбувся діточий концерт. Зі співами і деклямаціями виступали діти з усіх громад, що взяли участь у святі. Гарно співали передівсім діти зі Ст. Самбора вивчені своїм катихитом, з Бабини, Лінини, Головецька, Лаврова і т. д. Дуже красно і палко деклямував хлопець з Грозьови і малесенька дівчинка з Турки. При кінці діти памятаючи на ювилей свого Владики (60-ліття життя) вручили Йому квіти і майстерно різьблений ручний хрест. Владика в довшій промові подякував дітям і всім учасникам та обіцяв, що про те свято повідомить Св. Отця. Це свято певно западе в діточі душі незатертим спомином та стане одним з красших моментів в історії Бойківщини. Дуже прихильно поставилася до сього свята шкільна влада, а навіть двох інспекторів взяло в ньому участь. Учительство було численно заступлене. Сього рода діточі свята мають у собі щось з тої ніжности і свіжости, чим не можуть повеличатися свята інші. А який хосен для молоденьких душ! Тому орґанізаторові цього свята о. Р. Лотоцькому ЧСВВ належиться признання. — Ґість.

В Осташівцях, зборівського повіту відбулася св. Місія. Вона тривала 8 днів. Місійні науки виголошували о. Ігумен Чепіль ЧСВВ і о. В. Байрак ЧСВВ. Мимо пильних робіт у полі селяни масово приходили на місійні проповіди, виголошувані рано й вечером. До сповіди і св. Причастя приступило поверх 3.000 осіб. На закінчення св. Місії до Осташовець прибули сусідні оо. парохи з численними процесіями. По торжественній Службі Божій і проповіди о. Байрака ЧСВВ вулицями села перейшов величавий похід. Хлопці несли гарно прибраний великий місійний хрест. Учасників походу було понад 10.000. В місійній праці помагали оо. Місіонарям місцевий парох о. Ґуляй і сусідні священики. Парохіяни відпроваджували оо. Місіонарів з процесією аж до поїзду.

Християнсько-суспільний Освітний Інститут основано в Кракові. Його головна ціль ширити релігійну свідомість і популяризувати суспільні науки католицької Церкви серед широких мас народа. Інститут має вироблений широкий плян діяльности. Він буде співпрацювати з християнськими професійними союзами.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ҐЕН. ОРЛИЧ - ДРЕШЕР, інспектор протилетунської оборони Польщі, погиб в летунській катастрофі. Літак ґен. Орліча впав у море недалеко Ґдині. Причина катастрофи досі неустійнена.

ОРҐАНІЗАЦІЯ ТРОХ »С«. У Варшаві повстала орґанізація для боротьби з комунізмом. Вона називається »Стоважишенє Самооборони Сполечней«.

МАНІФЕСТАЦІЇ У СПРАВІ ҐДАНСЬКА відбулися в кількох містах Польщі. На вічах ухвалено резолюції, що населення Польщі не допустить до зменшення прав Польщі в Ґданську.

ҐДАНСЬКИЙ СЕНАТ видав ряд розпорядків проти опозиції і скасував ритуальний заріз.

В РОМУНІЇ студенти вбили б. посла М. Спелєску за те, що він виступав проти розвязаної правої орґанізації »Зелізної Ґвардії«.

СОЦІЯЛІСТ ЗА МОНАРХІЄЮ. Мадярський соціялістичний посол Ґаліо в промові в Будапешті заявив, що хоч він соціяліст, але бажає, щоб у Мадярщині була конституційна монархія.

В АВСТРІЇ звільнено з вязниць богато націонал-соціялістів.

ШУШНІҐ, канцлєр Австрії, виїхав на відпочинок до м. Ст. Ґілєн в Тиролю. Місцевість Ст. Ґілєн віддалена на годину дороги самоходом від м. Берхтесаден, де тепер перебуває канцлєр Ґітлєр.

В ПАРИЖІ підписано польсько-французький договір, що реґулює господарські відносини між обома краями.

СОЮЗ ОБОРОНИ БАЛТИЙСЬКИХ КРАЇВ повстав у Парижі. До проводу того союзу ввійшли м.ін. провідник французьких радикалів Еріо, Поль Бонкур і інші.

ЗАМАХ НА АНҐЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ пробував виконати Ірляндець Є. Баннінґен. Королеви нічого не сталося. Баннінґена зловлено. Та подія викликала велике вражіння в цілім світі.

АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ в найблизших днях виїде до Франції, щоб бути присутним при відкритті памятника Канадійців полеглих під м. Вімі підчас світової війни.

В ЛЮНДОНІ відбулася демонстрація комуністів перед німецькою амбасадою. Маніфестанти протестували проти засудження на смерть німецького комуніста Е. Андре.

В БАРЦЕЛЬОНІ проголошено виїмковий стан. В місті ведеться боротьба між повстанцями і правительственним військом.

З ПАРИЖА звідомляють: З Еспанії не приходять до Франції ніякі часописи. В останніх днях з Еспанії не приїхав до Франції ні один поїзд.

У ФРАНЦУЗЬКІМ МАРОККУ в м. Рабат дійшло до кривавих протижидівських заворушень.

АРАБИ дальше нападають на жидівські оселі в Палестині. Коло м. Нафталі Араби знищили помаранчеві плянтації Жидів. В Єрусалимі підложили бомбу під Анґло-Палестинський Банк.

АНҐЛІЯ рішила вибудувати ряд укріплень здовж границі Абісинії.

ПАНАМЕРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ має відбутися в Буенос Айресі. На ній мають розглянути питання орґанізації мира, невтральности, обмеження зброєнь, господарської співпраці і т. п.

НА КУБІ влада викрила змову проти теперішнього правительства. Увязнено м. і. 70 старшин і вояків.

В КИТАЮ побіджає північне правительство. Голова полудневого правительства ґен. Ченчітанґ втік до британської кольонії Гонґконґу. Головного орґанізатора збройної оборони полудневого Китаю ґен. Чен-Вей-Чо убито.

ЯПОНСЬКИЙ ЦІСАР скасував виїмковий стан, що обовязував у Японії від лютневої револьти.

НОВИНКИ

Велика спека панувала у Львові в неділю 19 с. м. Температура доходила до 46 ст. Цельзія.

Українська Порадня для вибору звання у Львові, вул. Сикстуська 46, нічне приймати сторони перед початком шкільного року вже від 10 серпня с. р.

Міжмістові телєфонічні розмови прийматиме тепер міжмістова централя, що має число »0«.

Всі староства одержали наказ видавати заграничні туристичні пашпорти найпізніше до трох днів по зложенні петентом всіх потрібних документів.

Зміна на становищі Еміґраційного Інспектора у Львові. Бувший довголітній управитель Експозитури Еміґраційного Уряду у Львові а опісля Еміґраційний Інспектор д-р В. Вишинський перенесений до Міністерства Суспільної Опіки в Варшаві. Його функції обняв воєвідський реф. Ф. Хоцей. Д-р Вишинський працював у Львові повних 13 літ і полишив по собі гарний спомин.

Заборона »Дня Селянки«. Повітове староство в Тернополі не дозволило влаштувати »День Селянки« в Березовиці Великій.

»Просвітянський Гуцульський Здвиг«, що мав відбутися в Ямнім 26 с. м., заборонило повітове староство в Надвірній.

Прогулька німецьких ґеоґрафів приїхала на Поділля.

Підчас бурі над Чортківщиною під Росохачем на пасовиску перун вбив одного пастушка і три корови.

В Перемишлі перенесено тлінні останки 44 наших людей, арештованих за мниме москвофільство й зарубаних Мадярами 15. 9. 1914 р. на вулицях Перемишля, до спільної гробниці, поруч гробівця перемиської Капітули.

»Гайне-Медіна« в Перемищині. В Селиськах під Перемишлем сконстатовано в трилітньої дитини діточу недугу »Гайне-Медіна«, заразливе запалення хребетного стовпа.

На Волині ходять чутки, що там мають незабаром закрити значну скількість православних церков і розпарцелювати їх землю.

В Альбертині під Слонімом відбулося недавно посвячення угольного каменя під греко-католицьку церкву. Посвячення доконав Преосв. Чарнецький.

У Стирі втопився Володимир Левко, ученик 3 кляси бріської ґімназії.

Жерела нафти відкрили в Хустській окрузі на Закарпатті.

Велика буря перейшла над округами Берегівською й Мукачівською на Закарпатті. Шкоди є понад півтора міліона чеських корон.

Поминальне богослуження за душу бл. п. Ігоря Лоського відбулося в Берліні у православнім соборі. В богослуженні взяли участь Гетьман Скоропадський з рідною та представники гетьманських орґанізацій.

Міністр справедливости оповістив розпорядок, що всі почтові уряди й аґенції можуть протестувати векслі виставлені на суму до 2000 зл. Деякі уряди й аґенції можуть виготовляти протести без обмежень.

Гумор. — В суді. —Чому обвинуваченний розбив двері до крамниці? — Над дверми був надпис: »Шукаєш щастя, вступи на хвилину«... та двері були замкнені.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

За пропавші поручені листи, вислані заграницю, платитиме почта по 85 зл.

Боротьба з порноґрафією. У Варшаві поліція перевела ревізії у книгарнях і кіосках шукаючи за порноґрафічними виданнями. Сконфісковано 2000 примірників ріжних видань і друків, особливо з Парижа.

»Муссоліні, дай нам кусень Абісинії!« Польські часописи подають, що мешканець Познаня Длуґі написав до Муссолінія листа з ґратуляціями по побідній війні та запропонував, щоб Муссоліні відступив кусень Абісинії на польську кольонію. На те дістав п. Длуґі відповідь від секретаря Муссолінія з подякою за ґратуляції та з заміткою, що справу польської кольонії в Абісинії розгляне... пізніше.

Міністр скарбу оповістив обіжник у справі обмеження заграничних виїздів урядників, висилaних міністерствами й ріжними центральними урядами. Всякі заграничні делеґації вимагають дозволу міністра скарбу.

У Львові була прогулька »Ґітлєрівської Молоді« з Франкфурту над Меном.

Командантом О. К. VI у Львові іменований ґенерал Зайонц.

Градові бурі й ураґан, що навістили на днях келецьке воєвідство, знищили 66 сіл. Град збив збіжжа на просторі 13.138 морґів. Шкоди виносять понад 1,000.000 зл.

Помер голова Всеросійської Академії Наук Олександер Карпінський. Він був одним з найвизначніших російських ґеольоґів та палеольоґів.

В зелізничій катастрофі на стації Каримская у східній Сибірі погибло 50 осіб. Причина катастрофи занедбання зелізничої служби.

»Возрожденіе«, російський еміґрантський часопис у Парижі, почало знов виходити.

Сніг упав у Франції в околиці міста Дуе. Він скоро стопився і спричинив значне обниження температури.

Спека у Злучених Державах Північної Америки триває дальше. Дотепер померло від горячі 4.500 осіб. Вода в Міссісіпі осягнула температуру 31 ст. Цельзія.

Виграні Державної Клясової Льотерії: 10.000 зл. на чч. 125868, 168226; 5.000 зл. на чч. 31963, 123953; 2.000 зл. на чч. 150720; 1000 зл. на чч. 5054, 61749, 82810, 11706, 133442, 171958; 500 зл. на чч. 6288, 18099, 11828, 79133, 150300, 179387; 400 зл. на чч. 11783, 20143, 46868, 62564, 81091, 112288, 113431, 122882, 145451, 158903, 167386, 173526.

Гумор. — Та книжка про огородництво до нічого. — Чому? — В ній нема ні слова про те, як садиться квашені огірки.

Гумор. — Обвинуваченний, бажаєте собі оборонця? — Я волівби доброго свідка.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нарада у справі українських ґуртівень відбулася у Львові в приміщенні »Центроторгу« 11 с. м. В ній взяли участь українські купці, що ведуть ґуртівні або готовляться на ґуртівників мішаних товарів. На нараді обговорено низку справ звязаних з веденням ґуртівень, рішено домагатись від чужих фабрик, щоб вони тримали заступників-Українців для укр. ринку та постановлено повести ширшу пропаґанду за твореннем приватних українських ґуртівень по містах і містечках для обслуги приватного українського купецтва та поширювання між купецтвом виробів рідного промислу.

Виноград у Заліщиччині та Коломийщині зародив сего року дуже ґарно.

Торг - показ броварняного ячменю і червоної пшениці відбудеться у Львові від 5 до 15 вересня с. р. в рамах Хліборобської ґрупи »Східних Торгів«. Ціль торгу-показу навязати безпосередний звязок між продуцентами-хліборобами і купцями та заохотити до піднесення якости сих збіж на нашім терені.

Нові збіжєві шпихлірі будують в Луцьку, Дубні, Рівнім, Ковлі, Кремянці й Горохові.

Польща вивезла заграницю в червні с. р. 386.441 квінталів збіжжа загальної вартости 4,920.000 зл. З вивезеного збіжжа найбільше припадає на ячмінь, бо аж 154.759 квінталів. Відборці ячменю се Голяндія, Бельґія, Анґлія і Німеччина. Жита вивезено 116.666 квінталів, вартости 1,583.000 зл., найбільше до Німеччини, дальше до Бельґії, Голяндії, Данії й Австрії. З загальної скількости 92.149 кв. вивезеного вівса найбільше припадає на Бельґію. Пшениці вивезла Польща тільки 22.867 квінталів вартости 421.000 зл. Відборці пшениці се Данія, Німеччина, Анґлія й Фінляндія.

Зріст продукції паперу. Польські фабрики паперу випродукували в перших 5-ох місяцях с. р. 68,798.560 кґ. паперу. В порівнанні з попереднім роком продукція паперу в Польщі зросла на 10 міл. кґ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Парохія Жабє - Слупейка, п. Жабє потребує дяка найрадше безженного. Ласкаві зголошення проситься слати: **о. Павло Витвицький, Жабє, п. loco ad Коломуя.** 71-1—1

КІНА

АПОЛЛЬО: Інтрига Фльоріс Бель.
КОПЕРНИК: Роберта.
МУЗА: Бригада відважних.
МАРУСЕНЬКА: Бюро пропавших людей.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Бекі Шарн.
СТИЛЕВЕ: Великий чародій.
ТОН: Я хотівби та боюся.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 570 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— вол., 1/4 стор. 90·— вол., 1/8 стор. 45·— вол., 1/16 стор. 25·— вол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— вол., 1/4 стор. 140·— вол., 1/8 стор. 70·— вол., 1/16 стор 35·— вол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 26 липня 1936. Ч. 56 (955)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецьких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Унійний Конґрес у Велеграді.

В днях від 15 до 20 липня с. р. у Велеграді на Моравії відбувся Унійний Конґрес. Отворення й замкнення Конґресу були дуже торжественні. Величаво виглядав при отворенні Конґресу похід 400 учасників до базиліки св. Кирила й Методія. Напереді йшли студенти духовних семинарій, за ними богато епископів і священиків з усіх словянських країв. В базиліці суперіор ОО. Єзуїтів у Велеграді виголосив коротку промову по латині. Потім усі перейшли до салі, званої словянською. Ту салю назвали так, бо на її стінах є образи з життя всіх словянських народів. Інавґурацію нарад передавали через радіо. Моравський митрополит Л. Пречан виголосив промову. Потім відчитано лист від Св. Отця до митрополита Пречана з приводу Унійного Конґресу. Відтак промовляли по черзі приявні епископи. Вечером першого дня Конґресу відбулася академія. На її програму зложилися промови і продукції хору богословів з Оломунця і Брна. Хор відспівав низку словянських релиґійних і світських пісень. На академію прибув кардинал Кашпар, примас Чехословаччини. На закінчення Конґресу відбулося пленарне засідання учасників. Слідуючий Унійний Конґрес рішено скликати 1939 р. В тім році припадає ювилей 500-ліття »Фльорентійської унії«. По засіданні відбулася академія. Підчас неї промовляли епископи. Конґрес закінчено Службою Божою, що її відправив еп. Томазіч з Югославії.

Повстанці в Еспанії перемагають.

Монархістичне повстання в Еспанії переміняється в затяжну домашну війну. Правительство Еспанії уступило. На його місце створено революційний комітет під проводом Азани. Аґенція Ройтера звідомляє, що на Мадрид машерують дві повстанчі армії: одна з Помпемонту, друга з Альжесірасу. Повстанці заняли деякі міста на півночі. На півдні положення неясне. З 45-ох еспанських провінцій повстанці заняли 10. На вулицях Сан Себастіяну йдуть завзяті бої. Один з вождів повстанців ґен. Кіепо дель Ляно оповістив через радіо відозву до населення, що повстанчий рух близький до побіди. Повстанчі війська машерують помалу, щоб докладно виконати плян офензиви. Один з анґлійських журналістів звідомляє з Ґібральтару, що йому вдалося розмовляти з ґен. Франком, вождом повстанчих військ. Ґенерал Франко заявив, що він не має заміру відразу займати Мадрид. Він хоче наперед добре зорґанізувати запілля й опанувати міста полудневої Еспанії. Мадрид займуть повстанці аж тоді, коли получаться обі повстанчі армії: північна й полуднева. Ґен. Франко певний, що повстанці побідять. »Журналь« звідомляє, що до Парижа приїхали два еспанські летуни. Вони в імені свого правительства звернулися до французького правительства з просьбою, щоб Франція допомогла здавити повстання в Еспанії.

Абісинці наступають на Аддіс Абебу.

Єгипетське міністерство заграничних справ дістало від свого консуля в Аддіс Абебі телеґрафічне повідомлення, що сильні нерегулярні відділи абісинських військ з ріжних сторін наступають на Аддіс Абебу. Під Аддіс Абебою ведуться завзяті бої. Богато вбитих і ранених. Кілька годин пізніше згаданий консуль вислав другу телеґраму. В ній повідомляє, що на Аддіс Абебу наступають дві абісинські армії. Йдуть криваві бої. По обох сторонах великі втрати.

Викрили большевицьку шпигунську централю в Німеччині.

Німецька поліція викрила в Берліні большевицьку шпигунську централю. Нею кермував Москаль-емігрант Философов. Йому доказано постійний контакт з Москвою. Знайдені матеріяли виявили, що Философов вів всесторонню розвідку головно в справі господарського положення Німеччини, вів докладну статистику безробіття, докладні цифрові зіставлення про моторизацію, про будову літаків, про новоосновані торговельні і промислові підприємства і т. д. Робота Философова в Німеччині була шпіонажею наймодернішого типу.

Школи комуністичних аґітаторів на Закарпатті.

Віденський часопис »Вельтблят« твердить, що на Закарпатті і Словаччині основано ряд окремих комуністичних шкіл для вишколу аґітаторів і пропаґаторів комунізму. »Вельтблят« подає навіть назвиска управителів тих шкіл. Учеників в тих школах се головно Німці, Мадяри й Поляки. Бо комуністи тепер звертають увагу передовсім на Німеччину, Мадярщину й Польщу. Чехословацька влада знає про ті школи, одначе дивиться на них через пальці, бо большевики зобовязалися не вести комуністичної пропаґанди в Чехословаччині. »Вельтблят« запитує, чи Чехословаччина не помиляється, коли вірить, що вишколені на її території аґітатори будуть вести розкладову акцію лиш у сусідних краях.

Мода на обіжники.

»Ґлос Народу« в ч. 199 пише, що зелізничі урядники жалуються на надмір ріжних розпорядків й обіжників, що їх видають місцеві достойники. Недавно став голосним начальник відділу руху в Перемишлі. Він видав обіжник, в котрім читаємо м. ін., що зелізничі урядники мають носити »мундури належите одпрасоване« і зголошуватися до служби оббриті. Не вільно їм носити бронзових черевиків, тільки чорні. При інспекціях зелізничих достойників дижурні руху мають виступати в білих рукавичках, чорних черевиках і т. д.

Школа товчення каміння.

В польськім селі Пясках недалеко Варшави основано школу товчення каміння. По скінченні школи дістається дипльом. Та дивна школа дуже потрібна, бо досі в Польщі не було фахових каменярів.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і машинові, цегольні, будинки провізоричні до часового вжитку, будинки, в яких міститься театральна саля (кіно), якщо дотична саля займає бодай половину будинку (напр. салі „Народних Домів“, читалень „Просвіти“) є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кождий Українець мусить обезпечити на повну вартість

у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

Минуле і сучасне

На тлі боротьби проти „Скали“.

До найбогатших змістом дописів належить той, що його принесла »Нова Зоря« в 53 ч. з 16 липня с. р. З того допису довідалися ми отсих цікавих і поучаючих річей:

1) Що станиславівська філія »Просвіти« проголосила боротьбу »всіми силами« зі »Скалою« в порозумінні з Головним Виділом »Просвіти« у Львові (Се проголосив прилюдно референт — і доки Головний Виділ »Просвіти« не заперечить сього, треба се уважати правдою; а якби заперечив, тоді або той Виділ скаже неправду, або просвітянський референт сказав неправду).

2) Що до тої боротьби проти католицьких орґанізацій »Скали« йдуть спільно ундисти з радикалами одним »народним фронтом« (не дивлячись на те, що молоді націоналісти не допустили тепер до вибору радикалів до Гол. Виділу »Просвіти«).

3) Що ся »спільність зброї« між ундистами й радикалами се факт, який появляється немов автоматично і самозрозуміло, де тільки в нашім народі зачинає прозябати католицька думка й орґанізація.

4) Що боротьба проти катол. читалень »Скали« ведеться вже не тільки »всіми силами«, але й усіми способами, також очевидно нечесними: бо до нечесних способів треба зарахувати твердження офіціяльного просвітянського референта, а) немовби робота читалень »Скали« була роботою »не в хосен укр. народу, а на приказ згори чинників, які ворожо (!) відносяться до укр. народу«; б) немовби ціла робота »Скали« була на се, щоб розбити наш нарід (а робота радикалів в »Каменярах«, »Самоосвітах« і т. д. на думку ундистів не розбиває і навіть не ріжнить нашого народу, навпаки: вони ще на поміч беруть радикалів у боротьбі проти католиків); в) немовби в Головнім Виділі »Скали« засідали люди лише тому, щоб догодити своєму череву і працювати для наживи (так якби в цілім українськім житті була нагода до »наживи«, — якраз з виїмком УНДА, де є людці, що мають по кілька становищ і значні доходи зі свого мнимого »патріотизму«).

5) Що ундисти ширять таку »ідеольоґію«, що священиків треба слухати і йти за їх проводом, але — якби закладали »Скалу«, то треба рішучо проти сего виступити!...

Отсе пяте »откровення« для нас найцікавіше і найважніше. Воно має в собі найбільше змісту. Інакшими словами кажучи, має воно таке значіння: »Ми світські інтеліґенти-ліберали кажемо народови, що духовних можна і навіть треба слухати, але тільки так довго, поки ті духовні дають нам фірму і роблять те, що ми їм кажемо робити«.

Німці мають сей погляд на справу висказаний у короткім афоризмі:

„Und der König absolut, —
Wenn er unsern Willen tut.."

Отже тепер вже ясно: наші ундисти готові дальше говорити нашому народови, що священики се провідники народа, але тільки так довго, як довго священики замикатимуть очі на те, що »Просвіта« у своїх печатаних провідниках і порадниках поручає большевицьких і атеїстичних письменників, що в фонді »Учітеся, брати мої«, який є під її управою, вийшла ярко атеїстична книжка (Залізняка), що діячі »Просвіти« в краю лучаться з радикалами в поборюванні катол. орґанізації, що читальні »Просвіти« в богатьох місцях попадають в руки радикалів, сектантів і навіть комуністів і т. д. без кінця!

Коли катол. священики спокійно будуть дивитися на те все і постійно будуть оправдувати і Гол. Виділ »Просвіти« і всі видання »Просвіти« і спілку з радикалами і всему тому замішанню даватимуть свою фірму, — тоді п. Кушнір і йому подібні залишать катол. священикам титул »провідників народа«. Розуміється, вони не можуть ручити за те, що й того титулу прінціпіяльно не заперечать священикам радикали, союзники й заразом суперники ундистів в »просвічуванні« нашого народу... Тільки одного не вільно робити катол. священикам (і взагалі католикам) по думці просвітянських ундистів, а саме: не вільно їм закладати й підпирати катол. просвітних орґанізацій! Тоді вони в очах пп. Кушнірів відразу стають »розбивачами« нашого народу, які розбивають той нарід по наказу наших ворогів і які роблять се, щоб догодити свому череву (дослівно!), словом: для наживи!...

Таку аґітацію ведуть тепер публично офіціяльні референти »просвітянського руху«!...

Не чули ми такої аґітації тоді, коли радикали, скоалізовані з ес-ерами, розвивали свою »просвітну« діяльність і геть приголомшили »просвіту просвітянську». Не чули ми такого тону навіть тоді, коли радикали опановували читальні »Просвіти« в значних полосах краю. З того можна зробити тільки оден висновок: що вони духом свояки, рідня ундівським »просвітянам«, що світогляд їх по суті однаковий і ріжниться хіба в відтінках.

Не говорили таким тоном просвітянські референти навіть тоді, коли платні большевицькі аґітатори опановували читальні »Просвіти« й облягали та загрожували фізично навіть загальні збори »Просвіти«. А тепер — просвітянські референти публично закидають працю »для наживи« тим чесним людям, що працюють в Головнім Виділі »Скали« — і закидають їм просто національну зраду, виконувану на приказ ворогів, за матеріяльні користи!...

Хоч яка се огидна і болюча клевета, то не вільно нам звалювати всеї вини (того, що така аґітація взагалі можлива) на других. Придивімся насамперед собі самим, то значить тим чинникам, що з природи річи все і всюди повинні були обстоювати праві засади і вже давно творити та розбудовувати праві орґанізації, переняті католицьким духом. Пригадаймо собі ті часи, коли велика більшість українського гр.-кат. духовенства підпирала »Діло«, хоч у тім »Ділі« одним з головних публіцистів був Лозинський, явний анархіст і атеїст, котрий в тімже »Ділі« оповіщував, що не хрестить своїх дітей і тим аґітував, щоб інші те саме робили, поучуючи їх, як мають боротися зі шкільними властями, що домагалися якогось віроісповідання дітей... І таке діялося роками, ба десятками літ! А рівночасно в тім самім »одинокім національнім щоденнику« велася дика тровля на наших Преосвящених Владик — всіх без виїмку. А Преосв. Григорій мав у тім орґані довгі часи спеціяльну рубрику. В ній усякі типи оповіщували ніде й ніколи небувалі дива, видумки, клевети і т. д. І так тревало довго, дуже довго. За той час тільки деколи і тільки в деяких околицях краю підіймалися протести проти такого »виховування народу«. Загал нашої світської й духовної інтеліґенції дивився звичайно безучасно на те все або й захоплювався виводами анархіста тай повторяв за ним все, що той виписував. Довго не роблено ніяких поважніших спроб, щоб проти такої преси поставити свою католицьку пресу. А коли нарешті такі спроби й появлялися, то виходили на денне світло слабі катол. тижневички, які не одержуючи від загалу значнішого підпертя ні морального, ні матеріяльного, — мусіли упадати (»Основа«). Так дійшло до того, що коли настав великий іспит европейських народів у повоєннім часі (ще страшнішім від воєнного), всякий Авторитет був зруйнований, навіть в очах Галичан і їх молоді. А наслідок того був — зруйнування обидвох наших держав у завязку їх, розуміється, при всіх инших обставинах.

Тепер коли маємо сяк-так поставлену українську католицьку пресу і для інтеліґенції і для народа, — давне цькування на наших Владик в такій мірі як було колись стало вже неможливе. Воно в ослабленім виді переноситься більше в »устну словесність« наших радикальних лібералів і ліберальних радикалів та на їх спільні віча і сходини.

Одначе зло не перестає бути злом через те, що воно слабше проявляється на сторінках преси, а показується »тільки« на вічах і сходинах. Як ослабилося його в пресі, таксамо і такими самими способами можна і треба його ослабити в устній аґітації. На те є тільки один спосіб: Українці католики мусять цілий край засипати українськими католицькими орґанізаціями на взір »Скали«. Такі орґанізації припинять той розвал, що шириться в народі, здержать повінь руїни й деморалізації, що котиться по нашім краю, упорядкують хаос, в якім надзвичайно тяжко зміркувати, хто чого хоче і до чого властиво змагає та кому служить.

Як сегодня споживаємо овочі своєї праці або бездільности вчерашного дня, так завтра будемо споживати овочі нашої нинішної праці або байдужности. Втрачений надармо час не дасться вже надігнати ніяким способом. Отже в обличчі того, що діється, кличемо до всіх думаючих Українців-католиків без ріжниці пола і стану: Не беріть собі прикладу з тих, що байдужністю скріпляють хаотиків у їх боротьбі проти католицьких орґанізацій! Такі байдужні католики є і будуть співвинні в тім хаосі і в тій деморалізації, що нищать сили нашого народу. Для упорядкування того страшного хаосу треба по всім краю наших виразно католицьких орґанізацій!

Засновуйте їх! Обороняйте їх! Передплачуйте в них католицьку пресу! Основуйте в них катол. бібліотеки! А побіда буде напевно наша: вона проявиться в щораз більшім зменшуванні хаосу й уздоровлюванні нашої нації. Тоді новий грядучий іспит застане наш нарід сильнішим, ніж застав попередний.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Господь вимагає нашої служби. По перше розважте, що ми на підставі всіх прав і законів належимо до Бога. І тому не можемо позбавити Його якоїнебудь частини нашого єства без разячої несправедливости, або опертися, щоб віддати все наше життя на Його божеську службу. Ми належимо до Нього вже через сотворення нас, бо Бог сотворив нас, і то для Себе сотворив нас. І для того дав нам душу, що здібна Його пізнавати, Його любити і Його уживати. Душа може знайти правдивий спокій і задоволення ніде інде як у Бозі. Все наше єство від Нього, вся наша душа і ціле наше тіло з усіми нашими силами, думками і здібностями належать до Бога. Все, що ми посідаємо, внутрішне і зовнішне, все належить до Нього. І як ґрунт і земля належать до Бога, так мусить також належати до Нього все, що з них виросте. Коли ми в цілості і всі власність Бога і весь наш час і всі наші таланти лише позичені в Нього, то ми також рішучо зобовязані присвятити Йому всі наші години, всі наші думки, слова і діла. Чи ми коли добре розважили сей обовязок? Ми належимо до Бога дальше через держання нас, бо Він в кождій хвилині удержує нам ненарушеним життя, котре нам дав, коли в противнім разі ми знов мусілиб вернутися в наше давне ніщо. Отже як в кождій хвилині завдячуємо Богу удержання того, чим ми є, так також в кождій хвилині ми обовязані належати до Нього.

По друге розважте, що ми належимо до Бога також в зовсім особливший спосіб, а саме через наше спасення. Через нього Син Божий Своєю дорогоцінною кровю позискав нас для Себе і Свойого батька. Бо ми самі продали були себе сатані: ми були його невільники; ми не були вже причасні в Бозі і не мали ніякого права до Нього: ми були бунтівники і зрадники супроти Нього через гріх; і як такі були ми засуджені на смерть і пекло. Та дивіться, Божий Син сходить з неба з чистої любови й милосердя, щоб нас відкупити. Він сам платить ціну нашого визволення, дійсно високу ціну, бо Свою найсвятішу кров до останньої краплини, щоб викупити нас від сатани, гріха і пекла, щоб нас поєднати зі Своїм батьком і здобути для нас милосердя, ласку та щастя. На підставі сего відкуплення Він має тепер право до нас, як до Своєї цілковитої власности. І се бувби найбільше злочинний грабунок, коли ми Його знов позбавилиб тих наших душ, що їх Він здобув Собі своєю власною кровю. Се називалосяб по словам апостола: »Топтати ногами Сина Божого, і кров звязку, котрою ми стали освячені, вважати нечистою.« (Євр. 10,29).

По третє розважте, що ми належимо до Бога ще також через торжественний обіт й умови і через посвячення. Через них в нашім хрещенні й миропомазанні ми були Йому якнайторжественніше присвячені й освячені і посвячені, щоб на все бути Його святинею. Отже все, що Бог раз торжественно освятив й особливо те, що було призначене на святиню живого Бога, мусить назавше для Нього остати; і булоб найбільшим злочином, відтягати се від служби для Нього для звичайних цілей. І ми тим допустилисяб найбільшого злочину, коли віддалилиб ті наші душі від любови і відчужилиб від служби для їх Бога, котрому вони так торжественно були присвячені, і зробилиб їх підлими та сплямили добровільними гріхами. Ми належимо до Бога також тому, бо Він наш цар, наш батько, наш пан, наш творець і суть усіх сутей. І з усіх тих та ще з богато інших причин домагається Його Божа величність нашої любови і нашої служби як свойого безсумнівного права. О, ніколи не хочемо так ганебно поступати і відмовляти Йому того, до чо-

ОГЛЯД ПРЕСИ

„Про високе достоїнство

священничого покликання і звання."

Під таким наголовком принесли „Вісти Апостольскої Адміністрації Лемковщини" ч. IX. за липень 1936 „Слово до всіх Всеч. Отців, що віддалися священничій і душпастирскій праці на території Церковної Области Лемковщини." Слово те „дано в Риманові-Здрою в резиденції Ординаріяту Апостольскої Адміністрації Лемковщини, в Празник св. Верховних Апостолів Петра і Павла, дня 12 липня 1936." Підписано: о. Іоан Полянскій, Каліт. Вікарій." Се обширний еляборат, зложений з вісьмох розділів і цілого ряду підрозділів.

Зміст: I. Про обовязок священників з огляду на енцикліку Св. Отця Папи Пія XI. п. з. „Ad catholici sacerdotii fastigium" (з 20. XII. 1935). II. Священник — другий Христос. III. Священник — служитель прощеня і поєднаня. IV. Священник — богомолець, посередник між Богом а людьми. V. Священник — провідник на дорозі туземного житя до спасеня. VI. Священник — проповідник Божої правди і науки. VII. Ким не може і не сміє бути священник? („Священник не може бути слугою ніякої, політичної партії, ані наємником ніякої, політичної групи світских людей, котрихби він прикази і волю виконував, бо він є вже слугою Христа і служителем Єго святої Церкви та має задачу і обовязок — провадити людей до спасеня."). VIII. Актуальним наказом нашого обовязку і хвилі розумна і жертвенна праця для Лемковщини.

2-й підрозділ VII-го розділу має наголовок „Священник, а рідний нарід і вітчина." В нім є м. і. такі думки:

„Священник не повинен ніколи зізволити на се, щоби єго проти єго волі, або таки згідно з єго власною, однак неосвідомленою волею і бажанєм — втягнено в хаос і лябіринт політично-партійних поглядів на єго відношенє та єго любов до власного народу і вітчини"... „Найбільше, патріотичне діло священника для єго рідного народу і вітчини буде тогди, коли він стане дійсним, ревним та правдивим (не лише з назви, але також з серця і душі) священником Христа, та коли він жертвенно, беззастережно і всецїло виконає відпоручену собі священничу і душпастирску працю для свого народу, а то після волі, наказу і — взору Христа, та згідно з приписами і наукою Єго святої Обручниці Церкви"... „Повинен він в практиці придержуватися таких конкретних принціпів і правил, а іменно: а) Кождий чоловік, а тим більше священник як провідник і речник Божого закону, повинен любити свій нарід та всіх своїх одновірців — і то „caeteris paribus" більше як інші, прочі народи. Того домагається від него характер сеї родової, природної злуки, який вяже чоловіка з власним народом. — б) Однак... любов до власного народу і вітчини не сміє ніколи перемінитися в заперечене і опрокинене інших, рел.-моральних і суспільних обовязків чоловіка, які він має виконати супроти Бога і ближнього, зглядом св. Церкви і держави, самого себе і т. и... Любов, котру проповідує і ширить модерний націоналізм, не є чеснотою, ані ніякою рел.-моральною прикметою, а тяжким рел.-моральним блудом і гріхом. — в) Любов до свого народу повинна обіймати се, що становить природно-творчу основу сего народу, отже: его мову, его культуру, его добрі народні обичаї, его памятки, его історію і бувальщину, его рідну землю і т. п. — г) Любов до свого народу не сміє ніколи вироджуватися в ненависть, погорду і нетерпимість до інших народів, або і до інших членів того самого народу, котрі мають відмінні дочасні погляди та відмінні дещо форми свого духового розвитку і культури..."

В VIII-м розділі є м. і. такі думки: „Коли всемогуче і всевідуче Боже Провидінє поставило нас тут на душпастирських станицях на Лемковщині, то се знак, що призначило і покликало нас до виконаня сеї взнеслої і похвальної рел.-духовної місії, яка має принести Лемковщині відроджене та привернути і запевнити єї почесне місце в кругі великої Католицької Родини!... Лемковщина очікує дальшої праці, нових жертв і терпінь, нових трудів для себе, однак з застереженєм, щоби ся праця числилася з єї питомими потребами і домаганями; щоби узгляднила єї відмінні переданя, традиції і звичаї; щоби респектувала і доконче шанувала відмінні від поглядів многих душпастирів, котрі тут працюють, форми єї культурного розвитку та єї національного світогляду, котрі то форми она таки з природного закону має право плекати, розвивати і посідати!..."

Передостанній уступ того „Слова" такий: „Так, а не інакше, Всечесні Отці і Найдорожші в Христі Собратя а заразом і Співробітники в Христовім винограді на Лемковщині, маємо розуміти, понимати і трактувати природу, напрям, обсяг і ціль наших священничих повинностей і обовязків, та повірену нам Божим Провидінєм задачу нашої провіденціяльної, рел.-духовної місії на Лемковщині! Так, а не інакше мусимо розуміти їх і трактувати, якщо не маємо, станувши колись з порожними руками, пустим серцем і в засоромленим, похиленим лицем перед страшним, Судейським Престолом Всевишняго Бога, місто нагороди, найвищої похвали і признаня — отримати враз зі всіми своїми і чужими, близькими і далекими, ріжнопоставленими виновниками — (не кажучи вже про проклін історії, народу і вітчини), вічний засуд і кару за теперішну, а евентуально і будучу недолю Лемковщини!..."

(В наведених уривках не зміняли ми ні мови, ні правопису. Розстрілення наші. — Ред. „Н. Зорі.").

го Він має таке узасаднене право. Навпаки, ми хочемо завсіди вважати се найбільшим нашим щастям, що ми цілковито до Нього належимо.

Постановіть собі, вірно віддавати Богу все, що Йому належиться з таких многих причин, отже віддати Йому все ваше єство, щоб відтепер вашу душу й ваше тіло лише до того уживати, щоб виконувати його волю у всіх справах.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону

Монольог п. Вол. Бончковского

Під таким заголовком приніс „Новий Час" у 158 ч. переклад статті п. Бончковского, редактора „Бюлетену Польсько-Українського", напечатаної в 28 ч. того орґану. В тій статті п. В. Б. пропагує такі думки: 1) Між двома велитнями, Німеччиною й Росією, може Польща заважити тільки тоді, коли вспіє запрячи до праці всіх своїх горожан й опреться на природних союзників. 2) Щойно відродження української державности (усуваючи Росію знад Чорного Моря й від натиску на дельту Дунаю, на Балкан і Константинополь) впроваджує Польщу назавжди в систему держав і народів суцільного комплексу, спертого на Балтик, Чорне та Адрійське Море. 3) Асимілювання на Сході тільки штучно запліднилоб польського духа неперетравленими первнями східного словянства і византінізму. 4) На асимілювання нема навіть часу, бо світ горячково зброїться і збройний конфлікт наближається. 5) Асимілюванням моглиб Поляки „здобути" кількадесять тисяч найпідліших між Українцями людей. Се не змінилоб відношення сил, а зате змобілізувалоб проти Польщі ввесь русько - український елемент. 6) Висновок: Польща повинна примиритися з Українцями.

До тої статті додав „Н. Час" отсю замітку:

Безперечно, п. Бончковский отверта голова. Одначе все те, що він пише на тему польсько-українських взаємин — це монольог одиниці, за якою не стоїть ніяка поважніша суспільна ґрупа. Тому до того, що він пише, годі привязувати більше значіння.

Як знаємо з досвіду, на тему польсько-українських взаємин висловлювався в такому самому тоні неодин з польських публіцистів. Одначе кождий з них, опинившись на відповідальному становищі, завертав на стежки, втоптані вшехпольськими практиками.

І тепер у „дійсній дійсності" немає ніяких познак на пролом дотеперішніх налогів.

Примітка Ред. „Н. Зорі": Нема сумніву, що п. Бончковский має повну рацію у тій своїй статті. Але й „Н. Час" оцінив правильно ситуацію, в якій вона появляється. Таких як п. Бончковский називає „Gazeta Polska" не інакше як „swawolny Dyzio". Та легко додуматися до того, що жде суспільність, в котрій уважають „свавольними Дизями" людей, які ясно дивляться на справу, а політиками тих, що взагалі не мають ніякого погляду на справи і навіть не стараються виробити собі його.

Конституційні дражливости

Премієр Складковский оповістив обіжник про признання ґен. Ридза-Сьмігого першою по президенті особою в Польщі. З того приводу виленське „Слово" в 194 ч. пише м. ін.:

Передовсім квестіонуємо потребу такого обіжника... Авторитет се річ невловима. Ніякий обіжник, ніяка хочби найбільше торжественна таблиця ранґ не змінить чийогось авторитету ні на одну точку. Ґен. Ридз-Сьмігли остав тим, чим був, перед і по обіжнику. Отже пощо сего обіжника. Маршал Пілсудский, що правив Польщею обмежуваний у своїй волі тільки власною волею, дуже дбав про конституційні дражливости, коли його особа входила в ґру. Коли особисто хотів отворити наради сойму, заявив, що приходить як заступник хорого п. Сьвітальского, що був тоді премієром. Коли розмовляв з п. Козловским про його кандидатуру на становище премієра, запитав його: „Чи хочете мати мене своїм міністром військових справ?" А на відповідь п. Козловского: „Приказ, пане Команданте!", повторив нетерпеливо: „Я питаю, чи годитеся на мене як на свого міністра військових справ." Тимчасом обіжник премієра Складковского кінчиться твердженням, що голова ради міністрів має слухати ґен. Ридза-Сьмігого.

Тепер застановімся на хвилину, в яку колізію се ставить нас з цілою структурою конституції 23 квітня, так недавно ухваленої і підписаної маршалом. Згідно з тою конституцією премієр відповідальний перед президентом і парляментом. Коли в відповідний спосіб парлямент зажадає уступлення премієра, президент обовязаний іменувати когось іншого на його місце. Отже функціонування трикутника президент — парлямент — премієр докладно передбачено в конституції. А тепер обіжник п. премієра зміняє конституцію, бо додає, що премієра обовязує ще послух супроти ґенерального інспектора. Коли премієр Складковский заявивби приватно і у своїм імені: „У всім буду слухати ґен. Ридза-Сьмігого і скорше уступлю ніж зроблю щось, що противилосяб його волі", булоб очевидно все в порядку. Не виходилоб се поза рами політичної програми п. премієра Складковского. Та обіжник, що його обговорюємо, се правна норма. Премієр Складковский пише там „про президента ради міністрів", а не про себе, отже неначе накладає обовязок також на своїх наслідників. А що буде, коли п. президент буде іншої думки а ґен. Ридз-Сьмігли іншої?...

Вкінці навіть з чисто формального боку обіжник премієра Складковского викликає певні застереження. Він покликається там на початку на волю президента Мосьціцкого. Президент виявляє свою волю в формах конституційно передбачених, в законах, що їх підписує, і в розпорядках. Конституція не передбачує вияву волі президента Польщі в обіжнику голови ради міністрів. Опісля обіжник говорить про співпрацю в „кермованню державою". Се виглядає так, неначеб обіжник премієра створював для ґен. Ридза-Сьмігого якусь нову працю поза дотеперішною, зрештою величезною ділянкою війська і підготування всего народу до війни. Уживаючи вислову „співпраця у кермованню державою" обіжник ґен. Складковского не каже, за яку ділянку державної діяльности ґен. Ридз-Сьмігли відповідальний...

„Чому Українці здистансували Поляків"

„Мали Дзеннік" в ч. 200 приніс статтю п. Януша Одровонжа п. н. „Чому на Поділлі Русини здистансували Поляків". Подаємо з неї цікавіші місця:

Українці (в ориґ. Русини) мають на Поділлі деяку чисельну перевагу. Се річ відома: писалося про те нераз. Та не богато писалося досі про те, що та перевага відноситься не лише до числа, але також до якости. Сумне, але правдиве. Український елемент під кождим оглядом має тут перевагу над польським.

Українська і польська „шляхта". Ту перевагу стверджуємо зачинаючи від особистої гідности. Вона в Українців стоїть дуже високо. Представники родів Басарабів, Кузиків і Черсаків, з котрими я мав нагоду розмовляти, всі з притиском підчеркали, що вони шляхтичі. А Бачиньскі, Шпонарскі, Войцеховскі й Кисілевскі, що мешкають у тім самім селі, навіть нічого не знали про своє шляхоцтво.

Два світи. Українець зміряє до знання, старається якнайлучше працювати й розуміє могутність спільних стремлінь.

Українець ходить у вишиванім з трудом кожусі, його жінка тішиться „файною сорочкою", що її вона шила й вишивала довгі місяці, а Поляк носить тандитні міські одяги і жінці купує обридливі сукні.

Кооперація. Коли обєктивно поглянемо на весь час польсько-українського співжиття, то мусимо ствердити сумну річ: Українці за тих кільканадцять літ перегнали польського хлопа майже в кождій ділянці, хоч зразу стояли богато низше.

Клясичний приклад того — питання кооперації. Напр. 1926 р. в однім містечку було 5 польських кооператив і ні одної української. Нині нема там ні одної польської кооперативи, зате українських є аж 7...

Моральна боротьба. Українцям не зле. Їм навіть ліпше ніж Полякам з того самого села, з сусідної хати. Йде тільки про питання моральної переваги. Українці свідомі тої переваги... Українці не мають стичности з польськими селянами з інших околиць; знають тільки темного, лінивого польського хлопа з Поділля.

Отже боротьба з тим станом повинна полягати на кампанії, що змірялаб до піднесення рівня життя місцевого польського рільника так, щоб він станув морально понад Українцем, щоб гідно держав престіж пануючої народности...

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

З Канади

Апостольський Делеґат у Мондері.—Памятний празник Пресв. Ісусового Серця.

Апостольський Делеґат Андрій Кассульо вертаючи з Евхаристійного Конґресу, що відбувся в Венкувері, відвідав греко-католицьку парохію в Мондері і взяв участь у торжестві Пресв. Серця, щоб тим чином як представник Св. Отця показати зичливість і любов Апостольського Престола для українського народу. Ці відвідини випали прегарно.

19. VI. с. р. в 10 год. загомоніли радісно дзвони й рушив похід на привітання Церковного Достойника до входових дверей Василіянського Монастиря в Мондері. Похід творили церковна процесія, Марійська Конґреґація в білих мантіях із моноґрамами Марії в руках, два ряди шкільної молоді під проводом учительства, ряди Сестер Служебниць, монахів та вірних зі світлом у руках і асиста. Зараз на вступі Впр. о. Севастіян Шевчук ЧСВВ прочитав привіт від монастиря.

Ваша Ексцелєнціє!

Велика це радість і щастя для членів Чина св. Василія Великого в Канаді, що Ваша Ексцелєнція зволили завітати між нас до цього нашого монастиря. Ваша присутність як Представника Св. Отця живо пригадує нам ту ніжну любов і батьківську дбайливість про духове добро нашого Чина й ті численні добродійства й ласки, які уділив нам Апостольський Престол. З Божої волі й на виразне бажання Апостольського Престолу наші місіонарі покинули Рідний Край і приїхали до Канади, щоб проповідувати Боже слово між українським народом, розкиненим усюди по просторих преріях цього Нового Краю. Та це було лиш дуже мале число священиків, зовсім не вистарчаюче для такої великої праці, а дістати поміч зі Старого Краю було дуже важко. Тоді в наших Отців зродилася думка отворити Новіціят тут у Канаді. Бог поблагословив цю їх думку і за згодою Апост. Престолу не зважаючи на ті великі труднощі, що їх мусіли побороти, вони заложили угольний камінь 1922 р. За Божою поміччю і допомогою добрих людей наш монастир укінчено, а 1923 р. Бог покликав до Новіціяту перших синів з українського народу. Боже благословення було очевидне в їх праці. По 13 літах ми нині маємо Канадійську Провінцію Пресв. Серця Ісуса, що числить 25 священиків, 36 схоластиків, 19 домашніх братів і 7 новиків. А тепер нашим горячим бажанням, нашим найбільшим зусиллям є зберегти наш український нарід у лучности з Апостольським Престолом. Тут ми з волі нашого Св. Отця і за велике щастя уважаємо собі те, що ми в рядах тих, що разом з »Місійним Папою« Архієреєм Пієм XI. співпрацюють над поширенням Божого царства на цій землі. З сієї причини ми бажаємо зложити Св. Отцеві перед Вашою Ексцелєнцією наш поклін, повні сердечної синівської любови, привязання і пошани і просимо Вашу Ексцелєнцію уділити нам своє Апостольське благословення.

Цих привітальних слів вислухав Апостольський Делеґат з великою увагою й уділив мондерському монастиреві благословення.

Потім у супроводі звуків дзвонів і пісні: »Назарета любий цвіте« похід спрямувався до церкви. Коли лише похід переступив церковний поріг Їх Ексцелєнція Андрій Кассульо покропив вірних свяченою водою, а з хорів залунало грімке »Буди імя Господне благословенно от нині і до віка!«

По відданню чести Спасителеві утаєному в Пресвятій Тайні Евхаристії слідувало привітання Апостольського Делеґата від мондерської парохії св. ап. Петра й Павла. Привітну адресу прочитав Впр. О. Протоігумен Навкратій Кржановський ЧСВВ.

Ваша Ексцелєнціє!

Це для нас Українців католиків у Мондері велика радість, що можемо привітати Вашу Ексцелєнцію ось тут нині. Наші серця повні втіхи і щастя, бо ми оце вперве маємо між нами Представника нашого Св. Отця Папи Пія XI. Особа Св. Отця є дорогою для нас. Вона пригадує нам много добродійств, які уділила Апостольська Столиця нашому народові. Щаслово тепер пануючий Папа, так як і Його попередники, є великим добродієм Українців. Длятого й ми зобовязані до великої вдячности для Св. Отця й Апостольського Престола. Коли поглянемо в історію минулого нашого народу, то ледви чи знайдемо там світлий період у його житті. Наша нація безупинно боролася за своє існування. Зброя наших хоробрих героїв мало коли була зложена на знак свободи й волі нашого краю. Много літ ми були в подвійній неволі. Перша неволя це поневолення нашої нації наїзниками. Друга неволя, в яку попав наш нарід, це неволя ложної науки, яку принесли фальшиві пророки. А це сталося тоді, коли наш нарід відлучився від Петрової Скали й приняв науку тих, які ніколи не переставали голосити своїх засад перенятих ненавистю до Апостольського Престола.

Страшний образ реліґійної боротьби в нашім народі дуже добре змальовує нам історія минулих століть. Кількасот літ тому наші предки не мали ясних понять щодо правдивої віри й науки Христової, бо були далеко від дійсного жерела правди: Петрової Скали. Та коли зрозуміли, що поза Церквою нема спасіння, звернулися до Апостольського Престола з просьбою приняти їх під Свою опіку. Апостольська Столиця приняла їх радо і так довершено унію з Римом р. 1596 (Унія Берестейська). Наслідком тої унії мусіли перенести много переслідувань. Велике число наших братів упало від куль ворогів зєдинення і пролило свою кров за Христа, засвідчуючи тим робом свою вірність і привязання до правдивої Церкви. Та в тій недолі вони завсіди мали заохоту й підтримку від Апостольського Престола. Через довгі часи він давав докази своєї ніжної опіки над нашими батьками. Він особлившою опікою обдарував нашу Церкву. Не даром Його Святість Папу Пія XI називають »Місійним Папою«. І ми в тім много від Нього одержали. Він нас обдарував 6 епископами в Европі а 3 в Америці. Всіми можливими способами намагається Св. Отець привести наших відлучених братів до одного пастиря. Його бажанням є, щоб ми мали много добрих священиків. З тої то причини він обдарував нас прегарною колеґією в Римі. Тут молоді сини нашого народу під особлившим наглядом Св. Отця образуються, щоб відтак могли стати добри-

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручає:

Браттель і Де Цет

Фабрика церковних виробів
ЛЬВІВ, УЛ. ШЕВЧЕНКА 11 а.
Рік заснування 1909. Тел. 220-78

Декотрі виконані роботи:

- **Духовна Академія — Львів**
- **Народна Лічниця — Львів**
- **Церква на Майзлях — Станиславів і богато інших.**

ОСИП НАЗАРУК 56)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Інстинкт самозбереження всіх часів і народів наказував людям робити се. І тому все і всюди найдорощі річи громаджено в святинях, присвячених Богу. І все ограблювання святинь було жахливим початком страшного занепаду взагалі. Не богато часу минуло відтоді коли цісар Йосиф II ограбив церкви і монастирі — і розсипалася велика держава його роду. Не богато часу минуло відтоді, коли цар Николай ограбив київські церкви — і розсипалася небувало велика держава Романових і в темній пивниці скінчила життя царська родина.

Не даром народ відвертає свої очі від грабежі церков, зарядженої сильними міра сего. Він на той вид прочуває, що наближається.

Як овоч калини прегарно червоніє в місцях, де вони звернені до сонця, так люди і їх спільноти повинні найкращим і найціннішим по силам своїм і по спроможности своїй прикрасити Божі Доми, поки мають можливість робити се. А коли трий нарід не стати на дорогоцінні річи, той повинен таксамо цінним мистецтвом заступити їх недостачу.

Отже перед нашим народом велика ціль: для хвали Божої збудувати прегарну святиню в честь свого мученика Йосафата, котрий дав життя своє в жертву для добра свого народу, щоб привести його до єдности з Церквою Божою. В міру як ростиме змагання до тої ціли, ростиме й сила наша.

Бо властиво є тільки одна сила: сила реліґії. Від неї залежать всі інші сили в людстві.

Хто уважно і в скупленні духа перейдеться по найбільшій церкві світа, той відчує ту силу реліґії, відчує легкість, яку вона дає, відчує оживлення і скріплення, відчує дивну солодкість в душі, відчує вартість життя, не так, як відчувається його вартість через насолоду добрами світа сего.

А для католика побут у церкві св. Петра має ще більше значіння: в сій церкві є велика частина хреста, на котрім страждав і помер Спаситель світа, тут є копіє, котрим римський воїн проколов серце Його, тут є хустина св. Вероніки з обличчам Господа, тут є частина заслони Пресвятої Діви Марії, тут спочивають тлінні останки князя Апостолів, св. Петра, і тлінні останки пятьох інших учеників Спасителя. А недалеко відси, в Ватикані тлінні останки св. Луки евангелиста. Кромі того є в церкві св. Петра безліч частин визначних мучеників. Навіть нутро спижевих колюмн бальдахіму над головним вівтарем заповнене тлінними останками християнських мучеників, взятими з гробів у катакомбах.

Не дивота, що від перших часів християнства, прибували до сеї церкви як паломники найвизначніші люди.

І так в р. 393 прийшов до сеї церкви в одязі покутника цісар Теодозій Великий і тут благав Бога о побіду над бунтом Евгенія.

Тут в р. 429 прийшов як паломник з мамою і з жінкою цісар Валентиніян III, той сам, що потому виставив величавий памятник своїй покійній жінці недалеко від святині сеї.

Тут в р. 689 приняв хрест британський король Цедвальд і тут помер у молодім ще віці тай похоронений в передсінку церкви св. Петра.

В 20 літ опісля прибули сюди два інші британські королі, Коінрад з Мерції та Оффа, король Східних Саксонців. Оба вони постриглися в монахи на сім святім місци.

В р. 725 прибув сюди знов британський король Іна з Вессексу, щоб — як

ми священиками і місіонарями між нашим народом і утримувати злуку з Апостольським Престолом.

За всі ті добродійства Св. Отець дорогий для нас. І тому ми заявляємо перед Вашою Ексцелєнцією, Представником Св. Отця, нашу сердечну й покірну подяку за всі дари, які ми отримали і смиренно просимо Вашу Ексцелєнцію запевнити Його Святість про наші молитви, любов, привязання і вдячність за Його ласкаве старання про нас і прохаємо Вашу Ексцелєнцію уділити нам Своє Апостольське Благословення.

Потім промовляв Ексцелєнція Кир Василій.

Ваша Ексцелєнціє!

Позвольте мені кількома словами виявити мою подяку і пошану, що були так ласкаві своєю присутністю звеличати велике свято Пресв. Серця. Ці відвідини є великим доказом Вашої зичливости й любови не лише для цеї парохії, але й для всього народу грецького обряду в цій домінії. Ми маємо богато фактів з минулого й сучасного, що доказують як то Апостольський Престіл і Його Представник у Канаді дуже стараються про членів східнього обряду. За цю батьківську любов я бажаю висловити мою глибоку синівську пошану і впевнити Вашу Ексцелєнцію про нашу відданість Св. Апостольському Престолові. Крім того впевняємо Вас, що за Ваші добродійства, вітцівську любов і всі ті дари для мене і мойого народу тут у Канаді ми будемо памятати про Вас у наших щоденних молитвах і безнастанно молитись за успіхи Вашої Ексцелєнції на новім становищі, щоб зискати нові душі для Божого Царства.

По цих привітальних адресах звернувся Апостольський Делєґат до зібраного народу і мав довшу бесіду по анґлійськи, яку наш Преосв. Владика переповідав по українськи:

Мій дорогий народе!

Вже 9 літ минає, як я приїхав з Єгипту до Канади на становище Апостольського Делєґата. Спочатку я не знав так добре про український нарід на цій землі, та коли обїздив канадійські простори, я завважив, що між католиками є Українці зі своїм питомим обрядом. У многих місцевостях мене щиро вітали. Та я не був уповні вдоволений, бо завсіди бажав відвідати Мондер, про котрий чув, що він осередок релиґійного життя українського народу в Канаді. На жаль ріжні перепони не дозволяли мені здійснити цього бажання. І нині чуюся щасливим, що по девяти літах моє бажання сповнилося, що я можу бути з тобою, мій дорогий народе, що так численно з близьких і далеких сторін зібрався в празник Пресв. Серця. »Сей день, єгоже сотвори Господь, возрадуемся і возвеселімся в онь«.

Я завважив, що український нарід визначається великою побожністю і дитинним привязанням до католицької релиґії. Так, щиро тримайтеся католицької релиґії! Ми нині живемо в критичних часах. Богато неспокою, трудностей, богато замішань головно в соціяльних справах. Неодні хотіли б поправити теперішній стан кидаючи фальшиві кличі. Та треба нам памятати, що лише наша улюблена мати католицька Церква, яка має правдиву науку з неба, може розвязати всі проблеми й усунути всілякі трудноші. Ви полишили свій рідний край і приїхали до Канади й цю богату країну прибрали собі за вітчину й вона такою лишиться для ваших нащадків. Коли хочете мати гарну будучність, ідіть за вказівками католицької Церкви, Св. Отця і Вашого Епископа в Канаді.

Можу впевнити Вас, що Св. Отець журиться і дбає про вас. Признання для вас, що держитеся своєї віри й свого обряду. А це, що ви держитеся правдивої віри й Церкви, маєте много завдячити праці вашого дорогого Епископа, що з великою посвятою працює для вас і ваших отців провідників.

Ваш одинокий Епископ дуже вас любить. Я був свідком його трудів і по змозі старався йому улегчувати його важке завдання. І ви повинні його любити й шанувати, йому помагати, за нього молитися та совісно йти за його вказівками...

Кінчаючи мої слова до вас, кличу: Любіть Бога, любіть Христа Спасителя, любіть дорогу матір католицьку Церкву, любіть спільного всім народам батька Св. Отця Папу Римського, любіть свойого дорого Епископа і священиків, що жиють з вами і трудяться для вас! І як представник Св. Отця також благословлю вашого любого Епископа, благословлю Настоятелів Василіянського Чина, всіх Отців, Братів, оба новіціяти, схолястиків, Сестер Непорочного Зачаття і тебе, мій дорогий народе.

Відтак почалася Архиєрейська Служба Божа. Співав монаший хор. По Освяченні Преосв. Кир Василій уділив діяконських свячень Сильвестрові Гладкому. Богато людей приступило до св. Причастя. По Службі Божій була суплікація і благословення Найсвятішими Тайнами. Ввесь час Апостольський Делєґат пильно слухав богослуженння. Які враження відніс, про це найкраще говорять ті сльози, які аж чотири рази котились по лиці Достойного Гостя, та ті гарні слова похвали про наш обряд. »У вашім обряді виражені всі й найніжніші почування людської душі: сум і біль, покора, подяка, просьба, радість і тріюмф, все так гарно і зворушаючо виражене у піснях і церемоніях. Український нарід, що має такий чудовий обряд і виявляє таку щиру й живу побожність, певно не пропаде...«

По відправі Апостольський Делєґат був на обіді в монастирі ОО. Василіян. А по обіді звидів ще Василіянський Новіціят на фармі, дім Сестер Служебниць і Український Загальний Шпиталь. Всюди і всіх зустрічав з любовю і радів з наших успіхів. Будучи в шпиталі відвідав зосібна кождого хорого й уділив Апостольського благословення.

Годиться ще переказати цінні слова Апостольського Делєґата, які він сказав до Василіянських новиків і Сестер Служебниць. Звертаючись до новиків, сказав:

„Будьте мужами молитви, бо людина без молитви, як цвітка без водиці. Будьте мужами науки, бо священик без науки, як жовнір у війні без зброї. Будьте мужами праці, бо без активности будете подібними до того, що має оружжя, а його не вживає. А надівсе будьте покірні, бо Господь гордим противиться, а покірним дає благодать.“

На привітальні слова висказані С. Єлисаветою, Провінціональною Настоятелькою Згромадження СС. Служебниць, Апостольський Делєґат відповів довшою бесідою.

»По відвідинах вашої гарної Церкви я маю щастя відвідати вас, дорогі Сестри Служебниці. Я довідався, що кількадесять літ тому чотири Сестри повні духа пожертви покинули свій Рідний Край і приїхали до цеї просторої Канади, щоб помагати в праці католицькій Церкві. І нині я бачу велике число Сестер, що вродилися і виховалися в Канаді... Ваша робота великого значіння в діяльности католицької Церкви. Я вірю, що діти виховані під проводом Сестер будуть напевно добрими й побожними членами католицької Церкви і примірними горожанами Канади. Велика ваша ціль і щоб її осягнути, ви мусите вести життя покірне, побожне, послушне. Працюйте спільно з вашим дорогим Епископом, бо як король сам нічого не вдіє, а з допомогою доброї і карної армії може осягнути світлу побіду, таксамо й ваш Епископ сам нічого не вдіє, а при допомозі покірних Сестер зможе довершити великих діл для Божої слави і спасення душ. Ваш Епископ здобувається на великі жертви, а ваш нарід розкинений по цілій домінії і я бажавби бачити Сестер розсіяних поміж тим народом для поширення Божого слова... Незабаром буду в Римі й особисто предложу Св. Отцеві працю вашого Згромадження та скажу Йому, що ви велика підпора Церкви в Канаді. Я покажу Св. Отцеві цю вашу адресу і скажу, що ген там далеко в Канаді покірні Сестри Служебниці Непорочного Зачаття безнастанно моляться за Св. Отця і працюють над сповненням Його бажань. Я благословлю ваше Згромадження, благословлю Ваших Настоятельок а також благословлю вашу корисну для Божої слави працю.«

Відвідини Заступника Св. Отця, його участь у нашім Богослуженні се черговий доказ любови й зичливости Апостольського Престола до українського народу й це повинно скріпити в нас пошану й любов та привязання до Апостольського Престола й Св. Отця, бо лише в злуці з центром правдивого християнства наш нарід устоїться серед світової хуртовини й здобуде собі краще завтра.

(»Українські Вісти«).

пише старий літописець Беда — побути кілька днів близько святих на землі й опісля осягнути скорше приняття між святими в небі.

А потому пливе сюди такий великий ряд паломників в пурпурі, що вже неможливо їх всіх навіть коротенько згадати: Люітпранд льомбардський і Макбет шкотський і Крістієрн дакійський і Карломан франконський і далі і далі, аж до наших днів.

Деякі з них приходили до гробу св. Петра і по кілька разів, що в тих часах бездоріжжа не належало до легких підприйнять. І так Карло Великий був тут як паломник кілька разів і за четвертим разом коронував його на цісаря папа Лев III в р. 800, в хвилі коли Карло молився на сходах конфесії. Тут коронувався цілий ряд німецьких цісарів: всі три Оттони і Гайнріх II святий і Конрад II і Гайнріх III і Гайнріх IV і инші.

Відси виїздили й ті папські посли, що везли корону для нашого короля Данила, котрою він коронувався у Дорогичині. Сей факт свідчить виразно, шо наша Батьківщина була вже тоді обнята західною атмосферою, бо в тих часах в західній Европі панував загальний погляд, що правдивий монарх тільки той, кого короновано римською короною.

Всі ті коронації мали також велике практичне значіння в виконуванні влади. Бо кождий монарх, що одержував корону від папи, посвячену в церкві над гробом св. Петра, присягав, що уважатиме свою корону за Боже надання (ленно) і тому буде правити справедливо. Не треба богато розводитися над тим, що се значило в часах суворих обичаїв і жорстоких кар. Особливо тепер людство розуміє се...

Тепер, коли так звані „народні“ влади витягають людей з їх помешкань і, навіть не предкладаючи їм ніяких обвинувачень, літами держать в тюрмах і концентраційних таборах серед найтяжших знущань. Европа не бачила досі нічого подібного. Бо говорили посудженим, за що їх тягнуть на тортури, говорили навіть за влади Селіма Грізного й Жорстокого, говорили за Івана Грозного, говорили все. А тепер не говорять вже в більшій частині Европи, тільки так хапають з дому або з улиці й мучать доки їм подобається. І роблять се зовсім отверто, цинічно, без найменшого оправдання, без найменшої підстави. Так зникає пошана образу Божого в людині — і влада діявола ширитьсся щораз більше і більше, навіть в найкультурніших країнах Европи!... До чого се доведе, жах подумати. (Д. б.).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УНІЯ І МОСКВА

Як Москва нищила Унію в XIX ст.

2. Власноручний морд царя Петра, доконаний на полоцьких Василіянах.

Щоб зрозуміти вчинки московських політиків у XIX столітті, мусимо сягнути в минуле, де маємо сліди першої стрічі московського уряду з Унією й перше в історії »возсоединеніе«. Відбулася та стріча вже в часах війни Богдана Хмельницького з Польщею, точно — в червні 1657 року. Та ще перед тим кілька слів про загальне наставлення Москви до справ віри.

1686 року між Москвою й Польщею заключено договір, знаний під назвою »трактату Ґжимултовського«. Між іншими точками була й точка (9-та) про православну віру, щоб їй не діялася ніяка кривда. Але сього трактату сойм не ратифікував кількадесять літ. З Москви все йшли до Польщі пригадки про 9-ту точку згаданого договору. В 1691 р. думний дяк Українцев говорив до польського посла: »Справа віри має найбільше значення і важна; другої більше важної немає...«[1]) Якоїж віри? Очевидно, що православної. Москва в XVI—XVII ст. змонополізувала собі право заступства інтересів православя й навіть Грекам закидувала, що вони »відступили від первісного, чистого православя«. В той спосіб схизматицька віра й Церква ставали знарядом у руках московського уряду, а сама Москва — »третім Римом«. Політика московського уряду і православна віра ставали синонімами; царі були покликані опікуватися схизматиками, а сі останні мали звертатися до Москви по оборону перед »утисками«. І так дійсно було.

В той спосіб московські царі діставали дуже добрий моральний аргумент за »збиранням руських земель«. Саме династичне право тут не вистарчало. Українські й білоруські землі з малими виїмками дістались під владу литовських князів, а пізніше й польських королів. Влада одних і других мала своє правне узасаднення – більше, ніж малиб посягання нової російської династії Романових. Треба отже було покористуватися, кажучи по теперішньому, »націоналістичним« моментом: він тоді мав віроісповідну форму. Православних з Литви й Польщі легко було Москві зєднати собі опікою. З часом, як знаємо, ся »опіка« довела до інтервенції в Польщі й до — розборів її.

Великою перешкодою для віроісповідно-націоналістичної політики Москви була якраз церковна Унія. Петро I-ший старався помалу, але постійно ослабити Поляків на іншім, дуже болючім відтинку — а саме він старався відчужити Русинів (= Українців і Білорусинів, Т. К.) від Поляків. Сей нарід, що ґеоґрафічно й етноґрафічно ділив Поляків і Москалів, мав дещо спільного з одними і другими. Стара історія, деякі звичаї й навички, церковний обряд і споріднення мови, зближували його до Москви, але релігія подавляючої більшости була сильним вузлом між Поляками й Русинами. Сей вузол мусів Петро Великий — та послідовно й його наслідники — першусього розірвати, заки ще міг думати про тривке прилучення Русинів до Москви. Отже Унія руської Церкви з Римом була великою перешкодою, що стояла на дорозі Петрові Великому, й ту Унію він постановив поборювати всіми способами, а його наслідники провадовжували сю боротьбу шляхом насильства аж до наших часів.[2]) Отсі глибоко вірні помічення Еп. Пелеша звертають увагу на індівідуалізуючий, націотворчий чинник в Унії; тому власне її з такою ненавистю поборював московський уряд.

Цілком зрозуміло отже, чому московський уряд думав про »возсоединеніе« уніятів. Перший його акт, як згадано, відбувся в 1657 році. Вже в жовтні 1656 року московські посли, переговорюючи з Поляками, заключали: »Унія повинна бути скрізь і в найкоротшім часі винищена без ніякого покликування на дипльоми і привилеї, що їх давали уніятам королї.«[3]) Згідно з тою засадою цар Олексій Михайлович прислав своєму воєводі в Вильні, кн. Шаховському, наказ, де м. ін. було написано: »З міста Вільна й із інших міст і місточок, що є недалеко Вільна, всіх уніятів, що мешкають денебудь, вислати якстій геть, щоб під їх впливом не було якого відступства від віри (= схизми)«. Царський наказ виконано. Хто цінив віру над усе, пішов на вигнання, а хто був слабший, то »навертався« на православну віру й ігумен монастиря св. Духа, Данило Дорофеїв, впроваджував такого до »правдивої Церкви...«[4])

Сим задокументовано відношення Москви до Унії — й те відношення аж до упадку царату в 1917 році не змінилося ні на крихту. Рішучим ворогом Унії був також Петро I-ий. Він щоправда облудно вдавав перед Апостольською Столицею, що думає приняти Унію, але се було звичайне крутійство, щоб зискати прихильність Риму, або досягнути хвилевих успіхів.[5]) Ворожість царя Петра до Унії виявилася в літі 1705 р., коли він у характері союзника польського короля Августа II станув на території польської держави — в місті Полоцьку, колись столиці св. Йосафата.

Цар Петро приїхав туди 23 червня.[6]) Два тижні заховувався досить спокійно. В Полоцьку були сконцентровані царські війська під проводом фельдмаршалків Шереметьева й Оґільвія, та ґенералів Меншїкова, Репніна й Розена.[7]) Зокрема Меншіков, той самий, що мав велику владу в Україні й, як ходили слухи, мав стати управителем України на місце Гетьмана Мазепи, був злим духом царя. Він, як побачимо нижче, намовляв царя до переслідування й своєю провокацією викликав морд у церкві полоцьких Василіян. І тому, хоч Петро І. поводився зразу цілком смирно, й навіть видав успокоюючі відозви до населення, що він приходить як союзник Польщі, а ворог страшного еретика, Карля XII. — полоцькі уніяти не сподівалися від нього нічого доброго. Мали до того ще й окрему підставу. А саме з Витебська, де цар був передтим, прийшли вістки, що він казав знищити там всі зображення св. Йосафата; прибувши до Полоцька мав спалити мощі Святого. Щоб запобігти нещастю і профанації, Василіяни завчасу вивезли св. мощі до монастиря в Білій на Підляшші.

Подробиці сі важні для дальшого представлення справи, бо вони доказують, що цар Петро добре знав, хто був св. Йосафат, і був супроти нього настроєний вороже, так як і до цілої Унії, що виросла головно з крови св. Йосафата.

Прийшов день 10 липня (29 червня ст. ст.) 1705 р. Цар пив цілий день у своїм обозі; таксамо пив і критичного дня 11 липня. Нарешті забажав піти до василіянської катедральної церкви св. Софії. Прийшов там пополудні, між 4 а 6 годиною. В церкві якраз відправлялася вечірня перед престолом св. Йосафата. Цар не пошанував святого місця; почав нипати по церкві, заглядати до кивота (!) й т. п. Нарешті став перед образом св. Йосафата й почав розпитувати, хто се такий. Питання мало виразно провокаційний характер, бо цар добре знав, хто то, й уже давніше в Витебську дав на се доказ. Спровокований питанням царя Василіянин сказав, що се св. мученик. Тоді цар, а особливо Меншіков, причіпилися до інформатора, щоб сказав хто його замордував і якої віри були ті люди. На таке Василіянин відважно відповів, що замордували Святого — схизматики. Провокація досягнула свого. Ображений ніби-то »зухвалою« відповідю Цар Петро власноручно замордував у церкві Василіянина, чи навіть двох. А прислужники царя кинулися на інших — і так чотири монахи пролили свою невинну кров на тому самому місці, де ще перед двома тижнями лежало тіло св. Йосафата. Імена тих мучеників за св. Унію: о. Константин Заячківський ЧСВВ, о. Яків Книшевич ЧСВВ, о. Теофан Колбечинський ЧСВВ і ігумен о. Яків Кізіковський ЧСВВ. Тяжко поранений був також брат Йосиф Анкудович, але не вмер. З них три відправляли богослуження і погибли при престолі.

Така була ся страшна подія, святотатство, морд у церкві. Допускаються його лише люди, позбавлені всяких моральних основ. Таким виявився творець нової Росії, цар Петро. Та се нас не дивує, бо з того боку трудно й надіятися чогось кращого; зате дивує нас, що є ще в істориків охота виправдувати його. Певно, що треба вибачати грішникові, коли кається. Кажуть, що Петро І. жалував за свій учинок. Але що він робить опісля? Чи творить діла, гідні каяника й дає спокій Унії? Нічого подібного! Він видає ще маніфест, де очорнює помордованих монахів, мовляв, вони працювали на погубу йому. А пізніше переслідує далі Унію. Чи так виглядає покаяння?

Щоб зрозуміти ціле наставлення царя Петра й щирість чи поверховність його покаяння, роскажемо, як він поводився пізніше з діячами Унії, особливо з луцьким і острозьким Епископом Жабокрицьким.

Т. Кострyба.

Перші мученики, перші відкривці, перші винахідники, піоніри цивілізації — всі, що боряться за правду, релігію і батьківщину, боронять до певної міри утрачених позицій людства. Вони живуть, працюють і вмирають, не сміючи мати надії на особисту надгороду. Їм вистарчає се, що розуміють своє завдання і його своїми моральними силами можуть виконувати. (Смайлс: „Обовязок").

---

[1]) Ф. И. Титовъ, Русская православная церковъ въ польско-литовскомъ государствѣ въ XVII-XVIII в. (1654-1795), т. I, Київ, 1905, с. 242.

[2]) Dr. J. Pelesz, Geschichte der Union, т. II, Відень, 1880, стор. 297.

[3]) Титовъ, Прав. церков, I, с. 56 і 60.

[4]) Акты историческіе, т. IV. Спб. 1842, ч. 115.

[5]) Цар Петро зумів збаламутити й сучасних Єзуїтів і знайшов оборонця своїх мнимих католицьких симпатій у такім визначнім історикові, як А. Тайнер. Але Пелеш, Geschichte der Union, II, с. 295-297 рішучо спротивився такому освітленню й виказав його невірність; потверджує се й найновіший дослідник, А. Деруґа, в праці, що буде в дальшім оповіданні названа.

[6]) Пелеш, Geschichte der Union, II, с. 293 подає дату 11 липня; спростовує її Деруґа, в цитованій нижче праці, с. 94.

[7]) Опис полоцького морду, поданий нижче, оснований на солідній праці А. Деруґи, Piotr Wielki a unici i unja kościelna 1700-1711, Вильно, 1936, стор. 94-120. Се джерельна й дуже обєктивна праця. В ній автор старається навіть оправдувати Петра І., що був пяний і т. п. На се скажемо: що тверезому на думці, те пяному на язиці. До того не вільно впиватися, щоби в пянім стані робити звірства — так учить катехизм. Оправдання на такі злочини нема ніякого.

Нові видання

Ен. Григорій Лакота. **Принагідні науки й промови.** Перемишль 1935. Накладом автора. 25 × 18, 228. Друкарня ОО. Василіян у Жовкві.

Принагідні науки й промови належать до тяжких промов для кождого проповідника, бо самі їх теми обусловлені ріжними - преріжними нагодами, нераз навіть дуже слабо звязаними з релігією; форма тих наук теж дуже ріжнородна, бо в принагідних проповідях проповідник мусить користуватися дуже широкою скалею ріжних проповідничих форм, починаючи від найзвичайнішої промови, кінчаючи на класичній. Реторика розріжняє принагідні проповіди сталі, довільні і світського змісту. Найнебезпечніші для проповідника ці останні. Саме з вище згаданих причин священики повинні бути щиро вдячні Преосв. Григорієві за ту цінну збірку принагідних промов, з яких кожда може бути справжнім зразком як у даїм случаю промовляти. Більшість тих гарних наук це принагідні промови релігійного змісту. До таких належать промови з приводу ріжних ювилеїв церковних, науки з приводу приняття св. Тайн (священства, подружжа, Преосв. Евхаристії), науки з приводу ріжних благословень (церков, дзвонів, церковних риз, іконостасу, цвинтаря і т. д.). Головна прикмета першого роду тих промов це те, що теми до них майже все зачерпнуті з церковних книг (служебника, требника, архиєратикона). Тому деякі з тих промов це немов екзегеза молитов, богослужебних текстів і значіння обрядів. Справді зразкова під тим оглядом наука про церковний похорон.

Зовсім другий діл цих принагідних промов становлять промови світського змісту. До них слід зачислити промову з приводу благословення школи, захоронки, домівки »Сокола«, промову до інтернованих й інші. Справді годі опертися подивові на вид того, як влучно, льогічно, при тім з повною любовю національних цінностей лучить Високодостойний Автор кожду тему з найлюбшими таїнниками католицької релігії. А се дійсно не легка річ, бо тип патріотично-релігійних промов вже з природи такий слизький, що навіть найбільші промовці, як пр. Кард. Фавльгабер, не встереглися пересади. Спомїж тих усіх промов справді класична під оглядом змісту і форми промова на похороні полеглих в 1918 р. Артизму цеї промови не посоромилисяб навіть найбільші мистці похоронних бесід такої міри як Босвет.

Спільна і найбільша прикмета тих усіх промов це їх небуденність. Новий підхід до старих тем, підхопления все нового моменту робять їх живими, свіжими й актуальними. Тому кождий промовець найде в тих промовах богацтво глибоких нових думок, справжній полет і натхнення до глибоких почувань.

о. Ір. Назарко ЧСВВ.

о. др Осип Кладочний: **Зміни своє життя.** Конференції реколєкційні виголошені в часі великого посту 1936 р. для академічної молоді у Львові. Накладом автора. Львів 1936. Формат 14.2 × 20.5 цм. Ст. 48.

Зріст безробіття у Франції

Французька права преса оголосила статистичні дані, що виказують зріст безробіття у Франції від часу, коли дійшов до влади »Спільний Фронт«. »Еко де Парі« подає такі дані: 13 червня с. р. у Франції було 416.872 безробітних, 27 червня 419.887 безробітних, 11 липня вже було 425.020 безробітних. »Еко де Парі« твердить, що зріст безробіття се наслідок політики правительства »Спільного Фронту«. В тім часі зменшився також французький вивіз. В квітні с. р. Франція вивезла товарів на 1.195 міл. франків, а в червні вже лиш на 1.131 міл. фр. Такого малого вивозу не занотовано у Франції від 15 останних літ.

Гітлер як артист маляр

Накладом відомого фотографічного справоздавця націонал - соціялістичної партії, Генриха Гофмана, появилася в Німеччині збірка акварель, що їх малював канцлер Гітлер підчас світової війни. Акварелі представляють ріжні сцени з життя вояків на німецько - французькім фронті на відтинках, що їх займав баварський полк піхоти. В тім полку служив Гітлер.

Горкій побив рекорд

Твори недавно померлого російського письменника Максима Горкого здобули, здається, рекорд популярности. Від 1917 до 1936 р. кинено на ринок 588 видань його творів у 30,907.100 примірників. 106 видань напечатано в ріжних мовах народів, що замешкують СССР.

Вже лічать прокази

Досі панувало переконання, що прокази не можна вилічити. Богато лікарів працювало над тим і все без висліду. Аж недавно лікарям на островах Фіджі по довгих і трудних досвідах вдалося вилічити 9 прокажених. — На островах Фіджі в м. Макоґаї є оселя прокажених. Між ними живе постійно бельґійський місіонар. Сам один між шістьма сотками прокажених!

Голова в Голяндії — ноги в Бельґії

Чи можливо бути рівночасно у двох краях? Показується, що можливо. На голяндсько-бельґійській границі лежить містечко Барль. Границя перебігає не тільки серединою міста, але й поодинокими загородами й домами. Те, що містечко має два ратуші і двох бурмистрів, не таке дивне як факт, що напр. в одній з гостинниць в Баварії є кімнати, в котрих спиться так, що голова знаходиться в Голяндії, а ноги в Бельґії. Нажаль господар мусить платити подвійні податки — голяндські і бельґійські. Інший господар має той клопіт, що не може спроваджувати без мита дешевого бельґійського вина, а його сусід з другої сторони вулиці вже в Бельґії і притягає клієнтів дешевшим пивом. Щойно в літі, коли може отворити терасу, що знаходиться по бельґійській стороні, вільно йому продавати на ній бельґійське пиво.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У ЛЬВОВІ відбулася демонстрація нольських орґанізацій у справі Ґданська. До маніфестантів промовляв пос. Войцеховскі. Він говорив м. ін. про »інтриги, що збираються на границі та в мурах міста Ґданська«, і закликав до оборони прав Польщі до морських берегів.

В ТОВМАЧІ підчас нарад окружної конференції делеґатів, секретарів і звязкових Комуністичної Партії поліція арештувала всіх учасників. М. ін. арештовано секретаря ком. партії на львівське воєвідство Хаїма Штіца.

У ВАРШАВІ кольпортери націоналістичної »Фаляни« напали на б. посла нольської соціялістичної партії Дібоа та поранили його ножами.

НА ШЛЕСЬКУ викрили нову тайну німецьку орґанізацію. Вона працювала під фірмою туристичного товариства. Та орґанізація називається »Чорна Рука«.

В ЛИТВІ увязнено 20 провідників »людово-соціялістичної партії«. Їм закидають, що вони орґанізували селянські розруси.

ПОСОЛ АВСТРІЇ В ВАТИКАНІ заявив, що німецько - австрійське порозуміння не вилине на взаємини Австрії з Апостольською Столицею. Австрія дальше остане вірна Апостольській Столиці. Австрійська конституція, сперта на засадах папської енцикліки »Квадрагезімо анно«, не буде змінена.

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС ЖИДІВ зачнеться 8 серпня с. р. в Женеві. В нім візьме участь понад 300 делеґатів з цілого світа.

РІЛЬНІ СТРАЙКИ вибухли в 12 департаментах Франції. Вони викликали велике занепокоєння в цілім краю. З огляду на час жнив страйки можуть сильно пошкодити рільникам.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМУНІСТИ вислали до французького правительства домагання, щоб воно видалило з Франції Ґіль Роблєса, провідника еспанської правиці. Комуністична »Іманіте« твердить, що Ґіль Роблєс орґанізує поміч для еспанських повстанців.

З ЛОНДОНУ звідомляють: В м. Скерборов відбувся конґрес союзу ґірників. На конґресі ухвалено більшістю 283.000 голосів проти 238.000 внесок, щоб комуністична партія в Анґлії злучилася з анґлійською Партією Праці.

АНҐЛИЧАНИ вислали до Ґібральтару кілька відділів війська у звязку з положенням, що витворилося наслідком повстання в Еспанії.

Б. ЕСПАНСЬКИЙ КОРОЛЬ Альфонс XIII прибув до Чехословаччини.

ТРІУМФ ТУРЕЧЧИНИ. Конференція в справі чорноморських проливів скінчилася. Туреччині дозволено укріпити проливи. 20 с. м. відбулося торжественне заняття здемілітаризованих проливів турецькими військами. Всі вулиці Царгороду були удекоровані. Военна фльота Туреччини виплила на Босфор перед укріплення. В турецьких містах відбулися маніфестації в честь Кемаля Паші.

НАЙВИСША АРАБСЬКА РАДА в Єрусалимі рішила продовжати страйк і ухвалила протест проти узброювання Жидів.

260 АРАБСЬКИХ ПРОВІДНИКІВ замкнено в концентраційнім таборі в Сарафанді.

В ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ викрито японську шпигунську орґанізацію. Завдяки тій орґанізації Японія довідалася про всі тайни американської фльоти.

В МЕХІКУ викрито тайну орґанізацію, що зміряла до зміни державного устрою.

В КИТАЮ перша кантонська армія перейшла на сторону нанкінського правительства.

Дощ у часі погоди

Минулого понеділка панувала — кажучи стилем комунікатів метеорольоґічних — погода сонячна, з невеликим захмаренням. Всеж таки упав дощ і то обильний.

А проте помилявсяби той, хто вважаби це явище чимсь незвичайним; навпаки: повторюється воно з усею правильністю що місяця й ріжниться тільки обильністю „опадів". Бо не є це звичайний дощ, перед яким люди хоронляться під дах або парасолю. Дощ цей — то численні виграні, котрі падають у тягненнях Державної Льотерії, а їх скількість залежна від кляси тої Льотерії.

Власне 20 липня припадав останній день тягнення другої кляси тридцять шестої Льотерії. В тім дні вильосувані були не тільки дві головні виграні по сто тисяч золотих, а також шістнадцять денна виграна, але й ті зпоміж більших виграних, котрі остали ще в колі. Остаточні вислідки тягнення виглядають отже так:

По сто тисяч золотих виграли числа 97034 в Лодзі та 136803 в Познані, а властиво в тамошній філії одної з варшавських колектур. П'ятьдесять тисяч і двацять пять тисяч золотих припали для Кракова на числа 56840 і 64746; вкінці у Львові продано Ч. 170678, на котре випала виграна двацяти тисяч золотих.

Як бачимо, був це справді „дощ" виграних, дощ, котрий напевно нікому не попсував гумору. Хто хоче мати виглиди на те, щоб його зросив подібний дощ на другий місяць, нехай не забуде відновити льос до третої кляси, котрої тягнення зачнеться тринацятого серпня цього року.

НОВИНКИ

Районовий сокільський здвиг відбувся в Глинянах 19. VII. У здвизі взяло участь понад 700 Соколів з 17 сокільських гнізд.

Начальна Адвокатська Рада вибрала спеціяльну комісію, що має приготовити проєкт новелі до закону про устрій адвокатури з 1932 р. Новеля обмежить доступ до адвокатури та введе примус судової практики для адвокатських аплікантів.

Бараки для бездомних зачали будувати в Голоску коло Львова. Вже заложили фундаменти під чотири бараки і господарський будинок.

Над повітами товмацьким і долинським перейшли сильні бурі з перунами. Вони спричинили великі шкоди. М. ін. в Долині згорів від перуна один дім, в Хотимирі поважно ушкоджений костел.

Будують нові шляхи. З допомог міністерства комунікації та фонду праці перебудовують шлях Станиславів — Богородчани і будують гостинець Станиславів — Товмач. При роботах занято 600 постійних та кількасот денних робітників з підводами.

Нову почтову аґенцію отворили в місцевості Городище коло Самбора.

У Комарниках коло Турки над Стриєм посвятили угольний камінь під новий римо-католицький костел.

Ще один »дом людови«. У Павшівці чортківського повіту посвячено угольний камінь під новий »дом людови«.

Кістяки з 16-го століття знайшли в Майдані, пов. Надвірна.

»Велика Коломия«. Міська рада Коломиї рішила домагатися прилучення до міста кількох сільських громад.

Римські монети знайдено в Любачівщині.

Централю фальшивих грошей викрили в Зомбковицях. Фальшівники робили 10 і 5 золотівки.

В с. Вереще Велике, повіт Холм, пожежа знищила 66 мешкальних домів. Шкоди є понад 300.000 зл.

В с. Колках, сарненського повіту, пожежа знищила 33 мешкальні доми й 18 стоділ.

Обхід 25-ліття Українського Пласту влаштовує Команда Союзу Українських Пластунів Еміґрантів у Празі 28 і 29 листопада с. р. На програму обходу зложаться: 1) поширений загальний зїзд СУПЕ, 2) пластова ювилейна академія і 3) пластова вистава: »25 літ Українського Пласту в краю і на чужині«. З приводу сего обходу приготовляється видання ювилейного альманаху: »Український Пласт 1911 — 1936«.

Нагальна буря з перунами і зливою перейшла над Краковом і околицею. В кількох місцях Кракова вода залила помешкання в сутеринах. В цілім місті погасло електричне світло внаслідок ушкодження проводів. На вулицях станули трамваї. Буря спричинила великі шкоди в огородах і на полях.

У Кракові польські соціялісти побили одну робітницю за те, що вона не хотіла співати інтернаціональний гимн.

В міській пекарні у Варшаві викрили зловживання. До часу переведення слідства припинили в урядуванні директора пекарні Конрада Янушкевича.

Памятник Дзєржинського, відомого шефа »черезвичайки«, вибудують на одній з головних площ Москви.

Білі мотилі. Від кількох днів над Ґдинею і над побережжам літають хмари білих мотилів. Хвилями виглядає се, неначеб серед липневої спеки літали в воздусі пушисті платки снігу. Тамошне населення каже, що се незвичайне явище віщує довге і горяче літо.

До Палестини виїхав з Польщі новий транспорт Жидів у числі 650 осіб.

Міжнародний конкурс на памятник Максима Ґоркого проголосив совітський комітет мистецтва.

Нова стратеґічна лінія? На останній нараді ромунського правительства під проводом короля Карла затверджено пляни будови нової зелізничої лінії через Буковину до Чехословаччини. Тим способом Чехословаччина булаб получена з Совітами.

Сильний гураґан і буря перейшли над Балтійським Морем, Голяндією й Німеччиною. Пять голяндських кораблів розбитих. В Голяндії й Німеччині великі шкоди по містах і полях.

Міжнародні танкові ігрища відбуваються в Берліні. В них беруть участь представники 23-ох країв.

Німецька поліція видалила з Берліна всіх циганів до недалекого містечка Марцан.

В Мехіку вибухнув страйк у електрівнях. Він обняв столицю з околицею і кілька стейтів. Столиця тоне в темряві. Часописи не виходять. Декотрі дільниці міста позбавлені води. Трамваї стоять довгим рядом на вулицях стережені військом перед саботажами.

Великий землетрус навістив республику Колюмбію. Він знищив 17 містечок і сіл провінції Наріно. Забитих і ранених богато.

Нову комету завважила токійська астрономічна обсерваторія біля констеляції Малого Льва.

Книжка, що осягнула найбільший тираж, се біблія. Бритійське біблійне товариство звідомляє, що збут біблії у ріжних мовах дійшов до небувалих розмірів, У самім Китаю розійшлася біблія в 1935 р. у 4 і пів міліонах примірників. Навіть в Абісинії продали в 1935 р. 6 тисяч примірників. В одній Італії збут біблії зменшився.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Гумор. — Безрога жалується перед ослом: Що ви кажете на таке? Хто що погане зробить, називають його »свинею«! Покине хлопець наречену без підстави, кажуть — свиня! Обманить хтось свою родину — свиня! Чи я така зла? — А осел подумавши добру хвилю, відповів: Так поступати супроти вас се дійсно свинство!...

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

Чи Ви складаєте річники „Нової Зорі“?

БІРЖА

ГРОШІ. Доляри амер. 5·27—5.30, дол. канадійські 5.25—5.28.

Німецька марка 1.40 — 1.45, фр. франки 35.08, шв. франки 172.49 — 173.43, фунти стерлінґи 26.48 — 26.62, австр. шілінґи 99.00 — 98.00 чеські корони 19·17 — 20.20, ліри 35—33.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 23. липня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.25 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.40 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.55 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 23. VII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури І. кл.	1.20 зол.
Товщеві качки І. кл.	1.10 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 30 липня 1936. Ч. 57 (956)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Кардинал Вілнев відвідав нашу найдальшу парохію в Канаді.

Кардинал Вілнев по отворенні Евхаристійного Конґресу і по цивільнім принятті, котре випало дуже величаво, зробив для наших людей у Венкувері (над Спокійним Океаном) надзвичайний виняток, бо відвідав нашу найменшу і найбіднішу парохію. Дуже гарними і щирими словами заохотив до витревалости у своїм чудовім обряді і вірности до одної святої, соборної й апостольської Церкви. Ті відвідини піднесли духа і престіж нашого народу в очах не лиш католиків, але всіх Венкуверців і тих, що поприїздили на Конґрес зі Злучених Держав. Це відзначення української парохії буде мати особливше значіння в історії Евхаристійного Конґресу у Венкувері, бо кардинал не відвідав ніякої іншої парохії, крім української, хоч та ще не має своєї церкви. Рівнож участь у Конґресі нашого Преосвященого піднесла високо престіж нашого українського народу. По півночі Преосвящений відправив Службу Божу, на котру зійшлося поважне число віруючих.

Рішається доля Еспанії.

Домашна війна в Еспанії триває. Докладних даних про загальне положення в Еспанії нема. Соціялістичне правительство надає з Мадриду радієм комунікати про постійні перемоги правительственних військ і міліції „Спільного Фронту" над повстанцями. Одначе положення правительства не таке добре, як се виходилоб з комунікатів. Кореспонденти заграничних часописів, що перебувають між повстанцями, звідомляють про великі успіхи повстанців. Повстанці сподіються в найблизших днях заняти Мадрид. Кореспондент Німецького Інформаційного Бюра звідомляє, що в м. Бурґос повстанці створили своє правительство під проводом ґен. Ґабанелляса. Члени правительства самі військові. „Ройтер" звідомляє, що повстанцям щастя сприяє на всіх фронтах. Столиці Еспанії загрожує голод. Повстанці відтяли довіз харчів до Мадриду і рішили голодом примусити столицю до капітуляції. Особливо завзяті бої велися за місто Сан Себастіян (на півночі, близько французької границі). По 5 днях боїв повстанці заняли його. Тепер північне побережжа Еспанії всеціло в руках повстанців. Більша часть полудневої Еспанії також в руках повстанців. До Валєнсії приїхали з еспанського Марокка відділи чужинецької легії на поміч повстанцям. Один з вождів повстанців ґен. Моля заявив одному анґлійському журналістови, що повстанці підготовляються до остаточної розправи з правительственними військами. Німеччина, Франція, Анґлія, Італія й Америка вислали до Еспанії по кілька панцирних кораблів для охорони своїх горожан.

Франція помагає еспанському правительству?

Права французька преса твердить, що французьке правительство помагає еспанському правительству доставою воєнних матеріялів. „Лє Жур" твердить, що міністр летунства зарядив видати еспанському правительству 17 літаків. Вже зголосилося кількадесять французьких летунів, що малиб доставити ті літаки до Мадриду. Особливе враження викликала стаття письменника Ф. Моріяка, члена Французької Академії, в часописі „Фіґаро". Моріяк радить правительству не мішатися до боротьби в Еспанії. На случай побіди повстанців моглоб дійти до війни між Еспанією і Францією. „Матен" звідомляє, що на засіданні центрального комітету французької комуністичної партії рішено створити відділ війська з французьких комуністів і вислати його до Еспанії.

Король Альфонс XIII про положення в Еспанії.

„Івнінґ Стандард" оповістив розмову свого кореспондента з б. еспанським королем Альфонсом, що тепер перебуває в Чехословаччині. Король заявив: „Зовсім не мрію про можливість негайного повороту до Мадриду. Те, що тепер діється в Еспанії, се рух чисто націоналістичний. Монархісти як і консерватисти бажають тільки, щоб зникнули ліві партії. Якийби не був вислід теперішньої боротьби, бажаю, щоб Еспанія спаслася, щоб убийства, терор і щоденні жахливости якнайскорше скінчилися. Вісти про судороги, що в них знаходиться Еспанія, роздирають моє серце. На мою думку тільки цілковите знищення лівих партій закінчить домашню війну та дасть Еспанії спокій, що його так сильно бажають усі правдиві Еспанці." Король Альфонс переконаний, що тільки праве правительство, сперте на армію, зможе запевнити Еспанії щасливу будучність. „А коли край покличе мене, закінчив король, я буду готовий."

Що Японія припоручила своїм дипльоматам.

Японське міністерство заграничних справ припоручило своїм дипльоматам в Европі: 1) Докладно обсервувати міжнародне положення. 2) Уважно слідити за зближенням Анґлії з СССР. 3) Докладно обсервувати діяльність масонських кругів, близько звязаних з II Інтернаціоналом. 4) Зміцнити діяльність японського посольства в Варшаві з огляду на спеціяльно важну ролю Польщі в міжнароднім положенні. 5) Якнайпильніше обсервувати діяльність Ватикану й релігійних орґанізацій, що ведуть боротьбу з комунізмом. Ті припоручення видано у звязку з акцією паралїжування большевицької пропаґанди.

Селянські гаразди.

В Чортківщині від початку травня с. р. панує велика спека, що доходить навіть до 52 степ. Цельзія. Внаслідок спеки вигоріло збіжжа так, що один морґ видає 2 і пів до 3 копи жита чи пшениці. З одної копи намолочується 55 — 60 кґ. зерна, значить з морґа 140 — 180 кґ. Пересічні податки в сім повіті (без асекурації): ґрунтовий, дороговий, маєтковий, самоуправний, шарварковий, стійковий, виносять від 9.12 зл. до 11.74 зл. від морґа. Отже селянинові вернеться дещо за роботу, а посіяне насіння пропало.

Правдиву безжурну відпустку, чи спокійні вакації уладите собі щойно тоді, якщо обезпечите від крадежі з вломом своє домашнє урядження, одяги, постіль і білля в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

АЗБУКА

в програмі окраїнної політики польського націоналіста. *)

Окремий розділ в своїй „Програмі окраїнної політики" присвячує Ґертих азбуці. Той розділ помістив він безпосередно після розділу про польську мову, отже зараз на другім місци практичної програми. Се свідчить, що справі азбуки надає Ґертих особливого значіння.

Чому?

Відповідь на се питання дає Ґертих зараз на самім вступі розділу про азбуку.

„Одна з найміцніших перегород між руським племенем і польською цивілізацією — так починає він той розділ — се ріжниця азбуки. Тому одним із найважніших постулятів польської окраїнної політики є введення до руського письменства латинської азбуки.

Отсей постулят — каже далі Ґертих — хоч висуваний в польськім політичнім інтересі, не є сам у собі нічим, чого Русини не моглиб з засадничих оглядів приняти. І на доказ того твердження автор наводить ряд прикладів, коли народи з богатим письменством зривали зі своєю азбукою, освяченою традицією, щоб приняти латинку, спільну майже цілому світови европейської цивілізації. Так нпр. Німці, котрі належать до народів з найбогатшим літературним дорібком, не вагаються постепенно закидувати ґотійську азбуку, що в них закорінилася від століть. Таксамо закинули або закидують ґотійську азбуку Шведи, Естонці, Лотиші й інші. В останних часах перевела азбучну реформу зі справжнім революційним поспіхом Туреччина і майже рівночасно з нею совітські Татари. Шириться ідея введення латинської азбуки в Японії. З народів тої самої азбучної традиції, що Русини, вже давно перейшли на латинську азбуку Ромуни. Сильний рух за азбучною уніфікацією з Хорватами, котрі вживають латинки, шириться в Сербії. Чути голоси за введенням латинської азбуки в Болгарії і навіть в совітській Росії.

„Процес поширювання в світі латинської азбуки се загальний процес — і втягнення руського письменства в струю того процесу булоб актом зовсім природним і згідним з напрямом загальної еволюції. Колиб Русини чулися сильним національним організмом, певним своєї самостійности, колиб кермувалися одиноко оглядом на будуччину своєї цивілізації, а не тільки негативним змаганням відгородитися від Польщі, — то повинніб приплеснути ідеї азбучної реформи. Бо та реформа наблизилаб їх до світа західної цивілізації, відгородилаб їх від контакту з Росією, котра є жерелом тільки деструк-

*) Гл. Н. Зоря чч. 780, 784, 792, 800, 810, 813, 820, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 879, 888, 905, 925, 951.

ційних впливів. Ту реформу нині, коли руське письменство скромне і незначне, лекше перевести, ніж у будуччині, коли, бути може, її переведення слідом за іншими народами стане і так необхідне.

Та Ґертих числиться з тим, що Українці подібними виводами не дадуть переконатися і зі страху перед впливами польської культури — будуть противитися тій реформі, котра їх значно наблизилаб до польськости.

Очевидно, каже далі Ґертих, ту реформу булоб найлекше перевести тоді, колиб перед тим вдалося прихилити для неї певний відлом Русинів (не конче з сепаратистичного табору). Колиб появились уже — накладом самих Русинів — певні руські друки латинською азбукою, колиб двоазбучність руського письменства стала фактом (хочби тільки в початковій фазі) — тоді інґеренція держави в напрямі переведення повної реформи, передовсім через заведення латинської азбуки в школах, булаб значно влекшена.

„В кождім разі — зазначує Ґертих знов з натиском — не входячи в тактичні подробиці переведення реформи, стверджуємо, що та реформа се одна з найважніших точок нашої програми у відношенню до руського населення — і мусітиме бути переведена можливо скоро і зі всею рішучістю.

Та реформа, пише Ґертих далі, коли не має бути фікцією, то значить, коли має дійсно довести руське письменство до постепенного переходу на латинську азбуку — мусить бути від самого початку получена з акцією, що малаб за ціль створити певне число руських видавництв в латинській азбуці — так, аби люди, котрих в школах навчать читати по руськи латинкою, мали пізніше що читати в тій азбуці. Тому змагання створити руський видавничий рух в латинській азбуці — передрукувати в тій азбуці визначніші твори руського письменства — повинніб з польської сторони зустрінути належне підпертя.

Вкінці Ґертих звертає увагу на одну небезпеку, що без сумніву вирине підчас переводження азбучної реформи. Та небезпека се майбутне (przyputszczalne) змагання Українців увести між польською і руською мовою на місце азбучної нову перегороду, — відмінну, ніж польська, правопись, а саме: чеську. Далі Ґертих переходить аргументи за чеською правописю в руській письменстві і намагається опрокинути їх. Тому, що виводи автора в тій справі не мають ніякої наукової вартости, ми не будемо переповідати їх. Зазначимо тільки, що Ґертих пропонує завести в руській письменстві разом з латинкою також польську правопись.

Такий зміст виводів Ґертиха про азбуку.

Щож сказати про ті виводи?

Отже передовсім треба ствердити, що поширювання латинської азбуки в світі се дійсно загальний процес. Той процес відбувається всюди, де ще збереглися інші азбуки: в Европі, Азії та ін. частях світа. Зокрема здобуває собі латинка чимраз більше прихильників серед східних і південних Словян, котрі доси вживають гражданки. І правдоподібно недалекий уже той час, коли всі східні і південні Словяни закинуть гражданку та приймуть латинську азбуку. Се належить сказати передовсім про Росію, де російська Академія Наук установила вже спеціяльну комісію для справи введення в Росії латинської азбуки.

Отсей процес вирівнування азбучних ріжниць се тільки оден з процесів, що відбуваються серед культурного людства. Вони мають на ціли зблизити культурні народи світа з собою. Таких процесів є більше. Вони відбуваються у ріжних ділянках. Та найбільше їх у ділянці культури. Згадатиб напр. приняття всіми культурними народами світа одного, григоріянського, календаря, згадатиб далі напр. приняття ними одного міжнароднього одягу і взагалі міжнародніх культурних звичаїв. У висліді тих вирівнуючих процесів нинішний чоловік почувається на широкім світі далеко свобідніше, ніж було тоді, коли він усім відріжнявся від своїх ближчих і дальших сусідів.

Отсей процес загладжування надто великих ріжниць під культурним оглядом між поодинокими культурними народами світа не оминув й України. І в нас були й є ділання того процесу. Він ділав і ділає в ріжних напрямах. У висліді нинішний інтеліґент - Українець ріжниться вже далеко менше від інтеліґента Европейця, ніж було тому напр. кілька століть.

Зокрема що торкається азбуки, то і під сим оглядом були на Україні зміни. Бо аж до XIX ст. на Україні вживали загально т. зв. кирилиці. Вона нині зберіглася ще тільки в наших церковних книгах. А нинішна наша азбука т. зв. гражданка се російський продукт XVIII ст. (в Росії завів її цар Петро Вел.). Тай які зміни переходила вона в нас в XIX—XX ст.! Кілько букв викинули ми вже з неї в тім часі, про се свідчать напр.: ъ, ы, ѣ, ô, ê, й, ё, ѳ, ѵ, котрі ще так недавно були в нашій гражданці. А нині з них нема вже й сліду.

Та азбучний процес на Україні не обмежився на заміні кирилиці гражданкою та на упрощенню гражданки. Той процес ішов далеко глибше. Бо в нас вже кілька разів виринали спроби завести на місце гражданки азбуку латинську.

Спроби ввести в українське письменство замість кирилиці згл. гражданки латинку сягають XVIII ст. Перші такі спроби бачимо у тодішних народних виданнях почаївських ОО. Василіян. Ті спроби мають місце відтак у XIX ст. Їх підіймають тоді однаково: Українці і чужі, в Галичині і на Вел. Україні. Ті спроби не перевелися і в теперішнім XX ст. Остання така спроба була в 1928 р. підчас всеукраїнської правописної конференції в Харкові, коли за введенням в українське письменство латинки заявилися представники великоукраїнської молоді.

Та всі ті спроби не мали доси ширших і трівкіших успіхів. Чому? Бо ту суто культурну справу трактували і трактують і доси передовсім як справу політичну.

Трактували справу заведення в нас латинки як політичну справу передовсім посторонні чинники. Чи треба пригадувати урядовий австро - польський проєкт з 1859 р. і формальну азбучну війну, яка тоді мала місце в нас у звязку з тим проєктом? У висліді справа заведення в нас латинки втратила після того на довший час всякі вигляди на здійснення. Бо ввести в нас латинку можна тривко тільки тоді, коли се зробить сама наша суспільність. Інакше суспільність наша буде вважати ту справу політичною інтриґою наших національних противників і буде завзято її поборювати.

Тому медвежу прислугу зробив Ґертих справі введення в українське письменство латинської азбуки, вставивши ту справу в свою програму окраїнної політики! Він повторив помилку, яку зробили були вже раз австро - польські урядові чинники в пол. XIX ст., коли хотіли згори накинути Українцям латинську азбуку. А накинути Українцям згори не то азбуки, але навіть правописи не потрафила навіть царська Росія тоді, коли в 1876 р. заборонила українське слово та встановила для Українців спеціяльну правопись т. зв. „ярижку".

Ми назвали виступ Ґертиха в справі введення латинки в українське письменство медвежою прислугою. Бо тим своїм виступом дав він противникам латинки в нас зайву зброю проти неї.

Які аргументи висували і висувають у нас проти приняття Українцями латинки?

Тих аргументів богато. Та найважніші з них такі: 1) Се булоб зірванням з нашою традицією; 2) Се викликалоб новий розкол в українській суспільности; 3) Се булаб вода на польський млин.

Пригляньмося тим аргументам.

Про зірвання з нашою традицією як про якусь національну катастрофу може говорити тільки той, хто зовсім не знає нашої історії. Бо хто знає історію України, той також знає, кілько то ріжних змін традицій перейшла вже Україна впродовж свого історичного істнування. Чи треба вичисляти всі ті зміни? Вистане згадати, що ми змінили навіть історичну назву нашого краю і нашого народу, заступаючи „Русь" і „руський" — „Україною" й „український". Зокрема зірвали ми і з нашою традицією в ділянці азбуки. Бо хто з Українців вживає нині (поза церковними книгами) напр. нашої традиційної кирилиці? А чи введення в нас гражданки і відтак т. зв. фонетики в ній не було зірванням з нашою азбучною традицією?

Що торкається розколу, який введення латинки викликалоб серед Українців, то яка справа — навіть найкорисніша для нас — не викликувала в нас розколу? Таж навіть справа власної Української Держави розколола була Українців на два ворожі собі табори. Зокрема який розкол викликало було серед нашої суспільности в Галичині напр. введення в нас т. зв. фонетичного правопису! Одначе слушна справа скорше чи пізніше мусить побідити. Так побідила і фонетика, яку нині приняли вже навіть найзавзятіші її колишні противники — москвофіли. Так побідить з часом у нас і латинка.

Вкінці аргумент, котрий серед західних Українців робить найбільше вражіння: введення в нас латинки вийшлоб нам на шкоду з огляду на наше сусідство з Поляками. Та хоч сей аргумент в очах західних Українців найважчий зі всіх аргументів, які підносять в нас проти латинки, то він — найменше зі всіх стійний. Бо чому введення в нас латинки малоб вийти нам на шкоду? Чи тому, що латинкою послуґуються також Поляки? Так думають ті Українці, що всю суть українства бачать у зовнішній формі, а не у внутрішній національній свідомости.

Отсе ототожнювання українства з ріжними зовнішними формами заподіяло нам уже великі шкоди. Так напр. через ототожнювання в Сх. Галичині українства з гр.-кат. обрядом а рим.-кат. обряду з польськістю ми втратили тут міліон Українців рим.-кат. обряду, яких уважали Поляками і зовсім не цікавилися ними. Таксамо через ототожнювання латинки з польськістю ми полишили без відповідної літератури і преси тих численних навіть гр.-кат. Українців, передовсім по містах, що не знають зовсім гражданки і вміють читати і писати тільки латинкою. Таких Українців нині вже чимраз більше не тільки по містах, але і по селах. Бо нині всіх неграмотних Українців, що служать в польськім війську, вчать там на спеціяльних курсах читати і писати латинкою. Всі ті Українці з браку українських книжок і часописей латинкою здані на читання книжок і часописей — польських.

Отже введення в нас латинки, бодай рівнорядно з гражданкою, подібно як то зробили вже напр. Білорусини, не тільки не булоб для нас шкідливе, але, навпаки, булоб навіть корисне під національним оглядом. Та на жаль — Ґертих заявився за тим!...

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Як далеко у нас до нормалізації

З приводу одної характеристичної заборони дитячого садку Р. Школи.

„Діло” в ч. 162 принесло отсю статтю п. з. „Як далеко у нас до дійсної нормалізації”:

Річ іде про дитячі садки. Боротьба за таку, можна сказати, дрібничку як зорганізування і ведення сезонових дитячих садків для дітей у передшкільному віці, полишених в часі літніх робіт у полі без опіки дома, просто на ласку долі — тривала літами. За право організувати такі необхідні дитячі садки боролася Рідна Школа й У. П. Р., боролися українські батьки на місцях — і ця дуже хосенна та в наших обставинах необхідна акція натрапляла на найріжнородніші перепони.

Як вносили подання в такій справі до староства як органу суспільної опіки, то воно передавало ту просьбу до шкільного інспекторату. Шкільний інспекторат трактував дитячий садок як постійне передшкілля і вимагав усіх тих тяжких і коштовних передумовин (з планами будинку, фаховими свідоцтвами і свідоцтвами льояльности, з усякими комісіями і т. п.), що їх шкільна влада вимагає до дозволу на заснування приватної школи, а яких полагодження тріває місяцями, часом і роками.

Одначе Рідна Школа і зацікавлені батьки не зражувалися такими і всякими іншими перепонами, але акцію дитячих садків вели безупинно дальше. Солідна опіка і доцільна праця в дитячих садках, здавалося, переконала вкінці компетентні польські чинники, що це не є ані небезпечна, ані шкідлива, але навпаки: дуже потрібна й корисна річ. Після того появився обіжник Кураторії Л. Ш. О. з 2 січня 1935 р., ч. I, 35.006/34, в якому стверджено, що в дитячих садках щиро опікуються дітьми, доживлюють їх і навіть зодягають та корисними розмовами, співами і забавами їх виховують. Тому доручено шкільним інспекторам „мати ті обставини на увазі, щоб не утруднювати гуманітарним установам їх важкої добродійної праці”.

Здавалосяб, що як Кураторія Л.Ш.О. видала цей обіжник у січні 1935 р., то вже в літі 1935 р. не буде на области тойж Кураторії дотеперішніх перепон. Одначе ті перепони тягнулися цілий літній сезон 1935 р. з тої простої причини, бо... повищий обіжник появився в кураторійному „Урядовому Деннику” щойно за жовтень 1935 р., себто в часі, коли вже сезон дитячих садків давно минув.

Якщо внаслідок подивугідного поспіху Кураторії Л.Ш.О. з проголошенням свого власного розпорядку у справі дитячих садків не можна було в 1935 р. оминути перешкод, то здавалося, що в 1936 р. вже рішуче не буде ніяких перепон. На це Рідна Школа й українська суспільність рахували тим більше, що справу дитячих садків як справу суспільної опіки передано повітовим старостам.

Згідно з правдою треба признати, що деякі старости дійсно поводилися зовсім коректно та не робили ніяких перепон дитячим садкам і їх провідницям. Але були й такі, що взагалі не хотіли згодитися на заснування дитячих садків у „їх” повіті, або не хотіли затвердити провідниць. Інші прикривалися вимівкою, що в їх повіті вже організують т. зв. „громадські дитячі садки” для всіх дітей без огляду на народність. А були й такі, що торгувалися: в тих і тих громадах мають бути тільки „громадські” дитячі садки, а знову в інших можуть бути дитячі садки Рідної Школи. Проти таких рішень, які обмежували організування рідношкільних дитячих садків, вношено звичайно рекурси, які розглядає воєвідський уряд.

Та найцікавіше рішення видав п. Марітчак, повітовий віцестароста в Березові. Як на прохання у справі дозволу на дитячий садок в Улючу сяніцький Повітовий Кружок Р.Ш. не дістав відповіди, уругував кілька разів телефонічно до березівського староства, одначе без успіху. Зі староства давали стереотипну відповідь, що пан староста застеріг собі цю справу до свого виключного полагодження і дотичне подання тримає у себе. Вкінці староство доручило рішення такого змісту:

„Starostwo Powiatowe Brzozowskie.
L. Pol. 6/51/36. Brzozów, dnia 6 lipca 1936 r.
Do P. T. Tow. Ridna Szkoła
na ręce przew. Zarządu Dr. Wanczyckiego
w Sanoku.

Na wniesioną prośbę w sprawie zezwolenia na urządzenie ogródka dziecięcego w Uluczu odmawiam pozwolenia na urządzenie tegoż, ponieważ w Uluczu jest już urządzona i czynna półkolonja letnia dla wszystkich dzieci.

Kolonja ta jest urządzona przez Towarzystwo Szkoły Ludowej i uczestnikami kolonji są również dzieci ruskie, przeto nie zachodzi konieczność urządzenia ogródka przez P. T. Towarzystwo.

Od tej decyzji przysługuje prawo wniesienia odwołania do Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie przez tut. Starostwo w ciągu dni 14-tu, licząc od dnia następnego po doręczeniu niniejszej decyzji.

Za Starostę powiatowego Maritczak wr. Wicestarosta“.

Повітовий Кружок Р. Ш. в Сяноці вніс очевидно проти повищого рішення своєчасно рекурс до Львівського Воєвідського Уряду, а заразом і жалобу до п. премієра ген. Складковского на таку яскраво сторонничу поведінку березівського старости. Бо відмова дитячого садка українській установі в українському селі та одночасно дозвіл на такий садок „T. S. L.”, добре відомому ще з передвоєнних денаціоналізаційних подвигів на українських землях і з повоєнних „мобілізацій” та „офензив” на завоювання душ української дітвори, дає цілій справі специфічний посмак.

Як ту справу вирішить Львівський Воєвідський Уряд, чи і як зареагує на це п. премієр Складковский — про це поінформуємо наших читачів, як тільки дістанемо дотичні відомости.

Всеж таки з повищого як і з подібних заборон українських дитячих садків у тернопільському воєвідстві бачимо наглядно, як далеко ще до дійсної нормалізації відносин на наших землях. — І. Г.

„Стан посідання“

В „Нашім Прапорі” в ч. 84 появилася отся стаття:

Нема майже ніодної днини, щоб польська шовіністична преса не писала, що на кресах „стан посяданя курчи сен”. Очевидно, що це найбільша брехня, яку світ дотепер чув. Вистарчить заглянути до менших польських тижневиків, щоб переконатися, як ростуть мов гриби по дощі „доми людове”, каплиці та костели. Навіть у селах, де є всього кілька родин римо-католиків, себто в більшості українських родин перетягнених з греко-католицького обряду чито наслідком мішаних подруж, чи відповідної „політики” дворів та польських організацій.

В останніх часах ті крики про стан посідання прибрали небувалі досі розміри, бо: літо гоpяче і польські журналісти всі „рушили на кресы”, звідки засипують свої редакції політичними „буйдами” про стан посідання, а крім цього рільничі справи в звязку з рільничими страйками, питання рільничої реформи й тощо висунулись на перше місце господарської політики в Польщі.

Страйки, як відрух на „26-ий сніп” та іншу лихву, се вияв ненормальних господарських умовин, в яких живе наше село. Голод на землю давить щораз сильніше наше село. Морально здорове українське село побільшується, і мусить побільшуватися. Приріст населення мусить дістати землю. Роздрібнювання вузьких грядок справу тільки погіршує, а не вирішує. Тому парцеляція фільварків між малоземельне місцеве селянство се неминуча конечність. Але скілько крику та вереску підносить польська преса, коли який морг поля з фільварку попаде в українські руки! Скілько то ляментування чуємо, що „стан посяданя курчи сен!” Бо що сталосяб, коли навіть весь фільварок пішовби в руки місцевого, отже в більшості українського населення. Нічого іншого не відбулосяб як переміна гроша на землю, себто гроші (капітал) з українських рук йде до польських рук в заміну за землю. Ніяке „курчи сен” не відбулося; а якщо в макітрі „курерків” це не може поміститися, то пояснімо точніше: відбувається той процес, який відбувся у всіх поступових европейських краях, де велика власність переходить в посідання селянства, а капітали селянства йдуть через руки поміщиків (безпосередньо, чи посередньо) до промислу та торговлі — до міст. Такий процес відбувся закордоном, такий процес мусить теж у нас відбутися. А якщо його силою здержують, то мусять числитися з наслідками того процесу, це є зі зростом нужди села, зі зростом соціяльних неспокоїв та небезпек. Голод се могутний пан, який дотепер завжди переміг всяку господарську дурноту. Голод села на землю поміг теж містам зібрати роспорошені селянські капітали, згромадити їх для розбудови промислу та торговлі. Ніщо інше відбувається теж у нас. А коли українське селянство купує землю, то підстрілений „курерок” та напханий його „мудрощами” „обиватель кресови” бачить, що земля пішла в руки селянина, але не бачить, що одночасно пішли з українських рук капітали на розбудову польського промислу та торговлі. Поодинокий селянин мігби за гроші, які дасть за поле з фільварку, заложити в місті якусь „грайзлерню”, тощо. Замість того його гроші і всіх інших, що купують землю, громадяться на банкових контах землевласників, чи їх вірителів, а з банків йдуть як кредит до промислу та торговлі.

Потребу парцеляції великої посілости на чисто польських землях признають навіть польські проурядові круги. Польська селянська земля, кажуть, не вистарчає, щоб вигодувати приріст населення. Це зовсім льогічне. Одначе всяке льогічне розумування щезає, коли мова йде про Українців. Для Українців, думають, мусить вистарчити цей запас землі, який є в руках села. А треба памятати, що греко-католицьке населення мало (в 1930 — 34) найбільше уроджень (32.8 на 1000 мешканців), але наслідком нужди мало й найбільшу смертність (13.6 на 1000 мешканців); все таки природній приріст виносив 13.2 і цей приріст мусить найти можливість прожитку. З уваги на те, що на наших землях промисл дуже слабо поставлений, а й у нім український робітник не знаходить праці, то голод на землю тут щораз більший і буде дальше постійно зростати.

Під тиском конечности рухливіші одиниці з нашого села почали йти до міста. Це зовсім зрозуміле явище. Всюди, навіть у краях, де селянство свобідно може купувати землю, в додатку при допомозі державних банків, щораз більше селянське населення йде до міст. Одначе який вереск робиться на шпальтах „курерків” про „загрожений стан посідання”, коли десь відчиниться якийсь український склеп в місті! Скілько перешкод мусить побороти якась бідна кооператива, щоби вдержатися при житті! Завжди „стан посяданя курчи сен” і тому Українець не сміє купувати землі з двора і не сміє мандрувати до міста. Вільно це йому, коли... змінить метрику. А що масова чи загальна зміна метрик неможлива, бож в Українців є теж національна честь та гордість, то витворюються настрої повні запального матеріялу, страйкових заворушень та води на комуністично-московський млин. З наївного „патріотизму” можна зайти до... ідіотизму. На цей шлях потягнули польське „кресове” громадянство ріжні „курерки”, і цей „патріотизм” охоплює щораз ширші круги в корінній Польщі. На безрибю і рак риба. При відсутності одної великої ідеї в польському громадянстві — а за нею розбиваються сильно в останніх часах — шовінізм до Українців є теж „риба”. Одначе при високій спеці, яка панує у світовій політиці та яку збільшує нужда краю, така „риба” скоро псується, розкладається і оставляє тільки сморід. В такім чаді можлива є „нормалізація” по рецепті старости в Збаражі, але ніяка мудра політика. В такім смороді можливе, що дикі крики про „стан посідання” се єдині напрямні господарської політики польської суспільности у відношенні до Українців. Якщо це має бути мудра господарська політика, то кождий (тут сконфісковано — Ред. „Н. Зорі”) певно великий мудрець.

Східногалицька дійсність

В „Дзєнніку Польскім” в ч. 202 п. Суходольскі пише м. і.:

„Хто знає суспільно-господарські відносини містечок і сіл Сх. Галичини, знає, що життя тамошнього населення своїм рівнем не далеко хіба відбігло від способу життя людини з камінної доби. Спосіб і якість відживлювання тут се наруга не тільки над новітніми засадами гігієни, але навіть над найпримітивнішим поняттям про потребу відживлювання.

Маси тих людей, вилучені зовсім з обороту новітнього господарського життя, творять елемент під господарським оглядом пасивний, суспільно-небезпечний. Вони безнадійно вичікують на те, щоб їх вдучено до людей, що живуть цивілізованим життям.

Земельний устрій Східної Галичини дуже поганий. Структура рільних господарств якнайгірша і мало сприятлива рільній продукції. Перелюднення на селі чи не найбільше в Польщі.

Тому безробіття тут величезне. А робочі сили використовується якнайгірше.”

(В такім страшнім стані нужди наш народ не був уже давно на сій землі. І дотого замикається йому молочарні, утруднюється організацію та пхається сюди кольоністів... Тай хочуть, щоб се викликало вдоволення нашого народу...).

Відозва австрійських націонал-соціялістів

„Фелькішер Беобахтер” оповістив відозву, що її поширює провід націонал-соціялістичної партії в Австрії. У відозві написано м. ін.: „Ми, австрійські націонал-соціялісти, зрозуміли вождa. Підаємося з дисципліною вказівкам і радо відкладаємо наші бажання супроти інтересів всього німецького народу. Будемо примінюватися якнайдокладніше до договору, що його заключив вождь. Одначе будемо вимагати того самого від противника. І коли договір має бути тривкий, то він мусить узгляднити факт існування в Австрії суцільного націонал-соціялістичного руху і суспільности з націонал-соціялістичними переконаннями. Всяка ілюзія на тім тлі, або продовжування переслідувань викликалиб тільки неспокій та боротьбу. Не відступимо від наших домагань. Спокій чи боротьба залежить від щирости австрійського правительства.”

Німецька нафта

Як Німці лагодяться до війни.

»В майбутних боротьбах погонна матерія таксамо конечна як кров.« Той оклик »SOS« Клеманса, звернений до президента Вільзона перед початком ріпаючих боротьб 1918 р., зміняє нині німецький ґенеральний штаб. А саме так:

»Питання стану забезпечення в погонні матерії в краю стане в остаточнім разі питанням війни й почесного мира взагалі.«

Се речення знаходиться в книжці, що має 70 сторінок. Її автор — правительственний надрадник Фріц Фецер з воєнного міністерства Німеччини. Книжочка появилася в серії »Писань для воєнно-господарського досліду й вишколу« (видана майором приватним доцентом дром Куртом Гессе), затитулована: »Нафтяна політика великодержав під воєнно-господарськими оглядами«.

Підтитул звучить: »Японський примір«; се тріск. Вправді в творі говориться також про японську нафтяну політику, про нафтяні концесії на Сахаліні й запаси ропи в Манджурії, але Японія служить, як виразно підчеркнено, тільки як примір для Німеччини, а саме тому, бо Японія, подібно як Німеччина, в области своєї влади розпоряжає тільки малою скількістю нафтяних жерел, а зате великим запасом вугля й лупаку.

Щож отже робить Трета Німеччина (або Японія), щоб на випадок війни мати на поготівлі не лише струї крови, але й струї нафти? На се дає відповідь брошура. Частинно здійснені, частинно пляновані середники є такі:

По перше: Отворення нафтяних жерел у власнім краю. Попереднього року загальне запотребування мінеральних оліїв Німеччини після часопису »Völkischer Beobachter« виносило кругло три міліони тон. Німеччина видобула около 850.000 й імпортувала більше ніж два міліони тон. Отже Німеччина підчас війни в рішаючій мірі булаб залежна від привозів. Щоб зменшити той чинник непевности, нац.-соц. правительство старається піднести власну продукцію. На початку попереднього року призначило воно передовсім 5 міліонів марок на розшуки за нафтою; »ту суму, писав про те »Der Führer« з 21-го марта 1934, повиннося пізніше підвисшити, як кажуть, на 10 міліонів марок.« Дотепер затаювано перед загалом, кілько грошей дійсно зужито на пошукування нафти. А що заінтересовані підприємці мали дати квоту в висоті субвенції, дотепер призначено на отворення нових нафтяних жерел найменше 20 міліонів марок. 60 глибоких верчень повинні бути фінансовані першими 10 міліонами (»Völkischer Beobachter« з 8 липня 1934), отже 120 глибоких верчень взятими під увагу на початку 20 міліонами. В Ганновері, Туринґії, Баденї й Баварії (коло м. Дренштайнфурт, Нінгаґен, Бурле, Везеке, Лянґенсальца, Солтав, Брухсаль, в Chiemgau) пошукувано за нафтою. Шукано, вертничі вежі виростали високо. Відкрито жерела. Про се Фецер не говорить у своїй брошурі. Щоб не мусіти відкривати такі дрібниці (й дрібниці про штучне добування нафти в Німеччині), він вибрав »японський примір«.

Та нас вдоволяє се, що він признає. Фецер повідомляє, що жерела, котрі показалися видайними, будуть знов закриті (воєнні резерви); що будеться розбирати вертничі вежі, навіть коли знайдено жерело (закривання терену); що від жерел поведеться підземні проводи аж до таких місць, »котрі моглиб бути безпечні також проти летунських нападів.«

Отже в Німеччині будується не лише підземні летунські майдани: край перетинають стратеґічною сіткою підземних нафтяних каналів. Розуміється: на захід і полудневий захід від столиці Німеччини, по найбільшій части навіть в недалекій віддалі від французької границі.

Друга точка погляду нинішної німецької нафтяної політики: запасова господарка. Ніякий край, твердить Фецер, »не зможе зречися запасової господарки в певних границях« в часі, котрий можна передбачити. Нафту складаємо в танки, котрі самозрозуміло всюди в світі закладається отверто. Класти під землю величезні ряди танків нафтяних концернів і впомповувати нафту в цементові танки, се булоб задороге. Але Трета Німеччина має преціь гроші, бодай на воєнні приготування. Хто з мілітарних причин нищить вертничі вежі, в кінцевій точці підземної нафтяної каналізації не буде будувати добре видних рядів танків, котрі булиб ліпшою ціллю для ворожих летунських бомб ніж вертнича вежа. Отже мусимо приняти, що в Німеччині будується також великанські підземні танки для складання погонних матерій.

По третє: Штучна продукція оліїв. А для добування штучних нафтяних продуктів німецький промисл є вже нині в стані постійної мобілізації. Фецер пригадує, що Америка купила німецькі патенти на перемінювання вугля в теч, бо німецька техніка в тій ділянці поступила найдальше. Нині в Німеччині, як пише Фецер, добувають погонні матерії з лупаку, коксу, теру камінного вугля, теру брунатного вугля й торфу; використовують нафтяний намул як сирівець, виловлюють земні ґази, котрі випливають з нафтяних жерел і виробляють алькоголь (для погонових цілей) з бураків. Коли знаємо (й читаємо у Фецера), що спірт для погонових цілей добувається з дерева, тоді додумуємося, чому начальник державних лісів Ґерінґ, як недавно звідомлювано, хоче вирубати третину німецьких лісів. Навіть соя служить оліярням як сирівець. І так повстає ще одна підстава до того, щоб нац.-соц. правительство вело переговори з Японією-Манджурією, аби в заміну за машини ввозити великі скількости сої. І тому радується ессенська »National-Zeitung«, часопис летунського ґенерала Ґерінґа, в числі з 27 листопада 1935 р.: »Управа сої в полуд-

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ОСИП НАЗАРУК 57)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Цікаво булоб прослідити, чому не маємо ні одної вістки про подорож до Риму, хочби одного нашого князя в часі виконування влади. Певно, опускати свою волость в часах міжусобиць було небезпечно. Та опускалиж свої волости напр. численні британські князі, хоч і там були міжусобиці не менше небезпечні для них ніж для наших князів у нас. А щодо шляхів то вони певно були гірші на сході ніж на заході, але наші князі з подиву гідною скорістю передвигалися по найгірших шляхах, що виразно видно з численних місць наших літописів.

Отже чому не бачимо їх як паломників до Божих місць ні на заході, ні на сході?

Мабуть в душі не признавали того, що вони „чужинці й подорожні на землі", як каже Письмо Святе. І тому так завзято боронили кождий того шматка землі, на котрім сіли, що не мали змоги подумати про паломництво до Божих місць поза рідною землею. А може давали приклад своїм людям, щоб не волочилися по чужині, бо знаємо, що наші прості люди так дуже любили ходити на прощі якраз в чужину, що аж наші давні Владики прилюдно виступали проти надмірного волоцюжництва під формою паломництва. Зрештою — не признавали Риму...

Словом, ще не одна цікава річ з нашої інтересної історії жде на вияснення.

А потому перейшов я поспішно церкву св. Петра, бо мав на думці ще вернутися нераз до неї. І кинув оком на каплицю, в котрій є славна різьба Михайла Ангела „Пієта" (наголос на останнім складі): в ній представлена Мати Божа з тілом мертвого Спасителя на колінах, як оплакує Його. Сей твір вирізьбив Михайло Ангел в р. 1499, коли мав літ 25. Він належить до найлучших творів його молодечого віку. Мармуровий хрест і ангели з бронзу, що держать корону, не його роботи. Се пізніший бароковий додаток.

В тій каплиці на ліво є старохристіянський саркофаґ, в котрім похоронений римський префект Петроній Пробус, що помер в 395 р. На право від нього кручений стовп з мармору, що після традиції походить зі святині Соломона. На нім мав спиратися Спаситель навчаючи. Той стовп служив за взір Бернініеви при будові бальдахіму над головним вівтарем.

Скоро йду, минаючи гробницю папи Льва XII і памяткову таблицю шведської королевої Христини і вівтар з образом мучеництва св. Севастіяна і гробницю папи Іннокентія XII і маркграфині Матильди з Тусчії, що померла в 1115 р., оставивши Церкві державу свою. Дальше минаю велику каплицю Найсвятіших Тайн з зелізною решіткою. На вид її пригадався мені Шевченко з його віршом:

Кругом неправда і неволя,
Народ замучений мовчить,
А на апостольськім престолі...

Дальше слідує — неприлична лайка. Мабуть не булоб її, якби так Шевченко мав був нагоду подивитися на Апостольський Престол і відчути благодать атмосфери довкруги нього.

Дальше на ліво скромна гробниця папи Григорія XIV, а на право памятник Григорія XIII, реформатора календаря. Тут я мимохіть спинився, подивляючи в думках нерозум „проводу української нації": він держиться старого календаря ще поганського цісаря Юлія Цезара, хоч той календар по перше кепський в рахунку, по друге для нас надзвичайно шкідливий під оглядом національним, бо ніщо так як той календар не причиняється до пониження нас по містах і до масової асиміляції наших людей і скрізь на чужині і в нашім краю!

Пригадався Владика, котрий в часі війни змінив той старий календар, за що на нім „наша патріотична преса" сухої нитки не лишила. І при тім закидали нашому Владиці з того приводу „брак патріотизму..." Довго можна шукати

нево-східній Европі — Німеччина як відборець.«

По четверте: Достава оліїв з заграниці підчас війни. Про се говорить Фецер таке:

»Край мусить розпоряджати такими скорими й по новітному урядженими перевозовими кораблями, щоби в межах правдоподібного обчислення можна було впевнитися, що ті кораблі зможуть успішно прорвати евентуальний, ворожий пояс бльокади.«

Такі кораблі, підчеркує Фецер, будується в Японії. А в Німеччині? Про се мовчить довірений муж ґенерального штабу. Та всетаки каже він, так зовсім загально а не лиш прим. про Японію, що »край« мусить розпоряджати вистарчаючим кредитом або вистарчаючим станом золота й девіз, щоб без огляду на кождочасну вартість своєї краєвої валюти міг купувати запаси заграницею.« Длятого малосяб притягнути заграничні належности підприємців. Також експорт під панованням нац.-соціялістів служить підготовці війни. І дійсно: Шахт, котрий горячково шукає заграничної позички, не нарушує міліярдових належностей заграницею.

Ті приготування, так твердить Фецер дальше, мають лише тоді сенс, коли є »такі невтральні, які хочуть продавати воюючому краєви якраз вимагані сирівції.« Чи можна про те подбати наперед? Напевно: »Отже можливість забезпечення з заграниці підчас війни остаточно стане також питанням спритної заграничної політики.« Се одна з причин, чому нац.-соціялісти зєднують собі скандинавські держави. Коли не для більших цілей, то підчас війни вони повинні датися використати бодай як резервуари сирівців.

По пяте: Здобуття або знищення нафтяних жерел воєнного противника. Після Фецера німецький ґенеральний штаб як 1914 р. так і в майбутній війні волітиме в першій мірі скорий, несподіваний напад і похід вперід. Се Фецер пояснює так: »Висота кредиту, що його край підчас війни може ужити заграницею в цілі закупу сирівців, правильно залежить від воєнного щастя на початку воєнних подій, бо досвід каже, що посідачі грошей лекше склонні давати кредит краєви, котрий правдоподібно побідить.« Отже: похід вперід тільки задля кредитів? Також задля них. Та передовсім: похід вперід на терени противника, котрі мають сирівці, яких потребує Трета Німеччина. Вже в першім уступі першого розділу своєї брошури пригадує Фецер з великою вагою на те, що Німеччина підчас світової війни »щасливими воєнними потягненнями на східнім фронті прийшла в посідання великих нафтяних запасів, котрі спричинили значне поліпшення її забезпечення в погонові матерії.« При кінці автор вертається до того питання. В майбутній війні, заявляє він, довіз погонових матерій з заграниці можнаб запевнити між ін. »щасливими мілітарними операціями, підчас котрих відібраноб нафтяні жерела в ворожім краю.«

На заході не забули »святих битв« за поклади руди в м. Longwy і Briey. Про Схід сказав Людендорф, що »Баку в війні 1914/18 було мрією Німців, Турків й Анґлійців.« Німці визначаються сталістю почувань. Фецер, чоловік з міністерства війни, підчеркає: »Нинішні промислові місця Сов. Союзу лежать скрізь близько границі краю й тому в війні муситься їх уважати загроженими.« Загроження називається тут: проба здобуття; коли не вдасться здобути; тоді бомбардувати і знищити.

Чому Фецер писав сю брошуру? Певно не тільки на те, щоб на кінці поставити внесок, щоб »держава для оборони закладала власні заведення для добування погонових матерій«, котрі без огляду на їх конкуренційні спроможности вироблялиб штучні погонові матерії. Для того внеску воєнне міністерство не потребувалоб звертатися до загалу, для того вистарчилоб довірочне письмо. Але що Японія і, як можна вносити з інших публікацій, також Німеччина нині не продукують навіть міліона земного олію (або намістня), що майже при рівнім спотребуванні обох країв в часі мира німецький ґенеральний штаб оцінює воєнне запотребування Японії (і Німеччини?) на 15 міл. тон, що отже на випадок війни треба булоб доставити більше ніж 14 міліонів тон, — воєнне міністерство уважало конечним вияснити той факт в його наслідках фахівцям, промисловцям і публиці, котрій підноситься ціну бензини. Брошура показується отже частинкою духової та матеріяльної мобілізації Третої Німеччини.

Максиміліян Шер.

Дивні „анкети”

Як відомо, недавно сойм і сенат ухвалили закон про охорону держави. Мабуть у звязку з сим переводять у м. Корці, Межиріччі й околичних селах анкети. Українців питаються: „Що тут робиш?” „Чи дуже привязаний до сеї місцевости?” і т. д. У тоні й натяках місцеві Українці дочуваються погроз. — Чи не вважалиб належні чинники потрібним дати необхідні вказівки тим, що збирають згадані відомости, щоб не викликати трівоги серед українського населення? — (За „Новою Добою”).

Ганьба і злочин

В 167 ч. „Нового Часу” на ст. 10 в першій шпальті згори появилося оголошення, якого ми ще не стрічали в українській пресі. Досі українська преса не сплямила себе того рода доходами з анонсів. І щож поможуть цілі циклі статтей „За здоровля Нації”, коли „національна преса” буде рівночасно деморалізувати націю такими анонсами! Сеж явне пропаґування білої смерти! „Новий Час” помістив те оголошення без ніякого застереження, нема ніде навіть у всіх часописах принятого „Редакція за оголошення не відповідає”. Тай се, розуміється, ніяк не оправдувалоб видавництва! Невже видавництво п. Тиктора стоїть аж так зле, що мусить ратуватися того рода анонсами? Розуміється, і се не булоб також ніяким оправданням. Кому дійсно залежить на здоровлю нації, той напише до „Н. Часу”, що коли ще раз появиться в нім рекляма для вигублювання нашого народу, — то не стерпить такої ґазети у своїм домі. В часі коли за Збручем міліонами вигублюють український нарід, в часі коли скрізь загрожує йому асиміляція, — пропаґувати ще штучне здержування уродин се особливо великий злочин супроти релігії й нації.

Хорватська молодь

проти конґресу мира в Женеві.

В хорватській пресі появилася відозва хорватської студентської молоді в Загребі в справі конґресу мира в Женеві. Хорватська молодь заявляє, що не візьме участи в тім конґресі, бо в Югославії підготовною акцією до того конґресу кермують масони і марксисти.

такої преси на світі Божім і такого „національного проводу.”

Переходжу попри дуже коштовну каплицю, збудовану папою Григорієм XIII; в ній є гробниця папи Григорія XVI з цікавою плоскорізьбою, що представляє поширення християнства. На вівтарі чудотворний образ Богоматери з давної базиліки (Мадонна дель Соккорзо), а під вівтарем тлінні останки св. Григорія Назіянзенського. Далі на право гробниця папи Венедикта XIV, на ліво вівтар з образом, на котрім представлена Служба Божа св. Василія Великого.

На право кинув я оком на поперечну наву, де в 1870 році відбувалися засідання останного собору катол. Церкви, т. зв. Собору Ватиканського, нескінченого з причини відомих політичних подій: одна з вказівок для тих духовних, що „зовсім” не хочуть інтересуватися політикою, хоч нею інтересуватися треба, бо вона може мати вплив і на важні церковні справи.

Тут вирішено справу проголошення догми про непорочне зачаття Пресвятої Діви Марії. Тут в умах деяких опірних пралатів зродився протест проти того, значить — тут уродилася т.зв. старокатолицька секта; вона, як відомо, визначається власне тим, що не є ні стара, ні католицька.

І пригадалися слова Томи Кемпійського, що нема такого святого місця, де діявол не шукавби жертв своїх.

Скоро минаю три вівтарі і прегарний памятник папи Клєменса XIII, роботи великого майстра Канови. Таксамо скоро минаю вівтар званий „Навічелля” і навіть каплицю патрона України, св. Архангела Михаїла, обіцяючи собі в дусі оглянути її окремо.

Скоро переходжу попри каплицю делля Кольонни з чудотворним образом Пресвятої Діви зі старої базиліки. Тут під вівтарем є старохристіянський саркофаґ з мармору, різьблений: на нім Христос і 12 апостолів. А в нім тлінні останки трох папів того самого імени, Льва II, Льва III і Льва IV. Скоро минаю гробницю папи Александра VII (виконав її Берніні) й олійний образ мальований на камені, що представляє покарання маґа Симеона.

Тут подумав я собі: В пляні я маю прийти тут ще не раз, але хто знає, чи буде час і можливість прийти. Отже треба ще подивитися на славну головну баню церкви сеї й оглянути її знутра.

Йду. І доходжу до чотирох великанських філярів, що на них спирається велика й величава баня церкви св. Петра.

Хоч кожда колюмна в сій церкві така велика, що на її місци моглаб станути порядна каплиця, то чотири колюмни, на котрих спирається головна баня, такі величезні, що на місци кождої з них моглаб стояти окрема церква. Мистець Берніні покрив поверхню тих філярів мармуровими таблицями, образами, нішами і півколюмнами: все те манить очи й відвертає увагу від величезного обєму тих головних філярів. Тому видець навіть не припускає, що кождий з тих філярів має 71 м. в обводі. Отже є куди йти навкруги тих філярів, оглядаючи ріжні річи на них! М. ін. є на тих філярах чотири 5-метрові подоби: св. Вероніки, св. Олени, матери Константина Великого, св. Льонґіна і св. Андрея.

А вгорі на тих філярах є прегарно прикрашені ґалерії й льоджджії, де містяться найдорощі памятки сеї найдорощої церкви, а саме 1): хустина св. Вероніки, котрою — як голосить леґенда — вона обтерла піт, що заливав обличча Спасителя як ішов на Голгофту під тягарем хреста і в надгороду за те одержала відбиття обличча Спасителя на хустині, 2) великий кусень хрестного дерева, що на нім розпято Ісуса, хрест той викопала св. Олена, мати цісаря Константина, 3) копіє, котрим римський жовнір Льонґінус пробив серце Спасителя на хресті на Голгофті, він потому приняв христову віру і став святим, 4) голова св. Андрея.

Згадані льоджджії мають по 10 метрів висоти. З них показують ті реліквії в часі великих свят.

(Далі буде).

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У”! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

Покажчик змісту

перших девятьох річників „Нової Зорі“*).

Ѳ В 1-й день листопада 781 Ѳ 60-ліття Преосв. Діонізія Нярадія Н 785 Ѳ Ювилей 25-ліття Т-ва укр.-руських правників у Львові Н 791 Ѳ 50-ліття гр.-кат. Церкви в Америці Н 796 Ѳ Ювилейне Торжество (ювилей Преосв. Кир. Григорія святкувала шк. молодь Станиславова) Н 797 Ѳ

XXII. ПОЛЄМІКА

„Наступ римського інтернаціоналу“ 113 Ѳ „У крилосі бють по носі“ („Укр. Голос“ дальше) Д 114 Ѳ Б.: З виборчої гумористики (ще про перемиську боротьбу) 114 Ѳ Поезія в політиці (УПП) 126 Ѳ Львівський священик, член УХО: „Своєрідне візантійство“ 127 Ѳ Бандитизм чи кретинізм („Громад. Голосу“) 128 Ѳ Ідеольогія („восточників“) ... або „ничто ново под солнцем“ 131 Ѳ Священик: Чи не грозить автокефалією? (о. Е. К. з „Діла“) 131 Ѳ о. А. Хлистун: Що на це скажуть наші орієнталісти (про чистку обряду) 133 Ѳ Обсерватор: Візантійський обман обрядовости 133-136 Ѳ С. Томашівський: Звідки Україна приймила християнство? 129-130 Ѳ Альфа: Як може бути вирішене візантійське питання? Відповідь С. Томашівському зі становища релігійного 139 Ѳ „Спасайте „східну“ душу!“ (причини правосл. на Лемківщині) 141 Ѳ Чи святкувати річницю знесення панщини? (о. Т. Татомир) Д 135 — (о. М. Вовчик) Д 137 — (о. М. Чорнега) Д 141 Ѳ Б.: Степ широкий, край веселий (Гамчикевич, Костельник) 131 — (Сх. політика, „Укр. Голос“) 145 — (Націоналісти, „Укр. Голос“) 181 Ѳ Руїнники („Укр. Голос“) 147, 148 Ѳ Непотрібна прислуга (проти статті „Діла“ — „Розмах православія“) 155 Ѳ о. М. Вовчик: „Православє на Покуттю“ 158 Ѳ Брехня як принцип і аргумент 159 Ѳ С. Томашівський: Відкритий лист до пана Вячеслава Липинського 161 Ѳ о. М. Вовчик: Відповідь на відповідь (А. Чайковському) 175 Моральна поцочина (стаття А. Чайковського про православє) 176 Ѳ Унія, Росія і Польща. Дещо з історії й теперішности. Панам Островським в альбом 183 Ѳ З гумору наших днів. Про обличчя одинокого укр. національного дневника („Діло“) слів кілька 223 Ѳ „Правда про Холмщину“. З приводу полєм. статті п. В. Островського в 225 ч. „Діла“ 189, 190 Ѳ „Надо нажимать!“ (Упіпівські часописи) 193 Ѳ „Священики з Діла“ стоять на роздоріжжі 199 Ѳ „Очищена“ (Унія) 201 Ѳ Вже є наслідки необдуманої „критики“ (станиславівського молитвенника в „Укр. Голосі“) Н 207 Ѳ Про полєміку 209 Ѳ Зрозумів „учителя“ („Укр. Голос“ і станислав. молитвенник) 209 Ѳ (Б.): Оден орґан („Укр. Голос“) 210 Ѳ П.: На злободневні ілюзії (про Холмщаків, полєм. з „Нивою“) 211 Ѳ Поінформовані: Про взірець демаґогії („Гром. Голос“ проти Преосв. Григорія Хомишина) 212 Ѳ Наша церковна мова та її противники 213 Ѳ С. Томашівський: Заява (в справі бюлетену Гетьман Упр.) Н 233 Ѳ (о. Л. Микитюк): Чи надуживання імен? (тайна акція проти Владик) 239 Ѳ З нашої „лівої“ преси („Вперед“ і „Гром. Голос“) 242 Ѳ С. Томашівський: З націоналістичної фільми (про Донцова) Н 242 Ѳ Як роблять службу ікроїди („Рада“) 246 Ѳ Др. О. Назарук: Заява (про статтю о. дра Г. Костельника) Н 246 Ѳ Священик: Відповідь на інсинуації („Діла“; справа протицелібатової акції) 251 Ѳ Реліґійно-віроісповідний хаос в „Ділі“ 252 Ѳ Священик: „Дві струї“ в гр.-кат. Церкві 255 Ѳ Комунікат (конференції в Станиславові 22. VII. 1929 в справі протицелібатової акції і про „ Н. Зорю“) 257 Ѳ о. Плятонід Філяс, ЧСВВ: Безосновні алярми (в справі мнимої латинізації обряду) 258-260 Ѳ Ще одна „перла“ полємічної літератури („В обороні прав нашої гр.-кат. Церкви“) 260 Ѳ о. Володимир Петрик: Заява (проти брошури „В обороні прав нашої гр.-кат. Ц.“) Н 260 Ѳ Єзуїти чи таки Василіяни? 268 Ѳ Ред. „Н. З.“: Методи „Ниви“ 272 Ѳ Куди забрив п. Роман Гамчикевич? Н 264 Ѳ С. Томашівський: Сучасні авторитети й історичні герої 264-267 Ѳ Еміґрація та її хорі і здорові типи. Причинок до психольоґії наших часів (про Дра В. Залозецького) Ф 274-275 Ѳ Нова інсинуація „Ниви“ Н 277 Ѳ о. Плятонід Філяс: Не годиться мовчки поминати („Безосновні алярми“ і „Нива“) 280 Ѳ Священик зі села: „Хіба вже Саул між пророками“? („спобожніння Діла“) 284 Ѳ „Цілющий лік...“ або: Безплатний додаток „Діла“ п. з. Авдіятур ет альтера парс 292 Ѳ З наших пресових містерій. Відповідь на відповідь одному новому „укр. патріотови“ (з „Діла“) 300 Ѳ Що „Діло“ замітило а чого не замітило (про Р. Сказинського і „Лъоґос“) Н 305 Ѳ о. Плятонід Філяс ЧСВВ: З минулого й сучасного. У відповідь Всесв. О. Ректорові Й. Сліпому) 311-314 Ѳ Інтриґа і напасть у безконечнім ряді напастей Н 311 Ѳ Також станиславівський: За почуття приличности Мф 312 Ѳ Др. О. Назарук: На злобу дня („Діло“ — Липинський) 312 Ѳ о. Лев І. Сембратович: Amicus Plato (з приводу книжки Ясінчука „За Океаном“) 324 Ѳ Також „Обсерватор: З наших внутрішних справ (полем. з „Ділом“) 336 Ѳ Комітет поширення катол. преси: З листів до Редакції (спростув. наклепів „Діла“) Н 336 Ѳ Новий етап на манівцях. З приводу одної статті в „Gazet'i Kościeln'ій 338 Ѳ Поучаюча полєміка (Дашинського з бебеками) 343, А. Ч.: Висновки з поучаючої полєміки між Поляками 347 Ѳ Новий „реформатор“ Церкви (В. Кедровський (В. Кедровський у „Нов. Часі“) 404 Ѳ Несправедливий напад (на Перемиську Еписк. Консисторію в „Ділі“) 408 Ѳ „Хитні і непевні дороги“. Жмуток світла на закиди, які зробив епископ Хомишин нашим культурно-освітним установам 425 Ѳ „Дзвони“, літературно-науковий місячник (некрольог С. Томашівського) Н 427 Ѳ Демаґоґія („Діла“ обрядовщиною) Н 430 Ѳ А як се назвати? („Дяківські Відомости“ напали на „Паст. Лист“ і „Нову Зорю“) 431 Ѳ „Скільки цинізму та фарисейства вживає „Н. Зоря“ („Діло“) Н 431 Ѳ К. П.: Між туманами мраки націоналістичної преси 433, —: Дві мірки. Дещо про методу націоналістичної преси 435, —: „Діло“ у власнім зеркалі 437 Ѳ о. Ілія Братик: З листів до Редакції (відповідь „Сельробови“) Н 459 Ѳ К. П.: Компетенція мірян у церковних справах 449 Ѳ —: Баламуцтва в „Ділі“ (з приводу фейл. А. Свенціцкої) 453, —: На найвищих щаблях 455, —: Нерозуміння важної справи 456, —: Форми російського імперіялізму 459, Про ширший розмах і творчого духа 464, Ѳ Більше прикре чи більше веселе („Слово виленське, КАП, „Діло“, „Мета“) 465 Ѳ М. К.: Ігноранція чи злоба (стаття В. Студніцкого в „Слові“ про Унію) 467 Ѳ А. Ч.: Ухвала (америк. закарп. духовних проти целібату) якраз на часі. За сотки літ нічого не навчилися 479 Ѳ Мик. Кінаш: Яка була Візантія. З приводу апольогії візантійства в „Меті“ 483 Ѳ М. К.: Прояви візантійського духа 485 Ѳ „Діло“ (містить статті проти безженства) Н 487 Ѳ М. К.: Баламуцтва, зла воля і гумористика „Przeglądu Katolickiego“ у Варшаві 479, 481 —: Дивне обличчя „Przegląd'y Katolick'ого 487 Ѳ Українська тромтадратія („Военний маніфест“ Д. Паліева) 498 Ѳ А. Ч.: Сензація чи не сензація? „Діло“ і „Час“ про інтервю Преосв. Григорія 501 Ѳ Голод. І що на його тлі виправляють восточні католики з „Неділі“ 518 Ѳ Кому послужило Н 523 Ѳ о. Захар Золотий: Qui tacet consentire videtur 528 Ѳ Добра то річ матура, менше добра „Крігсматура“ (про Д. Паліева) Н 515 Ѳ Під веселую хвилину. Чи молодь повинна здобувати патенти 519 Ѳ Переписка Редакції (Дорогий Дмитруню) Н 521 Ѳ Критикови і иншим панам з „Діла“. Про Index librorum prohibitorum 516 Ѳ Що пише восточна „католицька“ преса? 517, 519, 523, Як дзвонять восточні „Дзвони“ 527 Ѳ о. Дмитро Ступак: Клевета просто в лице („Н. Час“ проти „Н. Зорі“) 523 Ѳ Vigilans: Овочі візантійства. 300 нашої шляхти перейшло на латинство 514 Ѳ З віродостойного жерела Н 518 Ѳ Клеветникам кілька слів правди 529 Ѳ о. М. Каровець ЧСВВ: Три Синодальні Архіреї 593 Ѳ О. Скоропис-Йолтуховський: Недосяжна краса. До питання про обовязки преси 595 Ѳ

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 799, 829, 843, 845, 847, 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 873, 920, 922, 924, 927, 934, 937, 942, 946, 950, 952.

Лікарський фейлетоник.

Про пливання

Для здорових людей пливання се найлучша ґімнастика. В літі не можна заступити пливання нічим іншим. Воно зміцняє всі мязи рук і ніг. Підчас пливання не лише ґімнастикується ціле тіло; тут ділає також менше або більше холодна вода на круження крови. Вода гартує тіло. Пливання впливає на зміцнення віддиху. Се має велике значіння, бо воздух над водою чистий. Зате треба вважати, щоб підчас пливання не ликати води. Бактеріольоґічні досліди виказали, що в річній воді є богато бактерій. Часом вистарчить ликнути один кубічний центиметр річної води, щоб набратися якоїсь недуги. З огляду на велику скількість бактерій у воді добре також по купелі сполокати ціле тіло жерельною водою. Задовге пливання шкодить. Коли почується змучення, треба зараз перервати пливання. Пливання дуже добре впливає на людей, що легко дістають катар носа. Здержуватися від пливання повинен тільки той, кому заборонив лікар.

Дещо про „свято”

Пишуть нам:

В ч. 165/203 „Українських Вістей” поміщена довша стаття під наголовком „Своєрідна пошесть”. Вона зовсім правильно виказує пошестне в нас зловживання словом „свято” в означуванні всяких національних, економічних, культурних, суспільних, а то й особистих імпрез й обходів. Наслідком того ми, наслідуючи сліпо в цьому напрямі наших сусідів й інші народи, котрі справді стараються виперти тим способом свята стисло релігійні, а то й саму релігію з душі народа, впроваджуємо найріжнородніші „свята”. Вони декуди сходять вже на коміку або глузування, як напр. „свята” Просвіт, Лугів, Соколів, Кооператив, селянки, матері, хоч мають на меті поважну ціль. Але є й такі тепер часті „свята” як весни, літа, моря, води, вінків, лісу, пісні, коня, — можна собі уявити, що згодом прийдуть ще „свята” — теляти, барана, бджілки, пса, музики, джесбенду, танцю, повітря, вільної любови і т. д. Це вже переступає межі комізму і прибирає характер глузування з високого поняття „свята”, звязуваного всіми народами світу з обходами чисто релігійними. Все в порядку; на таке легковажне понижування поняття свята, всяка віруюча людина мусить обурюватися!

Одначе... в тому самому числі „Українських Вістей” на третій сторінці поміщена теж досить обширна стаття, про якої зміст говорить сам наголовок: „Посвячення шибу „Король Данило” в Михнівці”. А в четвертій колюмні тої статті читаємо: „На памятку з цего свята...” „Це свято полишило у всіх присутніх незатерте враження...” Отже слушно пишуть „Українські Вісти”, що зроджуються усякі „свята” моря, коня, лісу, пісні і т. п. А можнаб вже додати: і „нафти”...

Мимохіть пригадується: „Nie trzeba mówić „trza”, tylko trza mówić — „trzeba”! Або: „Українською мовою не терплять-ся пассива”...

„Кіт буває електричний”...

Католицький „Глос Народу” в ч. 201 пише про обниження рівня навчання в польських народних школах, „спричинене м. ін. введенням в життя ославлених реформ братів Єнджеевичів.” Як приклад наслідків тих реформ „Глос Народу” наводить уривки задач учеників при вступнім іспиті до ґімназії.

В задачі про кота один ученик написав: „Коти дуже забавні й займаються клубками ниток, або іншими сваволями. Потім вчаться ловити мишей, причім їх пазурів не чути. Вуха їх острі й кінчасті для слухання мишей. Врешті виходить з діри. Дозволяє їй кілька разів літати, заки її зїсть. Кіт обтягнений ріжним футром. Буває електричний, коли його відворотно гладиться. Ззаду за ним знаходиться хвіст, щораз тонший, аж на кінці кінчиться. Наслідком своїх пазурів кіт дуже привязаний і драпається на дерева, де ловить яйця для своїх малих.”

На питання: „Кого уважаєш найславнішим Поляком і що про нього знаєш?” один з учеників відповів: „Міцкевич був високий „спренжистий”, кучерявий, мав блакитні очи, а також любив „lód”, нарід і дітей. Виїхав заграницю, де зеднував приятелів для Польщі. По повороті товариші вибрали його членом а також основником Фільоматів...”

Одна дитина писала про президента Мосьціцкого: „Родинний дім був овіяний духом патріотизму. Отже ніщо дивне, що Ігнатій замолоду виніссся з дому й віддався вітчині... Винайшов воздух гірський і інші. Заложив фабрику азотового пилу (kurzu), котру довів до розцвіту.”

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Ювілей 50-ліття почитання Пресв. Ісусового Серця в Галичині дуже величаво відсвяткували ОО. Василіяни в Станиславові в пятницю 19 червня с. р. Рано в 6 год. було торжественне виставлення Пресв. Тайн. Адорація тривала весь день. В 6, 7 і 10 год. були читані Служби Божі. В 8 год. була співана Сл. Божа. Відправив її о. сов. Ганушевський з діяконами: о. проф. Вальницьким і о. М. Камінським ЧСВВ. Гарно співав місцевий церковний хор. Пополудні в 5 год. відбулися збори ревнителів і ревнительок Братства Христового Серця. В 6 год. Молебен і Акафист Пресв. Ісусовому Серцю з проповіддю місцевого ігумена о. Й. Лучинського ЧСВВ. Після цього відбувся величавий процесійний похід з Пресв. Тайнами до престола за містом. Там відправлено суплікацію. Потім відбулася загальна перепросьба Ісусового Серця й посвята наших сердець, наших родин і українського народу Христовому Серцю. На цім місці треба зазначити, що населення Станиславова—Княгинина-Кольонії без огляду на обряд і народність взяло численну участь в згаданім процесійнім поході. Крім цього мешканці Княгинина прикрасили свої доми килимами та образами, освітили вікна в своїх домах і посипали квітами дорогу, що нею йшла процесія. Після цього величавого походу відбулося приняття нових членів (107 осіб) до Апостольства Молитви. Такі ювілейні релігійні торжества повинні відбутися скрізь в нашій Галичині, щоб таким чином подякувати Господу і Його Божому Серцю, що 50 літ тому дозволило синам св. Василія Вел. поширити Його почитання й любов в нашім народі.

До Канади виїхали 17 с. м. чотири Редемптористи: о. Володимир Краєвський, 34 роки, родом з Березки, пов. Добромиль; о. Стефан Шавель, 26 літ, родом з Жиравки, пов. Львів; брат Олекса Березяк, 41 літ, родом з Туря, пов. Радехів і брат Діонізій Савка, 29 літ, родом з Рудників, пов. Миколаїв.

Польське Катол. Т-во Молоді мало 1935 р. 312.184 членів. Т-во вело живу діяльність в ділянках релігійній, освітній, професійній, організаційній і фізичного виховання. Мужеські відділи відбули 1935 р. 139 курсів і 467 таборів. Зорганізовано 78 серій замкнених реколекцій і 2.061 отворених. Виголошено 38.957 викладів. Зорганізовано 13.693 представлень і вечерів. Менш-більш така сама діяльність жіночих відділів з тим, що жіночі відділи виголосили 47.760 викладів. Ми навели тільки кілька цифр. Всни свідчать про живучість того товариства.

Ромунське правительство по довгій проволоці затвердило о. дра Ніколєску уніятським митрополитом Ромунії.

ОО. Бенедиктини видали схему свого Чина. З неї довідуємося, що тепер є 10.356 Бенедиктинів. 1910 р. було їх 6.457. В своїх колеґіях і школах ОО. Бенедиктини мають 22.840 учеників.

„Католицизм у Скандинавських Краях". Під таким наголовком вийшла в Парижі книжка французького публіциста Башо. Вона представляє історію катол. Церкви останної доби в тих краях, де ширення католицизму було заборонене. І так у Фінляндії від 1922 р. повстало 5 катол. парохій. Фінляндія має свого представника при Апостольській Столиці. В Данії є вже 30.000 католиків, 40 парохій, 70 церков і 90 священиків. Найтрудніша справа в Швеції. Там донедавна карали за навертання протестантів на католицизм. Тепер там є вже релігійна свобода. Католиків є 6.000. В Норвеґії колись також були острі закони проти католиків. Тепер там є апостольська префектура. Католики мають 20 парохій і 45 священиків.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПАТ звідомляє з Женеви: Перед трибуналом женевського кантону відбулася розправа проти трох осіб, що на припоручення совітської влади слідили за полк. Е. Коновальцем. Суд засудив одного обвинуваченого на 6 тижнів арешту, двох на 18 місяців вязниці та вигнання зі Швайцарії.

В ТЕРНОПОЛІ відбувся зїзд старостів воєвідства під проводом воєводи дра Білика. Вислухавши звідомлень старостів про положення в повітах, воєвода зясував напрямні дальшої праці в ділянках політичній, суспільній і господарській. Воєвода припоручив сперти здійснювання тих напрямних на почутті справедливости й пошануванні права в інтересі горожан без ріжниці вироісповідання і національности. („Всхуд").

ПРЕЗИДЕНТ ҐДАНСЬКОГО СЕНАТУ Ґрайзер зложив на руки ґенерального комісаря Польщі в Ґданську протест проти маніфестацій в справі Ґданська, що відбулися в містах Польщі.

БЕНЕШ, президент Чехословаччини, мав вислати одного з своїх приятелів до Берліна в ціли переведення розмов з німецькими політичними чинниками в справі взаємин між Чехословаччиною і Німеччиною. — Таку вістку приніс французький часопис „Евр".

ФОН ПАПЕНА, німецького посла у Відні, іменував канцлер Ґітлер амбасадором.

НАРАДА ТРОХ, себто Анґлії, Франції та Бельґії, в Лондоні скінчилася. Рішено скликати нараду пятьох: Анґлії, Франції, Бельґії, Італії та Німеччини.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКЕ ОБЄДНАННЯ повстало у Франції. Завдання обєднання — увільнити Францію від впливу СССР.

В САРТРУВІЛІ у Франції поліція викрила нелеґальні сходини членів „Вогненного Хреста". Утікаючи члени тої орґанізації вбили одного поліціянта і двох ранили.

ҐІЛЬ РОБЛЄСА, провідника еспанської правиці, видалила французька влада з прикордонної місцевости Біяріц у глибину Франції. Комуністи закидали Роблєсови, що він орґанізує поміч для еспанських повстанців.

ДО ПАРИЖА приїхав еспанський летун Котеніль і привіз 11 міліонів пезетів в золоті. Права французька преса твердить, що ті гроші призначені на закупно воєнних матеріялів.

ЕСПАНСЬКІ ДИПЛЬОМАТИ заявляються за повстанцями. Атташе військовий і морський при еспанській амбасаді в Римі заявили, що не хочуть служити теперішному еспанському правительству. Еспанський консуль в м. Валенкамінго (Португалія) подався до димісії.

З ПАРИЖА звідомляють: Заступник неприязного еспанського амбасадора в Парижі подався до димісії. Представникам преси заявив: Я покинув своє становище, бо моя совість не дозволяє мені співпрацювати у висилці зброї, що призначена до вбивання моїх братів.

І МОСКВА ПОМАГАЄ? Італійська преса принесла вістку, що совітський корабель привіз амуніцію еспанським правительственним військам. Московська „Правда" заперечує се.

У ФРАНЦУЗЬКІЙ ЛІВІЙ ПРЕСІ появилася вістка, що Італія вислала літаки на поміч еспанським повстанцям. „Попольо д'Італія" заявляє, що се інтриґи, обчислені на компромітацію італійського фашизму. Той часопис радить франц. лівій пресі сидіти тихо, бо цілий світ знає, хто і як вмішується у внутрішні усобиці еспанського народу.

ПОЛЬСЬКИЙ КОНСУЛЯТ В МАДРИДІ обстрілювала соціялістична міліція. Міліція стріляла також до самоходу, в котрім їхали урядники польського консуляту.

ДО БЕРЛІНА наспіли з Еспанії від кількох німецьких консулів благання негайної помочі. Консулі звертають увагу, що лють еспанських комуністів звертається головно проти Німців та Італійців. Німеччина вислала до Еспанії два панцирники.

„ІЩЕ БУДЕМО БОРОТИСЯ". Абісинський цісар оголосив в „Бюлетені Женевської Преси" заяву, що вже не вірить в Союз Народів, ні в людську справедливість. Негус вірить, що справа Абісинії ще не поладнана. Він кінчить свою заяву словами: „Останнього слова ми ще не сказали. Ще будемо боротися."

В АБІСИНІЇ повстанці кілька разів напали на зелізничий шлях Аддіс Абеба — Джібутті. Для охорони того шляху з Сомалії вирушило кілька відділів італійського війська.

„В АБІСИНІЇ СПОКІЙ." Італійське міністерство преси і пропаґанди заявило, що вістки про неспокій в Абісинії, про те, що Абісинці перервали зелізничу лінію Аддіс Абеба — Джібутті й виконали замах на віцекороля Ґраціяні, — неправдиві. „В Абісинії панує повний спокій."

НОВИНКИ

Сегорічні жнива в цілім краю відбуваються в тяжких умовинах. Довгі спеки спричинили одночасне дозрівання чотирох родів збіжжа так, що треба збирати все нараз з поля. До того відчувається сильний брак робітників. Назагал жнива випали добре. — (Всхуд).

З приводу обїздки Лемківщини редактором „Оріенсу" кс. Урбаном Т. І. в товаристві о. І. Полянського принесло „Діло" в ч. 163 гостру атаку на о. Урбана і на Чин ОО. Єзуїтів взагалі. Стаття підписана псевдонімом „Лемко".

Радикали розсварилися з ундистами. Ред. „Гром. Гол." п. Павлів і пані С. Стахова написали письмо до гол. „Просвіти" п. Брика з 21. VI. В нім роблять ряд закидів Президії Заг. Зборів „Просвіти", м. ін., що та Президія була в змові з боївкою проти радикалів (і розуміється так не допущено до їх вибору). В місяць опісля відповів на те письмо Др Брик у „Ділі" з 23. VII., де закидає просто неправду авторам того листа. Чи се буде початком довшої „війни" між ундистами й радикалами, чи тільки одним з епізодів їх фамілійного співжиття, не знати.

Зміни в девізових приписах. В „Деннику Законів" появився розпорядок міністерства скарбу, що від 1 серпня с. р. вільно буде вивозити заграницю тільки 200 зл., а не 500 зл. як було дотепер. До вивозу грошей потрібний дозвіл девізової комісії.

Вже зачалося... На основі закону про охорону границь держави староство в Надвірній виселило з надвірнянського повіту просвітянського орґанізатора з Солотвини п. Никифорчина. Одинокий закид, що його сконкретизувало староство в письмі до п. Никифорчина, се те, що п. Никифорчин був засуджений 1930 р. коломийським городським судом на три місяці арешту (за ведення „Пласту").

Над станиславівським воєвідством перейшла нагальна буря. Вона заподіяла великі шкоди. М. ін. вода підмулила зелізничий шлях під Підшумлянцями так, що комунікація між Станиславовом і Підшумлянцями була хвилево перервана.

Затроїлися каляфіорами. В Станиславові затроїлася тяжко каляфіорами родина купця Ліхтенберґа, зложена з 5 осіб. Заки прийшов лікар, 72-літній Ліхтенберґ помер. Решту родини перевезено до лічниці.

В Заліщиках уведено телеґрафічну й телефонічну почтову службу від год. 7-ої рано до 12-ої в ночі.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Брак рільних робітників. З Бучаччини повідомляють, що там відчувається недостачу рільних робітників. Малоземельні до жнив майже не виходять, а законтрактовані Гуцули приїзджають у малій скількости.

В Михнівці відбулося посвячення першого нафтового шибу „Михновецької Нафтової Спілки“. Перший шиб названо іменем короля Данила.

Ушкодили військову телеф. лінію. На границі громади Галич і Залуква невідомі справники ушкодили військову телєфонічну лінію. Вони забрали кількадесять метрів дроту, що лучив телєфонічну стацію 5 дивізії піхоти, стаціонованої в таборі коло Залукви, з військовою телеф. централею в Галичі. Слідство в тій справі веде жандармерія.

В Давидківцях пов. Чортків збожеволів від спеки селянин Іван Герчак. Пораженого спекою відвезено до лічниці в Чорткові, одначе його там не приняли. На вістку про се збожеволіла також жінка того селянина.

День коня відбудеться в Тернополі з нагоди подільського ярмарку св. Анни 30 і 31 с. м.

У Трибухівцях, пов. Бучач, злодії обікрали місцеву кооперативу на 100 зл.

Скажений пес покусав 13 осіб у селі Бабицях, ряшівського повіту.

Черевний тиф шириться в Луцьку.

У Відні основано ініціятивний комітет для вшанування 60-ліття ґен. Віктора Курмановича. Комітет має підготовити відповідну академію в честь ювілята та подбати про грошеву збірку на ювилейний дар для нього.

Римо-катол. Митрополича Курія у Львові дозволила своїм вірним в неділі і свята вязати, сушити та звозити збіжжа. Не вільно тільки жати й косити.

Монтівня самоходів має повстати у Львові.

Перед „противоєнним днем“. 1 серпня с. р. припадає т. зв. „противоєнний день“, що його щороку орґанізують комуністи. Щоб запобігти можливим заворушенням і протидержавним демонстраціям, поліція ліквідує комуністичні ячейки, задержуючи у вязницях „визначніших“ одиниць.

Нові пашпортові приписи мають видати незабаром в Польщі. Як зачувати, пашпортові оплати будуть значно знижені. Оплата за одноразовий пашпорт має виносити 40 зл.

В польській пресі появилися в останньому часі вістки про можливість повороту до Польщі Вітоса та про дарування йому кари. Аґенція „Іскра“ подає, що поворот Вітоса до краю можливий тільки для відбуття кари вязниці.

„Торжество гір“ відбудеться с. р. в Сяноці в днях 14 — 18 серпня. Програма обіймає низку показів реґіональних виробництв Гуцулів, Бойків, Лемків, Підгалян і т. д. Завершенням сяніцького торжества буде зїзд представників всіх карпатських областей. На тім зїзді мають утворити орґанізацію зв. „Союз гірських земель“. (Всхуд).

Гумор. — Ділєма. — Татку, професор казав нині, що ми живемо на світі на те, щоб помагати другим. — Так повинно бути, синку. — А пощо інші живуть?

Комуністична нарада на пляжі. У Варшаві на пляжі коло Висли поліція арештувала 99 осіб, що брали участь у комуністичній нараді.

Затроїлися компотом. У психіятричній лічниці в Москві затроїлося овочевим компотом 83 хорих, кілька доглядачів і кухар.

Другу річницю смерти канцлєра Дольфуса обходили Австрійці дуже врочисто.

В Будапешті на одній з головних улиць завалився 4 поверховий дім. Під звалищами дому погибло кількадесять осіб.

Шаховий турнір за мистецтво світа відбувається в Подєбрадах. В турнірі бере участь 20 найвизначніших шахістів.

Б. німецький канцлєр др Міхаеліс помер.

В Балтійськім Морі затонув на днях німецький корабель „Ваґрін“ з залогою.

Французький кардинал Біне помер недавно у своїм архиепископськім осідку Бесажон.

Кардинал Вердіє, архиепископ Парижа, звернувся з просьбою до вірних і священиків, щоб вони молилися за братів в Еспанії.

1240 способів як заробляти гроші оповістив французький статистичний уряд на сторінках »Журналь Офісієль«.

Італійський віцекороль Абісинії помилував 66-ох Абісинців, котрим грозила смерть за те, що не віддали зброї.

Югославянський трибунал оборони держави засудив послів, що зробили замах на прем. Стоядіновича. Одного з них засуджено на 15 літ, інших на 5 та 4 і пів року.

Міжнародна пшенична конференція радить у Лондоні. Головне завдання конференції розплянувати зужиття запасів пшениці та зорґанізувати запаси на будуче. Декотрі краї пропонують створити міжнародні запаси пшениці.

Еспанське правительство сконфіскувало друкарні та редакційні льокалі двом католицьким часописам у Мадриді.

В Мадриді „Спільний Фронт“ зарекві рував всі більші гостинниці і палати. Правительство видало зарядження перенести до музеїв всі предмети, що мають історичну й артистичну вартість, щоб тим способом охоронити їх від знищення.

»Дівоча армія«. В полудневім Китаю воює відділ зложений з самих жінок. Він зветься »дівоча армія« й має сильні протияпонські тенденції.

Гумор. — Шкоти. — Татку, прошу мені дати один пенні. — На що, мій сину. — Я хочу купити собі помаранчу. — Марнотравнику! Покажи купцеві язик, то сам кине за тобою помаранчею.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали“

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу“, які завдання читалень „Скали“ і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей **в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.**

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·27—5.84, дол. канадійські 5.29—5.26.

Німецька марка 1.47 — 1.52, фр. франки 35.08, шв. франки 173.57 — 172.73, фунти стерлінґи 26.50 — 26.66, австр. шілінґи 99.00 — 98.00 чеські корони 19·80 — 20.30, ліри 35—33.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 28. липня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.25	зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.40	„
1 л. молока	0.13	„
1 л. сметани	0.75	„
1 к. яєць	2.55	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 28. VII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури І. кл.	1.10 зол.
Товщеві качки І. кл.	1.00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Інтрига Фльоріс Бель.
КОПЕРНИК: Чу-Чінґ-Чав.
МУЗА: Бриґада відважних.
МАРУСЕЬКА: Четверта заповідь.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Самохід ч. 99.
СТИЛЕВЕ: Папуа і ревія.
ТОН: Я хотівби та боюся.

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Ґолуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 2 серпня 1936. Ч. 58 (957)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

4.000 дітей у Св. Отця.

В Кастель Ґандольфі відбулася зворушаюча врочистість: Св. Отець приняв на послуханні 4.000 дітей з цілої Італії. Вони прибули до Риму, щоб дістати з рук Св. Отця надгороди за побіди в катехитичнім конкурсі, що його улаштовує щороку католицька орґанізація дітей. Та орґанізація має 160.000 членів. Урочистість в Кастель Ґандольфі зачалася відспіванням пісні, що її написав пралат Перосі спеціяльно для того торжества. Потім відбулася дефіляда дітей. Вони складали перед Св. Отцем дари для бідних: мішочки зі збіжжам. Св. Отець у промові висловив радість з приводу такого гарного торжества. Потім похвалив провідників орґанізації дітей. Вони, говорив Св. Отець, будують в серцях дітей духову святиню, більшу від найбільших матеріяльних базилік. Внутрішне формування душ дуже важне. Ми мусимо постійно удосконалюватися практичним християнським життям, щоб Бог бачив у наших душах чистоту, невинність і любов. На закінчення Св. Отець уділив дітям благословення.

Останні дні панування „Спільного Фронту" в Еспанії.

ПАТ звідомляє, що тепер загальне положення в Еспанії представляється ось як: Під володінням повстанців знаходяться провінції: Наварра, Алява, Леон, Сорія, Ґалісія, Бадахоз, Стара Кастилія, Ґадаляхара, Сараґоса, Хуеска й Леріда. Повстанці зближаються до столиці Еспанії Мадриду. Вже заняли провали на північ від столиці. Про положення в полудневій Еспанії годі сказати щось певне, бо за границю доходять вісти тільки через севільське радіо. Севілля в руках повстанців. Правительство панує ще над полученням з Мурсією та м. Аліканте. Один з вождів повстанців ґен. Кіепо дель Ляно звідомляє, що в Мадриді не стає харчів. Повстанчі відділи під проводом ґен. Молі опанували жерела в м. Льосоя, звідки Мадрид дістає воду. Тому положення столиці критичне. Ґен. Ляно твердить, що повстанці за кілька днів займуть цілу Еспанію. Вожди повстанців заявляють, що як повстанці побідять, то зірвуть взаємини з лівим французьким правительством.

Комуністи у Франції домагаються увязнення провідників „реакції".

Підчас зїзду „Спільного Фронту" в Марсилії ухвалено резолюцію в справі „реакційних" уґрупувань. Комуністи домагаються: якнайскорше увязнити провідників „реакції", перевести чистку в армії, поліції й адміністрації, унешкідливити пресу, що є „на услугах міжнародного фашизму", забезпечити радієві стації та здемократизувати статути кольоній. Досі комуністи не осмілювалися висувати такі домагання. Мабуть побоювалися правиці.

Під якими умовинами Ґітлєр погодиться з Чехословаччиною.

Анґлійські часописи звідомляють, що в німецькій місцевости Берхтесґаден, де тепер перебуває Ґітлєр, відбуваються наради дорадників Ґітлєра в заграничних справах. „Морнінґ Пост" пише, що Ґітлєр предложить Чехословаччині заключення договору про ненапад на 10 літ під такими умовинами: 1) Узгляднення домагань німецького населення Чехословаччини. 2) Введення в Чехословаччині федеративного устрою, що запевнявби Німцям автономію. 3) Чехословаччина зірве союз з большевиками.

Переполох серед чеських комуністів.

У звязку з розписанням чеської воєнної позички на Закарпатті появилися відозви до всего населення в справі „орґанізації й оборони мира". Відозва атакує „фашистівські держави" і тих, що „задля лакімства піддержують фашистівський устрій". Зі змісту відозви пробивається переполох, немов напередодні поважних подій. Автори відозви з одної сторони обвинувачують „фашизм", що він днем і нічю фабрикує знаряддя смерти, з другої сторони накликають власну демократію до зброєння. Відозва булаб зовсім незрозуміла, якби не речення, котре поясняє, що небезпека для Чехословаччини особливо зросла, „коли Австрія знайшлася в сфері впливів фашистівських держав". Відозва видана під фірмою „Підкарпаторуської секції чехословацького комітету чинної боротьби за мир". Підписали ту відозву представники державної адміністрації з ґубернатором і краєвим віцепрезидентом, комуністична партія і ін.

Що діється в Ґданську?

На підставі розпорядків ґданського сенату в Ґданську увязнено богато провідників опозиції. М. ін. увязнено посла Ґама, провідника ґрупи послів німецько-народної партії, та б. комісаря поліції Шаля. 26 липня с. р. на вулицях Ґданська появилося богато німецьких військових. Той наплив німецьких офіцирів і вояків на територію міста Ґданська викликав паніку серед опозиції. В ночі з 25 на 26 липня невідомі люди дістались до льокалю бюра опозиційної німецько-народної партії. Вони винесли столи, крісла і шафи разом з актами на вулицю, заладували на тягаровий самохід і вивезли в невідомім напрямі.

Спека й нагальні бурі в цілім краю.

В останніх днях над цілим краєм перейшла филя великої спеки. В Східній Галичині в полудневих годинах температура доходила навіть до 48 ст. Цельзія. У звязку з тим уличний рух у містах був дуже малий. Спека наробила богато клопотів також селянам, бо рівночасно доспіли овес, пшениця, горох і конюшина. Над Ходоровом і околицею перейшла велика буря з перунами, що спричинили богато пожеж та поранили кілька осіб. Також торунський повіт навістив ґураґан. Він ушкодив 300 будинків, в тім 150 мешкальних.

Господарські знаряди, паша, збіжжа й святочна одіж це велике майно кождого господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

ПРО ВИХОВАННЯ

Еліта української молоді.

Богато в нас говориться і пишеться про поверховність католицизму нашої інтеліґенції. А коли дехто спитає про причину сього, то одержить богато ріжнородних відповідей: брак католицького освідомлення, пасивність й апатія в відношенні до релігійних питань, темпо сучасного життя, брак духа жертви і т. д. Безперечно, все це правдиве, та воно невистарчаюче, бо не доходить до основ і суті сеї важної справи. Коли говориться про інтеліґенцію, то звичайно мається на думці шари старшої суспільности, а забувається про тих, з яких ця інтеліґенція виростає; себто про молодь. Це не значить, щоб у відношенні до молоді панувала якась байдужність. Навпаки, про молодь богато говориться, пишеться, а й немало робиться для поправи її долі. Це факт, що в нас є богато зацікавлення молодою одиницею, але як »людиною«, як Українцем, як горожанином. Натомість старання про молоду одиницю як католика оставляється в цілості тільки духовенству.

Крім цього в нас покутує ще одна ложна засада в справах виховання молоді. Христа, близший контакт з ним і життя в Ньому оставляється тільки старшим людям. Коли молодість вишумить, коли пристрасти виладуються, тоді самочинно шукається спочинку й опертя. Саме тоді найлекше звернутися до Христа і повести залишки життя по засадах Його Євангелії. Натомість молоді — мовляв — не належить зражувати високими вимогами Христової науки. Нехай природа своєю красою і поезією виховує молодь. Побожність, часте принимання св. Тайн, молитва, праця над собою й умертвлення — це поняття, що стоять в різкому противенстві з буйною і рвучкою молодістю...

Хоч може якраз так не формулюється таких „засад", одначе в практиці життя їх дуже часто стверджується.

Найкращу відповідь на такі »засади« дає частина нашої молоді своїми високоідейними поривами і світлими починаннями. Досить згадати про глибоке внутрішне життя нашої молоді, згуртованої в Марійських Дружинах. Богатьом Марійським Дружинникам і Дружинницям не тільки не чуже щоденне св. Причастя, аскетична лектура, але навіть такі особливі практики духовного життя, як т. зв. »частинний іспит совісти«. З особливішою радістю належить підчеркнути участь нашої молоді в замкнених реколекціях. Як в минулих літах, так і сьо-

го року Марійське Товариство Молоді у Львові урядило низку замкнених реколєкцій для молоді. В днях від 22—26-го червня с. р. відбулося девять серій таких реколєкцій в кількох більших містах. Реколєкції пройшли всюди з великим успіхом. І так у Львові відбулися дві окремі серії: одна для учениць середніх шкіл в Малій Духовній Семинарії, де було 28 учасників. Друга серія для учениць в Інституті СС. Василіянок при вул. Длугоша, де було 29 учасниць. В Станиславові теж зорґанізовано дві серії замкнених реколєкцій. В серії учеників взяло участь 35 осіб, а в серії учениць 28. В Перемишлі взяло участь у реколєкціях 26 учеників і 44 учениць, а в Товмачі 35 учеників і 17 учениць. На окрему згадку заслуґують замкнені реколєкції для студенток університету, що сього року відбулися в монастирі СС. Василіянок в Підмихайлівцях. Ідеальне місце на реколєкції з поодинокими келіями, капличкою і парком, материнська дбайливість М. Ігумені Моніки ЧСВВ та знаменитий провід о. Дра Маркевича ЧСВВ зложилися на те, що сьогорічні реколєкції студенток з усіх досі найкращі. 20 студенток справді обновилося на душі.

Ось так з днів обнови душі скористало 262 учасників і учасниць сномїк нашої молоді. А з якою серіозністю молодь бралася до сього діла, може посвідчити тільки той, що бачив, як ті молоді скуплені слухачі з запертим віддихом ловили кожде слово провідника; як точно зберігали мовчанку, як щиро отвирали свої молодечі серця. Мимохіть пригадувалося те, що говорив один досвідчений виховник: »Ми маємо золоту молодь, тільки треба над нею більше працювати.«

Ще більше молоді булоб зголосилося до участи в реколєкціях та матеріяльні трудноші не дозволили богатьом. Саме тому Управа Марійського Товариства Молоді призадумується над створенням окремого реколєкційного фонду. Отже кому дороге поглиблення внутрішнього життя нашої молоді, нехай причиниться бодай дрібною лептою до створення цего фонду і тимсамим до виховання справжної еліти української молоді.

о. Ір. Назарко ЧСВВ.

„Слявія Католіка"

У звязку з унійним конґресом у Белеграді відбулася конференція союзу „Славія Католіка", спільної орґанізації словянської католицької молоді. По вислуханні реферату про значіння міжсловянських зїздів католицької молоді рішено створити постійний секретаріят молоді при апостольстві св. Кирила й Методія в Белеграді та зміряти до того, щоб словянська молодь виступала на конґресах „Пакс Романа" як одна ціліть, що репрезентувалаб усіх Словян. Слідуюча конференція союзу „Славія Католіка" відбудеться в Любляні. Темою нарад тої конференції буде: Як поодинокі словянські народи уявляють собі словянське братерство та як поборювати комунізм. (КАП).

У Франції ростуть ціни

З Парижа звідомляють: Французьке правительство має поважні трудности при вводженні 40-годинного тижня праці в торговлі. В Парижі і в Бордо замкнення торгів і харчевих складів в неділю і в понеділок стрінулося зі спротивом доставців живности. В Бордо відбулися дві демонстрації, одна — доставців живности, що протестували проти зліквідування недільного торгу, друга — працівників крамниць, що домагалися задержання одного вільного дня в тижні. На засіданні міжміністеріяльної комісії, що розглядала справу цін, стверджено, що в однім з найбільших харчевих магазинів Парижа піднесено ціни від 10 до 15 процент.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Щастя в службі Богу. Розважте наперед отсі слова пророка: „Скажіть праведному, що з ним добре" (Іс. 3,10). І застановіться над многими користями, які се словечко містить у собі і запевняє їх праведному дочасно і вічно. Почести, богацтва і роскоші се річи, котрим світ признає найбільшу вартість. Але там, де світ їх шукає, не можна їх знайти, тільки в службі Богу. Во істину, далеко більша честь бути слугою Бога ніж цісарем усеї землі. А щож доперва мусить значити бути приятелем і улюбленцем Бога, Його обручницею, Його дитиною, Його святинею! Чи можна з сею почестю порівнати якунебудь світову почесть? О, яке се величне достоїнство бути певним спадкоємцем небесної й вічної держави. Що за щастя підчас нашої земної мандрівки йти з Богом і з Ним приставати. З сим великим Царем так довірено ділати, як ми лише хочемо. Мати до Нього доступ, як часто се нам подобається. Мати від Нього запевнення ласкавого вислухання і виконання всіх наших просьб! Яка правдива почесть бути вписаним в книгу життя з Його іменем. Мати право горожанства не у звичайнім селі сего світа (котрий і так не може не подивляти і цінити правдивої чесноти), тільки в великій державі Бога, в небеснім Єрусалимі! О, моя душе, нехай такі почести будуть одиноким предметом твоєї жадоби достоїнств!

По друге розважте, який богатий праведний. Не все якраз у світські маєтки, котрі може знищити кождий випадок і котрі ніколи не всилі задоволити серця. А богатий в безцінні скарби, в скарби чесноти, ласки і заслуги, яких не можна окупити всіми грішми сего світа і які роблять душу богатою на всю вічність. Та слуги Бога мають ще більший скарб ніж це все — самого Бога, Його не всилі вже відібрати їм цілий світ, як довго вони зі всею пильністю вистерігаються, щоб не відчужити Його від себе через добровільний гріх. Він їх охорона і їх дуже велика надгорода (Ґен. 15,1). Він все з ними; Він делікатний батько для них; око Його особливого провидіння все відкрите над ними, Його ангели кружляють коло них, щоб їх оборонити й увільнити від усякого зла. Словом, Бог є всім для тих, що Його бояться і люблять: так, що Він навіть щодо богацтв сего світа не опускає тих, що Його перші не опустили. О, моя душе, не змагай до ніякого іншого скарбу як до Нього! Він робить тебе направду богатою. Не лякайся ніякої іншої втрати як утрати Бога. Коли ти Його маєш, то ніщо не може зробити тебе нещасливою. Та без Нього ніщо не всилі тебе ущасливити.

По третє розважте правдиві радости, що їх дає чесне життя. Ними є задоволення, спокій і радість доброго сумління. Почуття, котре мають святі душі про доброту Бога та Його любов до них. Уживання Його милої прихильности, що уділяється їм у їх скупленні й молитві. Потішення святого Духа і захоплюючі роскоші, котрі вони часто знаходять у Бозі — як певний передсмак неба. Вигляд на щасливу вічність по їх короткій мандрівці на землі, що їх підносить і покріпляє. А передовсім їх любов до Бога і свята однозгідність з Його волею у всіх справах, що осолоджує навіть найбільший хрест. Се ті радости, що до них люди, переняті життям світа сего, ніколи не можуть мати ніякого права: чисті і духові радости, що піддержували мучеників і навіть підчас найстрашніших мук наповняли їх невимовною втіхою, що всім святим осолоджували їх труди і праці та їх строгі покути і доводили до того, що вони цілі ночі, проведені на молитві з Богом, уважали майже закороткими. О, яка велика помилка, який погубний обман, що ним сатана дурить дітей сего світа, що в чеснім житті нема ніяких радостей, коли якраз ніде інде неможлива правдива радість.

Колиж все твоє щастя дочасне і вічне в цілости залежить від любови і служби Богу, то постанови собі від сеї години лише до сего щастя стреміти і тому твердо ступати по гарній стежці чесноти, бо тільки нею можеш дійти до того щастя.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

Реколєкції для священиків

Реколєкції для священиків відбудуться в Реколєкційнім Домі у Львові в таких речинцях: 1) від 3 до 7 серпня, 2) від 24 до 30 серпня (5-дневні), 3) від 15 до 19 вересня, 4) від 5 до 9 жовтня, 5) від 19 до 23 жовтня (лише для гр.-кат. священиків), 6) від 9 до 13 листопада, 7) від 14 до 18 грудня, 8) від 28 грудня до 1. І. 1937 (лише для гр.-кат. свящ.). Замітки: Всі речинці подається заздалегідь для вигоди Всеч. Отців. 2-га серія (5-дневна) устроюється на бажання многих священиків. Однак хто у тій серії бажавби відбути лише 3-дневні реколєкції, зволить подати це при зголошенню до відома. Реколєкції для гр.-кат. священиків відбуваються під проводом ОО. Василіян. Кошти удержання коло 15 зл. Початок першого дня в год. 20. Закінчення останнього дня в год. 8 рано. Проситься о вчасні зголошення, по змозі 7 днів наперед. Зголошення приймає: Заряд Реколєкційного Дому. Львів, ул. Дунін-Борковських 11.

Словаки не перестануть боротися

Чеська преса закидає словацьким автономістам, що вони поборюють підставову ідею, на котру спирається чехословацька держава, т. зн. єдність і згоду Чехів і Словаків. „Словак" відкидає ті закиди та вказує на те, що Чехи за основну ідею існування чехословацької держави вважають накидування Словакам своєї волі й опіки та кривдження їх на кождім кроці, а всякий спротив з їх сторони вважають протидержавним виступом. „Словак" підмічує, що Словаки не перестануть боротися за свої права аж до повної побіди й не підуть на ніякі компроміси, особливо коли йде про вступлення Словаків до правительства. Словаки возьмуть участь у правительстві щойно тоді, коли запевнять їм рівноправність.

Страшний образ знищення

Спеціяльний кореспондент аґ. Ройтера звідомляє з Барцельони: В Барцельоні майже всі крамниці знищені й попалені. На вулицях міста лежить богато трупів людей, коней та мулів. Улиці засипані всякими відпадками і сміттям. Задуха не до витримання. Майже всі церкви і лічниці в місті спалено. Ґрупу повстанчих офіцирів, що хотіли схоронитися в монастирі, змушено піддатися по завзятій боротьбі. Кількох офіцирів замордовано на місці. Одному з них відтяли передтим обі руки й ноги.

Люди щораз висші

Комітет англійських антропольоґів кілька літ займається справою людського росту. На основі дослідів переведених на десятках тисяч осіб, на основі статистик студіованих у Швайцарії, Італії, Голяндії і Скандинавії комісія дійшла до висновку, що середний ріст рекрутів постійно збільшується. Досліди переведені японськими ученими виказали, що кожде нове покоління висше від попереднього і притім худше. Оба ті обяви дадуться вияснити поширенням спорту між дітьми й молодю.

ОГЛЯД ПРЕСИ

За утворення національного фонду

„Діло" в ч. 156 принесло статтю п. н. „За утворення національного фонду". Подаємо важніші місця з неї:

Майже цілий світ у сучасному менті перебуває під загрозою нової світової війни. Зокрема в Европі нема тепер майже ніодної держави, ніодного народу, якийби не приготовлявся до оборони чи й наступу в майбутній війні. В тій підготові беруть участь не тільки уряди та армії, але до того втягають і широкі народні маси. Уряди домагаються в ріжні способи жертвенности від своїх народів. Кождого дня від ранку до пізньої ночі можна чути в радію, як то один, то другий проводар палко закликає широкі маси до підготови в обороні своєї держави. Кождий нарід намагається бути готовим до національної оборони. Ніодин нарід не хоче залишитись позаду.

Одначе урядам та проводарям не вистарчає тих державних фондів, якими вони мають право розпоряджати для оборони. Тому уряди домагаються від свого громадянства внутрішніх позичок та закликають широкі маси давати гроші для оборони.

В майбутній, здається, неминучій війні Україна має стати у великій мірі обєктом війни. А щож ми, Українці, робимо, щоб хоч трохи бути готовими до зустрічі тої війни? На жаль — майже нічого не робимо. Нічого не робимо ні в широкому світі, ні на тих (тут сконфісковано) землях, де ще можна щось робити для нашої національної оборони, бо всякі балачки та писанину ще не можна вважати оборонним ділом.

(Тут сконфісковано 13 стрічок).

Але з тим більшою енергією ми повинні готуватись до своєї національної оборони. Державні народи приносять тепер для тоїж цілі великі матеріяльні жертви. Ми не тільки не сміємо залишитись позаду, але, памятаючи на наше трагічне становище, десятерицею мусимо нести жертви для національної оборони. (Тут сконфісковано 2 стрічки) тож мусимо боронитися зброєю словесною, друкованою, пропагандою, а на це також потрібні засоби.

Отже вже найвищий час, щоб ми негайно приступили до створення, я би назвав, „Фонду національного розвитку та оборони". Пора вже в повній мірі розуміти не тільки на словах, а й на ділі, орієнтацію на власні сили! (тут сконфісковано 2 стрічки). І треба її показати не словами, а ділами. Мусимо памятати, що (тут сконфісковано) наше положення вимагає від нас напруження всіх духових, фізичних та матеріяльних сил...

Без відповідних матеріяльних засобів з місця не рушимо. Наш національний (тут сконфісковано) розвій та наша оборона потребують грошей і ще раз грошей. І не можна сказати, щоб у нас не було жертвенности. Але перед нами стоять ще невиконані такі великі національні діла, що ми повинні й мусимо внутрішнім вільним примусом змобілізувати всі наші засоби. Уряди ріжних істнуючих держав переводять внутрішні позички на оборону. Ми того робити не можемо. Не маємо можливости й оподаткувати себе. (Тут сконфісковано 1 стрічку). Зате ми можемо всі разом і кождий з нас зокрема оподаткувати себе доброхіть. Чим у більшій мірі це виконаємо, тим більшу покажемо нашу національну гідність. А щоб це таки сталося — потрібна широка та річева агітація. На жаль, ми не маємо не тільки для всіх в однаковій мірі авторитетної (тут сконфісковано) якоїсь установи, а й бракує нам одного трибуна-вожда, якого слово для всіх булоб законом, на заклик якого всі разом відгукнулисяб. Але ми маємо майже всі однаковий, один національний ідеал. І нехай же він стане для нас усіх „диктатором", внутрішнім гоном до виконання обовязків на користь національного розвитку!

У нас переводять безліч ріжних збірок: на Рідну Школу, на Просвіту, на інвалідів, на український театр у Львові, на город Сокола-Батька, на Український Дім у Празі, на Всеукраїнський Нац. Конґрес і т. д. і т. д. Словом, на безліч національних потреб збирають у нас зокрема. На всі ті збірки йде стілько зусиль і коштів, що за них можна булоб вибудувати не один Український Дім... Майже кождий Українець особливо в містах просто таки засипаний проханнями та почт. складанками на ріжні цілі і це вже денервує людей. Тих прохань більшість звичайно навіть не читає. Вся та безліч збірок, особливо на всякі місцеві цілі, так запоморочує голови, що людина, хоч нераз і має добру волю давати, то просто не знає, на яку ціль у першу чергу має дати свою жертву.

Отже настав, здається, найвищий час, щоб, коли не всі, то принайменше велику частину головних збірок злито в одну збірку — на „Фонд національного розвитку та оборони" (чи може цьому дадуть якусь іншу назву). Для переведення цього необхідно: 1) утворити єдиний авторитетний центр, коли й не для всіх Українців, то для більшости; 2) завести конта фонду у всіх землях, де тільки є Українці та де буде можливо такі конта відчинити; 3) на кождий рік чи півроку малаб централя виготовляти кошториси національних потреб. Кошториси малиб бути заздалегідь опубліковані, щоб широкі громадські маси знали величину потреби в грошах на національні справи та щоб з тих кошторисів довідувалися, на що підуть їх внески. Але остання справа майбутнього. В першу чергу має бути переведена в життя точка перша — утворення авторитетного центру.

Ось уже другий рік минає, як ми врешті зрозуміли, що тільки в обєднанні може бути наша сила. Другий рік іде підготовна робота до скликання Всеукраїнського Національного Конґресу. Тільки, на превеликий жаль, ця підготова йде дуже мляво. І в цьому конче необхідному ділі все робиться по-нашому... Вже й громи гремлять, а мужики не хрестяться... Частина людей працює, а більшість стоїть осторонь. Не бракує й тих, що, як то в нас завжди буває, активно ту підготовну роботу критикують, агітують проти, розбивають ще добре необєднану єдність, бо мабуть бояться, щоб В. Н. Конґрес не підірвав авторитету їх вождів, центрів та центриків, до яких вони належать. Одначе всі перешкоди мусять бути переможені і В. Н. Конґрес конче й необхідно якнайскорше скликати, бо тільки через нього буде можливість утворити найвищий та авторитетний орган, який могтиме пляново повести дальшу нашу національну оборону.

Отже національний фонд тісно вяжеться з В. Н. Конґресом. Але коли наперед не будуть зібрані потрібні фонди, то ніяка добра воля не поможе скликати Конґрес. Гадаю, що вже тепер можна почати складати свої датки на національний фонд і з того частина пішлаб на потреби Конґресу. В подробиці, де і як складати, я входити не буду. Це вже технічна сторінка і думаю, що знайдуться ліпші від мене фахівці в цьому ділі й усе як слід випрацюють...

Ф. Мелешко.

Примітка Ред. „Нової Зорі": Ідея створення національного фонду в засаді дуже слушна і для нації корисна. Тільки як з пп. Мудрим і Целевичом зорганізувати Нац. Конґрес? А без їх проводу УНДО очевидно не може обійтися, бо добре його ведуть...

Правда про СССР

„Українські Вісти" в ч. 160 пишуть:

У Варшаві вийшла цікава книжка „Бездрожа Росії Совєцкей", якої автор Івасевіч довго перебував у Радянщині в ролі туриста. В цій книжці описані ріжні ділянки життя теперішньої Радянщини. Ті описи дуже правдиві й сумні.

Поїзди в Радянщині курсують пересічно 30 км. на годину, тому що і льокомотиви й вози й шини зруйновані. В зелізничих возах часто не опалюють і не світять, а пасажири бояться домагатися світла, щоб їм не закинули ворожість до совітської влади та не арештували.

В Москві, де є майже 4 міліони населення, тепер курсує тільки понад 100 автомобілів для пасажирів і стількож візників.

Боротьба проти релігії ведеться далі. Ту боротьбу ведуть головно неросійські елементи серед комуністів, себто Жиди, Грузини, Лотиші і т. д. Росіяни нетерпеливо ждуть дня, коли боротьба проти релігії скінчиться. Покищо всюди видно замкнені або замінені в магазини й кіна церкви та костели. В Москві, Києві, Харкові утворено антирелігійні музеї. Комуністи в тих музеях дають для публики цілі протирелігійні виклади, але тих викладів ніхто не слухає.

Дуже часто на вулицях міста можна бачити, як комуністи носять церковні образи з цинічними підписами й висмівають релігію; часто на мурах видно афіші з карикатурами Бога, папи римського, священиків.

Славний колись „Ізааківський Собор" в Петрограді тепер замінений в протирелігійний музей.

Автор тої цікавої книжки наглядно доказує, що всі статті большевицьких газет, вся большевицька статистика це брехня, бо большевицька преса наприклад писала, що в СССР є тепер 900 тисяч інженірів, а тимчасом в те число інженірів большевики зачислили всіх студентів техніки, всіх кваліфікованих електромонтерів, машиністів і т. д. В дійсності правдивих інженірів в Радянщині дуже мало.

Щоправда, безробітних в Радянщині дуже мало, бо большевики сильно примушують всіх працювати, в фабриках, чи колхозах, але за те половина робітників не заробляє навіть третьої частини того, що заробляють робітники в Европі і більша часть робітників в СССР зовсім голодує. Убрання не може робітник дістати навіть як має гроші, бо всюди брак сукна, полотна і матеріял на убрання видають кооперативи лиш раз на рік.

Робітники й селяни в Радянщині це, на думку Івасевіча, новітні невільники.

Большевицька влада держиться виключно терором. Кождий селянин чи інтелігент і більша часть робітництва ненавидять большевиків і ждуть хвилини, коли буде можна жорстоко пімститись на комуністах за їх божевільний експеримент і террор.

З краю

Гарна поправа села Косова.

Реколєкції. — Читальня Т-ва „Скала". „Луг" і „Скала".

В річницю св. Місії відбулися в Косові чортківського деканату чотиродневні реколєкції від 24 — 28 червня. Їх уділяв провідник минулорічної св. Місії, Впр. о. Демян Ковалюк ЧСВВ. Кождого дня рано а дуже численно вечером спішили вірні не тільки з Косова але також з дооколичних сіл слухати захоплюючe голошеного Божого слова. Цвинтар біля церковці був виповнений по береги слухачами, що з найбільшою увагою слухали проповідей до пізної ночі. В неділю 28 VI приступило кільканацять соток людей до св. Причастя. По Службі Божій, яку відспівав Впр. о. Декан Воробкевич, зібралося кілька тисяч учасників реколєкцій під місійним хрестом, де по вислуханню останньої реколєкційної проповіди прирекло вірність і любов Христові.

Доказом любови для доброї справи нехай послужать Загальні Збори Т-ва „Скала", що відбулися того самого дня в год. 17-ій. На збори прийшло поверх половини села мимо того, що більше як десять моральних і національних гниляків кидало ріжнородні клевети на Т-во „Скала" й докладало всіх зусиль, щоб якнайбільше шкодити зборам. Предсідником Загальних Зборів був Всеч. о. Михайло Гамула, завідатель Вербівця. По дуже добре обдуманім рефераті п. проф. Василя Шкварка про значіння Т-ва „Скала" під сучасну пору — вписалося в члени 104 господарів, 85 господинь, 59 хлопців і 48 дівчат. Дуже зворушлива була та хвиля, в якій провідник місцевого „Лугу" п. Микола Письменний, зібравши в більшости від Луговиків членські вкладки, приступив до місцевого священика о. Михайла Вовчука, віддав йому членські вкладки й книгу членів „Лугу" та сказав: „Ціле Т-во „Луг" рішило вписатися в члени Т-ва „Скала". Ми хочемо виховуватися під Вашим проводом, бо щойно тоді будемо в силі сповнити й свої дуже тяжкі під сучасну пору лугові обовязки, що заставляють нас всеціло любити Бога й свою Батьківщину". — Поступок Т-ва „Луг" дуже зворушив також старших членів Т-ва „Скала", між якими було богато батьків і матерей, що з радістю гляділи, як їх сини й дочки йдуть слідом за ними. Косівський „Луг" повинен бути прикладом для всіх „Лугів" на терені станиславівської дієцезії, бо тільки пожива, якою кормить своїх членів Т-во „Скала", зробить з них справжніх борців Христових і борців за кращу долю свойого народу.

В год. 21-ій закінчилися Загальні Збори „Скали" піснями „О спомагай нас..." і „Боже, вислухай благання". З найбільшою радістю й ентузіязмом співали їх зібрані члени. Ці Загальні Збори свідчать, що село Косів завернуло з болотнистого шляху, яким ішло довгі роки, зрозуміло значіння своєї Церкви й під прапором Христа хоче направити те, що було недоброго в минулім.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Сей допис особливо замітний тим, що на конкретнім случаю взаємин з „Лугом" показує, який благородний вплив може мати організація читалень „Скали" на инші наші організації в цілім краю. Коли взаємини „Скали" з „Лугом" будуть такі як тут описані, тоді „Луг" перенятий католицьким духом буде охороною Церкви перед провокаціями й нападами большевізанів ріжного сорта, що роззухвалюються щораз більше. Одначе „Скала" тільки тоді може мати справді добрий і справді трівкий вплив, коли буде сама жива і коли матиме духовий корм і для инших організацій. В тій цілі мусить мати свою католицьку бібліотеку і свою катол. пресу. Се конечні річи.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У"! Адреса: „Правда", Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

Про большевизм

Організація большевицької пропаґанди.

Жахливі вісти з нещасної Еспанії, що пірнула у вир кровавої революції, нещастя, які готує Франції „Спільний Фронт", зміцнення комуністичної аґітації в Бельґії, вкінці алярмуючі вісти про комуністичні зїзди в Голяндії поучають, що небезпека комунізму ще ніколи не була така грізна як тепер.

Комуністичні партії, що існують в 65 краях, підчинені начальному проводови Комінтерну в Москві. Діяльність комуністичних партій в поодиноких краях контролюють окремі аґенти. Місцеві орґани тої контролі се централі в Парижі, Базилеї, Празі, Амстердамі й Копенгазі. Крім контролі діяльности комуністичних партій в поодиноких краях ті централі мають ще такі завдання: 1) пропаґанду при помочі друків і брошур, 2) фінансування підпольної акції, 3) розсилання аґентів і 4) шпіонажу.

Кожда комуністична централя має визначену територію діяльности. Напр. централя в Парижі „обслугує" латинські краї: Францію, Бельґію, Еспанію, Португалію, Італію і романську частину Швайцарії. Централя в Базилеї обслугує решту Швайцарії, Льотарингію й Німеччину. Централя в Празі обслугує словянські краї, Ромунію, Мадярщину і т. д.

В останнім часі в тих централях звертають увагу головно на розвиток шпигунської орґанізації. Відповідно дібрані аґенти проникають до суспільних орґанізацій всякого рода, щоб згідно з вказівками Москви впливати на діяльність тих орґанізацій. Головно ті аґенти причинилися до створення „спільних фронтів" у Франції та в Еспанії. У Франції вони зорґанізували союз „християнських комуністів".

„Християнські комуністи".

„Християнські комуністи" у Франції видають часопис „Тер Нувель". Конґреґація св. Офіцію умістила той часопис на індексі заборонених книжок і часописів. З того приводу „Оссерваторе Романо" остерігає всіх католиків перед підступною тактикою большевиків. Богато людей не розуміє тої тактики й ловиться на гачок комуністичної пропаґанди. „Оссерваторе Романо" пише, щоб католики уникали книжок, часописів і брошур, що підступно голосять кличі про співпрацю католиків з комуністами на те, щоб зєднати католиків для комунізму. Парижська архидієцезальна рада осудила часопис „Тер Нувель" і заявила, що діяльности „християнських комуністів" ніяк не можна погодити з засадами католицизму. Про комунізм пише „Тер Нувель", що він „без плями", а російський большевизм „гідний всякої оборони". Той часопис взиває „товаришів католиків", щоб без вагання помагали тим, що підготовляють комуністичну революцію. Поясняючи підступну діяльність „християнських католиків" парижська архидієцезальна рада остерігає католиків перед большевицькою пропаґандою, бо вона небезпечна і грізна, тому що ділає підступно. — (КАП).

Гетьман Павло про большевизм.

З Берліна пишуть нам:

В день св. Петра й Павла, 12. 7. 36. в домі Пана Гетьмана Павла у Ванзее коло Берліна, з приводу Його імянин зібралися численно члени берлінської української кольонії і завітали два члени нашої заокеанської еміґрації: представник СГД (Союза Гетьманців-Державників) Америки й Канади і Головний Обозний СГД Канади на відпустці, п. Михайло Гетьман, як також член 4-го Коша І. Округи СГД Канади п. Лапка, що щойно приїхав був до Берліна; прибуло також кілька представників німецької та фінляндської суспільности. Всіх гостей було 46.

З огляду на гарну погоду, товариство зібралося в саді гетьманського дому і розсілося за столами в тіні дерев, під високим жовто-блакитним прапором, наверху з тризубом і хрестом на нім.

Проф. Українського Наукового Інституту в Берліні, Др Іван Мірчук, висловив Ювілятові іменем присутніх і неприсутніх членів берлінської української кольонії побажання доброго здоровля, енерґії, сил та щастя. Після того промовив представник СГД Америки й Канади п. Михайло Гетьман. Він передав заяву льояльности українських орґанізацій за океаном і бажання вїзду в Київ як столицю освободженої України. Потому промовляв представник українського студенства. Він іменем студіючої в Берліні української молоді поздоровив Ювілята. Промовець підкреслив значіння військовости і потребу плекання військового духа у всіх Українців і висловив надію, що Пан Гетьман як досвідчений військовий причиниться до орґанізації української мілітарної сили.

У відповідь на висловлені поздоровлення Пан Гетьман виголосив довшу промову, яку подаємо в цілости:

„Вельмишановні Пані й Панове!

Я глибоко зворушений тими добрими побажаннями, що сегодня були тут мені висловлені. Прийміть від щирого серця мою за це подяку. Умовини нашого життя такі, що при всім моїм бажанні частіше з Вами бачитись, тісніше з Вами сходитися, доводиться покищо робити це досить рідко. Тому — вірте мені — для мене сегодня щасливий день, коли я можу з Вами, моїми однодумцями й земляками, провести в дружній бесіді кілька приємних годин і почуватися нібито ми вже на своїй Батьківщині. Користуюся нагодою, що всі ми зібралися разом, щоб висловити Вам кілька думок, що лежать в основі всеї моеї діяльности і котрим — я думаю — Ви, Панове, навіть при деяких ріжницях в поглядах, — не можете не співчувати.

Ми переживаємо дуже відповідальні часи, я сказавби навіть часи історичні, від котрих залежить, чи дійсно все те, про що ми мріємо, чим ми живемо, буде осягнене, чи ми цього осягнути не зуміємо й майбутні покоління будуть обвинувачувати нас, що ми прогаяли час.

Нема сумніву, що весь світ напередодні величезних подій. Нема сумніву, що серед людства накопичилися кольосальні протилежні сили і що сили ці в даний мент займають, відповідно до майбутньої боротьби, позиції та що раз зрушені з місця вони будуть боротися до повної перемоги одної чи другої сторони.

Тут для нас, Українців взагалі, а для гетьманців зокрема треба устійнити деякі основні погляди. Якраз про них я хочу дещо сказати.

Нема сумніву, що коли не все українство, то в усякому разі велика більшість його є рішуче проти большевиків. Що торкається гетьманців, то нема про що тут говорити. Всі 100 відсотків гетьманців є проти Совітів і того всего, що з ними звязане. Але слідкуючи за

З НАШИХ ЛІТНИЩ.

Трускавець

1) Дня 1. VII. 1936, коло години 11 перед полуднем приїхав я до Трускавця „на кошт суспільного обезпечення", — доплативши передтим з власної кешені 93 зл. В Трускавці я ще ніколи не був. І суспільне обезпечення ще мене нікуди не висилало. Отже я був подвійно цікавий: на те, як виглядає Трускавець і як виглядає побут в заведенні суспільного обезпечення, а саме в його „Домі Здоровля", в „Ґражині".

На двірци була мужеська служба з „Ґражини". Вона питала висідаючих, хто приїхав до „Ґражини" і відбирала річи в перехування. А прибувшим поручала йти пішки, бо то недалеко, пять мінут ходу. Розуміється, для хорих лучше їхати з двірця.

Зараз на двірци зустрів я одного з урядників нашого Земельного Банку Ґіпотечного, що також їхав до „Ґражини", п. С. Ми обидва пішли разом, розпитуючи по дорозі прохожих, куди йти. Сонце пекло немилосердно, і хоч з зелізничого двірця до „Ґражини" недалеко, я таки добре зіпрів, заки дійшов.

Побачили ми деревляний паркан, в нім деревляну фіртку, за нею деревляну віллю. То була одна з трьох віль „Ґражини". На коридорі перед дверми управи зібралося кількадесять осіб, що приїхали сюди на липень, вислані обезпечальнею. Полагодження формальностей для всіх тревало коло 1½ години. Перед обідом одержав я кімнату в одній з віль. Були в ній два ліжка, значить кімната була на двох. Та другого покищо не було. Питаю обслугу, чи не можна одержати кімнати на одну особу. Відповідь: Про те рішає лікар, але одноособових кімнат мало.

Значить, прийдеться спати і мешкати з другим, хоч я вже від богатьох літ не привик до того. Та, подумав я собі з гумором, часи тепер неспокійні, отже треба привикати до всякого.

Обід у великій їдальні. При малих столиках сидять по чотири особи. На разі маю лиш одного знакомого. Отже трохи ніяково в тім чужім оточенні. Обід, можна сказати, не злий.

Вернувся я до своєї кімнати, виняв свої річи, вложив їх до шафи — і миюся, бо жара страшна. Положився я. Та спати годі, тільки напів дрімаю.

О 4-ій дають підвечірок, в тій самій їдальні. Можна дістати, що хто хоче: каву, чай, квасне молоко. Є булки, є хліб до вибору, чорний і білий. І доволі того.

Виходжу подивитися на містечко. Чисте. Гарні алеї дерев. Барвисті кльомби квітів. Іду пити славну лічничу воду з жерела „Нафтусі". Товпи людей. По дорозі мій одинокий покищо знакомий інформує мене, що те жерело положене на ґрунті нашої парохії, та що парох відступив його здається на 100 літ за якісь дуже малі гроші. Напившися, піду до нашого пароха і докладніше розпитаю, думаю собі. Потому довідався я, що булоб ще добре, якби так лиш на сто літ віддано комусь те добро...

Купую по дорозі трускавецьку скляночку за 1 зл., розуміється в нашій крамниці п. Городиського. Се одна з двох християнських крамниць на ввесь Трускавець. Другу має Поляк. Решта всі Жиди.

Праворуч по дорозі до жерела „Нафтусі" стоять дві деревляні будки в формі грибів. Вони й називаються „грибки". В кождій з них сидять по дві дівчини, що переховують гостям склянки і горнятка. За се платиться по 1 зл. місячно.

Шлях до жерела „Нафтусі" провадить злегка під гору. Сторожа пильнує, щоб не дістався туди ніхто без оплаченої такси: 3 зл. тижнево за доступ до жерела „Нафтусі". Кураційна такса виносить 25 зл. Її стягають вже по трьох днях побуту в Трускавци.

Натовп великий. Люди стоять масово в чвірках, часом в шістках. Буває, що й пів години треба простояти, щоб дістати склянку води з того жерела. Публика — майже виключно з двох станів: купецька й урядничa. До урядничого стану рахую й священиків і військових з огляду на те, що вони побирають платні від уряду. Переважає жіноцтво в середнім і старшім віці. Розуміється, купецтво майже виключно жидівське. Жиди взагалі дуже дбають про своє здоровля.

розвитком української думки в цьому відношенні, мені ясно, що дуже велика кількість Українців зовсім не розуміє тої тактики, що її вживають большевики, які намагаються тепер ховати різкі риси большевизму і стараються переконувати легковірних людей в тім, що вони вже не ті, що були передтим, а йдуть до демократизації. Та це ще пів біди; гірше те, що більшість демократії цілого світу, в тім теж значна частина нашої української демократії, не може, чи не хоче ясно поставити питання, що уявляє в дійсності з себе політика большевиків. І тому ловляться часто на гачок. Це можна ясно прослідити, читаючи українські часописі ріжних напрямків.

Отже я хочу тут рішучо підкреслити, що гетьманський рух в цім відношенні безкомпромісовий, що ми, гетьманці, ні на які, чи то чисто большевицькі гачки, чи гачки большевицьких спільників, ніколи не підемо, що може ми задля цього богато й перетерпимо, але будемо стояти твердо й непохитно на тім принципі, що зі всім тим, що звязане з Совітами, хочаб здалека, нам не по дорозі.

Для нас большевики — це люди, що хотять всесвітньою революцією знищити рішуче все, що для нас дороге: релігію, европейську культуру, родину і зробити з людства (на користь невеликої ґрупи людей) рабів, та ще таких, що навіть не відчувалиб, що вони раби. Отже зробити справжніх рабів! Бо не той раб, що рабом зветься, але той, що навіть не знає, що він раб.

Такими ні Українці взагалі, ні гетьманці зокрема ніколи не будуть! Це один з основних наших принціпів.

Я хотівби ще на кілька хвилин затримати Вашу увагу.

Як ціла еміґрація українська взагалі, так і гетьманці зокрема, переживають сегодня дуже тяжкі часи. Всі вони дуже розпорошені і живуть по ріжних державах. До тогож Українці бідні. Це все впливає на те, що особистий обмін думками, спільне життя нації — підтримуються дуже слабо. Коли людина живе в якійсь країні роками, вона переймається інтересами тої країни й тим самим її погляди на свою власну Батьківщину, на ті шляхи, що ведуть до осягнення нашої мети — визволення Батьківщини від чужинецької неволі, — стають ріжні.

В цім велика небезпека для нашого спільного діла. Я думаю, що не дивлячися на ріжниці поглядів між українськими уґрупуваннями, треба серед Українців постійно проводити ідею, що для Українців є лиш одна орієнтація — орієнтація тільки на Україну, на свої власні українські сили.

Тепер я хотівби сказати ще кілька слів виключно гетьманцям. Сподіюся, що дорогі мої гості, що не є гетьманцями, але нашими друзями, не візьмуть мені цего за зле.

Панове гетьманці. Не час нам сегодня говорити про наші власні справи, але користуючись нагодою, що тут зібрався Вас значний гурт, хочу Вам сказати лиш одно: Умовини, в яких живуть Українці взагалі а ми гетьманці зокрема, дуже складні й часто дуже скрутні; у нас, гетьманців, є друзі, але ще значно більше ворогів. У нас багато внутрішніх труднощів. Дуже можливо, що умовини для нашої праці будуть ще тяжчі. Не дивлячися на це все, можу Вам зі спокійним сумлінням сказати, що я ні на хвилину не гублю енергії, не гублю віри в наше праве діло і знаю, що з Божою помічю ми нарешті осягнемо нашу мету: побачимо нашу Україну, звільнену силами всіх українських державників!

Нашій Батьківщині, Вільній Україні — Слава!"

Промову Пана Гетьмана підхоплено окликами „Слава" і відспівано український національний гимн.

Потім Пан Гетьман, з огляду на присутність німецьких гостей, підніс тоаст за здоровля канцлера Гітлера і побажав Німеччині, країні, яка з такою гостинністю приняла до себе численних Українців, щастя та розцвіту.

Після цього промовив по німецьки Пан Гетьманич Данило і вітав присутніх чужинців. Підносячи тоаст за Фінляндію, між іншим сказав: „Ця країна може для нас, Українців, завжди служити прикладом (тут нечитка ціла стрічка) до боротьби і зелізної витревалости, навіть чисельно невеликий нарід може виборoти собі волю і незалежність."

Далі говорив п. Лапка від імени 4-го Коша І-ої Округи СГДК. Переказавши від цього Коша побажання здоровля і многих літ Ювілятові, п. Лапка висловив свою віру в те, що Українці, навчені гірким досвідом останніх десятиліть зуміють в новім зриві всіх державно-творчих національних українських сил, під проводом Гетьмана Павла, знова відбудувати незалежну і самостійну Українську Державу, яку в 1918 році, таксамо як і після Великого Богдана завалили самі Українці.

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС" ЛЬВІВ 15. вул. П. ДУРБАК син.

Після цього промовляв знов Пан Гетьманич Данило, тепер вже українською мовою. Підкреслюючи значіння заокеанської еміґрації у інших народів, особливо Поляків й Ірляндців, еміґрації, що у визвольній боротьбі цих народів відограла велику ролю, зазначив, що також українська еміґрація за океаном має для української визвольної справи величезне значіння. За останні роки звязки між тою еміґрацією й Українцями в Европі зросли. Треба прикласти всіх зусиль, щоб ці звязки стали ще більш тісні і трівкі. Звертаючись до обох представників Союза Гетьманців Державників, підніс тоаст за всіх членів Союза Гетьманців Державників Америки й Канади і побажав цій орґанізації дальшого успішного розвитку і розквіту.

Іменем робітників гетьманців в Німеччині говорив відомий своїми статтями в українській пресі робітник Д. Фіркуняк. П. Фіркуняк переказав Пану Гетьманові іменем своїх товаришів-робітників побажання кріпкого здоровля й успішної діяльности і висловив віру в те, що українське робітництво в лоні гетьманського руху виконає свій обовязок супроти Батьківщини і знайде собі в Українській Державі те поважне місце, на яке ця численна кляса українського народу має право.

Нарешті п. проф. Др З. Кузеля іменем всіх присутніх підніс тоаст за здоровля Пані Гетьманової і присутніх Пань.

Потім почалися приятельська гутірка і співи. Присутні зібравшись в гурт співали пісень народних, стрілецьких і ін.

Смаком і запахом пригадує „Нафтуся" трохи нафту, трохи зіпсуті яйця. Дають її студену й підігріту. Студена пється приємніше, особливо в ґорячі дні. В товпі панує звичайно мовчанка, бо люди заняті тим, щоб використати найменшу неувагу свого ближнього і втиснутися на його місце. З того приводу час до часу зриваються „дискусії". А часом—але рідко — чути і приязну розмову. Нпр.: —

— Знаєте, відколи пю ту „Нафтусю", чую болі, яких я передтим не чув.

— То вона виганяє вам пісочок з нирок ще заки він сам зачав вам докучати.

— Вимете з вас пісок як з комина, докидає третий.

І знов тихо. Тільки тут і там чути обурення на ближнього, що пхається наперед. Часом поліцай в окремім трускавецькім одностроюупімне когось, але чемно. Розуміється, все в урядовій мові.

А раз чув я таку розмову двох Поляків з Лодзі:

— Nie wie pan, jaka tu ludność naokół?

— Ruska, to znaczy ukraińska.

Міркуючи по натовпі, можна припускати, що сам дохід з одного жерела „Нафтусі" приносить за сезон около 100.000 зл. А купелі! А такси! А гроші, які тут лишають люди взагалі. Прихід виносить тут міліони. І такі скарби випустила з рук наша гр.-кат. парохія — за пару сот зл. річно...

Як се сталося? Йду ще того самого дня з візитою до нашого пароха. Дім його таки зараз коло жерела „Нафтусі". Не застаю. Слуга каже, що о. парох виїхали. Не застав я також сим разом нікого з моїх знакомих в домі Сестер Служебниць.

Та по якімсь часі зустрівся я з о. парохом й одержав від нього такі інформації:

Ще за старої Австрії в р. 1857 тодішний парох Трускавця о. Ігнатій Облочинський відступив урядови до уживання жерело „Нафтусю" і сумежні ґрунти за 115 ґульденів конв. валюти річно на так довго, як довго буде здрій... То значить — властиво на завше... А тепер устійнили, що тих 115 ґульденів має вартість 250 зл. і тільки платять річно. На ерекціональнім ґрунті нашої парохії є ще крім „Нафтусі" пів жерела „Марії" й половина парку.

— І за все те одержує наша парохія від уряду лише 250 зл. річно?

— Так, але не від уряду. Бо від уряду вже давно набули те право Жиди, вони продали його князеви Сапізі, той відступив його свому зятеви ґр. Жолкевскому, а від нього набули те все теперішні власники, п. Ярош і спілка.

— А ви не пробували боронити інтересів нашої парохії?

— Були акти тої справи в руках такого правника як др Евин. Казав, що нічого не зробимо.

— А які доходи може мати п. Ярош і спілка?

— Можете зміркувати по тім, що платить лиш оборотового податку около 220.000 зл.

Гей, гей! Кілько то нашого добра пропало задля незнання й нерозуміння його вартости або задля недбальства!... З доходів одної тільки парохії Трускавець моглаб наша Церква в цілім краю покривати рік-річно львину часть своїх видатків на культурні потреби, якби так урядила була в свій час купелі своїм коштом. І ще осталоб на вдів та сиріт по священиках, що коротають свій вік нераз у великій нужді. Розуміється, годі за те обвинувачувати Церкву як таку. Причина того головно в тім, що довгі часи був у нашій суспільности такий „звичай", що батьки призначували до стану духовного звичайно тих своїх синів, по котрих міркували, що не надаються до ніякого иншого звання і взагалі не дадуть собі ради в світі... Очевидно з такого елементу годі сподіватися економістів, що предвиджувалиб розвиток літниць на сто літ наперед. А здібніші одиниці між духовенством, коли лучалися, мали аж за богато праці на властивім церковнім полі.

Та з другої знов сторони проблєма богатства в звязку з духовенством і Церквою — се ще тяжша проблєма ніж у звязку зі світськими людьми...

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УНІЯ І МОСКВА

Як Москва нищила Унію в XIX ст.

3. Пірвання й заслання Еп. Жабокрицького.

Пізніший луцький Епископ Діонізій Жабокрицький родився в православлю ок. 1652 року й у світі мав імя Дмитро. Він оженився з вдовою Гулевичевою в 1676 р. й мав від неї сина й дочку. Подружжа не було щасливе; в 1682 р. розвівся з нею й більше не женився. Дмитро Жабокрицький працював у судівництві й визначався як добрий промовець і правник. За те цінили його. Та ще більше шанували як праву людину й ревного християнина.[1])

До монастиря вступив 1695 р. й у тім самім році вибрали його на Епископа луцького й острожського. Треба було лиш одержати свячення, та се була найтрудніша точка. Згідно з канонічним правом Східної Церкви свячень не міг дістати той, хто був жонатий з удовою. Правда, була між православними богословами ріжниця думок. Київські богослови вважали, що можна його диспензувати, але московські рішучо тому спротивилися. Не поміг навіть вплив правлячих кол Москви, що конче хотіли бачити Жабокрицького на становищі луцького Епископа, щоб ратував загрожене православя на Волині. Щоб отже мати правну основу, духовні круги з України й Москви звернулися до інших Патріярхів. Та дарма — й ті не дали своєї згоди. Заходи самого Жабокрицького в Гетьмана Мазепи остали також без успіху. Так тягнулася справа цілих 7 літ. В міжчасі уділив священичого свячення Діонізієви (таке було законне імя Жабокрицького) закарпатський православний Епископ, але Патріярхи не признали важности сього свячення.

Семилітне відтягання давало досить нагоди до роздумувань. Отже й невисвячений іще монах і номінат на луцьку катедру мав досить часу до роздумування й пізнавання як православя так і католицизму. І справді, сей час заважив на Жабокрицькім поважно. Хоч ми й не знаємо нічого про мотиви його кроку, а знаємо лише сам факт, його прийняття Унії в 1702 році, то можемо сказати напевно, що ніякими особистими мотивами він у сій справі не руководився. Доказом того служить його пізніша твердість у вірі, готовість витерпіти всі переслідування й не зрадити катол. Церкви. Навіть спробу „навернення“, якої піднявся особисто цар Петро I., Жабокрицький відкинув — як се побачимо далі — хоч наслідком сього було заслання на Соловки.

Як отже Діонізій Жабокрицький приняв Унію, його висвячено на Епископа — таки в 1702 р. За достаточну диспензу від подружжа з удовою принято факт його висвячення на священика. Висвятив його Митрополит Заленський. Епископ Жабокрицький не завів покладаних на нього надій і щиро працював для Унії. Се було сіллю в оці місцевих схизматиків, вони денунціювали Епископа перед царем Петром, що розпаношився в Польщі як у себе дома. Характеристична річ, що свідчить якнайкраще про Епископа Жабокрицького: проти нього вороги не можуть знайти іншого закиду, лише той, що він приступив до Унії. Очевидно не могли зробити йому ніякого іншого закиду, бо він був, — як знаємо з опінії зперед 1702 р. — людиною порядною й добрим християнином.

Треба було якоїсь зачіпки, щоб увязнити й вивезти Епископа в глибину Росії. Така приключка знайшлася, коли Еп. Жабокрицький у 1706 р. перейшов на сторону Станислава Лещинського. Знайшлися якстій і фальшиві свідки, а саме його пасерб й особливо братанок, людина розпусна й морально упавша.[2]) Ці погані люди зробили на доручення царя Петра напад на Епископа Жабокрицького в 1708 р., але невдатний. Вірні в той час оборонили Епископа. Зате після полтавської битви, як шведська сила й Гетьман Мазепа були зломані, цар не потребував уже числитися з ніким. 7/18. XII. 1709 р. цар Петро наслав на епископське помешкання драгонів, що таки силою схопили й вивезли Еп. Жабокрицького.

Щойно тепер почалася мука церковного достойника за св. віру. Цар удавав облудно, що пірвав його як сторонника Лещинського (яким правом?), та се не відповідало правді. Правдивою причиною була ненависть до св. Унії. Таксамо облудно й не щиро поступав цар Петро з Апост. Столицею. Він зносився з Ватиканом,—а з другого боку в огидний спосіб опоганював у себе св. Отця й Кардиналів. Один образок вистарчить за сто:

Недовго перед полтавською битвою сам Петро I. переробляв статут майже офіціяльної організації, знаної з московських джерел п. н. „Всепянѣйшій Соборъ“. Головною особою в тім товаристві, зложенім із пяниць, був якийсь Микита Мойсеєвич Зотов, що грав ролю „князя-папи“. Вибрані на членів „Собору“ сходилися в домі, званім „Ватіканум“, прибрані в червоні кардинальські строї. „Князь-папа“ приймав прибуваючих на підвищенні, збудованім з бочок і фляшок. Він частував кождого чаркою горівки зі словами: „Реверендіссіме“, отвори уста, випий, що тобі дають, і будеш нам росказувати чудесні річи“. Після того наступала оргія...[3])

В руках такої людини опинився наш Епископ Діонізій Жабокрицький. Його повезли як вязня до Києва. Та мало сього: кати подбали ще про (наразі) моральні туртури уніятського Епископа. Вони намовили якусь шляхтянку, щоби вдавала жертву насильства Епископа (60-літнього старця, про якого моральне життя маємо певні вістки!), посадили її на другий віз і везли серед наруг разом з Епископом до Києва. Посіпаки кричали ще по дорозі зневажливі слова.[4]) В Києві ґенерал-ґубернатор Дмитро Ґоліцин хотів „навернути“ Епископа, а коли Епископ не подавався, вдарив старенького Владику в лице.[5]) Потіхою для Епископа-мученика була сердешна опіка, якої дізнав у православного Митрополита київського, Йоасафа Кроковського; обох їх вязала приязнь з покійним Гетьманом Мазепою.[6])

Та се була коротка передишка. Швидко потягнули „ворога царського величества“ до Москви. Там примістили його в монастирі. „Благочестиві“ опікуни Епископа скоро знайшли собі якусь приключку й закували його в кайдани на цілий тиждень. Відібрали йому також одинокого слугу і старенький Епископ мусів сам рубати дрова й носити воду. Та сього було ще замало для „християнських і православних“ Москалів: вони долучили дальші моральні муки. А саме не дали Епископові навіть харчів і одежі, так, що він мусів те все вижебрувати — особисто![7]) Нарешті в другій половині 1710 р. відвідав Еп. Жабокрицького в тюрмі сам цар Петро. Він робив закиди політичного й релігійного характеру гр.-католицькому церковному Достойникові, а врешті хотів його „навернути“ до „правдивої“, себто схизматицької, Церкви. Тут якраз показалася постійність і твердість Жабокрицького в св. вірі. Він сміло й рішучо відкинув предложення царя, хоч і знав, що за те чекає його досмертне вигнання. Тоді цар Петро виганьбив Епископа, плюнув йому в обличча і вдарив його пястуком у груди.[8]) Так скінчилися спроби „навернення“ Епископа Жабокрицького. Його скоро після того вивезли на Соловки, де він і помер 1715 р. Не помогли нічого інтервенції в його справі — ні Апостольської Столиці, ні короля Августа II.

Разом з актами насильства над уніятами розвівалися надії на навернення Московщини. Вже полоцькі випадки 1705 р. захитали поважно ті надії. Дальші роки принесли більше подібних фактів. Нещирість покаянних заяв Петра I. доказувало вже хочби те, що інших Василіян, увязнених у Полоцьку зараз після морду в церкві св. Софії в 1705 р., він казав випустити аж по кількох місяцях! Та скоро прийшли дальші факти. Цар навіть публично заявив свободу й вільність для уніятів у Польщі (!), але робив се з чисто політичних мотивів. Як пише історик, „Петрові В. йшло про затертя фатального враження викликаного полоцькими випадками, про затіснення вузлів приязні з Августом II., що було конечне для володаря, який ще особисто ні разу не побив Карла XII; врешті треба заключати, що для Петра В. важне було можливо скоріше відзискання прихильности Апостольської Столиці.”[9])

Протеґує натомість цар схизматиків у межах Польщі. „Побіч того роду актів протекції“, пише той самий історик, „набирає спеціяльної яркости положення уніятів: уніятська церква св. Софії в Полоцьку служить як склад амуніції, мощі св. Йосафата мусять бути під опікою військ кн. К. Радивила, Митрополит скитається на еміґрації...”[10])

Як бачимо, маємо тут до діла не з якимись необдуманими кроками, робленими під впливом настроїв хвилі, але з системою пляново обдуманою аж до подробиць. Вона така:

---

[1]) Розвід у православних допустимий і сього за гріх не вважається.

[2]) A. Deruga, Piotr Wielki a unici, стор. 183, нотка 24.

[3]) K. Waliszewski, Pierre le Grand. L'education — l'homme — l'oevre. Париж, 1909, стор. 173 — 174. Пор. Деруґа, цит. твір, с. 174, нот. Сей образок своєю жахливою перверзією нагадує „чорні місси“ сатаністів. Зогиджування св. Столиці таким огидним способом вказує на моральну гниль, яку уявляв собою цар, „творець новочасної Росії“. Не диво отже, що „нова Росія“ покотилася по таких рейках і дійшла до гідного завершення Петрової будови — в большевизмі. З сього боку цікаві два факти: 1) при всій своїй ненависті до царів большевики роблять виїмок для Петра I й 1925 р. навіть публично повісили його портрет в Академії в Ленінґраді; 2) старання Літвінова про авдієнцію в св. Отця — цілком по рецепті Петрової дипльоматії...

[4]) Деруґа, Piotr Wielki, стор. 200 — 201.

[5]) Там само, стор. 201.

[6]) Пор. Т. Коструба, Унія і Гетьман Мазепа. „Нова Зоря“, 1936, ч. 26 (925). До того можна додати, що якраз у році переходу Жабокрицького до Лещинського, луцький Епископ був в дуже добрих відносинах з Гетьманом Мазепою. Пор. Dr. Antoni J., Nieszczęśliwy władyka. „Opowiadania hist.“, s. IV, t. 2, Варшава, 1884, с. 198 і 202.

[7]) Деруґа, цит. тв., стор. 202.

[8]) С. В. Курганович, Діонисій Жабокрицкій, епископ Луцкій и Острожскій. Историко-біографическій очеркъ. Київ, 1914, стор. 268. Пор. Деруґа, цит. тв., с. 215 — 216. Чи такому садистови Петрови належиться титул „Великий“? Хіба великий садист.

[9]) Деруґа, Piotr Wielki, с. 150.

[10]) Там само, стор. 165—166.

нищити Унію, що поглиблює ріжницю між Москалями з одного боку, а Українцями й Білорусами з другого; протегувати православя в Польщі, щоб польські Русини бачили свого опікуна в цареві; в той спосіб настроювати їх ворожо до Польщі, щоб кинулися в обійми Москві. Що політика ся довела до бажаних наслідків, побачимо на клясичнім прикладі нищення Унії в XIX. столітті не лише урядовими репресіями з Московщини, але й руками самих Українців — Сімашків і Попелів. Вони починали від „ненависти до ляхів" і від „чищення обряду", а кінчали на апостазії від віри і зраді нації.[11]) Щоби се зрозуміти, треба було сягнути до доби Петра I. Ось як викладає вище означену систему співробітник царя Петра, кн. Борис Куракін в 1720-их роках:

„На Руси,[12]) Волині й Литві ті, що грецької релігії, остають під московським протекторатом не з огляду на панування, але лише через саму релігію, і тому також у мирових договорах про се постановлено, щоб на Унію ніяк не навертати. І тому то все їх, людей того благочестивого народу треба в релігії мати під своєю сильною опікою, „ласкательно" притягати до порозуміння з собою й тайно з ними переписуватися, коли не можна зі шляхтою, то особливо з духовенством. І на випадок війни з Польщею ті благочестиві народи можуть богато влекшити й неспокої в неприятелів на нашу користь можуть учинити..."[13])

Отже: свідомо треба вести „благочестиві народи" до зради держави, нації й віри. Політика гідна своїх „моральних" аранжерів.

Теофіль Коструба.

[11]) Недавно ми читали, як один наш „обрядовець" дійшов уже до твердження, що „разом зі щастям Росії цвило щастя України", а далі — як він став Українцем (се Українець!). Як бачимо, типи — вічні!

[12]) = в Галичині.

[13]) Деруга, Piotr Wielki, c. 276.

Нові видання

Джордж Рессель, редактор ірляндського кооперативного тижневика »Irish Homestead«. **Кооперація і національні завдання.** Переклав за дозволом родини покійного Пилип Павлюк. Львів 1936. Накладом Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові. З друкарні ОО. Василіян у Жовкві. Фор. 15.4 × 23 цм. Ст. 71 + VIII + 1 нн. Ціна з пересилкою 1.50 зл. Зміст книжки: Вступне слово, О. Луцький. 1. Проблєма села. 2. Колись а нині. 3 Необхідність основних змін в сільському господарстві. 4. Як зродилася сільська кооперація. 5. Новий соціяльний устрій. 6. Місто і село. 7. Зорганізовані громади і політичне життя. 8. Громадяни. 9. Жінка-селянка. 10. Співробітництво мужчин і жінок. 11. Селянство і держава. 12. Ідеали нової сільської громади. 13. Найвищий рівень життя.

Materjały do historji miasta Sambora 1390—1795. Wydała A. Dörflerówna. Lwów 1936. 25.7×18, XVII + (1) + 238 + (2). „Zabytki Dziejowe". Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Tom IV. — Zeszyt 2. — Ціна 7 зл. (Головний склад у книгарні Губриновича).

В передмові авторка подає огляд архівних памяток до історії міста Самбора. В тексті (ст. 1 — 183) маємо цінні матеріяли до історії Самбора, себто списи документів від 1390 до 1795 р., що відносяться до міста Самбора, між ін. до історії наших самбірських церков Преч. Діви Марії й св. Филипа. Нажаль авторка не подала всіх документів. Як попередню так і цю книжку закінчують списки джерел і бібліографії, дальше 1) індекс назв, осіб і місцевостей, 2) індекс річевий, 3) спис описаних печаток і 4) спис скорочень та короткий зміст у німецькій мові.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ЗБАРАЖІ увязнено двох українських адвокатів: дра Івана Кульчицького і дра Володимира Гамаля. Збаразька поліція відставила обох адвокатів до Тернополя.

В БУДАПЕШТІ помер посол Вольф, провідник християнської партії в Мадярщині.

КОНФЕРЕНЦІЯ МАЛОЇ АНТАНТИ, що мала відбутися при кінці серпня с. р., відбудеться при кінці вересня в Чехословаччині.

АВСТРІЙСЬКИЙ ПОСОЛ В БЕРЛІНІ звернувся до німецького правительства з просьбою заопікуватися австрійськими горожанами в Еспанії.

ДО НІМЕЧЧИНИ приїхало 25 Німців утікачів з Еспанії. Вони оповідають, що еспанські комуністи напали на дім німецького фронту праці в Барцельоні і зовсім його знищили. Утікачі твердять, що той напад зорганізували Жиди, прогнані з Німеччини.

ГІТЛЄР подарував 50.000 марок на підмогу для німецьких утікачів з Еспанії.

ДО ЕСПАНІЇ вислала Німеччина ескадру торпедовців.

В РУАНІ французькі комуністи зорганізували віче. Селяни, що прийшли на віче, не допустили до голосу двох комуністичних послів. Дійшло до бійки. Кільканацять осіб, в тім один комуністичний посол, ранених.

НА ФРАНЦУЗЬКО—ЕСПАНСЬКІЙ ГРАНИЦІ Французи зорганізували летунське поготівля.

ДО БАРЦЕЛЬОНИ прибуло 50 французьких літаків, що їх купило еспанське правительство у Франції.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ Едвард VIII мав їхати на ферії до Франції. Тепер король рішив не виїздити з Англії з огляду на неясне положення в Европі.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР Болдвин рішив сего року не виїздити на відпустку з огляду на непевне міжнародне положення. Премієр зарядив, щоб інші члени правительства не виїздили далеко від Лондону та щоб були готові на кожде візвання.

АНГЛІЯ інтересується цілою Европою. Так заявив Іден, міністр заграничних справ Англії. В Европі нема таких спорів, що їх можнаб зльокалізувати. Як вибухне огонь в однім місці, то розшириться на цілу Европу. Тому Англія, говорив Іден, мусить слідити за подіями в цілій Европі.

АНГЛІЙСЬКА ПАРТІЯ ПРАЦІ видала відозву, в котрій закликає піддержати еспанських робітників „у боротьбі за демократію".

ПІДГОТОВКА ДО ВІЙНИ. Англійський міністр війни Д. Купер заявив, що збільшає регулярну армію, щоб скріпити оборонну силу В. Британії. До нових відділів армії можуть вступати нежонаті мужчини в віці від 17 до 25 літ.

ІТАЛІЙЦІ почали укріпляти остров Думейру на Червонім морі. По вибудуванні укріплень Італійці могтимуть замкнути переїзд Червоним морем. В той спосіб Суез стратить значіння для Англії.

В ПАЛЕСТИНІ недалеко м. Наблюс дійшло до кровавої боротьби між англійськими військовими відділами й Арабами. Боєвий фронт розтягався на 5 англійських миль. По англійській стороні брали участь у бою батерія гармат і три літаки. По обох сторонах богато вбитих.

В ТЕЛЬ АВІВІ в Палестині Араби кинули кілька бомб до будинку жидівської школи. Бомби поранили 9 дітей.

В ПЕРУ викрито революційний заговір. Революція мала вибухнути 28-го липня с. р.

НА КОРЕЇ японська влада покарала смертю 18 комуністів за протидержавну діяльність.

НОВИНКИ

Зїзд Катол. Епископів всіх трьох обрядів (т. зв. плєнарний синод) з цілої Польщі відбудеться 25 і 26 серпня у Варшаві. На той зїзд прибуде кардинал Мармаджі як спеціяльний легат Св. Отця.

Торжество на Білій Горі в Підлисю відбудеться 9 серпня с. р., а на случай зливного дощу 16 серпня.

В Боснії Українці гр.-католики будують дві церкви — в Девятині та в Гайовій.

Лугові острої вільно носити. На інтервенцію голови „Великого Лугу" дра Романа Дашкевича в справі заборони носити лугові острої міністерство внутрішних справ видало розпорядок до воєвідських урядів у Львові, Станиславові й Тернополі, що вільно носити лугові острої.

У Львові занотовано кілька випадків занедужання на шкарлятину.

Затроєні керниці в Станиславові. Досліди води в декотрих керницях у Станиславові виказали, що вода в них у великім відсотку затроєна і нездорова.

Нова польська гімназія має повстати в Надвірній з початком нового шк. року.

Реґуляцію Прута переводять у Заболотові.

На зелізничій лінії Самбір — Сянки поїзд переїхав 70-літнього пастуха Генриха Кеніґа у хвилі, коли він переганяв худобу через зелізничий шлях.

В Перемишлі арештовано двох купців, що перепачкували з Чехословаччини 300 кґ. перцю.

Обірвалася хмара в горлицькім повіті на Лемківщині. Величезні маси води виступили з берегів рік заливаючи поля на терені кількох сіл. Вода з ріки Здині ушкодила кілька тартаків та забрала з собою понад тисячу кубічних метрів дерева і дощок. Рівень води в Ропі піднісся на три метри понад нормальний стан. Шкоди спричинені хмароломом величезні.

Совітський почтовий голуб з перстенем означеним цифрами і пятираменною звіздою на нозі заблукав до села Аннополь на Волині. Голуба зловили й віддали військовим властям.

Варшавська Адвокатська Палата рішила домагатися обмеження числа судових оборонців з огляду на велике безробіття між адвокатами.

Випадок африканської сплячки занотовано в радомськім повіті. Як відомо, сю страшну недугу спричинюють мушки зв. тсе-тсе.

Нові поклади вугля відкрили в громаді Шуфнаровій, коросненського повіту.

Емісію більону в Польщі збільшено з 426 міл. зл. на 470 міл. зл.

150 осіб втопилося в Польщі від червня с. р. Такої великої скількости випадків утоплення вже давно не занотовано в Польщі.

Гумор. — Перед концертом. — Прошу мені дати пів білєту. — Чому тільки пів? — Бо я чую лише на одно ухо.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручає:

Браттель і Де Цет

Фабрика церковних виробів
ЛЬВІВ, УЛ. ШЕВЧЕНКА 11 а.
Рік заснування 1909. Тел. 220-78
Декотрі виконані роботи:
- Духовна Академія — Львів
- Народна Лічниця — Львів
- Церква на Майзлях — Станиславів і богато інших.

Французький Епископат заборонив своїм священикам співпрацювати з орґанізацією „Вогненний Хрест". На будуче французький Епископат задумує заборонити священикам взагалі належати до якоїнебудь політичної партії.

Буря з перунами перейшла над північною частиною ґродненського повіту. В часі бурі перун ударив у стіжок сіна, де схоронилося кільканацять селян перед дощем. Перун убив три особи та кілька поранив.

Сильний землетрус навістив Ростов над Доном.

На сибірській зелізниці між Харбіном і стацією Пограничная вискочив з рейок поїзд. Два ваґони III-ої кляси і почтовий ваґон впали з насипу. Богато осіб убитих.

Курси морального виховання для учеників народних шкіл зорґанізовано в Празі в Чехословаччині.

Міжнародна рільнича комісія радить тепер в м. Осльо. Бере в ній участь 150 делеґатів з 20 держав.

В Німеччині переводять реєстрацію 30 міліонів Німців, що живуть поза границями краю. Справджують їх расову приналежність.

Нагальна буря перейшла над околицею Мінхену в Німеччині. Ураґан перевернув 5 ваґонів пасажирського поїзду та скинув з дороги на поле 6 возів мандрівного цирку.

Міжнародний театральний конґрес відбудеться у Відні в вересні с. р.

Надгорода за твір для Ескімосів. Данське товариство письменників назначило надгороду в сумі 1500 корон для того, хто напише найліпший твір у мові Ескімосів.

В Римі підчас земних робіт відкопали в одній дільниці міста старинну торговельну дільницю зі складами і крамницями.

Комуністична преса у Франції щодня оповіщує прізвища старшин, що, на думку рядовиків, не є прихильниками народнього фронту. Такі доноси сильно розкладають армію.

Літак на 50 осіб. Один французький конструктор літаків випрацював плян нового пасажирського літака, що може помістити 50 осіб. Кадовб літака двоповерховий. Долішний поверх призначений на кабіни для подорожніх, горішний на кухню, їдальню й бар. Пересічна скорість літака має виносити 300 км. на годину.

Міжнародний нумізматичний конґрес відбувся в Лондоні. В нім взяло участь 280 спеціялістів з ріжних европейських країв.

„Домініяльний День" обходили недавно Канадійці на згадку 69-ліття існування конфедерації провінцій Канади.

Бакциль ґрипи викрили в лябораторії одного американського університету. Бакциль можна знищити ультрафіолетним промінням.

40 міліонів дерев мають засадити в північній частині Злучених Держав, щоб захистити тамошні місцевости перед бурями, які щороку роблять там великі шкоди. Дотепер засаджено вже 6 міліонів дерев.

Гумор. — На океані. — До капітана великого трансокеанського корабля підходить подорожна, старша Анґлійка: Пане капітане, що буде, як ледова гора зударіться з нашим кораблем? — Ніщо. Ледова гора поплине собі дальше, немовби нічо не сталося.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Міст на ліцитації. Магістрат Ню Йорку одержав від скарбового уряду письмо, що коли місто не заплатить до тижня ґрунтового податку від державних ґрунтів, занятих під будову прибережних філярів мосту Вашінґтона над Гудсоном, то скарбовий уряд зліцитує міст. Вся Америка з великим зацікавленням слідкує за спором між містом і скарбовим урядом.

Над Японією перейшов тайфун. Наслідком тайфуну погибли 42 особи, 27 ранених і 24 пропало без вісти. Морські філі залили 9000 помешкань. 500 домів цілком знищених, 300 сильно ушкоджених. 38 кораблів затонуло, понад 50 осіло на підводних скалах і мілинах. Телефонічна і телеґрафічна лучба у многих місцях перервана.

Гумор. — На кораблі. — Ви жонаті? — Ні, я тільки так виглядаю... се наслідок морської недуги.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали"

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу", які завдання читалень „Скали" і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей **в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Інтрига Фльорис Бель.
КОПЕРНИК: Чу-Чінґ-Чав.
МУЗА: Бриґада відважних.
МАРУСЕЬКА: Четверта заповідь.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Самохід ч. 99.
СТИЛЕВЕ: Папуа і ревія.
ТОН: Я хотівби та боюся.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3.—
Ч. 3.	**Спіритизм**	2.—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0.80
Ч. 5.	Я. Л. **Секти й сектанти**	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1.50
Ч. 7.	**Ґреко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3.—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. II.**	2.—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архіереї**	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0.40
Ч. 24.	А. Ч. **Українська молодь Христові**	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0.40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0.50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей" на засланні**	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: **Українська Проблєма**	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: **Вибір звання**	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кренціцкий: **Моя розмова з дослідниками св. Письма**	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: **І-ий Зїзд Молоді**	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапровіч: **Про Арґентину**	0.40
Ч. 36.	Еп.Гр. Хомишин: **Справа целібату**	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	**Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський:	**Десять літ українського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук:	**Роксоляна** (повість)	12.00
О. Н.:	**Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплєр:	**Релігія і політика**	1.80
	С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.06
А. Ч.:	**На калиновім мості** (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук:	**Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**	1.30
Станіслав Лось:	**За конструктивну політику на Червоній Руси**	1.00
	Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук:	**Націоналізм Донцова**	0.60
„	„ **Венеція**	3.—
„	„ **Ерема кай аноніма**	0.50
„	„ **Ґоги і Маґоги**	0.50

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/1 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 6 серпня 1936. Ч. 59 (958)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Ганебна провокація комуністів на Маківці.—2 особи вбиті, одна тяжко ранена.

Підчас жалібного обходу на Маківці, в неділю 2 серпня с. р., дійшло там до кровавої бійки між комуністами й українською національною молодю. В бійці погибли Андрій Люкс, фотоґраф з Бориславa, та Г. Шолопата зі Сколього, оба мабуть комуністи. Крім того важко ранено якогось Шнаєра зі Сколього. Він бореться зі смертю у стрийській лічниці. Причиною кровавої події була провокація комуністів. Вони підчас богослуження кричали „ганьба" та хотіли вивісити червоний прапор. До Тухлі виїхала судово-лікарська комісія.

Вир еспанського повстання втягає сили инших держав. — Анґлія концентрує воєнну фльоту коло Ґібральтару. — Франція, Італія й Німеччина також не дармують.

Лондонський щоденник „Таймс" пише: Еспанське повстання викликало таку замотану міжнародну ситуацію, що від 1914 р. ще не було такої. Не дивота, що анґлійська адміраліція концентрує воєнну фльоту коло Ґібральтару. Рівночасно пливуть з Балтійського Моря в напрямі Еспанії німецькі воєнні кораблі й Італія концентрує свою воєнну фльоту в сицилійській пристані Палєрмо. — Парижський щоденник „Лє Жур" пише: В 20-м столітті не було ще на водах Еспанії аж так богато чужих воєнних кораблів, як є тепер, а саме: 30 англійських і пливуть з Мальти нові, 12 французьких, 5 німецьких і пливуть нові, 8 італійських, 2 португальські, 2 американські і ин., разом коло 70. Сила та раз-у-раз більшає. — Кромі того летить туди невідома скількість чужих літаків.

Повстанці машерують на Мадрид.

Еспанська повстанча команда оповістила, що повстанці зближаються систематично до Мадриду. Одна з повстанчих колюмн заняла м. Ель Пардо 18 км. від Мадриду, дві інші колюмни зблизилися на 30 км. від Мадриду.

По чиїй стороні еспанська фльота.

З еспанської воєнної фльоти лишилися вірні лівому правительству два панцирники і кілька кружляків. Вони перешкоджують повстанцям пересилати військо з Марокка до Еспанії. На сторону повстанців перейшов найскорший кружляк еспанської фльоти „Адмірал Сервера" і кілька менших кораблів. Підводні судна в більшости вірні мадридському лівому правительству.

Італійські літаки для еспанських повстанців.

ПАТ звідомляє: Ескадра італійських літаків, призначена для еспанських повстанців, перелітала над Альжиром і попала в сильну бурю. Буря знищила часть літаків. З шістьох 3-моторових італійських літаків три мусіли осісти недалеко м. Орану. Один літак розбився недалеко м. Немур. Летуни погибли. В літаку знайдено 5 машинових крісів. Один з італійських літаків упав недалеко м. Саїда. Він був навантажений зброєю й амуніцією. Коло м. Берґане у французькім Марокку впали два італійські літаки. Французькі власти переслухали 5 летунів. Вони заявили, що вилетіли з Сардинії, щоб перевезти бомбардові літаки й амуніцію для еспанських повстанців. По катастрофі коло м. Саїда знайдено при вбитих летунах військові книжечки і легітимації виставлені на назвища одного капітана й чотирох підофіцирів італійської армії.

14 літаків долетіло до повстанців.

Аґенція Аваса звідомляє: З 21 італійських літаків того самого типу, що ті, котрі примусово осіли коло Орану, 14 долетіло до м. Наор в есп. Марокку.

Москва мачає пальці в Еспанії.

Один з провідників еспанських повстанців, майор Армада, заявив представникові аґенції Аваса, що вмішання Москви в домашну війну в Еспанії заострило боротьбу та утруднило скору побіду повстанців.

Перед большевицькою революцією у Франції.

„Жур" звідомляє, що Комінтерн рішив відложити остаточний виступ у Франції до жовтня. Тепер провідники Комінтерну приґотовляють дуже докладний плян до будучого виступу. Вони звернули особливу увагу на французьких селян, бо комуністи непевні, по чиїй стороні стануть селяни в рішаючий момент. З Москви прийшли інструкції, щоб французькі комуністи випрацювали відповідні кличі, що моглиб притягнути до них сільське населення Франції.

Масові увязнення комуністичних аґітаторів.

В численних містах Польщі почавши від Варшави наступили масові ревізії й увязнення комуністичних аґітаторів. М. ін. переведено у Варшаві ревізії в книгарнях Фрухтмана при вул. Сьвентокшискій 35 і „Том'а" при вул. Лешно 87. В останній знайшли півтора тонни большевицької аґітки. Власників увязнено. Далі переведено ревізії в редакціях отсих комунізуючих орґанів: „Хлопскє Ютро", „Угори", „Ґлос Вспулчесни", „Обліче Дня", „Горизонт" „Вольномисьліцель Польскі" (тут знайшли богато больш. аґітки) і ин. Увязнено редакторів і співробітників, м. ін. Ал. Кубіцкого, Авраама Лейбу Таффа й інших.

Очи, що стократно побільшують.

Як відомо, очи короткозорих поменшують предмети. Одначе є також люди, що бачать все в побільшенню. В одній клініці в Мінхені лікувався недавно 25 літний А. Мазон. Лікарі ствердили, що його очи побільшують все стократно. Тяжко представити собі, як виглядає світ бачений такими очима.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і машинові, цегольні, будинки провізоричні до часового ужитку, будинки, в яких міститься театральна саля (кіно), якщо дотична саля займає бодай половину будинку (напр. салі „Народних Домів", читалень „Просвіти") є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кождий Українець мусить обезпечити на повну вартість

у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

НАЗРІВАЄ ГОДИНА

Україна в міжнародній політиці.

Знаний французький історик Ґабріель Аното пише в „Еко де Парі": Все, що в останнім часі сталося в Европі, нарушення рейнської невтральности, зміна конституції Ґданська, крах Союза Народів, укріплення Дарданелів, зближення Німеччини з Італією, Австрією й Угорщиною, відродження мрії Бісмарка про „Міттельевропу", — все те лиш підготовка до головного. І того Німці навіть не скривають. Діло в їх наступі на Схід і в заспокоєнні їх протисловянських амбіцій, що може кождої хвилі розпалити загальну пожежу. Німеччина вимагає задоволення її зі сторони України, обіцяючи розглядати ту уступку як можливість погодитися (з иншими державами). Та що се значить? Очевидно використання й кольонізація урожайних земель України, що можуть заосмотрити Німеччину в хліб — в разі затяжної війни. Занявши Україну Німці бистро кинулисяб на Ромунію, як було в 1917 р.: се далоб їм передовсім нафту, конечну при моторизації армії, не рахуючи всяких продуктів хліборобства. Тоді Німцям станувби отвором шлях до Середземного Моря. Се освободилоб їх від континентальної залежности. Тоді всі їх надії, навіть найбільш плянетарні, сталиб здійснимі: через Ґібральтар або через Суез ведуть (вигідні) морські шляхи до всіх точок земної кулі. Такі мрії Німців, їх цісар Вільгельм говорив нам (Французам) вже тому 30 літ: „Мені надокучила вже Альзація й Лотарингія. Чи ви думаєте, що я мрію тільки про вашу Шампанію? Ні, мені треба моря..." Німецька програма наставлена тепер в иншу сторону, але значіння її — те саме. Німеччині треба країни богатої в сирівці...

Так пише французький історик.

Можнаб не привязувати дуже великої ваги до такого голосу, якби він був звичайною ґазетною статтею або якби він навіть походив від визначного й підписаного чоловіка, що живе в одній з другорядних столиць Европи. Тоді такий голос можнаб уважати тільки — вислідом комбінацій.

Правда, і в статті історика Аното є комбінації. Та се не тільки комбінації. З тої статті бє страх ученого чоловіка за с в о ю Батьківщину, бо довкруги неї бачить він якусь великанську сітку підготовок до великого удару, який має наступити посередно: наперед в большевицького союзника Франції на Україні, а потому — так думає французький учений — в саму Францію. Він не заставляється над тим, як зараз по великій війні Франція мала нагоду розумно упорядкувати Европу, по природним границям її, які в сих часах можуть бути тільки границями національними, етнічними, — розуміється, з деякими упрощеннями з причин стратеґічних і комунікаційних взагалі. Се була та висока місія, якої Франція не виконала, хоч могла тоді виконати й тим власне укріпити своє становище на дуже довгі часи.

Не виконала Франція своєї місії, яка була просто обовязком тої першої з культурних націй европейського континенту, отже задумує сяк - так виконати ту місію Німеччина. На те у Франції підіймається крик, що Німеччина хоче кольонізувати Україну. А ми Українці дивимося на те й питаємо: Чиж союзниця Франції червона злочинна Москва не переводить річи сто разів гіршої від кольонізації на Україні, бо винищує наш народ фізично... Чи за те не співодвічальна й культурна Франція? Ми додумуємося, що не легка булаб кольонізація німецька, та все таки лекша ніж дике винищування нас червоною Москвою. Отже в дійсности ми як нація — не маємо вибору. Здається, зовсім подібно не буде його мати й Франція, котра не виконала своєї місії й котру за те також будуть колись насильно кольонізувати. Говорячи про кольонізацію України, французький історик думає про — кольонізацію Франції...

В звязку з висше поданим змістом статті французького ученого наведемо ще частину статті В. В. Шульгина, непримиримого ворога Українців як окремого народу. Ту статтю п. з. „Drang nach Osten" приніс „Голос Россіи" й перепечатав „Русскій Голос" в ч. 29 з 2. VIII. 1936. Ось найцікавіша частина тої статті:

„П р о г р а м а 1918 р о к у."

„Відірвання від Росії всего її Полудня. Утворення „незалежної" України від Карпат до Кавказу. Формування таксамо „незалежних" козацьких республик і того самого типу республик кавказьких і закавказьких. Проникнення в серце Азії. Вихід до Перського заливу.

Той плян у своїй азійській части був явно звернений проти інтересів А н ґ л і ї. Його не пощастило перевести в життя без огляду на всі жертви світової війни: під сим оглядом Росія мала сильних союзників. Та коли Німеччині й Австрії вдалисяб були їх задуми, то ледви чи таке розділення територій булоб тривале.

Сфера німецької держави в сім случаї булаб видовженою фігурою, якоюсь географічною гадиною, що складаласяб з многих звен: Німеччина, Австрія, Польща, Україна, козаки, республики Кавказу, республики Закавказзя. Правдива сила того занадто довгого організму, на кілька тисяч кільометрів, містиласяб в Німеччині. Звідтам прийшлосяб розливати ту енергію по всій безконечній території. Сами собою всі ті республики булиб малонадійні. І навіть навпаки: вони, мабуть, готові булиб збунтуватися при кождій відповідній нагоді. Північну границю тої держави на великім просторі прийшлосяб уважати „фронтом" навіть в мирнім часі. Росія, яка вона не булаб, червона чи біла, після ампутації сталаб смертельним ворогом Німеччини. І д е я в і д п а д а т и панувалаб над всім. Сили Німеччини безплідно йшлиб на охорону тої конфіґурації земель, в високій мірі невигідної в ґеографічнім значінню і в політичнім. Коли удалосяб перекотити досить німецьких сил на бувші російські території, то се рівнялосяб ослабленню самої Німеччини. Між тим Німеччина, голова і серце всего того організму, булаб під безпосередними ударами Франції й Англії.

При таких виглядах д р у г а с в і т о в а в і й н а булаб тільки питанням часу. Успіх в тій війні бувби більше ніж сумівний. Ще більше сумнівні користи, котрі Німеччина здобулаб в такій війні, навіть на случай побіди.

Правдиві заміри гітлерівської Німеччини щодо Сходу окружені г у с т о ю з а с л о н о ю. Та на основі декотрих даних всежтаки можна припустити, що той варіянт в теперішнім часі полишений. —

Обидві згадані статті, французького ученого і російського діяча, мають спільну ціху: страх за свою державу (Шульгин з роду малорос, але він „своєю" державою уважає Росію, а не Україну). И обидва вони мають ті самі жерела страху: Німеччину й Україну. Притім Шульгин цікавий ще тим, як він страшить Англію й навіть Німеччину наслідками відбудови незалежної української держави. А знов „Русскій Голос" страшить у тім самім числі тим самим ще Польщу. Він пише, що „украинская (в лапках!) комбінація прямо убійственна для Польщи, так как в случаѣ осуществленія ея Польща очутилась бы в тисках между Германіей и Украиной, тѣсно сотрудничающей с Берлином ради присоединенія к себѣ малорусских земель, принадлежащих Польщѣ...".

Про те, що в іще більших „тисках" може леда день опинитися Польща між такими велитнями як Росія й Німеччина, — хитрий малорос розуміється не пише. Ті дві великі й розмірно дуже сильні держави подібні супроти Польщі до двох величезних млинських каменів. І очевидно нема для Польщі більшої небезпеки, як попасти між те каміння — і то може бути все одно чи в характері ворожім чи приятельськім. Вистарчить пригадати теперішну ситуацію Франції як союзниці СССР. Там піддержувана совітськими грішми ліва французька преса оповіщує тепер назвиська офіцирів, що на її думку не є прихильниками т.зв. народного фронту. Легко додуматися, до якої міри таке поведення робить непевним становище офіцирів і як се розкладає армію. А як приязнь з Совітами розкладає суспільність, бачили всі на прикладі Німеччини, заки її вратував Гітлер перед повним заливом червоною повінью знутра. Отже досвід учить, що червона Москва дуже небезпечна і як ворог і як приятель.

Видістатися з рук такого ворога як червона Москва хотілаб розуміється й Україна, бо ярмо її під червоною Москвою ще тяжче ніж було під Татарами. На нашу думку нема для України зависокої ціни, щоб видістатися з московських червоних лабет. На нашу думку для Українців ніяка інша влада не може бути така страшна як влада червоної Москви, зазначена на нашій землі міліонами трупів невинних українських жертв.

Ріжні знаки вказують на те, що наближається можливість визволення України з рук червоної Москви. Та до тої можливости Українці повинні бути приготовані: П е р ш и й знак такої підготовки буде те, коли між нами самими боротьба буде зведена до приличної міри. А д р у г и й дуже важний знак поправи буде, коли наші організації усуватимуть з проводу людей, що вже доказали свою політичну глупоту, бо з такими людьми на чолі ніяка внутрішна консолідація неможлива. Т р е т и м знаком поправи булоб створення закордоном бодай двох скромних українських політичних журналів в чужих мовах. А ч е т в е р т и м і найвисшим проявом політичного розуму Українців булоб підпертя значною частю нашої суспільности органічної і традиційної Влади Вел. України, бо без такої Влади дійсна кристалізація великоукраїнського хаосу взагалі неможлива.

Назріває година, в котрій теперішне покоління Українців має зложити докази, що воно скористало з тяжких 20-літних досвідів і чи дозріло до своєї державности. Треба тільки внутрішної дисципліни і пошани для себе самих, щоб ми могли використати якслід корисні для нас констеляції, які можуть появитися в боротьбі між народами за новий поділ Европи й цілої земної кулі.

А. Ч.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Танжер і Ґібральтар

Загроза европейської війни.

Весь світ цікавиться тепер справою Танжеру і Ґібральтару. Звідтам можуть вийти грізні міжнародні непорозуміння. Місто Танжер положене на західнім побережжу Африки при вході до Ґібральтарського проливу від сторони Атлянтику. Воно творить разом з пристанню і з поясом побережжа т.зв. міжнародну стрефу. Все те разом обіймає поверх 40 квадратових кільометрів. Тою міжнародною стрефою управляє Міжнародний Комітет Контролі. В комітеті засідають представники Анґлії, Франції, Італії, Португалії й Еспанії.

Ґібральтар лежить напроти Танжеру на европейськім боці і звернений фронтом до Середземного Моря. Се скалисте гніздо на високім півострові, що лучиться з іберійським півостровом вузкою шийкою. Вже Маври заложили твердиню на ґібральтарській скалі. Еспанці виперли Маврів з тої твердині в 1462 р. В р. 1704 опанувала Ґібральтар Анґлія і вибудувала там нездобуту твердиню та пристань, що є базою для анґлійської фльоти. Недалеко Ґібральтару є містечко Альжерікас, в котрім еспанські повстанці виладовують війська з Марокка.

Еспанське Марокко і полудневий беріг Еспанії опанували тепер повстанці під проводом ґен. Франка. Та на водах Ґібральтарського проливу є воєнні кораблі й підводні судна еспанського соціялістичного правительства. Вони унеможливлюють переправу повстанчих військ з Марокка, де є операційна база полудневої повстанчої армії. Від тої переправи залежить доля цілого повстання. Ґен. Франко заявив, що буде бомбардувати правительственні кораблі з літаків. Та ситуація замотується тим, що еспанські воєнні кораблі мають право стояти на водах міжнародної стрефи Танжеру і в британській пристані Ґібральтару. Боротьба повстанців з правительственними кораблями може викликати міжнародний конфлікт.

Ґен. Франко зажадав, щоб анґлійські кораблі не зближалися до еспанських правительственних кораблів, щоб їх не ушкодили бомби з повстанчих літаків. Міжнародний Комітет Контролі в Танжері вже запротестував проти того, щоб еспанські правительственні підводні судна перебували на водах Танжеру. Дальший розвиток подій залежить від того, чи повстанці рішаться бомбардувати правительственні кораблі на водах Танжеру і Ґібральтару. Найновіші вісти подають, що великодержави мають скликати міжнародну конференцію в справі невтральности супроти подій в Еспанії. Та покищо великі держави висилають панцирники до Танжеру.

Лікарський фейлетонік.

Лічення соком з часнику

Вже давніше звернено увагу на те, що полудневі народи, котрі споживають богато часнику й цибулі, значно відпорніші від північних на артеріосклєрозу. На основі дослідів визначних лікарів стверджено як річ цілком певну, що часник ділає на обниження тиснення крови, помагає при заразливих і незаразливих внутрішних недугах, добродійно ділає при деяких галапасах, збільшує апетит та в полудневім кліматі запобігає бігунці. Кромі сего часник се дуже добрий середник на нестравність. Часник має ще й інші добрі властивости. Уживається його до застриків, котрі викликують у хорого наглий приплив енергії і доброго гумору без ніякої шкоди для здоровля.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Нечуваний напад

Довший час не хотілося вірити, щоб був можливий аж такий напад, який нижше подаємо за іншою пресою:

Староста Рінґ у Збаражі переводить „нормалізацію" в своїм повіті так, що забороняє всякі імпрези українських культурно-освітніх товариств. Коли голова філії „Просвіти" адв. Др. Ів. Кульчицький інтервеніював у збар. старости, то староста Рінґ заявив, що заборони не відкличе, бо саботаж він мусить здушити в зародку, а він знає, що в повіт приїхало 60 молодих українських інтелігентів з адвокатом у проводі, щоб робити саботажі. Далі заявив староста Рінґ, що він жде тільки, щоб увійшов у життя закон про охорону держави, а тоді він скаже випроваджувати поодиноких інтелігентів на границю повіту, велить кождому з них давати 50 буків та гнати якнайдальше від збаражського повіту. Врешті закінчив свою промову — заявляючи, що Українці всі однакові, що пацифікація 1930 р. зле була переведена, бо треба було тоді 6.000 українських інтелігентів вивішати з Митрополитом Шептицьким на чолі, а тоді бувби спокій і порядок...

В кілька днів після тої „клясичної" розмови, а саме в суботу 25 липня с. р. арештовано адв. Др. Ів. Кульчицького в Збаражі. Тримали його на поліції і переслухували того дня до вечера. — („Український Бескид").

Замість діточих садків

„огрудкі дзєценце".

„Батьківщина" в ч. 29 (88) принесла отсю статейку:

Наслідки „нормалізаційної" політики відчуваємо теж у Теребовельщині. Ось один із характеристичних її проявів:

Двацять кружків „Рідної Школи" в повіті й одна читальня (в Кобиловолоках) внесли з початком червня б. р. прохання до теребовельського староства, щоб воно дозволило заложити і вести діточі садки по селах. На це староство не дало ніякої прямої відповіді. Зате по сесії війтів і солтисів видало обіжник, яким доручає основувати „саморжондові огрудкі дзєценце" в 34 селах повіту. Між ними є богато сіл майже чисто українських. Основування доручено війтам і солтисам, нагляд шкільному інспекторові.

Обіжник у тій справі вислано також до всіх кружків „Рідної Школи" в повіті з закликом до співпраці у закладанні цих „огрудків" і їх фінансового попертя! В тій цілі влаштовано по селах ряд нарад, на які втягнено також деяких Українців, які не знаючи в чім річ — пішли туди. На цих нарадах обіцювано, що діти в таких „огрудках" дістануть здоровий харч, а вдержання вчительки і вивінування „знормалізованого огрудка" переймуть на себе самоврядні чинники. Та рівночасно з тим заряджено збірку „добровільних" датків на це.

Мимо натиску й обіцянок заложено таких „огрудків" в повіті лише кілька. Свідомі селяни на це не пішли, а декуди (як от в Ілавчу) рішуче виступили проти цього, щоб проти їх волі заганяти дітей до накинених їм садків. Нетреба, здається, додавати, що там, де істнують ці „огрудкі", ведуть їх Польки, часто неквалїфіковані сили, очевидно в польській мові і в польськім дусі.

А в нас хоч проведено відповідну підготовну працю: зорганізовано і переведено 1-місячний курс для провідниць діточих садків, поспсувано дітей, підшукано і вибілено салі для дітей і т. п. до оснування садків староста Шрайбер не допустив. Слід теж згадати, що мин. року староста теж не дозволив на зорганізування дитячих садків. Проти такого полагодження справи внесено відклик до воєвідства. Також в інших освітних чи економічних справах на кождому кроці стрічаємо перепони. Але всі ці перепони в загальному осягають протилежний наміреному наслідок: витворюють у наших громадян впертість і послідовність у боротьбі за свої слушні і незаперечні права до свобідного розвитку.

М. Н.

„Сипачі"

„Діло" в ч. 156 принесло отсю слушну статтю з кругів українських оборонців:

В цілій низці політичних процесів за останні два роки звернуло на себе увагу громадянства явище т. зв. сипачів. Те явище не нове. Воно істнувало спорадично все, відколи істнують карні, зокрема політичні процеси, але в останніх часах воно виступає порівнюючи часто та іноді в дуже драматичних формах. Це підносить його до значіння „проблеми", над якою варт і треба застановитися.

Суть явища повторяється доволі одноманітно: обвинуваченний „заломлюється" психічно в якімсь моменті слідства і починає раптом зізнавати, обтяжуючи себе і своїх товаришів іноді всупереч дійсному станові справи. Відтак, дуже часто ще підчас слідства, іноді аж при розправі, він повертається до рівноваги, відкликує зовсім, або частинно ті зізнання і старається направити зло, заподіяне собі й іншим, що, розуміється, не все вдається.

Те явище належить до дуже складних явищ криміналістики, зокрема кримінальної психольогії. Воно має свою фахову літературу, яка розглядає його зі становища психольогії та досліджує його причини і його значіння в карнім процесі.

Та не на цей бік проблеми хочу звернути тут увагу. Я хочу вказати на конечність та на обовязок не „фахівців"-суддів, оборонців, прокураторів, але широкого загалу передумати цю справу з особливо спокійною і критичною увагою.

В першу чергу треба розглянути ті причини, що родять це явище. Між ними є такі, що можна на них мати тільки посередній вплив — це причини тісно звязані з самим доходженням чи слідством, його довготревалістю, умовинами життя у вязниці, способом переслухування тощо. Але є причини, на які громадянство може мати вплив безпосередній — однаково і старше громадянство і молодь. Великий комплекс питань чекає тут розвязки. Вони відносяться до умовин, серед яких виростає та живе, дозріває, вироблює характери й розвиває діяльність наша молодь. Без сумніву — ті умовини створені у своїй основі не нами. Це треба розуміти, одначе розуміти не значить ще пасивно на все погоджуватись, але находити засоби боротьби з небезпеками, якими погрожує дана ситуація. Треба усвідомити собі, що небезпека істнує, що вона проявляється низкою конкретних випадків та що є потрібне протиділання, боротьба не тільки з проявами, але і з тим, що ті прояви родить.

І треба може в першу чергу звернути увагу на деякі способи реакції, що легко можуть принести шкоду, замісць користи. Маю на думці занадто скоре, з легкої руки та непередумане осуджування „сипачів". Воно, що правда, психольогічно зовсім зрозуміле. Чим більша цінність порушена, тим сильніший викликає це порушення біль, образу, обурення і гнів. А чим сильніші ті почування, тим лекше ми можемо стати під їхнім впливом несправедливі. Тоді може вистачити поголоска, ще несправджена звістка, щоб ми видавали вже присуд. Згадати би для прикладу молодого студента Тараса Гуцалюка, що його осуджено на самім початку недавньої розправи на основі самого тільки акту обвинувачення, поки сама розправа та її вислід не веліли скорегувати того осуду. В часі кождого довшого слідства скількиж то поголосок курсує про „сипання" і т. д. і скільки несправедливих осудів в опінії громадянства!

Але не тільки осуджуванням на підставі непровірених поголосок можемо людину кривдити. Також і там, де хтось справді заломився, не вільно судити, не знаючи всіх обставин, ні мотивів, серед яких та з яких це сталося. Адже є величезна скаля, яка назверх для нас робить такий учинок зовсім іншим і яка тимсамим дає привід до зовсім ріжної його оцінки. Зрада „на зимно" з вирахуванням для власної користи — заломання наслідком фізичного примусу у найріжнородніших його формах — заломання наслідком найріжніших психічних мотивів — пастка — чиясь сугестія — необережність — наївність, іноді нерозуміння власного вчинку — чиж все те не освітлює найріжніше внутрішньої сути, психічного й оптичного змісту вчинків, назверх буцімто однакових? А характер самої людини, її вік, освіта, досвід, вироблєність, дотеперішні її переживання — чиж не грають тут при оцінці головної ролі і не творять основного мірила її вчинку?! „Si duo faciunt idem, non est idem" — це правда і тут вона має пристосування.

Яка ціль цих уваг? Невжеж оборона вчинків, що їх так слушно осудив загал? В ніякому разі. Вся оптична огида вчинків, про які тут мова, не сміє бути закрита тільки серпанком. Але осудження людини повинно бути все справедливе, повинно завжди відповідати вині. І особливо, коли життя так масово ломить людей, треба стерегтися, щоб несправедливим осудом не збільшувати ще трагедії і не ломити морально тих, що хоч прогрішились, залишаються морально чисті.

Селяни проти комуністів

„Батьківщина" пише в ч. 29 з с. р. в замітці „Над могилою Барабаша":

Сумні події в Верчанах у Стрийщині, які покінчились трагічною смертю молодого націоналіста Ярослава Барабаша і які коштували чимало горя і крови селян з Конюхова й Верчан, відбились голосним відгомоном по всій нашій країні і потрясли серцями всіх Українців, в яких ще не вмовкло сумління і національне почування.

Особливо серед селянства Стрийщини обурення на комуністів величезне. Цей святий гнів, який спалахнув у серцях нашого громадянства, є доказом, що ядро нашої нації здорове та що комунізм охопив лиш шумовиння на морі українського життя.

Два табори в Европі

В останнім часі, в звязку з подіями в Еспанії, в Англії чимраз більше застановляються над справою двох таборів в Европі — комунізму й фашизму. Дуже обережний та впливовий „Обсервер" пише, що поміч Франції еспанському правительству може викликати европейську пожежу і розколоти Европу на два табори. Впливові англійські політики заявляють на сторінках преси, що Англія мусить стати по котрійсь стороні. Льорд Квінсборо пише прямо, що всім нещастям в Европі винен Комінтерн. Він нарочно розпалює ненависть між поодинокими европейськими націями. „Совітська Росія, пише льорд Квінсборо, одержала від нас дуже богато в останніх літах. Чи не прийшов час таксамо зацікавитися також іншими правительствами, демократичними або ні, що бажають якогось порядку в світі."

Член парляменту, сер Варден Чілкот, ставить справу ще різкіше. „Річ в тім, пише він, чи ми договоримося з большевиками, щоб окружити Німеччину й успокоїти Францію, чи рішимося безумовно виступити проти большевизму, тої страшної загрози західної цивілізації?" Сер Варден Чілкот взиває своїх земляків до боротьби з большевизмом. Він підчеркає, що поки не знищиться большевизму, так довго не успокоїться Европа. Він уважає, що Гітлер спас Европу від большевизму. „Коли не булоб Гітлера, пише він, границя СССР булаб над Реном. Коли не булоб Муссолінія, над берегами Середземного Моря існувалаб тепер італійська совітська держава." Вкінці англійський політик заявляє, що Англія повинна зблизитися до тих держав, котрі боряться з большевизмом, т. зн. до Німеччини, Італії й Японії.

Постерунковий з псом

на кооперативнім обході.

В неділю 26 липня с. р. кооператива „Сила" в Доброгостові, дрогобицького повіту, обходила 10-ліття свого існування. На сім обході сталася нечувана подія. Як представник влади прийшов на кооперативну академію постерунковий зі Стебника. За хвилину ввійшов до читальні якийсь панок в капелюсі на голові і з револьвером при поясі. Він припровадив з собою великого пса-вівчура та віддав його постерунковому. Поява пса в читальні викликала між зібраними велике обурення та поденервування, бо пес проявляв охоту кинутися на когонебудь з гостей. На завваги присутних, що не можна вводити пса там, де є богато людей, постерунковий відповів, що се його справа і що він прийшов з псом на приказ. Весь час підчас академії постерунковий поводився дуже провокаційно. Він кілька разів голосно приказував свому псови: „сядаць", або „встаць". По академії постерунковий пустив пса, що покусав справника місцевої кооперативи та кількох инших осіб.

Американці про війну

Один з більших лондонських часописів оповістив цікаву заяву архиепископа Ліверполю Довнея, що вернувся з подорожі по Злучених Державах Північної Америки. В справі міжнародного положення, коли йде про загальну думку Американців, архиепископ заявив: „Горожани Злучених Держав глибоко переконані, що вибухне нова европейська війна. До тої війни втягнуть також Англію. Щодо Союза Народів, то Американці думають, що та установа властиво вже скінчилася."

З краю

За правдиву інформацію.

(На маргінесі одного ювілею).

Зі Станиславова пишуть нам:

В дні 12 липня ц. р. відбувся 40-літній ювілей читальні „Просвіти" в Павелчі. На передодні ювілею — то є 11. VII. вечером о 10-ій год. відбулася вистава „Ясні Зорі". Вона одначе, як подають „Українські Вісти", не випала надто добре, бо мовляв просвітники мали до поборювання богато колод. Які це колоди були, того кореспондент „Укр. Вістей" чомусь не хоче сказати. Він робить це свідомо, щоб вину того, звалити на кого иншого. Кому хоче це приписати, догадується кождий читач з дальшого звіту й тону кореспондента „Українських Вістей" п. Деркача. Цікаве, чому п. Деркач не хоче взяти цього на карб просвітян, які без належної підготовки мали відвагу виступити на сцену. Це у них не першина, бо всі їх зусилля обчислені не на моральний успіх, тільки на легкий спосіб здобуття гроша для читальні (що впрочім деякі їх головні провідники на останній анкеті прилюдно ствердили). Вони навіть дійшли в тому напрямі до певного рода досконалости, бо нераз дають виставу з меншим вкладом праці, чим актори по званню. Та не винні тут молоді аматори, а їх режисери.

Дальше кор. „Укр. Вістей" подає, що місцевий парох і рівночасно голова читальні „Просвіти" в Павелчі не відправив богослуження в церкві напроти читальні й не доконав посвячення читальні. Вину того старається приписати так парохові як і нібито „руїнницькій" роботі Т-ва „Скала". Не знати, чому п. Деркач забуває про те, що місцевий парох є 30 літ головою чит. „Просвіти" в Павелчі, що він за своєї 35-літньої душпастирської праці в тому селі причинився до піднесення культурного рівня села, що він як парох і голова читальні вложив у будову читальняної домівки, що є чи не найкращою в станиславівському повіті, хто зна чи не більше гроша і праці, як ціле село. Розмірно недавно це діялося і кождий собі пригадує, як сивоволосий, але бадьорий і крепкий ще старенький парох сидів цілими днями біля читальні, доглядав, щоб робота йшла добре, навіть сам подавав мулярам глину, щоб в сей спосіб заохотити других до ідейної праці при будові читальняної домівки, в якій моглиб приміститись всі инші місцеві установи. Пильнував цеї будови від досвітку до пізного вечора так, що не ходив навіть до дому на обід, а приносили йому його на будову. Цей самий священик підпомагав фінансово місцеву кооперативу, коли вона хиталася внаслідок ріжних „манк". Він перший, а ніхто инший, заложив аматорський гурток, сам вів його, вкладав у нього ввесь свій запал і енергію та ще більше гроша. Рівнож один з перших в станиславівськім повіті оснував хор у своїому селі, вів його, брав з ним участь в ріжних культурно-освітних імпрезах у своїому селі й у дооколичних селах. І навіть у Станиславові причинявся нераз до піднесення якоїсь імпрези хоровими продукціями, коли ще в Станиславові не було инших хорів кромі „Бояна". Цей хор заснований священиком-громадянином і досі чи не найкращий з сільських хорів у станисл. повіті. Цей священик як не оснував, то причинився до оснування всіх культурно-освітних й економічних установ у своїому селі, в яких є довголітним головою, як рівнож ніколи не забував про найменших у своїому селі. Старався рік-річно про заложення діточого садку й давав на ту ціль значні датки. Словом, був душею села, вів працю реальну, будуючу, не був патріотом на слова, а на діла. Чи богато таких ідейних громадян має й мав станиславівський повіт?

Дальше кореспондент „Укр. Вістей" закидає парохові Павелча, що не хотів посвятити чит. домівки. В імя правди подаю, що священик не міг посвячувати чит. домівки, бо посвятив її вже в 1927 р. в асисті двох священиків спеціяльно запрошених на це. Яка шкода, що „многонадійний" кореспондент „Укр. Вістей" про це все не має найменшого поняття, а може згідно зі своїми поняттями посвячувавби читальню більшу скількість разів. Дивне і це, що кореспондент „Українських Вістей" вмішав до цього ювілею і Т-во „Скалу". Вважаю, що належалоб взяти їй за добре те, що член її проводив просвітянським мішаним хором на тому ювілею й зовсім безкорисно їздив зі Станиславова до Павелча на проби того хору та вложив богато труду в вишколення хору.

При тому наскрізь тенденційно і злобно п. Деркач з „Українських Вістей" перекручує інцидент на площі підчас фестину. При нагоді цього інциденту не згадав він про ролю п. Ковальчука і С-ки, а накинувся на людей, що старалися запобігти скандалови й протиділали руїнницькій роботі тайних висланників „Нар. Фронту", що підшлися під фірму „гурра" націоналістів.

Кореспондент „Українських Вістей" не тільки в тому случаю подає фальшивий звіт, але де тільки трапиться нагода зачепити якогось священика, то сейчас використовує її в напрямі, який давно вже для нікого не є загадкою...

По Зел. Святах накинувся знова зїдливо на Їх Ексцеленцію Кир Григорія за місію з Павелчі і за Зел. Свята. В „Батьківщині" накидався на о. Ганушевського, пароха Угорник. Два рази накинувся в „Українських Вістях" на о. шамбеляна Луцика, раз за зеленосвяточну промову в катедрі, другий раз за рідношкільну збірку коло церкви на Гірці, як рівнож накинувся на о. Савраша при нагоді просвітянської анкети, де говорилося про відношення „Просвіти" до „Скали".

Він накидується на всіх культурно-освітних працівників, що ділають на станиславівському терені. От приміром протиалькогольне Т-во „Відродження" зі Львова прислало свойого делеґата п. Мих. Ломагу, щоб працював у станиславівському воєвідстві. І на цю людину накинувся кореспондент. Спершу голосив де лише міг, що це приїхав польський конфідент! Коли п. Ломага прийшов до нього по вияснення, той за-

Подяка

Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ" у Львові за дуже скоре виплачення повної обезпеченої суми по моїй бл. п. дружині Евгенії Пупко. До зложення цеї публичної подяки почуваюся тимбільше зобовязаний, що моя бл. п. дружина була обезпечена в Товаристві заледви від літа 1935 р.

Таке кулянтне поступовання Товариства уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя найширшим кругам української суспільности.

Іван Пупко
учитель в Підмихалю.

З НАШИХ ЛІТНИЩ.

Трускавець

2) Між публикою звертає на себе увагу значне число рим.-кат. духовних. Буде їх тут може 100. А мають вони тут аж три свої випочинкові й лічничі віллі. Великі, дорогі. Одна належить до хирівських Єзуїтів (вілля „Сариюм"). Вони не приймають до неї чужих, навіть лат. духовних. Оповідають, що раз відмовили приняття навіть р.-кат Епископові.

Наших священиків видно мало, але кількох можна зустріти коло жерела „Нафтусі".

Ще тогож дня оглянув я нашу церкву. Мурована, з гарною струнокою банею. Та невеличка. По селах є більші церкви.

Стояла отвором. Входжу. Внутрі виглядає ще значно менша ніж зовні. Гарна камяна колірова долівка. Гарна проповідальниця в формі судна. Церква немальована. Вікна без вітражів. Якби були вітражі, бодай у тих вікнах, що близько вівтаря, то се витворювалоб настрій значно лучший для скуплення духа й побожного розважування. В церкві нема нікого, бо се буддень. Наші місцеві люди в часі сезону заняті: одні служать по віллях літників (тих віл є тут тут 160), инші пильнують своїх домів. Через те навіть в неділі і свята мало їх приходить до церкви. В часі сезону нема також руху в наших місцевих орґанізаціях. А є їх тут кілька: Кооператива (спож., коло 100 членів), „Сільський Господар", Коопер. Стефчика (коло 300 чл.), Кружок Рідної Школи, Союз Українок (коло 70 чл.), „Просвіта" (будує гарний дім).

Наша парохія в Трускавці має всего коло 2.000 душ.

Вийшовши з церкви, побачив я на цвинтарі якогось старого чоловіка й розговорився з ним. Питаю його, чи не знає, де тепер о. парох?

— Поїхали до Епископа.

— А не знаєте, чого?

— Мабуть, каже, в справі віри.

— Якто „в справі віри"?

— Бо то, каже, і не кождий священик „реґурально" вірує, а є й такі, що вірують „нереґурально..." Тому всі вони їздять до Владики в справі віри.

— А знаєте, до котрого Владики і де відси треба їхати в церковних справах?

— Того вже не знаю, каже старий.

Зате дуже добре знав історію останних парохів і їх дітей. А на кінці попросив, щоб йому принести склянку водиці з жерела „Нафтусі", бо туди людей не пускають, треба гроші мати.

Цікаво, чи вимовив собі давний парох, що відступав „Нафтусю", бодай право набрати з неї води для себе і для свого дому. Мабуть ні.

І ще поінформував нас старий, що коли о. парох є вдома, то править кождого дня рано Службу Божу і що співана Служба Божа відбувається в неділю о год. 10.

В найблищу неділю пішли ми (з нами й деякі Поляки з „Ґражини") на співану Службу Божу до нашої церкви. Наших людей з народа дуже мало. Жінок начислив я зразу 20, потому ще троха надійшло. Мущин і половини того не було. Молоді майже зовсім не було, тільки троха дітей з родичами. Лавки заповнили переважно літники, гості. З книжечкою до молення запримітив я на всю церкву одну одиноку особу, якусь паню, недалеко від мене. Я підійшов блище неї, щоб заглянути до її книжечки й переконатися, чи вона наша. Книжечка була — польська.

Щойно потому запримітив я ще дві особи, що молилися з книжечок. Та я не міг переконатися, чи се були наші люди.

До св. Причастія приступила одна жінка.

З молоді запримітив я студентку в аксамітній студ. шапочці. Мабуть наша. Вийшла серед Богослуження. Польки з „Ґражини", що прийшли до церкви, були до самого кінця співаної Служби

мнявся і старався ту справу звести — до жарту.

Наслідком ширення деркачівської кирині Т-во „Відродження” у Львові мусіло дати оповістку в усіх українських часописах, не оминаючи „Українських Вістей” і „Батьківщини”, до яких причепився п. Деркач, щоб суспільність мала повне довіря до п. Ломаги. По тім виясненню п. Деркач почав ширити диверзії, щоб не слухати п. Ломаги, що алькоголь шкідливий, бо він (Деркач) як студент II р. медицини знає, що алькоголь пожиточний для людського орґанізму, — хоч так говорить мочиморда - алькоголік.

Тут треба прилюдно зазначити, що п. Деркач не є студентом медицини, бо навіть не має скінченої цілої 7 клясової вселюдної школи. (Ходив до II кл. ґімн. старого типу).

Тому два тижні здемаскував п. Деркача п. Ломага прилюдно у філії „Просвіти” в Станиславові, закидуючи йому, що працює на ліво й право. От є рівночасно аґентом „Дністра” і має звязки з комуністами, спеціяльно з бл. п. „Голосом Покуття” з Коломиї. Звязки ті не перешкодили йому впхатися на кольпортера протикомуністичної „Дешевої книжки”. П. Деркач сходиться з 105% націоналістами тай співпрацює з теж націоналістами з Ф. Н. Є. Рівночасно в загадочний спосіб має безпосередній контакт з польською Кат. Акцією, а головно з „Rycerzem Niepokalanej”. (Свідків цего факту можемо подати). По здемаскуванні делеґатом „Відродження” всі думали, що п. Деркач не буде пхатися до українського зорґанізованого життя. Яка помилка! Воно якраз навпаки сталося; п. Деркач не від нині уміє получити в собі в подиву ґідний спосіб всі контрасти й бути рівночасно аґентом всіх взаїмно поборюючих себе напрямів. Отже яке диво, що кольпортуючи катол. пресу, рівночасно обкидує духовенство словами, яких повторити не можу.

На цьому місці запитуємо Хвальну Редакцію місячника „Місіонар” в Жовкві, чи правдою є, що цей пан і там співпрацює. Загально говорять, що п. Деркач є висланником комуністичного Народного Фронту й ділає по всім директивам комінтерну. (На тім наші конкретні інформації про особу і діяльність п. Деркача далеко ще не вичерпані...).

Володимир Ренер.

Станиславів, дня 21. VII. 1936 р.

Комуністи без маски

Всі европейські ґазети розписуються богато про звірства комуністів в Еспанії. Втікачі оповідають страшні річи. Один французький промисловець, власник фабрики в Барсельоні, бачив як комуністи носили на баґнетах голови замордованих офіцирів. Не щадили ні жінок, ні старців, ні дітей. Молоденькі 14, 15 літні комуністи особливо кровожадні і безмилосердні. Міліціянти вбираються в літурґійні ризи і танцюють як на маскараді. В Барсельоні червоні замкнули кілька монахинь в горіючім костелі і вони там згоріли живцем. Ватиканський орґан „Оссерваторе Романо” з 28 м. м. широко описує звірства соціял-комуністів у Барсельоні в статті п. з.: „Мордують священиків, підпалюють церкви, руйнують монастирі.” Ті звірства насувають головно два висновки. Передовсім перша наука, що т. зв. умірковані революційні рухи все кінчаться оргією розбурханих найнизших інстинктів в людей позбавлених стриму віри і релігії. Так було підчас французької революції. В Росії керенщина допровадила до большевизму. Те саме діється тепер в Еспанії. З Мадриду приходять вісти, що соціялістичний президент і правительство вже в руках комуністів, що „еспанський Ленін” Лярґо Кабаліеро вже пан положення. Друга наука з еспанської революції та, що не можна поминути релігії в стремлінню до направи суспільних відносин. Криваві події в Еспанії ще раз доказують, що де перестає ділати стрим сумління, там не лишається ніщо з „культури” і „цивілізації”.Барсельона се один з послідних остережних сиґналів. Коли люди 20 століття палять живцем своїх ближніх (в додатку тої самої нації), коли обносять їх голови на баґнетах, коли розривають на кусні і збещещують їх тлінні останки — то се грізна осторога, що всі суспільні направи кінчаться хаосом і злочином, коли не оглядаються на Бога. (КАП).

Чудесне уздоровлення в Люрді

Лікарська комісія в Люрді ствердила нове чудесне уздоровлення. Сестра Марґарета, французька монахиня згромадження Авґустіянок, хорувала довго на запалення очеревної. До тої недуги прилучилася туберкульоза. Сестра Марґарета поїхала до Люрду і просила Матір Божу о уздоровлення. Дві пані зі шкотського паломництва занурили сестру Марґарету в чудесну воду. І сталося чудо. Рана в боці нагло зникла і хора зовсім виздоровіла. Лікарі ствердили, що се явище не дасться пояснити законами природи. Сестра Марґарета лишилася в Люрді доглядати хорих з вдячности за своє чудесне уздоровлення. (КАП).

Відозва литовських офіцирів

З Ковна звідомляють: Офіцири, що брали участь у повстанні Вальдемараса в 1934 р., вислали з вязниці отсю відозву до литовського народу: Литва в небезпеці, в краю панує анархія! Не було ще в нас такого, щоб сусід підпалював сусіда, а горожани стинали телеґрафічні стовпи, палили мости, нищили добро держави. В краю ширіться страшна недуга. Хто тому винен? Думаємо, що в нашу суспільність вдарила филя терору і то зі сторони „правного правительства Сметони”. Скомпромітоване правительство уживає брудного большевицького способу — террору і виводить весь край з рівноваги. Брехня, провокація і поліційний террор се щоденне явище, як і масове розстрілювання людей і переповнення вязниць. Правительственна преса під опікою пів-інтеліґента міністра внутрішних справ робить своє. Та анархія може довести наш край до того, що він знайдеться в чужих руках. Не беремо на себе відповідальности за долю Литви і кличемо: „Закровавлені руки Сметони — геть від Литви!”

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Божої. А були між ними й такі, що не вийшли з церкви перед кінцем Богослуження, хоч вийшли скорше ті Українці, що з ними прийшли. Словом, є замітна ріжниця між вихованням польської інтеліґенції й нашої. *)

На хорі співали весь час. Деякі голоси дуже чисті і гарні.

На другий день рано, в буддень, пішов я до костела. Там обсаджені були всі місця в лавках що до одного. Орґани ґрають. В публиці часто видно людей, що моляться з книжечок. Буквально що кілька мінут дзвінок: то виходить новий священик до Служби Божої. Розуміється, вівтарів цілий ряд. „Східняки”, що пропаґують лиш один вівтар в церкві, згори мусять програти в суперництві з західним звичаєм кількох вівтарів в кождій церкві. Річ ясна, що такі численні Богослуження в трускавецькім костелі можливі тільки тому, що тут буває в літну пору богато р.-кат. священиків і богато літників. Наших священиків всего кілька й відправляють вони мабуть всі (крім пароха) в капличці Сестер Служебниць. Чому бодай два-три не відправляють у нашій церкві? Я питав про те о. пароха. Відповів, що се переважно священики з інших дієцезій, йому не випадає звертатися до них, щоб ходили правити що дня до церкви, а вони самі не зголошуються, мабуть тому, що їм у капличці вигідніше.

В містечку крім українського надпису на нашій кооперативі й може ще якогось бачив я виключно польські надписи. Всі плякати й афіші також в польській мові. Раз тільки запримітив я десь плякат „Українських Вістей”. Ґазети на вулицях і в льокалі „Руху” продають польські й жидівські. Є варшавські, є львівські, є краківські. За весь час мого побуту в Трускавци не запримітив я не то щоб десь продавали українські ґазети, але щоб хтось з наших бодай читав ґазету в своїй мові. **) Та українську мову між літниками, що ходять пити „Нафтусю”, чув я нераз. Значить, наші люди є й тут, між тими, що можуть собі позволити на зовсім не дешеве трускавецьке лічення, — але своєї ґазети в своїй мові вони або не читають, або соромляться прилюдно її показувати. Та факт, що говорять голосно по українськи, не свідчивби про стид. Отже треба приняти, що таки не відчувають потреби свого печатаного слова — й ніякого печатаного слова: бо в руках тих, що говорили по українськи, не запримітив я й польських ґазет. А Жиди явно читають свої ґазети. Навіть жидівські жінки і дівчата. І домагаються скрізь своїх ґазет — і в польській мові („Хвіля”, „Наш Пшеґльонд”) і в жарґоні. Всюди їх видно, як читають.

Цікаво, що й у руках Німців зі Шлезька (а є їх тут досить) не бачив я ні разу німецьких ґазет. Одній знакомій пані зі Шлезька показав я раз німецьку ґазету, яку я одержав. Питала потому пару разів, чи не маю ще німецької ґазети, але не спровадила собі. Як відомо, Німці належать до народів, що асимілюються дуже скоро, мабуть ще скорше ніж ми. Та вони мають дві свої держави. З них одна, як відомо, дуже могутна. Отже їм асиміляція не така страшна як нам.

У місцевій випозичальні книжки виключно польські й німецькі. Оден з наших літників питав, чому нема українських.

— „Nikt nie żąda.”

А наших інтеліґентних літників перейде тут за сезон не так знов мало, щоб не могли вимогти спровадження

*) Третої неділі запримітив я в нашій церкві в часі співаної Служби Божої таку сцену: Якийсь великий і товстий мужчина приблизно що 10 — 15 мінут старався спонукати панну, що з ним прийшла, щоб уже вийшла. Вона за кождим разом відмовляла й видержала до кінця Богослуження. Я був цікавий довідатися, чи вона наша, чи Полька. Отже по виході з церкви маневрував я так, щоб бути близько: говорили по польськи...

**) Коло нашої церкви раз на тиждень продають релігійний тижневичок для народа „Христос наша сила”.

Покажчик змісту

перших девятьох річників „Нової Зорі“*).

Дівочий Інститут в Перемишлі (Виділ простує допис з 579 ч. „Н. З.“) 604 Ѳ Антін Кругельський: Відповідь на „Темну мраку“ (варшав. „Слова“) 607-609 Ѳ о. Іван Козуб: Спростування (допису в „Гром. Голосі“) Н 606 Ѳ Під веселую хвилину (гумористична полеміка) 612,616 Ѳ Священник з Львівської Архідієцезії: Злобна провокація („Комара“) 616 Ѳ о. М. К.: Дивна поява (В. Харкевич боронить православних) Н 617 Ѳ (ПКН): Про нігілістичний фейлетон (М. Рудницького в „Ділі“ проти „Рідної Мови“) 620 Ѳ Перцоквітневі жарти. Найслабші в „Ділі“, найліпші в „Меті“ Н 624 Ѳ Демаґогія на всі фронти („Діла“). А. Ч.: „Бить съ разборомъ... (полеміка проти Як. Т. з „Діла“ на теми гетьманського руху) 617 Ѳ Відповідь „Ділу“ Н 619 Ѳ А. Ч.: Найбільше диво (Москалі й укр. щоденники проти пропаґатора укр. самостійности) 622 Ѳ Вшехпольська „Характеристика“ Преосв. Григорія й „Нової Зорі“ 632 Ѳ Найпустіша ґазета („Наш Прапор“) Н 642 Ѳ о. Д. Ступак: Послання галицьких Владик в світлі православної критики 647, 649.

XXIV. НЕКРОЛЬОҐИ.

Мальвіна з Лежогубських Авдиковська 766 ѲХристя Алчевська 606 Ѳ Іван Бабій 754 Ѳ о. Омелян Барановський 287 Ѳ о. Карло Бардин 579 Ѳ о. Михайло Баричко 212 Ѳ о. Мітрат Александер Лешкович Бачинський 641 Ѳ о. Корнилій Лешкович Бачинський 702 Ѳ о. Павло Лешкович Бачинський 360 Ѳ о. Пралат Емануїл Бігарій 780 Ѳ о. Е. Білинкевич 356 Ѳ Василь Білецький 413 Ѳ о. Микола Благий 760 Ѳ о. Ізидор Бобикевич 514 Ѳ Др Омелян Борис 219 Ѳ Юрій Боюк 231 Ѳ Ґригорій Бучко 724 Ѳ Карло Ванчицький, ем. управ. школи 215 Ѳ Михайло Вашкевич 287 Ѳ о. Нестор Величковський 633 Ѳ о. Теодор Величковський 502 Ѳ о. Діонізій Равич-Венгриновичь 646 Ѳ Остап Весоловський, радник окр. суду 220 Ѳ о. Роман Височанський 752 Ѳ Жертва терору /Степан Кошинець Витвицький, дяк з Кальної/ 315 Ѳ Ґенерал Осип Вітошинський 495 Ѳ о. Антін Войтіховський 595 Ѳ И. Н.: Посмертна згадка /о. Антоній Войтіховський/ 600 Ѳ о. Іван Волосянський 330 Ѳ о. Омелян Гавриш/к/о 586 Ѳ о. Йосиф Ганкевич 658 Ѳ Др Іван Ганкевич 590 Ѳ о. Ізидор Ганкевич 591 Ѳ Юліян Гарух 393 Ѳ Український винахідник, інж. Юрій Гасенко 637 Ѳ Ольга з Колянковських Гірнякова 233 Ѳ Філярет Гладилович 633 Ѳ о. Володимир Глинський 348 Ѳ о. Ізидор Глинський 430 Ѳ Лев Гнатишак 634 Ѳ Анна Горечко 564 Ѳ о. Степан Городецький 194 Ѳ Кс. Кароль Гриневецкий 232 Ѳ о. Омелян Гриневецький 241 Ѳ о. Юліян Гумецький 644 Ѳ о. Даміян Гура 219 Ѳ о. Іван Гургаль 291 Ѳ о. Володимир Держирука 581 Ѳ о. Др Діонізій Дорожинський 350 Ѳ о. Сильвестер Дрогомирецький 632 Ѳ о. Антоній Дигдалевич 627 Ѳ о. Софроній Дякович ЧСВВ 750 Ѳ Сергій Єфремов (А. Ч.) 678 Ѳ Проф. Данило К. Заболотний, голова УАН 304 Ѳ Роман Заклинський 422 Ѳ о. Вячеслав Евген Збудовський 267 Ѳ Др Мирослав Здерковський 211 Ѳ о. Александер Зубрицький 524 Ѳ Гнат Житецький 232 Ѳ Петро Жуківський 439 Ѳ Осипа з Нарожняків Івасик 114 Ѳ о. Роман Ісайчик 355 Ѳ о. Анастазій Калиш 371 Ѳ о. Володимир Карачевський 554 Ѳ о. Михайло Карпяк (Посмертна згадка) 407 Ѳ Амалія з Курбасів Кархутова 198 Ѳ о. Др Спіридіон Кархут 421 Ѳ о. Евстахій Качмарський 530 Ѳ Теодор Олександер Кирилович, студ. богосл. 212 ѲЛев Кликайло 233 Ѳ о. Михайло Клюк 751 Ѳ Олена з Герасимовичів Ковальська 217 Ѳ о. Филемон Ковальський 414 Ѳ Др Роман Ковшевич 516 Ѳ о. Теодор Козак 624 Ѳ Орест Єремія Козловський 287 Ѳ Ілля Кокорудз 639 Ѳ о. Анатоль Кордасевич 220 Ѳ о. Володимир Коритовський 701 Ѳ др. Іван Кос 210 Ѳ Лідія з Копистянських Кос 231 Ѳ Михайло Коцюба 493 Ѳ о. Микола Кравців 754 Ѳ Михайло Кревецький, б. міністр фінансів 273 Ѳ о. Зиновій Кузьма 783 Ѳ Др Олександер Кулачковський 213 Ѳ о. Климент Кульчицький 512 Ѳ Др Іван Куровець 435 Ѳ Др Василь Лаґола 233 Ѳ Константина Лакович ЧСВВ 750 Ѳ Олімпія з Горникевичів Левинська 270 Ѳ Лев Левицький, судов. радник 184 Ѳ о. Лев Левицький 229 Ѳ о. канонік Лев Левицький 417 Ѳ о. Михайло Левицький 416 Ѳ о. Софрон Левицький 536 Ѳ Володимир Леонтович 695 Ѳ о. Йосиф Логинський 565 Ѳ о. Мелетій Матей Лончина ЧСВВ /о. М. Каровець ЧСВВ/ 683 Ѳ Кость Лоський 679 Ѳ о. Володимир Лотоцький 325 Ѳ о. Корнило Лотоцький 417 Ѳ о. Ярослав Лукавецький 704 Ѳ о. Лучечко Петро 438 Ѳ Ольга з Соневицьких Лушпинська 773 Ѳ Др Остап Макарушка 490 Ѳ о. Володимир Малащук 580 Ѳ о. Евген Мальчинський ЧСВВ 730 Ѳ о. Лев Манько ЧСВВ 409 Ѳ о. Стефан Мацюрак 709 Ѳ Володимир Медицький 666 Ѳ Олексій Мельникович 724 Ѳ Филемон Метелля 601 Ѳ о. Олександер Миронович 295 Ѳ Брат Йосафат Мицак ЧСВВ 663 Ѳ о. Корнило Монцібович 234 Ѳ о. Михайло Мрозовський 309 Ѳ Борис Мурій 454 Ѳ о. Лев Наклович 288 Ѳ о. Олексій Наливайко 777 Ѳ о. Андрій Небожук 358 Ѳ о. Лев Несторович 647 Ѳ Іляріон Огоновський 254 Ѳ о. Андрій Одіжинський 420 Ѳ о. Михайло Олексин 300 Ѳ о. Олексій Очабрук 303 Ѳ о. Василь Павула 415 Ѳ о. Юрій Падох 305 Ѳ о. Осип Петрашкевич 606 Ѳ о. Володимир Петрик 417 Ѳ Проф. Олексій Петров 500 Ѳ о. Володимир Підсонський 415 Ѳ Віктор Піснячевський (А. Ч.) 678 Ѳ о. Ігнатій Плешкевич 633 Ѳ о. Ґіполит Сас Погорецький 780 Ѳ о. Матей Попович 413 Ѳ о. Іван Порайко 494 Ѳ о. Льонґин Порубальський 265 Ѳ Михайло Приставш 233 Ѳ о. Лев Пясецький 682 Ѳ о. Франц Рабій 637 Ѳ Юлія з Несторовичів Рабій 259 Ѳ о. Іван Рогужанський 413 Ѳ о. Ксенофонт Роздольський 210 Ѳ о. Іван Рудницький 208 Ѳ о. Іван Рудович 261 Ѳ Др Микола Сабат 360 Ѳ Брат Евсевій Сай ЧСВВ 741 Ѳ Олексій Саляк 582 Ѳ о. Іван Сатурський 707 Ѳ о. Микола Селезінка 637 Ѳ о. Володислав Сельський 791 Ѳ М. Б.: Від приятеля /про бл. п. о. Івана Сенишина, міс. в Аргентині/ 187 Ѳ о. Іларій Січинський 196 Ѳ о. Лукіян Січинський 339 Ѳ о. Дмитро Склепкович 647

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 799, 829, 843, 845, 847, 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 873, 920, 922, 924, 927, 934, 937, 942, 946, 950, 952, 956.

Св. Отець до Американців

Св. Отець приняв недавно на послуханню католицького епископа М. Ґаляпера з Дітройту в Злучених Державах Півн. Америки. Папа розпитував еп. Ґаляпера про життя американських католиків і заявив при тім м.і.: В обличчі подій, що трівожать тепер світ, дуже тішимося тим, що американський нарід привязаний так сильно до мира і що американські католики відзначаються сильною вірою та послухом Апостольській Столиці. Надіємося, що Америка відзначиться як край спокою серед сучасного неспокою і замішання, буде шанувати людські права та потрафить розвязати спірні справи голосами, а не кулями.

Католицька Церква

вратує людство від хаосу.

В Парижі відбулися недавно наради т. зв. Суспільного тижня. В нарадах взяли участь: апостольський нунцій в Парижі архиепископ де Валері, 4 кардинали і 20 епископів. Радили над крізою сучасної цивілізації. Ряд католицьких теольоґів, фільософів, соціольоґів і суспільних діячів представив проблему відношення цивілізації до релігії й моралі. Французька ґазета „Еко де Парі“ писала з приводу тих нарад: „Католицизм був животною силою продовж 20 століть і впливав та впливає додатно на співжиття ріжних цивілізацій. Католицизм се одинока сила в сих часах, що може вратувати людство від хаосу.“ (КАП).

Кілько в світі Жидів

Жидівський статистик др Ервін Равіч оповістив недавно циферні дані проскількість Жидів у світі та їх розміщення на поодиноких континентах і в окремих державах. У світі живе тепер 16,291.700 Жидів. З того в Европі живе 9,736.000, в Америці 5,031.000, в Азії 936.000, в Африці 560.000 та в Австралії 28.700. З европейських держав найбільше Жидів має Польща, бо аж 3,170.000. Совітський Союз має 2,170.000, Ромунія 1,050.000, Угорщина 440.000, Німеччина 400.000, Чехословаччина 380.000, Анґлія 340.000, Франція 230.000, Австрія 189 тисяч, Італія 52.000, Еспанія 8.000 і т. д. Цікаві дані також про приріст жидівського населення. 1850 р. було 4 міл. Жидів, 1880 р. 6 міл., 1900 р. 10 міл., а тепер 16,291.700.

українських книжок. На се треба, щоб 5—6 Українців на початку сезону зажадало разом українських книжок — і щоб се повторилося кілька разів, а книжки напевно будуть.

І так може бути в цілім світі. Нпр. кожда бібліотека Карнеґія в Америці закупилаб сотки українських книжок, якби наші товариства зажадали того. Та ще не було такого „випадку“. Наші люди як свого часу оповістили „нейтралітет“ супроти большевицьких окупаційних банд, що займали Україну, так консеквентно скрізь зберігають „нейтралітет“ і супроти чужого письменства, що своїм впливом заливає їх душі і їх доми — і супроти свого письменства. І так поводяться скрізь. А держави своєї хочуть... ***)

З культурних появ інтересні тут вистави образів краєвих малярів. Ті вистави уряджені в ресторанах і пенсіонатах, внутрі і знадвору. Образи є й зовсім ґарні. Тай не дорогі. Можна купити не злі річи і по 18 — 20 зл. Чи богато є покупців, не знаю.

Життя тут не дешеве. Чому? Мабуть задля високих податків, бо селянські продукти прецінь страшенно й неімовірно дешеві. А тут ціни в пенсіонатах — середних коло 6 зл. денно, в лучших коло 12 зл.

Купелі також дорогі. Дорощі ніж у Карльсбаді. Нпр. одна купіль в солянці I кл. з ґазом 7 зл. 10 сот. (5.50+1.60), в сальонці ще 1 зл. більше. А ванни (в I. кл.!) лучаються старі. Купіль у II кл. 4.50 і 1.50 за ґаз, разом 6 зл. Купіль у III кл. здається 3.50 і 1.50, разом 5 зл. Боровина одноразово 7 зл. (повна ванна, бо є й на пів і на ноги). Дороще ніж у Карльсбаді. За випозичення купелевого плаща на оден раз — 1 зл. Отже лучше купити собі такий плащ, бо він коштує 20 зл.

Ті, що приїхали сюди на кошт Суспільної Обезпечальні, не платять за купелі нічого.

Приписи в купальні гострі. Нпр. хто спізниться 15 мінут до купелі, той уже не дістане купелі й надармо ходитиме, щоб йому дали білет на іншу купіль. Чому, трудно зрозуміти: бо йому прислугує право уживати кабіни цілу годину, а купіль приписують лікарі на 12 — 15 мінут (довше купатися в солянці невказано). Отже чому йому не вільно спізнитися нпр. пів години? Таж роздягання треває коло 5 мінут. Але годі— такі приписи.

Крім того є загрози, що хто в порозумінні зі службою надужиє купелі, того заскаржиться до суду. А як він дійсно не розуміє польських надписів? Також відповідатиме судово.

Ніде ні одного надпису в українській мові — на українській землі — і на ґрунті, який українська парохія відступила, можна сказати, задармо! Бо що значить 250 зл. річно за „винайм“ такої „Нафтусі“ і сусідних ґрунтів?

В кабінах випечатано, що солянка в сих купелях далеко сильніша ніж в інших. І так у Баден-Бадені має вона 0.6% соли, у Вісбадені 1.2%, у Кіссінґені 3.1%, у славній на ввесь світ купелевій місцевости Бад-Галь 3.6%, у Цехоцінку 5.7%, в Рабці 7.1% — а в Трускавці аж 23.1%. Вона справді сильна. Тому перетягати приписаний лікарем час купелі в такій сильній солянці очевидно небезпечно. А я знаю такого нашого сильного чоловіка, що сидів у тій міцній купелі за кождим разом майже годину — і ніщо йому не пошкодило! Ми фізично дійсно сильне плем'я. Коби ще так Господь розуму трохи додав, то булоб дуже добре... А. Ч.

(Далі буде).

***) Зацікавлений впадаючим в очи браком української преси у Трускавці, написав я відси до Адміністрації „Н. Зорі“ і „Правди“, чи передплачує тут хто ті ґазети. Наспіла відповідь, що в книгах адм. тих двох ґазет нема сліду, щоб колинебудь передплачувано. А прецінь був час, коли „Н. Зоря“ і „Правда“ були навіть одинокими в нас католицькими ґазетами. І не було їх тут, у такій гр.-катол. парохії, де люди ще розмірно скорше мають ґріш ніж деинде... Цікаво, кілько инших ґазет іде.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Свято Пресв. Серця Христового для дітей в Жовкві. У величавім святі Пресв. Серця Христового в днях 19—21 червня не могли взяти участи малі діти задля великого натовпу людей з далеких сторін. На свято прибуло богато тисяч людей. До св. Причастя приступило в тих трох днях 15 тисяч осіб. Для дітей уладжено те свято в неділю 5-го липня ц. р. Чому, спитає може дехто, уладжено те свято другий раз? На се відповім, що діти таксамо члени Церкви як і старші, діти належать ще більше до Пресолодкого Серця Ісусового як старші, що вже може й забули на те Пресв. Серце ...а діти так щиро бажають бути в злуці з тим Пресв. Серцем. В суботу відбулася сповідь для дітей. В неділю рано приступили всі до св. Причастя. Пополудні відбулася торжественна процесія зі св. Тайнами з церкви на ринок. Який гарний був вид дітей, що йшли в процесії після парохії! Було їх понад 2.000, всі повбирані в гарні народні строї (з декотрих сіл як прим. з Вязової і таксамо з других виступили всі в однакових строях, не якихось вишуканих, але в своїх сільських). Йшли діти коло свого Пана й Царя мов маковий цвіт. А з якою повагою вони ступали! З якою побожністю! Не одному в очах закрутилася слеза на вид того гарного дороста. Се справді надія нашої будучности, нашої колись слави! А слави тому, бо той доріст ступав коло Христа. Дивилися на свої діти тати й мати та чужі, а в серці повставала думка: чому то нас не вели колись так наші тати й мами, чому нас ніхто так не вчив, не вів нас в той спосіб до Ісуса Христа? По процесії відбулося на церк. подвірю посвячення дітей Ісусови. Діти з побожністю повторяли за священиком слова посвяти. Старші за ними повторяли ті самі слова, а радість невимовна панувала в душах усіх, на вид тих дітей, що віддавалися Ісусови. По посвяті відбулася на подвірю церкви діточа академія в честь Пресв. Серця Христового. Діти співали й деклямували в честь Пресв. Серця. Раділи діти, що й вони могли щось показати, чимсь повеличатися, чимсь прислужитися Христови. А ще більше раділи їх тати й мами. А також раділи старші, що придивлялися тому торжеству дітей. Нарід, що має таких дітей, не загине. Христос переведе той нарід серед пустині безпадійности, серед лютих ворогів до кращої будучности, до обіцяної землі... і засяде той нарід до застеленого стола, на котрім будуть видніти сі милі й любі страви: слава, честь і добро, бо щасливий той нарід, котрого паном Бог його! — М. К.

Великий Святоспаський Відпуст відбудеться в Раві Руській на Преображення Господнє 19 серпня. В тім дні в год. 10 рано Преосв. Йосафат Коциловський відправить Архиєрейську Службу Божу. Від ранку відбуватиметься слухання св. Сповіді. З усього равського деканату прийдуть численні процесії.

Чин Францішканів оснував св. Францішок з Асижу 1209 р. тільки з двома товаришами. Тепер Чин має понад 24.000 членів у 104 провінціях.

Ширення православя в Індії. Православна Інформація Пресова пише, що в Індії сподіються навернення на православя 500.000 монофізитів. Тепер в Індії веде місійну діяльність православний епископ Дмитро з Манджурії. Від 5 літ працює там російський монах о. Андронік.

„Епископом Північних Вітрів" називають в Канаді старенького епископа Брейната. Він вже 45 літ займається душпастирською працею в північній Канаді. Богато тисяч кільометрів зробив він пішки, саньми або лодкою. Тепер католицька орґанізація МІВА в Німеччині подарувала старенькому епископови літак.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРОТИКОМУНІСТИЧНЕ ВІЧЕ відбулося недавно в м. Підгайцях. На вічу було поверх 600 селян і селянок. Реферати про комуністичну небезпеку виголосили Дм. Паліїв і С. Волинець зі Львова. Після віча відбулася дискусія.

НАЧАЛЬНИЙ ВОЖД польської армії ґен. Ридз-Сьмігли виголосив промову в Познані. В ній заявив м.і., що армія се моральний центр суспільности.

БЕЗСОРОМНІСТЬ МОСКВИ. „Нає Ціріхер Цайтунґ" в ч. 1310 звідомляє, що указом з Москви знесено в автономних республиках навіть без запитування їх два важні комісаріяти: справедливости і здоровля. Функції їх обняли уряди в Москві.

В НІМЕЦЬКИХ ФАБРИКАХ ЗБРОЇ зорґанізовано спеціяльну фабричну поліцію. Її головне завдання поборювати страйки і саботажі.

АВСТРІЙСЬКИЙ КАНЦЛЄР Шушніґ виголосив промову на конґресі „Пакс Романа" в Кляґенфурті. Він заявив м. і., що австрійські націонал-соціялісти ставляться ворожо до ідеї вільної та незалежної Австрії. Тому з ними неможлива згода.

ВЕЛИКІ ІТАЛІЙСЬКІ МАНЕВРИ відбудуться с. м. в північній Італії.

ФРАНЦУЗЬКИЙ СЕНАТ ухвалив проект амнестії для політичних вязнів.

ФРАНЦУЗЬКІ ВЛАСТИ придержали 4 англійські літаки на летовищі в м. Бордо. Летуни заявили, що летять до Лісбони в Португалії. Та французькі власти підозрівали, що літаки призначені для еспанських повстанців. На інтервенцію англійського амбасадора в Парижі французькі власти дозволили літакам вернутися до Англії.

БЕЛЬҐІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило вивозити зброю й амуніцію з Бельгії до Еспанії.

В МАДРИДІ правительство народного фронту зареквірувало друкарні всіх правих часописів і видає під давними назвами ґазети лівого напрямку.

В КАТАЛЬОНІЇ ліве правительство зареквірувало всі церкви і монастирі та примістило в них санаторії, лічниці, школи і т. п.

ЕСПАНСЬКІ ПОСЛИ в Берліні, Римі, Ризі, Будапешті і в столицях деяких полуднево-американських держав подалися до димісії в звязку з повстанням в Еспанії. Загалом подалося до димісії коло 50 еспанських дипльоматів.

ПРЕДСТАВНИК ЕСПАНСЬКОГО ПОВСТАНЧОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА в Парижі повідомив урядово французьке міністерство закордонних справ, що в м. Бурґос в Еспанії повстало правительство під назвою „Юнта Дефенза Національ". Таку саму ноту вислало повстанче правительство до Англії.

ПОРТУҐАЛЬСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Монтейро прибув до Лондону і відбув нараду з англійським міністром закордонних справ Іденом. Мін. Монтейро мав вияснити мін. Іденови, що перемога червоних в Еспанії небезпечна для Португалії і що Португалія хоче порозумітися з Англією в справі оборони Португалії перед червоною небезпекою.

ГРЕЦЬКІ ВЛАСТИ видалили з Греції ґен. Вегіб пашу, б. військового дорадника абісинського цісаря.

В АНҐЛІЇ в м. Гул дійшло до кровавих сутичок між фашистами й комуністами. Богато осіб ранених.

АНҐЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ВЛАСТИ рішили укріпити остров Кипр на Середземному Морі. На Кипр прибули визначні фахівці англійського летунства. Вони мають зробити топоґрафічні пляни того острова. Крім того прибув на Кипр начальний вождь англійських летунських сил маршал Брук з інжинірами-спеціялістами в будові летовищ.

АНҐЛІЙСЬКО - СОВІТСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ в справі заключення морського договору скінчилися. Підписання договору наступить в короткім часі.

ЛОНДОНСЬКА ПРЕСА повідомляє, що Німеччина підготовляє висилку нових військ до Надренії. Німецька преса заперечила правдивість тої вістки.

В АЛЕКСАНДРІЇ підписано анґлійсько-єгипетську умову в справі спільности анґлійських і єгипетських інтересів в Судані.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ РОСВЕЛТ прибув на днях до столиці Канади Квібеку. Се перший раз урядуючий президент Злучених Держав Півн. Америки зложив урядову візиту в Канаді.

АБІСИНСЬКІ ПОВСТАНЦІ заатакували недавно італійські відділи під Аддіс Абебою. В боротьбі погибло кількасот повстанців і богато Італійців. Італійські відділи відперли напад і взяли до неволі богато повстанців.

ПІВНІЧНО-КИТАЙСЬКІ ВІЙСЬКА здобули Кантон.

НОВИНКИ

Преосв. Няраді, Епископ крижевацький, приїхав до Галичини на 2-тижневий побут.

Процес за напад у Городку. Львівська прокуратура виготовила акт обвинувачення проти Миколи Лебедя, відомого з варшавського процесу, і А. Долинського за напад на почтовий уряд в Городку Ягайлонським 1932 р. Процес відбудеться в осени с. р.

Нефортунним анонсом називає „Новий Час" свій анонс, поміщений в ч. з 27 липня. Про него ми писали в ч. 57 (956) „Нової Зорі". „Новий Час" каже, що поміщення того анонсу на його шпальтах „завинив тільки й виключно недогляд". Дійсно радо приймаємо се до відома і вдоволяємося сим.

Увязнили священика. В Уневі, в монастирі ОО. Студитів, почав відбувати кару 9-місячної вязниці о. Петро Петриця, 65-літний парох села Токи, збаражського повіту. О. Петрицю засудили у звязку з відомими подіями підчас візитації Еп. Бучка в збаражськім повіті.

Почта в неділі і свята. Міністерство почт і телеґрафів Польщі оповістило розпорядок, щоб менші почтові уряди й аґенції видавали посилки адресатам також у неділі і свята.

Години принять в урядах. Премієр Складковский оповістив розпорядок, що в урядах обовязує однаковий час принять, а саме від год. 10 до 12. Замісцеві інтересенти можуть домагатися принятя поза означеними годинами. Тільки у скарбових урядах час принять треває від 10—13 год.

Податок від бензини знижено на 9 зл. від 100 кґ. Давніше той податок виносив 14 зл.

Число адвокатів в Польщі подає до відома Гол. Уряд Статистики. Є їх тепер 6.957 (422 більше ніж м. р.). Найбільше адвокатів у Львові, де на кождих 10 тисяч мешканців припадає 25.3 адвокатів, а в цілій державі пересічно лише 2.1. У Львові є 801 адвокатів, у Варшаві 1.326, в Лодзі 252, в Ченстохові 32, в Люблині 75, у Вильні 146, в Катовицях 97, в Познані 154, в Кракові 464 і т. д. Адв. аплікантів є 3.367, з того в окрузі львівської апеляції 1.482 (в самім Львові 474), у Варшаві 540, в Люблині 23, у Вильні 56, в Познані 57, в Кракові 382. Переповнення адв. у Галичині походить відти, що Українці й Жиди не мають тут доступу до урядів.

Гумор. — Учитель: Бачите, діти, в Африці є великі простори, де нема ніяких шкіл і діти не можуть там учитися. Отже, мої дорогі, на що ми повинні збирати гроші? — Діти щиро відповідають хором: На те, аби поїхати до Африки.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

„Папа з Ґетта" називається найновіша славна повість, писана в катол. дусі. Авторка її Німка, Ґертруда фон Лє Форт. Повість та переложена на кілька язиків, виходить на днях і в польськім перекладі.

Град величини оріхового яйця впав на днях у Брюховичах коло Львова.

В Зимній Воді к. Львова пес-вівчур загриз на смерть 5-літнього хлопця.

Нова скарбова палата має повстати в Тернополі. До тої палати належалоб 20 скарбових урядів, що тепер належать до Львова.

Над Рогатинщиною перейшла велика злива з перунами. У Воскресінцях перун вдарив у ґрупу рільних робітників і одного з них забив, другого поранив. Між Свистільниками і Дол. Липицею вода підмулила зелізничий шлях на просторі 80 м.

В Ходорові посвячено угольний камінь під районову молочарню.

Градові бурі перейшли на днях над повітами долинським і коломийським. В Сенечеві пов. Долина перун поразив 6 осіб. В кількох місцевостях упав град величини курячого яйця.

В Синевідську Вижнім вибухнув страйк робітників тартаків. Вони домагаються підвишки платень.

Нова почтова аґенція повстала в с. Блажів, самбірського повіту.

В м. Фриштак, ряшівського повіту, вибухла пошесть черевного тифу. Дотепер занотовано 100 випадків занедужань.

Дики розмножилися сильно в Кремянеччині на Волині. Вони роблять величезні шкоди в бараболях.

В м. Деражні, костопільського повіту на Волині, пожежа знищила 11 мешкальних домів з усіми хатніми річами. Шкоди є понад 100.000 зл.

У Варшаві вийшов в польськім перекладі IV-й том публіцистичних писань Леніна з рр. 1908—1914. Легко додуматися, хто се фінансує.

Суд Городський у Варшаві засудив на 3 міс. арешту Фрайдлю Равіч за те, що вона купивши на зазив поліції новий біло-червоний прапор, завісила старим мясо внутрі яток. („Час", ч. 210).

Сектярі в Польщі. До Варшави приїхав з Америки творець т. зв. польського „костела народового", Франц Годур. Тому що секта Годура в Америці розлетілась, Годур старається закріпити свої впливи в Польщі. Се не подобається іншому провідникові сектярів Фаронові, що вважає годуровців за небезпечних конкурентів, особливо в доходах. Головне жерело їх доходів се уділювання безправних розводів.

На Виленщині в с. Новій Вілейці викопано в лісі 25 людських кістяків та останки давної французької зброї. Комісія виленського університету ствердила, що се кістяки вояків армії Наполеона.

Гумор. — Учений під пралісом до фармера: Вибачте, але ви тут уже довше ніж я і може будете ласкаві сказати мені, як найбезпечніше перейти мені сей праліс? — Фармер: Найбезпечніше перебратися за льва або тигра. Тоді лев і тигр вас не зачіпить, а всі инші звірята матимуть перед вами великий респект.

Нову чеську ґімназію зачнуть будувати незабаром в Ужгороді на Закарпатті.

У совітських професійних спілках технічних працівників є ще понад 100 тисяч неграмотних.

В Москві на два і пів міліона мешканців є всего 400 таксівок.

Відкриття XI Олімпіяди в Берліні було дуже торжественне. В ньому взяли участь: канцлєр Гітлєр, всі члени німецького правительства, представники дипльоматичного корпусу майже всіх держав світа та понад 100.000 видців.

В олімпійських ігрищах в Німеччині бере участь 4.844 змагунів, в тім 4.505 мущин і 339 жінок.

В Мінхені, в костелі Єзуїтів, висвячено на священика князя Левенштайна. Молодий священик має обняти скромну парохію на селі в околиці Мінхену.

Ювилей св. Стефана на Угорщині. В Будапешті зорґанізовано комісію, що має підготовити на 1938 р. торжественні обходи з приводу 900-ліття смерти св. Стефана, короля Угорщини. М. ін. проєктують спільне засідання парляменту на підміських полях як за часів короля Арпада.

Летунську дослідну академію отворено в Німеччині. Академія має займатися дослідами у всіх ділянках воздушної комунікації. Провід академії обняв премієр Ґерінґ.

Комуністична партія Франції має 183.000 членів. З того в самім Парижі 21.000.

У Франції страйкує ще 30.000 осіб.

Париж має тепер 2,800.000 мешканців. Передмістя Парижа 2,120.000.

Французький комітет народної оборони рішив заложити інститут високих студій народної оборони, призначений для старшин ґенерального штабу та для цивільних урядовців, що студіюватимуть питання політичні, господарські й ин., оскільки вони відносяться до народної оборони.

В Атенах відбувся міжнародній конґрес здоровля університетської молоді. Протектором конґресу був наслідник престолу князь Павло.

Американська фільольоґічна академія установила надгороду в сумі 10.000 дол. для того Американця, що викажеться знанням 100 чужих мов.

Нову китайську азбуку на взір латинської уложив китайський учений др Єн. Нову азбуку введено вже в 500 школах і напечатано нею 400 томів творів китайських клясиків.

Гумор. — Добрий рахунок. — Учитель: Чому ти Івасю приходиш так пізно на мою лекцію. — Ученик: Я спізнився тільки 10 мінут, пане професоре. — Ти десять, другий десять, третий десять і вже є пів години.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали"

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу", які завдання читалень „Скали" і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей **в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.**

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·32—5.29, дол. канадійські 5.21—5.30.

Німецька марка 1.47 — 1.52, фр. франки 35.08, шв. франки 178.62 — 172.78, фунти стерлінґи 26.53 — 26.69, австр. шілінґи 99.00 — 98.00 чеські корони 19·80 — 20.20, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 4. серпня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.35 зол.
1 кг масла дес. експорт. в опакув.	2.40 „
1 л. молока	0.14 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.55 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 4. VIII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури І. кл.	1.05 зол.
Товщеві качки І. кл.	1.00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Князь Воронцов.
КОПЕРНИК: Чу-Чінґ-Чав.
МУЗА: Любовні маневри.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: На згарищах щастя.
СТИЛЕВЕ: Ніч на трансатлянтику.

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Ґолуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— вол., 1/4 стор. 90·— вол., 1/8 стор. 45·— вол., 1/16 стор. 25·— вол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— вол., 1/4 стор. 140·— вол., 1/8 стор. 70·— вол., 1/16 стор 35·— вол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 9 серпня 1936. Ч. 60 (959)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Св. Отець про конґрес „Пакс Романа".

Кардинал Пачеллі написав лист іменем Св. Отця до Преосв. Бессона, еп. Женеви, Льозанни і Фрайбурґу. В тім листі сказано про конґрес „Пакс Романа", що відбувся на днях в Австрії, м. ін. таке: Св. Отець дуже тішиться, що на конґресі присвячено так богато часу й уваги молитві, бо побожність се передумовина відродження християнських суспільностей. Новий конґрес стане могутним знарядом євангелізації великих мас людей, що працюють умово. Особливо тішиться Св. Отець тим, що на конґресі розглядали справу преси, кіна і радія. Се могутні чинники пропаґанди й виховання. Тому організатори конґресу слушно влучили до програми нарад справу тих великих середників апостоляту.

Як виглядатиме „автономія" Закарпаття.

„Нашъ Путь" в 148 ч. пише, що йому вдалося довідатися дещо близше про правительственний проект автономії Закарпаття. Той проект сильно обмежує права ґубернатора. Ґубернатор мавби право рішати у справах церковних, культурних і в декотрих незначних економічних. Він бувби цілком залежний від премієра, що мавби право в кождій хвилині змінити ґубернатора. „Нашъ Путь" пише з того приводу: „Коли сі вістки правдиві, то автономія рівнається зеру. У проекті ні словом не згадується про назначення виборів до сойму і про скликання сойму. Вповні оправдується наша думка про те, що та автономія не подібна ні до риби, ні до рака. Проти такого проекту автономії ми рішуче протестуємо і вестимемо завзяту боротьбу."

Перстень довкола Мадриду затіснюється.

На підставі інформацій з жерел повстанчих і правительственних положення в Еспанії виглядає ось як: Повстанці чимраз більше затісняють перстень облоги довкола Мадриду. Війська ґен. Молі посунулися кільканацять км. вперід. Північна армія одержала в останнім часі значні підмоги, головно з провінції Ґалісії, де повстанчі власти покликали до зброї всіх резервістів. Також південна армія має дістати підмогу з Цевти й Тетуану з еспанського Марокка. Коли прийдуть підмоги, повстанці зачнуть загальну офензиву на столицю. Положення в Мадриді стає дуже критичне. Брак значніших побід пригноблює організації „спільного фронту" і відділи правительственних військ. У провідних кругах „спільного фронту" устійнюється переконання про безнадійність положення. Одиноку надію покладають ліві круги на ділання правительственної фльоти, що намагається унеможливити переправу повстанчих військ з Марокка. Повстанча радіостація в Севіллі звідомляє, що з м. Замори вислано в напрямі на Мадрид більшу повстанчу колюмну. Вона має доповнити перстень повстанчих військ довкола Мадриду. Відділи сеї колюмни не стрічають ніде опору правительственних військ. До повстання прилучилася провінція Кастельон де ля Пляна. Також залога міста Валєнсії перейшла на сторону повстанців та заняла позиції довкола міста.

Що сказав повстанчий ґен. Моля.

Представник Німецького Інформаційного Бюра розмовляв на днях з провідником еспан. повстанців ґен. Моля. Він заявив м. і.: Повстання в Еспанії се реакція національних елементів проти соціялістів, комуністів та взагалі проти лівих. Повстанчі військові операції розвиваються пляново. Повстанці заскочені тим, що воєнна фльота і баскійські націоналісти заявилися за лівим правительством. Колиб не ті два факти, то повстанці булиб здобули Мадрид вже 26 м. м. Мимо великих труднощів повстанча команда концентрує війська з Марокка на іберійськім півострові. Коли повстанці здобудуть Мадрид, утворять директоріят з 5 генералів. Повстанчий рух республиканський.

Підготовка до позиційної війни в Еспанії.

Французька преса пише, що теперішне положення в Еспанії пригадує позиційну боротьбу з часів світової війни. Повстанці очікують на транспорти військ з Марокка, а особливо на транспорти амуніції. Також правительство доповняє запаси живности, зброї й амуніції. Воно удержавнило фабрики воєнного промислу, крамниці і магазини. В Мадриді нагромаджено великі запаси муки і збіжжа. Крім того правительство стягає до Мадриду вірні військові відділи, бо боїться, що міліція може не видержати евентуальної облоги столиці.

Яка буде нова правительственна організація в Польщі.

Польська преса пише, що нова правительственна організація, котру творить полк. Коц, не буде політичною партією. Се має бути ідеольоґічний табор, що буде спиратися на засаду: „нарід і держава". Нова організація буде називатися: „Обуз народово - паньствови". Вона буде більше ліва ніж ББ. Тези нової організації підчеркують дуже сильно конечність якнайскоршого переведення земельної реформи та запевнення державі впливу на господарське життя.

Бузьки прочули пожежу.

Мешканці с. Локниці на Поліссі завважили дуже цікаве явище. Недавно бузьки, що мали своє гніздо і молодих на даху дому, перенесли гніздо й молодих на сусідну стодолу. На другий день, по перенесенні гнізда, підчас бурі, що перейшла над Локницею, перун запалив дім, що на нім бузьки мали своє гніздо. Се вказує на дуже сильно розвинений інстинкт самозбереження в бузьків.

Закладайте католицькі бібліотеки!

Пашу і збіжжа, дорібок Вашої цілорічної праці обезпечіть негайно від огню в одинокому українському

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Хто винен?

З історії комуністичного руху.

Під такими двома наголовками печатає „Громадський Голос" більшу працю, з котрої певно зробить і відбитку. У 28-м числі „Гром. Голосу" попав у тій праці в історію комуністичного руху — ви мабуть не вгадаєте хто? Ану перервіть тут читання і подумайте собі ряд імен наших галицьких діячів. Вже? Отже правдоподібно нема між ними імени Преосв. Григорія Хомишина. А в „Гром. Голосі" є! І знаєте де? Між протекторами — комуністичного руху в Галичині... І чи не славні ґумористи з наших радикалів виробляються?

Та якже вони „додумалися" до такого висновку? А ось як:

„Пропаґанда — пише „Гр. Голос" — в користь большевиків, яку провадили знатні ундотрудовицькі провідники, не могла лишитися без відгомону в краю. Ми вже згадували, що на цім большевикофільськім становищі станула так звана „незалежна ґрупа" ундівсько-трудовицької партії. У цій ґрупі першу ролю грали святоюрські пралати й каноніки як о. Леонтій Куницький, о. Стефанович, відомий клєрикальний поет В. Щурат і ин. Вони фінансували пресу цеї ґрупи і в той спосіб грішми піддержували большевикофільську пропаґанду в краю"...

Сего „вступу" треба було „руським хлопам — радикалам" з „Гром. Голосу" на те, щоб могли прийти до такого висновку (згадавши ще їзду Д. Палієва до Харкова):

„Одним словом, уся (!) галицька буржуазна і клєрикальна інтелігенція того часу орієнтувалася явно на большевизм. Для заглушення совісти... ця дрібнобуржуазна інтеліґенція і духовенство виписували по своїх ґазетах комуністичні вигадки про якусь там „українізацію..." України, що то її провадять московські комісарі. (Тут цитат з „Діла"). ...Тоді найбільш загорілими пропаґаторами большевицької орієнтації були... клєрикали, так світські як і духовні... До тої ґрупи належав також проф. Кирило Студинський, відомий провідник польонофільської („християнсько-суспільної") партії. У тім часі він вступив до ундотрудовиків і був членом „Нар. Комітету" цеї партії... На львівськім ґрунті „розбивався" найбільше за большевицькою орієнтацією не хто інший, а сам проф. Олександер Барвінський, голова клєрикальної партії (християнсько-суспільної), що весь час стояла під покровом еп. Хомишина... Отож цей голова клєрикальної, хомишинівської партії, радник цісарського двора і член палати панів, на ріжних міжпартійних чи інших громадянських нарадах — дуже часто не зачинав (що за чудесний стиль! — „Н. З.") інакше своєї промови як такою фразою: „Ми, як революціонери, не можемо з тим погодитися"... Крім того він співробітничав отверто в часописі „Рада", котра найгостріше заступала тоді большевикофільське становище. Отвертим москвофілом був також проф. Іван Брик. Здається, що тих прикладів буде вже досить для того, щоб зрозуміти, що комуністичний рух мав у Галичині й на Волині прекрасне поле."

В Галичині нема такого чоловіка, який не знавби, що взаємини між Преосвященим Григорієм Хомишином з одної сторони, а о. пралатом Куницьким і о. Стефановичем взагалі ніколи не істнували, що о. Стефанович і в справах

обрядово-церковних належав до найбільш завзятих противників Преосв. Григорія та що діяльности тих священиків не можна класти на рахунок всього духовенства а вже хіба ніяким чином не можна її лучити зі станиславівським Владикою, — ні безпосередно, ні посередно, таким писанням, як те, що — мовляв — уся (!) клєрикальна інтелігенція орієнтувалася явно на большевизм. Сеж очевидна неправда. А щодо пок. Ол. Барвінського, то в тім часі, коли він полівів, взаємини між Преосв. Григорієм і ним стали крайно напружені й зовсім урвалися, якраз з тої причини.

Так виглядає правда.

А тепер уявіть собі, як виглядалаб історія, нашого народу в сім часі, якби так колись будучий історик повірив у те, що виписує „Гром. Голос" й послужився ним як історичним жерелом!

Коли читати ті дивні „виводи" наших „хлопів-радикалів" з „Гром. Голосу", ті очевидно брехливі висновки, роблені прилюдно ще за життя осіб, на котрих покликаються радикальні „письменники й журналісти", то мимохіть приходить на думку, що вони свідомо дискредитують наше духовенство в цілости, щоб улекшити удари в нашу Церкву, які їй загрожують з ріжних сторін. І хто се робить? Ті, що своєю програмою, своєю пресою і взагалі всею своєю діяльністю вже близько пів століття приготовляють ґрунт большевизмові...

Се називається перверзія. По нашому єхидність.

А є в тім самім числі „Гром. Голосу" ще одна квітка такої перверзії, але вже в рубриці „Наука і розвага", п. з. „З днів болю і бою", „з воєнних споминів 1918 — 1920 р.". Там якийсь радикал обурюється, що др Назарук як редактор „Стрільця" (в Камянці на Поділлі) і найближчий дорадник Диктатора і четар Д. Паліїв як адютант ґенерала Тарнавського підготовляли ґрунт для переговорів Гал. Уряду з рос. ґенералом Денікіном.

Як відомо, Галицька Армія була тоді страшенно заражена тифом і масово конала. Тоді вже ходило просто про збереження життя її останків, а не про політику. І др Назарук у своїх вже давно виданих споминах описуючи се, слушно жалує, що запізно довідався про можливість одержання медикаментів від армії Денікіна: галицький представник в Парижі др В. Панейко не переслав йому копії своїх дотичних листів до Диктатора, а Диктатор нікому тих листів вчас не показав, правдоподібно щоб уникнути впливу свого оточення. Отже річ ясна, що якби переговори з Денікіном були переведені скорше, то Гал. Армія моглаб бути врятована. Але радикал з „Гром. Голосу" видно волить, щоб вона була радикально винищена. Та „найкраще" в тім всім те, що др Назарук був у тім часі і ще довго по тім членом радикальної партії, стояв з нею в контакті, вона його делеґувала як свого представника до Національної Ради і в тім політичнім характері, як радикал, був він і дорадником Диктатора. Тай досі ні в однім орґані радик. партії не квестіоновано його роботи в тім часі, — аж тепер, коли вже 20 літ доходить від того часу, нагадали собі наші „руські хлопи радикали", що др Назарук помістив колись у „Стрільци" статтю дра Костя Левицького в ціли підготування ґрунту для переговорів з Денікіном... А чомуж ви, панове радикали, тоді не критикували того? Чому ви тоді не протестували? Виж тим самим одобрювали те, що робив ваш представник. Чи воно тоді було добре тому, що він тоді був радикал, а тепер воно вже в ваших очах зле, бо він католик? І такими баламуцтвами ви думаєте виховувати народ?...

ПОХОРОН

Юліяна Лятишевського, батька Преосвященого Йоана, Епископа Помічника Станиславівського.

З 31 липня на 1 серпня помер у Богородчанах тамошний міщанин-ремісник у 92 році життя (уроджений 24. VI. 1845) Юліян (наші люди називали Покійного „Ільком") Лятишевський, батько Преосвященого Йоана Лятишевського. А дня 3 серпня відбувся похорон. Такого величавого похорону певно не бачили ще Богородчани, хоч се не молода оселя. Взяли в тім похороні участь два Епископи, два Ігумени, 30 священиків і богато народу без ріжниці обряду і віри, хоч се був понеділок, робучий день.

Погода була дуже гарна і днина ясна як хрусталь, коли о год. 8 рано винесено чорну домовину з тілом Покійного зі звичайного міщанського дому при затишній уличці, між спокійними зеленими садами, серед барвистих церковних хоругов і биття дзвонів церкви і костела.

Кілька мінут по год. 8 рано станув до Архиєрейської Служби Божої сам Преосвящений Григорій Хомишин, Епископ Ординарій Станиславівський, з волоссям білим як сніг, літами і трудом похилений та ще з бадьорістю і з поважною силою голосу. Концелебрували Ексцеленція новоіменований Адміністратор Лемківщини о. Яків Медвецький і Впреподобний о. Авксентій Бойчук, Ректор Дух. Семинара в Станиславові. Діяконували о. катехит Волод. Микитюк і о. Роман Бачинський, парох Ст. Богородчан. Капелянував о. Др. В. Василик, віцеректор і професор Дух. Семинарії в Станиславові. Асистували теольоги станиславівського Семинара Роман Закревський, Михайло Петраш, Ярослав Мартинець й Іван Голавай, з них перший був церемоніером. Весь похорон відбувся під елеґантним і вправним впорядком місцевого пароха о. сов. Зеновія Кисілевського. В церкві підчас Богослуження співали Сестри Мироносиці і Сестри Служебниці Пресвятої Діви Марії Непор. Зач. з дітьми місцевої захоронки. Проповідь по Службі Божій виголосив о. сенатор кан. Роман Лободич. В ній підчеркнув праведне життя Покійного, котре надгородив Бог вже на сім світі ласкою довгого життя і здоровля та винесенням сина на високе священиче становище в католицькій Церкві.

Екзеквію по Службі Божій відправив місцевий пріор (ігумен) монастиря ОО. Домініканів Впреп. кс. Герман, також уроженець Богородчан.

Похоронний чин і послідне цілованіє відправили оба Владики.

Участь в тім взяли всі наші присутні священики, а саме: Ігумен ЧСВВ о. Йосиф Лучинський, о. канцлєр Теодор Паливода, о. кан. декан Юстин Гірняк, о. сов. і референт Николай Салі, парох Чернієва, о. сов. Вол. Ганушевський, о. Яримович, декан богородчанський, о. совітник Вас. Гординський з Глибокого, о. сов. Іван Лятишевський з Ланчина, о. сов. Йосиф Проць, катехит зі Снятина, о. Іван Ліцовський, парох Грабівця, о. совітник Николай Бориславський з Пасічної (знаний бібліофіл), о. Йосиф Петраш з Горохолини, о. Іван Пасічняк, завідатель Ляховець, о. В. Гира з Лисівки, о. Л. Давидяк, завідатель Космача, о. Вол. Косевич, зав. Раківця, о. Григ. Кульматицький, зав. Порогів, о. Іван Пилипець, зав. Яблінки, о. Йосиф Микитин з Саджави, о. Василь Сивак, експозит з Горохолини, о. Петро Михайлів, зав. Угринова, о. Ів. Соболевський, завідатель Невочина.

В похороннім поході замітні були довгі ряди наших монахинь двох Згромаджень, а саме Сестри Служебниці під проводом Сестри Провінціялки Андреї Дубик (родом з Перемишлян) і Заступниці, Сестри Еміліяни Боднарчук (родом з Тернополя), та Сестер-дорадниць Людвини й Апольонії, — та Сестри Мироносиці під проводом їх Настоятельки Сестри Ізидори.

Великий похід двигнувся о год. 10.30 на старе кладовище. Весь час ішов пішки старенький Владика Преосв. Григорій, Епископ Станиславівський, у торжественних ризах і поруч Нього Преосв. Йоан Лятишевський, прибитий горем відходу свого доброго Батька, а далі все духовенство й маса народа обох обрядів, як також жидівське населення.

Над отвертою могилою виголосив пращальну промову Ексц. Григорій Хомишин. Зміст: Всі звертають увагу на життя людей з високих верств суспільности і ніхто крім Бога всевідучого не звертає уваги на життя людей з найнизших народних верств. А пречінь ті праведники з народа, що в глибокій вірі й любови переходять життя на сім світі, становлять здоровий фундамент суспільностей. Без їх праведного життя з віри булоб неможливе упорядковане життя суспільности. Одного з таких праведників, надгороджених ласкою Божою вже на сім світі, пращаємо отсим. Тут Преосв. Григорій зворушливо подякував Покійному за виховання сина-Епископа на високе та трудне місце праці в Церкві католицькій і всім присутним за пошанування Праведника участю в похороні. Вказуванням на праведне життя Покійного як на взірець закінчив старенький Владика своє надгробне пращальне слово.

Похорон робив дійсно надзвичайне враженія. Тому й публика масово видержала до самого кінця.

Відтак в епископській літній резиденції в Богородчанах відбулося скромне приняття. В нім взяли участь всі вичислені висше священики і 6 мірян пп. Радник Евген Барановський, пос. др. Ів. Волянський, проф. Юліян Чайківський, дир. Юрій Нападієвич, дир. Теодор Мартинець і редактор „Нової Зорі".

СССР помагає Еспанії

ПАТ звідомляє: В Москві і Ленінґраді відбулися на днях численні віча. На них обговорювано події в Еспанії й ухвалено зорґанізувати грошеву збірку для еспанського республиканського правительства. Віче в Москві відбулося на Червоній Площі при участи 120.000 осіб. Після відповідних промов ухвалено м. ін. вислати депеші до президента Еспанії Азани і до премієра Ізаля.

Звірства червоних в Еспанії

В Еспанії шаліє червоний террор. Соціялістичні й комуністичні боївки даються порядно в знаки населенню. В Барсельоні вимордували вони всіх священиків і спалили всі костели з виїмком катедри, котру зареквірувало правительство. В Малязі червоні взяли кількасот закладників. Коли до міста зближалися повстанці, червоні убили закладників і кинули трупи в море. В Сан Себастіяні вимордувано кількасот повстанчих офіцирів, що дісталися в полон. Взагалі мордування безборонних, насилування монахинь, нищення історичних памяток, се правило комуністичних боївок.

Німецькі офіцири у повстанців

Німецький кружляк „Дойчлянд" і контрторпедовець „Люкс" прибули до м. Цевти в еспанськім Марокку, де перебуває повстанчий ґен. Франко зі своїм штабом. Німецький адмірал Карлєс, командант німецької ескадри в еспанськім Марокку, відвідав ґен. Франка і нараджувався з ним три години. Потому адмірал Карлєс лишився на снїданні в ґен. Франка. Підчас тої наради німецькі офіцири оглядали місто в товаристві повстанчих офіцирів.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Новий наступ на „кресову" землю

„Діло" в ч. 173 принесло статтю п. з.: „Мобілізація нового походу на „кресову" землю". В ній читаємо м. ін.:

В історії кождого народу у коріні його істнування є справа землеволодіння. Хто є власником землі, цей паном країни. Не інакше було і в історії польсько - українських взаємин. Нездорові відносини у землеволодінні на українських землях історичної Польщі були одною з рішальних причин польсько-українського зудару, що в наслідку скінчився розгромом і упадком Польщі. Ці причини істнують тут у великій мірі й у відновленій польській державі, що не вважаючи на змінені політичні, економічні й соціяльні обставини продовжує по суті передрозподільну політику. Доказом цього сучасна польська аґрарна політика щодо розподілу володіння землею на т. зв. кресах від 1919 р. по нинішній день.

Земельною реформою занявся варшавський сойм-конституанта вже в перших місяцях свого істнування у 1918 р. Тоді впала у соймовій дискусії відома заява провідника польських людовців Вітоса, що аґрарна реформа конечна тому, щоби скольонізувати „креси", бо на сході тривкі границі Польщі може означити тільки плуг польського хлопа. Законом з 2. серпня 1919 р. сойм уповажнив раду міністрів видати розпорядок зі силою закону про оборот землею. Такий розпорядок вийшов 1. вересня 1919 р., на основі якого земельні власти мали давати або й ні дозвіл на набуття землі рустикальної (селянської) і домініяльної (дідичівської). Тенденція була ясна. Йшло про те, щоби не допустити до переходу землі з польських рук в руки українського хліборобa. Законом з 6. липня 1920 р. утворено повний кольонізаційний апарат у виді головного земельного уряду (опісля міністерства земельних реформ) та окружних і повітових земельних урядів, від яких залежав ввесь оборот власністю землі.

Були це часи збройної большевицької загрози. Якраз у часі, коли большевицька армія дійшла вже недалеко Варшави, сойм для приєднання польського селянства й мас пролєтаріяту до участи в оборонній акції держави ухвалив 15. липня 1920 р. земельний закон, що вже в осінніх місяцях того року, після відтиснення большевиків на схід, став підставою широкої кольонізаційної акції українських земель польським елементом зі заходу при помочі держави й авторизованих нею польських парцеляційних установ, з державною установою „Паньствови Банк Рольни" у проводі.

Що більше. Ця сама конституанта видала 17. грудня 1920 р. закон про військову кольонізацію українських, білоруських й литовських земель в Польщі, який належить до унікатів у сучасному аґрарному законодавстві й не має відповідника в ніодній з европейських держав та живо нагадує принципи аґрарної політики римської держави з кінця республики й початків цісарства з кольонізацією римських „кресів" військовими ветеранами. Він і викопав між Поляками й Українцями в Польщі цю глибоку пропасть, якої не в силі засипати вповні ніяка „нормалізація".

Сипалися дальше наче з питля у млині безчисленні закони, новелі й розпорядки у ділянці аґрарного законодавства, яких головним завершенням був закон з 28. грудня 1925 р. про виконання земельної реформи з їх пізнішими додатковими законами й новелями до них. Остаточним вислідом їх є перехід по кінець 1935 р. 6,951.000 га більшої земельної власности в руки дрібних хліборобів, на українських землях, у великій більшости польських...

Найбільш хліборобським воєвідством в Польщі є тернопільське воєвідство, яке виказує найвищий відсоток карловатих господарств, та рівночасно (особливо у середущій і південній частині Поділля) є осідком величезних дідичівських лятифундій з рільним, нелісовим характером. Перенаселення хліборобської площі тут найсильніше з усіх країв Европи й може рівнатися під цим оглядом хіба з деякими хліборобськими околицями Китаю. Про кольонізацію цього воєвідства зовнішнім елєментом не повинно бути й мови, бо дідичівської землі далеко-далеко не висталоб тут для уздоровлення місцевих дрібних господарств. Однак цей економічний імператив остався без значіння, бо якраз у нечувано перенаселене тернопільське воєвідство спрямовано сильну хвилю кольоністів з заходу.

Про розподіл земельної власности у типово хліборобському тернопільському воєвідстві з найвищим в Галичині відсотком безлісної рільної управної площі говорять цифри по початок 1934 р. урядового реферату начальника рільного виділу і земельних реформ в тернопільському воєвідському уряді інж. Ющика, що його виголосив на зібранні послів і сенаторів тернопільського воєвідства в Тернополі 12 листопада 1935. р., який роздано приявним. З нього вибираю нижче подані цифри.

В 1919 р. загальний обшар великої посілости понад 180 га на терені тернопільського воєвідства мав 539.717 га, у цьому лісів 203.860 га (на основі спису з 1921 р.) так, що загальний обшар аґрономічних ужитків виносив 335.857 га... Фактичний запас землі в дні 1. І. 1934. р. має 96,337 га аґрономічних ужитків, що підпадають парцеляції на цілі земельної реформи.

Земельні відносини малої власности на терені тернопільського воєвідства представлялися в 1921 р. так: Понижче 2 га 55.2%, від 2—5 га 31.2%, від 5—20 га 12.5%, від 20—50 га 0.5%.

Як з повищого зіставлення виходить, селянські аґрарні відносини не представляються корисно з причини великого числа карловатих господарств, значного перелюднення села, слабого упромисловлення краю та великого роздроблення селянських ґрунтів.

Як представляється тут санація селянських аґрарних відносин? Від 1919 р. по 1929 р. утворено в тернопільському воєвідстві 9,721 нових господарств на обшарі 53.127 га з пересічним обшаром новоутвореного господарства пять і пів гектара. У тому самому часі доповнено 38,124 карловатих господарств обшаром 55,584 га з пересічним додатком на доповнення одного господарства по півтора гектара.

Богатомовні цифри інж. Ющика, що кричать про нечуваний земельний голод селянських мас в тернопільському воєвідстві. Число карловатих нижче пятьгектарових нежиттєздатних господарств виносить тут великанську цифру 217,438 або 86.4 проц. З цієї цифри шляхом парцеляції більшої власности доповнено всього 38,124 господарств або 17.5 проц. Земельна реформа не обняла зовсім 175.294 карловатих нижче пятьгектарових господарств або 82,5 проц. Обіймає воно кольосальне число населення 876.470 душ, числячи тільки по пять душ на одно господарство. До цього слід додати сільський безземельний пролєтаріят з дуже скромною цифрою 200.000 так, що малоземельне і безземельне сільське населення рахує 1,076.470 душ на около півтора міліона загалу населення, себто приблизно 70 проц. усієї людности воєвідства. На ту усю мілионову сільську бідноту було 1 січня 1934 р. всього 96.337 гектарів рільних ужитків, підпадаючих під парцеляцію або пересічно по пів гектара на одно карловате господарство, не кажучи вже про безземельних!

Гасло „ні пяди землі в українські руки" лунає тут дальше і трубить його на алярм знову „Звйонзек офіцеруф резерви". Для приєднання польських хлопських мас розпочато новий наступ на землю на „кресах", зокрема на Поділлі. Я сам бачив в липні ц. р. на широких панських ланах біля Іваня Пустого в Борщівщині буди польських кольоністів зі заходу, що прийшли там вже цього року і то в околицю, де карловаті господарства сягають 90 проц. Тут співпрацюють і урядові земельні чинники, що натискають всіми способами на дідичів, щоб не продавали землі українським селянам... А якщо і припадково трапиться, що наш селянин купить тепер морґ ґрунту при парцеляції, то земельні власти дуже часто не затверджують такого купна, або й сам дідич звертає нашому покупцеві побрану у нього ціну з виразним виправданням, що робить це на приказ згори.

Проголошується новий наступ для здобуття кольоністами зі заходу чи місцевими Поляками всього вільного запасу землі, тому слід і нам придумати й перевести способи оборони рідної землі!

Др Степан Баран.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит поручає:
Браттель і Де Цет
Фабрика церковних виробів
ЛЬВІВ, УЛ. ШЕВЧЕНКА 11 а.
Рік заснування 1909. Тел. 220-78
Декотрі виконані роботи:
◆ Духовна Академія — Львів
◆ Народна Лічниця — Львів
◆ Церква на Майзлях — Станиславів і богато інших.

Народовці й москвофіли на Закарпатті

„Новий Час" приніс в 175. ч. з с. р. отсю статтю:

Чехосл. президент Бенеш, премієр Годжа й інші пражські міродатні чинники недвозначно дали свого часу до пізнання закарпатським парляментарним представникам, що автономію Закарпаття можна буде щойно тоді реально обмірковувати, коли розєднане (язиковими спорами) закарпатське словянське населення помириться між собою. Під цим розумілося угоду між народовецьким українським і москвофільським, т. зв. „руським", таборами. Це мало бути передумовою для введення автономії, тобто забезпеченням, щоб майбутній закарпатський сойм не змайоризували Мадяри, мадярони і т. д.

Якими там дійсними мотивами кермувалася Прага, вимагаючи тієї угоди, не знаємо. Можливо, що чехос. уряд думав, що ніколи не дійде до порозуміння цих двох таборів, майже виключаючих один одного. В такому разі бувби вигідний викрут для дальшої проволоки з автономією.

Ще перед цим „ультімативним" жаданням Праги, підносила в 1934. р. справу наладнання взаємин (якогось modus vivendi) з москвофілами мукачівська „Земля і Воля", орґан народовецької ґрупи в аґрарній партії. Але тоді цей голос заник без відгомону. Щойно цього року, за спонукою комітету закарпатських проурядових послів і сенаторів почались українсько-москвофільські переговори.

Ті переговори ведуться тимчасом у приватній і незобовязуючій формі. З українського боку беруть у них участь представники „Просвіти" й „Учительської Громади", а з москвофільського відпоручники „Общества Духновича" й „Учительскаго Товарищества". Метою цих переговорів є довести до порозуміння в мовному питанні й компромісово полагодити цей традиційно заплутаний і хаотичний „язиковий вопрос". Мається вирішити, чи в школах і по урядах буде народня українська мова, чи російська, чи врешті разом дві поруч себе.

Покищо обидві сторони погодились на такі принціпові, вихідні тези:

1. На Закарпатті є один нарід;

2. Але істнують тут дві культурні орієнтації (українська й російська).

3. Закарпаття заселюють фактично Українці або Малороси, якто по свойому добавляють хутко москвофільські „защитники триєдінства русскаго народу" (Великороси, Малороси й Білорусини).

Чи доведуть ці переговори до якогось путнього висліду? А коли й вдасться якось заключити угоду, чи додержать москвофіли умови обопільного порозуміння? Тяжко сказати, бо москвофіли хитрують і вже тепер пускають між нарід сплетні, що Українці почуваються слабі й тому перші простягнули руку, щоб помиритись. Знову серед українського громадянства ця спроба довести до „завішення зброї" з москвофілами також не має популярности. Мовляв, у цей спосіб зайво самі санкціонуємо істнування російської культурної (мовної) орієнтації і політичної течії на українському Закарпатті, морально піддержуємо її та продовжуємо її штучне життя. На те відповідають наші ініціятори цих переговорів, що особливо під цю пору необхідно потребуємо порозуміння всіх закарпатських політичних і язикових ґруп, щоб спільним фронтом осягнути свої автономні права.

Великих надій на успіх згаданих переговорів годі покладати, щоб опісля не розчаруватись. Цілу справу можна вважати лише за спробу переходового, тактичного, а не принціпіяльного характеру.

Рівнобіжно з цими переговорами (Просвіта й Учительська Громада — Общество Духновича й Учительское Товарищество) щодо порозуміння в язиковому питанні, ведуться ще другі переговори між двома відломами закарпатської Центральної Руської Народної Ради. Вона повстала ще при кінці мадярського режіму й дня 8-го травня 1919. р. проголосила була добровільне прилучення Закарпаття до Чехословаччини, а в жовтні 1919. р. розпалася на народовецьку й москвофільську частину. Центральна Руська Народна Рада — це понадпартійна установа. Її два відломи переговорюють тепер спільно над загальним проєктом автономії і підготовляють у цій справі окреме меморандум до чехосл. уряду. Колиб успішно закінчились ці другі переговори, то два окремо істнуючі тепер відломи можливо злучаться і знову створять одну обєднану Центральну Руську Народну Раду, що заступалаб назовні ціле наше закарпатське населення без ріжниці партійних переконань.

М. Лучко.

Польсько-українська „угода"

І ПОЛІТИЧНА КОРУПЦІЯ

в програмі окраїнної політики польського націоналізму.[1])

Вже з усіх дотеперішних виводів Ґертиха виходить аж надто наглядно, що в його „програмі окраїнної політики" про якусь польсько-українську угоду в загально принятім розумінню того слова не може бути й мови. Бо для Ґертиха істнує тільки одна польсько-українська „угода": згода Українців на їх винародовлення в користь Поляків. Всяку іншу угоду з Українцями він уважає для Поляків зайвою і навіть шкідливою.

Та хоч таке становище Ґертиха до польсько - української угоди аж надто ясно виявляється в кождім розділі його книжки, то всеж таки вважав він потрібним присвятити тій справі ще окремий розділ. Той розділ п. з. Руські „ренеґати" не великий обємом. Та зате як в нім скристалізоване становище польського націоналізму до питання польсько-українського порозуміння!

Та нехай говорить сам Ґертих:

В певних колах польської суспільности — так починає він той розділ — котрі вважають загал руського населення „українським народом" та переконані, що той „нарід" — так як кождий правдивий нарід — становить внутрішньо суцільний орґанізм, що його оживляє в меншім чи більшім степені дух національної солідарности і карности та котрий ведуть національні провідники (найактивніший національно відлом інтеліґенції) — в тих колах панує переконання, що аби змінити протипольське наставлення, котре нуртує в численних руських середовищах, належить порозумітися з провідниками „українського народу" в тім напрямі, щоб добути від них зміну протипольського фронту цілого згаданого „народу". Оден із вислідів того переконання се раз-у-раз поновлювані намагання з польської сторони заключити з українізмом ґенеральну угоду — коштом ряду концесій на його користь. Над концепцією угоди польскости з руським сепаратизмом не будемо задержуватися довше, бо з наших попередних виводів уже досить ясний наш погляд на ту концепцію. Суть того погляду міститься в тім, що думка погодити польську національну ідею з ідеєю відірвання від тої єдности великого етнічного члена — в самім заложенню недорічна. Бо вона хоче годити змагання, котрі по своїй природі суперечать собі і не дають погодитися з собою. Вважаємо зайвим виказувати на сім місци шкоди, які понесла польскість на окраїнах завдяки раз-у-раз впродовж уже ряду десятиліть поновлюваним спробам втілити ту недорічну думку в діло.

Заки наведемо дальші виводи Ґертиха в справі польсько-української угоди, мусимо зупинитися хоч коротко на його виводах, наведених вище.

Отже Ґертих твердить, що через дотеперішні спроби польсько - українських угод польскість на окраїнах понесла — тільки шкоди.

Та се річ очевидна, що польскість понесла на окраїнах шкоди не через дотеперішні спроби польсько - українських угод, але якраз тому, що ті спроби не були переведені.

Бо хто знає історію польсько-українських відносин впродовж не тільки десятиліть, але й кількох останних століть, той знає оден безперечний факт: серіозних польсько-українських угод доси властиво не було. Було кілька менших чи більших спроб таких угод. Та ні одна з тих спроб не була доведена до її льоґічного кінця.

Пригадаймо нпр. польсько - українську угоду, заключену в 1658 р. в Гадячи між Польською Річю Посполитою і гетьманом Іваном Виговським. Хоч та угода й не обіймала всеї України, що тоді належала до Польщі, і хоч навіть щодо тої частини України, котру та угода обняла, вона не була у всьому з українського становища без закиду, то навіть такої угоди Польща не додержала. І та угода остала тільки архівним документом.[2]) А наслідки того недодержання? Наслідки прийшли незабаром: розбір Польщі і занятя України Росією та ліквідація польскости на колишних польських окраїнах.

Чергова спроба польсько - української угоди на більші розміри була в 1920 р. Заключили її в імени Польщі маршал Йосиф Пілсудский і в імени України гол. отаман Симон Петлюра. Та й та спроба не вдалася. А не вдалася вона тому, що була зроблена тільки з одною частиною України з поминенням і навіть зі шкодою другої її частини, найбільш національно свідомої і виробленої. У висліді Росія знов запанувала над Дніпром і знов зліквідувала польскість, яка там ще була.

Та пригляньмося дальшим виводам Ґертиха.

„Прагнемо вказати тут на інший манівець польської окраїнної політичної думки — каже він — котрий має своє жерело в тім самім блудним переконанню, що руське племя має структуру нормального народу. Коли — згідно з тим переконанням — Русини є суцільним національним орґанізмом — то, бажаючи здобути загал Русинів для польскости, належить здобути для неї найперш їх провідників. Бо всупереч директивам провідників широкий загал свідомий свого меншого політичного вироблення і (як личить нормальній суспільности) оживлений духом національної карности — не піде. Практичним вислідом повищого розумування є програма позискання за всяку ціну (ціну нераз у дослівнім значінні того слова) певного числа нотаблів з сепаратистичного табору (визначніших українських інтелігентів і діячів) та пропаґування за їх посередництвом в руській суспільности польонофільських змагань.

„Та програма одночасно і зайва і шкідлива — каже далі Ґертих.

„Вона зайва, бо між польською національною ідеєю і частиною польського населення, звязаною з Польщею не тільки фактом державної приналежности, але і через богато століть історичною традиціею та заслугою вложення великого власного вкладу в будову польської національної цивілізації — не потрібно посередництва марних звичайно креатур, котрі польскости духово чужі і свою позицію в світі завдячують своїй дотеперішній участи в сепаратистичнім, отже, антипольськім русі. Ми повинні знайти безпосередну дорогу до сердець і умів широких мас руського люду, ми, щирі і правдиві Поляки — без огляду на те, чи ляцька (lacka) чи руська кров пливе в наших жилах. Завдання позискати руський люд для польскости тяжить на польській інтелігенції, польських властях, польській школі, — поміч чужих нам людей, зголошена з причин власного інтересу: поміч представників сепаратистичної інтелігенції тут зайва.

„Повища програма — продовжує Ґертих далі свої виводи — не тільки зайва, але і шкідлива. Система корупції деморалізує не тільки тих, що даються корумповати, але й тих, що примінюють корупцію: Брудить їх ідейні прапори, відбирає їм право виступати в ролі оборонців справи доброї без застережень.

„Коли польський табор серед населення, котре говорить по руськи, буде нести на собі проклін спертя — хочаб тільки в певній мірі — на елементах, що кермуються не ідеалізмом але посуненою до найдальших границь інтересовністю — то се згори відбере тому таборови всяку атракційну силу. До табору ренеґатів ніхто, поза суспільним сміттям, не квапиться, — здорові суспільні елементи ані не здобудуться на віру в чесність кличів, які той табор голосить, ні не будуть мати лиця стати під здискредитованими прапорами того табору.

„Прагнемо як найбільше Русинів — так кінчить Ґертих розділ про руських „ренеґатів" — людей, котрі мають руську кров у жилах і котрі послугуються руською мовою — бачити Поляками, бачити людьми, котрі почуваються без застережень членами нашого народу. Ждемо на них з отвертими раменами, не будемо утруднювати їм доступу до ніякої акції, до ніякого терену польської національної праці, коли вони самі, безінтересовно зголосяться до нас,

[1]) Гл. „Н. Зоря" чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 820, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 47, 866, 879, 888, 905, 925, 951, 956.

[2]) Про гадяцьку угоду див. видану „Новою Зорею" брошуру.: Гадяцький договір 1658 р.

З НАШИХ ЛІТНИЩ.

Трускавець

3) Дивлюся я на трускавецьку головну вулицю, заповнену літниками з ґазетами і книжками в руках. Між ними не бачу буквально ні одної української — ні ґазети, ні книжки. Слухаю, як кричать наші малі хлопчики, що розносять ґазети (а тих хлопчиків богато і всюди вони є!):

Kurjer Krakowski Ilustrowany,
Kurjer Warszawski!
Goniec! Chwila! Nasz Przegląd!
Dziennik Polski! Expres Poranny
i Wieczorny! Wiek Nowy!
Robotnik! і т. д. і т. д.

Або в такім порядку:

Kurjer Krakowski,
Wieczór Warszawski!
Tempo Dnia! і т. д.

Обсервую наших інтеліґентів, що звичайно — абсолютно нічого не читають. Тай мимохіть приходять на думку питання: Що се? Які причини того?

Їх богато. І є між ними складні та глибоко сягаючі, скриті, — а є, прості, очевидні.

Ось деякі з них:

1. Майже вся наша інтеліґенція ще дуже молода: Вона в 2-м або 3-м поколінню походить з селянина. А кругозір мужика з рода в рід був дуже обмежений — тисячеліттями. В кождій країні. Що його інтересувало? Погода, урожай, сійба, жнива, податки, війна і розуміється сільська церква. От і все. Мабуть одинокі „калькуляції" робить типовий селянин-хлібороб кождого народу тоді, коли віддає заміж дочку або женить сина. Порівнайте з тим нпр. жидівського купця, що з рода в рід від тисячеліть живе калькуляціями. А калькуляції без інформацій неможливі. А преса це головне жерело інформацій.

2. Польська уряднича інтеліґенція також у значній мірі походить з мужика й убогого робітника, що недалеко відбіг від мужика. Чомуж вона все таки більше читає?... Мабуть тому, що корінь її роду в убогій земли.

Trochę lasku, trochę piasku...

А наш корінь з масного чорнозему. Заки наш пересічний чоловік по тяжкім сні протре очи, заки почухається, заки ще раз позіхне, заки простягнеться, заки встане, — то пересічний чоловік з кождого иншого народу, який не походить з такої масної землі як наша, — вже миється. Се можна було особливо добре обсервувати в давних австрійських касарнях, в перших днях по „нарукуванні" новобранців.

3. Впливає й те, що ми недержавний нарід. Розуміється, се впливає сильніше тільки на інтеліґентів: бо селянин знає, що з „хлопа його не скинуть". Зрештою він бачить, що й селянин державної нації бідує нераз точно таксамо. А наш інтеліґент бачить, як він не має нікуди вступу. Отже в нім проявляється відомий „закон мімікри". Навіть тоді, коли те приноровлення в нічім йому не помагає. Та до тої свідомости, що „закон мімікри" йому в нічім не поможе, він звичайно не доходить — з лінивства думки. Се головне й основне тло душі й серця „провідної верстви" всіх поневолених племен. І тому власне вони поневолені.

4. Лінивство. Я зробив тут такий досвід. Скрізь виписано, що жерела отвирають і воду з них зачинають видавати о год. 6 рано. Отже я вийшов з дому значно перед 6-ю, щоб подивитися, як „отвирають" ті жерела і що за люди будуть перші. Вірте або ні, — але при всіх жерелах і в цілім ліску не побачив я о 6 год. буквально ні одного арійського обличча: самі Жиди, від старих почавши, на ґімназистах скінчивши. Се ділала лінь вроджена Словянам т. зв. провідної верстви. Нема сумніву, що ті люди знають, що рано мінеральні води ділають сильніше ніж потому, просто тому, що жерела через ніч „відпочивають":

ведені внутрішною потребою душ, що згідно вже почуваються з польскістю. Для людей, котрих притягають до нас з сепаратистичного табору матеріялістичні причини — для звичайних ренеґатів сепаратистичного табору, що хочуть продавати нам політичні впливи, котрими розпоряджають в тім таборі — для них ніякого місця в нашій національній акції на окраїнах призначати не можемо.”

Таке становище Ґертиха в справі польсько - української угоди взагалі і зокрема в справі політичної корупції.

Про польсько-українську угоду висловили ми вже свої уваги вище. Щож торкається політичної корупції, то ми вповні згоджуємося з автором в осуді її. Бо політична корупція ще більше шкідлива для нас, ніж для Поляків.

Та стверджуючи се, ми мусимо підчеркнути з натиском, що політична корупція се не тільки позискування особистими користями провідників якогось табору. Такою самою політичною корупцією є також вимагання зміни обряду і національности від Українців, котрим дають працю в державних, самоуправних або приватних установах і підприємствах.

Вкінці ще одно.

Читаючи виводи Ґертиха про політичну корупцію і зокрема його слова про ідейну чистоту національних прапорів, мігби дехто мати враження, що автор великий прихильник етики і моралі в публичнім життю. Одначе такому вражінню різко суперечить ціла програма автора в справі політики на окраїнах Польщі. Як уже знаємо, та програма се одно велике неетичне і неморальне діло, котрого ціль: відібрати українському народови в Польщі його національність у користь Поляків.

Тому осуд Ґертихом політичної корупції та його виводи про ідейну чистоту національних прапорів викликають в читача не симпатію, але — ще більшу антипатію до автора.

Так поступають тільки циніки, шкідливі для всіх народів і для свого власного.

Св. Отець про Католицьку Акцію

Св. Отець приняв на авдієнції триста церковних асистентів молоді при Католицькій Акції, що скінчили в Римі тиждень студій. Св. Отець виголосив до зібраних промову про ролю Католицької Акції. Апостольство світських у Католицькій Акції се засадничо участь світських в апостольстві єрархії, одинокої установи, що її оснував Христос. Тому Св. Отець підчеркає конечність, щоб церковні асистенти були не лиш інспіраторами, але також вели віддані їм душі до благословенної діяльности подібно як робили се апостоли по зісланні Св. Духа. Св. Отець від самого початку говорив, що Католицька Акція буде така, якою її зроблять церковні асистенти. Нині Католицька Акція се цінний рух задля многости і сили її всесторонної діяльности, задля неоцінених овочів, що їх принесла душам і всему людству. А коли можна сказати, що Католицька Акція нині така розвинена й висліди її потішаючі, то сталося се завдяки церковним асистентам. (КАП).

З вистави катол. преси в Ватикані

Світову виставу католицької преси в Ватикані відвідує дуже богато достойників і визначних осіб ріжних націй. Недавно відвідали виставу апостольський леґат зі Злучених Держав Північної Америки і папський нунцій у Швайцарії. Оба церковні достойники ствердили з вдоволенням, що вистава імпонує своїм урядженням і змістом. Апостольський леґат зі Злуч. Держав Півн. Америки заявив, що вистава се несподіванка для тих, котрі не знають розмірів активности католицької преси. Треба, сказав апост. леґат, щоб та активність не обмежувалася тільки до католицького середовища, але щоб обіймала чимраз більше також ділянку світських справ.

Незвичайне явище

В італійськім селі Сабіно, в дієцезії Рієтто, трафилася недавно незвичайна подія. А саме підчас Сл. Божої в хвилі ломання Гостії виприснула з неї жива кров і сплямила літурґічні предмети коло чаші. Незвичайне явище викликало здивування священика і вірних парохіян. Докладний опис явища враз з зізнаннями свідків і сплямленими предметами предложено місцевому епископови. Тою справою зацікавилася Ап. Столиця.

Найстарші медичні книги

Підчас конґресу анґлійських лікарів в Оксфорді відбулася вистава рідких рукописів лікарських творів. Найстарший твір про способи лікування ріжних недуг се рукопис з 970 р. Інший рукопис з 13 століття подає спис ріжних зел і поучення, як лікувати ріжні недуги тими зелами. Найцінніший оказ се т. зв. Роза Анґеліка з 1361 р. Автор того твору Джон оф Ґедіден прибічний лікар анґлійського короля Едварда III. Лікар Ґедіден вилікував королівського сина з віспи завиваючи його в червоне сукно. Цінний також твір В. Гарвеса про круження крови „De motu cordis” з 1628 р.

Сумерк циганства

Товариство опіки над безробітною молодю у Словаччині занялося також справою циганської молоді, що волочиться по цілім краю. Виготовлено вже навіть широко закроєний плян у справі постепенної зміни способу життя Циганів. На Словаччині й Закарпатській Україні мають повстати спеціяльні школи для циганської молоді. Програма навчання в тих школах передбачує використання замилування до науки музики, вродженого Циганам. Крім того задумують поселити Циганів по містах як ремісників та по селах як рільників. Вже в найблизших роках мають зникнути відомі на Словаччині й Закарпатті окремі циганські кольонії. Автори того проєкту сподіються, що проєкт асиміляції Циганів і позискання їх для европейської культури, не зустріне поважних перешкод.

Перша каварня в Індії

На днях повстала в Гайдерабаді перша каварня в Індії. Ся вістка виглядає досить дивна, бо Індія побіч Бразилії се один з головних експортерів кави. Улюбленим напитком в Індії був дотепер чай. Кава була призначена виключно на вивіз. Одначе відколи на заграничних кавових ринках зазначився чимраз більший упадок запотребування, рішено здобути для того продукту краєвий ринок. Повстала спеціяльна комісія пропаґанди пиття кави. Призвичаєні до чаю Гіндуси довідуються щойно тепер, кілько цінних прикмет має кава. Її вважали дотепер маловартісним продуктом, добрим якраз для білих заморських відборців.

їх не розбовтують корбами й черпаками, отже ґази, що з них виділюються, переймають ранну воду значно сильніше ніж пізнішу. Сильніше ділання цілющої мінеральної води на тих, що перші входять в таку купіль, відоме від давних давен. І мимо того якже мало людей видно ранним ранком коло мінеральних вод! А наших взагалі не видно. Дехто посилає рано слуг по таку воду: але вода по дорозі тратить на силі, „вітріє”.

Взагалі — перший прихід до всего — дуже важний, не тільки до води. Тому й ті рухи й народи, що скорше взялися управляти область преси, мають тепер цікавішу й могутнішу пресу. І тут ми при новій причині того, що наші інтеліґенти не дуже читають свою пресу.

5. Українська преса видавана й редаґована звичайно непляново, має за мало співробітників. І ті співробітники звичайно без належної підготовки. Тому вона не конче цікава. У нас ще не виробилося навіть відчуття, якої преси треба. Тому нпр. всі три наші щоденники мало ріжняться між собою. Властиво зовсім не ріжняться. Бо се прецінь не ріжниця, що в „Новім Часі” звичайно тому нема політичних статтей, бо оден співробітник не має часу всі области обробити, а знов в „Укр. Вістях” тому є коротенькі статті, бо на докладніше оброблення тем нема передовсім паперу: на 4 сторінках не можна дати того, що на 10. Але тип обидвох тих щоденників се властиво тип „Діла”. Мовляв, „патріотична політична ґазета”. Тільки одна з них приватна, а дві видавані орґанізаціями. Отже приватна, піддається сильному законови мімікри. Та назагал всі три подібнісенькі. А нашому загалові придавсяб і такий тип ґазети, щоб політика займала якнайменше місця і то на самім кінци... Се не обезцінювання політики: вона потрібна, ба конечна. Та не всіж люди можуть нею займатися. Для богатьох людей львина часть ґазети зовсім мертва — якраз через політику: бо вони її не розуміють і не мають до неї найменшого нахилу. Таких людей є богато. І їм придаласяб щоденна ґазета без політики, або майже без політики. Та нема!

6. Легковаження свого. Воно властиве всім тим народам, що ніде не чуються панами. Навіть Жидам. Оден з визначних жидівських письменників описує тип Жида, що реклямує певність своїх відомостей так: „Я чув се від христіянина”. Те саме можна сказати про пересічного українського інтеліґента. Він думає, що вістка, яку перечитав у польській ґазеті, певніша. Навіть коли се переклад з вісток чужої тел. аґенції, який приносить і українська преса... Ну, а вісти з українського життя не цікаві для нього? запитаєте. Тут ділає:

7. Зарозумілість. Пересічний, нічого нечитаючий тип українського „інтеліґента” (й „інтеліґентки”) думає, що з українського життя — все знає і без читання. Бо, мовляв, що в тім життю може бути? Біда тай тільки. А що такий тип як він се власне головна причина тої „біди”, се йому й на думку не приходить.

І так все те і дещо ще складається до купи на той вид, який маємо.

А про гроші не пишеш нічого? Про нашу бідність? Чи й вона не належить до тих причин, що українські інтеліґенти не читають ґазет?

На се кажу: Ні! Кого стати на життя, того стати й на ґазету. Коли не на щоденник, то на тижневик. Богачів всюди тепер мало. Річ зовсім не в грошах, а в охоті до читання, в духовім зацікавленні, в ціненню печатаного слова, в розумінні його ваги і — що так скажу — в „культурнім соромі”. Де переважають родини, що десятками літ не купують ніякої книжки, з діда-прадіда не абонують ні одної ґазети, а рахують себе до „інтеліґенції”, — там нема що й думати про культурний стид людей за їх пресу й літературу.

Розуміється, тоді є те, що є.

Котюзі по заслузі...

Та час уже дещо сказати про трускавецьке заведення суспільного обезпечення... — А. Ч. (Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Критичні завваги

ПРО ПОПУЛЯРНІ ВИКЛАДИ.

(З приводу реферату п. інж. В. Зубрицького на Заг. Зборах централі „Скали").

Другий організатор Т-ва „Скали" інж. В. Зубрицький також їздить з викладами по читальнях „Скали".[1]) Він виголосив реферат на Загальних Зборах централі „Скали" про свої поїздки і реферати. В першім реченню свого реферату подав ціль своїх рефератів по читальнях „Скали". Ся ціль: „причинитися до розбудження в нас релігійного життя на підставі відкликування до стислих наук". Популярно він висказав те саме словами: „шукаю помосту з науки до релігії". Реферат інж. Зубрицького був напечатаний в „Новій Зорі", чч. 934, 936 і 937. Він доволі цікавий, хоч обговорює дуже абстрактні річи. Але робить се в мало приступний спосіб. Не знаю, як виглядають реферати п. інж. Зубрицького в читальнях „Скали". Бо реферат печатаний в „Новій Зорі" се по словам інж. Зубрицького тільки „звіт з того, на чому спираюся при моїх рефератах по наших читальнях."

Та на основі печатаного реферату можна припускати, що богато зворотів і цілих речень таких, яких уживає інж. З. в печатанім рефераті, попадає і до тих рефератів, що їх він виголошує по читальнях. Впрочім і на загальних зборах „Скали" було богато селян. Чи вони зрозуміли виводи референта, можна сумніватися. Нехай пан референт не ображається, але йде про те, щоб слухачі зрозуміли виклад і затямили бодай головні річи з того викладу.

Коли п. референт обговорює в своїх викладах справи віри і науки, то се діло очевидно добре. Бо ріжні радикальні всезнайки зачинають підривати основи віри якраз від того, що кажуть: „вчені говорять, чи думають про такуто справу так-то". Селянин має довіря до друкованого слова і до „вчених" — і зачинає читати „Рай і поступ". Отже правильно, що референти „Скали" говорять про такі річи, котрих селяни люблять слухати, про звізди, про далекі краї і т. п. Бо все те, що селянин бачить щодня довкола себе, для него буденне, нецікаве. Він має того по саму шию.

Та треба сказати, що заголовок „Віра і наука" не дуже популярний. Передовсім тому, що зложений з самих іменників і то абстрактних. Селянин любить заголовки дієсловні. Селянин чи селянка прочитає оповіщення на дверах читальні, що приїде делеґат зі Станиславова і буде говорити при „Віру і науку". Перше слово „віра", получене в думанні селянина з тим, що треба вірити в Бога. Ще уживає селянин слова „вірити" в буденнім життю, хоч тепер нераз розчаровується. Тяжко нині вірити навіть рідним дітям. Так часто його ошукують.

Коли селянин прочитає або почує слово „наука", то передовсім прийде йому на думку „наука духовна", себто проповідь в неділю, в своїй церкві, або на місії. Іншого значіння поняття „наука" на селі нема. Маю на думці пересічного, малограмотного і зовсім неграмотного селянина.

Коли прочитати уважно реферат п. інж. Зубрицького, то в нім доказується, що великі вчені вірять в якусь розумну управляючу Прапричину світа. Отже щоб заголовок „Віра і наука" зробити популярнішим, требаб його написати нпр. так: „Чи вчені люди вірять в Бога?" Коли селянин почує або прочитає такий заголовок, то він йому щось говорить. В сім другім заголовку маємо два поняття: „вчені люди" і „вірять в Бога". І одно і друге селянинови не чуже. Можливо, що п. інж. Зубрицький оповіщує свої виклади по читальнях під популярнішими заголовками, простішими словами. Може він змінив заголовок свого реферату спеціяльно на Збори централі „Скали". Та навіть якби так було, то невказано так робити, бо — як сказано — і на Зборах „Скали" були селяни. Заголовок реферату або статті се важна річ. В нім повинен бути найкоротше зібраний зміст того, про що хочемо говорити або писати. Найкоротше, ядерно і зовсім зрозуміло.

Референт інж. Зубрицький сам бажав випередити евентуальний закид, що його виклади можуть бути незрозумілі на селі. Тому він сказав: „Прошу не думати, що наше село не розуміє мови чи теми високої науки чи фільософії; є нині на селі вже богато інтеліґентних людей".

Хтож ті інтеліґентні люди? Референт відповідає: „...всюди маємо нині на селі студентів, академиків, що своїми питаннями всьому загалові ці нами порушувані теми уприступнять".

Отже сам автор признає посередно, що селяни не можуть вповні зрозуміти всіх слів і речень його викладу. Чи богато селян моглоб зрозуміти нпр. ось таке речення: „Нинішна фізика, хемія та біольоґія примушені до приняття істнування Бога, себто прапричини космосу"... З того твердження може селянин зрозуміти хіба те, що говориться про Бога. І то селяни частіше уживають слова „Пан-Біг". Та скажім, що селянин второпає те одно. І що з того? Решта поділає на него усипляючо. Або така нпр. цьвітка дрібная: „німецькі фільософи майже всі ідеалісти". Ще слово „фільософи" має зачіпну точку в думанню селян. Вони часом кажуть: „О, то хлопський фільософ!"... Се у них радше крутій, ніж порядний чоловік. Але „ідеалісти", того слова селянин вже не зрозуміє. Один священик уживав в проповіди слова „ідея". Селяни дивувалися і говорили один до одного: „Що то таке, що наші єґомосць не знають, де вони? І де я і де я? Та в Печихвостах". Або така китиця: „Полишаю на боці блямаж Ніцшого за незнання І і ІІ термодинамічної засади, що не дозволяє ніякого перпетуум мобіле". Або таке: „(Нютон)... не міг собі дати ради в загальній ґравітації з „акціо ін дістанс"... Або „прийшли відкриття елєктромаґнетичних ділань, елєктромаґнетичних піль." Що з того зрозуміє селянин? Мабуть тілько, що той, котрий казав замість „при понтійськім Пилаті" — „прибив писком три латі". Пан інж. Зубрицький оповідає в своїм рефераті, як Айнштайн поясняє ділання на віддаль. Референт каже:

„Ролю етеру виконує „сам" простір, що має здібність прибирати найріжніші, навіть виключаючі себе свійства, а саме якісь гейби деформації — докола кождої в ньому завішеної матерії... Ділання ґравітаційної сили не полягає на самій силі... але на здеформуванні континуа — простору в сусідстві маси: планета в русі не є спихана зі свого простолінійного напряму натиском сили ґравітаційної, але простором докола маси закривленим, подібно як пилка, гуляючи по полі змушена окружати муравлині горбочки."

Чи хто з селян годен з того щось розуміти? Трудно таке припустити. Про теорію Айнштайна написано цілі бібліотеки. Та навіть інтеліґентови дуже тяжко зрозуміти ту теорію. Також проба уприступнити виложену річ прикладом з пилкою не дуже вдатна. Передовсім на селі пилкою дрова ріжуть, — отже чогоб вона мала „гуляти по полі"... Та се дрібниця. Припустім, що селянин зрозуміє, яка „пилка гуляє". Одначе причина „гуляння" та, що бальончик вдаряється боками до муравлиних горбочків. Хіба приймемо, що планета вдаряється боками до простору. Та се тяжко зрозуміти, ще й до того селянинови.

Референт потішається тим, що всюди по селах маємо студентів і академиків, які уприступнять загалови такі теми. Не чув я про те, щоб у ґімназії викладали історію фільософії, як також, щоб поясняли поодинокі фільософічні системи. Також не викладають там мабуть основніше про термодинамічні засади. Хіба побіжно згадують. І між студентами університету небогато таких, які займалисяб студіюванням науковців і фільософів найвисшої кляси. На те треба літами студіювати висшу математику і теоретичну фізику. А в нас на селі ще найчастіше можна стрінути укінчених семинаристів, недокінчених ґімн. учеників, студентів фільософії, права, медицини. Та й ті, змушені обставинами, часто читають тільки книжки з „ґрошової" бібліотеки. Отже — марна надія, щоб вони могли пояснити селянам те, чого не пояснить делеґат головної „Скали", котрий такі абстрактні річи спеціяльно студіює.

Доказувати конечність прапричини всіх річей розумом, себто шляхом науки се вдячна праця, але тільки для високоінтеліґентних інтелектуалістів. Селянин (не говорю про виїмки) своїм розумом так високо не годен сягнути. А коли його туди доконче тягнути, то він може охляти на якійсь частині дороги — і тоді замість віруючого дісталиб ми чверть інтеліґентного чоловіка. А такі чверть інтеліґентні типи се найкрасший матеріял для большевицької пропаґанди.

Годі також згодитися з ідеалом християнина, виставленим в рефераті п. інж. Зубрицького. Він каже:

„Як довго ми вдоволяємося тільки вірою в Бога, як довго ми не переконані в Бозі, як довго приймаємо тільки до відома саму суть Бога, а не розвинемо в собі цілу проблематику сеї справи — так довго нема в нас правдивої людини, нема в нас добра, та є в нас лише звір, дика бестія. І дарма що в нас є віра в Бога; як довго ми не збагли цієї проблеми до самого дна, так довго не вміємо витягнути всієї консеквенції з наших зобовязань як людей повновідвічальних за нашу свідомість... Бо... коли при помочи вже не самої тільки віри, а на підставі власного розуму, та сили льоґіки, удасться людині сумніви розвіяти, стане їй нараз все ясно, вона почує всю нашу ґравітацію до Бога, до Прапричини всего світа, до Сили, що орґанізує всяке буття."

Виходить, що правдивими людьми можемо стати допервa тоді, коли збагнемо проблему істнування Бога до самого дна. Передовсім неясне що означає слово „правдива людина". Чи се правдива людина гуманістів? Бо й звичайний гуманіст не буде ненавидіти ближнього, не буде забивати, не буде ломити (що?). Дальше збагнення проблеми істнування Прапричини всіх річей аж до дна, то річ дуже тяжка, ба неможлива, бо людський розум на таку річ закороткий. Вчені люди посвячували ціле життя на студіювання природи і дійшли до того, що мусить бути якась прапричина всіх річей. Ствердження такої прапричини се річ інтелекту. А не вбивати, не ломити, не ненавидіти, се річ волі чоловіка, його характеру. А від свідомости того, що я знаю, що щось добре або зле, до доброго діла, до виконання того, що я уважаю добрим — ще доволі далеко. У всякому разі се шлях не для загалу простолюддя. Якто, простий, пересічний

[1]) Про виклади п. Ап. Дуткевича писав я вже в 943 ч. „Нової Зорі". — С. Г.

чесний селянин або й півінтелігент, що твердо вірить в Бога і його заповіди, не є правдивою людиною? То в нім є лише звір і дика бестія, бо він не збагнув аж до дна проблєми істнування послідної прапричини?...[2]) Якби так було, то передовсім більшість Христових апостолів не булаб правдивими християнами, бо між ними крім одного Павла не було високо вчених людей. І не булиб християнами міліони мучеників за Христову науку? Вони твердо вірили в Бога і в Христову науку і та віра була в них така сильна, що перемагала навіть природний інстинкт самозбереження.Проста глибока віра, що так треба робити, бо так Бог приказує, се правдива підстава поступування міліонів простих людей. Отже парафразуємо слова п. інж. Зубрицького і скамежо: Дарма, що ми зглибилиб проблєми істнування прапричини до самого дна! Коли в нашім серці не булоб кріпкої віри в Бога і в його заповіди, котрі треба безумовно виконувати, то з нас не буде й правдивої людини. Колиб приняти, що теорія п. інж. Зубрицького правдива, то найкрасшими людьми булиб у старім завіті фарисеї і книжники, бо вони були найвисше освічені люди на ті часи. А в Новім Завіті найбільше правдивої людяности малиб в собі учені теольоґи, а не нпр. св. Франц з Асижу.

З огляду на наведені застереження треба уважати, що зацитоване місце з реферату п. інж. Зубрицького поперше не відповідає дійсности. По друге се непедаґоґічно так говорити до простих людей. Ще найліпше як селяни не зрозуміли того місця. Але тоді щож се булиб за популярні виклади?

Др Степан Годований.

Примітка Ред. „Нової Зорі": Містимо сю критику підчеркуючи дві річи: 1) Ми розуміємо Шан. критика так, що він не закидає Вп. прелеґентові, немовби він все говорив до селян так непопулярно як написав свій (зрештою цінний і цікавий реферат), тільки припускає, що тут і там могло се бути. 2) Критик відріжняє теми пригожі „тільки для високоінтелігентних інтелектуалістів" від тем пригожих для всіх. Ми думаємо, що такої ріжниці нема і що навіть про найтяжші справи можна говорити простому народові: тільки се далеко більша штука ніж говорити на тяжкі теми до правдивої еліти інтелектуалістів і вимагає не лише спеціяльного дару вимови але й великої праці в підготовці для вияснення таких тяжких тем. Нормально розвинений парібок від коней може зрозуміти всі теорії видумані фільософами, коли йому відповідно представиться ті теорії. Зовсім инші питання, чи се треба робити, чи є на те час, змога і т. д. і які моглиб бути звичайні наслідки такої роботи.

[2]) А чи про богатьох дійсних інтелігентів можна сказати, що вони збагнули „проблєми істнування"? Чи зробили се десятки тисяч суддів, адвокатів, інжинірів і т. д.? Таж майже всі вони по скінчені гімназії (чи реальних середних шкіл) вчилися в високих школах своїх предметів, потому на становищах займалися кождий своїм фахом — й навіть звичайно не мали ні часу, ні нагоди зглиблювати (тай ще до того до самого дна!) „проблєми істнування". Чи вони через те також звірі й дикі бестії? — Може прелеґент розумів се місце по гітлерівськи: „Der moralisch gebildete Mensch, und nur dieser, ist ganz frei". — Гл. Schiller: „Über das Erhabene." (Ред. „Н. Зорі).

Нові видання

М. Степанович: **Євангелики без маски.** (Правдиве облича евангелизму ширеного між українським народом в Галичині в рр. 1925—1935). Коломия, 1936. Накладом автора. Формат: 22.6×14.1 цм. Ст. 96. — Ся праця має значіння жерельної, бо наводить в оригіналі документи, переважно вперве печатані. Читається дуже цікаво. Вона просто сенсаційно представляє страшне нутро українського сектанства. Оцінці сеї праці присвятимо більше місця. — А. Ч.

Володимир Дорошенко: **Українська національна бібліотека** (Бібліотека Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові). Львів 1936. Накладом Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові. Форм. 16×12 цм. Ст. 23.

Вячеслав Заикин: **Н. Н. Новаковская.** Опыт литературной характеристики. Львов 1936. Формат 12.5 × 17.4 цм. Сторін 12.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Марнота всего того, через що люди даються відтягати від служби Богу. По перше розважте, як направду марне все те, що бідні обманені люди ставлять понад свойого Бога: пусті миляні баньки, самі дрібнички й дитячі забавки, фальшивий блиск, оманлива принада, яку закидає ворог, щоб зловити їх душі. Приманливі мрії та імлисті зяви, що всі в одній хвилині зникають, і лишають руки і серця людей порожними. А колись, ах! Це все зявиться їм таким, яким воно є, і рай нерозумних, рай уроєного щастя переміниться у правдиве, страшне й вічне горе. О ви діти людські, як довго будете ще любити марноту? Як довго ще будете йти за брехнею й оманою? Та подумайте про тих, що були перед вами, про тих, що зазнали всіх почестей, богацтв і радостей, які лише міг їм дати світ, і скажіть мені, як ви гадаєте, що вони тепер про се думають? О, вони напевно з Соломоном (Екл. 2,11) скажуть, що вони у всіх тих справах знайшли тільки марноту й неспокій духа. Вони голосно будуть осуджувати свою давнішу глупоту і своє безумство, що привязали свої серця до таких дурниць, щоб утратити Бога і свої душі.

По друге розважте і возьміть ближе під увагу ті світові ідоли, ті привиди почестей, богацтв і радостей і подивіться, з яким трудом їх здобувається, з яким неспокоєм і страхом їх посідається. Як легко їх тратиться; на які великі нещастя вони виставлені; яке невільництво вони приносять з собою; які вони короткотревалі й нестійні; які вони фальшиві й оманливі; як часто вони стають гіркі мов жовч; які вони низькі й негідні привязання християнина. Як низько стоять вони в порівнанні з гідністю безсмертної душі, що сотворена не для чогось меншого, тільки для Бога. І як вони не всилі направду задоволити серце, що не може знайти правдивого спокою, ніде інде як у своїм Сотворителі. О якіж дійсно нещасні ті діти Вавилону, що привязані до таких низьких, таких малих і таких гидких річей. Якеж нещасливе життя, котре в цілости провадиться для того, щоб снувати павутиння, щоб бігати за мотилями, щоби вганяти за тінню! Коли дорогоцінні години, дані на те, щоб запевнити душі щасливу будучність, марнується на заборонені роскоші, на глупі, безкорисні і часто грішні розмови. Коли прикрашується і напихається кістяк, що незабаром мусить стати поживою черваків. Коли волочиться безчинно або віддається забавам, або читається злі романи. Направду, таке життя мусить бути дуже тяжке, огидне, позбавлене правдивого задоволення, радости, спокою і потіхи тут і колись надії на спасення.

По третє розважте, як сю глупоту і сю нужду людей міра сего описує пророк Ісая (Розд. 59): „Ваші уста, каже він, говорять брехню, а ваш язик вимовляє неправедність. Нема такого, хто шукавби справедливости, нема такого, хто руководивсяб правдою; вони будують на нічім і говорять дурниці. Вони йдуть повні прикростей і зроджують яйця змії і снують павутиння. Хто зїсть яйце від них, мусить померти, а коли на них наступити, випадає з них василиск. Їх тканина не надається на одяг, їх діла се непожиточні діла. Їх ноги біжать до злого, їх думки се непожиточні думки, знищення й руїна на їх шляхах. Шляху мира вони не знають і нема ніякої правди в їх поступованні. Хто тільки ходить їх стежками, не знає нічого про мир." О, дивіться, як відстрашаючо святий дух описав труди і праці, яким піддаються нещасні люди міра сего, коли вони біжать за нерозумними марнотами, що на їх душі стягають всі нещастя і смерть та не приносять їм найменшої правдивої користи, — і вчіться бути мудрішими і не йти їх слідами.

Постанови собі, ніколи не наслідувати нещасливий вибір сліпих смертельників, котрі відвертаються від Бога, щоб іти за обманними марнотами, тільки з цілого твого серця погорджуй всіми тими дрібницями і йди лише солодкими стежками мудрости, чесноти і правди.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОС. В. МУДРИЙ заявив представникови ПАТ-а у Львові, що Українська Парляментарна Репрезентація і українські установи рішили піддержати фінансово акцію „Фундушу Оборони Народовей." („Хвіля ч. 597 з 6. VIII. 1936).

НА БУКОВИНІ замітний зріст політичної діяльности ромунських партій. Вони уряджують по українських селах віча та обіцюють селянам золоті гори, бо зближаються вибори і ті партії потребують українських голосів.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО згодилося взяти участь в конференції пятьох льокарненських держав, що відбудеться незабаром в Брукселі. На тій конференції мають обговорити справу західного договору.

НІМЕЧЧИНА буде домагатися на конференції в Брукселі скасування французько-совітського союзу або хоч поважної ревізії того союзу.

З МОСКВИ звідомляють, що народний комісар заграничної торговлі СССР Розенгольц рішив обмежити привіз заграничних товарів до СССР. Щодо совітських торговельних представництв заграницею Розенгольц заявив, що вони будуть виконувати головно інформаційну службу.

ВІДЕНСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила провідників націонал-соціялістичної демонстрації підчас торжества з приводу прибуття до Відня штафети з олімпійським огнем. Їх будуть судити за шкодження державі.

БЕЛЬҐІЙСЬКІ ФАБРИКИ ЗБРОЇ дістали численні замовлення зброї й амуніції від еспанського правительства як також від повстанців. Бельґійське правительство дає покищо дозволи на вивіз.

ЧЛЕНИ ФРАНЦУЗЬКОГО НАРОДНОГО ФРОНТУ урядили протинімецьку демонстрацію над німецькою границею в области Саари. Ліві маніфестанти співали інтернаціонал з витягненими пястуками в сторону Німеччини.

ПАЦИФІСТИЧНІ ОРҐАНІЗАЦІЇ з Франції і Злучених Держав Північної Америки вислали обємисту ноту до Союзу Народів у справі переслідувань католиків і Жидів в Німеччині.

ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК вибухнув у Греції. Положення дуже поважне. Грецьке правительство оповістило воєнний стан і розвязало парлямент. Причина тих заряджень та, що комуністи приготовляли повстання проти теперішного правительства.

БРИТІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР у Мадриді Генрі Чілтин покинув еспанську столицю.

ЕСПАНСЬКА ВОЄННА ФЛЬОТА, вірна правительству в Мадриді, опустила порт Танжер на домагання Міжнародного Комітету Контролі і перенесла свою базу до пристані Маляґа.

ЕСПАНСЬКІ ПОВСТАНЦІ атакували на днях позиції правительственних військ на фронті Самосієрри. Правительственна міліція відбила наступ і рушила до протинаступу. Повстанці мають 300 ранених і вбитих, міліція 80 ранених і вбитих.

В ПАЛЕСТИНІ знов скріпилася саботажна діяльність арабських націоналістів. Недалеко м. Йокнаам Араби вбили двох Жидів, сторожів жидівської кольонії.

НОВИНКИ

Св. Реколєкції для позашкільної сільської молоді зачалися 8. VIII. в Товмачі, в каплиці Фатімської Матери Божої. Реколєкції триватимуть до 12. VIII. Се перші того рода духовні вправи на нашій землі.

Традиційний Обхід в честь о. Маркіяна Шашкевича на Білій Горі (біля Підлися) відбудеться в неділю 9 серпня с. р., а вразі непогоди 16 серпня з такою програмою: 1) Привитання Епископа й похід на Білу Гору, 2) відправа полевої Служби Божої з проповідю і панахидою над гробом Невідомого Стрільця, 3) промова, 4) продукції хорові, танкові й орхестральні.

Проща до Риму відкликана. З огляду на те, що дотепер помимо численних заходів не вдалося виєднати заграничних пашпортів, Орґанізаційний Комітет подає до відома всім зголошеним, що заповіджена проща до Риму з приводу Світової Вистави Католицької Преси не відбудеться.

Оборонну башту з 16 ст. відкрили у Львові підчас будови каналів на Марійській площі.

Польський Банк повідомляє, що з днем 1 вересня с. р. минає речинець виміни 5-золотових срібних монет великого формату, випущених 7 літ тому. Після 30 вересня с. р. ті 5-золотівки втратять свою вартість.

Відібрали дебіт українському календареви. Міністерство внутрішних справ відібрало дебіт у Польщі українському календареви для селян на 1936 р., виданому в Канаді.

Зміни у львів. воєвідстві. Аґенція „Всхуд" звідомляє, що дотеперішного начальника суспільно-політичного виділу воєвідського уряду у Львові, віцевоєводу М. Сиску, іменовано повітовим старостою в Тарнові. На його місце іменовано дра Йосифа Тиміньского, прокуратора окружного суду в Самборі.

Інспектором воздушної оборони Польщі іменований ґен. Зайонц, дотеперішній комендант VI. О. К. у Львові. Комендантом VI. О. К. у Львові призначений ґен. Токаржевский.

У Львові арештовано чотирох почтових урядників під закидом спроневірення грошей.

Телєфон на рати. Польська Телєфонічна Акційна Спілка дає полекшу при закладанні нових апаратів. Належитість за апарат можна заплатити у двох ратах. Половину платиться при інсталяції апарату, решту за місяць.

В калуськім повіті занотовано кілька випадків занедужань на червінку.

У Глибокій, пов. Заліщики, перун убив чотири особи.

Моторові зелізничі вози курсуватимуть незабаром між Львовом і Тернополем та Бориславом. Вони значно скорочять час переїзду між тими містами.

Збір хмелю на Волині заповідається досить добре. Запас хмелю з м. року цілком вичерпаний.

Гумор. — Батьки міста. — Чи ви читали, що місяць незабаром розлетиться на 14 частин і на землі продовж цілого року будуть місячні ночі? — Врешті наша міська рада матиме законну причину не будувати нової електричної стації.

Книжка про Пшитик. Орґан варшавських ендеків „Справа Народова" видав велику книжку про заворушення у Пшитику і про процес за ту справу. Книжку написав адвокат Невудка. Вона має чисто протижидівський характер. Прихід з продажі книжки призначений для дітей Ст. Весьняка, котрого вбили Жиди в Пшитику.

До Палестини виїхало на днях з Польщі 380 Жидів.

2300 пожеж спричинили діти в Польщі в пятьох останніх літах.

Осторожно з грибами! Коло Торуня затроїлося грибами 7 осіб. З них три особи померли.

Чеська поліція сконфіскувала офіціяльний орґан німецького олімпійського комітету „Олімпія Цайтунґ" за оповіщення репортажу з перебігу олімпійської штафети чехословацькою територією.

Норвезький парлямент ухвалив проєкт утворення „комітету тверезости". Сей комітет буде боротися з пиянством. На ту боротьбу призначено 70 тисяч норвезьких корон.

Мапа великої Німеччини. В Німеччині продають у книгарнях мапу великої Німеччини, що обіймає Познань, Австрію, Альзацію, Швайцарію, Тироль і Люксембурґ.

Хто виховує французьких дітей. На вчительськім конґресі в м. Ліль ухвалено через аклямацію виасиґнувати 10.000 фр. на еспанські республиканські війська. Делеґата федерації еспанського нар. учительства привитали французькі педаґоги Інтернаціоналом та комуністичним поздоровленням.

Піонір летунства Люї Блеріо помер у Парижі. Він перший перелетів на літаку канал Ля Манш.

Конґрес реклями відбудеться в Берліні від 21 до 26 вересня. Орґанізує його Континентальний Союз Реклями. В конґресі возьмуть участь представники 15 держав.

В Мехіку арештовано цілу родину тому, що поліція знайшла підчас ревізії хрест, фіґурки святих і молитвенники.

Велика спека панує в Злучених Державах Півн. Америки. Від удару сонця погибло 18 осіб.

Міністерство театру й фільму повстане незабаром в Японії.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Гумор. — „Внутрішня вартість". — Учитель: Що розуміємо під внутрішною вартістю чоловіка? — Ученик (поважно): Золоті пльомби, прошу пана професора!

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

АБСОЛЬВЕНТКА ФІЛЬОСОФІЇ шукає лекції з нисшої ґімназії. Знає мову німецьку і французьку. Зголошення під „Фільософка" до Адміністрації „Нової Зорі". 75-1—1

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На літний сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 570 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 13 серпня 1936. Ч. 61 (960)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Профанація церкви у Львові.

В неділю 9 с. м. у Львові, в парохіяльній церкві св. Петра й Павла на Личакові, трапилася нечувана подія. Перед закінченням Служби Божої о. Годунько звернувся до вірних з проповідю. В ній підчеркнув, що вороги Церкви поширюють кличі незгідні з церковними канонами. Се баптисти й іншого рода сектанти. За плечима сектантів дуже часто стоять комуністи. Вони намагаються тим способом підірвати основи віри, щоб відтак легко поширювати комунізм і безбожництво. Підчас сих слів о. Годунька якийсь тип підняв угору затиснений пястук і крикнув: „То вшистко, цо ксьондз повєдзял, неправда!" Провокатора усунули з церкви. Тимчасом почав викрикувати в церкві ще один тип, не жаліючи ординарної лайки. І того типа усунули з церкви. На вулиці ждали на провокаторів ще два типи, що підійнявши пястуки вгору викрикували вуличні слова під адресою священиків, Церкви й вірних. Нечувана профанація церкви викликала серед вірних велике обурення. Се наглядний доказ, що комуністи влазять уже навіть до церков, щоб там вести свою роботу.

Еспанське правительство опустило столицю? — Ґен. Франко машерує на Мадрид. — Дві побіди повстанців під Бадайоз і Кацерес. — Висилка нових повстанчих військ на фронт.

„Морнінґ Пост" звідомляє, що еспанське правительство покинуло Мадрид і виїхало до Валєнсії. Президент Азана і більшість членів правительства перебувають на покладі воєнного корабля і мають постійне радієве получення зі столицею. — Ґен. Франко покинув Тетуан і прибув до Севіллі, де обняв провід над повстанчими військами в полудневій Еспанії. Давно заповіджений похід на Мадрид розпочався рівночасно з півдня і з півночі. Війська ґен. Франка здобули м. Бадайоз і Кацерес. До повстанців прилучилася цивільна ґвардія в м. Бадайоз. В бою під м. Кацерес повстанці здобули богато зброї, м. ін. богато панцирних самоходів, та взяли в полон кількасот правительственних жовнірів. Ґен. Франко оповістив відозву до війська. В ній м. ін. пише: „Вояки Наварри. Ми пани майже всеї Еспанії. Ще сего місяця почуєте мене, як буду говорити через радіо в Мадриді. Число упавших противників велике. При допомозі всеї нашої армії в Африці, нашого могутнього летунства та при вашій помочі побідимо здеморалізованого ворога. Треба негайно рушити на Ірун, Фонтарабію і Сан Себастіян. Нехай живе Еспанія". — Команда повстанчих військ вислала на фронт нові відділи, зложені з військ регулярних та охотників-членів Еспанської Фалянґи. Ті війська, зібрані в околицях м. Бурґос і Сарагосси, перевезено на фронт тягаровими самоходами серед великого захоплення населення. Організація військова й господарська повстанців поліпшується.

Троцький і Беля Кун у Мадриді.

Кореспондент лондонського „Сундай Кроникл" доносить з Мадриду, що між совітськими висланниками, котрі прибули до столиці Еспанії, є також Троцький і Беля Кун. В Мадриді панує загальне переконання, що вразі побіди правительства Азани він один тільки остане, а всіх інших членів еспанського кабінету заступлять комуністи, котрі вже тепер мають фактичну владу.

Німецька фльота на еспанських водах.

Німецьке Кореспонденційне Бюро звідомляє: З огляду на те, що в еспанських приморських містах здобувають владу анархісти й комуністи, німецька команда фльоти вислала дві ескадри кораблів на еспанські води. Вони мають кружляти коло берегів Еспанії і помагати німецьким горожанам.

Наука з повстання в Еспанії.

„Оссерваторе Романо" обговорює страхіття еспанської революції та стверджує, що се не тільки прояв злочинного шалу але також вислід злочинної школи. Се наслідки виховання без релігії й Бога. Можна вже запитати, чи існує ще звичайне, чисте поняття гуманности? Европа на роздоріжжу. Вона мусить рішитися чи піде шляхом людяности, чи зійде з того шляху. Коли не рішиться, піде з бомбою під пахою, як се зробила Еспанія.

Майбутня війна буде коротка.

Недавно вийшла в Німеччині цікава книжка п. з. „Змоторизована армія Ґітлера". Автор її полк. Мілер доказує, що за кілька літ німецька армія буде найсильніша на світі. Вже тепер німецька армія технічно сильніша як 1914 р. Вона зорганізована так, що кождої хвилини ту армію можна перекинути з одного фронту на другий. Німеччина потребує ще кілька літ спокою, щоб цілком приготовитися до війни. Тоді німецька армія буде ділати як грім і навіть за кілька годин зможе розбити армії сусідніх держав. Перед німецьким летунством ніщо не устоїться. Дух німецької армії знаменитий. Се дух завойовників. Автор доказує, що майбутня війна буде тривати дуже коротко. Може навіть лиш кілька днів. Вона мусить закінчитися утворенням німецької імперії.

Чому пес виє, як чує музику.

Як відомо, пси реагують на музику виттям. Ту реакцію пояснили дотепер тим, що пес вражливий на музичні тони, бо вони дражнять слух пса. Та найновіші досліди виказали, що причина песячого виття на звуки музики інша. Давно, перед освоєнням, пес жив у стаді подібно як ще тепер жиє вовк. А такі звірята інстинктово „відгукуються" переважно виттям. Пес „відповідає" виттям на звуки інструментів, бо думає, що се відзиваються інші звірята.

Пашу і збіжжа, дорібок Вашої цілорічної праці обезпечіть негайно від огню в одинокому українському

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

КАТОЛ. АКЦІЯ І ПОЛІТИКА

Питання про взаємини між Церквою та політикою і вслід за тим між Катол. Акцією (К. А.) та політикою не сходять зі шпальт католицької і некатолицької преси. До цього в першій мірі причинилися відносини в Німеччині, де — як це зазначив Св. Отець в інавґураційній промові при отворенні Міжнародної Вистави Катол. Преси — „проти всякої правди й справедливости, штучно й умисно викликується ототожнення релігії й політики" в тій цілі, щоб мати причину переслідувати католиків і нищити католицьку пресу й катол. орґанізації. Тому й Св. Отець поручив католицьким журналістам ту справу взаємин між релігією та політикою порушувати й освітлювати.[1]) Відколи у нас повстала вже повно зорґанізована К. А., це питання про взаємини між тою чисто церковною і релігійною орґанізацією, що стоїть безпосередно під проводом церковної Єрархії, та між політикою в найширшім значінні, — незвичайно великої ваги так для самої політики й політичного ділання в житті одиниць і суспільности, як також для самої К. А. і релігії.[2])

Для належного освітлення цього важного й не легкого питання треба взяти під увагу дві справи: І. Відношення Церкви до політики бодай у найголовніших рисах; ІІ. Католицьку Акцію й політику. Це тому, бо як сказано К. А. се емінентно церковна установа, тому у своїх відношеннях до політичного ділання мусить нормуватися відношенням Церкви до політики.

У висвітленні сего питання я сперся на офіціяльних виданнях про ділання, ціль і завдання Католицької Акції, передовсім на: **Mons. Luigi Civardi, Manuale di Azione Cattolica. 8-ме видання 1932 р.; — Pio XI e l' Azione Cattolica. — Documenti relativi a „L' Azione Cattolica" raccolti e ordinati di Mons. A. M. Cavagna, Roma 1929.**

І. Церква й політика.

Для основного зрозуміння взаємин між К. А. й політикою конечно належить наперед подати загально основні норми про те, яке відношення Церкви до політики й політичних партій. К. А. се участь світських людей у єрархічнім апостольстві Церкви; тому коли пізнаємо, які права й вимоги має Церква в обла-

[1]) Гляди: „Нова Зоря" з 18 червня 1936 ч. 45. Промова Св. Отця.

[2]) Це питання коротко начеркнув п. др О. Назарук у своїм рефераті на Загальних Зборах „Скали" п. з. Узасаднення „Скали". — (Гл. „Нова Зоря" з 3. травня 1936 ч. 32). Думаю, що це питання потребує ширшого й основнішого оброблення. — о. Г. Т. [На тему „Релігія й політика" оповістила „Н. Зоря" свого часу гарну й основну працю Коплєра тай видала відбитку з неї. — Ред.].

сти політики, тим самим стане нам ясне становище й К. А. до політики, бо вона на політичнім полі не може йти ні дальше ні блище як сама Церква.

1. Лібералізм відмовляє Церкві якогонебудь права в области політики. Виходить він з того властивого йому принципу, що існує повний розділ між політикою, а моралю й релігією. Ліберали проголошують т. зв. політику без моралі. В політиці вони не признають ніяких етичних засад. Політичні закони у них ні моральні, ні неморальні, лиш без моралі (аморальні). Вони у них вищі понад всяку людську волю, бо диктовані лиш одиноко оглядами на користи. Вслід за тим — так заключають ліберали — релігія, що вважає себе сторожем і учителькою моралі, не може мати ніякого діла з політикою. Тому релігія повинна ограничатися лиш до церковних мурів, а зате політика має бути свобідна від всяких метафізичних та релігійних „кайданів". Тим чином отворяться для людства „соняшні поля публичного життя". Церква має спромогу рядити й судити в ділянці виключно моральній і релігійній, а ніколи не повинна мішатися в політичні справи, бо інакше вона виходить поза границі своєї компетенції. „Ми лишаємо Папі — сказав визначний на свій час політик Раймунд Пуанкаре — Божий город, та не дозволимо, щоб він виходив поза це поле".[3])

Не бракувало і не бракує й таких католиків, що в питанні про взаємини між релігією й політикою йдуть за думкою лібералів. Вони назвали себе „автономістами". В Італії провідником автономістів був на початку цього століття Ромольо Муррі. У своїм журналі „Rivista di cultura" він ставив таку засаду: „Яканебудь група горожан може цілковито свобідно організуватися в цілях економічних, правних або політичних, а церковна влада ніяк не може мішатися у їх справи". Також у Франції повстала була свого часу організація таких автономістів. Їх речником був Сійон (Sillon), а провідником демократичної молоді Марко Саніер (Marc Sagnier). Папа Пій X осудив ці погляди автономістів як соціяльний модернізм. Сійон піддався осудові Церкви і відкликав свої блуди, а Муррі не піддався тому осудові.

2. По правді в основі цеї сепаратистичної теорії лібералів і автономістів про взаємини між політикою і релігією лежить одно основне непорозуміння. Вони ототожнюють два ріжні поняття, а саме: розділ і розмеження (separatio і distinctio). Ніхто не перечить, що між релігією й політикою є розмеження. Одна й друга має своє осібне поле ділання і свою питому ціль. І тому Церква й держава, кожда у своїй властивій області, — суверенні і від себе незалежні. Та не можна твердити, що вони цілковито розділені. Це зовсім інша справа. Зовсім щось інше твердити, що між двома предметами нема тотожности, а зовсім щось інше казати, що між ними нема ніякої злуки, фізичної чи моральної, взагалі що нема ніяких взаємин. Папа Лев XIII в енцикліці „Sapientiae christianae" пише так:

„І Церква й держава, кожда з них, має властиву собі суверенність. Вслід за тим у веденні своїх питомих справ одна другій не підлягає. Та з того ніяк не можна заключати, що вони мають бути цілковито розділені, а ще менше ворожі."

Це очевидне, бо в дійсности існують дві річи відмінні, без того, щоб конечно були розділені. Ось наочний приміp: тіло й душа у чоловіка се два дуже відмінні єства, навіть противні, бо одно матерія а друге дух. А проціпь у чоловіка вони злучені в одну розумну істоту, а їх розлука означає смерть. Хто хоче твердити, що між релігією й політикою має бути повний розділ, мусівби наперед доказати, що між ними нема ніяких взаємин, ніякої спільної точки та взагалі ніяких відносин. Саме цего ліберали ніяк не можуть доказати. Навпаки — релігія передовсім у своїй науці християнської моралі має й мусить мати вплив і ділати також на полі політики.

3. Щоб уникнути всяких непорозумінь, треба устійнити, які поняття містяться у слові „політика". Бо є політика й політика; це слово одно, а значінь богато. І про того, що в европейських університетах учиться політичної економії та дипльоматії, кажуть, що вчиться на політика; й про такого, що не докінчив навіть середношкільного образування, але на всяких зборах виголошує плитки й пусті бесіди й проголошує клічі, що їх ніколи не передумав ні не розуміє, а ще менше його слухачі, словом про типового й плиткого демагога кажуть, що він також „політик".

Значіння слова „політика".

Слово „політика" має потрійне значіння: властиве й суттєве, але також зглядне й припадкове та технічне.

1. В першім значінні слово політика, що походить від грецького слова „поліс" = держава, — це наука й умілість осягнути й забезпечити загальне добро горожан законами й установами, згідними з засадами християнської моралі; се наука й умілість дбати про загальний добробут, про правдивий поступ, про суспільне добро. В тім розумінні політика має дуже богато спільних точок з суспільною етикою і християнською чеснотою любови ближнього.

Як видно, предмет політики в сім основнім і суттєвім значінні дуже широкий і скомплікований та допускає ріжні поділи залежно від близшого її предмету. І так говориться про політику внутрішну й закордонну, про законодатну політику й виконуючу; про церковну політику, шкільну, аґрарну, економічну, тощо. Розуміється, в сім загальнім суттєвім поняттю політика має богато спільних точок з релігією, бо тут безпосередно входять етичні й релігійні принціпи. Це політика, що її можемо назвати частиною християнської етики; політика, що просто „дотикає престола", як висловився Св. Отець Пій XI. Очевидно, що в сім предметі ні Церква, ні Кат. Акція не може бути рівнодушна для того рода політики, як не може бути рівнодушна, коли йде про засади християнської моралі і про найважнішу християнську чесноту, якою безперечно є любов ближнього.

2. Крім того суттєвого значіння політики під тим словом у звичайнім життю люди розуміють часто вже саме примінення загальних засад для забезпечення чи розвою загального добра й добробуту. Вона вказує на засоби й методи, котрими мається осягнути вище наведену ціль. Загальне добро, що тисячними способами дотикає й особисте й родинне й суспільне життя, можна здійснити й забезпечити ріжними законами. І тут самі горожани не лиш мають право але й обовязок співпрацювати. Саме тут „політика" вказує засоби й методи, що ними самі горожани співділають. Це співділання горожан очевидно дуже зглядне так своїм розміром як успіхами. Також горожани, що співділають, не всі й не все однаково беруть загальне добро, при чім з правила дуже ріжняться поглядами на способи й закони, що малиб забезпечити й утревалити те загальне добро. Буває, що одні вважають за хосенне й успішне те, що другі уважають шкідливим і недоцільним.

Відомо, що участь горожан в політичнім життю не всюди однакова, залежно від форми правління. Люди пробували й пробують всякі форми, що ними стараються управильнити й означити співділання й участь горожан, від цілковитого абсолютизму почавши на крайнім демократизмі скінчивши. Тепер входить щораз більше в життя нова форма, що якась одна партія або струя (фашизм, націоналізм, большевизм) бере в свої руку всю владу й після своєї доктрини намагається здійснити найвисшу ціль держави, значить, осягнути загальне добро горожан, як вона його розуміє. В демократичних знов формах загал горожан бере участь у політичнім життю вправді не безпосередно тільки посередно через своїх відпоручників, послів. А що ті горожани дуже ріжно понимають засоби й методи осягнення загального добра, тому й діляться на ріжні ґрупи з огляду на власні або клясові інтереси. Так повстають політичні партії (монархічні, республиканські, консервативні, радикальні, демократичні, християнські, соціяльні й націоналістичні). Ось маємо зразок припадкової, буденної і так сказати зглядної політики, що не займається теоретично загальним добром з точки погляду принціпів соціяльної етики, але з точки погляду якоїсь партії або кляси. Саме та ріжниця поглядів поодиноких партій, та взаїмна їх боротьба — в популярнім понятті називається „політика".

3. Буває також, що деякі політичні партії орієнтуються виразно на засадах і кличах противних науці Церкви (прим. клич: „земля без викупу"). Ось знова в сім случаю ні Церква ні К. А. не може бути рівнодушна на такі політичні напрями.

Та істнують партії, до яких можуть належати також католики. Розуміється, такі партії між собою можуть дуже ріжнитися (прим. партія монархістична й партія республиканська) та обі можуть стояти на основах згідних з наукою і моралю Церкви. В такім разі дійсно і Церква й К. А. стоять зовсім поза й понад такі партії і не можуть заборонювати своїм членам приналежати до партій, які є в згоді з засадами й наукою Церкви.

4. Вкінці є ще і третє поняття політики, що її можна назвати „технічною". Вона сама з себе не дотикає безпосередно релігії. Можна до безконечности розправляти про нові роди зброї, про меліорацію ґрунтів, про торговельні умови, пакти приязни, виборчі системи, про всякі технічні приписи при будові домів, доріг і т. д. Це справи, що не мають безпосереднього й конечного відношення до етичних норм — і тому кождий може рішати про такі справи як уважає найліпше з огляду на загальне добро. Кажемо виразно, що названі справи не мають безпосереднього й конечного відношення до етики; та не виключене посередне й случайне. Ось приміри: Ставити будівлю це справа чисто технічна, її управильнюють будівляні приписи. Та коли така будівля має служити для дому розпусти, або дому газардової гри, або еретичного культу, — тоді входить вже мораль і Церква мусить видати свій осуд про цю справу.

[3]) Експозе в французькім парляменті дня 6 липня 1923 р.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали"

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу", які завдання читалень „Скали" і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.

Другий примір: Папа Лев XIII в листі до католиків Франції з дня 16. II. 1892 пише так:

„Кожда форма правління добра, оскільки лиш зміряє до своєї цілі, значить до загального добра, для якого установлена суспільна влада... Так католики як і прочі горожани мають повну свободу одну форму правління ставити понад другу, бо ні одна з них сама через себе не противиться ні засадам розуму, ні засадам християнської науки".

Тому Церква з засади заявляє себе рівнодушною, коли ходить про форму правління чи її зміну в якійнебудь державі. Та не може знов бути зовсім рівнодушна, коли прим. абсолютизм переходить у тиранію, а демократизм вироджується в демагогію. В обох випадках уже входить у гру мораль, а з моралю Церква.

Та крім тих політично-технічних справ, на широкім полі публичного й державного життя повстає дуже богато справ, що їх требаб назвати політично-моральними. Вони дотикають моральних приписів безпосередно й конечно й або можуть бути з ними в повній згоді або у виразнім противенстві. Се всі ті справи, що дотикають природи й цілі чоловіка, а саме: справи подружжа, родини, виховання молоді і школи, публична мораль, право власности і богато инших. І тут певно в богатьох случаях буде ходити про просту техніку; та рівночасно в дуже богатьох случаях повстають питання політично-церковні, що дотичать безпосередно взаємин між Церквою й державою та приписів християнського культу.

Висновки.

1. На основі дотепер сказаного очевидне, що в усіх питаннях, які відносяться до релігії і моралі, Церква має право й обовязок забирати голос і давати оцінку. Церква се сторожниця, учителька і найвищий трибунал не лише християнського закону, але й природного, як вияву волі Бога Сотворителя. В усіх таких случаях Церква може й мусить не лише вказувати правдиву дорогу, не лиш поучувати, коли та дорога затемнена, але протестувати й осуджувати, коли сю дорогу Божого закону нехтують або свідомо покидають. Це стислий обовязок Церкви з огляду на її Боже післанництво між людьми.

Ясно, що Церква не може провадити політики для політики, бо се булоб незгідне з її суттєво-духовою цілю. Та й про політику треба сказати словами римського поета Горація:

„sunt certi denique fines
quos ultra citraque nequit consistere rectum",

коли ті границі нарушується, тоді Церква має обовязок, Богом їй наложений, піднести голос протесту, напімнення і в разі непослуху — голос осуду.

Це виразно заявив Св. Отець Пій XI у промові до університетської молоді, членів К. А. (дня 8. вересня 1924).:

„Коли політика доторкає престола, тим самим релігії, тоді Церква й Папа не лиш мають право але й обовязок давати вказівки й поучення; а католики мають повне право жадати їх й обовязок після них поступати".

2. Виложені тут принціпи управильнюють також відношення Церкви до політичних партій.

І так: а). Церква стоїть понад чисто політичною діяльністю всяких політичних партій. Тут невідкличне значіння мають слова Папи Льва XIII:

„Нема сумніву, що в публичних справах дозволена боротьба, коли, без нарушення справедливости й правди, розходиться про побіду й переведення у практиці тих ідей і системів, що ліпше забезпечують загальне добро. Та втягати до якоїсь партії Церкву й бажати, щоб вона подала руку до побіди політичних противників, це значить робити з релігії велике надужиття" (Енцикліка: „Sapientiae christianae").

Пій X. дав такі поучення для священиків:

„Священик, піднесений понад інших людей для сповнювання післанництва, яке дав йому Бог, має рівнож стояти вище понад усякі чисто людські справи, понад усякі боротьби, понад суспільні кляси... Так поступаючи не дасть причини до якогось непорозуміння, не буде чоловіком партії, прихильником одних, а противником других". (Енцикліка: „Firmum propositum").

Папа Пій XI припоручив своїому секретареві стану кардиналові Ґаспарому дати такі вказівки епископам Італії:

„Не можна ні Епископові ні парохові відмовити права, як звичайним горожанам, мати свої думки й політичні погляди, коли вони згідні з диктатом правильної совісти й з релігійними інтересами. Та очевидне також, що Епископи й парохи повинні стояти далеко від усяких партійних боротьб і понад усякі чисто політичні суперництва". (Lettera del Cardinal Gasparri, Segretario di Stato, agli Ordinarii d' Italia 2, ottobre 1922).

б) Церква має повне право з огляду на політичні партії видавати догану й осудження, коли вони стоять у противенстві до засад релігії та християнської моралі. Очевидно, що таке осудження Церквою якоїсь партії не відноситься до її програми чисто політичної, лиш до політично-моральних точок програми. Відомо, що Папа Лев XIII кілька разів осудив політично-моральні принціпи лібералізму й соціялізму. Також Св. Отець Пій XI осудив т. зв. „Action francaise". Та не задля якихсь упереджень чисто політичних, але тому, що ся партія ставить політику понад релігію й стремить до того, щоб релігія йшла на услуги політики й наражує передовсім молодь на впливи ворожі й небезпечні для віри й моралі.

в) Церква ніколи не осуджує партій, коли ті, хоч у своїх політичних програмах відмінні й противні, не мають нічого, що противилосяб засадам християнської релігії й моралі. І так можуть у тій самій державі істнувати ріжні, навіть чисто християнські партії з ріжнородними й противними собі політичними кличами. І так можуть рівночасно істнувати християнські партії: монархічна й республиканська, демократична з кличем загального й безпосереднього голосування і консервативна з програмою посереднього й пропорціонального голосування і проч. Очевидно, Церква стоїть понад всякими політичними програмами і поза ними, коли вони в нічім не нарушують засад релігії й суспільної моралі.

г) Релігії як такої не повиннося уживати як характеристичної черти якоїсь політичної партії. І так не годиться політичну партію називати „католицькою", хоч в її склад входилиб самі католики й хоч вона основуваласяб на принціпах чисто католицьких. Головна причина в тому, що противники промахи й недотягнення такої партії дуже легко моглиб підсувати й приписувати Церкві; тим більше, що Церква своїм вірним лишає повну свободу належати до ріжних партій, оскільки годяться з совістю і засадами християнської релігії.

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

Сегорічний збір пшениці

Міжнародний Рільничий Інститут в Римі оповістив дані про вислід сегорічного збору пшениці в Европі. В середній і північній Европі збір не злий. В полудневій Европі збір пшениці слабший. Збори в Еспанії, Португалії, Італії, полудневій Франції і Греції гірші як в минулім році. В цілій Европі, з виїмком СССР, збір пшениці оцінюють на 40.8 міліонів тон. Сей вислід трохи висший від пересічного, та менший як в минулім році. Урожай пшениці в Совітах середний. На збіжевих ринках ціни пшениці держаться сильно. З Канади і Злучених Держав Півн. Америки приходять вісти про слабий урожай пшениці. На північно-американських збіжевих біржах сильний попит на пшеницю, зате подача не велика. Також на европейських збіжевих біржах занотовано зріст оборотів.

Кровава анархія в Мадриді

Кореспондент ПАТ-а розмовляв з еспанським купцем, що втік з Мадриду до повстанців. Купець оповідав м. ін.: В Мадриді сильний брак харчів. Поїзди з харчами не доходять до Мадриду. Ресторани і крамниці продають харчеві продукти тільки на спеціяльні посвідки виставлені штабом „народної міліції". Фактичну владу в Мадриді мають робітничі ради. Комуністичні боївки розстрілюють щодня коло 50 осіб. Розстрілюють без суду кождого, кого підозрівають, що симпатизує з повстанцями. — Посол полудневo-американської республики Чіле вислав депешу до свого правительства про положення в Мадриді. В депеші сказано м. ін.: Положення в Мадриді розпучливе. Посли чужих держав в більшости виїхали. Влада мадридського правительства тільки номінальна. В дійсности панують червоні синдикати і команданти міліції.

Що сказав грецький преміер

Грецький преміер ґен. Метаксас заявив представникови німецької ґазети „Дойче Альґемайне Цайтунґ" м ін.: Греція остане конституційною монархією. Парлямент розвязано і всю владу перебрало правительство. Се буде тривати так довго, поки правительство не зліквідує комуністичної небезпеки. Тоді нова конституція прийде на місце дотеперішної. Вона буде спиратися на засадах фашистівських або націонал-соціялістичних. Ідеольогія комунізму зачала ширитися головно в кругах урядництва й учительства. Теперішний режім у Греції ужиє всіх способів, щоб причинитися до ліквідації міжнародно-комуністичної небезпеки.

Лікарський фейлетоник.

ЩО ТАКЕ МІҐРЕНА

Як її лічити?

Міґрена появляється частіше в горячі літа. Терплять на ту недугу люди всіх станів, але частіше заможні ніж убогі, частіше жінки ніж мужчини. — Часто терплять на міґрену якраз найздібніші люди, але се не значить, що хто має ту хоробу, той уже здібний. — Найчастіше виступає вона від 18 до 40 року життя. — Міґрена се тяжкий біль одної половини голови, найчастіше правої. Він треває від пів години до кількох годин. Притім хорий має звичайно нудности і вертає (вомітує). Зіниця ока по болючій стороні голови розширяється і хорий бачить подвійні образи. Повіка ока часом напухає. Хорий в такім стані працювати не годен, він дуже нервозний. Наука медицини досі не знає властивих причин міґрени, хоч докладно знає, як вона проявляється. Хорий має почуття студени в болючій части голови і по тій стороні стає на обличчі блідий. Відчуває сухість в устній ямі. При кінці нападу міґрени — якраз навпаки: хора сторона обличча стає горяча і червона, в устах богато слини. Дослідники пишуть, що до причин міґрени належать: артретизм (спадковий нахил до ревматизмів, до цукриці, до звапнення артерій, до затовщення, дихавиці, витворювання камінців і ин.), уживання нікотини й алькоголю, кепське функціонування нирок, часті нежити, яскраве світло і ин. разом з кепським діланням деяких внутрішних зелез. До лічення міґрени треба лікаря. Загальні вказівки для хорого такі: Передовсім в часі нападу міґрени треба лежати і то по можности в темній кімнаті (добре заслонити вікна). Вимагана строга ярська дієта, але і з неї уникати овочів стручкових ростин. Мяса і яєць зовсім не їсти. Не курити тютюну і не пити ніякого алькоголю. Мало працювати (в часі недуги навіть не думати про працю), богато лежати і по можности спати. Не обтяжувати шлунка ніколи. Раз на рік (бодай) їхати в горн на відпочинок.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Справа Доценка

В українській пресі появився недавно отсей „комунікат":

Тому, що в одній ґазеті появився заміт, мовляв, ніхто з колишніх військових не зареаґував на образу, якої допустився п. О. Доценко у своїй книжці „Зимовий Похід" (вид. Українського Наукового Інституту у Варшаві), Рада Т-ва „Молода Громада" вважає своїм обовязком заявити ось що:

По появі книжки О. Доценка п. н. „Зимовий Похід", Рада Т-ва потягнула автора, як члена Клюбу „Молодої Громади", до відповідальности. П. О. Доценко признав свою помилку та склав у цій справі устну і письменну заяву, яку Рада Т-ва „Молода Громада" признала задовольняючою.

Рада Товариства станула відразу на становищі, що сучасний момент якнайменше годиться до того, щоб у якійнебудь формі відновлювати жалюгідні колишні галицько-наддніпрянські спори та що слід оминати всього, що моглоб довести до непорозуміння між двома частинами одного народу. Тому вищезгаданої справи прилюдно не порушувала. Колиж тепер про неї говоримо, то тільки тому, щоб опрокинути закиди, які звертаються проти колишніх старшин УГА, що вони ніби байдужні на образливі для них публікації. Заявляємо, що справа давно зліквідована й обосторонньо поладнана.

Примітка: Ред. „Нової Зорі": „Одна ґазета", про котру згадано на початку комунікату, се мабуть „Нова Зоря". Приємно нам ствердити, що наш виступ проти нападу п. Доценка на нашу Армію мав нарешті той наслідок, що справу бодай спробувано вияснити публично. В комунікаті сказано, що п. Доценко „признав свою помилку та склав у цій справі устну і писемну заяву." Хоч те, що він написав на Галицьку Армію, після нашої думки не називається „помилка", але зовсім інакше, — та добре, що він признав бодай те, що признав. По такій публично признаній помилці кожда шануюча себе організація відкликалаб свого члена з терену, який займає населення, супроти Армії котрого дана одиниця зробила таку „помилку". Про писемну заяву п. Доценка в справі тої помилки не можемо докладніше висказатися, бо Хв. Рада Т-ва „Молода Громада" не оповістила її. Та зате можемо висказатися про зміст книжки п. Доценка, в котрій він ту „помилку" зробив. В тій цілі в сім числі „Нової Зорі" зачинаємо містити ряд поучаючих статтей на сю тему пера нашого молодого історика п. Т. Коструби.

Бандитизм чи здорова реакція?

„Українські Вісти" в ч. 179 принесли отсю статейку:

В останніх часах занотували ми ряд фактів, досі на наших землях небувалих. Оце з відпустових і місійних місць випрошують богомольці жидівських крамарів, цирковців, карузельників, грачів у три карти й інших пройдисвітів. Такі факти зайшли в Маняві, Краснопущі, Настасові, а останньо теж на Маківці. Явище — нове й тому треба йому приглянутися: що воно таке? Чи — як пишуть радикальні песиголовці в „Гром. Голосі" — це „чиясь провокація" і, очевидно, „бандитизм фашистівських розбишак", чи може се здорова реакція проти дотеперішних середньовічних відносин?

Пригляньмося якомубудь відпустовому місцеві у святочний день, або площі, де відбувається якесь українське національне торжество: Побіч богомольців або учасників нац. торжеств сune ціла хмара інших учасників — жидівські крамарі й дурисвіти. Вони розташовуються зі своїм крамом побіч церкви чи площі й влаштовують правдивий ярмарок і цирк. Своїми верескливими голосами, якими захвалюють свій товар і свої штуки, вони, якщо моглиби, заглушилиб звуки дзвонів. Неодин прочанин відійшов з відпусту обідраний жидівськими обманцями з останнього сотика, бо на те вони обманці, щоби вміти втягнути у свої тенети наївних людей. Такий стан триває століття ще з часів історичної Польщі. Тоді було ще інакше: продавати на відпустах мали право й монополь лише Жиди. Паломники — се була худоба, призначена для експльоатації жидівськими крамарями. А „худоба" була супроти того безрадна.

Нині вже не ті часи. Зі зростом національної і релігійної свідомости „худоба" (в понятті жидівських крамарів) починає бунтуватися проти того, щоби люди, які не мають нічого спільного ні з національним ні з релігійним патосом приходили на релігійні чи національні торжества у ролі крамарів, а часто й обманців. Люди випрошують тих непрошених гостей. Ясно, що тут і там приходить до сцисій, але з вини Жидів. Для прикладу: В Краснопущі священик випрошував „карузельників" і інших жидівських штукарів зпід церкви. У відповідь на те почув від Жидів безличну відповідь: „Та то ми робимо вам відпуст!" Ясно, що після такої відповіді, яку чули паломники, мусіли піти в рух інші аргументи як просьба, щоби позбутися непрошених гостей.

Се не бандитизм і не провокація, як це хочуть представити Жиди й їхні союзники з II Інтернаціоналу, нашіж соціялісти, радикали. Се здоровий відрух освідомленої нації, яка не хоче дальше терпіти глуму над собою. І се повинні зрозуміти Жиди й самі повинні перестати використовувати відпусти й національні торжества, як місця заробітку. Повинні, якщо не хочуть, щоб їх участь викликувала немилу для них реакцію.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Нема сумніву

Виленське „Слово" в ч. 217 принесло отсю статтю п. Кета:

Наведім кілька фактів, щодо котрих нема сумніву.

Нема сумніву, що в містах, котрі номінально є під владою мадридського „правительства", панує хаос, анархія, озвіріння. Правительство, зложене з ріжних представників помірковапої лівиці, виконує дальше свою ролю тільки тому, бо се потрібне комуністам. Існування того псевдо-правительства влекшує їм баламучення публичної думки в інших европейських краях. В дійсности „правительство" не має ніякої влади, ніхто не слухає його в Мадриді, навіть дипльоматичний корпус непевний життя і смерти. Все нагадує хаос болота і крови в Петербургу й Москві в рр. 1917 і 1918. З тою тільки ріжницею, що еспанські комуністи мають в Еспанії грізних конкурентів, „анархістів", котрих російські ленінівці відразу повистрілювали. З тою ще ріжницею, що пристрасть, відвага й замилування в жорстокости і крови в Еспанії, сильніші ніж в Росії, роблять з того краю правдиві різні. Народ вихований кровавими ігрищами підчас „корріда" мордує, вбиває, розстрілює, доки має владу. Макабричні сцени з витяганням домовин з трупами монахів і монахинь з 16 і 17 ст. і волочення їх по вулиці. Та що там трупи! Охорона й оборона десятків тисяч живих людей, над котрими знущаються озвірілі маси, се обовязок всего цивілізованого світа.

Нема також сумніву, що на теренах занятих повстанцями, панує порядок і зглядний спокій.

Нема сумніву, що виборча побіда еспанського спільного фронту була підготована Комінтерном. Еспанія віддавна цікавила большевиків. Вже великий слід того стрічаємо в письмах і споминах Льва Троцького. Отже нема сумніву, що Комінтерн ділав, що ділали тут гроші з державного совітського скарбу, що ділали совітські інструктори, що ми мали й маємо до діла з пляновим і впертим вмішуванням совітського правительства у внутрішні еспанські справи.

Нема сумніву, що здержання Італії чи Німеччини від вмішування, від допомоги повстанцям буде рівнозначне з правом інтервенційного монополю Совітів. Акція Франції в справі неінтервенції рівнозначна з допомогою для комуністичної Еспанії.

Нема сумніву, що французьке правительство так поступаючи не діле згідно з французькими національними інтересами, тільки з інших причин, з огляду на свою залежність від сильної ґрупи комуністів у французькім парляменті, що ділають на команду з Москви. Нема тепер незалежної французької заграничної політики. Політика Франції залежна від інтересів Комінтерну. Франція не мала ніякої причини боятися, що правительство, утворене повстанцями, кинеться в обійми Італії чи Німеччини. Навпаки. В 1929 р. Прімо де Рівера мав нагоду виявити свою нехіть до Німеччини...

Колиж нині французьке правительство так енергійно вмішується в ратування мадридського правительства, то робить се не з огляду на національний інтерес Франції, тільки з огляду на свої симпатії засадничі й ідеольогічні.

З НАШИХ ЛІТНИЩ.

Трускавець

4) Буджет його укладають у Варшаві: він на сей рік виносить 157.000 зл., по 11 зл. на особу на день. В тім є вже купелі та всякі инші кошти лічення. За купелі платить заведення власникам купалень досить дорого, а саме за кожду купіль I кл. 4 зл. і 1.60 зл. за ґаз, а за карту до пиття води в першім сезоні 6 зл. (від 1. V. до 15. VI.), в другім сезоні, головнім (від 16. VI. до 15. VIII.) 8 зл., у третім сезоні (від 16. VIII. до 15. X.) знов 6 зл. Так мене інформували в управі „Ґражини". Всіх місць у „Ґражині" (так називається ціле трускавецьке заведення Усп. Обезпеч., воно має три віллі) є 97. Управа складається з двох сил адміністраційних (інжинір і управителька), з лікаря і трьох помічничих сил (масажист, масажистка, сестра), з кухаря, котрий бере 350 зл. та з цілого ряду обслуги, платної від 30 до 60 зл. з харчем і помешканням.

Харчі доставляють постійні доставці ріжних народностей — на підставі оферт.

Пацієнти тут доплачують, залежно від висоти їх платень, але найбільша доплата виносить 93 зл. місячно (навіть від тих, що мають місячно нпр. 2.400 зл. — і такі тут є).

Публика — це всякого рода т. зв. умові працівники з чотирох округів суспільних обезпечалень: з Варшави, Познаня, Хоржова і Львова. Кождий округ має визначений йому континґент, себто число осіб, яке може сюди вислати. Той континґент не в кождім році такий сам. Нпр. округ Львів мав право вислати сюди сего року 25 осіб.

Якіж товариські взаємини між людьми, що себе звичайно не знають, зібраними з ріжних сторін? Спочатку ті взаємини не укладаються. Виїмок становлять ті люди, що зналися між собою вже перед приїздом сюди. Розуміється, всі сідають при столах по націям. Українців було 5 (на всіх 97). Жидів начислив я коло 10. При однім столі можуть сидіти 4 особи, бо столики маленькі. А що при нашім столі сів Волиняк, що займав кімнату разом зі мною (він уважав себе Росіянином, та говорив не зле по українськи), — отже оден з оставших Українців сидів при однім з польських столів, а другому приносили харч до його кімнати. І ще була одна Волинячка з дитиною, виглядала на нашу, але ми з нею не мали ніяких взаємин. Сиділа між Поляками.

Снідання від 7 — 8 рано, обід від 1 — 2, підвечірок від 4 — 5, вечера від 7—8. Малий Богданко, що служить в заведенню, з достоїнством скликав нас дзвінком на харчування. Часом бив у якусь розбиту бритванку. Часом відступав ту функцію иншому малому хлопчикови.

При обіді слуга з правила минала наш стіл, коли розносила потрави. Та се змінилося, коли оден з нас сказав їй се і відмовив приняття вечері.

А я мав таку пригоду. По моїх 2—3 візитах в місточку, зачали мене ревізитувати. Було се в перших днях мого побуту тут. Одного дня ревізитує мене оден з ОО. Василіян. Входить до моєї кімнати і відразу каже: „Ов, у вас якось дуже горячо." — „Може тому, кажу, що тут під нами пральня." Гість діткнув рукою печі і каже: „А ви не знаєте, що у вас топлять в печі?..."

Я був високо здивований. Досі мені й на думку не приходило, щоб піч у моїй кімнаті була натоплена при +40 і більше степенях природного тепла (се літо було виїмкове горяче). Не була се властиво піч, тільки великий комин, що йшов з долу, з партеру, через нашу кімнату. Ми його називали „піч", але ні мені не прийшло до голови діткнути тої „печі", ні мому „співльокаторови". Я відчував, що в кімнаті щось було чути і що було невиносимо горячо, часом мав я навіть біль голови, — та не припускав, що все те від — огрітої серед літа „печі"...

Як стій пішов я до управи і до лікаря й оповів все те та зажадав иншої кімнати. Що правда, дали иншу, вже тільки для мене самого. Мені жаль було опу-

АРХІВНА ПРАЦЯ — БЕЗ АРХІВІВ...

З приводу „Зимового Походу” п. Доценка.

З поняттям новочасної історії злучене нероздільно дослідження архівного матеріялу. Друковані праці, в роді преси, звітів, обіжників, далі споминів учасників і творців історичних подій — усе це невистарчаючий матеріял для опрацювання якогонебудь відтинка новочасної історії. Вичислені джерела мають свої недосконалости, як от нпр. тенденційність, випадковість, чи в найкращім разі слабість памяті (при споминах, писаних з перспективи років). Навіть радіо, без якого — як твердить дехто з ученних, істориків новочасної доби, — не могтиме на майбутнє обійтися історик найновіших часів [1]), має свої поважні недостачі — бож се публичні виступи чи комунікати й вони свідомо прикроювані до вимог моменту. Натомість документи, зокрема секретні й довірочні, що їх ніколи не публікується в момент їх видання, мають величезну вагу для історика. Вони позволяють дослідникові вийти поза круг свідомо спрепарованої суми відомостей з відповідною тенденцією. Вони позволяють історикові стати тим, ким він повинен бути: с у д д е ю минулого, що мусить знати не лише факти, вчинки, але й їх мотиви.

Отже архівний матеріял — це ті копальні скарбів історичного знання, які дають змогу історикові контролювати описи подій, препаровані сучасниками. Та буває, що історик сам з тих чи інших мотивів опускає деякі документи, або зміняє їх (через скорочення, пропуски й т. п.). І таким способом дає правду викривлену, хоч ніби-то й на науковій основі. На те є рада: кождий історик має доступ до архіву й може провірити правдомовність чи добросовісність свого товариша. Нераз знаходимо студії, в яких на основі того самого архівного матеріялу, з якого користав при своїй праці доктор Ікс, другий доктор — Іпсильон виказує тенденційність і тим самим у великій мірі, чи й повну непридатність, ба навіть шкідливість праці дра Ікс.

Та се можливе тоді, коли архів загально доступний. Складніша справа з приватними архівами, до котрих має доступ лише власник, або кружок вибраних. Тоді документальна публікація має вартість остільки, оскільки її автор — людина, знана зі своєї правдомовности, історичної солідности й обєктивности, а дотого знається причини, задля яких не допускає до своєї збірки сторонніх людей (нпр. страх перед покраденням чи знищенням збірки). Та вже цілком погано стоїть справа, коли працю друкується на основі документів, про які ніхто навіть не знає, де вони є, себто, де зберігаються вони в оригіналі; бо тоді автор публікацій може безконтрольно спекулювати ними, як йому лише подобається.

Такі думки насуває недавня публікація п. Ол. Доценка, б. адютанта Головного Отамана Симона Петлюри, п. н. „Зимовий Похід”, видана в Варшаві в минулім році. [2]) Отся показна праця містить у собі поверх 150 сторін вступу й 210 документів. Здавалосяб — дуже цінна праця, бо подає богато цікавих документів до історії „зимового походу”. З зацікавленням отже беремо книгу до рук і — по привичці історика — шукаємо вказівки, з в і д к и автор зачерпнув таку велику скількість документів? Бо питанням, як їх використав, займемося в дальших статтях.

„Для своєї праці — історії Зимового походу — використав я такі, досі ще неопубліковані, матеріяли:

1. Накази по армії Української Народної Республіки та по дивізіях;

2. Оперативні, розвідочні та політичні звіти;

3. Доповіді та листи урядових, цивільних та військових осіб;

4. Щоденник полку Чорних Запоріжців;

5. Документи та радіозвіти, захоплені у ворогів”.

Так пише в передмові до праці п. Доценко (стор. III) про свої рукописні джерела. Питаємо: з якого архіву походять ті документи? В цілій передмові, котру ми уважно кілька разів читали, є лише вказівки, як друковано документи, натомість не сказано, звідки їх узято. Щоб собі якось порадити, заглядаємо до раніше виданої праці п. Доценка — теж із документами — а саме: „Літопису української революції” [3]). В передмові до тої праці, писаній в Марієнбаді, 25 серпня 1921 року, автор пише, що джерелами послужили: „1. Архиви Ставки й Центральних Установ, 2. Мій власний архив та щоденники” й т. д. (далі не цікаво). Зате, що походить із архівів УНР (1. точка), а що з авторових власних — не зазначено ні в передмові до „Літопису”, ні при цитатах документів.

Значить, проти історичного звичаю, п. Доценко не подав, звідки походять його документи до „Зимового Походу”, ні де вони депоновані. Це в н е м о ж л и в л ю є я к у н е б у д ь к о н т р о л ю вісток при помочі оригіналів відносних документів. Можемо, впрочім, приняти, що й у „Зимовім Поході” використано ті самі джерела, що в „Літописі”, себто — ближче незнаний і неозначений автором його приватний архів і — архіви УНР. На се вказують примітки до друкованих у „Зимовім Поході” документів, що, мовляв, в оригіналі даний документ звучить так і так, чи знов порівнання оригіналів з копіями виявляє те то й те й

[1]) У львівськім університеті звертає на це увагу в останнім часі професор нової історії, Адам Шельонговский.

[2]) Олександер Доценко, Зимовий Похід (6. XII. 1919 — 6. V. 1920). „Праці Українського Наукового Інституту”, т. XIII. Серія історична, книга 1. Варшава, 1932 (на обгортці 1935). Форм. 210 × 175, стор. CLII + 240. Додана карта й 4 олеати.

[3]) Літопис української революції. Олександер Доценко, Матеріяли й документи до історії української революції. Том II, книга 4. Накладом автора. Київ—Львів, 1923. Форм. 250×200 мм., стор. 362 + 2 неп. — Те саме, Том II, книга 5. Т[арнів] — Львів, 1924, стор. 398+II.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

скати мого співльокатора, бо я вже зжився з ним був. Та він був молодший від мене і міг видержати ту Сагару. На моє місце дали якогось Поляка з Варшави, також молодшого від мене. Оба вони видержали в тій кімнаті до кінця. Та огрівана в літі кімната має ч. 14 і є в віллі „Зоржа”.

Радо признаю добру волю управи заведення і спеціяльно лікаря, дра Дутковского, котрий займався недужими нераз до пізна в ночи, часом і до год. 1.30 по півночі. Колиж я описав історію з печею, то зробив я се не для докучення комунебудь, а з почуття обовязку. Се не повинно відстрашувати від роблення заходів у справі приняття до того заведення, бо поза тим інцидентом відносини весь час були добрі. І це заведення може належати до тих, котрі публику можуть привести до висновку, що суспільна обезпечальня не така зла як про неї думають. А все таки: Чи можливо, щоб у приватнім пансіоні на літнищі дали гостеві кімнату, отоплювану в літі при 40 і більше степенях природного тепла на дворі? Думаю, що се неможлива річ. Чому? Бо приватний посідач пансіону знавби, що по перше — в таке вглянулаб влада, по друге — що до нього на другий раз ніхто не зголосивсяб. Урядова установа не потребує того всего боятися, — все одно, чи та урядова установа називається етатистична чи большевицька.

В управі сказали мені, що правдоподібно се останній рік принимання тут лікувальників, бо думають всі три віллі збурити і на їх місце поставити нову будівлю. Її дійсно треба в Трускавці, бо трускавецькі води і купелі справді помічні. І купелеві заведення сего року зачали вперве функціонувати цілий рік, головно задля побудованого тут дому здоровля для офіцирів. Отже й умові працівники моглиб тут мати цілий рік пожиточне жерело поправи здоровля (досі „Гражина” функціонувала тільки в літні місяці).

Порядок дня гостей у „Гражині” інакший спочатку, інакший потому. Перших 5 днів іде на лікарські оглядини. Лікар всего оден. А що оглядини переводить доволі докладно, отже скінчив ту роботу аж пятого дня. Я прийшов на чергу 4-го дня.

Думаю, що тут придавсяб ще оден лікар до помочі та що згодивсяб тут радо працювати за сам харч і кімнату перший лучший молодий лікар в часі сезону. Отже в тих перших днях не всі гості мають ще білєти до купелів. Люди заняті головно чеканням на лікарські оглядини.

Щойно коли лікувальники одержали вже білєти на купелі, зачинається правильне життя. Воно у мене (й мабуть у більшости гостей) було таке: Вставав я о год. 5.30 або 6 рано і вмившися йшов у лісок пити воду з жерела „Варвари”. Вона спричиняє легкий стілець. Та аж при кінци місяця спрактикував не оден, що на його орґанізм треба не одної склянки, а півтора. По дорозі люди полочуть горло і миють очи в ріжних жерелах у тім ліску. Роблять се і ті, що не потребують сего. Година проходу по ліску — і вертається на снідання. По сніданні або знов прохід або коли було дуже душно, я розбирався і мився в кімнаті та лежачи читав якусь легку лєктуру або й писав щось (лікар довідавшись про се, заборонив, а радив основно відпочивати).

Купелі солянкові з ґазом що другий день. Вже задля них варт сюди приїхати. По кождій купелі треба знов полежати. Що другий день брав я також масажі. Молодий, гарний з вигляду масажист, син польського засланця на Сибір, мав рік життя, коли його туди вивезли. І на Сибірі він виростав. Оповідав інтересно про вигляд того далекого краю, його тайґи (ліси), його великі ріки, його населення і його богацтво.

По масажі також добре полежати.

Почту доручують правильно, також в неділю.

По обіді люди звичайно також відпочивають. Хто не хоче згрубнути, той — коли має сильніше серце — йде на прохід, а коли не може, грає нпр. у „бріджремі.” Се була тут дуже уживана гра.

А. Ч.

(Далі буде).

т. д. Врешті до одного документу маємо таку примітку:

„В державних архівах зберігся один примірник цієї відозви, де прем'єр І. Мазепа підписався власноручно і де його ж рукою вписані прізвища міністрів Макуха і Паливоди; прізвища Т. Черкавського і О. Безпалка вписано рукою переписувача. О. Д.“ („Зимовий Похід“, стор. 44, прим. 2. — Розбивка моя, Т. К.).

Ся примітка, додана до документу, друкованого в „Зимовім Поході“ під числом XXVII, вказує, що п. Доценко підчас писання мав до розпорядимости архіви УНР і користувався ними, але не зазначив цього виразно в передмові. Крім того він не подав, де містяться ті архіви й у той спосіб унеможливив усяку контролю його праці, а зі становища серіозної історичної науки поставив свої праці в поважне недовіря.

Приходиться нам отже переглянути, що ми знаємо про архіви УНР і в якій мірі використано їх в історичній науці, оскільки взагалі хто, крім п. Доценка, мав до них доступ. Якіж отже наші відомості про долю сих архівів?

Наскільки знаємо, перший писав про се таки сам архівар, Михайло Обідний.[4]) Те, що він росказує про охорону архівних памяток за часів УНР, переходить усяке уявлення: про недоцінювання їх, ба про недостачу елементарного розуміння (в державних чинників!) ваги архівів. Досить сказати, що коли уряд займав цілий готель, для архіву ледви знайшлася одна кімната, на якої опал мусів видавати власні гроші архівар! Гол. Отаман Петлюра призначив був для рятування архіву аж... 20 тисяч марок...[5]).

Але вже правдива мартирольогія архіваря почалася на еміграції, особливо в 1923 році. Відсилаємо цікавих до самої статті п. Обідного, бо деталів тут не будемо повторяти. Спинимося лише на однім. А саме 18. V. 1923 р. п. Сірополко почав налягати на Обідного, щоб той видав архів. Малося заснувати музей у Варшаві, де булиб здепоновані архіви УНР. П. Сірополко виступав тоді в ролі керуючого Міністерством Освіти в Уряді УНР і спеціяльно побивався, щоб не вивезено архівів до Праги, але залишено в Польщі. П. керуючий Міністерством уживав ріжних способів переконати архіхара, що архіви треба зложити — сим разом уже в Кракові; Обідний навіть не виходив на вулицю. Та раз, як пише Обідний, його заманив на чай підступом один міністр. Туди впав п. Сірополко й почав кричати: „Ключі, ключі від музею!“ (де був уміщений архів). Обідний противився, але п. Сірополко силою відібрав архів, а Обідний був примушений виїхати з Польщі. У Львові п. Сірополко говорив, що Уряд має якісь величезні гроші на впорядкування архіву, та потому слух пропав і по архівах і по грошах. Була якась комісія, підписувано якісь протоколи, яких змісту підписуючі не знали, — і так закінчилася та таємнича справа.[6])

Правда, всього архіву не вдалося з України вивезти; дещо лишилося в УСРР.[7]) Але цікаво булоб вияснити, що сталося з вивезеними архівами УНР? Де вони депоновані? Чому недоступні, хоч уже на їх основі можна друкувати праці? Такі питання ставить історик — і без їх вияснення буде скептично приймати публікації, основані навіть на документах таємних архівів. Бо чи можна покладатися на обєктивність п. Доценка — про се в черговій статті.

Теофіль Костуба.

---

[4]) Михайло Обідний, Як охоронялися пам'ятки. „Нова Україна“ (Прага), 1925, ч. 4—6 (серпень—жовтень), стор. 95—104.

[5]) Там само, стор. 99.

[6]) Не шкодить зазначити, що п. Сірополко займає посаду в московській емігрантській високій школі й завжди користає з нагоди, щоб лаяти Українську Державу 1918 р.

[7]) Пор. С. Смеречинський, Де шукати і як здобути архіви УНР. „Записки іст.-філол. Відд. УАН“, т. VII—VIII, стор. 449—451.

Покажчик змісту

перших девятьох річників „Нової Зорі“.

Θ о. Володимир Скоробогатий 358 Θ о. Корнило Слюзар 631 Θ о. Климентій Соневицький 181 Θ Дарія Сосенко 763 Θ Роман Сосновський 740 Θ Евстахій де Остоя Стеблецький 768 Θ о. декан Володимир Стернюк 393 Θ о. Олександер Стефанович 635 Θ о. Андрій Сумик 267 Θ Іван Татомир 111 Θ Мати Лукія /Теодорович/ ЧСВВ 796 Θ Ґраф Михайло Тишкевич 359 Θ Проф. Др Стефан Томашівський 399 Θ Роман Тустанович 365 Θ Іван Ульванський 111 Θ о. Мирослав Устиянівський 671 Θ Федір Федорців 318 Θ о. Др Іван Фіґоль 656 Θ о. Александер Філевич 416 Θ о. Платонід Філяс ЧСВВ 345 Θ о. Зеновій Флюнт 767 Θ Петро Холодний 343 Θ о. Йоаким Хома ЧСВВ 466 Θ о. Олексій Хтей 641 Θ Лев Володимир Чачковський 637 Θ Олекса Черкавський 519 Θ Евген Чикаленко 249 Θ о. Григорій Чубатий 514 Θ о. Ярослав Шарко 273 Θ Проф. др. Іван Шішманов 154 Θ Помер ґраф Адальберт Штернберґ 331 Θ о. Др Ґеоргій Шуба 311 Θ о. Пралат Франц Щепкович 785 Θ о. Ігнатій Щуровський 213 Θ Марія з Волошинських Юрчак 489 Θ Бронислав Янів 459 Θ о. Лука Яримович 355 Θ о. Петро Ярошевич 211 Θ о. Михайло Яцковський 502 Θ

XXV. РІЖНЕ.

Всячина 129-130 Θ Новинки /майже в кождім числі/ Θ Оголошення /майже в кождому числі/ Θ Афоризми 236 Θ Вискази славних лікарів Мф 293 /і в богатьох інших числах/ Θ Микола Гоголь: Значіння недуг Мф 471 Θ Безпеченство в містах 457 Θ Гарандизм 773 Θ Новаківський і його помешкання Н 779 Θ А. Ч.: Ґаґенбека рай для звірят Ф 251 Θ Ціна диких звірят Ф 256 Θ Ратуйте птиць від смерти Мф 285 Θ Др Е. Ленк: Нові досліди над звірятами 601 Θ Образки з Поморя 633, 634 Θ /Карло Шпілер/: Як дивляться кельнери на гостей Ф 246 Θ А. Гайльберт — А. Ч.: Хліб Ф 300.

XXVI. СПИС ІЛЮСТРАЦІЙ.

/МАПИ/: /Мапа укр. земель при Польщі/ 126 Θ Автентична мапа Ватиканської Держави 241 Θ Мапка до статті Дра Яна Бобжиньского 519 Θ /ОБРАЗИ З СУЧАСНОГО ЖИТТЯ/: „Вязень Ватикану“, Папа Пій XI, в своїй робітні Св 241 Θ Папа Пій XI Св 241 Θ Папа Пій XI благословить нарід Св 241 Θ Церква на площі св. Петра в Римі 241 Θ Приняття дипльоматів у Ватикані Св 241 Θ Благословення народу Преосв. Григорієм в день інтронізації 19. VI. 1904 Св. 248 Θ Преосвящений Григорій /Хомишин/ Св 248 Θ Робітня Преосв. Григорія в епископській палаті в Станиславові Св 248 Θ Ексц. Григорій Хомишин в часі посвячення угольного каменя під нову Укр. Папську Колеґію в Римі Св. 288 Θ Зі Зїзду наших Владик у Римі Св 292 Θ Митрополит Кир Андрей Шептицький і гр.-кат. Владики з Ректором і питомцями „Укр. Папської Колеґії“ в Римі в часі зїзду наших Владик Св 306 Θ Промова о. Дионізія Головецького ЧСВВ в часі торжества благословення угольного каменя під новий будинок Колеґії Св 301 Θ Впр. о. Діонізій Ткачук /Архимандрит Чина Св. Василія В./ Св 485 Θ Стефан Томашівський Св. 497 Θ /Олександер Мох/: Похорон Голови УНО, Радника Олексія Саляка Св 583 Θ Преосвящений Василій Ладика Св 689 Θ Ол. Мох: Перші зі Станиславівської Епархії /на святі УМХ/ Св 632 Θ Фрагмент з походу /УМХ, незнана група/ Св 640 Θ З Лугового Свята у Львові 2 липня с. р. Св 650 Θ Кінцева сцена з Тайної Вечери /„Пасхальної Драми“ в Городку Яг./ Св 725 Θ Знимки Вакаційних Осель: Остодір, Сокіл, Старява, На верхах Св 729 Θ Сень Ґорук Св 746 Θ Іван Боберський Св 746 Θ З виставки „Укр. Народнього Мистецтва“ у Львові 2 Св 746 Θ Дефіляда Сокілок Св 747 Θ Музей Т-ва „Лемківщина“ Св 750 Θ Перший український літак в Америці Св 757 Θ /Наші питомці Рим. Колеґії/ Св 762 Θ Вправи Луговиків палицями на Луговім попису у Львові 1930 р. Св 762 Θ Вправи Луговиків на Луговім попису у Львові 1932 р. Св 762 Θ Луговики в поході підчас Свята УМХ у Львові 1933 р. Св 762 Вправи Луговичок на Луговім попису 1932 р. Св 762 Θ /В. Тарнавський/: Великий майдан в Луговому Городі у Львові Св 763 Θ Новий будинок фабрики „Калина“ в Тернополі Св 772 Θ /Яр. Савка/: Президія Ювилейного Зїзду Мар. Дружин Пань Св 784 Θ /РЕПРОДУКЦІЇ МИСТЕЦЬКИХ ТВОРІВ/: Ґрафіка М. Бутовича 553 Θ Г. Де Варокіє: Портрет 622 Θ М. Глущенко: Краєвид 702 Θ Ґрафіки С. Гординського 547 Θ Лев Ґец: Мистець 567, —: Закулок в Сяноці 709, Галицька липа 710, Церква в Бусовиську 711, Синаґоґа в Сяноці 711, Фрагмент сходів в Сяноці 712, Закулок в Сяноці 713, Краєвид 715 Θ Л. Джілі: Відпочинок 595 Θ Марія Дольницька: Мисочка 754 Θ І. Зубар: Ґрафіка 553 Θ Ґрафіки Павла Ковжуна 547 Θ О. Козакевич: Благовіщення 754 Θ Олена Кульчицька: Автопортрет 625 —: Діти — У церкві — При криниці 630, —: Пейзаж 631, —: Божа 633, —: Вечером 635, —: Страсти 637, —: Портретна студія 642, —: Жнива 652, —: Княгиня Романова 754 Θ В. Ласовський: Пейзаж 602 Θ Степан Луцик: Скит Манявський 603 Θ Олександер Ляшенко: При жерелі 728, Ярмарок на Сході 728 Θ Галина Мазепа: Діти 754 Θ Антін Малюца: Мертва природа 606 Θ Ґрафіка Івана Мозалевського 541 Θ М. Мороз: Мати 604, —: Празник у Космачі 605 Θ Ґрафіки Ю. Нарбута 541 Θ Іванка Нижник: Пейзаж 602, —: Мертва природа 754 Θ Ґрафіки М. Осіньчука 553 Θ І. Пайлес: Краєвид 622 Θ Ольга Плешкан: Дівчина 598, —: Гуцулка 600 Θ І. Румянцев: Консульська марка Св 542 Θ Р. Сельський: Море 702 Θ Р. Удо: Краєвид 615 Θ Дж. Северіні: Композиція 618 Θ /ЕКСЛІБРІСИ, РОБОТИ/: М. Бутовича 545, 577 Θ С. Гординського 459, 543, 561 Θ І. Іванця 545 Θ П. Ковжуна 557, 559 Θ М. Кричевського 543, 557, 559 Θ О. Кульчицької 543, 585 Θ Я. Музикової 555, 565 Θ Ю. Нарбута 543 Θ М. Сосенка 543 Θ Л. Хижинського 563, 579, 581 Θ П. Холодного мол. 573, 575 Θ /ІНШІ ІЛЮСТРАЦІЇ/: О. Царевич: Вівці на полонині /з Вист. Укр. Фотоґрафіки/ Св 732 Θ Т. В. Банах: З пасовиська /Вист. Укр. Фотографіки/ Св 733 Θ Українська кераміка /„Ока“ С. Литвиненка/: Глечик з полтавським орнаментом —: Ваза в формі полтавського „калача“ — Ваза на квіти 752 Θ Перша картка „Прогностика“ Юрія Дрогобича Св 530 Θ Старі й нові жіночі видання Св 748 Θ Св. Велика Княгиня Ольга 744 Θ „Роксоляна“ 744 Θ Анастазія Скоропадська 744 Θ З фільму „В тіни хреста“ Св 609, 613, 616.

ДВІ ВКАЗІВКИ

Часописи принесли вістку про зловживання, котрі спричинив колєктор Державної Льотерії у Вжесьні, якийсь Хаїм Шинкелевский. Та справа малася ось як: Ґенеральна Дирекція Державної Льотерії дістала приватне повідомлення, що Шинкелевский пробував ошукати грача заявивши йому, що на його льос впала виграна 250 зл., замість сказати, що 2.500. Ґенеральна Дирекція не чекала на реклямацію заінтересованого грача, тільки зараз вислала свого інспектора до Вжесьні, котрий устійнив, що колєктор вишкробав в урядовій табелі одно зеро в цифрі 2.500, крім того вже давніше не виплатив тому самому грачеві дрібної виграної.

Завдяки тій інтервенції грач нічого не втратив, а Шинкелевский перестав бути колєктором і ним занявся прокуратор.

Хоч Ґенеральна Дирекція Державної Льотерії енергійно винищувала всякі прояви того роду, все ще лучаються, нажаль, несовісні колєктори. Се рідкі случаї, бо загал колєкторів се солідні і відповідальні купці. Несовісні колєктори зникнуть майже зовсім, коли грачі самі будуть співпрацювати з Ґенеральною Дирекцією в поборюванні їх та будуть негайно повідомляти Ґенеральну Дирекцію про всі запримічені неправильности. Адже се лежить в їх власнім інтересі.

От нпр. перед трома роками трафилося, що один з грачів мав чвертку льосу, на котрий впала більша виграна. По законнім відтягненню двацять відсотків належалося йому трицять тисяч злотих. Однак до грача прийшов бувший колєктор якийсь Давид Ґольдберґ з Варшави і заявив, що йому належиться „провізія“ пять тисяч злотих та відтягнув собі ту квоту від виграної.

Грач не прочитав, здається, уважно приписів, що уміщені на відворотній стороні чвертки льосу, які виразно подають, що невільно робити ніяких інших відтягнень крім 20 відсотків. Щойно по якімсь часі пізніше зорієнтувався, що впав жертвою ошуканця. Зачав старатися про відзискання страти, однак відзискав її щойно тоді, коли звернувся за помічю до Ґенеральної Дирекції. Коли зробивби се відразу, не чекавби так довго на гроші, мимо того, що Ґенеральна Дирекція вже давно відібрала колєктуру від Давида Ґольдберґа, вважаючи, що він не заслугує на довіря.

З того, що сказано висше, виходять два поучення для грачів: треба зазнайомитися з приписами льотерійної гри, котрі можна переглянути в кождій колєктурі і котрі в скороченню подані на кождій чвертці льосу. Також треба негайно повідомляти Ґенеральну Дирекцію Державної Льотерії про всі случаї, де булоб підозріння зловживання.

Про ті вказівки просимо памятати при відновлюванні льосів до третої кляси, котрої тягнення зачинається 13 с. м.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Праця Св. Отця Пія XI. Часопис „Ле Перпетіель Секур" подає імпонуючий огляд праці Св. Отця Пія XI. для добра Церкви. Продовж 14-літнього понтифікату Св. Отець оповістив 21 енциклік в актуальних справах. Конкордатів заключив 17. Велика також діяльність Св. Отця на місійнім полі. За Його дотеперішнього панування повстало 100 нових апостольських префектур і 80 вікаріятів. Св. Отець створив епохальне діло: Католицьку Акцію. Крім того причинився до великого розвою католицької преси.

Конґрес Української Католицької Молоді в Америці відбувся в Филаделфії від 17 до 19 липня с. р. На конґресі було 150 делеґатів і богато гостей. Реферати про значіння релігії, про небезпеку комунізму виголосили С. Мамчур, Тихан, Вагнер і ин. В неділю 19 липня Преосв. Богачевський відправив полеву Службу Божу. Конґрес закінчився приняттям при участи 500 осіб.

В Семенові коло Теребовлі відбулося на днях величаве торжество посвячення фундаментів гр.-кат. церкви.

Два нові римо-катол. костели посвячено у львівській римо-катол. архидіецезії, а саме в Турі Великій, к. Стрия, й у Гребенові, коло Сколього.

Міжнародний конґрес в честь Христа Царя відбудеться в Познані 1937 р. Його орґанізує Головний Інститут Католицької Акції в Польщі з осідком у Познані. (КАП).

Перший хорватський літурґічний конґрес відбувся недавно в м. Лесіні.

Вертаються до релігії. „Чеське Слово" подає цікаву вістку, що у Празі останніми роками можна запримітити масовий поворот безвіроісповідних до релігії. В 1934 р. тільки 80 осіб покинуло релігію, зате 2.710 повернулося до релігії. До релігії вертаються люди між 30 і 50 р. життя, а покидають релігію молоді люди, що не мають навіть 30 років.

Найбільше католицьких місіонарів, що працюють по місійних краях, дає Голяндія. Всіх голяндських місіонарів є 5.169.

VI конґрес бельґійських католиків відбудеться в Маліні від 10—12 вересня с. р. Малінський архиепископ кардинал Ван Рой візвав бельґійське духовенство до належної підготовки того конґресу, що має скріпити становище католиків у Бельгії.

Архиепископом Руану іменований епископ Петро Пті де Жілевіль, дотеперішній ординарій дієцезії Діжон.

Міжнародний Томістичний Конґрес відбудеться в Римі від 23 до 28 листопада с. р. На конґресі виголосить реферати ряд визначних католицьких учених, як Леон Ноель, президент фільософічного інституту в Лювені, др Ольджіяті, проф. університету Ісусового Серця в Медіоляні, й інші. Підчас конґресу буде відкрита вистава томістичної літератури.

У Злучених Державах Півн. Америки є тепер 20.635.189 католиків. За останне десятиліття (1925—1935) зросло число католиків о 2,081.161, а за останніх двацять літ о 4,425.879 осіб. В Злуч. Держ. є 17 архиепископів, між ними чотири кардинали, 109 епископів та 31,108 священиків. Всіх церков є 18,187.

Велика католицька маніфестація відбулася недавно в м. Мадізон в Злуч. Держ. П. А. з приводу століття існування стейту Вісконзіну. Понтифікальну Службу Божу відправив Архиепископ Самуель Стріт в асисті 100 священиків. На богослуженні було понад 25.000 осіб. В проповіди архиепископ Стріт підніс вагу релігії в розвитку стейту та геройство перших піонірів, що значили свій шлях церквами і школами.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

РЕФОРМУ ВИБОРЧОЇ ОРДИНАЦІЇ в Польщі мають перевести після зорґанізування нового правительственного табору.

В ҐДАНЬСКУ поліція замкнула на 6 місяців католицький часопис „Данціґер Фольксцайтунґ" за те, що помістив статтю про переслідування католиків у Німеччині. „Данціґер Фольксцайтунґ" се був останній опозиційний орган на терені Ґданська.

НІМЕЧЧИНА рішила помагати еспанським повстанцям на случай, коли ствердженоб, що Франція помагає лівому правительству Еспанії. За те повстанці малиб відступити Німеччині кольонію Ріо дель Оро в еспанськім Марокку. Таку вістку принесла французька преса.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО зажадало відшкодування від Еспанії за 4-ох розстріляних Німців в Барсельоні.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКІ СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИ оповістили заклик до всіх робітничих партій і до всіх професійних робітничих орґанізацій, щоб вони дали еспанському пролєтаріятови моральну і матеріяльну поміч.

12 МІЛІОНІВ РУБЛІВ зібрано в совітській Росії для еспанського лівого правительства в Мадриді. Ту суму переслано до Мадриду через совітський державний банк.

ЗБІРКИ В СССР на поміч лівим в Еспанії мають відбуватися продовж трох місяців і мають дати суму 60 міл. рублів.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило вивозити якінебудь воєнні матеріяли до Еспанії. Також заборонено вивозити неозброєні літаки, що їх дотепер вивозили приватні фірми.

ФРАНЦУЗЬКИЙ СЕНАТ ухвалив закон про удержавнення воєнного промислу підчас евентуальної війни.

ЕСПАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО завісило сесію парляменту до 1 жовтня сего року.

КАТАЛЬОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО зарядило конфіскату всіх маєтків, що належать до церков, монастирів та повстанців.

ГРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ Юрій II виїхав з Атен на остров Корфу. Перед відїздом приняв представників політичних партій. Делеґації партій зложили рішучий протест проти впровадження диктатури в Греції.

ГРЕЦЬКИЙ ПРЕМІЄР Метаксас оповістив відозву до грецького народу. В ній сказано м. ін., що грецькі комуністи вели сильну комуністичну пропаґанду в війську, в школах та між урядниками. Тим хотіли приготовити переворот.

КОМУНІСТИЧНА АҐІТАЦІЯ в Греції йде під проводом закордонних аґентів. Так заявив грецький посол у Відні.

В ГРЕЦІЇ увязнено всіх комуністичних послів до грецького парляменту. Увязнено також кількох лівих діячів, що співпрацювали з комуністами.

ГРЕЦЬКІ РОБІТНИЧІ ОРҐАНІЗАЦІЇ оповістили, що бажають співпрацювати з національним грецьким правительством.

КОМАНДАНТИ КОРПУСІВ У ГРЕЦІЇ заявили телеґрафічно міністрови війни, що армія вірна королеви та правительству.

АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ Едвард VIII виїхав до Югославії.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО приняло до відома французьку ноту в справі збірної заяви Анґлії, Франції й Італії не мішатися до внутрішних справ Еспанії.

КОМУНІСТИЧНІ ЗАВОРУШЕННЯ були на днях в м. Ораніе, у французькім Альжирі.

КОРОЛІ ІРАКУ, ҐЕДЖАСУ Й ЄМЕНУ вислали спільну ноту до Великої Британії в справі кривавих подій у Палестині.

ЄГИПЕТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило зголосити свою кандидатуру на члена Союзу Народів. Анґлія обіцяла поперти внесення Єгипту.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ВЛАСТИ рішили вибудувати велику летунську базу на острові Алясці.

УДЕРЖАВНЕННЯ ЦЕРКОВНИХ І МОНАСТИРСЬКИХ МАЄТКІВ проголошено недавно в соціялістичнім Мехіку. Священикам дозволено мати трохи землі для власного ужитку.

АБІСИНСЬКІ ПОВСТАНЦІ під проводом джеджаса Аберра використовують дощеву пору і часто підсуваються під саму Аддіс Абебу та провадять бої з Італійцями.

В ТОКІЮ поліція увязнила проф. Отака, відомого японського письменника і знатока совітських справ. Увязнення наступило після візити проф. Отака в секретара совітської амбасади.

НОВИНКИ

Право прилюдности на 1936—37 рік дістала приватна 6-клясова школа СС. Василіянок у Львові.

Торжество в честь о. Маркіяна Шашкевича на Білій Горі не відбулося 9 с. м. з причини поганої погоди. Воно відбудеться невідклично в неділю 16 сего місяця.

Управа Львова виготовила проєкт нових приписів, щодо вдержування порядку й чистоти в місті. М. ін. нові приписи устійнюють справу замикання брам, а саме: в літі в год. 11, в зимі в год. 10.

Заведення Суспільних Обезпечень оповістило цікаві дані про скількість лікарських порад, що їх дають місячно суспільні обезпечальні в цілім краю. Домові лікарі уділюють 886.000 порад, лікарі спеціялісти 295.000, стоматольоґи 100.000 порад.

В Дрогобичі повстала недавно українська фабрика смарів „Лепіко".

Новий міст відкрили в Турці над Стрием. Він лучить Турку з західною частиною турчанського повіту.

Директором державного видавництва шкільних книжок у Львові став емер. майор Помараньский.

Львівський Воєвода Беліна-Пражмовский переводить люстрацію воєвідства.

В Завою, пов. Калуш, увязнено директора державних тартаків Йосифа Вольфрама під закидом спроневірення грошей.

В Березівці коло Монастирськ перун убив одного селянина та поразив його жінку й сестру.

Нагальна буря з градом величини волоського оріха навістила косівський повіт на Поліссі. Шкоди є на 600.000 зл.

На допомогу еспанському правительству. „Хвіля" в ч. 599 пише, що зі Станиславова виїхало до Еспанії 10 осіб, котрі бажали вступити до еспанської правительственної армії.

Шеф французького ґенерального штабу ґен. Ґамелен має приїхати незабаром до Польщі.

В Живці пожежа знищила тартак і 6 вагонів будівельного матеріялу. Шкоди є понад 257 тисяч зл.

Ліквідація комуністичних орґанізацій у Варшаві триває дальше. М. ін. переведено ревізії в двох приватних бібліотеках-читальнях, де знайдено більшу скількість видавництв протидержавного змісту. Книжки сконфісковано, а власників бібліотек арештовано.

Над Шлеськом перейшла велика буря зі зливою. В м. Хожові вода залила бюра поліції та знищила ріжні документи.

Гумор. — На іспиті: — Чи можете мені назвати найсильнішу, знану людям, водну силу? — Жіночі слези, прошу пана професора.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

У Варшаві підчас направи одної каменици робітники знайшли в стіні револьвер старого типу й велику бомбу. Слідство устійнило, що револьвер і бомба походять ще з 1901 р. Їх сховали в мурі правдоподібно боєвики ППС.

В Іновроцлаві на зїзді поморської округи союзу підофіцирів резерви комендант корпусу ґен. Томе сказав м. і. таке: „Памятайте, що в Польщі Поляк господар, а Німці, Жиди й інші меншини се тільки субльокатори".

Легкий землетрус був на днях в Ужгороді і в околиці. Він тревав коло 3 секунди.

В Бесарабії панують великі спеки. Температура доходить до 58 ст. Ц. В богатьох містах катастрофальний брак води. Внаслідок посухи в богатьох місцевостях вибухли пошести худоби.

Заслужений кінець. Перед совітським судом станув на днях б. шеф церковного відділу ГПУ Тушков. Він причинився до заслання і смерти соток священиків на Сибірі. Тушкова розстріляли його власні товариші в місцевості Лубянці.

„Почесні безбожники". Такий титул дістали від організації безбожників у Совітах три члени совітського правительства, а саме Літвінов, Молотов і Ворошилов.

Провідник мадярських католиків др Карло ф. Вольф помер недавно в Будапешті. Його похорон перемінився в величезну маніфестацію католиків.

В Будапешті ставлять памятник першому гузареві Мадярщини, фельдмаршалові гр. Гадику, що жив за часів Марії Тереси. Він вславився в війнах з Турками та в семилітній війні.

До віллі Троцького в м. Гонефос коло Осля дістались недавно невідомі особи й почали перешукувати бюрко. Коли служниця звернулася телєфонічно до поліції за допомогою, вломники втікли. Здогадуються, що невідомі вломники се члени місцевої фашистівської організації.

Надгородою для побідника в маратонськім бігу підчас олімпійських ігрищ буде коринтійський шелом з 6 ст. перед Христом.

Світовий Жидівський Конґрес відбувається в Женеві, в салі нарад Союзу Народів. В конґресі бере участь понад 250 делеґатів.

Підчас катастрофи в копальні вугля під Барнслей в Англії погибло 58 осіб.

Ковчег Ноя ч. 2. Старий емеритований американський моряк Віліям Ґренвуд вичитав десь, що в 20 ст. буде на землі другий потоп. Тому вибудував собі ковчег докладно на взір ковчегу Ноя й спокійно чекає на потоп.

Справлення похибки. У 60 ч. „Нової Зорі" на стор. 7, шпальта 1, 26 рядок здолу замість „зрозумів се місце по ґітлєрівськи" має бути: „по шідєрівськи".

Гумор. — Могутність реклями. — Шкот завважив на виставі похоронного заведення таблицю з надписом: „Велика рекляма! Слідуючого небіжчика поховаємо даром!" — Шкот без застанови витягнув револьвер і застрілився.

Радіо

Прикмети радієвого приймача на слухавки. Визначну ролю радія вже доказано і назагал признано. Особливо в Польщі радіо має велике значіння з огляду на недосконалість комунікаційних засобів, що потягає за собою трудноші в отриманні пошти, часописів і т. п. Все це питання, що не підлягають дискусії. Одначе і тут знайшлося певне »але«, що повинно бути в належний спосіб висвітлене. Нема вже в нас людей, які не хотілиб мати радія. Є тільки люди, що можуть понести видатки на радіо, або ні. А коли так, то відразу насувається питання, чому в порівнанні до інших країв, в Польщі так мало ще радіоабонентів? Очевидно, що поважну ролю відграє тут неможливість для певної частини людей понести навіть таких дрібних видатків, якими є кошт детектора. Не бракує й таких, які засадничо не люблять »спішитися«. Вони добре знають, що радіо се річ необхідна. Але це — постійні »марудери« життя. Вони зроблять се »завтра« і зроблять напевно, бо саме життя їх до сего змусить. Є врешті люди, які з огляду на свої фінансові можливости висять можна сказати між небом і землею. Вони можуть купити детектор, але хотять обовязково мати лямповий апарат. Отже зволікають з дня на день і в висліді позбавлені сего чудесного винаходу. Треба зупинитися над тим, чи дійсно детекторний приймач в порівнанні з лямповим се тільки апарат, призначений для горожан „другої кляси", чи дійсно детектор се тільки „намістка" радія? Так не є. Коли візьмемо під увагу всі обставини, котрі зустрічаємо при слуханні радія, то дійдемо до переконання, що оба типи радієвих апаратів мають свої властивости, які можуть відгравати рішаючу ролю при виборі. Лямповий приймач се можна сказати досконалий товариш забави. Можна від нього відходити, можна слухати його з сусідньої кімнати, а навіть потанцювати при ньому в такт музики. Його скромний товариш, детектор, приносить з собою деякі невигоди. Не можна рухатися з місця і се властиво все. Натомість, як правдивий приятель, він дискретний і не накидається. Наразі нехай детектор займе своє властиве місце в кождому домі. Головне, що таке чи інше радіо, але в кождому домі, в кождій хаті повинно знайтися. А час на купівлю »Детефона« дуже відповідний. Тепер можна купити його »за дурно«. Згідно з заряджением міністра пошт і телєґрафів кождий, хто купить »Детефон« або »Ехо« до 31 серпня с. р., буде звільнений від вступної оплати, від абонаментової і від рат за приймач аж до 1 жовтня с.р.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

Для католицьких бібліотек

Найцінніші в кождій бібліотеці не лиш книжки, а й повні річники добре оправлених ґазет. Найцінніші вони тим, що в повних річниках ґазет найвиразніше видно життя зі всіми його струями і зі всім, чого життя вчить. Тому заосмотрюйте католицькі бібліотеки в річники католицьких ґазет! Гарно оправлений річник „Нової Зорі" коштує 20 зл., „Правди" 9 зл. Річник „Нової Зорі" без оправи 15 зл., річник „Правди" без оправи 5 зл. Висилається тільки по надісланню ґотівки.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·32—5.29, дол. канадійські 5.28—5.31.

Німецька марка 1.45 — 1.50, фр. франки 35.08, шв. франки 178.62 — 172.78, фунти стерлінґи 26.62 — 26.78, австр. шілінґи 99.00 — 98.00 чеські корони 19·70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 11. серпня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.35 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.40 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 11. VIII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури І. кл.	0.90 зол.
Товщеві качки І. кл.	0.85 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Князь Воронцов.
КОПЕРНИК: Адіє.
МУЗА: Нечинне.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Архільокай.
СТИЛЕВЕ: Без назвища.

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Ґолуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 16 серпня 1936. Ч. 62 (961)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.1. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 вол., місячно 2 вол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Протест Апостольської Столиці проти червоного террору в Еспанії.

Ватиканський орган „Оссерваторе Романо" пише: У відповідь на запити, що зробила Апостольська Столиця в справі численних убийств католицьких священиків та профанацій церков в Еспанії, ствердуємо, що Апостольська Столиця енергійно запротестувала перед мадридським правительством. Апостольська Столиця не могла інакше поступити з огляду на варварські убийства священиків і монахів у Мадриді й Барсельоні, що не мають нічого спільного з політикою, з отляду на постійне нищення й палення церков, профанації гробів і тлінних останків померших. Всі чесні люди сподіються, що мадридське правительство припинить жалюгідні ексцеси або бодай прилюдно висловить співчуття з приводу тих святотатських вчинків і відмежиться від спричинників, що відповідають за кровавi злочини в Еспанії.

Побідний наступ еспанських повстанців.

Колюмна правительственних військ, що йшла з Мадриду на допомогу відділам міліції в м. Бадайоз, стрінулася під Мерідою з відділом повстанців, зложеним з вояків чужинецької легії й Марокканців. По завзятім бою повстанці розбили правительственні війська, що в неладі відступили, залишаючи 950 убитих, богато панцирних самоходів і велику скількість зброї. Комунікат головної кватири північної повстанчої армії подає, що на фронті Гвадарама була оживлена акція. Кольони повстанців заняли провінцію Кіпускоа і м. Тольосу. Сподіються упадку м. Сан Себастіяну. Повстанці у Галісії посуваються наперед не зважаючи на опір противника. Полуднева армія розвиває свою акцію з Андалюзії на схід і з Естрамадури на північ.

Совіти помагають еспанському правительству.

Французька газета „Матен" пише: Совітське правительство постановило продати значну скількість дорогоцінностей і плятини, що знаходяться в скарбі на Кремлі, і гроші переслати комуністичній партії в Еспанії. Совітські торговельні представники в Лондоні, Брукселі й Парижі дістали припорученя виплатити на рахунок бюра Комінтерну в Парижі 300 міл. фр. з сум, що впливають з продажі дорогоцінностей. Совітський державний банк, не чекаючи на переведення трансакції, вислав уже 40 міл. фр. до Еспанії. Щоб укрити властиву ціль тої висилки, гроші вислано на руки президента Еспанії Азани, що має передати ті гроші еспанській комуністичній партії. Сума 40 міл. фр. призначена на узброєння міжнародного корпусу добровольців.

Комінтерн творить „комуністичний морський корпус".

Парижське бюро Комінтерну опрацювало подрібний плян інтервенції в користь мадридського правительства. М. ін. ухвалено вислати повновласників на еспансько-французьку границю. Вони мають влекшити перехід границі комуністичному відділови охотників з Франції. Парижське бюро Комінтерну вислало вказівки до комуністичних ячейок у французькій фльоті в справі приспішення акції набору охотників до еспанської правительственної фльоти, що сильно відчуває брак вишколених моряків. На створення „комуністичного морського корпусу" Комінтерн призначив три міліони франків.

Французькі офіцири не будуть служити під червоним прапором.

Паризький часопис „Фігаро" оповістив на днях знаменну статтю п. з. „Французька армія супроти подій". В ній уперве порушено становище французької армії до актуальних справ внутрішно - політичних і міжнародних. В статті читаємо м. ін.: Чи хто хоче чи ні, французькі офіцири не займаються політикою і не будуть займатися нею, поки батьківщина та її прапор не знайдуться в небезпеці. Одначе коли хотіліб змусити їх до служби під червоним прапором Совітів, вони масово подалисяб до димісії, бо комунізм се їх ворог і останні виступи комуністичної партії під національною маскою не введуть їх у блуд. Статтяя кінчиться пересторогою: Офіцири держать варту на границі та не хочуть допустити до того, щоб їм убивали ніж у плечі. Вони рішилися здавити в армії всяку політичну агітацію так як їм се наказують приписи. Горе тим командантам, що не солідаризувалисяб зі своїми товаришами на случай конечної акції. Коли одного дня Франція відзискає свою політичну рівновагу, то се не станеться проти армії, або без неї, тільки тому, що армія істнує, охороняє край та виконує свій обовязок. Ся стаття викликала велике вражіння.

7.000 залеглих справ у Найвисшім Адміністраційнім Трибуналі.

Дня 1 вересня с. р. зачинається чергова сесія Найвисшого Адміністраційного Трибуналу. Число залеглих справ трохи зменшилося, бо утворено Інвалідський Суд, котрому передано богато справ до полагодження. Мимо того НАТ має ще 7.000 залеглих справ. На найблизшій сесії Найвисшого Адміністраційного Трибуналу будуть розглядати залеглі справи з рр. 1932, 33 і 34.

Суд над собакою.

В м. Блєкфорті недалеко Ню Йорку відбулася недавно цікава розправа проти пса „Айдеха". Його обжаловували за те, що він скочив на плечі 14 літного хлопця, як той купався в річці. Внаслідок того хлопець втопився. Суддя покликав кількох свідків. Одначе вони не могли напевно ствердити, чи смерть завинив пес „Айдеха" чи інший, що також крутився над річкою. Суддя рішив, що власник пса не сміє випускати його з дому продовж 26 місяців. Коли поліціянт завважить пса на подвірю або на вулиці, може його застрілити.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і машинові, цегольні, будинки провізоричні до часового ужитку, будинки, в яких міститься театральна саля (кіно), якщо дотична саля займає бодай половину будинку (напр. салі „Народних Домів", читалень „Просвіти") є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кождий Українець мусить обезпечити на повну вартість

у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

Польська інтеліґенція

на українських землях Польщі

Як її ролю уявляє собі польський націоналіст. *)

Хоч ролю польської інтеліґенції на окраїнах Польщі означив Ґертих зовсім докладно в цілім ряді обговорених уже доси розділів його книжки про програму окраїнної політики (в розділах про шкільництво, військо, адміністрацію, самоуправу, міста, товариства й орґанізації), — то, не зважаючи на се, він присвятив тому питанню ще аж три спеціяльні розділи. Се розділи п. з.: Роля інтеліґенції, Польська інтеліґенція місцевого походження та Роля еліти.

Щож іще говорить Ґертих в тих розділах про ролю польської інтеліґенції на окраїнах?

Асиміляція як суспільне явище — так починає він розділ: Роля інтеліґенції — се збірна струя, в якій пливуть широкі маси, се ірраціональне стремління, часом свідоме, частіше несвідоме, тих мас, щоб наблизитися до суспільности, в якої користь відбувається асиміляція. Вона — духове явище, вислід настроїв, що нуртують в масах. Богато річей може причинитися до народження таких чи інших настроїв: господарський добробут, або його брак, ті чи інші політичні події і т. п. Та мало що має в тім напрямі такий великий вплив, як вплив живих людей, котрі свідомо працюють над розповсюдненням певних ідей і стремлінь та над виробленням молодої генерації в дусі тих ідей і стремлінь.

Хід асиміляційних процесів на окраїнах залежить у значній мірі від того, чи польська суспільність на окраїнах вмітиме викресати з себе достаточні духові сили на те, щоб загал окраїнного (чужомовного) населення потягнути за собою в напрямі польскости. А черен суспільности, — її свідомої думки, її ідеольоґії, її активної діяльности — се інтеліґенція. На плечах польської окраїнної інтеліґенції лежить у значній мірі відповідальність за будучність окраїн, — від її енергії чи бездіяльности, її ідейности чи еґоїзму, взагалі від її одиничної і збірної вартости чи безвартности залежить, чи окраїни будуть польські чи ні.

Визначивши таку велику ролю польській інтеліґенції на окраїнах, Ґертих вимагає від неї також великої активности.

Впродовж кількох слідуючих по собі поколінь — пише він далі — польська інтеліґенція на окраїнах мусить виректися спокійного заживання приємностей, яких достарчає життя, і також засклеплювання в крузі приватних справ,

*) Гл. „Н. Зорю", чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 869, 879, 888, 905, 925, 951, 956, 959.

мусить перенятися духом жовнірів на становищі, духом служби, духом готовости зіпхнути свої особисті стремління, своє власне „я" на останній плян. Польський інтелігент на окраїнах не може позволити собі кождого вечера на бріджа: його вечері — вільні від обовязків професійної праці — потрібні товариствам у місточку, в якім перебуває, а котрі потребують його присутности на засіданнях, його праці в ролі прелєґента, інструктора, пресового референта, організатора, адміністратора, секретаря, що веде переписку, скарбника, що збирає фонди та веде рахунки, ініціятора, котрий опрацьовує пляни акції, приготовляє прогульки і торжества, вчить діячів нижчої від нього ранґи, гуртує довкола себе молодь. Він не може позволити собі на повний недільний відпочинок: околишні села потребують в неділю його присутности, його прибуття хлопською фірчиною у відвідини, виголошення відчиту, відбуття конференції з місцевими діячами-селянами, уділення їм рад і вказівок. Не може позволити собі на те, щоб бути пустим легкодухом, котрий не журиться тим, чи він варт що під інтелєктуальним і моральним оглядом, ані щоб бути примітивним парвенієм, що не дбає про те, чи його культура стоїть дійсно на рівені, який пристоїть інтелігентови; народ дивиться на нього, народ повинен бачити в нім провідника і взір, члена еліти в найкращім значінню того слова, правдивого і гідного представника великої цивілізації великого народу. Він не може позволити собі на те, щоб бути кастово екскльозивним, щоб егоїстично і лінниво відгороджуватися від безпосереднього, приязного, поставленого на братерській стопі контакту з народом, свобідного від неузасадненої вищости та іритуючого тону менторства; при всій дбайливости про висоту свого інтелєктуального і культурного рівеня він конче мусить стреміти до того, щоб бути в якнайтіснішім контакті з масою, щоб запрацювати собі довіря і симпатію тої маси, щоб позискати собі між нею щирих і близьких приятелів, щоб здобути собі на них вплив.

Інтеліґент, — наводимо далі слова Ґертиха — котрого контакт з народом обмежується до стягання з народу податків, до судження його спорів, до побирання від нього лікарських чи адвокатських гонорарів, до давання йому як дідич, як літник, як піддприємець — зарібку, має на народ мінімальний вплив. Він для нього представник іншого світа, далекого і чужого, котрий не має вгляду в душу народу і не відкриває перед народом власної душі. Інтеліґент, котрий зявляється перед масою як політичний аґітатор з думкою в душі про посольський мандат, з думкою вжити ту масу як відскочня для власного поводження чи поводження своєї партії, — той інтеліґент тішиться також не богато більшим довірям. Інтеліґент, котрий працює серед народу зовсім безінтересовно, особливо коли він робить се не доривочно, але систематично і витревало літами, котрий освітою працею розширяє обрії думки народу та підносить його культуру, котрий господарською, інструкційно-рільничою, кооперативною, пропаґандово-гіґієнічною працею поліпшує його матеріяльний стан, котрий з людьми з народу запиязнюється і в простий та невисокий спосіб зноситься ближче з ними — той інтеліґент запрацьовує собі заслужену опінію щирого і відданого приятеля народу, до котрого можна мати довіря і за котрим — навіть в політиці — можна сміло піти, без страху підступу та використання несвідомости.

На вироблення серед інтеліґентної окраїнної молоді духа суспільної активности, патріотичної ідейности і почуття відповідальности належить класти великий натиск як в окраїннім шкільництві: ґімназіях, учительських семинарах, духовних семинаріях, університетах, так і в організаціях молоді, котра ходить до середніх і вищих шкіл.

Такі вимоги ставить Ґертих до польської інтеліґенції на окраїнах Польщі. Ми нарочно навели ті вимоги майже в цілости. Бо вони цікаві з двох причин: 1) передовсім тому, що показують наглядно, як подрібно виробив Ґертих свою програму винародовлення окраїн; 2) далі тому, бо ті вимоги, поставлені до польської інтеліґенції, можуть бути повчаючі і для нас.

Та поставленням наведених вище вимог до польської інтеліґенції на окраїнах Польщі Ґертих не обмежився. Він здає собі справу з того, що, не зважаючи на поставлені вимоги, теперішня польська інтеліґенція на окраїнах Польщі бажаного в п л и в у на окраїни все таки н е б у д е м а т и. Бо та інтеліґенція для населення окраїн ч у ж а: вона або зайшла на окраїни з корінної Польщі, або коли й місцева, то відгороджена від місцевого населення своїм кастовим походженням. Тому автор бажає усунути те відчуження. Тій справі присвячує він окремий розділ п.з. Польська інтеліґенція місцевого походження.

Коли хочемо зактивізувати національно польську сіру масу селян і дрібної шляхти на окраїнах — пише Ґертих в тім розділі — зробити з неї правдиву твердиню польскости окраїнних земель (хочаб у тій мірі, в якій є твердинею польскости польський народ у Східній Малопольщі) — то мусимо зменшити віддаль між нею й інтеліґенцією. Зробимо то найлекше, коли помножимо кадри інтеліґенції свіжими елементами, котрі вийшли з тої маси, знають окраїнний польський народ, його потреби, аспірації і стремління, котрі звязані з ним родинними вузлами та зжилися з відносинами на окраїнній провінції. Виховання численних і то можливо вартісних рядів польської окраїнної інтеліґенції народнього походження се важний постулят польської окраїнної політики.

Таке написав Ґертих про польську інтеліґенцію на окраїнах Польщі.

Щож можна замітити до його слів?

Передовсім треба признати, що дійсно від такого чи іншого становища польської інтеліґенції на окраїнах залежить у великій мірі будучність тих окраїн. Коли те становище буде супроти окраїн під оглядом національним і соціяльним позитивне, тоді й будучність окраїн буде позитивна. Колиж воно буде неґативне, тоді будучність окраїн буде таксамо неґативна.

Котреж становище пропаґує Ґертих?

Вся його книжка і зокрема обговорюваний розділ се одна фанатична пропаґанда на річ н е ґ а т и в н о г о становища польської інтеліґенції на окраїнах супроти окраїн. Бо суто неґативним буде те становище, коли польська інтеліґенція на окраїнах послухає Ґертиха та стане поступати після програми, котру він виложив у своїй книжці, а котра має на цілі винародовити окраїни.

Не треба бути аж ясновидючим, щоб предвидіти наслідки такого неґативного становища польської інтеліґенції на окраїнах. Ті наслідки нині на тлі сусідного СССР зовсім очевидні. Зокрема вони аж надто очевидні на тлі наслідків, які вже нині мають місце на Вел. Україні як вислід неґативного становища між ін. і б. російської та польської інтеліґенції супроти тамошнього українського населення. Чи Ґертих не знає тих наслідків?

І навпаки. Коли активність польської інтеліґенції на окраїнах і її зближення до місцевих мас буде мати на цілі не винародовлення тих мас, але їх моральне та матеріяльне п і д н е с е н н я, тоді таке становище буде корисне не тільки для окраїн, але також для Польщі як цілости. Бо чим вище будуть стояти окраїни під моральним і матеріяльним оглядом, тим успішніше зможуть вони опиратися моральній і матеріяльній руїні, яка загрожує їм і взагалі Польщі зі сходу.

Та Ґертих має перед очима тільки одну ціль: винародовлення окраїн. Тою цілю він хоче переняти всю польську інтеліґенцію на окраїнах без огляду на її походження: буржуазне, плебейське чи аристократичне.

І не тільки інтеліґенцію з походження польську. Ґертих хоче заставити винародовлювати окраїни також інтеліґенцію з походження українську! Тій цілі він присвячує далі майже весь розділ п. н. Польська інтеліґенція місцевого походження.

Тому, що виводи Ґертиха в тій справі перевищають своїм цинізмом усі дотеперішні його виводи на тему винародовлення, приглянемося їм окремо.

Перший священик на північнім бігуні

Весною минулого року з місцевости Репульз Бей над гудсонським заливом в Канаді вирушив о. Генрі зі Згромадження Облятів на „здобуття" північного бігуна. З собою взяв кількох досвідчених провідників Ескімосів. По півторамісячній мандрівці неустрашимий місіонар дійшов до своєї цілі. Се перший священик, що дійшов до північного бігуна.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Впреосв. Митрополит видав більше послання проти большевиків. Подаємо виїмки з нього: Найголовніша засада большевиків — нищення Церкви. Большевизм перетворюється в якусь поганську релігію. Ціла система большевиків спирається на брехні. Вони говорили про свободу а розуміли неволю, говорили про добробут, а тим називали голод. Люті переслідування християнства називають свободою совісти і толєранцією. Одно большевики висказують виразно і щиро: ненависть до Бога і до релігії. В совітській Росії і в поневоленій радянській Україні большевики замикають церкви, замінюють їх на кіна, заказують учити дітей катехизму. Ціла большевицька педаґоґія се: псувати дітей, вчити їх брехні, нечистоти, бунту проти родичів : доносів на родичів і впоювати в молоденькі душі, що Бога нема, що релігія се отрута. Таксамо поступають большевики закордоном. В останнім часі Москва приказала комуністам цілого світу, щоб вони вдавали як найпобожніших і якнайкращих християн. Комуністи можуть приймати навіть св. Тайни. Большевики думають, що тим способом зможуть лекше підбурювати нарід проти священика.

Рівночасно зі зміною тактики щодо релігії большевики рішили опанувати соціялістичні й радикальні партії та творити „народні" чи „людові фронти". Комуністи кажуть, що всі ліві партії повинні обєднатися в обличчу фашистівської небезпеки. Словом „фашизм" комуністи називають народні партії і всіх націоналістів у всіх краях, ба навіть Церкву і церковну Владу. Радикали й соціялісти мають теоретичну програму спільну з комуністами. Всі вони ученики Маркса. Наших соціялістів і радикалів боронить перед опануванням комуністами тільки те, що їм лячно лучитися з людьми, котрих руки закровавлені ще теплою кровю міліонів наших земляків на Великій Україні. Комуністи запрошують до „народного фронту" також нашу молодь по селах. Та сей фронт повинен називатися „протинародний", бо він хоче накинути народам ярмо червоної, себто кровавої Москви. Т. зв. „народний фронт" се комуністична орґанізація й вона мусить служити виключно комуністичним цілям. Часом трудно спостерегти чи робота „народного фронту" йде на команду з Москви. Та на справу треба дивитися загально, щоб зрозуміти, що у Верчанах, Нагуєвичах чи у Львові одна ціль, одна тактика та одна рука, що тим кермує. Наша молодь по містах і селах повинна добре вважати на того, хто хоче втягнути її в якусь орґанізацію. Українська молодь повинна вистерігатися книжок, часописів та летючок видаваних соціялістами. У всім треба радитися свого духовного отця. Його треба послухати, коли він зажадає виступлення з якогось товариства або нечитання якоїсь книжки чи часопису. Комуністи хваляться, що вони оборонці слабих і терплячих. Та се брехня. Дальше хваляться большевики, що усунули в себе капіталізм з його несправедливостями. Та се таксамо облудна брехня. Большевики хваляться, що продукують усі вироби дуже дешево. Та не кажуть, що уживають безплатних робітників. Большевики відібрали селянам землю і зачали запроваджувати т. зв. колхози, себто колєктивні господарства. В тих господарствах приказують большевицькі урядники. Коли селяни запротестують, то чекісти окружують село і підпалюють його, не позволяючи нікому втекти з горіючих хат, або вивозять протестуючих селян на Соловки, на тяжкі безплатні роботи в державних лісах. Церкви в селах замкнені, спалені або замінені на шпихлірі. Се образ того,

ОГЛЯД ПРЕСИ

Одна з передумовин нормалізації

„Діло" в 157 ч. пише м. ін.:

У польській конституції знаходимо святочну формулу, що держава є спільним добром усіх громадян. Отже повинна бути дійсна рівність усіх громадян держави без огляду на їх національну чи релігійну приналежність, не тільки в обовязках, але й у правах. Можна було надіятися, що започаткована б. премієром Косцялковским та Українською Парляментарною Репрезентацією нормалізація польсько-українських відносин введе ту рівність і таким чином усуне причину затяжних непорозумінь і довголітнього невдоволення.

На превеликий жаль, факти тих надій не виправдали. Згадаймо хочби без ніякої вини українського громадянства скасовану в 1930 р. українську державну гімназію в Тернополі. Привернути ту одиноку на ціле Поділля українську державну гімназію, бодай у такому вигляді і стані, як її зліквідували — це бувби акт простої справедливости. А всеж довголітній львівський куратор п. Ґадомский зумів ту просту та ясну справу так затемнити, що з української гімназії зробив якусь причіпку до польської гімназії. Ясно, що таке вирішення справи не тільки нічого не направило, але й загострило настрої. Тому не дивуватися, що у витворених п. куратором Ґадомским обставинах ані одна українська дитина не вписалася до т. зв. української державної паралєльки при польській гімназії в Тернополі. Не зупиняючись довше над цією справою, треба тільки ствердити, що такий шлях до нормалізації відносин зовсім невідповідний.

Справа українського державного народнього шкільництва в Польщі — це найболючіша рана нашого народу. Пригадуємо, що з загального числа 3.662 українських шкіл на наших землях по цей і по той бік „сокальського кордону" на підставі даних офіціяльного міністеріяльного шематизму за 1930-31 шк. рік залишилось ледви 134 українських народніх шкіл (новішого офіціяльного шематизму нема!). Решту українських шкіл перемінено на польські або утраквістичні, що на одно виходить. Становище п. куратора Ґадомского до масового законного плебісциту за українською мовою навчання (протизаконне його доручення приймати декларації за українською мовою навчання „на вагу", а опісля відмовні вирішення, суперечні з присудом Найвищого Адміністраційного Трибуналу) загально відоме. У висліді наш нарід у Польщі, поза невеличкою зрештою скількістю, фактично не має вже українських шкіл. Привернути українські школи, очевидно з українським учительством, це так само акт простої справедливости, як привернути українську державну гімназію в Тернополі. Це одна з найважніших справ, що полагоджена справедливо, може дійсно причинитися до нормалізації відносин!

Та на це навіть не заноситься, якщо зважити, що у п. куратора Ґадомского донині не можна добитися концесії на одну приватну народню школу найнижчого ступня в Космачі-Плаю, хоча там вже від 1932 р. є прегарний власний рідношкільний будинок, урядово признаний за зовсім відповідний для шкільних цілей, хоча та школа має все нове уладження, шкільне приладдя, бібліотеку для учнів і вчителів тощо. Численні інтервенції у цій справі залишились без успіху. Мало того: рідношкільних учителів, що згідно зі ст. 9. шкільного закону з 11 березня 1932 р. вчили в Космачі дітей дома — покарали арештом. І на цьому ще не кінець: До часу проголошення „нормалізації" було в державній школі в Космачі кілька учительських сил української народности. Одначе в минулому шкільному році всіх їх звідтам забрали і дали учительські сили польської народности. Очевидно — ці факти наводимо тільки прикладово, для характеристики відносин у ділянці шкільництва.

Ще гірше представляється справа на Холмщині і на Поліссі, де українські діти мусять учитися лише в чисто польській, навіть не утраквістичній школі. Також релігію православні священики примушені викладати по польськи.

На Волині утраквістичні школи дедалі перемінюють на чисто польські і то по чисто українських селах, без ніякої домішки польського елєменту. Зате просто ніодна польська дитина польських кольоністів не вчиться навіть в утраквістичній школі, тільки має запевнену науку в чисто польській школі. Як подає орґан волинського воєвідства „Волинь", в найближчому шкільному році створять 62 нові учительські етати у школах на Волині виключно для дітей польських кольоністів. Таким чином усі їх діти у 100 прц. будуть учитися у чисто польських, переважно високо зорґанізованих школах.

Та на цьому не кінець. Як повідомляє польська преса, у звязку з етатом 2.000 нових учительських посад у Польщі 300 учителів Поляків з Познаньщини дістане від 1 вересня посади на Волині й Поліссі. А чи буде там місце для учителів-Українців?

Про відому регіональну політику на Лемківщині з лемківськими букварями і т. д. згадуємо тут тільки мимоходом.

Якщо йдуть балачки про нормалізацію польсько-українських відносин, то в першу чергу требаби привернути у нас українське шкільництво з українським учительством. Це ясне й очевидне для кождої тямучої людини.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручає:

Браттель і Де Цет

Фабрика церковних виробів

ЛЬВІВ, УЛ. ШЕВЧЕНКА 11 а.

Рік заснування 1909. Тел. 220-78

Декотрі виконані роботи:

- Духовна Академія — Львів
- Народна Лічниця — Львів
- Церква на Майзлях — Станиславів і богато інших.

Народний фронт при роботі

„Новий Час" приніс в 172 ч. отсю статтю:

Наша Редакція дістала запрошення на „широкі" сходини львівських ініціяторів всесвітнього мирового конґресу в Женеві.

Ми не звернулиб і уваги на це запрошення, як не звертаємо на богато інших, що нас не обходять. Але бачимо підпис співробітника „Діла" д-ра М. Рудницького й нас цікавить, що це за імпреза! Йдемо вечером на „широку конференцію" в справі Всесвітнього Конґресу Миру в Женеві.

Відносно невелику салю Лікарського Т-ва при вул. Лінде ч. 5 заповняє по береги польсько-жидівська публика. Чимало пань і панночок. Українців кілька.

Конференцію відчинив др Йоахім Намисл. Вітає приявних і каже, що майбутня війна булаб знищенням усіх набутих культурних і всяких інших цінностей. Всеж загроза війни є. Надії на Союз Народів завели. Треба витворити атмосферу, в якій війна булаб неможлива. Почин у справі оборони миру вийшов з Франції й Анґлії. Рішили скликати до Женеви Світовий Конґрес Миру. В днях 25-го й 26-го липня ц. р. відбувся підготовчий зїзд у цій справі для Середньої й Полудневої Европи в чеській Празі. Були представники Польщі, СССР, Югославії, Мадярщини, Болгарії, Греції, Австрії і Швайцарії. Кульмінаційною точкою зїзду була промова през. д-ра Едв. Бенеша. Опісля Норман Анґель виголосив реферат на тему: „Безпека малих держав і народів", а проф. др Козак на тему: „Орґанізація миру в Середній Европі". Від Поляків промовляв проф. Липацевіч. Ухвали празького зїзду практичні, без давніших сантиментальних пацифістичних ціх. Положення Польщі небезпечне і грізне. Дуже легко може трапитися, що сусід зачіпить границі. Поляки не можуть також стояти на становищі сантиментального пацифізму. „Будемо змагати до загального роззброєння, але постійно будемо мати на увазі теперішній уклад політичних сил, в обороні якого стаємо", закінчив своє слово др Намисл.

До Президії покликав він кілька осіб, м. і. д-ра Дренґевіча й Курилюка.

Друга точка конференції відпала, бо делеґатів зі Львова на конференції в Празі з паспортових причин не було. (Проф. Липацевіч був іншим способом).

Реферат „Про міжнародню ситуацію" виголосив др Меневскі. Він говорив головно проти німецької політики „з точки здорової державної польської рації", як заявив виразно. Обвинувачував урядову пресу, що веде „політику струся". Накинувся на консерватистів, що „для свого клясового інтересу граються державним польським інтересом", говорячи про інтервенцію проти СССР. Державам, які бажають зміни, треба протиставити союз мирних і демократичних держав. Треба пропаґувати Конґрес Миру. „Соціялісти, синдикалісти і християни повинні тут іти разом. Польський нарід бажає миру, щоб утривалити свою владу. Польща потребує миру, щоб працювати над піднесенням свого краю й народу. Світовий Конґрес Миру це спільна ідея всіх народностей".

В дискусії, як перший, дістав слово п. Гаврилців (?). Говорив по українськи. Виступав проти інтервенції. Коли говорив про відносини в Галичині, предсідник перервав йому двічі й звернув увагу, щоб говорив до речі! Бесідник переходить українські партії й їхнє відношення до війни. Вкінці заявляє, що нарід є за миром, проти війни й що буде вибірати делеґата до Женеви! (?).

Опісля промовляв один Жид, а відтак один Поляк. Поляк говорив зі становища польського патріота — імперіяліста — державника. М. і. гостро пятнував поведінку Німців у Данцігу. Справа Данцігу, на його думку, це справа польських мас. Закликав і українську суспільність приєднати до польської вимоги миру.

Др Дренґевіч відчитав проєкт резолюцій. В них говорилося богато проти війни, за вдержанням миру для Польщі, за заступленням договору Польщі з гітлєрівською Німеччиною договором збірної безпеки, а між іншим в одному місці було сказано, що й інші народи, котрі живуть у Польщі, приєднуються до цеї мирової політики Польщі, бо ці народи знають, що зміна для них булаб на гірше...

Предсідник намагався піддати резолюції під голосування та вибрати ширший орґанізаційний комітет для справ Світового Конґресу Миру в Женеві, але тому, що деякі бесідники спротивилися і застереглися проти непродуманих ухвал і проти виборів, до яких не мають уповноваження ні-від-кого, предсідник заявив, що за резолюціями можуть голосувати тільки ті, що схочуть, а вибору взагалі не буде. І справді, за резолюціями була частина приявних Поляків і Жидів, а вибору не було взагалі.

При кінці вітав ще конференцію якийсь молодий Поляк іменем молоді. Він звернув увагу, що в Женеві відбудеться рівночасно з Конференцією Миру також Світова Конференція Молоді.

На бажання останнього бесідника зарядили по замкненню конференції збірку гроша на поїздку делеґата зі Львова до Женеви на Світову Конференцію Миру.

Назагал враження таке: Польські патріоти — цей раз ріжні ППС-и, чи їм подібні — владили суто-патріотичну польську імпрезу. „Польща потребує миру", говорив прелеґент — і в тому напрямі польські патріоти-імперіялісти закликають й Українців...

Комуністи-большевики послугуються тепер часто для своїх цілей людьми з ріжних уґрупувань. Чи не „Фронт Людови" визирає з цілої імпрези? — Я.

що називається большевицьким раєм. Всі „народні фронти", комуністичні брошури, ґазети й ячейки хочуть довести нас до такого „раю". Тому хто помагає комуністам працею для „народнього фронту", киданням летючок, читанням радикальних, соціялістичних чи комуністичних ґазет, той помагає їм до того, щоб всюди могли завести той большевицький „рай".

Большевики знищили родину. Супружество замінили на контракт, котрий заключується перед комісарем. Його можна зірвати кождої хвилі. Нещасні матері покинені несовісними мужами часто вбивають дітей ще ненароджених, або по народженні. На цілій території, де панують большевики, виробляється поволі стан цілком диких людей. Сотки тисяч дітей ростуть дико. Товпи беззахистних дітей переходять з місця на місце і крадуть та рабують. Ніхто не знає, звідки котра дитина походить і ніхто тими дітьми не журиться.

Все те факти стверджені й оповіщені в европейській та американській пресі. Їх заперечують лише ті, що за ґроші продають Христа, зраджують Церкву і свою батьківщину.

Ґен. Ґамелєн у Польщі

З приводу приїзду ґен. Ґамелена преса пише м. ін.:

„Польска Збройна" пише: Радо витаємо на польській землі ґен. Ґамелена, начального вождя союзної французької армії. То французька армія прибуває до польської армії, щоб її відвідати і щоб тими відвідинами збогатити скарбницю взаїмного братерства зброї.

„Ґазета Польска": Треба дивуватися, що візита ґен. Ґамелєна дала привід декотрим европейським ґазетам до звязування з нею якихсь політичних сензацій. Очевидно, що в тім павутинню сплетень ...нема ні стебла правди. Нема і не може бути мови про якунебудь зміну напрямних польської політики. Союз з Францією займав в тій політиці все і дальше займає місце, що відповідає його значінню для обох країв.

„Куріер Варшавский": На льокарненсько-еспанській конференції, що має незабаром відбутися, Німеччина стремітиме не допустити Польщу й Чехословаччину до участи в конференції так як се робила 1925 р. Коли Німеччині се вдалосяб зробити, то дійсно союз з Францією стративби всяке значіння.

„Хвіля": Розмови ведені в Варшаві се вступ до переговорів в Парижі. На них мають вияснити декотрі сумніви щодо відношення Франції до своїх союзників і відношення Польщі до декотрих союзників Франції. У Варшаві не буде ніяких остаточних вирішень, а вістка про французьку позичку для Польщі, подана англійською пресою, виссана з пальця.

Католицька Акція і політика

II. Становище К. А. у відношенні до політичних партій і політики.

Виложені компетенції Церкви на політичному полі управильнюють рівночасно становище К. А. з огляду на політичні партії й політику взагалі.

1. К. А. стоїть поза всякими політичними партіями так з огляду на свою ціль як і на членів. Кожда політична партія, яка вона не булаб, звернена цілковито на дочасні, земські справи, а найвище її стремління це захоплення влади в державі. К. А. знов се участь світських людей у єрархічнім апостольстві, значить у тім апостольстві, що його веде церковна Єрархія. Тому й її ціль не інша як самої Єрархії або Церкви. Найвища ціль Церкви се тріюмф Христового Царства. А клич папи Пія X. „відновити все в Христі" се заразом мотто і програма К. А. Виразно зазначив се також св. Отець Пій XI у промові до католицьких журналістів з дня 26 червня 1929 р.: Для поширювання Божого Царства там, де ще його не проповідається, Церква послугується, як відомо, „Місійною Акцією"; а для направлення страт уже здобутого Божого Царства в особливший спосіб послугується К. А. Знову в листі до Епископів Аргентини пише: „Величава ціль К. А., бо утотожнюється з ціллю самої Церкви"; а в листі до Кардинала Сеґури зазначує: „К. А. має завдання поширяти Христове Царство між поодинокими людьми в родинах і суспільности". Звідси заявляє в письмі до Кардинала Бертрама: „К. А. не належить до порядку матеріяльного але до духовного, не до справ земських, але небесних, не до політики, лиш до релігії."

З огляду на цю відмінну й високу ціль К. А. мусить стояти поза партіями. Навіть тоді, коли істнує повна гармонія засад і програми якоїсь політичної партії з засадами й наукою Церкви, К. А. мусить бути відмежена від неї. Головна причина в тім, що актуальні справи політичної партії, адміністраційні, дипльоматичні, культурні й економічні навіть при повній згоді з засадами християнської етики, справедливости й любови, допускають ріжні, часом противні собі розвязки. Очевидно, що К. А. не може своїм авторитетом підпирати якусь одну розвязку, лише правдоподібно доцільну; а навпаки, вона своїм членам лишає повну свободу йти за такими кличами чи за такою політичною програмою, яка видається їм ліпша й доцільніша.

2. К. А мусить бути відмежена від усяких політичних партій також з огляду на своїх членів. Членами К. А. можуть бути й мають бути світські люди без ріжниці віку, полу, суспільного становища й ріжних політичних таборів. Зовсім інакше діється з політичною партією. До якоїсь політ. партії вступають лиш ті, що приймають цілу її програму, значить вступає лиш якась ґрупа горожан. Тому К. А. з огляду на вище наведені мотиви мусить бути цілковито й завсігди відмежена від політичних партій; вона ніколи не була й не буде політичною партією й не може бути також ніколи знаряддям якоїсь політичної партії.

3. Та це розмеження, хоч виразне й цілковите, не означає повного розділу, як це вище було сказане про політику й Церкву. Тим то між К. А. і політ. партіями, передовсім тими, що стоять на засадах християнських, нема й не може бути такої пропасти, щоб вони на себе взаїмно не впливали. В дійсности К. А. діланням і формуванням душ, своєю культурною пропаґандою віддає великі услуги також християнським політичним партіям. А й політична партія, що виразно стоїть на християнських основах, може зробити великі услуги так для Церкви як і для К. А.

Ось як пише про це Монсіньор Піццардо, Ґенеральний Асистент для К. А. на Італію:

„К. А. не може бути рівнодушна супроти партій, що ріжно ставляться до католицьких принципів. Але й не може зборонювати своїм членам належати до дозволених партій, коби вони лише дбали про це, щоб принести честь католицькому імени. Зрештою хоч якась партія по правді стоялаб у повній згоді з принципами католицькими й булаб одна з найлучших, що її можнаб дуже бажати з точки погляду католиків, все таки К. А. мусить бути відмежена суттево й завсігди від такої партії".[1])

Для цілости наводимо ще кілька висказів Св. Отця Пія XI: „К. А. ніколи не повинна й не може управляти політики для політики, політичних боротьб, ані партійної політики тому, бо це Католицька Акція". (Промова до студентів університету дня 8. вересня 1924).

„Це має превелике значіння для загального добра, що К. А., котру повинні підпирати всі католики, бо вона для всіх хосенна, не може бути стиснена в вузькі рамці якоїнебудь партії і не може мішатися до політики". (Лист Св. Отця до Епископів Литви 4. червня 1928 року).

4. К. А. з огляду на свою ціль не лише стоїть поза партіями але й понад усякі партії. Вже було сказане, що властива ціль К. А. тотожна з цілю Церкви. Тим то її ціль духова й надприродна, коли властива ціль партії природна й земська й тим самим повинна підпорядкуватися вищій, духовій, надприродній. Саме та вищість К. А. дає їй спромогу впливати морально на ціле публичне життя, отже й на політику, навіть партійну. Відмежена від партій, хоч не розділена своїм діланням, а саме вироблюванням рішучих, совісних і послідовних католиків та поширюванням християнських засад, впливає посередно також на вироблення добрих горожан з глибокими християнськими засадами. Так стає вона „Alma mater" усяких спільних ділань католиків так на політичнім полі як і на інших областях суспільного життя. Ось слова Св. Отця: „Коли по християнськи уформується совість, виробиться і вишколиться, решта прийде само собою; і яканебудь прийде справа, а розвязувати буде християнська душа, тоді й розвязка буде християнська". (Промова в часі Конґресу Молоді К. А. дня 2 вересня 1922 р.).

Католицька Акція і політичне виховання.

Сказано, що К. А. стоїть і завсігди мусить стояти понад політичними партіями й поза ними. Та це не виключає а радше вимагає, щоб вона мала вплив на політичне життя. І по правді К. А. в

[1]) **Direttive di Azione Cattolica - Discorso alla Prima Settima Nazionale degli Assistenti Ecclesiastici Diocesani d' Italia.**

З НАШИХ ЛІТНИЩ.

Трускавець

5) Підвечірка богато людей не їсть. По вечері знов прогулька, або кіно.

Прогульки є „місцеві" і дальші. „Місцеві" то значить по недалекім ліску і по місточку. Дальші: на цілий день або на пів дня. До улюблених прогульок на пару годин належали дві: прогулька на Помірки і до Бориславa. До Помірок їдеться візком за 1 зл. туди і за 1 зл. назад. Там є гарна і мила купальня й дуже гарний невеличкий музей місцевої фльори і фавни. Їдеться туди коло 20 мінут, чудовою підгірською околицею, між лісами. Земля і воздух мусять тут бути дуже здорові, бо дерева прекрасні, високі, здорові, листя таке зелене аж темне, ніде не видно зїджених шкідниками дерев: видно їх відпорність велика.

Музей у невеличкім домику, але дуже симпатичний. В першій кімнаті мотилі і нетлі, білі, жовті, цитринові, з кропочками, і т. д. І так їх богато — ріжних форм, красок і виглядів, що я не знав, що є їх аж тілько в нашім краю. Особливо впадають в очі великі Catocala, Virgo, Imperator, Saturnia, Aglia і Chrustis (ніби з перлової матиці). Acherontia (т. зв. „трупячі головки") — величаві примірники! Також прегарні, дискретно кольоровані Сфінкси. Далі ріжні жуки: зелені, бронзові, чорні. І знов немов повінь, мотилів: жовто-чорні, біло-чорні, цеглясто-білі, ліля (чудового відтінку), маса мотилів дрібненько кропкованих, темно-лямованих краями крил, цитринових, хрестиковатих і т. д. і т. д. Все те в засуваних шуфлядках (треба їх уважно висувати, бо можна збити). Є й мотилі, що мають крила роблені немов з різьбленої кори.

В сій кімнаті є й портрет основниці сего музею, пані Емми Ярошевої (похороненої 8. III. 1926). Шкода, що нема написано, як вона називалася з дому.

У другій кімнатці місцеві звірята і птиці: серна, дикий кіт, лис у траві, ящірки, раки, жаби, риби, салямандра, водні птиці з гніздами, вивірки, борсуки, хомяки.

У третій кімнаті ціла родина диків, двоє старих і троє молодих — роблять величаве враження. Далі прегарні чаплі, знов лиси і цікава колекція грибів з дерев та деревної кори.

Маленькі сіни. По другім боці надпис над входом: ґеольоґія. Входимо і бачимо — знов птиць. Хоч вони, як відомо, до ґеольоґії не належать, то все те до купи розброює, бавить і настроює дуже весело. Тимбільше, що поруч знаних і дуже частих птиць можна тут бачити і незвичайні, нпр. чорного бузька або такого як „Machetes pugnax"!... Якийже він набурмошений! Хто з вас буде в Трускавці, то доконче нехай поїде на Помірки подивитися на того „Махетеса". Як він називається по нашому, не знаю. Є й зазулі, є цікаві гнізда ріжних птичок і дуже цікаві осині гнізда. Невеличка збірка писанок. І бібліотека в осклених шафах: книжки і брошури, що відносяться до місцевостей з мінеральними водами, всякі звіти з купелевих місцевостей і навіть моноґрафії поодиноких жерел, нпр. п. з. „Znaczenie Naftusi".

Розуміється, все в мовах німецькій або польській. А само собою розуміється, що котра праця більша, основніша, солідніша, — та в німецькій мові: нпр. Osann'a: „Darstellung der Heilquellen"... А праці наших людей на тій области вже таки зовсім не видно. Навіть між вирізками з ріжних ґазет, гарно уложеними в оправлених альбомах. А прецінь трудно припустити, щоб тілько поколінь нашої інтеліґенції минулося від часу коли маємо свою пресу і якесь письменство, — а ніхто нічого не написав про лічничі жерела й купелеві місцевости на нашій землі! Щось мусить бути з тої области у нашій пресі, нпр. у поверх 50 річниках „Діла". Тільки все те лежить без можливости ужитку, бо досі нема покажчика — ні до одної нашої ґазети! А за те видається ріжні „Зачаровані шкіри..."

Далі стоять альбоми з фотоґрафіями, що відносяться до Трускавця.

двоякий спосіб впливає на політичне життя краю: посередно й безпосередно.

1. Впливає посередно тим, що своїм діланням причиняється до поширювання християнських ідей і кличів, християнських засад і світогляду. Вона має на ціли на основі християнських засад не лиш формувати життя поодиноких людей, але й ухристіянізувати родинне життя, вкінці також суспільне й політичне життя й то в усіх його обявах. Іншими словами: К. А. своєю діяльністю виховує одиниць, щоб у суспільнім і політичнім житті кермувалися засадами євангелія і християнської етики. Вони відтак як горожани мають стояти на сторожі свободи Церкви, святости родини, християнського публичного виховання і шкільництва; на сторожі оборони публичної моралі, християнської соціольогії, словом, цілого комплексу суспільних і політичних справ.

Саме та виховуюча праця стоїть у стислій звязи з програмою К. А. Чому? Бо є один моральний християнський закон і він обіймає все людське життя, приватне й публичне. „Не лиш людські діла приватні, але також публичні й колєктивні повинні примінитися до відвічного Божого закону.[2]) А участь у публичному житті свого краю се не лиш право але й обовязок кождого горожанина, обовязок любови ближнього. Очевидно, що та виховуюча праця К. А. в першій мірі звернена на своїх членів, а через них і ріжними засобами культурної християнської пропаґанди також на цілу суспільність даного краю.

В тім саме значінні промовляв до студентів університетської молоді, як членів К. А., св. Отець Пій XI: Хоч К. А. сама як така далека від вмішування в політику, то наміряє повчити католиків, як вони мають найлучше вести політику. До цего вони обовязані в особливший спосіб, бо якраз це, що вони католики, вимагає від них, щоб були найлучшими горожанами. А приготування вимагає кожда професія; тож хто хоче добре вести політику, мусить перебути відповідне приготування. При іншій нагоді сказав св. Отець: Не займаючись партійною політикою, К. А. хоче приготовити (своїх членів і суспільність) до доброї політики. Вона хоче виробити політичну совість у горожан і уформувати, щоб і в тім згляді вона була християнська й католицька. (Промова до мужів К. А. 30. X. 1924 р.).

2. Крім того посередного ділання К. А. може виступити також з безпосередним діланням на політичному полі, щоб правними засобами осягнути примінення в політиці християнських засад і боронити прав релігійної совісти. Подібно як Церква має не лиш право але й обовязок виступити явно й безпосередно там, де політика нарушує порядок моральний, таксамо її помічниця К. А. мусить у тих випадках іти за вказівками й вимогами Церкви. Виразні вказівки св. Отця і в сій матерії: К. А. звернена не до цілей матеріяльних і земських, але до духових і небесних; вона не для політики, а для релігії і тому цілковито залежна від церковної власти. А коли з огляду на конечну звязь справ вона сходить на питання економічні й суспільні, доторкаючи також політичних справ, то робить це лише з огляду на надприродні добра та щоб морально й релігійно піднести так поодиноких людей як і цілі народи.[3])

Коли політичні справи звязані з моральними й релігійними, тоді К. А. може й повинна співділати, звертаючи всі зусилля католиків в карнім і солідарнім діланні для вищого добра душ і Церкви понад усякі особисті погляди. Саме в тім є політика К. А. і політика Церкви „для вищого добра душ“. Це не що інше як політика молитви Господньої „Отче наш“, що зміряє до зреалізування задушевного бажання всіх християн: „Нехай прийде Твоє Царство“.[4]) (Кінець буде).

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

[2]) Енцикліка „Ubi orcano Dei“ з 23 грудня 1922 року.

[3]) Littera del Cardinal Segretario di Stato agli Ordinari d' Italia 2 ottob. 1922.

[4]) Lettera di Pio XI. al Cardine Segura.

Еспанський письменник

В обороні християнської цивілізації.

Відомий еспанський письменник і фільософ Міґуель де Унамуно, один з найзавзятіших оборонців республиканського руху в Еспанії й оборонець демократичного ладу, оповістив заяву в справі подій в Еспанії. Унамуно гостро осуджує все те, що тепер діється в його батьківщині. Обурюється, що кличі й ідеали, ширені по упадку монархії, завзятими демократами, до яких він сам належав, потоптав крайний радикалізм, що межує з анархією. „Тепер, пише Унамуно, йде про справу великої ваги: про оборону західної цивілізації, котрій загрожує велика небезпека. Не зважаючи на мій поважний вік заявляю, що стаю в ряди армії національної оборони проти офіційного большевизму. Треба ратувати християнську цивілізацію від заглади“. (КАП).

Наслідки посухи в Америці

В Злучених Державах П. А. була с. р. велика посуха. Вона спричинила величезні втрати американським хліборобам. 5 міліонів господарів-хліборобів втратило поверх 30 міліярдів злотих. Федеральні власти мусіли затруднити 16.500 хліборобів (фармерів) на публичних роботах. Ще є 58.500 фармерів без засобів до життя. Американські власти видали 2 міліони злотих на купно насіння на осінні засіви озимини. В пшеничній окрузі стейту північної і полудневої Дакоти довготревала посуха зовсім спалила збір пшениці. Худоба вигинула, або фармери мусіли її вибити, бо посуха спалила пашу. Стан худоби зменшився внаслідок посухи о 9 міл. штук. Тільки в однім стейті Дакоті число худоби зменшилося на 1 міліон штук.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Вкінці бачу в тій „ґеольоґічній кімнаті“ також — усяке каміння й инші викопалини з сеї околиці: сірку в камінні, земний віск, оловяну руду і т. д.

Словом, гарний се і цікавий музей — і кождому, хто буде в Трускавці, раджу його відвідати. Особливож мамам з малими дітьми, щоб показати їм прегарні гніздочка наших птичок з яєчками, інтересні ґрупи наших птиць і звірят. Таких річей діти потому не забудуть і на все життя лишиться їм в душі добрий спомин про фавну і фльору нашої землі — тай розуміння, що все те варт любови й охорони. Такий музей се культурне діло далеко більшої ваги ніж здається.

Той музей оглядав я в товаристві цікавої особи, мешканки „Ґражини“, Українки польського роду і культури з Київщини, там уродженої й вихованої, колись заможної, тепер живучої з праці в одній з польських банкових установ. Дрібна, делікатної будови, літ коло 45, з слідами тяжких переходів на живім обличчі, передвчасно поораним терпінням. Уважає себе Полькою, хоч вперве побачила Польщу в 1922 р. Говорить плавно по російськи і по польськи, не зле по українськи. Знає деякі з чужих західноевропейських мов. Очитання значне. Знає також Шевченка, Винниченка, Квітку і ин. українських письменників.

Оповідає жахливі річи з часів революції на Україні. Нпр., як українські селяни вдерлися до маєтку її кревних і зачали мордувати посідачів, як одна її кузинка, 12-літна дівчинка, розложеними рученятами заслоняла своїх родичів і як їй нападаючі обтяли обі руки. Вона сконала з упливу крови. Родичів вимордовано. А друга мала кузинка сховалася за шафу і не замітили її. Вона врятувалася.

— Сегодня вона буде в мене з візитою зі своїм чоловіком... До недавна не могла успокоїти своїх нервів...

Потому оповідає свої переживання з чрезвичайки.

— А знаєте, пані, кажу їй, усего того страхіття на Україні не булоб, якби так тамошні польські земельні посідачі і польські р.-кат духовні проявили були заздалегідь інакше відношення до місцевого населення, а не плянтаторсько-кольонізаторське.

— Як ви се розумієте? Зазначу, що я знала польських духовних пр. в Київві. Вони були чесні й порядні. Також між польськими поміщиками є такі люди, що до сеї пори посилають відси допомогу своїм знакомим між селянами. Можу вам на доказ звязків прислати лист українського селянина до польського поміщика у Варшаві.

— Се безперечно гарні прояви. Та се були прояви одиничні. Я вам пригадаю ще гарніші одиниці між Поляками на Україні, нпр. Вячеслав Липинський, Юркевіч і инші. Але на загал польська заможна і культурна верства на Україні не проявила зорґанізованого змагання в напрямі а) зрозуміння своєї історичної ролі на тій землі в сих часах, б) переведення й закріплення звязку між українською нацією, котра відроджується, і польською нацією; в) поучення своїм прикладом тих Поляків, що живуть між українським народом на захід від Збруча. Наслідком того всего були відрубані руки вашої кузинки, вимордування до ноги майже всеї тої верстви й утрата міліярдових польських цінностей на Україні та знищення прегарних культурних центрів і вкінці страшна неволя того народа, що все те зробив.

Почалася розмова на ті теми. З неї було видно, який глибокий вплив мала російська література на ту освічену паню. На питання, чи признає, що російська література в більшій мірі хора ніж літератури инших великих народів, відповіла, що признає се. І мимо того, не могла освободитися від впливу тої літератури.

А. Ч.

(Далі буде).

Читайте і поширюйте католицький часопис „ПРАВДУ“! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Гродзіцких 2. I. п.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Знову: нема католиків

Фальшива антольоґія української поезії.

Антольоґія сучасної української поезії. І. Поети 1920-их років. Редакція й вступна стаття **Є. Ю. Пеленського.** Львів 1936. Стор. 128, форм. 12.6 × 18.8 цм. Ціна 1.50 зол.

„Нова Зоря” вже тричі помістила прихильні рецензії на видання проф. Є. Ю. Пеленського чи Є. Ю. П., (як його популярно називають) і то впродовж 2 літ. Є. Ю. П. дуже меткий як автор і видавець. Такі рухливі люди без сумніву потрібні, бо наша суспільність заєдно „сонна величина”. Так прим. не мали ми дотепер антольоґії української найновішої поезії. Отже меткий Є. Ю. П. „взяв і зробив” та подав отсе нам на стіл перший том такої антольоґії свойого укладу. Ініціятива булаб без сумніву корисна й гідна похвали, якби не — назвім се чемно — легкодушність у зредаґуванні сеї антольоґії. Меткість і підприємчивість не все йдуть в парі з застановою. Та розгляньмо справу ближче.

Своєї антольоґії том перший („Поети 20-их років”) Є. Ю. П. поділив на дві частині. В першій, затитулованій „Українські поети 20-тих рр.” (ст. 5 — 15) Є. Ю. П. пробує вияснити читачам найважніші напрямки української поезії 20-тих рр.; у другій подає властиву антольоґію з творів 26 поетів. У „Приміт-ках” при кінці книжки подано біо- і бібліо-ґрафічні нотатки. По віршах кожного поодинокого автора Є. Ю. П. подав пояснення малозрозумілих і чужих слів. Поділено поетів за напрямками, які вони — на гадку Є. Ю. П. — репрезентують, на: символістів, футуристів, неоклясиків і неоромантиків. Як бачимо з того, то сам уклад антольоґії досить доцільний і видно добре обдуманий. Та на тім кінець доброму. Бо виконання...

На вступі Є.Ю.П. пробує — за зразками радянської літературної критики подати коротку історію української поезії в 1920 рр. та схарактеризувати її напрямки. Уживає при тім термінів, які може мають якесь ясне значіння для нього самого, та читачеві вони нічого не пояснять. Хто прим. зі звичайних читачів буде мудрий від терміну „модернізм”, якого Є. Ю. П. на одній лише 5 ст., уживає тричі, а ніде не поясняє, що під ним розуміє. На 6 ст. Є. Ю. П. вихвалює націоналізм, але рівночасно забуває (!) згадати про релігійні мотиви в українській ліриці, прим. у Філянського. Коли в поясненнях до віршів Є. Ю. П. вияснює читачам, що приміром „едем: рай” (ст. 29), що хіба знає кождий інтеліґент, то у вступі Є. Ю. П. спокійно оперує терміном „акмеїст” (ст. 6) без ширшого пояснення.

Ще ґірший хаос повстає в голові читача від „пояснень” напрямків поезії, які подає Є. Ю. П. З них видно, що автор слабо визнається в тих справах. І так Є. Ю. П. мішає сенс українського символізму в поезії з сенсом французького символізму, хоч оба ті напрямки — поза спільною назвою — мають дуже мало спільного. „Пояснення” (на 6 ст.), яким Є. Ю. П. пробує вияснити, що таке символізм, таке неясне, що хіба зовсім спантеличить звичайного читача. Бо і щож воно значить:

„Символізм, як поетичний напрямок позначився особливими художніми (!) засобами, т. зв. символами, якими намагається передати відтінки настрою, почуття й фрагменти думок. Символ це умовний знак, слово неясного, мерехтливого значіння, змінне, що його кожний може по своєму розуміти. У тому суть і сила символізму. На верхах символізму мало не кожне слово стає символом”. (Ст. 6).

На снові такого „пояснення” можна хіба Є. Ю. П. теж причислити до символістів.

У Тичини — на гадку Є. Ю. П. — „мрія творча, його світогляд глибокий (!), його світовідчування радісне. Містицизм розпливається, чи, радше сказати, чудово (!) обеднується з якимсь пантеїзмом” (ст. 7). А дальше, про поезії Тичини таке: „Ці дві збірки це й найкращий (!) добуток сучасної української поезії. Глибокі ідеї” (ст. 8) і т. д. „пояснювання” матеріялістичного плиткого монізму Тичини самими суперлятивами. Що саме Тичина найкращий представник обідніння української поезії власне через відступлення від ясних ідей до підсвідомих гонів і рівночасно страшний примір на се, що таке обідніння душі веде до большевизму — сього Є. Ю. П. не хоче бачити, хоч се католицька критика вже давно виказала. Ствердила се й та комуністка, що Тичині-націоналістові предсказала правильно: „І з вас ще буде комуніст”, про що пише сам Тичина. Дивна річ, як наших „енерґічних волюнтаристів” заслiпила фільософія Жида Берґсона: не бачать, що їх „невідомому богові” на імя: Сатана... Тож зовсім ясне, що націоналізм неозначений ясними ідеями релігії й патріотизму, мусить в консеквенції довести до нової „поезії”, до большевицьких „частушок” Тичини:

„Нехай Европа кумкає,
А в нас одна лиш думка є
Одним одна турбація
Традицій підрізація
колективізація”.

Таку красоту називає Є. Ю. П. — велика музикальність (ст. 8)...

Вже в огляді „Сучасне західно-українське письменство” Є. Ю. П. виказав місцями необективність: зовсім не признавав таланту деяким ненаціоналістам, а робив ґеніяльними своїх однодумців. Так і у вступі до антольоґії Є. Ю. П. насилу тягне до націоналістичного табору комуністів. Робить се так, що комуністичні ідеї деяких поетів (прим. большевиків Плужника і Загула — на 9 ст.) називає невинно такими термінами, як „оспівування суспільства”, „спочуття й любов до слабих” і т. д. Для наївних читачів - націоналістів воно й може бути „евфонія веселобрмячая”; та чи не нагадує се нам декого з польських шовіністів, які хваляться нераз „родаками” Українцями чи Жидами? Чому забріхувати власну суспільність таким краденим „імперіялізмом”?

Велика ліберальстична енцикльопедія Маєра (під кличем „Українська література”) пише про молодих католицьких поетів в українській літературі 1920-тих років. Большевик Якубський в антольоґії нової української поезії подає вірші двох католицьких поетів, як „страшний” примір, до чого доводить „клерикальний націоналізм”. Жид В. Коряк у своїм конспекті „Українська література” (большев. „Державне Видавництво України” 1929, вид. 2-ге, стор. 207) вичислює аж вісьмох „письменників-клерикалів” з того часу. Ліберал др М. Рудницький знає в „Укр. Заг. Енцикльопедії” бодай одного католицького письменника. Навіть Є. Ю. П. у згадуванім огляді про сучасне зах.-укр. письменство (ст. 28—30) пише про католицьких поетів-Українців. Але тойже сам Є. Ю. П. в антольоґії, виданій один рік пізніше, зовсім забув про католицький дорібок в українській поезії 1920-тих рр. Вступ Є. Ю. П. до антольоґії не має про тих письменників ані згадки, хоч між ними є такі націоналісти, як прим. Семчук, що його всі книжки були сконфісковані... Зате релігію в Є. Ю. П. репрезентує — большевик Савченко, що „спершу давав такі визначно релігійні речі” (ст. 9). Які, очевидно не сказано; теж „пояснення”. Ще дивніше таке читати, коли згадаємо, що тойже сам Є. Ю. П. засідає в жюрі літературної надгороди „Католицького Союзу”...

Таксамо Є. Ю. П. майже не знає галицьких поетів, згадує лише трьох: Р. Купчинського, М. Рудницького і О. Бабія... Так то наші сучасні професори Галичани дивляться дальше на Схід, чи не йде звідтам месія (...червоний), бо з Галичини, країни тупих хлопів і пастухів, його не ждати... Традиційно: так колись масон Зубрицький і інші кацапи ходили на Високий Замок зорити, чи не йде білий цар з Востока...

І що за диво між представниками Галичини! Можна признати почесне імя представника галицької поезії Ол. Бабієві. Але підчеркувати М. Рудницького! Чому тоді не пірчеркнути будь-щобудь більших (у порівнанні зі згаданими) поетів: Бобинського, Матіїва-Мельника, Голубця, Шкрумеляка? Адже кождий з них має за собою кілька збірок, а в них і добрі річи. А ні один з них не „препарує” своїх поезій так, як М. Рудницький.

„Представник галицької поезії” др М. Рудницький віддячився Є. Ю. П. за „ґречність”: помістив у „Ділі” дипльоматичну рецензію на антольоґію. В тій рецензії похвалив загально Є. Ю. П., та не сказав про саму антольоґію нічого сущного; навіть йому стидно було... Так як з тим цісарем Етіопії: Ваш Достойний Монарх... Рука руку миє.

В дальшім „пояснюванні” літературних напрямків нашої поезії Є. Ю. П. пише таке: „Футуризм, що повстав в Італії з початком XX ст., це революційна течія в поезії, що поставила собі за завдання дати зовсім нову поезію, передовсім іншу від давньої” (ст. 9—10). Справедливо сміється Л. Нигрицький з такого „пояснення”: „Не знаю для кого це писане? Якщо для знавців письменства, то ці всміхнуться, якщо для Богу духа винного читача, пересічного нашого інтеліґента, то він ще менше знатиме про футуризм, як знав досі, або чого доброго, стане ствідсотковим прихильником футуристів і пічне писати вірші „передовсім інші від давніх”. („Новий Час”, ч. 161).

Про Рильського Є.Ю.П. пише: „На жаль під натиском суворих совітських обставин Рильський перейшов до соціяльних мотивів” (ст. 12). Кождий, що знав давніші еґотично-панські поезії М. Рильського, повиненби втішитися, прочитавши те пояснення. Біда лише в тім, що Є.Ю.П. знову переговорився й його слово „соціяльні мотиви” треба заступити правдивим „большевицьку агітацію”. В пасії приєднування всіх всіх всіх до націоналізму Є.Ю.П. причислює до українських поетів не лише Жидів, пр. Йогансена (ст. 12—13), але ще й рядних большевиків. І так прим. робить комуніста Бажана малощо не українським ґенієм (ст. 13, 15):

„Заглиблений у історіософії мрійник, дає крім того в своїх творах зразки поезій, в яких стихійна, надлюдська — щоб не казати: надприродня (!) — любов до Батьківщини доходить до свойого найповнішого виразу („Слово о полку” й ин.). Завдяки тому, як і великим мистецьким досягненням, можна його назвати найбільшим (!) сучасним українським поетом-неоромантиком”. (Ст. 15).

Таке пише Є. Ю. П. А направду, то Бажан, красноармієць, пише досить штучною українською мовою вірші, в яких славить большевицьку армію. Вірш Бажана „Слово о полку” се виразне прославлення червоної кінноти, якої члени

...„жовті черепи побожно брали в руки
І клали їх очицями на схід.
І око мов огонь великого ісходу
Горіло в мертвій голові,
Бо то були бойці передові,
Розвідчики великих армій сходу".

Дивно справді, як наші націоналісти, „фашисти" й антисеміти, дають себе обріхувати саме жидівській інтернаціональній брехні... Видно мало було Крут і Базару, мало Нагуєвич і Верчан...

Є.Ю.П. знає про велику „літературну дискусію", яку звів Хвильовий з Лейтесами, Коряками й їм под. Хвилями, та не знає нічого про католицьку критику в Галичині, яка вже від 1920 р. пробує виполоти в нас посів того інтернаціонального куколю. „Міндервертігкайтскомплекс" Є.Ю.П. щодо Галичини видний навіть в тім, що він не признає зовсім галицьких поетів-комуністів, далеко більших талантом аніж такий Рудницький; зате Є.Ю.П. має серце для Жидків-комуністів, бо вони з „великої" України...

Не кращий від такого вступу й сам вибір віршів, властива антольогія. На 26 авторів лише три згадані вже Галичани. З них вибір віршів прим. Бабія чи Купчинського не підібраний так, щоб на його підставі можна було набрати поняття про творчість даного автора. Для творчости Бабія характеристичні не його патріотичні, а радше еготичні вірші. Творчість Купчинського не в штучних асонансах, а саме в простих співанках. Те саме можна сказати й про вибір віршів інших авторів. Таксамо дуже довільний приділ поетів до шуфлядок: поодиноких поетичних напрямів. Чому прим. Маланюк фігурує між неоромантиками, коли він типовий символіст? Чого прим. такий М. Рудницький замандрував до неоклясиків, се хіба один Є.Ю.П. знає...

На основі подрібнішого розгляду доходжу до висновку, що редактор антольогії хотів дати в ній не так характеристичні твори, а націоналістично-аґітаційні... Можнаб і на таке погодитися й воно навіть потрібне. Але... нащож тоді поминати в збірці католицьких поетів-націоналістів (Семчук, Монтрезор і інші), а містити зовсім большевицькі речі, як от Тичинову частушку „Мудрість, огонь" (ст. 25), чи богохульні „Соняшні кларнети" (ст. 17), чи „поступову фільософію" Терещенка „Мета й межа" (ст. 39), чи похвалу большевицької кінноти Бажана „Слово о полку" (ст. 112). В тім останнім вірші читаємо такі мрії „надприроднього" любителя совітської „батьківщини":

„Бойці замислились: — Ачей
Іржатимуть ще їхні коні
Перед атакою на лоні
Бездонних галицьких ночей". (Ст. 112).

Чи редакторові антольогії Є. Ю. П. невідомий факт, що перед виходом „Нових Шляхів" Федь. Федорців видав „Золотий Гомін" Тичини, а критики з „Діла" під небеса величали поетів з „великої" України? А коли сей факт Є. Ю. П. відомий, то чому він — націоналіст — не витягне з того відповідних висновків? Чи справді Є. Ю. П. гадає перемогти большевицьку навалу самою силою українського віталістичного гону? Можуть в це вірити наївні читачі „Вістника" Донцова, в яких „темперамент творить світогляд"; але, признаюся, я досі ніколи не мав проф. Є. Ю. П. за наївного „молодого чоловіка"...

Ментальність Є. Ю. П., яку він виявив як редактор антольогії, нагадує мені слова Битії про хаос при створенні світа. Та се ще не булоб таке трагічне: адже звичайно перед створенням буває хаос. Гірше те, що діяльність Є. Ю. П. як редактора антольогії має виразні признаки виразної неохоти до католицизму, хоч він і сидить в жюрі літер. надгороди Катол. Союзу. Бо як інакше назвати його totschweigen дорібку наших катол. письменників, яке Є. Ю. П. так виразно виявив у своїй антольогії? Спеціяліст від літератури не може хіба закривати цього незнанням. Арамі с.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРОТИКОМУНІСТИЧНА НАРАДА відбулася недавно в Калуші. На нараду прибуло поверх 400 осіб з Калуша й дооколичних сіл. Реферат про комуністичну небезпеку виголосив Д. Паліїв зі Львова.

ДО ВАРШАВИ прибув ґен. Ґамелєн, шеф французького ґенерального штабу, і відбув наради з польськими начальними військовими чинниками.

ЗЇЗД КОМУНІСТИЧНИХ ДІЯЧІВ з цілої Польщі відбувався недавно в м. Рабці. Поліція викрила зїзд і увязнила учасників. Підчас ревізії знайдено богато тайних документів, інструкцій Комінтерну і ин.

СОВІТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило покликати до військової чинної служби поборових від 19 року життя, замість від 21 року, як було дотепер. Покищо мають покликати половину континґенту 19-літних.

НІМЕЦЬКИЙ ПОСОЛ в Лондоні заявив в анґлійськім міністерстві закордонних справ, що Німеччина не висилала і не буде висилати ніяких літаків еспанським повстанцям. Німецькі воєнні кораблі на еспанських водах одержали інструкцію, щоб не виявляли симпатій супроти повстанців та їм не помагали.

НІМЕЦЬКИМ АМБАСАДОРОМ в Лондоні іменований Йоахім фон Рібентроп.

ДО БЕРЛІНА прибуло 182 офіцирів, підофіцирів і моряків з італійського кружляка „Ґоріція", що стоїть в кільонській пристані як гість німецької фльоти. Німці витали гостей з великою парадою.

НІМЕЦЬКА КОМАНДА ФЛЬОТИ вислала до Еспанії ще два торпедовці „Кондор" і „Мевє". Вони мають охороняти німецьких горожан в Еспанії і забезпечити переїзд німецьких утікачів.

КОМАНДАНТ НІМЕЦЬКОЇ МОРСЬКОЇ ЕСКАДРИ на Середземнім Морю адмірал Карлс відвідав катальонського президента Компаніса і відбув з ним нараду в справі положення німецьких горожан в Катальонії.

В ЖЕНЕВІ відбуваються наради світового жидівського конґресу. Виголошено ряд рефератів. Делеґати зі Східної і Середущої Европи нарікали на тяжке положення Жидів у тих частинах Европи.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПОСОЛ в Мадриді запротестував перед еспан. правительством проти того, що в Барсельоні червоні міліціянти замордували кількох італійських горожан. Італія домагається відшкодування.

ІТАЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР пропаганди заявив, що Італія не думає обсаджувати Барсельону своїм військом за те, що там замордовано кількох італійських горожан.

ҐРЕЦЬКІ ВЛАСТИ в Атенах видалили з Ґреції кореспондента югославянської пресової аґенції „Аваля" і кореспондента турецької аґенції „Анатолія" за те, що вони критикували грецьке правительство в своїх кореспонденціях.

ПОВСТАНЧИЙ ҐЕНЕРАЛ Моля оповістив відозву до Басків. В ній заявив м. ін., що в разі побіди повстанців баскійська провінція дістане широку автономію. Порозуміння між Басками й повстанцями влекшилоб повстанцям побіду над лівим правительством у Мадриді.

ПОРТУҐАЛЬСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ заявив представникові Райтера: Португалія дуже затрівожена можливістю поширення комунізму або анархізму в Еспанії. Тому бажає знати, наскільки може числити на поміч Франції й Анґлії. Анґлія і Франція обовязані боронити ненарушимости границь Португалії.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило здержати жидівську еміґрацію до Палестини на час урядування в Палестині т. зв. королівської комісії. Комісія має розглянути і полагодити спірні справи між Арабами й Жидами.

В ПАЛЕСТИНІ Араби страйкують далі. В м. Ґаїфі застрайкувало на днях 500 зелізничних робітників і 300 робітників заведень іракського нафтового товариства.

В МЕХІКУ поліція викрила заговір проти правительства. Заговір приготовляла фашистівська орґанізація „Золотих сорочок".

ЯПОНСЬКІ ВЛАСТИ викрили централю комуністичної орґанізації в Манджурії й увязнили 40 осіб.

В ТОКІЮ поліція увязнила молодого Японця Мінуру Курода. Він підготовляв замах на японського міністра війни та на ґенерал-ґубернатора Кореї.

ТРИ АРАБСЬКІ КОРОЛІ, Геджасу, Іраку й Ємену, переговорюють з начальним арабським комітетом в Палестині. Вони мають візвати Арабів, щоб перервали страйк і саботажі у Палестині. Велика Британія малаб відповісти деякими уступками для Арабів.

НОВИНКИ

Шкільний рік у вселюдних і середних школах в Польщі зачнеться 3 вересня.

Великий політичний процес ОУН пічнеться в Бережанах в перших днях вересня с. р. Перед судом стане 35 молодих Українців, обвинувачених за приналежність до ОУН.

В Новім Селі, в Збаращині, поліція увязнила адвоката м-ра Івана Зваруна. По кількагоминнім придержанні на поліції в Збаражі його випущено на волю.

Львівський магістрат надав нові назви богатьом улицям Великого Львова. Се переважно прізвища оборонців Львова та осіб, що заслужилися для польскости Львова.

Страйк будівельних робітників вибухнув у Тернополі.

На Підкарпатті прибуває вода в ріках. Кождої хвилини можна сподіватися повени.

З Берези Картузької звільнили на днях редактора „Голосу Покуття" з Коломиї Голуба та його співробітника Бойчука.

Людові доми мають побудувати у Свиржі й Липівцях пов. Перемишляни.

„Гуцульський Музей" мають відкрити незабаром в с. Рахові на Закарпатті.

Загальна українська нарада має відбутися в Пряшорі в Югославії 19 с. м. На нараді мають обговорити теперішний стан українських орґанізацій в Югославії та застановитися над утворенням одного загального центрального товариства.

Про заможність Варшави свідчать викази оподаткування з титулу державного доходового податку. Згідно з найновішими даними Варшава зосереджує 17,6 проц. оподаткованих доходів в цілім краю. Крім того Варшава концентрує висші ґрупи доходів, бо там припадає 7,5 проц. платників з усеї Польщі, що заробляють до 3000 зл. річно, 13,2 проц. від 3000 до 6000, 15,8 проц. від 6 до 12.000 і 21,9 проц. тих, що заробляють понад 12.000 зл. річно.

Гумор. — Ґарантія. — Перед судом стає злодій за крадіж годинника. Засудили його на два роки вязниці. — Я відразу знав, що таке буде, каже обвинувачений. На годиннику було написано: „Ґарантія на два роки".

Гумор. — Було до передбачення. — Цікаво, яку карієру зробив наш приятель Н? — Став метеорольоґом. — Ну так, він все був такий хитрий і ніколи не можна було полягати на його слові.

Коло Горлиць відкрили дуже богаті жерела нафтової ропи.

Бузьки відлітають. Зі Шлеська відлітають масово бузьки на полудне. Місцеве населення предсказує вчасну зиму.

Новий польський правопис в урядах. З припорученння ґен. Складковского всі міністри вислали до підчинених урядів обіжник, що вводить від 1 вересня с. р. новий польський правопис, устійнений Польською Академією Наук.

Міжнародний зїзд б. комбатантів відбудеться у Варшаві в вересні с. р.

Прогулька єгипетських професорів і студентів приїде до Польщі в другій половині серпня.

Між Польщею й Канадою прийшло до заключення торговельного договору. Договір спирається на клявзулі найбільшого упривілеєння і передбачує взаїмне примінювання митних полекш.

„Глос Людови". Під таким заголовком почав виходити в Дітройті в Америці новий комуністичний польський часопис.

722 кін є тепер в Польщі. З того 628 звукових.

На березі Балтійського Моря знайшли величезний ріг пратура, що жив у четвертій ледовій епосі, 200.000 літ тому.

Протижидівські розрухи відбулися на Буковині в радовецькім повіті. Частина жидівського населення опустила повіт.

Міжнародний пластовий зїзд (джемборе) відбувається у м. Бронков в Ромунії. Участь в нім бере також делеґація закарпатських Українців.

Конґрес передісториків радить в Ослю. В нім бере участь 500 вчених з 40 країв.

Маршала Макензена іменовано на приказ канцлера Ґітлера почесним шефом 5 полку кінноти.

Історичний дзвін. До Кільонії прибув анґлійський кружляк „Нептун" і привіз дзвін давного німецького панцирника „Ґінденбург". На днях відбудеться торжественна передача того дзвону німецькій фльоті.

В Берліні жидівська громада рішила відчинити середну школу для жидівської молоді.

Патріярх російської православної Церкви Антоній помер у 75 році життя у Сремських Карловицях в Югославії.

Проф. Тесля, відомий югославянський винахідник, заявив недавно, що незабаром віддасть до ужитку людства найбільший свій винахід: спосіб переношення електричної енергії без дроту.

Град небувалої величини упав у полудневій Сербії в околицях м. Тетова. Збори землеплодів в тій околиці цілком знищені. Про силу ударів граду свідчить факт, що в селі Бельовісте град убив кілька безріг.

Поборові комісії у Відні признали здібними до військової служби 80 проц. поборових.

Найгустішу телєфонічну сітку на світі має Ватикан. Там на 700 мешканців є 600 телєфонічних апаратів.

Поїзд у почекальні. На стації в м. Аміен поїзд розвалив загороду та віхав до почекальні. 30 осіб ранених.

Гумор. — Теорія зглядности. — Ескімос, замешкалий в околицях бігуна, до свого приятеля: Маю замір перевести сегорічне літо на полудні. — Де? — На Шліцбергу або в Ґренляндії.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

„Три міжнародні дні мира" відбудуться в Люрді в половині вересня с. р. Участь у них візьме 150.000 паломників з ріжних країв, переважно б. комбатантів. Канадійські комбатанти прибудуть під проводом кардинала Вілєнив. Також з інших країв прибуде богато епископів і священиків.

У всіх італійських громадах вмурують 18 листопада с. р. пропамятні таблиці з датами введення і знесення протиіталійських санкцій.

Конґрес студентів Сходу відбувся недавно в Больонії. В конґресі взяли участь Єгиптяни, Китайці, Араби, Вірмени й ін. Радили над навязанням постійного обміну культурними цінностями між Сходом та Заходом.

Ні одного кіна нема в князівстві Ліхтенштайн, на пограниччі Австрії і Швайцарії, та в республиці Сан Маріно в Італії.

Наклади лондонської преси. Великі лондонські щоденники осягнули величезні наклади. Найбільший наклад має „Дейли Експрес", бо 2 міл. 126 тисяч примірників денно, „Дейли Геральд" 2 міл. прим., „Дейли Мейл" 1,649.000, „Ню Кроникл" 1,360.000, „Дейли Телеграф" 491.000, „Івнінґ Стандарт" 403 тисяч, „Таймс" 191.000 і т. д.

В Лондоні всі нові доми мусять мати протилетунські і протиґазові схоронища.

В Ню Йорку появилися в продажі радієві апарати до кермування тракторами на віддаль. В той спосіб фармер, сидячи в тінистій альтанці, зможе управляти свої поля вигідно та без утоми.

8 домів з фундаментами вкрали злодії в Монтреалю. Доми стояли на однім з передмість міста й були незамешкані.

Останки старинного міста зперед 4.000 літ відкрили в стейті Небраска в Північній Америці.

Японська католицька енцикльопедія появиться незабаром на книжковім ринку.

В Китаю підчас вибуху складу динаміту погибло 200 осіб.

Голод серед Ескімосів. З Аляски звідомляють, що серед Ескімосів панує великий голод. Вони повбивали і зїли майже всіх псів. Правительство Злучених Держав П. А. вислало голодуючим Ескімосам 100 тон муки, консерви й оливу.

Гумор. — Що тут богато говорити, каже муж до жінки. Кожда жінка постійно заперечує. — Жінка: А неправда, неправда!

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·32—5.29, дол. канадійські 5.28—5.31.

Німецька марка 1.45 — 1.50, фр. франки 35.08, шв. франки 173.64 — 172.80, фунти стерлінґи 26.61 — 26.77, австр. шілінґи 99.00 — 98.00 чеські корони 19·70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 13. серпня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.15 вол.
1 кґ масла дес. експорт. в опакув.	2.40 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 13. VIII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Бідьчевського ч. 3):

Молоді кури І. кл.	0.90 вол.
Товщеві качки І. кл.	0.85 вол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Князь Воронцов.
КОПЕРНИК: Адіє.
ПАЛЯС: Архильокай.
СТИЛЕВЕ: Без назвища.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкір
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

Сестри Милосердя
ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Ґолуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— вол., 1/4 стор. 90·— вол., 1/8 стор. 45·— вол., 1/16 стор. 25·— вол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— вол., 1/4 стор. 140·— вол., 1/8 стор. 70·— вол., 1/16 стор 35·— вол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 20 серпня 1936. Ч. 63 (962)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Konto P.K.O. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Обхід в честь о. Маркіяна Шашкевича на Білій Горі.

Дня 16 с. м. відбувся торжественний обхід в честь пробудителя Галицької Землі о. Маркіяна Шашкевича на Білій Горі коло Підлисся. На торжество прибуло коло 10 тисяч людей. В год. 9 рано зачалася архиєрейська Служба Божа, що її відправив Преосв. Іван Бучко в сослуженні 8-ох священиків. Підчас Служби Божої співав мішаний хор з Олеська. Гарну проповідь про заслуги о. М. Шашкевича виголосив о. Іван Клюс. По Службі Божій промовив до учасників Преосв. Іван Бучко. В промові підчеркнув тяжке положення українського народу. Червоний сатрап, говорив Преосв. Бучко, відібрав українській нації найбільші цінности — славу, честь, волю і святотатською рукою посягає по найбільше богацтво людини й нації, по святу віру. Але нація, що видала таких людей як о. Маркіян, не подасться. Об ґранітну скалу Христової віри мусять розбитися всі ворожі наступи. З черги Преосвящений в асисті 8-ох священиків відправив панахиду на могилі двох стрільців. Пополудні була народна забава. Підчас того товпа побила важко одного комуністичного авантурника.

Кровавi подiї у Вежхославiцах.

У Вежхославіцах, рідним селі Вітоса, відбувся 15 с. м. обхід 16 річниці побіди Поляків над большевиками. Обхід зорґанізувало Стронніцтво Людове. В обході взяло участь коло 20 тисяч селян. Прибуло також 8 заграничних кореспондентів, між ними і представник большевицької аґенції ТАСС-а. При кінці обходу члени С. Л. напали на старшого постерункового слідчої поліції Ратайчака і важко його побили. Ратайчак схоронився на постерунку поліції. Товпа, узброєна дручками й камінням, кинулася в сторону постерунку, перервала телефонічні получення, здемолювала льокаль постерунку та підпалила його. Поліцаї відігнали товпу стрілами. Одна особа вбита, дві ранені.

Повстанчі літаки над Мадридом. — Завзяті бої під Сан Себастіяном. — Террор в занятім Бадайозі. — Катальонія під владою анархістів.

Повстанчі літаки кружляли на днях над Мадридом і розкидали відозву з підписом ґен. Франка. В тій відозві ґен. Франко заповідає, що скоро освободить столицю від комуністичного панування. Поява повстанчих літаків викликала в місті паніку.—Головні бої йдуть тепер на півночі. По здобуттю м. Бадайоз та навязанню тісних звязків між військами ґен. Молі і ґен. Франка повстанці повели головний наступ на місто Сан Себастіян. Три кольони повстанців машерують тепер на Сан Себастіян та Ірун, щоб перервати звязки мадридського правительства з Францією. Сили повстанців на півночі зміцнилися, бо в порті Ферроль висіло коло 2000 вояків з Марокка. — Підчас здобуття міста Бадайоз були запеклі вуличні бої. На кождій улиці були барикади. Коли повстанці здобули м. Бадайоз, розстріляли там 2 тисячі членів червоної міліції. По вулицях міста жінки і діти шукають між побитими своїх близьких.—Також в Катальонії страшний террор. Місто Тарраса недалеко Барсельони опинилося під владою найжахливіших терористів. Поліція безсильна. Фактична влада в руках анархістів і комуністів. В Барсельоні влада переводить чистку серед урядництва. У вязницях є 2800 політичних вязнів.

Тяжке положення в Мадриді.

Паризькі часописи звідомляють, що заграничні дипльомати при мадридськім правительстві вважають положення в Мадриді дуже грізним. Заграничні представництва візвали своїх горожан в столиці Еспанії, щоб вони негайно опустили Мадрид, бо в противнім разі вони не можуть ручити за їх безпеку. В Мадриді утворено вже революційні трибунали. Часті стрілянини, що вибухають у ріжних частях міста, се вже звичайне явище. Правительство ледви панує над положенням. Воно задумує предложити повстанцям завішення зброї на час евакуації горожан чужих держав з Мадриду.

Террор у Палестині не вгасає.

В останнім часі скріпився протижидівський террор у Палестині. В м. Міцпах арабські терористи кинули бомбу, що вбила жидівського бурмистра тої місцевости і кілька осіб ранила. Коло м. Сафеда Араби обстрілювали жидівський автобус. Крім того арабські терористи обстрілювали на днях жидівські передмістя Єрусалиму. Араби атакували також жидів. кольонії в м. Кірят Шмуель і рільничу школу в Тель Йосефі на горі Табор. В Єрусалимі Араби тяжко ранили двох анґлійських офіцирів. Коло м. Бейсан ушкоджено нафтовий руротяг.

Китайський „народний фронт".

В Китаю орґанізується „народний фронт" на европейський взір. До того фронту входять орґанізації, що не належать до Куомінтанґу і ставлять собі за головну ціль боротьбу за „національне відродження Китаю і поборювання чужих імперіялізмів". До фронту входять також орґанізації студентів і китайської інтеліґенції. Часописи твердять, що за плечима нового руху стоять совітські чинники. Вони за ніяку ціну не хочуть допустити до вияснення китайсько-японських взаємин, бо се ослабило б їх положення на Далекім Сході.

Шпиталь для бузьків.

Магометани дуже шанують бузьків, бо вірять, що бузьки переносять душі померших. Недавно отворено в м. Фез спеціяльний шпиталь для бузьків. Крилаті пацієнти дістають там все, чого потребують до виздоровлення. Лікування триває так довго, поки пацієнт не фуркне на волю, прийшовши до здоровля. В шпиталю ординують лікарі Французи. Прислуга зложена з Арабів.

Господарські знаряди, паша, збіжжа й святочна одіж це велике майно кождого господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

„Скала" й націоналісти

За католицький тип читалень.

I.

Раз в дорозі попало мені в руки число одної націоналістичної ґазети. Була там допись з Жовківщини з приводу просвітянсько-кооперативного дня. Автор дуже хвалив устрій торжества й гладке його переведення. Вкінці додав: „Молодь в селі ідейна, бо розуміє, що найвищий голос се голос нації."

Прочитавши се речення, я з дива не міг вийти, як здорово думаючі люди можуть писати аж таку недорічність. Ходить дальше про се, що такі нісенітниці йдуть в народ, котрий після повищої науки буде уживати найчорніших неетичних способів мовляв для „добра нації", нехтуючи Божий закон, який одинокий всеціло ґарантує дійсне добро нації. Се аксіом, який доказу не потребує. Історія й життя вчать нас того. Розважмо, до якого абсурду доводить твердження, що „найвищий голос се голос нації".

Коли „найвищий голос се голос нації", то вічний Бог має очевидно підпорядкувати себе інтересам нації. Вічний і незмінний Бог, нескінчений в часі, має приноровитися з вічними правдами до ріжних хвилевих „потреб" кождої нації. В слід за тим те, що нині заборонене Божим Законом, завтра має проголоситися як дозволене, бо такий диктат дає „нація". Одним почерком пера має нпр. вимазатися з календарів імена святих, що в своїй характерности в обороні ідеї Христа віддали своє життя, принявши муки з рук ріжних тиранів язичників (націоналістів), що під моральним оглядом не були варті ні одного доброго слова. Мучеників в Імя Христа малосяб з календарів вичеркнути, а їх місця малосяб заступити іменами „народних героїв", що під оглядом християнської етики могли стояти дуже низько; бо так приказує „нація". Попри церкви, де гомонить наука про високі чесноти, що ушляхотнюють серце людини й підносять її вартість, „інтерес нації", як його розуміють ріжні крикуни, може вимагати, щоб побудувати „виховні" заведення, де училиб бити, грабити, красти, лихословити і т. д., бо інколи й того ремесла треба мовляв „для добра нації". Нині можна ділати сяк, завтра так; мовляв, нема нічого святого й сталого на світі, нема довіря осіб одних до других, нема характерів, нема найвищого диктату і критерії оцінки людських діл, нема й здорової моралі на світі, бо її нагинає

„інтерес нації", мов вітер тополю на розпуттю.

Колиж так, то безцільно кричить націоналістична преса про зіпсуття молоді по селах, про упадок моральности, бо здорова мораль мусить мати основу в совісти, а про неї націоналісти навіть думати не хочуть.

На селі бачимо ще, що загал нашого селянства має любов до Бога в серці і не дає віри тим, що хотять вічні правди запрягти до своїх туземних, інколи нечистих, інтересів. Ще наш селянин, що хоче колись при дітях на старі літа жити й спокійно умирати, дітей в неділі й свята уперто до церкви посилає, щоб діти Бога пізнавали, Його любили й по Божому на світі жили. Наш селянин на загал ще добре розуміє нинішний лукавий світ, розуміє, що прикро нині на світі жити, бо гріх запанував і любов до Бога в серцях людей остигла, а без Бога життя людей і народів повне трагедій і упадків. Твердження націоналістів: „найвищий голос се голос нації" — являється недорічністю, яку з завзятістю треба відкинути. Се неопоганізм, який каже собі віддавати найвищі почести, нехтуючи найвище поняття Бога й Його вічні правди, що дають трівкість всякому доброму проявови людського життя. Отже не „найвищий голос се голос нації", але голос Божий се найвищий голос.

Знаю одно село, де голова читальні „Просвіти" завзятий ісповідник „Громадського Голосу". Всі люди в селі знають, що сей чоловік кільканацять літ несповіданий і до церкви не йде ніколи. Його „чеснота" має в селі конкретні докази своєї „вартости". В часі ходження душпастиря зі свяченою водою йорданською по селі той радикал тогож душпастиря прямо вигнав з подвіря. Проводу в праці для просвіти він рішучо ніякого не дає. Дивне диво, що про такого типа висказуються деякі члени філіяльного виділу в місті, що се „поступовий чоловік". І я підписаний чув з уст одного інтеліґента з міста, що той голова читальні „Просвіти" се „поступова людина". Сам нині дивуюся, знаючи це село, як міг сей поганий тип вилізти на голову читальні „Просвіти". Нині весь нарід в селі кричить, щоб його скинути з головства. Та ба, коли члени філії „Просвіти" з ним ідуть і прямо не дають його скинути, бож він в них „поступова людина". Яких той голова „лекцій" молоді в читальні уділяє, знає ціле село, що такого голову безоглядно усунути хоче. Та на жаль є люди з міста, що його боронять. Наслідок сеї „оборони" такий, що довіря до інтеліґентів нині паде, бо нидіє вартість їх проводу.

Зовсім ясна справа, що так мусить поглиблюватися безодня між двома просвітно - культурними ідеольоґіями, що компромісу не знають. А не знають його тому, що робота противників Бога до своїх діл не потребує, а в сторонників вічних правд Бог початок і кінець всьому. Що одні вважають конечним услівям своїх ділань, сего другі не потребують.

В тому якраз трагізм нашої священичої праці, що ми довгі ряди літ без застережень працювали з ріжними людьми в освітно-культурних товариствах, не згадуючи ні словечком про св. католицьку віру. Ми працювали совісно і з самопожертвуванням, не дивлячись на се, чи на Божих правдах свою працю спираємо. А часи принесли нашому народови сумний вислід такої праці. Настала трагедія трохи і з нашої вини. Нині навіть світські круги за блуд нашого проводу вважають се, що ми священики того проводу не повели виключно шляхом Христа.

Нині в великій части наша інтеліґенція українська нам ворожа, бо до її безвіроісповідної професії ми належати не можемо, ще й других до себе притягаємо. Наша інтеліґенція в більшости явно обстоює свою „невтральність" супроти віри і такий кольорит надає своїй роботі. Нас ще терпить, бо нас священиків ще потребує. Та як ми не зрозуміємо грози хвилі і не розвинемо і то живо освітно-культурної праці во Імя Христа, то будьмо свідомі того, що викинуть нас поза скобки життя, як се вже сталося там, де поміч священика стала зайва. Які катастрофальні наслідки для Церкви й народа вийдуть з того „поступового ділання", легко догадатися.

А що сказатиб про таку справу: Живе в одному місті нашої провінції старший вже віком о. парох. Се людина добродушна, поважна, загально шанована. Парохіяльний дім становив і становить звено всякої освітно-культурної роботи. Дивиться о. парох, що вже пора започаткувати католицьку акцію оснуванням парохіяльної читальні „Скали" в парохії й запрошує на сходини в тій ціли відповідних людей. Чомуб такої читальні не оснувати, коли в парохії розвиваються всі світські установи, що дбають про ріжні ділянки людського життя? Нема лиш установи, що дбалаб про ширення віри й моралі, отже про річ основної ваги. Гадав о. парох, що світські особи збіжаться і з чисто людської взаїмности поможуть парохові оснувати читальню „Скали" — і то тим більше, що парох стало жертвував свій великий труд для розвою світських установ. Та надія завела. Світська ліберальна інтеліґенція, як лиш почула, що справа оснування читальні „Скали" вже ось-ось дійде до формального укінчення, стала проти одним муром. Надто почалися підшептування і бунти, щоб ту важну справу ударемнити і знищити її в зародку. Розуміється, що суспільність тих інтеліґентів „з міста" уважає за перших націоналістів... В їх програмі є клич: „нація без Бога; нація се найвищий клич".

Уважаю, що така програма просвітянсько-культурної роботи се посестра програми большевиків. Ріжниця хіба в тім, що большевики се явні вороги віри й Церкви, націоналісти скриті. Та одні і другі мають світогляд без Бога а то й виразно атеїстичний. Се муситься мати на увазі нині, коли ідеольоґії „з Богом" і „без Бога" сильно зарисувалися на цілім виднокрузі людства. Мовчки співпрацювати з ідеольоґією „без Бога" значить підпирати атеїзм, головну причину руїни всякої культури й упадку людства. Такими „будівничими" ми священики бути не можемо й ними не будемо. Тим ми сплямилиб неодну світлу сторінку історичних згадок добрих про нас. І будучність слушно осудилаб нас як гробокопателів нашого народа. На таке ми чейже не можемо піти. З Богом підемо у вир праці для Церкви й народа, бо Бог ґарантує чистий і тревалий розвій народів.

о. Марко Ґіль (Яргорів).

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали"

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу", які завдання читалень „Скали" і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей **в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.**

В Золочеві

Другий Душпастирський Курс.

У днях 25 — 26. серпня с. р. Окружний відділ тов. св. Андрея в Золочеві уряджує в Золочеві другий душпастирський курс під кличем: Світське Апостольство (Кат.-Акція) як помічний чинник в душпастирстві.

В запрошенню на І-й Душпастирський курс сказано: „Живемо в особливих умовинах. Важкий час, непевне міждержавне положення, зростаючий міжнародний антаґонізм, боротьба на соціяльному терені, підсичувана протирелігійною аґітацією — се все відбивається відгомоном і о наш нарід, ворушить наше село. Мусимо підшукати нові методи і помічні середники, щоб удержати своїх вірних не лише на гідній моральній височині але повести їх до дальшого поступу".

Рік минув. Та умовини не покращали. Навпаки ще більше плутаються. Ворог змобілізував новий наступ. На ріжних відтинках скріпив свої сили. І ми душпастирі мусимо скріпити свою чуйність. Заохочені успіхом І-го Курсу, за який з ріжних сторін одержували ми признання, запрошуємо Впр. ОО. на отсей ІІ-й Душпастирський Курс, на якому головною темою буде пошукування за помічними середниками в нинішній тяжкій душпастирській праці.

Порядок Курсу: 25. 8. год. 8. Спільне Богослуження. — Год. 9. Отворення курсу. — Год. 9.30. Реферат на тему: „Пастирський уряд і вимоги нинішнього часу" — о. В. Лиско. По рефераті дискусія. — Год. 11. Реферат: „Світське Апостольство, його догматичне узасаднення й історичний розвій — о. дек. Волод. Кармазин. По рефераті дискусія.— Год. 12.30. Спільний обід. — Год. 15. Реферат: „Світське Апостольство і молодь" — о. др Левицький. По рефераті дискусія. — Год. 17. Реферат: „Світське Апостольство і старші" — о. Степан Фітьо. По рефераті дискусія. — Год. 19. Спільна вечера.

26. серпня: год. 8. Спільне Богослуження. — Год. 9. Реферат: „Світське Апостольство в поборюванні безбожництва і сектанства" — о. сов. Никола Марків. По рефераті дискусія. — Год. 10.30. Реферат: „Суспільне питання і наука Церкви" (боротьба з комунізмом) — о. Вас. Пришляк. По рефераті дискусія. — Год. 12.30. Спільний обід. — Год. 14.30. Реферат: „Кат. Акція і Церковні Брацтва" — о. дек. Зеновій Маркевич. По рефераті дискусія. — Год. 16. Реферат: „Плянова праця в парохії" — о. дек. Василь Кулик. По рефераті дискусія. — Год. 17. Закінчення.

Приміщення в ґімназійній бурсі в Золочеві. Наради в салі дому ім. Маркіяна Шашкевича. Удержання 2 зол. денно. Зголошення слати до секретаря о. Степана Фітя, пароха в Плугові, почта в місци, або до гр.-кат. Уряду в Золочеві. За Виділ: о. Володимир Лиско, голова, о. Степан Фітьо, секретар.

Примітка Ред. „Н. Зорі": Варт булоб оповістити бодай короткі змісти рефератів, виголошених на тім курсі і по можности докладний зміст дискусій. Се друге ще важніше ніж перше, бо зміст дискусії показує пекучі потреби і духовий стан суспільности.

Чехословаччина узброює Ромунію

Ромунське правительство заключило умову з фабрикою зброї Шкода в Чехословаччині. Шкода має достарчити танків для ромунської армії. Належитість розложено на рати на 10 літ почавши від 1938 р. Чехословацьке правительство признало Ромунії 200 міліонів чеських корон позички на закупно зброї в чеських фабриках. Крім того Чехословаччина дає гроші на уряджения фабрики вибухових матеріялів в Ромунії.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Найвищий час

„Український Бескид" в ч. 30 приніс отсю статтю:

Коли проголошено перед роком „нову еру" в українській політиці під Польщею т. зв. „угоду" з польськими урядовими чинниками — здавалось, що справді ЗУЗ стане „найщасливішим" клаптиком з усіх українських земель. Ми мали дістати і це і те — одним словом ріжні свободи культурно-освітнього, економічного і політичного життя. Так бодай обіцювали українським масам ті, котрі з українського боку започаткували цю „угодову" політику, яка згодом дістала назву „нормалізація українсько-польських взаємин".

Першим кроком до цего були спільні українсько-польські листи кандидатів до сойму, спільне голосування і вкінці здобуття посольських мандатів для тих українських „нормалізаторів". Вслід за тим українські посли поробили цілий ряд „кроків", що мали далекосягле політичне значіння не тільки для внутрішньої, але й для закордонної політики Польщі. Українські „нормалізатори" не завагались навіть на міжнародній арені заявити, що, мовляв, Українцям дуже добре живеться під Польщею.

А в заміну щож ми дістали? Деж ті всі обіцяні „свободи" для розвитку культурно-освітнього, економічного і політичного українського життя під Польщею? Вже давно минув рік тої „нормалізації" і по році ми дізналися з заяви „нормалізаторів" (комунікат У. П. Р.), що ми нічого зі сподіваних свобод розвитку не дістали. Ба, що більше — з дня на день переконуємося, що положення наше гіршає, що „кождий староста на свою руку переводить нормалізацію обмежуванням українського культ.-осв. і політ. життя".

А життя пливе і приносить нові несподіванки. Комінтерн не спить, а розсилає на наші села своїх наганячів і підбурює. „Людовці" й собі надсилають своїх агітаторів, що то ніби „боряться за добро хлопуф без ружніци народовосьці", а в дійсности стараються закріпити свої впливи на українських землях.

Яка нужда і визиск по українських селах, це виказали щойно жалюгідні події, коли полилась безвинна кров визискуваних і до розпуки доведених українських селян.

„Нормалізатори" заняті „вищою політикою" не прикладали ваги до ферменту по селах, не випрацювали ніякого пляну в тім напрямі і не дивниця, що тепер безрадні супроти грядучих подій.

А пригляньмось, як радить собі українське село? Воно терпить і тільки доведене до краю вибухає, зрошуючи своєю кровю бунт проти кривди. І тільки завдяки сильному привязанню до своєї віри і національности не йде на вудку всіляких жидівсько - пепесівсько - большевицьких наганячів. А навпаки борониться всіма своїми здоровими силами проти большевицьких затій. Ненависть до комуністів і до їхньої руйницької роботи зростає. Це безсумніву відрадне явище.

Одначе треба серіозно призадуматись над тим, до чого може довести ця незорганізована самооборона українського села проти большевицьких провокацій. На Маківці у стіп могили героїв українські паломники зробили самосуд над большевицьким провокатором. Полилася знову кров. Та саме в тім велика небезпека. Пристрасти заогнюються. Хто в силі стримати затиснений пястук в розмасі від удару?! Хто зможе опанувати розбурхану стихію?! До голосу тоді приходять ріжні темні духи і демагогічні агітатори, які можуть спрямувати цю розбурхану стихію на ріжні небажані тори.

Що має робити український селянин? На селі нужда, яку використовують всілякі большевицько-пепесівські агітатори. А крім того не дозволяють йому уладжувати національні торжества, фестини, ювілейні культурно-освітні урочистости (як в Збаражчині і инде), за поздоровлення християнським поздоровленням „Слава Ісусу Христу" карають тритижневим арештом... і тисячі таких заборон і кар. Щож має робити українська селянська молодь в тих умовинах?!

Коли зібрані води не мають пригожих умовин знайти собі на поверхні землі русло, яким могли б плисти, продовбують собі це русло під землею і творять велечезні озера, які нераз спричинюють завалення великих земних просторів. Буває таке в природі... Не інакше буває і в суспільнім житті людей.

Найвищий час і українській стихії дати можність промостити собі русло на наших землях під Польщею, щоб тим своїм руслом могла вона спокійно собі плисти, щоб не мусіла підривати сусідніх берегів і йти в підземелля.

Найвищий час, щоб перевести нормалізацію українсько-польських взаємин на ділі, а не на словах. Цего вимагають не тільки українські життєві інтереси, але й рація стану польської держави. Бо інакше всі ці дипльоматичні забавки в політику можуть привести до небажаних кінців, як і для нас Українців, так і для Польщі.

Говорім отверто — нам Українцям грозить руїна, анархія, а чим вона може скінчитись для польської держави, хай на те собі відповідять самі польські державні мужі. Адже непевні тепер часи і світ готується до війни не на жарти.

Всі на господарський фронт!

„Українські Вісти" в ч. 182 пишуть під повисшим заголовком м. ін.:

Минув уже цьогорічний горячий час жнив. Хлібороби позвозили вже до стоділ з поля останні копи збіжжа. Починаються осінні праці, йдуть приготування до другого року.

Вислід цьогорічних жнив вдоволяючий. Се вже другий рік середних урожаїв. Для нашого села не означає це добробуту, але все ж таки відсуває воно принайменше у тінь марево голодного року, катастрофи голоду на переднівку.

Середнедобрий вислід жнив має теж велике значіння для цілої української національної господарки, що представляє все ще типовий хліборобський характер. Недостаток на селі відбивається дуже сильно на українськім місті й у всіх ділянках нашого національного життя. І навпаки.

Можна надіятися, що цьогорічні добрі жнива не стануть для українського села „катастрофою урожаю". Тенденція на світових збіжевих ринках сильна й ціни збіжжа формуються корисно для продуцентів. Таким чином українське село повинно цього року отримати добрі ціни за свої продукти.

Оцю корисну для нашого села кон'юнктуру треба використати в тому напрямі, щоб далі розбудовувати ціле наше господарське життя та унезалежнювати його від визиску чужонаціональних господарських чинників. У першу чергу треба підійняти зі здвоєною енергією боротьбу з визиском жидівських посередників при збуті збіжжа. Тисячі посередників мов галапаси обсіли наше село й використовують його. З цею язвою треба рішуче покінчити. В тому напрямі почала вже працю наша кооперація, організуючи в деяких повітах збут збіжжа. Але цю ініціятиву кооперації мусять підтримати всі наші господарські чинники, а в першу чергу самі селяни-продуценти. Організація збуту збіжжа вимагає великих капіталів, яких українська кооперація не має. Цей брак капіталів можна частинно заступити організацією громадських зглядно кооперативних шпихлірів та спілками для збуту збіжжа.

Зовсім іншу ціну отримує від торгівця збіжжам поодинокий продуцент, що має на продаж один чи два кірці, а іншу спілка продуцентів, що оферує на продаж цілий вагон або й більше.

Дотеперішня боротьба нашого села з жидівським посередником обмежувалася виключно до дрібного крамаря-Жида на селі. До містечка й міста вона не сягала й тут Жид далі залишився в ролі необмеженого диктатора цін на хліборобські продукти. Коли ми хочемо справді унезалежнитися господарсько від того чужого диктатора, то боротьбу з чужонаціональним посередником мусимо перенести до міста. Передумовиною сего це створення власних національних капіталів, одним словом наладнання свого фінансово-кредитового апарату.

Яким чином дійти до тих власних капіталів? Перед нами тільки одна дорога й одинока можливість: Це ощадність! Тільки тим шляхом можемо дійти до успіху, не попадаючи в ярмо залежности чужого капіталу. Признаємо, це дуже далекий і тернистий шлях. Але на те нема ради, ми його мусимо пройти.

Минув час жнив. Але не закладаймо тепер в безділлі рук і готовімся до дальшої праці на нашому господарському фронті. Хай по цілій нашій країні лунає клич: „всі на господарський фронт".

Довкола візити ґен. Ґамелєна

Варшавський жидівський часопис „Наш Пшеґльонд" пише з приводу візити ґен. Ґамелена в Польщі м. ін.:

В тім дні, коли витали ґен. Ґамелєна в Варшаві на головнім двірци, віцеміністр Шембек вирівнував рахунок представляючись канцлерови Гітлерови. Все мусить діятися згідно з приповідкою: „І Франції свічку і Гітлерови цілу лямпу". Для вдержання рівноваги між равтами в Варшаві і евентуальними приняттями в Берліні зорганізовано також спеціяльний артистичний вечір і стягнено з Австрії співака Кепуру.

Ніщо дивне, що з приводу візити ґен. Ґамелєна у Варшаві була, як оповідають, досить пікантна дискусія між представником французької аґенції Аваса п. Жувом і німецьким журналістом про час прибуття шефа французького ґенерального штабу. Француз твердив з цілою рішучістю, що ґен. Ґамелен прибув мінуту перед 12, а Німець стверджував з вдоволенням, що 18 по 12.

Тяжко тепер устійнити правдиву хвилю прибуття шефа штабу. Всі розмови довірочні, їх ведуть військові. На головнім двірци можна було заобсервувати тільки сердечне приняття. Можна було завважити постійний усміх на кінці уст ґенерального інспектора збройних сил. Можна було чути ентузіястичні оклики публики...

Перша візита в Ґенеральнім Інспекторатї Збройних Сил повинна була тревати 5 мінут. Все мало обмежитися до вимінн візитівок, до сказання собі кількох приємних слів. Одначе замість візити в версайськім стилі розмова тревала 50 мінут. Отже приступлено відразу до річи. Трудно тепер устійнити про що говорили, про що говорили в середу, над чим радили в четвер від год. 4.30 до 7. Що сказали собі в чотири очи, що додано в розмові при участи шефа штабу ґен. Стахевіча і міністра військових справ ґен. Каспшицкого.

...Найсердечніші розмови тримають в тайні. Тоастів між ґен. Ґамеленом і ґен. Ридзом Сьміґлим не подано до публичного відома. Розмови ведені в Алеях Уяздовских йдуть у супроводі ділань ул. Вербової. Про вислід перших розмов трудно тепер щось певного сказати. Але супровід віцеміністра Шембека звучить сильно і виразно. То не тільки Кепура співав „Тобі співаю ту пісню". Підспівував на ту ноту рівночасно учасник равту і принять у Варшаві, що відбувалися рівнорядно з торжествами і приняттями в Берліні. — Регніс.

Лікарський фейлетоник.

Про червінку

Червінку викликають червінкові заразки. Вони є в калі хорих або навіть здорових людей. Звідти можуть вони дістатися ріжними дорогами до кормового проводу. Недуга зачинається найчастіше горячкою, болем голови, браком апетиту, часто вомітами і болем в череві. Найбільш типовий обяв червінки се бігунка. Перебіг недуги дуже змінний. Кровава бігунка часто повертає. Пересічна смертність у червінці доходить до 10%; в дітей і старших осіб вагається від 20—50%. В осіб від 20—30 літ виносить 3%. Поборювання й запобігання червінці спирається на підставах спільних для всіх заражень кормового проводу: відокремлення хорих в лічницях, забезпечення поживи перед заразками. Головний лік на червінку се проти-червінкова сировиця. Лічення сировицею впливає корисно. Його треба примінювати можливо якнайвчасніше.

Безнадійна справа

„Просто з мосту" в ч. 36 в рубриці „На маргінесі" пише:

Знов розійшлися поголоски, що політична організація санації під проводом Коца повстане 10 вересня. Безнадійна се історія з тою організацією. Скажім навіть, що уложать знамениту структуру і свіжі методи. Щож з того? Можна мати гарний плян будинка, але заки зачнеться його будувати, кождий розумний чоловік спитає: чи є матеріял? Чи є зелізо, бетон, а бодай цегла і цемент? Хто хотівби будувати маючи тільки пісок, воду і вапно, небогато зробивби. Санація не має зелізного скелету ідеї, не має бетонового людського матеріялу, ба навіть не має більшого запасу людей з глини, але випалених в огні боротьби на тверду цеглу. Має тільки сипкий пісок суспільности, воду фраз і трохи непаленого вапна тактики. Відносно мала ґрупа твердих людей моглаб служити найвисше до виложення фасади камінням, та і тут бракує... цементу спільної віри.

Ірляндія проти комуністів

Ірляндська преса присвячує богато місця комуністичним страхіттям в Еспанії. Особливо гостро виступають католицькі щоденники проти варварського переслідування католицизму в Еспанії, палення церков та проти мордування священиків і монахів. Головний ірляндський щоденник „Айріш Індепендент" в Дебліні домагається зірвання дипльоматичних звязків з Еспанією. Також домагається той щоденник безоглядного бойкоту еспанських і совітських товарів.

„Обєктивність" п. Доценка

Консеквентне плекання леґенди про „зраду Галичан".

„Часто історичні події освітлюються суб'єктивно у відношенню до окремих осіб і угруповань, а з цього пізніше складаються сторінки історії, які таким чином розминаються з дійсністю. Тому людина, яка займається освітленням історичної правди, повинна бути об'єктивною. І от про сю об'єктивність я й памятав під час усієї моєї праці, аби усунути навіть тінь підозріння, що я підтасував події в угоду особам, а тим самим представив би ситуацію не одповідно дійсности, хоч документи залишаються документами і завжди сами за себе говорять."

Так писав п. Доценко в передмові до „Літопису української революції" в 1923 році. Про висновки на основі „обєктивних даних документів" говорить п. Доценко й у передмові до „Зимового Походу" (стор. V).

Засада, очевидно, прегарна: йшлоб лише про її переведення в дійсність. П. Доценко твердить, що він це виповнив. Заки отже перейдемо до розгляду виявів сеї його обєктивности на інших місцях його праць, приглянемося одній справі: перерванню воєнних операцій Української Галицької Армії з Денікіном й оцінці сього факту в Уряді УНР.

Загально відома річ, що УГА в часі переходу до Денікіна уявляла з себе не якусь боєздатну силу, але була вже просто великим мандрівним шпиталем — і сей мандрівний шпиталь позбавлений був усякої допомоги від Уряду УНР, мусів сам себе рятувати. Про тогочасне положення УГА є кілька праць мемуарного характеру, які описують конечність рятунку тисячів людей.[1]) Ні трохи не усміхався Галичанам перехід до Москалів, про яких вони мали дуже „гарне" уявлення з часів останньої руїни Галичини 1914—1915 рр., не кажучи вже про давніші часи, знані їм з історії. Та годі! Положення Гал. Армії було таке, що вона тоді (кінець жовтня й початок листопаду 1919 р.) не то що нездібна була без ліків і відпочинку до якоїнебудь військової акції, але взагалі не здібна вже була (фізично, не морально!) до ніякої акції. Залишу на хвилину звіти про те галицьких мемуаристів і наведу голоси придніпрянців, та ще часто й таких, що вороже відносилися до Галицької Армії. Ось отаман Ю. Тютюнник пише про її стан на основі звіту одного такого придніпрянця:

„Галицька Армія, як видко з листу доктора Миколи Лівитського,[2]) котрий з'ясовує, як вона до нас, власне, її командування ставиться: Галицька Армія є зараз тліючий мрець, пасивний до всего, крім своєї власної шкіри."[3])

До того сама боротьба з Денікіном супроти большевицької грози була кроком хибним. То не наша опінія, але високого авторитету в військових кругах УНР — ґен. Сальського, що говорить про се дуже сильними словами:

„Що ж до настрою запоріжців відносно Денікіна, то вони були безумовно ворожі, але все безглуздя боротьби з Денікіном на очах у спільного ворога[4]) було так ясне, так відчувалося кожним, що здавалося цієї боротьби не буде..."[5])

Чи супроти всього того можна ще говорити про „зраду Галичан", нехай відповість кождий тверезо думаючий читач. Правдивий, не пережертий партійним політиканством офіцир, ґен. Юнаків, висловлювався про сю справу так:

„Боротьба, політичні розбіжности, як наслідок запідозрювання галичан у „зраді" — не було вже жадної роботи. Неналагодженість у постачанню армії теж давалася в знаки. Панував лютий тифус, наближалися холода, а армія була боса й гола."[6])

Як видко з сього місця, яке цитує таки сам Доценко, ґен. Юнаків ніяк не вважав УГА за зрадників, коли саме слово „зрада" дає в знаках наведення. Натомість сам Доценко не вагається вжити слова „зрада" не лише раз, під впливом хвилини, настрою, але вживає його послідовно. І так уже маємо се слово нераз у „Літописі", маємо його й у „Зимовому Поході", що виданий дванацять літ пізніше! Виходить з того, що сього слова вжито не припадково, але консеквентно плекається переконання про „галицьку зраду". І робить се... „обєктивний історик", як він сам себе афішує в передмовах до своїх писань...

Люди, що стрінулися з таким унятям і означенням факту переходу УГА до Денікіна, думають часом, що „тільки одинокий п. Доценко вжив слова „зрада" на означення сепаратної умови УГА з Денікіном."[7]) Та се не вірне. Оригінальним сей історик не був. Повторив він опінію, що склалася якраз у штабі Армії УНР, а вийшла від самого... Гол. Отамана й його соціял-демократичних міністрів — Безпалка й Порша.

Опінію Петлюри знаємо з оголошеної щойно книжечки, що її видав проф. Ол. Лотоцький.[8]) Роїться там від висловів „зрада" для означення умови УГА з Денікіном (стор. 21-22, 22-23). А соціял-демократичні міністри, Безпалко й Порш, у письмі до управи німецької соціял-демократичної партії, шкалювали Галицьку Армію такими словами:

„Petljura betreibt nicht die Geschäfte Polens. Durch die Katastrophe, hervorgerufen durch den Verrat der galizischen Reactionäre (ihr Bündnis mit Denikin) war Petljura gezwungen, auf dem (sic!) einmütigen Beschluss der Regierung und der Armeeführer, die persönliche Gastfreundschaft des polnischen Ober-Komandanten Pilsudskyj in Anspruch zu nehmen" і т. д.[9])

Нам тут не йде про доказування, кілько свідомої неправди міститься в цих словах „поступових" міністрів уряду УНР, зокрема щодо того, що переговори з Поляками в справі Галичини почалися тоді, коли в УГА ще й думки не було про якунебудь капітуляцію. Йде нам тут про те, що опінію про „галицьку зраду" не витворив на основі „обєктивного історичного досліду" пан історик Доценко, але що він її повторив і повторяє консеквентно, а документи, які він сам і інші оголосили, не переконали „обєктивного історика" про фальшивість його становища. Нераз уже закидалося тенденційність, ба навіть фальшування правди п. Доценкові. Наведемо тут виїмки з рецензії на „Зимовий Похід", пера п. Дм. Паліева, адютанта ґен. Тарнавського, що добре знав події, звязані з долею УГА. Про обєктивність п. історика Паліїв пише:

„З жалем треба ствердити, що автор

[1]) О. Левицький, Галицька Армія на Великій Україні, Відень, 1921; др. Г. Кох, Договір з Денікіном, Львів, 1930; Дм. Паліїв, Зимовий Похід. „Літопис ЧК", 1935, ч. 6, 7—8, і інші.

[2]) „Прихильність" цього пана до УГА виявлена в док. ч. CXI у „Зимовім Поході".

[3]) Зимовий похід, док. ч. XCV, точка 7.

[4]) Мова про большевиків.

[5]) Літопис, Т. II, кн. 4, стор. 153. Хоч тут мова про один випадок (серпень 1919 р.), то, очевидно, се не був лишень одинокий того роду випадок. У великій мірі псували справу й самі денікінці своїм фанатизмом і нетактом.

[6]) Літопис, II, 4, стор. 158.

[7]) Е. Кнігинецький, б. хорунжий Укр. Армії: Невжеж була „зрада" Галичан? (З приводу появи книжки О. Доценка „Зимовий Похід"). „Хліборобський Шлях", 1935, ч. 15.

[8]) Ол. Лотоцький, Симон Петлюра. Варшава, 1936.

[9]) Зимовий похід, док. ч. XCIII.

З НАШИХ ЛІТНИЩ.

Трускавець

6) На жінках все найлучше видно, в якій мірі розкладу знаходиться дана суспільна верства, бо жінки найделікатніші. Отже, коли дана суспільна верства на зовні ще стоїть і навіть панує, то по її представницях, жінках, вже пізнати, яка внутрішня сила тої верстви. Верства польського поміщицтва на Україні ще „держалася". Вона пр. виключувала з себе тих Поляків-дідичів, що продавали свою землю чужому, не подавала їм руки і т. п. Але представниця тої верстви вже мала сумніви, чи приватна власність взагалі оправдана. Що більше, вона виразно говорила мені, що чується вдоволена тим, що стративши своє майно через революцію, сама заробляє тепер на свій прожиток, що вона „належить до пролетаріяту." І в її поглядах на подружжа та на виховування дітей видно було вплив російського письменства. А пречінь се була католичка з діда-прадіда. У справах змісту віри слідні були в неї деякі вагання, навіть деякі нахили в напрямі невиразної теозофії.

Твердше ніж усе инше вдержувалося в її нутрі переконання, чи радше почуття, що вона Полька: се не давало їй погодитися з думкою про потребу злиття з місцевим населенням на Україні*) й викликало в ній там ентузіязм до Польщі. Та він остиг відразу як тільки приїхала до Польщі.

З творів звязаних з революцією й сучасністю найвисше цінила отсі: 1) Dunin-Kozick'oї „Burza od Wschodu", 2) Wańkowicz'a „Opierzona rewolucja" і 3) Wandy Kruger „Dymy nad Azją".

Про Жидів, у котрих працювала втікши до Польщі, висказувалася з великими похвалами й поручила отсі нові твори про них: Wandy Melzer „Warszawa — czarny ląd" і Singera „Joel Kalb."

Розуміється, я пробував доказувати тій пані, що головним гріхом її верстви на Україні було те, що та верства — перестала бути правдиво аристократична. А правдивий аристократизм вимагає не ділання на власну користь, а праці на користь оточення і щойно за такою працею приходить само собою забезпечення свого власного, добре зрозумілого інтересу. Навіть найбільш енергійна верства стане мертва, коли відчужиться, або коли вона чужа не наближиться до народної маси, серед котрої живе. І се власне сталося з польською аристократією на Великій Україні. Вона не наближилася до української народної маси, замкнулася в своїх власних фантастичних мріях та еґоїстичних інтересах і всю свою діяльність обмежила до береження своїх маєтків. Через те мусіла збутвіти. Якби так польська аристократія на Україні увійшла була в українську масу й зацікавилася поважно і зорґанізованим способом культурою тої маси, її економічними, соціяльними і національними змаганнями чи радше проблисками змагань, то сегодня напевно булаб над Дніпром могутна українська держава, а польська аристократична верства не блукалаб в конаючих останках своїх представників по широкім світі, тільки булаб там, у Рідним Краю своїм, виконувала справді високі і справді благородні функції порядкування нового життя в новій державі.

— А якаж булаб її роля супроти Польщі?

— Дуже пожиточна для забезпечення істнування Польщі як держави на будуче. Польська аристократія увійшовши в апарат нової української держави своєю попередною орґанізованою працею булаб з природи річи мала великий вплив на формування психіки нової державної нації та напряму її внутрішної й закордонної політики. Той вплив бувби більший ніж здається, бо матеріяльні й культурні засоби польської аристократії, нагромаджені на В. Україні, були

*) Хоч признавала потребу наближування інтеліґентної верстви до простого народа.

не заховав у насвітленні подій тої строгої обєктивности, якої вимагається від історика. Деяке насвітлення історичних фактів є н е з г і д н е з п р а в д о ю.” [10])

А й дальше п. Паліїв відмічує невірні історично твердження. Про „зраду” пише, що „п. Доценко представляє ситуацію незгідно з фактичним станом”, що „таке виписувати може п о л і т и ч н и й а ґ і т а т о р у якійсь брошурі”, а в іншім місці просто каже, що „тут п. Доценко таки зовсім відійшов від правди”. [11]) „Обєктивний історик” навіть не пробував боронитися перед закидами.

На основі сього можна ствердити, що п. Доценко як історик ані не обєктивний, ані справедливий. Супроти того гарнозвучні слова про „обєктивність” історика, висловлювані періодично в передмовах, там таки й залишаються, а до самого тексту не доходять. Значить, справа мається тут іще гірше, ніж з архівами: Доценко через свою злу волю й несправедливість ніяк не може й не повинен виступати в характері історика. [12])

Щоб не обмежитися до одного випадку, подамо в дальшій статті, як Доценко взагалі відноситься до подій і осіб. — Т е о ф і л ь К о с т р у б а.

[10]) Дм. Паліїв, Зимовий похід. „Літопис ЧК”, 1935, ч. 6, стор. 8.

[11]) Та сама стаття, ч. 7—8, стор. 7 і 8.

[12]) Недавно появився в пресі Комунікат „Молодої Громади” (гл. „Українські Вісти”, 1936, ч. 156 й „Нова Зоря”, ч. 61), в якім порушено справу зневаги УГА Доценком. Сказано там, що „Молода Громада”, якої членом є п. Доценко, потягнула його до відвічальности й „п. О. Доценко признав свою п о м и л к у та склав у тій справі устну і писемну заяву, яку Рада Т-ва „Молода Громада” признала за задоволяючу”. Заяви тої не випечатано, а „Зимовий Похід” зі „зрадою” випечатано. Ми бачили вище, що писанина про „зраду” се не була ніяка „помилка”, лише свідоме й консеквентне о б р а ж у в а н н я Галицької Армії. За публичну зневагу належиться публична сатисфакція. Нехай п. Доценко публично складе відповідну заяву, що називання „зрадою” кроку УГА було гріхом. Нехай виразно осудить себе, міністрів УНР і Петлюру — бо всі вони говорили про нашу „зраду” перед своїми й чужими! З того, що хтось, комусь і десь складав якусь заяву, зневага н е н а п р а в л е н а. Не знаємо, на основі якого гонорового кодексу вважає „Молода Громада”, що се сатисфакція, коли Доценко тихенько заявив, що він... помилився! Ми вважаємо, що с е н е є н і я к а с а т и с ф а к ц і я, а зроблено хіба на те, ut aliquid fecisse videatur. Слабости такої „сатисфакції” не закриють зрештою делікатні слова в закінченні комунікату „М. Громади”, спрямовані проти редактора „Нової Зорі” (хоч і без імени). Хто мав відвагу кинути публично зневагу й признає, що се помилка, нехай має відвагу публично і виразно відкликати, що наговорив! — Т. К.

ЗАКОН

про охорону границь Польщі.

Вістник Законів Польщі ч. 55, поз. 397 з с. р. приніс закон про охорону границь. Новий закон обовязує від 18 м. м. Він дуже важний для населення й орґанізацій прикордонних повітів. В нім передбачені великі обмеження щодо побуту на обшарі граничного пояса поодиноких осіб, свободи рухів, заняття в торговельних і промислових підприємствах, устійнення або заборони діяльности кождого товариства, союзу кооператив, кооперативи або їх відділів. Є значні обмеження у праві власности. Введено також збірну відповідальність громади за шкоди, коли не можна вислідити того, що зробив шкоду. Заострено значно кари арешту і гривни. Словом, є дуже богато обмежень, які відчує прикордонне населення. Особливо дійманочо дасться відчути виселювання поодиноких осіб з граничного пояса, що вже започаткували деякі старости.

Сей закон обовязує м. ін. в прикордонних повітах Полісся й Волині та в отсих повітах Галичини: Збараж, Скалат, Копичинці, Борщів, Заліщики, Городенка, Снятин, Косів, Надвірна, Калуш, Долина, Стрий, Турка, Ліско, Сянік, Коросно, Ясло, Горлиці, Новий Санч і Новий Торг. Разом 20 повітів, що в них живуть Українці.

Для забезпеки охорони границі створено на цілім просторі границь держави: пояс граничної дороги, надграничну полосу і граничний пояс. Пояс граничної дороги обіймає дорогу 15 метрів широку. Се обходова дорога для граничної сторожі. Надгранична полоса обіймає обшар здовж граничної лінії, широкий від 2 до 6 кільометрів. Адміністраційна влада може заборонити замешкувати і перебувати в надграничній полосі поодиноким особам на означений час, або на постійно, коли сего вимагає безпека або охорона границі. Міністр внутрішних справ може видати розпорядки для надграничної полоси щодо посідання вибухових матеріялів, пальної зброї, реєстрації звірят, нічного руху, посідання і уживання фотоґрафічних апаратів, уряджень і інших середників, що дають можність порозуміватися на віддаль. Згоди староства вимагають: будова нових будинків, перебудова старих будинків та переведення всяких тревалих уряджень. Нові водні будівлі, ужиття тих будівель (нпр. млинів), перебудова берегів вимагають дозволу воєводи. Держава може вивласнити нерухомости в надграничній полосі.

Граничний пояс обіймає всі прикордонні повіти і виносить 30 кільометрів. Міністр внутрішних справ може розширити обшар граничного пояса на всі або деякі повіти або на їх части, сусідуючі з прикордонними повітами. Староство може заборонити замешкання і побут у граничному поясі від 1 до 3 літ тим особам, що їх укарано правосильним судовим вироком, або правосильним ореченням влади адміністраційної, митної чи скарбової. Хто караний за проступок проти безпеки держави, того власти можуть виселити на час до 10 літ. Рішення адміністраційної влади виконується безпроволочно.

Міністр внутрішних справ може заборонити польським горожанам набувати нерухомости, займатися торговлею, промислом без попереднього дозволу воєводи. В граничнім поясі воєвода може заборонити затруднювати поодиноких осіб в торговельних, промислових і інших установах, коли сего вимагає публична безпека або охорона границі. Воєвода може завісити або заборонити діяльність у граничнім поясі кождого товариства, союзу, чи кооперативи або їх відділів, коли узнає, що їх діяльність загрожує публичній безпеці або охороні границь. Власники ґрунтів не можуть заборонити на своїх ґрунтах копання ровів, лісних прорубів і т. п. чинностей, звязаних з означенням, урядженням й охороною границі. За шкоди, що при тім повсталиб, власник має право домагатися відшкодування до року від дня, в котрім повстали шкоди. Міністр внутрішних справ може наложити на населення, замешкале в граничнім поясі, обовязок давати поміч в охороні границі.

Хто переступить закази й накази, що містяться в розпорядку про охорону границь, підпадає карі арешту до трох місяців або грошевій карі до 3.000 зл. або разом обом карам. На случай ушкодження або знищення граничних знаків або уряджень адміністраційна влада зарядить на кошт справника виконання чинностей, потрібних до привернення попереднього стану. Коли не можна вислідити справника, то потрібні роботи виконають на кошт громади, що на її обшарі зроблено шкоду.

розмірно більші ніж в корінній Польщі. Я бачив їх на свої очі.

— Ба, але все те знищило українське населення.

— Алеж воно не булоб знищило того всего, якби польська аристократія була орґанізовано наблизилася до того населення ще перед війною. Тоді Україна таксамо булаб оборонилася перед большевицькою руїною як оборонилися Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва і корінна Польща. Ключ тої проблєми був очевидно в руках польської аристократії та взагалі польської інтелігентної верстви на Україні. Той сам обовязок тяжів на польськім духовенстві, що жило на тих просторах.

— Польське духовенство було там добре. Воно совісно виконувало свої душпастирські обовязки. Я за весь час навіть не чула нічого поганого про католицьких духовних на Україні.

— Вірю вам, що так дійсно було. Та не в тім річ. Те духовенство могло причинитися до виконання праці далеко більшої ніж воно виконувало. Воно могло там стати тим, чим був св. Павло: всім для всіх. А воно також засклепилося в праці для островиків тоненької плівки польського рим.-кат. населення. Назвіть мені хоч одну систематичну працю з кругів польського катол. духовенства на Україні про цілість тамошних хочби тільки духовних проблємів, не кажучи вже про звязок тих проблємів з природною місією того духовенства як передної сторожі, чи радше передних патруль католицького духовенства на Сході. Я не хочу діткнути вас у вашім відношенні до тих делікатних справ, але правду треба бачити й не відвертатися від неї. Не належите або скажу делікатніше: неповне виконання обовязків стати всім для всіх довело також в найкультурніших краях західної Европи до такої страшної руїни як в Еспанії.

Довша мовчанка. Очевидно моя інтерльокуторка думала. Потому промовила:

— То ви просто стоїте на становищі, що Поляки на Україні повинні були злитися з місцевим народом?

— Тоді булиб зберегли на Україні дуже цінні огнища культури, які творили там віками, збереглиб свої родини і свої маєтки, хоч може в інакшій формі, та зробилиб були неоціниму прислугу своїй старій батьківщині Польщі, бо могли звязати з нею нову державну Україну приблизно такими вузлами приязни, якими звязані Анґлійці зі Шкотами, для добра й могутности обидвох народів. А без того маємо руїну й непевність будуччини.

— Признаю, що з того великого нещастя мало хто старається витягнути науку на будуче.

— Навіть значна часть московської провідної верстви, котру Поляки уважають звичайно менше культурною від себе, розуміла в більшій мірі ніж Поляки своє становище на Україні в неспокійнім часі. Коли так буде й дальше, то знов Москва рішатиме на сході Европи, а може і в цілій Европі. Чи ви знаєте книгу В. Липинського в польській мові „З дзєюф України”?

Не знала її. Поручаю. Коротко оповідаю, хто був Липинський, Юркевич, Антонович і т. д. І кажу:

— Як далеко сягає відчуження культурних Поляків від населення, серед котрого вони живуть, яскраво показує й сей гарненький музей, що його ми щойно оглянули. В нім зібрані до подробиць не лише звірята і птиці сеї околиці, але також її насікомці, її каміння, — та нема в цілім музеї ні одної місцевої назви ні під одним оказом. Нема місцевих назв навіть під тими оказами, де нема польських назв, тільки латинські. А прецінь якже сильно звязаноб се культурне діло і з памятю тих, що його виконали і з любовю місцевого народу, якби так місцевий народ побачив тут свої назви під експонатами зі своїх околиць. Але місцеві культурні Поляки точно таксамо чужі місцевому населенню як були й до кінця остали чужі над Дніпром. А може й гірше... А. Ч.

(Далі буде).

Католицька Акція і політика

III. Католицька Акція і політика в ширшім значінні.

1. На основі сказаного ясне, які можуть бути схожі точки між К. А. й політикою. Вони сильніші або слабші, залежно від того, чи береться політику в її суттєвім змислі як науку і справність здобути й забезпечити загальне добро в згоді з Божим законом і наукою Церкви, чи в її зглядним розумінні і практичнім приміненні, коли одна або друга група горожан шукає доріг і засобів уже в поодинокім случаю примінення тих засад. Для піддержання одної або другої політичної лінії формують вони політичні партії, ставлять одну або другу політичну програму, що зовсім лишається до свобідного вибору горожан, також католиків.

Очевидно, що більше буває співділання К. А. з політикою в її суттєвім значінні, бо засади й принціпи тої політики ті самі, що й християнської соціольоґії. Ось кілька примірів: Істнують ріжні погляди на основні поняття про сотворення і про людське життя. Ті погляди нормують, можна сказати, все людське ділання. А прецінь лиш один з тих поглядів правдивий і справедливий, що чоловік, сотворений Богом, зовсім і цілковито від Нього залежний і до Бога належить, та що в своїм діланні має стислий обовязок стреміти до ціли, для якої Бог його сотворив. Всяке відсунення, скривлення або заперечення тої основної правди се зневага Бога Сотворителя і нещастя чоловіка. К. А. якраз має усвідомити нам ті найвищі основні засади, що нормують людське життя у всіх його обявах не лише в індивідуальному житті, але й у суспільному, також політичному. Перейдім до конкретних прикладів.

2. Возьмім політику праці, що тепер в добі світової економічної кризи й катастрофального безробіття займає не менше політиків і державних мужів як і соціольоґів. Кожда політична партія може студіювати ту проблєму та предкладати всякі проекти, закони й установи, більше або менше успішні для розвязки цеї життєвої справи. Та саме в сім питанні порушені основні принціпи християнської суспільної етики, торжественно виложені Папою Львом XIII і Св. Отцем Пієм XI у знаних енцикліках „Rerum novarum" і „Quadragesimo anno". Папи беруть в опіку покривджених і убогих; говорять про співпрацю всіх суспільних кляс; про суспільний мир і згоду і пр. І як Христові Намісники як учителі людства забрали торжественно слово у великім робітничім питанні, що нині становить дуже велику політичну проблєму, так К. А. може й повинна для поширення і поучення мас про основні засади християнської соціольоґії розвинути своє ділання в змислі суспільно-політичнім. І К. А. це робить. Вона не лише старається формувати совість поодиноких суспільних кляс, але й корисною інтервенціею у світської влади впливати на відповідні законопроекти.

Другий примір. Шкільна політика. Нею займаються всі політичні партії. Вони можуть переводити всякі програми науки більше або менше корисні. Та коли йде про основні засади в шкільнім вихованні (прим. справа коедукації), то тут на першім місці всі повинні підчинитися Божим законам, виложеним в енцикліці Св. Отця Пія XI „Про виховання молоді". К. А. якраз тут має право й обовязок чувати й дбати, щоб ті приписи були зберігані. В сім случаю й змислі має повне право вести свою шкільну політику.

Третий примір. Родина. Про родину не менше піклується Церква як і держава. Політичні партії можуть шукати ріжних засобів піддержування і розвою родини, передовсім коли йде про всякі маєткові справи, оборону материнства й життя дитини. Та понад усе стоїть єдність, святість і нерозривність подружжа, що забезпечує державі й народам приріст чисельний, здоровий і релігійний. Таж це особливше поле ділання К. А. Вона мусить мати бачне око на мистецтво, публичні вистави, кіно, пресу, на торговлю всякими артикулами, перепинювання уродин, на фізичне виховання й інші справи, звязані з моралю родинного життя. Те саме треба сказати про публичну освіту, культуру і богато інших справ.

К. А. і політичні партії.

1. К. А. має також з політичними партіями спільні точки. Коли йде про політичні партії, осуджені Церквою, К. А. має обовязок поборювати їх та освідомляти при помочі пропаґанди про ложні й християнській етиці противні засади таких партій. Очевидно, що не йде тут про політичну програму, чи політичну лінію таких партій, але про нарушення або заперечування моральних християнських засад; йде про політику Господньої молитви „Отче наш".

2. Колиж йде про партії, дозволені Церквою, передовсім про такі, що виразно стоять на християнських засадах, тоді К. А. радо піддержує приналежність до таких партій, піддержує їх програму, головно в точках тотожних з християнською соціольоґією і дозволяє, щоб її члени як горожани вписувалися до тих партій, що вважають за найлучші. Надто К. А. своїм діланням на формування совісти дає державі совісних горожан, свідомих своєї відповідальности і приготовляє найлучший елемент, що відтак може мати рішаючий вплив на найважніші державні діла.

3. Навіть у практичнім і конкретнім переведенні одної або другої точки програми таких християнських політичних партій К. А. може й має обовязок помагати й співділати. Возьмім такий конкретний приклад: Ліві й ліберальні партії приготовляються перевести в парляменті чи соймі законопроект ляїцизації шкіл або загальні й усіх обовязуючі цивільні подружжа з правом розводів або розділ держави й Церкви. Очевидно, християнські й консервативні партії мають обовязок протиділати й не допустити до переведення таких законів. Також К. А. в тім случаю не може бути рівнодушна, але своїм діланням, освідомлюванням загалу повинна підпирати акцію християнських партій, не тому, що тут йде про політику, але про християнські засади й відвернення небезпеки для загального добра.

4. Вкінці К. А. має впливати на своїх членів і не допустити, щоб вони інтереси партії ставили понад справи Божі й душі. Це нераз буває серед пристрастей щоденних політичних боротьб, або коли для переведення якоїсь лінії сумнівної політичної вартости партія входить у небезпечні компроміси, що радше веде до розкладу й хаосу як до будови. К. А. повинна також в разі потреби впливати на злагіднення партійних сварів і боротьб, головно між партіями, що в основі стоять на засадах християнських, а розходиться лиш про якусь політичну методу, або хвилеву перевагу. Це великий обовязок католиків єднатися для вищих інтересів суспільних і релігійних, а лишати на боці партикулярні й особисті справи.

Та місія єдности й мира між католиками, місія придбання тих конечних дібр, що їх повинна посідати кожда добре упорядкована суспільність, надає К. А. особлившу достойність і вищість. К. А. стоячи й ділаючи понад усякими партіями та їх змаганнями, проваджена Церквою, котрій вона помічниця в єрархічному апостольстві, причиниться у великій мірі до здійснення найвищого добра, яке можна дати тут на землі народам і суспільности, а саме: Христовий мир у Христовім Царстві.

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

Пастирський лист

еспанських епископів.

Радієва стація еспанських повстанців в м. Бургос повідомляє, що еспанські епископи з Пампелюну й Вікторії оповістили пастирський лист. В нім взивають вірних, щоби стали в обороні релігії й батьківщини без огляду на політичні переконання. Те напімнення звернене головно до баскійських націоналістів, що виступили по стороні лівого еспанського правительства.

Совітські висланники в Еспанії

Ватиканський орґан „Оссерваторе Романо" подає цікаві подробиці про совітських висланників в Еспанії. Там працює цілий ряд большевицьких спеціялістів від революції. Від березня с. р. перебуває в Еспанії большевик Прімаков. Се б. орґанізатор червоної армії в Китаю. Крім того „працює" в Еспанії Паціс, орґанізатор червоного террору на Україні, та Стіллєрман, орґанізатор соціялістичного повстання в Австрії в 1934 р. З того видно, що Москва стремить до опанування Еспанії, щоб могти усадовитися в західній части Середземного Моря. (КАП).

Еспанські монархісти при роботі

Чехословацьке пресове бюро звідомляє: В Пільзні примусово осів американський 5 особовий літак. Він летів до Марієнбаду, та стратив орієнтацію й осів у Пільзні. В літаку було два еспанські інжиніри Віктор Усаола і Маркіз Ігнаціо де Тена. Вони взяли авто і поїхали до замку Кеніґсварт коло Марієнбаду, де перебуває б. еспанський король Альфонс XIII. Король відбув довгу нараду з обома Еспанцями.—„Чеське Слово" пише, що маркіз де Тена се бувший директор монархістичного орґану АБЦ в Мадриді. Пільот того літака мав заявити, що з Чехословаччини має летіти до Берліна. Чеські власти придержали літак.

Троцький про большевиків

В звязку з арештуванням троцкістів в СССР Л. Троцкий заявив м. ін.: Звідомлення з Москви се один з найбільших історичних фальшів, котрих допускається совітська бюрократія. Та бюрократія вважає звичайно всяку критику за заговір. Можливо, що богато людей в СССР переняло мої ідеї і послугується моїм іменем. Та я запевняю, що не стою на чолі террористичного заговору. Зрештою я все поборював методи індивідуального террору.

Комінтерн підміновує

французьку армію.

Французький часопис „Ґренґоар" пише, що французька комуністична партія стремить до опанування французької армії на приказ Комінтерну. Зараз після побіди т. зв. народного фронту відбулося засідання політбюра французької комуністичної партії в помешканню аґента Комінтерну Михайлова, присвячене справі тактики на терені французької армії. Рішено м. ін. спертися на тайні ячейки зорґанізовані між жовнірами і підофіцирами. Часопис подає довгий спис полків, в котрих істнують комуністичні ячейки. Спеціяльну увагу звернули комуністи на кольорові війська. Не забули також про резервістів. Вони мають влекшувати поширювання комуністичної бібули в армії. Окремі „клітини лучби" влекшують урльопникам контакт з комуністичними орґанізаціями на місцях. Найважнішим середником комуністичної аґітації між жовнірами се т. зв. жовнірські каєти. Се зшитки, в яких є спис жовнірських домагань і побажань. Комуністична партія виступає тут як опікунка жовнірів, що дбає про жовнірські харчі, про гігієну, помешкання і т. д. Крім того „каєти" зручно домагаються утворення контрольних комісій з двох жовнірів в кождій компанії, скасування чурів, абсолютної політичної свободи, амнестії для дезертирів, „демократизації" армії і „очищення" її офіцирських рядів з „непевних" елєментів. „Каєти" мають підписувати жовніри і підофіцири, що згоджуються з тими домаганнями, і передати підписані „каєти" комуністичним послам. Посли беруть ті „каєти" і домагаються від правительства сповнення жовнірських домагань. Комуністичні ячейки шпигують офіцирів і підофіцирів. Партійна централя провадить докладну картотеку офіцирів. В ній подано, котрий офіцир яких політичних переконань. Крім того баталіонові „совіти" і загальний конґрес „совітів" французької армії мають бути також знаряддям комуністичної партії. Аґенти Комінтерну стараючись перевести свої пляни на терені французької армії зовсім не вяжуться тим, що в совітській армії вже давно нема ніяких „совітів" тільки є строга дисципліна і безоглядний послух для зверхників.

Французький часопис оповістив ті ревеляції і подав адреси, дати, цифри та домагався розвязання комуністичної партії у Франції. Та при сучаснім лівім режімі у Франції ледви чи се станеться.

Еспанський чужинецький леґіон

Хребетний стовп повстанчої акції в Еспанії се еспанський чужинецький леґіон. Він зорґанізований на взір французького чужинецького леґіону і має 8.000 людей. Леґіон поділений на 8 курінів. Кождий з них має назву котрогось з еспанських героїв. Найбільше відомий „Курінь Христофа Колюмба". Він вславився в боротьбі з Ріфенами. Еспанський чужинецький леґіон ріжниться від французького тим, що у французькім чужинецькім леґіоні служать переважно чужинці, а в еспанськім на 8.000 жовнірів тільки 1.000 чужинців. Решта се Еспанці. Вони покинули Еспанію з жадоби пригод, слави або щоб втечи перед занадто сірою буденщиною. Еспанський чужинецький леґіон се добірне військо. Він визначається великою дисципліною моральною й військовою. В еспанськім чужинецькім леґіоні є ще окремі куріні зложені з самих Арабів. Командант еспанських повстанців ґен. Франко зачав повстання з чужинецьким леґіоном. Арабські куріні визначилися в перших боях з еспанським правительством.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на послуханні 500 католицьких доглядачок хорих. В промові до них Св. Отець підчеркнув, що ціль католицького доглядання хорих се рівночасно лічення тіла й душі. Часто душевні терпіння ускладнюють стан людського здоровля; благодатний вплив на душу може помогти також тілу. Католицькі доглядачки доглядаючи хорих самі богато зискують під духовим оглядом. Терпіння звязане з недугою, знесене в дусі любови Христа, з розкладового чинника стає конструктивним: таке терпіння будує і скріпляє духове життя.

Великий католицький конґрес відбудеться в Ґданську 27 вересня с. р. На однім з пленарних засідань промовлятиме м. ін. б. австрійський міністр др Е. Чермак.

50.000 осіб навернулося до катол. Церкви в Відні в останніх трьох роках.

Екскомуніка за читання і переховування книжки Розенберґа. Офіціяльний орґан епископської курії в Берліні звертає особливу увагу католицького духовенства в Німеччині на небезпеку, що криється в книжці Розенберґа „Міт XX ст.". „Зазначуємо, пише згаданий орґан, що читання й переховування забороненої книжки, се не лише тяжкий ґріх, але се рівночасно спричиняє, що той, хто без спеціяльного дозволу свого архипастиря таку книжку переховує або читає, автоматично підлягає екскомуніці й не має права приймати Св. Тайн." (КАП).

Курси кіноматоґрафії й фотоґрафіки для місіонарів. В лікарсько-місійнім інституті у Вірцбурґу, що кождого року уряджує медичні курси для будучих місіонарів, зорґанізовано вперве с. р. курс кіноматоґрафії й фотоґрафіки. В курсі взяло участь 40 місіонарів. По скінченні курсу вони виїхали до Полудневої Африки, Китаю, Індії, Бразилії й Болівії.

В Палєрмі почав виходити часопис „Християнський Схід і єдність Церкви". Він присвячений виключно справам Унії. До редакційної колеґії часопису входять найвизначніші знавці християнського Сходу.

Архиепископ Медіоляну звернувся до духовенства й вірних з пастирським листом, присвяченим переслідуванню Церкви в Еспанії. Девятнацять століть минає, пише архиепископ, від навернення св. Павла, що в апостольській праці дійшов аж до Еспанії. Віримо, що той край, котрий видав таких лицарських святих як св. Ігнатій Льойоля, св. Тереса з Авіля, св. Іван від Хреста і богато ін., вийде побідно зі страшної проби та що кров мучеників упавших тепер за віру причиниться до того, що в Еспанії запанує лад і тріюмф Церкви.

Анґлійські католики оповістили відозву. В ній взивають католиків усего світа до боротьби з комунізмом. У відозві читаємо м. ін.: Коли комуністи підносять вгору пястуки, католики повинні взносити руки до неба і кликати: Слава Христови, нашому Цареви.

Найбільший анґлійський тижневик се католицький часопис „Те Універс". Він має 110.647 передплатників.

Американське Національне Бюро Пропаґанди Віри в Ню Йорку призначило 2 міліони долярів на ширення віри.

Евхаристійний конґрес відбудеться в Бразилії в м. Белля Горізонто в початках вересня с. р. Св. Отець іменував архиепископа з Ріо де Жанейра, кардинала Леме да Сільвейра Чінтра, Своїм спеціяльним делеґатом на той конґрес.

37-літній Китаєць — епископом. Св. Отець іменував о. Йосифа Тчанґа, професора китайської літератури в папській колеґії Де Пропаґанда Фіде в Римі, апостольським вікарієм в Китаю. Епископ Тчанґ має всего 37 літ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕЗИДЕНТ ПОЛЬЩІ удекорував ґен. Ґамелєна орденом „Польонія Рестітута".

КАНЦЛЄР ҐІТЛЄР рішив подати до відома всіх держав подробиці про звірства червоної комуністично-соціялістичної міліції в Еспанії. На підставі того матеріялу канцлєр Ґітлєр візве всі европейські великодержави до боротьби з комуністичною небезпекою.

МАДЯРСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила тайну комуністичну орґанізацію в Будапешті. Увязнено кільканацять осіб, в тім кількох студентів університету.

ШВАЙЦАРСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило вивозити зброю й амуніцію до Еспанії. Крім того заборонило нееспанським горожанам виїздити до Еспанії, щоб взяти там участь в домашній війні, як також висилати гроші і матеріяли, потрібні до ведення війни.

НА ЖИДІВСЬКІМ КОНҐРЕСІ в Женеві ухвалено ряд резолюцій. М. ін. ухвалено дальший бойкот німецьких товарів.

СОВІТСЬКІ ВЛАСТИ викрили на терені СССР цілий ряд терористичних троцківсько-зіновєвських ґруп. Вони приготовляли замахи на совітських діячів на основі інструкцій Троцького. Всі ті терористичні ґрупи стояли під проводом т. зв. центру обєднання троцківсько-зіновєвського бльоку. Увязнено Зіновєва, Каменева, Евдокімова, Смірнова й ін.

ПОСОЛ ФІНЛЯНДІЇ в Москві запротестував проти статті большевицького орґану „Правда". В ній було написано, що Фінляндія приготовляє війну проти СССР.

ФІНЛЯНДСЬКІ ПОСЛИ з Лондону, Парижа й Женеви прибули до Гельсінґфорсу і відбули нараду з фінляндським міністром закордонних справ Гакцелем. Радили над теперішним міжнародним положенням.

ДАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО приняло засаду не мішатися до внутрішної війни в Еспанії.

ЛІВІ ПАРТІЇ У ФРАНЦІЇ домагаються в премієра Блюма, щоб виповів невтральність і помагав мадридському правительству.

МАДРИДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО звернулося до великодержав з просьбою посередничити між ним і повстанцями в справі закінчення горожанської війни. Таку вістку подало португальське радіо.

ПОВСТАНЧІ ҐЕНЕРАЛИ Моля і Франко відбули нараду в Севіллі. Вони рішили не атакувати Мадриду, тільки змусити його голодом, щоб піддався.

ЕСПАНСЬКІ ПРАВИТЕЛЬСТВЕННІ ВОЯКИ напали на португальську пограничну сторожу коло м. Кампо Майор і взяли кількох Португальців до неволі.

ПОРТУҐАЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО запротестувало проти нарушення португальських суверенних прав еспанськими вояками і зажадало відшкодування.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ Півн. Америки візвало всіх своїх горожан в Еспанії негайно опустити той край. Рівночасно запротестувало проти того, що еспанські комуністи замордували американського інжиніра Амберґа в м. Гуельва.

ПРЕЗИДЕНТ РОСВЕЛТ виголосив політичну промову. В ній ствердив, що тепер часто легковажать собі міжнародні договори. Конференція розброєння і обмеження зброєнь скінчилася невдачею. Злучені Держави Півн. Америки не бажають територіяльної експанзії.

В ЧІЛЄ (Середуща Америка) власти викрили широко розгалужений комуністичний заговір. Комуністи при помочи інших соціялістичних і радикальних партій приготовляли переворот.

НОВИНКИ

Катедра української літератури у Львові. „Новий Час" ч. 183 приніс вістку, що рада професорів гуманістичного виділу львівського університету вирішила розписати конкурс на професора української літератури у львівськім університеті.

Осторога перед червінкою. В Грибовичах, пов. Львів, і в Лозині, пов. Городок, стверджено випадки червінки. Тому треба бути обережним при купні споживних продуктів, особливо молока, огородовини й овочів зі згаданих громад.

Вільні посади лікарів. В районі суспільної обезпечальні в Тернополі є вільні чотири посади лікарів: 2 в Тернополі, одна в Грималові й одна в Микулинцях. Речинець вношення подань до 15 вересня с. р.

В Буцневі, пов. Тернопіль, хтось украв з церкви пушку з Найсвятішими Дарами.

У Глубічку, пов. Борщів, перун убив селянина Василя Христюка, як вертався з поля з косою.

Злодій в ризах священика. В Станиславові засудили на рік вязниці Дмитра Олександровича, російського еміґранта. Переодягнений в одіж священика ходив він від села до села, представлявся монахом ЧСВВ і збирав гроші на монастир, а в дійсности ховав ті гроші до своєї кишені і пропивав. Крім того він обкрадав доми священиків у Станиславівщині.

Станиславівський воєвода ґен. Паславский злюстрував повіти долинський і стрийський. Він цікавився головно тамошніми літнищами.

Рільничі страйки підчас жнив відбулися в кількох селах рогатинського повіту. До заворушень дійшло тільки в селі Конюшках. Там інтервеніювала поліція. В селі Чагрові страйк відбувся дуже спокійно. В однім дні селяни перестали робити на панськім полі й відійшли домів нікому нічого не кажучи. Дідич післав в село своїх людей, щоб запитали, чого домагаються селяни. До того дня селяни діставали по 60 сот. за день праці. Вони домагалися, щоб їм підвисшено платню до 1 зл. Дідич згодився платити по 1 зл. і страйк скінчився.

З Покуття відлетіли вже бузьки на полудне.

Постійну автомобілеву комунікацію впроваджено на лінії Ворохта—Жабє—Кути—Косів.

В Тульську, пов. Жидачів, невідомі справники замордували Жида Діяманда і його жінку та обливши трупи нафтою підпалили їх.

На Гуцульщину прибула прогулька студентів нюйорської академії мистецтва.

В Дрогобичі занотовано кілька випадків занедужань на Гайне-Медіну.

До Дубна приїхав ректор католицького університету в Римі. Він є гостем тамошньої духовної семинарії.

Нові поклади ґраніту відкрили в околиці Берестечка, костопільського повіту.

Гумор. — Молодець до панни: Коли ти перший раз зміркувала, що любиш мене? — Панна: Тоді як я зачинала іритуватися, коли тебе хтонебудь називав ослом.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Українці-гості берлінської олімпіяди зложили на могилі полк. Вітовського в Берліні вінок з жовтоблакитними лентами і з надписом: „Борцям за Волю України — Українці гості XI олімпіяди".

Речинець військової служби пересунули на один рік студентам дентистики й фармацевтики (4 рік студій), медицини (5-ий рік), студентам політехніки (4-ий рік) і абсольвентам ветеринарії, що мають здавати іспит.

Брошуру: „Едвард Сьміґли-Ридз" дра Й. Шаля видала у Львові видавнича спілка „Віта". Військові власти заборонили військовим бібліотекам купувати ту брошуру, бо в ній є богато основних історичних помилок.

Зїзд польських фізиків відбудеться у Львові від 29 вересня до 2 жовтня с. р.

Начальна Адвокатська Рада у Варшаві виготовила проєкт радикальних змін в адвокатурі. Проєкт передбачує впровадження семилітної аплікації з тим, що частину аплікації треба буде відбувати в суді. Крім того проєктується часове замкнення адвокатської лісти.

У звязку зі справою Парилєвічової припинили в урядуванні одного з окружних суддів у Кракові та почали дисциплінарне слідство проти одного нотаря.

У виленських судах переводить ревізію спеціяльна міністерська комісія. Досі переслухано 20 суддів і прокураторів. Президент апеляційного суду у Вильні перейшов на емеритуру.

В Ромунії зацвили вдруге яблуні й вишні.

XI олімпійські ігрища в Берліні вже скінчилися. Перше місце здобула Німеччина, друге Америка, трете Італія і т. д. Польща має 19-те місце.

В маратонськім бігу на олімпіяді в Берліні побідив Японець Сон.

Гумор. — Чи як ви пізно вечером приходите до дому, то на другий день чуєтеся все як побитий? — Ні, я не жонатий.

Гумор. — Лагодяча обставина. — Вуйко до сестрінка, що приніс кепське свідоцтво: Чи у вашій клясі є більше лінюхів? — Так, але нас тільки три.

Буревій у Греції. Тесалію навістив сильний буревій. Він перевернув богато будинків та попереривав телєфонічні й телеґрафічні получення. В буревію 12 осіб втратило життя.

Болівійське правительство надало жінкам повну рівноправність під оглядом політичним і суспільним.

Катастрофальна повінь навістила півострів Корею. Погибло 131 осіб. Повінь знищила цілком 1.222 домів і затопила 11.046 домів. 50 мостів зірваних, 11.409 га рижових піль під водою.

Виграні Державної Клясової Льотерії: 20.000 зл. на ч. 93140; 10.000 зл. на чч. 4839, 38941, 91781, 177211; 5.000 зл. на чч.132673, 135140, 176669; 2.000 зл. на чч. 60781, 170820; 1.000 зл. на чч. 63743, 88030, 110449, 134486, 169597; 500 зл. на чч. 31251, 43006, 69421, 72424, 107204, 144375, 146891, 189307.

Гумор. — Суддя: Ви чому назвали фальшиве імя коли вас арештували? — Прецінь я не буду при кождім свинстві називати свого чесного імени.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·33—5.38, дол. канадійські 5.28—5.31.

Німецька марка 1.45 — 1.50, фр. франки 34.91, шв. франки 173.62 — 172.78, фунти стерлінґи 26.63 — 26.79, австр. шілінґи 99.00 — 98.00 чеські корони 19·70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 15. серпня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.15 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.20 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 15. VIII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури І. кл.	0.90 зол.
Товщеві качки І. кл.	0.90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Такі то дівчата.
КОПЕРНИК: Геройський форт Дуомон.
ПАЛЯС: Тайна п-ни Брінкс.
СТИЛЕВЕ: Цирк Саран.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Ґолуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 23 серпня 1936. Ч. 64 (963)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.1. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Св. Отець про небезпеку комунізму.

Св. Отець приняв на послуханні 300 мальтанських паломників перед відїздом до Люрду. При тій нагоді Св. Отець виголосив промову. В ній візвав паломників молитися до Матери Божої з Люрду, щоб Вона усунула велику небезпеку, котра загрожує всему світу. Ся небезпека то комунізм. Тільки Божа рука може відвернути зло комунізму, що змітає церкви, священиків і вірних.

Домагаються злуки всіх українських земель у Чехословаччині.

Закарпатська преса пише, що тамошні українські національні орґанізації порозумілися щодо проєкту автономії для Закарпаття. Той проєкт мають предложити чехословацькому правительству в формі меморіялу. Він домагається м. ін. прилучення до Закарпаття всіх українських земель, що належать до Чехословаччини, себто 16-ох східно-словацьких повітів. Крім того закарпатські Українці домагаються підготовки виборів до автономного закарпатського сойму та введення української мови до шкільництва, адміністрації та судівництва Закарпаття і 16-ох східно-словацьких повітів.

Яка історична місія Австрії.

У Відні відбувся зїзд світової орґанізації католицької молоді високих шкіл. Від Св. Отця Пія XI наспіла привітна депеша, підписана кардиналом Пачеллім. Іменем неприсутного у Відні кардинала Інніцера вітав зїзд Епископ Зайдль, підчеркуючи, що саме тепер бє для католиків година дуже відповідальної праці. Потому промовляв бурмістер Шміц. Він заявив, що фахово-станова конституція нової Австрії сперта на папській енцикліці „Квадрaґезімо анно" й підготовляється на довгу й тяжку боротьбу з модерним антихристом, большевизмом. Австрія уважає своєю історичною місією впровадити в життя католицьку культурну політику, говорив іменем правительства міністр Пернтнер. Тим самим Австрія остає вірна своїй давній історичній місії, бути християнською культурною силою в самім серці Европи, зберігати католицьку віру й католицьку культуру в Европі. В її найтяжших хвилинах показалося, що жерело її сили в католицизмі. На тій основі хоче Австрія боротися, щоб відтворити знов духове поняття Заходу і його культури, котра може бути лишень християнська. Таким чином можна буде створити надійну греблю й охорону проти червоної повені.

Премієр Складковский про надужиття печатаного слова.

Премієр Складковский оповістив заяву. В ній каже м. ін.: В моїй першій соймовій промові нового премієра я отворив рамена до преси. Я рахував на взаїмну добру волю і на критику потягнень правительства, що помоглаб знайти вихід з богатьох тяжких положень. Перший місяць було добре. Та вже в половині червня почали появлятися брехні й наклепи з метою зогидити правительство та його працю і занечистити політичну атмосферу в Польщі. Клясичний приклад намаґань представити брехливо дійсність се відношення декотрих відломів преси до відважного нищення надужить правительством. Болото, що його здирає правительство з поодиноких викритих надужить, декотрі журналісти намагаються розмазати на все життя Польщі, пишучи: „Ось в якій атмосфері жиємо". Геть з таким ставленням справи. Правительство, що малоб надужиття на своїй совісти, не осмілилосяб нищити їх в суспільности. Викорінюючи немилосерно всякі надужиття не можу потурати нечесности печатаного слова. Залишаючи надалі повну свободу критики правительства і політичного життя беруся нищити брехню, обмову й наклепи як зброю в політичнім житті. Буду боротися за добре імя публичного життя в Польщі і чистоту атмосфери чесної праці правительства. Не обмежуся до конфіскат. Остерігаю, що коли не поможуть інші засоби, буду висилати до Берези.

Нові побіди еспанських повстанців.

Повстанча радіостація в Севіллі звідомляє, що військова залога й населення Картаґіни прилучилися до повстанців. Повстанчі відділи заняли місцевости Лос Алькасерес і Сан Хавієр. Колюмна полк. Кастельона обсадила м. Санта Амелія зломивши завзятий опір правительственних військ. Головна повстанча кватира в м. Бурґос стверджує, що повстанчі війська поступають вперед пляново на всіх фронтах. У провінції Естрамадурі повстанці заняли ряд сіл і відібрали правительственним військам 2.000 крісів. Обстрілювання м. Сан Себастіяну треває. Радіостація в Кадиксі звідомляє, що м. Більбао перед упадком. Прихильники повстання, котрі втікли з міста, оповідають, що анархісти вимордували родину відомого правого діяча Леопольда Верде. Розстріляно також богато священиків, монахів і монахинь. Повстанчий відділ розгромив правительственні війська недалеко м. Ґренади ізолюючи тим способом Маляґу. Правительственні війська дуже часто піддаються повстанцям без спроби опору. Мадрид у безнадійнім положенні. Він окружений військами ґен. Молі, котрий заявив, що бажає уникнути вуличних боїв очікуючи, що столиця сама піддасться.

Котре сотворіння найскорше?

Не оден буде здивований, коли перечитає се, що тут написано про досвіди, переведені натуралістами. Досі думали люди, що найскорші сарни, струсі, ластівки, заяці і т. п. Тимчасом досвіди виказали, що найскорший — павук. Стверджено, що він утікаючи робить на секунду сто разів більшу дорогу ніж виносить довжина його тіла. Отже не дорівнює йому в скорости ніяке знане нам сотворіння на землі. Якби чоловік хотів дорівнати в скорости павукови, то мусівби перебігати за одну секунду коло 180 метрів.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і машинові, цегольні, будинки провізоричні до часового ужитку, будинки, в яких міститься театральна саля (кіно), якщо дотична саля займає бодай половину будинку (напр. салі „Народних Домів", читалень „Просвіти") є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кождий Українець мусить обезпечити на повну вартість

у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

„Скала" й націоналісти

За католицький тип читалень.

2) Придивімся нашим культурним установам. Всюди майже видко брак згоди, взаїмного довіря, а вже про братню любов нема що й говорити. На всяких сходинах чи анкетах всі облесно собі в очі світять, один член другому схліблює аж до обридження, а поза очі починається найогидніша обмова... Міжтим нетерпимість і нечесна демаґоґія відносять справді рекордові побіди. Все те типове для лібералів. Воно зміряє до того, щоб ріжними, нераз найнікчемнішими, способами людської підлоти повалити честь ближнього і то так, щоб той ближній ніколи вже морально не двигнувся, щоб на овиді життя самому „зацвисти повагою" й „могутнім впливом". Таких „діл" тепер богато по наших установах „культурних". Наслідки того страшні. Ідейні й заслужені одиниці, через найбрудніші подвиги нечесних „героїв" дня, нераз усуваються від праці на народній ниві, де збіжжа доспіло і робітників треба. А на місце чесних і робучих приходять люди нездарні під кождим оглядом, та зате спритні фаховці на всякі викрути, всюди облесні, а до праці лініві й байдужі, хоч з широкою губою до крику і з яркою зіркою крикливого націоналізму на чолі.

Причина таких сумних явищ — „націоналістична мораль", що вчить своїх приклонників ріжних хочби найбрудніших способів уживати там, де цего — мовляв — вимагає „добро нації". А де є те „добро нації" і як вони його властиво розуміють, це справа до нині не уложена націоналістами в ніякий синтетичний порядок, полишена кождій націоналістичній одиниці для її „розвязання". „Націоналістичні заповіди" ще до нині не істнують. А хочби ті „заповіди" були, то націоналісти за рік, за два їх в цілости можуть усунути як на той час недоцільні, а інколи їм шкідливі, як усувається нині ріжні закони, твори людського ума.

Річ ясна, що де у всякій роботі санкцію вартости тоїж роботи дають вічні правди Божі, сам Бог там суддею людського поступування: там вся робота людей спроваджується все стало у всіх

часах лиш до одного знаменника: або до добра, або до зла. Критерієм людських діл є тоді лиш Бог, а не чоловік, що все помильний і зглядний, бо не вічний, а часовий. Отже коли „добро нації" поставиться у відношенню до Бога, тоді всю роботу для добра нації клясифікує Бог, все незмінний і вічний. Тоді сам Бог береже „добра нації", бере його під опіку неначе в руки, щоб те добро було трівке. Віра в Бога каже нам, що середники до цілі, як і сама робота, мають бути безоглядно чесні й добрі, згідні з Божим порядком моральним. Се ґарантує добру й чесну справу в її істнуванню на довжезні ряди літ. Поступати без Бога для „добра нації" — шкода жертв і мозольного труду. Дотого повстає згодом страшна невилічима зневіра — на цілі покоління. Бо „добро нації" передовсім в Божих руках і всяку роботу для добра нації треба класти у відношення до Бога, до реліґії, до Церкви.

З таких передумов зовсім ясно виходить, що націоналісти богато шкодять власному народові через „націоналістичну мораль", що не має ні трівких засад, ні висшого авторитету. Не узнаючи Божих моральних принципів, націоналісти продукують свою „моральність" — мовляв — для „добра нації". Се значить: кажуть своїм приклонникам без довшої надуми уживати ріжних середників, добрих чи злих, коли ходить о „добро нації". Не узнаючи високого авторитету Божого, націоналісти вже нераз попадали в непорозуміння між собою, бо що одні уважали чимсь добрим, інші уважали се злим. Що злі середники все матимуть злі наслідки, тим націоналісти не журяться, бо націоналізм у них се фанатизм, що в дальшу будучність не дивиться й нею не журиться. Проповідуючи любов до нації без основних Божих засад, націоналісти будують дім на піску, що може кождої хвилі розсунутися й завалитися з гекатомбами жертв і праці.

Всім ясно, що нинішна молодь по селах в великій мірі зіпсута, хоч вона дуже націоналістична. Навіть „Батьківщина", знаний орґан націоналістів, свого часу притакувала слушно „Українському Бескидови" з Перемишля, коли він писав про моральне зіпсуття нашої молоді.

Чи морально зіпсута, а при тім високонаціоналістична молодь може бути трівким матеріялом під будову нації? Відай найбільший націоналіст при пересічній розвазі покрутить головою і скаже, що ні. І справді — ні! До будови життя нації кождий нарід потребує здорових одиниць, в першій мірі здорових душею. А до того треба світогляду з Богом, бо душа людини без того не може бути здорова. Гарна душа людини ставовить чистий її характер як кристал, а чисті, сильні, сталі характери се безумовне услівя доброго розвитку нації. Ніяка справа без Бога не вдасться. Лиш віра в Бога і любов до Нього дають людині силу до великих і тревалих діл. І такий світогляд має в масах нашого народа поширювати культурно-освітна орґанізація читалень „Скали".

Чуємо нераз, що кооперативні інструктори в горячому поті чола вчать нераз управу в сільській крамниці шанувати кооперативне майно, апелюючи не до релігійних засад, але до „національної моралі й чести". Та мимо тої „національної чести", що в наших часах так крикливо себе реклямує, ріжні управи так здорово „манкують" по кооперативах і при тім роблять се так спритно, що в лябіринті хаосу навіть найздібніший люстратор чи ревізор РСУК звичайно не годен означити, де невинне манко, а де проста крадіж... Се тверджу смілo тим більше, що конкретні приміри такого поступування можу навести. Знаю управу кооперативи, що її члени дуже чесно працюють, бо в їхніх серцях є велика любов реліґії, Церкви, Бога. Там ніякого манка ніколи не було й не буде, бо совість таких людей в згоді з Богом. Так мається річ з кождою ділянкою нашого народнього життя.

І тому таке дуже важне явище парохіяльні читальні „Скали". Се мають бути властиво народні школи для творення правдивих характерів, що їх дуже потребуємо нині всюди. „Скала" се установа в першій мірі реліґійна, що має завдання поза церквою працювати над утвердженням католицького світогляду в українськім народі, а відтак на такій основі має освітно працювати над культурною підоймою нашого народа. Члени товариства „Скала" мають працювати, щоби в своїх серцях устійнити любов своєї реліґії й Церкви: на такій тревалій основі збудуємо народне життя таке міцне як Боже Царство. Нація без Бога не має вартости й навіть ґарантії істнування. Се доказує історія. Всі монархи й світові потентати без Бога проваляться, як уже нераз провалилися. А тоді шкода всяких змагань, що потребують міліонів жертв. Ніхто з розважних людей без реліґії й без Бога не береться на провідника народу, бо як без Бога паде упорядковане життя, тоді такі провідники гинуть як виновники руїни. Паде дім, то перші тріскають і ломляться філяри, що дім підпирають. „Без Бога ані до порога", се золоті слова нашої народньої фільософії. І ту добру фільософію мають в нашім народі укріпити читальні „Скали".

о. Марко Ґіль (Яргорів).

Примітка Редакції „Нової Зорі": Допись Впр. о. М. Ґіля п. з. „Скала" й націоналісти цінна з двох причин: 1) В ній, а саме в першій її частині, подані деякі дуже характеристичні факти з краю, як напр. факт, що головою читальні „Просвіти" є чоловік явно ворожий Церкві й мимо того члени виділу філії „Просвіти" вдержують його на тім становищі всупереч виразному змаганню села, щоб позбутися такого ґіршителя. 2) В тій допісі маємо погляд священика на новоосновану орґанізацію читалень „Скали", погляд спертий на життєвій практиці. Сподіваємося, що таких звітів з краю буде згодом щораз більше, звітів спертих на фактах і заосмотрених у здорові висновки. Але такі дописі ще цінніші тоді, коли в них виразно названі місцевости, про котрі говориться, й люди, про котрих згадується. Ми розуміємо, що ВП. Автор не назвав описаного тут голову читальні „Просвіти" з тактовного ощаджування його, а може і в надії, що він поправиться, коли його передвчасно не „пуститься в ґазету". Може се й добре. Та вже тих „панів з міста", що в виділі філії „Просвіти" роблять те, що в допісі представлено, таки добре булоб назвати, бо шкода, яку вони роблять, значно більша (вона сягає на цілий повіт і дає злий приклад сусідним повітам), а надія на поправу таких „панів з міста" дуже мала. Та отся замітка зовсім не зменшує вартости допісі.

Реорґанізація компартії у Франції

8 конґрес комуністичної партії у Франції рішив зреорґанізувати партію. Новий статут партії скасував райони і підрайони та впровадив на їх місце секції. Вони підчинені районовим обєднанням. Конґреси будуть відбуватися що два роки. Становище центрального комітету і політбюра партії сильно скріплено. Також скріпився вплив Комінтерну на партію. Комінтерн затверджує рішення про скликання партійного конґресу. Крім того всяке рішення Комінтерну обовязуюче для французької комуністичної партії.

В червоній Барсельоні

Нове катальонське правительство складається з ліберялів і республиканців. Воно так само безсильне як і попередне. Фактичну владу в Барсельоні мають анархісти. Нове правительство хотіло зєднати собі лівих, тому видало декрети про конфіскату приватних маєтків і про воєнні суди. В останніх днях ліві розстріляли кількасот своїх політичних противників. Від часу вибуху повстання в Барсельоні розстріляно дуже богато католицьких священиків.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Навернення святого Павла. По перше розважте і подивляйте чудо Божої ласки в наверненні святого Павла, що нагло з загорілого фанатика жидівської реліґії і з кровожадного гонителя Христової Церкви перемінився в ревного християнина, неустрашимого проповідника євангелія, у вибрану посудину, що мала занести імя Христа до народів і королів, — перемінився в учителя поган, в апостола Ісуса Христа і в одного з найзнаменитших святих. Пізнавайте з того величину Божого милосердя і могутність Його ласки. Вчіться з того, що ніколи не вільно тратити надії на навернення нікого, хоч як далеко, здавалосяб, віддалений він від віри й Божої ласки. Хтож міг бути від того дальше віддалений як навернений сего дня св. Павло? Будь твердо переконаний, що Божа рука не скоротилася та що Його могутність, милосердя й доброта дальше така сама велика, як була колись. Тому не переставай молитися до Бога за навернення невіруючих і ґрішників. Без сумніву навернення святого Павла треба завдячувати в великій мірі молитвам святого Стефана. Злучися нині з Церквою у звеличуванні Бога і в подяці для Нього через Ісуса Христа за чудо Його милосердя і ласки над святим Павлом і над богатьома тисячами тих, котрих він своєю проповідю вивів на шлях правди й життя.

По друге розважте, що Церква нині перед очі всіх своїх дітей кладе навернення святого Павла як примір цілковитого навернення, щоб якраз ґрішні люди могли учитися з того: 1) як радо вони повинні йти за покликом і ласкою Бога, що їх до Себе взиває, 2) як вони в цілости повинні віддатися Богу і 3) яке добре повинно бути їх життя внаслідок визначного милосердя, що його виявив Бог у їх наверненні. Павло, ледви почувши голос Ісуса Христа, зараз послухав поклику і віддався, щоб на все бути Його. Молитва, яку він тоді відмовив, була коротка на слова, але був се правдивий вираз цілковитої готовости душі в тім напрямі і вираз жертви, яку він без ніяких застережень бажав принести з себе святій волі Того, що його покликав. „Господи", сказав Павло, „що хочеш, щоб я робив?" Моє серце, хотів він сказати, моє серце, о мій Боже, готове! Ось лежу у Твоїх ніг і бажаю тільки знати й виконувати Твою волю. Посилай мене, куди Тобі завгодно, розпоряджай мною після Твойого уподобання. Я бажаю бути Твоїм в житті і в смерті. Бажаю цілком залежати від Твоєї волі у всіх річах. Отже дивіться, як він три повні дні, без їди й без напитку, перевів на безперервній молитві, коли його вислано в місто, де мав учитися від Ананії Божої волі і дістати від нього св. тайну відродження для очищення себе з ґріхів. О се був дійсно доказ, що Павло направду навернувся. Се була дійсно дуже поважна підготовка до його охрещення. Се була дійсно певна основа до нового життя. О нехай всі готові до покаяння мають перед очима сей великий примір, коли поважно хочуть заключити мир з Богом. І нехай приготовляються до того так як Павло — щирою й витревалою молитвою, полученою з вправами умертвлювання і покутою. Ах, тоді побачилиб ми цілком інші навернення, ніж на загал спостерігаємо в наших днях.

По третє розважте думки святого Павла щодо життя, до якого він почувався зобовязаним внаслідок милосердя, котре оказав йому Бог в його наверненні. Павло все мав перед очима велич Божого милосердя над ним, він уважав себе найбільшим з усіх ґрішників, котрого Бог щадив весь той час, що його він перевів у ґріхах, та без ніякої його

Св. Отець про вагу сучасної хвилі

Св. Отець приняв недавно делеґацію дієцезальних товариств італійської католицької молоді. Св. Отець дякував молоді за дар молитов і св. Причастя. Притім зазначив, що молитви нині потрібні більше як колинебудь. Бо ніколи ще не було тілько болючих фактів і вістей про те, що загрожує людству в будучности. Тільки Бог, що все бачить і передбачує, може вивести щось доброго з того хаосу ідей, слів і діл людських та на жаль дуже часто нелюдських.

(КАП).

Як писали і пишуть

народи ріжних культур?

Кождий знає, що по нашому пишеться від лівої руки до правої, а по жидівськи від правої до лівої. Та не кождому відомо, що нпр. старинні Греки писали зразу першу стрічку від правої руки до лівої, другу стрічку від лівої до правої, трету знов від правої до лівої, четверту знов від лівої до правої і т. д. напереміну. Щойно потому почали писати так, як ми пишемо тепер, то значить від лівої руки до правої. Так писали і старі Римляни, так пишуть тепер всі европейські народи. А навпаки, то значить від правої до лівої руки пишуть тепер народи отсих культур: єврейської, сирійської, халдейської, перської, арабської, турецької й татарської. Китайці (Хінці) і Японці пишуть згори вділ, але перші пишуть згори вділ укладаючи стрічки від правої руки на ліво, а другі пишуть згори вділ, укладаючи стрічки від лівої руки на право. Вже по способі писання видно, який інакший азійський Схід від европейського Заходу. Старі Мексиканці, найбільш культурне й наймогутніше з індіянських племен північної Америки, писали здолу вгору. А знов Інки, найбільш культурне й наймогутніше з індіянських племен полудневої Америки, мали спосіб писання неподібний до способу писання ніякого іншого народу на земній кулі, відколи істнує культура людства: вони нанизували на шнурочки ріжноколірові пацьорки і коралі та завязували на шнурках ріжні ґузи. Все те мало інакше значіння. І так пересилали собі жмути тих кольорових шнурочків як ми пересилаємо собі листи і книжки.

заслуги очевидним чудом в одній хвилині довершив в нім тої зміни. І тому Павло був переконаний, як се висказав своїми словами і доказав своїм життям, що він не мігби зробити нічого меншого як усе своє життя присвятити любові і службі свойого Спасителя, щоб виявити Йому свою подяку за любов, яку Бог йому оказав. Се роздумування провадило його через усі його праці і журби й заохочувало його відважно глядіти смерти в очі у всіх її формах (бо він щодня був близький смерти, як сам нам каже): бо Христос його полюбив і задля нього помер і тому любов Христа спонукувала його жити дальше не для себе самого, тільки для Того, що виявив йому милосердя. О коби всі навернені мали подібні думки!

Постановіть собі добре взяти собі до серця і виконувати науки, котрі дає вам святий Павло у своїм наверненні, та особливо високо цінити ласку поєднання, невисказане милосердя і любов, що їх Господь вам виявив, коли Він знову вас приняв, як ви відпали від нього через гріхи. Вчіться також від Павла виявити свою вдячність тим, що ви від тепер присвятите себе направду любові і службі Тому, що зробив для вас такі великі річи.

Епп. Р. Челлонер

Апостольський Вікарій Лондону.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Напередодні...

„Українські Вісти" в ч. 185 принесли отсю статтю:

Вацлав Велінскі в чеській „Обрані народу" у статті „Збудуймо фронт протибольшевицької оборони" пише з приводу подій в Еспанії:

„Молимося до провидіння народів за повну перемогу еспанських патріотів. Вони бються і за нас у свому тяжкому бої з червоною большевицькою гидрою, що розгойдала всі можливі біси й жахи, досі в історії культурного людства незнані...

Досвід з трагічної долі російського народу, загибіль Росії, розклад Китаю, большевицькі спроби настановити владу большевизму в Італії, Мадярщині, Австрії, Польщі, а тепер і в Еспанії, се в дійсності така важлива осторога для нас і кождого культурного християнського народу, що лише сліпі і глухонімі можуть лишатися неуважливими й не висновувати з того потреби активної протибольшевицької оборони."

Він указує, що в країнах, де панує партійна демократія, большевизм розповсюднюється так швидко як хробаки в мясі за горячих днів і робить висновок:

„А тому кожда партійна демократія, всюди, де проводирі партій більше любили себе і свої партії ніж свій власний нарід і батьківщину, кінчилася або спробою настановити большевицький режім, або переміг там большевизм. І горе кождому народові, що з вини партійної демократії опинився під червоною большевицькою владою жаху. Тяжко, дуже тяжко потім розбивати й лишати большевицькі кайдани!...

Небезпека війни не загрожує з Берліна, вона в Москві, а большевизм у нас і всюди, де його ще через власне сліпе самогубство терплять, се перший „штурмбатальйон" Москви."

Ми подаємо слова тверезого чеського патріота, бо вони якнайбільше підходять до нас. Коли в Еспанії переможе большевизм, то на черзі буде Польща, а далі й Чехословаччина... І тоді може лише зрозуміють збабілі крутії від політики, що вогнище — вже не війни — а вселюдської різанини є в Москві.

Одне ясне: з невблаганою конечністю наближується розвязка. Два світи мають зударитися. Все це лише передгра. Бій неминуче має вибухнути!

І не менш ясне: в тому бої має відіграти велику історичну ролю українство. Або-ж безславно зникнути, прикуте ланцюгами до колісниці червоного тріюмфатора.

І тут перед очима встає кремезний наш предок-козак з його погордою до плазунів і кирпогнучкошиєнків, з його безкомпромісовим: або слави здобути, або дома не бути! І очі кождого українського патріота з тривогою звертаються до героїчної Галицько-Володимирської волости. Як вона? Бо вона се єдиний осередок, де можна перевести організацію сил, щоб „славу" здобути. А це можливе лиш тоді, коли ми очистимо свої лави від тої отруї, що її нам впорскували десятками літ преріжні „пророки" від демократії, соціялізму, комунізму, безвірства й т. д. Це можливе лиш тоді, коли ми припадемо спраглими устами до єдиного джерела справді живої для нас води — до традиції наших дідів і прадідів. Колись ми, боронячи своє самобутнє національне обличчя, боронили тим від ріжних навал і вселюдські культурні цінности. І знов перед нами те саме тяжке завдання. І від нас залежить, чи ми те завдання виконаємо. Доба вимагає від нас, щоб ми стали залізним четверобоком. А це можливе, коли ми будемо вірити один одному. А вірити можна лише чесним — лицарям.

Моральна нужда заводиться там, де є моральний бруд. А тому геть з недолугими породками макіявелізму в політиці, снобізму в літературі та громадських взаєминах. Памятаймо, що „сноб" — се антипод „джентельмена".

Геть з неперебірливими крутіями, що свої персони, свої корита і свої партійні закапелки поставили понад усе та пнуться в єдино вповноважені й єдино покликані „трибуни" народу. Геть з вічним принатурюванням до дужчого, плазуванням, позалаштунковими інтриґами! Розпеченим залізом випечім свої рани від гною, а двоедушне сміття палім! — Емігрант.

Приватні молочарі організуються

„Нове Село" в 33 ч. пише під повисшим заголовком ось що:

В пятницю 7 серпня відбулось у Львові перше організаційне зібрання українських приватних молочарів. Хоч зібрання було цілком не підготоване..., то всеж таки прибуло на него 30 і кілька молочарів з усіх сторін краю: з Львівщини, Бріджини, Бобреччини, Стрийщини, навіть з далекої Станиславівщини та Лемківщини. І це були радше збори делеґатів приватного молочарства, а не самих молочарів. Так наприклад молочар з Горохолини в Станиславівщині балакав таке: на вістку про організаційні збори українських молочарів зібралось нас в Станиславівщині кільканацять молочарів і обговоривши справу, вислали мене тут на Збори. Нас в повіті є кількадесять і всі приступимо до організації, бо вона нам дуже потрібна. А від молочарів з Брідщини (їх прибуло на зїзд двох), дізнались зібрані, що в Брідщині, де є 3 обласні (районові) молочарні, є аж 59 приватних молочарів. І так всюди. В цілім краю буде разом українських приватних молочарів бодай 2—3 тисячі. Дотепер вони були незорганізовані і через те терпіли вони самі, а через них і їх доставці молока. Поносило також від того шкоду наше кооперативне молочарство. Бо приватні молочарі, не вміючи добре виробляти масло (не всі; декотрі виробляють таке саме знамените масло, як найліпші кооперативні молочарні) і тому що незорганізовані, збували своє масло приватно Жидам. Жид визначував ціну, а не молочарі. Тепер по створенню організації, відносини зміняться. Організація зорганізує молочарські курси для приватних молочарів, щоби їх масло було як не ліпше від кооперативного, то бодай таке саме. Дальше організація займеться збутом приватницького масла. Буде створений збут, подібний, як має кооперативне молочарство і приватницьке масло буде можна тоді вивозити навіть за границю. Тоді й ціна масла мусить піднятись, бо вже не буде дикої торговлі масла, для якого ціну буде визначувати Жид, але її буде визначувати організація, якій тоді легко буде порозумітись навіть з кооперативним молочарським проводом і спільно можна буде устійнювати ціну. Словом, по зорганізуванню приватних молочарів зникне з молочарського ринку безладдя, а вслід за тим можна буде надіятись поліпшення цін за молоко і масло. А все те вийде на користь всему селянству, бо тоді приватні і кооперативні молочарні будуть могти платити кращу ціну за молоко. Тому з організації українських приватних молочарів повинна радіти також молочарська кооперація, бо це великий крок до упорядкування молочарської торговлі взагалі.

Правда, по зорганізуванню приватного молочарства, конкуренційна боротьба між приватним і кооперативним молочарством не устане, але буде тревати дальше. Але це вже не буде брудна конкуренція, така як тепер декуди ведеться, але це буде вже конкуренція шляхотна, користна передусім для селян. Бо це будуть змагатися приватники з кооперативним молочарством, хто буде платити селянам більше за молоко. Тут кооперативне молочарство буде мати перегризти твердий оріх. Бо приватний молочар має менші кошти виробництва від кооперативи і тому може платити кращі ціни. Тепер по створенню власної організації буде міг платити ще краще. Відповідно до того буде мусіти достосовуватись кооперація і також буде мусіти піднести ціну. А це для селян найважніше. Рахуючи, що кооперативні молочарні щодинни перероблюють міліон літрів молока, то коли завдяки приватникам кооперативне молочарство піднесе ціну за молоко тільки на один ґрош на мірі, то українські селяни зискають в наслідок того кождого дня 10.000 зол. більше, а за рік коло 4 міліони зол. більше. Це булаб величезна заслуга приватного молочарства, якщо воно до того допровадить.

Приватні молочарні, зорганізовані в свою організацію, не думають дбати лише про свої зиски. Їх організація задумує впровадити подібні допомоги для доставців молока на випадок загибелі худоби як це є при кооперативах. Деякі молочарі вже з власної кишені виплачують допомоги за погибші корови. Словом, зорганізоване приватне молочарство буде, як не краще від кооперативного молочарства, то бодай таксамо обслугувати своїх доставців молока як це робить кооперативне молочарство. Провід нової молочарської організації попав в руки людей, що мають великі заслуги для розвитку українського молочарства і яких дотеперішня громадянська діяльність дає запоруку, що вони нову організацію попровадять так, що з цего буде мати користь весь український нарід, а особливо українське селянство.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

„ЯНІЧАРИ" XX СТ.

Цинічний проєкт польського націоналіста в цілі винародовлення окраїн. *)

Обговорюючи в дотеперішних статтях поодинокі розділи „програми окраїнної політики" Ґертиха, звертали ми нераз увагу на те, що „політика", яку пропаґує Ґертих супроти окраїн у своїй книжці, се дослівна копія недавної „політики" пруських гакатистів супроти Поляків. Та розглядаючи розділ п. н. Роля польської інтеліґенції місцевого походження, мусимо ствердити, що Ґертих наслідує в своїй „Програмі окраїнної політики" не тільки практику прусської гакати XIX — XX ст., але також далеко давнішу винародовлюючу практику турецьку, відому в історії п. н. янічарство.

Хто з Українців не чував про турецьких янічарів?

Се був рід турецького війська, яке рекрутувалося з християн, котрих іще малими дітьми забирали Турки в ріжних християнських краях, між ін. також на Україні, в полон і котрих виховували відтак на Турків. Ті перевиховані з християн „Турки" були далеко більші турецькі фанатики, ніж родовиті Турки з діда-прадіда. Вони ненавиділи фанатично християн, для яких були дійсним пострахом. Зокрема великим страхіттям були вони для України, мабуть тому, що великий відсоток їх походив з України...

Такі були турецькі янічари.

Отся турецька „ідея" перевиховування дітей якогось народу на слуг другого народу та на ворогів народу власного припала очевидно Ґертихови дуже до вподоби. Так дуже, що він попробував використати ту „ідею" в своїй „програмі окраїнної політики" в сучасній Польщі.

Як жеж Ґертих примінив „ідею" турецького янічарства до окраїн сучасної Польщі?

У відповідь на се питання наведемо відповідний уступ з його книжки.

Отже зясувавши ролю польської інтеліґенції на окраїнах взагалі і зокрема представивши потребу виховання польської окраїнної інтеліґенції народнього походження, Ґертих пише далі так:

Але того не досить. Нашим завданням є не тільки збільшити ролю польського населення на окраїнах. Поруч того є нашим завданням втягнути широкі маси тамтешнього чужомовного населення в струю загальнопольського життя. Щоб асиміляція могла відбуватися — і то власне асиміляція в значінню не мовнім, але національнім, культурнім, духовім, бо мовна асиміляція в певних разах відбувається лекше (приклади: мовна асиміляція Жидів у богатьох краях, не получена з духовою асиміляцією, — мовне з'англійщення Ірляндії в XIX ст. при вдержанім почуттю національної окремішности), — щоб, повторяємо, асиміляція могла відбуватися, то конечне істнування середовища, котре булоб для асимілюючоїся маси настілько рідне, щоб вона могла до нього без труду уподібнюватися. Православний Волиняк не уподібниться духово до місцевого польського шляхтича чи кольоніста, не стане таким самим Поляком як вони, бо надто богато духових ріжниць і передовсім ріжниця віроісповідання й сперта на ній ріжниця традиції та цивілізаційного типу витворює між ним і ними ріжницю, яку переступити надто трудно. Окраїнний селянин, котрий знає тільки власну закутину краю, має надто тісний виднокруг, щоб міг уявити собі польський нарід у цілім богацтві його реґіональних чи іншим способом відокремлених типів. Він ототожнює з поняттям польскости виключно тільки тип окраїнного Поляка — і під постатю того типу бачить цілий нарід. Очевидно, що в склад того типу нашого народу іншомовне й іншовіроісповідне населення окраїн не ввійде, бо з огляду на свою окремішність ввійти не може. Тому воно мусить створити в области нашого народу власний тип, котрий займавби рівнорядне становище з такими типами як відокремлені з віроісповідних причин Поляки — евангелики в Цешинськім Шлезьку, чи — з менших ґруп — Вірмени в Східній Малопольщі і Мосліми (татарського походження) в Новгородщині, або як відокремлені з огляду на відмінне нарічча та самостійну реґіональну традицію Кашуби, підгалянські верховинці і т. д... Аби той тип міг розростися ширше, треба конче, щоб зявилося певне число піонірів, котрі довершать духовий перелім, перші получать польський патріотизм та почуття приналежности до польської культури і до польської загально-національної традиції з привязанням до родимої племінної традиції і своєї віроісповідної окремішности та створять зімкнену й активну ґрупу, до котрої пізніше моглиб прилучитися широкі маси окраїнного народу. Очевидно та ґрупа мусить бути від самого початку зложена в значній частині з інтеліґенції: така ґрупа, зложена виключно тільки з членів народньої маси, не булаб настілько атракційна, щоб на її річ могла відбуватися асиміляція в ширших розмірах, — зрештою вона взагалі не моглаб повстати, бо неосвічені люди, поза виїмками, не потрафилиб здобутися на таке значне зусилля, щоб переломати інерцію дотогочасної духової постави.

В кождім краю з подібними відносинами асиміляція зачинається від засимілювання ґрупи інтеліґенції.

Далі Ґертих вказує на Горішний Шлезьк, де через цілі століття не могла відбуватися ґерманізація польського населення тому, бо була занадто велика духова ріжниця між горішньошлезьким Поляком і Німцем. Як довго німецьку національність представляла там прусська бюрократія та інші напливові прусські елєменти, протестантські віроісповіданням та під кождим оглядом від Горішньошлезаків інші, ґерманізація там зовсім не відбувалася. Колиж на Горішнім Шлезьку появилася верства світської і духовної інтеліґенції та півінтеліґенції, котра вважалася німецькою і була душею та тілом віддана німеччині, одначе походила з місцевого населення, котра була католицького віроісповідання, мала польські назвища, знала знаменито горішньошлезький говір і навіть літературну польську мову і деколи послугувалася польською мовою в родині, — коли та верства стала відгравати в житю Горішнього Шлезьку визначну ролю — то небезпека ґерманізації польського населення на Горішнім Шлезьку стала зовсім реальна.

Вказавши на горішньошлезький зразок янічарства, Ґертих переходить далі на польські окраїни і намагається перещіпити ту турецько-пруську квітку на українсько-білоруські землі Польщі.

Треба конечно — наводимо знов Ґертиха дослівно — приспішити процес творення на окраїнах верстви інтеліґенції, щиро й безінтересовно польської з духа, з почувань і культури, одначе православної і грекокатолицької з віроісповідання та руської і білоруської з походження й особистої традиції. Признавання до польскости осіб греко-католицького віроісповідання не є відокремленим явищем. Анальоґічне явище між православними вже рідше, хоч і там істнує в певній мірі, нпр. на західнім Поліссю (в районі Берестя над Бугом) або на Холмщині. Завданням польської суспільної орґанізації, котра має ширші льокальні розгалуження, повинно бути вишукування православних родин з польською домовою традицією, нпр. між православною загумінковою шляхтою (як жеж цінним булоб віднайдення таких родин між духовенством!) й влекшування синам тих родин здобути вищу освіту (і навіть духовну освіту в їх віроісповіданню). Очевидно журба про можливо старанне виховання тих одиниць, про вироблення з них справді вартісних, культурних й ідейних людей мусілаб дуже і дуже лежати на серці керманичам тих орґанізацій.

Незалежно від виховання „янічарів" взиває Ґертих польську суспільність на окраїнах лагодити протипольське наставлення загалу української і білоруської інтеліґенції та хочби частинне наближення її до польскости. В тій цілі радить він, щоб польська окраїнна суспільність притягала до себе українську і білоруську інтеліґенцію, головно її наймолодшу ґенерацію, щоб навязувала

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 869, 879, 888, 905, 925, 951, 956, 959, 961.

З НАШИХ ЛІТНИЩ.

Трускавець

7) Крім прогульки до Помірок зробив я ще візком прогульку з Трускавця до Бориславa в товаристві одного нашого Волиняка і двох Поляків. Там оглянули ми копальню земного воску, здається одиноку того рода в цілій Европі, оден нафтовий шиб, що цікаво функціонував, та гарну рафінерію Вєлєжиньских.

Найцікавіша копальня земного воску. Старий інж. Орловский, що працює в тій копальні вже поверх 30 літ, оповідав нам цікаві факти про услівя праці в Бориславі в давніших часах і показував найновіші німецькі наукові твори з надзвичайно цікавими фотоґрафіями людських і звіринних орґанізмів, що приблизно 50 літ тому померли і вже перемінилися в земний віск, оден з тих орґанізмів навіть на вільнім воздусі, на ледівци в Альпах!

Та мимо таких доказів се ще не зовсім вияснена справа, в якій мірі земний віск походить з орґанічного матеріялу, а в якій з неорґанічного. Те саме відноситься до питання, як повстала нафта. Головно застановляє факт великої маси того плину. З того факту випливає висновок: Якаж неймовірна маса звірів мусіла зійтися в одно місце, де ту масу мусілаб захопити якась неймовірно велика катастрофа, щоб з того лишилася видушена та теч, що з неї маємо нафту. Яка катастрофа могла зігнати нараз чи постепенно таку неймовірну масу звірів? Як ті звірі нараз прикрила маса землі? Чи тоді валилися гори? Чи була потопа?

Ніхто не годен напевно відповісти на такі й подібні питання.

Але учені переводять нпр. такі досвіди на мишах: витинають їм родні части і потому дають їм застрики з земного воску. Тоді родні части відростають тим малим сотворінням і то до кількох тижнів. Се уважають доказом, що земний віск походження орґанічного і то звіринного. Та чи се дійсно певний доказ?

Нафтовий шиб, що його ми оглянули, називається шибом Валішка. Се був наш чоловік, що в тім місци почав копати, як нам оповідали, і закопав все своє майно. Тоді продав недокінчений шиб французькій фірмі. А вона покопала ще тільки 4 метри — і бухнула нафта надзвичайно обильно тай добувають її досі з того шибу вже 15 літ без перестанку: три і пів мінути спускається черпак у таємну глибінь, три і пів мінути підноситься — і виливає чорну та масну теч. І так уже 15 л., без перестанку...

Кілько там тої течі мусить бути! А таких шибів побудовано в Бориславі й околиці, як нам оповідали, коло 15.000, з них ще тепер богато чинних. Були й такі шиби, що ропа бухала з них з такою силою, що взагалі неможливо було її зловити — і плила вона довго потоками аж до ріки. Були й такі, що горіли місяцями. Яка неймовірна сила ропи мусіла там бути! І ще є.

Відки вона береться?

Робітники оповідають цікаві припущення. Нпр. такі: Під землею є великі стави й озера нафтової ропи, але є також пливучі струї. Се пізнати по тім, що в одних місцях черпак більше ропи набере, коли його довше подержати, а в інших шибах все таксамо зачерне, чи його держати довго, чи коротенько.

На питання, з якої сторони пливуть на їх думку ті струї нафтової ропи, відповідають, що від сторони Ромунії на захід.

Якби се відповідало дійсности, то булоб получення між нафтовими басейнами галицькими й ромунськими тай може навіть з басейнами в Баку. Цікаво, чи і коли збагнуть люди ті таємниці.

Рафінерія Вєлєжиньских дуже чиста й заосмотрена в найновіші машини. Обслуги при ній розмірно не богато. Се великанське майно.

Околиця між Трускавцем і Бориславом належить до найкращих і най-

з нею товариські звязки, взагалі не допускала до її ізоляції від польського середовища.

Зокрема богато може зробити тут молодь.

Кождий польський академік з окраїнних університетів, пише Ґертих, кождий польський окраїнний ґімназист повинен взяти собі за точку чести обовязок занятися бодай одним товаришем Русином чи Білорусином, навязати з ним близькі і приязні відносини, ввести до дому своїх родичів, притягнути до польського середовища. Нехай студенти, сини окраїнних селян, набирають в польських домах оглади, нехай укладають після польських зразків свої культурні аспірації і завдяки Полякам набирають смаку до вищої культури, нехай, вироблюючи свої погляди й ідеольогію, виробляють її хочаб в дискусіях і спорах, одначе будь-що-будь з Поляками, нехай навчаться цінити авторитет польської старшини і приязнь польської молоді, нехай любляться в польських Басях і Марисях, нехай не чуються між Поляками чужо і нехай Поляки не вважають їх за чужих. Нехай втягають їх між ін. до польських орґанізацій і товариств, до академічних корпорацій, до пласту і т. д. і т. д. — і під кождим оглядом (в противенстві до Жидів) нехай польська молодь трактує їх на рівні з собою (з виїмком тих случаїв, коли надто великий відсоток руської молоді ґарантувавби їй відпорність на асиміляційні впливи; нпр. в Рільничій Академії в Дублянах не можливо допустити Русинів до польських академічних орґанізацій, бо значну чисельну їх силу там використалиб руські академічні діячі сепаратисти, щоб відібрати тим орґанізаціям їх без застережень польське обличча).

Тілько Ґертих.

Як бачимо з наведеного вище цитату, Ґертих намагається запрягти до акції винародовлення окраїн не тільки старшу віком польську інтелігенцію, але навіть польську молодь, вищих і середних (!) шкіл. Розуміється, роля, яку він в тій акції призначує польській молоді, інша ніж роля старшої польської інтеліґенції. Польській молоді каже Ґертих тільки навязувати приязнь з молодю українською і білоруською і так ступлювати вістря її протипольського наставлення. Отже з одного боку старша польська інтелігенція на окраїнах має виконувати „програму окраїнної політики” Ґертиха, себто нищити Українців і Білорусинів як нації, а з другого боку польська молодь, університетська і ґімназійна, і зокрема польські Басі і Марисі, мають серед української і білоруської молоді параліжувати наслідки, які те нищення зовсім природно викликує в молодих українських і білоруських душах!...

Чи можлива ще більше цинічна „окраїнна політика”?

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Католицьке шкільництво у Франції

У швайцарськім Фрайбурґу відбувся недавно 54 конґрес управителів французьких католицьких шкіл. Конґресом проводив еп. помічник з Парижа Боссар. На конґрес прибули управителі католицьких шкіл з 82 дієцезій з Франції, Швайцарії й Бельґії. Радили над способами, як боротися з лаїцизацією шкільництва у Франції. Там мимо перепон зростає число католицьких приватних шкіл. Їх є 1.665. В 1930 р. було в низших католицьких школах у Франції 823.865 учеників, в 1932 р. було вже 931.667 учеників. Велику поміч в боротьбі з лаїцизацією дають т. зв. католицькі союзи приятелів приватного шкільництва. Вони мали в 1933 р. 300.000 членів. В тих союзах співпрацюють родичі, учителі і бувші ученики. Се причиняється до гарного розвитку католицького шкільництва у Франції.

Як комуніст удавав священика

В одній еспанській місцевости недалеко м. Гендей червоні війська заняли місцевий костел і зрабували його зовсім. Один з червоних перебрався потайки в літурґічні ризи, вийшов на проповідальницю і хотів виголосити „проповідь”. Товариші перебраного не пізнали його і думали, що то правдивий священик. Тому дали сальву і вбили фальшивого проповідника.

Трета опозиція в Росії

Бувший член комуністичної партії Пєтров пише в „Послєдних Новостях”, що в совітській Росії істнує т. зв. трета опозиція. Вона мало відома поза границями СССР. Від початку російської революції в кругах комуністичної молоді повстала струя, що уважала російську революцію за перший етап нової історії Росії. Та трета опозиція не була ніколи зорґанізована. Се були радше настрої інтеліґентної совітської молоді. Спочатку та молодь думала, що Сталін здійснить патріотичні настрої совітських мас. Тепер вона звертає свої очі на Ворошилова. Аж у 1930 р. трета опозиція дістала виразнішу форму. До неї приєдналася частина опозиційної лівиці, богато безпартійних спеців і з правої опозиції т.зв. технічна інтеліґенція. Трета опозиція стремить до кооператизму як основного типу суспільного устрою і до скріплення ролі професійних союзів.

Совітська каторга на Сибірі

Російський часопис „Нашъ Путь”, що виходить у Харбіні, оповістив недавно жахливе оповідання утікача з одного з таборів примусових робіт Байкало-Амурської Магістралі (БАМ) на Сибірі. Табор БАМ се величезний концентраційний табор на Далекім Сході. Він ділиться на богато менших таборів, а ті на відділи по 300 осіб. В цілім великім таборі БАМ є понад 200.000 засланців. Завдання табору удержувати в порядку сибірські зелізниці та шляхи. Засланці працюють головно на земних роботах. Праця триває найменше 11 год. денно й рівнається пересічно викопанню й вивезенню 5 куб. метрів землі. За працю дістають каторжники хліб і юшку, в котрій деколи можна знайти кусень якоїсь вонючої риби. Одначе ся пожива не вистарчає бідним совітським каторжникам. Нераз можна бачити як вони вигребують зі смітників решткі викинені з харчівні адміністрації табору. За особливі заслуги можна дістати 1—2 кґ. хліба, що його зголоднілий засланець не зїдає, а прямо проковтує. Бараки, в котрих жиють засланці, се заперечення найскромніших вимог гігієни. В зимі в бараках панують страшне зимно і задуха. Тільки декотрі вязні мають якесь лахміття замість постелі. Більшість спить в одязі й ніколи не миється. Вязні часто викрадаються з табору, щоб у поблизьких людських оселях випросити трохи хліба, хоч їх опісля остро карають. Ті кари се головно продовження побуту в таборі на 5 до 10 літ. Управа табору зложена в більшості з Жидів. Утеча з табору утруднена хочби тим, що вже сам вигляд каторжників зраджує їх: тяжко представити собі когось більше винужденілого й відражаючо брудного. Між засланцями є богато б. вояків червоної армії, що по відбутті військової служби занадто неосторожно висказувалися про відносини вдома і за те узнано їх ворогами революції.

Манджурія проти Японців

Аґенція АТЕ звідомляє з Токія: Японська преса пише, що в послідним часі скріпився повстанчий рух в Манджурії. В околиці Фу-Шун оперує відділ повстанців зложений з 300 добре узброєних людей. Проти повстанців вислано японський відділ війська під проводом капітана Анада.

здоровіших, які я бачив: що вона здорова, видно по рістні і по тамошніх людях.

За їзду однокінним фякром туди й назад заплатили ми 4 зл.

На закінчення наведу ще трохи даних з „Трускавецької Однодівки”, виданої по польськи горожанським комітетом в травні 1936 року з приводу 25-ліття праці президента Раймунда Ярош а, співвласника Трускавця, на терені сеї місцевости. Однодівка та має 20 сторін великого формату і складається з праць 14 авторів та з 7 ілюстрацій.

В інтервю през. Ярош говорить про себе ось що:

„На льотерії я не виграв, ні пяди землі я не продав, як сирота по начальнику суду входячи в життя не мав я ні сотика, за жінку взяв я незаможну панну, нічого від нікого я не забрав — і мимо противностей вдержав я постерунок”... „Богато мав я горячкової праці, богато треба було перемогти, та зазнав я в життю також дуже богато вдячности й доброти — і се позволило мені видержати.”

М. Курцрок, що списав те інтервю, наводить ще таку цікаву подію: Коли повновласник п. Яроша хотів спонукати проф. мед. Ґлюзіньского, щоб приступив до спілки, що хотіла купити й розбудовати Трускавець, проф. відповів:

„Уважаю Трускавець просто первородним здроєм, я захоплений лічничими вислідами, які осягається в Трускавци, й горяче підпираю той здрій. Одначе з етичних причин не хочу приступити до того інтересу. Якби я був співвласником того здрою, то я червонівби з сорому, коли висилавби туди пацієнта. Я не мігби відігнати від себе вражіння, що мене підозрівають в матеріяльній користи, яку я буцімто хотівби мати, висилаючи хорих до здрою, що становивби мою співвласність. Тільки з тої причини відмовив я вже передтим набуття Щавниці на дуже корисних услівях.”

Курцрок додає від себе: Відповідь достойна визначного вченого й лікаря, але якаж вона нежиттєва і яким ударом була вона тоді для Р. Яроша, що напрасно шукав між Поляками людей, особливож лікарів, котрі разом з ним хотілиб творити, будовати рідний здроєвий промисл.

Ні в тім інтервю, ні в статті „З історії Трускавця” інж. Яна Білого, начальника громади, не знайшов я ніякої згадки про те, що наша парохія немов подарувала головне й найславніше жерело „Нафтусю”. Зате є такі дані:

Перші згадки про Трускавець зустрічаємо в архівах міста Дрогобича від року 1525, а назву Трускавець щойно в актах люстрації з р. 1765, де він названий між салінами в Польщі. Хорі, що прибували до Трускавця перед 1827 роком, мусіли привозити з собою не лише постіль, але навіть ванни до купання, бо не було ніяких купелевих уладжень. Мешкали у селян. Щойно в тім році управа скарбових дібр дала дозвіл на будову гостинниць. Перші статистичні дані маємо з р. 1843. Тоді купелеве заведення в Трускавці складалося з лазні, з готелю (30 кімнат) і з 7 т. зв. двірців. Були тоді два жерела води до пиття, „Нафтуся” й „Марія”, та два соляні і чотири сірчані жерела до купання. В р. 1853 лазні мали 30 кабін. В р. 1863 купелеве заведення мало вже 13 дімків і в них 120 кімнат. В тім році було на ліченні 765 осіб. І в тім часі, коли зачинається розвиток Трускавця, переходить він з рук австрійського правительства на власність промислової спілки, котрої господарка оставила по собі сумні спомини. Час упадку кінчиться в р. 1882, коли Трускавець набула інша спілка. Повстає нова лазня з 50 кабінами в партері й 25 кімнатами на поверсі, окрема лазня з боровиною, бюра управи, готель і ряд нових мешкальних будинків.

Що то була за спілка перша і з яких саме людей складалася друга, автор історичного нарису не подає. Припускаю, що робить він се тому, щоб не настроювати зле до Трускавця одного з віроісповідань, до котрого мусіли належати члени першої спілки. А. Ч.

(Кінець буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УНІЯ І МОСКВА

Як Москва нищила Унію в XIX столітті.

4. Уманські мученики 1768 р.

Коли говоримо про нищення Унії в XVIII ст., то не можемо поминути наших мучеників, що погибли в Умані й інших місцевостях правобережної України в часах т. зв. Коліївщини 1768 р. Виідеалізована українською історіографією народницької школи, як Антонович, Шульгин і інші, коліївщина стала вважатися мовби чимсь рівним Хмельниччині — „національним повстанням" проти Поляків, в імя українських самостійницьких ідеалів. Пішла ся оцінка від народників, для яких боротьба проти шляхти й Унії вважалася рівнозначною з боротьбою за „найвищі національні (!) ідеали". Так лишилася непровіреною дійсна ідеольоґія коліївщини й у Галичині в XX столітті, коли старі народницькі кличі стали замінятися кличами національно-самостійницькими. Не зважаючи на те, по традиції далі клали такого Залізняка між... Гетьманів (!) а Гонту підносили на ступінь національного героя; Мелхиседек Значко-Яворський виростав на якогось апостола (!) для „покривджених Унією" бідних православних, а гайдамаки ставали — спадкоємцями ідеї козаччини... В такій атмосфері повстала відома Маковеєва пісня „Ми гайдамаки". Ба, що більше — й до нині ще серед широкої публики, необзнакомленої з історією України, чується погляд про гайдамаків як „національних героїв".

Якже справа малася в дійсності? Щоб на се питання відповісти, треба застановитися над ідеольоґією коліївщини, над її жерелами. Вже така постановка питання робить сумнівним український національно-визвольний характер коліївщини. Навіть історики, що стараються знаходити позитивні риси в коліївщині, або бодай оправдати її, нині вже не можуть говорити про національно-визвольний характер коліївщини. Вже М. Грушевський не находив у ній сього моменту — лише релиґійний і соціяльний;[1]) подібно й інші сучасні історики як пр. проф. Дмитро Дорошенко,[2]) чи популяризатор історії Микола Голубець[3]) не можуть вказати в ній на якусь бодай нотку національно- визвольної ідеольоґії. Коліївщина — по їх представленні — се релиґійно-соціяльна рухавка, що не мала й не могла мати ніякої національно-визвольної закраски.

Правда — маємо ніби деякі вказівки, що було „інакше". Се відноситься першусього до натяків на якусь орґанізацію й плян у коліївщині. Особливо обстоював орґанізацію з пляном захопления чи не цілого Правобережжя в коліїв Яків Шульгин;[4]) деякі вказівки на орґанізацію подають і спомини з тих часів,[5]) але вона — се звичайна орґанізація „окремих загонів", що не мали ніякої ясної національно-визвольної закраски. Дальше маємо щось ніби натяк на національно-визвольну боротьбу в однім польськім листі з часів коліївщини, та се лише твір уяви перестрашеного автора листа, що, як побачимо нижче, не мав ніяких реальних основ.[6])

Вистарчить звернути увагу на два жерела, з яких походила ідеольоґія коліївщини, щоб поняти, яка чужа вона всякій думці про Україну — державу-націю. Перше жерело — це монастирі, з ославленим Мелхиседеком Значком-Яворським на чолі. Сам Яворський походив з Галичини, хоч дуже старанно маскував своє справжнє походження, й був відступником від католицької віри. Він піддержує все звязки з Синодом московської Церкви та звідти дістає інструкції, як поступати. Досить сказати, що в українських православних церквах, що були в межах польської держави, поминали в богослуженнях московську царицю на першім місці! Яскраве свідоцтво про ідеольоґію українських православних монахів дає сірий польський шляхтич, Домінік Завроцький, у своїх споминах про коліївщину. Він перебрався був за коршмаря, щоб уникнути смерти. В тім перебранні міг розмовляти з двома українськими черцями. Ось що вони сказали про ідеї коліївщини: „Поляки ніколи не можуть міститися в Україні, ані в ній панувати. Вже кількасот антимінсів вислано з Росії по цілім воєвідстві київськім і брацлавськім, по церквах на благочестіє (себто на схизму, поясняє Завроцький) і на всякі уряди й послушенства російські".[7]) Таким духом були напоєні Українці-схизматики: їх тягнуло „до православного Царя", а Україна цілком їм не була в голові.

Друге жерело — се елемент, що приходив з Січі. До коліїв не йшов статочний, державно й національно настроєний елемент, але всякі прислужники, конюхи, джури й т. п. Вони переважно втікали з Січі й приставали до коліївських загонів, надаючи їм примітивні орґанізаційні рямці. Отсей елемент також не міг надати й не надав ніякої національно-визвольної ідеольоґії масам коліївщини; ватажки коліївщини були переконані, що вони служать чи то королеві Ст. Августові проти барських конфедератів, чи то російській Цариці.[8]) Інший, державно-творчий елемент, у коліївщині не ділав. Як бачимо, коліївщина була наскрізь перенята ідеольоґією російсько-православною, а не національно-українською.

Колиж так, то можемо уважати різню уніятів в Умані за один з актів винищування Унії, якого плян повстав у Москві чи Петрограді, а лише руки знайшлися в Україні.

Нищення св. Унії було тоді загальне, по всій Україні. Зі скарги, що її внесли уніятські священики до київського ґродського суду, довідуємося, що підчас коліївщини замордовано отсих священиків; оо. Тому Пискуновського, пароха костянського, канівського деканату; Івана Полушина, пароха валявського, смілянського деканату; о. Теодора Ґдишицького, пароха мгліївського, церкви Преображення Господнього, смілянського деканату; о. Прокопа Шаповаленського, пароха богуславської церкви Пресв. Тройці; о. Стефана Берегеля, пароха рососького, кальницького деканату; о. Івана Волковинського пароха уманської церкви св. Миколая; оо. Івана й Василя Нечаївських, пароха й вікарія писарівських, уманського деканату; о. Мартина Єзерського, пароха дацьківського, корсунського деканату; крім того ще названих лише хрестним іменем сім священиків — отже разом самих світських уніятських священиків згинуло в коліївщині 16![9])

Гірше було в Умані. Не будемо на сім місці розписуватися про те, як гайдамаки здобули Умань, бо се загально знані справи. Звернемо лиш увагу на те, як вони повелися з уманськими Василіянами.[10])

1765 року Франц Салєзій Потоцький, власник уманщини, спровадив ОО. Василіян до Уманя й вибудував монастир з каплицею, а рівночасно надав монастиреві відповідну земельну маєтність на удержання монахів. Наставником уманського монастиря був о. Ираклій Костецький, що рівночасно був і ректором уманської василіянської школи при монастирі. Першою його справою було занятися місією серед опущеного й занедбаного народу, позбавленого науки Божого слова. З жаром місійним, що все ціхував і ціхує ОО. Василіян, кинулися монахи до праці. Се було сіллю в оці схизматиків і вони нераз розбивали місії. Та уманські Василіяни невтомно працювали дальше.[11])

Нарешті настав страшний червень 1768 року, коли гайдамаки здобули Умань. Кинулися мордувати всіх. Коротко перед тим о. Костецький позволив відійти тим монахам, що бажали рятувати своє життя; їх вийшло шість. Остали в монастирі з о. Костецьким, який не хотів покинути монастиря й вірних, що чекали від нього духової потіхи, отсі монахи: о. Іван Левицький, віцеректор, о. Ілля Маґерович (з іншого монастиря), о. Ліберій Очавський, захристіян і касієр і бр. Методій Маєвський, шафар. Перед самим нападом гайдамаків о. Костецький і інші отці сповідали, опісля весь нарід клякнув на місті й о. Костецький уділив їм повного відпусту. Сам заявив, що їх не покине, заохочував до мученичої смерти за св. віру католицьку й казав, що сам перший покаже їм дорогу до мучеництва. Пізніше відправив у парохіяльнім костелі св. Літургію й уділив усім благословенства.

Коли гайдамаки вдерлися до міста, почалися дантейські сцени. Василіянин-сучасник подає, що оо. Левицького, Маґеровича й Очавського обдерли з одежі і погнали буками від монастиря до ратуша, де їх замкнули. На їх смерть наставав парох — апостат від церкви св. Михайла. Тоді гайдамаки вивели збитих уніятських монахів і списами закололи їх на радість апостата. Брат Маєвський погиб у монастирі.

О. Костецький тимчасом у каплиці слухав сповіді вірних. Кати знайшли його там, пострілили й раненого тягли

---

[1]) Проф. Мих. Грушевскій, Очеркъ исторіи украинскаго народа. Изд. второе, дополненное. С.-Петербургъ, 1906, стор. 376.

[2]) Проф. Д. Дорошенко, Нарис історії України. Том II (Від половини XVII століття). Варшава, 1933, стор. 259 і дальші.

[3]) М. Голубець, Велика історія України від найдавніших часів до 1923 року. Зі вступом Дра Івана Крипякевича. Видав Іван Тиктор. Львів, 1935, стор. 556—558.

[4]) Я. Шульгин, Начерк Коліївщини. „Руська Історична Бібліотека", т. 20, Львів, 1898, стор. 9—10.

[5]) Крім давніших, пор. іще: І. Шпитковський, Мемуар ржищівського тринітара про Коліївщину, стор. 1; йогож, Мемуар Домініка Завроцького про Коліївщину, Львів, 1910, стор. 62—63, 83, пор. с. 48—52.

[6]) „Słychać było o nieukontentowaniu obywatelów małorosyjskich i kozaków siczowych, jeśliby tedy ci z chłopstwem ukrainskim bunt podnieść chcieli, mógłby samej Rosji być straszny i z pod władzy wybiwszy się mogliby jakową udzielną uformować prowincję". Пор. A. Gilewicz, Przygotowania do rewolucji chłopskiej w Polsce w latach 1767 — 1769. „Roczniki dziejów społecznych i gospodarczych". т. 1, Львів, 1931, стор. 25, у ноті 3.

[7]) Шпитковський, Мемуар Завроцького, ст. 73—74.

[8]) Факти наведені у цит. праці Шпитковського, стор. 42—45, а також у Т. Коструби, Гайдамацькі рухи XVIII ст. „Хліборобський Шлях", 1934, ч. 48.

[9]) Akta grodzkie i ziemskie, т. I. Львів. 1868, стор. 163 й д.

[10]) Переповідаємо за сучасною, найкращою василіянською реляцією, пор. о. Аристарх Крижановський, Василіянські записи й листи про Коліївщину. „Записки Наук. Т-ва ім. Шевч.", т. 57.

[11]) Про василіянські місії в тім часі пор. спомини Младановича в Мосціцького, Z dziejów hajdamaczyzny, cz. I, Варшава. 1905, с. 112—114; спомини Крушельницького, там само, ч. II, стор. 10; Fr. Rawita-Gawroński, Historja ruchów hajdamackich, т. II, 1901, стор. 22-23, 147-148.

щоб показав, де сховані монастирські „скарби". Потому тягнули його до своїх ватажків, але о. Костецький відмовився покинути монастир — бо тут йому належало жити, тут і вмирати. Тоді на порозі монастиря застрілили його й убитого покололи списами.

На місті діялися оргії морду. Сучасник занотував нам картину вбивства 20-літньої побожної дівчини латинського обряду, Вікторії Янкевичівної. Гайдамаки тягнули „перехрестити" її на схизму, але вона рішуче спротивилася — гидувала таким „рятунком". Вона просто заявила, що за св. католицьку віру готова на смерть. Бог приймив жертву її життя. Погибло там кілька тисяч людей.

А в той час московське військо, що стояло в Україні, розуміється, ні пальцем не кивнуло проти гайдамаків. Се було якраз те, чого потребувала Москва: нищення св. Унії. Апостат Мелхиседек Яворський свою „місію" виконав як того треба було Москві. [12])

Т. Коструба.

[12]) Дані про Мелхиседека Яворського у статті дра В. Щурата, Українські традиції про походження Костюшка. „Записки НТШ.", т. 131.

Нові видання

о. М. Каровець ЧСВВ.: **Велика реформа Чина Св. Василія В. 1882 р.** Частина третя. Видавництво ЧСВВ. в Жовкві. Книжка 158. Друкарня ОО. Василіян в Жовкві 1936. Сторін VIII+516+18. Формат 21.3×15 цм., в тексті 7 ілюстрацій.

Се найцікавіщий зі всіх трьох томів сеї дуже цінної історичної монографії Впр. о. М. Карівця. Тут у великім числі старанно зібраних голосів про реформу нашого Чина св. Василія В., від поважних до гумористично-сатиричних включно, видно як на долоні, який був тодішний духовий рівень провідної верстви нашої суспільности і як та провідна верства пожадала нашої руїни, думаючи, що бажає добра собі і свому народові... З тої точки погляду ся третя частина праці о. Карівця буде дуже пожиточна не лише для тих, що студіювати-муть історію Чина Св. Василія В. і нашої Церкви, але також для наших світських діячів, передовсім для тих, що хочуть бути активними політиками (хоч ціла та праця зовсім не писана з огляду на політику). Актуальність сеї дуже совісної, правдиво монашої праці в найлучшім того слова значінні особливо велика під сю пору, коли в ріжних областях бачимо у нас людей, які роблять неймовірну шкоду — в переконанні, що роблять добро. Історія часом повторяється... В праці о. М. Карівця мають наші люди правдиве зеркало: таксамо робили їх батьки. І так ми всі докотилися до того місця, де тепер мучимося. — А. Ч.

Каплуновка. Из воспоминаній † А. М. Заикиной. С предисловіем Вяч. Заикина. Изданіе В. М. Заикина. Львов 1936. Формат 14×20.3 цм. Ст. 16.

Теофіль Коструба: **Галицько-Волинський Літопис.** Частина перша. „Українська Бібліотека" ч. 43. Львів 1936. Вид. Іван Тиктор. Формат: 17.7×13 цм. Ст. 128. — Це справді один з найкращих творів, які залишила нам наша княжа держава, — як слушно написано у вступі до тої книжечки. Перекладчик мусів мати богато роботи заки переклав ту цінну працю. Можна тільки пожаліти, що такої праці не видано в нас бодай кількадесять літ тому. Добре булоб видати ще кілька таких перекладів з літератури нашої княжої доби. Тільки вінета на сім першім виданні вже занадто „модерна..." Такого вигляду обличча наші старі літописці чейже не могли мати. Образ стилізованого монаха-літописця, який дав на обгортці п. Едвард Козак, надається скорше до гумористичного видавництва, ніж до поважної книжки. — Книжка ся повинна бути в кождій українській бібліотеці. — А. Ч.

Księga radziecka miasta Drohobycza 1542 — 1563. Z papierów pośmiertnych ś.p. Stefana Sochaniewicza wydała Helena Polaczkówna. Z 1 mapą 2 tablicami. Lwów 1936. 25.7 × 18. Ст. + 156. „Zabytki Dziejowe". Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Tom IV. — Zeszyt 1. — Ціна 7 зл. (Головний склад у книгарні Губриновича й сина).

Відома, пильна й сумлінна дослідниця старини п. Полячківна видала новий твір, дуже цінний для історії всього Дрогобича. У вступі говорить про історичні досліди польських і українських авторів про місто Дрогобич, про його архівні памятки й т. д. У великій передмові (ст. XI—C) з історичним артизмом авторка описує Дрогобич — столицю староства. Зокрема зупиняється й говорить нам про межі староства, його комунікацію, топографію міста й передмість, про оборонні забудовання й святині ріжних обрядів, про заснування міста, його торги, про дрогобицьких старостів, про жупи й жупниці, людність, про звязки з Краковом і краківським університетом, про побут В. Гербеста в Дрогобичі й про культурні набутки міста Дрогобича в 15 і 16 ст. Опісля описує нам книгу радних міста Дрогобича, що походить з кінця 18 ст. і сьогодні переховується в Архіві Державнім у Львові. По передмові подає список використаних жерел і великої бібліографії. По цім маємо напечатаний повний текст Księg'и radzieck'ої міста Дрогобича (ст. 1 — 117). Книжку закінчують: 1) індекс назв, осіб і місцевостей, 2) індекс річевий і 3) список канцелярійних форм Incipit і врешті résumé в французькій мові. Це зразок для наших авторів, як подібні праці видавати. Для нас Українців цінні відомості подає авторка в своїй передмові (ст. XXI — XXV) про наші церкви в Дрогобичі. Вияснення щодо дат повстання дрогобицьких церков завдячує авторка — як це вона зокрема зазначує (ст. XXII) — о. Р. Луканеві ЧСВВ., що подав їй також деяку бібліографію (особливо українську) міста Дрогобича.

По сто тисяч

для Лодзі, Ченстохови й Полоцька.

Дня 17 с. м. скінчилося тягнення третьої кляси тридцять шестої Державної Льотерії. Три головні виграні, по сто тисяч злотих кожда, впали сим разом у трьох провінціяльних містах. Притім доля була особливо ласкава для тих, про котрих довго забувала.

Отже прим. між власниками поодиноких чвертьок ч. 54355 є пп. І. Форбер, робітник, котрого теперішні заробітки є 3 зл. денно, та Йосиф Власяк, безробітний, — оба замешкалі в Ченстохові. Дві чвертки ч. 180133 се власність пань: Олени К., домашньої робітниці, і Стефанії Р., учительки.

Третя сотка тисяч впала на ч. 47843. Власники сего числа се мешканці Лодзі.

Незабаром, бо вже 9-го вересня, зачнеться тягнення четвертої кляси. Як відомо, головна виграна тої кляси є міліон злотих, та крім того, не числячи менших, є ще такі великі виграні: три по сто тисяч зл., чотири по сімдесять пять тисяч зл., девять по пятьдесять тисяч зл., сімнацять постійних щоденних виграних по двацятьпять тисяч зл. і т. д.

При нагоді пригадуємо, що 27 с. м. відбудеться додаткове повакаційне тягнення зпоміж тих чисел, що остали в колі по закінченні тягнення четвертої кляси тридцять пятої Льотерії і котрим в сім тягненні не признано серійних виграних.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ҐДАНСЬКИЙ СЕНАТ рішив спровадити до Ґданська військові відділи зі Східної Прусії. Вони мають вишколювати гітлерівську молодь.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ виголосив промову в м. Райхенберґу. В ній заявив, що Чехословаччина полагодить меншостеві справи своїми власними методами і не допустить, щоб котрась европейська держава мішалася до меншостевих справ Чехословаччини.

ОСІННА СЕСІЯ МАЛОЇ АНТАНТИ визначена на половину вересня с. р. Вона відбудеться в Братиславі.

В МОСКВІ відбувається процес проти Зіновєва, Каменева і ин. Прокуратор домагається кари смерти для обвинуваченых.

СОВІТСЬКИЙ ЛІТАК кружляв над естонською територією і осів недалеко Нарви. Коли естонський поліцай зближався до літака, літак взнісся і відлетів. Притім обстрілював пограничну сторожу.

ЗЇЗД АВСТРІЙСЬКИХ ЕМІҐРАНТІВ відбудеться незабаром в Берні на Моравії. Провідник орґанізаційного комітету зїзду одержав 175.000 фр. на орґанізацію зїзду від французького „народного фронту". На зїзді радитимуть, як боротися з австрійським правительством.

КОМАНДА НІМЕЦЬКОЇ ВОЄННОЇ ФЛЬОТИ рішила змінити склад ескадр на еспанських водах. Команду над тими ескадрами обняв адмірал Бем.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР внутрішних справ приказав виселити з Франції еспанського військового аташе полк. Бараса за те, що той не хотів співпрацювати при доставі французької зброї мадридському правительству. Французька преса називає се грубим нарушенням невтральности.

ВЕЛИКІ МАНЕВРИ ФРАНЦУЗЬКОЇ АРМІЇ відбудуться на початку вересня с. р. в північно-східній части Франції. Підчас тих маневрів будуть випробовувати співділання летунства з іншими родами технічної зброї.

ВЕЛИКА ҐРУПА ФРАНЦУЗЬКИХ ОФІЦИРІВ виїхала на днях до Ленінґраду. Ціль подорожі се особистий контакт офіцирів двох союзних армій.

ІТАЛІЙСЬКИЙ МАРШАЛ Бальбо був на днях у Стокгольмі. Звідтам відлетів до Фінляндії, де відбув нараду з фінляндськими правительственними кругами.

ІТАЛІЙСЬКИЙ КОНСУЛЬ мусів опустити еспанське місто Маляґу, бо ліві грозили йому побиттям за те, що він улекшив утечу родині еспанського ґенерала Ляна.

МАРКСІВСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО в Еспанії загрозило, що розвяже всі монаші чини і релігійні товариства, оскільки їм докажуть участь в повстанню.

ЕСПАНСЬКІ ПОВСТАНЦІ підпалили запаси мазуну в м. Порто Ґалєте. Недалеко пожару перебувало кількасот увязнених заручників. З них 300 згоріло живцем і богато тяжко попеклося.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило вивозити зброю й амуніцію до Еспанії.

КОМУНІСТИЧНИЙ ЗАГОВІР викрили еквадорські поліційні власти в столиці Еквадору. Комуністична революція мала вибухнути в половині с. м. Провідником заговору був полк. Лярреа Альба.

ПРАВИТЕЛЬСТВО УРУҐВАЮ звернулося до правительств всіх американських держав, щоб вони посередничили в справі горожанської війни в Еспанії.

В ПАЛЕСТИНІ були нові заворушення і напади. Невідомі справники замордували жидівського бурмистра м. Геброну. В м. Сафед Араби напали на жидівську дільницю і вбили кількох Жидів.

НОВИНКИ

Страйк кравецьких челядників вибухнув у Львові.

Ст. Невядомский, відомий польський композитор, помер у Львові.

Цукроварню „Поділля" побудують в Березовиці Великій коло Тернополя.

В Бережанах арештували директора суспільної обезпечальні Владислава Янковского.

В Станиславові панує пошесть червінки.

Будову водної електрівні докінчують в Бучачі.

В Олеші, пов. Товмач, посвячено площу Т. Ш. Л. під будову „косцюлка".

В Коломиї арештовано інкасента суспільної обезпечальні Осія Францоза у звязку з викритими надужиттями.

Згоріло 70 овець підчас пожежі полонини в Яблониці.

В Татарові у Пруті втопився студент варшавської політехніки Г. Трояновский.

В Чернелиці (Городенщина) припинили в урядуванні війта Казимира Старчевского, що спроневірив 300 зл. з дорогових оплат.

В Перемишлі підчас земних робіт відкрили останки старої брами міста, що відмежовувала місто Перемишль від львівського передмістя.

На 7 літ вязниці засудив окружний суд у Рівнім Артима Гавлишина зі Шпанова за приналежність до ОУН.

Рівенське повітове староство закрило українську кооперативу в Межиріччі.

Міністр освіти звільнив Юзефа Питляковского з обовязків куратора варшавської шкільної округи.

Обікрали костел. У Слоціні пов. Рящів злодії обікрали костел. Шкоди є на кільканацять тисяч зл.

1.000 зл. кари за ношення ряси. Староство в Маримонті покарало „священика" „Польського Національного Костела" гривною 1.000 зл. за те, що він носив священичу рясу та намагався посвятити хрест, посвящений уже католиками.

Туристично-санаторійно-літнискову виставу відкрито на днях у Кракові в будинку гірничої академії.

Міністерство комунікації Польщі заборонило продавати неморальні книжки й часописи на зелізничих двірцях.

Літературна аґенція повстала в Варшаві як орґан Професійного Союзу Польських Письменників.

До зелізничої катастрофи дійшло у Вильні. Паровіз без прислуги вїхав на підміський поїзд зі скорістю 40 — 50 км. на годину. Машиніст і паляч підміського поїзду погибли на місці. Кільканацять осіб ранених.

В Березі Картузькій перебуває тепер 253 осіб. Се переважно комуністи.

В Лодзі згоріла фабрика вовни. Шкоди є понад 200.000 зл.

Вистава далії відбудеться у Празі при кінці с. м. Орґанізаційний комітет постановив назвати 20 найгарніших родів далії назвищами визначних осіб Малої Антанти.

Гумор. — Оля показує своїй приятельці Марійці нову шовкову сукню і каже: „Яке се дивне, коли взяти під увагу, що все те походить від такого маленького й нужденного червачка." — На те Марійка: „Ти не повинна з такою погордою говорити про свого чоловіка."

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Дивні скоки перуна. В селі Бочкові на чехословацько-ромунській границі підчас бурі ударив перун у вежу гр.-катол. церкви. По перунозводі перун злетів до ріки Тиси і перескочивши на ромунський бік ударив у римо-катол. костел. Ні одна ні друга святиня не потерпіла шкоди. Сей припадок викликав серед населення велике враження.

Міжнародний курс публичної гігієни орґанізує союз чехословацьких шпиталів в Празі від 29 серпня до 6 вересня. Викладатимуть визначні лікарі чеські й закордонні.

Конґрес есперантистів відбувся на днях у Відні. Підчас конґресу відіграли по есперантськи відому віденську оперетку „Корчма під білим конем".

Память першої жертви світової війни звеличали Німці тим, що невеличке горішно-шлеське село назвали „Ґрунсруге", т. зн. „Спокій Ґрунса". На місцевім цвинтарі є могила добровольця Ґрунса, що перший впав на німецько-російськім фронті.

Диктатура пшениці у Франції. Анґлійська преса широко обговорює утворення у Франції збіжевого уряду, що творить формальну диктатуру на збіжевім ринку. На чолі збіжевого уряду стоїть Центральна Рада, зложена з представників рільників-продуцентів, млинарів, пекарів, купців і консументів. Рада устійнює ціни пшениці, муки і хліба.

У Франції, в замку Вілляр коло містечка Орсінес, невідомі справники убили адютанта полковника де Ля Рока. Здогадуються, що вбивства доконали комуністи.

Над Швайцарією перейшли сильні бурі з дощами. Вони знищили землеплоди та спричинили вилив рік.

Італійські учені винайшли спосіб консервування крови. Сей винахід матиме велике значіння для трансфузії крови.

Коло берегів Ісляндії затонуло рибацьке судно „Ервін" з залогою зложеною з 18 осіб.

В Канаді чимраз частіше лучаються випадки підпалів католицьких церков. Власти переконані, що існує якась тайна орґанізація, котра поставила собі за ціль нищення католицьких церков.

Гумор. — Щось ваша жінка дуже кепсько виглядає. — Бо мала нервове потрясення. — Та від чого? — Пішла до дешевого склепу, пробувати літні капелюхи по 95 сотиків; як пробувала їх, то відложила свій дорогий велюровий капелюх — і склепова панна продала його за 95 сотиків.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·32—5.29, дол. канадійські 5.28—5.31.

Німецька марка 1.38 — 1.33, фр. франки 34.90, шв. франки 173.64 — 172.80, фунти стерлінґи 26.84 — 26.68, австр. шілінґи 99.00 — 98.00 чеські корони 19·70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 20. серпня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.15 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.20 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 20. VIII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури І. кл.	0.90 зол.
Товщеві качки І. кл.	0.90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Такі то дівчата.
КОПЕРНИК: Геройський форт Дуомон.
ПАЛЯС: Тайна п-ни Брінкс.
СТИЛЕВЕ: Цирк Саран.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоґи „Французька маса"
Віск комбінований до підлоґи
Вазелїну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

Сестри Милосердя
ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Ґолуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 27 серпня 1936. Ч. 65 (964)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городзіцких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Криваві заворушення на Великій Україні.

Німецьке Інформаційне Бюро звідомляє з Одесси: Зголодніла товпа робітників і селян напала в Полтаві на військові магазини і розграбила харчеві запаси. Коли начальник магазину візвав військо, вивязався правдивий бій між жовнірами й товпою. В бою вбито 23 робітників і селян та ранено поверх 50. Поважні заворушення на подібнім тлі відбулися також в околицях Конотопу, де військові власти зареквірували все збіжжа, полишаючи населення без засобів до життя. Також в інших місцевостях були голодові заворушення.

Арештування на совітській Білорусі.

Совітські власти на Білорусі викрили широкорозгалужену троцківсько-зіновєвську організацію. Вона мала діставати інструкції від Троцького. В Мінську ГПУ перевело численні ревізії й увязнило А. Розенблюма, редактора партійного органу „Звєзда", Арадієва, управителя шкільної округи, секретарку партійного комітету в Мінську Ростовську, управителя державної друкарні Розенбавма і управителів державного білоруського видавництва Мілова й Жукова.

Смерть комуністичної партії заповідає Троцький.

На вістку про самовбивство старого большевицького ветерана Томського Троцький заявив представникам преси: „Томський се одна з найвизначніших постатей, що їх видав пролєтаріят за останних 30 літ. Його смерть і московський процес мають велике політичне значіння. Се смерть компартії.

Чехословаччина бажає порозуміння з Німеччиною.

Чеський президент Бенеш виголосив недавно промову в Зелізнім Броді. В ній сказав м. ін.: Чехословаччина цікавиться французько-німецьким порозумінням. Неприязнь між Німеччиною і Чехословаччиною се не є ніяке фаталістичне призначення. Між тими двома державами можлива мирна співпраця. Чеська політика орієнтується на зах. Европу, та се не перешкоджує Чехам порозумітися з Німеччиною. Після заяви канцлера Гітлєра з м. року переговори між Чехословаччиною й Німеччиною се річ льогічна і природна.

Франція не має приятелів в Европі.

Французький публіцист Ґ. Мартен оповістив статтю про положення Франції. В ній пише м. ін.: Франція не має тепер ні одної правдивої приязні в Европі. Англія після абісинської справи може прилучитися до французького становища тільки тоді, коли сего вимагатимуть британські інтереси. Бельґія старається провадити свою власну закордонну політику, Мала Антанта розбита і догоряє, бо Югославія звертається тепер радше до Анґлії ніж до Франції. Чехословаччина окружена. Щодо союзу з СССР, то з него більше скористав СССР, ніж Франція. Рвуться вузли приязни, що лучать Францію з іншими державами. Тому Франція повинна провадити енергійну і плянову закордонну політику.

Перед рішаючим наступом повстанців на Мадрид.

Повстанча радіостація в м. Ля Коруна звідомляє, що команда повстанчих військ горячково приготовляється до остаточного наступу на Мадрид. Літаки повстанців бомбардували правительственні склади амуніції в околицях Ґвадарами. Ґен. Моля переводить перегляд військ, що оперують у тім районі. На летовищі в Саляманці осіло 15 бомбардових воєнних літаків. Вони мають взяти участь в наступі на Мадрид. „Ле Матен" пише, що всі морські одиниці, що дотепер були в розпорядимости мадридського правительства, перейшли на сторону повстанців. З Касаблянки звідомляють, що повстанчі транспортові літаки перевозять щоденно з Марокка до Еспанії по 800 вояків. В Марокку повстанці формують дві бриґади піхоти з місцевих Арабів.

Хрестоносний похід до Еспанії.

Провідник ірляндських фашистів ґен. О'Даффі заявив, що він готов зорґанізувати бриґаду добровольців на хрестоносний похід до Еспанії. Сей почин стрінувсяб з прихильністю всего християнського світу. Ґен. О'Даффі, що говорив недавно з представником еспанських повстанців, додав, що повстанці потребують передовсім лікарської допомоги. О'Даффі задумує утворити національний комітет для зорґанізування санітарних одиниць.

Архитвори літератури в пуделку з сірників.

Проф. Тіхонов винайшов новий спосіб переховування рукописів, перводруків і взагалі цінних творів письменства. Сторінку даного твору фотоґрафують малим, але дуже прецизійним фотоґрафічним апаратом. Той апарат поменшує напр. ґазетну сторінку на 0.85 кв. цм. Поодинокі сфотоґрафовані сторінки переноситься на фільмову ленту. Відтак вклеюється ту ленту між дві скляні плити. Коли треба відчитати такий рукопис чи книжку, закладається його в проєкційний апарат і відчитується побільшений текст на екрані. Твори Шекспіра або Ґетого, законсервовані в той спосіб, можна змістити в пуделку з сірників.

Школа запарювання чаю.

В Пекіні відкрили недавно школу приладжування чаю. Вона має величезне поводження. Учителі, що викладають у тій школі, мають глибоке знання „чайного мистецтва" і вміють відріжнити по запаху 620 родів чаю, уживаних в Китаю. Ті учителі вчать своїх учеників не лиш як запарювати чай, але також як його пити. Школа запарювання чаю міститься у спеціяльно урядженім домі.

Господарські знаряди, паша, збіжжа й святочна одіж це велике майно кождого господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

Наддніпрянці й Галичани

Що і як пише п. Доценко про „брата-галичанина" й інші йому немилі справи.)*

Якжеж виглядає обєктивність Доценка-історика в самому тексті його писань? Приглянемося з сеї точки погляду наперед „Літописові", властиво його першому томові,[1]) бо там якраз п. Доценко відводить порівнуючи досить місця Галичанам.

Автор „Літопису" звертає спершу увагу на відмінний спосіб думання обох віток української нації — Галичан і Наддніпрянців (с. 40).[2]) Дальше п. Доценко розвиває свою думку, накреслюючи „характеристику" Галичан. Отже в порівнанні з ініціятивними, сміливої думки Наддніпрянцями, Галичани виявляють брак ініціятиви, „вузько-урядничий масштаб у роботі", і то в роботі „на приказ". Але, каже далі обєктивний історик Доценко, „найяснішого пана" не стало, Галичани не знали, кого слухати — й тому „топталися на місці". Правда, можна дечого й Наддніпрянцям навчитися в Галичан: се вирахованість, пляновість у роботі — й цю прикмету п. Доценко називає чомусь „ж и д і в с ь к о ю!" (с. 79). Але сього ще замало для п. історика й він притягає собі допомочі ще й Михайла Грушевського, що подібно оцінював Галичан. На основі цитованого уступу з Грушевського,[3]) приходять ще такі доповнення до характеристики Галичан — сим разом галицької політики: „д і д і в с ь к е вбожество, просто орґанічна відраза до прінціпіяльности й характерности, витривалости й консеквенції..." „Галицьке життя вражає своїм так би сказати — філістерським характером..." „Роджений для повзання літати не може..." Брак героїзму, відваги, ризикантства — ось якими словами „характеризує" наш історик (очевидно — „найбільший!") Галичан, серед яких мав змогу зробитися найбільшим (з огляду на широкі можливості, які він знайшов якраз у Галичині).[4])

Коли хтось зверне увагу на сильні вислови сеї не характеристики, але вже

---

*) Гл. „Нова Зоря" ч. 61 і 63.

[1]) Першому фактично, в нумерації автора — т. II, кн. 4.

[2]) Доценко, здається, причисляє волиняків і холмщаків до „Наддніпрянців" — хіба з огляду на православя накинене їм Москвою в XIX ст., бо ментальність їх ближча до галицької (традиція, характер і т. д.).

[3]) М. Грушевський, Наша політика. Львів, 1911.

[4]) Грушевський часто забував, що створення катедри історії України на львівськім університеті — це заслуга Галичанина Ол. Барвінського, якого потому Грушевський при кождій нагоді лаяв за „нову еру"...

просто звичайної карикатури галицької вдачі, — то дійсно може захопитися словами-поняттями про „лицарських, ініціятивних, сміливих" і т. д. Наддніпрянців. Та подивімся, що направду, без „прикраси моцними словами", означають вичислені прикмети Галичан. Коли викинути означення, дані пп. Доценком і Грушевським, а додати ще дещо з характеристики Галичан у Грушевського, то вийде, що Галичани відзначаються такими прикметами: акуратністю навіть у дрібній праці, послухом владі, пляновістю і солідністю, неохотою до „прінціпіяльних" скоків і довгих дискусій, політичним реалізмом та доцінюванням дрібної, органічної праці.

До того Грушевський у згадуваній статті подає ще такі прикмети Галичан: витривалість, національна свідомість, культурні традиції, консерватизм, „незвичайна енергія відродження, розвою й поступу", „національна карність, якої не знає інша Україна" й т. д. (с. 100 — 101). Як бачимо з цього, то найгірший ворог признавби (й направду нераз признавав) великі цінності Галичини й Галичан для державного будівництва — не хоче сього зробити лише самозакоханий Наддніпрянець, байдуже, чи він назве себе обєктивним, чи ні.

Не маємо на меті в отсій статті займатися подібною характеристикою Наддніпрянців, щоб виказати, оскільки — проти їх думки про себе — вони нижчі від Галичан. Згадаємо лише деякі загально відомі й відповідно вже оцінені факти. Ось Грушевський вже після написання тієї статті, що вивищала Наддніпрянців і мала принизити Галичан, як відомо, провадив з загально відомими наслідками політику — і ризикантську і сміливу й лицарсько-героїчну й відповідальну й яку ще там хочете — в Центральній Раді 1917—1918 рр..... Інші прінціпіялісти без „жидівського росчоту" — уенерівці—провадили знову „сміливу й відвічальну політику" в 1918—1919 рр. Не потребуємо знову далеко шукати, бо в книжці п. Доценка знайдемо обильний матеріял до характеристики тієї „прінціпіяльної й відвічальної" політики. Ось дещо: міністр фінансів Мартос тримав у себе людей, що не мали поняття про фінанси, а дійсних знавців викидав (с. 42); сам Петлюра грошевими справами не цікавився, що, як признає п. Доценко, „на цілу нашу політичну майбутність вплинуло катастрофально" (с. 80); армія (навіть наддніпрянська!) не діставала потрібних грошей, зате діставали „дипльоматичні місії", всякі пройдисвіти, що мали формувати „окремі загони" й т. п. (с. 143—144 й на ін. місцях). Члени Високої Директорії займалися... автами й жінками (Макаренко і Швець — так пише п. Доценко на сторонах 104, 313, 319), в армії не було фахових, ані національно свідомих старшин.[5]) Коротко сказати — „влада була безвладною". Зрозумів добре таке положення Гол. Отаман Петлюра, коли сказав 4 листопада на нараді уряду й військових властей такі слова: „Я мушу тут сказати, що історична доля поклала на нас тяжкий тягар, тяжкі завдання, яких ми не в силі були виконати" (с. 272). Ось епільог „ініціятиви і сміливости", що „з почуттям відвічальности" — повалили Гетьмана, щоб довести українську політику до абсурду, а наш край до руїни.[6])

А про характер і розсудок Галичан свідчать такі факти:

Галичани в той час з „жидівським вирахуванням", „на приказ" — відкинули большевиків, помогли здобути Київ, заводили освіту, ширили національну свідомість, зєднували собі симпатії східно-українського селянина як „тверде військо", пошану в ворогів і — подив цілого світа. В результаті одержали як заплату — наклеймлення „зрадниками" в працях „обєктивного" пана історика Доценка...

Здається, що наведеного досить, щоб переконатися вже не про сторонничість, — її можнаб якщо не оправдати, то бодай зрозуміти, — але про злобу людини, що претендує на історика. Про злобу свідчить і характеристика окремих діячів: Диктатора Петрушевича („вихований на політиканстві та інтриґах (!) віденських каварень", с. 103; „найменше (!) його обходила державна справа — народ — аби йому було добре", с. 361); ґенерала Тарнавського („був чоловіком без своєї власної думки і прінціпів (!)... це були плоди цісарської австрійської школи, яка навчала людей інтриґам та прививала їм „тупоуміє", с. 295); дра О. Назарука (робить „невмирущі руйнацько-інтриґантські заходи", с. 78; [які?]; має „пляни викопання прірви між наддніпрянцями й галичанами", с. 141; ще „соковитіше" на с. 314)[7]) і ін. Про те саме свідчать інсінуації: що УГА перейшла Збруч уже з готовим наміром (!) перейти до Денікіна (с. 285); що Галичани хотіли видати[8]) Петлюру большевикам і таким коштом з ними порозумітися (с. 289); що німецькі старшини тому служили в УГА, щоб відбудувати Росію, корисну для Німеччини (с. 295-6) — і т. п. „сміливі й героїчні" помисли. В п. Доценка склалася з того приводу навіть своєрідна „історіософія" галицько-наддніпрянських відносин: переходячи до Денікіна Галичани, мовляв, „виконали брудне діло своїх прадідів — як в старовину Галич і Суздаль ішли разом руйнувати Київ, так і тепер це сталося" (с. 355).

Се, очевидно, така сама правда, обєктивність і поражаюче своєю винахідчивістю „відкриття" як і вище подана „характеристика" — карикатура сучасної Галичини. Бо якби п. історик Доценко потрудився взяти до рук староукраїнський літопис, то побачивби, що то якраз з запалом нищили Київ „наддніпрянські" чернигівці...[9]) А в 1203 році, як Роман Мстиславович панував у Києві, той Київ нещадно знищив у союзі з Половцями таки Київський Князь Рюрик з „наддніпрянцями", а Галичани й Волинці боронили матір городів українських перед тими варварами. Але до того треба знати таки історію — бо сама „історіософія" не поможе навіть обєктивному історикові...

Аж несмачно вже стає від наводження дальших доказів сторонничости і просто злоби в творах п. Доценка. Та ще додамо, що автор „Літопису" не менше „обєктивний" і супроти Української Держави 1918 року (Гетьманщини, гл. с. 171, 236 і ін.). На маргінесі зазначимо, що п. Доценко популяризує свій погляд на Українську Державу як якесь страшило і заговір проти... української самостійности й устно, нпр. у викладі в Великім Лузі у Львові... Як читачі звернуть увагу на „обєктивність" п. Доценка в відношенні до Галичан, то зуміють оцінити й його відношення до Української Держави. Вона остане назавжди памяткою творчого державного зусилля України, яке повалили саме „демократи" уенерівського типу, щоб врешті дійти до переконання, що піднялися задачі, яка перевищає їх сили. Слушне переконання, — але українські консерватисти мали його вже тоді, коли підготовляли акт 29 квітня 1918 р. Їх тоді „демократи" не послухали й не піддержали. Зате взяли на себе перед історією цілу вину за теперішнє положення України. Хотілиб звалити її на чиїсь плечі. В моїх „зрадах" шукають оправдання для них „історики". Але правдива, дійсно обєктивна історія для них оправдання не має.

А твори в роді „Літопису" й „Зимового походу" Доценка роблять свою роботу: відштовхують дорешти Галичан від уенерівської концепції, але не від тієї ідеї, якою одушевлена була Галицька Армія в Великій Україні. Для сього патріотизм Галичан засильний, а „обєктивні" твори — заслабі.

Теофіль Костоуба.

Примітка Ред. „Н. Зорі": До того слід додати ще кілька слів про те, які можуть і мусять бути наслідки того, коли автора таких обидливих видумок на Галичан і їх армію держиться якраз в Галичині й уважається за представника Наддніпрянців між Галичанами! Отже наслідки такої „політики" можуть і мусять бути такі: 1) Чужі учені, що нераз дуже уважно читають все, що появляється з претенсіями на історію чи хочби тільки на історичний матеріял, цілковито тратять всякий респект перед людьми, які такого „історика" висилають як свого представника якраз між тих, котрих він так безпідставно ображує й карикатуруе! Таж навіть якби такий чоловік був геній, то й тоді думаючі Наддніпрянці не моглиб його держати як свого представника між Галичанами, котрим він навіть предків їх спаскудив, хоч зовсім не знає історії тих предків. 2) Держання такого представника Наддніпрянців між Галичанами, на галицькій землі, очевидно не може причинятися до навязування щирих взаємин між тими обома вітками українського народу, але мусить обурювати й відштовхувати якраз чесніших і вартніших Галичан. 3) Також всі ті Наддніпрянці, що не затратили такту й живуть між Галичанами, не можуть мати звязку з таким злобним карикатуристом Галичини й Галичан, коли хочуть тут справді чесно жити з Галичанами й не викликати між ними дуже негативних почувань до себе. Отсі елементарні правди такі відомі всім культурним народам, що аж ніяково їх проголошувати, — та в нас ще треба й про такі речі писати.

---

[5]) Це признає сам п. Доценко (с. 32). Дотого цитує ухвали катеринославського зїзду з 5 й 6 вересня 1919, що це стверджує (с. 213, пор. с. 221 і 266). Те саме закидали Гетьманщині — а тепер самі в собі мали!

[6]) Ґен. Сальський ствердив, що „народня" республика в „народі" не знаходила прихильности (с. 272). Такі прояви доводять „ходячих за народом" уенерівців до вислову, що народ — юрба (Доценко на ст. 358). Ця погорда походить з розчарування тих, що вимагають від народу того, до чого він не здібний, а потому той народ ганьблять. Сумна доля „демократичної" доктрини, її ісповідників і народу в „народній" республиці!

[7]) До того треба ще знати, що Петлюра вже програвши справу Великої України і сидячи в Варшаві, присилав до дра Назарука до Відня спеціяльного післанця з предложенням співробітничання, а коли др Назарук рішуче відмовив, тоді розпочалося вже безоглядне шкалювання навіть у „грубих книжках". До того часу відбувалися „наскоки" тільки в скороминаючій пресі Вітика в Камянци і т. п. Як знаряддя до того ужито тих, що „достойні" бути знаряддям. — Ред.

[8]) Як відомо з історії повстань, видавання вождів неприятелеві було колись доволі частеньке в наддніпрянських рухах. Так нпр. 1596 року видали Наливайка, Шаулу і ще кількох інших. Отже Доценко думає, що й Галичани такі самі. Та він очевидно основно помиляється: Галичани могли (й навіть повинні були) увязнити Петлюру, та Галичани занадто шанували себе самих, щоб якогонебудь Українця видавати в неукраїнські руки. — Ред. „Н. Зорі".

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали"

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу", які завдання читалень „Скали" і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.

[9]) Оскільки йде про руїну Києва в 1169 р., то якраз тоді Галичан не було між коаліцією Князів і військ, що руйнували Київ. (Пор. Лѣтопись по Іпатскому списку, Спб. 1871, стор. 372—373). Були там натомість ріжної масти „Наддніпрянці". Столицю боронив тоді Мстислав Ізяславович, волинський Князь, але проти тієї московсько - „наддніпрянської" коаліції Києва не міг оборонити. Як бачимо, „історіософію" легко складати— лише треба... змінити факти: правда виглядає якраз навпаки як її представляє Доценко.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Рожеві надії й чорна дійсність

Часопис „Жінка" в 15—16 чч. з с. р. приніс під повисшим заголовком отсю статтю:

В половині липня с. р. Українська Парляментарна Репрезентація зробила галицькому громадянству велику несподіванку комунікатом, в якому просто з розброюючою щирістю признається до повної невдачі своєї цілорічної політики. Несподіванка лежить не в тому, немовби комунікат приносив якісь ревеляційні новини. Він стверджує те, що всі ми прекрасно знаємо, про що цвірінькають усі горобці не тільки на дахах міських камяниць, але й на сільських стріхах: Що з шумно проголошеної „нормалізації" нічого не вийшло, що положення українського народу в нічому не поправилося, а на деяких ділянках значно погіршало, — словом, що „нова політика", започаткована перед роком УНДО'м, не дала найменшого успіху.

Але хоч комунікат УПР говорить тільки загально відомі речі, то проте він має всі познаки політичної сензації і то сензації першої кляси. Річ у тому, що подані вгорі факти сконстатували саме посли і сенатори УНДА, отже автори „нового курсу".

Значить — прозріли? Цілий рік манили їх пустими надіями, а вони зі свого боку — громадянство, але вкінці прийшло протверезіння. Ну і тепер УПР з цілою мужністю стверджує, що помилилася, що поставила на фальшиву карту, — програла й годі!

Читаєте цей комунікат і думаєте: Коли посли прийшли врешті до переконання, що шлях, на який вони ступили перед роком, неправильний(а треба памятати, що єдиним мірилом правильности опортуністичної, угодовецької політики це її матеріяльні успіхи), вони витягнуть тепер з своєї помилки консеквенції та дадуть громадянству експіяцію за всі шкоди заподіяні національній справі. Мабуть зложать мандати і відійдуть від політики, яку загнали в таку слізну вулицю? А може ні, резигнація з мандатів се недоцільна жертва і зарадикальний засіб. Вони певно потягнуть до відповідальности тих двохтрьох зпоміж себе, які були безпосередніми спричинниками фатальної тактики, усунуть їх від проводу і всякого впливу на політику та перейдуть тепер до гострої опозиції...

Такі думки шибають вам по голові, коли читаєте комунікат. Та ні, ви помиляєтесь. Дочитуєте його до кінця і довідуєтесь, що УПР, як висновок своєї помилкової, невдачної політики, рішила... вислати до Варшави нову делегацію, щоби „представити центральній владі цей фактичний стан відносин та домагатися..."

Тут кінчаються межі вашого розуміння, ви протираєте чоло і стверджуєте, що або в вас, або в них — не все в порядку. Де тут льогіка? Коли посли самі переконалися і признають, що їх політика зла, чому її не змінять? А коли не мають наміру її змінити, то пощо переводять прилюдне самообвинувачення, пощо підривають останки довіря і пошани до себе серед громадянства? Де на світі знайдете других політиків, які після публичної заяви про свої помилки не завертають з фальшивої дороги?

На всі ті запити даремне шукаєте відповіді.

Треба ще завважити, що песимізм комунікату УПР — се не відірваний припадковий факт. Від якогось часу пресові орґани УНДА („Діло" і „Свобода") настроєні гірше ніж на мінорний тон. Вони переповнені тривожними вістями, що — мовляв — „факти не виправдали надій". Про „нормалізацію" інакше там уже не пишуть, як у лапках: подиву гідна автоіронія! І передові статті і звідомлення з місць і промови послів на вічах стверджують згідно, що „витягнена до Поляків українська рука повисла наразі у воздусі". Одначе ціла траґіфарса лежить у тому, що та рука, яка „повисла у воздусі", не цофається з гідністю; вона баламкає далі в порожнечі мов рука прошака, що даремне чекає милостині: вид гідний спожалїння і погорди!

Найбільш повчальна лектура в українській пресі під теперішній час — се звідомлення з посольських віч. Бо з них ви довідуєтесь не тільки, що думає, що говорить і що робить політичний „провід", але теж, як на це реаґують „виборці", себто маса, нарід. І ось від якогось часу офіційні орґани УНДА і його парляментарної репрезентації у звідомленнях з місць стверджують, що виборці невдоволені з політики своїх послів. На посольських вічах і політичних нарадах роздаються голоси гострої критики цієї політики. Але разом з тим читаєте, що кожде віче кінчиться „одноголосним ухваленням довіря і признання УПР", себто одобренням її тактики.

Тут ви знову не розумієте льогіки такої поведінки. Як же се так? Невдоволені, критикують, не погоджуються і водночас — „ухвалюють признання"? Щось тут не в порядку.

Але не упрощуйте собі справи. Не маніть себе надією, що пресові звіти невірні. Навпаки, можете бути переконані, що так воно справді й є: люди нарікають, мають свої застереження, навіть осуджують, але... резолюції були приняті одноголосно. Причина до занепокоення богато глибша.

Тут сходимо на тему незвичайно складну і болючу, на тему психічного, або радше морального стану нашого громадянства. (Коли говоримо „громадянство", то маємо очевидно на думці чоловіків, керманичів громадянсько-політичного життя, носіїв політичної думки; ми, жінки, тут ще не рахуємось...)

Отож аналіза психічного стану мужеської частини нашої передової, інтеліґентської верстви дає привід до дуже сумних рефлєксій. Історія усіх недержавних народів знає такі факти, що політичний провід сходить на манівці. Але мабуть не було ще прецедензу, щоби політика якоїсь нації робила оборот на повних 180° і загал приймав це без ніякої реакції, без захоплення, але й без святого обурення, без апробати, або й без осуду. Цілий минулий рік, коли в галицькій політиці зайшли такі переломові зміни, засадничого характеру, наша еліта стояла з боку і чекала, що з цього вийде. Тих, котрі щиро вірили в правильність і успішність угоди та котрі мужно такої концепції боронили, було обмаль. Одначе і тих, що малиби відвагу їй протиставитись, ви не стрічали. Величезна більшість проголосила „невтральність", не заявлялась ні „за", ні „проти" та заняла до нової політики „вижидаюче становище", бажаючи їй в душі невдачі або успіху, залежно від того, чи сподівалася для себе якої користи, чи ні. Тих, котрі чекають і котрі ще вірять, сьогодні щораз менше, мабуть їх уже зовсім нема; „вижидаюче становище" змінилося на розчарування і повний скептицизм. Але резолюції з одобренням дотеперішньої політики ухвалюють ще далі одноголосно...

Поспитайте, як реаґувало громадянство на відомі заяви складані в соймі (зокрема при бюджеті міністерства військових справ)? Зовсім не реаґувало! Яка була реакція між членами партії на зломання програмових засад партії? Ніяка! І ось цей брак всякої реакції на такі речі — се є те, що вас переймає жахом. Бо причиною цього браку реакції є з одного боку нечуваний брак цивільної відваги і з другого боку безприкладне інтелєктуальне лінивство. Не можна очевидно вважати відповідною формою реакції що злорадну втіху наших громадян, що угода „провалилася", ні їх згірдливе легковаження, з яким відносяться до послів (очевидно — поза їх плечима), ні веселі анекдоти, які росказують на тему нової політики і їх авторів. Се не є реакція серіозних людей на речі незвичайно серіозні і сумні, за які нарід платить ціностями, що за них нема заплати і нема на них ціни! Бо ніякі кредити, ні позички, ні посади (навіть колиб вони були!) не можуть бути рекомпензатою за заяви, зложені в імені українського народу і минулої осени в Женеві і продовж останньої зими у Варшаві.

Яке відношення до того всього нас, українського жіноцтва?

Рівно рік тому ми відмежувалися від „нової політики" і формально ніякої відповідальности за події останнього року не несемо. Ми мали відвагу прилюдно виступити проти того, що вважали незгідним з національним інтересом і національною честю, ми перебули щасливо всі прикрощі, котрі стягнули на себе цією нашою громадянською відвагою, і сьогодні ми можемо мати повну сатисфакцію, що вибрали правильний шлях.

Але річ не у сатисфакції і не у тому, щоб умити руки від відповідальности. Бо відповідальність за все, що діється в українському народі, паде на цілий нарід, так як і шкоди, заподіяні злою політикою, несе цілість нації, а не лиш ті, що ту політику ведуть. Відповідальність одних лежить у тому, що спричинюють події, відповідальність других у тому, що заслабі, щоби тим подіям протиставитись. В тому другому значінні ми, українські жінки, співвідповідаємо за всю „нову політику" і її злощасні наслідки.

І тому не вистачає відмежуватись від зла, але треба йому чинно протиставитись. Треба видобути з жіночих мас увесь психічний капітал, який досі марнується, і треба ним урухомити мертві або спаралїжовані народні сили. Треба виповісти війну дефетизмові і безладдю та доложити всіх зусиль, щоб ми стали „одним цілим".

М. Р.

Що на те „Українські Вісти"?

П. з. „Провід в українській політиці повинні взяти жінки" приніс орґан Ф. Н. Є. в 190 ч. отсі замітки:

Таке заключення виходить зі статті п. М. Р. поміщеної в останнім (15—16) числі „Жінки". Що правда пані М. Р. цього не каже expressis verbis, одначе кождий читач по прочитанні згаданої статті до такого заключення мусить дійти. Розглядаючи нормалізаційну політику Унда, історичний комунікат Української Парляментарної Репрезентації, який стверджує повний провал цієї політики та рішення цієї УПР вислати нову делеґацію до Варшави, щоби „представити центральній владі цей фактичний стан відносин та домагатися..." пані М. Р. пише: (Слідує уступ статті від слів „Від якогось часу" до слів: „її тактики").

Треба признати, що тут дуже влучно підхоплено психічний стан: лінивство думки, брак цивільної відваги й елєментарної льогіки серед ундівського проводу й ундівської вічевої публики. Але п. М. Р. розтягає цей стан на всю мужеську частину українського громадянства, коли пише: (Слідує уступ від слів „Тут сходимо" до слів „сумних рефлєксій").

А далі пані М. Р. пише: „Тих, які щиро вірили в правильність угоди, та які мужно боронили такої концепції, було обмаль. Одначе й тих, що малиби відвагу їй протиставитись, ми не стрічали".

Виходить, що пані М. Р. вважає ундівську публику і її провід цілим українським громадянством, (згл. її мужеською половиною). Бо коли булоб інакше, то булаб завважила ці орґанізації, орґани преси і цих людей, що голосно протестували, протиставились і дальше протиставляться політиці ундівського капітулянства. Що п. М. Р. не завважила їх, то з того не виходить, що їх нема. І тому з кличем „Далой усіх мужчин, жінки до політичного проводу!" — пані М. Р. мусить трохи ще заждати...

Чи війна вибухне в 1941 році?

„Дзєннік Польскі" в ч. 232 пише м. ін.:

Серед оливних галузок Олімпіяди, серед „мирної боротьби народів", серед розмов европейських кабінетів про невмішування великодержав до кровавої домашньої війни в Еспанії, загальну думку світа заалярмував розпорядок, що його оповістило правительство СССР. На підставі того розпорядку молодь буде зачинати військову службу від 19 року життя. Рік річно продовж 4 літ будуть покликувати півтора річника до військової служби, замість одного. Отже збільшення стану постійної совітської армії на 50 проц... Рівночасно не обнижено горішної дати військової служби... Збільшення чинного стану на 50 проц. це не лише збільшення людей. Се цілковите збільшення зброєнь, поготівля военного і технічного, як також вишколу. Се конечність негайного збільшення узброєння, умундурования, приміщення, середників вишколу, технічних і т. д.

Совітські зарядження змінять основно уклад сил в Европі. Захід стоїть перед конференцією льокарненських великодержав, мріючи про „Льокарно у воздусі", щоб зрівноважити свої воздушні сили з німецькими. Всі разом узяті мають дорівнувати німецьким. Тимчасом Німеччина висуває твердження, що вона також загрожена і то передовсім зі Сходу. Отже її зброєння мусять дорівнати зброєнням західних великодержав разом зі східними.

І в тім напрямі працює німецький штаб, підпертий режімом і настроєм націонал-соціялістичної Третої Німеччини. І в тім напрямі спрямована динамічна сила майже всего німецького народу. Німеччина добре знає Росію. Тому вона не така заскочена рішенням Совітів як інші західні великодержави. Для неї се „вода на млин". Се арґумент в будучих розмовах, торгах і дипльоматичних вимушеннях, чи в доконаних фактах, в роді кількох уже доконаних.

Совітські зброєння автоматично виправдують німецькі зброєння. Подвійно! Проти Заходу і проти Сходу! Точка тяготи переноситься на Схід. Коли возьмемо під увагу промову японського міністра війни, що домагається навіть відложення таких конечних для Японії соціяльних реформ і кинення всего фінансового зусилля на зброєння, та виводи часопису „Нітші-Нітші" в Токію, що стверджує конечність збільшення японських сил в Манджукуо, то треба ясно поставити справу, що весь Схід зброїться нагально й рішучо.

Совіти будуть готові в 1940 р., так виходить з пляну покликування нових річників. Чи отже війна аж 1941 р.? Не все здійснюються відкриті пляни.

Та факт незбитий, що ряди червоної армії збільшилися о половину і що Японія кинула всі матеріяльні середники на військо. Се богато говорить.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

РОСІЯНИ

в програмі окраїнної політики польського націоналіста. *)

В своїй програмі окраїнної політики не обмежився Ґертих тільки до Українців, Білорусинів та Поляків. Він торкнув в ній також інші народности, які живуть на окраїнах Польщі, присвячуючи їм окремі розділи в своїй книжці.

Отже передовсім окремий розділ присвятив Ґертих окраїнним Росіянам. Той розділ називається: Росіяни. В тім розділі Ґертих пише:

Відносини до Росіян на окраїнах б. російської займанщини мусять бути залежні від місцевих умовин. На землях, на котрих сильно росте сепаратизм української або білоруської закраски, особливо на Волині, слушне приміненя супроти них політики анальоґічної до тої, яку пропонуємо супроти малопольських москвофілів. В дільницях (шпр. на Поліссю), в котрих вони з білоруською й українською конкуренцією не мають зовсім або майже зовсім до діла та мають сильне опертя в масах, становлячи (в особах православного духовенства, півінтеліґенції, робітників і т. п.) одинокий властиво національно - сепаратистичний елемент, — російський елемент і російську ідеольоґію мусимо признати за головного противника, з котрим польскість має суперничати. Одначе належить ствердити, що російська небезпека на наших окраїнах не ґрізна.

Окреме питання становить політика супроти кольоній російських сектантів (старообрядців), котрі поселилися в Польщі переважно в часах перед розборами — головно в північній Виленщині, Сувальщині і т. д. — і котрі творять сильно відокремлений елемент. Здавалосяб слушною річю приміняти супроти нього політику, яку сформуловали ми в розділі про дрібні руські племена.

Тілько Ґертих про Росіян на українських й білоруських землях в Польщі.

Як бачимо з того короткого розділу (ми його навели в цілости), — Ґертих радить Полякам вести супроти Росіян на окраїнах Польщі двояку політику. Де українське і білоруське населення національно свідоме, головнож на Волині, і де воно хоче жити власним національним життям, там Ґертих радить вести супроти Росіян подібну політику як та, яку він радив супроти галицьких москвофілів. Яка се політика, ми знаємо вже. Се політика підтримування москвофілів. Отже Ґертих радить таксамо піддержувати на Волині Росіян. Зате там, де українське і білоруське населення національно несвідоме і в тій своїй несвідомости становить опору для Росіян, там Ґертих радить трактувати Росіян подібно як Українців і Білорусинів, себто поборювати їх як ворогів всіма способами.

Така теорія Ґертиха. А як виглядалаб на підставі тої теорії практика?

Як відомо, суцільної російської етноґрафічної території в Польщі взагалі нема. І нема її також на окраїнах Польщі. Є тільки невеликі кольонії російських сектантів у Виленщині і Сувальщині та якесь число російської інтеліґенції, не місцевого походження, що становить передовсім головний континґент православного духовенства на українських і білоруських землях Польщі.

Отже здійснення в практиці політики, яку радить Ґертих супроти Росіян на Волині, булоб однозначне з піддержуванням там російського православного духовенства, себто з піддержуванням російського характеру православної Церкви, який православній Церкві на тій землі надала ще б. царська Росія.

Така політика супроти Росіян на Волині має на цілі шахувати й ослабити український національний елемент на тій землі. Бо чим слабший буде український національний елемент, тим лекше можна буде його винародовити.

Так думає Ґертих.

Та він забуває при тім одну дуже важну річ. Він не бере під увагу інших наслідків, які така політика несе з собою.

Якіж ті наслідки?

Ті наслідки двоякі: внутрішні і зовнішні. Внутрішні наслідки се ті, що будуть мати місце на окраїнах; зовнішні — що будуть іти ззовні.

Що торкається окраїн, то ослаблювання їх природного національного життя взагалі і зокрема ослаблювання впливу православної Церкви на окраїнне населення через її чужий для того населення російський характер се очевидна вода на большевицький млин. Бо щож іще може здержувати окраїнне населення (особливо в його дуже важкім матеріяльнім положенню!) від симпатизування з большевизмом як не його національна свідомість і зокрема вплив Церкви? Чи страшний досвід, який подібною „політикою" зробила б. царська Росія, не вчить нічого?

Хто глибше застановляється над причинами успіху большевизму в Росії взагалі і зокрема на Україні, той мусить ствердити безперечний факт, що ті причини лежали властиво не так в матеріяльнім положенню населення Росії і зокрема України, як в його національній несвідомости і передовсім в браку глибшого реліґійного виховання.

Кажемо: глибшого реліґійного виховання. Бо формально православна Церква в б. царській Росії була навіть упривилеєна. Та не зважаючи на се, вплив православної Церкви на населення в б. Росії був дуже малий. А то тому, бо православна Церква в б. Росії була звязана з населенням тільки формально. Зокрема була православна Церква своїм „казьонним" російським характером чужа на Україні. Тому не дивно, що вона не мала впливу на населення б. Росії і зокрема України та що те населення так легко пішло за большевиками.

Ми сказали вище, що національна свідомість і вплив Церкви се при нинішнім дуже важкім матеріяльнім положенню окраїнного населення одинокі чинники, які можуть успішно протиставитися большевицькій аґітації на окраїнах. Та якраз ті чинники хоче всепольський теоретик зовсім знищити або бодай сильно ослабити. А зробити се радить він своїм землякам при помочи окраїнних Росіян! Таким чином Ґертихова політика піддержування на окраїнах російського елєменту в ціли ослаблювання Українців і Білорусинів се політика шкідлива не тільки для Українців і Білорусинів, але також і для Поляків та зокрема для польської держави.

Наслідки, які в своїй консеквенції несе Польщі російська окраїнна політика Ґертихів, не обмежаються тільки до підготовки ґрунту для большевизму на окраїнах Польщі. Ті наслідки трівкіші

*) Гл. „Н. Зорю" чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 869, 879, 888, 905, 925, 951, 956, 959, 961, 964.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

З НАШИХ ЛІТНИЩ.

Трускавець

8) В р. 1895 тодішні власники Трускавця ґрафи Замойский і Жултовский виарендували Трускавець інж. Вичинському. Він викупив у центрі селянські парцелі й хати, поширив парк, висипав ріню кілька км. стежок до проходу, збудував лазню II кл., клюб і т. п.

В р. 1910 мав уже Трускавець у віллях коло 1000 кімнат і тоді відвідало його 3.500 пацієнтів.

В р. 1911 перейшов Трускавець на власність Раймунда Яроша. Він будує електрівню й закладає каналізацію. В р. 1912 постарався о будову нового зелізничого тору, що лучить Дрогобич з Трускавцем (з нарису не можна догадатися, чи передтим був уже старий зелізничий шлях на тім місци, чи ні). Щойно тепер зачинає Трускавець розбудовуватися після нового реґуляційного пляну (і знов з нарису не знати, чи передтим Трускавець розбудовувався після старого реґуляційного пляну і чим евентуально висший новий плян від старого, чи передтим розбудовувався як попало). В р. 1913 було вже в Трускавці около 5000 гостей на ліченні.

Світова війна знищила в Трускавці неодно надбання. По війні през. Ярош взявся знов до праці з жінкою своєю Еммою та двома синами, дром Романом і інж. Александром. Вони будують нові шляхи, засаджують нові алеї, будують ряд перворядних віль для лічничого заведення, перебудовують лазні I, II і III кл., прикрашують терен лічниці квітами і т. п., уряджують сірково-соляну купіль на Помірках і т. д.

Зі статтей згаданого видавництва цікава ще стаття дра Р. Яроша, тепер начального здроєвого лікаря. З неї довідуємося, що в Східній Галичині є шість замітніших здроїв і літнищ. В р. 1935 було в них гостей:

в Трускавці	около	17.500
в Моршині	„	4.200
в Яремчу	„	3.700
в Ворохті	„	5.100
в Заліщиках	„	3.800
в Косові	„	2.900

Тільки дві перші місцевости уважає др Р. Я. здроями, всі инші літнищами. Без доброго готелярства не можна розвинути літнищ, а добре готелярство вимагає каналізації, водотягів, електрифікації й добрих доріг та вигідних зелізничих получень. Всего того якраз нема, бо на те треба грошей. І то навіть не дуже богато: др Р. Я. пише, що 8 міліонів зл. довготермінового кредиту основно поправилоб справу. Ті гроші моглиб позичити, каже, Фонд Праці, Фонд Інвестиційний, Комунальні Каси Ощадности і по части Банк Краєвого Господарства. Акцію ту мігби згармонізувати окремий Банк Польського Здрійництва (чому не створений на те відділ в однім з істнуючих банків?). Одначе замість помочі мають наші літнища трудности. І так відібрано поворотні 66% знижки на зелізницях і щойно по довгих заходах привернено засаду, але вже тільки в висоті 33% знижок, хоч здрої мають характер публичної ужиточности. Під оглядом добрих доріг, зелізничих і автобусових получень, вагонів безпосередної лучби і т. п. східногалицький терен здроїв трактований по мачошиному.

Цікава також стаття лікаря М. Курцрока про лічництво в Трускавці, сперта на численних працях пок. Зенона Пельчара, Прашіля й ін. Тут лічать гостець, ріжного рода невральґії, застарілі схоріння шкіри, ниркові й жовчеві недуги, недобру переміну матерії й ін. Особливо цікаве й сильне лічниче жерело „Нафтуся."

Здовж цілого Підкарпаття, від Лемківщини почавши на Косові й Заліщиках скінчивши, має наш нарід на своїй етноґрафічній території прегарні перли в здроях, літнищах і дорогих копальнях. І вивозять ті скарби з його землі, а бідний, обдертий і нераз голодний мужик дивиться на те у своїм нужденнім одязі, що — як каже оден з моїх знакомих — складається з чотирох частей: з капелюха, сорочки, штанів і крайки...

Про гарну, милу і дуже чисту віллю СС. Служебниць напишу за другим побутом в Трускавці, бо сим разом я там не мешкав, тільки гостем бував. — А. Ч.

Кінець.

навіть ніж большевизм, який скорше чи пізніше може вигаснути в Росії.

Хто знає історію Росії XVIII — XX ст., той знає також, як Росія обєднувала українські і білоруські землі, котрі ще не належали тоді до неї. Вона покликувалася на одновірство й однонаціональність тих земель з собою, з Росією, й як по такі посягала по них. Пригадаймо нпр. „опіку“ царської Росії над українським і білоруським населенням Польщі титулом одновірства (православія) в XVIII ст. Пригадаймо далі подібну „опіку“ Росії над тимже населенням вже в Австро-Угорщині титулом „однонаціональности“ в XIX — XX ст.

Чим покінчилася та „опіка“, се загально відомо: в XVIII ст. розборами Польщі і прилученням тих одновірних земель до Росії; в XX ст. війною Росії з Австро-Угорщиною й таксамо прилученням „однонаціональної“ Галичини і Буковини до Росії. Правда. Нинішна Росія не покликується на свої „права“ до українських і білоруських земель Польщі титулом одновірства та однонаціональности тих земель з собою. Нинішна большевицька Росія „опікується“ тими землями з іншого титулу: „пролетарського“. Та се тільки до часу, коли в Росії візьме офіційно верх російський націоналізм і з ним віджие на ново відома теорія про „адін русскій народ“. А познаки, що російський націоналізм вже відроджується в СССР, в останніх часах аж надто очевидні. А що буде, як большевизм в Росії впаде?

Чи супроти факту відродження російського націоналізму і разом з тим теорії про „адін русскій народ“ штучне плекання російського елєменту на окраїнах Польщі в цілі розбивання нас — для Польщі таке дуже корисне і бажане?

Гертих думає і каже, що „російська небезпека на наших окраїнах не грізна“. Зовсім подібно не доцінювали російської небезпеки сторонники руссофільської політики в Польщі в XVIII ст. Що з того вийшло, відомо: „Обєдиненіе“ з Росією не тільки тодішних польських окраїн, але — і самої Польщі... Страшне було те „обєдиненіе“. А нове булоб очевидно ще далеко страшніше й основніше. І треба бути дійсно сліпим, щоб казати „нема небезпеки“ — якраз там, де вона найгрізніша...

Лікарський фейлетоник.

ШКАРЛЯТИНА

Шкарлятина, як відомо, се заразлива недуга. Зараження наступає звичайно після зіткнення з хорим або з особами, котрі ходять коло хорих на шкарлятину. Від зараження до перших проявів недуги минає 1—7 днів. Найлекше заражуються діти від 1—7 літ. Зате немовлята рідко хорують на шкарлятину. Хороба зачинається нагло вомітами і високою горячкою. Діти нарікають притім часто на біль горла. Кілька годин пізніше появляється висипка наперед в пахвинах і на зовнішній поверхні литок. Висипка поширюється на ціле тіло. Міґдалки сильно червоні, язик обложений. По 2-3 днях обложення язика уступає й язик стає малиново червоний. По кількох днях хороби висипка блідне і зачинає спадати горячка. В другім тижні хороби зачинається лущення шкіри, наскірок відпадає цілими платками. Час виздоровлювання вимагає особливого піклування, бо тоді бувають часті комплікації. До найчастіших комплікацій належить запалення внутрішного вуха і запалення нирок. Тому повиннося досліджувати моч хорого щоденно. Хорий мусить лежати в ліжку 5—6 тижнів. Дієта повинна бути строго безмясна переважно молочна і з перетертих ярин. Можна їсти овочі і компоти. До кождого хорого треба конче закликати лікаря.

З ЛЕМКІВЩИНИ

Пишуть нам:

Рускі дірвалися до урядового письма і зачинають воювати. З початку менше, тепер щораз ліпше. Вистарчить подивитися на „Вісти Апост. Адміністрації“ ч. VIII. Є там широчезна дісертація про „католицьке розуміння слів „православні християни“.

Коли перечитається той трактат, то мається враження, що то мусить бути днесь найважніша справа на Лемківщині, бо ніодна справа не заняла так богато місця в дотеперішних письмах і розпорядках як слова „православні християни“. Навіть енцикліка про достоїнство священичого покликання менше має сторінок. Виглядає це так, неначеб у тих двох словах, а властиво в тім однім слові була ціла догматика тих осіб, що сидять в Риманові, або так, що в слові „православний“ лежить цілий характер східної Церкви і задля браку того слова ввесь обряд впаде!... Для більшої поваги шан. Автор заслонюється енциклікою Св. Отця Венедикта XIV. А то нема що богато арґументувати; вистарчить згадати, що у всіх давних, цілими віками практикованих, служебниках не було на великім вході цих любих для руского уха слів „і всіх вас православних християн“. Перший раз ввів їх до служебника доперва православний митрополит Петро Могила; зробив він це в тій ціли, щоби православну Русь протиставити уніятській Руси. Отже коли св. Отець Венедикт XIV. видав енцикліку 1743 р. **„Demandatum coelitus“ і в ній приказав „omnes Ecclesiae graecae ritus a Patribus traditas servare“**, — то з певністю не мав на думці інновацій вводжених Могилою (бо Могила не був ніякий Патер для уніятів), але якраз навпаки: Венедикт XIV хотів зарадити тому, щоби неправні новости вводжувані Могилою не дісталися до уніятських служебників. Це добре розуміла Обрядова Комісія і коли кореґувала дотепер уживаний служебник, то на великім вході так вона вистилізувала: і всіх нас да помянет... Такий текст відповідає найдавнішій единоправній традиції Східної Церкви.

Наразі тілько з арґументів.

А тепер дещо з полеміки.

Ш. Автор у „Вістях“ каже, що розпорядок перемиського Владики був неправний, неважний... А я запитаюся Вас Отче: Відколиж то Ви зробилися такі відважні? Як Ви були під юрисдикцією перемиського Епископа, то Ви троха інакше говорили і робили; тепер не штука зпоза плота стріляти і не боятися наслідків. Ви Отче-Автор кажете, що українські священики опускаючи на літурґії слова — „і всіх вас православних християн“, довели до шизми на Лемківщині. А я Вам бажаю з серця, щоб Ви тепер, коли маєте власть в руках, тим словом довели Лемків до католицтва. Так, так! Грубо помиляєтесь, коли ставите такий закид. З Вас говорить не любов Церкви ані дбайливість про ненарушимість обряду, але політичний і партійний шовінізм, який поза Сяном не терпить Українців. То не українські священики спричинили православіє, але рускі, бо вони цілими десятками літ вмовляли в хлопа, що він православний християнин, аж доки не вмовили в него.

Ви Отче-Автор грозите канонічними карами тим священикам, що не будуть Вас слухати. А відповіджте мені: якою карою укараєте того пароха, що — як кажуть злобні люди — ходив по своїй парохії і збирав підписи по хатах, щоб не допустити бл. п. о. др. В. Масцюха до обняття уряду Апостольського Адміністратора? — Священик.

Нові пашпортові приписи в Польщі

Від 21 с. м. обовязують в Польщі нові приписи про заграничні пашпорти. Нормальний заграничний пашпорт коштує 80 зл. Пашпорт буде важний на 1 місяць. Двомісячний пашпорт коштує 160 зл., тримісячний 240 зл. Сподіються, що в вересні с. р. знижать ціну пашпортів до Болгарії, Югославії, Мадярщини й Чехословаччини. Полекші будуть давати тільки при продовженні важности пашпорту. Отже нпр. пільговий пашпорт за 80 зл. буде важний на 2 або на 3 місяці.

Арештування на Великій Україні

Аґенція А. Т. Е. звідомляє з Риґи: В звязку з викриттям бльоку лівих опозиціонерів в Москві совітські власти на Україні впали на слід тайної орґанізації українських троцкістів. Вступне слідство виказало, що українські опозиційні елєменти опанували ряд редакцій окружних часописів. Один з опозиціонерів Бенбік був секретарем партійного троцківського комітету в редакції урядового орґану української республики „Вісти“. В запоріжській окрузі увязнено провідника українських троцкістів Каплана.

Інтереси Англії на першім місци

Лондонський часопис ліберального напрямку „Те Економіст“ взиває англійське правительство, щоб помагало червоним в Еспанії. Своє становище підпирає двома арґументами: 1) треба боронити демократію, 2) треба здержати італійські й німецькі апетити на Середземнім Морі. „Не бачимо ніякої єхидности, пише „Економіст“, в обороні англійських інтересів“.

Араби-християни в Палестині

до всіх християн у світі.

Араби-християни в Палестині видали заклик до всіх християн у світі. В нім сказано м. ін.: Британська влада підпирає утворення чисто жидівської держави у Палестині. Щоб осягнути свою ціль мандатова влада отворила навстіж двері для жидівських імігрантів. Вони приходять до Св. Землі з радикально-комуністичними ідеями і без ніякої релігії. Приносять з собою звичаї, що висміюють усяку мораль і релігію. Араби протестували нераз проти такої політики. Мандатові власти постійно згноблювали голос арабського народу зброєю і не звертали уваги на ті протести і прохання. Мандатові власти не старалися усунути побоювань Арабів перед винищенням. Тому не дивно, що миролюбний арабський нарід зачав страйк без ніякої спонуки ззовні, щоб тим запротестувати проти невиносимого положення. Страйк зачався 19 квітня 1936 р. Він дотепер триває і обхопив край від Дану до Берсабу. Мущини, жінки, шкільні діти, міщани, селяни і бедуїни, магометани і християни стоять твердо при своїм. Араби застановили всяку працю: стоїть торговля, промисл і транспорт. Ми були змушені до такої самооборони, щоб показати мандатовому правительству, що ми не дамося вигнати з землі наших батьків. На жаль мандатове правительство хотіло згнобити арабський нарід острими середниками. І так прийшло до небажаної й жалюгідної кривавої революції. Смерть, пожари, заслання, ревізії, збурення домів на порядку дня. Коли не булоб небезпеки поневолення, то арабський нарід бувби не зачинав страйку. Арабські християни домагаються застановлення жидівської іміґрації й конституційного правительства. Вкінці просять християн цілого світу зробити все можливе, щоб Св. Земля не стала чисто жидівською державою. Бо святі місця, що пригадують нам Спасителя, мусілиб занепасти в жидівській державі.

Орган Апост. Столиці

про террор в Еспанії.

Ватиканський орган „Оссерваторе Романо" оповістив на днях статтю про перебіг останніх подій в Еспанії. В тій статті на вступі згадано промову Св. Отця з 11 травня с. р. на тему небезпеки комунізму. Св. Отець заявив тоді, що Він більше журиться суспільними перемінами ніж самою католицькою Церквою. „Бо ворожі сили, говорив Св. Отець, можуть виступити ще нагальніше, їх напади можуть бути ще сильніші ніж колись, та є написано, що „ті сили не одоліють" Церкви. Се слово Боже, а Божих слів не можна повалити. Можуть бути збурені тільки людські установи, що не мають Божого призначення."

Кровавi події в Еспанії пригадали всему світові слова Св. Отця. 19 липня комуністи й анархісти опанували Барсельону. На зібранні „Робітничої Партії Злучених Марксистів" промовець Горкін заявив: „Ми не кровожадні й не шукаємо пімсти. Та коли завтра розходилосяб про заощадження крови, то можу заявити, що життя одного робітника вартніше для нас, ніж життя десятьох кровожадних галапасів". Виявилося, що комуністи руководилися тими словами. І так 18 липня зареквірували всі самоходи в Барсельоні та заінсталювали в них машинові кріси. І зачалося завзяте полювання на „ворогів комунізму". Грабіжники з револьверами в руках впадали до домів, на місці мордували підозрілих і переводили докладні ревізії. Особливо пошукували за священиками. За голову священика визначено 1000 пезетів надгороди, а за вбиття визначного і заслуженого священика 3.000 пезетів. Одначе не лише священики й монахи були предметом ненависти червоних. Переслідувано також робітників і міщан. Не всіх розстрілювано. Декого палено живцем, для інших видумувано жахливі тортури.

В Барсельоні знищено 180 костелів. Товпа бурила навіть приватні каплички і вівтарі по приватних домах. Вояки впадали до домів і питали вимахуючи револьвером або крісом: „нема тут вівтаря?" Вівтарі викидувано вікнами на вулиці, урядження в помешканнях цілком демольовано. Костели обливали спеціяльною легкопальною течю. Палено також бібліотеки. Не пошановано і цвинтарів.

З перебігу дотеперішних подій в Еспанії, пише „Оссерваторе Романо", видко ясно, що мається тут до діла з пляновою акцією. Се рука Москви, що хоче здійснити свою програму в усім світі. Не дармо Беля Кун був довший час у Барсельоні. І тепер цілий світовий комунізм злучився зі злочинцями, що зачали кровавий виступ у Барсельоні. Отже слушно Св. Отець сказав 11 травня, що комунізм се небезпека для всеї людської цивілізації.

Великі маєтки на ліцитації

Державний Банк Рільний призначив на ліцитацію 107 великих земельних посілостей в повітах: нєшавському, млавському, пщинському, цєшинському і ш. Причина ліцитацій незаплачені довги в банку в сумі поверх 40 міліонів злотих. Ліцитації відбудуться від 4 вересня до 16 грудня 1936 р.

І на Литві народний фронт

Литовська комуністична ґазета в Москві „Тієза" (Правда) пише, що на Литві істнує нелеґальна комуністична партія. Вона підготовляє обєднання всіх лівих орґанізацій на Литві. Литовські комуністи втискаються навіть у праві литовські орґанізації, щоб їх підмінувати і приготовити ґрунт для утворення т. з. народного фронту на взір Франції.

Совіти готовляться до війни

Совітська влада приготовляється до війни, що її викличуть комуністи. На першу вістку про події в Еспанії Сталін зарядив бранку 19 літних. Се звільняє його від мобілізації резерв, політично підозрілих. Крім того Сталін урядив у Москві великий процес проти убийників Кірова, котрі вже були осуджені і засуджені. Той процес дасть нагоду вислати на заслання десятки тисяч людей небезпечних підчас евентуальної війни. А тимчасом аґенти Комінтерну провокують в Еспанії. Вони вже вбили кількох Німців та Італійців, захопили німецькі торговельні літаки, перешукали на повнім морю німецький корабель „Камерун" і т. п.

Ліквідація штурмових відділів?

Німецька еміґраційна преса пише, що німецькі власти мають розвязати в найкоротшім часі гітлерівські штурмові відділи. Причина розвязання та, що в їх рядах шириться невдоволення з правительственної політики. Се викликало занепокоєння урядових чинників і вони домагаються розвязання штурмових відділів. Розвязання штурмових відділів домагаються також німецькі військові круги.

Комунізм в Полудневій Америці

Бразилійська поліція викрила в м. Ріо де Жанейро широко розгалужену комуністичну орґанізацію. Підчас ревізії знайдено богато брошур, летючок, запаси зброї й амуніції. Увязнено двох большевицьких аґентів і двох убито, бо стріляли до поліції. Виявилося, що комуністична орґанізація в м. Ріо де Жанейро мала членів зпоміж моряків бразилійської воєнної фльоти. Жандармерія увязнила 15 моряків, в тім кількох підофіцирів. Також стверджено звязок бразилійських комуністів з комуністами в інших полудневo-американських республиках.

Радіо

Радіо у світових подіях. Обсервуючи ближче перебіг упертих боїв, що розгорілися на нещасливому, але гарному Іберійському півострові, приходимо до висновку, що так як тепер нема виграної війни без цілого народу під зброєю, як твердять фахові військовики, так безсумнівний факт, що частина цього загального озброєння припадає на відповідну радіофонізацію країни. Дивлячися на еспанську революцію, бачимо, що там боротьба відбувається не тільки при помочі дивізій військ і озброєних робітничих мас. Не менш важливий атут у руках обох воюючих сторін се радієві надаючі стації. В хаосі, який панує тепер в Еспанії, одинокий певний засіб контакту, як для військ урядових так і революційних, се радієва филя. В стані повного комунікаційного хаосу, коли зелізничі полученння зірвано, мости висаджено в воздух, телефонічні і телеґрафічні лінії знищено, радієва филя се одинокий вістун та інформатор. Не ходить тут тільки про видавання радієм наказів арміям, але передовсім про пропаґандовий атут, про контакт одної і другої сторони з цілою еспанською суспільністю.Не будемо далекі від правди, коли посміємо твердити, що міцна надаюча стація в руках одної чи другої армії, значить у теперішній ситуації може більше ніж дивізія війська. Отже длятого обі воюючі сторони стережуть надаючі стації, котрі мають у своїому розпорядженні як найбільший скарб. Ось один сумний і пригноблюючий приклад значіння радія, бо звязаний з війною і то з братовбивчою. Другий приклад, що підчеркує незвичайні прикмети радія, приклад цілком протилежний, се берлінська олімпіяда. Репортажі, орґанізовані всіми більшими радіофоніями світу з перебігу олімпіяди, се на величезну скалю замірена інформаційно-репортажова служба, якої молода історія радіофонії світу досі не знала. Металевий звук олімпійського дзвону і відгомін фанфар, що сповіщають про відкриття щоденних змагань, розлягаються в цій самій секунді в голоснику далекого слухача. Швидкість радієвих інформацій, що доходять до місця призначення одночасно з якоюсь подією, висувають радіо наперед як одинокого інформатора, що одначе не має наміру конкурувати з пресою, котра має інші цілі і завдання. Коли поставимо поруч себе сі два приклади діяльности і значіння радія в часі війни і миру, зрозуміємо тоді в належний спосіб, чому то в богатьох державах правительство кладе такий великий натиск на належну радіофонізацію країни.

100-ліття смерти автора «Марселєзи». С. р. припадає століття смерти автора одної з найсильніших пісень: «Марселєзи». З огляду на те слід пригадати собі повстання «Марселєзи». Одного квітневого вечера 1792 року зібрав у себе мер Страсбурґа кількох старшин, що мали вирушати на війну проти Австрії. Серед загально оживленої розмови повстала думка скомпонування якоїсь жовнірської пісні, яка додавалаб духа й бадьорости воякам. Один з музикальних молодих старшин Руж де Ліль взявся до сего. Ще не наступив ранок, як повстала пориваюча пісня. Сам творець напевно не припускав, чим вона буде для французького суспільства. З сею піснею на устах бігли Парижем жовніри на оборону границь своєї країни. В такт пісні падали боєвики Великої Революції. «Марселєза» віддавна стала загальною власністю всеї французької суспільности і сьогодня, хоч вже забуто про її творця, вона творить символ перших великих визвольних змагань французької нації.

Зайві труднощі

Тягнення четвертої кляси се найбільш емоціонуючий час для всіх грачів Державної Льотерії. Бо хоч кожда кляса має свої примани в роді великих і середних виграних, то одначе міліон, головна виграна четвертої кляси, має безсумніву спеціяльний чар, особливо привабливий.

Здавалосяб, що кождий з тих кандидатів на міліонерів усвідомлює собі, що тільки той може виграти, хто грає, себто хто має льотерійний льос, і що повторювання сеї правди се виважування отворених дверей. Одначе досвід учить, що не можна певно числити на людську память і що все ще бувають случаї занедбування відновити льос. Богато грачів пригадує собі ту конечність щойно в останній хвилині, а є й такі, що рішаються тоді, коли тягнення вже почалося. Саме того роду случаї стають найчастіше жерелом непорозумінь між грачами і колєкторами, а вразі виграної витворюють зовсім зайві труднощі в її здійсненні. Хоч Ґенеральна Дирекція Державної Льотерії старається завжди йти на руку грачам і колєктори, в належно зрозумілім своїм власнім інтересі, як добрі купці трактують можливо найліберальніше декотрі неформальности своєї клієнтелі, всетаки нераз повстає ситуація, в якій найліпша охота вже нічого не може зарадити і грач непотрібно тратить нагоду використати усміх фортуни.

А прецінь так легко оминути всі ті труднощі: треба тільки дещо швидше рішитися. Ось 9 вересня починається тягнення четвертої кляси трицятьшестої Льотерії. Вправді міліон як головна виграна буде вильосований щойно 28 вересня, та вже в першім дні можуть падати виграні по сто, сімдесятьпять, пядесять тисяч злотих і т. д., що ними хіба ніхто не погордить. Отже нехай кождий подбає завчасу за льос, хто хоче взяти участь в тім тягненні. А коли йому пощастить, то може бути певний, що виграну дістане скоро й без ніяких перешкод.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ „ПРАВДУ"!

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Плєнарний Синод католицьких Епископів у Польщі почався 25 ц. м. в монастирі ОО. Павлінів в Ченстохові під проводом лєґата Апостольського Престолу Й. Е. кард. Мармаджія. На той Синод запрошено і гр.-катол. Владик та наставників монаших Чинів. Від василіянського Чина бере участь у Синоді Впр. о. В. Градюк ЧСВВ, протоігумен Галицької Провінції.

В Чині Пресв. Ізбавителя (Редемптористи) зайшли такі зміни: Протоігуменом іменовано Впреп. о. Де Вохта з осідком в Станиславові. Дорадниками Протоігумена назначено Преп. отців: Йосифа Гекірого і Ванганзенвінкеля. Станиславів: Ігумен: Впр. о. Де Вохт. Дорадники ігумена: Преп. о. Антонишин, о. Величковський, о. Бульс. Збоїська: Ігумен: Впр. о. Ванганзенвінкель. Дорадники ігумена: Преп. о. Коллє, о. Кастелєн, о. Боський. Голоско Велике: Ігумен: Преп. о. Гекіре. Дорадники ігумена: Преп. о. Корба, о. Маланчук, о. Куппи. Тернопіль: Ігумен: о. Породко. Дорадники ігумена: Преп. о. Лемішка, о. Якимович, о. Більке. Ковель (Волинь): Ігумен: Преп. о. Ван де Малє. Дорадники ігумена: Преп. о. Ковалик, о. Стернюк, о. Бахталовський. Новіціят у Збоїських: маґістром новиків іменовано Преп. о. Боського. Студентат (Богословські студії) в Голоську Великім: префектом студентів іменовано о. Дезіттера. Ювенат у Збоїських: директор о. Ванганзенвінкель.

Про віднову катол. світової культури в 20 ст. пише Станлей Б. Джемс в американськім католицькім місячнику „Те Хрістіян Фронт" м. і.: „Християнство в середновічнім значінні вже давно не істнує. Потрібного намістня ще дотепер не знайдено. Та ми не можемо вдоволятися самим ствердженням того факту і втрату християнської світової єдности вважати неминучою траґедією. Наше завдання відбудувати християнство в 20 ст. Та мусимо собі заздалегідь усвідомити те, що се нове християнство мусить ріжнитися від християнства в середновіччі. В середновіччі се слово означало ґеоґрафічну єдність. Нині вже не можна означувати ним якоїсь одної частини замешканої землі. Бо християни нині се „спільнота в розсипці". Для неї стала неможлива спільна політична акція. Зі спільного католицького спадку середновічного християнства не богато більше остало як авторитет Церкви у справах віри й моралі, Св. Тайни і в деякій мірі зовнішні форми служби Богу й літурґії. Нове християнство мусить бути збудоване на єдності духовій, а не на ґеоґрафічній. Його члени се не будуть народи, що живуть під певним політичним устроєм, тільки ті поодинокі католики, що з внутрішної, свідомої віри схочуть належати до тої спільноти. Положення католицизму не безнадійне. Бо хоч ми спираємо віднову катол. світової культури на духових основах, то ми працюємо прецінь через видиму Церкву з видимим осередком. Кожда католицька парохія се життєвий осередок сеї світової спільноти." Дальше автор розглядає питання, які духові сили звіщають віднову культурної єдности між католиками. Сильний вплив томістичної теорії держави і суспільности, що проявився в папських енцикліках „Рерум новарум" і „Квадраґезімо анно", се найпевніший доказ, що можна знайти спільну культурну основу для католиків усего світу. „Розуміється, рух до віднови катол. єдности ще не викликав такого загального захоплення, якого можна було сподіватися. Католицька молодь майже всіх країв повинна йти на самім переді в хрестоноснім поході за нову християнську культуру." (Шенере Цукунфт, ч. 47).

Польський Католицький Дім посвячено в Журавиці, перемиської дієцезії.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

БІЛОРУСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ОБЄДНАННЯ відкинуло зазив Комуністичної Партії Західної Білорусі співпрацювати з нею в боротьбі з білоруським фашизмом і приступити до т. зв. народного фронту.

ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО запротестувало перед еспанським правительством проти вбийства п. Ноґуери Бонори Віцента, почесного польського консуля у Валєнсії.

ПРЕЗИДЕНТ ҐДАНСЬКОГО СЕНАТУ Ґрайзер і провідник ґданських гітлерівців Ґавляйтер Ферстер їздили на послухання до канцлєра Гітлєра до Берхтесґадену в Баварії.

В МУКАЧЕВІ на Закарпаттю Німці побили кількох Жидів. Поліція увязнила кількох Німців.

КАНЦЛЄР ГІТЛЄР рішив продовжити військову службу в Німеччині з одного на два роки.

В НІМЕЧЧИНІ в окрузі Мерзебурґ відбулися недавно великі летунські маневри при участи армії й цивільного населення. Плян маневрів передбачував м. ін. летунські атаки „червоної східної держави" на великі фабрики воєнних матеріялів, т. зв. Лейне Верке.

НА НІМЕЦЬКІМ ШЛЕЗЬКУ зорґанізовано спеціяльні пропаґандивні курси для 50 молодих Німців з заграници.

В МОСКВІ скінчився процес проти 16 троцкістів. Большевицький суд засудив всіх на кару смерти. Обжаловані Каменєв, Зіновєв і інші вихваляли совітську справедливість в останнім слові. Самообжалування обвинуваченых визначалися таким самоупідленням, що супроти того строга промова прокуратора випала зовсім блідо. Всі обжаловані говорили як накручені автомати.

ДРУГИЙ СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ і Міжнародна Федерація професійних союзів вислали телєґраму до совітського правительства в обороні Зіновєва, Каменєва і тов. Совітська преса називає ту депешу ординарною спробою замаху на права й обовязки совітського трибуналу.

ПРИСУД У МОСКОВСЬКОМУ ПРОЦЕСІ ВИКОНАНО. Президія центрального комітету СССР відкинула прохання засуджених членів терористичного центру. Всіх 16-ох засуджених розстріляли.

ЧЕСЬКІ КОМУНІСТИ урядили збірку в Празі на поміч еспанському червоному правительству. Пражська поліція сконфіскувала 28.000 чеських корон з тої збірки.

ШВАЙЦАРСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ухвалив закон, що заборонює леґальне істнування комуністичної партії у Швайцарії.

МАДЯРСЬКИЙ РЕҐЕНТ адмірал Горті прибув до Відня і відбув нараду з австрійським канцлєром Шушніґом. Крім того адм. Горті відвідав німецького канцлєра Гітлєра, що перебуває в м. Берхтесґаден близько австрійської границі.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Дельбос заявив м. ін.: Як Француз і член республиканського правительства висловлюю побажання, щоб в Еспанії затріюмфувало законне правительство заприязненого народу.

У ФРАНЦІЇ створено раду національного поготівля оборони краю. До неї увійшли представники армії, маринарки і летунства. Рада має занятися всіми справами, звязаними з підготовкою французького народу до війни.

ҐРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ Юрій II відвідав анґлійського короля Едварда VIII на його яхті недалеко острова Корфу. Розмова обох королів тривала дві години.

СПЕЦІЯЛЬНА АНҐЛІЙСЬКА ВІЙСЬКОВА МІСІЯ виїде в вересні с. р. на великі військові маневри до СССР.

„ЕСПАНСЬКИЙ ПОДАТОК" на піддержання еспанського народного фронту впровадили в цілім СССР. Його будуть стяґати урядникам і робітникам з платень.

ЕСПАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО призначило Пієтра Боршґімпера своїм амбасадором в Німеччині.

В БАРСЕЛЬОНІ положення дуже тяжке. Комуністи й анархісти грозять, що висадять у воздух всі фабрики, державні будинки, зелізничу стацію і т. д. на случай, коли повстанці занималиб місто.

ПОВСТАНЧІ ЛІТАКИ бомбардували Мадрид, особливо ту дільницю, в котрій є касарні народної міліції.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ Півн. Америки заборонило фабрикантам продавати зброю, амуніцію й воєнні матеріяли до Еспанії.

МЕХІКО вислало еспанським червоним військам 25 ваґонів зброї й амуніції.

НАРАДА ЯПОНСЬКИХ КОНСУЛІВ з північного Китаю відбулася в м. Тієнтсіні.

НОВИНКИ

Звишку цін збіжжа занотовано на польських збіжевих ринках.

Ревізійний Союз Українських Кооператив купив у Львові, на розі вул. Матейка та Технічної, одноповерхову каменицю. Камениця має 20 кімнат у партері й на поверсі та 6 в сутеринах. РСУК приступає негайно до надбудови другого поверху. Коли ремонт каменици буде укінчений, до неї перенесуть бюра РСУК.

Право прилюдности дістала українська жіноча ґімназія СС. Василіянок у Станиславові.

Вийшли на волю зі слідчої вязниці в Тернополі українські адвокати зі Збаража др Іван Кульчицький і др Володимир Гамаль, арештовані недавно під замітом злочину зі ст. 109 к. к., а саме за поміщення в українськім часописі „Народня Воля" в Америці збіркової відозви на цілі „Українського Нар. Дому" у Збаражі. Слідство проти них ведеться дальше.

В Березовиці Великій пов. Тернопіль будують „Український Народній Дім". Місцеві господині постановили дати добровільно по одному яйцеві на будову дому. Збіркою яєць занялися найповажніші господині. Тернопільське староство покарало тих жінок за переводження збірки гривною по пять зл. або по два дні арешту.

Великий комуністичний процес зачнеться в Станиславові з початком вересня с. р. Перед судом стане понад 30 комуністів з цілої Станиславівщини, в тім 25 Жидів.

В Живачеві пов. Городенка підчас весілля затроїлося несвіжим мясом 17 осіб.

В Бучаччині власти приступили до ліквідації недіяльних товариств.

Перший виноград з сегорічного збору появився на ринку в Заліщиках в ціні 1.20 — 1.60 зл. за кґ. Виноград своєю якістю перевисшає заграничний.

Відгомін подій на Маківці. Поліційні власти зі Стрия перевели ревізії й арештували 10 селянських хлопців з Грабівця, Дуліб і Стрілкова під замітом участи у крівавих подіях на Маківці.

Виставу гуцульських виробів уладжено в Пасічній коло Надвірної заходом польського товариства прихильників Гуцульщини.

Бульбяний рак появився в с. Ісаях, пов. Турка. Місцеві власти ведуть енергійну акцію, щоб знищити бульбяну пошесть. Рівночасно досліджують, чи й у інших околицях нема тої зарази. На підставі закону збір на заражених просторах мусить бути знищений.

Парохія Гвоздець Старий коло Коломиї до заміни.

З Надвірнянщини виселено на підставі закону про охорону границь просвітянського діяча п. Орляка Степана.

Пошесть тифу і червінки ширяться в Жидачівщині й Долинщині.

Точність у судах. Міністр справедливости Польщі приказав, щоб у городських судах розправи зачиналися точно в часі означеним на судових візваннях.

Господарська честь. Кождий порядний господар, кожда добра господиня повинні мати собі за честь, щоби церква аж ясніла від милого блиску стеаринових свічок „К е р о с". Тому киньте що неділі і свята 5 грошів на тацу, а Отець Парох і Провізори будуть мати за що спровадити скринку тих найліпших свічок „К е р о с" прямо з фабрики.

До Львова приїхав новоіменований командант VI. О. К. у Львові ґен. Токажевский.

В жидівській віроісповідній громаді у Львові викрили надужиття. Членів дотеперішньої управи завішено в урядуванні. На їх місце іменовано урядового комісаря і прибічну раду.

Центральний судовий будинок мають побудувати у Львові при вул. Пелчинській. В нім мають міститися всі суди у Львові крім карнослідчих відділів. Кошти будови прелімінують на 8 міліонів зл.

Українська книгарня повстала в Дубні на Волині.

34-ох учителів-Поляків спроваджує шкільна влада на Костопільщину з початком нового шкільного року.

В Луцьку перед окружним судом має відбутися незабаром розправа проти Кузьми Мусійчука з с. Милуши, обвинуваченого за убиття вояка польської армії в 1920 р.

Ольга Кобилянська, відома українська письменниця, тяжко занедужала. Стан її здоровля викликає занепокоєння з огляду на поважний вік письменниці (71 літ).

278.189 безробітних зареєстровано в Польщі 15 с. м.

Державним підсекретарем у м-стві промислу й торговлі в Польщі іменований др Адам Розе, дотеперішній директор економічного департаменту в м-стві хліборобства й земельних реформ.

З Палестини до Польщі вернулося на днях 110 Жидів.

У Варшаві перейшов на католицизм письменник Бруно Шульц, автор повісти „Цинамонові крамниці".

Поражені перуном згоріли у стирті сіна. Страшний випадок лучився на днях у дворі Смоліце в часі бурі, що перейшла над лучицьким повітом. 14 робітників сховалося перед дощем під велику стирту сіна. У стирту вдарив перун і запалив її. 5 робітників погибло, 9 тяжко поражених, з того два безнадійно.

Похибка. В ч. 63 „Н. Зорі" на стор. 7, у пятій стрічці здолу третої шпальти, напечатано „Середуща Америка", має бути „Полуднева Америка".

Гумор. — Тату, знаєш, професор від математики був дуже поганий при іспиті, але я йому показав! — Та як? — А так, що я йому не відповів ні на одно питання.

До Березн Картузької вивезли трьох польських селян з бжеського повіту за участь у демонстрації у Вежхославіцах.

У Вильні внаслідок горячого літа зацвили вперве бананові дерева в міських огородах.

В Київі засудили на розстріл Миколу Бражника за убиття комуніста Свердлова, адміністратора театру ім. Франка.

8.000 га ліса горить на Уралі.

У Стокгольмі помер великий маршал королівства др Оскар фон Сидов у 63 р. життя.

Великі маневри чехословацької армії відбулися у східній Чехословаччині. Участь у них взяло поверх 100.000 вояків. На маневрах були присутні президент Бенеш, члени найвисшої ради оборони краю, члени правительства та численні делеґації союзних держав.

Міжнародний конґрес гірників радив недавно у Празі. Конґрес рішив домагатися 6-годинного дня праці для гірників.

Шахова олімпіяда відбувається в Мінхені. Участь у ній беруть представники 22 націй.

Французькі власти заборонили кольпортувати в Марокку монархістичний часопис „Аксіон Франсез".

Міжнародна фільмова вистава відбулася в Венеції.

Італійські власти в Абісинії сконфіскували майно раса Насібу і б. абісинського посла в Парижі Вольде Маріяма.

Національним прапором Еспанії став червоно-золотий прапор повстанців.

5 еспанських епископів погибло в часі домашної війни в Еспанії. Їх розстріляли червоні.

Комуністична міліція в Сан Себастіяні розстріляла 1.500 заручників.

Україна — Чувай 12 : 0. В неділю 23 с. м. відбулися у Львові мячеві змагання за мистецтво Окружної Ліґи між Україною і перемиською дружиною Чувай. Вони закінчилися високоциферною виграною України. Україна грала знаменито.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Гумор. — Татку, барометер упав. — А сильно? — Та так, що аж тріс на двоє.

Еспанське правительство розвязало всі чернечі чини, що мали якийнебудь звязок з повстанцями, та сконфіскувало їх добра.

В Лондоні ліцитують 20 театрів.

В Єрусалимі арабський терорист застрілив проф. гебрайського університету Жида дра Білліґа.

Ню-Йорк має сім і пів міліона мешканців. Між ними коло два міліони католиків.

Перший театр для глухонімих повстав недавно в Ню Йорку.

В Мехіку вояки розстріляли без суду трьох священиків та одну цивільну особу. Архиепископ з м. Дуранґо домагається кари для виновників.

Державні запаси золота Злучених Держав П. А. перевезено до нової скарбниці міністерства фінансів у твердині Кнокс у стейті Кентуккі. Для перевезення золота ужито 60 панцирних поїздів.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·32—5.29, дол. канадійські 5.28—5.31.

Німецька марка 1.28 — 1.33, фр. франки 34.90, шв. франки 173.54 — 172.70, фунти стерліни 26.80 — 26.64, австр. шілінги 99.00 — 98.00 чеські корони 19·70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 25. серпня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.15 зол.
1 кг масла дес. експорт. з опакув.	2.20 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 25. VIII ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури І. кл.	0.90 зол.
Товщеві качки І. кл.	0.90 зол.

ЖЕРТВИ

Анна Федусь, ж. Івана в Коцюбінчиках, п. в місці, зол. 1 для Івана Заремби.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Їх Ексцеленція бабуся.
КОПЕРНИК: Цвітка Гаваю.
ПАЛЯС: Комедіянт.
СТИЛЕВЕ: Найгарніший день мого життя.

Сестри Милосердя
ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині
ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 30 серпня 1936. Ч. 66 (965)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городзіцких ч. 2, І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Як відкрито Плєнарний Синод Епископів у Польщі.

Дня 25 с. м. в Ченстохові в монастирі Павлінів відбулося торжественне відкриття Плєнарного Синоду католицьких епископів Польщі. О год. 9.30 всі кардинали й епископи пішли разом до базиліки. Кардинал Гльонд відправив тиху Сл. Божу. Відтак еп. Пшедзєцкий відчитав визнання віри, котре повторяли всі присутні голосно. Потому о. пралат Янасік відчитав по латинськи і по польськи папську буллю, котрою Св. Отець іменував кард. Мармаджія Своїм леґатом на Синод. Після того кард. Мармаджі уділив апостольського благословення всім учасникам Синоду і вірним, що виповнили храм. Того дня пополудні в лицарській салі зачалися наради. Промовляв кард. Каковский. Після того забрав голос кард. Мармаджі й отворив канонічно Синод. Відтак о. прал. Янасік відчитав декрети апостол. леґата про скликання Синоду і про порядок синодальних нарад. З черги вибрано еп. Пшездецкого секретарем Синоду, нотаріїв, теольогів і правників Синоду та верифікаційну комісію. На тім скінчилася нарада першої сесії і зачалися наради другої сесії Синоду.

Европа се корабель поцілений большевицькою торпедою.

„Дейли Мейл" пише: У звязку з положенням в Еспанії західна Европа подібна до корабля поціленого большевицькою торпедою. Дотепер Піренеї виконували ролю успішної заслони. Показалося, що та заслона має богато небезпечних прогалин. Часопис звертається під адресою Франції з осторогою перед филею комуністичної аґітації, що пхає французьке правительство до інтервенціонізму в користь мадридського правительства. Всяка акція, започаткована французьким правительством у тім напрямі, буде злочином супроти західно-европейської цивілізації. В імя безпеки західної Европи анґлійське правительство повинно якнайскорше перестерегти французького премієра Блюма перед небезпекою, що випливає з уділення помочі правительству Еспанії.

Масові увязнення в СССР.

Анґлійська преса пише, що розстріл 16 троцкістів у Москві се тільки підготовка до масових розстрілів, що їх приготовляє совітське правительство. На найблизшій карній лісті є один з бувших амбасадорів у Лондоні і б. премієр совітського правительства. В Ленінґраді й інших совітських містах відбуваються масові увязнення. Дотепер увязнено коло 7.000 осіб. В Москві увязнено стриєчного брата Сталіна. Йому закидають, що стремів до відірвання Грузії від СССР. В армії мали викрити заговір і увязнити 4 ґенералів.

Троцький заповідає ревеляції та пімсту.

З приводу розстрілу засуджених у московськім процесі Троцький заявив представникам преси: Обвинителі не мали іншого виходу. Вони мусіли стратити обвинуваченых. Коли хоч один з них бувби помилуваний, мігби колись пірвати сіти сплетені ҐПУ. Ось чому замкнули їм уста раз на завсіди. Та я остав при житті, хоч намагалися зробити з мене головного виновника. Моя мнима террористична діяльність мала розвиватися у Франції, Данії й Норвеґії. За злочини, що їх мені закидувано, у тих краях карають. Супроти того можу очікувати, що мене потягнуть до відповідальности. Я обовязаний заговорити й пімстити оден з найбільших злочинів на світі.

Закидають сіти на Европу.

Центральна рада т-ва російських безбожників у Москві утворила окремий комітет правників. Той комітет має устійнити напрямні в ділянці взаємин між Церквою й державою в тих краях, де владу мають т. зв. народні фронти. Комітет спирається на большевицьких законах ще з 1917 р. Вони впроваджували переслідування релігії. Тепер комітет „удосконалює" ті закони. По скінченні праці комітет перешле західно-европейським правительствам народного фронту відповідний проєкт законів. Так то безбожники ховаючись за заслону „ідеольоґії народного фронту" стараються запанувати над цілою Европою.

Сирійські Араби машерують на Палестину.

Збори арабських провідників у Дамаску ухвалили вислати по 10 людей з кождої дільниці міста на поміч палестинським Арабам. Відділ сирійських Арабів, учасників протифранцузьких повстань з 1925—26 рр., вирушив до палестинського кордону. Сирійська жандармерія стереже границі і старається не пускати сирійських Арабів до Палестини. Студенти медицини арабського університету в Дамаску зорґанізували секцію Червоного Хреста і вибираються до Палестини на поміч Арабам. Британський консуль обіцяв піддержати їх.

Програма японського правительства.

Японське правительство ухвалило слідуючу програму: 1) розбудувати армію, фльоту й летунство; 2) створити одностайну систему виховання, сперту на японській національній традиції; 3) перебудувати податкову систему; 4) забезпечити японський нарід перед стихійними катастрофами; 5) допровадити до самовистарчальности в ділянці оліїв, зеліза, сталі й вовни; 6) піддержувати еміґрацію й вивіз капіталів до Манджурії та 7) зреформувати адміністрацію.

Катастрофальна повінь на Кавказі.

Полуднево-західну частину Кавказу навістила страшна повінь. Внаслідок зливних дощів ріка Барзанка виступила з берегів і залила величезні простори. Поверх 100.000 осіб без даху над головою. В ріці втопилося кількасот людей. В декотрих місцевостях розбурхані филі доходять до висоти 2 поверха. Тисячі осіб перебувають дні й ночі на дахах домів очікуючи ратунку. Недалеко м. Канабдіск завалилося 30 домів погребавши під руїнами всіх мешканців.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і машинові, цегольні, будинки провізоричні до часового ужитку, будинки, в яких міститься театральна саля (кіно), якщо дотична саля займає бодай половину будинку (напр. салі „Народних Домів", читалень „Просвіти") є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кождий Українець мусить обезпечити на повну вартість

у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

ВЕЛИКА БОРОТЬБА

Ситуація Европи і наша в ній в освітленні вогню, що бє з Еспанії.

В паризькій пресі появилася заява якогось визначного та непідписаного французького військового. Так бодай рекомендує його та преса. Зміст його заяви такий: Про будуччину можливі три гіпотези.

1. Німеччина (за поміч дану еспанським повстанцям і в разі їх побіди) може одержати від Еспанії її частину Марокка. Коли Німеччина вкоріниться там або в якімнебудь іншім пункті Африки, то наслідком того буде загальна війна для оборони загрожених інтересів Британської імперії.

2. З еспанської горожанської війни може вийти побідником ґенерал повстанців Франко, дякуючи помочі Німеччини і правдоподібно Італії. Наслідком того булаб загальна війна, викликана в ціли оборони марксизму перед побідним фашизмом.

3. В Еспанії може побідити т. зв. народний фронт, дякуючи помочі Москви і правдоподібно Франції. Наслідком того булаб загальна війна, викликана в обороні фашизму перед побідним марксизмом.

Хоч та заява з військових кругів занадто песимістична, та вона своєю яскравістю знаменито характеризує ситуацію Европи. Большевики перші зрозуміли ту ситуацію. Вони з одної сторони проголосили свій „невтралітет" в боротьбі між лівим еспанським правительством і повстанцями, а з другої сторони кріпко підпирають еспанське правительство великими сумами грошей. І так в СССР обложено буцімто „добровільним податком" (на допомогу правительству Еспанії) всіх совітських урядників і робітників. Крім того Москва наказала сейчас продати на ту саму ціль значну часть запасу брилянтів і давати еспанському правительству три четверті части доходу з продажі плятини. Все те робиться назовні під кличем допомоги „еспанському пролетаріятові", а в дійсности ті суми дістає еспанське правительство, що переводить страшний терор в тих частинах Еспанії, які ще остали в його руках.

І так по наказу того лівого правительства видано в Барсельоні зброю 16-

літним хуліганам і ті зробили людські ятки в тім місті: розстріляли тисячі невинних людей. Подібні річи діються і в инших містах та селах. Приходять автентичні вісти, як еспанські большевики вимордовують до ноги цілі родини, в котрих хочби тільки одного члена підозрівали в прихильности до повстанців. І так нпр. замордували в Барсельоні купця Сальванца по переведених у його домі трох безуспішних ревізіях. Разом з ним убили його жінку і шестеро їх дітей. Ба, також у його сусіда нотаря зробили безуспішну ревізію і хоч нічого підозрілого не знайшли, вбили його разом з його девятеро дітьми. В головнім шпиталі у Барсельоні розстріляли таки на коридорі 16 санітарів. На вулицях того міста розстріляли сотки католицьких священиків і монахів. Далі вирізали всіх монахинь в однім монастирі, а було їх там 30. Та знущання над живими було їм за мало, отже барсельонські марксисти виволікли з гробниць 20 засохлих трупів монахинь, приставили їх до стіни і повпихали їм цигаретки в уста... Большевицька дич поницила в тім місті майже всі памятники мистецтва, що мали щонебудь спільне з Церквою та вірою в Бога. В руїнах лежить у Барсельоні величава церква св. Петра де ляс Пуелас і прегарна готійська церква Пресв. Діви Марії дель Мар і готійська церква Ель Піно і славна церква св. Анни. Знищені десятки инших церков та монастирів. В церкві св. Анни спалили образи одного з найславніших еспанських малярів 16 ст. Вермеха. Палата архиепископа в Барсельоні розграблена цілком. Подібні вісти надходять також з инших міст Еспанії, де ще панує ліве правительство, підпиране т. зв. народним фронтом і большевиками.

Нема сумніву, що в разі побіди т. зв. народного фронту (себто большевиків) в Еспанії вже не довго тревалоб покорення большевизмом Португалії та Франції. А се мусілоб опісля страшенно відбитися не лише на двох фашистівських державах, на Німеччині й Італії, але також на всіх инших краях, ще не захоплених большевизмом. Всі ті краї, коли їх державні мужі ще не зовсім заслїплені, мусять заздалегідь думати про евентуальні наслідки такої побіди большевиків. І не тільки думати, а й підготовлятися до боротьби на життя і смерть. Сама фізична підготовка не може бути запорукою побіди, хочби така підготовка була переведена якнайлучше. Про побіду, особливо в таких неспокійних часах як теперішні, зовсім не рішає навіть найлучше узброєна армія ,— тільки рішає дух армії: вона мусить знати, за що бореться, проти чого бореться і чому бореться. Все те мусить знати не лише сама армія але й суспільність, з котрої армія походить, бо без того виграти боротьбу в сих часах неможливо.

Всі ще істнуючі суспільности мусять усвідомити собі, що большевизм це жахливий експеримент, котрий полягає головно на боротьбі з релігією, з вірою в Бога, а передовсім з Католицькою Церквою як найсильнішою і властиво одиноко сильною зі всіх релігійних орґанізацій. Ленін добре оцінив ситуацію в тій небувалій боротьбі, коли сказав, що одинокий поважний противник большевизму — католицизм. Всі инші сили, що не зіпруться на релігію, на віру в Бога, на католицьку Церкву, — большевизм розложить скорше або пізніше. Се для нього тільки справа часу. Не годен він розложити тільки католицизму і того, що збудоване на нім.

І тому вратуються тільки ті суспільности, що переймуться правдивою релігією, що стануть муром довкруги Церкви.

Большевизм як розтоплена лява розпускає в собі все, до чого доторкнеться, з виїмком тої одної сили, вищої. На наших очах розпустив большевизм вже всі партії, що заключили союз у так званім „народнім фронті". Істнують вже тільки назви тих партій, істнують ще старі їх провідники, — але ті назви вже пусті, ті старі провідники вже не малиб підкомендних, якби хотіли знов вийти з того „народного фронту", який основували разом з большевиками. Бо партії, які вони в той фронт запровадили, просто розплилися в тім фронті. І не видно між ними нікого й нічого, що малоб силу вивести їх з того фронту. Команда над ним в руках большевиків. Кров, яку в Еспанії проливає той „народний фронт", цементує той фронт не лише в самій Еспанії, але скрізь. Отже в цілій Европі є вже фактично тільки два табори: християнський і большевицький, хрест і звізда з 5 ріжками. Все інше не рахується вже в тій небувалій боротьбі.

Великий табор хреста бореться в імя Боже, бореться за свободу совісти і віри, бореться за святість родини, за права Батьківщини, за можливість розвитку народів, за свободу й пошану одиниць і їх майна. Се по суті консервативний табор, звязаний з традиційним надбанням всего людства, з його культурою. Напроти нього стоїть табор большевизму, з котрим неможливий ніякий дійсний компроміс, ніяка справжня згода. І чим довше котранебудь частина консервативного табору буде себе дурити можливістю згоди з большевизмом або хочби тільки можливістю еволюції (розвитку) большевизму, тим більше буде ослаблення консервативного культурного табору, тим більше буде зміцнювання табору безбожного большевизму.

Ми, католицька вітка українського народу, Провидінням Божим охоронена від заливу страшним табором антихриста, стоїмо всеціло в таборі Христа. Наше завдання: за ніяку ціну не піддатися таборові антихриста і встояти як скала тут, де нас поставило Провидіння Боже. А найбільш підходячим оруддям нашого освідомлення і нашої організованої боротьби з явним та укритим табором антихриста є під сю пору найбільш актуальна і потрібна організація народних читалень „Скали". Робім всі, що в наших силах, щоб та наша кріпость скрізь по цілім краю нашім мала свої живі і тверді станиці. Живі будуть вони тоді, коли в них буде свідомий дух, постійно піддержуваний католицькою пресою й літературою. Тверді будуть ті кріпости тоді, коли не дадуться збити зі свого шляху ніякими підходами до них, ніякими компромісовими балачками тих, що думають „добро творити", а творять зло. До них належать передовсім ті, що нам українським католикам заперечують права творити свої народні культурні організації. Ті неґатори належать до сил, які вже не входять в рахубу, хоч істнують ще в уяві умираючих духом людей і зі страху вигукують ріжні погрози проти нас.

Так виглядає ситуація Европи і наша в ній в освітленні вогню, що бє з Еспанії. Нехайже кождий з нас усвідомить особисто сам собі, чим він причиняється до скріплення виразного християнського і католицького табора у сій великій і небувалій боротьбі двох світоглядів, що не дадуться погодити.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

Боротьба з порноґрафією

в Злучених Державах Півн. Америки.

Злучені Держави Північної Америки взялися зі спеціяльною енергією до боротьби з порноґрафією у всіх її проявах. В тій ціли американські католики орґанізують т. зв. круціяти. Вони мають великий успіх між тамошніми католиками. Тепер працюють дві круціяти. Одна з них поборює безстидні рухомі образки, що їх поширюють по вулицях і в публичних льокалях. Друга круціята займається передовсім боротьбою з порноґрафією в пресі. В тій акції веде перед архидієцезія Сан Франціско. Вона зорганізувала кілька місяців тому на широку скалю „круціяту католицьких наук". Та круціята мала познакомити загал католиків з суспільними засадами, голошеними католицькою Церквою. Що неділі американське радіо надає спеціяльну авдицію „Про науку Церкви". Боротьбою з порноґрафією займається також відома й популярна орґанізація „Товариство Католицької Правди". Воно має окреме бюро кольпортажі книжок і брошур. В них обговорюють питання з ділянки апольоґетики, літурґіки і т. п. Те бюро відповідає також на кождий лист радіослухачів і на кождий запит, що відноситься до ріжних питань з ділянки віри. В круціяті католицьких наук бере поважну участь вся католицька преса Злучених Держав. Вона веде спеціяльний відділ питань і відповідей. Той відділ має величезне поводження. Тисячі питань, присиланих навіть з найдальших сторін, свідчать ясно про те, що американська суспільність зачинає щораз більше цікавитися наукою католицької Церкви і шукає в ній відповіди на ріжні сумніви. Крім того істнує в Злучених Державах широко поширене товариство „Круціята молоді проти порнографії." До тої орґанізації приймають молодих хлопців і дівчат від 10 до 18 літ. Діяльність того товариства звернена не тільки проти порноґрафічної літератури, але також такої, яка гльорифікує ґанґстерів, проступки, самовбивства, напади, життя суспільного шумовиння і т. п. (КАП).

Збіжжа подорожіє

Положення на збіжевих ринках вже давно не давало таких надій на поправу цін збіжжа як тепер. Передовсім світовий запас пшениці виносив в липні с. р. ледви 6.650.000 тон, тоді як в 1935 р. в тім самім часі запас пшениці виносив 9.310.000 тон, а в 1934 р. 12.300.000 тон. Збір пшениці в Злучених Державах Північної Америки с. р. малий. Яра пшениця майже пропала, озима також не дописала так, що в найлучшім разі Америка буде мати 633 міліонів бушлів пшениці. Се не вистарчить навіть на заспокоєння власного запотребування. Збори пшениці в Канаді оцінюють найвисше на 225 міл. бушлів. Тому, що Канада має запевнений збут своєї пшениці в Злуч. Державах, нема потреби побоюватися північно-американського натиску на світовий пшеничний ринок. В Совітах яра пшениця не вдалася. Заповіджені фантастичні збори пшениці в Аргентині належать до минувшини. Фатальна погода загрожує просто знищенням земледілів. Стан засівів пшениці в Австралії гарний, але Австралія має поемний ринок збуту на Далекім Сході. В Европі забракне пшениці Італії, Еспанії і мабуть Франції. Відемна оцінка зборів в богатьох краях, що вивозили, і можливість поширення країв, що потребують спроваджувати пшеницю, оживили значно рух серед купців. Особливо англійські млини зачали енергійно скуповувати пшеницю і тим викликали сильну тенденцію для пшениці. В таких умовинах є вигляди, що селяни в Польщі зможуть продати свої запаси пшениці по можливих цінах.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Проблєма польської преси

„Діло" в ч. 187 принесло отсю статтю:

Премієр Складковский оголосив заяву п. н. „Зловживання друкованого слова", в котрій ревідує подекуди своє дотеперішнє становище супроти преси і заповідає гострі репресії, включно з висилкою до Берези поодиноких журналістів. Правда, премієр заявляє, що залишає надалі „повну свободу критики уряду й прилюдного життя" та „приступає до нищення брехні, обмови й клевети як зброї у політичному житті". Всеж, не вважаючи на таке докладне спрецизування тих пресових провин, котрі викличуть переслідування, можна лякатися, що доба розмірного лібералізму супроти преси у Польщі добігає свого кінця і що вислови премієра вплинуть відємно на загальне відношення пресової цензури до преси. Булоб це тоді жалюгідне явище тому, що зрештою вся поважна преса й кождий шануючий себе журналіст мусить погодитися, що такі методи журналістики як брехня, обмова і клевета повинні бути безпощадно винищувані. Інша річ, чи треба для цього аж Берези і чи не досить булоб ригористичного стосування відповідних строгих постанов карного закону і пресового декрету: ми зараховуємо себе до засадничих противників Берези як адміністраційної репресії, яка не підлягає ніякій прилюдній контролі ні щодо слушности мериторичних закидів (ніхто, включно з засланим, не знає сутньої причини кари), ні щодо способу виконування.

Зрештою, наш лібералізм та звеличування засади свободи преси не йде аж так далеко, щоб не признавати, що ту свободу слід інколи спутувати: слід це робити тоді, коли преса тратить зрозуміння своєї місії, коли видавці не рахуються з фаховими кваліфікаціями і моральним стажем ангажованих співробітників і коли ті співробітники забувають, що не слід зловживати терпцем паперу. І хоча, повторяємо, боїмося, що заява премієра в практичних наслідках спутає свободу слова й там, де та свобода повинна безумовно істнувати, даючи притоку до дуже довільної і розтяжної інтерпретації понять „брехні й обмови", проте добре сталося, що ця заява дала товчок до цілої дискусії, яка розпалилась у польській пресі на тему преси та взагалі актуалізувала проблему польської преси.

Внутрішньо-політичні „пікантерії" згаданої нинішньої дискусії нас не цікавлять і можемо казати про них тільки мимоходом, радше для реєстрації подій польського політичного дня. Заяву премієра Складковского підтримав у цілій повноті ред. Стпічиньский у „Курієрі Поранним". Його стаття „Післявідпусткові рефлексії" — це неначе півофіціяльна інтерпретація заяви премієра, одобрення у цілости заповіджених репресій і ціла низка незвичайно гострих закидів під адресою польської преси і польського журналістичного світа, включно до такого закиду, що журналістичні синдикати толерують „більш непристойні відносини серед журналістів, ніж серед шевців, столярів, пекарів і інших ремесел". Очевидно, польська преса ріжних напрямів — від „Часу" через „Варш. Ґазету Народову" по „Роботнік", гостро на такі заміти зареагувала. Факт, що головою Синдикату Варшавських Журналістів, якого мусять образити докори „Кур. Поранного", є тепер полк. Сцежиньский, редактор півофіціяльної аґенції „Іскра" і — як кажуть — один з чільних представників полковницької ґрупи, витворює специфічну ситуацію, вже у площині конфлікту внутрі того самого санаційного табору. Бо й п. Стпічиньский не є тільки головним редактором чільного варшавського санаційного щоденного „Курієра Поранного", тільки ще й шефом т. зв. Бюра Орґанізації Акції, свіжо основаної установи при президії ради міністрів, що має бути ніби міністерством преси й пропаганди, ніби ідеольоґічним інспіратором чи регулятором діянь уряду. Ред. Стпічиньскому закидають переяскравлювання відносин та легковажне кидання поважними закидами. Одначе коли навіть прийняти, що слушність мають обидві сторони, не підлягає ніякому сумнівові, що 1) польська преса не здорова і 2) що у величезній мірі вина цього самих кермуючих урядових чинників.

Ми твердили це і вказували на нездорові явища польського пресового життя неоднократно. Фактом є, що польська прилюдна опінія стоїть під всевладою не поважної, політично здиференціонованої преси, лише т. зв. „червоняків" і всяких „курієрків" — з краківським „ІКЦ" на чолі, при чому той краківський часопис це не мала 10-ти сотикова льокальна ґазета, лише щоденник з найбільшим обємом і найбільшим числом накладів у Польщі. У тих всіх часописах, яким саме надає тон і серед яких провід веде „ІКЦ", панує дух крайньої непримирости, нетолеранції, дикого шовінізму, плоского підходу до глибоких проблєм, дух неуцтва і система перетворювати кожду дрібницю (дуже часто невірну щодо фактичного стану) в епохальну „сензацію", для якої нема відповідно великих друкарських черенок і відповідної скількости окликів. Скілько шкоди наробили ті „курієрки" в одній тільки ділянці національно-політичних відносин у державі! Вічне цькування, вигадки і наклепи, творені нісенітні псевдонаукові теорії для вжитку і під смак вулиці, потурання вулиці, потурання вульгарній формі і неперевіреному тенденційному змістові, це маркантні риси тієї частини польської преси, яка — як кажемо — надає тон польській політичній думці, діючи серед мас і маючи за собою вулицю. Та не лише вулицю: адже це часописи здебільша проурядового напрямку, які втішаються протекцією урядових чинників: чейже навіть розклад їзди складається у Польщі з увагою на інтереси кольпортажі того краківського часопису, — адже в ньому бувають розмови з найвищими достойниками, адже уряд користується тим часописом раз-у-раз для своїх цілей, — не стараючись зломити специфічно „курєркових" метод підюджування горожан ріжних національностей та розпалювання пристрастей.

Нічого теж нарікати на пресову політику: адже це стара правда, що ніколи у Польщі послідовної і систематичної, добре технічно веденої, пресової політики — не було і нема. Були і є розпорядки від випадку до випадку, були періоди більшого пресового лібералізму чи строгішої цензури, однак все це не є ще пресова політика. Уряд робить одно, проурядові часописи пищуть щось зовсім протилежне: уряд напр. робить ніби нормалізаційну політику з Українцями, а ріжні проурядові часописи, залежні не тільки посередньо, але й безпосередньо, своєю екзистенцією, від уряду — цькують проти Українців і всю „нормалізацію" торпедують. Ріжні часописи того самого урядового табору справу нераз представляють інакше. В безлічі інших случаїв знову взагалі невідомо, що має дана подія означати з погляду кермуючих державних чинників, бо преса не дістає ніяких інформацій або насвітлення. Це все старі правди. І тому пресова політика повинна з свого боку впливати на моральний рівень польської преси, на методи, яких вона уживає, на вартість масових акцій, що їх вона самовільно веде, залежно від окремих, здебільша анонімових, журналістів.

Закиди премієра Складковского і ред. В. Стпічинского української преси й українського журналістичного світа не торкаються і торкатись не можуть. Українська преса не бавиться у сплетні на високих державних достойників, не виступає з ніякими клеветами, не є експонентом ніякої ґрупи, що бореться за владу, а через те й методи боротьби за владу їй чужі. Українська преса не бавиться теж у „сензації" і взагалі тип репортера, який мусить принести ґазеті щоденно стілько-то сензацій — українській пресі чужий. Однак українська преса не може зректися права критики: гострої, але річевої критики політики уряду і нижчих чинників влади, критики всього істнуючого стану, всієї українсько-польської дійсности. Тому добре сталося, що премієр запевнив, що те право критики істнує надалі. Ще краще булоб, якби речі, порушувані у критичних статтях і замітках української преси, доходили до відома чинників, від яких вони залежать, і якби — щораз менше матеріялу було до критики, до жалів і ремствування. Ніхто тих жалів з приємности не виписує, ніхто не шукає спеціяльно за матеріялом, який дававби нагоду „проїхатись": на жаль, завжди ще того матеріялу так богато і стілько його щоденно приносить свіжа почта, що ціла українська ґазета мусить перетворюватись у трибуну скарг.

Примітка Ред. „Нової Зорі": Отся стаття „Діла" на загал слушна, та годі не зауважити, що в брехні, обмові й клеветі „Діло" зовсім не без вини. Хтож інший десятками літ оклевечував нпр. Преосв. Григорія тай всіх наших Владик як не „Діло"? Хтож інший оклевечував перед нашою суспільністю як її ворога і запроданця пок. проф. С. Томашівського як не „Діло"? Хтож інший виписував на редактора „Нової Зорі", що він був ґанґстером в Шікаґу як не „Діло"? Хтож інший не приймав навіть спростувань як не „Діло"? І т. д. і т. д. А тепер нараз відхрещуються від того, що десятками літ робили на очах всеї суспільности...

Людовці

„Новий Час" в ч. 183 м. ін. пише:

Довгі роки в боротьбі польської опозиції з санацією на фронт висувалися раз пепесівці, раз ендеки... Польські селянські уґрупування в цій боротьбі стояли на другому пляні.

В перших роках потравневого режіму провід санаційного табору небогато цікавився ними... В ряди санації перейшло доволі поважне число гомінких вчорашніх діячів з „Пяста", „Хлопського Сторонництва" і „Визволення". Біля санаційного табору крутився старий людовецький ґрішник, колишній основоположник людовецького руху в Західній Галичині, Ян Стапіньскі.

І санаційна преса раз-по-раз з тріюмфом сповіщала про нову сецесію з одного з трьох розсварених селянських уґрупувань. В перших роках потравневого режіму дописувала господарська конюнктура. Були це останні роки доброї господарської конюнктури у всьому світі. А в додатку саме тоді Польщі перепалося ще й „терно" на льотерії: страйк англійських вуглекопів. Словом — були „товсті" роки. І з соймової трибуни і зі сторінок санаційної преси лунали тріюмфальні співи про „радісну творчість".

Очевидно, в таких умовинах не було потреби більше уваги присвячувати відтинкові Пяст — Хлопське Сторонництво — Визволене.

Та після „товстих" років прийшли „худі". І саме в цих „худих" роках санаційному таборові довелося робити чергові кроки в консеквенції травневого перевороту.

Господарська кріза загострюється з року на рік. Загострюється теж боротьба опозиції з санацією. Приходить конґрес „Центроліву", Берестя, а відтак суд над Вітосом, Ліберманом і тов. і навіть у розгривці між опозицією та санацією: політична еміґрація.

Розсварені польські селянські уґрупування обєднуються і головою обєднаної людовецької партії вибирають політичного еміґранта В. Вітоса.

Напередодні останніх виборів людовці переживають останню внутрішню кризу: партію покидає ґрупа провідників „Визволеня" під проводом старого Максиміляна Маліновского й останнього голови парляментарного клюбу обєднаної людовецької партії, пос. Руґа. Та це небогато заважило на бойкоті виборів, що його започаткували саме людовці. Бойкот виборів людовцям вдався.

Опинившись без парляментарного представництва, людовці виявили під проводом б. маршала сойму, М. Ратая (по фаху ґімназійний учитель), подивугідний орґанізаційний хист.

Їх акцією в ґущі польських селянських мас зачинає хвилюватися санаційний табор, що після смерти марш. Пілсудского ввійшов у стадію затяжної внутрішної кризи. До речі кажучи, в останніх місяцях він нагадує „візірлінію". Він є і його нема: ББ розвязав його-ж творець, полк. Славек, а на місце ББ полк. Коц покищо ще нічого не сформував. І покищо відбуваються тільки тактичні маневри окремих ґруп і котерій, з яких складається санаційний табор (для точности слідби додати: бувший).

Під впливом енергійної акції людовців, що неабияк розбурхали в останніх місяцях польські селянські маси, урядові чинники зачинають щораз більше уваги присвячувати проблємам села, щораз більше уваги мусять присвячувати людовецькій партії та видвиганим нею справам. І ось ми є свідками нового етапу боротьби опозиції з санацією, в якому на фронт висунулася партія людовців.

Під тактичним оглядом ситуація людовців незвичайно вигідна.

Їхнього краєвого провідника, М. Ратая, з давніх часів лучать добрі взаємини з пепесівцями. Пепесівці наставлені на „народній фронт". В сторону „народнього фронту" зизує людовецький молодняк (орґанізація цього молодняку: „Віці").

Перехід людовців на сторону „народнього фронту" очевидно, дуже непобажана річ для правительственних чинників. Справа дражлива тимбільше, що в заграничній політиці людовці заняли таку саму позицію, що й пепесівці: орієнтація на Францію, тобто тепер — на Францію Блюма, покуману з Совітами.

А з другого боку: головою партії, вибраним маніфестаційно на конґресі людовців, є політичний еміґрант Вітос. Як показується, т. зв. „Фронт Морж" не є леґендою. Вітос дійсно недавно був у гостях у Падеревского в м. Морж. Був там разом з Корфантим і під протекторатом Падеревского прийшло там до зговорення між Вітосом, хадеками зпід знаку Корфантого та НПР.

В цьому зговоренні беруть участь ґенерали: В. Сікорский й Ст. Ґаллєр, а як твердить звичайно добре поінформований парляментарний кореспондент жидівської преси — і ґен. Янушайтіс. Імпрезу з Морж маніфестаційно поблагословив наш заприсяжений ворог проф. Ст. Ґрабский. Є богато даних думати, що цю імпрезу з великою прихильністю стрічає чимало інших ендеків, не дивлячись на еволюцію в напрямі „вождизму", яку переживає ендеція під проводом Р. Дмовского. Падеревский має серед ендеків богато прихильників і поза осамітненим тепер проф. Ґрабским, що кривим оком дивиться на Дмовского та його захоплення Ґітлєром і Муссолінім. Таксамо... близькі для ендеків: Корфанти, Ґаллєр, Янушайтіс, Сікорский, ну — й Вітос, їхній „соціюс дольоріс" з 1926 року.

Все це спонукує урядові чинники дуже обережно трактувати людовців та їхні імпрези. Тому не дуже бундючно лунає клич, мовляв, порозуміємося з масами понад голови провідників (ах, як добре знаємо цей клич — ми, Українці!). Слушно каже проф. Ґрабский: „Наївні омани тих, котрі уявляють собі, що прискоренням і радикальнішим переведенням земельної реформи відірвуть хлопські маси від їхніх дотеперішніх провідників. Покинути їх не дозволить їм перш усього хлопський амбіт. А в додатку, доки не зліквідується зовсім безробіття по селах, не буде аргументу, який можнаби успішно протиставити повторюваному сьогодні селянами твердженню „за Вітоса було ліпше".

Отже по польських селах шириться леґенда Вітоса. А з леґендою тяжка боротьба! Очевидно, цею леґендою користуються в людовецькому таборі оба крила: прихильники співпраці з пепесівцями і прихильники „Фронту Морж".

Покищо леґенда Вітоса головний таран усіх людовців у боротьбі з санацією. — М. С.

Чи Ви складаєте річники „Нової Зорі"?

УНІЯ І МОСКВА

Як Москва нищила Унію в XIX столітті.

5. Бердичівські ісповідники.

Після коліївщини настали для Унії дуже сумні часи. Почали ділати сили, що руйнували її та змагали до остаточної ліквідації уніятської Церкви. І справді, Унія почала сильно занепадати, а її коштом ширилася схизма. Наступили апостазії й то не лише серед світських, але й серед духовних. У праці, що спеціяльно займається упадком Унії на землях, що в XIX ст. належали до Росії, її автор, латинський Епископ Ліковский, пише про причини упадку св. Унії.[1]) Ся незвичайно цінна, а й досі одинока того рода загальна праця про ті справи (поминаючи загальні курси історії Церкви, напр. Гарасевича, Пелеша, чи нариси напр. Харкевіча), сперта на богатому жерельному матеріялі, доказує, що не лише самі переслідування Москви були причиною упадку Унії.

„Не винищило Церкви тристалітне, найжахливіше переслідування римських цісарів — навпаки, кров мучеників ставала посівом нових ісповідників", пише Еп. Ліковский. „Не впала Церква в Ірляндії під обухом не менше жорстокого й кривавого переслідування протестантської Англії, що тривало також три століття; отже трудно нам припустити, щоб саме зовнішне переслідування, хоч жорстоке й систематичне, здібне було знівечити майже до кореня таку велику вітку вселенської Церкви, що обіймала кольо 2 міліони душ, якби внутрішні відносини в Унії були цілком здорові й якби переслідувачі не були в ній знайшли чинників, що помагали їм до її розсадження" (т. I, стор. 8).

Найважнішу (цілком правильно) причину упадку Унії бачить Еп. Ліковский у слабім католицькім усвідомленні вірних.

„В якім стані релігійної освіти знаходився руський нарід", пише він при кінці першого тому, „легко собі уявити по тім, що ми сказали про освіту його духовенства.[2]) Похвальний виїмок під тим оглядом становив у тих часах холмський нарід, бо завдяки стараннім кількох достойних Епископів мав знамените духовенство, освічене й повне духа Божого. Побачимо отже, яким муром став той нарід разом зі своїми пастирями, вихованими в кращих часах, проти зазіхань дизунії (схизми). Якби таке духовенство й такий нарід була мала в усіх дієцезіях руcько-католицька Церква в моменті упадку Польщі, не сумніваємося, що Унія, як велика мученица, булаб існувала дотепер,[3]) подібно як ірляндська Церква" (I, 264-5).

Католицьке усвідомлення духовенства й вірних було, очевидно, обовязком Єрархії. Але тодішня Єрархія — каже Еп. Ліковский — мало про те дбала; за те він уважає її найбільшою виновницею упадку Унії. Очевидно, причин було більше — про них буде ще мова — але ся була найважніша. Вже після появи праці Ліковского видано богато матеріялу про уніятське правобережне духовенство. Показується, що справді не було на кім Унії спертися. Ось такий напр. Михайло Левицький, бувший уніятський священик з Городища в Смілянщині, пише свою автобіографію в письмі до Гервасія Лінцевського, схизматицького Епископа переяславського (1757 — 1769) в 1766 р. й подає такі факти[4]): Родився він у православію й був дячком у Городищі 6 літ. Пізніше пішов до... уніятського Митрополита Володковича, щоб його висвятив. Митрополит дійсно висвятив його, але передтим зажадав присяги на вірність Унії. Левицький присягнув і дістав парохію таки в Городищі. Та своїм вірним він заявив, що він такий самий православний як і вони і служив по схизматицьки (замикав царські врата підчас Служби Божої й т. п.). Так дочекався аж „місій" Значка-Яворського. Тоді поїхав до нього, відрікся Унії й зложив присягу на вірність... православію. Другий тип досить подібний виступає в добровільних зізнаннях перед військовою комісією 1771 р. Називається Матвій Сухач, а парохом (уніятським) був у с. Янківці, білоцерківської округи. Потому, як настала коліївщина, він апостазував і тривав у схизмі аж досі. На питання: котра віра ліпша, казав, що уніятська. Про причину апостазії духовенства в часі коліївщини казав, що „в тім часі баламутства гайдамацькі й попам відібрали розум, не знати було, кого триматися". Він сам триває в схизмі, бо дивиться на інших священиків, що чекають якогось кінця й він з ними. На питання про причини баламутства між духовенством сказав: „Від себе дуже бажавби я дійти вже до якогось доброго вирішення, а того не можна дочекатися й тому в нас баламутства."[5])

Зізнання Сухача — просто клясичний зразок, що думало в своїй масі тодішнє уніятське духовенство. Як бачимо, воно чекало, щоб якось успокоїлося; а хто буде творцем того спокою — байдуже. З того можемо зрозуміти, чому було богато відступників від св. віри; се не були борці за Христову правду, але темні, сірі люди, що бажали в спокою їсти свій хліб. Не диво отже, що в короткім часі — від січня до серпня 1768 року перейшло в руки схизматиків 306 церков на правобережній Україні![6])

Та очевидно, все духовенство не було таке. Яким способом сотки священиків не то що вміли присвоїти собі засади св. віри, але й ширити їх серед вірних — не можемо в окремих випадках прослідити. Натомість знаємо з попередної статті про кільканацятьох уніятських священиків, що вміли потерпіти й мученичу смерть, а Церкви не зрадили. Крім них бачимо ще і вязнених по тюрмах за те, що не хотіли перейти на схизму. Сильніше переслідування розпочалося після смерти Лінцевського. При помочі війська (переяславського полку) „навертано" правобережних уніятів; польські поміщики переважно не противилися тому. Але тут „апостоли" трафили на спротив. Бідні, обтяжені родинами, але чесні й правдиві священики Божі не далися відвести від св. віри. Тоді застосовано до „непокірних" — тюрму.

„Вязниці в Бердичеві, Умані, Білій Церкві й кількох інших місцевостях", пише Еп. Ліковский на основі рукописного матеріялу, „містили в своїх мурах у часі від вересня 1772 р. до жовтня 1773 р. по кільканацять до кількадесять уніятських священиків, котрих одиноким злочином було те, що не хотіли виректися своє віри й своїм парохіянам не хотіли дати згіршуючого приміру. В самій лише бердичівській вязниці сиділо 68 уніятських священиків, найбільше з уманського деканату,[7]) бо 32, дальше з живоловінського 10, з богуславського 8, з корсунського 6, зі смілянського 7, з білоцерківського 5."[8])

[1]) Ks. Edward Likowski, Dzieje Kościoła unickiego na Litwie i Rusi w XVIII i XIX w. uważane głównie ze względu na przyczyny jego upadku. Познань, 1880. 2 вид. Варшава, 1906, у 2-ох томах. Цитуємо друге видання.

[2]) Ліковский перед тим писав про се.

[3]) Сі слова писано в 1879 році.

[4]) С. Иваницкій, Переяславскій Епископъ Гервасій Линцевскій и начало возсоединенія уніатовъ въ западной или польской Украинѣ (1757-1769). Камянець Под., 1904, в додатках ч. IX.

[5]) Іваницький, цит. тв., у додатках, ч. XXIV.

[6]) Там само, ч. XXI.

[7]) Пригадуємо, що якраз в Уманщині були найбільше чинні василіянські місії. Вони, очевидно, вплинули корисно й на парохіяльне духовенство.

[8]) Likowski, Dzieje, I, c. 146.

Як виховують Муринів

Анґлійський діяч містер Бріян Мумфорд оповістив недавно докладний звіт про виховуючу діяльність школи, яку він оснував у провінції Ірінґа (в б. німецькій Східній Африці). Та діяльність анґлійської школи, призначеної для Муринів, надзвичайно інтересна і добра. Та школа має муринській молоді передовсім заступити виховання, яке вона колись одержувала при начальнику свого племени, де вона одержувала не тільки мілітарне вишколення, але й виховання у традиціях свого племени на вірних йому членів. Розуміється, мілітарне вишколення в анґлійській школі відпало, зате остало традиційно-племінне виховання і прибули найпотрібніші річи з европейського виховання (читання, писання, рахунки й ґеоґрафія) та деякі практичні річи, про котрі далі.

Школу ту провадиться так, що в ній учать учителі Анґлійці й учителі Мурини. Кромі того вживається як дорадників старих досвідчених Муринів з дотичного племени, званих „ватамбулі". Ті дорадники разом з европейськими учителями іменують з молодих Муринів провідників для ґруп молоді з кождого племени, а вже самі хлопці вибирають собі свого рода підстаршин, кожда ґрупа порозумівшися зі своїм проводом. Ті підстаршини називаються „руґа-руґа". Раз на тиждень ґрупа молоді кождого племени відбуває свої хлопячі суди під проводом своїх „руґа-руґа" і під оком старших людей свого племени. Кожду племінну ґрупу молоді виховується в традиціях її власного племени. Притім головну вагу кладеться на практичні річи, потрібні в тих околицях. І так кождий муринський хлопець приводить з собою до загороди тої школи корову і теля та вчиться плекати їх. При школі є господарство, в котрім муринські хлопці вчаться всіх метод модерного господарства, м. ін. ветеринарії та приряджування всяких молочних продуктів.

Мешкають вони в шкільних будинках, збудованих ніcля краєвих взірців, але заосмотрених в модерні ґіґієнічні урядження. Носять одяг краєвий („міґороро", свого рода тоґа), причім учителі вчать їх шанувати й любити свою національну ношу.

В той спосіб чужа школа вчить молодих Муринів не тільки европейських метод але передовсім учить їх того, щоб були вірні традиціям свого народу, ставали його пожиточними членами та піддавалися дисципліні свого племени. В той спосіб виховують Анґлійці молоду Африку.

Нема сумніву, що цей новий спосіб виховання лучший ніж дотеперішний кольоніяльний спосіб, який з муринської молоді робив европейських кретинів.

Такі цікаві вісти приносить чужа преса. Річ ясна, що таким вихованням сповняють Анґлійці велику і добру місію в країнах, які Провидіння віддало в їх руки. Якже далекі від тих благородних метод „способи" поведення декотрих европейських народів супроти европейських дітей інших народів, котрих землю судилося їм заняти! Ті далекі від описаних тут методи мають часто на ціли викликувати серед молоді не любов до її народу, тільки погорду. Та вони викликають ненависть до таких учителів і страшенно заогнюють відносини.

Про долю „бердичівських ісповідників", як їх слушно назвав у своїй історії Церкви Ю. Пелеш, [9]) можемо сказати дещо більше, бо щасливо збереглася їх переписка з нунцієм. [10])

Правдиве зворушення огортає, коли читати ті їх листи до нунція (Йосифа Гарампі). Доносять про свій страшний стан: що ніщо інше, як лише вірність св. Церкві гнала їх до вязниці, де вони сидять закована в кайдани без огляду на вік і достоїнство, терплять голод, зимно й нечувану тісноту, бо напхано до їх вязничних келій стілько, що майже один на другім лежить. Як єдина пожива служить їм кусок твердого хліба й напів сирий горох. Одежі від більше ніж пів року не вільно було їм змінити, бо нагло схопили їх з домів, у чім були, а в вязниці нічого не можна дістати. Навіть до церкви, вислухати св. Літургію, не пускали їх кати. З тих мук і невигод деякі з них померли в тюрмі. І щож найбільше причиняє їм болю в тім тяжкім положенні? Про те вони також пишуть; а саме, що церкви їх і парохії попали в руки людям темним, без освіти й моралі, насланим з Переяслава; що родини їх блукають по світі за жебраним хлібом; що собрати їх або мучаться по інших тюрмах, або по лісах і печерах блукають. Отже просять нунція, щоб заступився за ними, щоб могли вийти з вязниці й знову працювати для добра Церкви.

Та заходи нунція увінчалися успіхом щойно під кінець 1773 року. За той час бердичівські вязні дали свідоцтво св. вірі, як правдиві мученики, вірні в цілім житті й до смерти св. католицькій Церкві. Побіч уманських мучеників і священиків, що згинули в коліївщині взагалі, вони становлять прикрасу на картах історії нашої Церкви в XVIII столітті.

Т. Кострyба.

[9]) J. Pelesz, Geschichte der Union, том II стор. 537.

[10]) M. Harasiewicz, Annales Ecclesiae Ruthenae, Львів, 1860, стор. 500—519. Пор. також у Ліковского (I, 146—149) й Пелеша (II, с. 537—541).

Ідеольогія орґанізації полк. Коца

„Варшавський Вечур" пише про нову правительственну орґанізацію в Польщі, що її орґанізує полк. Коц, м. ін.: Незабаром оповістять в цілости програмові засади тої орґанізації. Нова орґанізація буде подібна до війська і буде називатися „Служба Народова". Її програма буде спиратися на націоналістичних кличах. М. ін. в господарській ділянці стремітиме до спольщення торговлі і промислу. „Служба Народова" буде гуртувати передовсім б. польських комбатантів і працюватиме головно на полі ідеольогічнім і виховнім.

Німеччина проти Совітів

В німецькій політиці на першім пляні тепер еспанські події. Німецькі політичні круги твердять, що Еспанія криє в собі велику скалю можливостей. Особливо не бажають собі побіди лівих у Еспанії. Тому німецька преса безоглядно поборює еспанське республиканське правительство і називає його ворогом европейської цивілізації. Рівночасно йде сильна пресова кампанія проти Совітів, в розмірах дотепер непрактикованих. Вся преса пише про боєву силу червоної армії, червоної балтійської фльоти і совітського летунства. Німецькі політичні круги переконані, що Німеччина мусить провадити політику активної ініціятиви. Все вказує на те, що Берлін не хоче вийти з порожними руками з еспанського конфлікту. Спеціяльну увагу присвячують Франції.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Зло смертельного ґріха. По перше розважте величезну злобу смертельного ґріха, як вона безмежно противна безконечній доброті Бога. Тоді пізнаєте, що та злоба се бездонна пропасть, якої ніякий сотворений ум зглибити не може. Як ніхто крім самого Бога не може вповні поняти Його безконечної доброти, так ніхто крім самого Бога не може цілковито зрозуміти безконечної огиди того противного зла. І як Бог очевидно любить Свою доброту безконечною любовю і не може перестати любити її, як не може перестати бути Богом, — так очевидно ненавидить Він смертельного ґріха безконечною ненавистю і не може перестати ненавидіти його, де тільки Він той ґріх бачить. І чи ти добре розважила, моя душе, що ти допустилася такого низького, такого страшного, такого огидного зла, коли ти наперед збунтувалася проти Бога смертельним ґріхом? О, як ти могла відважитися, так часто повторяти ту величезну зраду? Або як ти могла так довго носити з собою таку ненависну, таку огидну потвору? О, як дуже ти зобовязана супроти безграничного милосердя Бога й дорогої крови Його Сина, що Він так довго тебе терпів і вже давно не струтив тебе до пекла!

По друге розважте, що понад смертельний ґріх нема більшого зла ні на землі ні навіть у пеклі. Смертельний ґріх се без порівнання найбільше зло з усіх. Він мати діявола й пекла: бо пекло повстало тільки задля смертельного ґріха. А діявол був ангелом, поки через смертельний ґріх не перемінився в діявола. Отже смертельний ґріх се в дійсности більш огидна і потворна поява ніж пекло, він плюгавіший та огидніший ніж сам діявол. Те страшне зло, яке засуджені бачать і відчувають у своїх душах всю вічність, мучить їх більше ніж усі чорти. Воно пригнітає їх своїм постійним тягарем до землі. Те страшне зло годує червака їх винної совісти, що гризе її вічно. Те зло се вогонь, що ніколи не гасне. Воно вічно задержує свої душі в посіданню та вічно держить Бога далеко від них і їх далеко від Бога. О, коби грішники мали бодай правдиве поняття про се страшне зло! Тоді вони певно далисяб здержати від того, щоб колись мусіти відчувати його незмірний тягар. Якби вони зрозуміли, що мають замір зробити, коли хочуть допуститися смертельного ґріха, тоді вони волілиб тисяч разів умерти ніж те зло.

По третє розважте, що ґріх найбільше зло з усіх тому, що він поривається на самого Бога: се бунт, се головна зрада супроти Бога. Сатана, перший грішник, з гордости хотів посадити себе на Божий трон. І всі нещасні, що йдуть за приміром того найбільшого бунтівника допускаючись смертельного ґріха, роблять себе до певної міри винними тої самої злоби, оскільки так як він відвертаються від Бога: бо подібним способом зміряють до незалежности від Бога й безбожно ставлять висше свою впертість і заспокоєння своїх налогів і пристрастей ніж святу волю Бога та Його Божі заповіди. Таким способом вони виповідають Богу послух і не признають над собою Його власти й панування та не хочуть підчинятися Його законам. Вони відкидають Його мудрість, вони не доцінюють Його справедливости, вони погорджують Його милосердям і добротою. І замісць (до чого вони під кождим оглядом зобовязані) шукати передовсім слави імени свого Творця, поширення Його царства та виконування Його волі, — вони ставлять ідол свого „я" на місце живого Бога. Вони шукають своєї власної світової слави, своєї справи, свого вдоволення більше ніж Його. І тому нещасному ідолови свого власного самолюбства жертвують вони свою душу і свою совість, жертвують Бога і все. Чиж якенебудь інше зло можна порівнувати з сим?

Постанови собі від нині зовсім уникати всякого смертельного ґріха, якнайбільше бридитися ним і втікати від ґріха більше ніж від самого пекла. Й оплакуй свої ґріхи з цілого серця як найбільше зло з усіх та відправляй за них покуту все своє життя.

Епп. Р. Челлонер

Апостольський Вікарій Лондону.

Примас Анґлії

про пасивних католиків.

Архиепископ Вестмінстеру і примас Анґлії видав недавно пастирське послання. В нім виступає остро проти т. зв. пасивних католиків, котрі тримаються здалека від всяких католицьких орґанізацій і не цікавляться католицькою пресою. Таке відношення до католицького життя декотрих католиків треба осудити тимбільше, що вороги Церкви скріпили свою діяльність в сих часах. Вони утворили цілу сітку добре зорґанізованих комуністичних і безбожничих клітин. Дальше примас Анґлії взиває своїх вірних, щоб брали живу участь в релігійнім життю Церкви. Особливо, щоб слухали св. Літурґії. Крім того католики з богатших провінцій повинні помагати католикам з бідніших округів. Кождий католик повинен постійно купувати якусь католицьку ґазету. (КАП).

Бельґійці проти народного фронту

Ліґа христіянських робітників в Бельґії рішила виступити проти спроб утворити спільний фронт католицьких робітників з соціялістичною і безвіроісповідною лівицею. Управа ліґи видала відповідні вияснення і вказівки для своїх провінціяльних відділів і членів, щоб не співпрацювали з орґанізаціями сумнівного напрямку. Рівночасно повстав комітет, що має випрацювати плян праці для катол. орґанізацій в Бельґії.

Двомільонова німецька армія

Німецьке Інформаційне Бюро звідомляє: Міністр війни ґен. Бльомберґ оповістив виконавчий розпорядок до декрету канцлера Ґітлера про дволітну військову службу в Німеччині. На основі того розпорядку будуть звільнені с. р. в осени добровольці 1913 річника і старших річників. Остануть дальше в рядах всі поборові 1914 річника і молодших річників, як також добровольці з тих річників. Французька преса розписується богато про військові зарядження німецького правительства. „Ле Матен" пише, що Німці будуть служити при війську властиво три роки. Бо всі здібні до зброї мусять перебути один рік в рядах т. зв. служби праці. Тому стан німецької армії підчас миру буде виносити около 2 міліони людей.

Університет для 175 осіб

„Нає Ціріхер Цайтунґ" в ранішнім виданні ч. 1411 доносить, що ЦК (Центральний Комітет) комуністичної партії в СССР оповістив указ, яким дотеперішні курси марксизму-ленінізму перемінив на окремий університет. Ціль того університету виховати спеціяльну еліту для партійної пропаганди й орґанізації. Та еліта одержить нагляд над усіми партійними орґанізаціями і їх життям не тільки у властивій Росії, але також у всіх союзних республиках. До нового університету приймуть лише 175 слухачів. Кождий з них мусить бути членом комуністичної партії найменше від 10 літ. Викладатимуть лиш отсі предмети: Історія комуністичної партії, вибрані питання ленінізму, розбудова комунізму, нова сталінська конституція, основи національної економії, загальна історія. Наука в тім університеті триватиме рік. (Чому сю установу названо „університетом", трудно сказати).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Зоперований Бальзак

Черговий том „Бібліотеки Діла".

Оноре де Бальзак. **Чародійна шкіра.** Переклав Василь Софронів. Бібліотека „Діла" ч. 4. Львів 1936. Стор. X + 180, форм. 14.8 × 21.2 цм.

Оноре Бальзак (1799—1850) розпочав свою письменницьку карієру як писар у паризького нотарія. Та тому що „годі стати великим нотарієм", Бальзак взявся до друкарського промислу й тут скандально збанкротував. А були тоді такі закони, що довги треба було платити, або... йти до вязниці. Бальзак вибрав перше. Обіцяв сплату вірителям і — щоб заробити гроші — став письменником [1]). „Зовсім як доставець дерева або мяса підписує він (Бальзак) умови з видавцями на твори, які зобовязується постачати на означений речинець. Потребує грошей уже тоді, коли збирається до праці: раз для необхідної вигоди, другий раз для спокус і подорожей, в яких жінки грають чималу ролю" — пише др. М. Рудницький про автора „Чародійної шкіри" (ст. V). В листі до своєї сестри Бальзак називає деякі свої твори „літературним свинством". „Та — пише він дальше — мені потрібні гроші, отже нехай нещасні часописи стогнуть під купою моєї писанини". Допінгує себе вином і чорною кавою, яку випиває в неймовірних кількостях. Зате пише денно нераз і по 18 годин. — Не диво, що прим. твір „Тайна Руджієрів" написав продовж одної ночі, а повість „Стара панна" коштувала його всього три ночі праці. При такім темпі очевидно годі йому було „шліфувати" свої твори. І тому в них богато технічних хиб, особливо в будові. Коли Бальзак врешті добився грошей, не через літературу, а подружжям з богатою вдовою, Полькою Ганською, було його життя вже скінчене: від надмірної праці й непоміркованого життя він помер у 52 році життя, два роки по своїм подружжі.

Бальзак лишив по собі щось понад 75 романів, в тім кілька морально можливих (Le colonel Chabert, La maison du chat qui pelote, La bourse, Eugénie Grandet, Ursule Mirouet, La médicin de campagne, Le curé de village, Mémoires de deuxjeunes mariées). Зате прочі, невичислені тут твори Бальзака, між ними також і „Чародійна шкіра" задля своєї неморальности й цинізму попадали кілька разів на „Індекс книжок заборонених католицькою Церквою" (в рр. 1841, 1842, 1864); і нині „всі твори" Бальзака стоять на індексі [2]).

Всетаки історики літератури вважають Бальзака за великий талант, навіть за попередника натуралізму Золі. Не перечать сьому й католики, а один Єзуїт, історик французької й інших літератур, признає творам Бальзака велику літературну стійність. Сей Єзуїт, Олександер Бавмґартнер, у своїй історії світової літератури (том V, ст. 683; вид. Гердера) пише про Бальзака: „В будові й завязці своїх романів Бальзак стоїть далеко поза деякими своїми попередниками й наслідниками; та щодо характеристики, то виказує він таку творчу силу, що її можнаб порівняти навіть з Молієром і Шекспіром." Отже редактор „Бібліотеки Діла" мігби був виправдуватися, що видав індексований твір „Чародійну шкіру" для його високої літературної стійности [3]). „Діло" на те й покликується, цитуючи в оголошеннях дуже похвальні слова Ґетого про літературну стійність „Чародійної шкіри" [4]).

Коли приняти таке „літературне" становище „Діла", тоді очевидно мусимо домагатися від видавця, щоб переклад твору даного клясика літератури був теж клясичний щодо літературної форми. Отже треба вимагати від перекладача клясиків, щоб його переклад був повний та вірний. Такий, щоб можна було в ньому знайти саме ті формальні прикмети твору, що зробили той твір „клясичним".

Чи переклад „Чародійної шкіри", що його виконав В. Софронів та видало „Діло", відповідає тим домаганням? Ні... Не знаю, хто тут завинив, але Бальзак у виданні „Діла" — зовсім не Бальзак-клясик. Вже заголовок перекладеного твору Бальзака „La peau de chagrin" (тобто „Шаґренова шкіра") сфальшований на сензаційну „Чародійну шкіру". Сам твір скорочений чи властиво перероблений до такої міри, що годі назвати його твором Бальзака. Для інформації подам тут порівнання точного, виданого большевиками, перекладу [5]), з перекладом „Діла". Отже большевицький точний переклад має 300 сторін, переклад „Діла" 180 сторін; букв має большевицький переклад около 534.600, переклад „Діла" около 262.260. Виходить з того ясний висновок, що т. зв. „переклад" Бібліотеки „Діла" се перерібка чи там скорочення твору клясика Бальзака на половину!

З дальшого порівнання обох текстів я переконався, що ті скорочення йшли головно в напрямі викидування порівнань Бальзака, то значить — за правилами новочасної науки про літературну форму — просто сфальшували творчість Бальзака як оригінального поета [6]). Ясно, що „Діло", видаючи твори клясиків у сфальшованому виді, мало на цілі не їх „літературну стійність", яку так реклямує, а якусь іншу, скриту ціль.

Коли „Ділу" не йшло в дійсности про форму видаваних злих книжок, то хіба очевидне, що йшло йому про ідеї, які ті книжки поширюють. І тут треба нам розглянути ідеї, якими Бальзак ділає через свої твори.

В циклі 70 творів, обнятих загальною назвою „Людська Комедія" (мабуть як противажник до „Божеської Комедії" католика Данта) матеріяліст і гуманітарист Бальзак зобразив безліч усяких людських типів, що їх заобсервував у своїм житті.

„Се паноптікум дивоглядів, бо більше було в Бальзакові анатома й психопатольога, ніж фільософа й мистця. Ум з природи аналітичний, наскрізь прозаїчний і органічно неспособібний до романтизму. Душа липла до того, що проступне, злочинне, чужа ідеалізмові й вищим метафізичним поривам. Бальзак зводив усе до три звірячих інстинктів. На кільканацять літ перед Дарвіном, передбачив теорію природного добору й мотором життя створив звичайну боротьбу за істнування та збереження роду, найвищим правом і ціллю щастя одиниці. Захоплюючись Стендалем [7]), перший по ньому Бальзак проголосив егоїзм привілеєм кождого, а боротьбу за гріш і змислове вижиття — рушієм людських діянь, одиноким і вистарчаючим. Матеріяліст до глибини душі, підшивався в імя конюктури під монархізм, католицизм і консерватизм, хоч в дійсности був змисловець не лише без християнського світогляду, але навіть без морального почуття. Кождого визначнішого чоловіка його романів гнобить і зїдає якась погубна пристрасть, хочби духова, і в тім тайна динамічної пластики його фігур. Забогато в нього невладнаної уяви й психольоґічної самоволі. Рано ступилася його вразливість на зло й неохота до нього, разом з симпатією для добра. Знаменито рисує підлих, марних, звихнених вимітнів; бракує йому пристойности-такту, поетичного пориву й таланту схопити додатні, чесні прикмети. Вдаються йому раби великих і малих пристрастей, та не знайдемо в нього ні одного героя. Чуттєве життя зводить звичайно до еротизму, який трактує раціоналістично, а властиво змислово."

Такий моральний портрет дає Бальзакові Ч. Лехіцкий („Пшеводнік по белетристице" ст. 45 і д.). Подібно оцінюють Бальзака й цитований Бавмґартнер, проф. Курціюс („Гохлянд" 1922) та інші католицькі критики.

Зновже большевик Жид А. Лейтес на вступі до большевицького видання „Шаґреньової шкури" пише про Бальзака й його твір таке:

„Цей роман є повний сарказмом соціяльного вияву... Понад усім і скрізь панують тільки

---

[1]) Се нагадує мені момент з автобіографії Жида, дра З. Фройда, винахідника т. зв. психоаналітичної методи лікування. В тій автобіографії лікар Фройд якось так досить щиро пише, що до відкриття нових метод лічення нервів довела його потреба гроша: швидке вилікування „не було вистарчаючим джерелом заробітку" (Freud, Wizerunek własny, стор. 16)...

[2]) Колись славний був „священик з Діла", який нападав на епископів і взагалі пописувався в тім щоденнику штукою „non sentiendi cum Ecclesia". Помер недавно. Тепер „Діло" знайшло собі нового „теольога". Цей панок був справді перед війною на першім році богословія; але, що спортовий клюб потребував його до змагань, то він просто з богословія виступив... Отже той пан пише тепер у „Ділі", що на поставлення Бальзака на індекс не треба католикам уважати, бо „це було сто літ тому". Я переглянув ті канони кодексу Церковного Права, які відносяться до заборонених книжок, та ніде не знайшов там такої „богословсько-правничої мудрости", яка касувалаб заборону тих книжок, що стоять на індексі від сто літ... Навпаки в самім індексі ще й нині стоять твори видані не лише сто, а й триста літ тому. Такий то „обскурантизм" у Римі; не то, що поступове „Діло" зі своїми „теольогами"-спортовцями...

[3]) З католицького становища такий погляд не стійний. Кард. Меррі дель Валь на вступі до „Індексу заборонених книжок" зазначив виразно: „Літературна або научна вартість — припускаючи, що вона дійсна — ніяким чином не оправдує поширювання книжки, противної релігії згл. добрим обичаям. В тім випадку радше треба булоб собі бажати, щоб запобігаючі засоби були настільки більше успішні, наскільки ніжніші є неводи блуду й більше звідливі принади зла". Тут треба пригадати, що Церква дуже легко звільнює від заборони індексу спеціялістів у даній ділянці, прим. редакторів, професорів чи душпастирів, коли їм треба для їх цілей і їх звання пізнати злі книжки. Отже нема тут ніякої „неволі досліду", лише правильна дисципліна.

[4]) Слова Церкви „Ділу" неважні, бо сказані тому сто літ; але слова Ґетого, теж зперед сто літ — важні для „Діла". Чи не тому, що Ґете був до смерти членом масонської льожі... (Пор. Lennhoff, Die Freimaurer, ст. 147 і дальші).

[5]) Оноре Бальзак. **Шаґреньова шкура.** Переклад з французької В. Вражливого. Державне Видавництво України. Харків 1929.

[6]) Подібне зробив знову др. М. Рудницький з твором Барбе д'Оревія „Чортиці". Отже справедливі дотепні слова Л. Нигрицького про ті „переклади": „...Подавати „клясичні" твори в перерібці поодиноких перекладчиків і по свойому скорочуваги клясиків — це таки непростиме. Навіть не з уваги на примітивну пошану до автора, але просто з уваги на оригінальність твору. Зовсім не захоплююся автором „Чортиць" і безумовно в загальному він безмежно нудний, але всетаки він багато більш вартісний для всесвітнього письменства, як хірург його творів М. Рудницький. Шаную Василя Софронова, але, маючи до вибору зі спілки Бальзак-Софронів, таки виберу Бальзака. Хібаж редакції Бібліотеки „Діла" йшло тільки про те, щоб зацікавити читачів? Бо як так, то редакція Бібліотеки, даючи нашій суспільності клясичні твори, позбавила їх єдиної їх прикмети, клясичної форми, а в незмінному виді залишила тільки сюжет. Чи-ж не краще, отже, було перекласти Карла Мая, в якого зовсім байдужа форма, чи, поскільки єдиною літературою світа є французька література, дати Галичині О. Діма „Трьох мушкетерів" чи „Ґрафа Монте-Хрісто" в перерібці Е. Рудинської? В такому випадку бувби і вовк ситий і коза ціла: кождий читавби Бібліотеку „Діла" з захопленням, не булоб дискусії про форму, ніхто не дивувавсяб операції змісту, а видавництво „Діла" заробилоб на поєдинках французьких шляхтичів, коханні Анни Австрійської з князем Бекінгем та інтриґах кардинала Рішеліє. — А так, в Бібліотеці „Діла" „Чортиці" написав Барбе д'Оревілі на спілку з Е. Рудинською та М. Рудницьким, а „Чародійну шкіру" — Оноре де Бальзак і Василь Софронів."

[7]) Французький романіст і авантюрист (1783-1842); духовий батько Бальзака.

— гроші! Замість бонапартівських гасел в ухах лунає инший прозаїчний Гізів девіз: enrichissez vous! — збогачуйтеся! Замість непохильної шпаги наполеонівського вояки символом доби став новий складальний метр крамаря... В „Шагреньовій шкурі" Бальзак дає перший нарис Парижу, як цинічної школи продажности й розпусти" (ст. VIII). І дальше хвалить: „Бальзак повнотою заслужив" (на похвалу) „суворого олімпійця Ґете..." Бальзак уміло „користується елементом фантастики у своїм романі, щоб відтворити з усією силою... збанкручення романтичної психології. „Спіритуалізм ветеринарів" — цими дотепними, влучними й рівночасно вїдливими словами означив французький критик Еміль Фаге суперечність Бальзакових шляхів творчости і настроїв. Справді, опинившися психольоґічно „в банкіровім фотелі", Бальзак що-раз частіше кидався від раннього безформного юнацького спіритуалізму-ідеалізму до грубих хірургічних рис та жестів письменника побутовика-ветеринаря. І, не зважаючи на всю запальність та мрійливість своєї вдачі й свого творчого таланту, Бальзак кінець-кінцем став точним, як нотар, побутовиком свого віку; він став грубим, як ветеринар, його критиком-виявником. — І — така іронія долі! — не схотівши стати нотарем у своїх юнацьких мріях, Бальзак проте став, кінець-кінцем, якщо не нотарем, то великим побутозобразником нотарів свого часу." (Ст. XI—XII).

Подібно було і з реліґією Бальзака: католик у початках своєї письменницької каріери, Бальзак щораз більше відходив від Церкви, щоби врешті створити собі — на показ для людей — „правдиву реліґію святого Івана, містичної Церкви", якої очевидно ніколи в дійсности не було. В своїх творах пропаґував теж „містицизм": маґізм, забобони, скепсіс і врешті віру в минулий „поступ людства". Як противажник макрольоґії „Божеської Комедії" Данта — Бальзак створив мікрольоґію „Людської Комедії": цинічного пекла продажности всього за гроші чи інші якісь засоби пристрасти. Бальзак осмішив і обезцінив ідеальні пориви людини, все що в ній божеське скинув до низів і пропастей звірячих гонів.

Коли католик у своїй науці віри має ясну ціль, що вяже його з Богом, то Стендаль, Бальзак, Золя й інші письменники того рода, прекурсори масонського ляїцизму, роблять у своїх творах усе, щоб людину відвести від тої найвищої ціли. Творчість таких письменників ділає на людей наче відбожуючі „реколєкції". Такі „реколєкції" творять з людей не синів Божих, а синів людських чи радше звірячих, без ціли в життю, — моральних нігілістів. Пише про се Бавмґартнер (цит. кн., ст. 681):

„Чоловік у Бальзака се не світле єство, посереднє між ангелом і звіриною, що в своїй короткій земній мандрівці змагає до вічности, носить у собі відблиск Божого; що обняте чудесною лічничою економією ласки, має звести поважну боротьбу з власними звірячими пожадами й силами тьми, щоб вирятувати в собі Божеське, розбудувати Його в собі й колись бути вічно щасливим у Бозі. Чоловік (у Бальзака) се тільки zoon politikon, суспільне звіря, найвище з ссавців, яке через ріжноманітність станів, діяльности, родів, країн, народів, характерів, індивідуальностей представляє ще більшу ріжнородність аніж звірята в ентомольоґії..." Та в своїх творах Бальзак не описує людського життя з перспективи вищих цілей і ідеалів. „Головні рушії (людського життя в творах Бальзака), се — як у театрі Скріба — ґріш і уживання (фальшиво назване любовю)."

Чи Бальзак здавав собі вповні справу з того, що своїми творами обезбожує чоловіка, годі тут розписуватися. Та безсумніву вороги Бога й католицької Церкви: масони, безвірники й большевики залюбки видають і поручають твори Бальзака. Божі вороги свідомі того, що з творів Бальзака йде неустанний підсвідомий наступ на все, що є в людині Божого. Вороги Бога знають, що романи Бальзака й його наслідників натуралістів — се „реколєкції", щоб видерти людям Бога, щоб докраю зісвітчити (зляїцизувати) читачів. Чи вони назвуть се гуманністю, ляїцизмом, лятомізацією, чи іншим якимсь чужим словом — від того річ не зміниться, бо всі ті назви — тільки туманення людей, замісць ясної виповіди: ціль того всього — знищити Бога в душах. Особливо „добре" роблять се твори Бальзака, бо через них підсвідомо й назверх непомітно вдирається в душу читачів переконання про необовязковість моралі й рівночасно повне забуття про Божий чинник у житті людини. Талант спостережливости й динамічність Бальзаківського опису дають ще й те, що згадане зло ділає наче орґанічна отруя, яку годі назверх розпізнати, а яку орґанізм жадібно поглощує.

Цікаво тепер приглянутися, хто — поза „Ділом" — поширює у нас книжки того рода. Отже до війни робило се таки „Діло", опісля радикально-безвірницька „Видавнича Спілка". По війні видавало індексовані твори видавництво „Чайка" у Відні, якого редакторами були Антін Крушельницький та др Остап Грицай. На се видавництво зложили великі гроші — такі були вістки — заграничні Жиди-капіталісти та українські Винниченківські соціял-демократи. „Чайка" видала кілька романів, заборонених Церквою, й обіцювала в проспектах видавати дальші книжки того рода. Та не судилось тій капіталістично-соціялістичній спілці довести „спасенне й культурне" діло до кінця: збанкротувала. Зараз по „Чайці", чи радше рівночасно з нею, розпочали „збожне" діло видавання розкладових книжок і самі большевики: „Державне Видавництво України" й інші подібні радянські видавництва. Большевики давали наклад а українська ліберальна інтеліґенція („безпартійні") давала переклади в українській мові. Були теж між перекладчиками ріжні Лейтеси й подібні мойсеєві „Українці"; не диво, що деякі з тих перекладів такі „звікраїнщені", що ніякий Українець їх не зрозуміє... Та всетаки можемо сьогодня „похвалитися", що в українській мові маємо вже всі головніші книжки з індексу, очевидно в радянських виданнях[8]). А що ті видання в нас тяжко дістати тай дорогі вони по пролєтарськи (по 5—12 зол. за том), то „добродій людства", співредактор „Діла" др Михайло Рудницький і його союзники постановили „просвітити" темних Галичан в дусі Антона Крушельницького й большевиків. Отже видають — за гроші спілки, в якій є навіть канонік — тіїж самі книжки, що й большевики, тільки по ціні нижчій наполовину від радянської. А щоб сього досягнути, то видають клясиків „кооперативно": Д'Оревії, Ем. Руденська і Михайло Рудницький, — або Бальзак і Софронів. Клясична кооперація чи радше операція клясиків!

Маємо надію, що й дальші випуски „Діла" будуть теж клясичні під усяким оглядом в дусі масоно-большевицькім. Подбає про се не лише їх редактор, але й інші співробітники тої характеристичної ґазети, що називається „Діло". І тому горячо поручаємо „Бібліотеку Діла" всім, кому дорога ідея „людового фронту" з масонами й большевиками — і кому потрібна остаточна руїна нашого народу.

Араміс.

[8]) Яку ціль мають большевики в поширюванні розкладової літератури, про те писав я ширше в рецензії п. з. „Чортиці" з „Бібліотеки Діла" — пор. „Нова Зоря" ч. 52 (951) з 12 липня с. р.

Нові видання

Богословія, тримісячник, т. XIV. Кн. 2—3, Львів 1936. Видає Богословське Наукове Товариство. Ст. 89—202. Форм. 25 × 17.7 цм. В додатку 9 таблиць. Зміст: о. др Ст. Сампара: Прачоловік і праобявлення. Др І. Шпитковський: Рід і герб Шептицьких. Я. Гординський: Петро Паславський. Вибрані питання. Огляди й оцінки. Всячина — Хроніка. Богословське Наукове Т-во. Книжки й часописи.

Іван Огієнко, **Д-р Ів. Свєнціцкий. Опис рукописів.** Львів—Жовква 1936. Вел. 8⁰, 7 + (1). — Відбитка з „Записок ЧСВВ". VI. 405—409.

Михайло Соневицький: **Мирмідонський Лицар.** Частина друга. Під Ілліоном. Львів. Накладом „Рідної Школи", 1936. Ст. 80, форм. 20×13.5 цм.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В КИЄВІ большевики розстріляли Юрка Коцюбинського, бувш. секретаря большевицького посольства у Варшаві й Відні. Таку вістку принесла англійська преса.

НАЧАЛЬНИЙ ВОЖД польської армії ґенерал Ридз-Сьміґли виїхав до Парижа. Політичні круги польські і закордонні привязують до тої візити велике значіння.

У ВАРШАВІ відбувся зїзд діячів б. Стронніцтва Хлопского і б. Визволеня. Було коло 300 учасників. Проводив б. голова Стронніцтва Хлопского Валєрон. У програмовій заяві зїзду сказано м. ін., що польський селянський рух повинен згуртуватися довкола особи ґен. Ридза-Сьміґлого. Крім того зїзд ухвалив домагатися удержавнення великого промислу, спольщення й усуспільнення торговлі, утворення державного збіжевого монополю, рільної реформи й ін.

ВАРШАВСЬКА ПОЛІЦІЯ перевела ревізії й увязнила 40 комуністичних діячів на терені Варшави.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило вивозити зброю й амуніцію до Еспанії.

ПРЕЗИДЕНТ НІМЕЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО БАНКУ др Шахт виїхав до Парижа. Він там переговорює з французьким правительством у справі поділу сирівців і в справі кольоній.

СТАЛІН виголосив промову до червоної армії. В промові заявив, що Совітський Союз стоїть перед важними подіями і що червоні вояки може вже незабаром будуть мусіти віддати своє життя в обороні батьківщини.

В ЛЄНІНҐРАДІ застрайкували робітники комуністи на знак протесту проти розстрілу Зіновєва, Каменева і тов. Так пише російська еміґрантська преса.

СТАНОВИЩЕ ЛІТВІНОВА ЗАХИТАНЕ. В звязку з розстрілом 16 провідників московської опозиції й увязненням Радека рахуються з можливістю уступлення Літвінова, большевицького комісаря закордонних справ.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ОФІЦИРИ оглядають французькі укріплення. Французька ґазета „Жур" виступає остро проти французького міністра війни за те, що він позволив двом совітським ґенералам оглянути укріплення лінії Мажінота, зокрема укріплення відтинку Фермонт. Те позволення французького міністерства викликало велике обурення серед французьких офіцирів.

ПОЛКОВНИК ДЕ ЛЯ РОК, провідник розвязаних французьких „Огненних Хрестів" вніс скаргу проти соціялістичного часопису „Попюлєр" за очорнення. Той часопис писав, що полк. де ля Рок причинився до вбивства свого адютанта п. Барбо.

В РИЗІ відбулися наради міністрів закордонних справ Лотви, Естонії й Литви.

ЕСПАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ Азана заявив, що перемога правительственних сил певна, сдначе війна може потривати довго. Революційні ґрупи змагатимуть до радикальної розвязки соціяльних проблєм в разі побіди над повстанцями. Також президент Катальонії заявив, що треба числитися з довготревалою війною в Еспанії.

АНҐЛІЙСЬКА РАДА МІНІСТРІВ радила над положенням в Еспанії.

ПАЛЕСТИНСЬКІ АРАБИ обходили недавно торжественно сотний день арабського страйку в Палестині. Товпи Арабів виповнили мечети. Шейки виголосили горячі промови. В деяких місцевостях були протижидівські і протианґлійські демонстрації.

В ПАЛЕСТИНІ від початку арабського страйку вбито 221 осіб, в тім 130 Арабів, 68 Жидів і 23 англійських військових і поліціянтів. Ранено 1200 осіб. Увязнено 2392 Арабів і 309 Жидів.

НОВИНКИ

Зміна в управі „Народного Дому" у Львові. Воєвідський уряд у Львові звільнив 26 с. м. Михайла Бачинського з обовязків комісаря „Народного Дому" й іменував нового адміністратора п. Вельпеля. Рівночасно воєвідський уряд іменував членами прибічної ради для нового комісаря інж. дра Е. Храпливого, інж. Ю. Мудрака і проф. дра А. Копистянського.

Підчас голодових заворушень в Зеленкові над Дніпром прибув туди відділ червоної армії, щоб арештувати мешканців за спротив при реквізиції збіжжа. Кількасот осіб, між ними богато жінок і дітей, намагалося втечи на човнах на другий беріг Дніпра. Військо почало обстрілювати нещасних утікачів. Два човни перевернулися і 40 осіб погибло у филях Дніпра.

Визначний український літературознавець Володимир Миколаєвич Перетц помер у Казані. Перетц уродився 1870 р. Габілітувався у київськім університеті. Цікавився головно драмою. Як професор працював він у Києві, Петербурзі, Самарі та Казані. З його численних праць важніші про українські вірші та пісні XVI — XVIII ст., досліди й матеріяли з історії давної української літератури, праця про Слово о полку Ігоря, про приповідки, про історію поетичного стилю в Росії і т. д. Більшість його праць писана по російськи.

В IV Зїзді словянських географів і етнографів у Софії від Українців взяли участь др Кубійович як представник Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові і професор Щербаківський як представник Українського Університету в Празі. Підчас зїзду уряджено виставу мап України. Виставу відвідало богато визначних учених, політиків і журналістів.

Нові ціни печива у Львові обовязують від 25 с. м. 1 кґ. житного разового (темного) хліба коштує 22 сот., хліба чисто житного урядового типу 28 сот., житно-пшеничного т. зв. люксусового 35 сот., куликівського 40 сот. Водна 50-грамова булка 3.5 сот.

Тернопільська поліція перевела ревізії по всіх книгарнях і кіосках в Тернополі та сконфіскувала богато порнографічної літератури й листівок.

Язва пільних мишей навістила копичинецький повіт. В декотрих селах землеплоди знищені на 75 проц.

В Коцюбинчиках пов. Копичинці невідомі злочинці вкрали з церкви чашу та інші річи вартости 2.000 зл.

Скарбові уряди вислали на села екзекуторів, щоб стягали залеглі податки.

Крамницю зі шкірами відкрив у Самборі Окружний Союз Кооператив.

У Скоморохах хтось повибивав шиби у всіх жидівських домах.

В Рівнім відбувся процес проти 13 українських комуністів. Усіх засуджено на кари вязниці від 2 до 12 літ. Після відчитання присуду засуджені співали „Інтернаціонал".

В Кольбушовій підчас нівеляційних робіт у добрах ґр. Тишкевича викопали чотири гармати з 17 ст.

Гумор. — Відтялася. — Чоловік: Видиш, якби ти була так довго не ґуздралася, то ми булиб не спізнилися до поїзду. — Так? А ти якби був мене так не підганяв, то ми тепер не потребувалиб так довго чекати на другий поїзд. Розумієш? — Та вже розумію.

Войтіх Стпічиньский, посол до польського сойму і редактор варшавського „Курієра Поранного", помер нагло в Парижі.

Конкурс на вірш про книжку оповістив союз польських книгарів. Визначено три надгороди: 100 зл., 75 зл. і 50 злотих.

8.500 шкільних кас ощадности було в Польщі у шк. р. 1935/36.

Надужиття на 2 міл. зл. викрили в Комунальній Щадничій Касі в Ґрудзьондзу.

Зїзд власників ресторанів з усеї Польщі відбувся на днях у Ґдині.

Господарська честь. Кождий порядний господар, кожда добра господиня повинні мати собі за честь, щоби церква аж ясніла від милого блиску стеаринових свічок „К е р о с". Тому киньте що неділі і свята 5 грошів на тацу, а Отець Парох і Провізори будуть мати за що спровадити скринку тих найліпших свічок „К е р о с" прямо з фабрики.

Збірку поезій „На етапах" молодого білоруського поета Максима Танка сконфіскували польські власти.

Радіо на послугах безбожництва. Начальна рада союзу безбожників у Совітах постановила перевести загальну збірку на будову радієвої стації для безбожницької пропаґанди. Стація має бути така сильна, щоб її могли чути у всіх краях.

В Москві помер оден з вождів червоної армії Сергій Каменєв, член центрального виконавчого комітету і шеф протилетунської оборони.

Величезний метеор появився на днях над Віднем. Метеор пересунувся на висоті 800 — 1000 м. як фосфоризуюча вогниста куля, розпався на кілька частей, і помалу згас. На думку фахівців, се один з найбільших метеорів, які колинебудь бачено в Австрії.

Найбільші органи на світі заінстальовано в Нірнберґу, в салі, де звичайно відбуваються партійні зїзди націонал-соціялістичної партії.

Комуністично-соціялістичний комітет у Франції урядив збірку на народний фронт в Еспанії. Дотепер зібрано 1,989.000 фр.

50.000 осіб погибло дотепер в домашній війні в Еспанії.

В Палестині коло оселі Авуза Жиди вбили одну Арабку. Місцеві власти наложили на оселю грошеву кару в сумі 250 палест. фунтів.

Катастрофальна повінь навістила стейт Вера Круз в Мехіку. Околиці м. Ґуалейо під водою. 700 родин без даху над головою. Повінь поробила величезні шкоди у плянтаціях цукрової тростини.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Гумор. — І таке буває. — Знаєте, що мені лучилося? — А що? — Сиджу я в поїзді. Він жене. Ніч. Входить кондуктор, оглядає білети і каже наперед до мене: Ви, пане, сіли до фальшивого поїзду. Потому те саме каже до моїх сусідів в купе. Переляк! Люди кленуть, падькають. Чуємо, а в найблищім купе таксамо повсідали до фальшивого поїзду. — Та як? Та всі? — Та не всі, лиш той кондуктор сів до фальшивого поїзду. І на найблизшій стації висів в останнім возі, нікому нічого не кажучи.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали"

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу", які завдання читалень „Скали" і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей **в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.**

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ВП. Пан Василь Деркач у Ямниці. Ми все містимо спростування навіть, коли простуючий не покликується на § 19, але Вашого спростування не помістимо, хоч Ви покликалися на § 19, бо Ви в Своїм спростуванні ображуєте людей, закидаючи їм свідоме впроваджування в блуд цілого громадянства. Пришліть інше спростування, відповідаюче вимогам закона, то помістимо.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Господині середнього віку, совісної, найрадше вдови по священику, пошукує самітний о. Іван Доничевич, парох в Корниці ад Коломия.

Парохія Гвоздець Старий коло Коломиї до заміни. О. Н. Руденський, Гвоздець Старий, п. Гвоздець.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елегант" терпент.
Пасту до взуття „Елегант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 3 вересня 1936. Ч. 67 (966)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзицких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Масові увязнення в Росії й на Україні.

Французька преса пише, що шеф ГПУ Ягода одержав надзвичайні повновласти від Сталіна. Він може увязнити кождого підозрілого в змові на життя Сталіна. Але й Ягоді не довіряють, тому додали йому „дорадників": прок. Вишинського і чекіста Аґранера. Передовсім мають основно вичистити дипльоматичний персонал, міліцію, армію і комуністичну партію. В дипльоматії найбільше загрожені совітський амбасадор в Лондоні Майский, приятель Томского; радник сов. амбасади в Римі Гельфанд; сов. посол у Стокгольмі пані Колонтай; сов. посол в Софії Раскольніков і сов. посол в Атенах Кобецкий, бувший секретар Зиновєва. Крім того підозрівають марш. Бліхера, що симпатизує з противниками Сталіна. Також на Україні непевне положення. В Київі й Полтаві увязнили богато висших урядників і офіцирів червоної армії.

Росія і Мала Антанта у світовій політиці.

Так називається нова, дуже цікава і велика праця чеського дипльомата Яна Шеби. Він написав ту працю на основі архівних матеріялів і розмов з визначними політиками ріжних держав. З неї довідуємося, що в р. 1879 Росія предкладала Німеччині поділ Австро-Угорщини. Німеччина мала дістати німецькі краї Австрії, Росія — Галичину. Бісмарк не згодився на те з трьох причин: 1. Боявся скріплення католиків в Німеччині. 2. Уважав, що Відень не мігби жити, ставши граничним містом. 3. Думав, що Німеччина не булаби в силі засимілювати Чехів і що Чехія булаб під впливом Росії. Якби Чехію забрала Росія, то се булоб рівнозначне з окруженням Німеччини. А якби Чехію забрала Німеччина, то се булоб початком безнастанної й немилосердної війни з Росією. Він не знав, що робити з тим вічним побоєвищем в самій середині Европи, з тою кріпостю, котру там збудувала рука Господня і тому не згодився на плян Росії.

Практична активність католиків Австралії.

Католицький тижневик „Тге Едвокейт", що виходить в Мельбурні (в Австралії), звідомляє, що тамошні католики взяли участь в оснуванні „Ліґи для усунення нужденних кварталів і будови здорових робітничих помешкань." До тої орґанізації прилучилися й представники інших віроісповідань. Згаданий орґан пише: Убожество, про котре говорить евангелія, се не тупа і примусова нужда мас, що животіють у брудних кварталах, тільки добровільно принята скромність життя. Християнська суспільна наука вимагає справедливішого поділу дібр світа сего. Не тільки любов ближнього але й справедливість вимагає, щоб католики в тій боротьбі проти нужди і гріха заняли провідне місце. (Гл. „Шенере Цукунфт", ч. 48 з 1936). — Нема сумніву, що власний порядний дах над головою успокоївби навіть дуже революційно настроєні маси. Се передумовина забезпеченого життя.

Велика животність нашого племени.

„Шенере Цукунфт" з 30 серпня с. р. принесла цікаві дані чехословацької статистики. З неї довідуємося, що приріст німецького населення за останний рік упав з 2.10 на 0.55 на тисячку, приріст Мадярів упав з 7.8 на 7.4, Поляків упав з 7.34 на 5.43, Жидів упав з 7.33 на 5.43, Чехів і Словаків упав з 5.49 на 4.45, тільки приріст одних Українців зріс з 17.93 на 17.96. Та животність нашого племени й охота до життя мимо найтяжших обставин свідчить, що наш нарід може мати ще велику будуччину, як тільки скристалізується більше душевно.

Німеччина домагається кольоній.

Підчас спущення на воду корабля „Преторія" директор німецького державного банку др Шахт виголосив промову. В ній заявив: Між Німеччиною й Полудневою Африкою є нерозривні звязки крови. Тому поступованнѣ, яке оправдувала війна, не повинно мати місця підчас миру. Мир не може заборонити переможеному посідати кольонії тимбільше, що Німеччина пролила кров, щоб їх здобути. Думаю, що Полуднево-Африканська Унія зрозуміє мої слова. Німецька праця й інтеліґенція відіграли рішаючу ролю в розвитку Полуднево-Африканської Унії. Наші полуднево-африканські приятелі розуміють, чому Німеччина бажає культурних і економічних звязків з Полудневою Африкою.

Наступ повстанців в Еспанії. — Шлях на Мадрид відкритий.

Кореспондент аґенції Аваса звідомляє про нагальний наступ повстанчих військ на Мадрид. Відділ полк. Кастельона заняв історичне місто Оропеза недалеко м. Талявера де ля Реіна, у віддалі 100 км. від столиці. З того приводу ґен. Кеіпо де Ляно заявив м. ін.: За кілька днів будемо в Мадриді, мимо брехні марксистів. Підчас бою правительственні війська втратили понад 200 вбитих. Повстанці взяли до неволі правительственний баталіон та забрали богато гармат і машинових крісів. Ся побіда отвирає шлях на Мадрид. — Повстанча радіостація в Тенеріфі звідомляє, що опір червоних військ в околицях Іруну слабне. Сан Себастіян окружений національними військами.

Крокодиль зїв екзекутора.

Мешканці острова Борнео се мусулмани, вірні ісповідники Корану, що приписує часту купіль. Тому вони купаються в ріках, хоч в них бувають крокодилі. Недавно репортер одного англійського часопису побачив, як туземці чигали на березі ріки на крокодиля. За хвилю вони вполювали крокодиля і кинулися пороти його. Зацікавлений репортер довідався, що крокодиль пожер податкового екзекутора. Туземці боялися, щоб другий екзекутор не стягав з них вдруге заплаченого податку. Тому рішили вбити крокодиля і витягнути з него екзекутора з грішми, зібраними за податок.

Господарські знаряди, паша, збіжжа й святочна одіж це велике майно кождого господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

Московський процес

Про перспективи Українців на його тлі.

Сказав англійський мислитель Карляйль, що се глупо благословити або проклинати революції, але важно студіювати їх, — прикро йти слідами їх в намулі й болоті, небезпечно служити їм, безуспішно боротися з ними, але похвально в саме нутро викликаної ними руїни сіяти насіння віри й моральних ідей і таким чином давати каміння під нову будову.

Так сказав чоловік, що докладно вистудіював анґлійську революцію 17 століття. Подібні думки висказували Тен, Токвіль і Ґаксот, що докладно вистудіювали французьку революцію. Її довго уважали „клясичною" й думали, що вона свого рода тип революцій, що всі вони в меншій або в більшій мірі мусять виглядати так, як виглядала французька революція. То значить, що ліберальну опозицію замінила в ній остріша політика якобінів з винищуванням самих вождів революції, а потому настала військова диктатура і прийшла реакція, що скінчилася монархізмом. Подібно виглядала анґлійська революція. Вона зачалася опозицією парляменту проти абсолютизму монарха, перейшла в республіканізм пресвитеріян, потому в радикалізм індепендентів і скінчилася військовою диктатурою Кромвеля та поворотом монархії.

Тимчасом назріла й вибухла грізна і велика революція в Росії. Минали літа, ба й десятиліття, а террор тої революції не звертався проти її власних піонірів. Вони не вимордовували себе взаїмно, хоч остро боролися між собою. Отже помалу устійнювалася думка, що російська революція буде якимсь виїмком, що вона може й устоїться на дуже довгі часи разом зі всім своїм божевіллям. Аж нараз проголошено, що в Москві відбудеться політичний процес проти визначних 16 провідників большевизму на чолі з двома колишніми диктаторами двох столиць Росії, Зиновєвом і Каменевом. Се звернуло увагу світа на той процес. Та надто великого зацікавлення ним не було. Всі знали, що між тими 16 обвинуваченими було 12 Жидів, три Росіяни й оден Вірменин. А що дуже великі впливи Жидів між большевиками загально знані, отже нікому мабуть і на думку не приходило, що тих 16 людей розстріляють. Тим менше можна було того сподіватися, що між ними були справді визначні творці революційного руху в Росії, старі співробітники Леніна, знані всему робітництву, а „вина" їх супроти комуністичного режіму в

большевії була так очевидно кепсько сконструована чрезвичайкою, що просто смішно було читати, за що їх обвинувачували. Отже — за убивство Кірова (за котре їх уже рік тому підозрівали й увільнили від тих підозрінь), за звязки з Троцьким, з Гітлєром і з німецькою таємною поліцією Ґестапо... Бракувало ще хіба обвинувачення за звязки з претендентом на царський престол Кирилом Владиміровичем, з мікадом і манджурсько-китайським богдиханом, щоб смішність акту обвинувачення була повна й досконала. *) Колиж на самій розправі обвинувачені, тупо глядячи в землю, зачали виголошувати монотонні промови про свої „переступства перед пролєтаріятом" і майже кождий кінчив таксамо, а саме поглядом, що йому належиться кара смерти, але він надіється на ласку „батька народів" Сталіна, — запанував приблизно загальний погляд, що ціла та комедія на щось потрібна чрезвичайці, але що вона витресувала обвинувачених у тюрмі аж до подробиць, як вони мають себе упідлити перед цілим світом і що за те упідлення „батько народів" дійсно подарує їм життя й одних вишле поза границі Росії, других у виноградні околиці Сибіру, а „пролєтаріят" матиме ще одно видовище, коли не має ні хліба подостатком, ні одягу під зиму.

Тимчасом мов грім з ясного неба наспіли вісти, що всіх тих каянників засудили на смерть — і всіх розстріляли. Весь світ ахнув зі здивування. Дванацять Жидів розстріляли нараз в большевії, хоч ті Жиди очевидно були невинні супроти большевизму! Розстріляли, хоч не всі між ними були такі безроги як Апфельбавм-Зиновєв, але був між ними й Каменєв, чоловік непозбавлений деяких прикмет, що не одному вратував життя, що в часі своєї могутности вислухував кождого прохача і робив, що міг. Який се був чоловік, видно хочби з того, що по замордуванні його появилися не злі згадки про нього. Ось одна така згадка:

З приводу великого політичного процесу в Москві відомий російський публіцист і журналіст Н. Волковицкій печатає на сторінках еміграційної преси цікаві спомини, що відносяться до головних постатей процесу — Зиновєва, Каменєва, Бакаєва і Євдокімова.

Зиновєва й Каменєва пізнав я особисто, пише автор, в р. 1905. Вони працювали в характері журналістів в радикальнім часописі „Наше Життя". Його начальним редактором був учений проф. Л. Ходскій. Він вже не жиє. Працювали досить коротко. Вже тоді були відомі як люди дуже тісно звязані з соціял-демократичним рухом. І коли скоро змінилися відносини в пореволюційній добі, оба зникли в підземеллях конспірації. Богато років я не стрічався з ними пізніше, аж почалася большевицька революція й оба виплили знов на поверхню.

Пізною осінню 1919 р. зявився я у Каменєва, що резидував у великій губернаторській палаті на Тверській площі в Москві. Він тоді був паном Москви, був на вершку влади і впливів; був предсідником московської ради робітничих делєґатів — становисько, що давало йому таку саму необмежену владу, яку мав Зиновєв, що резидував в тім самім характері в Петрограді. Каменєва крім того іменовано предсідником слідчої комісії в справі увязнених кадетів (членів партії конституційних демократів).

Якраз тому я зявився у нього в справі увязнених в Петрограді учених, що їх обвинувачувано за участь у працях партії конституційних демократів. Мене вислав ряд інституцій, академія наук, союз письменників, дім літератів і т. д. На чолі списку арештованих видніли назвиска секретаря академії наук проф. Ольденбурга, проф. Перамента, проф. Ізґоєва. Візиту у Каменєва приготовила мені його секретарка Ольга Криленко, сестра пізнішого прокуратора республики.

Каменєв приняв мене дуже поденервований. Не подав мені руки, ні не попросив, щоб я сів. Хвилину пізніше я довідався про причину того схвилювання. Показалося, що в довгім списку пошукуваних політичних переступників фігурувало моє назвиско як б. предсідника міської районової ради в Петрограді й радного контрреволюційної „центральної міської ради Петрограду". І в хвилині, коли в столиці шукали за мною аґенти Чека, я зявився в кабінеті володаря Москви! Отже не дивно, що коли йому названо моє імя як петента, Каменєв дещо змішався. Се був чоловік дуже добродушний, пильний, працьовитий. Та мав слабу сторону: був дуже вражливий на точці влади, що її виконував і не терпів спротиву або легковаження своєї особи. Та обставина несподівано мені допомогла.

Я вияснив, передовсім, що не скриваюся і зобовязався сам зголоситися до Чека, щоб зложити всякі потрібні вияснення, — висловлюючи переконання, що мене оставлять на свободі. І безпосередно потім просив я про звільнення всіх осіб арештованих в Москві.

— Ольденбург вже вільний, заявив мені. Я сам видав 10 днів тому приказ увільнити його.

Мені пригадалася його вражлива сторона.

— В такім разі самі бачите, заявив я, як числяться з вашими приказами. Ольденбург дальше у вязниці. Зиновєв кпить собі з приказів центра!

Я не міг лучше влучити. Каменєв зачав формально біситися. Зараз приказав своїй секретарці зателефонувати до петроградської Чека і справдити мої слова. А коли йому потверджено, Каменєв закричав бючи кулаком у стіл:

— Ну, то я їм покажу! Я всіх увільню!

Ображена гордість казала йому виконати свою обіцянку. Увільнено всіх ученых. А працюючися зі мною Каменєв в додатку обіцяв також полагодити прихильно мою справу. І сю обіцянку виконав: коли я зложив вияснення в Чека, мені заявили, що слідство проти мене припинено. — До Каменєва я дістався дуже легко. Взагалі той диктатор Москви був чоловіком дуже приступним для всіх.

Зовсім інший був Зиновєв. Неприступний, гордий, на всіх дивився згори. Коли зголосилася до нього делєґація союзу письменників, щоб інтервеніювати в справі кількох увязнених членів, Зиновєв не приняв її, кажучи відповісти, що „з представниками буржуазного союзу письмешників, з представниками галапасів не буде розмовляти."

Відповів також відмовно на просьбу приняти мене, хоч я покликався на нашу знакомість з 1905 р. Ми стрінулися щойно кілька місяців пізніше в помешканні Горкого, очевидно случайно. Не забуду, як Зиновєв з погордою подав мені кінці пальців. Горкій не любив його. Постійно говорив про нього: „Товста свиня"...

Всіх засуджених розстріляли — на загальне здивування...

Появилися якстій ріжні поголоски й теорії, від поважних до комічних включно. Одні говорили, що се Сталін просто підготовляє собі ґрунт, щоб проголосити себе „доживотним конзулем" як свого часу Наполеон у Франції, та пряче перед собою невигідних людей, що самим своїм істнуванням пригадували-либ йому большевизм. Інші казали, що се перший яркий прояв антисемітизму, який мусить опанувати всю Росію в далеко більшій мірі ніж опанував Німеччину. А ще інші оповідали, що тих 16 обвинувачених не розстріляли, що їх навіть не було на розправі, тільки були зовсім інші люди, по театральному схарактеризовані на подобу Зиновєва, Каменєва і т. д. та засуджені, а вони самі живуть собі спокійно і колись покажуться. Вправді влада антихриста до всякого обману спосібна, але такий обман не мігби їй удатися, просто тому, що на розправу допущено й чужих кореспондентів, а між ними були й знакомі Каменєва та Зиновєва й інших обвинувачених. Отже легенда пішла тут рішучо задалеко. Тих 16 людей дійсно розстріляно, хоч між ними було 12 Жидів і хоч за одним з них просила навіть мати Сталіна, що його особисто знала. Се доказ, що заїлість серед провідної верстви большевизму вже не знає границь. Показується, що російська революція йде тим самим кривавим шляхом, яким ішла французька — і дійшла вже до вимордовування власних провідників і піонірів свого страшного діла. Яка жахлива атмосфера морду появилася внутрі большевизму, свідчить стаття в большевицькій „Правді" зараз по розстрілі 16 засуджених. В ній написано, що розстріляно „кривавих опричників", „фашистських охранників", „троцькістсько-зиновєвських бузувірів"... „Шайка злодіїв знищена. Та се знищена тільки головка. Відкривайте всіх ворогів і зрадників!"

І зачинають їх „відкривати". Ба, напів збожеволілі зі страху большевицькі діячі самі зачинають оповіщувати на себе ріжні обвинувачення... І так б. совітський посол Антонов-Овсієнко оповістив в „Ізвєстіях", що коли був за границею, то „оказивал Троцкому поддержку" і тому тепер „глубокий стид наполняет" його. Здається, що не богато часу мине, як наповнить його ще кров крім стиду. Се той сам кровожадний Москаль, що свого часу страшенно нищив Україну (Овсієнко се його псевдонім, подібно як „Сціпіо Африканус" від часу коли покорив Африку). Таких заяв появляється більше — а вслід за ними відбуваються масові увязнення й розстріли. „Батько народів" не жартує і не слухає вже навіть „мами народів", але бє, кого вхопить в руки. Большевизм доходить до тої стадії, в котрій або Сталін сам мусить стати „доживотним конзулем", або зробить се котрийсь з червоних ґенералів, спрятавши „батька народів". Значить, стоїмо перед початком кінця російської революції. На той початок вказує також замордування сина нашого покійного письменника Коцюбинського, б. члена больш. посольства у Відні. Се убийство має також символічне значіння показчика: то убили представника української інтеліґенції, збаламученої соціялізмом, котра причалила була до московського большевизму і так вірно йшла з ним разом, що боролася в його рядах навіть проти свого власного Рідного Краю. І понесла кару з рук тих, котрим служила. Словом, є богато знаків, що стоїмо напередодні нової доби в страшнім царстві діявола.

Мабуть нема сумніву, що всяка зміна режіму в СССР може вийти тільки на добро українському народови, бо гіршого режіму як є вже придумати чейже не можна. Отже чи в Москві воцариться Сталін, чи Ворошилов, чи настане яканебудь інша явна або замаскована монархічна влада чи може влада ліберальна або наступить хаос, — то все, що пірве з большевизмом, дасть можливість відітхнути бодай на якийсь час також українському народови в СССР. А се мусить мати добрий вплив також на долю Українців в інших державах. Навіть якби в часі ломання большевицької Росії не вдалося Українцям здобуги й оборонити свою державу, то й тоді наступить скріплення нашого національного орґанізму, як тільки буде яканебудь можливість духових звязків між Галичиною і наддніпрянською Україною. Відси, з галицького Піємонту України, як також з нашого Закарпаття в Чехословаччині та в деякій мірі може навіть з буковинсько-бесарабської землі в Румунії з природи річи піде благодатний вплив на знищені землі Великої України. В якій мірі піде той вплив, се буде залежати від керманичів тих трох держав і від їх політичного розуму, — та в якійсь мірі той вплив таки буде. Львина пайка праці на землях Великої України мусить упасти на нашу уніятську греко-катол. Церкву та її духовенство. Жде нас — вже недалека, велика, справді історична місія. Тому вже тепер час, найвисший час, робити подрібну підготовку нашого великого діла на сході України. Робім, що можемо, а решта в руках Божих. А. Ч.

*) З тих всіх обвинувачень правдоподібне тільки одно, а саме, що деякі з обвинувачених мали знакомство і звязки з Троцьким. Та не знати вже навіть того, чи не було се в часі, коли Троцький співробітничав з Леніном і Сталіном... Зрештою само зацікавлення агітацією Троцького навіть в пізнішім часі для кождого суспільного діяча річ очевидно природна і самозрозуміла.

Католики в Америці

Відомий американський літературний критик Ф. Тальбот оповістив в часописі „Америка" цікавий перегляд культурного життя католиків у Злучених Державах Півн. Америки. Він пише м. ін.: Католицизм робить великі поступи в Злуч. Державах. Число католиків перейшло 20 міліонів, є 30.250 священиків, 193 духовних семинарів, 191 висших католицьких шкіл для мужеської молоді і 661 для жіночої молоді. Що року 15.000 молоді кінчить ті школи. Збільшені ряди молодої католицької інтеліґенції підносять рівень католицького культурного життя. Тепер є в Злучених Державах поверх 250 католицьких письменників, в тім 25 лявреатів літературних надгород. В 1935 році одержали надгороди Вайт, Борден і Вольш. Недавно повстали в Злучених Державах орґанізації т. зв. Клюби Католицької Книжки (Катголік Боок Клюб) і товариство посвячене поширенню релігійних творів „Спірітуаль Боок Ассоціаціон". (КАП).

ОГЛЯД ПРЕСИ

„Жіночі" ідеали

„Українські Вісти" орган ФНЄ принесли в 193 ч. отсю статтю:

Перед нами станне число двотижневика „Жінка". Починається портретом монахині. Кінчається описом-портретом жіночого старого парубка, що „живе повним життям, він тільки свідомо не хоче подружнього життя". Біла чиста занавіска на вікні будуару сучасної куртизани.

„Жінка" знає дві її постаті. Перша щиро жіноча, „вічно жіноча!" Ось вона: „Ставте домагання, ставте домагання! Будьте щороку більше вибагливі, не вдоволяйтеся малим, вимагайте щораз більше! Не оглядайтеся на такого мужчину, що не в силі дійти до мети, що слабне по дорозі, кидайте його для іншого, для сильного".

Отже ніякої гордости бути співтворцем світу, тільки приходити на готове! Дальше читаємо:

„Будьте вперті у своїх домаганнях... Робіть так, щоб мужчині, який вас кохає, дорого прийшлося окупити кожде ваше слово, кожду усмішку, кождий кивок голови!"

Як розуміти це „дорого окупити"? Ось авторитетне пояснення: „Хай здобуває гроші, жемчуги й славу і хай те все кидає вам до ніг як доказ своєї любови".

Так повчає Українку принагідна знайома чужинка. Українка (з „Жінки") вмить захоплюється особливо почесною ролею. Вона вже не поїде звичайним поїздом, але міжнароднім люксусовим експресом. На щастя вона має ще хвилинку часу „якраз стільки, щоби зателеґрафувати до чоловіка по гроші".

Українська Помпадур шукає свого Люї XV!

Друга постать куртизани, що до неї звертаються тужливі зори з редакції „Жінки", тип більше „мужеський". Стиль життя: наслідувати старого парубка! Панна Маня „працює дуже інтенсивно, але час на книжки, спорт і розвагу мусить найтися. Любить добрі книжки, кіно, театр, танець, гарні тоалєти, подорожі і... флірт. Сама провадить авто, грає теніс, плаває кравлем і має одно лещетарське мистецтво. Має на все вироблений ясний погляд, про політику говорить як мужчина, визнається у всіх наших справах, хоча живе на чужині".

Що такому розтріпанцеві віддають пост директора торговельного відділу фабрики світової слави — це вже секрет начального директора. Може йому саме вигідно з жіночим парубком, що не хоче подружнього життя, але флірту. Буває.

А тепер признання колишньої товаришки фліртуючого директора, замужньої жінки, після зустрічі: „Виходжу з готелю, немов після якогось фантастичного фільму: отже можна мати таке життя?"

Українська „Жінка" облизується перед недосяжним образом совєтської пані Колонтай! Поважні редакторки „Жінки" зі „свободою рухів" і „прегарним тілом"! Навіть у Совєтах меркне ідеал п. Колонтай. В Европіж стиль а ля ґарсон — це мода зперед 10-ти літ. Невже редакція „Жінки" в тім віці, що живе тільки спомнами?

І що за дивна непослідовність у пань редакторок „Жінки"! Цеж прилюдна таємниця нашого життя, що на подлі вчинки найбільшого провокатора наших днів мали значний вплив вимоги й забаги його жінки. Таксамо не таємниця, що жіноча вибагливість у стилю „Жінки" завадила на рішеннях деяких нормалізаторів. Навіщож тоді пані М. Р. у тім самім числі воює з офіційною українською політикою. Пані М. Р. хіба мусить знати, що прінціпіяльна політика недержавної нації вимагає деякого зречення „грошей, жемчугів і люксусових міжнародніх експресів"!

Або яка льоґіка: — у тім самім числі, де вихвалюють жіночого старого парубка, що вживаючи життя свідомо не хоче подружнього звязку, містять прекрасні й пречисті перли народньої пісні про найправдивішу жіночу долю, долю дівчини, сестри, дружини, матері! Хіба задля того, щоби зазначити, які чужі нам ідеали жіночого старого парубка, або жінки, що роздає ласки за гроші і жемчуги!

Особливож брудне те місце, де таку життєву мудрість поручають як патріотичний обовязок Українки. Тут уже не місце жартам. Тут мусимо прикликати розбрикану „Жінку" до спамятання!

Ми з радістю вітали тверезу поставу українського жіноцтва, зорґанізованого в Союзі Українок, що не піддалося торічній заразі обманних надій на закруті нашої офіційної політики. Ми завсіди вважали та вважаємо національну працю, що її ведуть головно місцеві кружки С.У., незвичайно важною та корисною. Ми дивимось на ті кружки як на здоровий вицвіт орґанізаційного пориву українства.

Тим більшим обовязком визнаємо безоглядно поборювати чужу для українства заразу фенімізму в тім вигляді, який пробує прищепити здоровому українському жіночому рухові офіціоз львівського проводу Союзу Українок.

В 198 ч. „Укр. Вістей" появилася з гумором написана записка п. з. „Санкції". З неї довідуємося, що за оповіщення вище наведеної статейки Союз Українок відкликав запрошення „У. В." на свято селянки, яке відбулося в Гаях коло Львова 30. VIII. с. р. В письмі, підписанім головою й секретаркою головного виділу С. У., філії С. У. у Львові і головою кружка С. У. в Гаях, названо повисшу статейку „пашквілем". На те відповіли „У. В.", що вони навели нефальшовані цитати з „Жінки", котра пропаґує — зі становища українського націоналізму — крайно нездорові тенденції...

По сальвах на Кремлі

Рижська інформація принесла отсей плястичний опис: Після оповіщення присуду на Каменева, Зиновєва і товаришів ціла Москва чекала в незвичайнім напруженні на дальшу долю засуджених. На загал не вірено, щоб ті визначні революціонери, співосновники совітської держави і проповідники ідеї Маркса погибли від куль червоноармейців. Москва була переконана, що коли не всі, то бодай головні з обжалованих в послідній хвилі будуть помилувані й екзекуція не відбудеться.

Більшістю одного голосу.

В таких настроях проминув вечір, коли на Кремлі відбувалося засідання президії Центрального Комітету СССР. Вона розглядала прохання засуджених о помилування, зложені на руки Сталіна. Дискусія на засіданні мала драматичний перебіг. Адже Зиновєв, Каменев чи Евдокімов мали між членами Виконного Комітету добрих приятелів, співтоваришів давних боїв за совітську Росію.

Над внеском про помилування зарядженo виїмково тайне голосування, аби кождий з членів міг свобідно висказати свою опінію відданням голосу. Більшістю тільки одного голосу рішилася доля засуджених.

За дві години.

Про вислід голосування повідомлено сейчас Сталіна і прокуратора Вишиньского. Він негайно пішов до вязниці в товаристві предсідника трибуналу Ульріха і передав ту вістку засудженим та припоручив, щоб приготовилися до екзекуції, котра мала відбутися за дві години. Тоді була північ.

Просьби про помилування.

Визначні партійні діячі пробували ще останнього способу, щоб спасти засуджених — інтервенції у самого Сталіна. Кажуть, що сам Калінін і Літвінов вставлялися у диктатора, шоб помилував хоч Каменева і хорого Зиновєва та щоб змінив їм кару на вигнання. Прийшла також депеша з Тифлісу від мами Сталіна. Вона просила про помилування Каменева. Каменев кілько разів переїздив через Тифліс, не занедбав ніколи відвідати матір Сталіна. Звідти лучило їх добре знайомство.

Навіть інтервенція мами, супроти котрої Сталін все був добрим сином, сим разом не мала наслідків.

Засуджені, зібрані в одній вязничній келії, вислухали вістки про відкинення просьби про помилування спокійно, майже погідно. Одинокий Натан Люріє вибух спазматичним плачем і зімлів.

Послідна вечера.

Тимчасом на вязничнім коридорі уставлено великий стіл на бажання засуджених, накритий до останної вечері. Спроваджено ріжні спеціяли з готелю „Метрополь". Загальний настрій підтримував Зиновєв. Він підносив тоаст на честь Совітського Союзу та інтонував Інтернаціонал.

Перед екзекуційною четою.

О год. 2 в ночі переведено засуджених на подвіря будинку ҐПУ. Напроти славної північної стіни вязничного подвіря, що памятає тисячі екзекуцій, уставилася екзекуційна чета, зложена з Грузинів. Вони становлять сторожу Сталіна. Стіну зриту кулями свіжо виправили. В снопі світел самоходових рефлєкторів зачинають мигати кроплі дощу. Засуджені підносять ковніри...

Прокуратор Вишиньский ще раз відчитує присуд і повідомляє засуджених, що екзекуція відбудеться чвірками. Предкладає льосування черги. Натан Люріє зсувається з рук брата і мліє другий раз. Зиновєв і Каменев просять прокуратора, щоб їх вилучити з льосування. Бажають як перші вмерти разом. Під стіною стають Каменев і Зиновєв тримаючись за руки. Побіч них брати Люріє. Всім офіцир завязує очи.

Сальви.

На стіну скермовано світла рефлєкторів. Пущено в рух мотори двох особових самоходів і одного тягарового, щоб заглушити гук сальви. Дощ падає щораз сильніше. Жовніри поспішно відсувають на кілька кроків трупи першої чвірки і ставлять під стіну слідуючу. Знов команда, знов гук сальви і черга на слідуючу чвірку. Тер-Ваганян (Вірменин) опирається жовнірам, мусять силою запровадити його під мур. Ще кричить „за що"..., коли дальші слова заглушує нова сальва.

По екзекуції.

О год. 2.30 екзекуція скінчена. Трупи розстріляних вкинено на тягаровий самохід і завезено до крематорії. Лубянська площа і сусідні вулиці набиті були до пізної ночі юрбами, що до пізної ночі очікували вістей з будинку ҐПУ. Коли почули гук самоходових моторів, ніхто вже не дурив себе: екзекуція зачалася... Надіялися надзвичайних додатків ґазет. Одначе вони не появилися. Вістка про екзекуцію облетіла Москву як лискавка.

Націоналізм на Рад. Україні

Большевицька ґазета „Правда" пише, що в зелізничих заведеннях у Харкові викрили націоналістичну орґанізацію. Її підтримували навіть члени компартії. У партійнім комітеті були прихильники націоналізму, що старалися боронити „контрреволюціонерів". Почалася партійна чистка. „Правда" признає, що контрреволюційний рух націоналістів впустив глибоко коріння. У Дніпропетровську націоналістична ґрупа працювала під наказами інжиніра Красного. Ся ґрупа висилала своїх симпатиків до большевицьких установ, щоб шкодити їм. Також в Одесі шириться націоналістичний український рух. Там до націоналістичної орґанізації належали навіть вищі партійні діячі, пр. секретар воєнного парт. комітету і ін. — („Укр. Вісти").

Католики в Німеччині

В Фульді радила конференція католицьких епископів. Предметом нарад мала бути м.ін. справа евентуального введення державної контролі над фінансами монастирів. З приводу тої конференції „Національцайтунґ" пише, що в опозиційнім відношенні більшости католицького духовенства до націонал-соціялізму зайшла в останнім часі велика зміна. Се треба приписати особливо подіям в Еспанії. „Переконалися, пише часопис, що націонал-соціялізм не займає протикатолицького становища, ні тимбільше протихристіянського. Навпаки, націонал-соціялізм бореться з протихристіянським большевизмом." На думку часопису, такі настрої запанували серед більшости німецького епископату, що радив у Фульді.

Сумерк ґанґстерів

у Злучених Державах Півн. Америки.

Скінчилося панування ґанґстерів в Злучених Державах Північної Америки. Минули безповоротно для них ті часи, коли вони явно накидалися публичній опінії, коли хвалилися своїм богацтвом, парадували в люксусових самоходах, уряджували приняття у своїх віллях і палатах. Тепер ті, що остали при життю, не сміють афішуватися, дрожать за свою скіру, криються як можуть перед поліцією. Про уживання життя, про користання з награблених грошей тепер нема мови. Зломано могутність ґанґстерів. Кілька тижнів тому увязнено в Новім Орлеані Альвіна Карпіса послідного „публичного ворога ч. 1". Карпіс навіть не пробував боронитися, хоч мав у кишені набитий револьвер. Такий великий страх серед ґанґстерів викликали славні Ґенмени (люди з револьверами) Росвелта. Ґенмени добре стріляють; з 41 пошукуваних ґанґстерів застрілили 8 і 11 увязнили. Ґанґстерське ремесло в Злучених Державах зачинає не виплачуватися. Завдячують се Злучені Держави головно згаданим Ґенменам, себто державній поліції. Тепер в Злучених Державах вже нема ніодного ґанґстера з титулом „публичний ворог ч. 1". Золоті часи ґанґстерства минули. Се очевидно не виключає злочинів. Та ґанґстеризм перестав бути джерелом легких доходів.

„Цінні" ради Москви

„Дейли Мейл" подає уривок радієвої авдиції московської надавчої стації, присвячений подіям в Еспанії. Спікер московської радіостації підчеркнув в загальнім ситуаційнім звідомленні, що шанси побіди зачинають перехилятися на сторону повстанців. На закінчення своєї промови спікер звернувся з закликом до еспанських комуністів, щоби в областях, занятих правительственними військами, вимордували безоглядно всіх фашистів.

АДМІНІСТРАЦІЯ Й УРЯДНИЦТВО

Як чинник польонізації окраїн

в „Програмі окраїнної політики" польського націоналіста. *)

Проповідуючи винародовлення Українців і Білорусинів в Польщі і накликуючи до тої акції всі польські державні і громадянські чинники, Ґертих не міг поминути такого визначного чинника як польська адміністрація й польське урядництво на окраїнах. І він не поминув їх. Навпаки. Він призначив їм одну з першорядних роль у тій акції. Ту ролю виложив він релєфно в окремім розділі обговорюваної книжки п. з. Адміністрація й урядники.

Якжеж уявляє собі Ґертих ролю адміністрації й урядництва як чинника польонізації окраїн?

Перше, ніж виложити ту ролю, він характеризує окраїни з адміністраційного погляду. Тому що та його характеристика окраїн незвичайно характеристична та становить основу для його дальших виводів на тему ролі адміністрації й урядництва на окраїнах, ми передамо її словами самого автора. Отже він пише:

Обнимаючи в посідання окраїнні области, Польща примінила до них лагідні, суто републиканьско-ліберальні методи правління, достосовані може до умовин, які істнують в краях з високою загальною культурою, з високим рівнем освіти, з закоріненим в масах правним почуттям — одначе деструктивні в краю, котрий так запізнений цивілізацією як наші окраїни. Населення, що не розуміє завдань державної влади, що дивиться на ту владу як на ворога, котрий її гнобить податками і жаданням примінюватися до ріжних наказів, населення, що не здає собі справи з користи, яку приносить йому істнування тої влади, — населення призвичаєне до енергічних метод правління, які примінювала колись на його території російська та в великій мірі й австрійська, а в часі війни окупаційна німецька влада, — населення, яке понадто в періоді революційної анархії під кінець війни навчене досвідом, що з авторитетом слабих правлінь можна не числитися — те населення має нахил признавати лагідну поєднавчість польської влади та її демократичне наставлення тільки за доказ її слабости — і бачить в тій слабости владі покусу до легковаження її вимог. Населення з низьким рівнем культури, котре не зраджує самостійного нахилу до значнішого поступу, влада мусить при помочи острих наказів і заказів виховувати, привчати шанувати право у всіх його областях та ригористично примінюватися до його вимог, мусить вкладати до засад згідного співжиття людей в суспільности, примушувати виконувати ріжні приписи,котрі населенню в його переконанню заваджають, — такі, як приписи гігієнічно-санітарні, як приписи, що мають вдержати порядок, що регулюють право і терміни полювань і т. д. — мусить освічувати населення примусовим шкільництвом, увільнювати його від деструкційних чинників (напр. комуністичних аґітаторів), котрі галапасують на його невиробленню і браку культури та вводять заколот в його суспільне життя і т. д. і т. д. Ліберальний laisser-faire-изм, згідний може з демократичною доктриною, одначе незгідний з вимогами життя стається в краю, котрий замешкує відстале населення, чинником не тільки що не свобідного і незвязаного його розвою, але прямо навпаки, — застою і загальмування поступу через відібрання тому поступови такого могутного двигуна, яким є свідома виховна діяльність влади.

Так дивиться Ґертих на українські і білоруські землі Польщі. Як бачимо, він дивиться на ті землі зовсім подібно, як іще так недавно дивилися на польські землі Німеччини пруські т. зв. культуртреґери, котрі зовсім подібно доказували потребу відомих метод правління в Познанщині.

Щож сказати на такий погляд?

Передовсім треба відмітити як грубе незнання предмету те, що Ґертих підтягає всі окраїни Польщі під одну міру, ставлячи на однім рівні нпр. Сх. Галичину і Полісся. Бо Сх. Галичина стоїть під культурним оглядом отже і під оглядом розуміння завдань державної влади куди вище не тільки від Полісся, але навіть від центральних польських земель (т. зв. Королівства), котрі разом з Поліссям іще донедавна належали до Росії, одної з найбільш відсталих держав Европи. Признають се навіть самі Поляки, вважаючи землі б. австрійської і німецької займанщини, отже Галичину і Познанщину, найбільш культурними частинами нинішньої Польської Річипосполитої.

А далі треба ствердити, що такий культурний рівень осягнула Галичина не завдяки жорстокости австрійської адміністрації але, навпаки, завдяки її лагідности. Тут маємо на думці методи правління в б. Австрії взагалі, які — що правда — в Галичині польські урядники не раз викривлювали. Та навіть при тих викривлюваннях українське населення Сх. Галичини мало змогу розвинути ту культуру, яку застала тут нинішна Польща.

Представивши отак українські і білоруські землі Польщі як якісь півдикі африканські кольонії, Ґертих приступає з черги до представлення, якої адміністрації вимагають ті землі. Отже:

Адміністраційний курс на окраїнах повинен бути острий, — адміністраційна влада повинна бути випосажена в значні компетенції, — польський поліціянт чи польський староста на окраїнах повинні мати повагу й авторитет, — свободу ділання, — обсяг влади можливо якнайбільший, а хочаб тільки такий, який мав перед війною жандарм і староста австрійський.

Тут знов мусимо ствердити, що Ґертих не знає предмету, про який так певно говорить. Бо колишній австрійський староста в Галичині був тільки державною адміністраційною владою, тоді як нинішний польський є не тільки державною але й самоуправною владою (старости в Галичині є нині, як відомо, також предсідниками самоуправних повітових виділів — отже маршалками повітів).

Державна влада на окраїнах — читаємо далі — мусить передовсім запевнити населенню елементарне безпеченство, — вкорочуючи нпр. (можливо енергічними средствами) такі явища, як террор, який українські сепаратисти в Східній Малопольщі примінюють супроти корінно польської людности.

Далі мусить запевнити належну перевагу польскости — польській мові, польській культурі, польській державній і національній ідеї. Мусить — примінюючи в необхідних границях засаду толеранції супроти виразно окремих елементів, які хочуть почувати себе окремими, і дозволяючи тим елементам на самостійний розвій у власнім замкненім в собі середовищи — причинятися до утривалення серед загалу переконання, що Польща як цілість є Польською Державою, що її рацією істнування є заспокоення державних аспірацій польського народу, що польський нарід є господарем Польщі і що все те, що не хоче зачислятися до польського народу (як збірноти зі спільною національною ідеєю, хоч не конечно зі спільною розговірною мовою), може бути в Польщі тільки гостем — вправді толерованим — але гостем.

Мусить відтак мати широкий плян адміністраційної діяльности на окраїнах, що виходилаб з заложення однаково служби інтересам населення як збірноти приватних одиниць, як — і то передовсім — служби польскости як начальному добру — плян, що годився-сяб і взаїмно доповнявсяб з пляном, що його реалізує — методами суспільної акції — зорганізований відлом суспільности. Мусить мати виразно означені ціли своїх починів, знати, до чого змагає на дальшу мету, а не працювати, як то часто діється, виключно тільки з дня на день. Мусить також змагати до того, щоб усправнити свій апарат, щоб змодернізувати й удосконалити свої методи праці.

Висуваючи постулят можливо сильної і в своїй діяльности незвязаної влади, мусимо — каже автор — зробити одно застереження: правління сильної руки на окраїнах не може бути синонімом правління самоволі і безправя. Діяль-

*) Гл. „Н. Зорю" чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 869, 879, 888, 905, 925, 951, 956, 959, 961, 964.

Про сплетні

Повакаційна гумореска.

В другій половині літа вдалося мені побути в кількох російських пансіонах в ріжних місцях: близько Парижа, далеко від него. І всюди, де в розгарі сезону збиралося трицять, сорок людей, доводилося чути одні й ті самі просьби:

— Ради Бога... Напишіть щонебудь про жінок сплетниць! Жити через них не можна!

В однім місті, на примір, жалувався мені один пан середних літ, чоловік вповні солідний, але такий, що не може собі дати ради з підстаркуватими дамами:

— Подумайте, який жах! Якось пішов я з Оленою Василівною в ліс, збирати гриби. Вийшло зовсім случайно... Ні разу ми з нею в двійку нікуди не ходили. Й отсе тепер, розумієте, переходу нема! Вийду на снідання — і всі мене многозначно питають: „А деж Олена Василівна?" Або йду кудинебудь на прогульку, беру з собою коц, щоб з комфортом посидіти на траві, а зі всіх сторін знов запити: „Де Олена Василівна?" Ну а врешті подивіться, що пише мені приятель з Парижа. Перечитайте се місце... Як вам подобається?

Я взяв в руки лист і перечитав вказані стрічки:

„Ну й гусак же ти, Костю! Не даром говориться, що тиха вода береги рве і так дальше. Случайно довідався я від знакомих про твої пригоди в пансіоні. Невже ти направду мало не задусив бідну Оленку в лісі, домагаючись від неї взаїмности? Як тобі, голубчику, не стидно? Тут всі говорять про се. Виджу, брате, що ти відпочав більше, як слід — і вже зачинаєш скандалити. Слухай, пора вертатися."

Чудасія. Нарікань дійсно богато. І там і тут. Всюди, в усіх пансіонах. А міжтим скажу по щирости: моя рука не підіймається на жінок-сплетниць. Вони мені чомусь подобаються.

Перш усего в кождій з них є, безумовно, горяча безнастанна любов ближних. Для всіх вони уважливі, за всім слідять, кождого приязно розпитають, хто він, звідки, чим займається, на що не здужає, чого йому не достає. Коли самітний чоловік попаде в сферу їх догляду, вже не відчуває своєї самоти: безнастанно чиїсь люблячі очі устромлені в него і пересуваються відповідно до того, куди він сам пересувається. Всі поступки такого одинокого, кождий крок, всі слова не проходять без сліду в світі; дістають тремтячий відгук в тих чутливих серцях, в тих свого рода еолових арфах.

І дійсно, сплетницями можуть бути тільки добрі, альтруїстично настроєні жінки з жертвенними рисами характеру. Взяти нпр. твердих, самолюбних, бездушних егоїсток. Хіба вони стануть сплетницями? Їх цікавить виключно своє „я". Вони не мають часу думати про других, займатися чужими поступками. Така жінка, що не сплетничає, се осоружне, прикре видовище. Вона й убити може й отруїти й безсердечно відштовхнути погибаючого. А ті, сплетниці, навпаки! Від них віє затишшам, життерадісністю. Вони не тільки не відштовхнуть погибаючого, але запопадливо зачнуть спасати чоловіка навіть тоді, коли він не думає погибати. Егоїстка ніколи не спитає вас, як ви спали, як ви себе чуєте. А сплетниця розпитає подрібно: і як спали і як спочивали і чи не кусали вас комарі і чому в вас довго світилося і чому в вікні мигала крім вас якась дивна чужа фіґура.

А коли вони, ті зацікавлені всім, довідаються про якунебудь надзвичайно цікаву новість!... Якже приємно дивитися тоді на їх зворушені обличча! На їх нервові нагальні рухи!

Один мій приятель порівнує таких женщин з дижурними льокомотивами.

І він має рацію, мій приятель: яка подібність!

Кождий з нас, хто жив колинебудь біля зелізничого шляху, часто бачив ті самотні льокомотиви, що легко мчать від одної стації до другої. Колеса постукують як підківки; в кітлі легке клекотіння, дихавиця; зверху димок з димаря, як капелюх зі струсевим пером... Розвівається. Так і бачиться, що та льокомотива мчиться для своїх особистих потреб, несеться з бажанням оповісти комусь якусь новину.

Точнісінько як дама, що спішить від одної знакомої до другої!

ність адміністраційної влади мусить бути вложена в виразні і незломні правні норми. Її мусять чуйно контролювати однаково зверхна влада як і публична опінія. Вона мусить в своїм поступованню кермуватися ясними і для населення зрозумілими засадами, мусить придбати собі в того населення опінію строгого але розумного і високо справедливого правління. Населення мусить знати, чого від нього вимагають, воно мусить бути увільнене від браку консеквенції в примінюванню по черзі то деморалізуючої лагідности то нежданих репресій, котрі то неустанні несподіванки його дезорієнтують й огірчують.

Отсе суть виводів Ґертиха про завдання адміністрації й урядництва на українських і білоруських землях Польщі.

Як бачимо, ті завдання зводить Ґертих в практиці до двох: 1) служби польскости (передовсім!) і 2) запевнення населенню елементарного безпеченства.

Що торкається першого завдання: служби польскости, то Ґертих прецизує його докладніше. Суть того завдання він бачить в тім, щоб польська адміністрація й польське урядництво на українських і білоруських землях Польщі утривалювали в українськім і білоруськім населенню тих земель переконання, що воно, оскілько не схоче винародовитися і стати національно польським, то „може бути в Польщі тільки гостем, — вправді толерованим — але гостем!“ А що Українці і Білорусини в Польщі ніколи не схотять винародовитися і не винародовляться, то вони — в консеквенції наведених вище слів Ґертиха — будуть в Польщі весь час тільки в „гостині“. А гостина, як кожда гостина, мусить чейже колись скінчитися...

Дальшим завданням польської адміністрації і польського урядництва на окраїнах Ґертих вважає запевнення населенню окраїн елементарного безпеченства. Головну небезпеку він бачить одначе в українськім терорі супроти корінно польського населення Сх. Галичини, який і закликає поборювати як тільки можна енергічно. Тут належить підчеркнути, що Ґертих всю увагу звернув на політичну небезпеку, а цілковито промовчав небезпеку кримінального характеру (рабунки, убийства).

Такі погляди Ґертиха на завдання адміністрації й урядництва на українських і білоруських землях Польщі.

Що означалоб здійснення таких поглядів у практиці?

Се означалоб: 1) крайне розполітикування адміністрації й урядництва взагалі; 2) вороже відношення їх до непольського, зокрема українського і білоруського населення; 3) занедбання обовязків, які в першу чергу лежать на державній адміністрації, як: запевнення населенню елементарного безпеченства, дбання про гігієнічно-санітарний стан краю і т. д.

Як представляється під тим оглядом адміністрація на окраїнах?

Що торкається „служби польскости“, то службу ту виконує адміністрація на окраїнах на цілих 100%. Свідчить про се наглядно величезний поступ, який зробила польскість на окраїнах, зокрема в Галичині, від хвилі прилучення їх до Польщі.

Також що торкається боротьби з т. зв. українським терором, то тут адміністрація може „похвалитися“ таким голосним на весь світ актом як „пацифікація“ в Сх. Галичині в 1930 р.

Зате на інших полях справа представляється не так світло. Бо як ствердила недавно сама польська преса, відносини на окраїнах під оглядом запевнення населенню елементарного безпеченства та під гігієнічно-санітарним оглядом прямо жахливі. Так нпр. Сх. Галичина під оглядом кримінальної злочинности займає перше місце в Польщі, а під оглядом смертности дітей виказує найвищий відсоток в цілій Европі!

Вище згадали ми про „пацифікацію“ з 1930 р. Згадує про неї також Ґертих. Тому що його відношення до того акту дуже цікаве, то наводимо його слова нижче в оригіналі. Він пише:

„Sprawa ukrócenia terroru i akcji sabotażowej w Małopolsce Wschodniej daje nam sposobność powołania się na przykład z rzeczywistości, — by wskazać, jaką polska polityka administracyjna na Kresach być nie powinna. Mamy na myśli t. zw. „pacyfikację“ województw południowo-wschodnich z r. 1930, — o której uczciwemu Polakowi trudno myśleć bez rumieńca wstydu.

„Cóż uczyniono wówczas, by zlikwidować terror i sabotaż?

„Zastosowano — represje masowe wobec ludności okolic, w których się zbrodnicze akty terrorystów wydarzyły. Urządzano ekspedycje karne do poszczególnych wiosek i okręgów. Niszczono dobytek. Podobno nawet... bito „przez pomyłkę“ również i włościan Polaków.

„Niewątpliwie cel został osiągnięty: terror ustał. Ale byłby z pewnością również ustał przy zastosowaniu innych, moralniejszych metod silnej ręki: wprowadzeniu sądów doraźnych i ukaraniu (choćby rozstrzelaniu) ludzi niewątpliwie winnych — oraz ich wspólników. Doprawdy ręce opadają w zwątpieniu, gdy się słyszy . . . . . pogląd, że zastosowana metoda pacyfikacji, polegająca na masowych represjach wobec ludzi niewinnych była humanitarniejsza od ewentualnej metody stosowania wobec terrorystów sądownictwa doraźnego.

. . . system karania ogółu ludności za winy jednostek, jest nietylko niemoralny i ze względów zasadniczych niedopuszczalny w cywilizowanem państwie, lecz jest zawsze, w każdych warunkach politycznie nieskuteczny, bo we właściwych winowajców bardzo słabo godzi. W danym wypadku: 1) uniemożliwił — wobec niewprowadzenia sądów doraźnych, a więc niepodwyższenia obliczonych na normalne warunki, niskich kodeksowych wymiarów kar — przykładne ukaranie pochwyconych terrorystów, 2) uniemożliwił wyłapanie większej liczby tych ostatnich dzięki zaabsorbowaniu władz policyjnych dokonywaniem zbiorowych represyj, zamiast przeprowadzania w poszczególnych zindywidualizowanych wypadkach energicznych śledztw, 3) nie doprowadził do zlikwidowania właściwych ognisk rebelji, — bo wobec przeholowania w represjach konieczne było nawrócenie z drogi, dzięki czemu nie uległy trwałej likwidacji zakłady naukowe, ani stowarzyszenia, z pośród których wychowanków, czy członków rekrutowali się czynni terroryści. (Pomijamy szkodę, jaką przyniósł, demoralizując policję i wojsko).

„A już w naszych specyficznych warunkach — gdzie chodzi o pozyskanie dla polskości mas ludności ruskiej i zlikwidowanie rozwijających się śród niej ognisk separatyzmu — stosowanie zarządzenia, które szeroki ogół ludności pognębiło, zraziło, napełniło do ostatnich granic posuniętem i w pełni usprawiedliwionem poczuciem doznanej od Polski krzywdy — a wichrzycieli separatystycznych naogół oszczędziło, jest bezsensem politycznym, na którego określenie brak jest słów.“*)

*) Jędrzej Giertych: O program polityki kresowej. Z przedmową Al. Dębskiego b. wojewody wołyńskiego. Warszawa. Ст. 102—103 (нотка).

Ну, а крім любови ближних кожда добра сплетниця визначається ще одною дорогоцінною прикметою, без котрої людство не малоб ні науки, ні техніки, ні взагалі здобутків цивілізації.

Дійсно: Чиж не на цікавости полягає все в культурній суспільности? Коли строго судити всіх, що цікавляться чужим життям, то треба назвати сплетниками й журналістів й істориків і соціольогів, що нишпорять в чужім житті й передають один другому устно або за посередництвом друку всякі сумнівні й суперечні відомости. А всі ті історики літератури, наші пушкіністи, на примір? Чи вони не сплетнярі? А природники, що досліджують життя і вдачу звірят або рухи мікробів в бульйоні? Хто вони? Чиж не та сама категорія людей, що встряває в чуже особисте життя?

Ні, сплетня безумовно корисна, потрібна! Вона створює літературних критиків, авторів романтичних життєписів, поетів, белетристів, учених. Зі страху перед нею богато людей здержується від неправедних поступків, від легкодушного способу життя.

Ну, а коли хтонебудь хоче збирати гриби, нехай іде в ліс сам. Нащо йому товаришки? Богато більше грибів назбирається, коли шукати їх з'осібна: один бродить в однім місці, другий в другім.

А сплетницям докоряти я не можу. З якої причини докоряти їм, коли по їх стороні ліпші представники людства?

А. Ренніков.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Англія й Єгипет

Британсько - єгипетський договір, підписаний 26 м. м., має отсі головні точки: Окупація Єгипту англійськими військовими силами кінчиться від тої хвилі. Велика Британія й Єгипет є в союзних взаєминах. Договір важний на 20 літ. Одначе на бажання одної зі сторін може бути змінений по 10 літах. Вразі якби одна з держав зачала провадити війну, друга прийде їй з поміччю. Поміч Єгипту буде полягати на тім, що він віддасть до диспозиції В. Британії пристані, летовища, зелізниці. В. Британія має право тримати в Єгипті 10.000 сухопутного війська і з летунських військ не більше як 400 пільотів для охорони Суезького Каналу. Та се тільки до часу, коли Єгипет зможе сам забезпечити стрефу Суезького Каналу. Єгипетське правительство має обовязок вибудувати биті дороги від стрефи каналу до Александрії й Каїра та довести до порядку зелізниче получення. Коли се станеться, британська команда забере свої війська до стрефи каналу. Британська залога в Александрії останеться ще 8 літ, себто на час, поки не вибудують касарень в стрефі каналу. Британські літаки мають право свобідно перелітати понад територією Єгипту. Британська військова місія буде постійно при єгипетській армії. Озброєння і виряд обох армій однакі. Адміністрація Судану буде сперта на засадах кондомінії. Судан не дістане самостійности. На чолі правління Судану стоятиме ґенеральний ґубернатор іменований англійським королем. Еміґрація з Єгипту до Судану буде свобідна. Єгипетське правительство зобовязується забезпечити життя й майно чужинців. У відношенню до горожан европейських держав буде ділати продовж 5 літ поліція під командою англійських офіцирів. Коли єгипетське правительство анґажувалоб чужих експертів, то обовязане в першу чергу брати британські кваліфіковані сили. Велика Британія й Єгипет будуть репрезентовані у своїх столицях амбасадорами. Британський амбасадор в Каїрі буде постійно деканом дипльоматичного корпусу. Єгипет зложить просьбу о приняття в члени Союзу Народів і Велика Британія підпре його прохання. Всі непорозуміння між Єгиптом і Великою Британією будуть вирішувані на основі договору про Союз Народів на случай якби обі сторони не могли дійти до порозуміння.

Як зброїться Німеччина

„Дер Вельтблік“ в ч. 35 пише: Німеччина будує укріплення з таким поспіхом, що в полосі, передтим здемілітаризованій, не можна дістати матерялів на приватні будови. Ввесь матерял забирає військо; для сильно побільшеної армії треба нових касарень. Німеччина має тепер три міліони добре вишколених жовнірів, в тім 500.000 призначених до воздушної служби. В р. 1914 мала всего 800.000. Триміліонової армії в часі мира Німеччина довго удержувати не в силі. Зменшення тої армії трудно сподіватися. Отже Европа вступає в зону великих небезпек... (Ми можемо сказати: Голий розбою не боїться).

Як колись в большевицькій Росії

Кореспондент англійської ґазети „Дейли Мейл“ обїхав терен боїв в Еспанії й описав свої враження. Він пише м. ін.: Теперішне положення в Мадриді пригадує зовсім положення в Москві і Петрограді після большевицького перевороту в 1917 р. Відділи еспанських терористів нападають ночами на помешкання підозрілих у правих переконаннях, виволікають їх з помешкань і масово мордують. Щодня можна бачити богато трупів на „Пляца де Кастельльо“ і на інших бульварах. Такі самі відносини в Малядзі. Доми при головних улицях у Малядзі спалені.

Українці в Югославії

З численної еміграції наших людей в чужі краї заслугує на увагу доля наших поселенців в Югославії. Недавно мав я нагоду засягнути дещо інформацій про їх життя від о. Жигмонта Слижа, відвічального редактора двотижневика „Рідне Слово", яке виходить для Українців в Югославії. Всеч. о. Слиж працює між тамошніми поселенцями біля десять літ, тому богато цікавого можна було довідатися від нього.

Історія поселення наших людей в теперішній Югославії сягає ще австрійських часів, коли Австрія анектувала від Туреччини Босну і Герцеговину. Поселення відбулося двократно. Перший раз з Підкарпатської Руси тому двіста літ. Прибувші тоді поселенці виступають тепер під назвою „бачванські Русини". Друга еміграція була з Галичини. Вона відбулася вже пізніше.

Територіяльно жиють в компактній масі тільки Бачванці біля Бачки і Срієн. Галицькі поселенці розкинені по цілій Босні на лінії Дервенто-Прнявор-Баналюка і в Славонії, в околицях Славонського Броду. Само собою, що останні мабуть і тому не проявляли такого культурного життя як бачванські Русини, котрі поселились разом. Тому в релігійно-культурному життю Бачванці ведуть перед. За часів австрійського панування бачванські Русини підпали в деякій мірі мадяризації й культурне життя було тоді слабоньке. Вже самі назвиська теперішних бачванців як Бодвай, Нач, Родвачік свідчать як далеко сягнула асиміляційна політика Мадярів. Однак все це змінилося, коли по світовій війні бачванські Русини опинилися в королівстві Югославії. Зараз засновано „Руске Просвітне Дружство", яке сповняє тепер таку ролю як у нас колись „Просвіта". Ініціятором цього товариства був її дотеперішній голова о. Михайло Мудрий, парох з Керестура, де є й головний осідок цього товариства.

Це товариство має великі заслуги у відродженню бачванських Русинів. Передовсім видає в бачванськім говорі часопис „Руски Новини". Його видавець і редактор о. Михайло Фірак. Кромі цего виходить що року „Руский календар", а недавно видало це товариство Альманах визначніших бачванських письменників.

Першу бачванську граматику уложив о. Гавриїл Костельник і в той спосіб промостив дорогу бачванському говорови в літературу. Від тоді появляються шкільні підручники в цьому говорі, врешті і часописи та книжки. Центром всього культурного життя бачванських Русинів є Руский Керестур, що має самих Бачванців біля 6000 душ.

Цікаве явище замітив о. Слиж, іменно, що Мадяри, які живуть між нашими Бачванцями, асимілюються і переходять на руську народність. Та можливо, що це останки наших змадяризованих поселенців. Одначе якби воно не було — се свідчить, що бачванські Русини під оглядом національним досить твердий матеріял. Взагалі Бачванці як тип представляються симпатично. Передовсім, як оповідає о. Слиж, тримаються купи як Жиди, є добрими господарями, працьовиті, ощадні, заможні, а передовсім що найважніше держаться твердо своєї віри і народности. Національна свідомість серед бачванських Русинів зросла до тої міри, що всі вони почувають себе синами великого українського народу. Безперечно, у великій мірі впливає на це студенська молодь і богослови, які все зберігають тісну звязь з матірним краєм.

Відносно поселенців Галичан, то і тут слід замітити, що помимо цього, що вони розкинені по цілій Босні та Славонії, організаційне життя проявляється й у них у всіх формах. Передовсім виходить для них часопис, двотижневик „Рідне Слово". Видає його й редагує о. Михайло Фірак. Впрочім все їх життя гуртується біля Церкви.

Однак у праці над поселенцями весь успіх залежить звичайно від льокальних обставин чи одиниць, які в даній місцевости перебувають. Організації, яка обєднала б всіх Українців в Югославії, досі ще не було. Та потребу її вже відчув тамошній провід і приготування до заснування такої організації вже йдуть. Саме в цій справі мала відбутися в Прняворі дня 19 серпня нарада, в якій мали взяти участь делєгати зі всіх місцевостей в Югославії, де мешкають Українці.

Провід у всіх релігійно-культ. національних підприняттях веде наше греко-кат. духовенство під вітцівською кермою Їх Ексцеленції Преосвященного Др Діонізія Няради, Епископа дієцезії крижевацької, до якої кромі Українців належить біля 15 тисяч греко-кат. Хорватів з Жумберку та з Македонії.

Духовенство зорганізоване в Тов. св. Йосафата. Ціль його релігійно-гуманітарна діяльність, як уряджування реколекцій, місій, допомога хорим чи бідним священикам і т. п.

Між поселенцями працюють також наші СС. Василіянки та СС. Служебниці. СС. Василіянки ведуть інтернат для дівчат у Крижевці і захоронку в Шіді. СС. Служебниці провадять захоронку в Руському Керестурі і Куцурі.

Загально стан наших галицьких поселенців в Югославії представляється добре, ще краще у Бачванців, які мають навіть свої державні школи. Всі вони жиють вже своїм життям, свідомі хто вони і чиї сини. Державні чинники відносяться досить прихильно до потреб та бажань наших поселенців.

Микола Погідний.

Примітка Ред. „Нової Зорі": Досвід показує, що безперервний культурний розвиток між народом в католицькім дусі можна вдержати тільки тоді, коли культурні організації передовсім статутово забезпечені перед ворогами Церкви й релігії й коли будинки тих організацій правно забезпечені для наших парохій. Як се переводити, показує взірцево статут „Скали".

Апостолування радієм

В двоміліоновій столиці Аргентини в м. Буенос Айрес католицьке духовенство рішило уживати радія в своїй душпастирській праці. Дня 11 м. м. в присутности кардинала Копелля відбулася інавґурація т. зв. католицької години або висилання програми релігійного змісту з місцевої радієвої стації. Ті трансмісії присвячені пляновій пропаґанді католицької науки. Ся подія відбилася широким відгомоном в краях Полудневої Америки.

Комуністи саботують

Соціял-демократичні „Ранні Новіни" звідомляють з Хрудіму в Чехословаччині, що підчас великих маневрів чехословацької армії поперетинано в кількох місцях дроти військових телєфонів. Се утруднювало правильне переведення маневрів. Жандармерія устійнила, що се зробили комуністи. Часопис пише: „Не віримо, щоб комуністи ділали на власну руку. Дістали напевно припорученя від когось, що скривається за плечима рядових членів партії. Підчас бенкету в честь військових заграничних місій у Пардубіцах піднесено тоаст за успіхи Совітів. Мимо того комуністи утруднюють маневри чехословацької армії, що готова боронити Совітів, коли зайде потреба. Тим способом комуністи доказали свою ворожість до чехословацької армії."

Увязнення білоґвардійців

Аґенція Тасс звідомляє з Хабаровска: Штаб японської армії в північнім Китаю приказав увязнити і розстріляти богато російських білоґвардійців, товаришів відомого отамана Семенова, що осіли в окрузі Трирічча і Гайляру. Японські військові круги уживали тих білоґвардійців до протисовітської акції. Тепер поселюють в тих околицях японських резервістів і тому хочуть позбутися білоґвардійців та закидають їм діяльність на користь Совітів. Підчас слідства японські власти вимусили зізнання від увязнених і тепер на основі тих зізнань дальше увязнюють білоґвардійців.

Заник африканської фавни

В Мінхені проф. Вайдель виголосив недавно цікавий виклад. Він сказав м. і.: Кліматичні зміни і безоглядне поступовання чоловіка причиняються до повільного винищення африканських звірят: носорогів, жираф, антильоп і ин. Великі „підприемства" вистрілюють безоглядно тих звірят, бо хочуть покрити кошти звязані з ловами. Таксамо поступають туземці заохочені високими цінами за скіру тих звірят. Ловецьких законів ніхто не придержується. Найбільше винищення диких звірят в бувших німецьких кольоніях. (Натур унд Культур).

Лікарський фейлєтоник.

ЗУБИ

Як і чому треба на них уважати.

Хоч в часописах богато пишуть про те, що треба уважати на зуби і як се робити, то в народі і часом навіть серед інтеліґентних людей слабо поширене розуміння значіння добре утриманих зубів. І так люди думають звичайно, що на т. зв. молочні зуби дітей не треба уважати, бо вони все одно випадуть і дитина матиме нові зуби. Тимчасом ненаправлені на час молочні зуби спричиняють кепський ріст других зубів. Отже про зуби треба дбати вже у дітей. А в дорослих також. Кепські зуби й утрата їх часто — головна причина тяжких недуг жолудка і кишок. Отже щонайменше раз на рік, а лучше два рази на рік треба дати зубному лікареві оглянути зуби. При такім систематичнім оглядинні лікар запримітить навіть дрібні ушкодження і зараз їх легко направить. Тому таке систематичне оглядання зубів двічі на рік коштує напевно далеко дешевше разом з направою, ніж потому в разі занедбання вставлювання більшого числа зубів. Дотого в разі більшого занедбання нема нераз до чого причіпати штучно вставлені зуби. І так недбалий чоловік терпить вже до кінця життя тяжкі недуги. І працездатність його раз-у-раз меншає. (З німецького).

Повакаційні несподіванки

Без сумніву милу несподіванку мали ті, котрим пощастило в повакаційнім тягненні дня 27 серпня с. р. для тих чисел льосів, що нічого не виграли в четвертій клясі трицятьпятої Державної Льотерії й котрим не признано серійних виграних.

Найбільша виграна двацять тисяч злотих — впала на число 88636. Його власники — мешканці Лодзі.

Незабаром, бо вже 9 вересня, зачинається тягнення четвертої кляси трицятьшестої Льотерії. Як відомо, головна виграна тої кляси виносить міліон злотих. Крім того є ще три виграні по сто тисяч, чотири по сімдесятьпять тисяч злотих та богато інших. Є отже нагода надолужити собі всі попередні невдачі.

Скористати з тої нагоди повинні не лиш ті, що брали участь у розгривках перших трьох кляс, але також ті, що маючи голову заняту справами, звязаними з порою ферій та відпусток, забули про шанси, що їх дає їм Державна Льотерія. Отже нехай тепер підуть до колектури і куплять льос, бо легко може трапитися, що якраз до них усміхнеться фортуна.

Та не треба зволікати, бо часу остало вже не богато.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

На закінчення Плєнарного Синоду католицьких єпископів Польщі виголосив промову апостольський легат кард. Мармаджі. Він представив великі завдання католицьких душпастирів у теперішній хвилі. В Европі ведеться остаточна боротьба між світлом і темнотою, між життям і смертю. Сили темноти хочуть знищити віру, лад, справедливість і мир. Катол. душпастирі Польщі стоять немов над берегом пропасти. Тому всі повинні покинути всякі незгоди й вагання і лучитися в повну сили армію, в Католицьку Акцію. Бо небезпека дійсно грізна. Хто має очі, нехай дивиться поки час. Тепер люди розвивають живішу діяльність у ділянках фаховій чи політичній і все кладуть на останну карту. Нехай сини темноти не будуть розумніші ніж сини ясности! Нехай не будуть останні, лиш перші керманичі катол. Церкви в місії збереження від погибелі душ людської суспільности.

Ухвали Плєнарного Синоду катол. епископів Польщі будуть обовязувати в Польщі тоді, коли їх затвердить римська Конґреґація Соборів.

Величавий відпуст. 18 і 19 серпня с. р. на Преобр. Г. Н. Ісуса Христа відбувся в Судовій Вишні великий і гарний відпуст. На сей святоспаський відпуст прийшло велике число прочан-паломників (біля 20.000). До св. Тайн приступило понад 5.000 вірних! Незвичайно гарно випала св. година, що відбулася на дворі, поза церквою, о 10 год. вечір в навечеря празника! Місцевий хор відспівав релігійні пісні. Під кінець Молебня до Пр. Серця Христового відповідну науку виголосив Впр. о. крил. В. Гриник.

Центральний Інститут Католицької Акції в Польщі уладив в днях 28. VIII—1. IX у Вильні католицький зїзд т. зв. „II Студіюм Католицьке". Темою численних рефератів було католицьке виховання. З Українців взяв участь в тім зїзді презес Марійського Т-ва Молоді о. Ір. Назарко ЧСВВ.

В Дубні в Папській Духовній Семинарії східного обряду відбулися реколекції для священиків східного обряду. В реколєкціях взяло участь 12 священиків.

„Тиждень Милосердя" відбудеться в архидієцезіях ґнєзненській і познанській від 4—11 жовтня с. р. під протекторатом кардинала і примаса Польщі, Гльонда.

Четвертий тиждень східних студій відбудеться в м. Барі на побережжі Адрійського Моря від 13 до 20 вересня с. р. З того приводу кардинал-секретар Пачеллі написав лист в імені Св. Отця до архиепископа м. Барі. В нім зазначує, що Св. Отець заохочує до нарад, котрі мають значно причинитися до зближення між відступними східними Церквами і католицькою Церквою.

Величава проща відбулася на днях у французькім місті Орей. Прибуло поверх 30.000 паломників. Між ними богато церковних достойників. Проповідь до зібраних виголосив кардинал Ліенар. Він сказав м. ін.: „Ті, що хочуть забити жерела нашого духового життя, не всилі нам дати нічого, що булоб рівновартне з євангелієм. Розвязка великих світових проблем можлива тільки в дусі євангелія і в послусі супроти Божих заповідей. З них сім наших обовязків відносяться до ближніх. Молодь вже нині повинна зрозуміти, що вона має велике післанництво: вона має бути апостолом і поширювати цінности віри."

Морська процесія. Християнське духовенство кількох японських острівців уладило недавно спільну морську процесію з Найсвятішими Тайнами. В процесії взяло участь 40 кораблів, прегарно прибраних цвітами і прапорами. Кораблі були уложені так, що творили знак хреста довкруги корабля з Найсвятішими Тайнами.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА УКРАЇНІ КИПИТЬ. Аґенція Аваса звідомляє з Москви: З ріжних околиць України повідомляють про великі неспокої серед місцевого населення. Військо одержало дуже строгі вказівки.

ПОГОЛОСКИ про убиття червоного ґенерала Ворошилова досі не потверджено.

ДАЛЬШІ УВЯЗНЕННЯ визначних большевиків в СССР. Аґенція Аваса звідомляє, що комісар почт і телеґрафів Риков і редактори большевицького орґану „Ізвестій" Радек і Бухарін інтерновані у власних помешканнях.

ВДОВА ПО ЛЄНІНІ Крупская виступила остро проти Сталіна в звязку з розстрілом 16 визначних комуністів. Сталін загрозив, що коли вона не перестане його критикувати, то він скаже її увязнити і вислати на Сибір.

РОБІТНИЧІ ОРҐАНІЗАЦІЇ в Ленінґраді, Москві й інших містах СССР домаґаються увязнення Радека, Сокольнікова, Серебрякова та інших комуністичних діячів. Їх підозрівають у звязках з троцкістами. В Москві кружляють поголоски, що ГПУ вже увязнило Радека.

ПРОДОВЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ в Німеччині викликало велике занепокоєння у Франції. Французькі військові власти рішили скріпити військові залоги на німецько-французькій границі.

НІМЕЦЬКА АМБАСАДА в Еспанії перенеслася з Мадриду до пристані Аліканте, бо в Мадриді не чулася безпечна.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР пропаґанди Ґеббельс їздив до Італії, щоб оглянути виставу пластичного мистецтва в Венеції. При тім відбув наради з італійськими політиками.

МУССОЛІНІ виголосив промову до війська після скінчення маневрів. Він сказав м. ін.: Всі збройні сили Італії стали ще справніші після війни в Африці. Можемо змобілізувати 8 міліонів людей до кількох годин.

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО оповістило заяву. В ній остерігає легковірних людей, щоб не заключали ніяких умов у справі концесій з представниками бувшого абісинського цісарства.

НОВЕ РОМУНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО утворив дотеперішний преміер Татареску. Найважніша зміна та, що уступив дотеперішний міністр закордонних справ Тітулеску. Він був головний речник співпраці Ромунії з СССР.

СОВІТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало ноту до правительства Норвеґії в справі Троцького. В ноті сказано, що дальший побут Троцького в Норвеґії зашкодивби приязним взаєминам СССР з Норвеґією.

КОРОЛЬ НОРВЕҐІЇ наказав цілком ізолювати Троцького і його жінку. Їм не вільно приймати гостей без дозволу центрального пашпортового бюра. Вся їх почта й депеші під контролею. Се з одної сторони відповідь на ноту СССР, з другої сторони на погрози большевицької преси Троцькому .

МАДРИДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО оповістило декрет про завішування в урядуванні суддів, котрі проявлять неприхильне становище до правительства.

У МАДРИДІ відбулася демонстрація народної міліції. Демонстранти домагалися від властей докладних звітів з фронтів.

ДО БАРСЕЛЬОНИ (Катальонія) прибув відділ французьких добровольців на поміч червоним військам. Дальші відділи добровольців з Франції мають приїхати в найблизших днях.

В МАДРИДІ збунтувалася червона міліція й не хотіла йти на фронт. Розстріляли кільканацять міліціянтів.

В БАРСЕЛЬОНІ зорґанізовано відділ червоної кінноти. Він переїхав вулицями міста під червоним прапором з надписом „СССР". Контролю над залізницями і виїздом з Барсельони має совітський урядовець Броський.

В ЄРУСАЛИМІ був недавно міністр закордонних справ Іраку. Він відбув нараду з високим комісарем Палестини в справі арабсько-жидівського конфлікту.

МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Іраку ґен. Нурі Паша посередничить між британськими властями й Арабами в Палестині. Він заявив м. ін., що колиб Араби згодилися перервати страйк, то він разом з представниками інших арабських держав домагавсяб в Лондоні здержання жидівської кольонізації до Палестини.

В СИРІЇ комуністи розкидають летючки. В них виступають рішучо проти Жидів і Англійців.

ГРУПА ОЗБРОЄНИХ АБІСИНЦІВ атакувала Адді Абебу. Італійці відперли напад. Убитих 200 Абісинців і 15 Італійців.

МАНДЖУРСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ВІДДІЛ обстрілював совітську пограничну сторожу. Совітське правительство зложило з того приводу острий протест в Токію.

НОВИНКИ

Зелізничі знижки на Східні Торги. Міністерство шляхів признало учасникам сегорічних Східних Торгів у Львові від 3—17 вересня знижку на зелізницях у поворотній дорозі у висоті 75%. Зі знижки можна користати на підставі індивідуальних карт участи, що їх можна дістати безплатно у всіх аґенціях бюра подорожей „Орбіс" і важніших зелізничих стаціях. Карту участи треба остемплювати при закупні повного білету до Львова. Карта участи управнює також до одноразового безплатного вступу на Східні Торги і на виставу „Наші ліси" та до безплатного одержання карнету з купонами, що управнюють до побутових знижок (готелі, ресторани) та знижкових цін вступу до музеїв, театрів, кін і т.д.

Школи й пошести. Без огляду на пошесні недуги школи у Львові та на терені львівської кураторії будуть отворені в нормальнім часі, тільки в перших днях науки молодь оглядатимуть шкільні лікарі. На провінції у виїмкових случаях на внесок повітових лікарів школи можна замкнути.

Юра Шкрумеляк, б. редактор „Народної Справи", „Дзвіночка" й „Золотого Колосу", з днем 1 серпня перестав працювати у Видавництві п. Івана Тиктора.

У Львові підчас будови каналів на Галицькій улиці відкрили фундаменти т. зв. Галицької брами. Про неї згадують хроніки вже в 1380 р.

Конференція воєводів львівського, станиславівського і тернопільського відбулася на днях у Львові. Радили над справами орґанізаційними і господарськими.

Фабрику фальшивих 5 і 10 золотівок викрили у Львові на Замарстинові. Фабриканти були Жиди.

Міністерство самоуправи проєктують створити орґанізації територіяльної самоуправи.

Моторово-експресові поїзди мають курсувати від 3 вересня с. р. на лініях Львів—Тернопіль і Львів—Борислав.

День селянки відбувся в Гаях коло Львова 30. VIII. с. р. Участь у ньому взяло поверх 1500 осіб.

Станиславівський воєвода ґен. Паславский виїхав на 3-тижневий відпочинок.

В Кобаках підчас направи парохіяльного дому вкрадено 11 сотнарів бляхи, вартости 800 зл. Поліція арештувала підозрілих у крадежі, та вони втікли з волосної вязниці.

Над косівським повітом перейшла на днях сильна буря. Вона наробила богато шкід у садах.

В Долинщині хорує на черевний тиф і червінку понад 300 дітей.

Гумор. — По впровадженню нового польського правопису Поляки знають, як треба писати, але не знають, що треба писати. („Врублє").

Редактор „Нової Зорі" вернувся з відпустки. Відповіди на листи понаписує продовж місяця.

На обхід винозбору в Заліщиках міністерство комунікації признало 60 прц. зелізничі знижки. Їх видаватимуть на основі поіменних карт участи.

Підгаєцьке староство покарало сімох хлопців з Богатковець гривною по 5 зл. за те, що вони носили шапки-мазепинки.

Новий „Дом людови" зачали будувати в Новосілці Коропецькій під Бучачем.

Почвірна дуга. По зливнім дощі, що перейшов на днях над Ланьцутом, появилася на небі чудова дуга. Якийсь час побіч головного луку видно було ще два слабші, а дещо дальше сильніший. По кільканацяти секундах дуги, що були близько головного луку, зникли, а дві дальші видно було ще кільканацять мінут.

„Тиждень молока" урядить від 5-15 вересня с. р. „Польська ліґа молока" для пропаґанди збільшення спожиття молока населенням Сх. Галичини.

В Перемишлі на Засянні вломники ограбили греко-католицьку церкву.

За приналежність до ОУН засудили в Рівнім 25-літнього Артима Гавлишина на 7 років вязниці і втрату горожанських прав на 5 літ.

В державній ґімназії в Ковлі на Волині хтось украв з каси 1250 зл. готівкою і 800 зл. цінними паперами.

Табор праці зорґанізували українські студенти на Буковині, щоб помогти при будові дому ім. Федьковича в Чернівцях.

Український музей повстав у Стемфорді, у Злучених Дер. Півн. Америки.

У Варшаві арештовано редактора „Фалянґи", орґану ОНР („Обуз Народово-Радикальни").

III зїзд польських правників відбудеться в Катовицях від 4—8 листопада с. р. Наради будуть відбуватися в чотирох секціях: права державного, адміністраційного, карного і приватного.

Неслушно арештований виграв процес за відшкодування. Перед апеляційним судом у Варшаві відбувся процес, що буде прецеденсом у судовій практиці в случаях неслушних арештувань. Свого часу почтовий урядник помилився щодо числа застереженої ПКО книжечки і спричинив арештування невинного Антона Новаковского, вищого урядника Банку Госп. Краєвого. Проти неслушного арештування Новаковский вніс відклик до суду. Тепер суд признав йому 1000 зл. і кошти процесу як моральне відшкодування.

На Соловках помер римо-католицький священик Антін Матушевич, б. ушицький декан і парох в Дунаївцях на Поділлі.

В Мадриді від вибуху повстання розстріляли 7.000 політичних вязнів.

Справлення похибок. В 63 ч. „Нової Зорі" на стор. 8, шпальта 1, 27 рядок згори напечатано: „Злодій в ризах священика", має бути: „Злодій в одязі священика". — В 65 ч. „Нової Зорі" на ст. 7, шпальта 1, 6 рядок згори напечатано „наставників", має бути: „настоятелів".

Україна — Сокіл II 5 : 0. В неділю 30. VIII. відбулися у Львові мячеві змагання за мистецтво Окружної Ліґи між Україною й польською дружиною Сокіл II. Україна виграла дуже легко.

Політичний гумор. — Поляки се нарід найлучших шахістів. — Бо їх всі шахують зі всіх сторін. („Врублє").

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Молодь до фахових шкіл! Тепер найліпші вигляди на прожиток мають ті, що покінчили торговельні школи. Для праці в торговлі добру підготовку дають українські торговельні школи: у Львові при вул. Хшанівської 9 трирічна для тих, що скінчили народну школу, й однорічна для тих, що скінчили середну школу; в Яворові при вул. Міцкевича 26 однорічна висшого типу для тих, що скінчили 6 кляс середної школи, й однорічна низшого типу для тих, що скінчили народну школу.

Міністр суспільної опіки Косцялковский видав обіжник до урядів, що йому підлягають, щоб не куповати заграничних виробів, з виїмком таких, яких нема в краю. Подібні обіжники мають оповістити й інші міністри.

Нова українська крамниця. У Львові в Ринку 37 відчинено український блаватний маґазин „Мануфактура".

У Верхняківцях коло Борщева відбулося величаве посвячення Районової Молочарні. В тім обході взяли участь тисячі народу з околиці, представники українських товариств Борщева й Товстого й богато інтеліґенції. Село Верхняківці належить до найбідніших в повіті, одначе воно добре зорґанізоване. Верхняківці вибудували власними силами дім вартости 18.500 зл.

В Тлустеччині наша кооперація започаткувала збут збіжжа. В минулім році мимо сильної конкуренції Жидів через нашу кооперацію в Тлустеччині збуто 265 ваґонів збіжжа за 334.013 зл.

В Копичинцях відбулася нарада в справі співпраці Союзу Кооператив Копичинці-Чортків з філіями „Сільського Господаря" і Районовими Молочарнями. Уложено плян праці в ділянках орґанізаційній, аґрономічній і вишколу хліборобської молоді. На аґрономічну роботу для чортківської філії С. Г. вплачують кооперативи чортківського району 0.5% від закуплених в Союзі товарів. Се дає коло 1.700 зл. річно.

Яринні огороди не підлягають податкови від нерухомостей.

В Польщі, в липні с. р., запротестовано 144 тисяч векслів на суму 18,7 міл. злотих.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

† **Евген Перфецький,** відомий скрипак і професор Музичного Інституту ім. Лисенка, помер у Львові в загальнім шпиталі 28. VIII. с. р., в 54 р. життя, на запалення сліпої кишки, яку запізно зоперовано. Осиротив жінку і двох синів.

† **Олена з Карачевських Йойкова,** вдова по бл. п. о. Корнелеві Йойкові, гр.-катол. пароху в Суходолі коло Гусятина — померла в Коломиї дня 22 серпня 1936. в 54. р. життя. — Похорон відбувся в понеділок дня 24. серпня 1936 р. Вічна їй память! 82-1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Господині середного віку, совісної, найрадше вдови по священику, пошукує самітний о. Іван Донигевич, парох в Корниці ад Коломия.

Парохія Гвоздець Старий коло Коломиї до заміни. О. Н. Руденський, Гвоздець Старий, п. Гвоздець.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3.—
Ч. 3.	**Спіритизм**	2.—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0.80
Ч. 5.	Я. Л. **Секти й сектанти**	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1.50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3.—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. датек)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. II.**	2.—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архіереї**	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0.40
Ч. 24.	А. Ч. **Українська молодь Христові**	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0.40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0.50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей" на засланні**	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: **Українська Проблема**	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: **Вибір звання**	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кренціцкий: **Моя розмова з дослідниками св. Письма**	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: **І-ий Зїзд Молоді**	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапрович: **Про Аргентину**	0.40
Ч. 36.	Еп.Гр. Хомишин: **Справа целібату**	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літург. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість)	12.00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплєр: **Релїґія і політика**	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду**	1.30
Станіслав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси**	1.00
Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук: **Націоналізм Донцова**	0.60
„ „ **Венеція**	3.—
„ „ **Ерема кай аноніма**	0.50
„ „ **Ґоґи і Маґоґи**	0.50

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180.— вол., 1/4 стор. 90.— вол., 1/8 стор. 45.— вол., 1/16 стор. 25.— вол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— вол., 1/4 стор. 140.— вол., 1/8 стор. 70.— вол., 1/16 стор 35.— вол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 6 вересня 1936. Ч. 68 (967)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. від неділю на 6 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Червоні бандити гуляють не лише в Еспанії але й в Галичині.

30 м. м. в селі Чорторії коло Тернополя підчас посвячування дому читальні „Просвіти" дійшло до бійки між націоналістами й комуністами. Того самого дня в селі Настасові мало відбутися представлення в читальні. Щоб не допустити до вистави, комуністи з колами й револьверами обступили читальню, повибивали шиби й побили голову читальні Семка Кураша, виділового М. Лапчака й Зазуляка. Потім червоні бандити кинулися на помешкання свідомих селян і здемолювали коло 50 господарств. Розбішених комуністів привела до порядку поліція. Ранених комуністами селян відвезено до лічниці. Один з них, Лапчак, помер, інші борються зі смертю. — Такі овочі радикалізму в тих околицях, де він здавна закорінився і розрісся без спротиву.

Криваві розрухи на Великій Україні.

Заграничні преса приносить щораз бідьше вістей про криваві розрухи на Великій Україні. Селяни занепокоені вислідом кепських жнив нападають на військові магазини і забирають хліб. Комісарів, що збирають податки в натурі, лінчують на місци. Проти селян висилає большевицька влада карні експедиції. Є богато убитих і ранених в ріжних околицях України. Виселюють цілі українські села і на їх місце привозять московське населення.

Бунти на Сибірі, заговори в Грузії, на Криму та в республиках туркменській і узбецькій.

З Лондону доносять: На совітській території Далекого Сходу розпочався небувалий партизантський рух. Головно нападають на зелізниці. Також коло Іркутська викликано катастрофи, в котрих потерпіло 5 поїздів з військом. На станції Черемхово висадили в воздух військовий поїзд. Катастрофи наступили також на зелізничім мості над рікою Нерчею, далі коло стації Уда і Розмахово. Боротьба з повстанцями дуже тяжка, бо сприяє їм все населення. — Ті вісти потверджує також парижська преса. „Матен" пише про розклад совітських республик, а саме туркменської й узбецької, про відкриття таємних орґанізацій на Криму і про заговори в Грузії й на Україні.

Викрили терористичну орґанізацію в рад. Україні?

Аґенція Ава звідомляє, що в Україні вже зовсім отверто проявляються протисовітські настрої. Влада переводить масові увязнення серед військових і урядників. „Матен" звідомляє, що большевицька влада викрила в Україні терористичну орґанізацію. Осередок тої орґанізації був у Вороніжі, в висшій хліборобській школі. Провідниками тої орґанізації були три студенти, члени комуністичної партії: Тардий, Попов і Розенбавм. В хемічних лябораторіях кількох технічних шкіл ГПУ викрило вибухові матеріяли. Та терористична орґанізація називалася „Просвіта" (!). — До тих вісток треба ставитися з упередженням. Се може бути така звичайна большевицька провокація для оправдання нечуваного террору, який большевики знов переводять в Україні. Тому недобре роблять декотрі наші часописи, що захоплюються тими вістками й пишуть, що вже „надійшов час остаточної розправи." Таке писання нікому не поможе, а нашим братам за Збручем може й дуже пошкодити.

Ірляндська єрархія проти комунізму.

Примас Ірляндії архиепископ Даблина виголосив остру проповідь проти комунізму. Він сказав м. ін.: Якби вісти про комуністичні звірства в Еспанії були правдиві тільки в $^1/_{10}$, то вже вистарчає, щоб весь світ станув проти червоного варварства. Також у всіх ірляндських костелах на провінції виголосили проповіди про комуністичну небезпеку, що несе загладу християнській культурі.

Червоні міліціянти замордували французького монаха.

„Ле Жур" звідомляє, що еспанські червоні міліціянти замордували монаха французької народности на території республики Андори. Туди забігають відділи червоних міліціянтів з Еспанії. Міліціянти здержали автобус, вилєґітимували подорожних і задержали французького монаха. Коли автобус відїхав на кілька кроків, міліціянти кинулися на монаха й убили його. Шофер автобусу повідомив про се французьку поліцію. Коли поліціянти приїхали на місце, знайшли облите бензиною й напівспалене тіло монаха. Червоні міліціянти втікли.

Еспанські повстанці збомбардували Ірун. — Мешканці Іруну втікли на територію Франції.

Еспанські повстанці збомбардували з літаків м. Ірун і вислали до бурмистра Іруну лист, щоб видав відповідні зарядження, бо вони приготовляються до генерального наступу на місто з суші, з моря і з воздуха. Жінки й діти опустили Ірун і схоронилися на французькій території. В Іруні лишилися тільки мужчини. Ґенеральний штаб повстанчих військ звідомляє, що повстанчі літаки збомбардували м. Навальпераль, Вілля Альба, Перегуінос і Ескуріяль. Повстанчі кораблі збомбардували кріпость Ґваделюпу. В провінції Авіля повстанчі війська побідили червоних і посунулися 15 км. вперід. Колюмна ґен. Франка посунулася вперід в напрямі м. Толедо. Національні війська заняли м. Ордрегеса, Арранда, Торральба й Пуенте Арцобіспе. Правительственні війська уступили й полишили на полі боротьби богато воєнного матеріялу.

Японське місто в Бразилії.

В Бразилії закінчена будова міста, що буде заселене виключно Японцями. Воно положене в стейті Сао Паольо і називається Шіґамото. Має 25.000 мешканців, всі доми з центральним огріванням і ваннами. Широкі бетонові вулиці і площі потопають в зелені. Найкращі будинки в тім місті святиня і школа. В Шіґамоті виходить вже і щоденна ґазета в японській мові.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і машинові, цегольні, будинки провізоричні до часового ужитку, будинки, в яких міститься театральна саля (кіно), якщо дотична саля займає бодай половину будинку (напр. салі „Народних Домів", читалень „Просвіти") є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кождий Українець мусить обезпечити на повну вартість

у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

Належна надгорода

На маргінесі просвітянської анкети відбутої в Станиславові 28 червня 1936 р.

Коли я прочитав допись поміщену в „Новій Зорі" з дня 16 липня с. р. ч. 53 під заголовком: „Патріоти" проти „Скали", в мені виринули прикрі і гіркі рефлексії. Ціла анкета скликана Філією „Просвіти" в Станиславові всіх членів виділів Читалень станиславівського повіту, яка відбулася 28 червня с. р., зазначила прямо ворожий настрій до всякої діяльности в католицькій Церкві. З рефератів і з цілого перебігу нарад виходить, що катол. Церква не сміє нічого ділати без апробати і згоди світських патріотів і установ, хочби вони були ліберальні, радикальні і ворожі вірі й релігії. Епископ, котрий на основі йому належних Божих і людських прав дає ініціятиву до якоїсь акції й установи, се „шкідник" і „ворог народу", бо — так рішають і так диктують „патріоти".

Головний референт на тій анкеті п. Кушнір представив ідеольоґію „Просвіти" в чисто ляїцистичнім дусі. Відтак виступив проти Читалень „Скали", навіть не спробувавши доказувати їх шкідливість ані під оглядом релігійним ані національним. Видав осуд проти „Скали" на основі туманних комуналів, у нас принятих і уживаних, коли ходить про побивання Церкви і віри, а саме: „що всі правдиві патріоти мають поборювати („Скалу") всіми силами. „Скала" се удар ззаду для читалень „Просвіти". Се робота не в хосен укр. народу, а на приказ згори чинників, які ворожо відносяться до укр. народу..."

Так диктують „всі правдиві патріоти" устами п. Кушніра. А чому вони не вглянуть, чи не хотять вглянути у плоди, які виросли в переважній части по читальнях „Просвіти"? Звідкиж поширювалися у нас ліберальні струї як не з читалень „Просвіти"? Пречінь читальні „Просвіти" з самого початку були єдиними осередками всякої просвітної і національної роботи. А перші збори сектантів, які спричинюють розклад в народі, де головно знайшли приміщення як не в читальнях „Просвіти"? А не вільно забувати, що

вже навіть наші ліберали й радикали з острахом признають велику шкідливість сектантських агітацій у нас; розуміється, вони признають се з національної точки погляду. Про се була вже неодна стаття в ліберальнім „Ділі"... А на зборах тої анкети, на котрих осуджено „Скалу", чи не проводив знаний соц. радикал?

Панове „патріоти", чи ви з себе кпите, чи з цинізмом використовуєте несвідомість народу, коли ви голосите такі безглузді комунали, щоб закрити своє фарисейство? Річ з вашого боку зрозуміла, бо ви пани ситуації, ви отуманили і далі туманите нарід, ви хочете дальше мати в своїх руках керму, і тому на всяку акцію, яка противна вашій розкладовій роботі, ви обурюєтеся і кричите: Распни!

Така тактика всіх вас „патріотів", чи з „Просвіти", чи з „УНДА". Все, що ви робите, мусить бути добре, хочби та робота була розкладова. А коли хто инший без вашої апробати провадить роботу, хочби яку хосенну, вона мусить бути „небезпечна і шкідлива", бо ви так диктуєте. Це все свідчить про занепад всяких етичних засад. У нас справді хаос і затемнення, або (як писав п. др Назарук) у нас: Пурана пітьми, пристрасти й дурноти.

Пан Кушнір зволив заявити, що він все учив по читальнях „Просвіти": „що священики се наші провідники, їх треба слухати і йти за їх проводом, але — якби закладали „Скалу", то треба рішучо проти них виступити..." Більшої іронії й цинізму не можна навіть подумати. Значить, священики наші провідники, їх треба слухати і йти за їх проводом, але під диктатом „всіх правдивих патріотів", бо якби священики, хоч провідники, що иншого хочби найхосеннішого хотіли робити проти волі „патріотів", о,—тоді вони вже не провідники, їх тоді вже не треба слухати й не треба за ними йти, їх треба тоді — рішучо поборювати. З того виходить, що священики не є властивими провідниками, котрих треба слухати і за ними йти, але тільки наганячами, наймитами і прислужниками „всіх правдивих патріотів", бо тільки виключно світські патріоти ліберального і радикального толку се — найвисші провідники, їх треба слухати і за ними йти...

Ось кпини, ось гірка надгорода для нас священиків, бо ми йшли за проводом „правдивих патріотів", їх спомагали і довго ревнували під їх проводом. Хоч гірка, але треба признати, що така надгорода нам належиться, бо ми священики забули на наше становище й обовязки наші як пастирів поставлених правом Божим і слушним правом людським. Ми впустили, ба навіть запрошували вовків в овечій шкірі до стада Христового, а вони тепер стали панами, диктують нам і ще кпять собі з нас!

Головним аранжером тої просвітянської анкети був др Юлій Олесницький, адвокат у Станиславові і Голова Філії „Просвіти". Він хоче грати ролю великого патріота і проводити місцевому громадянству, а тимчасом він перебрав ролю пок. Левка Бачинського, знаного демагога-радикала, котрий всюди на вічах єднав собі популярність тим, що завсігди переїхався по Епископі і по „попах". Та нема чому дивуватися, бо се вже вдача радикала-демагога, подібно, як брехати — вдача пса. Але така вдача прецінь зовсім не лицює п. меценасові Олесницькому, котрий хоче, щоб його люди мали за віруючого патріота і навіть на тій просвітянській анкеті з 28. VI. с. р. виступав як один з „вірних" ОО. Редемптористів. Такий чоловік більше наносить шкоди і більше спричиняє згіршення, ніж правдивий радикал-демагог. Він навіть (очевидно в розбиваць ких цілях) похвалами виносить ОО. Редемптористів, бо в послідній часі обіжником повідомив громадянство міста Станиславова про пращання Впреп. о. Ігумена ОО. Редемптористів, котрий „на протязі 6-літного побуту в Станиславові дав чимало доказів високого патріотизму та зрозуміння для духовних потреб нашого громадянства."

На чім полягає той „високий патріотизм" о. Ігумена і „зрозуміння духовних потреб громадянства", пан Олесницький властиво не каже. І се добре для ОО. Редемптористів. Бо прямо тяжко уявити собі наслідки того, якби так — нехай Бог боронить і заступить нас перед тим — справді покривалося розуміння „високого патріотизму" у п. Олесницького та хочби тільки у деяких ОО. Редемптористів... „Високим патріотизмом" в розумінні пп. Олесницьких і Кушнірів ОО. Редемптористи навіть не моглиб нам заімпонувати, бо в нас аж кишить від тих „високих патріотів", почавши від першого лучшого сільського демагога, а скінчивши власне на таких як меценас Олесницький, Кушнір, та їм подібні. Горячка „високого патріотизму" так стравила народний орґанізм, що підсичування тої горячки розважні люди уважають вже злочином.

З великого пієтизму до ОО. Редемптористів п. Олесницький посунувся аж до смішности, бо в часі тої анкети сказав: „все брехня, що „Скала" веде „Католицьку Акцію", бо як була процесія від ОО. Редемптористів, то ні „Скала" ні УНО не виставили образа"...

Чіпатися св. образа тут ні причім. З того видко, що п. Олесницький так розуміється на „Католицькій Акції" як вовк на астрономії. Бо прецінь мірилом і доказом „Кат. Акції" не є виставлювання образів, але практична діяльність і реалізування засад віри й етики в одиниць і суспільности через світських вірних. Для п. Олесницького вистарчить одначе виставлення образа. А якби Жид для замилення очей християн виставив святий образ на виставі свого склепу, чи се булоб доказом, що він поширює „Кат. Акцію"? Впрочім, чи „Скала" й УНО були обовязані виставити тоді якраз образ? Чи може про те ОО. Редемптористи оголосили? А як оголосили, чи те оголошення було правосильне, то значить, чи мало апробату і згоду місцевого Епископа Ординарія, а бодай місцевого пароха?

Пан Олесницький зробив медвежу прислугу ОО. Редемптористам втягаючи їх у сферу своїх плянів і ними заслоняючись. І тому, коли порушена справа ОО. Редемптористів в нинішнім письмі, то не на се, щоб їх посудити про злу волю, але тому, щоб направити ту медвежу прислугу та щоб зробити їх осторожними перед всякими затіями наших „правдивих патріотів". Між ними є чужинці, що не орієнтуються і не можуть орієнтуватися в наших складних обставинах і легко моглиб дати віру удаванню наших „патріотів".

Наші „правдиві патріоти" можуть завести ОО. Редемптористів під „дурного хату" і їх висміяти, або впровадити їх в таку ситуацію, з якої тяжко буде їм вийти. А тоді ті самі „патріоти" сховаються за пліт і будуть в кулак з них сміятися. То така вже у наших „патріотів" традиція і звичай.

Світський священик.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали"

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу", які завдання читалень „Скали" і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей **в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.**

„Будучність" Франції

Франція потребує великих кладовищ.

Французький часопис „Же суі парту" пише м. ін.: Франція є і щораз більше буде країною старців. На 100 Французів аж 14 має поверх 60 літ. Згодом буде чимраз більше старців. І так нпр. в 1940 р. буде їх 20%, в 1975 р. 35%, в 1980 около 40%... Приготовляєте програми для молоді? Нема молодих. Чи п. Думерґ молодий? Чи молодий п. Тардіє, чи Еріо, чи Блюм, той 60-літний революціонер? У Франції молодь се минувшина! Будучність належить до старців. Працюйте для них... Кричите за новими школами. Панове, за 50 літ яселка будуть порожні, захоронки опущені, народні школи завеликі для тої дрібної скількости дітей. Домагаєтеся панове парків і садів. Нам треба чого іншого: кладовищ обширних, тінистих, цвітистих. Кладовищ і крематорій. Ось чого потребує завтрішна Франція! Знаєте, яка моя програма на будуче: будувати мавзолеї для всіх. Се оживить будівельний рух. Бо нащо будувати доми, коли нема мешканців? То одинока ділянка національної активности! Позатим у всіх інших галузях надпродукція. Вона шаліє у відворотнім відношенню до дітей. Найлучший клієнт — дитина. Вона консумує, нищить, їсть, бє, дре, брукає, зуживає. Дитина не продукує, се ідеальний консумент. Купуємо дитині сильні черевички, щоб не подерла так скоро. Тільки що зачне їх носити, вже виросло з них. Ось таким способом можна опорожняти склади з запасами товарів. Дитина, панове, дитина, се орґан здорової економії, екстензивної і сильної... Пишу сі слова і чую якісь дрібні крочки по хіднику. Що се? Дитина у Франції? Не може бути! Отвираю вікно й дивлюся: муринятко...

Агенти ГПУ в Лондоні

господарять як у себе вдома...

Анґлійська преса подає ряд сенсаційних подробиць про діяльність аґентів большевицької чрезвичайки в Лондоні. „Нюз Кроникл" пише, що аґенти ГПУ переслухують урядовців амбасади навіть найвисших цілими днями і дають їм підписувати довгі зізнання без відчитання! „Івнинґ Нюз" подає, що на терені Лондону провадять слідство двоякі аґенти, а саме аґенти політичні і військові, що звичайно досліджують справи шпигунства і бунту. При тій нагоді відбулася в будинку амбасади нарада всіх аґентів ГПУ, що працюють на британських островах. Цивільні аґенти досліджують справу троцьківсько-зиновєвського заговору, а військові аґенти досліджують жерело бунтів у червоній армії. Один з членів совєтської кольонії в Лондоні заявив: Живемо зовсім як невільники. Життя в таких умовинах стає неймовірним кошмаром. Люди в Лондоні не здають собі справи з того, яке наше положення. Сміємося, вдаємо, що ми щасливі, обріхуємо себе взаїмно. Ніколи не знаємо, кого з нас відкличуть до Москви, де жде неминуча смерть.

Осуджують Москву

„Дейли Гералд", головний орґан анґлійської „Партії Праці", виступив з гострою критикою відносин у Совітах. Він пише м. ін.: „Ми вірили, що СССР наближається до нової ери правдивої свободи. На жаль сю віру треба поховати, бо дійсний стан суперечить їй. Чи терор се відповідь на широко розгалужену змову, що проникла аж до правительственних і військових кругів, заразила випробуваних большевиків і стала така небезпечна, що треба відповідати на неї методами 1918 р?.. Коли так, то в цілій внутрішній структурі Совітів мусить бути щось з ґрунту фальшиве. А може ми вже дійшли до того моменту, що покладе кінець большевизмові й започаткує новий бонапартизм?"

ОГЛЯД ПРЕСИ

Страх перед політикою в політиці

„Діло" в 189 ч. пише під повисшим заголовком:

Дослідника польсько-українських відносин чекає ще одна морочлива, але у підсумках дуже цікава робота: перейти уважно річники газет і соймових стенограмів та виписати всі заяви авторитетних польських чинників, ріжних премієрів та окремих міністрів, на тему національної політики уряду і плянів розвязки польсько-української проблеми. Коли додамо до цього ще й важніші польські публікації, що творять неначе віpую ріжних відломів польського громадянства — дістанемо подиву гідну мозаїку, або — вірніше кажучи — подиву гідний хаос думок. Всетаки серед отих ріжних польських концепцій, що їх тямімо, червоною ниткою тягнеться один характеристичний мотив: острах перед підходом до проблеми польсько-українських відносин внутрі держави як до проблеми суто-політичної, якої не можна вирішувати без тісного звязку з проблемою гео-політичної ситуації Польщі. І навпаки: ми бачили особливу енергію у підшукуванні ріжних штудерних способів „авторитетної" інтерпретації польсько-українських відносин, з пересуванням їх на всяку можливу площину, коби тільки не на площину політики. З такого „аполітичного" підходу до наскрізь політичної справи зродилась напр. концепція пошуканки звязків з масами понад головами провідників, то знову плян ліквідації цілого спору через зєднання собі гуртка інтеліґенції (вибори у 1922 р. і Волинь), вся теорія регіоналізму, яка по нинішній день покутує у практичній політиці у цілих смугах української етнографічної території у Польщі, — врешті теорія пок. мін. Перацкого, що проблєма українства є проблємою безпеки. Острах перед політикою у національній політиці найшов свій вислів навіть у конституції Польщі, яка признає тільки рівність громадян перед законом і вправді ґарантує меншинам забезпеку їхніх племінних питоменностей, однак не трактує меншин як окремого національного колєктиву. Все жахливе непорозуміння, яке вічно проявляється в обурених окликах польської сторони про „привілєї" Українців, які „хотять чогось більше, як рівних прав з Поляками", — має своїм джерелом саме незрозуміння правди (чи свідому нехіть розуміти її), що суті польсько-українських відносин не можна розуміти і не можна тих відносин направити, якщо не буде про це мови саме на наскрізь політичній плятформі: на плятформі пошуканки за стичними точками у польській і українській політичній думці, на плятформі аналізи і синтези польської державної і української національної рації.

У польській публіцистиці маємо поважні сліди саме такого політичного підходу до української проблеми, — без огляду на його позитивний чи негативний характер. Леон Василєвський, Голувко, Туґут, И. Волошиновський, П. Борковський, Лось, Стпічинський, Бончковський, Прушинський, Бохенський, Погоновський, Пйотровський і ін.,—всі вони бачать в українському народі чинник позитивний при розвязці історичної польської дилєми „Німеччина чи Росія",—по другому боці маємо знову Дмовського, Ґрабського, Яна Бобжинського, Ґертиха і ін., які відкидають думку про співпрацю з Українцями над усуненням того польського Дамоклевого меча, з одночасним усуненням меча, що висить від віків над Україною у питанні „Польща чи Росія", і бачать в Українцях лише предмет торгу з своїми противниками. Клясичний вислів першої тези маємо у відозві Пілсудського „До Українського Народу" з 25 квітня 1920 р. (не у варшавській „політичній конвенції з 22 квітня 1920, бо практичний зміст тієї конвенції заперечує її підставовій тезі), — клясичний вислів протиукраїнської ендецької концепції — у риському мирі. Нема вже сьогодні найменшого сумніву, що програна концепції Пілсудського з 1920 року прийшла наслідком того, що творено й реалізовано ту концепцію без огляду на Галичину, при повному легковаженні її інтересів і її політичного потенціялу. Нема ніяких сумнівів, що колиб у 1920 році польсько-українське порозуміння було заключене не лиш з українською наддніпрянською еміґрацією, але й українським національним проводом Галичини (інша річ, чи це було тоді можливе), тоді інакше виглядалаб українська військова поміч і не булоб зпід Києва відвороту. Нема теж ніякого сумніву, що все нинішне лихо польської закордонної і внутрішньої політичної ситуації Польщі випливає з принципу, що ляг в основу риського мира: неґувати українство як самостійний, творчо-конструктивний чинник.

Сьогодні ситуація така, що вправді попередній премієр Косцялковський вперше признав українство у Польщі як політичний чинник, але у практиці, поза виборами, воно в нічому не проявилось і — не проявляється. Навпаки: попередній хаос щодо нерозуміння значіння і ролі українства панує надалі у цілій своїй повноті. Бо чейже справа стоїть так: або Польщі потрібне сильне українство, або вона бачить у ньому корисний для себе збірник потенціяльної енергії, — або вона того українства лякається, до його скріплення допустити не хоче і не може. „Терціюм нон датур". Колиж саме практика вказує на зберігання такого „терціюм", то — очевидно — витворюється балаґан, — і в дезорієнтованій політичній думці і в анархізованих відносинах. Приклад: як можна погодити тезу про „польсько-українську співпрацю" з перешкодами для розвитку Лугів, Сокола і взагалі орґанізацій українського фізичного вихования, що пройняті різким антиросійським і антикомуністичним духом? Коли проти „Лугів", проти „Сокола", проти українських культурних і суспільних орґанізацій та взагалі проти всього українства виступають ріжні „куріерки", то це річ для нас зрозуміла: в їхніх редакціях міцно засілись журналісти, яких вся ментальність, весь хід думок вироблений на русофільській публіцистиці народово-демократичній. Коли до них долучуються інші, що може й щиро від ендеції відмежовуються, то роблять це з примітивізму свого політичного світогляду, обмеженого до того тісного галицького подвірячка, на якому всевладно панує ненависть до всього українського, включно з його національною назвою. Колиж такі „санатори" як Грабик і ін. раз-у-раз підкреслюють, що українська справа це питання виключно „внутрішнього характеру" і силоміць намагаються відірвати його від дискусії про геополітичну ситуацію Польщі та ввесь Схід Европи, то це звичайне забріхання: бо вони чудово здають собі справу, що саме при цій дискусії українська проблема набірає свого питомого освітлення. Те саме торкається захоплення останнім присудом Найвищого Суду у справі термінольоґії „русин" — „українець": суд спірався на букві закону, але і „ІКЦ" і „Русскій Голос" знають прегарно, що той закон, і його букву і його духа, творили Станіслави Ґрабські, звеличники „великої" Росії, в якої тіні має вегетувати Польща, віддаючись єдиній турботі — перетоплювання 40% непольських народів у „паньство народове".

Знаємо, що коли мова про такі речі, то з польського „народового" табору лунають оклики: „Українці хотять нас спровокувати до війни з Росією, Українці силують нас признавати їх проблєму міжнародньою на те, щоб входити в конфлікт з „заприязненими" сусідами...". Нічого подібного: ніяких міжнародніх конфліктів ми Польщі провокувати не маємо заміру, а чи хто вірить, що до такого конфлікту все одно прийде, чи ні, — це справа погляду. Не маємо претенсій навіть, щоб Польща „лянсувала" українську проблєму на міжнародньому ринку. Але твердимо, що підходити Полякам до української проблєми без ніякого звязку з основними проблємами Польщі — неможливо. І хто це з Поляків робить, той ніколи до поправи українсько-польських відносин не доведе.

Стара правда, що інколи найважче робити речі найлекші. Богато лекше дивитись на справи такими, як вони є, не заплутувати їх штудернимі теоріями, не видумувати цілющих ліків, а дивитись правді в очі, без огляду, чи вона мила, чи ні. Однак є спеціялісти, які воліють дряпатись по стрімкій стіні і влазити до хати крізь комин, замість пробувати ввійти передніми дверима. На жаль, в історії польсько-українських взаємин такі спеціялісти від дороги комином займають почесне місце.

Подорож ґен. Ридза-Сьмігłого

Що на те кажуть Німці.

Сіоністична „Хвіля" в 6270 ч. пише:

В святочний стрій убралася ціла Франція на привітання Начального Вождя польської армії, ґен. Ридза-Сьмігłого. Торжественне принятя наслідника маршалка Пілсудского перемінилося в тріюмфальний похід ґенерала від граничної кріпости Бельфорту до Парижа. То була не тільки незвичайна військова парада, але горячий вилив сердечности всего французького населения. Такої згідної сердечности опінії в відношенню до представника державности і збройної сили Польщі не ногували вже давно французькі хроніки. Від тих орґанів правої преси, що суґґерують французькій політиці порозуміння з Німеччиною замість старань про широкий фронт безпеки — аж до комуністичних орґанів, що тілько разів атакували Польщу, — все словами найвисшої чемности і прихильности привітало Начального Вождя бажанням, щоб польсько-французькі взаємини стали знов так прозоро сильні і нерозривні, як очевидним є спільний політичний інтерес Польщі і Франції. В тім привітальнім хорі зворушливо звенів також голос великої, найбільшої в Европі, польської еміґрації у Франції. Вона дуже сильно терпіла внаслідок непорозумінь, що панували деякий час. Вона лучше як внутрішні чинники Польщі здавала собі справу не тільки з політичних, але й зі суспільних та господарських шкід, що випливали для Польщі і для Франції з дотеперішного положення.

Вся французька преса вітає отже візиту ґен. Ридза-Сьмігłого яко дійсну маніфестацію нерозривности вузлів французько-польської приязні і як заповідь фактів, котрі ті взаємини висловлять понад всякий сумнів. Ясно, що той маніфестаційний характер дуже неподобається „тому третому", і то не з мотивів заздрости, бо той „третий" (Німеччина) ніколи не устійнював свого змінного відношення до Польщі емоціонально, тільки трактував його як супружжа з вирахування, котре у відповідній хвилі можна буде зірвати. Як маленький взір зїдливости, з якою Німці трактують візиту ґен. Ридза у Франції, позволимо собі навести телеґрафічну кореспонденцію відомого політичного публіциста Зібурґа про приїзд ґен. Ридза до Парижа. „Від десятиліть — пише Зібурґ у „Франкфуртер Цайтунґ" — ніякий закордонний державний муж, ґенерал чи пануючий, не мав у Франції такого величавого приняття як Ґенеральний Інспектор польської армії, ґен. Ридз-Сьмігли. Пана Ґенерала, що для своєї подорожі вибрав не просту дорогу через Німеччину, тільки, як тут з вдоволенням підкреслюють, через Відень і Швайцарію — витали незвичайно торжественно... В Парижі привітали його з приїздом мін. війни Далядіє, шеф штабу ґен. Ґамелєн, ґубернатор Парижа й інші високі офіцири, товаришили йому через святочно прибраний дворець, через нескінчені ряди республиканських ґвардій, радісно граючих військових орхестр і юрб цивільних ентузіястів, що кричали: „Нехай живе Польща!" Відпровадили його до повозу, що перевіз ґенерала до готелю на Авені Клєбер. Властива торжественна програма щойно зачнеться: Конференції з Блюмом, Дельбосом, Далядієром, міністром фінансів Оріолем і з ґенеральним штабом, приняття в польськім посольстві і в президента республики, прогулька на поле маневрів у Нансі, декорація головою держави великою стяжкою Легії, оглянення поля битви під Верденом, велика парада в Нансі, оглянення фортифікацій на німецькій границі, знов конференції, знов пири, знов приняття, знов пяні радістю шпаліри цивілів, що кричать: „Нехай живе Польща!" і т. д. і т. д. А що вечера гість перед сном могтиме зробити собі приємну чвертьгодину читанням щоденників, що вихваляють його величаву карієру і важну позицію. Нині вечером буде потребувати на те дві чверти години, бо ми начислили нині у французькій пресі аж 20 статтей, з котрих ми навіть кілька перечитали. З тих статтей виходить, що Французи бажають осягнути те, що на погляд Варшави не входить в рахунок під ніякими умовинами, а саме цілковите переґрупованя польської закордонної політики".

Побут ґен. Ридза в Парижі називає п.Зібурґ (котрий — як памятаємо відіграв деяку ролю в польсько-німецькім зближенню і підчас його заключення перебував у Варшаві) — новим, може найважнішим етапом підземної боротьби Франції проти польсько-німецької співпраці і з іронією говорить про надії деяких французьких кругів, котрі думають з приводу тої візити, „що Польща є в стадії вимеранципування своєї політики зпід впливу Німеччини" і що час „співділання Польщі в німецьких інтригах остаточно минув". Обман — пише п. Зібурґ. Все те привітальна лірика.

Невідомо, що дає „згляйхшальтованій" німецькій пресі притоку до бутного виручування Варшави в окреслюванню політичного значіння французької візити і запевнювання в її імени, що все останеться як було дотепер. Що дає притоку німецькій пресі до бутного легковаження кроків найбільш авторитетних постатей сучасної Польщі, до повного зїдливости критикування подорожної тури і означування тої знаменитої візити як військової куртуазії, а не як політичної події?

Що вкінці означає розріжнювання між становищем Варшави, а становищем начального Вождя польської армії? Чи може політична мовчанка значної части польської опінії, котра з візити ґен. Ридза-Сьмігłого нотує запопадливо зовнішний блиск приняття і зріст ваги польської держави на міжнароднім терені?

Подорож ґен. Ридза-Сьмігłого буде напевно богата в многобічні наслідки. Напевно також є вона політичним чинником, що не без причини викликає в Німеччині нервовий настрій. А хоч політичні й інші висліди варшавської візити і парижської ревізити не дадуться тепер схопити, певне вже тепер те, що рахунки на поріжнення Польщі з Францією, що від кількох літ здавалося поступово росли, мусять розвіятися. Всупереч ґеоґрафії — шлях з Варшави до Парижа не дальший ніж з Варшави до Берліна, хоч провадивби окружною дорогою через Чехословаччину, Відень і Швайцарію. — Г. Г.

„Щедрість" еспанських безбожників

Еспанські безбожники, зорґанізовані в „Союзі Вільнодумців Еспанії", рішили подарувати московським безбожникам цінні річи, зрабовані в костелах Еспанії. Ті річи походять головно з костелів в Мадриді і Барсельоні. Центральна рада безбожників у Москві розділить ті „дари" по ріжних безбожничих музеях. „Дари" еспанських комуністів се має бути подяка за поміч, котру Совіти дали еспанським урядовим червоним військам. Рівночасно еспанські безбожники рішили зорґанізувати „Безбожничий Інститут" у Барсельоні на 400 слухачів. В нім хочуть вишколювати комуністичних аґітаторів для Еспанії, Португалії й полудневої Америки. Та в Бозі надія, що всі ще не здобуті міста Еспанії до весни опиняться в руках побожних людей.

Українці в Канаді

З приводу нашої статті п. з. „Важна брошура", напечатаної в 47 ч. „Нової Зорі" й оповіщеної в 32 ч. розмови з паном Михайлом Гетьманом наспів до редактора „Н. Зорі" лист від одного з наших священиків в Канаді. Зміст його дуже острий, але цікавий і повний незнаних нам даних. Тому містимо його, пропустивши тільки такі вискази, які могліб наразити наше видавництво на непримемности. — Від себе щиро дякуючи Впр. Авторові за допис, просимо наших знакомих в Канаді, щоб були ласкаві бодай раз на півроку інформувати нас про важніші події з церковного, економічного і суспільно-політичного життя в Канаді, де живе значний відлом нашого народу. Вісти від наших людей з Канади доходять до нас дуже рідко (а з Бразилії не доходять зовсім). — Ред. „Нової Зорі".

З Канади пишуть нам:

Ще в грудні 1931 р. заснувалася на зїзді в Саскатуні, Саск., орґанізація віруючих і практикуючих Українців католиків, що приняла назву: Брацтво Українців Католиків Канади. Вона інкорпорована в провінції Саскачевані, видає місячник „Бюлетень БУК'а", великого формату й 24 сторінок, має власну бібліотеку, досі вийшли три числа:

1) Життя і навернення св. Володимира.

2) Канада, наш рідний край.

3) Кров за віру.

Видала також 7.000 накладу летючок, котрі залучаємо для показу. Та орґанізація відбула досі яких 25 зїздів, окружних і центральних, на котрих приблизно користало з промов і нарад понад 15.000 слухачів, має власну бурсу в Саскачевані, а саме Бурсу БУК-а ім. о. Маркіяна Шашкевича в Саскатуні, Саск. З тої бурси вийшли сего року перші наші питомці, 32 студентів. Вона переводить рік-річно контести, себто змагання молоді у співі, вимові, музиці, спорті. Вона уладжує всенародні здвиги, має власну відзнаку, котру побачите на грудях наших людей від Монтреалу, Кв. до Вернон'у, Б. К. Вона також посилає гроші на українських інвалідів до Галичини, імя її видніє на звідомленню УКТОДІ.

Статут БУК-а затверджений Їх Ексцеленцією Преосвященним Епископом В. Ладикою ЧСВВ, котрий є покровителем БУК-а. Працюють в орґанізації всі стани і кляси, ради охорони нашого народу в Канаді, його піднесення та скріплення на всіх ділянках життя. Тому кождий, кому степ канадійський раз відомий, знає — що така орґанізація має завзятих ворогів, з чужинців і своїх ячар-сектантів. Чужинці тут поводяться спокійно, з люлькою в зубах — та внутрі так не є. Це зверхний спокій. Внутрі є запеклі наші противники і радіб нас чим скорше проковтнути, засимілювати — тому поставили секти, котрі мають захитати найсильніше звено в душі, релїґію. Таким знарядом, що вічно горлає і кричить про своє 100% українство а католиків відсуджує від чести і сумління та права носити імя „Українець" є так звана „Українська греко-православна церква в Канаді", або як тут її звуть „Автокефальна", або ще простіше „свистунівщина" від імени свого творця, пана адвоката з Вінніпеґу, колишнього студента з Сороцька, повіт Скалат, Василя Свистуна. Та секта по недавній боротьбі в своїм лоні розкололася на дві части, політичну фракцію під проводом п. Свистуна — і церковну в посіданню Василя Кудрика з Саскатуну, надзвичайно спритного і рафінованого..., що не перебирає в осягненню своїх цілей та підборі засобів. Він то видав книжку „Чужа рука". В ній так потворно спаскуджено нашу Церкву, ідею і взагалі католицтво, що годі про це писати. Кудриківці видають часопис „Український Голос", що знова видав зрецензовану в „Н. Зорі" „Важну брошуру". Отже се та „рука", що мірить на задавлення всякого освідомлення Українців в Канаді, котра захопила колись католиками основані заведення як бурсу в Саскатуні — нині „Інститут ім. Петра Могили" і котра в тім інституті перековує і яничарить душі українських студентів, що потім стають найтяжчими ворогами своєї віри і батьків, вийшовши з науки Кудрика. Наслідком тої аґітації і тих відносин, тамтого року, в марті коваль з Ґудів, Ст. Ілаш — родом зі Сколошева коло Радимна — постріляв в Йорктоні двох отців наших — в тім о. Дельфоржа убив на місці, а о. Івана Балу смертельно поранив. Бог однак поміг о. Балі прийти до здоровля. Убийник лишив лист-завіщання. І там видно, що нуртувало в його душі. Про це мова в брошурі „Кров за віру". Кудриківці в Саскатуні відбили той лист на мімеоґрафі і розкинули по прерії, щоб дальше нищити нашу церкву. Церква Українців католиків в Канаді на фронті страшної боротьби — такої, що про неї тямки не мають і не здають собі справи з важности положення там, у Вас. Це вільно мені сказати, коли я читав минулого року . . . . . між стрічками „Ниви", та . . . . . відношення редакції, котра більше місця і сторінок присвячувала тим гадам — як справі вісток про Українців католиків в Америці і Канаді. З полеміки кудриківців минулого року, коли взаїмно стали себе демаскувати, вийшло — що їх кандидатом на так званого „епископа" був — а, но, чи вгадаєте: Хто? Один... у Львові. Я не хочу отверто писати, того можете дізнатися з трох чисел „Рідної Церкви", яка вийшла під редакцією В. Свистуна, а котру можете спровадити з Вінніпеґу, з Укр. Книгарні. Тоді краще зрозумієте своє положення в Галичині — і чому такий діявольський напір тут.

Становище нині в Канаді змінене основно. В Саскачевані учителі тепер 50% католицькі. Коли не було катол. орґанізації, вони терроризовані боялися власного віддиху і признання, побоюючись морального напору, сектантської преси, підбурення людей і втрачення посад, бо як відомо — тут люди годять учителя. Тепер відносини інші. Свистунівці в наших громадах потратили працю і впливи. Ба, що більше, число нашої віруючої інтеліґенції збільшається постійно через бурсу, котра тамуючи впливи ворогів, скріпляє новими силами католицькі ряди.

Замічу, що Бюлетень БУК-а печатається в печатні ОО. Редемптористів у Йорктоні, де видають також місячник „Голос Спасителя". Се канад. місіонар. Окремо заведення Сестер виховують панночок — в Саскатуні, Йорктоні й Айтуні, де є сиротинець. Отже поради, що належалоб нам зробити зїзд — трохи спізнені — бо ці зїзди від 4 літ відбувають стало — сего року були вже 4 в Саскачевані а ще буде три. Здалисяб вони однак в Галичині, де про ніякий католицький зїзд, поза „Скалою" не чувати. *)

Пишу це все „сіне іра ет студіо" і прошу приняти від смиренного в Христі прохання святих молитов, з належним поважанням. (Слідує підпис).

*) Коли ми писали про потребу католицького конґресу, то було се писане очевидно у звязку з потребою переведення статистики. Без того взагалі неможливо робити солідну орґанізаційну працю на довшу мету. — Ред.

Даремна кождa людська праця, котра не падe на ґрунт здібний до того, щоб видати овочі. (Вайс: Суспільне питання і суспільний лад. Апольоґія, IV, ст. 755).

ОСИП НАЗАРУК 58)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Ще висше на головних філярах, над головними ґзимсами їх, представлені в мозаїці великанські постаті чотирох евангелистів. Над ними баня з 16 вікнами, між ними знутра і зовні по парі колюмн з прикрасами, ґзимсовими вінками. Там де зачинається баня виходить 16 її ребер з золотими звіздами і головами львів, що тягнуться легкими луками аж до т. зв. „ока бані".

На стінах бані блистять у шістьох рядах мозаїкові образи в найяркіших кольорах. Вони представляють Спасителя, Матір Божу, апостолів, ангелів зі знарядами Господньої муки, херувимів і ангелів на молитві, папів і тих епископів, котрих тлінні останки спочивають в сій церкві.

Ще висше над фризом слова вміщені там на приказ папи Климентія VIII, а саме: „На славу св. Петрови — Сикст V." (розуміється, по латині).

На самій горі образ Бога Отця.

Краса форми й образів тої бані така велика, що захоплений ними я був би забув згадати головну річ у ній, а саме надпис, слова Спасителя, взяті з 16 глави евангелія св. Матея: „Ти єси Петр і на сему камені збудую церкву мою і пекольні ворота не переможуть її."

Кожда буква того надпису має 2 метри.

Дивлюся я на той надпис — і приходять до голови три складові чинники того, що могла повстати така велич: Ласка Божа для одиниці, неперешкоджування зі сторони тої одиниці діланню її, позитивна діяльність тої одиниці. Так поширилося християнство, насаджене Спасителем і рознесене апостолами його.

На той благородний взір може поширитися й кожда добра ідея. Зла не потребує дбання про її поширення: вона шириться як бурян і заглушує кожду непильновану ниву. Песяче молоко все лучше і скорше приймається ніж благородна фіялка.

І ще одні слова немов звенять від мозаїкових портретів тих, що похоронені в сій святині. Слова папи Урбана VIII, звернені до нас.*) Вони також здійсняться, як тільки між нашим духовенством ростимуть одиниці, до котрих можуть в переносним значінні відносится слова Спасителя про скелю. Вони переможуть найбільші труднощі і переведуть в життя мрію Христового Намісника. Тим уратують також нашу історичну місію і з нею — нашу націю.

Баню церкви св. Петра в Римі уважають першим чудом будівництва на цілій кулі земній, а то задля її величини, смілости конструкції та краси знутра і зовні. В нутрі вона освітлює й немов охороняє головний вівтар святині з мощами св. Петра, на зовні вона піднимається найвисше над кольосальною будовою і немов самозрозуміло стає її представницею. На жаль, я не чув в собі сили, вийти по 142 сходах на дах нави, ні дістатися на верх бані, відки має розлягатися найкрасший вид.

І ще і ще нипав я по церкві св. Петра.

Оглядав по три ряди широких лавок, оглядав надпис у справі проголошення догми про непорочне зачаття і золотисті склепіння і зелену матерію золотом перетикану й округле вікно з голубом і білі свічки в золотих ліхтарях і надписи на долівці.

(Далі буде).

*) „Per vos, mei Rutheni, Orientem convertendum spero".

ПРОГРАМА

Брацтва Українців Католиків Канади.

Наша ціль.

1. Зберегти, затвердити і поширити ідею реліґійну українського народу в Канаді — якою є саме Католицька Релігія — 2. Ширити культурно - освітну працю серед Українців в Канаді. — 3. Видвигнути станове життя Українців в Канаді на можливо найвищий рівень.

Наші середники.

1. Реліґійні —: поширити Католицьку Релігію й український обряд, помагати в будові церков і орґанізації церковних громад, товариств, хорів.

2. Культурно-освітні —: закладати і вести Рідні Школи, плекати рідну мову, музику, звичаї та все українське мистецтво. — Підтримувати українську католицьку пресу, закладати власні печатні і видавництва. — Видавати Бюлетень для своїх членів, бодай щомісячно. — Закладати і вести власні школи та виховні і просвітні заведення. — Заложити і вести канадійсько-український музей. — Закладати бібліотеки, визичальні книжок, читальні і просвітні доми. — Закладати і вести діточі садки, літниська і робітні. — Закладати пластові рої. — Закладати і вести хори, театри, орхестри, спортові дружини та проводити їх виступами. — Уладжувати представлення, концерти, приняття, забави, пікніки, базарі. — Уладжувати виклади з обсягу україно - і канадознавства. — Скликувати принагідні збори і зїзди. — Заложити і вести Народний Університет.

Станові —: уладжувати походи, контести, торжества. — Заложити інформаційне бюро, як також правну і лікарську порадню. — Закладати торговельні спілки, крамниці, гуртівні, харчівні, молочарні, фабрики і щадниці. — Закладати захисти для сиріт, старців і опущених, лічниці і санаторії. — Помагати бідним ученикам, школам, просвітним домам, пресі, опущеним і хорим. — Помагати безробітним найти працю. — Всі поради уділяти членам безплатно. — Піддержувати взаїмно всі кляси і стани народу у щільній співпраці та вести як найширшу добродійну діяльність. — Переводити збірки на церковно народні добродійні ціли.

Наші члени.

Членом БУК-а може стати лише практикуючий Українець католик. — Член платить річно одного доляра вкладки і користає зі всіх управнень орґанізації. — Коли однак член змінить свої переконання релігійні або народні — автоматично перестає бути членом і тратить всі права.

Ідеальний член БУК-а все тямить: 1. Що мірилом величі людини є її ідея та воля цю ідею здійснити. Нашою ідеєю є всесильний Бог і тому мусимо напружити всі сили, щоби співділати у здійсненні царства Божого тут на землі, а особливо серед нашого народу. Тому мусимо стати як найбільше активними та ідейними. Мусимо вміти та хотіти поступатися нашим власним добром во імя загальної справи нашої а всяку жертву ради ідеї нашої поносити радо й охотно.

2. Кождий член старатиметься по найбільшій змозі сил своїх працювати для взнеслої ідеї нашої всюди і все. Щоб однак набрати відповідних сил і витревалости, буде як найбільше діяльним у сповнюванні віри. Отже як найчастіше буде приступати до св. Тайн — головно до св. Причастя, — бо лише так скріпить себе непомірно до боротьби з окружаючим злом поганської руїни та зорґанізує самого себе внутрі по найвищому взору Христа.

3. Кождий член по змозі своїх найкращих сил буде боротися з розкладовою і руїнницькою акцією відступників та безбожників, ворогів Бога, українського народу і Канади — свідомий тої істини, що кождий ворог засіває між український нарід ненависть, розбиття та розеднання, підкопуючи наперед віру, згодом повагу Церкви і духовенства — і так розбиваючи національну єдність стремить цим шляхом розбитих і знесилених у самовинищуванні людей українських, свідомо або й несвідомо віддати на поталу катам, дочасним і вічним.

Наші відділи.

Пятнацять членів БУК-а творять окремий відділ і вибирають свій місцевий заряд. — Відділи діляться на мужеські, жіночі, юнацькі і дівочі. — Відділи є вповні автономною частиною орґанізації внутрі, що лучиться з цілостю БУК-а духом праці і напрямними статута.

Місцевий заряд відділу складається з голови, заступника, ділового і скарбового писарів, скарбника, двох суддів і провірників. Жіночі відділи добирають ще окремо ґаздиню, — а молодечі окремих референтів. Вибирають заряд члени на річних зборах відділу на протяг одного року.

Наші зїзди.

Виявом нашої активности є часті зїзди БУК-а в ріжних околицях, але з тим самим запалом і духом любови, вірности й надії. — Головний річний зїзд відбувається все під кінець року в Саскатуні — тоді відпоручники відділів вибирають Окружний Заряд БУК-а Саскачеванської Секції.

Хто проводить.

Виконуючим чинником БУК-а є Головний Виконний Заряд, що вибирається Окружними Зарядами на протяг трьох літ. — Покровителем БУК-а без вибору і незмінним остає на все Український Католицький Епископ Канади.

Відношення до інших орґанізацій.

БУК се орґанізація реліґійно-народня, що співпрацює в лучности і під покровом Церкви. — БУК не є політичною орґанізацією. Але своїм членам лишає вільну руку і заохочує брати участь в політичному життю орґанізацій — котрі ідеольоґічно і практично не противляться засадам БУК-а. — БУК се орґанізація понадстанова і понадклясова. Всі стани і кляси працюють тут спільно ради кращої будучности і добра народу. — БУК не лучиться з жадною партією — ані тут, ані в Старому Краю. Ми понадпартійні.

Відношення до Старого Краю.

БУК морально і матеріяльно допоможе родимцям у Старому Краю здобути державну незалежність України та її закріпити. — Однак БУК не входить у партійні спори і справи. З ніким не задирається, ні не свариться. БУК працює позитивно, творчо, над скріпленням народу нашого — а не над його знесиленням — єднить, а не розбиває — лучить, а не розсварює — помагає а не висміває ні шкодить.

Тактика БУК-а.

Наскрізь позитивна. Працюємо самі для себе. Не оглядаємося на противників.Праці досить між нами самими. Тут, де живемо. І тому праця для Канади є працею для України. Тому справи канадійські для нас перші, бо це справи нашої вітчини.

Техніка БУК-а.

Всі працюємо спільно — духовенство, учителі, робітники, хлібороби — для народу. Всі спільно у проводі і в низах.

Наша відзнака.

Кленовий листок з подвійним хрестом. Означає наші кличі — Канадійську державність, Українську культуру і Католицьку Релігію.

Зазив!

Вступайте в члени БУК-а. Це одинока орґанізація наша в Канаді, що ставить величну ціль на дальшу будучність! Ми знаємо, чого хочемо! Спільно вперід!

Підозрілий гуманітаризм

Ліґа Оборони Прав Людини й Горожанина від деякого часу веде дивну пропаґанду: розсилає на всі сторони письма й відозви реклямуючи „світовий конґрес мира", що має відбутися в Брукселі. Арґументація тих відозв ударяє своєю односторонністю і збуджує підозріння, що тут не йде про мир, лиш про забезпечення інтересів одного політичного напрямку. Про що йде „оборонцям прав людини", вказує пр. таке речення відозви: Ґіґантичні зброєння Німеччини, сильна розбудова воєнного апарату Японії, підготовка фашистівських держав до збройної інтервенції в Еспанії — се яскраві приклади, що мир загрожений... Відозва нападає лиш на „фашистівські держави", а про зброєння Совітського Союза ані слова! Чиж „оборонці прав людини" не знають, що все наставлення большевиків зміряє до війни? Відозви „Ліґи Оборони Прав Людини" роблять враження свідомої пропаґанди большевицького „гуманітаризму". Большевики своїм противникам поручають пацифізм, а самі з усіх сил зброяться. (КАП).

Хто такий прок. Вишинський

Прокуратор найвисшого суду СССР А. Вишинський, що обжаловував Зиновєва, Каменева і тов., має за собою цікаву минувшину. Він уродився 1883 р. в Баку і походить з інтеліґентної польської родини. Його батько був аптикарем, мати давала лекції музики. Вишинський скінчив ґімназію в Баку. Вже в VII. кл. належав до орґанізації соціялістичної молоді. На університеті студіював право. Рівночасно працював в партії соціялістів меншевиків. Праві студенти виконали замах на него і ранили його. В першім періоді російської революції Вишинський був меншевиком. Ще в 1919 р. говорив своїм приятелям: „Мусимо боротися з большевиками і отвирати очи робітникам". Щойно в 1920 р. Вишинський пристав до большевиків, а щойно в 1922 принято його до компартії. Зразу працював як помічник комісаря постачання. Відтак зачав працювати в комісаріяті справедливости, став суддею і скоро авансував. Вкінці іменували його прокуратором найвисшого суду в СССР. Крім того Вишинський — професор і декан торговельної академії в Москві. Вишинський оповістив друком кілька наукових праць. Люди, що його знають кажуть, що він дуже інтеліґентний чоловік, дотепний і — злий.

Діти в огні комунізму

Нема здається більш болючого як вид дітей перенятих ненавистю, або від дитинства заправлюваних до боротьби кляс. Французький часопис „Фіґаро" подає кілька цікавих фактів, що кидають світло на те, як поширюється комунізм у Франції. Навіть серед наймолодших дітей вже видно пропаґанду комунізму. Одну шкільну візитаторку привитали 3-літні діти піднесенням затиснених пястуків! На такий привіт та візитаторка відповіла: „Ви молоді, мужні народні фронтовці"... — Мер одного приморського містечка жалівся перед висшими властями на поведення учасників табору „червоної молоді", що йдучи містом співали інтернаціонал і грозили пястуками гостям і туристам. В однім місті діти кричали до мешканців: „Брудні буржуї, вже недовго тут будете!" Можна сподіватися, що коли у Франції дійшлоб до таких подій як в Еспанії, ті самі діти без відрази стрілялиб до засуджених на смерть.

Увязнюють дітей

До централі французької пластової орґанізації надійшла відомість, що еспанська червона міліція увязнила 72 католицьких пластунів з Сараґосси в віці від 9 до 15 літ. Провід французьких пластових орґанізацій вислав протести проти увязнювання нелітних дітей. (КАП).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УНІЯ І МОСКВА

6. Плян Катерини II в цілі знищення Унії.

Все те, що діялося продовж XVIII століття й про що ми росказали в попередніх статтях, діялося ще за істнування старої польської держави. Отже хоч і як шалів протиуніятський терор за часів хочби Петра I-го, чи пізніше [1]), то всетаки тоді була ще деяка перепона в безоглядним переведенні повного знищення Унії. Та перепона уступила, коли внаслідок розборів Польщі (1772, 1793 й 1795) українські й білоруські землі, з виїмком Галичини, Буковини й Закарпаття, опинилися в межах Російського Царства. Людиною, що могла оглядати сей великий тріюмф політики Петра I-ого, мовби сповнення мрій, заложених у „тестаменті Петра Великого" [2]), була цариця Катерина II-га (1762 — 1796).

Була се людина під моральним оглядом нікчемна, розпустна, безрелігійна й цинічна, позбавлена всяких моральних скрупулів. її політику супроти України так сильно кількома словами начеркнув Шевченко, дивлячися на памятник Петра I-го в Петербурзі, де читав надпис:

„Первому — вторая"
Таке диво наставила...
Тепер я вже знаю:
Се той Первий, що розпинав
Нашу Україну,
А Вторая доконала
Вдову - сиротину!
Кати, кати - людоїди,
Наїлись обоє,
Накралися! А що взяли
На той світ з собою?!"

Та — ба! Не думала про „той світ" цинічна російська імператриця, приятелька французького фільософа-циніка Вольтера. Та ледви чи думав поважно про другий світ і Петро I-ий...

Вже представлені в попередних статтях факти, нпр. різня підчас коліївщини, чи мучеництво гр.-кат. священиків по тюрмах (в Бердичеві й ін.), сталися за часів Катерини II-ої. Такий Мелхіседек Значко-Яворський, ділаючи в порозумінні з петербурзьким Синодом, добре знав, що ділає згідно з інтенціями — коли й не інструкціями — цариці. Оборона православя в сеї цинічної жінки (до того ще й чужинки, бо вона була з німецького роду) була в неї пунктом амбіції — ось, мовляв, як я побиваюся за православям! „Мнѣ остается", писала цариця 17 жовтня 1764 р. до свого варшавського міністра Репніна, „рекомендовать вамъ всего болѣе два дѣла: дѣло о диссидентахъ и дѣло о границахъ; моя слава заинтересованна въ обоихъ, помните это". [3])

Щоб зрозуміти холодний, політичний рахунок російського уряду в релігійній справі, вистарчить навести лист віцеканцлера Паніна, висланий до того самого Репніна, де сказано дослівно таке: „Относительно нашихъ единовѣрцевъ... излишне усиливая ихъ такъ, чтобы они сами собой независимо отъ насъ могли держаться въ республикѣ и раздѣлять ея правленіе, подвергаемъ мы себя неудобству въ разсужденіи и безъ того столь частыхъ и великихъ побѣговъ, которые тогда еще болѣе усилятся при свободѣ вѣры, соединенной съ выгодами свободнаго во всемъ народа; тогда можно будетъ опасаться и на счетъ нашихъ пограничныхъ провинцій, сходныхъ съ Польшею правами и обычаями народа". [4])

Як бачимо з сього цікавого листа, московським правлячим кругам цілком не йшло про релігію, вчинки їх не походили з переконання, зі щирого релігійного запалу. Се був виключно політичний рахунок, щоби в Польщу внести розклад і довести її до упадку. Як дуже ріжнилася Катерина II-га від Жигмонта III-го, що волів радше зректися корони, як допустити до шкоди католицької релігії в Польщі! Яким справді апостольським духом був наповнений король, а якою цинічною ученицею Макіявеллія й Вольтера показалася „православна" цариця! Сих моментів особливо не можна забувати, коли чується з боку московських і наших москвофільських істориків, що „возсоединеніе" не було нічим іншим від Унії Берестейської...

Цілком правильно отже характеризує Катерину II-гу наш Епископ Юліян Пелеш: „Ся жінка, котра властиво була горячою приклонницею Вольтера й не шанувала ніякої релігії, уміла краще від її інших сучасників використати релігію для своїх політичних цілей". [5]) І тому її постанова винищити Унію була одним з актів „будівництва Росії", що, користуючися такими методами, мусіла дійти до сучасного стану — коли зза плечей „казьонного" православя виглядає... обличчя антихриста.

Та чи справді істнував спеціяльний плян, вироблений в уряді? мігби хтось спитати. Може, навпаки, Катерина ділала під пресією опінії й вимог „апостольского духа" її підданих? Так можна булоб думати, якби ми не мали автентичного й достовірного свідоцтва людини, що добре була втаємничена в махінації московського уряду щодо Унії. Сею людиною був Сімашко. Про нього буде докладніше в дальших статтях. Ось що він пише в своїм проекті на знищення Унії (переклад):

„Цариця Катерина II-га виявила без вагання свій намір — викорінити Унію в приєднаних від Польщі епархіях. У тій думці: 1) вона касувала уніятську духовну владу, або ослабляла її ділання; 2) перепиняла вплив римо-католицького духовенства й дідичів тоїж віри на совість Уніятів. Видавши наказ св. Синодові [6]) на початку 1794 року оголосити в новонабутих тоді областях (крім Литви) заклик до народу вертатися до благочестія [7]), Її Величество поручила генерал-губернаторові Тутолмину співділати в сій справі якнайбільше й пильно наглядати: „щоб ніхто з поміщиків, посесорів і урядників духовних і світських римського й уніятського закону, не посмів робити в сій справі навіть найменших перешкод — тим, що навертаються до православя, утисків і обид. Всякі спроби, яко проти пануючої віри, означаючі непослух нашій волі, повиннося вважати за кримінальний злочин (уголовное преступленіе), що підпадає судові й потягає секвестр майна до скінчення справи. Такі острі потягнення, ще підчас воєнного стану в тих краях, мали свій вплив, і в мінській, а зокрема в волинській і подільській губерніях повстали многолюдні греко-російські Єпархії". [8])

Вслід за тим почалася дальша „місійна" акція. 1794 р. православний Епископ у Польщі, з титулом переяславського, але з осідком у Слуцьку на Волині, Віктор Садковський, видав фанатичний пастирський лист проти Унії. Рівночасно провадилося „місії". Як виглядали сі місії, про те маємо сучасну реляцію. Наводимо її дослівно, так як вона подана в праці Еп. Ліковського:

„Носить вона наголовок: „De modo, quo utebantur disuniti in convertendis unitis per Wolhyniam". Згідно з нею православні попи, що їх висилав Віктор Садковський звичайно з відділами війська, приїхавши до якогонебудь уніятського села, казали дзвонити в церкві і скликували нарід. Коли нарід зібрався, тоді піп намовляв його, щоб вернувся до віри батьків. Тимчасом у церкві й на цвинтарі поза церквою складали купи різок і київ, котрими вояки грозили народові. Пізніше піп убирався в церковні ризи й оголошував приказ цариці, щоби всі приймали благочестя. Непокірним грозив суворою пімстою, а прихильним обіцяв ласки. Коли нарід мовчав, або отверто відповідав, що хоче остати при Унії, тоді піп (або попи, як їх було більше) бив людей по лиці часто аж до крови, в церкві перед вівтарем дер за чуприну, кидав об землю. Далі вояки на приказ офіцира виводили старших громади на цвинтар і били різками або киями. Як і то не помагало, запечатували церкву, уніятського священика кували в кайдани, провадили до нової повітової влади (російської вже, не польської, Т. К.) і там разом зі злочинцями замикали на кілька тижнів до вязниці. Як нарід під насильством подавався цілком або частинно, то в той спосіб навернені мусіли підписуватися, що приймають благочестя (себто схизму, Т. К.), а тоді вже ціле село вважали за навернене й змушували всіх до підпису. Потому піп з процесією обходив тричі церкву довкола й водою, що її сам посвятив, кропив людей і церкву, — з престолів скидав антимінси, а вкладав свої; а як уніятський парох опирався, то його проганяв і настановляв свого. А як уніятський священик погоджувався на відступство, завішував його хвилево в виконуванні пастирських обовязків, доки не навчиться нових православних обрядів. Епископ луцький, Михайло Стадницький, бачучи ті страшні безправства й насильства на своїй Церкві й неминучий її упадок, утік з Волині до Варшави, де збожеволів і помер 1797 р." [9])

Якби хтось міг думати, що ся картина „навертання" переяскравлена, то скажемо, що вона не одинока; в листі уніятського Митрополита, Ростоцького, маємо подібний малюнок переслідувань. Лист сей писаний був до царя Павла I-ого. [10])

Але на „актах навертання" при помочі буків не скінчилося: Катерина на рік перед своєю смертю знесла самовільно майже цілу уніятську ерархію і провід Церкви віддала в руки людини, що не була достойна епископської гідности. Се був один з найтяжчих ударів і одна з найважніших причин упадку Унії. Про се в дальшій статті.

Теофіль Костpуба.

---

[1]) Очевидно, про всі факти ми тут не росказували; пор. нпр. рабунок улашковецького василіянського монастиря в 1740 р. (о. Р. Лукань ЧСВВ., Василіянські монастирі в станиславівській Епархії, Львів, 1935, стор. 15).

[2]) Про сей тестамент пор. І. Борщак, Григор Орлик, Львів, 1932, стор. 131—132.

[3]) С. Соловевъ, Исторія, кн. XXVII, с. 195; пор. Я. Шульгин, Начерк коліївщини, с. 168.

[4]) Соловйов, кн. XXVII; с. 245—246; Шульгин, стор. 172—173.

[5]) Pelesz, Geschichte der Union, т. II, ст. 507.

[6]) Сей вислів особливо маркантний: царица наказуе Церкві.

[7]) Себто до схизми.

[8]) М. Морошкинъ, Возсоединеніе Уніи. Историческій очеркъ. „Вѣстникъ Европы", 1872, апрѣль, стор. 628—629.

[9]) Ліковський, цит. тв., I, с. 245—246.

[10]) Лист сей у цит. творі, с. 246—248.

Нові видання

Вістник Марійських Дружин. Орган Управи Марійського Т-ва Молоді. Ч. 2. Виходить неперіодично. Накладом Марійського Товариства Молоді у Львові. Львів 1936. Сторін 44, формат 21.5×14.5 цм. Ціна 80 сот. — Се видавництво заслугує очевидно на якнайбільше поширення.

Софія Ліхарева: **О Софіи Премудрости Божіей і Alexandre Eck. Le Moyen âge russe.** Львів—Жовква 1936. Вел. 8⁰, 11+(1). — Відбитка з „Записок ЧСВВ". VI. 427—430, 436—441.

Це наукові рецензії, напечатані в біжучім томі „Записок ЧСВВ", що небаром появиться з друку. — (л).

Богдан Галайчук: **Картелі.** Відбитка з „Кооперативної Республики" за травень і червень 1936 р. Львів 1936. Сторін 14, форм. 24×16 цм. Ціна 20 сот.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Як поводитися на відпустах. Особливо літньою порою частенько трапляються в ріжних місцевостях відпусти. І серце радується, коли бачимо, як великі гурти прочан з клуночками в руках, нераз кілька миль дороги йдуть пішком до відпустових церков, щоб доступити відпусту. Ідуть святочно зібрані, в народній ноші, ведуть діточок, співають дорогою набожних пісень, вступають до придорожніх каплиць, церков і дальше поспішають. — Прибувши на відпустові місця слухають набожно Богослужень, вислухують проповідей місіонарів, сповідаються, приступають до св. Тайн і скріплені на душі вертаються спокійно домів. Цеж і ціль їх далекої подорожі, щоб обновити свою душу та доступити відпусту. — На жаль богато людей розминається з ціллю відпустів. Вони не тільки не доступають відпущення гріхів, але ще більше гріху заробляють. При цьому ведуть себе зовсім некультурно. А то буває хлопці, дівчата, малі діти, ба навіть старші господарі, господині замість приступити до св. Сповіди, послухати проповіди, взяти участь у Богослуженнях, ввесь час крутяться поміж жидівські будки, оглядають „кумедію" і торгують дрібниці. Дівчата заглядають за скляними кораликами, бляшаними перстенями, гребінчиками, клямерками до волосся, дзеркальцями, хлопці купують собі якісь спряжки, бляшки слимачки, порцелянові пантофельки та інші дурнички, щоби щось почепити на кляпі у блюзі. Діти обмазуються фарбованими цукорками, пють фарбовану воду, та висвистують на ріжні когутики і свистуни. Десь під липою пройдисвіт картами кидає, другий перцем перекладає, та заохочує несвідомих, щоб вигравали. То знову якийсь Жидок-фотограф розвісить плахту, збирає гроші і за одну мінуту показує машкару на фотографії. До цього ще оподалік крутиться каруселя, щоб людям голову закрутити, катеринка з льосами скрегоче, тут і сонники продають, тут часами і баптист з сектанськими брошурками влізе і всяка інша „кумедія". А всюди повно людей, товпляться всі на купі, аж знімається пил, допчуть собі по ногах, штовхають у боки, одні регочуться, другі викрикують, лаються, проклинають. І так цілий день. На Богослуженні не були, проповіди не чули ні словечка, і так опісля вертаються домів. — І коли ми з боку дивимося на цю товпу, то мимохіть приходить нам на думку, як богато бракує цим людям культурної форми. І чому ці люди так осмішують себе? Чому дають себе обманювати ріжним пройдисвітам і крамарчукам? Культурні люди ніколи не купують дурниць, але купують річі гарні й корисні. Культурні люди навіть не хочуть дивитися на пусту кумедію. У них навіть весела розривка мусить мати відповідний час, місце, і теж мусить бути культурна. Колись молодь несла з відпусту памятковий медалик, хрестик, молитовничок, а нині несе шкарадну фотографію та чорного мурина або порцелянові пантофлі вчеплені до блюзи. То медалика встидаєшся, приятелю, вчепити на шию, а черепашку, хрущика, пантофлів, або мурина, як символ дикунства не стидаєшся чіпати на груди? Чи це культурно? Тай пора вже, щоб наші кооперативи виперли пройдисвітів, обманців і крамарчуків та самі продавали річі гарні і хосенні. — Також про поведінку людей у церкві можна богато сказати. Культурна форма поведення вимагає, щоб не розпихатися ліктями коло сповідальниці, не лізти на голову другому перед св. Причастям, бо це негарно. Треба ставати рядком, чергою, старших і слабших треба пустити вперед, рук не класти другому на плечі, але тримати при собі, не товпитися при дверях, зробити місце переходу для церковної обслуги, не нищити церковної утвари, огорожі, тощо. Всюди треба вміти зберегти лад, порядок, спокій і повагу. — Коли є обхід з Найсв. Тайнами, треба йти повагом в поході. Некультурно тоді говорити, всміхатися, крутитися на боки. І загалом при обходах з Найсв. Тайнами не вільно стояти збоку і лиш дивитися, але треба йти в поході. А коли хто не годен чи не хоче, тоді мусить збоку клякнути, але не стояти. Як клякаємо тоді, коли священик іде з Найсв. Тайнами до хорого, так теж треба клякнути перед Христом у процесіональнім, торжественнім обході. — Загалом на відпустах треба дуже уважати на своє культурне поведення, бо при такому збірному здвизі народу найскорше можна оцінити, чи нарід рветься до культури, чи тримається назадництва.

О. Тихозір. („Правда").

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕМІЄР СКЛАДКОВСКИЙ прийняв делеґацію Союзу Журналістів в Польщі. Розмова тривала годину. Радили над тим, як забезпечити свободу преси і протиділати надуживанню печатаного слова. Премієр обіцяв видати зарядження, щоб запевнити звязок між пресою і державними властями.

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Бек дістав запрошення на гітлерівський партійний зїзд, що відбудеться незабаром в Нірнберґу.

У ВАРШАВІ між комуністами настав розкол. Вони поділилися на сталінівців і троцкістів. Розкол повстав після страчення 16 визначних комуністів в Москві.

ПОЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила на днях в Лодзі комуністичну централю. Показалося, що інструктором був італійський комуніст Пассіні. Його помічниками були якась Ліба Гольц і Йоська Шлінґер.

СТАЛІН розпразившись з троцьківською опозицією виїхав на відпочинок на Кавказ. Його заступатиме комісар Молотов.

АҐЕНТИ ҐПУ прибули з Москви до Лондону і перевели ревізію в бюрах совітського торговельного представництва. Анґлійська преса пише, що чекісти силоміць вивезли жінку торгпреда Озерского з Лондону до Москви і що в Москві увязнили самого Озерского. Совітська амбасада в Лондоні заперечує ті вісти.

В МОСКВІ ҐПУ увязнило совітського ґен. Путну. Він був військовим аташе СССР в Лондоні. В часі орґанізації червоної армії він співпрацював з Л. Троцьким. Крім того увязнили ґенералів Кузнецова, Шмідта, Туліма і Сапожнікова.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила і вислала на Сибір найвизначніших фінських комуністів, що перебували в СССР.

РОМУНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило остро виступити проти озброєних орґанізаційних боївок та підвисшити видатки на армію.

МАДЯРСЬКИЙ РЕҐЕНТ адмірал Горті відбув нараду з премієром Ґембешом і поінформував його про свої недавні розмови з канцлером Шушніґом і Ґітлером.

НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР у Москві й німецький посол у Мадриді запротестували проти того, що еспанське і московське радія очорнюють Німеччину.

НОРВЕЖСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ заявив, що норвежське правительство не відбере Троцькому права побуту в Норвеґії, бо конституція країни, в якій є свобода, узнає політичних утікачів.

МАДРИДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО спроваджує летунів з Анґлії. На днях прибув до Мадриду перший транспорт анґлійських летунів під проводом летуна Кеннета, відомого зі світової війни.

АРАБСЬКИЙ СТРАЙКОВИЙ КОМІТЕТ в Палестині оповістив відозву. В ній взиває палестинських Арабів продовжувати страйк в дотеперішних розмірах.

НОВИНКИ

Відїзд двох ОО. Василіян до Бразилії. Дня 1 с. м. відїхали зі Львова до Варшави, а відти до Бразилії на місійну працю між нашими тамошніми переселенцями о. Мелетій Михайло Камінський ЧСВВ (родом з Розбора Округлого, пов. Ярослав) з монастиря в Станиславові й о. Орест Михайло Дуб ЧСВВ (родом з Тисова, пов. Болехів) з дрогобицького монастиря.

Репетенти VI кл. ґімн. Внаслідок реформи середного шкільництва і ліквідації шестої кляси старого типу знайшлося в труднім положенні богато учеників, що не перейшли до семої кляси. Міністерство освіти дозволило приймати їх до четвертої кляси ґімназії нового типу, коли зложать вступний іспит з декотрих предметів.

Радіо в школах. З новим шкільним роком Польське Радіо відновляє авдиції призначені для молоді вселюдних шкіл. Для середних шкіл будуть зорґанізовані раз на місяць музичні поранки. Шкільні авдиції матимуть інформаційно-забавовий характер.

Віче адвокатських аплікантів відбулося у Львові. Апліканти рішили запротестувати проти проєкту головної ради адвокатів, що передбачує значні обмеження в адвокатурі.

У Львові відбулася недавно конференція дуже лівих орґанізацій інтеліґенції, робітників і культурно-суспільних товариств у справі вибору делеґатів на Світовий Конґрес Мира, що відбудеться незабаром у Брюселі. На делеґата вибрано м. ін. українського письменника Стефаника. Се очевидно імпреза большевизанів.

44 міліони зл. довгів має м. Львів.

В Оплитні пов. Жовква пожежа знищила два господарства. Шкода 8.000 зл. Вогонь спричинив 8-літний хлопець.

В Ракові пов. Долина три замасковані бандити з револьверами влізли до дому пароха та стерроризувавши домашних забрали годинник в о. Володимира Сенькова.

В Потоці пов. Рогатин злодії вкрали з церкви дві чаші й позолочуване копіє.

До бюра суспільної обезпечальні в Тернополі вломилися злодії і вкрали 100 зл.

Повітовий зїзд Соколів відбувся в Чорткові 30. VIII. В нім взяло участь поверх 300 соколів та коло 200 соколиць.

Бійка під церквою. В Жупаню пов. Стрий під церквою в часі богослуження дійшло до бійки між українськими націоналістами й радикалами. Одного селянина заштилєтовано на смерть, двох тяжко ранених у безнадійнім стані перевезено до шпиталя. Крім того ранено ще кілька осіб. („Ґазета Польска", 244).

В Миколаєві невідомі справники вломалися до почтового уряду через стелю й забрали з огнетревалої каси 2.230 зл. готівкою і 1.267 в почтових значках.

Облаву на диків, що роблять великі шкоди на полях, зарядило повітове староство в Стрию.

На терені рудецького повіту поліція перевела в кількох селах масову ревізію, глядаючи за зброєю. Знайдено всего один російський кріс, два револьвери й один пистолет.

Комуністична нахабність. У Варяжі, сокальського повіту, уладили людовці посвячення прапору. Рівночасно Українці обходили релиґійне свято. На обхід людовців прийшли також комуністи. Вони зачали провокувати український похід. Вивязалася бійка. 6 осіб побито, в тім дві тяжко.

З **Галичини** відлетіли вже ластівки та інші перелетні птиці.

Гумор. — Верх безсторонности. — В парку співає соловій. Пані до другої пані, що з нею доперва познакомилася: Правда, як гарно співає соловій? — Я не можу про се безсторонно говорити, бо я сама співаю.

Пять нових латинських парохій має повстати в латинській луцькій дієцезії.

Повітове староство в Рівнім покаралo п. Пилипа Гуменюка гривною в сумі 20 зл., або арештом на 5 днів за кольпортажу календарика „Відродження"...

В Коломиї арештовано інж. Моравеца, шефа повітової дорогової управи, в котрій викрито недавно великі зловживання. Арештований інж. Моравец відомий як польський суспільний діяч в Коломийщині.

У тарнівській вязниці сидить тепер 50 українських політичних вязнів.

Вистава українського промислу й ремесла відбудеться незабаром у Чернівцях заходом „Міщанської Читальні".

Міністр освіти Польщі припоручив шкільним властям обмежити якнайбільше всякі складки та збірки у школах.

У Варшаві почав виходити місячник для боротьби з комунізмом п. н. „Млода Польска".

Кілько працівників затруднює Польща. Згідно з буджетом на р. 1936-37 в державній адміністрації Польщі працює 255.000 осіб, в тім 100.000 низших урядників і підофіцирів. Державні підприємства, монополі і т. д. затруднюють 191.000 працівників. Отже разом польська держава затруднює 446.000 працівників. Учителів у Польщі є 77.000.

Податкові ревізії переведено у Варшаві в богатьох більших промислових підприємствах. В кількох случаях стверджено подвійно ведені книжкові записки та бугальтерійні недокладности. В однім підприємстві викрито міліонові надужиття на шкоду держави.

Совітське правительство назвало три острови на полярних водах іменами совітських летунів, що без осідання перелетіли з Москви до Миколаївська над Амуром.

Союз невдоволених радіослухачів організують у Празі. Новий союз буде обєднувати радіослухачів з усеї Чехословаччини невдоволених з програм і видаватиме власний двотижневик, присвячений справі радієвих програм.

Поклади вугля і нафти відкрили в околиці м. Сід у Словенії.

Італійську літературну надгороду „Віяредджіо" в сумі 30.000 лірів одержав письменник Рікардо Бакчелі.

150 жінок-аристократок розстріляли червоні в останніх днях у Мадриді.

Американський драматург Евген О' Нейль скінчив цикль драм, що в них представлена історія одної американської родини продовж 150 років. Ту драму виставить один з нюйорських театрів у 8 днях почерзі.

ДОБРИМ ПРАВНИМ ПОРАДНИКОМ в справах родинного і спадщинного права є **„СПАДЩИННЕ ПРАВО" м-ра М. Топольницького.** В книжці богато взірців правних актів. На складі у всіх книгарнях. Ціна 2.40 зл. з поштов. оплатою 2.60 зл. 84-1—2

Виграні Державної Клясової Льотерії: 20.000 зл. на ч. 88636; 5.000 зл. на чч. 28979, 55261, 89435, 9523, 129794, 157763; 2.000 зл. на чч. 20773, 48319, 80161, 143534, 165940, 184590, 186105, 188036; 1.000 зл. на чч. 1485, 1762, 2323, 8661, 7766, 12953, 17069, 19852, 21050, 30609, 40506, 59016, 65115, 186881.

Гумор. — Вже рік минув, як я до алькоголю плечима обертаюся. — О, коби мій чоловік так міг. Але як ви до того довели? — Та я наймився за фірмана в фабриці алькоголю і розвожу бочки з алькоголем.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Життя у Львові дорожіє. В останніх днях у Львові піднеслися ціни харчевих продуктів на 4 до 10 проц.

Фабрику етеричних оліїв і смерекових екстрактів зачали будувати в Ворохті.

Волинські Торги відбудуться в Рівнім від 13—27 вересня с. р.

Експорт Польщі до Німеччини зменшився о 75% умовленого контингенту.

Мало знане жерело доходу. Спориш (матка) се грибок-шкідник, що найчастіше виступає на колосках жита. Він краски фіялково-чорної і форми серповатого ріжка, або сильно побільшеного зерна жита. Спориш сильна отруя. Домішка його в зерні небезпечна для здоровля людини і звіряти. Тому треба пильно нищити спориш вибираючи його зі збіжжа. Але вибраного споришу не викидаймо! Спориш має цінну лікову властивість і тому в переробленому стані має він широке примінення в медицині в цілому світі. Попит за споришем завсігди великий. Польща вивозить його найбільше з українських земель. Збирають спориш з колосків жита в часі жнив, або вибирають його з вимолоченого вже зерна. При чищенні зерна на млинках спориш як грубший від зерна жита відходить з послідком, де його легко можна відріжнити й вибрати. Зібраний спориш треба висушити на печі подібно, як на селі сушать зерно перед меленням. Добре засушений спориш має дещо яснішу краску, тратить значно свій неприємний запах та ломиться остро як шкло. Так засушений спориш треба збути скоро, бо він знов втягає вогкість, запарюється, розкладається і марнується. За 1 кг. споришу можна дістати 3 зл. В справах збуту споришу звертайтеся до складів або до централі Народної Торговлі, Львів, Ринок ч. 36.

В справі організації приватних молочарень. З початком серпня с. р. відбулося перше зібрання власників молочарень. Супроти того, що дотепер нема такої організації, а її брак дуже відчувається, тому наказом хвилі є створити молочарську організацію. Очевидно цей обовязок падає в першій мірі на тих, які є найблизше Львова, бо їм найвигідніше. Організація така конечна хочби з того згляду, що дотепер уважано чомусь приватні молочарні за щось гірше і низше від кооперативних, хоч вони сповняли свою задачу так добре як і кооперативні. Приватні молочарні були навіть в погорді: в деяких письмах називали їх „дикими" молочарнями. Тому вже час вийти з тої „дикости" і показати явно своє обличча в зорганізованій формі. Час наглить! Увійшов в життя новий молочарський закон, який зобовязує рільничі палати до реєстрації; новий закон передбачує стандаризацію масла та в звязку з тим уповажнює міністра промислу видати розпорядки дотично технічної обстанови і фахового вишколення управителів молочарень. Котраж з приватних молочарень потрафить задоволити ці великі вимагання цивільної влади?! Кооперативам це тяжко зробити, хоч і фонди мають призбирані і хоч стоїть їм на карку і провід і контроля! А якжеж приватні дадуть собі раду без своєї організації? Тому кличу: Вибила остання година! Ратуймо свої надбання і майно! Творім Краєвий союз українських приватних молочарень!

Власник молочарні.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— **Ціна 40 сотиків.** —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Гродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

БІРЖА

ГРОШІ. Доляри амер. 5·32—5.31, дол. канадійські 5.28—5.31.

Німецька марка 1.38 — 1.33, фр. франки 34.90, шв. франки 173.54 — 172.70, фунти стерлінги 26.80 — 26.64, австр. шілінги 99.00 — 98.00 чеські корони 19·70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що від дня 3. вересня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.15	зол.
1 кг масла дес. експорт. в опакув.	2.20	„
1 л. молока	0.12	„
1 л. сметани	0.75	„
1 к. яєць	2.55	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 3. IX. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури І. кл.	0.85 зол.
Товщеві качки І. кл.	0.85 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Парохія Порхова дек. Бучацького є до заміни. Рефлектантів на ту заміну проситься звертати до Уряду парохіяльного в Порховій п. Зубрець ад Бучач. 1—2

Парохія Гвоздець Старий коло Коломиї до заміни. О. Н. Руденський, Гвоздець Старий, п. Гвоздець.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Сто потіх" амер. комедія з Еді Кантором.
ҐРАЖИНА: „Сон літньої ночі" Шекспіра з музикою Мендельзона.
МАРУСЕНЬКА: „Серця зі сталі".
МУЗА: „Касіно де Парі" з Аль Джонзоном, „Кіднапери".
ПАКС: „Анна Кареніна" з Ґретою Ґарбо.
СТИЛЕВЕ: „Його Величність пан шофер".
ТОН: „На згарищах щастя".
УТІХА: „Деревляні хрести" на основі Доржелеса і ревія „Мельодії Львова".

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елегант" терпент.
Пасту до взуття „Елегант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля
помадкову і коровову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 570 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. на слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 10 вересня 1936. Ч. 69 (968)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто І. ПІ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Св. Отець про католицьку пресу.

Члени Католицького Пресового Союза з медіолянської архидієцезії відвідали ватиканську виставу катол. преси й були потому на авдієнції у папи Пія XI. Св. Отець виголосив до них промову. В ній підчеркнув з особлившим притиском, що сего ще не досить, коли маємо католицьку пресу: вона мусить бути ще взірцево поставлена і знаменито редаґована, словом — її треба ще зробити під оглядом пресовим якнайлучшою. Лиш тоді вона виконає своє високе завдання.

Торжества Скарги. — Конґрес католицьких публіцистів і діячів.

З приводу 400-ліття уродин найславнішого польського проповідника Петра Скарги відбудеться у Варшаві в днях 10—13 с. м. зїзд католицьких публіцистів і діячів. Програма: В четвер 10 с. м. о год. 8 веч. привитання учасників конґресу в салях Католицького Дому у Варшаві при вул. Новоґродзкій 49. — В пятницю 11 с. м. о год. 9 Служба Божа в костелі св. Петра і Павла. Целєбруватиме Ексц. Архиепископ Ґаль, проповідь виголосить кс. др. А. Виремовский. Від год. 10 до 1 і від 4—7 наради в великій салі Катол. Дому. О год. 8 веч. представлення в Театрі Народовім: „Проповідь Скарги" і фраґменти з „Весілля". — В суботу 12 с. м. о год. 9 Служба Божа в костелі св. Петра і Павла. Від год. 10 до 1 і 4 до 7 наради. О год. 8 веч. представлення в Великім Театрі: Середновічна містерія „Хтобудь". — В неділю 13 с. м. велике ювилейне торжество. О год. 10 понтифікальна Служба Божа на Замковій Площі. Целєбрує Ем. Кардинал А. Каковский. Проповідь виголосить кс. др. В. Лєвандович, директор Катол. Акції Вар. О год. 11 відслонення памяткової таблиці кс. Петра Скарги на Королівськім Замку. Дефіляда з прапорами. Національний гимн. Промова провінціяла ОО. Єзуїтів, кс. Ст. Сопуха. О год. 3 представлення в Великім Театрі містерії „Хтобудь". Збір делеґацій населення на Площі ім. Маршала Пілсудского. Промова през. Журавского. Похід улицями міста. О год. 7 веч. театральне представлення на ринку Старого Міста „Проповідь Скарги". О год. 8 ґальове представлення в Великім Театрі. Виклад в радію про Скаргу.

Еспанські повстанці заняли Ірун.

Місто Ірун відгравало важну ролю в війні між повстанцями й червоними. Воно лежить при французькій границі й туди йшла поміч з „невтральної" Франції для правительственних військ Еспанії. По дуже завзятім бою повстанці заняли Ірун. Кілька тисяч червоних втікло на територію Франції. Та перемога рішить долю цілого північного побережжа Еспанії.

Звірства червоної міліції.

В анґлійськім часописі „Дейли Мейл" появився опис жорстокостей червоної міліції в Еспанії. Той опис прислав один Анґлієць, що постійно жиє в Еспанії й був очевидцем тих жорстокостей. В м. Баена в Андалюзії по звірськи замучили кількадесять дітей, увязнених як закладників. Комуністи частину дітей повісили за ноги на балюстрадах бальконів, частину розіпняли (!) на дверах їх батьківських домів. Батьків і матерей присилувано приглядатися мукам їх дітей. Насилля і знущання над жінками се звичайне явище всюди, де панують червоні. В м. Казаліх де ля Сієрра червоні кинули 87 осіб в яму копальні й кинули туди кільканацять динамітових набоїв. В Араґалі червоні замкнули 47 осіб в кімнаті, облили їх бензиною й потім через вікно кинули ґранату.

Розстрілюють без суду.

Парижський „Ле Жур" повідомляє, що в м. Ескоріяль червона міліція розстріляла без суду 114 монахів з місцевого монастиря Августинів. В Альмерії розстріляно 72-літного місцевого епископа.

Заворушення в Варшаві й Лодзі.

6 с. м. відбулися в Варшаві й Лодзі маніфестації соціялістів з приводу 30-ліття чинного виступу польських соціялістів проти царської влади. Підчас маніфестації в Варшаві дійшло до бійки між соціялістами й ендеками. Ранено 11 осіб. Повибивано шиби в богатьох крамницях. В Лодзі також дійшло до заворушень. Там убито Жида Ґліценштайна, дві особи тяжко ранено. В богатьох крамницях повибивано шиби. Увязнено кільканацять ендеків.

500-ліття печатання книжок.

Сего року припадає 500-на річниця перших спроб печатання книг, якого довершив Йоган Ґутенберґ в р. 1436. Він уродився в м. Майнц коло 1.400 року. Походив зі старого міщанського роду. Батько його називався Фрілє (Фридрих) „цум Ґензефляйш", від дому, котрий мав таке „порекло". Мати Йогана Ельза з дому Віріх принесла чоловікові в посагу значне майно. Тому й називали її „Ґутенберґ". Се назвиско по мамі й вибрав собі славний винахідник. Нема сумніву, що винахід Ґутенберґа належить до найбільших винаходів людства всіх часів. І мимо того — якже тихо в ту велику річницю! Перший лучший боксер, що розібє обличча противникові, викликає тепер далеко більше зацікавлення в світі. Се дуже знаменне свідоцтво занепаду культурних заінтересувань людства.

Війна між вивірками.

В Північній Америці є два роди вивірок (білок): червоні і сірі. Вони ведуть між собою завзяту війну. Червоні перемагають. Над берегами ріки Годсон знайшли 2.000 сірих вивірок, загрижених на смерть червоними. Сірі вивірки втікають з Нової Анґлії до стейту Нью-Йорк. — Подібно безпощадна війна відбулася в 18 ст. в Европі між довговухими щурами і прибувшими з Індії. Останні вигризли довговухих. В Европі лишилися тільки індійські щурі.

Господарські знаряди, паша, збіжжа й святочна одіж це велике майно кождого господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

Крайна пора

привернути український пласт.

Слово до польських шкільних властей і до „Батьківських Кружків".

Хто живе в місцевостях, в яких є польські й українські школи, державні і приватні, той часто має нагоду бачити одно високо ненормальне явище: публичні виступи молоді польських шкіл, зорґанізованої в пласті („гарцерстві") і — повний брак пластової орґанізації серед молоді українських шкіл.

Ненормальність того явища відчуває особливо сильно сама українська молодь. Вона дивиться на своїх польських і жидівських товаришів, яким вільно орґанізуватися в пласті і які з того права вповні користають, та порівнує з ними себе, українську молодь, якій орґанізуватися в пласті не вільно і яка ніякої подібної орґанізації взагалі не має. Що діється в душі української молоді на вид польських і жидівських пластунів, які думки і почування родяться тоді в неї, — не тяжко уявити собі. Українська молодь відчуває передовсім жаль до шкільних властей за неоднаковe трактування її в порівнанню з молодю польською і жидівською. А далі: вона може бачити в тім акт національного гнету, вимереного проти неї.

Такий стан не істнував завсіди. Був час, тому кілька літ, коли також українській молоді вільно було мати свій пласт подібно, як його має молодь польська і жидівська як також молодь інших народів поза границями Польщі.

Бо пласт се не спеціяльно польська чи українська орґанізація молоді. Се орґанізація міжнародня, яка істнує також в інших краях Европи та решті світа. Ціль тої орґанізації: плекати серед молоді передовсім моральне здоровля. Отже такі чесноти як почуття чести, обовязку, солідність, дисципліну, патріотизм, громадянську культуру і т. п. А крім того: також здоровля фізичне. Бо пласт се найблагородніша і найприємніша розривка для молоді.

Всі ті високовартісні чесноти плекала до недавна також українська шкільна молодь у Польщі в своїх українських пластових орґанізаціях. Плекала дбайливо під проводом і під опікою наших педаґоґів. Тому український пласт тішився великими симпатіями серед українського громадянства в Польщі. Серце раділо, коли було дивитися на нашу молодь, як вона, зорґанізована в пласті, виступала публично нпр. підчас наших церковних свят як Йордан, Боже Тіло й ін. і держала почесну сторожу і лад.

Та від кількох літ українських пластунів й українських пластунок підчас наших національно-церковних обходів уже не видно. А не видно не тому, щоб український пласт ставився до тих обходів тепер байдуже або ворожо. Ні, зовсім ні. Не видно вже підчас тих обходів українського пласту просто тому, бо його вже від кількох лт зовсім нема: його польські шкільні власти розвязали і заборонили. Розвязали і заборонили не одну чи кілька пластових дружин і не в одній чи в кількох українських школах — а весь український пласт у всіх школах в Польщі.

За щож український пласт у Польщі зустрінула така тяжка кара?

Зустрінула за те, що шкільні власти мали ствердити, начеб український пласт пішов за кличами скрайного націоналізму й тим попав у конфлікт зі шкільними чи навіть загально-державними законами.

Не маємо наміру розглядати тут подрібно причин, задля яких шкільні власти свого часу розвязали і заборонили весь український пласт у цілій польській державі. Замітимо тільки загально, що коли в українськім пласті й були якісь гріхи зі становища шкільних чи навіть загально-державних законів, то були се гріхи одиниць, за які тисячі невинних дітей ніяк не можуть нести відповідальности. Та й ті одиниці зпоміж пластових підростків і зпоміж пластових смотриків, котрі в очах шкільних властей провинилися, се тільки жертви своєї молодости і своєї горячекровности. А для молодости навіть строгі державні карні закони мають вирозуміння і згляд. Тим більше повинні їх мати педагоги. І вони всюди йнде мають їх.

І ще на одну річ звернемо увагу: на час, коли наступило розвязання і заборона шкільними властями українського пласту. Той час се був вершок негативних настроїв українського громадянства в Галичині з одного боку і відповідної реакції польських властей з другого. Та від того часу минуло вже кілька літ, які принесли з собою замітні зміни в настроях українського громадянства. Українське громадянство в Галичині піддало своє дотеперішне негативне становище супроти держави основній ревізії і змінило те становище на позитивне. Річ ясна, що те становище українського громадянства не могло остати без впливу і на українську молодь. Се одно. А друге: також польські урядові чинники говорять нині про нормалізацію українсько-польських відносин в нашім краю. А та нормалізація можлива тільки тоді, коли рівночасно зі зміною дотеперішнього негативного становища українського громадянства супроти держави також державні власти змінять своє дотеперішне негативне становище супроти українського громадянства. Одним з наглядних доказів такої зміни по стороні державних властей повинен бути їх дозвіл на привернення українській молоді того, що вона вже мала, себто на привернення українського пласту.

Що настрої української молоді нині інші, ніж були кілька літ тому, наглядний доказ того — український Луг. І коли державні власти дозволили вже на істнування на пів військової орґанізації українських Лугів, то яка розумна рація забороняти нині український Пласт? Атже Пласт се орґанізація молоді ще молодшої, ніж у Лугах.

Конечність привернення українського Пласту дуже актуальна якраз тепер, коли українській молоді загрожує поважна небезпека зі сторони комуністів, що в останнім часі розвивають дуже живу діяльність у нашім краю і взагалі в Польщі. Правда, державні власти стараються ту діяльність комуністів спараліжувати. Та самі негативні заходи державних властей тут не вистарчать. Бо комунізм се ідеольогія, її можна побороти тільки протиставляючи їй таксамо ідеольогію.

Велике значіння як охорона нашої молоді перед комунізмом мають Марійські орґанізації тої молоді по наших школах. Та Марійські орґанізації не можуть заступити вповні пластової орґанізації. Бо цілі обох тих орґанізацій хоч і не суперечні з собою, то всеж таки зовсім інші. Вони взаїмно доповняють себе. Видно се наглядно на польській молоді, серед якої Марійські дружини і Пласт істнують рівнорядно.

Не тільки комунізм загрожує українській молоді. Не менш небезпечний також і нездоровий поганський націоналізм.

Як відомо, хоробливий націоналізм се недуга, якої причина лежить у нездорових національних відносинах. Чим національні відносини в якімсь краю здоровіші, тим менші вигляди має там хоробливий націоналізм. І навпаки! Чим більше ті відносини ненормальні, тим більше цвите там хоробливий націоналізм. А щож більше робить національні відносини ненормальними, як всяка національна нерівність, на яку дуже чутлива якраз молодь.

Особливо сильно відчуває молодь нерівномірне трактування її самої. Те відчування стає ще сильніщим, коли в гру входить національний чинник. А якраз національний чинник грає в справі пласту велику ролю. Тому заборону українській молоді організуватися в свої українські пластові дружини — при рівночаснім дозволі пластової орґанізації польській і жидівській молоді — українська молодь мусить відчувати як національну репресію супроти неї. А національна репресія в сих часах діймає молодь більше, ніж яка небудь інша.

Тай яка розумна рація карати нині загал української молоді за те, що мало місце в пласті кілька років тому назад? Таж нині вже інші часи, інші настрої серед української молоді і навіть сам склад тої молоді вже інший. Бо та українська молодь, що тому кілька літ творила український пласт, нині вже вийшла зі шкіл. А нинішна українська молодь се зовсім нові, зовсім інші люди, які з тамтими не мають ніякого звязку. Чомуж нинішня українська молодь має відповідати за своїх попередників?

Тому на порозі нового шкільного року звертаємося отсим до польських шкільних властей з горячим словом, щоб вони взяли під увагу все, сказане вище та привернули українській шкільній молоді в Польщі те, що вона вже мала і що має польська і жидівська молодь, себто пласт. Нехай українська шкільна молодь у Польщі не чується покривдженою в порівнанню з молодю польською і жидівською. Нехай вона співревнує у пластовій орґанізації з молодю Польщі й інших країв. Нехай український пласт стане знов для української молоді школою морального і фізичного здоровля. Се лежить в інтересі однаково: українського народу і Польської Річипосполитої. Особливо важне се — в сих неспокійних часах, щоб наша молодь не мала почуття кривди в польській державі. Се признає чейже кождий думаючий чоловік.

А до Батьківських Кружків у всіх наших школах звертаємося зокрема: Робіть якнайскорше заходи у шкільних властей, щоб Ваші діти не чулися гірше ніж польські і жидівські.

Таємні елєватори в Німеччині

Майже у всіх більших місцевостях, де стоять гарнізони німецького війська, викінчують праці на три зміни над будовою великих елєваторів і збіжевих маґазинів. Більшість тих будівель під землею. Ті будівлі мають найновіші технічні урядження, що забезпечують збіжжа перед псуттям. Селяни переконані, що вже незабаром наступить реквізиція збіжжа, як то було перед світовою війною. Нові елєватори будуть під надзором військових властей.

Словаки мають незлий апетит

Політичні орґанізації Підкарпатської Руси поставили домагання, щоб влада нового ґубернатора Підкарпатської Руси обіймала на Словаччині 16 повітів, замешкалих Українцями. Орґан словацьких людовців „Словак" дуже обурився тим домаганням і твердить, що українська аґітація, піддержувана — мовляв — Мадярами, хоче „штучно" творити Українців з греко-католицьких Словаків. Винні тому українські еміґранти, що „штучно" роздувають ту проблєму. „Словак" заповідає, що Словаки висунуть претенсії до коло 50% словацьких громад на Підкарпатській Руси! Не злий апетит того маленького племени...

Польща дістане позичку

„Іскра" звідомляє з Парижа, що по візиті ґенерального інспектора польської армії ґен. Ридза Сьміглого у президента Франції підписано важний польсько-французький договір у справі технічної й фінансової співпраці. Аґенція „Ава" пише, що головний предмет польсько-французького порозуміння се фінансова поміч для Польщі в ціли зміцнення її оборонної сили. Пишуть, що Польща дістане півтора міліярда зл. на скріплення озброєння. Інші подають ще далеко більші суми.

Приготовляють поділ Еспанії

ПАТ звідомляє з Лондону: Підчас стрічі обох воюючих сторін в м. Сан Жан де Люце мали обговорювати справу поділу Еспанії на національну і большевицьку. Ся вістка викликала сильне враження в Лондоні. Лондонський кореспондент берлінської ґазети „Льокаль Анцайґер" пише про се м. ін.: Тому що в Лондоні вказували від початку домашної війни на можливість розпаду Еспанії на части, то цікаво булоб знати, хто впровадив той проект до переговорів.

Геройські оборонці Альказару

В м. Толєдо в замку Альказар вже шість тижнів бороняться повстанці, окружені з усіх сторін червоними. В Альказарі є 400 кадетів і старшин, 700 жандармів, 100 вояків і 200 цивільних, між ними жінки й діти. В замку не стає харчів. Повстанці їдять кінське мясо. Відчувається брак води. Ті, що не беруть участи в боях, сидять в підземеллях. З підземель виходять тільки два рази в день, коли слабне обстріл червоних. Повстанці присягли, що радше висадять замок у воздух, ніж піддадуться.

Італійсько-еспанський спір

В Барсельоні замордовано італійського робітника Фасанелля, бо знайдено в його хаті образи святих. Убитий лишив жінку й семеро дітей. Тому що се вже шеста італійська жертва червоних в Еспанії, Італія вислала острий протест і кілька воєнних кораблів до Барсельони. Вбивство італійського робітника викликало велике враження в Італії. Червоні в Еспанії ненавидять особливо Італійців, бо вони фашисти й католики. Відносини між Італією і мадридським правительством дуже напружені.

Пригода французького амбасадора

Еспанські червоні міліціянти не признають ніяких законів ні Божих ні людських. Не звертають уваги на ніякі міжнародні договори. Катол. щоденник „Ля Кроа" описує таку історію: Амбасадор Франції Ербет їхав з жінкою автом з Еспанії до Франції. На границі червоні міліціянти не хотіли перепустити амбасадора. Тоді амбасадор зажадав, щоб провідник тої ґрупи міліціянтів сказав, як називається. Провідник йому на те: „А кулі в лоб не хочете?" Пригранична французька сторожа виратувала свого амбасадора з небезпечного положення.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Характеристика політики в Польщі

Визначний жидівський публіцист Регніс так схарактеризував польську політику у статті п. з. „Якби прикликання до денного порядку" в ч. 612 „Хвилі":

Літо кінчиться. Горячі дні минають безповоротно. Не було в тім часі політичних огірків. Підчас літа машерували безнастанно селяни, відбувалися зїзди, походи, народні зібрання. Продовж 3-ох місяців було політично горячо. Кинено приречення, обіцянки. Мріяно, ворожено народини нової ери.

В літі повстало нове правительство преміера ґен. Славой Складковского, а здається, що се було давно, що уплило більше часу від надзвичайної сесії. Новосілці, події в середній Галичині, заява п. преміера, заповідження повстання нової політичної організації, поголоски про міністерство пропаганди, відповідні праці в президії ради міністрів, підготовка до земельної реформи — ось короткий білянс 3-місячного часу.

В горячі літні дні, граючи весільний марш, оповіщував побіду віцепреміер Квятковский. Буджет зрівноважено. Заповідалися надвишки, статистичні таблиці ствердили зріст продукції і спожиття. Ворог цілком побитий. Запеклий противник Гайман-Ярецкий стане перед Окружним Судом. Його помічник Лявтербах покидає заняті становища. Князі, ґрафи справджують стан доходовости з минулих літ і вплачують залеглі податки до Скарбової Палати. Чуда діялися в ті літні дні!

В горяче літо з соймової трибуни оповістив заяву президент ради міністрів. Не було там богато обіцянок. Преміер радше боровся з обіцянками, що не провадять до цілн. Заповів тільки розладування безробіття та кинув м. ін. слова, що оголомшили душі журналістів якимсь незнаним почуттям і наповнили їх деякими надіями. „Urodzeni w niewoli, zakuci w powiciu" журналісти прямо не вірили власним ухам. Ось по богатьох літах зачинається нова епоха, знікають масові конфіскати. Лише затверділі в недовірчивости Томи вітрили засідку. Одначе по кількох днях всі спостерегли, що дійсно наступив пролом. — Скінчилися давні часи. Устав магло телєфон приятеля редакції, що радив викинути якусь замітку. Не мудровано над заміткою, чи перейде чи не перейде. Деколи тільки застановлялися по острім судовім вироку, чи можна виявляти свої почування. Критику переведену в обачній формі, толєровано. Ступали ще боязко. Писали ще осторожніше, оглядалися на всі сторони, та ступали щораз відважніше. Ділало так горяче літо, кинена з трибуни обіцянка зміни в політичнім житті, все положення в краю, що як у російськім романі дихало „захопленням пристрасти, трівожних дум і було повне дрогань".

Літо було горяче. Не було відпочинку і на фронті заграничної політики, зачинаючи від ґданських справ, кінчаючи на приїзді шефа французького ґенерального штабу ґен. Ґамелена і на заповідженні приїзду шефа ромунського штабу ґен. Самсоновіці. Вже неслася у воздусі нова зява, заповідь радикальної зміни в заграничній політиці.

Та ось літо минає. Надходить золота польська осінь, найкраща з пір року, що так дивно відзеркалює дійсність, природу і характер політики в Польщі. Ствердженo се вже давно. Нераз випадало у фейлєтонах звернути увагу, що елеґанція, справжня дитина сумної осени, се найкраща мельодія в Польщі. Ні надто горячо, ні надто студено. Все в поміркованім стилі, без великих надій і без дуже сильного розчарування. І так у кождій ділянці. Ні занадто горячий союз, ні занадто холодне порозуміння. Ні виразна дефляція, ні інфляція. Ні фашизм, ні тим менше — демократія.

Осінь се немов прикликання до денного порядку. Під кінець літа, на початку осени п. преміер підсумував вислід медових місяців свободи преси і ствердив, що богато було надужить, що посипалися клевети.

Сі закиди заслугують на увагу. Бо преса нераз у політичній ділянці спадає до заміток особистого характеру, бавиться пересуненнями й іменуваннями, привязує завелику вагу до особистого відділу. Часто не обійдеться без клевет. На студено пишеться про бенкет у коршмі в Вежхославіцах при участи маршала Ратая, хоч присутний там журналіст з „Куріера Поранного" міґби поінформувати свого шефа, що не було коршми, що не було пиятики, що „врізався" тільки маршал Ратай, зївши два яйця і випивши молоко, що совітський журналіст приїхав, повідомивши перед тим про се міністерство заграничних справ.

Сплетничали при надужиттях, перебільшувано факти, додавано може щось від себе. Та чи преса винувата в сьому? Від богатьох літ іде в краю боротьба з партіями. Точка тяготи перенеслася з програм на особи: Виборча ординація до сойму відкидала засаду толерування партії, а клала натиск на видвигання осіб, підпираних ґрупами, знакомими, приятелями і т. д. На місце партій зявилися ґрупи, на місце ґруп повставали доволі часто кліки. Тяжко було зорієнтуватися в ріжниці поглядів, лекше було устійнювати положення на основі назвиск.

Від років призвичаєно публичну думку розглядати правительство на основі назвиск. Коли на чолі правительства ставби в сій хвилі міністр Понятовский, люди думалиб, що правительство кладе головний натиск на справу земельної реформи. Коли править ґен. Славой Складковский, всі твердять, що йде про устійнення внутрішнього ладу, про підтягнення урядників. Коли на чолі правительства стоявби віцепреміер Квятковский, твердилиб, що скарбові справи тепер найважніше питання. Коли нагло, хорони Господи, вернувсяб п. преміер Славек, люди перестаниб манити себе й оповіданиб собі, що державні справи ведуться при замкнених дверах з цілковитим поминенням публичної думки. Коли прийшовби як преміер полк. Коц, кождий дійшовби до висновку, що нова партія вже зорганізована, що деякі особи мусітимуть уступити.

Така льоґіка авторитативної держави. Відбувається оглядання, обсервування осіб. Відділ сплетень здобуває тоді найпочитніше місце в ґазеті.

Товаришить йому, залежно від стану свободи преси, сильніший чи слабший шепіт у кавярнях. Повстають найфантастичніші сплетні, дурниці, що не заслугують на повторення. Ужирають їх не тільки журналісти, але й провідники ґруп, ґрупок і т. д.

Повставали вони і в минулім літі, хоч сплетень було богато більше кілька місяців скоріше, коли не діставалися ще на сторінки преси і гуляли безкарно без можности заперечення.

Побіч правдивих відомостей, дійсних перемін, важних заяв, плуталися між ногами сплетні й особисті відомости. Під впливом тих вістей оповідано про „людове стронніцтво", про зміну виборчої ординації, про нову співпрацю у правительственнім таборі. Було се в горяче літо.

Надходить вересень. Вже оповідають собі, що не буде міністерства пропаґанди, що кінчаться розмови з Чепцем у розспіваній хаті, що нема мови про ніякі зміни, що буде по давньому. Кольоризована на червоно в горячі літні дні свобода преси набирає правдивої краски. Фантастичний світ „Сну літної ночі" зникає, приходять для преси дні „дощисті осінною заверухою", з найгарнішим деревом у ці елеґійні дні, — плакучою березою...

Польські ремісники опановують Волинь

„Українські Вісти" пишуть під повисшим наголовком в 193 ч.: В „Курєрі Пораннім" з дня 15 серпня поміщена характеристична стаття, над якою варт подумати й Українцям. Стаття ця вміщена п. з. „Кваліфікований ремісник з заходу знайде на Волині працю" обговорює стан польського ремесла на Волині. Вже сам заголовок статті вказує виразно тенденцію кинути польських ремісників з Заходу на Волинь не тільки для фахової праці, але і для політичних цілей. З тієї статті довідуємося, що на Волині істнує 17 фахових шкіл, які щороку вишколюють нові кадри ремісників. Саме ті ремісники відходять на працю до фабрик, головно військових, тому на Волині відчувається брак ремісників, особливо Поляки відчувають брак своїх. Автор статті радить ремісникам з Заходу йти на Волинь і зміцнювати нечисленне на Волині польське міщанство, де жде їх роля піонірів польського ремесла. — Далі в статті сказано, що на Волині істнує 25.815 варстатів і що ремесло на Волині приносить річно 103 тисяч доходу. Ремісники заробляють денно від 1 — 4 зол. — Чи українська молодь, головно ремісннча не звернулаб уваги на ту статтю і на стан українського ремесла на Волині?

Чергова трагедія

„Діло" в ч. 199 принесло отсей допис:

Над цвітистими берегами ріки Стрия розтягнулося село Корчин Рустикальний, що належить до найсвідоміших сіл Скільщини, бо розвивається в ньому широке культурно-освітне життя. В цьому гарному гірському селі, що стягає до себе сотки літників, розігралася, як відомо, жахлива трагедія. В Корчині принялося гасло „свій до свого" та бойкот Жидів. Тільки одна жінка Полюня Заліщук ще досі не хоче покинути жидівського порога і не зважаючи на упімнення односельчан, дальше давала в руки Жидам свій тяжко запрацьований гріш.

Аж у ночі 30 серпня с. р. в годині 11-ій хтось вибив їй шиби. В тім часі вертався від своєї дівчини 25-літній юнак Дмитро Кирчів. Не прочував нещасний, що ось за хвилину увірветься нитка його життя. Заки дійшов до дому, поліцейська куля положила його трупом під чужим плотом. Сталося це у хвилині, коли минав хату Полюні Заліщук, якій хтось бив шиби. Сусіди оповідають, що чули бренькіт шиби, потім стукіт утікаючих людей та стріл.

На гук вистрілу господар Володимир Лесишин вибіг з хати на подвіря і побачив під своєю брамою якогось чоловіка, а над ним двох постерункових з Синевідська Вижного. Тоді один з них сказав до другого: „Юж го мами, венцей не бендзе подпаляць ані вибіяць шиби". Опісля свиставкою закликав нічну варту, яка в тім часі була дуже близько на дорозі. Перший з варти прибіг Ілько Малярчин і до нього сказав один постерунковий: „Познавай! Кто то ест?" Опісля додав такі слова: „Занесьце го до жекі, бо он удае". Вартівники взяли нещасного на руки, занесли до ріки та почали відтирати. Однак він не давав уже знаків життя, а один з них, розпнявши йому маринарку, побачив, як з живота вилазили кишки. Надбіг брат убитого і сказав: „Нащож ви вбили мені брата?" Тоді один з постерункових, приложивши йому до ґрудей кріс, сказав: „Бій го по мордзе!" Коли постерункові побачили, що щораз більше людей збігається і може бути загрожене їхне життя, мерщій відійшли.

Виходить з того всього, що Полюня Заліщук, якій ґрозили вибиттям вікон, дала знати на постерунок у Синевідську і поліція пильнувала її хати. В часі, як забренчали шиби, переходив бл. п. Дмитро Кирчів. Постерунковий Зборовский, як зізнають свідки, з бічної вулиці з віддалі кількох метрів стрілив з кріса до переходячого ззаду. Куля поцілила його в лівий бік і пробивши нирку та хребетний стовп спричинила смерть на місці.

Після цього випадку приїхав зі Стрия комісар поліції з кількома постерунковими і перевів льокальну візію та слідство. Ранком в 10 год. приїхали зі Стрия прокуратор і староста, а зі Сколього слідчий суддя з лікарем, який перевів секцію тіла.

Похорони вбитого відбулися на другий день. Вже зранку 1 вересня почали напливати до Корчина люди з околичних сіл, а саме з Урича, Підгородців, Крушельниці, Синевідська Вижн., Сколього, Труханова та Тишівниці, щоб віддати йому останню прислугу. Похоронний похід вийшов в асисті трьох священиків: о. сов. Левинського з Синевідська, о. Дичковського, капеляна С. С. В. та місцевого пароха о. Гр. Воскреса. Співали два хори: з Корчина і Синевідська Вижн. та приграваля жалібні маршеві пісні орхестра з Синевідська Вижн. Хоч було поверх 3 тисячі народу, на похоронах панував зразковий порядок. Постерункових було в селі коло 40 з двома машиновими крісами, але нікого з них не було видно підчас похоронів. Після панахиди та Сл. Божої за душу покійного жалібний похід рушив на цвинтар. Там о. парох Гр. Воскрес сказав пращальне слово. Після панахиди попращав покійного дуже зворушливо від молоді Гр. Онуфрів, студент теольоґії. Вкінці відспівано кілька жалібних пісень.

Бл. п. Дмитро Кирчів був направду ідейним та щирим Українцем. Належав до всіх культурно-освітніх установ та щиро працював для загального добра. — Громадянин.

Лікарський фейлетоник.

Удар на мозок

Як тому запобігати.

Удар на мозок або мозковий удар полягає звичайно на тім, що наступає розрив кровоносної посудини і виливається кров, що натискає на околичну частинку мозку та нищить її. Причина тріскання кровоносних посудин се звичайно утрата їх елястичности. Вона повстає через звапнення кровоносних посудин або т. зв. артеріосклєрозу. Нормально наступає се в високій старости, але може лучитися також в молодших літах, а саме задля надмірного вживання алькоголю й тютюну та по деяких недугах, як по сифілісі, затроєнні оловом, по сильнім ґіхті й ін. Удар на мозок може бути смертельний. Його часом не попереджують ніякі признаки, а часом болі голови й омління, що показуються нераз літами наперед. Наслідки удару на мозок бувають всілякі. Коли кровотік сильніший, то наступає тяжка утрата притомности, а коли слабший, то лиш омління, заворот голови або біль голови. Часом наступає параліж одної части тіла. Дуже часто по ударах на мозок наступають трудности в вимові. Часом удари на мозок наступають у звязку з блудом серця. Доволі часто орґанізм при відповіднім поведенні сам направляє наслідки удару на мозок, і то звичайно до одного або до двох місяців. Коли до року нема поліпшення, то вже й не буде або буде мале. Ті, що вже раз мали удар на мозок, повинні особливо уважати на себе, бо повторення буває сильніше. Якже уважати на себе? Передовсім не напружуватися ні в праці фізичній, ні в умовій. Їсти звичайні, поєдинчі харчі і в міру. Уникати всяких наркотиків, особливо алькоголю й тютюну. (З німецького).

Театральні гуртки

Про їх популярність та значіння і про становище католиків до тої справи.

Від одного з наших людей, що розуміються на справах театрального мистецтва й літератури, одержали ми отсю статтю:

Народні аматорські театральні гуртки „є важною ділянкою в нашій освітній праці. Творить їх передусім молодь, яка у своїй потребі організуватися дала почин до сильного аматорсько-театрального руху... Театральні гуртки є в читальняному житті великою рушійною силою, що вводить рух і життя, своєю роботою вони добувають і матеріяльні засоби. Та найважніше це те, що театральні гуртки є важним освідомним чинником. Слово, що паде зі сцени, приймається відразу в десятках, а то й сотнях сердець глядачів, а сам твір часто іскрою спалахує в душах тих, що приглядаються. Кілько доброго, кілько величнього ховається у згаданих гуртках! Завдяки їм зміцніло зацікавлення освітніми справами та зрозуміння завдань Читалень. З кінцем 1935 року було 2.016 діяльних театральних гуртків, вони згуртували 40.320 членів. За звітовий час (1933-1935) вони владили 19.863 вистав. Цей важний виховний засіб, яким є театр і сцена, — „Просвіта" силкується використати для добра й розвитку нашої культури, для зросту національної свідомости та ублагороднення людського й народнього характеру" [1]).

Ті слова просвітянського звідомлення наскрізь правдиві, коли йде про значіння аматорських театрів. Ся ділянка дуже на провінції популярна (40.320 членів!) не лише в нас, але і скрізь по світі; прим. у Польщі взагалі в 1935 р. було 1.381 народніх театрів, що мали 12.767 книжок у своїх бібліотеках і 168.400 зол. доходу. Крім тих „людових" театрів, обєднаних у 10 союзах театральних гуртків, було в Польщі в 1935 р. ще 8.905 необєднаних народніх театрів. [2]) Коли порівняти число 2.016 діяльних театральних гуртків „Просвіти" з повною цифрою 10.286 всіх польських театральних гуртків, то побачимо, що в нас, Українців у Польщі, справа аматорських театральних гуртків популярніша, ніж у Поляків. До того додаймо ще й те явище, що число наших театральних гуртків росте (прим. просвітянські: в р. 1933 — 1620 гуртків, 1934 — 1.645 гуртків, 1935 — 2.049 гуртків), а польських меншає (1933 — 1.364, 1934 — 1.485, 1935 — 1.381, а ще в 1931 було 1.966) [3]). Додаймо до того, що в Польщі крім згаданих аматорських театральних гуртків є ще й званеві (фахові) театри, яких прим. у 1934 році мало бути 12 [4]). З тих, на наші умовини дуже великих, чисел бачимо, що поговірка про упадок зацікавлення театром у н а с зовсім невірна, бодай коли йде про цілий наш край, а не про львівських „інтелігентів". І подані цифри дотого ще не повні, бо я взяв у них під увагу лише театральні гуртки самої „Просвіти"; до повноти треба булоб іще дати числа театральних гуртків Тов. „Скала" [5]) і радикальних „Каменярів", театр. гуртки при „Лузі" й „Соколі" й бог. інших Товариствах. „Просвіта" має дійсну підставу писати у звідомленні (ст. 55), що „цьому рухові товариство присвячувало й далі присвячує богато уваги й опіки." І справді „Просвіта" створила осібні „театральні" комісії, яких завданням організувати при Читальнях театральні гуртки, доглядати їх роботу, добирати театральні штуки, влаштовувати навіть курси театрального мистецтва, курси для режисерів, характеризації й т. п. („Звідомлення", ст. 52). У своїм місячнику „Просвіта" се Товариство має осібний відділ, присвячений театрови. Всі ті дані ясно доказують велике значіння театральних гуртків не лише як чинника національно-освідомного, але і як о б о ю д н о г о м е ч а, що м о ж е з б о г а т и т и м о р а л ь н и й с т а н н а ш о г о н а р о д у, а б о й о с н о в н о й о г о п о г і р ш и т и. Бо важна тут не лише сума вложеної в те діло людської праці, але й моральний зміст тої праці, зміст звернений у бік глядачів сцени, отже зміст наскрізь активний. Сей зміст залежить очевидно від двох чинників: 1) від проводу театральних гуртків, 2) від якости й кількости драматичних творів в українській мові, пригожих до сценічних умовин наших театральних аматорських гуртків.

Придивімся тій справі. В 1935 році на 3.071 читалень „Просвіти" священики були головами в 572 читальнях. Чи через своє головування мали вони і в тих 572 читальнях рішаючий вплив на вибір театральних пєс, можна сумніватися: раз тому, що аматорські театральні гуртки мають у читальнях велику автономію, — по друге тому, що — як відомо — дуже небогато священиків справді щиро трактує своє головування в читальні (були випадки — подало недавно „Діло" — що священик, очевидно з провиненої несвідомости чи легкодушности, поручав людям навіть комуністичну пєсу!). До того число священиків голов читалень „Просвіти" постійно меншає (1933—611, 1935—572, гляди цит. „Статистична таблиця" в „Звідомленні"). Колиж навіть при головуванні священика вибір театральних програм не все певний морально, то щож доперва діється, коли голова читальні радикал або комуніст?! Вже сама застанова над тою справою повинна зрушити совість „сонних апостолів" та спонукати їх до ревнішої праці в тім напрямі, особливо при читальнях „Скали". Де тих читалень нема, там католики повинні їх рішуче якнайскорше заложити й обовязково завести в них театральні гуртки. Ся справа мабуть чи не важніша навіть від церковного проповідування, очевидно не змістом, але з а с я г о м д і л а н н я на широкі маси. Бо такі вже тепер часи, що прим. молодь радше йде до театру, ніж до церкви, тай взагалі п р о с т о л ю д д я щораз то більше „світчіє". Могли колись у 16 столітті Єзуїти для християнської агітації завести театральні вистави („машкарські набоженства" — як їх згірдно прозивав заскорузлий православний проповідник Вишенський), — то очевидно годі сьогодня й нам забути про таку важну справу. Сього вимагає від нас не лише наш обовязок Католицької Акції, але й добре зрозумілий інтерес власний та інтерес українського народу. Наші вороги прозивають нас часто фарисеями; в богатьох річах несправедливо. Та в одній ми, українські католики, таки подібні до фарисеїв: тішимося, що ми не такі злі, як той французький чи еспанський митар („mehr dumm, als gut") і не робимо нічого. Про другий, дуже важний моральний чинник: справу змісту театральних творів, книгарського ринку сих творів і про потреби та обовязки католиків на тому полі — поговоримо в черговій статті.

о. м. м.

[1]) **Товариство „Просвіта" в рр. 1933—1935.** Звідомлення з діяльности за час від 1 січня 1933 р. до 31 грудня 1935 року. Львів 1936. — Ст. 55.

[2]) **Maly Rocznik Statystyczny 1936.** Warszawa 1936. — Стор. 287.

[3]) Пор. у „Звідомленні" додаток п. н. „Статистична таблиця" і **Maly Rocznik** ст. 237.

[4]) III Український Статистичний Річник 1935. — Стор. 190.

[5]) Що театральні гуртки могліб далеко більше розрухати „Скалу" — про те гляди гарний і цікавий допис п. з. „Добре діло не пропаде" в 32 і 33 чч. „Правди" 1936.

Ловля покупців

Торговельний дім Рамш & Шляйдерер у Шуммельбурґу впав на оригінальний помисл. Властиво, такий вже оригінальний цей помисл не був. Його вже десь колись уживали і ріжно примінювали, але в Шуммельбурґу того рода способу на здобуття покупців ще не було. І тому він викликав велику сензацію.

В неділю появилося у всіх місцевих часописах велике оголошення: Торговельний Дім Рамш & Шляйдерер мимо сензаційного обниження цін і ніде не бувалого вибору товарів у всіх відділах рішив ще обдарувати своїх покупців. А іменно: кождий пятьсотий покупець дістає свій закуп ґратіс. Ви можете в нас купити, що хочете: килими, уладження до помешкань, радіопарат, фортепян, ґрамофон, відкурювач, авта, ровери, бібліотеки, сукні, мужеські одяги, футра, або посаг для наречених. Коли ви припадково будете пятьсотий покупець, який приступає до каси, то не потребуєте платити за ваш закуп ні сотика і дістанете вибрану річ даром. Ми вчера щойно зачали числити, щоб запобігти всяким нечистим махінаціям. Використайте нагоду. Не ставайте на дорозі своєму щастю. Приходіть і купуйте сейчас в Торговельнім Домі Рамш Шляйдерер!"

Оголошення мало надсподіваний наслідок. Весь Шуммельбурґ поставило на ноги. Вже від самого раня припустили штурм до торговельного дому. Роблено великі закупи. Хто хотів купити ровер, рішився на авто. Хто хотів купити однолямповий апарат за 25 зол., дався намовити на найдорозший люксусовий. Наречені купували крім весільних строїв також відразу по три виправи для своїх майбутніх маленьких потіх. І будівляні парцелі пішли геть наче теплі булки. Збут все більшав. Рамш і Шляйдерер, оба управителі, стояли при касі і відносили на переміну ведрами гроші до банку. Одначе пятьсотого покупця ще не було. Шефи стояли ще з таємничими мінами і богатомовно підсміхалися на стрічу кождому новому гостеви. Можливости безплатної хатної обстанови, чи ґратісової подорожі довкруги світа, росли з кождою хвилиною. Покупці тиснулися до лядових столів, купували, що лиш могли захопити, байдуже, чи воно їм потрібне, чи ні. Чим дорощий був товар, тимбільше був пожаданий. По кількох годинах полиці були порожні. Маґазин килимів порожний, лише пара дешевеньких купелевих строїв лежала на землі. Розпродано найдорощі голосники, найсильніщі вісімлямпові апарати, все розкуплено. А на манекінах для футер по 8 годинах висів лише молями розїджений сельскін з 1925 р. Напруження росло з кождою секундою. Коло каси стояли товпи цікавих, які надармо видали ввесь свій гріш і хотіли бодай побачити щасливого баришівника. Нараз пролунав голос шефів Рамша і Шляйдерера:

„Пятьсотий покупець!" Всі пристанули і здержали віддих. Запанувала тишина, хоч маком сій. Пятьсотий покупець це був малий непоказний чоловічок, русявий, зле обритий, в дешевім одязі.

„Ви пятьсотий покупець", приступає до нього Рамш. „Ви не потребуєте платити за куплений товар. Тут маєте сквітовану касову карточку. Можете забрати собі товар задурно".

Покупець стояв невимовно счудований.

„Я, каже, купив собі малий звій ниток за 21 сотиків".

А Рамш на це:

„Знаю. Я це бачив. Ви отже пятьсотий покупець. Пятьсотий покупець не має платити за набутий товар. Він дістає його задурно. Все одно, що він купив. Чи це буде авто, чи килим, чи футро, чи що інше".

Покупець стояв засумований перед такою величю щастя.

„Колиб я був знав. Я бувби безумовно купив новий одяг, я бувби так радо купив ляльку для моєї дитини, я бувби так радо поїхав до Шпревальду або бувби купив пару нових рукавиць. Це все міг я тепер дістати без грошей. Я, пятьсотий покупець."

Ганс Реслер.

Як тресує Че-ка

Тут подаємо за паризькою еміграційною пресою дослівний переклад стенографічного протоколу судової розправи проти 16 (вже розстріляних) большевиків у Москві. Се один з найцікавіших судових протоколів. Він показує, як старанно Че-ка (Чрезвичайка=ГПУ=Государственное Політическое Управленіе) витресувала обвинуваченых у довгій тюрмі, заки їх поставила перед суд. Всі питання й відповіди сего протоколу очевидно вивчені напамять на довго наперед. Ні одного оборонця на розправі не було, бо всі обвинувачені „добровільно зреклися оборони" — розуміється, на приказ чрезвичайки, котра на суді боялася запитів навіть найбільше заголюканих оборонців. Отже хто хоче знати, до якого самопонижения людей може довести влада Антихриста, нехай докладно перестудіює отсей протокол. — Ред.

Зізнання провокатора.

Першого допитують Мрачковського (виявилося, що на Мрачковського вложено ролю, без котрої не обходиться ні один великий совітський процес, — сипача товаришів). Мрачковський каже, що в 1931 р. у троцківській ґрупі вже явно поставлено справу террору. Смірнов привіз з Берліна директиву Троцького, що її дістав через сина Троцького, Л. Седова: „Поки ми не впораємося зі Сталіном, ми не можемо вернутися до влади." — Прокуратор Вишинський: Що означає ваш вираз: „поки не впораємося зі Сталіном"? — Мрачковський: Поки не убємо Сталіна. На тім засіданні, в присутности Смірнова, моїй, Тер-Ваганяна і Сафонової, на мене вложено завдання орґанізувати терористичну ґрупу, т. зн. підібрати певних людей. Разом зі мною ту справу доручено Дрейцерови. Той період 1931 і 1932 рр. пішов на оброблення й підготовку людей до терористичних актів. Я підібрав до тої ціли Яценка і Юдина. Дрейцер підібрав ще ґрупу людей, в тім числі Шмідта, Кузьмічева і не памятаю ще кого там. — Вишинський питає Мрачковського, яку ролю мав Смірнов у терористичнім троцківсько-зиновєвськім центрі. Мрачковський підчеркає, що він усе ділав з відома Смірнова і що Смірнов знав людей, котрих Мрачковський підготовляв до терористичних актів. На запит Вишинського, чи Смірнов потверджує зізнання Мрачковського, він пробує заперечувати їх і твердить, що зізнання Мрачковського не відповідають дійсности.

Смірнов випирається.

Вишинський: Тому що Смірнов уперто випирається, прошу, щоб він відчитав те місце з протоколу перед усіми тут приявними. — Смірнов (читає свої зізнання): „В 1930 р. Седов дав приказ про террор. Про се я вернувшись до Москви повідомив Сафонову і Мрачковського." — Вишинський (звертається до Мрачковського): Мрачковський, ви від Смірнова знали про той приказ Седова у справі террору? — Мрачковський: Так, знав. — Вишинський: По повороті Смірнова з Берліна ви бачилися з ним? — Мрачковський: Так. — Вишинський: Розмовляли з ним? — Мрачковський: Так. — Вишинський: Разом з Сафоновою? — Мрачковський: Так. — Вишинський: Смірнов, ви чули? — Смірнов мовчить. — Мрачковський виявляє діяльність троцківсько-зиновєвського терористичного центру. До того центру належали Зиновєв, Каменев, Ломинадзе, Мрачковський, Тер-Ваганян і інші.

Зиновєв признається.

Вишинський дальше ставить питання Зиновєву. Вишинський: Коли орґанізувався обєднаний центр? — Зиновєв: В літі 1932 р. — Вишинський: Як довго він ділав? — Зиновєв: Фактично до 1936 р. — Вишинський: В чім проявлялася його діяльність? — Зиновєв: Головна його діяльність се була підготовка терористичних актів. — Вишинський: Проти кого? — Зиновєв: Проти провідників. — Вишинський: Т. зн. проти товаришів Сталіна, Ворошилова й Каґановича? Той ваш центр орґанізував убийство тов. Кірова? Чи убийство Сергія Мироновича Кірова орґанізував ваш центр, чи яканебудь інша орґанізація? — Зиновєв: Так, наш центр. — Вишинський: Значить, ви всі орґанізували убийство Кірова? — Зиновєв: Так.

Підсудний помагає прокураторови.

Потім суд переходить до допиту обвинуваченого Євдокімова. — Вишинський: Ви були членом террористичного центра? — Євдокімов: Так, був. — Вишинський: Ви знали, що центр підготовляє убийство вождів ВКП і совітської держави? — Євдокімов: Так. — Вишинський: Ви особисто одобрювали підготовку тих убийств? — Євдокімов: Я погоджувався з ними. — Вишинський: Ви брали участь і вважали, що треба було піти цілях убийств? — Євдокімов: Так. — Вишинський: Ви признаєте, що убийство Кірова підготовлено при вашій співпраці? — Євдокімов: Так, признаю. — Вишинський: На суді в Ленінґраді 15—16 січня 1935 р. ви, стоячи перед судом так як тепер, твердили, що не мали ніякого відношення до того убийства. Ви говорили тоді неправду? — Євдокімов: Так, я обдурив суд. — Вишинський: Ви думали, що обдурили. В дійсности обман не вдався, тепер він відкритий. — Євдокімов: Так. Зараз по розмовах у ваґоні Мрачковського, продовжає Євдокімов свої зізнання, відбулася нарада в Ілінському на хуторі, де Каменев і Зиновєв жили тоді разом. На тій нараді, на котрій були Карев, Зиновєв, Каменев, Євдокімов, Бакаєв, рішено, і потім переведено в життя утворення центрів московського й ленінґрадського для обєднання террористичних ґруп. На тій нараді в Ілінському у 1932 р. просто говорилося про конечність террору, в першу чергу проти Сталіна й Кірова. Орґанізацію тих террористичних актів віддано Бакаєву.

Той кого намічували на голову ГПУ.

Вишинський: Обвинувачений Бакаєв, ви потверджуєте се? — Бакаєв (згідно з даними акту обвинувачення по вбийстві Сталіна Бакаєв мав стати на чолі ГПУ): Підчас тої наради Зиновєв сказав, що троцкісти на предложения Троцького приступили до орґанізації вбивства Сталіна, що ми повинні взяти ініціятиву справи вбийства Сталіна у свої руки. — Вишинський: Се говорив Зиновєв? — Бакаєв: Так. — Вишинський: Зиновєв каже, що ви повинні були взяти ініціятиву? — Бакаєв: На тій нараді припоручили мені орґанізувати террористичний акт проти Сталіна. — Вишинський: І ви се взяли на себе? — Бакаєв: Так. — Дальше Євдокімов, торкаючись фактичної сторони підготовки вбийства Кірова, оповідає, що в літі 1934 р. в помешканні Каменева в Москві відбулася нарада, на котрій були Каменев, Зиновєв, Євдокімов, Сокольніков, Тер-Ваганян, Райнгольд і Бакаєв. На тій нараді рішено прискорити убийство Кірова. — Вишинський: Так прямо й говорилося „прискорити убийство Кірова"? — Євдокімов: Так, так говорилося. — Вишинський: Убийство Кірова було підготоване центром? — Євдокімов: Так. — Вишинський: Ви особисто брали участь у тій підготовці? — Євдокімов: Так. — Вишинський: Разом з вами брали участь у підготовці Зиновєв і Каменев? — Євдокімов: Так.

Побачення з Николаєвим.

Вишинський (звертаючись до Бакаєва): Ви бачилися у Ленінґраді з Николаєвим (убийником Кірова)? — Бакаєв: Так. — Вишинський: Умовлялися у справі вбийства Кірова? — Бакаєв: Мені не треба було умовлятися, бо директиву про вбийство дали Зиновєв і Каменев. — Вишинський: Вам говорив Николаєв, що він рішив виконати вбийство Кірова? — Бакаєв: Казав він, казали й інші террористи: Левин, Мендельштам, Котолинов, Румянцев. — Вишинський: А ви як ставилися до того? — Бакаєв: Я був за тим. — Вишинський (звертаючись до Каменева): Що вам переказав Бакаєв? — Каменев: Він сказав, що орґанізація підготовлена до виконання удару і що той удар наступить. — Вишинський: А ви як до того поставилися? — Каменев: Удар задумано й підготовлено згідно з постановою центра. Я був членом того центра і розглядав се як виконання того завдання, що ми собі його поставили.

Каменев обтяжує правих.

В червні 1934 р., зізнає Каменев, я особисто їздив до Ленінґраду, де припоручив активному зиновєвцеві Яковлеву підготовити рівночасно з ґрупою Николаєва-Котолинова замах на Кірова. З початком листопада 1934 р. я знав всі подробиці підготовки убийства Кірова николаївською ґрупою зі звіту Бакаєва. — Вишинський: Убийство Кірова, се діло безпосередно ваших рук? — Каменев: Так. — Про склад террористичного троцківсько-зиновєвського центра Каменев зізнає: Центр заговору складався з отсих людей: зі сторони зиновєвців — з мене, Зиновєва, Євдокімова, Бакаєва і Кукліна; зі сторони троцкістів — Смірнова, Мрачковського і Тер-Ваґаняна. З провідників заговору можна назвати ще одну особу, що фактично належала до провідників, та внаслідок наших особливих розрахунків, що були звязані з тою особою, не брала участи у практичних заходах. Я говорю про Сокольнікова. — Вишинський: Що був членом центра, тільки строго законспірованим. — Каменев: Так. Знаючи, що ми можемо провалитися, говорив дальше Каменев, ми намітили вузеньку ґрупу, що продовжалаб террористичну діяльність. Для тої ціли ми намітили Сокольнікова. Нам здавалося, що від троцкістів ту ролю можуть виконувати з успіхом Серебряков і Радек (стаття Радека проти зиновєвців і троцкістів поміщена в тім самім числі „Ізвестій", з котрого взято отсю стеноґраму. — Ред.). Каменев оповідає, що зиновєвці вели переговори, навязували контакт і з іншими контрреволюційними ґрупами. „В 1932 р. я особисто вів переговори з ґрупою т. зв. „ліваків", ґрупою Ломинадзе — Шацкіна. В тій ґрупі я знайшов ворогів партійного руководства, абсолютно підготованих до того, щоб перейти до найрішучіших способів боротьби з ним. В тім часі і я й Зиновєв мали постійний звязок з ґрупою бувшої „робітничої опозиції" — Шляпнікова і Медвєдева. В рр. 1932—33—34 я особисто піддержував взаємини з Томським і Бухаріном, довідуючись про їх політичні настрої. Вони співчували нам. Коли я спитав Томського, який настрій Рикова, він відповів: „Риков думає так як я." На питання, що думає Бухарін (підпис Бухаріна є під числом „Ізвестій" зі стеноґрамою. — Ред.), він сказав: „Бухарін думає те саме, що я, тільки має дещо інакшу тактику, — не погоджуючись з лінією партії, він проводить тактику вкорінюватися в партію й вибороти собі довіря проводу."

Зиновєв „говорить правду".

„Ми були переконані в тім, каже Зиновєв, що правительство повинно бути змінене за всяку ціну, що воно повинно бути змінене нами, разом з Троцьким. Смірнов закинув тут мені, що я часто говорю неправду. Я говорив її від того часу, коли став на шлях боротьби з большевицькою партією. Оскільки і Смірнов став на шлях боротьби з партією, він та-

З СИМ (69) ЧИСЛОМ „НОВОЇ ЗОРІ" ВИСИЛАЄМО ВСІМ НАШИМ П. Т. (КРАЄВИМ) ПЕРЕДПЛАТНИКАМ ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ (ЧЕКИ). НИМИ ПРОСИМО ПРИСЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ Й ЕВЕНТ. ЗАЛЕГЛІСТЬ.

АДМІНІСТРАЦІЯ „НОВОЇ ЗОРІ".

ПЕРЕЛОМ НА СЕЛІ

Яка практична наука з нього?

Я нерадо їхав до свого села на ферії. Милі спомини з дитячих літ затерли самі неприємні згадки пізніші. Я був огірчений на своє село. Я так любив і село й людей в нім, все тільки добра їм бажав, а вони мене ненавиділи. Мало того. Мої односельчани, навіть ті, що з ними я виростав, хотіли мене просто бити. Так мене ненавиділи.

Тому два роки я виїздив з села зі зболілим серцем, та відчував полекшу, що покидаю те село, хоч рідне та дуже далеке, вороже. І не думав скоро вертатися до нього.

Моє село було червоне. Кілько я наговорився, просив, ганив і всіх разом і кождого зокрема — не помагало. Не помагало й те, що чейже я походжу з того села й усі мене добре знають. Уважали мене своїм ворогом. Бо так їх навчили „хлопські пани" (так називають в тих сторонах радикалів).

Думав я довго не приїздити до свого села, та по двох роках таки поїхав.

До дому я приїхав в неділю вечером. Ледви привитався з рідними, до хати ввійшло кільканацять селян, старших і молодших. Дивлюся, а се мої радикали, ті самі, що колись до мене з кулаками скакали, бити хотіли.

Маєш ферії, думаю. Я ще з ніким нічого не говорив, а вони вже до хати сунуть. Зараз буде авантура. Та почую, що скажуть.

Прийшли до хати. Слава Ісусу Христу! Витаються...

А се що? Роблю великі очи.

А один господар до мене: Вам дивно, що ми до вас зайшли. Колись ви до нас ходили й говорили, але ми не хотіли вас слухати, бо ми були сліпі.

— Якто? Ви вже не належите до радикальної партії?

— О, ні! Ми вже не радикали. Як бачу, ви не знаєте, що в нашім селі сталося. Ми вже й читальню від радикалів відібрали.

— Та яким способом? Чейже тут були самі радикали й комуністи. Хтож відбирав читальню?

— То колись у нас були самі радикали й комуна. А тепер наше село вже не таке темне. Тепер радикалів вже менше, як нас.

— І радикали так легко віддали вам читальню?

— Ой, то не було так легко. Як мали відбутися збори, то радикали, виділові читальні, поховалися й не хотіли навіть читальні отворити. А потому як ми таки читальню відібрали, радикали дуже хотіли знов вхопити її в свої руки. Були бійки, була й різанина. Раз по такій бійці відвезли кількох радикалів аж до Львова до шпиталю. І тепер вони вже трохи присмирніли.

— А комуністи?

— Та ви нам колись добре казали, що радикали й комуністи одного батька діти. Ми вам тоді не вірили, бо нам в партії казали, що радикали не мають нічого спільного з комуною. Ви нам казали, що радикали й комуністи мають однакову ціль, що вони до одної армії належать, бо навіть один прапор мають. Ми і про те питали „хлопських панів". Вони нам поясняли, що радикальний прапор не є червоний, лиш „малиновий". Як ми відібрали від радикалів читальню, тоді радикали пішли разом з комуною проти нас. А за малиновий прапор тепер вже ніхто й не згадує. Вже всі кажуть, що їх прапор червоний. Всюди червоно...

— Добре. Але чому ви виступили з радикальної партії? Чейже я вам тілько говорив і про соціялізм і про радикальну партію, а ви однаково мене не слухали, ще й бити хотіли. Щож сталося, що ви потім таки виступили з радикальної партії?

— Ми вас не слухали, бо ми тоді були засліплені. Але ми таки зачали цікавитися, чому ви так говорили про радикалів. Ми хотіли самі переконатися. І хоч нам казали читати тільки „Громадський Голос", ми зачали читати ріжні ґазети. Нам казали, що інші ґазети „панські" й пишуть, як хлопів використовувати. Але ми в ніякій ґазеті не знаходили нічого злого на селян. Ми почали і ріжні книжки читати, а не лиш радикальну „Самоосвіту". А найбільше нас дивувало, як на ярмарках чи в млині люди з інших сіл сміялися з нас і називали нас „радикальними слонями". Ті люди питали нас, за кілько літ радикальна партія щось здобуде. Бо вона вже більше як 40 літ існує і ще нічого не здобула. Знаєте, як ви те саме нам говорили, то ми не хотіли вам вірити, та се говорили такі самі хлопи як ми. Але ми таки так ясно ще всего не розуміємо. Тому булоб добре, щоб ви виголосили якийсь реферат.

— Розуміється, виголошу. Та ще одно мені скажіть. Як ви входили до хати, то привиталися по християнськи: „Слава Ісусу Христу!" Сего вже не розумію. Яж вам говорив, що Бог є, а ви казали, що я так говорю, бо до єґомосця на підвечірки ходжу.

— Е, в нас вже того нема. В нас вже навіть радикали бояться проти Бога говорити. В нас була Місія. Приїздили місіонарі й так сильно зїхали радикалів, що їм тепер стидно. А як скінчилася Місія, то була парада! Хлопці на конях відпроваджали місіонарів аж до стації. А народу було, що страх.

Я слухав і дивувався. А серце раділо, що народ мій так поправився. Значить: не пропаде. Його орґанізм здоровий, сильний. Червона отруя тільки одурманює його на якийсь час, але не вбиває.

Селяни сходилися що вечера. На мій реферат до читальні прийшло повно людей. Прийшли й радикали. Була дискусія, але до бійки не дійшло. Мабуть тому, що червоні боялися. Вони тепер в меншости. Зрештою зачіпатися дуже небезпечно.

Взагалі на селі тепер скрайні настрої. Тим скрайним настроям нема що дивуватися. Червоні вже занадто собі дозволяли, занадто стали були нахабні. Тепер наш селянин вже не той, що колись, вже не такий спокійний, тихий і німий як був. Селяни вже не дають собі на голові кілки тесати. Тепер все розпечене до білого й тому скоро вибухає.

І ще одно тепер характеристичне на селі: селяни не признають ніяких компромісів. Звести разом правих і лівих майже неможливо, хоч нераз по обох сторонах є свояки. Та безкомпромісовість селян повиннаб навчити дечого й нашу інтеліґенцію. Як повстав різкий поділ між правими й лівими на селі, так повинні поділитися й наші інтеліґенти. Будь або горячий або студений, а не літеплий! Треба вже раз зрозуміти, що за розклад в нашім народі відповідають не лиш „хлопські пани" зі Львова чи з Товмача. За те відповідають усі Українці. Не лиш той винен, що розбиває наш нарід, але й той, що проти того розкладу не бореться. Найбільше наше нещастя — купи невтральних. Лиш завдяки їм можуть безкарно продовжати свою роботу й червоні й „малинові".

Мусить повстати розділ на правих і лівих. В народі той розділ вже є. Се добре сталося. І буде добре, коли й інтеліґенти рішаться: або туди або сюди. Настали такі часи, що не можна вибирати середини. Нині: хто не з нами, той проти нас!

Скаже дехто: Таж у нас майже всі проти червоних. А я скажу: Замало „бути" проти червоних на словах. Треба бути послідовним. Треба зірвати близькі звязки з червоними. Бо що з того, що хтось говорить проти червоних, а сам з ними сходиться, при однім столі їсть і тернить їх в українських товариствах, інституціях і т. д. Сеж навіть небезпечно. Хто проти червоних, нехай зірве тісні звязки з ними. А хто не хоче зривати з ними, нехай іде до них. Більше люблю ворогів ніж невтральних.

Знаю, нашим інтеліґентам дуже трудно бути послідовними, трудно рішитися сюди чи туди. Їм так любо жити в мирі й тишині, вони такі делікатні. Деж так зривати звязки зі старим знакомим тому, що він інших поглядів. Таж він був таким добрим партнером до бріджа. Так думає богато. Таким треба сказати: Спіть, спіть! Грайте в бріджа, бавтеся. Ви навіть не стямитеся, як по вас сліду не остане. Зітре вас лявіна чи з права чи з ліва. М. Д.

Примітка Ред. „Нової Зорі": До сего цікавого звіту про велику зміну в нашім селі замітимо, що найважніший тут висновок автора опису, щоб праві зірвали тісні звязки з червоними. При тім ми католики повинні памятати дві річи: 1) Щоб той розрив не доводив до такої ненависти, яка тепер часто кінчиться взаїмними убийствами й тяжкими каліцтвами. Наша Церква вчить нас ненавидіти гріх, але не грішника. Розуміється, боронитися треба і то скоро, не мляво. Де оборона вимагає ужиття фізичної сили, там і католик не має причини довго надумуватися, бо тоді сам дістане по голові або ножем між ребра так, що на ціле життя лишиться тягарем своєї родини, або й стратить життя. Доказують се аж надто численні факти. Отже оборона конечна — і то оборона скора та справна. Таку оборону треба заздалегідь приготовляти, бо час на часі не стоїть. Одначе убийств і каліцтв уникати, а найліпший спосіб на те: наші сильні й великі католицькі організації. В селах, де червоні противники знатимуть, що є порядно зорганізована „Скала", одушевлена справді католицьким духом, будуть напевно тихо сидіти. — 2) Само відокремлення від руїнників це спосіб хоч і потрібний але негативний. Рівночасно мусить наступити позитивне згуртування наших людей в імя католицького і здорового національного світогляду. Таке згуртування можливе тільки в трівких, строго католицьких, орґанізаціях, спертих на признанім статуті. До того найбільше надається „Скала". Але „Скала" на ніщо не придасться, коли її члени зійдуться тільки тому, що „священик так каже", а священик буде так казати тільки тому, що „Епископ того хоче". Люди мусять з переконання хотіти „Скали", основувати її та піддержувати. А переконання про потребу „Скали" і про конечність здорового життя в тій орґанізації можуть набрати з католицької преси і католицьких книжок. Порушені тут справи обговоримо окремо.

кож говорив неправду. Одначе ріжниця між мною й ним, здається, в тім, що я постановив твердо й до кінця в ту останню мінуту сказати правду, в часі коли він, здається, рішився на щось інше." — Вишинський: А тепер ви говорите всю правду? — Зиновєв: Тепер я говорю всю правду до кінця. — Вишинський: Головним представником і навіть заступником Троцького в СССР в тім часі був Смірнов? — Зиновєв: Так. — Вишинський: Чи признання конечности террору було рішаючою умовиною обєднання троцкістів і зиновєвців? — Зиновєв: Так. — Вишинський: Чи ви і Смірнов назначили осіб, проти котрих в першу чергу мав бути звернений террор? Чи це правда, що тими особами були товариші Сталін, Кіров і Ворошилов? — Зиновєв: В центрі була ся справа...

„Червоні Стрільці" у нас

Часопис „Фронтом" доносить: Комуністична партія доручила своїм ячейкам у Галичині творити тайком „Червоних Стрільців", що мають таку орґанізаційну схему: в селі, де є трох комуністів, що були у війську і знають, як обходитися зі зброєю, мають ці три б. вояки творити ядро. Кождий з них має найти собі по двох помічників і вишколити їх у вживанні зброї. Така боєва ячейка в селі має складатися з 9 людей, при чому всі члени її стараються добути зброю, пальну довгу й коротку та білу, хочби й стару. Таких „Червоних Стрільців" зорґанізовано вже у Станиславівщині і Дрогобиччині. Крім цього КП (Комуністична Партія) дозволила виконувати та доручила ячейкам індивідуальний террор.

Боротьба з порнографією

У звязку з початком нового шкільного року й напливом молоді до міст влада заострила боротьбу з порнографією. У Варшаві й у богатьох провінціяльних містах переведено ревізії в книгарнях. В богатьох книгарнях заквестіоновано значну скількість видань порнографічного характеру.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Пастирський Лист католицьких епископів Польщі всіх обрядів, зібраних на Плєнарнім Синоді в Ченстохові. Зміст: Синод зібрався в дуже важній хвилі. Найстрашніша з пожеж, яка колинебудь загрожувала світу, кровавою луною виписує всім своє „мане, текель, фарес." Та пожежа втискається в усі краї. На кивок вождів з російського Кремлю горять святині й памятники минувшини і мистецтва. Нерон палив сотки мучеників. Та він, хоч поганин, шукав бодай позорів вини християн. Нині знов запалали неронські смолоскипи. Нині кидається на горіючі костирі тисячі мучеників без суду. За ордами жорстокости і здичіння йдуть ті, що вправді не хочуть панування комунізму, та через брак засад, через ненависть до релігії або боязливу половинність не вміють протиставитися грізній пожежі і йдуть в залежність і на службу сил, від котрих відхрещуються. Та сама пропаганда розгорілася й у нас. Вона ще не досягає святинь, не кидає на костирі священиків, та рукою агітатора затроює й осліплює душі й робить їх податним знаряддям своїх планів. І в нас вже голосно говориться про так зв. „народний фронт", запряжений з масонерією. А коли ми хотіліб відкрити відомі нам подробиці, то перестрах мігби огорнути на вид богатьох комуністичних ячейок, що підлазять під ріжні організації. Предметом нападів тої комуністичної пропаганди є не лиш Церква, але й держава та всякий ідеал моральний, національний і культурний. Стверджуємо, що всякі компроміси з радикалізмом видають найгірші овочі. Ті овочі згорне комунізм. В особливший спосіб відпирає залив і напади комунізму Католицька Акція. До Катол. Акції прикладаємо особлившу вагу. В ній разом з церковною єрархією співпрацюють світські для відбудови всего життя на Христових засадах. Стараймося передовсім про піднесення й усвячення душі в суспільности. Комунізм се передовсім недуга душ, отже душу треба лічити. Тут треба памятати, що всякий радикалізм у масах не дасться в половині задержати. Він зірве всі перепони й остаточно утоне в комунізмі. Всякій пропаганді, що нищить душі, успішно протиставиться тільки правда Христа. „Я дорога, правда й життя", сказав про Себе Христос. Всі ті, що йдуть за Христом і бачать небезпеку, нехай перечеркнуть штучні поділи, самолюбні стремління й нехай здобудуться на спільний оборонний чин. Остерігаємо вас перед загрозою заливу комунізмом і безбожністю!

Знаменний пастирський лист німецьких епископів. В Фульді закінчився синод католицьких епископів Німеччини. З того приводу епископи видали спільний пастирський лист. У відношенні до німецької державної влади тон листа угодовий. В листі підчеркнено передовсім небезпеку, що загрожує християнству зі сторони большевицької навали, яка йде вже не тільки від сходу але й від заходу. В листі написано м. ін.: „Коли в Еспанії тепер запанувавби большевизм, доля Европи що правда не булаб припечатана, але над нею затяжівби поважний знак питання. З того положення ясно, які завдання припадають німецькому народови. Коби вдалося нашому вождови (Гітлєрови) з Божою помічю і при співділанню всіх Німців розвязати те важне і тяжке завдання." Лист стверджує конечність співпраці між державою і катол. Церквою. „Не боротьба проти кат. Церкви, лиш мир і співпраця може виказати духа здібного до поборювання большевизму."

Міжнародний тиждень церковної музики відбудеться у Франкфурті над Меном від 7—13 жовтня с. р. В концертах возьмуть участь камеральні хори з Відня, Голяндії, Будапешту, Познаня, Мінхену і Франкфурту. Виконають твори сучасних композиторів 14 народів.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У ВАРШАВІ відбулося засідання послів і сенаторів т. зв. Кола рольнікуф. Рішено створити загально польську станову орґанізацію хліборобів. На тім засіданню передискутовано і принято тези. В них домагаються м.і. плянового регулювання виробництва.

ВЕЛИКА МАНІФЕСТАЦІЯ Словаків відбулася недавно в м. Баньовцях на Словаччині з приводу посвячення памятника Людевіта Штура, великого словацького патріота і творця літературної словацької мови. Учасників було поверх 20.000. Промовляли словацькі посли і діячі о. Глінка, Й. Шкультеті, Тісо, Сідор, Сокол і инші. Бесідники домагалися автономії для Словаччини.

КАНЦЛЄР ГІТЛЄР приняв на послуханні Льойда Джорджа, британського премієра з часів світової війни. Розмова тривала 3 години. Підчас послухання обговорено політичне положення в Европі. У розмові взяв участь німецький амбасадор в Лондоні фон Ріббентроп.

НІМЕЧЧИНА предложила Литві заключення договору про ненапад. До него малиб приступити також інші балтійські держави.

ЛИТОВСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заявило на німецьке предложення, що мусить наперед порадитися зі своїми союзниками в справі заключення з Німеччиною договору про ненапад.

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ Борис відвідав в Римі італійського диктатора Муссолінія і відбув з ним нараду.

ФРАНЦУЗЬКА РАДА МІНІСТРІВ радила над положенням в Еспанії. Рішено, що Франція збереже невтральність.

КОМУНІСТИЧНА АҐІТАЦІЯ на терені Бельґії така поширена, що прихильники народного фронту закупили 800 мітралєз для червоної міліції в Еспанії. Та бельґійське правительство заборонило вивезти ті мітралєзи до Еспанії.

НОВЕ ЕСПАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО лівіше від попереднього утворив соціяліст Лярґо Кабалєро. Його називають еспанським Леніном. До правительства увійшли: 5 соціялістів, 2 комуністи, 2 Катальонці і два республиканці.

НОВИЙ СОВІТСЬКИЙ АМБАСАДОР в Мадриді тов. Розенберґ передав президентови Азані свої ґрамоти. Члени червоного народного фронту витали п. Розенберґа овацийно на вулицях Мадриду. Раденькі, що дурненькі.

ПОВСТАНЧИЙ ҐЕНЕРАЛ Моля заявив представникови португальської преси: Побіда еспанських повстанців зближається. Одначе війна буде тривати аж до весни. Ми знищимо могутність комунізму в Еспанії. Не вірю в невтральність народів.

АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ Едвард VIII прибув своїм кораблєм до Царгороду і запросив турецького диктатора Кемаля Ататурка на розмову. В розмові взяли участь м. ін. також турецький премієр Інона та міністр закордонних справ Ружді Арас. Розмова тривала поверх годину і була дуже сердечна. Населення Царгороду витало анґлійського короля овацийно.

НОВИНКИ

Катедру історії української літератури утворено на гуманістичнім виділі львівського університету. Вона покищо не обсаджена.

„Фронтом!" Так називається новий „часопис боротьби з комунізмом, марксизмом і матеріялізмом". Виходить три рази на місяць і коштує річно 3.50 зл. Оцінку його подамо, коли вийде бодай кілька чисел.

Аґенція „Всхуд" в ч. 22 бюлєтену тоїж назви пише: Львівський воєвода прихиляючись до просьби п. Бачинського, дотеперішнього комісаря „Народного Дому", звільнив його з того становиска і заіменував в порозумінні з Банком Краєвого Господарства адміністратором майна „Народного Дому" на час санації п. інж. Фельпля як також тимчасовий виділ „Н. Д." (Ми його вже подавали). Таким чином право рішення в „Народнім Домі" опинилося в польських руках.

Сильно підскочили ціни чаю й інших кольоніяльних товарів. Нпр. ціна чаю середнього ґатунку піднеслася з 16 зл. за 1 кґ. на 20 зл.

Дня 15 вересня минає термін платности доходового податку на с. р. для осіб, що їм скарбові власти завчасу доручили платничі накази. Платники, що не одержать наказів до того часу, платитимуть податок продовж 30 днів від дати одержання візвання.

XVI Східні Торги у Львові відвідали м. ін. міністр торговлі Роман, віцепреміер Квятковский, президент Польського Банку Бирка та воєводи львівський, краківський і тернопільський.

Краєві легко-атлєтичні змагання відбулися у Львові на площі Сокола-Батька 5 і 6 вересня с. р. Крім змагунів Львова станули до змагань також члени спортових клюбів з Коломиї, Косова і Стрия. На змаганнях було кілька нових українських рекордів. Перше місце між мужеськими клюбами здобув „Черник" (Львів), між жіночими „Плай" зі Стрия. По змаганнях відбулася спільна вечера й дансінґ.

Шкільна молодь в цифрах. До вселюдних шкіл в Польщі вписалося с. р. поверх 4 і пів міліона дітей, до середніх і фахових шкіл поверх 230 тисяч учеників і учениць. Вперве переступило шкільні пороги поверх 650 тисяч дітей. До педаґоґічної праці над міліоновою армією шкільної молоді стануло коло 80 тисяч учителів.

Вийшов на волю з львівської тюрми по 14-місячнім побуті Омелян Лапунька, авсольвент торговельного курсу для абітурієнтів.

Прокуратора Прахтля-Моравяньского, відомого у Львові з богатьох політичних процесів, перенесли до Варшави до апеляційного суду.

Гумор. — Полковник Коц творить нову ґрупу, що має називатися „Служба народова". Між державними урядниками переполох. — То страшне, кажуть, бо відтепер будемо цілий день в службі: 8 годин в державній службі, а 8 в „народовій"... („Врублє").

По вакаціях

Час ферій і відпусток скінчився. Всі вертаємося з відпочинку до звичайних турбот щоденного життя. Самі якось обмежимо свої потреби, та мусимо поважно застановитися над покриттям видатків, звязаних з поворотом наших дітей до шкіл. Оплата за науку, книжки, зшитки, поміч у науці — все те разом творить поважну суму, а не все відомо, звідки її взяти. Можна виграти на льотерії... Се правда, та на жаль богато з нас не думало підчас вакацій про купно льосу й необережно втратило ту можність позбутися клопотів.

На щастя ще не все стрячене. Ще можна купити льос до четвертої кляси трицять шестої Державної Льотерії і пробувати щастя. Правда, треба буде оплатити ціну льосу також за попередні три кляси, та зате рішення принесе вже найблизша будучність. А та майбутність представляється дуже заохочуючо, бо головна виграна виносить міліон золотих, а побіч неї є три виграні по сто тисяч, чотири по сімдесять пять тисяч, девять по пятьдесять тисяч і т. д. — разом понад шістьдесять одна тисяча виграних на суму девятнацять міліонів триста вісімнацять тисяч чотириста золотих. Все те розіграється між девятим і двацять осьмим вересня с. р.

Розуміється ті, що не переривали гри в попередних клясах, оплатять ціну тільки одної, а саме четвертої кляси.

Одначе памятаймо, що треба спішитися з купном льосу, бо тягнення вже близько.

◆◆◆

Парцеляція в тернопільськім воєвідстві. Влада затвердила дальшу парцеляцію великої земельної власности, а саме: пов. Чортків: Колиндяни, вл. Земське т-во парцеляційне у Львові; пов. Копичинці: Нижбірк Новий, вл. Е. Баворовский; пов. Скалат: Підволочиська, вл. С. Голуховска; пов. Заліщики: Новосілка Костюкова, вл. Зем. т-во парцеляційне у Львові; пов. Теребовля: Говилів Вел., вл. Ст. Семенский; пов. Збараж: Березовиця Мала, вл. Вл. Конопацкий.

На фільварку Слобода коло Денисова пов. Тернопіль пожежа знищила 5 стирт збіжжа. В них було 135 кіп жита, 210 кіп ячменю, 245 кіп пшениці і 210 кіп вівса. Крім того згоріла молотільня вартости 12.000 зл. Причина пожежі — необережність з огнем при молоченні збіжжа.

Пошесть червінки шириться в Тернопільщині.

В Чорткові повстав жидівський комітет для зорганізування жидівської гімназії.

До повітового староства у Бродах вломилися злодії і вкрали 40 зл.

На терені громади Язловець повіт Бучач появилися стада диків, що нищать бульбу й кукурудзу.

В Колинцях пов. Товмач затроїлися три особи денатурованим спіртом, що ним угостив їх господар Микола Демків.

Преса доносить, що в селі Трійці, пов. Коломия, якийсь большевик стріляв крізь вікно до нашого місцевого священика о. Пилипця, бувшого старшини УГА, визначного діяча в околиці. Куля перелетіла на яких 3 цм. від голови о. Пилипця і встрягла в стіну.

В Надвірній арештували 22-літнього Ст. Дунця за те, що фотографував військові обєкти.

В дрогобицькім повіті зацвили вдруге яблуні і трускавки.

Нове корито Прута. Внаслідок дощів Прут змінив своє корито на просторі від Любковець до залізничого мосту в Видинові під Снятином. Велика маса води пливе тепер коритом давної млинівки віддаленої кілька км. від корита Прута.

В Журавні пов. Жидачів відкрито епідемічну лічницю з причини сильного зросту пошести черевного тифу.

Язва гусениць навістила повіти горлицький і ясельський. Гусениці знищили землеплоди на 15 проц.

Злодії в поїзді. На лінії Львів—Перемишль невідомі справники розбили вагон поспішного поїзду і викинули з него значну скількість килимів та дві белі суконних товарів, ваги понад 400 кг. Шкоди поверх 25.000 зл.

На терені гміни Деражне в Костопільщині поліція перевела численні ревізії й арештування серед української молоді. Кільканацять осіб відставлено до вязниці в Рівнім. Проти них розпочали слідство за приналежність до ОУН.

День української пісні відбудеться в Рівнім при кінці вересня. Участь у нім возьме кілька українських хорів з Рівенщини.

Осторожно з грибами! В Центківці пов. Кремянець на Волині померла родина, зложена з 7 осіб, затроївшися грибами.

В Рівнім вибух страйк робітників, занятих при регуляції ріки Устя. Вони домагаються виплати залеглих заробітків.

В Києві увязнили Галичанина Порайка, заступника сов. наркому в Україні. Жалувати не маємо причини.

Убийник Петлюри розстріляний? У французьких комуністичних кругах розійшлася вістка, що серед 20 французьких добровольців, розстріляних еспанськими повстанцями в останніх боях за Ірун, є також Шварцбарт, убийник Петлюри.

Роман Дмовский, головний ідеольог вшехполяків, важко занедужав. Він все був ворогом Українців.

До Берези Картузької вивезли двох членів польського „Стронніцтва Людового" з краківського воєвідства, а саме: Павла Пігоча, голову партії в Седльцах і Станіслава Белецкого з Церекви.

Міністр внутрішних справ оповістив новий обіжник до державних урядів у справі принять інтересентів. В годинах принять не вільно давати урядникам ніякої праці, щоб не утруднювати принять інтересентів. Крім того міністр звернув увагу, щоб форма залагоджування інтересентів була конкретна та щоб зголошеним давати вичерпуючі вияснення.

Кошт печатання польського поштового значка виносить коло пів гроша.

Обовязкову службу праці для молоді від 18—21 року життя впроваджено в Ромунії.

„Павлюс-Бунд" (Союз ім. Павла) називається в Німеччині орґанізація не-арійських християн, значить Жидів, що перейшли на християнство. З нею злилися тепер всі орґанізації не-арійських християн в Німеччині під проводом Дра Шпіре в Берліні. Та орґанізація має коло 80.000 членів.

В Кельні відкрили памятник в честь німецької кінної (легкої) артилерії.

Додаткову назву „місто заграничних Німців" надав Гітлер Штутґартови.

До Москви виїхала делеґація союзу французького вчительства, зложена з 57-ох осіб, членів народного фронту.

100.000 гірників застрайкувало у Франції в копальнях Детрікур, коло м. Лян.

Президент італійської Католицької Акції, Авґусто Чіріячі, помер у Ватикані.

Воздушну комунікацію запровадять незабаром між Римом і Аддіс Абебою. Перелет треватиме 2 і пів дня.

Велика військова дефіляда відбулася перед італійським королем і Муссолінієм з приводу маневрів. В дефіляді взяло участь 50.000 жовнірів і 5.000 старшин.

ДОБРИМ ПРАВНИМ ПОРАДНИКОМ в справах родинного і спадщинного права є **„СПАДЩИННЕ ПРАВО" м-ра М. Топольницького.** В книжці богато взірців правних актів. На складі у всіх книгарнях. Ціна 2.40 зл., з поштов. оплатою 2.60 зл. 84—2—2

Україна — Поґонь 0 : 4. В неділю, 6 вересня, відбулися у Львові товариські змагання між Україною й ліґовою польською дружиною Поґонею. Вони скінчилися програною України.

Гумор. — Правдивий забудько. — Чи ви віднайшли парасолю забуту в трамваї? — Віднайшов, у бюрі для загублених річей. Але я її знов забув. — Та де? — Та таки в тім самім бюрі. Заговорився я з поліцаєм і пішов без парасолі.

Гумор. — Новий польський правопис. — Нова польська партія буде називатися „Служба народова". — Вибачте, пане полковнику, а як се буде писатися? — Через два Б. („Врублє").

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали"

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу", які завдання читалень „Скали" і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей **в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.**

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·32—5.31, дол. канадійські 5.28—5.31.

Німецька марка 1·8 — 1.33, фр. франки 34.90, шв. франки 173.54 — 172.70, фунти стерлінги 26.83 — 26.07, австр. шилінги 99.00 — 98.00 чеські корони 19.70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що від дня 8 вересня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.05	зол.
1 кг масла дес. експорт. з опакув.	2.10	„
1 л. молока	0.12	„
1 л. сметани	0.75	„
1 к. яєць	2.55	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 8. IX ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):

Молоді кури І. кл.	0.85 зол.
Товщеві качки І. кл.	0.85 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Парохія Порхова дек. Бучацького є до заміни. Рефлектантів на ту заміну проситься звертатися до Уряду парохіяльного в Порховій п. Зубрець ад Бучач. 1—2

Парохія Гвоздець Старий коло Коломиї до заміни. О. Н. Руденський, Гвоздець Старий, п. Гвоздець.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Сто потіх" амер. комедія з Еді Кантором.
ҐРАЖИНА: „Сон літньої ночі" Шекспіра з музикою Мендельзона.
МАРУСЕНЬКА: „Серця зі сталі".
МУЗА: „Касіно де Парі" з Аль Джонзоном, „Кіднапери".
ПАКС: „Анна Кареніна" з Ґретою Ґарбо.
СТИЛЕВЕ: „Його Величність пан шофер".
ТОН: „На згарищах щастя".
УТІХА: „Деревляні хрести" на основі Доржелеса і ревія „Мельодії Львова".

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 13 вересня 1936. Ч. 70 (969)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Св. Отець до еспанських утікачів.

Св. Отець приняв на послуханню 60 монахів Чина св. Франца, що встигли втечи з Еспанії. Папа виголосив до них промову. В ній напятнував варварські переслідування релігії в Еспанії та висказав свій біль з приводу братовбийчої війни. Св. Отець візвав монахів, щоб ревно молилися за переслідуваних.

Еспанські повстанці йдуть вперід.

Повстанці здобули передмістя Сан Себастіяну. Незабаром ціле місто буде в їх руках, бо в місті дійшло до боїв між самими оборонцями. Баскійські націоналісти бються з анархістами. Баскійці не хотять допустити до знищення міста. Анархісти підложили динаміт під головніші будинки, щоб їх висадити в воздух, коли повстанці займуть місто. — Повстанчі літаки кружляли над Мадридом і розкинули відозви до населення. На них відбита мапа Еспанії з зазначенням провінцій, занятих повстанцями. В відозвах заповіджено, що за кілька днів відбудеться загальний наступ повстанців на Мадрид. — „Дейли Мейл" містить опис звірств комуністів у Валєнсії. Терор звернений передовсім проти духовних осіб. Епископську палату зруйновано. Богато священиків вимордовано.

Червоні цинічно признаються до мордів.

Еспанський „народний фронт" видав відозву. В ній сказано м. ін.: Треба проливати кров, одначе мусимо уважати, щоб червень крови не заслоняла нам очей. Кров не може нас оголомшувати до тої міри, щоб ми усували з дороги навіть нещасних бідаків. Террор в теменоті мусить устати. Його місце мусять заняти народні трибунали. Коли треба буде нищити ворогів революції, то всі мусять се видіти. Тоді та суспільна профіляксія буде мати вартість і тоді народ з охотою дасть дозвіл на таку акцію. (Католицька Аґенція Пресова).

Найбільший ворог світа — большевизм.

Німці старанно приготовилися до чергового партійного націонал-соціялістичного зїзду. М. ін. приготовили спеціяльний пропаґандовий протикомуністичний поїзд.На ярко червоних ваґонах уміщено надпис: „Ворог світа ч. 1 — большевизм". Внутрі возів зорґанізовано і приміщено виставу, що представляє історію большевицької революції та переворотну діяльність Комінтерну в цілім світі. Той поїзд обїздитиме всі міста Німеччини. — Німці повинні ще дочепити до того поїзду запльомбований віз, котрим перевезли большевицький штаб зі Швайцарії до Росії в 1917 р. Розуміється, вони тоді не сподівалися, що большевизм зросте аж в таку силу, що загрозить і їм самим і цілому світові. З того ясно, що й ворога треба поборювати так, щоб він не попав у пекло тортур.

Німеччина й польсько-французький союз.

В німецькім католицькім часописі „Ґерманія" появилася стаття про польсько-французькі взаємини продовж 16 літ аж дотепер. При тім узгляднено ролю Німеччини і Совітів. Часопис підкреслює м. ін. незвичайно торжественне приняття ґен. Ридза-Сьмі́глого в Парижі і зреалізування французької позички для Польщі та пише дослівно так: „Невдоволення з приводу тих подій треба шукати радше в Москві ніж у Берліні. Бо вони не можуть підважувати доброго сусідства, зате можуть зменшувати вагу французько-совітського військового договору. Його особлива вартість полягала на виключности й автоматичности". Дальше часопис стверджує, що східна проблєма мусить відігравати велику ролю в будучих переговорах в справі західного договору. Евентуальна роля Совітів в тих переговорах була все каменем преткновенія.

Франко-совітський договір хитається.

Лондонський дописувач римської „Трибуни" підчеркує, що анґлійська опінія слідкує з великою увагою за розвитком міжнародного положення під кутом конференції 5-ох льокарненських держав. Успіх тої конференції залежатиме від німецько-французького зближення. Познака такого зближення се візита д-ра Шахта в Парижі і розмови, що їх недавно відбув Ґітлєр з німецьким амбасадором в Парижі та німецьким військовим аташе. Лондонські кореспонденти запримічують у Франції зміну настроїв супроти Совітів та еволюцію поглядів на французько-совітський договір. Цей договір на думку німецьких політ. кругів се найважніша перешкода на шляху до нового льокарненського договору. Поправа взаємин між Варшавою й Парижем відібється на становищі Франції в напрямку ревізії поглядів на договір з Совітами. Французько-совітський договір, що мав контр-асекураційний характер, не дуже тепер потрібний.

Держава вроджена версальським договором.

Провідник чехословацьких Німців Ґайнляйн вніс петицію до Союзу Народів. В ній пише, що чехословацька держава вроджена версальським договором одержала незалежність тільки під умовиною, що не буде нарушувати прав національних меншин. „Евр" пише, що Німеччина може зажадати перенесення тої справи на міжнародну конференцію і що там може добитися успіху.

Пожежа степів і лісів у Бразилії.

В бразилійській провінції Саля вибухла пожежа степів. Вона обняла великі простори. В окрузі Орану горить около 600 квадратових кільометрів степу і ліса. Пожежа знищила ряд сіл і місточок. Недалеко м. Орану є копальні нафти. І вони загрожені пожежою. Шкоди дуже великі.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і машинові, цегольні, будинки провізоричні до часового ужитку, будинки, в яких міститься театральна саля (кіно), якщо дотична саля займає бодай половину будинку (напр. салі „Народних Домів", читалень „Просвіти") є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кождий Українець мусить обезпечити на повну вартість

у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

Внутрішна політика

се найкраще забезпечення держави.

З приводу анґлійсько-єгипетського договору.

В ч. 67. „Нової Зорі" в статейці п. н. Анґлія й Єгипет подали ми вістку про найновіший анґлійський міжнародний договір, який Анґлія заключила дня 26. VIII. 1936. р. з окупованим нею доси Єгиптом.

Той договір набирає особливої ваги й викликає особлившу цікавість, коли візьмемо під увагу три річи: 1) територію, до якої він відноситься; 2) час, коли він повстав і 3) його зміст.

Територіяльно Єгипет се запілля Суезького каналу, дуже важна анґлійська морська брама з Европи до Азії взагалі і зокрема до найбільшої анґлійської кольонії: Індії та до анґлійської домінії: Австралії. Тому Єгипет має для Анґлії особливе значіння передовсім під стратеґічним оглядом.

А щодо часу то договір той наступив також в особливім моменті. Бо його заключила Анґлія з Єгиптом безпосередно по тім, як Італія заняла Абісинію, що граничить з Єгиптом.

Та головна вага і найбільша цікавість анґлійсько-єгипетського договору у змісті того договору. Бо в тім договорі Анґлія признала Єгиптови таку широку самоуправу, що та самоуправа покривається майже з повною державною незалежністю Єгипту.

Отже не зважаючи на таку велику вагу Єгипту для Анґлії, Анґлія зреклася добровільно майже всіх своїх суверенних прав в Єгипті, замінюючи дотеперішну його окупацію (зрештою в останних часах дуже обмежену) на міждержавний договір з Єгиптом. А зробила Анґлія такий крок саме тоді, коли Італія знищила сусідну з Єгиптом державу абісинську, що була одинока вповні незалежна доси держава в Африці та одна з найстарших істнуючих нині держав на світі взагалі.

Той договір Анґлії з Єгиптом знов показав дуже наглядно одну з найбільш характеристичних черт анґлійської внутрішної політики. Та черта се признавання Анґлії звязаним з нею краям і народам як найширшої самоуправи — аж до визнавання їх державности у вільнім

Закладайте католицькі бібліотеки!

звязку з Анґлією. Та риса анґлійської внутрішної політики має вже свою історію і традицію. Свідчать про се: Канада, Австралія, Полуднева Африка і вкінці Ірляндія, котрим Анґлія вже передтим признала таку широку самоуправу, що ті краї се майже незалежні держави. Вони звязані з Анґлією тільки особою спільного монарха та спільними інтересами.

Здавалосяб, що така внутрішна політика Анґлії сильно ослабить її. Здавалосяб, що Велика Британська Імперія внаслідок такої внутрішної політики розпадеться на свої складові частини, котрі зірвуть з Анґлією і між собою всякі звязки. Так здавалосяб на перший погляд. А що бачимо в дійсности?

В дійсности Анґлія, признаючи своїм краям і народам як найширшу самоуправу, що рівнається майже державній незалежности тих країв і народів, через те не тільки не ослабила себе, не тільки не розвалила Великої Британської Імперії, але — навпаки — ще більше скріпилася. Показалося се наглядно підчас останньої світової війни.

Як відомо, війна се найкраща проба солідности і тривкости держав, котрі ведуть війну. Бо щойно підчас війни виходять вповні на верх, як олива з води, всі неґативні сторони орґанізації і політики поодиноких державних орґанізмів. Коли орґанізація і політика якоїсь держави сперті на розумних, отже здорових, основах, то і та держава видержить тягар війни — навіть тоді, коли ту війну програє. Колиж орґанізація і політика держави не має розумних, отже здорових, основ, тоді та держава тягару війни не видержить — навіть коли належить до побідної сторони.

Що се так, стверджує численними прикладами історія ріжних країв і ріжних народів з ріжних часів. Ствердили се наглядно також роки 1914—1918.

Ствердила се передовсім Анґлія.

Як знаємо з історії, Анґлія не завсіди вела таку внутрішну політику, як тепер. Були часи, коли анґлійська внутрішна політика щодо звязаних з Анґлією країв і народів була рівнозначна з їх обезправненням і визиском. Та які були наслідки тої політики? Відповідь на се питання дає нам нпр. Північна Америка. Вона до 1783 р. належала до Анґлії. Одначе внаслідок жорстокої анґлійської політики супроти неї вона в рр. 1775—1783 підняла війну з Анґлією за визволення і — відірвалася від Анґлії.

Так було в 1775—1783 рр. А як було в рр. 1914—1918?

Коли в 1914 р. вибухла велика світова війна й Анґлія взяла в ній участь по стороні Антанти, то в Центральних Державах надіялися, що анґлійські кольонії і передовсім анґлійські домінії скористають з нагоди і зірвуть свій державний звязок з Анґлією та проголосять свою державну незалежність. Та н і о д н а з анґлійських кольоній ні доміній не скористала з такої догідної нагоди і не відірвалася від Анґлії. Не скористали з тої нагоди навіть південноафриканські Бури, з котрими Анґлія недавно передтим (1899—1900 рр.) звела завзяту війну та прилучила до себе. Навпаки! Всі анґлійські домінії і кольонії взяли разом з Анґлією участь у війні і тим дуже причинилися до побіди Анґлії й Антанти. Так Анґлія підчас останньої світової війни зібрала гарні плоди своєї розумної внутрішної політики супроти своїх країв і народів.

Зовсім інші плоди своєї внутрішної політики зібрали підчас останньої світової війни дві інші великі держави, котрі у своїм складі також мали ріжні краї і ріжні народи і котрі супроти тих своїх країв і народів вели зовсім іншу внутрішну політику, як Анґлія. Перша з тих держав се Росія; друга — б. Австро-Угорщина.

Яку внутрішну політику супроти своїх країв і народів вела перед війною Росія, се аж надто відоме. Та політика була однозначна з повним поневоленням країв і народів Росії. Зокрема важко була поневолена Україна, вона була позбавлена всяких національних прав, їй заборонено в Росії навіть рідну мову.

Що торкається б. Австро-Угорщини, то її внутрішна політика супроти її країв і народів не була всюди однакова. Вона була інша в Австрії й інша на Угорщині. Австрійська внутрішна політика супроти австрійських країв і народів була дещо розумніша, ніж внутрішна політика російська. Бо в б. Австрії була конституція, котра в теорії признавала певні права всім австрійським народам без ніяких виїмків. Та в практиці були виїмки. Одні народи були упривілеєні, другі позбавлені належних їм прав. У висліді в б. Австрії мала місце національна боротьба, яка чим далі ставала чимраз різкіша. Зовсім інша була внутрішна політика на б. Угорщині. Мадярська політика супроти країв і народів б. Угорщини майже не ріжнилася від внутрішної політики супроти країв і народів в Росії.

А наслідки такої внутрішної політики в Росії і б. Австро-Угорщині?

Наслідки для обох згаданих держав були фатальні. В Росії, як відомо, ще підчас війни вибухла революція, що розвалила була ославлену „тюрму народів". Та заваливши стару Росію, тільки деякі її народи зуміли збудувати свої національні держави. Причина того та, що не всі народи старої Росії вже дозріли були в тім часі до власної державности. Тому деякі з них знов опинилися в новій Росії. А стара Австро-Угорщина таки зовсім перестала істнувати. Вона з кінцем війни розпалася на свої національні складові частини; з них одні проголосили були свою державну незалежність, другі прилучилися до своїх істнуючих уже національних держав.

Отсі два типові зразки внутрішних державних політик, тип анґлійський і тип російський, та наслідки тих політик для Анґлії й Росії свідчать аж надто наглядно, що доля держав залежить не так від чиссельних армій, як радше від внутрішньої політики тих держав. Коли та політика розумна і йде по лінії заспокоювання життевих потреб населення держави, тоді те населення звязує свою долю з долею тої держави і в грізній для держави хвилі стає в обороні тої держави. І навпаки. Коли внутрішна політика держави йде всупереч життевим потребам населення держави, тоді те населення в грізній для держави хвилі не тільки що не стане в обороні тої держави, але само виступає проти неї.

Тому дуже короткозору політику ведуть ті держави, що всю свою увагу звертають нпр. на зброєння і на заграничні договори, а занедбують розумне наладнання життя населення внутрі держави. Бо навіть найбільша армія і найкращі заграничні союзи не охоронять державу перед упадком, коли населення держави невдоволене її внутрішною політикою та в критичнім для держави моменті відвернеться від неї.

Що варт навіть кількаміліонова армія і наймогутніші заграничні союзники, коли держава не має твердої опори в своїм власнім населенню, се бачили ми наглядно в старій Росії підчас останньої світової війни. Як скоро завалилася була та величезна держава, що обіймала 1/6 частину земної кулі! Та не менш наглядно бачимо се також в новій Росії, що зветься СССР. Чому СССР так дуже боїться нової війни і так дуже побивається за вдержанням мира, хоч світова революція, якої большевики так бажають, найлекше може вибухнути якраз підчас війни? Бо большевики добре знають, що в разі війни революція вибухлаб передовсім в СССР. Бо ніде населення не є так дуже невдоволене якраз внутрішньою політикою держави, як в СССР. Воно тільки жде, щоб СССР почав з кимсь війну або щоб війну почав з СССР хтось інший!

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Збіжжа в СССР ще на пні

Зі Сталінська звідомляють, що в західній Сибірі 80 проц. збіжжа стоїть ще на пні. Плян збору збіжжа виконується ледви на один проц. Колхози виправдуються непогодою — та, як пишуть „Ізвестія", збір підчас погоди не був кращий. Осінні засіви йдуть зле, бо бракує насіння. Тимчасом жито лежить в покосах і вже зрослося. В районі Сталінська доставлено державі ледви 55 тон збіжжа, замість передбачуваних 1.200. З Красноярська звідомляють, що в красноярському краю до 28. VIII. скосили ледви 12 проц. засівів. Словом прекрасно виглядає „соціялістична господарка".

Процес проти Поляків у ЧСР

В Моравській Остраві відбувається процес проти Поляків І. Боцка й товаришів. Їм закидають акти саботажу й терористичну діяльність звернену проти Чехословаччини. В акті обвинувачення згадано про польський консулят в Моравській Остраві і про б. консулів Мальома і Кльоца. Представник Польщі в Празі зложив острий протест проти вмішування польського консуляту в процес. Поляки добачують у тім доказ, що Чехи хочуть заострити польсько-чеські взаємини.

Німецьке летунство

Французька ґазета „Ле Жур" пише м. ін.: Франція покищо має сильніше летунство від Німеччини. Одначе вже при кінци с. р. Німеччина матиме перевагу над Францією. В тім часі Німеччина випустить свої двомоторові бомбові літаки ДО 17, котрі матимуть пересічну скорість 400 км. на годину. Французькі літаки не могтимуть атакувати тих літаків, бо мають скорість тільки 360 км. на годину.

Сталін співпрацює з Троцьким

Німецькі політичні круги рішуче запевняють, що нема сумніву щодо співпраці між Троцьким і Сталіном. Цю співпрацю скривають перед світом, щоб не утруднювати революційної акції в Европі. Роттердамський кореспондент орґану „Фелькішер Беобахтер" подає список представників Сталіна і Троцького, що брали участь у відомих нарадах IV Інтернаціоналу в м. Бреда в Голяндії. Були се бельґійські троцкісти Віреке, Вальтер, Добе і фінансовий аґент IV Інтернаціоналу Майслер. Були представники III Інтернаціоналу, а саме представник Москви Морієнс, представник Франції Еріо і представник Бельґії Мартенс. Сей склад, заявляє „Фелькішер Беобахтер", се доказ, що Сталін і Троцький були заступлені рівномірно, хоч оба прилюдно заявили, що не мають нічого спільного з конференцією в м. Бреда.

Бельґія проти комуністів

Бельґійський сенатор католик де Дорлодот оповістив зазив до всіх бельґійських партій. В нім взиває, щоб утворити спільний протикомуністичний фронт. Сенатор де Дорлодот доказує, що в теперішнім часі треба обдумати спільну оборону тих, що признають ідею Христа — проти комуністів, котрі загрожують західній культурі.

Непримиримість Арабів

З Єрусалиму звідомляють, що поступування Арабів чимраз завзятіше і чимраз слабне надія на привернення нормальних відносин в Палестині. Положення погіршилося відколи до Палестини прибув Фавзі Бей, відомий провідник Арабів. Він видав відозву. В ній взиває Арабів до повстання. Фавзі тим небезпечніший для Анґлії, що він скінчив військову школу в Туреччині. Британські військові круги твердять, що відколи прибув до Палестини Фавзі, сильно зросли страти британських військ.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Актуальні політичні справи

П. з. „Спосіб полагоди українських справ” принесло „Діло” в ч. 201 отсю статтю:

Який шлях веде до нормалізації польсько-українських відносин (тієї справжньої нормалізації, без „лапок”, що їх приходиться на жаль так часто вживати в останньому часі) — це було давно відомо. За ввесь час тривання всіх експериментів, будованих чи то на теоріях про окремішність „поцтивого” й примирно настроєного „людку” від бунтівничої інтелігенції, чи на тезі про тотожність національної проблеми з проблемою безпеки, чи на геніяльному винаході ріжних „регіональних” народів, з яких, на диво, ні один не звався українським, — за ввесь той час Українці завжди вперто повторяли одно й те саме: правди не вдасться ніяким конем обїхати. Та правда звучить так, що 1) українська проблема наскрізь політична, всі українські справи органічно з собою звязані і розвязка польсько-українських відносин може йти тільки на суто політичних засновках, 2) практично до злагоди нестерпної атмосфери і наладнання відносин дійти може тільки через позитивну полагоду цілої низки пекучих політичних, культурних і господарських справ, що тісно вяжуться просто з питанням екзистенції українського народу в Польщі, як окремого національного колєктиву з власними аспіраціями. Ще тоді, коли ані українське, ані тим більше польське громадянство не було психольоґічно зріле, щоби прийняти тезу, що порозуміння мусить спиратися на стичних точках обох політичних рацій: польської державної та української національної, — ще тоді, коли у прилюдних заявах та на сторінках преси й публіцистичних брошур велися безплідні бої за речі, вирішення яких не залежить від наших днів чи може і від живучого покоління, а від суду історії, — ще (чи може — вже) тоді Українці завжди казали своє „цетерум цензео”: існує безліч конкретних справ, які мусять бути поладнані. Називали ті справи, вияснювали їх та вказували практичний спосіб, як їх найкраще полагодити. В той спосіб повстала довга черга внесків Української Парляментарної Репрезентації усіх каденцій, з яких велика більшість торкалася справ загально відомих, складена була з усуненням усяких ноток демагоґії і мала на увазі найпростіший шлях до мети: до справедливої полагоди слушних українських вимог, які в нічому не загрожували польській державній рації та не нарушували польського природного національного стану посідання.

Коли б. премієр Косцялковський признав політичну плятформу розмов і в той спосіб усунув увесь баляст зайвого теоретизування, відразу рубом стало питання про полагоду бодай найпильніших справ українського життя, бодай тих справ, які викликували серед українського громадянства найбільший жаль і найбільше подратування. Полагода тих справ стала тим голоснішим імперативом, коли з українського боку негайно, ще перед якимнебудь конкретним актом польським, тільки у відповідь на згаданий засадничий правильний підхід шефа польського уряду, — прийшла ціла низка актів, що перед польським громадянством і перед цілим світом засвідчили про найдальше йдучу українську добру волю: виборчий компроміс, поклик відповідального політичного проводу до голосування на спільні листи, заява на закордонному ґрунті про спробу мирно полагоджувати спірні справи в краю, заява довіря до президії ради міністрів, заява про потребу сильної польської армії, як спільної цінности всіх громадян, голосування за повновластями попереднього й теперішнього уряду, голосування за буджетом. Врешті в останніх днях — заява у справі підтримки ФОН... Було річю аж надто ясною, що ті заяви, це не тільки слова: такі слова у таких відповідальних устах, це найповажніші діла, єдині діла, які зі свого боку Українці могли ще дати: бо чейже давали вже податок майна і потенціяльний податок крови, признавали важність судових присудів, респектували всі атрибути державної влади. І тепер чекали на діла з польської сторони, ті діла, які залежні виключно від державного апарату.

І справді, цілу низку справ, яку назвали Українці, польська сторона відразу признала у засаді вимогами слушними: адже це не були справи, що вимагалиб переустрою держави, чи якихось величезних фінансових вкладів, чи складної технічної підготовки. Тому Українці нетерпляче чекали на їх полагоду. Деякі з цих справ вже полагоджені. Які і в який спосіб:

Справа національної термінольоґії. Відкиньмо на бік усі теоретичні міркування. Історія і фільольоґія тут абсолютно ні-при-чім і коли польські публіцисти з „народового” табору так охоче відкликуються до аргументів про історичну чи фільольоґічну стійність такого чи іншого терміну, то це свідома тактика каламутити чисту воду. Чи термін „український” історично стійний чи нестійний, чи Українці слушно чи неслушно обурюються, коли їх офіціяльна термінольоґія називає „русинами”, — це суті речі зовсім не змінює: цією суттю є факт, що 1) поки-що наука про поділ Словян поруч із народом російським, польським, українським, білоруським і ін. не знає ще й народу „русинського”, 2) що Українці хотять себе називати і називають себе Українцями і 3) що з ріжних причин Українці відкидають термінольоґію „руський”, „русинський” і ту термінольоґію вважають для себе тепер образливою. (Сего аргументу Українці рішучо не повинні вживати, бо під іменем „Русь”, „руська” була наша держава одною з найславніших держав в Европі. — Ред. „Нової Зорі”). Повторяємо: слушно це чи ні — але так воно є, а що назва народу це перша найсвятіша його річ, справа полагоди національної термінольоґії стала питанням просто національного престіжу. Через те уряд не міг цієї справи промовчати. І полагодив її в той спосіб, що міністерство внутрішніх справ видало обіжник про право Українців вживати також терміну український-Українець. Термін „руський”, „русинський” залишився надалі обовязуючим у державних установах і листуванні і тому й Найвищий Суд відкинув скаргу українського вояка польської армії, що бажав собі, щоб в його військових документах він був зачислений до тої нації, до якої себе зачислює.

Справа української ґімназії в Тернополі. Справа ніби ясна і проста: зліквідовано ґімназію підчас масових репресій за „пацифікаційного” періоду, безпосередні причини у висліді судових розправ показались нестійними, ціле Поділля не має ні одної української державної середньої школи в противенстві до численних шкіл польських, — розвязану серед анальоґічних обставин приватну українську ґімназію у Дрогобичі давно привернено до життя, — отже нема ніяких сутніх причин, щоб противитись реактивуванню ґімназії тернопільської. Міністерство освіти й віроісповідань видно признало ці аргументи, коли рішило цю справу полагодити. Але полагоджено її в той спосіб, що рішено ввести при польській державній ґімназії паралельні українські відділи, та ще й коштом фактичної ліквідації істнуючої тепер там коедукаційної української приватної школи. Українське громадянство такої розвязки справи не прийняло і в наслідку маємо той стан, що був: в будинку української державної школи в Тернополі міститься далі польська школа.

Справа Народнього Дому. Саме недавно підкреслювали ми зайвий раз, що правний спір за Народній Дім у Львові сутньої справи не торкається, бо та сутня справа — політична: вона полягає в тому, що польська сторона використовувала гурт одиниць, які самі відпекувались від української нації і пропагували її поділ на „русинів” та „українофілів” (!) і тому гуртові віддавала Народній Дім, який ставав твердинею протиукраїнської диверсії. З моментом, коли український чинник признано конструктивним і з польського державного становища позитивним — мусіла відпасти автоматично концепція підтримування безполових „русинів” чи росіян, що їх єдина плятформа — орієнтація на кожду Росію і боротьба з усяким українством. Справа йшла про поворот Народнього Дому в українські руки, з тим, щоб його справжні і первісні власники не діставали фікцій, отже щоб мали змогу з підтримкою держави санувати ту установу, яку фінансово (й морально) підкопали державні комісарі. Справа поладнана в той спосіб, що вправді Народний Дім москвофілам відібраний, але й Українцям не переданий, бо адміністратором став Поляк, а Українці і один москвофіл дістали право дорадчого голосу у „байраті”...

Три приклади мабуть вистануть. Можнаб ще навести деякі інші, що їх теж у свій час пригадаємо. Але вже на названих трьох прикладах слідна надзвичайно знаменна риса: навіть ті українські вимоги, що їх польська сторона признає в засаді слушними та які в останньому півторарічному періоді рішилась полагодити, у практичній полагоді виглядають так, що фактично поладнані ще не є, все ще своєї остаточної полагоди чекають і або зовсім у нічому дотеперішнього стану не змінили або викликали слова застереження, чи н о в о г о ж а л ю. Ніби щось робиться, але у такій формі, з таким практичним змістом, що український загал, замість з приємністю приймати до відома акти доброї волі уряду, мусить далі за ті самі справи боротися і далі казати, що справи — неполадані.

Жалі і претенсії Українців польська сторона називає просто „інсинуаціями” (гл. вступна стаття в останньому числі „Польсько-українського Бюлетину” п. н. „Справа нормалізації”, яка має характер немов якоїсь півофіціяльної заяви, з докорами і н а в і т ь п о г р о з а м и: якже інша від тої статті зараз чергова стаття В. Бончковського „XIX. ст. та національна проблема”!). Польська сторона впевняє, що Українці дістали „цілу низку конкретних користей у кождій ділянці життя”. Покликується при цьому на працю українських установ і на численні українські прилюдні маніфестації. Автор промовчує, що українські установи надалі мусять боротися з великими труднощами і то деякими такими, яких раніш не було (акція старостів проти „Маслосоюзу”, труднощі Сокола, Лугу і ін.) та що українські прилюдні маніфестації дають хіба доказ деякого злаґіднення адміністраційного режиму, — чого ніхто з нас не неґує. Але коли зпосеред тих „конкретних і то поважних користей” автор вичисляє „поважні зміни в управі Народнього Дому у Львові, заповідь креувати українську катедру у львівському університеті та перетворити утраквістичні паралельні кляси в ґімназії в Стрию на кляси з українською мовою навчання”, — то чейже годі ті „користи” за 1½ року „нормалізації” признати такими, які малиб зачинити рот українській національній пресі і втихомирити тривожні настрої українського громадянства: бо ціла низка інших явищ дає досить матеріялу кричати н а т р і в о г у. А спосіб, в який уряд полагоджує українські справи, як бачимо на наведених прикладах, хіба не дає причини бути захопленим...

П р и м і т к а Ред. „Нової Зорі”: Назагал виводи „Діла” сим разом слушні, але суспільність хотілаб довідатися, що думає зробити ундівська парляментарна репрезентація, коли відносини будуть дальше такі, як тут описані.

По візиті ґен. Ридза-Сьміґлого

Виленське „Слово” пише в 246 ч. з приводу візити ґен. Ридза-Сьміґлого в Парижі під заг. „Нас віддалити від Німеччини, чи їх від російської чи еспанської комуни”:

Щодо значіння візити ґен. Ридза-Сьміґлого в Парижі, то скажемо коротко: Частина преси польської або печатаної в Польщі тішиться, що вислід тої візити буде радикальне відсунення Польщі від Німеччини і приступлення Польщі до протинімецького бльоку. Се ґазети того типу що „Роботнік”, „Гайнт” „Ґлос Народу”, „Унзер Фрайнд” і инші часописи соціялістичні, жидівські і „фронту Морж”. Се, що в тім хорі беруть участь хадецькі ґазети, може видаватися дивним, особливо по досить хіба яснім пастирськім листі епископів, котрий не припоручав навіть посередно зближення до комуністів російських чи еспанських. Наш часопис думає, що вислідом тої візити буде, навпаки, відтягнення Франції від союзу з Большевією, що вона буде кроком вперед до здійснення польсько-німецько-французького порозуміння. Його конечність голосимо на сих шпальтах від 1923 р. — К е т.

Проф. Строньский пише в „Польонії”: Всяке довіря до Німеччини се явне божевілля. Там витворюється така небувала пружність, зусилля волі, грошевого накладу, засобів зброї, напруження почувань, куття завойовницьких задумів, що дуже могутне виладування тих сил стає просто природною конечністю. Та може є такі, які думають, що Польща може оминути той вибух і завойовницький похід Німців. Се прояв невимовної наївности. Бо куди ґільки Німці рушаться й усадовляться в своїм поході на схід, а з замірами того походу вже не скриваються, м у с я т ь п е р е й т и ч е р е з П о л ь щ у, або окружити Польщу так, що польська самостійність стане оманою.

Масони при роботі

„Українські Вісти” в ч. 206 у статті п. з. „Метушня” пишуть м. ін.:

В останніх днях минулого місяця закінчився „Великий Конвент” вільних мулярів (масонів), скликаний до Праги, на який зїхалися представники з 17 европейських і заокеанських держав. Конвент звернувся з посланієм до вільномулярів цілого світу, де підкреслює, що масонство засадничо відкидає будьякі насильні засоби в житті народів, але вважає, що обовязок кождого масона — любити свою батьківщину й захищати її проти всіх нападів. Та чиж щире це? Чи може сказано це лише тому, що масонство відчуває, що вже надто загнало й розперезалося і що треба на випадок заверюхи регабілітувати своїх членів в очах справжніх патріотів своєї батьківщини, а не виконавців волі „Аліт-у” (Всемогутній світовий „Alliance Israélite), та тим схоронити їх „дорогоцінне” життя й таким чином уможливити їм і собі дальше плекання й переведення „королівської умілости.” — Крім того, цей конвент випустив ще й друге „посланіе”, де мова йде про еміґрантів (не тих перших, а тих нових неарійських) і про їх існування. Це вже, безумовно, щиро!

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

З нашого краю

Господарські й духові зміни в нім.

Місяць літних ферій дає нагоду побути на селі і приглянутися дещо його життю. Я був с. р. на селі в Зборівщині, в липні. А в липні панувала цілий місяць сильна і безперервна спека. Вона спричинила, що сегорічні жнива прийшли два тижні скорше як звичайно. Жнива відбувалися прискорено, бо всі роди головного збіжжа доспіли майже нараз. Отже селяни працювали від рана до ночі в полі. В селі були тільки малі діти й старці. Тому я мав мало нагоди до розмов з селянами. Подаю те, що можна було зауважити.

Отже при виїзді на село перше, що впадає в очі се те, що між подорожуючими зелізницею майже не видно селян. Між публикою, що чекала на потяг, котрим я виїздив на ферії зі Львова, було найбільше лучше і гірше вбраних Жидів, трохи ріжних урядників, їх жінок, що з дітьми виїздили на ферії до знакомих, ну й окремий ваґон чи може й два, де примістилися баби-молочарки. Вони возять молоко, яйця і ярину до Львова. Мається враження, що зелізниця то щось чуже для селянина. З неї він майже не користає. Се не значить, щоб наш селянин не потребував їздити до великого міста. Навпаки! Їдучи зелізницею, бачив я цілі валки селянських возів, що їхали гостинцем до Львова або зі Львова. Ті валки можна стрінути ген аж 80, 90 або й більше км. за Львовом.

Ясно, зелізниця на нинішні часи задорога для селянина. Як він потребує до великого міста, то вибирається звичайним возом. А зелізницею їздить трохи купців і трохи урядників. А трохи возів їздить пустих. Дуже часто буває, що в зелізничім возі одна або дві особи на купе так, що потяг зложений з 8 до 10 возів мігби забрати всю публику — в три, чотири вози. Тільки в пятницю, коли богато Жидів спішить чи то з провінції до Львова, чи зі Львова на провінцію на сабаш, тоді в зелізничих возах буває глітно. Було глітно й тоді, як я їхав, бо то був початок вакацій. Я ледви дістав „стояче місце" на коридорі. Дуже невигідне, бо з одного боку валізка штуркала мене, а з другого щораз якісь подорожні штуркали також мене ліктями в плечі. Та мені було ще не найгірше, бо я був сам. А зараз коло мене не стояла якась пані возьнова (На Підзамчу як сідала, то подавав їй валізки і дітей якийсь судовий возьний) з кількома пакунками і з кількома дітьми. Та, сирота, намучилася! То маленька дитина на руках кричить, то старшечка дреться до вікна, отвирає і вихиляється, то пакунки зложені на купу розлітаються від сильнішого удару воза. Я трохи помагав тій пані: то дитину гамував, щоб не пхалася до вікна і не вилетіла, то другій дитині відступив свою валізу на „сидяче місце", тощо. Десь кажуть в західно-европейських державах є окремі ваґони для жінок-матерей, до яких не пускають нікого, навіть 12-літних хлопців, що хочуть їхати зі своїми мамами. А в нас ні ду-ду...

Чим дальше від Львова, потрошки рідшало. Нарешті вже можна було на коридорі стояти свобідно без обштуркувань. От вже й кінцева стація, де я маю висідати. Висідаю, розглядаюся, а моєї умовленої фіри нема. Спізнилася, як звичайно в нас „на Руси" буває. В тім приступає якийсь по бідному вбраний чоловік і каже: Ви, бачу, не маєте фіри. Я відвезу. — А ви кілько берете за те? — Як від кого. От недавно я возив одну паню до М., то дала пятку. А от кілька днів тому, то відвозив одну Жидівку. Ми згодилися, що як нас стріне її фіра, що мала по неї виїхати, то вона дасть тільки три злоті без огляду на те, де стріне. І стрінула нас аж під селом. Очевидно Жидівка ризикувала. Та хто не ризикує, той нічого не має. А як інтерес, питаю — поплачується? — От капанина. Християнин має час-до-часу „ґрейцар" на сіль, на нафту.

Нашу розмову перервав туркіт воза, що згори їхав до стації. Се моя замовлена „фіра". Сідаю і їду до повітового містечка віддаленого 3 км. від стації.

В містечку досить сильний рух, хоч день не торговий. Селяни увихаються по склепах і купують тут бляху, там дерево на будинки, кухні і т. п. Словом, рух в містечку як за добрих часів. Питаю, що за причина такого руху. Відповідають мені: То так люди б у д у ю т ь с я. Бо сего року на переднівку майже в кождім селі була більша або менша пожежа. Тепер кождий погорілий хоче ще до осені чи до зими мешкати в новій хаті. Взяв трохи асекурації й купує, чого треба.

Значить, подумав я собі, селяни накручують конюнктуру... Селянин буде мати нову хату, нові будинки ріжного рода, купці мають збільшений оборот, держава має збільшені податки від купців, вкінци обезпеченеве заведення має богато праці й, очевидно, оправдання на вдержування великого числа урядовців. Словом, „рух".

Переїзджаємо одно, друге, трете село. В кождім з них селяни будуються. В однім селі бачу кілька розпочатих будов при купі. Обсмалені дерева при дорозі вказують причину будівельного руху. Була, значить, пожежа. Цікаво, що селяни будують хати муровані з цегли і покривають бляхою. Хліви мурують рідше з цегли, частіше з каменя і покривають переважно бляхою. Цегольню мають свою, сирівцю на цеглу подостатком на власних полях. Питаю фірмана: Чи вистарчить тим селянам на будови тих грошей, що дістануть від обезпеченевого товариства? На те він: Не все. А ось отсей богач, що будує ту велику муровану хату під горбом, продав на будову 3 морґи поля. Мав 20, продав 3, лишилося йому ще 17 морґів. Каже, буду мати менше три морґи поля, але буду мешкати в порядній хаті.

Я перший раз почув таку бесіду про селянина. Дотепер бувало так, що селянин мешкав в бідноурядженій хаті, зате любив скуповувати поле. Як оповідали мені раз про одного ґазду з Поділля: То прошу порядний господар і добру пасіку має. Що рік то морґ поля, що два то дитина. А тепер ось наші селяни бажають вигоди, до котрої належить м. ін. гарна хата ну і... мало дітей. А се недобра поява.

Матеріяльне положення селян в порівнанні з попередним роком не погіршилося. Бо ціни головних родів збіжжа менше-більше устабілізувалися. Трохи подорожіли безроги і худоба. Також віддовженева акція правительства дається відчувати на селі. Я говорив про те з одним селянином. Він сказав: Ми селяни відчули яко полекшу те, що правительство дало нам можність сплачувати довги ратами. Богато маєтків селян булоб пішло на ліцитацію, якби не віддовженеві декрети. Тепер чоловік сплачує помалу довги і не боїться, що його викинуть з хати і продадуть маєток чужому.

В тих сторонах є к о л ь о н і с т и: греко-католики з Лемківщини і римо-ка-

---

МАРІЯ БІЛИНСЬКА
студ. фільософії.

СПОМИН

І сьогодня бувають світлі моменти...

Дощевий, слітний день. Я серед гурту товарищок. Кожда молода; отже в кождої фантазій, плянів повна голова, кожда готова до бою, до жертв, кожда людина — лицар... подумавби хто.

А тут атмосфера скарг і жалів, нарікання не має кінця: мовляв життя не дає сьогодня нічогісько крім смутку й терпінь, доля глумиться, сичить отрую, розчаруванням. Жалісні тони громадного болю наповняють малу кімнату, а асонанція тої могутньої музики молодечої розпуки ранить мої вуха все більше й більше.

В мене збуджується спасенна думка; хочеться розмалювати товаришкам инший світ, утихомирити, заколисати їх сум. І я починаю оповідати про свій короткий побут в чудових Підмихайлівцях біля Чернева підчас сьогорічних замкнених реколекцій...

(Признаюся, в мене самої нема ніякої надії на перемогу, ні крихітки віри в те, що я зумію проломити кордони нарікань).

...Поїзд з грюкотом зупинився...

І висипав невеличку громадку студенток. Повагом пристав до неї високий о. Провідник в окулярах. Миттю ми розтаборилися на фірах, що ждали вже на нас. Їдемо — під тарахкотіння фір та голосний спів.

Здалека видніють білі монастирські мури в Підмихайлівцях. При дорозі розкинулися широкі стави-озера. Зелень з роскішю купається в їх зеркалі, а в нас зовсім підсвідомо зроджується неблагородне почування заздрости: чому ми в тому моменті не там у воді, тільки на возі, покриті габою пороху...

Переїздимо монастирську браму. На зустріч нам виходять Високопр. Матері Ігумені Моніка і Софронія ЧСВВ; вітають нас з небувалою в сих часах щирістю та правдивою ввічливістю. А ми, спрагнені сонця-волі і простору, впиваємося свіжістю зелені чудового парку та ароматом білих лелій і рож, що прегарно пишаються в квітниках; очі тонуть в довгих, темних алеях, що манять кожда в иншому напрямі своєю красою й оригінальністю...

— Вимріяне місце на реколекції! — не втерпіли деякі, щоб у захопленні не поділитися своєю думкою з усіми.

— А я думаю, що поважному роздумуванню напевно стануть на перешкоді онті трускавки й порічки. Погляньте, кілько їх! — перечила котрась весело.

І не булоб кінця окликам радости, подиву й признання, колиб не дзвінок, що пригадав нам, пощо ми до цього раю злетіли. Йдемо в монастирську каплицю на вступну науку. Очі не можуть і тут дармувати; перебігають з кута в кут, з образа на образ, подивляючи руку малярки-бельгійки (Ляври Тюрнер), що так по мистецьки зуміла прибрати свойого західно-европейського духа в українську веселку красок та зсинтетизувати в своїх Святих аскетичне, строге византійство з бурливим темпераментом малярського модернізму.

Тут збиралися ми на ранні і вечірні Богослуження, тут слухали ми реколекційних наук. Тут вчилися ми наново бути правдивими людьми, відважно признаватися до Христа й ставати в орґанізовані ряди Його лицарів-апостолів.

За о. Провідником відбували ми далекі-далекі мандрівки: раз ми в диких Альпах, серед блестячих скель і темряви лісів. По дорозі стрічаємо високі хрести з виразними надписами: „Rette deine Seele!..." То знов творимо маленьку караван у в безкраїй, горячій пустині. Блукаємо довго-довго. Аж одного дня починаємо радіти. Перед нами ген-ген видніє оаза-життя. Зближаємося... а це — обман, фата-моргана земських богацтв і дібр...

А далі ми немов дрібні діточки в школі, заслухані в слова свойого учителя:

„Ora, labora, sustine et abstine! Se ipsum vincere — maxima victoria!"

Жнива великі, женців мало...

Розуміємо, що це н а с закликають. М и мусимо взяти серпи в руки і йти мерщій помагати.

толики з Тернопільщини. Ті Лемки задовжені в котрімсь з державних польських банків. Банк натискає на них, щоб сплачували довг, а вони не можуть сплатити, бо ще не розгосподарилися на нових господарствах. Тепер крутилися між ними якісь типи і пускали поголоски, що, мовляв, як вони перейдуть на латинство, то банк їм „відпише довг", або хоч розложить на рати на довгі літа. Кольоністи в тяжкім положенні: їм жаль покидати свій греко-католицький обряд, але страх перед утратою майна, тої підстави існування, робить своє... І вже був случай, що батько переніс свою греко-католицьку однорічну дитину до римо-католицького обряду. Греко-католицький парох дістав повідомлення з повітового уряду, що, мовляв, такий то а такий змінив обряд. Хоч є таке право, що батько не сміє зміняти обряд своєї дитини до 14 літ.

Хоч матеріяльне положення селян в порівнанні з попередним роком й не погіршилося, то не можна забувати, що воно в минулім також не було легке. Загальне враження з села, що в селі біда. Передовсім наше подільське село п е р е л ю д н е н е. На селі богато непотрібних робучих рук. В дво-триморґового господаря часто 4 або 5 дорослих робучих рук, що для них нема роботи. Колись, як іще були в околиці великі фільварки, то бідніші селяни могли заробити. Тепер фільварки розпарцельовані; на тім місци кольоністи спроваджені переважно з заходу, а селяни автохтони дуситься на малих карловатих господарствах. Кольоністи не потребують наємників, бо обробляють свої поля самі. Еміґрація замкнена. Є тільки невелика можливість еміґрувати до Франції. Але туди приймають найрадше дівчат або молодиць. І от ми свідками цікавого явища: молодий муж висилає жінку до Франції на заробітки, а сам остається на господарці вдома. Але та еміґрація до Франції то крапля води в морі, бо туди може виїхати з села 5, 6 чи навіть 10 дівчат або молодиць. Отже найважніша мабуть справа тепер на селі то питання, як позбутися надміру населення з села. Коли закордонна еміґрація майже виключена, то о с т а є т ь с я е м і ґ р а ц і я д о м і с т. Але й тут справа не така легка. Щоб у місті знайти працю, треба бути грамотним. Щоб дістатися до ремесла чи торговлі, треба мати скінчену 7 клясу народну. А наші села мають переважно одно або двоклясові школи. Їх укінчення не дає відповідного образування, потрібного для нашої молоді, котра хоче виеміґрувати з сіл до міст.

Перелюднення і тяжке матеріяльне положення ослаблює духову відпорність селян на такі зарази як сектанство, комунізм і т. п. Село покищо держиться. Та маєтьєя вражіння, що подібно як колись держалися Абісинці, поки не зачали наступати Італійці. Маєтьєя вражіння, що наше село не досить приготоване до відпертя ріжних ворожих агітацій. Є на селі люди, котрих можнаб зорґанізувати до боротьби з ріжними ворожими течіями. Та вони власне не зорґанізовані, а коли десь і зорґанізовані, то та орґанізація в початках. Богато покладали надій на орґанізацію „Католицька Акція Української Молоді", на т. зв. КАУМ. Одначе вона покищо пиняво розвивається. Сільська молодь в тих сторонах, де я був, настроєна націоналістично. Вона читає видання т. зв. Дешевої Книжки, одначе не все розуміє їх зміст, бо вони писані жахливим інтеліґентським жарґоном. Отже ті брошури хоч дешеві ціною, та майже неприступні змістом. Я не стрічався з явною протирелігійною чи нпр. комуністичною агітацією. Її мабуть в тих сторонах нема. А може я її тому не бачив, що то були якраз жнива і всі селяни були заняті зібранням землеплодів. Сільські дискусії зачинаються щойно пізно в осени і в зимі. В місцевій церковці парох відправляв щодня раненько читану Службу Божу, а щонеділі і свята співану Сл. Божу. На читаних бувало мало людей. В неділі і свята приходило богато більше, переважно жінок, дівчат, трохи мужеської молоді і зовсім мало старших господарів. Дівчата і жінки мали молитовники, але не всі. В неділі і свята були Сл. Божі на площі перед церквою в тіни столітних лип. Що неділі були науки духовні. Декотрі трохи задовгі, особливо тому, що бували сильні спеки, а народ був втомлений цілотижневою працею. Сільська інтелігенція приходить до церкви на Сл. Божу, хоч не все точно. Бувають значні спізнення.

Назагал народ ще держиться віри й церкви. По селах наші ОО. місіонарі уряджують кількадневні Місії. На Місії спішать селяни з довколичних сіл. Я був підчас ферій на закінченню такої Місії. Воно випало величаво, не тільки зовнішньо. Підчас Місії кілька тисяч осіб висповідалося і запричащалося. Та й після скінчення Місії замітна була значна поправа. Таких Місій потрібно як найбільше, часто і в кождім селі. Селяни були дуже вдоволені з Місії. Сповідалися й такі, що вже по кільканацять літ не приступали до сповіди.

Правда, віра селян більше традиційна, та молоде покоління священиків працює ревно, щоб піднести релігійне життя на селі. Повстають релігійні товариства і гуртують в собі молодь і старших. Правда, ті ревнителі покищо в меншости, але вони є і їх присутність на селі відчувається. Був в селі також діточий садок, але аж в серпні, бо були відомі труднощі. Зате в сусіднім селі Я... легко зорґанізовано в липні польський діточий садок мабуть „Товаржиства Школи Людовей" для кількох родин римо-католиків. Польський садок приміщений був в місцевій школі. Дітям давали даром покріплення. Було в нім з тузін дітей латинників і мабуть місцевих Жидів. Взагалі тепер польська інтеліґенція зачинає інтензивно працювати серед наших латинників. Для кількох родин латинників основано польське „Кулко Рольніче". З сусідного місточка О. приїзджає щораз учитель Поляк й агітує латинників в польськім напрямі. Латинники досить сильно держаться потому польщини. Польські повітові діячі стремлять до того, щоб в кождім селі повстав римо-католицький костел або бодай каплиця. На чолі комітету будови костелів стоїть повітовий староста. Дотепер зробив богато. Повстав цілий ряд костелів і каплиць, повстають також нові латинські парохії. Які мотиви в тім переважають, релігійні чи національні, легко сказати. Може той латинський запал вплине й на наших людей. Може наші греко-католики задивляться на латинників і собі зачнуть більше дбати про свої церкви.

В повіті, де я був на вакаціях, є богато стареньких церков, богато бідненьких, тісних, замалих. Треба побудувати нові, більші, мурованні. Та покищо не чувати, щоби в нас повставали повітові комітети будови церков. В нас думають, що вистарчить церковця збудована ще перед розборами Польщі, 150 або й 200 літ тому, хоч село побільшилося від того часу втроє. Ще одна важна справа. Тепер у нас повстають релігійно-суспільні товариства, католицькі орґанізації молоді. На те все треба помешкань. Є по селах доми читалень „Просвіти" чи кооператив. Та не все вони в руках прихильних Церкві й релігії. А коло кождої церкви просторий майдан. Аж проситься побудувати на нім церковний дім, де знайшлиб приміщення: церковний хор, парохіяльна бібліотека, парохіяльна читальня й інші релігійні товариства. Годі все те помістити в захристії чи на приходстві в кухні. Коли має рушити з місця праця в релігійно-суспільних товариствах, то в кождім селі повинен в найкоротшім часі повстати парохіяльний дім. Добра площа є майже в кождім селі, решту люди можуть дати і зробити, тільки треба їх заохотити до того. Без відповідних власних домів праця не піде. В комірнім ще ніхто не доробився.

Отже село ще держиться, але його теперішна духова спійність потребує скріплення, бо загроза для села велика з ріжних боків, під оглядом релігійним і національним. Щоб не допустити розкладових струй до села і поборювати їх успішно там де вони вже є, треба стреміти до усунення надміру населення з сіл, бо переповнене село се добрий ґрунт для ріжних нездорових ферментів. Розуміється, кольонізація людьми з чужих сторін сильно скріпляє ті нездорові ферменти. Таким чином ті, що форсують кольонізацією, просто підкладають огонь під східні окраїни сеї держави.

С. Г.

Я певна, що всі ті, що слухали сьогорічних реколєкційних наук, моглиб уже сьогодня стати в ряди витревалих женців, що всі вони готові вже в цей мент стати до бою за Бога і народ, бо продовж тих кількох гарних днів випалили знамя Христа на своїх душах. У них нема вже слоти душі, тупої зневіри, ні вбийчого самолюбства, вони веселі й бадьорі йдуть тепер через життя. Вони вірять, що перед ними величня побіда, бо вони під прапором Володаря над володарями, Творця мира, світла і свободи.

А Ви всі зневірені, огірчені, прибиті горем — тямте, що й „сьогодня бувають світлі моменти" для кождої з нас, тільки їх треба вміти знайти і бачити.

Ще малою дитиною перечитала я раз правдиві слова німецького поета:

Nie stille steht die Zeit,
Der Augenblick entschwebt,
Und den du nicht genützt,
Den hast du nicht gelebt.*)

Ах, як дуже я втішилася, коли мої слухачки признали мені рацію! Богато стало жаліти, що не можуть почуватися щасливими, тому що не були на реколєкціях в Підмихайлівцях. Але тих всіх я потішила, що студентки улаштовують реколєкції щ о р о к у. Червень 1937 року надлетить швиденько.

*) Час ніколи не стоїть на місци, хвилина минає, — і котрої ти не використала (в), тої ти не пережила (в).

Арабський террор в Палестині

В кількох послідних днях анґлійські військові літаки переводили дальшу пацифікацію Арабів в околиці міста Наблюса. В цілім краю Араби обстрілювали поодинокі жидівські кольонії. Коло м. Регобот Араби перетяли телеґрафічні дроти. Анґлійські власти енерґійно шукають за провідником арабських терористів Фаузі-Бейом. Араби посипають місця злочинів меленим перцем, щоб змилити чуйність поліційних псів. В Єрусалимі Араби стріляли до двох висших урядників британської адміністрації, Нуррока і Таттенбавма. Оба вони Жиди.

Буря перекинула людей до СССР

Над новгородським воєвідством перейшла недавно сильна буря. Вона спричинила великі шкоди в 10 селах. Вітер вивернув понад 100 будинків і дахи з них кинув далеко в поле. Богато старих дерев буря повиривала з корінням. Буря перервала також телеґрафічні й телефонічні получення та повивертала телеґрафічні стовпи. В однім селі струя вихру пірвала кільканацять осіб та перенесла їх на совітську територію. Тепер совітські власти не хочуть пустити їх назад до Польщі і вимагають від них документів.

Стріляючі олівці

В Братиславі (Словаччина) лучився на днях незвичайний випадок. Семен Кутлік, кельнер в однім з більших ресторанів, писав рахунок „олівцем", в котрім був вмонтований бровнінґовий механізм. Кутлік необережно натягнув пружину, „олівець" вистрілив і ранив кельнера в голову.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УНІЯ І МОСКВА

7. Чому падала Унія в часах Катерини II?

З пануванням Катерини II-ої (1796) кінчиться перший етап у ліквідації Унії в межах Росії. 1795 р. наступив останній розбір Польщі, що цілком зліквідував її самостійність. Українські й білоруські землі в великій більшості опинилися в межах російської імперії; Унія, чи радше гр.-кат. Церква — також. І Катерина мовби прочувала, що наближається її кінець — поспішно видавала розпорядки, що мали добити Унію. Очевидно, були там у розборових трактатах зобовязання „по вічні часи" залишити свободу віроісповідань обох католицьких обрядів у Росії, але російська цариця розуміла се так, що трактати є на те, щоб їх ломити... Не перший се й не останній раз — бо таку „етику" бачимо й нині в ріжних „союзах" і „пактах неагресії", які заключають з европейськими краями достойні ідейні спадкоємці Петра I й Катерини II — большевики. Клясичний вислів: „буржуазний предразсудок" се не оригінальний большевицький винахід; сей „поступовий" цинізм бачимо вже й у всеросійських царів та цариць.

Отже в 1795 р. цариця Катерина II одним почерком пера знесла уніятські епископства на землях, що перейшли під її владу, з виїмком полоцького архіепископства. Старого праведного Митрополита Ростоцького також усунула від виконування влади. Він перенісся до Петербурга, дістав пенсію від уряду й жив там до 1805 р., себто до своєї смерти; звідти старався облекшувати долю своїх переслідуваних вірних, але очевидно безуспішно: не його була сила зломити плян царського уряду, переводжений з зелізною консеквенцією. Таксамо поступила Катерина з іншими Епископами.

Виїмок становила, як ми вже сказали, архіепископська катедра в Полоцьку. Засідав там тоді Іраклій Лісовський, котрого так характеризує московський історик: Він тішився спеціяльною пошаною в царя (Олександра I-го), і „поражалъ всѣхъ своею маститою осанкою, своею величественною, сѣдою бородою, которую онъ носилъ по возвращеніи изъ Іерусалима на зло базиліанамъ и католикамъ".[1]) Такий зовнішний „православний" вигляд цілком відповідав внутрішньому переконанню того гр.-кат. Архіепископа. Своє „восточництво" довів він консеквентно до льоґічного завершення: вже 1795 р. видав пастирський лист до свого духовенства з наказом не перешкоджувати своїм овечкам „возсоединятися" з православям — ба навіть не робити з приводу апостазій нікому закидів.[2]) Очевидно, коли духовенство мало такий примір згори, а й само не дуже було укріплене в католицькій вірі, то апостазії змагалися й досягли головокружних розмірів — міліонів. В такім стані слабого католицького усвідомлення клиру й тим самим мас вірних маємо першу причину упадку Унії.

Польський дослідник історії упадку уніятської Церкви, стілько разів уже цитований Е. Ліковський, не звернув уваги на другу причину, що випливала з першої: а саме не звернув уваги на національний антаґонізм (або часом і ненависть) Українців і Білорусів до Поляків. Московська пропаґанда або наймлена (чи й у добрій вірі „переконана" московськими агітаторами) українська — добре дбали (й досі дбають), щоб Унію змалювати як польську інтригу, а схизму, чи пак православя, як „правдиву" і „батьківську" віру. Слабо навчений віри (або при темноті парохіяльного духовенства цілком не навчений) Українець-уніят легко давався повести на шнурочку „ненависти до Ляха, Жида й Уніята" та вертався під опіку „батьківської" Церкви.

Правда, се останнє так раптово не поступало. Наперед треба було переконати людей, які мали совість, що в апостазії нема нічого злого. Отже треба було доказати, що Уніяти чимраз більше „латинізують обряд". Виконували сю службу дуже добре „обрядові ревнителі", що бралися зі запалом гідним кращої справи (от хочби скріплення в собі й своїх овечках правдивої релігійности, чи викорінювання пиянства й розпусти) — „чистити обряд". Чистили його так основно, що з реформ Замойського Синоду не лишалося ніщо. При такім стані, очевидно, вірні переконувалися, що „правдива", себто очищена, Унія нічим не ріжниться від схизми — й тоді масово переходили до протеґованої в Росії віри. На такий підготований ґрунт падали націоналістичні кличі, хоч часом порядок був і відворотний: „чищення" було вже випливом притаєної схизми.

Щойно на так приготованім ґрунті могла скорше ділати акція Москви — насильне навертання опірних уніятів. Люди дійсно віруючі серед небезпек і покус гартуються, а потіхи в своїм терпінні шукають у вірі. Ніколи людина справді віруюча не покине легкодушно своєї віри. Вона навіть у переслідуваннях видержить. Переслідували Христову Церкву колись погани, пізніше еретики, але вона встоялася. Булаб очевидно встоялася й гр.-кат. Церква в Росії й видержала всі переслідування, якби не те, що власне віра була слаба. Тому вона подавалася перед насильством.

В сій справі треба підчеркнути ще одну річ, чого Еп. Ліковський у своїй праці не зазначує як слід. А саме сильна нагінка на Унію йшла в Росії якраз в добі раціоналізму, коли не лише вищі світські круги й монарші двори, але нераз і вищі духовні, що вийшли з тих сфер, були переняті духом раціоналізму. В Польщі навіть вище духовенство (щоб назвати хочби Примаса Подоського чи Еп. Красіцького, відомого поета якраз тієї доби) не стояло на належній висоті. Тим пояснюється загальний тоді занепад релігійности. Сього факту в відношенні до причин занепаду релігійности в уніятів XVIII ст. не підношено, а він мусів мати свій вплив. Отся кволість нашого Епископату подекуди могла бути вислідом того, хоч загал у нас під тим оглядом було лучше як у Поляків, — може тому, що наш Епископат складався з монахів. Всежтаки й се треба взяти на увагу.

Доходимо врешті до четвертої дуже важної причини занепадання Унії. Се відношення до Унії Поляків. Еп. Ліковський досить остро осуджує польський уряд і лат. Епископат, що не піддержали уніятів у тих тяжких часах. Але й тут польський автор мовби боявся дійти до самого нерву справи, до причини такого відношення. Можемо його в тій справі виручити: се польський націоналізм, доведений до шовінізму, не допустив українських католицьких Епископів до сенату; той самий шовінізм, разом з пустою зарозумілістю, казав латинському суфраґанови домагатися місця перед уніятським Митрополитом; навіть реформа Великого Сойму допускала нашого Митрополита (не всіх Епископів!) до сенату щойно на послідне місце, по всіх латинських Епископах...

Який був наслідок такого поступування для самої Польщі? Нині, після гіркого історичного досвіду, не трудно дати відповідь. Уніяти через таке поведення були неприхильно настроєні до Поляків. При вичислених угорі обставинах і при більшості слабо віруючих давало се також причину до покидання Унії, або — на початок — бодай до сильного „восточництва". А дальше все йшло вже своїм фатальним шляхом, без огляду на цілком невинні часом наміри „восточників" (пізніший Куземський!). Алекождаапостазія — булаослабленням Польщі й скріпленням Москви. Православя всекінчалося епільоґом у Москві й тим самим було вороже не лише українській національній ідеї, але й Польщі. Поляки своїм поступуванням причиняли союзників Москві, що в наслідках тяжко відбивалося не лише на нас, але й на Польщі й на Поляках.

Значить, всякі мнимі польські „патріоти" на коротку мету й тут копали могилу своїй самостійності. Їм здавалося, що виплатиться частинне златинщення, яке їм удалося перевести серед уніятів. Вийшло інакше, очевидно — на науку майбутнім поколінням. Чи вони чогось навчилися — в се не будемо тут входити, бо ми говоримо тепер про кінець XVIII століття, а не про XX-те.

Сим кінчимо наш вступ, може й задовгий трохи, до властивої теми — долі Унії в Росії в XIX ст. Вважали ми конечним пригадати важніші моменти з сеї области в XVIII ст. і вказати на факт, що ділалося тут пляново, згідно з цілями московської політики. Сам матеріял показав, що з толєрування й скріплювання схизми не було ніякої користи, лише руїна для польської держави. Та разом з тим виявилося, що також Україна не мала ніякого хісна з упадку Унії. Пропаґатори православя були переняті не національно-українською ідеольоґією, але — всеросійською, себто імперіялістичною московською. Такими були Юрій Конисський, могилівський схизматицький Епископ, до того ще й заражений кальвінською єресю;[3]) таким був Гервасій Лінцевський, Віктор Садковський, Мелхіседек Значко-Яворський і інші, — ціла ґалєрія „Українців з уродження, Росіян по національності". Вони не творили ніякої України, лише сцементовували православним цементом Російську Імперію. Натомість їх ідейні й фізичні попередники не за страх, а за совість виклинали Гетьмана Мазепу якраз за те, що хотів незалежности України. А їх нащадки, як побачимо в XIX столітті, причиняться до ліквідації навіть тіні самостійности України.

Натомість Унія в Галичині стала дійсно українською Церквою. Я раджу деяким нашим „патріотам", що говорять про „батьківське православя", зіставити висліди ділань православя й Унії на український національний орґанізм хочби в 2-ій пол. XIX ст. та щойно тоді рішати, як той герой мандрівного оповідання, „котра віра ліпша". Навіть з ліберального становища!

Теофіль Костручба.

---

[1]) Морошкинъ, Возсоединеніе Уніи. „Вѣстникъ Европы", 1872, апрѣль, с. 614.

[2]) M. Harasiewicz, Annales Ecclesiae Ruthenae, c. 839—840.

[3]) Він радив слуцькому архімандритові посилати кандидатів на православних священиків до кальвінської школи у Слуцьку, бо Кальвіни „для нашої (-схизматицької, Т. К.) Церкви дуже прихильні" (Likowski, Dzieje, I, c. 203); нащо клопотатися засновуванням окремого православного семинаря!

Нові видання

Проф. Франц Шпіраґо: **Антихрист** у світлі св. Письма, церковного передання й приватних обявлень. З німецької мови переклав за дозволом автора проф. Антін Павенцький. Видавництво ЧСВВ в Жовкві, книжка 203. Друкарня ОО. Василіян у Жовкві. Р.Б. 1936. Сторін 96, формат 16.9 × 11.5 цм. Се дійсно цікава праця відомого автора „Великого Катехізму". В ній з німецькою пильністю зібрано головні відомости про Антихриста. На доказ, як цікаво писана ся праця, наводимо її початок:

Антихрист не буде якимсь товариством, але означеною особою (св. Белярмін, Сварез); буде людиною, що матиме всю силу сатани (св. Ів. Зол.), але не буде сатаною, тільки людиною (св. Гільдеґарда: Scivias). Також не буде це воплочений діявол, але справжня людина; отже не буде одночасно й діяволом і людиною (св. Ів. Дамаскин). Не буде також навіженою діяволом людиною, бо ділатиме зовсім свобідно. Антихрист прийде при кінці світу. Пророк Єзехіїл натякуючи на антихриста (Ґоґа) й його боротьбу проти наверненого жидівського народу в Палестині, каже ось так: „В останніх днях прийде твій час" (Єз. 38,16; пор. Обявл. 20,7—9).

Українське дошкілля, підручник для провідничок дитячих садків Зредаґував Лев Ясінчук. Львів, 1936. Накладом Гол. Управи Рідної Школи, Львів, Сикстуська 46. Формат: 21.5×15 цм. Ст. 294 + XXXVIII + 10 нпґ.

Dr Łucja Charewiczowa. **Czarna Kamienica i jej mieszkańcy.** Z 33 ilustracjami w tekście. Lwów 1935. 24×16, (4)+160. — „Bibljoteka Lwowska", tom XXXV. Nakładem Towarzystwa Miłośników Przeszłości Lwowa. Ціна 6 зл.

Знана дослідниця давнього Львова д-р Лукія Харевичева видала нову вищезгадану історичну працю, що над нею так богато натрудилася. Це історична монографія про „Льоренцевичівську Каменицю", що сьогодні називається „Чорною Каменицею" (Ринок 4), де міститься Музей Історичний Міста Львова, відомий нашим читачам з окремої статті Т. Коструби в ч. 29 „Нової Зорі" з 23-го квітня ц. р. „Чорна Каменица" походить з 16 ст. і в мистецтві називається жемчугом (клейнодом) світської архитектури давнього Львова й перлою львівського міщанського будівництва в давнину. З питомим собі історичним талантом авторка описує джерельно, прегарно, краще та вірніше ніж її попередники (В. Лозинський, Ф. Яворський, Б. Янущ, М. Літинський і В. Зембіцький) всю історію „Чорної Каменици" від 16 ст. аж до наших днів. Перед нашими очима виступають її будівничі й ряд власників її продовж кількох століть. Окремий розділ маємо про „Чорну Каменицю" під оглядом мистецьким. Авторка прослідила також інші каменици в Ринку у Львові і в цій книжці подала нам цікавий опис та історію інших ринкових камениць, між ін. Зухоровичівської Каменици (Ринок 40), що в 18 ст. була власністю львівських ОО. Василіян з монастиря св. Онуфрія. Всі каменици в Ринку були тоді в руках християнських; ніодна з ринкових камениць в 18 ст. не була в жидівських руках. — Книжку закінчують: коротке résumé, зміст, список ілюстрацій, індекс місцевостей, осіб і річей.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ҐЕН. РИДЗ-СЬМІҐЛИ вернувся 10 с. м. до Варшави. Його витали дуже величаво.

НОВИЙ РОМУНСЬКИЙ КОНСУЛЬ Емануель Попеску прибув до Львова й обняв урядування. Його круг ділання обіймає воєвідства: львівське, станиславівське, тернопільське, волинське, поліське і білостоцьке.

РОМУНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО розвязало табор праці ромунської правої орґанізації т.зв. „Зелізної Ґвардії" недалеко м. Констанци. Також інші партії згодилися на розвязання своїх партійних боївок.

КОМАНДАНТ ҐІТЛЄРІВЦІВ у Ґданську „ґавляйтер" Ферстер заявив м. ін.: Не можна брати за зле Ґданськови, коли він глядить більше на Берлін як на Женеву. Ґданськ се мале судно тягнене великим кораблем — Німеччини. Щастя Німеччини се щастя Ґданська. — Польська преса обурена сею промовою.

В НІРНБЕРҐУ відбулося відкриття конґресу німецької національ-соціялістичної партії. В промові Ґітлєр домагався кольоній для Німеччини та узасаднював дволітну військову службу в Німеччині. При кінці промови канцлєр остро виступив проти Москви.

ЮҐОСЛАВЯНСЬКИЙ ПРЕМІЄР Стояданович приїхав до Букарешту і відбув наради з ромунськими міністрами.

БЕЛЬҐІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ Леопольд III. перебував три тижні в Австрії.

ФІНЛЯНДІЯ замовила більшу скількість зброї й военних матеріялів в анґлійських фабриках. В звязку з тим вибирається до Анґлії начальний вождь фінлядської армії маршал Маннергайм.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМІЄР Блюм виголосив промову на великім соціялістичнім вічу. Він заявив, що Франція мусить зберегти невтральність супроти подій в Еспанії, бо інакше напевно вибухлаб европейська війна.

У ФРАНЦІЇ настали непорозуміння між соціялістами і комуністами, що належать спільно до т. зв. народного фронту. Французькі комуністи зачали орґанізувати т. зв. французький фронт не повідомивши про те соціялістів. Соціялісти закидають комуністам нельояльність.

В ПОРТУҐАЛІЇ збунтувалася залога двох воєнних кораблів. Прибережні гармати коло Лісбони збомбардували збунтовані кораблі. Потому увязнено залогу. Кількох моряків убито й кількох ранено. Військо в стані острого поготівля. Військові стійки обсадили стратеґічні пункти. Поліція стереже урядових будинків.

ЛІТАКИ ПОВСТАНЦІВ кружляли над Мадридом і скидали летючки, що кінчаться словами: „Коли не піддасьтеся, будемо вас бомбардувати, щоб зломити ваш опір".

ДОВКОЛА БАРСЕЛЬОНИ червоні будують укріплені позиції, бо сподіються атаки повстанчих військ.

В ПАЛЕСТИНІ недалеко м. Тулькарем відбулася битва між відділом узброєних Арабів і відділом анґл. військ. Араби мали зброю найновішої конструкції і зістрілили один анґлійський літак.

НОВИНКИ

Відшкодування за військові шкоди. Коли шкода, спричинена військом на вправах, не перевищає суми 250 зл., пошкодовані повинні внести подання до коменданта відділу, що зробив шкоду, щоб угодово полагодив справу винагороди. Коли шкода перевищає суму 250 зл., коли безпосередні переговори з військовою владою розбилися, або коли не зголошено шкоди командантові відділу, слід внести подання за відшкодування до повітової адміністраційної влади найпізніше до 14 днів від повстання шкоди або розбиття угодових переговорів.

Ревізійний Союз Українських Кооператив визначив на сей рік дні 26 і 30 вересня як дні, що в них по змозі всі кооперативи повинні уладити кооперативний день.

Страйк пекарських робітників вибухнув у Львові. Страйкує коло 200 осіб. Страйкуючі домагаються нової збірної умови, придержування 8-годинного дня праці і 50 проц. підвишки за нічну працю.

Моторові поїзди урухомлено на днях на лінії Львів—Борислав і Львів—Тернопіль. Поїзд їде зі швидкістю 100 км. на годину. Ціна переїзду рівнається ціні білету третої кляси поспішного поїзду з доплатою за купон. Оплату за купон обчисляється по 50 сот. за кождих розпочатих 50 км. Право їхати моторовим поїздом мають всі подорожні, що користають з нормальних або пільгових білетів, важних на поспішні поїзди або особові за доплатою до поспішного поїзду. Не можуть користати з їзди моторовими поїздами пасажири, що мають пільгові білєти, важні тільки на особові поїзди.

Велика військова дефіляда відбудеться у Львові, 14 с. м. В ній возьме участь 50 тисяч війська та около 300 літаків.

Головний статистичний уряд оповістив дані про страйки в Польщі в першім кварталі с. р. В тім часі було в Польщі 309 страйків, що обняли 7.657 підприємств. Загалом страйкувало 232.828 осіб. Втрачених робочих днів — 2,057.621.

Проф. Б. Заїкин оповістив у варшавськім православнім „Слові" заяву про те, що він виступив з управи Православного Брацтва у Львові та перестав співпрацювати у „Воскресенію", орґані того Брацтва.

Пошесні недуги в краю ширяться дальше. В останнім тижні зголошено 514 випадків черевного тифу, 14 Гайне Медіни, 266 дифтериту і 371 туберкульози.

Монастир Домініканів у Тисьменици пов. Товмач мають зліквідувати. На вістку про се місцеві польські діячі вислали до архиепископа Твардовского депутацію з домаганням залишити монастир з огляду на його польонізаційну місію в околиці.

Польсько-українські обжинки уладжено недавно в Підмихайлю пов. Калуш при участи кількасот осіб, головно Поляків.

В Чорногорі на Попі-Івані посвятили на днях високогірську обсерваторію. У посвяченні взяли участь: станиславівський віцевоєвода, представник міністерства військових справ, університету і богато гостей.

Памятник поляглим за волю України в рр. 1918—21 мають збудувати незабаром в Сокалі.

В Луцьку засудили за комунізм Григорія Кравчука на 15 літ вязниці і чотирох інших обвинуваченых від 3 до 5 літ.

Гумор. — Кельнер: Отже кажете ще ту рибу вписати на карту потрав? О, найвисший час, щоб її хтось зїв. — Отже пишіть скоренько.

Гумор. — В старім фортепяні, що на нім грає моя дочка, загніздилися деревні черваки. — О, бідні вони.

Початок сезону

Вересень се осінь, а бодай початок осінного сезону. В усіх ділянках життя, котрі два місяці віддавалися безтурботному відпочинкови, зачинається рух.

Оживлення панує також серед льотерійних грачів, бо якраз девятого вересня зачалося тягнення четвертої кляси трицять шестої кляси Державної Льотерії. Воно скінчиться двацятьвосьмого сего місяця вильосуванням головної виграної — міліона золотих.

Зрештою не лише міліон становить атракцію сего тягнення. Через деякі потягнення як пр. скасування серійних виграних та спеціяльних тягнень і т. п. можна було зробити зміни в пляні, дуже корисні для грачів. Так отже незалежно від трох виграних по сто тисяч золотих і девятьох по пятьдесять тисяч впроваджено чотири нові виграні по сімдесять пять тисяч зл. кожда; збільшено скількість виграних по двацять тисяч зл. з десяти на пятнацять, а денних виграних, що їх висоту устійнено на двацять пять тисяч зл., з чотирнацяти на сімнацять і т. д. Отже як видно можливости здобути одну з більших або середних виграних значно збільшилися.

Тому що від тягнення ділить нас вже тільки кілька днів, треба спішитися з відновленням льосу. Спробувати щастя повинні також ті, що в часі літних ферій занедбали гру в перших трох клясах біжучої льотерії. Можливости такі великі, що видаток на льос може їм дуже оплатитися.

В Бучалах коло Комарна згорів паровий тартак гр. Лянцкороньских. Шкода 170.000 зол.

Новий український часопис в Америці. Головна Управа Організації Оборони Лемківщини в Америці рішила видавати власний лемківський орган п. н. „Лемківський Дзвін".

У Свиржі пов. Перемишль вломники вкрали з костела 12 обрусів.

У Варшаві арештовано кількох членів „Ліги Оборони Прав Чоловіка й Горожанина" під замітом комуністичної агітації.

Процес Добошиньского, провідника нападу на Мисьлєніце, відбудеться при кінці с. р. Разом з Добошиньским стане перед судом 87 обвинувачених. Отже буде се оден з найбільших процесів у Польщі.

Газові маски продають у крамницях в Ковні.

Чехословацьке міністерство почт пустило в обіг нові марки з видом княжого замку в Паланку (Варпалянці) коло Мукачева. Той замок, що колись був резиденцією українського князя Корятовича, відомий українській суспільності з 1914 р., коли на Закарпатті перебували Українські Січові Стрільці.

Воздушну лінію літаків відкрили на днях між Москвою і Прагою. Вона довга на 2.400 км.

В околицях Києва вибухли пожежі лісів, підпалених рівночасно в кількох місцях. Припускають, що се діло саботажистів.

Сталін тяжко занедужав. Побоюються, що кождої хвилини може дійти до катастрофи. Наслідником Сталіна, на случай його смерти, має стати Ворошилов. Таке пише парижська преса.

В Москві большевики почали валити велику церкву, Казанський собор.

Під Лєнінґрадом появилися медведі. Вони нападають на людські оселі. Подібні напади ствердженo також в кількох місцевостях Карелії. Поява медведів і вовків у тих сторонах віщує недалеку остру зиму.

Хабаровськ став воєнним осередком совітського Далекого Сходу. На перебудову міста призначено поверх 150 міл. рублів.

В Біробіджані, жидівській кольонії на Далекім Сході, жиє 64.000 осіб, в тім 28.000 Жидів. Жидівських колгоспів є там всего 15.

Поворотну филю до релігії виказує статистика протестантів в Берліні вже за роки 1932—4. В тім часі виступило з Евангельської Церкви в самім Берліні 59.329 її дорослих членів і 469 дітей. Майже всі вони перейшли на безконфесійність. Зате вступило до тої рел. орґанізації 88.549 дорослих і 219 дітей, отже близько 30.000 більше вернулося до неї ніж виступило.

В Німеччині є 22.000 дідичів. Вони мають четвертину всеї землі в своїх руках. Тепер правительство кінчить оброблення законопроєкту в справі парцеляції великої посілости.

Гумор. — Батько: Ти дійсно хочеш вийти заміж за того ідіота? Таж він хоче не тебе а твого посагу! — Дочка: Казав, що взявби мене навіть без цента! — Коли се правда, то він ще більший ідіот ніж я досі думав.

Гумор. — Знаєте, я раз так любився в одній дівчині, що вона зробила з мене правдивого дурня. — Так, так, деякі дівчата лишають трівкі вражіння по собі.

Моторизація німецької армії. Моторизація німецької армії поступила до тої міри, що вже не вистарчає нормальна нумерація авт. Отже заведено т. зв. групову нумерацію. RW-Nummer значить число Райхс-Вери, а підгрупи має воно такі: WH (військове авто), WL (летунське авто), WM (авто маринарки). Цікаво, що авта маринарки видно також при чесько-німецькій границі в Саксонії й при німецько-австрійській в Баварії. („Парізер-Таґесцайтунґ").

Обовязкову службу праці для дівчат уведуть незабаром в Німеччині.

В Гамбурґу відбулася цікава розправа проти одного з найбогатших купців Німеччини, Бруна Якобі, обвинуваченого за недозволений вивіз валют за границю. Бруна Якобі засуджено на 25 мілионів марок гривни і 8 р. тюрми. Се найвисша кара видана в Німеччині за девізові проступки.

Спортову відзнаку в Німеччині має півтора мілиона осіб.

Жалібні торжества відбулися в цілій Бельґії з приводу першої річниці трагічної смерти бельґійської королевої Астріди.

Ватиканський суд перший раз вирішив про кару вязниці, а саме засудив на місяць вязниці якогось Еція Моріджі, котрому доказано, що вкрав книжку з Ватиканської Бібліотеки.

Рожевий дощ упав недавно в м. Фаенці, в Італії. Метеорольоґічна обсерваторія виясняє, що се явище спричинив африканський вітер, котрий приніс з собою пісок рожевої краски.

Міжнародний конґрес византольоґів у Римі розпічнеться 20 с. м. Участь в нім візьме м. ін. доц. др. Ілярій Свенціцький.

Конґрес міжнародної федерації журналістів радить в Берні. В нім беруть участь представники 23 держав.

Лік проти затроєння крови винайшли анґлійські лікарі. Він називається „Пронтофіль".

Найстарший рукопис св. Письма. В одній антикварні в Менчестері відкрили рукопис декотрих розділів Старого Завіта, писаний у грецькій мові з 2 ст. перед Христом. Той рукопис о 300 літ старший від дотепер відомого найстаршого рукопису Св. Письма.

Американська писателька Фанні Герст одержала за свій новий сценарій „Великий сміх" гонорар 100.000 долярів. Такого високого гонорару не одержав ще ніхто за весь час істнування кіна.

Католики в Америці закупили великий готель збудований зелізницею Санта Фе в стейті Новий Мексик і перебудовують його на семинар духовний для Мексиканців.

З нараженням життя вратували Найсв. Тайни. В м. Бронкс у Злучених Державах Півн. Америки нагальна пожежа знищила величавий костел. Парох костела о. Северіно Фокаччі і його два вікарії з нараженням життя винесли з горіючої святині Найсв. Тайни. Сей вчинок викликав серед присутних велике вражіння й подив.

Гумор. — Положення без виходу. — Вже мені голова тріскає з болю. Рипить те радіо і рипить! — То чому не замкнете апарату? — Якто? А я защо заплатив абонамент?

Гумор. — Клієнт до адвоката, по програним процесі: Дуже мені жаль, пане меценасе, що ви задармо трудилися. — Та задармо ні, тільки надармо.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Вписи на однорічний торговельний курс для абітурієнтів при Торговельній Школі „Р. Ш." у Львові, вул. Хшановської ч. 9 приймає Дирекція Школи до 30 вересня с. р. До впису треба предложити свідоцтво зрілости й метрику, а ті, що мають перерву у студіях, також свідоцтво моральности. Вписове 10 зл., місячна оплата 20 зл. Слухачам признані в цьому шк. році зелізничі знижки категорії Ц.

Вакаційний кооперативний курс РСУК відбувся в Ямнім над Прутом від 15 до 27 серпня с. р. В нім взяло участь 63 осіб. Минулого року на курсі було лиш 37 учасників.

Ропу в околиці Березова на зовсім новім терені добула Березівсько-Гумниська Нафтова Спілка.

Кріза в нафтовім промислі. В „Ґазеті Ґандльовій" появилася стаття д-ра Козіцкого, директора нафтового концерну „Малопольска", про відносини в нафтовім промислі. Він твердить, що нафтовий промисл тепер не поплачує. Бориславський басейн приносить тільки страти. Від 1928 р. виверчено там 550.294 метрів у нових шибах. Вони дали 85.300 ваґонів ропи. В верчення вложено 150 міл. зл., видобуто ропи за 120 міл. зл. Більше вертіти нафтові фірми не можуть з причини дефляційної політики правительства. Воно обнизило ціни нафти й бензини. Та знижка спричинила зменшення приходів нафтового промислу о 14,391.000 зл. Тому нафтові фірми не можуть вкладати капіталів у верчення й інвестиції. Продукція нафти зменшується і в Польщі може забракнути нафти до свічення. Коли допущеноб до краю чужу нафту, се булоб кінцем краєвого нафтового промислу.

Нові поклади діямантів викрили у Бразилії в місцевости Капетінінґ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Інструктора до уч. V і VI кл. всел. пошукую. О. Онуфрій Сеньчук в Куликові, п. Сеньків коло Радехова. 1—2

КІНА

МУЗА: „Касіно де Парі" з Аль Джонзоном, „Кіднапери".
ПАКС: Буря над Андами.
СТИЛЕВЕ: „Його Величність пан шофер".
ТОН: „На згарищах щастя".
УТІХА: „Деревляні хрести" на основі Доржелеса і ревія „Мельодії Львова".

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Корлецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: ½ стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 17 вересня 1936. Ч. 71 (970)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.П. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Важні наради в справі автономії Закарпаття.

Ґубернатор Закарпаття К. Л. Грабар їздив на днях до Праги і відбув там важні наради з чехословацьким правительством в справі автономії для Закарпаття. При тій нагоді ґуб. Грабар порушив справу культурного положення Українців у Пряшівщині і домагався для них вільного розвитку, зокрема домагався від правительства субвенції для української ґімназії в Пряшеві. Преміер Годжа обіцяв ґубернаторови, що розгляне його прохання щодо Пряшівщини.

Гітлєр погрожує большевикам.

В неділю 13 с. м. в Нірнберґу відбулося в рамцях партійного зїзду зібрання гітлєрівських штурмових відділів. До зібраних промовив канцлєр Гітлєр. „Наш старий ворог, говорив канцлєр, що проти нього ми так часто виступали й котрого ми мимо його великої переваги розгромили, довкруги нас погрожує кулаком. Перед моїми старими й молодими боєвиками заявляю, що ми готові в кождій хвилині. Ми бажаємо лиш миру. Ми руководимося одним: Не видати Німеччини на поталу большевизмови." Потім канцлєр згадав про протестаційні віча заграницею проти фашизму й націонал-соціялізму й заявив: „Я ще не закликав до ніякої маніфестації. Та коли закличу, Німеччина обєднається в одній єдиній маніфестації і тоді буде демонструвати не 20 чи 30 тисяч нездисциплінованих осіб, а міліони повстануть проти старого ворога людства." — Загранична преса пише, що острі слова промови Гітлєра проти большевиків можуть довести до зірвання взаємин між Німеччиною і СССР.

Страйки у Франції.

Від тижня в цілій Франції поширюється страйковий рух. Правительство всіми силами старається зліквідувати страйки, та безуспішно. Не помагають особисті інтервенції премієра Блюма ні міністра внутрішних справ Салянґра. Праві часописи підчеркають політичний характер страйків. „Еко де Парі" подає три причини страйкового руху: 1) зріст коштів удержання по підвищці платень, 2) переконання про успішність страйкової аґітації і 3) еспанська горожанська війна. Вона викликала у Франції поважне психічне потрясення і збільшила клясові противенства. Радикали й соціялісти закидають комуністам, що вони орґанізують страйки, щоб шкодити правительству.

Еспанські повстанці здобули Сан Себастіян.

В ночі з 12 на 13 вересня с. р. еспанські повстанці ввійшли до Сан Себастіяну. Правительственні війська не ставили поважнішого опору. Анархісти кидали запальні бомби. В кількох місцях Сан Себастіяну вибухнула пожежа. Тимчасом повстанці посувалися обережно вперід і обсаджували місто. Частина червоних втікла човнами до Франції. — З Мадриду звідомляють, що червоне правительство тратить останки авторитету. Між поодинокими міністрами повстала гризня. В Мадриді щораз більша недостача харчів. Повстанчі літаки бомбардували касарні в Мадриді. Там погибло 250 міліціонерів.

Відродження португальського народу.

Патріярх Лісбони кардинал Емануел Цереєра заявив представникам американської преси: Душа португальського народу відродилася і населення відновляє свої сили в жерелі всего життя. Конституція Португалії збудована на засадах католицизму і забезпечує свободу родини, Церкви, виховання. Все спирається на родині як основній клітині суспільности.

Жниво заворушень в Палестині.

Арабський страйк і заворушення в Палестині тревають вже поверх 21 тижнів. За той час погибло: 34 британських жовнірів, 82 Жидів і 225 Арабів. Ранено: 144 брит. жовнірів, 267 Жидів і 640 Арабів. Араби знищили 250.000 дерев, спричинили 280 пожеж, висадили в воздух 48 мостів, 300 разів перервали телефонічне получення, спричинили 230 залізничих катастроф. Правительство наложило 88 збірних кар на ріжні арабські місцевости і тільки 1 кару на жидівську місцевість Ахузат Самуел. До концентраційних таборів вислано 420 осіб. Увязнено 2.000 Арабів. Власти сконфіскували 35 транспортів вибухових матеріялів.

Заострення скарбової контролі.

Міністр скарбу Квятковский видав розпорядок про скріплення скарбової контролі в ділянці безпосередних податків. Контролю будуть виконувати окремі відділи скарбової контролі. Вони будуть співпрацювати з податковими урядами. Завдання тих відділів: переведення докладної люстрації промислових і торговельних підприємств, зібрання докладних інформацій для податкових цілей в підприємствах акциз і монополів та у власників великих земельних посілостей. Інформації про маєтковий стан фірм будуть збирати також на залізничих двірцях, в почтових і громадських урядах і т. д.

500 осіб жиє з кулею в серці.

На конференції віденських лікарів представлено чоловіка, що 21 літ жив з кулею в серці не знаючи нічого про те. Недавно той чоловік зголосився до лікаря, бо потовкся. Коли його пересвітлено, показалося, що він має крісову кулю в лівій коморі серця. Він був ранений в 1915 р. на російськім фронті. Після вилікування не відчував ніяких болів. В звязку з тим одна німецька лікарська ґазета подає, що в Німеччині жиє 500 учасників світової війни з кулею в серці. Більшість з них про те ніщо не знає. Коли рана в серці невелика, то серцевий мязень витворює нові волокна довкола кулі і вони неначе „вяжуть" кулю, а серце працює дальше нормально.

Господарські знаряди, паша, збіжжа й святочна одіж це велике майно кождого господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

Справа нормалізації

Як її розуміє „Biuletyn Polsko-Ukraiński".

Як відомо, в 1935 р. УНДО започаткувало нову українську політику в Польщі, т. зв. політику нормалізації. Воно порозумілося з польським правительством б. премієра Косьцялковского передовсім в справі актуальних тоді виборів до польського Сойму і Сенату і на основі того порозуміння вийшло до згаданих польських законодатних інституцій. В Соймі і Сенаті нова Українська Парляментарна Репрезентація стала отверто на продержавне і проурядове становище й заманіфестувала те своє становище відповідною заявою і голосуванням за повновластями для правительства і за державним буджетом.

Ціллю тої нової політики було довести до нормалізації українсько-польських відносин у Польщі. Ту нормалізацію українська сторона уявляла собі так, що відтепер положення Українців у Польщі основно зміниться на краще, ніж було доси. Що передовсім припиниться ліквідація того, що Українці ще мали в Польщі. А далі, що Українцям привернеться те, що вони вже мали і що Польща вже зліквідувала їм. Вкінці, що Українці осягнуть від Польщі нові здобутки, яких іще взагалі не мали.

Тут українська сторона мала на думці в першу чергу те, що Польща Українцям в теорії вже признала була і що навіть ствердила формальними законами, яких одначе доси не ввела в життя. Се закони про краєву самоуправу і про заснування українського університету.

Від часу започаткування УНДО-м згаданої вище нормалізаційної політики пройшло вже півтора року. Якіж висліди дала Українцям та політика доси?

Про ті висліди говорить аж надто вимовно сама Українська Парляментарна Репрезентація у своїх ухвалах з дня 13 і 14 липня б. р. Ті ухвали нашим читачам відомі, бо ми подали їх вповні в ч. 55 „Нової Зорі". Вони стверджують виразно, що висліди нової політики — майже ніякі. Ще виразніше ствердив се офіціяльний орґан УНДА „Свобода", котра в ч. 28 в статті п. з. Короткозорість Поляків дотеперішні висліди політики нормалізації спрецизувала коротко так: „В останних місяцях наше положення замість покращати — погіршилося". У висліді того „Свобода" стверджує „тимчасовий провал політики нормалізації". Той голос „Свободи" подаємо в огляді преси.

На згадані вище ухвали Української

Парляментарної Репрезентації і на статтю „Свободи" звернув увагу „Biuletyn Polsko-Ukraiński". Він в ч. 36 з дня 6 вересня б. р. присвятив їм вступну статтю п. н. Справа нормалізації. Тому що та стаття дуже характеристична, вважаємо вказаним зазнайомити з нею наших читачів.

Починає ту статтю „Biuletyn P.-U." пригадкою статті голови УНДА Мудрого, яку він помістив в „Ділі" з дня 12 квітня б. р. і в якій взивав українську суспільність бути терпеливою. А далі „Biuletyn P.-U." пише:

Вже від довшого часу обсервуємо факт постійних і постепенно скріпляючихся в тоні неначеб антинормалізаційних настроїв, бо так їх треба означити, в пресі і заявах передових представників табору нормалізації. Ті настрої знаходять вислів у виступах, в яких отверто обвинувачують Правительство, що не сповняє українських постулятів і тимсамим отже справа нормалізації польсько-українських відносин є для нього байдужна річ. Поза Правительством обвинувачують рівнож і польську суспільність, котрій рівнож закидують брак доброї волі в напрямі нормалізації обопільних відносин.

Щоб не бути голословними, наведемо хочаб знані ухвали Української Парляментарної Репрезентації з дня 13 і 14 липня б. р., виступи посла Барана на політичній нараді в Борщеві, де заявив, що „загального білянсу (нормалізації) не можна назвати додатним", а ще передтим при порівнуванню положення Українців на Підкарпатській Руси з положенням Українців в Польщі підчеркнув, що з нормалізації залишилися „стрипухи". Гвіздь усього під тим оглядом становила стаття офіціяльного органу УНДА „Свободи" з дня 26 липня б. р., де м. ін. написано слідуючі слова: „Замість зеднати собі українські маси, замість піти супроти них на політичні уступки, польська націоналістична політика робить тимчасом усе можливе, щоб їх якнайдалі відштовхнути. Тимчасовий провал (підчерк. „П.-У.Б".) політики нормалізації започаткованої в минулому році доказує се з усією яскравістю. Українська суспільність чекала через 1½ року хочби на знак доброї волі з польської сторони. Але уряд не міг рішитися на ніякі корисні для Українців реформи. Навпаки! В останніх місяцях наше положення замість покращати — погіршилося..."

Коли читаємо того роду заяви і виступи табору, котрий починаючи від 1935 року виписав на своїм прапорі кличі нормалізації польсько-українських відносин, — пише далі „Бюлетен", починає огортати нас здивування. Як то — питаємо — чиж дотогочасні посунення правительственних чинників в напрямі нормалізації відносин не були для української сторони „знаком доброї волі" і врешті не принесли для них ніяких користей?! — Атже належить ствердити безсторонно, що всупереч повищим твердженням українська сторона осягнула вже ряд конкретних користей — і то поважних — в кождій ділянці життя. Вистане тільки хочаб навести річний звіт з діяльности ряду українських господарських, культурно-освітних, суспільних і т. п. інституцій, вказати на збільшення активности українського громадянства, що виявляється в масовім організуванню ріжнородних торжеств, обходів і т. д., шоб виробити собі зовсім відмінну думку, ніж та, котру голосить українська сторона. Належить спитати, чи все те булоб можливе без щирого понимання нормалізації польсько-українських відносин польською стороною? Нехай відповідять собі на те питання ті українські чинники, котрі вважають, що нормалізація не дала українському громадянству ніяких користей, навпаки — шкоди, а польські чинники виявляють брак доброї волі до дійсного переведення направи обопільних відносин.

Розуміємо, коли того роду жалі під адресою польської сторони виводять збанкрутовані політики, котрі щукають жиру в постійнім каламученню води або осібняки, заведені в своїх надіях на посольські „посади". Але коли се роблять передові представники табору, котрий дав почин політиці нормалізації польсько-українських відносин та „urbi et orbi" голосить, що реалізує її, то мимоволі мусить виринути підозріння щодо щирости голошених кличів, мусить повстати сумнів, чи істнує добра воля серед людей того табору в напрямі нормалізації відносин. Мусимо отверто заявити, що супроти подібного ставлення питання, супроти повного непризнавання дотогочасних очевидних і незаперечних плюсів, які дала Українцям нормалізація і прямо ігнорування, а в найліпшім разі поменшування, неначе доцільного, ряду далекосяглих („доньослих") посунень правительственних чинників в напрямі нормалізації обопільних відносин, будяться в нас застереження, щодо властивих намірів українського табору, котрий репрезентує політику нормалізації. Бо з подібного унимання сути нормалізації виходилоб, що українській стороні залежить хіба тільки на негайних користях, а натомість зовсім не залежить на правдивій нормалізації обопільних відносин. Бо тільки тим треба толкувати собі нетерпеливість української сторони.

Незалежно від того належить ствердити, що міродайні чинники без огляду на ті чи інші обставини змагають, всупереч інсинуаціям української сторони, до нормалізації польсько-українських відносин. Вступивши раз на шлях направи польсько-українських відносин, що його витичив б. Премієр Косьцялковскі, вони йдуть послідовно до вирівнання всіх ріжниць дорогою сповнювання слушних українських постулятів. Що так є — доказують се останні далекосяглі („доньосле") зміни в управі „Народнього Дому" у Львові, заповідь утворення української катедри на львівськім університеті, переміни утраквістичних рівнорядних кляс в державній ґімназії в Стрию на кляси з українською викладовою мовою.

Вичислені вище акти доброї волі міродайних чинників хіба найліпше говорять про наміри польської сторони. Думаємо, що українська сторона не буде наново інтерпретувати їх як „стрипухи" або як „брак знаку доброї волі". Думаємо, що українська сторона приступить до властивого освітлювання тих справ, такого суттевого для обопільної нормалізації відносин. Бо в противнім разі вона зродить тільки вповні обосновані сумніви в доцільність роблених зусиль. І тоді вже не кілька літ — як то заявив посол Мудрий — але хто знає, чи і кільканацять вистане, щоб слова: „нормалізація польсько-українських відносин" — набрали властивого змісту та дали висліди, яких ждуть Українці.

Щож сказати про наведену вище статтю „Biuletyn-y Polsko-Ukraińsk-ogo".

Передовсім треба відмітити і підчеркнути те, що „Biuletyn P.-U." вже само істнування і можність діяльности українських господарських, культурно-освітних, суспільних і т. п. інституцій у Польщі вважає „поважною користю", яку дала Українцям нормалізація та що без нормалізації все те булоб неможливе.

Отсе ствердження „Biuletyn-y" незвичайно характеристичне. Бо воно, як не можна краще, характеризує положення Українців у Польщі.

Значить, на те, щоб Українці в Польщі могли істнувати національно, не досить польської конституції, яка забезпечує їм національне істнування, але на те треба ще аж спеціяльної угоди Українців з Поляками. Бо без того національне істнування Українців у Польщі, виходить, неможливе. Неможливе істнування і діяльність українських господарських культурно-освітних і суспільних інституцій, неможливі навіть українські торжества, обходи і т. п.

Отсе на думку „Biuletyn-y P.-U." ті „уступки", які Поляки вже признали Українцям у висліді нормалізації і з яких Українці вже повинні бути вдоволені.

Та крім того „Biuletyn" наводить іще кілька інших „уступок".

Отже передовсім „далекосяглі (doniosłe) зміни в управі „Народного Дому" у Львові". Як уже відомо нашим читачам, ті „далекосяглі зміни" зводяться до того, що „Народний Дім", яким попередний правительственний комісар так адміністрував, що загнав його у двомільоновий довг, тепер правительство передало в адміністрацію представникови польського „Банку краєвого господарства", котрий має той довг стягнути собі. А до помочи представникови „Банку" додано дорадний орган, до якого покликано між ін. 2 Українців. До сеї цікавої справи ще повернемо.

Що торкається катедри історії української літератури на львівськім університеті, то катедра така на тім університеті істнувала вже від 1849 р. і її університет самовільно скасував у 1918 р. Тут треба зазначити, що крім згаданої катедри було на львівськім університеті до 1918 р. ще 10 інших українських катедр, які університет таксамо самовільно скасував. То значить, що нема на те скасування ні закона, ні навіть розпорядку.

Вкінці — переміна утраквістичних кляс в держ. ґімназії в Стрию на кляси з українською викладовою мовою. Отже передовсім треба ствердити, що нині т. зв. ґімназії з українською викладовою мовою се таксамо утраквістичні ґімназії, в яких внутрішне урядування і виклади частини предметів відбуваються в польській мові. А далі: чи та „українська ґімназія" в Стрию вже істнує?

Так представляються дотеперішні українські „користи" з нормалізації в освітленню „Biuletyn P.-U.".

Все те булоб веселе, колиб не було — таке трагічне і дивне.

Всі ті справи обговоримо в свій час докладніше і сподіємося виказати, що й УНДО не без співвини.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Сумерк Афону

Після вістей з Греції дні відомої монашої республики на горі Афоні вже почислені. Перед війною на Афоні було 15.000 монахів, 1920 р. 5.140, 1933 р. 2.500, а тепер є тільки 185. До упадку Афону причинилося те, що Греція, протекторка Афону, перестала платити субсидії на удержання тої монашої республики. — На Афоні оселювалися християнські монахи дуже давно, та перша історична дата заложення там монастиря се рік 962. Тоді св. Атаназій Афонський уфундував монастир Лаври. Від нього взяли назву „лавра" монастирі на Сході. Потім на Афоні повстав грузинський монастир Івірон. З часом на Афоні повстало богато інших монастирів, м. ін. в 12 ст. руський, сербський і болгарський. Коли монахи з Афону відступили від єдности з катол. Церквою, докладно не відомо. Ще на фльорентійськім соборі (1438—39) представники монастирів Лаври й Ватопеда заявилися по стороні Риму. Уніоністичні рухи нуртували й пізніше, та без більшого успіху, бо монахи Афону були занадто заняті внутрішними спорами. Ті спори спинила трохи конституція з 1783 р. Вона вдержалася з деякими змінами в нових опрацьованих 1924 р. правилах організації монастирів Афону. Конституція запевнювала деяку автономію адміністрації в відношенні до державних властей, давніше турецьких, а від 1913 р. грецьких. По думці тих правил монастирями Афону, поділеними на 4 пентади, по пять монастирів у кождій, управляє рада ігуменів тих монастирів на чолі з чотирма епістатами і протоепістатом. В початках біжучого століття на загальне число 7.432 монахів на Афоні було 3.496 з Росії, 3.276 Греків, 307 Болгар, 286 Ромунів, 51 Грузинів і 16 Сербів. Тепер більшість монахів з Афону осіла в Югославії, Болгарії й Альбанії. (КАП).

Кінець „культуркампфу"?

Пастирський лист німецьких епископів ухвалений на конференції в Фульді й відчитаний у всіх католицьких костелах в Німеччині викликав сильне вражіння в націонал-соціялістичних кругах Німеччини. Вони думають, що сей лист се доказ, що католики готові співпрацювати з націонал-соціялістами в боротьбі зі світовим комунізмом. Орган пруського премієра ґен. Ґерінґа „Націонал-цайтунґ" напечатав обширні виїмки з пастирського листа. Дуже прихильно мав приняти пастирський лист канцлер Ґітлер. Мають цофнути ряд процесів проти монахів. Політичні круги в Берліні переконані, що приходить кінець т. зв. культуркампфу. Нема сумніву, що поважну ролю відіграли в тій справі політичні огляди, особливо договір з Австрією й Італією. (Глос Народу, ч. 240).

Червоні підміновують Европу

Німецьке Інформаційне Бюро видало меморіял про комуністичну небезпеку в Европі. В нім подано, як аґенти Комінтерну провадять свою діявольську роботу. А саме: Комінтерн висилає свого аґента нпр. до Варшави. Передовсім дає йому адреси осіб, замешкалих в Польщі, котрі вже належать до компартії або хоч симпатизують з комуністичним рухом. Після приїзду на місце призначення такий аґент порозуміваеться з вказаними йому особами і після вступних розмов основує комуністичну ячейку. Вона складається з кількох або й кільканацятьох осіб. Після створення ячейки аґент заявляє: Тут маєте зачет. Всякі вказівки будете діставати від мене. Ширіть комуністичні кличі. Приєднуйте нових членів. Творіть ячейки в інших державах. — Всю ту роботу ведеться тайно і дуже інтензивно в усіх европейських державах. В той спосіб Москва підкладає червоні міни під Европу. Вони мають на случай війни висадити в воздух теперішний державний і суспільний порядок Европи.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Короткозорість Поляків

Що перешкоджує нашим З. У. З.[1]) сповнити свої всеукраїнські завдання?

„Свобода" (офіціяльний орган УНДА) принесла в ч. 28 під таким заголовком отсю статтю:

У попередніх числах „Свободи" ми застановилися на цьому місці над історичним призначенням та над завданнями З. У. З. — зокрема Галичини! — у розвитку сучасної всеукраїнської історії. Ми прийшли до переконання, що ці наші Західні Землі в теперішню пору покликані відіграти ролю всеукраїнського політичного й культурного Піємонту. Нема сумніву, що ці наші землі мають для сповнення такої ролі дуже багато позитивних даних. Вони могліб це своє призначення добре сповнити, якщо булиб залишені самі собі.

Але, як це вже було тут зазначено, ці наші землі входять у склад польської держави. Ми не самі. Таким чином Польща силою фактів має у розвязці цього так важного для нас питання чимале співвирішне значіння.

Українство в Польщі мусілоб мати можливо якнайбільшу свободу рухів, мусілоб передовсім мати якнайбільшу свободу політичної та культурної самоорганізації, щоб могти подолати цьому свому всеукраїнському державотворчому завданню. Одначе тієї свободи українство в сучасній Польщі — на жаль — не має. Якщо ми справді малиб розвинути на З. У. З. ті різноманітні світоглядові, організаційні, політичні, культурні, економічні та устроєві вартости, які для того необхідно потрібні, щоб ми тут могли стати ядром української державотворчости, то ми мусілиб жити в радикально інакших умовинах, як жиемо у них в дійсности. Передумовою сповнення нами ролі всеукраїнського Піємонту є здобуття для Українців у Польщі щонайменше найширшої територіяльної автономії.

Отож саме цей постулят український політичний провід З. У. З. висунув останньо на найбільш чільне місце. Боротьба за територіяльну автономію для З. У. З. є таким чином одним із найважніших відтинків боротьби за позитивну розвязку всеукраїнського питання! Раз уже ми того свідомі, яку важну ролю З. У. З. — зокрема Галичина — має й повинна бн сповнити у теперешній всеукраїнській історії, то ми повинні зі свого боку зробити все можливе, щоб витворити якнайбільше сприятливі умовини, в яких З. У. З. могліб цю свою ролю таки справді виконати.

Нічого про те й сперечатися, що так, як ті речі є тепер, ми ніяким всеукраїнським Піємонтом в істнуючій нашій дійсности бути не всилі. Хоча перед світовою війною наше організаційне положення в Австрії та наші тодішні життеві умовини були без порівнання корисніші й ширші, як тепер, то й тодішніх наших організаційних надбань та вартостей ще було куди замало, щоб — як це виявив перебіг нашого визвольного зриву — якслід подолати у критичний час українському державотворчому завданню. Щож можна сказати про ті речі тепер, коли ми нині не маємо й десятої частини цих можливостей, що їх мали тоді!

Політика — це завжди і всюди передовсім страшно холодна, спокійна, в и р а х о в а н а річ. Нічого в політиці не стається для чиїхсь гарних очей. Нічого в ній не стається ізза якихось ідеальних симпатій для якоїсь справи чи якогось народу. Політика це завжди справа суворого вирахованого інтересу ріжних сторін, це справа користи, часто справа страху, часто оборони перед загрозою, часто справа боротьби на життя і смерть. Ми ніколи не можемо й не сміємо числити на те, що Поляки змінять свою політику супроти нас задля самих якихсь для нас „симпатій", задля самого „ідейного" заінтересування нашою справою. Вони оту свою некорисну політику, яку примінюють супроти нас, змінять лише тоді, коли бачитимуть у цьому свою користь, або коли будуть до цього приневолені через якісь сильніші обставини.

Отож — коли політичний провід З. У. З. висунув у минулому році — у словах і заявах Голови УНДО й УПР посла Василя Мудрого — постулят боротьби за територіяльну автономію для З. У. З. — то сталося це в силу тієї свідомости, що настає час, де Поляки всилу свого власного щораз складнішого внутрішнього і зовнішнього положення в якийсь спосіб мусітимуть узятися за розвязку українського питання в Польщі. Ніхто не числив на ніякі „благодати", на ніякі „концесії", на „посади" й „подаяння". Український політичний провід числив тільки на те, що всилу розвитку повоєнної східньоевропейської історії Польща дійшла оце до справжньої розстайної дороги — і тепер мусітиме рішитися — чи піде разом з Українцями проти більшої і для обидвох народів спільної небезпеки (большевизму) — чи теж, втримуючи дотеперішню протиукраїнську політику і надальше — піде на ризико дальшого внутрішнього самоослаблювання.

Вже далеко минув рік від часу, коли УНДО як провідна й рішальна західньо-українська політична організація пішло з усією рішучістю і переконанням на політику т. зв. нормалізації польсько-українських взаємин. УНДО точно знало, яку величезну вагу ця ідея має таксамо для Польщі як і для положення української справи. Наш політичний провід дав усі можливі якнайдалі йдучі докази своєї льояльности й доброї волі супроти польського народу й супроти польської держави.

Але треба це тепер уже з усією виразністю сказати, що в и т я г н е н а д о П о л я к і в у к р а ї н с ь к а р у к а п о в и с л а н а р а з і у в о з д у с і. Виявилося, що так уряд як і польська суспільність пересякли до дна душі хоробливими ендецькими націоналістичними настроями і не хочуть справедливого і слушного для обидвох сторін замирення. П о л я к и г о в о р и л и д о с і, щ о т о м у н а м н е р о б л я т ь у с т у п о к, щ о м и „в о р о ж е" в і д н о с и м о с я д о п о л ь с ь к о ї д е р ж а в и. Мовляв: коли змінимо своє „вороже" відношення, — тоді прийдуть уступки. В останніх півтора роках українська суспільність на З. У. З. дала всі можливі докази своєї льояльности супроти польського народу й держави, наше „вороже" будьтоби відношення до Польщі змінилося, — але не змінилося ні на волос негативне до нас — польське!

Виявилося в тих останніх півтора роках, що польська націоналістична маса все ще живе в переконанню, що Польща це — одна з наймогутніших держав на сході Европи, що їй нічого нізвідки не грозить і що можна їй осьтак з усім спокоєм далі віддаватися „поглощуванню" й „травленню" Українців. Але дійсність інакша. І на своїм Заході і таксамо на своїм Сході П о л ь щ а м а є д в о х д у ж е г р і з н и х с у с і д і в, я к і в м и н у л и х 15 р о к а х н е с т о я л и н а м і с ц і, а л е р о з в и в а л и с я, могутніли, ставали щораз більше загрозливі, загребущі й агресивні. Але в такім самім розмірі як її сусіди — не росла й не могутніла у своїм нутрі Польща. Отож якщо Польща хоче й має оборонитися перед натиском могутних фашистівсько-гітлерівських ідей та експанзивних плянів, які йдуть на неї від Заходу, і має оборонитися від такихсамих могутних большевицько-комуністичних ідей та експанзивних плянів, які йдуть на неї зі Сходу, — то вона мусітиме до основ зреформувати свою внутрішню політику, мусітиме до основ змінити свій устрій, — а в тому — передовсім мусітиме позитивно розвязати українське питання в Польщі.

Але — як виявилося — польська націоналістична маса занадто думає націоналістичними категоріями, а замало державницькими, щоб могла зрозуміти очевидну користь для своєї державної справи, яка випливалаб зі щирого польського замирення з Українцями. Замість притягнути до себе українські мілїонові маси, замість піти супроти тих українських мас на засадничі політичні уступки і приєднати в той спосіб ці українські маси для польської державної рації, — ота польська націоналістична політика робить тимчасом усе можливе, щоб Українців якнайдалі від себе відштовхнути. Тимчасовий провал політики нормалізації започаткованої в минулому році доказує це з усією вимаганою яскравістю.

Коли український політичний провід ішов на політику нормалізації, він дістав від українських мас просто неограничені повновласти. У к р а ї н с ь к а с у с п і л ь н і с т ь ч е к а л а п і в т о р а р о к у х о ч б и н а з н а к д о б р о ї в о л і з п о л ь с ь к о ї с т о р о н и. Але уряд не міг рішитися на ніякі реформи корисні для Українців. Навпаки! В останніх місяцях наше положення замість покращати — п о г і р ш и л о с я.

В таких умовинах річ цілком природна, — що серед глибоко розчарованої української суспільности наступає оце щораз помітніша реакція, що політика нормалізації тратить серед української суспільности свій попередній моральний кредит. Зате знову помітно зискують на силі праві й ліві українські радикалістичні елєменти, — а передовсім елєменти ліві, соціялістично-радикалістичні, комуністичні, москвофільські. У наслідку також і цих політичних причин щораз виразніше підносить на українських землях у Польщі свою кріваву голову бестія соціяльної революції, загроза більшовизму.

Ідея нормалізації польсько-українських взаємин і для української і для польської сторони зовсім правильна та політично на довшу мету єдино оправдана, бо в боротьбі проти Москви, в боротьбі проти більшовизму ми витворимо разом з Поляками на Сході Европи власну й самовистарчальну ідеольогічну й політичну систему. Ідея цієї нормалізації має осьтак глибшу історично-політичну основу, як тільки характер кон'юнктурних політичних торгів і коншахтів. Цю ідею ми проголосили, ми її послідовно заступаємо й далі. Але не буде це нашою виною, коли з огляду на поставу польської сторони м и в к і н ц і з а л и ш и м о с я с е р е д у к р а ї н с ь к о ї с у с п і л ь н о с т и у м е н ш о с т и й коли верх візьмуть уже таки о с т а т о ч н о радикалістичні елєменти. Треба боятися, що на довшу мету не матимемо сили цьому перешкодити. Але від цього вийде і для польської державної й для української національно-визвольної справи тільки необчислима шкода.

Історія ніколи не розвивається льогічно. Колиб так було, колиб людьми кермував тільки здоровий політичний розум, — то Поляки вже давно булиб дали нам територіяльну автономію, — до чого зрештою законом зобовязалися. Тоді ми справді могліб сповнити на З. У. З. ролю всеукраїнського державницького Піємонту! Тепер це на жаль — неможливе. Але коли дотеперішній розвиток цих справ не зміниться, то не тільки ми — тут на З. У. З. — всеукраїнським Піємонтом не станемо, — але найбільш правдоподібно р а з о м з П о л я к а м и с к о т и м о с я в к і н ц і в к р і в а в и й х а о с б і л ь ш о в и ц ь к о ї р е в о л ь т и й а н а р х і ї.

П р и м і т к а Редакції „Н. Зорі": Оцінку думок сеї цікавої статті подамо тоді, коли будемо оцінювати нормалізаційну політику УНДА від її початків, участь УНДА в боротьбі за „Народний Дім", нельояльність УНДА супроти москвофілів і інші поучаючі справи.

[1]) З. У. З. = Західно-Українські Землі.

Труднощі з французькою позичкою

„Хвіля" в 6279 ч. принесла статтю п. з. Французька позичка для Польщі. В ній пише м.ін.: „Фінансове положення Франції тепер виїмково тяжке. Французька держава позички не дасть, бо сама борикається з величезними скарбовими трудношами і не може в ніякий спосіб осягнути буджетову різновагу. А французька публика і французький кредитовий апарат, два чинники, що рішають про успіх субскрипції, не показують нині надмірного зацікавлення емісійною акцією. Франція дуситься в кайданах тезавризації. Де виступає тезавризація, там емісійний ринок державних вартісних паперів не може здобутися на якунебудь активність. Крім того треба зрозуміти, що Франція як кождий край, що терпить на буджетові недобори і мусить покривати ті недобори з позичок на внутрішнім ринку, старається всіми силами зарезервувати той ринок для власних кредитових потреб, а не дозволити експльоатувати його на чужі державні потреби. Що внутрішний ринок Франції не всилі поглотити тепер навіть французького випуску державних паперів, про те свідчить факт, що французький скарб затягнув 3 міліярдову позичку в Банку Анґлії."

„Хвіля" пригадує дальше труднощі з позичкою на будову зелізниці Шлеськ—Ґдиня і пише:

„Позичку ту мали нам виплатити в трох ратах. При тім польські представники, що заключали позичковий договір, зробили ту капітальну дурницю, що згодилися на застереження, котре може стримати виплату дальшої рати, коли „стан фінансового ринку Франції буде некорисний." І покликуючись на ту клявзулю Французи відмовляли Полякам виплати другої і третої рати. Відмова виплати дальших рат мала очевидно політичний характер. Бож в тім часі, коли Франція вимовлялася некорисним фінансовим положенням, одержали позички від Франції Югославія і Чехословаччина. Мимо того польські правительственні чинники все дурили себе, що мотиви тої відмови дійсно господарські. Так отже їздив до Парижа кілька разів тодішний віцеміністр скарбу полк. Коц, коли в Парижі — очікували міністра закордонних справ."

Як лають розстріляних

Навіть економічні ґазети в СССР лають 16 розстріляних. Ось зразки їх лайки: „Экономическая жизнь", орґан „народного" комісаріяту фінансів, зачинає статтю так: „Домагання народа виконано. Фашистська тічня, оскаженілі пси контрреволюції — знищені..."". — Орґан народного комісаріяту тяжкого промислу „За Индустріалізацію" почав статтю так: „Домагання народа виконано. Убийники, провокатори і шпіони розстріляні". — Орґан „народного" комісаріяту земельних справ „Соціялистическое Земледѣліе" пише: „Домагання народа, щоб розстріляти контрреволюційних мерзавців, виконано..." Так само ухвалювані на зборах резолюції зачинаються ствердженням, що „Голосъ народа услышанъ". Далі йде приблизно така лайка: „Бішені пси контрреволюції покарані". Такі резолюції присилають в СССР всі, від селян почавши, на професорах унів. скінчивши. З того ясно, що чрезвичайка видала такий сам наказ всім „горожанам свобідного соціялістичного государства".

Москва проти II Інтернаціоналу

Московська комуністична ґазета „Правда" виступила остро проти другого соціялістичного Інтернаціоналу закидаючи йому, що він творить спільний фронт з німецьким фашизмом. Вдова по Леніні Крупская виступила в „Правді" проти другого Інтернаціоналу і закинула йому звязки з німецькою тайною поліцією. Крупская твердить, що II Інтернаціонал розбиває народний фронт.

Пропаґанда серед окраїнного населення

за його винародовленням.

Як польський націоналіст радить її вести?

Ми вже знаємо, як польський націоналіст Ґертих уявляє собі „окраїнну політику” в Польщі та хто і як має ту „політику” вести. Та „окраїнна політика” се має бути винародовлення українського і білоруського населення Польщі, а вести її мають Поляки всіми способами і всюди: через Церкву, школу, адміністрацію, військо, самоуправу, міста, товариства і т. д. *)

Та Ґертих тим ще не вдоволяється. Він хоче, щоб те винародовлення вели не тільки Поляки, але щоб воно стало великим рухом самих українських і білоруських народніх мас! В тій ціли він і радить повести відповідну пропаґанду серед тих мас. Як? Про се пише він в окремім розділі своєї книжки п. з. Пропаґанда.

Вміла пропаґанда — так починає Ґертих той розділ — се у великих суспільних рухах (а бажаємо, щоб струя зростання з польскістю, — асиміляційна струя, — сталася на окраїнах великим рухом народніх мас) — чинник величезного значіння та величезної успішности.

Тільки упереджень, тільки хибних понять, тільки демаґоґічних аксіом, що торкаються польсько-руської справи, стало вже трівкими в свідомости окраїнних мас, що без витревалої пропаґандової акції, котра поставилаб собі ціллю зробити кождому окремому мешканцеви окраїн приступною знайомість поодинокіх тез нашого погляду на питання окраїн — сепаратистичної аґітації на окраїнах не зможемо побороти.

Вже отсей вступ з розділу про пропаґанду свідчить наглядно про наївність Ґертиха. Бо він хоче „сепаратистичну аґітацію” на окраїнах, себто український і білоруський національний рух серед українського і білоруського населення окраїн Польщі побороти — пропаґандою серед того населення тез його винародовлення! Очевидно Ґертих думає, що для українського і білоруського населення окраїн Польщі будуть більш переконливі тези, що те населення — „Поляки”, ніж тези, що вони — Українці і Білорусини. І такі нісенітниці пише Ґертих після досвіду, який з подібною пропаґандою „русскости” зробила вже на тих самих окраїнах Росія. А чейже „русскість” була для тих окраїн з. ріжних оглядів далеко ближча ніж „польскість”.

Та подивімся, як Ґертих радить вести серед українського і білоруського населення окраїн Польщі пропаґанду тез про його „польскість”?

Кождий Поляк, — каже Ґертих, — що мешкає на окраїнах чи хочби тільки має нагоду зустрічатися з окраїнним населенням (напр. з окраїнними рекрутами у війську), мусить почуватися до обовязку ведення польської пропаґанди, — до обовязку освідомлювання окраїнного народу про засадниче польське становище в справі окраїн і також про поодинокі питання, що складаються на цілість окраїнної політики. Ціли пропаґанди мусять служити уладжувані в поодиноких окраїнних закутинах обходи національних роковин: Ґрунвальду, Ліґниці, Хотина, Конституції 3-го мая, Чуда над Вислою, — котрі мають інформувати народ про найвизначніші фрагменти нашої історії та виховувати його в ідеольоґії великої загально-польської національної традиції. Пропаґандивна ціль в найліпшім значінню того слова, — то значить: інформаційно-виховна — мусить присвічувати всім нашим суспільним починам на окраїнах, акції: організаційній, освітній, господарській, пресовій і т. д. — як також діяльности державних властей, — а передовсім шкільництва й адміністрації.

Отже у всіх польських суспільних починах і також у діяльности державних властей на окраїнах Польщі цілю повинно бути винародовлення окраїнного українського і білоруського населення! Тій ціли має служити навіть господарська акція серед того населення, яка тим самим має стати просто акцією купування (!) серед того населення національних перекіньчиків та ренеґатів!... Та передовсім тій ціли повинно служити шкільництво й адміністрація на окраїнах!...

Як Ґертих уявляє собі кожду таку акцію в практиці се представив він докладно в поодиноких розділах своєї книжки, які ми вже оглянули. З оглядів тих розділів бачили ми наглядно, як подрібно Ґертих розробив програму винародовлення окраїн. Просто нема такої ділянки суспільного життя, в якій він не подавби докладного пляну винародовлювання нас. Зокрема подрібний плян в тім напрямі виробив він для всяких державних властей на окраїнах.

Та все таки Ґертихови видалося всього того — ще замало. Тому він на завершення своєї програми винародовлення окраїн виступив іще з одним проєктом винародовлювання українського і білоруського населення в Польщі, який повинен як свій ориґінальний винахід опатентувати. Бо такого проєкту винародовлювання якогось народу не видумали були навіть пруські ґакатисти, від яких Ґертих так богато переймив та яких залюбки наслідує своєю „програмою окраїнної політики”. Той свій проєкт представляє Ґертих так (тут всі підчеркнення автора):

Бачимо конечність іще одної форми пропаґанди на окраїнах: форми урядової пропаґанди — робленої при помочи плякатів і відозв.

Населення східної Малопольщі, котре має за собою довгі роки конституціоналізму, вміє вже в немалій мірі думати політично, — тому річевий аргумент грає в тій дільниці не малу ролю при формуванню настроїв мас. Але і в решті окраїнних дільниць є більше елементів, до котрих має доступ річева думка, ніж на загал думають. Сепаратистична аґітація зовсім не оперує тільки кличами ненависти та зовсім не грає тільки на інстинкті ненависти. Вона промовляє до чистих і чесних почувань населення, взиваючи його до оборони та вдержання таких цінних і достойних пошани дібр як матірна мова, як віра предків, власна церковна організація та як цілість племінної чи дільницевої традиції. Вона промовляє далі до розуму того населення, толкуючи йому, що всім вичисленим цінним добрам загрожує польскість — та що вони не можуть з польскістю співістнувати. Сепаратистичної аґітації не можна на тій точці побороти інакше, як тільки толкуючи річево, що ті добра дуже добре („досконале”) містяться в рамах польської національної ідеї. А що та аґітація в своїй праці зайшла вже дуже далеко, що поодинокі її тези виросли в переконанню загалу населення до значіння аксіомів, — то тих тез не можна побороти інакше, як аґітаційними виступами з дуже широким розголосом.

Далі Ґертих повчає польські правительственні чинники, як вони мають вести аґітацію за винародовленням плякатами. Отже:

Форма маніфестів правительства до населення, поширюваних в цілім краю дорогою розплякатування (в разі конечности заторкнення особливо дражливих питань форма відозв не підписана вправді самим правительством, але незвичайно поважними суспільними чинниками — напр. правлячою партією) — се форма незвичайно успішна, особливо коли її не надуживати та не доводити до збуденніння. Бо правительственні відозви або зближені до правительственних з правила читають уважно. Очевидно, найлекше може порозумітися з населенням в тій формі та зазнайомлювати його в тій формі зі своїми поглядами чи зі своєю волею правительсто, що має прикмети значної тривкости: монархічне або диктаторське. Та коли навіть устрій Польщі не приймеме виду такого правительства, — навіть коли буде в засаді спиратися на концепцію парляментарного правительства — то трівке національне правительство Польщі зможе без труду позволити собі на смілу, публичну дискусію з сепаратистами шляхом офіціяльних маніфестів. Ми вже так далеко (як перед травнем, так особливо — після травня) втягнулися в думання категоріями держави національностей, що не міститься нам у голові, щоб правительство заняло офіціяльно становище в спорах між національностями, котрі живуть у Польщі. Але ми тут на тім місці даємо вислів поглядови, що Польща се національна держава, а польський нарід се щось більше, ніж тільки одна з національностей, котрі мешкають в Польщі. Тому не бачимо нічого незвичайного в тім, що правительство заявить публично, що вважає сепаратистичний рух на окраїнах (не тільки в державнім, але і в націо-

*) Гл. „Н. Зорю” чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 869, 879, 888, 905, 925, 951, 956, 959, 961, 964, 966.

З ВОРОХТИ

Пишучий сі рядки був два рази на Ґуцульщині. Раз молодим хлопцем-пластуном, коли краса гір творила йому казку сплячих велитнів, а краса ґуцульської ноші відтворювала в уяві леґенди про Довбуша. Другий раз у віці, коли на світ ґлядиться вже критичним оком і хотілосяб вказати на щось таке, що промовчували або чого не добачували інші в німім „восторгу”. І хотілосяб сказати, що предмет нашого захоплення заражений бакцилем — починає гнити. І що треба спішити на поміч...

Поїзд, лишивши позаду Надвірну, мчиться долинами розбігаючись то знов пристаючи, немов-би хотів перескочити провалля. Шини біжать то під урвистими скелями, то знов могутними віядуктами, то вибігають на поляни, то ховаються в лісі, або зникають в тунелях. Що хвилини отвираються нові краєвиди. Їдете в німім подиві і чуєте, що вїзджаєте в суворий одначе романтичний світ.

Зближаємося до Ворохти. Узбічча синіють нагими зломами каміння. Прут темпераментно біжить і скаче по порогах, раз весело то знов сердито мов незадоволений.

Клімат Ворохти лагідніший ніж Закопаного, воздух запашний сприяє слабим орґанізмам, головно хорим грудям. Лежу в лежаку на веранді санаторії. Переді мною зелізничий віядукт, збудований перед війною Австрією. За ним стрімка хоч не висока гора. До неї причіплені хати Ґуцулів. Невеликі, бідні. В долині, здовж Прута, розкинулися ріжностилеві (зглядно безстилеві) і ріжнобарвні віллі. Їх власники... у всякому разі не Ґуцули. Чи бодай Українці? Знікаючий відсоток. Хтож тут дороблясться? А ось Жид М. має тут три віллі. Прибув до Ворохти в 1924 році з батогом в руці. Безштанько. В Ґуцула на „дзиґара” просив. І торгував курми. Тепер — пан М. Таких тут більше, що мали шинки. А Ґуцули люблять забавитися. Зарібки в лісах були добрі ще тому пару літ. Тепер вже тих зарібків нема і Ґуцули фасують „казьонну” кукурудзянку, але мусять бути чемні...

Щож лишається нашим бідним братам? Талантів дав їм Бог богато, та здається не благословив їх охотою до праці. Ґуцулки стоять під жидівськими крамницями і курять спокійно „дзиґари”, ліниво розмовляючи.

Їду до церкви. Вона побудована в якімсь московсько-византійськім стилі. Туристи цікавляться лише старою церквою похиленою віком, збудованою в ґуцульськім стилі. Хоч неділя, в церкві людей мало. Більше їх на придоріжних лавках. В церкві переважно ґазди. Біднота вештається по дорозі. Їй „стидно” йти до церкви, бо не по богацьки вбрана. Ходити по „корзі” не стидно. Впрочім реліґія і мораль тут другорядна справа. Священик зводить пари до шлюбу, що живуть на віру вже по кілька літ. Найгірше з тою половою „моральністю”. Ось приклад: 60-літний ґазда, лишив свою хоровиту жінку і живе на віру з дівкою. Та з родиною не зірвав. Він часто заходить подивитися, як ґаздують його сини та порозмовляти...

Розмова гарна, облесна, прихильна. „Василечку, Іванчику, золотий і рідний”... Та брат братови і скиби не подарує. Старий ґазда М. лишив своїм синам 1.200 (словами: тисяч двіста) морґів ґрунту. Може не найліпшого, бож се пасовиська, але 1.200! „Любі” братя завели процес. Се було в 1910 році. Процес скінчився в 1933 році. Отже тревав 23 роки. Поля остало 2 (два!) морґи. Решту забрали адвокати, суд, ну тай гризоту треба було чимсь підлити, аби не всохла. І тому Андрій М. став радикалом, а тепер робить паради „власть імущим” і виїздить на показ до столиці.

Є тут „Народний Дім”, кружок „Рідної Школи”, „Просвіта”. Життя в них слабе.

Перед чужим Ґуцул гне шию здалека. А коли той, чужий ще „умундированый”...

нальній значінню) рухом небажаним та що розвоєви того руху в масах (шануючи меншинні управлення тих груп чи одиниць, котрі вже почуваються виразно окремими від польскости) — буде зі всею рішучістю противитися.

Та Ґертих не тільки повчає польські правительственні чинники, як вони мають вести плякатами боротьбу з українським і білоруським національними рухами на окраїнах. Він піддає польським правительственним чинникам навіть справи, в яких вони повинні на його думку забрати голос, а все тими плякатами. Отже:

В слідуючих справах — пише він — вважаємо конечним, щоб правительство забрало голос у згаданій вище формі:

1) Щоб повідомило (евентуально з приводу довершення направи устрою), що приступає до здійснювання великого пляну окраїнної політики. Та деклярація малаб в рівній мірі значіння представлення польського погляду на справу окраїн, як і значіння діла, котре усунулоб дотеперішню непевність щодо політичного стану окраїн, яка істнує в свідомости окраїнного населення, та розпочалоб на окраїнах у переконанню мас еру устійнених відносин. (Що за делікатність! — Ред.). Отже та деклярація мусілаб бути так зредаґована, щоб узглядняти ті дві цілі, котрим мусілаб служити.

2) Щоб, випереджуючи згори всякі закиди, мотивувало доцільність і слушність своїх найбільш енергічних заряджень. Так напр. такого мотивування при помочи плякатів вимагалаб така тяжка операція, як пропонована нами реформа азбуки. *)

Вкінці Ґертих зазначує, що противиться надто яркій формі пропаґанди. Бо така форма — бути може, успішна відносно бездумного мотлоху, — не осягає звичайно ніяких вислідів, коли ходить о найбільш цінні, культурні елементи, що рішають про будуччину відносин. Навпаки! Така форма своєю демаґогічністю ті елементи навіть зражує.

Так радить Ґертих вести пропаґанду серед українського і білоруського населення на окраїнах Польщі своєї програми окраїнної політики себто винародовлення того населення.

На се можна сказати тільки одно: Колиб тих його рад польська суспільність і зокрема польські правительственні чинники послухали та почали серед українського й білоруського населення на окраїнах пропаґанду, яку радить Ґертих, то тим самим вони вируч илиб крайні орґанізації. Така пропаґанда знаменито підбурювалаб окраїнне населення проти всего що польське — і дійшлаб до найтемніших закутин... Отже робіть, панове!

*) Річ ясна, що якби з польської сторони появилася така „операція" нашої азбуки, тоді наша стара азбука сталаб боєвим ґаслом всіх Українців без виїмку — навіть тих, що тепер щиро переконані про потребу зміни старої азбуки.

Зїзд катол. публіцистів і діячів

З приводу 400-літних роковин уродин Петра Скарги відбувся у Варшаві зїзд католицьких публіцистів і діячів. Попередило його зібрання в салях Катол. Дому в четвер вечером, 10 с. м. На тім зібранні не промовляв ніхто. Воно було призначене для познакомлення учасників зїзду між собою. В пятницю 11 с. м. відбулася Служба Божа в костелі св. Петра і Павла. Целєбрував Архиеп. Ґаль. Проповідь про життя Скарги виголосив кс. Виремовский. Зїзд відбувався у великій салі Катол. Дому під проводом проф. Оскара Галецкого. Отворив зїзд кард. Каковский. Реферати були старанно оброблені. Справи берестейської Унії порушили два референти: кс. Новаковский (котрий з притиском підчеркнув, що Берестейська Унія і тепер така актуальна як була за часів Скарги) та проф. Галецкий (котрий зазначив, що Скарга присвятив Унії велику увагу і богато праці в найлучших своїх літах і навіть у глибокій старости). В дискусії промовляв у тій справі др Назарук (його промова буде в цілости в „Новій Зорі"). В двох театрах Варшави, „Народовім" і „Великім", відіграли з приводу Конґресу „Проповідь Скарги", добре інсценізовану після знаного образу Матейка, вибрані сцени з „Весілля" Виспяньского і дуже цікаву релігійну містерію „Хтобудь". Вона походить з Анґлії, де її грали в 14 ст. п. з. „Еврімен" (Кождий). Видобув її з забуття жидівський режісер Райнгардт, котрий відограв її в Берліні в 1912 р. з великим успіхом п. з. „Єдерман". Се „комедія про життя і смерть богатого чоловіка" (так звучить її другий заголовок). На польську мову переклав ту містерію Ярослав Івашкевич. Перший раз відограно її в р. 1926 в Кракові, потому грали її в Познані. Штука та робить велике враження. — Докладніші враження зі зїзду нашого кореспондента помістимо в „Новій Зорі" незабаром. Тут зазначимо ще те, що зїзд чим дальше до кінця тим мав більше учасників, а не менше як на зїздах звичайно буває. Кінцева дискусія була дуже жива.

Кіно на услугах місіонарів

Один священик з чина ОО. Францішканів о. А. Шнуссберґ зорґанізував фабрику фільмів в місцевости Тсі-нан-фу в Китаю. Фабрика виробляє фільми для 22 місійних стацій в Китаю. Всі ті стації під проводом Францішканів. Фільми мають великий вплив на глядачів.

Про конечність молитви

До ґрупи 300 паломників з острова Мальти виголосив Св. Отець промову слідуючого змісту: Хаос опановує тепер ввесь світ і духові та моральні недуги шарпають людство і мучать його. Йому не остає ніщо інше як безнастанно молитися, бо тільки Бог може дати правдиву поміч тортурованому людству. Світ став взагалі великою ареною жаху, а той жах стає ще більший, коли на нього дивитися з реліґійної точки погляду, бо він проявляється в нападах на реліґію, на духовенство, на саму честь Бога! Моліться, щоб Господь змилосердився над людством!

Завдання католицького лікаря

Часопис „Ля Ві Католік" оповістив слідуючу відозву: Лікарське звання одно з найпочесніших. На суспільній драбині лікар стоїть зараз за священиком. Особливо католицький лікар мусить розуміти почесність свого звання, велику відповідальність і те, що лікар повинен давати приклад хорому. Католицький лікар повинен все памятати, що і тіло сотворене Богом, що Друга Особа Божа приняла на себе тіло і що людське тіло встане колись з мертвих. Лікар католик повинен бачити в хорім свого ближнього. Він не сміє забути, що в кождім людськім тілі є душа, котру Бог нескінчено любить. Тому Св. Отець припоручив предсідникови французького брацтва св Луки зорґанізувати паломництво лікарів католиків до Риму. Те паломництво має освідомити лікарів католиків, що їх звання належить також до Католицької Акції. Бо й лікар має завдання старатися про душу хорого і лікар се апостол. Брацтво св. Луки у Франції спирає свою діяльність на тих власне засадах. Воно основане 1887 р. і має 3.000 членів.

Комуністи в Італії

В кількох містах в Італії мали викрити комуністичні ячейки в робітничих синдикатах. Поліція увязнила кільканацять осіб. Підчас ревізії знайдено богато комуністичної бібули і документи, з яких виходить, що комуністичні ячейки брали гроші з закордону.

Турецько - англійське зближення

Велика Британія старається навязати тісніші взаємини з Туреччиною. Недавна візита короля Едварда VIII причинилася значно до затіснення політичних взаємин між В. Британією й Туреччиною. В жовтні вибирається до Лондону турецький премієр Ісмет Інона в товаристві знавців військових, політичних, морських і фінансових. Підчас тої візити мають підписати договір приязні і співпраці. На днях підписано в Лондоні турецько-британійський торговельний договір.

Три японські календарі

Японці послугуються трома календарними системами. Найстарша система зачинається від 660 р. перед нар. Христа себто від дати коронації першого мікада-Іммуса. Отже згідно з тим календарем маємо тепер в Японії 2596 р. Другий календар, що тепер приймається загально в Японії, се наш европейський григоріянський календар. Народ в богатьох місцевостях уживає ще третого способу числення часу т. зв. календаря Ренґо. Той календар полягає на тім, що кождоразовий час панування кождого монарха називають символічною назвою. Отже на основі того календаря Японія є тепер в 11 році ери Шова. Слово „шова" значить згода й освіта. Ті символічні назви змінялися нераз продовж панування того самого володаря. То залежало від щасливих або нещасливих подій, що мали загальнодержавне значіння.

Що се? Чи се зіпсуття походить від тої „культури", що її тут привозять літники, чи може се племя неткнуте благодатними промінням правдивої культури? Се мавби бути чоловік на „лоні природи"? Не розумію.

Помалу одначе доходжу до клубка. Перші, що тут принесли „культуру", були наші інтеліґенти з радикального і соціялістичного табору. Вони підважили тут престіж Церкви і защіпили віру... в матеріялізм. І тому Гуцули такі ласі на панську ласку.

О, деж ти леґендо „Гуцульського Куріня"?

Мало мені того, що оповідають знакомі. Їду до місцевого пароха. Питаю якогось Гуцула, де приходство. Гуцул здивований. „Де плебанія, попівство, священик?" — „Ага, ксендз. Аво тут".

— Ваш священик жонатий?

— А, видите, не знаю.

— Ви може не тутешні? питаю знов.

— Ні, я зараз зблизька. Та знаєте, якось ми тото невідомо, ци жинаті, ци ні.

— А довго вже у вас сей священик?

— Вже кілька років, відповідає щиро.

Тепер мені стало ясно, що церква і священик се річи чужі для мого співрозмовника. А може се який унікат. Впрочім мав розумний вигляд.

Заходжу до знакомого. Випитую се й те. Він оповідає про роботу священика.

— Душпастирювання дуже тяжке. Діти приходять до школи і не вміють хреста на собі положити. Перший піврік учить їх хреститися і „Отче наш". Щож, деж мали навчитися? Родичі не моляться. Велика часть парохіян приходить до церкви лиш на те, щоби почути, чи священик не говорить чогось на радикалів. По проповіди зараз виходять з церкви. Добра преса між ними не йде. Навіть „Народна Справа" не має богато передплатників. Її радикали висмівають.

Пропаґувати, щоб Гуцули взялися до поправи піль та лук, як се роблять Тирольці, дуже трудно. Гуцул держиться на рештках прадідної землі так як його дід. Та дід мав поля богато, а внук має мало. Молоко збіднілого Гуцула споживають літники, бо Гуцул і Гуцулка мусять мати на тютюн, а діти їх мруть з нужди.

Не оден скаже, що я песиміст і що сі помічення змальовані в чорних красках. Та я горячо бажавби, щоб вони (оптимісти) мали рацію. Я віривби в леґенду „Гуцульського Куріня", я туживби до мальовничих гір. — П. К.

◆◆◆

З радянської України

„Більшовик" з 18. VIII. с. р. пише: На місто Охтирку напала узброєна ватага підбунтованих селян з дооколичних сіл і почала рабувати державні склади хліба і засушеного мяса. До них прилучилася міська голота. Забрали весь хліб і мясо, а будинки підпалили. Начальство міста стягнуло місцевий ґарнізон червоноармейців, що були на вправах. Одначе частина червоноармейців розагітована троцкістами відмовила послуху і перейшла на сторону селян... Аж з Харкова приїхали на автах червоноармейці, окружили місто і знищили ватагу несвідомих селян і міської голоти.

„Комуніст" з 18. VIII. с. р. пише: На Миргород напала ґрупа бандитів в числі понад сто. Бандити окружили колгосп так, що ніхто з начальства колгоспу не здужав втечи ані повідомити начальства... Начальника, двох секретарів і чотирох міліціонерів розстріляно.

„Комуніст" з 19. VIII. с. р. пише м. ін.: В Ставрополі викрито поміж нафтовими робітниками широко закроєну контрреволюційну орґанізацію. Богато робітників мало зброю. Дня 15 серпня ґрупа узброєних робітників напала на зібрання місцевих комуністів. Вбито кількох визначних комуністів, між ними заслуженого революціонера політкома Шугова.

„Більшовик" з 23. VIII. с. р. пише: На великий державний радгосп у Хвастові напали ватаги селян і київської босячні. Все збіжжа і худобу забрали, а величезні забудования радгоспу спалили. Щойно відділи червоноармейців успокоїли розаґітовану товпу темняків.

„Більшовик" з 24. VIII. с. р. пише: Дух нищення господарки займає всі простори України. Міліони тон збіжжа паде жертвою знищення. Як доносять робкори „це знищення приймає форми божевілля". В Прилуці знищили радгосп, збіжжа й худобу частинно забрали, а все проче потоптали ногами і спалили. В Боярці спалили зложене в копи збіжжа радгоспу. Притім поубивали ціле правління радгоспу. Ватаги руїнників напали на вокзал (стацію) в Балті, де стояв поїзд навантажений збіжжам. Цілий поїзд знищено. В Лозовій знищили не тільки радгосп, але й цілу посьолку (московську кольонію), де вбито трицять поселенців. На Богуслав напала ватага руїнників разом з ватагою бандитів. Бандити поубивали місцеве правління, а замаґазиноване для червоноармейців збіжжа забрали автами в ліси. Все проче знищили.

„Комуніст" з 23. VIII. с. р. пише: На зелізничім шляху Кірове—Миколаїв недалеко стації Новий Бог нагромаджено купу каміння, через що мусів задержатися поїзд навантажений збіжжам і кабанами. В той час з ліса вискочила ватага бандитів і цілий поїзд зрабувала, а накінець облила нафтою і спалила.

„Правда" з 18. VIII. с. р. пише, що „контрреволюціонери ведуть свою роботу по всій Україні. Недавно увязнено заступника начальника Криворогстроя Дрейзера під замітом підготовки терористичної ґрупи, що мала вбивати представників советської влади. Дрейзер користувався підтримкою начальника Криворогстроя Весчика, що завжди захищав того фашистівського лиса."

„Правда" з 18. VIII. с. р. пише: Належалоб зробити остру чистку серед редакцій українських ґазет на Україні. Бо як показали останні дні, в тих ґазетах загніздилися націоналісти і роблять свою руїнницьку роботу. А ґазети мають великий вплив на робітників і селян. („Нове Село").

Комуністична пропаґанда

в Анґлії.

В самім центрі Лондону міститься головний штаб большевицького Інтуриста на Британську Імперію. Він займає цілий великий блюк торговельних будинків т. зв. Буш гауз. Афіші у виставових вікнах тих будинків заохочують до звиджування Ленінґраду і Москви, обіцюють надземські естетичні враження на театральнім фестівалі в Москві і додають, що ціна за все те виносить від 1 фунта денно. Горішної границі коштів Інтурист ніколи не подає.

Кілька кроків дальше можна купити в кіоску „Правду" й „Ізвестія", а передовсім „Москов Нюз", тижневик виданий по анґлійськи.

Комуністична партія в Анґлії се зовсім легальна політична партія. Вона провадить офіціяльну пропаґанду в органі „Дейл Воркер".

Крімтого комуністи використовують кожду нагоду, щоб позискати нових союзників, нових членів товариства „Приятелів СССР". Недавно такою знаменитою реклямою була оборона прав „бідної Абісинії". „Дейли Воркер" не міг просто стерпіти браку легітимістичного почуття в Італійців. Весною с. р. сер Б. Парес директор Словянського Інституту в Лондоні і приятель російських „кадетів" відвідав Москву. В звіті з подорожі написав, що в СССР не так зле, як люди думають і що пятилєтка вдалася. Большевики й їх анґлійські поплечники, свідомі й несвідомі, підняли крик. Почали вихваляти великодушність Совітів, що пускають до себе критиків. Хоч сам Б. Парес пізніше на відчиті в „Стюдент Мовмент Гаус" признався, що його враження з СССР поверховні, відносяться тільки до Москви і до зовнішної сторінки життя, мимо того зорганізована пропаґанда, від „Менчестер Ґардієну" почавши а на офіціяльнім совітськім кіні „Форум" скінчивши, трубіла про Б. Пареса як про навернену заблукану овечку.

Характеристична роля Жидів в комуністичнім русі в Анґлії. Нема їх ні на провідних місцях Лейбур Партії, ні навіть на провідних місцях комуністичної партії. Та всю „позафронтову" працю роблять власне Жиди.

Великий майстер марксизму в Анґлії се проф. Гарольд Ляский, виїмково здібний правник, російський Жид з походження. Централя лівих видавництв міститься в видавничій фірмі Віктора Ґолланча, також Жида.

Та фірма особливо заслужилася для совітської пропаґанди. Вона недавно зорґанізувала „Клюб Лівої Книжки" (Лефт Бук Клюб), де за малу вкладку можна дістати твори ріжних лівих письменників за половину книгарської ціни. Вищі школи, зокрема університети в Оксфорді і Кембріджі, мають дуже крикливі т. зв. Лейбур Юніенс. Вони переліцитовують себе радикальними внесеннями. Недавно в Кембріджі така студентська Унія ухвалила внесення, що одиноκий прапор, до котрого зібрані відносяться льояльно, се червоний прапор. Анґлійська преса зїдливо скоментувала се як доказ суперництва з Оксфордом. Бо там кілька літ тому частина студентів ухвалила була, що не буде боротися за короля і вітчину під ніякою умовиною.

Є в Анґлії ще „християни", що парадують на 1 травня з червоним прапором і в одягах анґликанських духовників. Їх провідник якийсь пастор Шіф, з походження Жид.

Звірства червоних в Еспанії

До Франції прибувають дальше втікачі з Еспанії й описують звірства еспанських анархістів і комуністів. В м. Утрера, в провінції Андалюзії, увязнено члена фашистівської орґанізації і його дитину. Кількалітну дитину привязано до ноги батька, облито нафтою і підпалено. Під м. Сарагосса червоні взяли в полон повстанця, відрубали йому обі стопи і лишили на дорозі, щоб умер від упливу крови. В м. Антіквера, недалеко Маляґи, члени комуністичної боївки вирізали родину з 12 осіб, бо підозрівали її, що вона симпатизує з повстанцями. Після заняття м. Константіна жовніри чужоземної легії ввійшли до спаленого і пустого монастиря. На монастирськім подвірю знайшли 30 замордованих монахинь. В м. Альмедралєо, в провінції Естрамадура, повстанці знайшли під містом „кладовище живцем похоронених". Червоні кати закопали живцем 50 закладників у стоячій позиції так, що 50 мертвих рук сторчало понад землею, неначе взиваючи пімсти для своїх катів. — В Більбао червоні взяли в полон кількох повстанців, привязали їх за ноги до коней і так волікли нещасних улицями міста. Обличча тих повстанців перемінилися в безформну масу мяса. — В Мадриді на „Каса де Кампо" урядує „трибунал смерти". Він видає присуди скоро і механічно. Тому що таке урядування нудне для червоних суддів, то вони уріжнороднюють собі працю в такий спосіб: „Трибунал" обіцює дарувати життя обжалованому, коли він потрафить ...зворушити „суддів". Отже кажуть обжалованому клякати, понижувати себе, підносити окліки на честь червоної Еспанії й червоної Росії. Підчас того „трибунал" регочеться. Вкінці кажуть обжалованому перебігти кілька разів через подвіря. Підчас того бігу червоні міліціянти стріляють до обжалованих і вбивають їх. Або кажуть обжалованому вилізти на дерево і тоді міліціянти застрілюють нещасну жертву. І все те діється в Мадриді, де урядує правительство, котре ніби боронить республиканських свобід в Еспанії. Національне правительство Еспанії в м. Бурґос збирає докладні дані про всі звірства червоних і має незабаром оповістити їх окремою книжкою в кількох европейських мовах.

Круки замість почтових голубів

Товариство плекання птиць у Берліні зробило пробу заступити почтових голубів круками. Перші спроби випали добре. Витресовані круки приносили вісти до місця призначення і знов верталися до дому. Та з приходом осені круки верталися щораз рідше і щораз менше правильно. Показалося, що дикі круки поривали своїх тресованих товаришів до ліса.

Лікарський фейлєтоник.

Черевний тиф

Черевний тиф се заразлива недуга. Заразки дістаються до жолудка з поживою. Тиф се дуже небезпечна недуга. Лічити її трудно. Тому лучше старатися недопустити до зараження. Передовсім треба памятати, що найбільше небезпечний для здоровля бруд, нечистота. Перед кождим їдженням треба мити руки в воді з милом. Овочі, ярину, помідори перед їдженням конечно обмити в чистій воді. З овочів оббирати лупу. Не пити сирого молока. Воду з отворених криниць пити тільки переварену. Всякі харчі в хаті треба накривати, щоб по них не лазили мухи. Коли крамар в крамниці має нечисті руки, треба звернути йому увагу й не приймати товарів поданих брудними руками. Дбати про чистоту дому, стайні, обійстя, потребника. Недугу завважуємо по підвисшеній температурі, болю голови й ослабленні.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Многократні злочини, що містяться в головнім грісі. По перше розважте, що крім бездонної глибини злоби смертельного гріха задля його суперечности з безконечною добротою Божою і задля головної зради, яку такий гріх містить у собі супроти Божої величі, у кождім смертельнім грісі містяться ще ріжні інші огиди і злочини, котрі надзвичайно збільшують його вину. По перше треба згадати чорну невдячність грішника супроти Бога. Через те вина кождого гріха стає дуже сильно обтяжена. Грішник допускається її супроти свойого Творця і Спасителя, свойого давного любимця, свойого найдорощого приятеля та постійного добродія, від котрого він дістав усе, що має, усе, чим він є, та щодня дістає і то з чистої любови, без ніякої його заслуги й гідности, з любови, котра не може мати собі рівної, бо вона покликала з неба люблячого, щоб він помер за нещасливого, що відважується ображувати Бога таким невдячним способом та щераз розпинати через свій гріх. Я не знаю, чи чорт у пеклі бувби такий невдячний, щоб іще раз ображувати Бога, коли Бог зробивби для нього так богато.

По друге розважте многократну несправедливість, що є в кождім смертельнім грісі, бо вона нарушує всі права й домагання, які Господь має до нас, до нашої любови й до нашої служби. Бо Бог — наш перший початок і наш останній кінець. Він нас сотворив і то для Себе сотворив. Бог правдива суть нашої сути. Великий володар всякого сотворіння, пан наш і всіх річей. Бог придбав Собі нас і вважає нас Своєю власністю. А ми самі присвячені Йому торжественно і призначені, щоб належати до Нього дочасно і вічно. Нещасний грішник легковажить всі ці справи. Він позбавляє свойого Творця, свойого Пана та свойого Спасителя — себе. Він відбирає Богу в низький і гидкий спосіб те, що Йому якнайрішучіше належиться на основі всіх тих причин, і передає все свому смертельному ворогови та продає йому свою душу і свого Бога за нічтожну дурницю.

І чи така нечувана несправедливість не кричить до неба о пімсту? Особливо у христіян, в котрих вона получена з обтяжуючими обставинами збезчещення Божої святині та явної невірности через нарушення їх святочного обіту та зобовязань супроти Бога.

По третє розважте, що в кождім смертельнім грісі міститься неначе вина за переступлення всіх десятьох заповідей, як каже святий Яків (2,10): „Хто переступає тільки одну заповідь, той провиняється супроти всіх." Бо хто завсіди свідомо переступає одну частину Божого закону, той нарушує першу заповідь, бо відвертається від правдивого й живого Бога та відмовляє Йому глибокої пошани, яка Богу належиться від нього. Такий чоловік винуватий ідолопоклонства, бо він більше шанує й цінить річ, що є предметом або нагодою до гріха, ніж Творця, котрий нехай буде прославлений на віки! (Рим. 1,25). Такий збезчещує святе Боже імя і хулить, коли не словами, то ділами, бо топче ногами Його повагу. Такий нарушує правдиву і вічну неділю (саббат) Божого спокою невільничим грішним вчинком і через те робиться невільником сатани. Такий зневажує найганебнішим способом найлучшого з батьків. Такий винуватий убийства своєї душі й самого Божого Сина, котрого він розпинає через гріх. Такий винуватий духового чужоложства, бо віддає сатані свою душу, обручницю Христа. Такий чоловік винуватий крадежі, рабунку, святотацтва, як ми висше бачили, бо відбирає Богу, що Йому належиться. Такий в дійсности дає фальшиве свідоцтво проти Божого закону в користь брехні. Бо кождий гріх се брехня. А щоб нічого не бракувало, щоб його безбожну підлість зробити повною, то він винуватий ще лакімства того, що не його, до чого він не має ніякого права і від чого здержує його закон Божий. Така многократна вина, що міститься в одним одинокім добровільнім грісі.

Постанови собі бридитися невдячністю, несправедливістю, віроломством і всіми іншими злочинами, що містяться в головнім грісі, і безперестанно просити, що ти радше десятьтисяч разів волівби вмерти, ніж бути таким нещасливим і лиш один одинокий раз попасти в те жахливе гніздо всего зла.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕМІЄР ҐЕН. СКЛАДКОВСКИЙ приняв на послуханню провідника новосіоністів Жаботинського.

РЕДАКТОР ВИЛЕНСЬКОГО „СЛОВА" С. Мацкевич виїхав як гість до Нірнберґу на конґрес німецької націонал-соціялістичної партії. Його запросив особисто канцлер Ґітлер.

ҐДАНСЬКА ТАЙНА ПОЛІЦІЯ слідить кождий крок високого комісаря Союзу Народів у Ґданську Лестера. Аґенти політичної поліції м. ін. фотографують тих, що відвідують комісаря.

АВСТРІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО продовжило на 3 місяці заборону продавати і передплачувати на території Австрії німецькі часописи з виїмком дозволених на основі умови з 11 липня с.р.

МУССОЛІНІ виголосив промову. В ній заповів збільшення видатків на сухопутну армію, фльоту і летунство. Італія буде старатися осягнути самовистарчальність особливо в ділянці сирівців призначених до фабрикації зброї й амуніції.

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО видалило з Італії представника аґенції „Юнайтід Пресс" за те, що він подав вістку про викриття комуністичних ячейок в деяких італійських містах.

ІТАЛІЙСЬКА ВІЙСЬКОВА КОМАНДА в Аддіс Абебі вислала військові відділи до західної Абісинії, щоб усадовити італійські ґарнізони в м. Ґоре, Ґамбеля і в окрузі великих озер.

ШВАЙЦАРСЬКА ПОЛІЦІЯ перевела ревізію у комуністичних діячів в Ціріху. Підчас ревізії знайшли богато комуністичної бібули. Викрито також тайну надаючу радіостацію. Увязнено кількадесять комуністів.

ФРАНЦУЗЬКА РАДА МІНІСТРІВ затвердила плян реорґанізації французького летунства. Переведення того пляну має коштувати 400 міліонів злотих.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Дельбос заявив, що теперішне політичне положення в Европі дуже напружене так, що найменша іскра може спричинити загальний вибух.

ПРОВІДНИКИ ПОВСТАНЦІВ ґен. Франко і ґен. Моля відбули нараду. На ній обговорили плян наступу на Мадрид.

ПОВСТАНЧІ ЛІТАКИ В ЕСПАНІЇ бомбардували знов летунську площу і ганґари Ґетафе під Мадридом та правительственні фабрики амуніції в м. Толєді.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНУ МАНІФЕСТАЦІЮ урядили португальські робітники в Лісбоні. В маніфестації взяло участь поверх 30.000 осіб. Маніфестанти підносили оклики на честь Португалії, Німеччини, Італії й національної Еспанії.

АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ Едвард VIII відбув у Відні нараду з австрійським канцлером Шушніґом.

БРИТІЙСЬКИЙ МІНІСТР КОЛЬОНІЙ оповістив комунікат про положення в Палестині. В нім сказано, що британське правительство рішило остро виступити проти арабських націоналістів. Командантом британських сил у Палестині іменовано ґен. Ділля, одного з найвизначніших англійських ґенералів.

НОВИНКИ

Східну Галичину обїздить поїзд-виставa. Виставу зорґанізувало міністерство торговлі і промислу. Участь у ній беруть тільки краєві фірми. Поїзд складається з 35 ваґонів.

Як пересилати почтові посилки за границю. В Польщі ввійшов у життя розпорядок про те, як висилати декотрі почтові посилки за границю. Поручені листи й листи та пачки з поданою вартістю, призначені за кордон, приймається тільки відчинені. Замкнені листи, призначені за кордон, звертається надавцеві, а коли нема адреси надавця на пересилці, кидають її до коша.

„Католицький день" відбудеться у Львові 19 і 20 с. м. у звязку з ювилеєм 50-ліття священства римо-катол. архиепископа Твардовского. У програму обходу входять м. ін. зїзди ріжних католицьких мужеських і жіночих орґанізацій.

Жіноча Промислова Кооператива „Труд" у Львові, Ринок ч. 39. Приймає зголошення на однорічний курс домашнього господарства і кравецтва, що дає практичне знання з куховарства і кравецтва та поширює освіту вселюдної школи наукою історії, ґеоґрафії і літератури України, кооперації, ґігієни і т. п. Від кандидаток вимагається 7 кляс вселюдної школи або 5—6 за вступним іспитом. Тримісячні курси: крою і шиття суконь, крою і шиття білля, моднярства, домашнього господарства і трикотарства. 88-1—1

Важне для абсольвентів середніх шкіл. Суспільна Студія (Studjum Społeczne) у Львові, при вул. Підвалля 17. II. пов., оповістила вписи на 1936/37 рік. Програма школи обіймає: 1) Курс для виховників інституцій для дітей і молоді і 2) курс для провідників освітніх та господарських товариств і бібліотек. Наука треває від 5. 10. 1936 до 30. 9. 1937 і коштує 10 зл. місячно. Умови приняття: 1) скінчених 19 літ і 2) середня освіта. Подання вносити до 19 с. м. Суспільна Студія дає теоретичну і практичну підготовку для суспільної праці.

Військова дефіляда відбулася у Львові 14 с. м. Дефіляду відбирав міністр військових справ ґен. Каспшицкий в товаристві віцеміністра ґен. Ґлуховского, міністра комунікації Ульриха, львівського воєводи Беліни-Пражмовского та військових аташе чужих держав. В дефіляді взяло участь 50.000 війська ріжних родів зброї. Дефіляда тревала від год. 11 до год. 15.

Летунський алярм відбувся у Львові в ночі з суботи на неділю.

Зїзд делеґатів галицьких міст відбувся у Львові. Предметом нарад були справи участи держави і міст у коштах суспільної опіки, участи міст у 4-літнім пляні інвестиційних робіт та актуальні проблєми з ділянки територіяльного самоврядування і т. п.

60 тисяч осіб відвідало Східні Торґи у Львові в неділю 13 с. м.

Львівська поліція викрила орґанізацію молодих проступників. До неї належало 20 хлопців у віці від 11 до 15 літ, між ними 10 ґімн. учеників. Молоді проступники збиралися вечорами на старім жидівськім цвинтарі, де збудували собі криївки. Члени ватаги крали й ділилися добичею.

Виставу ремесла львівського воєвідства відкрили у Львові в міськім музею мистецького промислу при вул. Ґетьманській 20.

Заведення суспільних обезпечень виплатило в першім півроці с. р. 19 міл. 427 тисяч зл. на емеритальні чинитьби умовим правівникам.

Гумор. — Власник ресторану покушав обіду, звареного новим кухарем і питає: Отже ви говорите, що ви кухар? — Так, я був три роки кухаром в офіцирськім касині в часі війни. Я був навіть три рази ранений. — При такім знанню куховарства маєте велике щастя, що вас не вбили!

Протижидівські летючки в українській мові появилися на днях в Корчині Рустикальнім пов. Стрий.

В рогатинськім повіті зачалася широка акція засаджування громадських неужитків деревами. Досі засаджено коло 13 тисяч овочевих дерев.

Нові „Доми Людові" вибудувано в Демні й Гиновичах пов. Бережани.

Станиславівський воєвода ґен. Паславский перевів люстрацію коломийського повіту.

В Павелчі коло Станиславова згорів „людовий дім" Т. Ш. Л.

На лінії Львів — Борислав курсує від 14 с. м. другий моторовий поїзд.

У звязку з подіями на Маківці арештували студента прав Мирослава Сивика з Жидачева й відставили його до вязниці в Стрию.

Протекторат над обходом виноздбору в Заліщиках обняв премієр Складковский. До почесного комітету належать маршалки сойму й сенату, пп. Цар і Пристор, та міністри Каспшицкий, Понятовский і Роман.

22 вагонів винограду зібрано с. р. в заліщицькім повіті.

Страйк кравецьких робітників вибухнув у Перемишлі. Страйкує около 200 осіб. Страйкуючі домагаються 50 проц. підвишки платень.

В Рівнім відкрили Господарський Музей Волині, зорганізований заходом волинсько - люблинської Промислово-Торговельної Палати.

Проти масового переношення на еметитуру. Премієр Складковский оповістив обіжник, що в нім ствердив великий зріст емеритів у Польщі та припоручив лікарським комісіям якнайдальше посунену обережність і совісність при оглядании кандидатів на емеритів.

До Березн Картузької вивезли Йосифа Урбана, члена людової партії в Бодзанові пов. Краків.

Маневри червоної армії відбуваються на совітській Білорусі здовж польсько-совітської границі. В маневрах беруть участь комісар Ворошилов та маршал Тухачевський.

В Москві зачався процес 36-ох урядників централі холодільного промислу. Підсудні здефравдували з державних грошей 1 міліон 700 тисяч рублів. На розправу покликано 50 свідків і 12 знавців.

Паневропейська Рільнича Конференція радить у Відні. Завдання конференції зорганізувати европейську рільничу співпрацю та оборону перед заморською конкуренцією. Конференцією проводить граф Куденгове Калерґі.

Над Смирною перейшов сильний буревій. Він знищив половину збору родзинок.

Страшний голод панує в Китаю, у провінції Шечван. Сотки тисяч Китайців живляться вже кілька місяців деревною корою, травами, корінням і т. п. В декотрих місцевостях населення їсть людське мясо. Місцеві власти передбачують, що незабаром вмре з голоду 15 міліонів людей.

Виграні Державної Клясової Льотерії: 20.000 зл. на чч. 37746, 163134; 10.000 зл. на чч. 56117, 16351; 5000 зл. на чч. 40427, 126275, 132051; 2.000 зл. на чч. 108, 11433, 23643, 25691, 28626, 48377, 54575, 57767, 71157, 127214, 144417, 157332; 1000 зл. на чч. 6728, 7136, 34830, 36983, 41260, 52742, 71462, 105879, 156745.

Гумор. — При молитві. — Молися Івасю голосніше. Не розумію ні слова. — Та я не молюся до тебе мамусю.

Радіо

Світовий союз радієвих справоздавців. Радіо ще раз доказало світові, що воно незаступиме, коли ходить про зближення поодиноких народів і поширення відомостей, на які цілий світ чекав нетерпеливо. В атмосфері, а може і в стратосфері, йшли короткі і довгі хвилі зі столиці Німеччини понад суходолами і морями на всі континенти. 51 радіофонічних країн вислало своїх найкращих співробітників до Берліна. Ніщо дивне, бо події такої міри і значіння як остання олімпіяда, не повторяються так часто. Мусимо чекати знов чотири роки, поки слухачі земної кулі зберуться при голосниках так одностайно опановані цікавістю, що там діється на міжнародніх змаганнях. Однак і поза олімпіядою лучаються і то досить часто нагоди, що збирають радієвих справоздавців кількох або кільканацяти країн. Се або якісь міжнародні спортові змагання, культурні зїзди загально-европейського значіння, або політичні події, що притягають до себе увагу загалу. При всіх цих нагодах зустрічаються з собою більш-менш ті самі люди, що виконують службу для поодиноких радіофоній. Зустрічаються, разом працюють, помагають собі віддаючи собі дрібні прислуги. Таким чином витворюється почуття фахової приязні. Найбільше відомі справоздавці витаються як старі знайомі чи це буде з нагоди якихсь спеціяльно цікавих спортових змагань, чи якогось обходу загально-культурного значіння, що гуртує радіорепортерів в однім місці, як напр. музичний фестіваль в Байрейті або Зальцбурзі. Радієвий справоздавець, котрий переносить при помочі мікрофона відомости про те, що він бачить, до своєї країни, є завжди в непевности, як вийде ця трансмісія. Се залежить не тільки від його вміння дивитися і оповідати про те, на що він дивиться, але також від технічних умовин, які причиняються до кращого чи гіршого відбору в його країні. Спосіб уставлення мікрофонів, відпроваджения трансмісійних дротів, урядження передаючих і зміцнюючих станцій, відграє дуже велику ролю в цих трансмісіях. З приводу цього конечно створити якийсь загально-світовий союз радієвих справоздавців, що існувавби поруч з Міжнародньою Радіофонічною Унією як помічний орган, контролюючий технічні приготовання радієвих трансмісій. Такий союз мігби на марґінесі загально-европейських або світових подій виповідати свої критичні уваги про технічні приготовлення цього роду трансмісій. З нагоди XI олімпіяди в Берліні відбулося у предсідника німецької радіофонії зібрання всіх радіорепортерів, що працювали на олімпіяді. Представників 51 радієвих країн привітав предсідник в імені міністра пропаґанди стверджуючи, що репортери були властивими й дійсними творцями представлень поодиноких народів про вигляд і перебіг олімпіяди. Радіослухачі цілого світу дивилися їх очима і зі слів тих справоздавців отримували образи, що давали їм поняття про олімпіяду. Радіорепортери були пропаґаторами загальнолюдського мира, формуючи опінію світу. Внаслідок того зібрання утворено Орґанізаційний Комітет, що має завдання підготовити підстави нової міжнародньої орґанізації радієвих справоздавців.

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ
ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА

Думки ріжних світських фільософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути **в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2, за попередним надісланням грошей.**

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали"

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу", які завдання читалень „Скали" і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей **в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.**

Гумор. — Пані дому каже до чоловіка перед виїздом на ферії: Я дала ключі від нашого помешкання сусідці. — Та на що? іритується чоловік. Таж ми не лишаємо вдома ніякого сотворіння, ніяких ростин! — Ну, а календар хто буде що дня зривати?

Гумор. — Знаєш, чим чоловік дурніший, тим щасливіший. — О, якже я тобі завидую!...

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·32—5.29, дол. канадійські 5.28—5.31.

Німецька марка 1.38 — 1.33, фр. франки 35.05, шв. франки 178.44 — 172.60, фунти стерлінги 26.83 — 26.99, австр. шілінги 99.00 — 98.00 чеські корони 19·70 — 20.10, ліри 34—36.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що від дня 15 вересня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.05 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.10 „
1 л. молока	0.12 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.75 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 15. IX. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги **птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Більчевського ч. 3):**

Молоді кури І. кл.	0.85 зол.
Товщеві качки І. кл.	0.85 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Інструктора до уч. V і VI кл. всел. пошукую. О. Онуфрій Сеньчук в Куликові, п. Сеньків коло Радехова. 1—2

КІНА

МУЗА: „Касіно де Парі" з Аль Джонзоном, „Кіднапери".
ПАКС: Рапсодія Балтику.
СТИЛЕВЕ: „Його Величність пан шофер".
ТОН: Авто ч. 99.
УТІХА: „Деревляні хрести" на основі Доржелеса і ревія „Мельодії Львова".

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: ½ стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 20 вересня 1936. Ч. 72 (971)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Св. Отець про комуністичну небезпеку.

Св. Отець виголосив промову до 450 утікачів з Еспанії. В ній висказав свій біль з приводу братовбийчої війни в Еспанії. В тім краю повстала ненависть до релігії й Церкви через ту сатаністичну пропаґанду, що довела до такого трагічного стану Росію, Китай і Мехіко. Та пропаґанда незвичайно зручна й небезпечна. Проти неї треба боротися всіми силами, щоб не було запізно. Тепер безпосередньо загрожені самі основи всякого ладу, культури й цивілізації. Але релігійна ігноранція не дозволяє масам зорієнтуватися в небезпеці. Ненависть тих темних сил звертається головно проти католицької Церкви. Се доказ, що вона одинока дійсна перешкода для їх руїнницької роботи. Св. Отець уділив апостольського благословення всім тим, що стають в обороні релігії й Церкви.

Важна нарада в Варшаві.

Президент Польщі приняв на спільній авдієнції ґенерального інспектора збройних сил ґен. Ридза-Сьмігłого, преміера ґен. Складковского, віцепреміера інж. Е. Квятковского і мін. закордонних справ полк. Й. Бека. Наради тривали 4 години. Мали радити над закордонною політикою Польщі. Не брак голосів у польській пресі, що радили також над справами внутрішної політики Польщі.

Криваві заворушення під Люблином. — 1 поліцай і 5 селян убитих.

ПАТ звідомляє: В кількох селах повітів грубешівського і замойського люблинського воєвідства державні власти ствердили руїнницьку діяльність аґітаторів, що примінювали безоглядний терор супроти місцевого населення. У звязку з тим заряджено ревізії в комуністичних діячів, увязнено їх і передано судовим властям. 16 с. м. підчас переводження ревізії в селі Жуків ґміни Мйончин грубешівського пов. зібралася більша ґрупа руїнників, що бажаючи не-допустити до увязнення провідника заатакувала чинно поліційний відділ. До поліції стріляли з револьверів і ранили трох поліцаїв. З них один помер у шпиталі в Замостю. Провідник поліційного відділу казав дати у воздух остерігаючу сальву. Коли се не помогло і руїнники дальше напирали на поліцію, вона мусіла стріляти у власній обороні до нападників. В часі бійки вбито 5 руїнників. По приверненні ладу власти безпеки увязнили 15 комуністів-аґітаторів.

Чехословаччина будує стратеґічні зелізниці.

Віденська преса обговорює розбудову чехословацьких державних зелізниць. Продовж 8 місяців с. р. управа чехословацьких зелізниць видала 125 міліонів корон на нові паровози, тягарові вози і тягарові самоходи. Інвестиційний плян чехословацьких зелізниць на 1937 рік передбачує будову нових зелізничих стратеґічних ліній в напрямі ромунської границі.

Німеччина поспішно укріпляє східні границі.

В останних днях приспішено будову укріплень на східних границях Німеччини. На німецькім Шлеську Німці почали будувати ряд укріплень здовж рік Одри й Ніси. Сильні укріплення будують також в околиці Бреславу. В місті будують летовища і схоронища для артилерії. Бреслав має стати операційною базою для німецької воздушної фльоти на сході.

Комуністична пропаґанда в Югославії.

Вся хорватська преса перестерігає хорватську суспільність перед замаскованою роботою ріжних комуністичних аґентів, що аґітують за створенням народного фронту в Хорватії. Католицький часопис „Грватска Стража" звертає увагу на двозначну ролю, яку відограє білгородський сербський щоденник „Політіка". Він заявляється виразно за еспанськими комуністами й анархістами і горячо пропаґує створення народного фронту в Югославії.

Червоне правительство покидає Мадрид.

Кореспонденти заграничних часописів звідомляють з Мадриду, що червоне правительство рішило покинути столицю й перенестися до Валенсії. Повстанчі літаки збомбардували будинки міністерства війни й міністерства внутрішних справ у Мадриді. — В столиці викрили заговір проти президента Азані і кількох інших достойників. На провінції лютує террор. „Червоні трибунали" видають масові присуди смерти. В м. Аліканте одного дня розстріляли 57 осіб. — Повстанцям під Сараґосою прийшли на поміч відділи з Марокка. Ґен. Моля заявив, що повстанці вже перемогли всі труднощі з перших тижнів. Повстанці мають подостатком людей, зброї і грошей. Орґанізація добровольчих відділів вже закінчена. Тепер головна мета національних військ — Мадрид.

Ірляндія проти комунізму.

Рада ґрафства Лейтрим в Ірляндії ухвалила звернутися до ірляндського правительства з домаганням розвязати всі ліві й комуністичні орґанізації. Своє домагання мотивує тим, що в Ірляндії є тепер 40.000 зорґанізованих комуністів. Вони ведуть оживлену аґітацію та стараються дістатися навіть до католицьких орґанізацій. Розуміється, на те, щоб їх розсадити

Чоловік з двома мозками.

В м. Сідней живе чоловік, одинокий здається на світі, що потрафить виконувати рівночасно дві роботи. Його називають „чоловіком з двома мозками". Він пише рівночасно двома руками, причім кождою рукою пише зовсім інші речення, або рисує зовсім інші рисунки. У своїй молодости він писав у школі лівою рукою. Щоб його відзвичаїти від того, привязували йому ліву руку до пояса. Він навчився писати також правою рукою. Відтоді має неначе роздвоєний мозок і може працювати обома руками цілком незалежно.

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і машинові, цегольні, будинки провізоричні до часового ужитку, будинки, в яких міститься театральна саля (кіно), якщо дотична саля займає бодай половину будинку (напр. салі „Народних Домів", читалень „Просвіти") є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кождий Українець мусить обезпечити на повну вартість

у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20.

Враження зі зїзду

Католицьких Публіцистів і Діячів у Варшаві.

Від власного кореспондента.

Зїзд католицьких публіцистів і діячів, що відбувся в Варшаві в днях 10—13 вересня 1936, уряджено з приводу 400-ліття уродин найславнішого польського проповідника Петра Скарги, відомого також з полємічних творів в обороні св. Унії. Отже було вказано, щоб у тім зїзді взяв участь також хтось з українських катол. публіцистів. Скарга належав до Чина Єзуїтів (котрі головно й уряджували той зїзд, хоч майже весь час держалися в тіни), отже приїхавши до Варшави, відвідав я редактора „Орієнсу" Впр. о. Урбана. Познакомити мене з тим визначним діячем Чина Т. І. був ласкав о. П. Пушкарський Ігумен ЧСВВ в Варшаві. При тій нагоді побачив я новий, дуже гарний монастир ОО. Єзуїтів у Варшаві і познакомився також з їх визначним проповідником о. Павельским, що виголосив першу проповідь з приводу отворення сойму відродженої польської держави. Відвідини тревали дві години, котрі скоро минули на цікавій розмові та на огляданню підручної редакційної бібліотеки Впр. о. Урбана. Вона знаменито заосмотрена у всі східні періодики — прегарний варстат праці.

Тогож дня, в четвер вечером, пішов я з молодим о. Когутом ЧСВВ на товариські сходини в салях Катол. Дому, уряджені з приводу зїзду. Вже здалека видніє той дім при вул. Новоґродзкій 49 (близько головного зел. двірця), бо видно на нім ясно освітлений надпис „Рома". Так називається катол. кіно, що міститься в тім домі. Той дім великий, репрезентативний, власність варшавської архидієцезії. Збудував його Ем. кард. Каковский на честь Св. Отця Пія XI. Входимо. На І поверсі пані при буфетах. Контролі ніякої. В салі, призначеній на сходини, застаємо тільки двох старших панів, що голосно говорять по французьки, й одну паню. Сідаємо при однім з невеличких столиків. Саля середної величини і невисока, має 5 вікон по 6 шиб. Зі стелі звисають три лямпи. На стіні біля входу між двома килимами хрест з Розпяттям, під ним образ Скарги, біля моноґрам Спасителя грецькими буквами й образ Матери Божої. Над входовими дверми чотири букви KSMż (значить Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży

żeńskiej). На середині салі стоять окремо в однім ряді 2 столи й один маленький столик, всі накриті обрусами. Крісел біля них нема. Вони стоять попід стіни. На деяких живі цвіти. Взагалі в салі богато цвітів.

Минає 15 мінут. Приходить кілька пань. Гуторять. Якийсь пан з панею укладають образ Скарги: аскет з піднесеними вгору руками.

Вже 20 мінут по 8 веч. Входять на салю три перші лат. священики, два молоді, оден старший, мабуть декан. Ще кілька хвиль минає і приходить військовий епископ Гавліна, перший з присутних тут висших достойників. Витається і познакомлюється.

З боку чую голос: „Час, щоб церковні достойники не пересаджували в уживанні блискучих відзнак. Як на війну не йде вже тепер ніхто в блискучих строях, так і тут повинно бути, бо й Церква у війні, якої ще не мала."

О год. 8.35 увійшов на салю провінціял ОО. Єзуїтів, о. Станіслав Сопух, оден з найвизначніших і найбільше впливових людей у Варшаві. Заживний з вигляду, голова велика. Присідається до ґрупки коло епископа Гавліни.

О год. 8.45 пані зачинають розносити канапки. А о год. 9 присутні вже зачали розходитися.

Промови не виголошено ніякої. Замітний був брак молодих людей.

Поговоривши з деякими знакомими, вийшли й ми кілька мінут по 9 веч.

На другий день рано о год. 9 поїхав я до костела св. Петра і Павла (біля Катол. Дому) на Богослуження. Той костел у прегарнім положенні: в парку з тінистими деревами, зелізні брами провадять на вулиці. По парку літають сиві голуби. Сам костел з червоної цегли, великий. При однім з входів лат. духовенство жде вже в білих „комжах" на Архиепископа Ґаля, що має целєбрувати Богослуження.

В середині костел немальований. Мальовила заступає оригінальна орнаментика, що викликає знамениті ефекти.

Надходять делеґації ріжних катол. орґанізацій з прапорами. По чотири особи біля кождого прапора. Тільки дві делеґації спізнилися і прийшли вже в часі Богослуження. Публика не заповнила костела, що мене здивувало, бо делеґації приходили з цілої Варшави, значить, в цілім міліоновім місті люди знали, що орґанізується велике католицьке торжество.

Богослуження тревало 18 мінут, проповідь 20 мінут. Виголошував її кс. др А. Виремовский. Властиво читав її з картки. Правдоподібно се остало по часах московських переслідувань, коли треба було дуже уважати на кожде словечко, отже лучше було читати проповіди, ніж свобідно говорити. Проповідник представив ціле життя Скарги, — але про його працю в обороні Унії не згадав, що мене, розуміється, здивувало.

Публика в костелі поводиться дуже прилично, видно гарно вихована.

При виході побачив я на одній з таблиць на стіні надпис присвячений Марії Леокадії Беляєвій — від учениць. Назвисько московське — звертає увагу в костелі. Чи се значить, що і з московської нації був хтось, що гарно записався у вдячній памяти польської молоді, чи та Беляєва була Полькою, що вийшла заміж за Москаля, — не знаю. Але тоді булиб мабуть написали, як вона називалася з дому.

Йду на конґрес. Велика саля Католицького Дому вся біла, з масою малих ґалерій, уложених в два поверхи. На деяких з тих ґалерій є плоскорізьби чи радше ґіпсові відливи в формі плоскорізьб. Над сценою великий надпис:

In omnibus Christus.

Куртина чорна, з фалдистої матерії. На її тлі папський жовто-білий прапор. По однім його боці виписана цифра 1536 (рік уродження Скарги), по другім 1936. Низше по боках два польські, червоно-білі прапори. Між ними кольоровий образ: Скарга проповідує в присутности короля і достойників. Під тим образом ще два червоно-білі прапори. На естраді цвіти і зелень у вазонках. Всі цвіти жовті, осінні. Праворуч і ліворуч держать люди два ряди прапорів ріжних церковних брацтв і орґанізацій. По обидвох боках сцени дві великі постаті, відливи з ґіпсу: праворуч подоба Пія XI, благословить (Катол. Дім ім. Пія XI), ліворуч кардинала Каковского, фундатора сеї будівлі.—Для президії стіл, накритий зеленим сукном. На нім стоїть тонкий хрест з металю. На другім кінци естради—деревляний пульпіт для промовців. О год. 10.15 покликують президію (без вибору—і слушно), в ній одна пані й ні одного священика. Голова президії проф. Оскар Галецкий просить присутного кард. Каковского отворити зїзд. Кардинал в товаристві двох священиків виходить на естраду, стає перед пульпітом і відчитує свою промову. Промова зачиналася словами: „Як епископ столиці держави", зверталася наперед до правительства і була дійсно старанно вироблена, на пів релиґійна, на пів патріотична, закрашена злегка дидактичною ноткою про потребу більшого проявлювання енергії. Скарга уважав б а й д у ж н і с т ь у публичних справах за найгрізніший прояв. В нім, як сказав Міцкевич, відбивався ввесь нарід, а не одна партія. Скарга не був пророком у властивім значінні того слова, але мав тверезий розум і вказував шляхи, якими треба йти. Сенкевич тому виробився на такого знаменитого стиліста-письменника, що уважно читав св. Письмо в перекладі Вуйка і Житія Святих Скарги. А соймові проповіді Скарги се верх краси. Промова кінчилася таким відзивом: Хочеш бути добрим письменником, — читай Скаргу, хочеш бути добрим теольоґом, — читай Скаргу, хочеш бути добрим політиком, — читай Скаргу, хочеш бути святим, — читай Скаргу.

Потому відчитав свій короткий привіт міністр освіти. Читав так тихо, що не чути було, хоч я мав місце доволі близько естраді. Тільки цитати з писань Скарги чути було виразно. — Опісля коротко промовив віцепрезидент міста. По нім старенький католицький письменник зі Швеції, барон Армфельд, говорив тихо по французьки.

Тут голова президії зїзду дякував орґанізаційному комітетові. В тій подяці вперве згадано коротко берестейську Унію, а саме в такій формі: ...„Хоч вік берестейської Унії від нас вже дуже далекий, то постать Петра Скарги нам близька..." Вдруге згадував Унію кс. Новаковский, що виголосив реферат п. з. „Єдність Польщі з католицизмом як головна заслуга Скарги." Він підчеркнув, що берестейська Унія ще сегодня така актуальна як була за часів Скарги. З польських промовців розмірно найбільше уваги присвятив Унії в звязку з діяльністю Скарги предсідатель зїзду проф. Оскар Галецкий.

Найбільше практичних вказівок було в рефераті дир. Тадея Блажеєвича п.з. „Роля сегоднішних катол. діячів і публіцистів у світлі засад і духа Скарги." Сей референт підібрав цікаві цитати з творів Скарги. Ними як також поміченнями з сучасного життя дуже слушно виказував, що „ремесла правління" треба також учитися і то довше ніж кождого иншого ремесла, бо правління трудніше. Католики — казав — довго оповідали робітництву про цвітки і метелики, а соціялісти говорили йому про практичні суспільні справи — і робітництво пішло з соціялістами. Треба оснувати окрему школу для підготовки катол. публіцистів і суспільних діячів.

Реферати були переважно старанно оброблені, тільки було їх рішучо забогато як на два дні зїзду. Через те на дискусію остало замало місця, а вона на зїздах найпотрібніша. Тому реферати призначені на такі зїзди повинні бути наперед випечатані, а на зїздах добре булоб виголосити тільки короткі змісти їх. Тоді не булоб перетяження слухачів референтами і моглаб розвинутися обильна дискусія.

Зі всіх рефератів, виголошених на тім зїзді, найбільше чуттєвий був реферат знаної польської письменниці Софії Коссак-Щуцкої п. з. „Беатифікація Скарги". Здібність тої письменниці дійсно феноменальна, сила думки й орієнтація в предметі дуже велика, експресія слова надзвичайна. Тому й реферат її був особливо цікавий.

Не можна не згадати й реферату представника польської молоді Чеслава Польковского. Се молодий націоналіст. Українців і Білорусинів узнає він горожанами Польщі але тільки тоді, коли приймуть польську культуру, без того уважає їх тільки „приналежними" до польської держави. До Жидів ставиться ще остріше.

Останний реферат виголосив кс. Ян ґр. Ростворовский, теперішний редактор місячника „Пшеґльонд Повшехни" — п. з. „Найважніші постуляти католицизму в Польщі". В нім домагався головно признання католицизму пануючою релігією.

Всі реферати будуть мабуть випечатані як не разом то в ріжних видавництвах. Отже не задержуюся довше над їх змістом.

В дискусії найголосніше звеніли нотки проти тиранії в звязку з тим, що Скарга поборював тиранію і хоч був за правлінням о д н о г о, то уважав конечним обмежувати правління одного радою і законами. Дальше голосно звеніли нотки проти Жидів.

Практичні змагання до орґанізації боротьби з большевизмом виступали на зїзді слабо. Еліта польських католиків ще очевидно не вспіла приміняти навіть ідеольоґії до всіх складних питань життя. Щойно по якімсь часі може прийти черга на успішну практику. Як іще не близько до того часу, можна міркувати м. і. по тім, що Поляки до сеї пори не мають ні доброго видання всіх творів Скарги, ні всесторонної моноґрафії про великого проповідника, — хоч святкують 400-ліття його уродин.

Не можна дивуватися, коли в Варшаві, де довго і тяжко шалів московський гнет, чути сильні нотки націоналізму. Се зрозуміле особливо в комбінації споминів про той гнет і про науку Скарги, котрий учив, що зі всіх земських дібр найсолодша Батьківщина, що від неї маємо все, від імени почавши. Розуміється, якби той націоналізм розвинувся до тої міри, що зовсім перемігби і заглушивби католицизм, тоді мусілоб наступити ослаблення й польського національного орґанізму, приблизно таке, яке було перед розбором давної Польщі.

В усякому разі обсервуючи вплив сучасного польського католицизму на все польське національно-суспільне життя, — не маємо причини стидатися за вплив нашої гр.-катол., уніятської Церкви на життя нашої нації в Польщі, але можемо неодного навчитися від Поляків.

На зїзд наспіли численні депеші, від Св. Отця Пія XI., від кількох польських Єрархів, від ріжних орґанізацій з краю і закордоном та від деяких чужих письменників. М. ін. прислала привітну депешу славна норвежська письменниця, лявреатка надгороди Нобля, конвертитка Зиґрида Ундсет. При кінци зїзду наспіла депеша зі Станиславова від Преосв. Григорія Хомишина і Преосв. Йоана Лятишевського. Зїзд подякував за неї рясними оплесками.

О. Н.

Червоні вимордували 140 монахів

З Парижа повідомляють, що червоні в Еспанії вимордували 140 монахів в Ескуріялі. Сталося це без ніякого суду і всупереч приреченню президента республики Азані, що був учеником монахів того Чина. Президент заявив, що як довго він при владі, монахи не потребують боятися нічого. З того ясно, що президент не може додержати приречення. Перший чоловік в республиці не має ніякої поваги.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Українці й Жиди

Під таким наголовком „Наш Прапор" в ч. 106 приніс отсю статтю:

З якоюсь прямо чортівською силою бушує в останніх місяцях по наших землях червона орда, що без сумніву є на службі Москви. Тут і там заісновують факти комунарської провокації та профанації наших національно-релігійних почувань, що аж морозять і спонукують наше громадянство до протиділання. І діються прямо неімовірні річи в тій юдиній роботі комуністичних наймитів, а водночас росте й кріпшає жадоба відплати. Є теж безспірним фактом і правдою, що здебільша проводять комунарською роботою по наших селах і містах — Жиди.

Протеж справу Жидів, що мешкають на наших землях, не можна трактувати ні тепер, ні також у майбутньому, крізь призму горячої, хоч і шляхотно-ідейної пристрасти. Вважаємо за необхідне присвятити цій справі дещо місця тимбільше, що в останньому часі на фронті українсько-жидівськім таки горячо. Чому, то це річ відома з уваги на доказану участь Жидів у комуністичному русі. Ми від того далекі, щоб ототожнювати все жидівство з комунізмом, але й не примикаємо на це очей, що діється по наших селах і містах. А до цього додамо, що продовж всеї нашої історії, в часі останнього зриву й в повоєнному періоді аж по сьогоднішний день — Жиди своїми вилами викопали глибоке провалля між українською нацією і собою. Так! І коли жидівство саме не добачує тої пропасти, що поглиблюється через жидово-комуністичну роботу серед нашої нації, то тимбільша шкода для нього в майбутньому. Адже відомо Жидам, що вони нарід безтериторіяльний, що живуть поруч нас на нашій таки потом і кровю зрошеній землі. Чи стануть Жиди перечити, що на східньоукраїнських землях під большевицькою владою істнує 31.618 жидівських кольоній з 579.380 гектарів землі. На добавок — це найкращий чорнозем. Зновуж в містах теж проживає поважна скількість Жидів. Те саме й на З. У. Землях.

Чомуж отже, питаємо, Жиди завжди на українських землях і за часів царської Росії й тепер за большевизму як теж у Польщі напрямлені в цілости проти Українців? Годиться відмітити, що ми звикли обмежуватися лише до голого твердження негативних рисів жидівства. Варт проте поставити собі питання, чи жидівський фанатизм, матеріялізм, своєкорисність, нахил до відокремлювання і врешті вороже наставлювання до України — се головні гріхи Жидів, чи є ще якісь можливости, на основі яких можнаб побудувати нормальні з ними взаємини тепер і в майбутньому України? Бож годі підходити до жидівського питання і тепер і в майбутньому України з чисто ендецького, чи пак шибобийного становища. Адже скажімо собі правду, невжеж з хвилиною повстання Вільної України позбудеться наша нація умлівіч Жидів? Чи негайно вишлемо їх до Палестини чи куди інде? Чи може примінимо безоглядний закон національної виключности?

Але вернім ще до першого, основоположного питання українсько-жидівської нетерпимости, чи ворожости жидівства до України. Отож перш усього Жиди визнають релігійний фанатизм, віру в себе — вищість своєї догми. Це й є запорука їхньої сили внутрішнього споєння, що вони досі не розплилися у чужому морі. Жидівство в усіх країнах світу творить свойого роду замкнену цілість-касту, що насичена ненавистю й погордою до свойого окруження, серед якого живе.

Співжиття Жидів з населенням України проходило під тиском польської шляхти, в руках якої воно було зручним оруддям проти українства. Звідси отже українські маси зненавиділи Жидів, що потім перейшли до складу Росії, а в меншій мірі до Австрії. У Росії Жиди станули по боці демократії, а то й крайного її підпольного крила. Маємо тут на увазі штаб комуністичної революції, що тоді й тепер здебільша складається ще з Жидів. Водночас витворився особливий тип Жида-торгівця, що безоглядно кривдив нашого селянина й робітника своєю „кагальною" моралю й своєрідним розумінням етики. Щоб бути безсторонними, скажемо, що цього не було у Франції, Злучених Державах Америки, в Анґлії, бо там Жиди мали змогу проявити себе й на інших ділянках суспільного життя. В цих країнах жидівство легко тратило свій консерватизм, відокремленість і легко піддавалося процесам асиміляції свойого окруження. Приміром сьогоднішні Жиди в Італії, чи в Анґлії, це не польські чи ромунські Жиди.

Щож знову торкається Жидів на З. У. Землях, то вони продовж нашого минулого ставилися до нас несприяюче, а то й ворожо. Шалений визиск і деморалізація корчем, починаючи від панщини аж до сьогоднішньої неперебірчивої боротьби з кооперативами — це яркий показчик їхнього наставлення до українства як нації.

З черги торкнемося питання ворожого наставлення Жидів до справи нашого національного визволення. Отже обєктивно слід ствердити, що Жиди поставилися у цей важкий і вирішний момент ворожо до нашого визволення. Се несамовита суперечність. Бож саме Жиди — нація упосліджена, повинніб як слід зрозуміти зміст і сенс наших визвольних змагань. А проте передові верстви комуністичної революції в Росії 1917 — 20 рр. це Жиди. Ми розуміємо, що тут рішаючою виявилася жадоба тих жидівських елементів, що раніше перебували в умовинах московського безправства, як теж булоб помилкою твердити, що ціле жидівство піддержало червону большевицьку орду в час революції. Туди пішли перш усього крайні елементи. Протеж чека, комісарики глибоко закарбилися у свідомості української нації... А тепер? Жидівські команданти й українські шабесгої безчестять наші національні й релігійні святощі за гроші Москви.

Ось ті наболілі моменти українсько-жидівських взаємин. Слід ще згадати нещасний Талергоф, до якого теж Жиди приклали свою нечисту руку. Протеж, ми рішуче не можемо дозволити собі в умовах саме теперішньої нашої тут і там — за Збручем — дійсности, щоб наша боротьба з жидівством висловлювалася ендецькими методами. Справа жидівства — це боляк на цілому орґанізмі української нації. Жиди окупували промисл і торговлю, вони пани міста, до якого рішуче ми маємо слушні претенсії. Та всетаки боротьбу з Жидами годиться вести систематично, послідовно, через посилення й розбудову нашого промислу та торговлі. Вважаємо, що нація має у своїй спромозі до боротьби з жидівством щось більше, як розкидування ніччю протижидівських летючок, биття жидівських шиб і т. п. Бо якийже білянс отакої боротьби з жидівством осягнули ендеки досі? Ніякий. Кооперативною, просвітянською працею куди успішніше боротись з жидівством, як силою.

Очевидно, що не маємо на думці проповідувати пасивізму в боротьбі з комуністичною ордою наших днів, — ні! Тут нема розбору. Та мабуть недоцільне й для цілостевих змагань нації шкідливе переносити точку важкости наших інтересів у площину ендецького загумінку боротьби з жидівством. Істнують для нас справи засадничої ваги й їх ми повинні й мусимо мати на увазі. Інакше спрямуємо повноту наших змагань у невідповідний бік і на похилу площу.

В. К.

Як Ґеббельс розбиває Малу Антанту

„Меркурій Польский" приніс статтю п. з. „Гер доктор Ґеббельс заатакований „Нашим Пшеґльондом". В ній пише м. ін.:

Ну і сталося! Нарешті Тітулеску уступив. Жидівська преса атакує німецького міністра пропаганди дра Ґеббельса яко припускаємого справника катастрофи. Бо для Малої Антанти се правдива катастрофа. Та кілько правди в виводах жидівських ґазет і яку ролю відіграв Ґеббельс в поваленню мін. Тітулеска, покищо трудно устійнити. „Наш Пшеґльонд" пише: „Гакенкройц вже зачинає мати поважні тріюмфи в Ромунії. Не тяжко зрозуміти, як до того дійшло. Тут ділає як рука економічного диктатора Німеччини дра Шахта, так і чорна суха рученька дра Ґеббельса."

Геббельс малий. Але чому чорна?

Два вороги.

Були се два непримиримі вороги: пуцоловатий евнух Тітулеску і кульґавий, слабовитий Ґеббельс. Визначні одиниці, сильні особистости, непересічні таланти. На обох падали побіч похвал прокляття й очорнювання.

Доде назвав міністра Тітулеску „найбільшим шахраєм 20 століття". Щодо Ґеббельса то противники не щадять йому таксамо мальовничих епітетів. І того не можна уникнути. Уступлення Тітулеску се удар, коли не смертельний, то незвичайно болючий для фільосовітської політичної констеляції в Европі. Поруч Бенеша мін. Тітулеску був найвірнішим приятелем Москви. Був виїмково зручним інтриґантом, був популярною постатю в Женеві, де постійно проводив час в товаристві Літвінова.

Тітулеску згодився на перелет совітських військових літаків над окравком ромунської території. Тим уможливив (Совітам) утворення летунських баз на Закарпатській Руси і на Словаччині. Крім того переговорював дискретно на тему евентуального перемаршу совітської армії через Буковину. Все те збуджувало в Букарешті зрозумілий неспокій і вкінці п. Тітулеску з лопотом вилетів з правительства.

З огляду на те, що і німецька еміґраційна преса лучить останні подорожі мін. Ґеббельса зі змінами в Ромунії, пригадаймо собі, хто такий мнимий справник захитання Малої Антанти.

Пропаганда.

Тепер Йосиф Ґеббельс — шеф німецької пропаганди в краю і за кордоном. Рядить театрами, кінами, ділить книжки на злі і добрі. На його приказ палили в Німеччині книжки на кострі. На його приказ замикали ґазети й основували нові видавництва.

На основі статистики почитність в Німеччині зменшилася. Менше появляється книжок і менше є щоденників у продажі. Ентузіясти відповідають на те, що треба оцінювати не скількість, тільки якість. Може бути. Супроти того почекаємо трохи, бо на оцінку треба часу.

Закордонна пропаганда очевидно трудніша від краєвої. Але й у тій ділянці мін. Ґеббельс показався майстром. Свідчать про се алярмуючі статті в жидівській пресі (нпр. „Наш Пшеґльонд" з 27 м. м.). Кажуть, що ціла Ромунія вже під чаром свастики. Може бути, почекаємо. Наразі ми ствердили, що Тітулеску уступив. А се для нас важніше.

Вожд бельґійських фашистів

про европейські справи.

В „Нашій Опінії" ч. 185 появилася розмова кореспондента одної жидівської аґенції з вождом бельґійських рексистів Деґрелем. Наводимо її в цілости:

Ми, рексисти, відкидаємо таксамо комунізм як капіталізм. Комунізм завдячує свій зріст капітальному блудови, котрий полягає на тім, що намагалися протиставити йому консервативні тенденції. Ми не консерватисти. Ми більше революційні від комуністів. І ми змагаємо до суспільного перевороту. Та наша ціль се не обниження соціяльного рівня. Ми хочемо піднести загальний рівень. Замість робити пролетарів з людей, хочемо піднести пролетарів до гідности людини.

— Отже пропаґуєте революцію середного стану?

— Не перечу. Середний стан всюди занедбуваний. Овшім. Пропаґую революцію середного стану. Я тільки противник насилля. Примінюю тактику переконування. — А всетаки називають вас фашистом. — Що таке фашист? І Муссоліні й Гітлер фашисти. Мимо того я не бачу між ними подібности. Фашизм це не товар на вивіз. Ось нпр. в нашім устрою , до котрого змагаю, відіграє головну ролю — родина. Батько родини одержить право голосу за кожду свою неповнолітну дитину. Більша родина, більше голосів. — Признаєте право голосування немовлятам? — Коли хочете, то так. Основна підстава нашого світогляду се родинна спільнота. Родина на першім місці. На другім місці станова спільнота. Щойно по тім приходить держава. Коли хочете, називайте мене фашистом. — Питаєте, кого вважаю найбільшим державним мужем в Европі? Муссолінія, Гітлєра і — себе. Між Гітлєром і Муссолінієм ставлю вище Муссолінія.

— Чи стоїте на становищі расової теорії?

— Ні! Наш рух у своїм заложенні був католицьким рухом. Мильно думають, що назва „Рекс" означає роялістичні тенденції. Ми вправді роялісти, але наша назва „Рекс" означає що інше: Христос рекс. Ми зачали під знаком хреста і вже се ділить нас від всяких расових теорій. Приймаємо всіх без ріжниці кляси, віроісповідання й мови. Жидівської держави в державі не будемо толерувати. Приймаємо людей доброї волі...

— Кажуть, що ваш рух фінансує заграница. Чи се правда? — Хто таке твердить, бреше. Самі себе годуємо. Коли промовляю, платять люди по 50 фр. за місце, а промовляю нераз 12 разів на день... — Кажуть ще, що ваші делеґати виїхали до Еспанії. Чи се правда? — Еспанія не потребує чужої помочі. Доля правительства припечатана. Се не питання стратеґічне, але—сказавби я—фільсофічне. Комуністична фільософія зводить всюди у світі останню свою розпучливу боротьбу. На довшу мету буде безсильна. Також у Франції побідить напевно реакція. Дні правительства Блюма пораховані. Думаю, що по побіді патріотів в Еспанії й по поваленні Блюма у Франції світовий мир буде забезпечений. Здаймо собі раз з того справу, що тепер не боряться вже з собою народи, а світогляди. То значить, що небезпека війни буде тревати так довго, як довго головні европейські держави будуть ріжнитися світоглядами. По вимазанні комуністичного світогляду з карти Европи зникне небезпека війни.

— Як ви собі представляєте се з Росією без війни? — Еспанський приклад — доказ на се. Бачимо, що народи роблять порядок у себе, заки мусить дійти до світової пожежі. Що нині переживаємо, се процес історичної ваги і я щасливий, що можу в тім співпрацювати. — А саме?... — Переживаємо ліквідацію французької революції. — А ваші пляни на будуче? Наразі панують в Бельґії ліві партії. — Маєте тут мою руку. За шість місяців обійму владу в державі!

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Програма зїзду

Католицьких Публіцистів і Діячів.

Зїзд Катол. Публіцистів і Діячів, що відбувся на днях у Варшаві, мав таку програму.

Пятниця 11 вересня, год. 10. Відкриття, Маршалок Конґресу Проф. О. Галецкий. Архипастирська вступна промова Й. Ем. Кс. Кард. А. Каковского. Телеґрами. 1. Станислав Мілашевский: Роковини Скарги і нинішний день. 2. Кс. Пралат Марцелі Новаковский: Єдність Польщі з католицизмом яко головна заслуга Скарги. 3. Директор Тадей Блажеєвич: Роля теперішних католицьких діячів і публіцистів у світлі засад і духа Скарги. Дискусія. — Год. 16. 4. Др К. М. Моравский: Упадок Польщі і Скарга. 5. Проф. О. Галецкий: Скарга і польська культура. 6. Чеслав Польковский: Польська молодь і дух Скарги. — Субота 12 вересня. Год. 10. 7. ґр. А. Ромер: Скарга і сойм. 8. Ексц. Полевий Епископ Й. Ґавліна: Скарга й польська армія. 9. Адам Ґжимала Седлецкий: Насущний хліб Скарги. (Сего реферату не було). 10. Софія Коссак Щуцка: Беатифікація Скарги. — Год. 16. О. Ян. Розтворовский Т. І.: Найважніші постуляти католицизму в Польщі. — Дискусія. Внесення і резолюції.

Католицький університет

Українські студенти! Їдьте до Люблина студіювати в Католицькім Університеті.

Католицький Університет в Люблині приватний, з повними правами державних університетів. Університет цей має тепер: а) два богословські факультети (теольогії й канонічного права), призначені для священиків, які присвячуються вищим богословським студіям; приймають тільки кандидатів-католиків, які покінчили вже духовний семінар; б) два світські факультети (правно-економічний та гуманістичний), на які приймають христіян всіх віроісповідань (також православних). Вимоги приняття ті самі, що в державних університетах; ніяких обмежень, ані лікарських оглядин нема.

Вписи в днях від 1—3. X. с. р. — Подання складати на приписаних формулярах, долучаючи: 1) свідоцтво зрілости, 2) метрику хрещення, 3) три фотоґрафії, вимір 37 ×52, тло ясне, без накриття голови, 4) свідоцтво моральности, як була перерва в студіях, 5) військові документи — показати при вписі, 6) поквітування квестури на вплату першої рати чесного 100 зл. (непринятим звертається 90 золотих).

ЖИДИ

в програмі окраїнної політики польського націоналіста. *)

Побіч Українців, Білорусинів і Поляків Жиди се четвертий щодо числа нарід, котрий живе на східних окраїнах Польщі, головно по містах. Тому Ґертих виложив у своїй програмі окраїнної політики своє становище також супроти Жидів.

Якеж те становище?

Жиди творять на окраїнах елемент небажаний, — так всепольський автор починає окремий розділ, присвячений Жидам, п. з. „Жиди". Вони творять кістяк комуністичної організації; з їх середовища йдуть на загал населення найспільніші революційні впливи; їх шкільна молодь впливає найбільш деструктивно як під політичним (національним і державним) так і під моральним та цивілізаційним оглядом на шкільну молодь христіянську, отже на майбутню окраїнну інтеліґенцію; зпоміж жидівського пролетаріяту рекрутуються найзапекліші, найбільш перепоєні ненавистю, найвизначніші своїм деструктивним впливом піонірі большевизму.

Крім того Жиди є нераз союзником сепаратистичних струй серед Русинів. Так було нпр. в 1922 р. підчас виборів на „шіснацятку", коли в богатьох окраїнних округах кандидати меншин переходили голосами руських мас, одначе організаційним й агітаційним зусиллям Жидів.

Вкінці Жиди се чинник економічного упосліджения христіянського населення. Як сільські або містечкові посередники, спекулянти, лихварі або й звичайні мантії вони причиняються в богатьох околицях до опізнення господарського розвою і тим самим також культурного поступу сільського населення, котрий лежить в інтересі Польщі.

Тільки під одним оглядом Жиди — в скромній мірі — се чинник з польської точки погляду пожиточний: в деяких малопольських осередках причиняються вони до поширення польської мови, якої охотно вживають навіть між собою. Та їх в певній мірі додатна роля компензується тим, що вони надають під оглядом мови богатьом містам і місточкам у воєвідствах, відзискаиих від Росії, російський характер.

В загальнім висліді ніяк не можна не признати Жидів — елемент зовсім неподатний до асиміляції — за оден з найбільш небажаних складників окраїнного населення.

Окраїнна політика супроти Жидів мусить полягати:

1) на елімінуванню їх по змозі взагалі з краю шляхом обмежування доступного для них поля зарібкування через підпирання розвою кооперації, що виключає торговельних посередників, та (шляхом) пропаґування між польським і руським населенням клича: „свій до свого" і т.п.

2) на утруднюванню, кілько лиш можна, їх духового впливу на христіянське населення — через виділювання жидівських дітей в окремі чисто жидівські школи, через пропаґування клича христіянської солідарности між загалом нежидівського населення й ін.

Тілько Ґертих про Жидів на окраїнах Польщі. Щож можна сказати про сі його виводи?

Передовсім належить ствердити, що твердження Ґертиха про деструктивний вплив Жидів на христіянське населення під оглядом духовим відповідають дійсности. Так! Жиди це справді головні пропаґатори і піонірн всяких неґативних кличів і течій — від лібералізму починаючи й на комунізмови та большевизмови кінчаючи. Тільки той вплив не йде виключно від жидівської шкільної молоді і під той вплив підпадає не тільки христіянська шкільна молодь, як се виходилоб зі слів Ґертиха. Той вплив іде ширшим руслом та обіймає далеко ширші круги! І найбільш небезпечний та найбільше шкідливий той вплив не таку його найскрайнішім виданню, комуністичнім і большевицькім, як радше в виданню найменше скрайнім, ліберальнім. Бо найскрайніші кличі і напрямні можуть побідити в суспільности тільки тоді, коли загал суспільности буде знечулений лібералізмом й іншою лівизною на їх небезпеку. Що се так, клясичний доказ того Росія.

Якжеж представляються відносини під тим оглядом на окраїнах Польщі?

Справедливість вимагає ствердити, що руїнницький вплив Жидів на українське і білоруське населення окраїн іще не дуже великий. Він виявляється головно в нелеґальній акції Комуністичної Партії Західної України та Комуністичної Партії Західної Білоруси, в яких найбільшу ролю грають окраїнні Жиди. Та ті організації не представляють іще нині грізної сили, хоч в певних умовинах можуть нею стати.

Зате куди більший руїнницький вплив Жидів на польське населення окраїн. Що се так, свідчить наглядно — польська леґальна преса на окраїнах, зокрема в Галичині. Як відомо, та преса в своїй більшости — в посіданню Жидів. Тою пресою Жиди й ширять серед польської суспільности на окраїнах те моральне знечулення, про яке говорили ми вище. І не тільки часописами впливають Жиди зле на польську суспільність окраїн. Вони впливають зле на ту суспільність також „гарною" й науково-популярною літературою, як автори, перекладачі, видавці, продавці і навіть як власники випозичалень такої літератури, як власники кін і т. д.

Тому дуже плитні ті міри, які Ґертих предкладає на стрим злого духового впливу Жидів на христіянське населення: виділювання жидівських дітей в жидівські школи. Тут треба інших мір, які забезпечилиб христіянське населення перед духовим злим впливом Жидів. Найуспішніша така міра се поглиблення серед христіянського населення його релігійної свідомости в католицькім дусі.

Таксамо відповідає дійсности твер-

*) Гл. „Н. Зорю" чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 869, 879, 888, 905, 925, 951, 956, 959, 961, 964, 966, 970.

Е. ВАШЕК

Чудак інвалід

Франчик втратив на війні обі ноги. Та через те не втратив своєї вродженої веселости. Пристарав собі малий візок, яким міг кермувати й подався на вулицю просити. Шукав оживлених улиць і старався продістатися в найживіші. Так продістався на Широку вулицю. Продавав там часописи, аж приловив його поліцай.

Його заняття не було найприємніше. Мусів усеньку днину просити, щоб могти вижити. Ви могли бачити його, як з візка махає шапкою та просить милостині.

Лиця в нього були набресклі й повні, очі його все сміялися й він усе доповідав щонебудь служницям, котрі переходили біля нього. Кождому, хто в нього купив часопис, приповів щонебудь веселе стишками, що легко випливали з його невтомно веселого натхнення. А стишки відносилися як до цих, що дали йому якийсь дар, так і до тих, що й не глянули на нього. Вкінці хтось доніс на нього за зухвальство, бажаючи, щоб його замкнули. Поліцай мусів котити наперед себе візок з окалічілим прошаком. З початку соромився: ніколи його звання не було йому тяжче як тепер. Та потім обхопила його якась лють на цього безногу-прошака, що безнастанно говорив стишки.

— Мовчи, ти пяний! — скричав поліцай.

— Чогожби я мав бути пяний, пане поліцай? — спитав прошак. — Я не пяний, я пю тільки вечером.

— То ти зухвалий!

— Я не зухвалий, я люблю всіх людей. Я люблю й вас. Я люблю й італійського гармаша, що обірвав мені обі ноги. Я люблю ввесь світ.

— То ти дурак!

— Дурак? Моглоб бути. Та чому ви думаєте, що я дурак?

— Бо тільки дурак може докучати людям, що обдаровують його. Ти заробляєш напевно богато грошей і повинен бути за те вдячний.

— Я заробляю дуже маленько, — каже прошак. Коли хтось купить у мене часопис, жадає точно здачі до сотика.

— Брешеш!

— Не брешу. Я заробляю тяжкою мукою свій хліб.

Дісталися в одну поперечну вулицю. Поліцай перестав друляти візок і каже:

Ось тут будь, дурню! Широка вулиця дохідна як банк. З твоїми ногами... чи то пак без ніг, можеш там стати богачем. Перестань сміятися так дурновато! Не дразни людей своїми жартами! Зітхай, стогни, показуй свої кикоти! Сіромаха не сміє сміятися! Не смій виглядати здоров!... Візьми порошки й пігулки, а потім можеш літом і в яких купелях лічитися.

— Коли я не можу — каже прошак. — Я все був веселий і для мене це значилоб смерть, колиб я не міг сміятися. На що маю виглядати бідний? Чиж воно не краще, коли прошак показує, яке життя солодке?

— В мене нема часу базікати з тобою, — злився поліцай. — Та скажу тобі се: як іще раз застану тебе, що шкіришся й комусь дотинаеш своїми несмачними жартами, то, далебі, замкну тебе... замкну за нарушення публичного спокою та ладу, ти, допотопний мамуте!

дження Ґертиха про злий вплив Жидів на християнське населення під економічним оглядом. Той вплив важкий якраз на сх. окраїнах Польщі і якраз на українське населення тих окраїн. Зокрема він особливо пригнічує селянське населення.

Злий економічний вплив Жидів на християнське населення окраїн найкраще можна параліжувати, як це слушно стверджує Ґертих, підпиранням кооперації та кличем „свій до свого”. Та коли так, то чомуж Ґертих на іншім місци своєї „програми окраїнної політики” ставиться до української кооперації на окраїнах неприхильно а то й ворожо, взиваючи до гальмування її розвою?

Отся суперечність Ґертиха з самим собою це черговий доказ браку глибшого передумання Ґертихом його „програми окраїнної политики”. Його програма повна суперечностей. І се головний тепер теоретик польського націоналізму!...

Вкінці треба відмітити ще одно твердження Ґертиха про Жидів. Він каже, що Жиди це „союзник сепаратистичних струй серед Русинів”...

Чи дійсно так?

Вже кілька стрічок далі сам Ґертих стверджує, що Жиди з одної сторони в Сх. Галичині „причиняються до поширення польської мови, охотно вживаючи її навіть між собою”, а з другої „надають під оглядом мови російський характер містам і місточкам в воєвідствах, відзисканих від Росії”, себто на Волині і Поліссю. І так воно в дійсности є.

І не тільки тепер Жиди не підпирають Українців на нинішних окраїнах! Вони не підпирали нас тут ніколи. Пригадаємо нпр. становище Жидів у Галичині за часів Австрії. Вони весь час підпирали тут не Українців, але зразу Німців, відтак, коли владу в Галичині здобули Поляки, то Поляків.

Таксамо не були Жиди ніколи союзниками Українців і на інших українських землях, зокрема на Вел. Україні. Жиди (поза виїмками) весь час ставилися тут супроти українських національних змагань ворожо. Сеж Жиди були тими, котрі перші вже в 1860—70 рр. підняли на Вел. Україні крик проти „українського сепаратизму” (жидівський „Сіонъ”, що виходив від 1861 р. в Одесі!). Сеж Жиди були тими, котрі в рр. 1917—1918 найзавзятіше противилися визвольним змаганням України і котрі в київській Українській Центральній Раді промовляли і навіть голосували проти проголошення України самостійною державою. Сеж Жиди ввесь час помагали і помагають московським большевикам у їх кровавій боротьбі з Українцями на Великій Україні і — навіть поза границями України, як про се свідчить наглядно їх агітація по убийстві С. Петлюри Жидом Шварцбартом у Парижі в 1926 р.

Так представляється в дійсности відношення Жидів до Українців. Підчеркуємо, що є й виїмки між Жидами.

А Ґертих плете небилиці про Жидів загалом як про „союзників сепаратистичних струй серед Українців”!...

Господарська нарада

В міністерстві скарбу в Варшаві відбулася господарська нарада. В ній взяли участь міністри: скарбу, рільництва, суспільної опіки й комунікації. Були також президент Банку Польского й висші урядники господарських міністреств. Віцепремієр і міністр скарбу інж. Евген Квятковский виголосив промову про господарське положення Польщі. Він сказав м. ін.:

Ми тепер в такій важній точці господарського розвою, що не булоб злочином зачинати спори про те, хто і в якій мірі причинився до безсумнівного поліпшення загального господарського положення Польщі. Устійнім факт: Наше положення дальше дуже далеке від доброго. Одначе воно виразно поліпшується і то поліпшується досить многосторонно. Та не в тім суть справи. Можемо спільно ствердити ряд безсумнівних проявів таких додатних, що півроку тому вони могли видаватися фантастичними. Тепер вони стали фактом. Коли давніше господарський розвій додатний і відємний відбувався повільно, то тепер відбувається переважно наглими скоками. І тепер по мойому зрозумінню і вичуттю справи стоїмо перед можливістю виразного і сильного скоку вгору. Саме господарське і політичне положення , внутрішне і зовнішне, вимагає від нас, щоб ми були особливо розумні, внутрішно сильні, зрівноважені, згармонізовані та енергійні в діланню.

Маємо особливо корисні й позитивні заложення та великі можливости виграння. Неодну перешкоду розвитку усунуло нам саме положення. Рільництво взагалі скріпляється, а рільництво в Польщі має особливо корисні вигляди. Внутрішна консумція і зовнішна торговля мають тепер лучші умовини розвитку. Поглибилася в Польщі свідомість потреби розбудови промислу. Представники господарського життя можуть довідатися з міродатного й авторитетного жерела, що не тільки нині, але й завтра їх господарської праці, творчої і суспільно цінної праці, певне і ненаражене на ніякі недозрілі й непередумані скоки.

Основи сталости польської валюти скріпляються чимраз виразніше. Грошевий ринок відбудовується помалу, але систематично; появляється приватна ініціятива в ділянці господарських інвестицій; зявляється тут і там поворот ро рентовности. Правительство витає ті прояви з вдоволенням і признанням, оскільки вони не мають черт нездорової спекуляції.

Польща опинилася тепер у виїмковій ситуації, котра дозволяє на значне поліпшення її господарського положення. Та се вимагає великої солідарности і віри у власні сили, бо ніяке правительство не довершить чуда відродження в слабім або пасивнім середовищі. Солідарність зусилля мусить спиратися на свідомости цілей господарської політики. Ми виступаємо проти клича „якось то буде” і проти розросту етатизму. Правительство працює з найлучшою волею і найбільшим зусиллям, щоб надробити все те, що витворила кріза.

Після того виголошено ряд інформаційних рефератів про теперішну буджетову акцію в хліборобстві, промислі й торговлі та про інвестиційну політику. Другого дня нарад відбулася дискусія над порушеними справами.

„Еліксір правди“

Один анґлійський лікар переслав французькій поліції спеціяльний препарат, котрий назвав „еліксір правди”. Він визначається тим, що чоловік заживши „еліксіру правди” не може говорити неправди. Таємний напиток параліжує волю. Чоловік заживши того „еліксіру правди” перестає панувати над своєю підсвідомістю і тому говорить тільки правду. Один з французьких судів рішив уживати того „еліксіру” підчас розправ.

Паломництво комбатантів в Люрді

До Люрду прибуло 45.000 бувших комбатантів разом з т. зв. міжнародним паломництвом. Комбатанти приняли спільне св. Причастя. Після Сл. Божої виголосив проповідь о. Берґей, орґанізатор міжнародного паломництва. Він закінчив проповідь словами: „Ми хочемо мира. Одначе мир вимагає співпраці всіх народів. Отже ми можемо відкликатися тільки до Маєстату Бога, бо тільки Він може виконати наші бажання.” Потому вислано чолобитну депешу до Св. Отця від 100.000 присутних представників 16 народів.

Військовий показ в Нірнберґу

На закінчення конґресу націонал-соціялістичної партії в Нірнберґу відбувся величавий військовий показ. На торжество прибули: міністр війни марш. Бльомберґ, командант сухопутньої армії ґен. Фріч, командант фльоти адмірал Редер і ґен. Ґерінґ. В 8 год. перелетіло над містом 400 літаків. Опісля відбувся показ летунського нападу і протилетунської оборони. Дальше були покази кінноти, артилерії і змоторизованих відділів. По тім при звуках маршу і гарматніх вистрілах головнокомандуючі чотирох родів зброї вручили командантам полків нові боєві прапори, надані канцлером 16 березня 1936 р. 100.000-на маса глядачів повстала з місць і витала прапори гітлєрівським поздоровленням. По скінченні церемонії маршал фон Бльомберґ заявив: „Вояки, згадаймо в сій хвилині чоловіка, що надав нам ті прапори й до котрого ми привязані з непоколибимою вірністю. Адольфови Гітлєрови, вождови і канцлєрови, найвисшому командантові німецьких збройних сил, німецького народу й вітчини — слава.” Сей оклик повторило військо і глядачі при звуках німецького гимну. По полудні тогож дня канцлєр Гітлєр виголосив через радіо промову. Тої промови слухали всі військові відділи.

Комуністи й Лейбур Партія

В Анґлії кружляють від якогось часу поголоски, що Лейбур Партія переговорює з комуністами, щоб злучитися з ними в одну партію. Виконуючий комітет Лейбур Партії відкинув щоправда комуністичне предложення в справі злуки з комуністами. Одначе комуністи зєднали собі ряд прихильників злуки в рядах Лейбур Партії й вони мають поставити внесення про злуку на найблищім зїзді делеґатів партії. В звязку з тим анґлійські епископи видали відозву. В ній закликають католиків, щоб не допустили до здійснення комуністичних плянів, бо се унеможливилоб католикам належання до Лейбур Партії. (КАП).

В Абісинії неспокійно

Кореспондент часопису „Базлєр Націонал Цайтунґ” подає цікаві подробиці про теперішне положення в Абісинії. Він твердить м. ін., що над більшою частиною Абісинії Італійці взагалі не панують. Навіть такі центральні осередки як нпр. Ґондар, Дебро, Маркос і ин. не мають постійного получення між собою і получення зі столицею. Партизантські відділи Абісинців постійно нищать телєфонічні й телеґрафічні получення та бурять часто мости і дороги. Партизани нападають навіть на Аддіс Абебу. В столиці обовязує стан облоги дотепер. Передмістя Аддіс Абеби окружені колючим дротом та окопами з замаскованими позиціями артилерії. В столиці відчувається брак свіжих середників живности. Є дні, в котрих тяжко дістати солі, муки й цукру. Довгий час бракувало нафти і бензини. Місцеве населення, оскільки що продає, то лише за добрі гроші і то тільки за срібні таляри. Італійці пробували реквірувати, та реквізиції не богато дали. Туземці нічого не говорять, тільки споглядають зпід лоба. А блиски в їх очах свідчать, що вони остали ворогами Італійців.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

За і проти державности

За Державність. Матеріяли до історії Війська Українського. **Збірник 5.** Каліш 1935. Видає Українське Воєнно - Історичне Товариство. Редаґує Колеґія. Відвічальний редактор полковник Михайло Садовський. Стор. 276 + 4 нпґ. + 8 двосторонних однобарвних + 2 односторонних двобарвних ілюстраційних вкладів. Ціна 6 зл. Обгортка Петра Холодного (батька). Відбито в друкарні „Ґрафія" під управою Гр. Андріїва.

Українське Воєнно-Історичне Т-во (адреса: Варшава IV — Elsterska 8 m. 8. Płk M. Sadowśkyj), зложене з б. військових армії УНР „збирає, вивчає, опрацьовує та видає друком матеріяли дотичні до (!) історії нашого війська з часів визвольних змагань останньої доби та з часів минулих". Ті матеріяли виходять як великі збірники п. н. „За Державність", цікаві змістом, богато ілюстровані й естетично випечатані; ціна тому 6 зол. Досі вийшло 5 таких збірників. Останньому з них приглянемося ближче.

Пятий збірник „За Державність", ґрубезного обєму й европейського вигляду, містить 13 статтей та „Сторінку виправлень" (до попередних статтей). З тих 13 статтей 10 відноситься до історії сучасних визвольних змагань України, 2 до історії козаччини, 1 бібліоґрафічна.

Сотник О. Переяславський пише про „Лоїв. Бій української Кінної Армії під містом Лоєвом, дня 31 липня 1649 р. в команді Наказного Гетьмана України, полковника Михайла Кричевського". До сеї цікавої статті, якої 5 збірник „З. Д." дає закінчення, додано 2 ґепродукції старих мап з того часу (в тексті), репр. ґобеліну про бій під Лоєвом та репр. сторінки тогочасного німецького видання під назвою „Theatrum Europeum" (на ілюстр. вкладі). В другій статті про історію козаччини ґенштабу ґенерал хорунжий В. Дашкевич-Горбацький пише „Про походження Остапа Дашковича (+1535)"—з приводу 400 роковин смерти того славного, але й побожного козака. Статтю прикрашує вклад-репродукція портрету Остапа Дашковича, виконаного Матейком, а переховуваного в Ватиканській бібліотеці.

Відомий бібліоґраф ред. Петро Зленко (з Праги) подає матеріяли до бібліоґрафічного покажчика п. н. „Українські Січові Стрільці". Річ безсумніву дуже потрібна для історика УСС, до тогож іще досить широка (436 бібліоґраф. позицій).

До споминів належить стаття ґенерал-хорунжого дра М. Галина п. н. „Спостереження і враження військового лікаря з часів великої війни й революції". В продовженні тої статті, що поміщене в 5 зб. „З. Д.", автор цікаво-анекдотично характеризує командну російську ґенераліцію, з якою стрічався. Як видно з уривка, спомини дра Галина заповідаються великі, а що автор безсумніву знаменитий оповідач, то й цікаві ми на них дуже. Шкода лише, що автор і досі мабуть держиться старих поглядів про „поступ" і лібералізм; та се зрозуміле, коли зважимо, що др Галин старий чоловік і до того вихований в атмосфері російського лібералізму.

Ляйтенант фльоти С. Шрамченко дає більшу статтю п. н. „Закон про державну українську фльоту та його виконавці" (з 4-ма кольоровими репродукціями прапорів укр. фльоти та портр. Начальника Департаменту Фльоти ґен.-хор. Савченка-Більського). Хоч автор — як видко зі споминів — сам належить до демократів, то проте ґоді було йому промовчати „демократично-соціялістичні" способи, якими наші соціялісти „будували" українську державність. Отже прим. комісар Директорії, якийсь Акимів „вирішив реорґанізувати Морське Міністерство на „демократично-соціялістичний лад" і почав зі звільнення старшин фльоти, завісивши в чинностях всіх старшин фльоти Морського Міністерства" (ст. 130). Винниченко був проти гетьманських назв кораблів: „Все гетьмани та старшина, а таких назв, як „соціяліст", „революція", „пролетар" і т. і. немає!" — казав він (ст. 134). Центральна Рада встановила міністром морських справ обовязково соціяліста Д. Антоновича, бо „він, мовляв, любить Дніпро й ще студентом любив гребти на човнах" (ст. 127). Відомий розбивач української державности, соціяліст Мартос, як тільки став премієром, то відразу „впакував морського міністра (Білинського) до камянецької вязниці, де той просидів цілий місяць без предявлення йому обвинувачень" (ст. 135) за те, що енергійно розбудовував нашу фльоту... Були очевидно й гарні, хоч романтичні дії в тій фльоті. Ось прим. „з огляду на те, що гуцули (сплавщики лісу по ріках) представляли добрий матеріял на моряків, це дало думку Морському Міністрови (Білинському) використати їх, хоч тимчасово, як морську піхоту, і зараз же було переведено формування в Коломиї (а пізніше у Бродах) „І-го Гуцульського полку морської піхоти" і пізніше в Камянці Подільському „2-го полку морської піхоти" (ст. 134).

Цікаві спогади відомого отамана Якова Водяного про „Виступ Вільного Козацтва проти москалів на ст. Вінниці" (в них матеріял до життепису гетьмана П. Скоропадського) та Юрія Липи п. н. „Одеська „Січ". Ті останні спомини подають два характеристичні факти. І так „Чехівський, лівий соціял-демократ, як оповідають, не вдіявши нічого з поєднанням українців і москалів, замкнувся в своїй кімнаті і плакав, слухаючи розриви шрапнелів і постріли" (ст. 207). Правдивий, сентиментальний Українець... А московські большевики за те його добре серце в процесі СВУ присудили йому тільки 10 літ Соловок... Цікаво дальше, що в одеській „Січі" команда була усусусівська, а щодня по вправах „читали „На позір" уривки з книжки О. Назарука „Слідами У. С. С.", або щось подібного" (ст. 208). Отже правдиві одеські націоналісти брали примір від нас, а не від розкладової демократії Придніпрянщини.

Цікаві спомини Юрія Науменка про українізацію частин в б. російській армії (Луцьк-Рівне 1917 р.). В них знову видно всю „служилість" Українців соціялізмові аж до арештування своїх людей в імя большевицької віри — і розум Москалів, які навіть як большевики призначили своїм командантом царського ґенерала Єґорова, що й завів у них лад і карність та й досі їм служить, вже як „совітський маршал" (ст. 193). Цікаве й цінне признання Науменка про те, що революція творить хаос, в якім просто годі зорієнтуватися та знайти вихід з ситуації, особливо війську (ст. 196).

Дипл. інжинір, підполковник А. Марущенко-Богданівський дає „Матеріяли до історії І-го кінного Лубенського імени запорожського полковника Максима Залізняка полку". Писані з розвагою й політичними уподобаннями згл. невподобаннями ті матеріяли досить тенденційні, так що редакція „За Державність" у примітці (ст. 220) пише про них: „Автор досить невиразно і надто побіжно подає бойові ділання полку, оминаючи невдачі полку та й цілої бриґади до часу Оскілкового замаху". Не дивуємось тому, бачивши претенсійно-парубоцьку світлину автора, гідну альбому якоїсь благородної девіци, а не військової книжки...

Таксамо мало цікава стаття ґенштабу полковника В. Савченка п. н.: „Нарис боротьби війська У. Н. Р. на Лівобережжі наприкінці 1918 та початку 1919 рр. на підставі документів та оповідань свідків". Стаття писана ex post і повна злості до Гетьмана Скоропадського, який — на гадку автора — по большевиках 1917 року — „вдруге розбив єдність синів України підчас незакінченої боротьби за самостійність своєї батьківщини" (ст. 162). Яка це була „єдність", пізнаємо з дальших споминів, але тут завважимо, що сам полк. Савченко в тім же „нарисі" на 169 ст. виговорився: „Отже, на передодні повстання Директорії проти Гетьмана ніодин з наших сусідів не мав фізичної можливости провадити проти України наступову війну в широкому маштабі." А коли так було, по висновку самого п. полковника, то може п. полковник витягне з того ще й той льоґічний висновок, що... Ц. Рада й Нац. Союз своїм повстанням проти Гетьмана саме в час окріплення Української Держави розвалили той процес окріплення та дали змогу її „сусідам" докінчити божевільну демократично-соціялістичну республику...

Божевільну. Може за міцне слово? Та хіба з наведених вище цитатів про „будову" фльоти не видно всякому, що ті соціялістично-масонські „будівничі" були коли не злочинці, то божевільні. Але й другі спомини докинуть дров до того розсвітлюючого полумя. Ось прим. стаття ґенерала-хорунжого А. Пузицького „Боротьба за доступи до Київа". Сей ґенерал майже на вступі своїх споминів пише про тих „будівничих": „треба було когось, хто бив би києм всіх, починаючи з отаманів та отаманчиків" (ст. 12). Ось прим. командир полку, намічений ґенералом Осецьким на командира корпусу нікій Сумчук. Хтож він такий? „Малограмотне й зовсім невійськове хлопя, крім того зрадник і демаґоґ" — характеризує його ґен. Пузицький (ст. 12). А ґен. Аґапіїв каже про тогож Сумчука: „Цього прохвоста і зрадника треба повісити" (ст. 13). Редакція „З. Д." додає (примітка, ст. 15): „До характеристики Сумчука, якої не подав автор, редакція посідає такі відомости: недоучка-ґімназист 18—19 літ, родом з м. Острога. Типовий „отаманчик". Особисто хоробрий. Пяничка, слабовільний. 18 січня р. 1919 розстріляв по пяному командира 4-го Холмського пішого полку полковника Косовича, видатного військового й доброго українського патріота."

Або: „...отаман Оскілко (опісля відомий зі зради, Араміс) категорично наказав, щоб через два дні була готова одна батерія на 4 гармати для наглої виправи до Галицької армії" (ст. 20). І це в час, коли ґен. Пузицький щойно почав заводити лад у соціялістичнім війську; ту батерію Галичани обезброїли (ст. 22) і так очевидно українська армія втратила знову одну частину, так дуже потрібну для боротьби з большевиками.

Тойже Оскілко призначив на командира Фролівського полку, всуперіч наказові військового міністра Сиротенка, якогось кандидата, що — як опісля виявилось — був мабуть большевицьким шпіоном.

Або такий „отаман" Ворушило (чи не рідня Ворошилову?) з ґаремом 10 примусових жінок в осібнім сальоновім поїзді та відділом опричників (ст. 38, 52); бодай один, якого врешті повісили. Або отаман Соколовський, що нікого не слухав, бо „він має власне завдання" (ст. 52).

Не диво, що старшина Стрекопитов висловився про ту армію в такому дусі:

„Тільки друзі большевиків могли знищити ті кадри, що були створені підчас Гетьмана. Що ж до „отаманії", то це большевицькі спільники. Як би Україна, — сказав далі Стрекопитов, — мала армію з 4—5 корпусів, то большевики покищо не посміли б посовуватися на Україну" (ст. 60).

Що Україна могла була дати богато й доброго війська та що те військо билося по геройськи за свою державність, про те кажуть спомини ґенштабу ґенерала-хорунжого Олександра Удовиченка чи полковника К. Смовського. Та коли біда навчила Українців трохи розуму, то було вже запізно. Сталося се вже щойно в 1920 році, перед самим закінченням війни з большевиками, коли армія УНР опинилася вже без території.

Прикро читати такі спомини, але можна з них богато навчитися людям доброї волі. Коли дехто з бувших соціялістів-руїнників, переважно цивілів, з того кривавого досвіду не хоче нічого навчитися, то всім правдивим жовнірам української землі треба витягнути з того конечні, хоч прикрі висновки: гнати „в шию" руїнників та недопускати до сього, аби вони посміли денебудь говорити про свої „подвиги" й накидуватися безлично й дальше до панування між українським народом.

А всім патріотам треба спомогти цінне видавництво „За Державність", бо воно будить державного духа та привчає до ладу й дисципліни. — Аpаміс.

Нові видання

О. Маркіян Марисюк ЧСВВ: **Чи людина має душу?** Бібліотека Релігійної Освіти ч. 7. Видавництво ЧСВВ в Жовкві 1936. Формат 12×16.8 цм. Стор. 29+3 нпґ. Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

О. Маркіян Марисюк ЧСВВ: **Чи є життя за гробом?** Бібліотека Релігійної Освіти ч. 8. Видавництво ЧСВВ в Жовкві 1936. Формат 12×16.8 цм. Ст. 32. Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

О. Маркіян Марисюк ЧСВВ: **Чи Бог управляє світом?** Бібліотека Релігійної Освіти ч. 9. Видавництво ЧСВВ в Жовкві 1936. Формат 12×16.8 цм. Ст. 32. Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

О. Маркіян Марисюк ЧСВВ: **Чи соціялісти мають слушність?** Бібліотека Релігійної Освіти ч. 10. Видавництво ЧСВВ в Жовкві 1936. Формат 12×16.8 цм. Ст. 32. Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Сівач. Часопис, присвячений проповіді і катехизі. Ч. 1, рік І. Львів, вересень 1936. Сторін 32, формат 22.9 × 15.1 цм. Зміст: о. Ом. Горчинський: Пропов. на XV. нед. по З. св. Д.; о. П. Дзедзик: Через обнову проповідництва до обнови християнського життя; о. Ом. Горчинський: Пропов. на XVI. нед. по З. св. Д.; о. Петро Дзедзик: Цикль конференцій про Катол. Акцію. (Істор. розв. ідеї К. А.); о. О. Годунько: Пропов. на Воздвиж. Ч. Хр.; о. П. Дз.: Катехизм на І. кл. вселюдн. шкіл. Приклади до проповідей і катехизм; о. П. Дз.: Чи і як стосувати методу „школи праці" при навчанні релігії?; о. П. Дзедзик: Проповіди про суспільне питання: Христос, а робітництво. У відповідь мудрагелям і недовіркам. Катехитична проповідь (вступна). Рецензії. Всячина.

Слово про Ігорів похід, український лицарський епос княжих часів. У переспіві та поетичному перекладі подав Микола Матіїв-Мельник. Популярне видання. Накладом „Рідної Школи", Львів, 1936. Ст. 56. Форм. 19.5×13.5.

Календар „Український Інвалід" на рік 1937. Рік видання другий. Львів 1936. Накладом Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові. Сторін 135, формат 28 × 20.1 цм. Ціна 1.50 зл. — Сей календар має дуже ріжнородний і цікавий зміст, статті короткі і зрозумілі, зредаґування справне. Шкода тільки, що про релігію нема нічого, хоч якраз в календарі для інвалідів оброблення таких тем булоб правдивою потіхою для страждаючих. — А. Ч.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Марійська Дружина Дівчат у Жизномирі коло Бучача веде живу діяльність. При дружині є окрема пресова секція. Село поділено на райони. На кождий район призначено з секції по дві „пресовички". Вони розносять по хатах часописи і збирають від селян передплату. Що неділі під церквою кольпортують „Правду". Через постійну пресову акцію до села приходить 66 примірників „Місіонаря", 40 „Правди", 6 „Нашого Приятеля", 5 „Христос Наша Сила" і 2 „Укр. Бескиду". („Вістник Марійських Товариств ч. 2).

Центральний Секретаріят Марійських Дружин у Польщі звідомляє, що Марійські Дружини на терені Польщі необовязані до ніякої реєстрації у державних властей.

На Чернечій Горі (Закарпаття) відбувся дуже величавий відпуст на Успення. До св. Причастя приступило 13.000 осіб. Всіх людей на відпусті було коло 30.000.

Зїзд католицької молоді відбудеться в Велеграді в днях 26—28 вересня с.р.

З греко-катол. парохії в Празі відійшов дотеперішній парох о. Василь Гопко. Його покликали до греко-катол. Духовної Семинарії в Пряшеві. На його місце прийшов до Праги о. Іван Чісарик родом з Пряшівщини.

Зїзд чеських жінок католичок відбувся в Берні. В нім взяли участь м. ін. міністр Шрамек і віцепрезидент сенату др Гурбан. Мін. Шрамек у промові сказав м. ін.: Думаєте, що висші уряди послухають вас, коли ви всі зосібна будете вносити свої скарги й бажання? Ні! Ваша воля покаже свою силу лиш тоді, коли обєднаєтеся у велику армію підчас виборів і при урні забезпечите інтереси християнського світогляду. Др Гурбан говорив м. ін.: Наш народ, наші родини не потребують жінок лиш побожних, але і свідомих релігійно й національно. Жінки повинні знати не лиш свої обовязки, але і свої права. В заступництвах сільських, окружних, краєвих і в парляменті часто вирішується питання релігійні, родинного права, виховання... Жінки мусять зміряти до того, щоб релігійні засади пересякли все публичне життя, щоб нарід відродився християнським духом. (Ужгородська „Свобода").

В Крижівцях (Югославія) відбулися духові вправи для греко-католицьких священиків. У вправах взяло участь 38 священиків разом з Преосвященим Діонізієм.

В бельґійськім місті Малін відбувся Католицький конґрес. Наради відбувалися в 10 секціях. Особливо важна була праця секції суспільних справ. Теми нарад тої секції були: реформа держави, роля католицької партії, моральні засади скарбовости і т. п. На закінчення конґресу уряджено велике зібрання католиків. В нім взяло участь понад 100.000 осіб, між ними богато церковних і державних достойників. Архиепископ Ван Роей у пращальній промові візвав усіх, щоб молилися за привернення свободи католикам, переслідуваним у богатьох краях.

„Батько убогих" помер недавно в Америці в 95 р. життя. Се ґенеральний вікарій дієцезії в м. Бафло о. пралат Нельсон Бекер. Він був відомий у всій Америці і загально шанований як католиками так й іновірцями. Його називали звичайно „батьком убогих". О. Нельсон заложив величезну кольонію для вбогих і нещасливих та велике „місто милосердя", на котре зібрав кількадесять мілионів долярів.

Росте мимо переслідувань. „Оссерваторе Романо" пише, що мексиканська Католицька Акція в останних роках переслідування набрала сили і зросла чисельно. Тепер вона має 120.000 членів. Се доказ, що ніякі переслідування не в силі знищити науки Христа і катол. Церкви.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА КОНҐРЕС НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН в Женеві виїхав як представник Української Парляментарної Репрезентації пос. З. Пеленський.

ВАТИКАНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ КРУГИ звернулися до европейських держав з предложенням, щоб спільно старалися довести до мирного полагодження конфлікту в Еспанії. Таку вістку принесла німецька преса.

В КРАКОВІ поліція перевела ревізію в льокалю Стронніцтва Людового. Підчас ревізії сконфісковано кілька тисяч портретів одного хлопського діяча, що перебуває тепер на еміґрації.

В КОВНІ уповажнені совітського правительства перевели ревізію в совітськім консуляті.

НАРАДА МАЛОЇ АНТАНТИ відбулася в Братиславі на Словаччині. В комунікаті виданім для преси сказано, що держави Малої Антанти будуть кермуватися у своїй політиці засадами договору про Союз Народів. Крім того будуть зміряти до ще більшого зібрання своїх сил, щоб забезпечити своє істнування.

РОМУНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО продовжило на 4 місяці стан облоги й остру цензуру часописів.

АВСТРІЙСЬКИЙ ВІЦЕМІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Ґ. Шмідт приїхав до Риму і відбув нараду з італійськими міністрами.

ПРУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ґен. Ґерінґ має незабаром приїхати до Варшави. Таку вістку принесла німецька преса.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР ВІЙНИ зажадав 10 міліярдів франків на скріплення оборони краю.

ПОДОРОЖ АНҐЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ Едварда VIII до балканських і наддунайських держав мала політичну ціль: закріплення англійських впливів над східним басейном Середземного Моря та над Дунаєм.

В ЛОНДОНІ радить комітет до справ неінтервенції в Еспанії. М. ін. довго дискутували над тим, чи протиґазові маски се воєнний матеріял і чи треба наложити на них ембарґо.

В ЕСПАНІЇ по стороні червоних бореться відділ чеських студентів комуністів. Чеська права преса називає се зломанням невтральности.

КАТАЛЬОНСЬКИЙ ПРЕМІЄР Казановас заявив, що горожанська війна в Еспанії може потривати ще дуже довго. Катальонія не зречеться автономії, одначе покищо солідаризується з мадридським правительством.

ТУРЕЦЬКИЙ ДИКТАТОР Кемаль Ататурк виїде в найкоротшім часі до Анґлії на запрошення анґлійського короля Едварда VIII. З диктатором поїде також турецький премієр Інона.

ТУРЕЦЬКА ФЛЬОТА має відвідати в жовтні англійську фльоту в пристані Мальти.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ Півн. Америки рішило перенести амбасадора Буллита з Москви до Парижа. Буллит мав заявити президентови Росвелтови, що його дальший побут в Москві безцільний. Буллит захоплювався давніше Москвою. То він головно причинився до того, що Злучені Держави офіційно признали большевиків. Побувши кілька літ в Москві розчарувався і просив про перенесення.

АМЕРИКАНСЬКІ СЕНАТОРИ під проводом сенатора Борага вислали меморіял до міністра закордонних справ Злучених Держав Півн. Америки Голла. В нім домагаються, щоб правительство Злуч. Держав запротестувало в Лондоні проти здержання жидівської еміґрації до Палестини.

НОВИНКИ

Нову релігійну драму п. з. „Камо грядеши Господи" Л. Нигрицького ставить в Коломиї 19 і 20 с. м. український театр „Заграва". Драма ся складається з двох осібних частин, які разом творять одну цілість так, що театр ставить одну виставу в двох вечерах. „Камо грядеши" се інсценізація відомої повісти „Кво вадіс".

Гриць Гладкий, сотник С. С., відповідальний редактор „Свободи", директор канцелярії УНДО, помер трагічною смертю у Львові в ночі з 14 на 15 с. м. Причина такої смерти невідома.

Виставу фортифікацій давного Львова відкрито в будинку Великого Театру у Львові.

Східні Торги у Львові вже скінчилися. Їх відвідало поверх 200.000 осіб.

У Львові до канцелярії торговельної ґімназії при вул. Францішканській ч. 9 вломилися злодії й забрали 1060 зл. готівкою та облігації вартости 700 зл.

Зїзд реставраторів відбувся у Львові при участи 150 осіб.

В Буцневі пов. Тернопіль увязнено чотирох парубків, Українців, під закидом нападу на забаву польської молоді й побиття кількох осіб. Була се відплата за бійку, що її викликали недавно Поляки на українській забаві.

Повітовий здвиг „Лугів" в Бучачі заборонило влаштувати бучацьке староство з огляду на... порядок і публичну безпеку.

Новий „людовий дім" викінчують в с. Підзамочок коло Бучача. Се найбільший людовий дім в цілім тернопільськім воєвідстві.

Рільнича школа має повстати в найблизшім часі в Жабю.

У Слободі Болехівській пов. Долина арештовано 20 осіб на донос місцевих Жидів, мовляв, селяни підготовляють протижидівський виступ. Селяни були зорґанізували оборонну варту, бо розійшлися слухи, що на місцеву церкву й читальню мають напасти комуністи.

Показ народніх обрядів і ноші долинського повіту відбудеться в Долині 20 вересня, а на случай непогоди 27 вересня с. р.

„День Селянки" відбудеться в Перемишлі 20 с. м.

На електрифікацію Волині признало міністерство промислу й торговлі кредити у висоті 4 міліонів зл.

Новий український місячник в англійській мові „Тризуб" почав виходити в Ню Йорку.

Відомий український співак Михайло Зазуляк помер недавно в Ню Йорку.

Міністерство освіти рішило, що в ліцеях не буде коедукації.

До Берези Картузької вивезли студента медицини львівського університету Пінкаса Гофера. Він був караний кілька разів за комуністичну діяльність.

З наказу адміністраційних властей переведено ревізії в кількох варшавських книгарнях. Шукали за недавно виданою книжкою п. з. „Практичний курс лічення голодом" якогось А. Суворіна. Стверджено, що методи, припоручувані автором, не лише не мають лічничих успіхів, але можуть бути прямо вбийчими.

Гумор. — Тату, чому Індіяни малюються? — Вони малюються тільки тоді, коли вступають на воєнну стежку. — Тату, тату, дивися, мама хоче вступити на воєнну стежку!...

В Богуцїцах коло Катовиць згоріло 12 осіб підчас пожежі стодоли.

Володимирський собор в Києві перемінили большевики на читальню.

В Харкові відбувся процес проти начальника південної зелізниці Кохмана за невиконання припоручень народного комісаріяту комунікації. Кохмана засудили на один рік примусових робіт, зменшення платні на 15 прц. на користь скарбу і на три роки позбавлення прав виконування відповідальної праці.

Що продукують совітські фабрики. З Ленінґраду звідомляють, що найбільша фабрика трикотажів в СССР „Красное Знамя" продукує вироби, які мають ріжні недостачі. На 4 тисячі жіночих панчіх І-ої сорти 2 тисячі було непридатних до ужитку; на 6 тисяч муж. скарпиток — 2 тисячі непридатних. Найгірше представляється продукція дитячих панчішок. В останніх часах звернено фабриці 28 тисяч дитячих панчіх, як непридатних до ужитку.

В Норвеґії над озером Льоен обірвалася скала й засипала богато домів. Погибло 78 осіб. Матеріяльна шкода 600 тисяч корон.

В Чехословаччині в 1935 р. було 65.055 безконфесійних шкільних дітей, себто 3.6 прц. усіх шкільних дітей. З того на Чехію припадало 54.618 дітей, на Моравію і Шлеськ 8.266, решта на Словаччину й Закарпаття. Число безконфесійних шк. дітей в ЧСР помітно спадає, бо в 1930 р. було їх 4.4 прц., у 1931 р. 4.3 прц., в 1932 р. 4.1 прц., у 1933 р. 4 прц., у 1935 р. 3.6 прц.

1,098.000 безробітних є тепер в Німеччині.

В Німеччині заборонено членам націонал-соціялістичної партії належати до якихнебудь товариств, що пропаґують есперанто.

Світовий молочарський конґрес відбудеться в Берліні в серпні 1937 р.

Міжнародний анатомічний конґрес відбувається в Медіоляні. Участь в нім бере 322 представників майже всіх держав світа.

В Лондоні відбувся процес проти Мек Мегона, обвинуваченого за замах на анґлійського короля. Підсудного засудили на рік тюрми з тим, що третину кари йому подарують, коли буде добре поводитися в тюрмі.

Альбанський король Ахмед Зоґу захорував на малярію.

Пошесть плямистого тифу вибухла в Еспанії. В м. Овіедо в однім дні померло 78 осіб.

115-ліття незалежности обходили на днях середно-американські республики: Ґватемаля, Сан Сальвадор, Нікарагуа і Гондурас.

Канада навязала приязні торговельні взаємини з СССР. В 1931 р. Канада зірвала була торговельні взаємини з СССР і впровадила ембарґо на товари. Тепер ембарґо знесено.

Справлення похибки. В 70 ч. „Нової Зорі", на стороні 2, у шпальті 2, у стрічці 50 згори напечатано „від чисельних армій", а має бути „від численних армій".

Виграні Державної Клясової Льотерії: 100.000 зл. на ч. 194977; 10.000 зл. на ч. 78672; 5.000 зл на чч. 93625, 95227, 156555, 166312; 2.000 зл. на чч. 12656, 17058, 34839, 50001, 171637; 1.000 зл. на чч. 7146, 7280, 11092, 14286, 17257, 23433.

Гумор. — На корабли. — Пане стерничий, скажіть мені, кого ви найбільше боїтеся в часі їзди? — Правду сказавши, то пасажирів, що ставлять такі питання як ви.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Константин Балицький,** совітник Еп. Консисторії, парох в Молодятині, довголітний сотрудник і катехит в Чернівцях, заосмотрений Нсв. Тайнами упокоївся дня 14. IX. с. р. по короткій тяжкій недузі в 57 р. життя і 29 р. священства. Похорони відбулися в Молодятині в четвер 17 вересня в 9 год. рано.

Вічна Йому Память!

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ
ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА

Думки ріжних світських фільософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути **в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, ул. Ґродзїцких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Не забудь про мене.
КАСІНО: Розе - Мері.
МУЗА: Будеш все моєю.
ПАКС: Рапсодія Балтику.
СТИЛЕВЕ: Чорні очі.
ТОН: Диктатор.
УТІХА: Тайна чорної кімнати.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! З-? Вибір великий!

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елегант" терпент.
Пасту до взуття „Елегант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: ½ стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 24 вересня 1936. Ч. 73 (972)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

12-ий конґрес національних меншин.

З Женеви звідомляють: Тут скінчилися наради 12-го конґресу національних меншин. Конґрес застерігся проти асимілювання меншин в ріжних державах і зажадав створення нового міжнародного права, що признавалоб права нац. меншин і давалоб їм можливість культурного автономного розвитку. В другій резолюції зажадав конґрес зміни договору Союза Народів, щоб повисші домагання обовязували всіх членів Союза і щоб створено окрему комісію як дорадний орґан при раді Союза Народів. — Мін. Бек заявив, що всяку реформу пакту Союза Народів уважає передвчасною.

Зїзд присвячений східним землям в Польщі.

У Варшаві відбувся перший звітово-науковий зїзд, присвячений східним землям Польщі. Отворив його міністр військових справ ґен. Каспшицкий. Він сказав м. ін., що вже від двох літ працює спеціяльна комісія для наукових дослідів тих земель в контакті з науковими заведеннями висших шкіл Варшави, Вильна, Кракова і Львова, щоб державно-національна цивілізаційно-культурна місія мала на чім спертися. Завдання тої місії велике й не терпить проволоки. Та досліди її дуже коштовні й переростають її фінансову спроможність. Зусилля її мусять бути скермовані на проблеми етнічно - демоґрафічні й економічні. Досліди ті в деяких областях обняли всю східну територію, а в деяких обмежилися до Полісся й Карпат. Наперед ходить про те, щоб пізнати обєктивну дійсність. Відтак виголошено три реферати першого дня зїзду, а саме: С. Рихловский „Проблєма меліорації Полісся", Т. Генцль „Расова структура західного Полісся", доцент Р. Ґуміньский „Клімат Полісся з точки погляду потреб рільництва". Участь у тім зїзді взяли представники ріжних міністерств і висших шкіл та ріжних польських суспільних орґанізацій. Зїзд відбувся в університеті.

Україна то винниця Набота.

Анґлійська преса дальше живо займається промовою Гітлєра на зїзді в Нірнберґу. „Нюс Кроникл" пише: Гітлєр страшить всіх Росією. Та по зїзді в Нірнберґу всім ясно, що одинока небезпека загрожує европейському мирови від Німеччини. Націонал-соціялісти ділають зі злочинною обдуманістю й витворюють атмосферу, в котрій війна мусілаб стати необхідна. Коли вона вибухне, то відома буде в історії народів під іменем „гітлєрівської". — „Дейли Експрес" пише, що прецеденс до гітлєрівської війни знаний уже з Біблії. „Історія винниці Набота гарно відома всім, між ними й Німцям. В данім разі винниця Набота — то Україна. Бльомберґ грає ролю Ієзавелі, що предложила Ахавови захопити землю, яка йому дуже сподобалася. Ахав се, розуміється, Гітлєр." Далі анґлійська ґазета пригадує, що біблійна історія з винницею Набота скінчилася надзвичайно сумно для всіх, що взяли участь у тій справі.

Пляни розбиття Европи.

Вся світова преса займається вислідами конґресу націонал-соціялістичної партії в Нірнберґу. Анґлійський ліберальний „Стар" пише: Промови виголошені в Нірнберґу ведуть до фантастичного розбиття Европи на два табори. Бувби се поділ противний природі, суперечний з ґеоґрафією, етнольоґією, релігією і здоровим розумом. Французький публіцист Карло Морра пише: Гітлеризм, ґерманізм — се ворог ч. 1. Навіть московські орди менше небезпечні для Франції ніж анархія Німеччини здисциплінованої, змілітаризованої і спрусаченої. Де Керіллі в „Еко де Парі" пише: Гітлєр більше думає про напад на Францію ніж на совітську Росію. Він, таксамо як Сталін, використовує міжнародний комунізм для цілей німецького імперіялізму. Як Ленін виїздив з Берліна до Москви, таксамо Гітлєр висилає до Парижа небезпечних анархістів для зорґанізування революції в краю. Німецькі часописи, полемізуючи з опінією заграничної преси, стверджують брак зрозуміння для причин німецької кампанії проти большевизму. Німецька преса пише, що се зрозуміння прийде тоді, коли заграниця почує небезпеку комунізму в себе.

Як виглядає пекло в Еспанії.

Горить місто Толєдо над рікою Тайо, що в 16 і 17 ст. було Римом для Еспанії. Над цілим містом видно густі клуби диму. З них уже другу ніч бухає полумінь, хоч цілу ніч падав дощ. Здається, що місто занялося від висадженої червоними цитаделі Альказару, де схоронилася військова молодь правих поглядів. Убити її червоним таки не вдалося, бо вона вибігла з руїн цитаделі й по геройськи перебилася до недалекої палати військового ґубернатора та заняла її на очах червоних. Тоді командант червоних ґен. Асцензія наказав бензиною поливати нову позицію повстанців, щоб запалити її. Але повстанці по короткім контратаку відобрали червоним ґумові вужі й полили бензиною їх позиції. Страти з обох сторін великі. Червоні розстріляли останнього потомка Колюмба, князя Вераґва, не уважаючи на протест двох держав Америки. Тіло його кинули для наруги на вулицю Толєда. — Мадрид в стані облоги. Анархісти до тої міри опанували столицю, що не дозволили виїхати з міста навіть найближчій родині президента Азани. Вони розстріляли в самім Мадриді коло 25.000 людей. — Перспективи такого „раю" стоять перед кождою суспільністю, що піддасться пропаґанді червоних і не протиставить їй здорового релігійного життя.

Блакитні вівці в Китаю.

Анґлійська наукова експедиція відкрила невідомий дотепер рід овець в околицях горішного бігу ріки Янтсе недалеко м. Батанґ у Китаю. Ті вівці малого росту і дуже полохливі. Вони мають блакитну шерсть. Експедиція зловила 12 штук з великим трудом і післала їх до кількох зоольоґічних огородів в Анґлії й Німеччині. Є вісти, що такі вівці були й на Україні. Ті вістки не справджені.

Господарські знаряди, паша, збіжжа й святочна одіж це велике майно кождого господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

Наступ на „Скалу"

1. Як націоналіст ворог УНДА пропаґує „ундизм".

Хто з наших читачів не тямить іще того часу, коли націоналісти з великим запалом на Загальних Зборах Т-ва „Просвіта" виступали проти того Товариства за „угодову політику" його голови, пок. М. Галущинського? Правда, нині, здається, ніхто не стане захоплюватися його господаркою, що лишила по собі поверх пів міліона золотих довгу, з яких двісті тисяч заінтабульовано на каменици в Ринку ч. 10. [1]) Ніхто не буде — хто, очевидно, розважить справу з усіх боків, у всіх її консеквенціях, — захоплюватися й тими набутими в Оренштайна книжками, між якими серед добрих річей є й дуже сумнівні, або просто шкідливі. [2]) Було й дещо інше, що треба було осудити. Та націоналісти напали тоді лише на угодову політику.

Слушно се, чи неслушно — але було бодай консеквентно. Ми привикли чути, що „націоналізм — се цілий світогляд, що в и к л ю ч а є всі інші". Бодай та ґрупа, що на згаданих вище Загальних Зборах критикувала лінію „Просвіти", трималася тої девізи. Вона якнайяркіше протиставлялася всякому співжиттю, симбіозові двох чи кількох ідеольоґій — не казати вже в одному товаристві, але навіть в одній нації. Не розумуванням, не на основі досвіду, — бо на одне і друге звичайно було ще зарано, — але силою свого молодого, фанатично-ексклюзивного пориву протиставилися націоналісти вище зазначеному симбіозові, який дістав символічну назву „ундизм".

„Ундизм" — се співжиття ріжних ідеольоґічних ґруп в одній... ідеольоґічній ґрупі. Назва ся, ясна річ, походить від УНДО-ння, що якраз обєднало в собі ріжні ідеольоґічні ґрупи, щоб витворити одну партію — отже одноцільну ідеольоґічну ґрупу. Вислід відомий: нема ні ґрупи, ні ідеольоґії, нема провідної лінії, бо можна перескакувати „от востока на запад" і навпаки, можна брати субвенції з права й працювати на ліво (або знов навпаки!) і т. д., і т. д. — в безконечність, залежно від конюнктури. Словом: спарування бузька з черепахою.

Націоналісти протиставили — чи бодай старалися протиставити — тому „ундизмові", мовляв, одноцільний моно-

---

[1]) Про се гл. С. Перський, Популярна історія Товариства „Просвіта" у Львові. (Видання Товариства „Просвіта", ч. 780). Львів, 1932, стор. 110 — 111.

[2]) Чому не було ввійти в контакт нпр. з католицьким Видавництвом „Добра Книжка" й піддержати його, замість жидівської фірми?

літ, свою „105-процентову" ідеольогію. Симпатії, які міг собі зєднати націоналізм серед сільської й міської молоді (очевидно — далеко не всеї!), корінилися якраз у тій ясності, безкомпромісовості, боєвості — словом: у браку всякого „ундизму", що й ціхувало націоналістичний рух.

Тому на націоналізм дивилися його симпатики як на рух інтеґральний, здоровий і боєвий. Голоси критики зі сторони католицької й монархістично-гетьманської не бралося під увагу—мовляв, вони все мають „максимальні вимоги" й т. д. Так дивилися й самі „105-процентові" на себе—й тому, як появилася яка „єресь" в роді ФНЄ („Фронту Національної Єдности"), то ті націоналісти вважали себе покликаними боронити, мовляв, „інтеґральности" націоналістичної ідеольоґії. Так було ще донедавна, такі позори стараються задєржати й тепер. Але направду таке становище змінилося на інше...

Правду сказав пок. Липинський, що революціонер стає консерватистом, коли дістанеться до влади. Тоді вже годі управляти „опозицію для опозиції", але треба боронити своїх позицій і їх збеґігати — чи з латинська „консервувати". Навіть большевики, допавшися до влади, хоч і працювали, за словами н о в о г о, вже „покаяного" Тичини, над „традиційї підрізацією", почали форсувати свою традицію — Леніна й компанії, щоб ось у наші дні довести навіть до культу „советської батьківщини", частинних реформ у ділянці приватної власности, родини й т. д. Подібно діється і з нашими націоналістами, коли вони дійшли ч а с т и н н о до влади — в „Просвіті".

Раптом появився новий тижневик: „Голос Нації". Автор - ідеольоґ, що пише в нім передові статті, відзначається тим, що досі нічим не визначився — й тому нам дуже тяжко щонебудь про нього сказати. З цілого тону „Голосу Нації" видко, що це голос очевидно не нації, але тої ґрупки, що хоче себе вважати за єдиних монополістів, представників української нації, а саме — тих націоналістів, що про них була вище мова. Вони й тут воюють проти всіх інакше думаючих, з о к р е м а п р о т и к а т о л и ц ь к о ї о р ґ а н і з а ц і ї „С к а л а". Не булоб у тім ніякого дива, ми до того привикли. Кождий добрий почин стрічається з сильною опозицією. Мусить се діятися й зі „Скалою". Річ у чімсь іншім, а саме: той сам ідеольоґ з „Голосу Нації" п р о п о н у є к а т о л и к а м — „у н д и з м", на який він уже переходить!...

Ми, очевидно, не будемо „по замишленію Бояню ширяти думками попід облаки", але наведемо приклади з „Голосу Нації", як його ідеольоґ пише про „Скалу". В статті п. н. „На маргінесі кампанії проти Загального Збору Т-ва „Просвіта" („Голос Нації", 1936, ч. 6. з 9 серпня) віднів досить місця й „Скалі". Як він її оцінює й кому робить прислугу таким своїм писанням, про се ми скажемо в слідуючій статті. Тут скажемо лише, що п. О. Б-к (так він підписав статтю в „Голосі Нації") радить католикам не закладати „Скали", лише вступати до „Просвіти". Бо, пише він, треба не виступати з „Просвіти", як їй загрожує комунізм чи радикали, але треба її підсилювати здоровим елєментом. Тому обовязком католиків є вступати до „Просвіти" й піддержувати її, а не виступати з неї й валити її.

Не знаємо, де п. О. Б-к вичитав, що католики кажуть виступати з „Просвіти", або хочуть її валити. Лишимо отже сей закид без відповіді. Зазначимо лише з притиском, що з а с н у в а н н я „С к а л и" м а є н а м е т і н е д і я л ь н і с т ь д е с т р у к т и в н у, р у ї н н и ц ь к у — „в а л и т и" к о г о н е б у д ь, а к о н с т р у к т и в н у, т в о р ч у, — с т в о р и т и, в и х о в а т и в м а с і т и п к а т о л и к а - г р о м а д я н и н а й п а т р і о т а. Католицизм у нас з тих чи інших причин слабий, отже вимагає наперед скріплення в собі, в своїй Церкві й у своїх католицьких організаціях. Зміцнений піде він на підбій іншої, некатолицької (чи католицької лише з імени, як напр. деякі націоналісти) частини нашої суспільности. „Підбивати" секуляризовані інституції католицькими... касами — признає хіба й п. О. Б-к — недоцільне. Отже входити в товариства, де більшість секуляризована, де переголосують католиків або й уживатимуть інших аргументів, яких знову не вживають католики — це значить або піддаватися під диктат чужої ґрупи, а б о т в о р и т и „у н д и з м", ідеольоґічну суматоху, що взаїмно себе поборює, як хаос, а в висліді лише перешкоджує в праці й воює за... мандати до Виділу! За таку пораду й перспективу ідеольоґові колись не-ундівського табору — щиро дякуємо, бо се „не на нас шите".

Донедавна ще вважалося серед націоналістів, що компроміси — річ недоцільна. Вважалося, очевидно, що ідея має побідити своєю життєвою правдою. Говорилося, що кождий, хто „від правди", — послухає її голосу. Католики стоять на тому становищі й досі. Тому на ідеольоґічний компроміс піти не можуть. Бо як уявляє собі моралізатор з „Голосу Нації" опанування католиками „Просвіти"? Чи так, що справедливі постуляти католиків, нпр. у ділянці моралі, будуть сповнені? Отже нпр. у ділянці лєктури католики домагалисяб викинення з бібліотек таких творів як комплєти Винниченка, які автор отсих рядків сам дістав був у „Мандрівній Бібліотеці" як бібліотекар сільської читальні „Просвіти"[3]), викинення таких книжок, як вихвалюваного націоналістами Черняви „На сході — ми!", чи якогонебудь іншого; спротивилисяб католики передплаті „Вістника", де друкуються твори, положені Церквою на індекс заборонених книжок, чи „Бібліотеки Вістника", де також друкований твір, заборонений Церквою; домагалисяб не поширювати деяких творів з видавництва Оренштайна („Голєм" Майрінка й т. п.). Що з того вийшлоб? Хто нас там послухавби? Чи ми моглиб там задоволитися ролею безнастанної, безхосенної опозиції, а слабші в вірі малиб годуватися тою лєктурою?!

Чи може католики мають задоволитися лише „поголовним членством" (що при „конюнктурі" може означати: „по голові членів — опозицію") в низах, а в управі має бути націоналістично-ліберальне УНДО? Дуже це булаб непочесна й непожиточна роля — бути статистами, коли інші ґрають головні ролі... Таким способом, ввійшовши до „Просвіти", католики розплилисяб в ідеольоґічно чужім їм „ундизмі", стратилиб свою фізіоґномію самі, а других на свою подобу не перемінилиб.

Отже католики стоятимуть дальше на подібнім до націоналістичного[4]) (колись) становища: „Може в народі наступити перемога одного зі світоглядів, по великій боротьбі — і тоді наступить н о в а є д н і с т ь"[5]), — але не ундизм.

Т е о ф і л ь К о с т р у б а.

[3]) Були там навіть Драгоманова атеїстичні „Оповідання про заздрих богів"!

[4]) Очевидно подібним щодо безкомпромісовости.

[5]) Др. О. Назарук, Узасаднення „Скали". (Бібліотека „Скали", ч. 1) Львів, 1936, стор. 15.

За нашу й вашу „свободу"

В Сіняві пов. Ярослав відбулося недавно посвячення прапорів „Стронніцтва Людового". На торжество прибуло коло 15.000 селян Поляків і Українців. Після богослуження в місцевім костелі та по відспіванні „Боже цось Польскен" відбулося в Вилевій „людове" зібрання. В імени українських селян промовляв до зібраних Валєнтій Дмитрусь. Підчас його промови присутні підносили оклики за єдністю селян українських і польських. На кількох новопосвячених прапорах крім надписів у польській мові були також українські, прим. „земля", „свобода", „освіта", „влада". („Вєк Нови" ч. 10591).

З краю

Про „Скалу" і „Просвіту".

З мельницького округа борщівського повіту села Дзвинячки пишуть нам:

Случайно довідався я, що в неділю дня 23 серпня в парохіяльній читальні „Скала" має бути відчит. Тому що про „Скалу" у нас тепер богато говориться — і я дещо про неї читав, а ще більше чув тай то нічого доброго, — мене щось якби штовхнуло піти побачити, як та славетна „Скала" виглядає та що за відчит там буде.

На самім вступі до читальні я дуже здивувався; читальня була битком набита людьми, були і ґазди і жінки і молодь так, що місця в кімнаті забракло і маса народа стояла в сінях та на подвірю при відчинених вікнах. І мені стало дуже дивно, бо я дотепер чув, що до „Скали" ходить лише священик та кілька „лямполизів", а нарід її обминає.

Точно в означеній годині увійшов до читальні о. Дрогомирецький, місцевий парох з прелеґентом. По короткім привіті о. куратор уділив голосу о. Чорнодолі з Кудринець. Сей виголосив реферат про „Католицьку Акцію".

Говорив про її ціль, значіння, потребу та обовязок кождого свідомого католика піти негайно за голосом Святійшого Отця як найвисшого Вождя католиків і ставати в ряди Католицької Акції до оборони Христового Царства, що на нього з усіх боків нападають вороги з бісовською заїлостю.

Закінчив поясненням, що „Скалу" заложив старенький наш Владика Преосв. Григорій, не — як кажуть противники — „на шкоду" для нашого народу, але навпаки, для його добра, не щоб наш нарід розбивати, але щоб той нарід, розєднаний ворогами, у Царстві Христа єднати, не щоб нищити „Просвіту" та народні установи, але щоб спинити киринну роботу, яка там у многих місцевостях почалася, не щоб щонебудь руйнувати, — але щоб будувати те, на чім основується добро і щастя одиниць, родин, громад і народів, т. є Христове Царство.

Після інтенції старенького і свому народови від дитинства щиро відданого Владики „Скала" має бути основою підготовки „Католицької Акції". У „Скалі" мають ґуртуватися всі свідомі католики, щоб нараджуватися, як мають у себе Царство Христове поширювати і його перед ворогами для добра свого і народу боронити.

Реферату слухали всі присутні з великою увагою і зацікавленням, захоплюючись ядерними і сильними виводами прелеґента. В часі дискусії подав о. референт кілька практичних примірів Католицької Акції.

Член „Скали" п. Олішинський подякував референтови за виголошення цікавого і гарного реферату та просив, щоб іще коли до них з яким відчитом загостив. Після того на внесення о. прелеґента ухвалено одноголосно резолюцію з висказом синівської любови своєму дорогому старенькому Владиці Кир Григорієви, подяки за почин до оснування парохіяльних читалень та протесту проти безосновних напастей на Владику і парохіяльні читальні. Триразовим окликом „Слава старенькому Владиці" закінчено сходини.

Члени читальні підбадьорені на дусі та вдоволені розходилися домів. А я? Довго з дива не міг прийти до себе: сидів я на місци мов прикований, почув, що у мойому нутрі відбувається велика переміна. Мені неначе отворилися очи, я пізнав правду. Я зрозумів фальш і облуду крикунів, противників нашого Владики і „Скали".

На кінець вийшов я з читальні, але вже не такий, як перед годиною я до неї увійшов. Вступав я до „Скали" як засліплений просвітянець, котрому здавалося, що для добра громади і народу мушу бути противником „Скали", а ви-

ОГЛЯД ПРЕСИ

Чи дійсно маємо писати „Львув"...

П. з. „Польські назви для українських місцевостей" принесло „Діло" в ч. 212 отсю статтю:

З кількох повітів тернопільського воєвідства до централь наших установ у Львові прийшли тривожні вістки, потверджені „документом часу", що його містимо на іншому місці. Адміністраційна влада вимагає від наших установ на місцях, щоб вони і на своїх печатках та в листуванні з урядовими чинниками вживали для назви місцевостей виключно польської номенклятури. Це своє домагання адміністраційна влада основує на декреті з 24. X. 1934, який торкається назв місцевостей. У свому часі не звернули у нас належитої уваги на розпорядок, що має силу закону. А проте справа номенклятури міст і сіл на етнічно українській території має першорядне значіння, бо справа йде про зовнішне обличча нашої території: чи збереже воно свій віковічний вигляд чи буде штучно змінене, відповідно до націоналістичної польської політичної доктрини. Сам собою розпорядок президента з 24 жовтня 1934 р. ще не наносить нам ніякої шкоди: все залежить від того, яке виконання того закону. У самому законі передбачена досить складна процедура з устійненням урядової номенклятури людських осель. При міністерстві внутрішніх справ мала повстати спеціяльна комісія для цього. Крім голови, що його визначає міністр внутрішніх справ, в склад цієї комісії згідно з законом входить 6 членів: 3 представники наукового світу, яких покличе міністр внутрішніх справ в порозумінні з міністром освіти і 3 представники міністерств: військових справ, комунікації та почти по одному від кождого міністерства. Побіч з тим можуть повстати з волі міністерства внутрішніх справ регіональні комісії, що їх праця малаби стати матеріялом для діяльности міністеріяльної комісії. Ця міністеріяльна комісія є лише опініодавчим (дорадчим) органом, бо в засаді закон признає за самим тільки міністром внутрішніх справ право устійнювати назви місцевостей. Саме оголошення устійнених назв місцевостей має наступити через Головний Статистичний Уряд, що видасть офіціяльний „Спис місцевостей Річпосполитої".

Так звучить закон. Очевидно виконання його може бути ріжне, напр. можуть цілком не побачити світу регіональні комісії. Таксамо можуть бути покликані до міністеріяльної комісії представники лише польської науки, то-що. Не знаємо, як виглядає нині підготовча праця до реалізації закону про назву місцевостей з жовтня 1934 р. У кожному разі треба ствердити, що офіціяльного „Спису місцевостей Річпосполитої", який видавби Головний Статистичний Уряд згідно з законом з 24. X. 1934 р. — досі нема.

Проте дійсність принесла нам у славному з несподіванок тернопільському воєвідстві розпорядки старостів, які накидають Українцям існуючі польські назви. Тенденція, яку виявляють пп. старости у Золочеві і Зборові каже лякатися, чи закон про назву місцевостей з 24 жовтня 1934 не буде продовженням законів Ст. Грабського про мову з 1924 р., при чому і тут і там може бути однакова практична інтерпретація: нагинати ті закони до тези про „паньство народове". Для деяких пп. старостів тернопільського воєвідства справа урядової номенклятури вже є неначе устійнена. Очевидно — це має бути виключно польська термінольогія, не лише з однієї транскрипції, так що напр. наша Старява буде звучати як Стажава або Сороки — Сроки тощо. Є при цьому дивогляди того роду, що українські Воскресінці перетворилися не в „Змартвихвстаньце", як льогічно виникалоб, але в якісь Оскшесіньце, або Різдвяни чомусь почали зватися Руздвяни. У „Деннику" тернопільського воєвідства вже появився саме того роду спис назв місцевостей. Очевидно, адміністрація вважає цей спис за офіціяльний та вимагає, щоб усі наші установи обовязково під загрозою карних санкцій вживали цієї номенклятури, дарма, що вона устійнена в спосіб незгідний з приписами закону про назву місцевостей і всупереч тисячелітній традиції місцевого населення. Справді дивне відношення до одного і того самого закону: для адміністрації тернопільського воєвідства важні лише дві статті з цілого закону, а саме 7-а стаття, що говорить про обовязок у „публичних зносинах" вживати офіціяльної номенклятури місцевостей та 10-а ст., що говорить про карні санкції. Цей припис про кари адміністрація навіть самовільно поширює, бо грозить нашим установам розвязанням, хоч ст. 10 передбачує лише кару арешту до 30 днів або грошеву кару до 1.000 зол. Зате всі інші приписи закону, а саме ті, що окреслюють процедуру для устійнення офіціяльної номенклятури місцевостей, для тернопільського воєвідства не істнують. Воєвідство явно узурпує собі право, що закон з 24. X. 1934 р. застеріг виключно самому міністрові внутрішніх справ. Одночасно йде того роду інтерпретація вислову „у публичних зносинах", що це не є тільки зносини між окремими державними і самоуправними установами, але й взагалі всі зносини, себто навіть зносини української установи з своїми власними членами (печатка Т-ва має бути з польською назвою).

Хоч яка дивна та знаменна ця правнича сторона справи, проте ще дивніша і просто жахливо-неймовірна політична сторона. Не треба багато говорити: досить буде пригадати недавній (зовсім слушний) крик всієї польської преси з приводу того, що Німці на німецькій частині Горішнього Шлеська осмілилися на німецький лад переіначити польську назву кількох місцевостей. Голосно та з обуренням протестувала польська опінія проти того, що діється там, — а рівночасно тут у себе переводять такий самісінький експеримент і то на території, де українська людність творить компактну більшість населення.

Українці, деб вони не замешкували, всі на світі відчулиб спробу змінити в географічній номенклятурі історично-національне обличчя своєї батьківщини як національну наругу. Кому потрібний цей експеримент? Кому потрібна польонізація зовнішнього характеру Східної Галичини?! І то саме тепер, коли треба би радше повернути назад двомовні надписи на залізничих двірцях і всіх державних і самоуправних установах, надписи з українською та польською номенклятурою, скасовані у гарячій післявоєнній атмосфері, що зродила стільки лиха для обох народів. Вивіски етнічного характеру краю не змінили. Зміна назви теж сутнього характеру не змінить. Матиме тільки один наслідок: здвигне ще один мур між Українцями і Поляками, викопає ще один рів між ними. З накиненням чужої нам географічної номенклятури ніколи український нарід не погодиться!

З документів часу

„Рідна Школа" має вживати назви „Зборув", а не „Зборів".

Starosta zborowski. Zborów, dnia 8/9. 1936.
Nr. B. 42. Za dowodem doręczenia

Do Zarządu Ridnej Szkoły im. Mazepy
w Pomorzanach.

Stwierdziłem, że Zarząd Stowarzyszenia używa pieczęci, na której jest umieszczona nazwa miejscowości w innem brzmieniu aniżeli ustalonem przez przepisy ustawy językowej oraz, że posługuje się używaniem takiej nazwy na pismach kierowanych do władz administracyjnych i samorządowych. W związku z powyższem wzywam Zarząd, by na podstawie art. 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 808) „prawo o stowarzyszeniach", zmienił odnośną pieczęć, jak również by w korespondencji z władzami oraz na afiszach używał nazwy miejscowości w urzędowym jej brzmieniu.

Używanie miejscowości w brzmieniu niewłaściwem sprzeczne jest z postanowieniami Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24. X. 1934. r. o ustaleniu nazw miejscowości o i numeracji nieruchomości (Dz. Ust. Rzeczp. P. Nr. 94 poz. 850 ex 1934) nakazującego w art. 7 bezwzględne używanie w stosunkach publicznych nazw miejscowości w brzmieniu urzędowem pod groźbą sankcji karnych z art. 10 wymierzonych w trybie karno-administracyjnym.

Ustawa językowa z dnia 31 lipca 1924 (Dz. Ust. Rzp. P. Nr. 79 poz. 734 ex 1924) i rozporządzenie wykonawcze z dnia 24. IX. 1924 (Dz. U. Rzp. P. Nr. 85 poz. 820 ex 1924) wraz ze zmianami Rozp. Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1925 (Dz. Ust. Rzp. P. Nr. 8 poz. 59 ex 1925) przyznając osobom fizycznym i prawnym narodowości ruskiej (rusinskiej) prawo posługiwania się w stosunkach z władzami językiem macierzystym — nie rozciąga w żadnym wypadku tego uprawnienia na zmiany urzędowych nazw miejscowości pod względem fonetycznego ich brzmienia.

W razie niezastosowania się do powyższego mego zarządzenia pociągnę Zarząd Stowarzyszenia do odpowiedzialności karno-administracyjnej z art. 10 Rozporządzenia Prezydenta Rzp. P. z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94/34). — O sporządzeniu nowej pieczęci należy mi donieść w terminie do dnia 14 po otrzymaniu niniejszego pisma. Підпис.

Ундівський табор в 1927—1928 рр.

Під таким підзаголовком приніс „Громадський Голос" в ч. 36 отсю частину більшої праці п. з. „Хто винен?"

Ундівська партія від самого свого оснування за свою комунофільську орієнтацію тішилася признанням московських комісарів. Коли з причини посухи й повіні треба було думати про відповідну допомогу для зруйнованого й голодуючого селянства, тоді УНДО утворило свій „Допомоговий Комітет", а УСРП свій окремий. Отож цікава річ, що комуністична влада для своєї реклями післала також допомогу сюди, але дала її розділювати через ундівський комітет. Також комуністичні посли, котрі для тої цілі робили збірку в Америці серед своїх симпатиків, частину своїх грошей передали Ундові та ще й листи „з комуністичним привітом" писали. Це був перший передсмак того, що може дати ундівським докторам і святоюрським професорам комуністична влада, коли з нею буде Ундо держати послідовно. Другим таким передсмаком було те, що сини деяких ундівських діячів діставали від большевиків менші посади з надією, що будуть „вигляди" на вищі. Кількох святоюрських професорів поробила комуністична влада членами своєї „академії наук". Тепер усі професори лізли без мила большевикам у ласку, щоб і собі стати членами „академії наук". З того був „гонор", а одночасно також капав і „гонорар" за „причинки", які писали ундівські професори до большевицьких видавництв. У тім стані річей ці всі професори булиб собі дали за большевиків очі видрапати. — Їх зовсім не зачіпало те, що виробляла комуністична диктатура з українським народом. Їх не зворушував той кровавий терор, що його примінювала комуністична Москва через своїх харківських комісарів супроти кождого прояву українського національного життя. Їх не обходило те, що в тім часі з дня на день зростав кровавий терор комісарів проти українських свідомих людей. Погиб тоді великий український учений Щербаківський, а тисячі й тисячі гнили в большевицьких тюрмах, або гинули від чекістських куль „під стінкою". У 1927 році почався терор навіть проти комуністів, коли в них обзивалося якесь українське почування і коли вони зовсім несміло вспоминалися за скромним правом народу. Саме в тім часі, коли Москва скріпила нагінку на Шумського, Хвильового і інших їм подібних українських комуністів, серед Унда ще зросли настрої у користь цеї кровавої диктатури над нашим народом. По II. ундівськім зїзді група „Ради" провадила щораз завзятішу агітацію в користь Москви і Харкова. Нарешті ця група оформилася в окрему партію під назвою „Українська Партія Праці" (У.П.П.) на чолі в Вячеславом Будзиновським. Партія від самого першого дня свого існування перемінилася в звичайний большевицький фільварок. При виборах ця партія перевела як посла Дра М. Західного з Бережан. Так то ундівська партія видала зі себе велику свою частину для організації большевицького фільварку. Цікаво зазначити, що з УПП симпатизувало богато духовників. — Після розколу Унда, цебто після оснування У.П.П., решта офіціяльної ундівської партії остала дальше на своїх старих позиціях. „Діло" дальше містило найяркіші комунофільські статті цілими шпальтами. В 1927 році, на примір, помістило „Діло" аж 13 статтей проф. К. Студинського, в яких він вихвалював комуністичну диктатуру над Україною. В кінці своїх статтей він зовсім прозоро страшив українське громадянство в Галичині, щоб воно не виступало проти комуністичного режіму, бо... Галичани не дістануть посад від харківських комісарів. — Ця комунофільська атмосфера в Унді ще подвоїлася, відколи у Львові заложили совіти свій конзулят. Совітський конзуль, Ю. Лапчинський, повів справу дуже вміло й зручно: почав удавати українського патріота та всюди впихатися. На цю вудку зловилася майже вся ундівська інтеліґенція у Львові. Не диво, що коли до Львова приїхав комісар Скрипник, то його приймали пани з Наукового Товариства ім. Шевченка як якого українського вченого і героя. Він роззувалився до того, що в своїй промові (в Т-ві Шевченка!) назвав українську армію, що боролася за волю України, „бандитською зграєю". Проти цього голосно запротестував лише представник УСПР М. Стахів з групою товаришів і до того протесту долучився був Д. Донцов Всіж ундівські пралати, професори, доктори і директори не тільки що не протестували, але й ще накинулися на М. Стахова зі словами: „Будьте тихо! Дайте спокій!"

Примітка Ред. „Нової Зорі": Звертаємо увагу, як у сій статейці радикальний автор старається представити в злім світлі все наше духовенство на підставі незручного й осуду гідного поведення одиниць. Та з другої знов сторони також радикалові треба признати, що він написав правду про дійсно страшне поведення УНДА супроти большевизму, поведення, яке на нашій Церкві й народі тяжко відбилося і ще довго буде відбиватися. А до тої ліберальної партії навіть у часі такого її поведення належали численні, несвідомі дійсного стану річей, греко-католицькі священики, що не звертали уваги на ніякі перестороги. Розуміється, не можна твердити, що вину за те поносить наша Церква або все духовенство, та треба знати, що вороги Церкви і священства будуть довго і спритно використовувати в народі проти Церкви тісний звязок части духовенства з ліберальною партією УНДА. І дуже трудно буде з тим використовуванням боротися, бо прецінь не все брехня, що пишуть радикали.

ходив я з тим пересвідченням, що і найгорячіший просвітянець не повинен і не сміє бути ворогом „Скали", хіба що він не католик.

По вислуханні реферату я виробив собі такий погляд: „Просвіта" для народу велике і важке завдання в же сповнила: освідомила нарід національно — а тепер має виконати рівнож велике, але ще важніше завдання вже „Скала", а саме має освідомлений національно український нарід о с в і д о м и т и в Христі: нести побіч національного також католицьке освідомлення, ширити і боронити Царства Христового в українськім народі. Як тому несповна 70 літ перед „Просвітою", так тепер вже перед „Скалою" світла майбутність.

У ч а с н и к сходин у „Скалі".

ЗЇЗД У ВИЛЬНІ

Католицька виховна думка.

Підсумки богатого змістом педагогічного курсу Католицької Акції.

Щоби праця Католицької Акції була систематична і плянова, Начальний Інститут Кат. Акції в Польщі кидає кождого року окремий клич апробований Епископатом, що має бути напрямною в праці всіх орґанізацій Кат. Акції. До цього клича часто вертаються церковні асистенти в своїх духовних конференціях. Цей клич стає головною темою рефератів і поговірок. А передівсім вся праця звертається до сміливих способів здійснювання цього клича в щоденному житті. В тій ціли для більшого спопуляризування цього клича відбуваються часті сходини орґанізацій, появляються більші чи менші брошури, книжки, чи навіть відбуваються віча.

Крім цього від двох літ Начальний Інститут Кат. Акції уряджує окремі курси. На них у цілій низці основних рефератів обговорюється теми звязані з річним гаслом. Ці курси мають назву „Studjum katolickie" і відбуваються по черзі у всіх більших містах. Перший такий курс під кличем обнови сьогоднішної родини відбувся минулого року в Познані. Найкрасші прелеґенти з духовної і світської інтеліґенції основно розібрали такі питання: „Родина в Божому обявленні", „Церква і родина", „Католицький супружий закон", „Держава і родина" і ин. Цього року в днях від 28 серпня до 2 вересня відбувся другий католицький курс у Вильні п. н. „Католицька виховна думка". Пощастилося мені бути учасником цього курсу. З огляду на актуальність теми та на просьбу богатьох наших виховників подаю головні думки рефератів та порядок нарад.

Першого дня виленський митрополит Ялбжиковский відправив для учасників торжественну Службу Божу в каплиці Чудотворної Божої Матери на Острій Брамі. По Службі Божій почалися наради в найбільшій салі університету. По виборі президії до 350 учасників промовив коротко але бадьоро Митрополит уділяючи свойого благословення. Інавґураційний реферат п. н. „Католицька виховна ідея" виголосив о. др К. Міхальский, б. ректор, теперішний професор фільософії в Кракові. Прелеґент відповів найперше на питання, чи істнує якась окрема католицька ідея виховання. Відтак вийшовши з заложення, що нема спеціяльної католицької фільософії, а є тільки правдива фільософія і що правдива фільософія — католицька і навпаки, дійшов до висновку, що католицька виховна ідея повинна бути правдива. Дальше католицька виховна думка повинна бути заборча (завойовницька), як заборча сама католицька Церква, відтак оптимістична, бо вона з добра виходить і до добра змагає. Катол. виховна думка не шукає цілей, бо вона їх має в катол. етиці. Вкінці катол. виховна думка має бути христоцентрична. До здійснювання цеї думки має повне право родина, держава і Церква. Ці виховання вдома і в народній школі Учитель це муж довіря тих трьох орґанізацій. Щоб він виховував по католицьки, сам мусить мати католицьку душу, себто душу широку, що тужить за повнотою життя. Він мусить поривати молоді душі вихованків на найвисші шпилі через вправу розуму в чесноті второпности й волі через любов. — Реферат був основно опрацьований і знаменито виголошений. Тому припав до вподоби всім.

Другий реферат на тему „Виховання супроти сучасної культури" виголосив о. др І. Степа зі Львова. Зміст: Сьогодні шаліє боротьба за тип культури. Цю боротьбу веде комунізм з католицизмом як найкрайніші виразники напрямків емпіричного і метаемпіричного. Ця боротьба за характер культури стає релігією. Символ сучасної культури — машина. Механічна культура дуже відємно відбилася на вихованні: вона понизила гідність чоловіка, прибила ідеальні пориви, прорвала родинні звязки! Тому сьогоднішна католицька педаґоґія мусить виробляти в молоді почуття особистої гідности, плекати ідеалізм, наладнати відношення дітей до родичів і старших. — Реферат був добрий.

Пополудні відбувалися наради секції релігійно-морального виховання. Перший реферат про релігійно-моральне виховання вдома і в народній школі виголосила монахиня, Сестра Варвара Жуліньска. Дати дітям пізнати Христа і Його полюбити — це найвисша ціль релігійного виховання. Релігійне виховання мусить бути звязане з церквою і парохією, тому належить звертати увагу на розуміння Літурґії дітям доступне, а передівсім на належне відношення до св. Тайн. У вихованні розуму вчити дітей по католицьки думати, у вихованні волі наклонювати до постанов. Супроти цього вчитель не сміє бути тільки обсерватором, як цього хочуть нинішні методи, але він мусить молитися і чувати, молитися і працювати, молитися і любити, молитися й надіятися. — Другий реферат у тійже секції про релігійно-моральне виховання в середніх школах виголосив проф. Федорович. Він сказав, що сьогоднішна середня школа хоче навчити того, щоб чоловік пізніше вмів сам образуватися і доповняти свою науку. В середній школі під релігійним оглядом сьогодні зле. Богато зла походить з недоцінювання предмету релігії, відтак з лектури, а передівсім від учителів ворожих релігії. Тому належить змагати до того, щоб релігія пронизувала всі предмети і так, як рідної мови вчать всі учителі, так і релігії повинні вчити всі. Відтак належить в школі оцінювати авторів також під релігійним оглядом, вкінці довести до того, щоб учителів ворожих релігії не допускати до шкіл. — Вечером цього дня відбувся для учасників курсу равт у Митрополита Ялбжиковского.

Другого дня рано відбувалися реферати в секції родинного виховання. Проф. В. Балаховский говорив на тему „Засади й ідеал католицького родинного виховання", а др М. Зажецка про акцію над здобуттям права родини до виховання. Оба ці реферати були добрі, але не внесли вже нічого нового до цілости курсу. Натомість пополудневі реферати глибиною свойого змісту та красою форми гарно відріжнялися від ранішних. Молодий спосібний педаґоґ зі Шлеська о. др В. Ясіньский мав гарний виклад на тему: „Сучасні напрямки і методи педаґоґічні в світлі наукової й моральної критики". Референт опрокинув три головні виховні напрямки ворожі католицизмові, себто: 1) педаґоґіку натуралізму, 2) педаґоґіку матеріялізму і 3) педаґоґіку націоналізму. Протиставив їм католицьку педаґоґію, роблячи підсумки її дотеперішних досягнень та виказуючи те, чого католиць-

---

ОСИП НАЗАРУК 59)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Хто читав мої попередні описи і знає, як систематично описую я все, що бачу, той певно здивується, що в описі сеї святині я так відійшов від свого способу писання і так „рвано" се роблю. Та годі: передаю в той спосіб те, що я під оглядом вражінь переживав у тій великанській святині і передаю так, як я се переживав. Рвано, вабленій власними очима на всі сторони, все потішаючи себе надією, що буду колись оглядати сю церкву систематично.

Та потому я зрікся мрії про систематичний опис її, хоч не зрікся мрії про її систематичне оглянення: бо чи можна напр. великий ліс описати систематично зі всіми його подробицями? А сей твір людських рук під оглядом многоти і ріжнородности вражінь, які дає, можна поставити майже на рівні з великим твором природи, котрий він в богато справах очевидно навіть перевишає.

Я ще кількома наворотами вертався до церкви св. Петра в ріжних днях, але не можу вже в описуванні повернути до неї, просто тому, бо праця про Рим булаб за велика. Тому вже за одним замахом подам і характеристику сеї церкви.

Її характеризують три моменти.

Се передовсім церква репрезентативна. Вона репрезентує в першій мірі католицьку Церкву як установу, репрезентує християнство і репрезентує культурне людство. Думаю, що якби так напр. прилетіли на нашу землю культурні єства з Марса або іншої звізди і просили показати їм, що люди на землі уважають найвартнішим, то значить те, що їх може найлучше репрезентувати в очах представників інших небесних тіл, то навіть розумні безбожники радилиб комітетови для принять показати прибувшим церкву св. Петра в Римі.

По друге — се церква призначена для церемоній, великих процесій і парадних Богослужень. В сих великанських блискучих просторах, де є місце на поверх 50.000 людей, є де розвернути величаві походи, котрих блиск і пишнота так закріплюються в мозках людей як мушка в золотім янтарі. А з тим закріплюється і змагання з низин землі до Бога: бо се на мою думку друга найважніша складова частина властивої суті таких торжеств.

По третє — тут я спротивлюся поглядам не одного описувача сеї святині — церква св. Петра в Римі особливо добре надається до молитви. Передовсім треба вже надзвичайних парад, аби в сій церкві була унеможливлена тиха молитва, бо тут навіть великі товпи чи ряди людей пропадають так якби їх не було. І майже все можна знайти тиху закутину, до котрої не доходить ні спів, ні гранння, ні ніяка відправа.

А дальше навіть хто бачив в сій церкві аж таку велику параду, що надзвичайні маси людей заповнили її всю, то потому в душі такого видця ся церква, коли її опустять маси людей, виглядатиме тим спокійніша і тим більше до молитви пригожа.

Що ся церква надається дуже добре також до молитви, на те бачу численні докази в історії. Зовсім не маю на думці тої безконечної товпи паломників, що століттями вливається в сю святиню очевидно не в іншій ціли як передовсім в цілях молитви над гробом св. Петра. Я маю на думці грабуючі війська і ватаги, котрі здобували Рим і грабили без розбору, що їм під руки навинулося, але з пошаною обминали церкву св. Петра. Неправдою є, що вони робили се з забобонности, бо тоді з тої самої забобонности миналиб і інші римські святині, але се їм навіть не снилося робити. Неправдою є, що вони обминали церкву св. Петра виключно з почуття дисципліни, то значить по наказу своїх вождів, щоб оминати святині імени двох головних апостолів, св. Петра і св. Павла: бо жовніра, котрому дозволено грабити в цілім місті (і навіть в церквах), вже ніхто не годен здержати від грабіжи якраз перед якоюсь одною церквою, коли до того нема підстави чисто духової, ідеальної. Не поможе навіть сторожа, бо й вона сама буде грабити, коли скрізь граблять інші військові частини. (Д. б.).

кій педаґоґії в Польщі ще недостає. — Цей реферат належав до найкрасших.

Другий виклад п. н. „Засади персоналізму і виховання” виголосив знаний педаґоґ др К. Ґурский. Чоловік — це не тільки одиниця ґатунку, але й особа. Особа — це підмет свідомий себе. Особовість — це спосібність свідомого підпорядкування всіх змог людини її головній змозі - розумові. Особовість чоловіка обмежена, одначе вона може дійти майже до надлюдського стану через злуку розуму й волі з більшим і красшим предметом. На самому шпилі особовости стоїть Бог. Тому не може бути персоналізму без правдивої релігії. Розвій особовости наступає при помочі пізнання себе, опанування інстинктів, виховання інтелекту, вправи в розумових чеснотах і т. д. При вихованні особовости в молоді особливішу увагу належить звертати на переломові моменти, себто: 1) на хвилю себесвідомости між 6—7 роком життя, 2) на хвилю дозрівання між 14—17 роком життя і 3) на хвилю вибору стану (звання). В цьому рефераті проявився справжній досвід і широка ерудиція довголітнього виховника й автора численних праць з ділянки педаґоґії.

Третього дня зрана відбувалися реферати в секції суспільного виховання. Перший реферат про державне виховання виголосила др Л. Добжиньска - Рибіцка. Хто передтим читав бодай деякі праці цеї вченої професорки університету, той дивувався, як могла вона в своїм рефераті так фатально мішати основні поняття. Крім цього слаба дикція утруднювала слухання цього хаотичного викладу. — Натомість добрий і змістовний був черговий реферат д-ра А. Несоловского на тему суспільного виховання. Прелеґент вияснив саме поняття суспільного виховання, відтак остро виступив проти педаґоґії ненависти, бо зоольоґією ніколи не побідиться ідеольоґії. Злом не можна реаґувати на зло, хіба тільки в випадках оборони. Вкінці прелеґент заявився рішучо проти того, щоб суспільне виховання робити шкільним предметом. — Пополудні в неприсутності реф. відчитано реферат о. дра М. Клєпача про віроісповідну школу. — Черговий реферат п. н. „Школа як чинник морального виховання” виголосив проф. Л. Скочиляс з Кракова. Заслужений педаґоґ остро і відважно скритикував сьогоднішну польську школу з її новітними методами виказуючи, що вона не є чинником морального виховання. Між теорією і практикою виховання твориться чимраз більша пропасть — щораз більше реторики, а менше систематичної праці. Школа нічого позитивного не дає молоді, бо досі тільки бавиться в експерименти. Тому молодь відноситься з недовірям до школи і вчителів. Релігія обмежена тільки до коротенької візити Бога в школі в особі катехита. Державне виховання сьогодні тільки форма без змісту, молодь відвертається від тих численних парад, державних „свят” і т. д., а сповняє свій обовязок тільки під примусом. В школах забогато орґанізацій і вслід за тим богато голов, секретарів, урядовців, а мало праці. Молодь не має часу на науку, бо все ріжні засідання, сходини, читальні і т. д. Учителі теж не в силі сповнити своїх обовязків, бо все повно конференцій, сесій, нарад — нема коли приготовитися до годин і тому партачиться. Передівсім каригідне те, що школа відриває дітей від родичів і тимсамим відриває авторитет родичів. В школах шириться комунізм, його ширять передівсім Жиди. Жахливе моральне здичіння молоді — гріхи проти VI заповіди Божої прибирають страшні форми. До цього причиняються лектура, кіно і радіо. Чимраз частіші випадки крадіжи в школах. Школа сьогодні дуже дорога так, що посилати дітей до школи — це люксус. До цеї руїни школи зміряє анонімова спілка, якій на імя: масонерія. Ця кріза педаґоґії походить з кризи моралі. Тому вратує нас тільки цілковитий зворот до католицьких засад. — Цей реферат основно опрацьований, безкомпромісовий, при тім знаменито виголошений учасники приняли ентузіястично. — Потім ще о. др Сопоцько виголосив реферат про польських педаґоґів та їх осяги.

Четвертого дня рано дальше продовжувано теми секції суспільного виховання, заторкнено справу сучасної католицької освіти, як також відчитано реферат неприсутного дра Чуми н. т. „Гармонія прав Церкви, родини і школи до виховання”. — Пополудні на пленарному засіданні С. Івашкевичева відчитала реферат п. н. „Співпраця школи з родиною”. Потім проф. др Е. Пясецкий з Познаня виголосив прекрасний реферат про фізичне виховання. Прелеґент розріжнив спорт правдивий, благородний і спорт звироднілий, рекордовий або т. зв. „олімпійський”. Католицька Церква не тільки не ставиться ворожо до істотного спорту, але ще й поручає його. Вже св. Павло часто послугувався порівняннями зі стадіону. Пізніше цей спорт культивували Піяри, Лякордер, а теперішний Папа Пій XI сам альпініст видав навіть окрему енцикліку про спорт. Справжній спорт має велике значіння фізично-дидактичне, морально-виховне, се інтеґральна частина ґіґієнічного освідомлення. Натомість рекордовий спорт не має значіння, бо він переміняється в свого рода фахову працю під обухом тренера і контролею часописних кореспондентів. Цей спорт під оглядом фізичним впливає деґенеративно, під оглядом моральним він забріханий, продає себе, зроджує пусту гордість. Під оглядом інтелектуальним він теж шкідливий, бо доводить до цілковитого інтелектуального банкроцтва. Теперішній школі загрожує наступ „олімпінізму”. Як фізичне виховання стане професіоналізмом— тоді настане справжня руїна. Дальше прелеґент остро напятнував жіночий спорт доказуючи, що він нищить характер та духове уздібнення на жінку. Вкінці референт осудив спортову коедукацію, муринські танці, шкільні дансінґи, а накликував до плекання правдивого спорту, доброго союзника морального, суспільного, національного та естетичного виховання. — З кождого речення прелеґента було видно, що промовляє фаховець і щирий католик.

Пятий день і останній був присвячений справам сексуального виховання. Перший виклад на тему: „Католицькі засади сексуального виховання” мала проф. Стефановичева. Цю ховзьку тему перед дуже ріжнородною публикою референтка обговорила незвичайно тактовно, зручно і з повною пошаною плянів Творця. Другий реферат п. н. „Психольоґічні підстави окремого виховання молоді мужеської і жіночої” виголосив знаний психольоґ о. др Ч. Пйотровский. На основі начерку психольоґії дітей прелеґент виказав, що коедукація може бути допущена тільки в першій і другій клясі вселюдної школи. Тоді вона впливає досить додатно на хлопців і дівчат: хлопці дбають більше про охарність і лад, а дівчата стають мужніші. Одначе в третій клясі вже починаються спори між дітьми, хлопці погорджують дівчатами, творять свої окремі солідарні ґрупи, а дівчата почуваються меншевартними. В четвертій клясі народної школи вже творяться два окремі світи: до забав хлопці не приймають дівчат і навпаки, сама дітвора бунтується проти спільних орґанізацій і т. д. В пятій клясі більших ріжниць нема. В шестій клясі вже родиться зацікавлення сексуальними справами особливо в дівчат. В ґімназії з огляду на дозрівання молоді вже повстають такі великі ріжниці в психіці молоді, що хотіти рівночасно й одними методами виховувати молодь ріжних полів — це не тільки недорічність, але й каригідний злочин супроти молоді. — Цей реферат відзначався таким наглядним знанням нюянсів діточої психіки, що помимо браку часу учасники просили в президії продовження цього цікавого викладу. — Майже в тім самім тоні і на тій самій площині ріжниці молодечої психіки стояв черговий реферат о. І. Фондаліньского зі Львова про коедукацію в ліцеях. Прелеґент виказав, які є діяметрально противні типи дівчат і хлопців в ліцеях, як коедукація унеможливлює кристалізацію характерів, як скріпляє полові гони і тому назвав коедукацію психічною аберрацією. „Коедукація з точки морального погляду” така була тема останнього викладу о. ректора К. Ковальского з Познаня. Цей широко знаний фільософ виказав ясно, що коедукація морально зла, бо вона противиться людській природі і доцільності, бо вона противиться чесноті справедливости, любови, уміркування і чистоти та катастрофально впливає на розвій звершеного життя, покликання до священства і монашого життя.

Закінчення курсу відбулося в прегарній колюмневій салі університету. В ньому взяли участь Примас кард. Гльонд, виленський воєвода і богато духовних та світських достойників. Найперше коротко промовив Прим. кард. Гльонд, відтак предсідник цього курсу подякував усім і замкнув курс.

Належить признати, що цей курс сповнив своє високе завдання. Реферати крім двох слабших стояли на належній висоті, дискусія була річева так, що справді можна було богато навчитися. Мене дивувало передівсім те, як вміло і часто світські люди цитували св. Письмо, св. Отців, енцикліки Папів і передівсім як домагалися від священиків, щоб їм частіше говорили про внутрішне життя, його секрети і навіть про містику. Нема сумніву, що такі курси дуже причиняються до католицького освідомлення та виховання справжньої католицької еліти. Тому з цього приводу дозволю собі звернутися з чемним запитом до Ґенерального Інституту нашої Катол. Акції?: Чи не вдалосяб чогось подібного зорґанізувати в нас? Цього домагається потреба жахливої хвилі. Тож варт над тим серіозно призадуматися.

о. Ір. Назарко ЧСВВ.

Большевицька безличність

„Ля Франс Католік” помістила більшу статтю знаного з катол. переконань ґенерала де Кастельно. Він представляє велику загрозу комуністичної аґітації для Франції, де большевики проникають навіть в катол. круги і посувають свою безличність до найогидніших публичних виступів: напр. безбожники в м. Ґарнес урядили маскараду, яка мала представляти церковну процесію! Ґенерал накликає гуртуватися в рядах Кат. Федерації.

Чому зросли червоні в Еспанії

Італійська ґазета „Л'Італія” напечатала цікаву розмову свого співробітника з одним визначним еспанським католицьким діячем, що втік недавно з Еспанії до Італії. Він заявив м. ін.: Головна причина сучасних сумних подій в Еспанії се діяльність еспанської масонерії. Богато завинив бувший диктатор Прімо де Рівера, що в своїм часі злегковажив значіння масонської аґітації. Еспанські масони зорґанізували спільний фронт революціонерів і антиклерикалів. Щодо комунізму то за його поширення відповідають по части круги заможного еспанського міщанства. Воно жило в добробуті, не старалося зацікавитися умовинами життя бідніших сфер суспільности та виказало цілковиту байдужність і незрозуміння потреб робітників і дрібних хліборобів. Крімтого богато завинили на жаль католики. Папа Пій XI безуспішно накликав їх в своїх листах і енцикліках, щоб застановилися над ріжними суспільними питаннями і перестерігав їх (вже після упадку еспанської монархії), що вони повинні бути більше чуйні на ріжні переворотні кличі.

Конгрес ФНЄ

І. Конґрес ФНЄ (Фронту Національної Єдности) відбувся у Львові 20 с. м. в забудованнях фірми Левинського при вул. Мурарській. На конґресі було 376 делеґатів (в тім около 30 жінок) з 34 повітів Галичини і Волині. Реферати виголосили передполуднем пп. Іванейко і Кохан; післяполудня пп. Волинець і Палііїв. На зїзд видано окрему однодневку п. з. „Конґрес ФНЄ". В ній на вступі подані тези, ухвалені конґресом. Три перші сконфісковані, а дальші виглядають так: 4) Сильною чинить націю провід, що організує життя і ним кермує — це наш закон. 5) За основу нації визнаємо сїмю, оперту на единотривких засновках християнської релїґії. Релїґію вважаємо скарбом нації і визнаємо конечність релїґійного зєдинення всіх Українців. 6) Духова культура й гін до могутности рішають про майбутнє нації. Тому культурно-освітнє життя і виховання молоді мусять бути пляново формовані проводом по лінії змагань нації. 7) В основу господарського життя ставимо працю і право кождого Українця на повне користування здобутками його праці. Тому визнаємо право власности на землю тільки за тими, що на ній працюють, вимагаємо контролі громадянства над капіталом, пляновости продукції та її розподілу. 8) Інтереси нації ставимо понад соціяльні інтереси станів. Тільки господарсько сильна й здобувча нація забезпечить своїм членам повний добробут.—Провідником ФНЄ вибрано п. Дмитра Паліева. До т. зв. „Політичної Колеґії" (управи) вибрані пп.: Герасимович Сильвестер, Кохан Вол., інж. Савойка Любомир, о. Блозовський Мих., др Іванейко Микола, Волинець Степан, інж. Крохмалюк Юрій, мр. Дзьоба Маріян та др Гладилович Іван. До Краєвої Ради ФНЄ вибрані: Бунда Юхим — Володимир Волин., Воробець Федір — Львів; Гаврильців Павло — Львів; Галібей Ст. — Львів; Демчина Гриць — Жовква; Дзісь Волод. — Львів; др Ільницький Володимир — Дрогобич; мр Кушнір Мих. — Станиславів; Кузик Дмитро — Львів; Луцак Микола — Печеніжин; Мигаль Кость — Белз; Матвіяс Волод. — Калуш; Мельникович Осип — Жовква; Негребецький Микола — Рівне; Оглобляк Михайло — Долина; мр Пилипець Гриць — Львів; Пасіка Микола — Львів; Руденський Теофіль — Коломия; Сараб Гриць — Підгайці; Стокроцький Мирослав — Нове Село; Тарнович Олександер — Львів; Тарнавський З. — Львів; Трохим Гриць — Сокаль; др Чорненко Олександер — Станиславів; др Чайковський Богдан — Сокаль; Чаповський Богдан — Дрогобич; Чукур Петро — Яблонів (Коломия); Шиян Микола — Львів; Федорчак Степанія — Львів; Яремко Іван — Любачів. Разом 30 осіб. Фронтом Нац. Єдности прийдеться нам, очевидно, ще нераз займатися. Тут зробимо тільки дві уваги. В тезах сказано, що ФНЄ уважає християнську релїґію скарбом нації, але не каже, котру саме християнську релїґію, а як відомо є християнські релїґії, що остро і безпощадно поборюють себе. Така неясність не виходить на добро ніякому рухови. А подруге до Краєвої Ради ФНЄ вибрано як бачимо мра М. Кушніра зі Станиславова. Се той сам пан, що дня 28 червня с. р. сухої нитки не лишив на католицькій орґанізації „Скала", навіть не спробувавши доказувати шкідливість „Скали" ні під оглядом релїґійним, ні під оглядом національним, але просто задекретував, що мовляв „всі правдиві патріоти мають поборювати „Скалу" всіми силами", бо — інсинуував — робота „Скали" не в хосен українського народу, а на приказ згори чинників, які ворожо відносяться до українського народу! І таку аґітацію пускав той чоловік прилюдно між делеґатами всіх читалень „Просвіти". Про се була в „Н. Зорі" допись в ч. 53 з 16 липня, потому була стаття в ч. 56 з 26 липня п. з. Минуле й сучасне і стаття світського священика в ч. 68 „Н. Зорі" з 6 вересня п. з. „Належна надгорода", як також були ще з того приводу інші дописі в нашій катол. пресі. З того ясно, що не занедбано освітлити виступ п. Кушніра. Колиж мимо того рішаючі люди в ФНЄ вважали вказаним взяти такого чоловіка до своєї Краєвої Ради, то з того можна вносити, який елемент вже тепер дістає доступ до керми ФНЄ. Чи з таким елементом можна дійти до якоїсь сили в народі і перевести уздоровлення забагнених відносин?

Тут річ не в становищі п. Кушніра до одної орґанізації, тільки в його ляїцистичнім дусі, який він проявив у полеміці з тою орґанізацією. А далі річ у противенстві між проголошеною конґресом ФНЄ тезою про вагу релїґії і приниманням до своєї управи людей, що мають ляїцистичний погляд. І якже люди з ляїцистичним світоглядом можуть боротися за якунебудь релїґію?

УНДО під своїм теперішним проводом дійшло вже до такого упадку, що наш загал в цілім краю дійсно жадібно очікує появи якоїсь нової національної сили. Отже час і терен для ФНЄ дуже добрий. Та вже два висше наведені заміти кажуть побоюватися, що ФНЄ як вийшов з УНДО так обійшовши якийсь круг подій може стати майже таким самим УНДО-м, тільки зі зміною головних акторів.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Луговий попис у Львові

Дня 20 с. м. відбувся у Львові луговий попис. В нім взяли участь луговики і луговичкя зі Львова і з львівського повіту. Рано о год. 9 зібралися луговики і луговички в церкві св. Юра на читану Сл. Божу. Її відправив Преосв. Іван Бучко. Проповідь виголосив о. пралат Куницький. Він говорив, що луговики повинні стати оборонцями віри і навіть віддати життя за віру, коли того булоб потреба. Як приклад подав геройських оборонців Альказару в Еспанії. Підчас Сл. Божої богато з нашої інтеліґентної публики виходило з церкви і давало злий примір луговикам. Хто не думає бути на Сл. Божій до кінця, повинен вийти ще поки Сл. Божа зачнеться. А коли вже хтось лишився на Сл. Божій, то нехай витримає до кінця. Особливо неприємно вражало те, що деякі наші капелюшкові пані виходили з церкви підчас освячення. Бодай тілько повинні витримати і не обертатися плечима до священика в такій важній хвилині. По Сл. Божій о год. 11 вирушив луговий похід з подвіря церкви св. Юра до Лугового городу. На самім переді їхав відділ наколесників, 21 машин, дальше йшли три сотні луговиків в одностроях, 2 сотні дівчат в гарних народних строях. Похід замикала сотня луговиків в цивільних одягах. В поході йшли і грали дві трубні орхестри: з Миклашева і Жирарки. Всі сотні йшли дуже гарно. Пополудні від год. 3 до год. 5 відбувся властивий луговий попис в Луговім городі. О год. 3.15 відбулися мішані вправи луговиків і луговичок. З черги луговички вправляли до слів пісні-молитви „Боже великий". Були ще ґімнастичні вправи львівського „Лугу". Всі вправи випали гарно. Публики зразу було небогато, пізніше настягалося більше. Рівночасно було у Львові більше наших спортових імпрез. Чому орґанізатори їх не стоять з собою в контакті, щоб не було такого розривання публики?

Як судять в Еспанії

„Таймс" напечатав допис свого кореспондента про червоний террор в Еспанії. Кореспондент пише м. ін.: Щорана можна видіти в кориті річки Манзанарес в Мадриді трупи замордованих людей. Декотрих розстріляних викидають вже за дня з тягарових авт на вулицю. Управи шпиталів на передмістях Мадриду виступили зі скаргою, що хорі не можуть спати в ночі від криків тих, що їх червоні кати везуть на страчення. В Малязі також шаліє червоний террор. Там якийсь фризієр урядує в палаті ґубернатора і від рана до вечера підписує присуди смерти. Словом, і в Еспанії завели вже „рай" такий як в СССР.

В Марокку неспокійно?

Паризький щоденник „Парі Соар" звідомляє з Марокка: В еспанськім Марокку вже є перші познаки револьти серед арабських племен. М. ін. партизани з племени Ґамаря мали напасти на еспанську залогу. В перестрілці погиб один еспанський старшина, кількох підстаршин та вояків ранено. Еспанські власти мали арештувати в Тетуані „каіда" (племінного начальника) Зедаля, співробітника відомого фанатика всеарабського руху Райзулі, та кількох інших каідів. У звязку з заворушеннями границя між еспанським і французьким Марокком замкнена.

Японський цісар

зложив духам предків звіт про револьту.

Японський цісар зложив недавно духам предків звіт про револьту, що була в Японії в лютім с. р. Цісар відправив згадану церемонію в трох святинях особисто. В інших святинях зробили те саме окремі представники цісарського дому. Церемонія складання звіту духам предків відбувається дуже торжественно.

Лікарський фейлєтоник.

Ревматичні болі

Як їх влекшувати?

Ревматизм або коротко „ревма" — слово грецького походження („ревма" значить: ріка, струя, сила), але воно так уже вкорінилося в уживанні европейських народів, що стало загально знане як популярне означення болів у костях, суставах і мязах. Медицина розуміє під словом ревматизм дві великі ґрупи недуг, акутні і хронічні. — В першій ґрупі тих недуг найважніший т. зв. ревматизм суставів, що часом переходить і в хронічну недугу. Як він повстає, наука досі не знає. Сюди належать також острі недуги суставів, що товаришать таким хоробам як тиф, шкарлятина, сифіліс. Від тих акутних недуг ріжняться деформуючі запалення суставів і т. зв. „ґіхт". — Друга велика ґрупа ревматичних недуг обіймає болі в мязах (мускулах), стеґнах і нервах. Сего рода ревматизм се наслідок наглих змін температури і впливу кепської погоди, перестуд і т. п. А буває й наслідком п е р е п р у ж е н н я м я з і в. Ревматичну недугу нервів називають н е в р а л ь ґ і є ю. Найбільш відомий ісхіяс. — Ревматичні недуги такі поширені і прикрі, що Анґлія, Німеччина й Нідерляндн оснували для поборювання тих недуг окремий Міжнародний Комітет з осідком в Лондоні. — Лічення ревматизму в значній мірі залежить від причин, які його викликали. Нпр. ревматизм, що повстав з септичних причин (затроєння крови), лічиться інакше ніж інші роди тих недуг. Болі при всіх інших родах ревматизму можна влекшувати т е п л о т о ю в усякій формі: завиванням в теплі матерії, горячим воздухом в парні, відповідним насвітлюванням, сірчаними й боровиновими купелями. Тепер велику увагу звертають на д і є т у й кажуть ревматикам уживати більше ростинного харчу. Розуміється, притім не треба занедбувати й лічення медикаментами, які приписує лікар (звичайно препарати з саліцілю). Одначе перша річ — теплота, особливо в порах коли зміняється погода. На се треба звертати увагу простого народа й нерозважної молоді — особливо в сих тяжких часах кризи, коли здоровля далеко більше потрібне ніж в часах добробуту. — (З німецького).

Нові видання

Календар Місіонаря на 1937 рік. Річник XXXIV. Зладив о. Пахомій Борис ЧСВВ. Друкарня й Видавництво ОО. Василіян у Жовкві 1936. 8⁰, 133 + 11 + знимок 54. Ціна 75 сот.

З м і с т: Церковний календар; Астрономічна частина; Український історичний календар; Календаріюм; 1937 рік — Ювілейний Рік; о. Дамян Богун ЧСВВ: Двістіліття Гошівської Богородиці 1737 — 1937; Марія, Мати милосердя; о. Д. Богун ЧСВВ: Чудотворні ікони Матері Божої на Україні; Мати Божа Неустаючої Помочі; о. др Д. Няраді, єпископ: Церква—скарбниця небесних наук; Благословення за благословення; про Римські Конгрегації; о. М. Каровець ЧСВВ: 300-літня річниця смерти митрополита Рутського; Культ Христового Серця; Джерело щастя; Свято Христового Серця в Жовкві; М. К.: Останній єпископ белзький; Д. Ш.: На Горі Голгофті; П. Керничний ЧСВВ: Переміна; Трохи більше!; о. Д. Богун ЧСВВ: Гошівська Мати Божа врятувала; Гордість; Брати; Нуля; Цікаві речі; Новіші ласки — уздоровлення Гошівської Богоматері; В. Сивеньский: Найдорожча перлина; Хоральний спів на Україні; Десять порад для свекрух, щоб мати добру невістку; Послідні слова славних людей; Ю. М.: Молитва ліса; Між Сяном і Попрадом; Г. Колодій: Скарби нашої землі; А. Гохгубер: За пізно; Коли можна сподіватися погоди; Ворог життя; 10 приписів для невістки; Поміч у наглих випадках; Поради на деякі недуги худоби; Практичні домашні поради; Веселий кутик. — Л и с т о ч о к д л я д і т о ч о к: Д. Б.: Рання молитва діточок; Малий Ромчик; Ю. М.: На гробі матері; Ю. Ш.: Ми є українські діти; С. Красіцький: Байка про дівчинку з золотими очима та про чародійну хустину; Олесь Чмелик: Клопіт Гані; Я. Вільщенко: Завзятий бій; Хитрий Абісинець; Молитва дитини; Мурцьо при телефоні; Два карлики + оповіщення.

Сей наш католицький календар, уміло зредагований і богатий на зміст, повинен якнайбільше поширитися в нашім народі. Також ціна його дуже приступна. Пишіть по нього зараз і замовляйте, висилаючи рівночасно належитість.

Історичний Календар-Альманах Червоної Калини на 1937 рік. Львів, 1936. Накладом Видавничої Кооперативи „Червона Калина". Друкарня ОО. Василіян у Жовкві. Формат 22.2 × 15.3 цм. Ст. 158 + 30 нпг. + 28 ст. оголош. Календар богато ілюстрований та дуже ріжнородний змістом. Особливо цікаві історичні статті, передовсім стаття Ом. Терлецького про ролю Галичини в історії України. Видання се заслугує на поширення.

Інж. І в а н П р о к о п і в: **Алькоголізм і народнє господарство.** Видання українського протиалькогольного товариства „Відродження" ч. 25. Львів 1936. Сторін 39 + 1 нпг., формат 16.8 × 12.2 цм. Коштує 40 сот. В тексті є 7 діяграм. Книжечка заслугує на поширення.

Удогіднення системи інформацій

для льотерійних грачів.

Перед кождою льотерією Ґенеральна Дирекція Державної Льотерії дістає велику скількість запитів про адреси колєкторів, що в них знаходиться дане число льосу. Дотепер технічне бюро Дирекції листовно вказувало пошукувані адресн. З огляду на велику скількість того рода кореспонденції нераз повставала проволока, а крім того грач по одержанні відповіди з Дирекції поносив кошти ще одного листа до колєктора.

Відтепер Дирекція висилатиме одержані запити безпосередно до відповідних колєкторів з припорученням обслужити запитуючого. Се усправнить обслугу і зменшить кошти грачів.

Очевидно, що ся система може бути примінена тільки тоді, коли запит відноситься до одного числа. Отже у власнім інтересі грачів лежить не обтяжувати запиту непотрібною скількістю чисел, а назвати тільки число, що про нього дійсно розходиться.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Кардинал Бодріяр, директор „Католицького Інституту" в Парижі, виголосив проповідь з приводу роковин смерти 120 священиків, замордованих у Парижі підчас французької революції. Він вказав на те, що у Франції вже виразно видно познаки погубної деморалізації, яку поширюють аґенти висилані з Москви. Кардинал заявив, що йому добре відомо, як перед трома роками 60 московських аґентів прибуло через Піренеї до Еспанії, щоб там накликувати до підпалів церков і монастирів та ширити між населенням безбожництво. Що діється в Еспанії, загрожує також Франції. У французьких школах і пресі щораз більше струї безбожництва. Висланники Москви готові перейти від пропаґанди до чинних виступів. Вже є познаки, що до того йде. Треба ясно усвідомити собі положення і вже зачинати протиділати.

В Борославі основано 20 с. м. Марійську Дружину для дівчат служниць. В суботу 19 с. м. дівчата, що хотіли вписатися до Марійської Дружини, приступили до св. Сповіди, а в неділю до св. Причастя. 20 с. м. пополудні по молебні до Преч. Діви Марії відбулося торжественне приняття перших членок до нової Марійської Дружини. Приняття довершив о. І. Назарко ЧСВВ в сослуженні місцевого катехита о. Майби й о. завідателя Яціва. Принято 28 членок. Замітне враження зробила на всіх марійська присяга. О. Ір. Назарко ЧСВВ виголосив до зібраних коротку проповідь. Пізніше в захисті Сестер Служебниць відбувся чайний вечір. Час минав серед милої гутірки, співів і промов. Провідником сеї першої на терені Борислава Марійської Дружини став о. Северин Шуляка. Добре булоб і інші стани зорґанізувати в Марійські Дружини.

Львівський римо-кат. Митрополит др Болеслав Твардовский обходив 20 с. м. ювилей 50-ліття священства. Він уродився у Львові 18. II. 1864 р. Ґімназію й університет скінчив у Львові. На священика висвятився 25. VII. 1886. Потім виїхав до Риму. Там 2 роки студіював у Ґреґоріянськім університеті й одержав докторат канонічного права. По повороті з Риму став префектом Духовної Семинарії у Львові. На тім становищі був 7 літ. Потім став канцлером митроп. курії. Від 1902 до 1918 був парохом у Тернополі. Його заходами вибудовано там костел і ряд костелів по селах. 1918 р. покликано його на пралата-схоластика митроп. капітули у Львові. В вересні того року став львівським епископом суфраґаном. 23. VIII. 1923 р. іменовано його львівським митрополитом. У львівській римо-кат. архидієцезії його заходами вибудовано досі кілька соток костелів і каплиць, між ними великий костел Матери Божої Остробрамської у Львові. Оснував у Львові архидієцезальний музей. Зорґанізував Католицьку Акцію. Митрополит Твардовский богато причинився до розбудови римо-католицької львівської архидієцезії. — На Марійській площі у Львові відбулося публичне вшанування Ювилята. В нім взяло участь, як подає польська преса, коло 15.000 людей. Ювилят сидів на престолі лицем обернений до памятника Міцкевича, а дефіляда ріжних орґанізацій відбувалася то вулицею Леґіонів, то другим боком Марійської площі так, що Ювилят сидів боком до обидвох. Чи се уряджено пляново, чи воно може було наслідком того, що аранжери не мали змоги перевести в відповіднім місци дефіляду задля великої скількости учасників, трудно сказати. Учасники походили з ріжних сторін Східної Галичини і несли відповідні таблиці. Їх етнічний вигляд був у значній мірі український. Також деякі ґрупи паломників, що прибули на те свято, говорили по українськи.

Міжнародний евхаристійний конґрес, що мав відбутися в Індії при кінці сего року, відбудеться при кінці 1937 р.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ДО ЯСІНЯ НА ЗАКАРПАТТЮ приїхав фон Папен, бувший премієр Німеччини і теперішний її посол у Відні. Він приїхав на лови до князя Турна-Таксіса в товаристві кількох німецьких князів і дипльоматів. Закарпатська ґазета „Нашъ Путь" ч. 163 перестрашилася німецького дипльомата і твердить, що фон Папен „можетъ встрѣтится съ галицкими украинцами". Словом, жах...

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ полк. Бек домагався на засіданню Ради Союза Народів поширення мандатової комісії для Палестини так, щоб в ній мали заступників крім Англії також інші держави.

ВЕЛИКА ЖИДІВСЬКА НАРАДА відбулася у Львові 20 с. м. при участи деле ґатів всіх жидівських організацій і суспільних верств з цілої Галичини. Наради тривали цілий день. В ухвалених резолюціях присутні м. ін.: протестують проти арабського террору в Палестині, домагаються від Англії необмеженої імміґрації до Палестини і взивають всіх Жидів у Галичині складати обильні жертви на фонд „Оборони і Безпеки Ішубу в Палестині".

ПРО ЗНАЧІННЯ СЛОВАЧЧИНИ для чехословацької держави виголосив промову президент ЧСР др Бенеш у Братиславі. Він твердив, що теперішне міжнародне положення вимагає тісної співпраці Чехів і Словаків.

В ЖЕНЕВІ відбуваються засідання Ради Союзу Народів. Італія погоджується брати участь в нарадах під умовою недопущення абісинського делеґата до нарад зібрання Союзу Народів.

ЦІСАР АБІСИНІЇ несподівано літаком з Лондону прибув до Женеви.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР пропаґанди Ґеббельс прилетів літаком до Атен. Міністр висловив вдоволення, що може відвідати Ґрецію, котру бажав пізнати вже віддавна.

БЕЛЬҐІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила широко розгалужений протидержавний заговір. В Брукселі й інших містах увязнено богато провідників революційно-соціялістичної партії. Знайдені документи стверджують, що революційні соціялісти приготовляли державний переворот, щоб впровадити в Бельґії радянський устрій.

ҐРУПА 27 ФРАНЦУЗЬКИХ ПАРЛЯМЕНТАРИСТІВ прибула до Німеччини. Французькі посли і сенатори відвідали міста Ессен, Дрезно, Берлін. Відтак мають ще поїхати до Праги, Відня, Будапешту і Білгороду.

ПРОТИ ФРАНЦУЗЬКО-СОВІТСЬКОГО ДОГОВОРУ виступив остро Леo Доде на шпальтах французького роялістичного часопису „Аксіон Франсез". Доде твердить, що сей договір приносить Франції необчислимі шкоди.

200 СОВІТСЬКИХ ЛІТАКІВ разом з обслугою прилетіло в послідній часі до Барсельони. Частина їх відлетіла до Мадриду і привезла туди богато скорострілів. Також з Бельґії і Франції привозять до Еспанії амуніцію і зброю. Такі вісти принесла німецька преса.

АНҐЛІЙСЬКА РАДА МІНІСТРІВ радила над положенням в Палестині. На засіданню обговорено докладно положення в Палестині на основі докладного звіту британського високого комісаря. Рішено не впроваджувати воєнного стану в Палестині, поки не прийде докладне звідомлення від ґен. Ділля команданта британських військ у Палестині.

В ЕСПАНСЬКІМ МАРОККУ Араби бунтуються і нападають на еспанські військові відділи. Ґен. Франко має виїхати до Танжеру, щоб перевести пацифікацію Марокка особисто.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило створити в Женеві „Японське Бюро для справ міжнародних конференцій". Закордонна преса пише, що Японія бажає співпрацювати з Союзом Народів.

НОВИНКИ

Краєві сокільські спортові змагання відбулися у Львові на площі „Сокола-Батька" в днях 19 і 20 с. м. Участь у змаганнях крім Соколів зі Львова взяли сокільські гнізда з Хирова, Збаража, Перемишля, Тернополя, Ходорова, Камінки Струмилової, Ременова, Кадлубиськ, Утішкова, Судової Вишні й Боднарова. Факт, що в теперішних тяжких часах прибуло до Львова понад 150 змагунів, свідчить про зрозуміння ваги спорту в наших людей і про поширення сокільської орґанізації в краю. Обидва дні змагань була прекрасна погода. Не дописала тільки львівська публика. На площі було коло 200 глядачів і то майже самі молоденькі ґімназійні ученики. Розуміється, чогось іншого трудно й сподіватися, коли рівночасно уряджують свої імпрези „Сокіл", „Луг" і „Україна".

Нова радіостація у Львові. 19 с. м. відбулося торжественне посвячення нової львівської радіостації. Посвячення довершив кс. М. Ренкас. Промовляли кс. Хвірут, директор Польського Радія Р. Стажиньский, львівський віцевоєвода Т. Хмелєвский, віцепрезидент міста В. Хаєс і директор львівської радіостації Жулавский. Посвячення відбулося у прияві представників уряду, війська, польських суспільних орґанізацій і преси. Нова радіостація має силу 50 KW.

Небувалий упадок фреквенції у львівськім університеті. До лікарських оглядин перед вписом на університет у Львові зголосилося тільки 700 кандидатів, з того 470 на права і 230 на всі інші відділи. Давніше на самі права вписувалося понад 1500 студентів. Причина такої малої фреквенції в університеті очевидно зависокі оплати.

Дві зелізничі катастрофи лучилися на днях в окрузі львівської дирекції зелізниць. Коло стації Турка над Стрием вискочив з шин паровіз і один ваґон особового поїзду. Кілька осіб потовклося. Другий випадок стався коло Підмонастиря на лінії Львів — Станиславів. Поїзд вискочив з шин і розірвався на дві части. Кілька осіб потовклося поважно.

В Товмачі увязнено 34 комуністичних діячів з воєвідств львівського, станиславівського й тернопільського, що приїхали туди на конференцію для обговорення актуальних справ. Арештованих відставлено до вязниці в Станиславові. Се переважно Жиди, але є й Поляки та наші.

Смертність наслідком сухіт на Поділлі. В останніх часах занотовано на Поділлі дуже велику скількість випадків сухіт з великою смертністю. І так на 39 випадків в однім тижні 7 закінчилося смертю, на 19 — 3, на 12 — 8. Рекорд осягнув один з тижнів у серпні, бо на 55 зголошених випадків 54 покінчилося смертю. („Всхуд").

В Чорнокінцях пов. Копичинці затроїлася грибами на смерть родина, зложена з 3 осіб.

Українська фільмова індустрія в Ню Йорку зачала накручувати звукову фільму „Наталка Полтавка". Музичну частину фільми вже зрекордовано. Тепер приступлено до будови „українського села", де відбудеться акція фільми.

Гумор. — По заведенню нового польського правопису каже шеф до панни, що пише на машині: Ваш скрипт зовсім пригадує Еспанію. — ??? — Самі бики.

IV Зїзд Ліги Української Молоді відбувся у Филадельфії 5, 6 і 7 с. м.

До Берези Картузької вивезено з Лодзі пять осіб, підозрілих у комуністичній роботі. Рівночасно поліційні власти завісили в діяльности союз учителів народних і середних шкіл. Льокаль союзу опечатано. Причина тих заряджень — протидержавна діяльність.

Цілу жидівську родину вимордували в Нездові, повіт Мисленіце. Напад двох бандитів наступив, коли родина сиділа при вечері.

У Варшаві померла як жебрачка жінка б. австр. архикнязя Леопольда Вельфлінґа, Вільгельміна Адамовіч. Мала літ 58.

Грошеві зловживання на суму 100 тисяч зл. викрили в союзі зелізничих працівників у Варшаві. Арештовано 3 особи.

До Палестини виїхало з Польщі через стацію Снятин-Залуче 740 Жидів.

Назву „народний артист СССР" надано в Совітах 13 найвизначнішим артистам, між ними двом Українцям (П. Саксаганському і М. Литвиненко-Вольгемютови). Цікаво, коли їх розстріляють?

Василь Немирович Данченко, визначний російський письменник, помер у Празі в 92 р. життя.

Тітулєску, б. міністр закордонних справ Ромунії, тяжко занедужав. Лікарі не мають надії вдержати Тітулєску при житті. Появилися поголоски, що його отруєно.

39 конґрес міжнародного права відкрито в Парижі.

На ріці Ніл ударився прогульковий корабель з торговельним. 200 осіб утонуло.

В Полудневій Африці в околиці м. Йоганнісбурґу впали великі сніги. Се явище дуже рідке в тій частині Африки. Від 32 років не занотовано сніжних опадів на території Полуднево-африканської Унії.

В Аргентині, у провінції Сальто, горять ліси на просторі 10.000 кв. км.

Україна — Лехія 5 : 1. В неділю 20 с. м. відбулися у Львові мячеві змагання за мистецтво Окружної Ліґи між Україною і львівською дружиною Лехією. Україна мала повну перевагу.

Гумор. — Учитель: Ти написав „Нав пакі". Се ні після старого правопису, ні після нового. — Ученик: Або вже більше правописів не буде?

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ
ПРЕОСВ. ҐРИҐОРІЯ ХОМИШИНА І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА
Думки ріжних світських фільософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути **в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.**

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали"

Ціна 20 сот., з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу", які завдання читалень „Скали" і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей **в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.**

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

Гумор. — Два послушні. — Чи ти поступаєш так, як тобі мамуся каже. — Так. І мій татко також.

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Ґолуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: ½ стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 27 вересня 1936. Ч. 74 (973)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецьких ч. 2.І. п. – Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Нове чудесне уздоровлення в Люрді.

Французький зелізничий робітник Адольф Мортро з м. Бовен у Франції окалічів внаслідок нещасливого випадку підчас праці при зелізниці. Він зломив собі хребетний стовп і ледви ходив підпираючись кулями. Сей нещасливий інвалід поїхав на прощу до Люрду, надіючись, що надприродна сила верне йому здоровля. Коли занурили його в жерелі недалеко печери, він відчув наглу зміну в своїм орґанізмі й зовсім виздоровів. Лікарська комісія в Люрді ствердила, що се чудесне виздоровлення, бо його годі вияснити природними законами.

Причини сучасного зла в світі.

О. Авґустин Ґемеллі, ректор католицького університету в Міляні, виголосив реферат про завдання католицької інтеліґенції. При тім поставив слідуючу діяґнозу зла сучасної доби: Сучасний чоловік пересадив у вірі в свої сили і ціли та занедбав свої завдання супроти надприродного порядку. Треба конче, щоб католицькі учені працювали на полі науки, щоб се поле управляли яко свою власну ріллю, аби причинялися до створення світогляду, якого люди нині бажають. Се обовязок інтеліґентних католиків в сих траґічних хвилях Европи.

Нові стратеґічні шляхи в СССР.

Кореспондент „Брітіш Юнайтед Прес" повідомляє з Москви: Десятки тисяч вязнів і засланців будують днями й ночами нові стратеґічні шляхи в СССР, що ведуть до польської границі. Від Москви будують широкі автостради на Минськ і на Київ. Минська автострада має бути скінчена до 7. XI. с. р. Вона матиме 375 миль. Автострада Москва — Київ 540 миль. Рівночасно направляють всі зелізні дороги в західнім районі. Все те роблять з великим поспіхом.

Впав Альказар, кріпость християнської молоді.

ПАТ звідомляє з Мадриду. Правительственне військо здобуло остаточно цитаделю Альказар під містом Толєдо дня 24 вересня раненько. Повстанці держалися до самого останка в незбуренім ще гарматами рефектарі і в кухнях цитаделі. — Так здобули червоні останню кріпость християнської молоді в руїнах Альказару. Геройство 1300 учеників офіцирської школи і кількох соток католицьких жінок та дітей було дійсно подиву гідне і послужить прикладом католицькій молоді і жіноцтву на віки вічні. Дня 20 липня забарикадувалися вони перед червоною ордою в Альказарі. Се квадратовий бльок високих мурів з 4 могутними баштами на рогах, з гарним подвірям, що мало 32 аркади і памятник Карла V. Була стара леґенда, що Альказар буде останний раз здобутий, коли на його оборону поспішить малий хлопчик з улички альхеміка Ель Ґреко. І дійсно в часі повстання проти сучасних червоних перекрався до Альказару на поміч християнським офіцирам і кадетам 12-літний кадет з Мадриду, Альфонс де Ґаліяна, син військового дентиста з Толєда. Герої Альказару держалися до останка. Зїли вже всіх коней, засипана була вже кулями з гармат студня і трупів не мали вже де хоронити, а смерід від них затроював воздух.

Як комуністи розвалюють Полудневу Америку.

Комінтерн не вдоволяється вже своєю переворотною роботою в Европі. Він закидає свої сіти також на Америку. Большевицькі аґенти працюють там особливо інтензивно. Два випробовані специ від революції Беля Кун і О. Бравн виїхали до Бразилії. Цікаво, що рівночасно виїхали 4 совітські товарові кораблі в подорож до Полудневої Америки. Вони повезли туди скрині зі зброєю й амуніцією. Є до кого везти. В самім Буеносі Айресі є 50.000 зорґанізованих комуністів. Комуністи видають в Арґентині 240 часописів по еспанськи і 400 в інших мовах, мають численні союзи для молоді, ба навіть окремі орґанізації для дітей. Комуністичну роботу веде в Арґентині, Бразилії й инших полудневоамериканських державах окремий штаб 100 большевицьких аґентів, добре платних і вишколених на спеціяльних курсах в Совітах. (КАП).

Про письменників і літературу в СССР.

До Брукселі приїхав на „мировий зїзд" большевицький письменник Алексій Толстой. В бельґійській ґазеті „Суар" появилося інтервю з ним. Він сказав м. і.: Російська література переживає тепер тяжкі часи, бо має за богато читачів і її не стає. Тепер в СССР читає книжки 95 міліонів читачів, з того 45 молодих. Є 100.000 більших бібліотек. Читачі вимагають від письменників творів про любов, героїзм, родинне життя і мораль. Та не хочуть психольоґії роздавлених людей, на якій повстала слава Достоєвського. Улюблені письменники робітників — Шекспір і Пушкін. Автори дістають від 350 до 750 рублів за аркуш друку (16 сторін) від кождих проданих 5000 примірників. Значить, писатель, якого твори розходяться, може добре жити (тільки мусить писати, що че-ка каже — Ред.). Його істор. повість „Петро В." розійшлася в півтора міліона примірн. (З того виходилоб, що він за кождий аркуш тої повісти одержав по 225.000 рублів, або за одну книжку 15 міліонів рублів, себто 45 міл. франків, „Можетъ быть, не слѣдуетъ тогда громить буржуазію", додають від себе парижські „Посл. Новости", що зробили сей рахуночок в 5656 числі).

Рухомі хідники в американських містах.

Інжинір Сторс у Новім Йорку предложив електротехнічному інститутови проєкт заосмотрення головних вулиць Ню-Йорку в рухомі хідники. Вони мають заступити комунікацію автобусами. Інж. Сторс проєктує два роди рухомих хідників. Один хідник задержувавсяб що кількаканацять мінут, другий що мінути, щоб пасажири могли всідати і висідати. Обидва хідники робитимуть 25 км. на годину.

Господарські знаряди, паша, збіжжа й святочна одіж це велике майно кождого господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

РУСЬ

ІМЯ ВЕЛИКИХ ПРЕДКІВ

обидою для малих нащадків!

З приводу „Отвертого листа" віденської „Січи" до ужгородської „Руси".

В ч. 208 „Нового Часу" і в ч. 212 „Українських Вістей" появився „Отвертий лист" віденського студентського товариства „Січ" до ужгородського спортового товариства „Русь". Текст того листа такий:

Виділ Українського Академічного Т-ва „Січ" у Відні пересилає Вам щирі побажання всього найкращого та ґратуляції з нагоди Вашого великого успіху, як вхід до чеської Ліґи та шле Вам знад синього Дунаю дружній привіт.

При тій нагоді осмілюємось як найстарше українське студентське товариство висловити побажання, щоб Ви старалися змінити назву Вашого Товариства так, щоб цею назвою задокументувати Вашу приналежність до 40-міліонової Української Нації (прим. „Український спортовий клюб" або „Підкарпатська Україна" і т. п.), бо висловів „Русь", руський на східно-українських землях взагалі не вживають, а на західних українських землях уважають його прямо обидою. Нам, українським студентам на чужині прикро в австрійських часописах читати назву „Русь", тимбільше, коли ми знаємо, що чужинці під „Русю" розуміють москалів, а Ви певно не маєте наміру нашому відвічному ворогові робити реклями, а навпаки, змінивши назву, можете робити велику пропаґанду для української справи між спортовцями цілого світу.

Ми знаємо, що справа ця звязана з великими труднощами льокального характеру і перешкодами, та їх при добрій волі зовсім певно можна усунути.

Ще раз бажаємо Вам всього найкращого, много-много енергії, щоб перебороти перші невдачі, та якнайкращих успіхів на будуче.

За Виділ Т-ва „Січ": Богдан Юськевич, голова; В. Мричко, містоголова.

Щож сказати з приводу сего „Отвертого листа"?

Як відомо всім, хто знає нашу історію, — найдавніші наші державні і національні назви се: Русь, руський, руський, руский. Так називалися ми в часах, коли мали свої великі держави в IX — XIV ст., київську і галицько-волинську, котрі були найбільші, наймогутніші і найкультурніші держави на сході Европи та одні з найбільших, наймогутніших і найкультурніших в тодішній Европі і в тодішнім світі взагалі. Ті наші назви закріплені на віки в найдавніших і в найвизначніших творах нашого письменства: в міжнародніх договорах Руси з Греками, в Літописи Нестора, в Галицько-волинській Літописи, в Слові о полку Ігоря, в Руській Правді, в Ходженню Данила паломника до Святої Землі і в богатьох інших.

Ті назви були нашими національними назвами також в пізніших часах, а саме в часах литовсько-руської держави,

що була продовженням обох згаданих вище наших найстарших держав. І таксамо, як в письменстві найдавнішої доби, ті назви закріплені на віки також в нашім письменстві литовсько-руської доби. Загляньте нпр. до литовсько-руських літописей і до Литовського Статута і знайдете ті наші старі назви на означення нашої землі, нас і нашої мови.

Назви Русь і руський були нашими загально вживаними національними назвами і в XVI — XVII і XVIII ст. Згадатиб тільки нпр. друковані твори наших письменників тих часів, в яких ті наші назви таксамо закріплені на віки.

Назви Русь і руський були нашими загально вживаними національними назвами в Галичині також через ціле XIX-те і на початку XX-го століття аж до 1914 року. Вони приходять у творах всіх галицьких письменників тих часів: в гарнім письменстві, в науці, в публіцистиці і т.д. І не тільки в творах Галичан. Тих назв на означення нас вживає також наддніпрянець проф. М. Грушевський, якого найбільший твір має титул: Історія України - Руси.

Назви Русь і руський є вкінці нашими загально вживаними національними назвами ще й нині на Закарпаттю. Свідчить про се передовсім сама назва того краю: Підкарпатська Русь. Свідчать про се далі сучасне закарпатське населення і його письменство, котрі вживають тих назв. Свідчить про се вкінці і назва закарпатського спортового товариства: Русь, котра і дала привід до „Отвертого листа" віденської „Січи".

Так є в дійсности з назвами „Русь" і „руський".

Як бачимо, се наші старі державні і національні назви, з котрими звязані найкращі періоди нашої історії. Істнування тих назв серед нашого народу по нинішний день робить нашу історію для нас іще ближчою і рідншою. Вони безпосередно вяжуть нас з великими нашими предками та їх ділами.

Правда. Внаслідок ріжних національних катастроф і лихоліть Наддніпрянщина стратила безпосередний звязок з найстаршим і найкращим періодом своєї історії — з старою княжою київською Русю. Втратила до тої міри, що забула навіть свої колишні державні і національні назви. З другого боку ті назви присвоїла собі Московщина, що колись належала до Київської Руської Держави і була руською провінцією. Тому Наддніпрянщина, щоб відріжнитись від Московщини, приняла національні назви Україна, український. А за Наддніпрянщиною пішла після 1914 р. також Галичина.

Подібний факт затрати колишньої своєї державної і національної назви на річ одної зі своїх провінцій бачимо в Італійців. Вони, хоч і безпосередні нащадки старих Римлян, назви „Романі" вже нині не вживають. А за те вживають тої назви Ромуни, що творили колись окраїнну провінцію Риму і були його кольонією подібно як Московщина нашою.

Та зміна нашої старої національної назви на новішу ніяким чином не повинна супровожатися нашим згірдним відношенням до тої старої назви. Бо наше згірдне відношення до назв Русь і руський се профанація найкращих періодів нашої національної історії. Тих періодів, котрі повинні бути нашими гордощами, а не обидою!

І ще з одної причини нам не вільно відрікатися зовсім назв Русь і руський. Не вільно якраз — з огляду на чужинців. Бо не відповідає правді твердження „Отвертого листа", начеб чужинці під „Русю" розуміли Москалів. Вже в XVI — XVIII століттях чужинці дуже добре відріжняли нашу Русь від Московщини. Свідчать про се наглядно нпр. ріжні чужинні мапи східної Европи з тих часів, на яких наша Русь і Московщина се два окремі краї. Та коли ми відречемося зовсім назв „Русь" і „руський", тоді назви ті — а з ними й руські періоди нашої історії — чужинці дійсно ототожнять з Москалями. Бо коли ми самі будемо вважати їх не нашими, то з якої рації малиб вважати їх нашими чужинці? Здається, не треба богато доказувати, яка велика шкода вийшлаб з того для нас. Ми втратилиб найстаршу і найкращу частину нашої історії.

Якжеж інакше поступають під тим оглядом нпр. згадані вже Італійці. Вони хоч і приняли нові національні назви: Італія й Італійці, то зовсім не відрікаються і старих римських, але, навпаки, в останніх часах виразно навязують до них. Вони не відступають їх нпр. Ромунам, хоч Ромуни, подібно як Москалі, також присвоїли їх собі („Романія, Романеск, роман").

Наведений вище різкий виступ наших віденських студентів проти наших найстарших державних і національних назв не одиничний. В останніх часах ріжні виступи проти назв: Русь і руський стали у нас прямо модними.

Виступила проти тих назв недавно навіть Українська Парляментарна Репрезентація, котра як національну уступку вимогла від польського правительства, що воно допустило поруч уживаної доси урядово назви „рускі" також як тотожну назву „українські".

Та „здобуток" той Української Парляментарної Репрезентації знівечив оден наш резервіст. Він зажадав замість назви „рускі" вписання до його військової книжечки назви „українські" і, зустрінувшись з відмовою, пішов з тою справою аж перед Найвищий Суд. Найвищий Суд рішив, що законна є тільки назва „рускі"...

Тут треба замітити слідуюче:

Ніякий нарід на цілім світі не має претенсій до других народів, щоб вони називали його так, як він сам називає себе. Бо се справа виключно тих народів. Отже не мають претенсій до других народів нпр. Німці за те, що ріжні народи називають їх не „Дайтшами", як вони самі називають себе, але Українці, Поляки, Чехи називають їх Німцями, Москалі — Германцями, Французи — Алеманами і т. д. Таксамо не мають ніяких претенсій до Мадярів і Турків Поляки за те, що Мадяри називають Поляків „Ленґлями" а Турки Польщу — „Лехістаном". Не мають претенсій Мадяри, що їх Поляки називають Венґрами. І т.д.

Тому пора і нам перестати звертати увагу і сваритися за форму та робити з неї — засадничу справу. Бо не назва рішає про долю народів, але їх внутрішна свідомість. Коли якийсь нарід не має у своїм нутрі свідомости своєї національности, тоді ніякі формальні визнання не вдержать його на поверхні історичного життя. Що се так, наглядний доказ того якраз наша Україна. У висліді останньої великої війни ріжні народи визнали її формально Україною, та визнання те не зробило ще Українців господарами на своїй землі. А такими господарами були ми колись, хоч і називались — Русю.

Сим ми не кажемо, щоб покинути назву „Україна", „український нарід", — але кажемо: не вільно уважати обидою назви, яка була гордістю наших батьків! Майже всі великі народи мають двоякі назви — і ніоден не думає, що се „обида"...

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

З краю

Посвячення нового дому Т-ва „Скала".

З Божою помічю заложене в нашім селі Хлопівка Т-во „Скала" гарно розвивається. Є ще одиниці, які висказують невдоволення на Т-во „Скалу", але се невдоволення безпідставне і незаслужене. Село наше, в котрім є більшість латинників, темне і прибите. Хоч є і чит. „Просвіти" і Т-во „Луг", але не було де передовсім старшим мужчинам і жінкам зійтися і перечитати часописи та вислухати реферату. Молодь до часу заснування „Лугу" ходила манівцями. В році 1935 заходом нашого душпастира Всч. о. Тадея Жеґаловича основано чит. „Скала". Парохіяни підперли її й вибудовано власну домівку, яку посвячено 13. IX. б.р. Акту посвячення в год. 11 по Службі Божій довершив Вс. о. Єднак, парох з Хоросткова. Перший промовив місцевий душпастир і відчитав писемні привіти, відтак слідували устні привіти. З них заслугував на увагу привіт місцевого молодця Луговика, Дмитра Бабія, як також привіт місцевої дівчини Зофії Лапук, який зробив миле і гарне враження на слухачів. Від місцевого жіноцтва промовляла селянка Олена Пліш. Вона висказала подяку основателям Т-ва і вказала на вагу організації нашого селянського жіноцтва під прапором Т-ва „Скала". Сусідний парох Вс. о. Єднак у своїй промові і привіті підніс, що маленька Хлопівка перша в цілім повіті заложила Т-во „Скалу" і в такім короткім часі постаралася про власну домівку і тим стала приміром до наслідування, причім зложив щиру подяку їх Ексцеленції Преосв. Григорієви за вітцівську опіку і печаливість над розбудовою читалень „Скала", які є неоціненим скарбом для нашого народу і Церкви та висказав надію, що в короткім часі всі села будуть пишатися сею для католиків одинокою і під сю пору конечною установою. По скінчених привітах і промовах забрав слово Вп. п. професор Шкварок яко повітовий орґанізатор від Головного Т-ва. Він представив яркими красками теперішну грозу зі сторони комунізму. Притім вказав на конечність католицької акції. Промова референта, передовсім друга часть, зробила зворушаюче враження на приявних. В очах людей видко було сльози. По скінченні промови посипалися обильні оплески присутних. В год. 2 попол. уряджено спільну перекуску на спосіб „Свяченого" коло домівки „Скали". При довгих столах засіло разом з гостями понад 100 членів при участи молодіжи і дітей, які згуртувалися біля музики. Ціле свято випало якнайкраще. На лицях всіх видко було велике вдоволення. Хлопівка такого ще не бачила. При пращанню Вп. п. професор Шкварок пожелав новому Т-ву цвитучого розвитку і сповнення завдань під назвою, яка символізує своє опертя на незрушимій скалі св. Катол. Церкви. По відспіванню кількох пісень і по гутірці пізним вечером зібрані розійшлися. Вони винесли дуже милі враження і підйом духа до праці в Катол. Акції.

Стефан Бабій.
Голова чит. „Скала".

Що грають большевицькі театри

З оповіщених програм большевицьких театрів в Москві видно, що російські театри виставляють богато клясичних і передвоєнних театральних штук. Нпр. Реалістичний Театр заповідає виставку одної зі штук Гольдонія, Театр Ради Синдикатів „Вільгельма Теля", Театр Революції драму Льопе де Веги „Пес огородника", Театр Меєрголда Гоголевого „Ревізора", Камеральний Театр „Федру" Росена і „Бурю" Островського, Театр Вахтанґова „Богато ґаласу знечевя" Шекспіра і т. д. Богато місця займають в репертуарі твори Ґоркого і ріжні перерібки з повістей. З нових авторів викликує зацікавлення неса „Великий день" Кіршона.

ЗЇЗД У ВАРШАВІ

Промова Дра Осипа Назарука, виголошена на ювилейнім Скаргівськім Зїзді Католицьких Публіцистів і Діячів 11. IX. 1936 року.

Зміст: Що тепер діється на Сході. — Про Польщу як представницю західної культури. — Що значить „західна культура"? — Чому вона виродилася в давній Польщі. — Як повстала сучасна польська держава. — Що було і є серцем Польщі. — Порівнання давної Польщі з теперішною. — Котра з них духово сильніша? — Думки про те давних і сучасних Поляків аж до учасників сего зїзду включно. — Які є способи скріплення католицизму? — Слова Спасителя. — Досвід Апостольської Столиці. — Делікатне питання про асиміляцію не-польського населення Поляками. — Про радіюс сили народів в часі і просторі. — Про тяжку кару за переступлення межі впливу його. — Докази на Єгипті, Вавилоні, Ассирії, Греції, Римі, Німеччині, Англії, Туреччині, Росії й давній Польщі. — Про готські дівиці, що злудно брязкали золотом. — Про традиційну Унію і про потребу свободи її розвитку за сокальським кордоном. — Про шкідливість переслідування православія. — Короткий перегляд впливів католицизму в сучасній Европі. — Про те, як римо-кат. Єрархи, монаші Чини і польське духовенство в Польщі можуть ще тепер відограти велику історичну ролю. — Про конечну передумовину тої їх великанської ролі. — Про скромні висновки з сеї промови і про оленя, що сам себе приголомшує сильними ударами колоди в голову, думаючи, що змагає до суверенної свободи ділання. — Пересторога й желання.

Я Українець і редактор українського католицького часопису „Нова Зоря" у Львові. На сей зїзд приїхав я, щоб іменем ґрупи, яку репрезентую, заманіфестувати охоту до співпраці з польською католицькою суспільністю — супроти дійсно грізної небезпеки, яка кублиться від Сходу і підмиває ґрунт під ногами — нам і вам. Там, на східних окраїнах польської держави, з котрих я приїхав, щораз частіші криваві напади червоних боївок навіть по селах, щораз частіша стрілянина, щораз частіші демолювання льокалів католицьких орґанізацій і приватних помешкань людей звязаних з правим рухом. Доходить подекуди навіть до того, що насильно забирають слюбних жінок від їх чоловіків, а коли справа й доходить до суду, то чоловіки бояться зізнавати правду, бо загрожує їм пімста. Словом, наслідки діяльности занархізованих елєментів стають страшні. І деж є більше відповідне місце і більше відповідний час, як зїзд католицьких публіцистів і діячів у Варшаві, скликаний з приводу ювилею 400-ліття уродин Петра Скарги, — щоб представити те, що діється і навязати контакт з польською католицькою суспільністю супроти такої грізної небезпеки...

Не визначено мені тут тілько часу, щоб я міг систематично представити ввесь ланцюх моїх помічень, думок і висновків. Отже представлю тілько найважніші звена його.

Зачну від деяких важних стверджень. І так передовсім признаю, що Польща була і є представницею західної культури супроти сходу. А признаючи се, хочу сказати, що саме розумію під західною культурою. Отже з релиґійної точки погляду розумію під західною культурою католицизм у всім змісті його. А як чоловік світський уважаю головним проявом західної культури, що виросла на католицизмі, пошану людського достоїнства в людині, уґрунтовану зновже на релиґійнім погляді, що на образ і подобу Божу сотворений чоловік. Тої пошани людського достоїнства в людині не знає Схід, а знає її Захід. Найкраще і найсильніще уґрунтована пошана людського достоїнства в Анґлії. А того великого діла довершила Анґлія ще тоді, коли вона була католицька. Довершила його у своїй Великій Хартії. Нічого подібного не знає Схід, що не мав католицького ґрунту. І тому життя людське таке дешеве на Сході.

В давній Польщі та пошана людського достоїнства, без котрої неможлива правдива культура, звязана була з одною частю, з одною клясою суспільности і тому виродилася в анархію, з котрою так боровся Скарга! А все таки в Польщі була і є можлива пошана людського достоїнства, бо Польща мала і має католицьку основу, — хоч, як учить історія, можливе й виродження, за котрим наступає катастрофа.

Друга важна річ, яку хочу ствердити, се те, що відроджена Польща повстала чудом. Бо коли вибухла велика війна між державами, що розібрали були давну Польщу, — то людський розум міг тоді предвидіти тілько дві евентуальности: що побідить одна або друга з воюючих сторін. В разі побіди центральних держав — вони могли загорнути ті польські землі, що їх посідала Росія. А в разі побіди тої спілки, що до неї належала Росія, польські землі, що були в посіданні Австрії й Німеччини, булиб з природи річи дісталися Росії. Тимчасом не сталося те, що міг предвидіти людський розум, бо центральні держави стратили польські землі наслідком програної війни а Росія стратила польські землі наслідком революції. І так воскресла Польща. Нічого подібного не знає історія людства. І тому та подія виглядає як чудо.

Якже польська суспільність думає віддячитися провидінню Божому за те чудо? І які ідеї вона плекає тепер? Що становить головну духову силу польської суспільности під сю пору?

Гадаю, що всі ми згідні в тім, що католицизм се життєвий мотор Польщі, се її, що так скажу, духове серце. Так дивився на католицизм і Скарга, котрого память шануємо сим зїздом. Він з болем говорив про хоре серце Польщі, розриване ріжновірними сектами. Порівнаймо в думках становище католицизму і його вплив в давній Польщі і в теперішній. Якже виглядало те „розриване серце" Польщі тоді і як виглядає тепер?

Старий польський автор Андрій Любенєцкий так описує релиґійне роздертя в давній Польщі:

...„bezpiecznie powiedzieć się może, iż od początku świata w tak krótkim czasie w 10 tylko lat ostatnich panowania Augustowego w tak małym kącie świata jako jest nasz kraj, nigdzie podobieństwa nie widzimy tego, co tu, żeby w kupie tak wiele różnych nabożeństw, rzymskich katolickich, greckich, ormiańskich, żydowskich, karaimskich i tatarskich, nawet pogańskich, jakie są w kraju naszym. Samych heretyckich na on czas było kilkadziesiąt i dość potężnych, co miały z nich niektóre ludzie uczone i możne po sobie"...

Думаю, що сей образ можна в цілости представити як характеристику релиґійного життя також сучасної Польщі — з деякими підчеркненнями й одною новою рисою, на яку вже звернув увагу Вп. Предсідатель сего зїзду, кажучи: В порівнанні з загрозою большевизму всі давні єресі в Польщі і навіть турецько-татарська небезпека се були загрози розмірно невеличкі.

А якаж супроти того сила теперішного католицизму в Польщі? Може вона більша ніж була в давній Польщі? Може зросла практична пружимість його сили тепер? Або може має хоч тенденцію до зросту?

Зачнім оцінювати сю проблєму від зверхних появ. Бо вони найбільше впадають в очи. А свідчать вони про те, що діється під сподом, внутрі.

Отже, як панам відомо, в давній Польщі мали польські католицькі Єрархи правом і старим звичаєм забезпечені місця в найвисших законодатних і правительственних тілах польської держави. А чи тепер польські католицькі Єрархи в соймі або в сенаті мають правом і звичаєм забезпечені місця? Кождий знає, що ні. Тільки дехто дурить себе тим, що вони „не хочуть" впливу в державі, з природи річи звязаного з такими місцями. Як виглядає практична пружимість сучасного католицизму в Польщі, чули ми перед хвилею від одного з референтів, п. Блажеевича. А яких тенденцій в суспільности можна сподіватися і що можна побоюватися ще погіршення, про те говорив тут сам Предсідатель сего зїзду. Отже коли небезпеки й загрози зросли а мотор функціонує слабше і вплив його менший ніж був в давній Польщі і є вигляди на ще гірше положення, — то ситуації чейже не можна назвати веселою.

Значить — льоґіка каже признати, що зле. Се й признають сучасні польські католицькі публіцисти й діячі. Тут наведу слова одного з них, а саме Артура Гурского. Він пише:

W chwili dziejowej, która wymaga skupionego potencjału całego biosu i etosu, jakaś drętwa elektryczna szeregiem uderzeń powtarzanych w latach ostatnich doprowadziła do paraliżu organizm społeczny w jego najwyższych funkcjach samodzielnych. Zachwiano poczuciem prawa. Zachwiano poczuciem słuszności. Niepodległość charakteru poczęto zastępować psychiką „pańskiej klamki". Rozbijano wszelkie ośrodki niepodległej opinji. Umarzano inicjatywę społeczną, rozsadzano samodzielne dotąd organizacje. Naruszono najcenniejszy atrybut europejskiej społecznej kultury, sędziowską niepodległość. Wytworzono atmosferę Rewizora z Petersburga i molierowskiego Świętoszka. Wychowanie zastąpić chciano tresurą. A czyniono to wszystko w imię jakiejś idei bez idei, w myśl talmudycznej koncepcji elitarnej, która obszedłszy na palcach żywy konkret narodu, wprowadziła formalne pojęcie państwowości, umiejscowione w szufladach i kartotekach kilkudziesięciu biur kierowniczych...(Kiedy to nareszcie ucichło i kiedy można było rozglądnąć się spokojnie w istniejącym stanie rzeczy, zobaczyliśmy rezultat: olbrzymi spadek siły twórczej i odpornej, cofanie się na wszystkich polach, rozbicie społeczeństwa polskiego porytego przepaściami, brak wspólnego języka między społeczeństwem i rządem, niezdolność do akcji jednolitej wobec rosnącej grozy niebezpieczeństw, brak wspólnej woli kierowniczej, brak idei) *).

Отже все вказує на се і треба се ствердити, що є зле. Колиж є зле і коли стоїте на становищі, що католицизм се головний духовий мотор, це серце суспільности, народу й держави, то треба зробити все можливе, щоб те серце скріпити.

Якже се зробити? Позволю собі висказати погляди на ту справу, які уважаю потрібним поширювати. Отже думаю, що скріплення католицизму і його впливу в сій державі можливе тілько тоді, коли звернеться більше уваги на слова Спасителя: „Шукайте царства Божого а все інше дасться вам" — включно з упорядкуванням земного життя і могутности тут. Освідомлення в сім напрямі має переводити католицька преса, а впроваджувати се в життєву практику мають католицькі орґанізації. Розуміється, все те мусить бути приноровлене до оточення і до обставин, бо інакше ніщо з того не може вийти, як слушно підчеркнув оден з моїх передбесідників. Конкретно кажучи, інакше мусить виглядати праця католицька на корінно-етнічній польській території, інакше на окраїнах Польщі, де населення етнічно не польське, але українське або білоруське. Чомуж інакше? Бо інакші обставини тут, інакші там.

А якже інакше має виглядати праця там ніж тут? На якій підставі я се говорю? На підставі близько двотисячелітної практики католицької Церкви. Чогож учить та довга життєва практика і до чого вона доходить? Двотисячелітна практика катол. Церкви доходить до того, що католицьку працю в кождім краю і в кождім народі треба вести людьми з того краю і того народу, значить в Китаю треба вести католицьку працю — Китайцями, в Японії — Японцями і т. д. І так дійсно робить св. Апостольська Столиця, висвячуючи для поодиноких країв і народів Епископів з їх населення і вживаючи до праці по можности духовенства з тих країв і народів.

І тут ми доходимо до дуже делікатного питання, а саме до питання, чи так поставлена справа не зашкодить Польщі під оглядом національним, етнічним. Чи се не перешкодить польському народови асимілювати етнічно населення на окраїнах польської держави й посуватися систематично на Схід, на той Схід, де колись виростала велич Польщі. Бо прецінь нема сумніву, що в тім напрямі, в котрім колись ішли батьки ваші, хо-

*) „Marchołt", Rok II, lipiec 1936, st 543-544.

чете йти і ви. Вся суть справи тільки в тім, як іти, щоб оминути блуди, які вже раз зроблено з тяжкими наслідками.

Отже є в тій делікатній матерії такі погляди, які уважаю вказаним ширити передовсім в католицьких кругах, бо уважаю ті погляди правдивими, добрими й хосенними для нас і для вас. А ось короткий зміст тих поглядів. Щоб відповісти на делікатне питання, що може пошкодити будучій польській силі на окраїнах Польщі, треба кинути оком на історію всіх визначних культурних народів, що в деяких періодах своєї минувшини були в подібній ситуації, як тепер є польський нарід. То значить, були в можности асимілювати свої окраїни, свої периферії.

Наперед одно ствердження. Кождий нарід має свій початок і має свій кінець в часі і в просторі. Тут обходить нас справа простору. Щож бачимо в тій области? Тут бачимо в цілій історії людства, що кождий, навіть наймогутніший, нарід мав якийсь означений радіюс, промінь свого впливу довкруги — і того радіюса, визначеного його внутрішною силою, яку дає Бог і внутрішна чистота, не переступав, — а коли переступав, то тим знесилював себе і передвчасно деґенерувався та падав. Отже правдою є, що так було з надзвичайно сильними і тривкими державними народами старого Єгипту, старого Вавилону і старої Ассирії. Ніоден з них не міг переступити тривко, етнічно, радіюсу своєї сили і свого простору, хоч маємо виразні свідоцтва про те, які великі й навіть радикальні зусилля робили вони вже тоді в тій справі — аж до концентраційних таборів включно. Знаємо про се з такого жерела як св. Письмо.

А потому знаємо те саме про старинну Грецію. Вона в часах надміру буйности своїх сил двічі спробувала переступити промінь своєї сили: раз на Захід, де створила так звану Велику Грецію, а раз на Схід, що його зробила „гелленістичним" на дуже великих просторах. Якийже був наслідок того? Наслідок був — знесилення того надзвичайно здібного народу і вслід за тим моральна та матеріяльна руїна його. А зі всіх здобутків не задержав він буквально нічого ні на Заході, ні на Сході.

Киньмо оком на римський нарід, наймогутніший зі всіх, з найбільшою дисципліною і найспритнішою політикою. Якийже був наслідок переступлення ним проміня його сили? Також вичерпання, знесилення та скоре зараження чужою недібраною кровю і чужими неспівмірними впливами та передвчасний упадок моральний і матеріяльний. А лишив по собі тільки тут і там інакшу „спеціес" етнічної мішанини, що кристалізувала всюди по своїому, але не по римськи. Чейже ні теперішних Еспанців, ні Португальців, ні Французів, ні Ромунів не можна уважати римським народом.

А може хто схотівби показати напр. Німців і твердити, що прецінь їх столиця Берлін положена на словянській землі, що Словяни сягали аж до нинішного Шлезвіку й Гольштина під саму Данію, що Словяни жили не лише над Одрою, але й над Лабою, — а нині там Німці й німецька земля сильного німецького народу. Значить, виходилоб з того, що можлива тривка асиміляція без знесилення й морального та матеріяльного занепаду. Одначе се тільки так виглядає на перший погляд. Бо часи, коли словянське племя Вагрів було сусідами Данців, коли Словяни жили над Лабою і довкруги нинішного Берліна, були ще не устійнені. Ті, що покликаються на наведені факти, не хочуть брати під увагу, що в тих неустійнених часах ґерманські племена займали землі над Вислою, над Дністром, над Дніпром і над Чорним Морем. Ще в 12 ст. по Христі автор „Слова о полку Ігоревім" говорить про ґотські діви, що брязкають золотом, розуміється здобутим їх племенем у воєнних походах. Отже ґерманські племена опустили більше нині словянських земель ніж їх заняли. Ґерманські племена через переступлення радіюса своєї сили стратили найбільше своєї етнічної сили з усіх знаних нам народів Европи.

Навчена тим досвідом Анґлія поступала вже зовсім інакше, беручи під увагу льокальні властивости і признаючи самоуправу місцевому населенню тай навіть допомагаючи кристалізації його. Се, а не що інше, таємниця і причина її величі, як противне її поведення було причиною її великих страт за океаном приблизно в тім часі, коли падала давна Польща — і з тих самих причин.

І ще перед нами дві великі держави, народи котрих переступили промінь своїх сил. Туреччина й Росія. Одна з них вже розлетілася, а друга тепер у тяжких муках і будучність її дуже непевна.

А давна польська держава? Гадаю, що сегодня можна вже напевно сказати, що головна причина затроєння її внутрішних відносин і занархізування всеї Польщі — походила зі Сходу, зі східних окраїн Річипосполитої, від тих елементів, котрі Польща неоглядно асимілювала, замість кристалізувати їх після їх власної внутрішної лінії та впливати на них для добра їх і свого. Так тяжко відбилося на давній Польщі асимілювання будьщобудь о с в і ч е н и х слоїв на сході, котрі не потребували асимілюватися з низьких матеріяльних причин, бо були заможні і навіть богаті. А якже може відбитися на новій Польщі асимілювання найгірших елементів наших, „позискуваних" коррупцією? Бо чесні люди ніде й ніколи не покидають свого задля користи.

Та мігби хтось подумати: Чому ти говориш се на зїзді католицької еліти польського народу, коли ти сам передтим поставив зрештою слушну тезу про дуже малий вплив католицизму в сій державі і про те, що перспективи в ній католицизму ще слабші ніж його сучасний стан...

Тут ми доходимо до найважнішої точки цілої справи і католицизму і Польщі і нашої.

Се правда, що католицизм у Польщі очевидно слабий і абсолютно річ беручи і релятивно, то значить в порівнанні з його впливом в часах Скарги. І правда також те, що перспективи католицизму виглядають — скажу делікатно — невиразно. Та з другої сторони правда також те, що Високі Єрархи римо-католицького Костела в Польщі, що римокатолицькі монаші Чини в сій державі і що польське духовенство в ній мають у собі ще настільки сили, щоб дуже скріпити впливи зорґанізованого католицизму в сій державі і викликати просто зворотну точку так в силі і розвитку самого католицизму як і польської держави, зовсім подібно як викликав ту зворотну точку в розвитку католицизму чоловік, котрого память тут святкуємо. І правдою є, що як тоді був так і тепер є найлучший ґрунт до зросту і скріплення католицизму — на східних окраїнах польської держави, коли та справа буде відповідно поставлена. Я не хотівби, щоб хтонебудь з моїх слів вичитав накликування нпр. до насильного здавлювання православя на східних окраїнах Польщі для влекшення походу католицизму. Я уважавби таке поведення навіть шкідливим, безвиглядним і передовсім непотрібним. Бо тут вистарчить тільки — д а т и с в о б о д у р о з в и т к у У н і ї з а с о к а л ь с ь к и м к о р д о н о м, тої самої Унії, для котрої так богато і ревно напрацювався Петро Скарга в найлучших літах свого життя. А тепер та Унія має вже свою віками вироблену традицію, має віками вироблені форми. Отже правдою є, що колиб вона не мала в сій державі в поширенню перешкод добре знаних всім присутним і всім, що інтересуються справою католицизму в Польщі, тоді скоро наступивби зворот в силі і долі всего католицизму. Річ зовсім ясна, що бувби се зворот великого, справді історичного значіння. І річ таксамо ясна й певна, що можливість дати вистарчаючу свободу ділання Унії лежить у в л а с н і м к р у з і д і л а н н я Високих Єрархів римо-католицького Костела в Польщі, римо-католицьких монаших Чинів і польського духовенства. Не хочу ще виразніше говорити про се, бо ми всі прецінь знаємо, що так є і думаю, що ніхто не заперечить правдивости моїх слів.

Зворот в розвитку католицизму тут мігби бути початком і товчком до розвитку його сили і в інших краях. А не можна опускати з уваги того, що фактичний стан католицизму далеко гірший ніж на перший погляд здається. Хоч тут і там є дрібні поступи, то прецінь Европи вже не можна називати католицькою. Адже Анґлія і всі три скандинавські держави — некатолицькі. Адже некатолицька Росія, Велика Україна і всі держави балканські. Адже некатолицька в великій більшости Німеччина. Всі знаємо, що там діється. Адже сильно пережерта лібералізмом і масонством Франція. А що діється в Еспанії, також всі знаємо. Там, в тій старій католицькій країні, є прояви в дечім навіть гірші ніж в совітській Росії. А як виглядає справа католицизму в державі, де має свій осідок Апостольська Столиця? Чи можна напевно сказати, що там відношення націоналізму до Петрової Скелі булоб таке коректне як є, колиб зі Скелею св. Петра не були звязані великі фінансові користи, які має ціла Італія від безчисленних і безнастанних паломництв? Отже котрі держави в Европі з їх владою можна без застереження назвати католицькими? Маленьку й безсильну Австрію та маленьку Угорщину. Почасти — Польщу. Гадаю, що маю право сказати „по части" не лише тому, що в Польщі є православні і протестанти, але що важніше й тому, що вплив і перспективи католицизму в сій державі доволі виразно квестіонували тут на сім зїзді люди, яким прецінь не можна відмовити знання справ і відносин. Отже так виглядає по правді сегодня католицизм в Европі!...

І у всім тім можна видвигнути зворотну точку. І може се зробити Висока Єрархія римо-катол. Костела в Польщі з монашими Чинами і світським духовенством своїм, коли відповідно поставиться до проблємів на східних окраїнах Польщі. Підчеркую ще раз, що уважаю непотрібним виразніше говорити про ті справи з тої простої причини, що між присутними нема такого, який не розумівби, що так є і до чого я говорю. Тому вискажу се тільки образово. Коли на Сході не буде змоги скристалізуватися тим силам, які є в завязку на східних окраїнах Польщі, то ті сили можуть бути по якімсь часі зруйновані. Одначе та руїна не вийде на добро ані римському католицизмови, ані польській державі, ані польському народови під оглядом етнічним. Бо на тій руїні зачнеться робити пустиня. Уживаю того слова в переносним значінні. А на тій пустині зачнуть гуляти гураґани. І се річ очевидна, що не польський гураґан буде найсильніший між ними, бо є очевидно сильніші в найблизшім сусідстві Польщі. І може погуляти по тих просторах і по самій Польщі той сам страшний гураґан, що вже раз гуляв по ній або й ще страшніший, що визирає зпоза нього.

Маючи їхати на сей зїзд перечитував я твори Петра Скарги. І найглибше тронуло мене в них отсе місце в його творі „O jedności Kościoła Bożego pod jednym pasterzem", де він каже, що написав той важний для Унії твір — **użaliwszy się nad narodem Ruskim tak od Greków zwiedzionym, ...aby się do jedności Kościoła świętego z której wyszli, pod jedną głowę nawyższego a iednego na ziemi Chrystusowego namiestnika Piotra Rzymskiego skupili — c z e g o z s e r c a p r a g n i e m...**"

Скарга був великий чоловік і нема ніякої підстави припускати, що він говорив і писав щось інше ніж думав. Гадаю, що й у сучасній еліті польського католицизму знайдуться люди здібні піти слідами того, що його память тепер шанують.

Приступаю до останної частини своїх виводів. В ній хочу сказати кілька слів про те, як я собі уявляю в практиці спробу переведення в життя того, про що я тут говорив. Я дам тут цілком скромні й на око навіть незначні висновки моєї може зашироко закроєної промови.

Отже думаю, що по перше еліта католицизму мусить наперед сама собі усвідомити те, з чим вона має йти на Русь, на східні окраїни Польщі. Про конечність такого усвідомлення собі того переконує нас доля старої київської Руси. Як відомо та Русь сама пожерла силу свою у внутрішних міжусобицях своїх і не могла звернути її назовні головно тому, бо за ввесь час її істнування ніхто з її провідних умів не усвідомив собі суті боротьби між прінціпами родовим і родинним у великій династії Рурика та способів, як з тої боротьби вийти. І тому почала падати сила київської Руси і стала вона добичею чужинців. А давна Польща впала вже на висшій стадії розвитку: вона вже мала усвідомлення причин своєї слабости й розвалу. Усвідомив їх еліті своєї нації власне Петро Скарга, котрого память тут святкуємо. Та само усвідомлення причин безсилля без відповідного переведення його висновків в життя кінчиться таксамо як брак усвідомлення їх. Отже я гадаю, що на висновки усвідомлення свого мусить еліта католицизму в сій державі віддати всі свої впливи, щоб виробити п о ш а н у д л я к а т о л и ц и з м у на східних окраїнах Польщі а не ненависть. А се, річ природна, можна осягнути тільки справедливим відношенням до народів, котрі там живуть. В тій ціли треба 1) видвигати з тих народів католицьке духовенство на місцях; 2) уряджувати з сего центра хочби невеликі католицькі конференції на східних окраїнах Польщі: у Станиславові, Львові, Володимирі Волинськім, Луцьку, Пінську і Вильні; 3) бодай раз на квартал, але правильно, переводити листування (кореспонденцію) між такими центрами католицької публичної опінії як КАП і пресові орґани католицизму в Польщі і на окраїнах та між поодинокими діячами. Прецінь ми себе цілковито не знаємо, а без взаїмного пізнання неможлива співпраця.

Збираю все, що я сказав, в однім образі. Є в гуцульських горах Карпатах одно народне передання про те, як там колись давно полювали на оленів. А саме, в лісі під деревом заставляли сильце, а щоб олень не вирвався з нього, то зверха над тим сильцем причіпали до дерева движиму колоду, так получену з сильцем, що чим дужче олень шарпнувся, тим сильніше колода вдарила його в голову. І так та колода била оленя його власною силою, аж поки він не втратив притомности. А коли знов прийшов до себе і знов починав шарпатися, то колода знов його била так довго, аж поки вдруге не втратив притомности. І тоді вже звичайно не відзискував її більше.

Желаю польському народови і двом другим народам на східних окраїнах Польщі, щоб ні оден з них не знайшовся в положенні того оленя, що в замірі освободження сам себе приголомшував. Складаю се желання тим більше, що в часі, який гряде на нас усіх, вже не буде розходитися про нашу і вашу свободу, тільки про наше й ваше істнування, про наше й ваше життя, про наш і ваш розвиток — упадок або могутність. (Оплески).

Роля Троцького

Бельґійські власти викрили кореспонденцію Троцького з відомим брукселським комуністом Ж. Веррекен'ом, що відгравав особливо активну ролю у всіх страйках та посередничив між троцкістівським відломом комуністичного Інтернаціоналу і „революційно-суспільним рухом“. Листи писані по французьки й підписані ініціялами „ЛТ“. Перші листи датовані з грудня 1934 р. Троцький домагається в них злуки обох згаданих ґруп та дає вказівки в справі творення боївок і підготовки збройних розрухів.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Евангелицька дійсність

Під таким заголовком принесло „Діло“ в ч. 231 отсю інформацію:

Спираючись на інформаціях евангелицьких часописів „Сіяч“ та „Віра і Наука“ виходилоб, (як це подано за ними в „Ділі“ з 15 с. м. у рубриці „З церковних справ“) — що на терені станиславівської єпархії протестантський рух між українським населенням постійно зростає, та що на Підгірю і Покутті основано вже кількадесять протестантських станиць.

Тимчасом по провіренні протестантських інформацій показується, що протестантська авторекляма не відповідає дійсности, бо не то що не може бути і мови про кількадесять протестантських станиць, але й тих кілька (5 станиць, що були офіційно зареєстровані як еванг. реформаторські громади і були основані за 10 літ ширення сектантства на Покутті) — всі порозпадалися. (Гаврилівка ціла вернулася до греко-катол. Церкви, а в Коломиї, Воскресінцях, Підгайчиках і Молодятині осталося по кілька „вірних“). Зноваж таких громад, які евангелики подають за свої евангелицькі громади, як нпр. Уторопи, Сороки, Пядики, Турка, Камінка Мала, Тишківці, Чортовець, Добротів і т. п., не можна уважати за еванг. громади, бо мають 2—3 вірних, або лише симпатиків. Євангелицькі „вірні' пізналися вже добре на „ідейній праці“ ширителів євангелизму (всяких провідників-пасторів) і не то що не прибуває „вірних“, але з кождим днем їх менше. Нпр. у Коломиї, довголітнім осередку протестантизму, теперішній резиденції пастора Кузіва, котрий м. року приїхав з Америки, а котрого варшавський польський еванг. костел іменував суперінтендентом, за цілий час його побуту н е п р и б у в а н і о д и н „в і р н и й“. Як було кілька офіційно зареєстрованих „вірних“, так і ті відтягнулися так, що не було з кого створити церковну старшину (сесію) і втягнули до церковної старшини 3-ох членів з села (Воскресінці), де також осталося лише кілька „вірних“. Та хоч так стоять евангелицькі справи, протестантським ґазеткам не перешкоджує се розписуватися про зріст евангелизму на Покутті-Підгірю і тим баламутити своїх „вірних“ і загальну опінію та витуманювати від евангелицьких вірних за границею гроші на пропаганду.

В останніх часах евангелики знову робили богато шуму, а то з оснуванням з допомогою Голяндії 7-кл. еванг. конфесійної школи в Коломиї. І хоч Голяндія дала гроші, хоч коломийська еванг. ґрупа, що злучилася з ідентичним польським костелом у Варшаві, скоро без усяких перешкод дістала дозвіл на створення школи, проте до еванг. школи ходить всього 25 дітей (по кількоро в кождій клясі, та в І-ій і 7-ій взагалі нема дітей).

Загально відомо, що т. зв. евангелицький рух „розвивається“ в міру одержуваних зза границі субвенцій та що спроба евангелизації Покуття за 10 літ не вдалася, а цілий рух скомпромітувався і занепав.

М. С.

Православний священик і жінка поліцая

П. з. „Польський публіцист про відносини в православній церкві“ приніс „Новий Час“ отсей виїмок зі статті В. Харкевича у виленському „Слові“ п. з. „Невихіснована чи може нескристалізована сила“:

„Головним нещастям православного духовенства в Польщі є російський характер православної церкви. Не йде тут про уживання православним духовенством російської мови, про російську культуру, нераз протипольські тенденції, йде першусього про російські відносини внутрі православного суспільства. Росія витворила невідомі деінде форми окремої, фанатичної, хоч плиткої релігійности, полученої зі справжньою погордою для духовних. І це дається в знаки дотепер. Кождий православний духовник може ствердити, що в католицькому товаристві часто стрічається з куди більшими виявами пошани, ніж серед православних.

Недостача авторитету серед вірних (православна інтелігенція під цим оглядом дає найменш будуючий приклад), національна боротьба, а наслідком цього окремі тенденції і настрої майже в кождій діецезії, польський, архипольський, екстра-польський гурра-патріотизм богатьох достойників церкви, найчистіщої крови росіян, — ось причини хаосу, що ослаблює організаційну лучність православного духовенства.

До цього додаймо величезні ріжниці в рівені освіти і культури духовних. Є передвоєнні „попи“ з бородами по пояс і з душею на рамені у відношенні до кождого поліцая, що тужать за давними добрими часами, „за нашого царя батюшки“, — є повоєнні священики з припадку: російські ексофіцири, вчителі, канцелісти, в найкращому випадку — псаломщики, люди без теольогічної освіти, — є абітурієнти духовних семінарій, виховані вже в Польщі; — є абсольвенти варшавського університету з дипльомами магістрів теольогії, — виховується ще одна відміна православних священиків, тих, що перейдуть через варшавські інтернати, то значить — дістануть середню і вищу освіту в ґімназіях і на університеті у Варшаві.

В богатьох випадках представники ріжних ґруп православного духовенства не можуть зі собою договоритися, — так неподібні є до себе.

Та на цьому не кінець. Не слід забувати, що православна церква, якщо йде про правний стан, ще не вийшла з періоду провізорії, що ще дальше обовязують тимчасові приписи, які мають грізний третий параґраф, на якого основі кождий православний парох на жадання адміністраційної влади може бути позбавлений парохії без подання причин.

Цей параґраф є справжньою зморою всіх парохів, що прецінь мусять дрожати не тільки про свою долю, але й про долю родин. Страх (головно коли не без причини) змушує деяких понижуватися. Один заголюканий православний парох на глухій провінції, в прияві декана, що візитував парохію, витався з „панею комендантовою“ (жінкою поліція), цілуючи її в руку!...

Видавці шахрайських публікацій „в честь“ і „з приводу“ на провінції в першу чергу звертаються до православних священиків. Знають, що вони не викинуть їх на лоб, що ці священики дадуть себе застрашити: „Що? Вас, отче, не цікавить історія леґіонів? Ах, Ви не хочете купити життепису марш. Пілсудского? Розумію, шо це значить...“

В цих умовинах годі говорити про православне духовенство як зорґанізовану силу, не можна сподіватися успішніших вислідів праці, яка вимагає збірного, плянового зусилля.

Рекляма в українській пресі

„Українські Вісти“ в ч. 212 в статті під повищим заголовком пишуть:

Здавалосьби — маловажна справа. „За оголошення Редакція не відповідає“ і — все ясно: ґазета чи календар заінкасує гроші, а читач нехай поступає, як хоче. Але що з того виходить?

Перед нами цікава почтова картка. Одна українська фірма вичитала в однім українськім щоденнику оголошення Андрія Кузьмінського (очевидно „нсь“), кушнірського майстра у Львові. Власник фірми прочитав і вирішив, що треба йому післати проспект своєї фірми. Післав. А на другий день дістав свою картку з написом „Retour“ і такою допискою червонилом: „W niezrozumiałym języku korespondencji nie przyjmuję, w Polsce wewnątrz pisze się po polsku“.

Поличник, що називається. А цей поличник — завдяки оголошенню в українській ґазеті. Тому не можна стати на становищі, що всі оголошення можна містити.

Ви почуєте інколи: Ґазета живе м. і. з оголошень. Не можемо ми резиґнувати з оголошень чужих фірм, бо наша промислова станиця не покриє нам тих шкід, які ми малиб, якщо зрезиґнувалиб з оголошень конкуренційних чужих фірм.

Розумування на перший погляд — ніби правильне. Але пригляньмося справі ближче.

В усіх українських календарях (кромі „Батьківщини“) є чепурне оголошення кави „Енрільо“. Чи завжди ця фабрика так сильно оголошувалася в українських календарях і пресі? Ні! Щойно від того часу, як повстав „Суспільний Промисл“ і випустив „Луну“, „Пражінь“ і т. д. Отже проста справа: Чужу рекляму завдячують українські видавництва українській фабриці. Якщо її не булоб, не малиб вони й чужої реклями такої як тепер. А чужа рекляма має на меті перепинити розвиток української фабрики! А українські видавництва тому помагають...

Кождий бачить, що тут щось не впорядку. І що в безконечність такий „оголошеневий лібералізм“ тривати не може. Ясно, що й українські фабрики зі свого боку мусять взяти на себе частинне покриття втрат, які мають видавництва, якщо в їх інтересі не містять чужих оголошень. Але лише частинне. Решту мусять покрити самі видавництва, очевидно лиш ті, яким залежить на розвитку українського промислу й до того хочуть причинитися навіть з деякою хвилевою втратою.

І думаємо, що вже час, щоб тою справою занялися українські промисловці. Бо часами вже гидь бере, коли ще досі українська ґазета захвалює ріжні Морвітани, Аїди й Солялі, щоб конче виперти „Калину“, причому на другій сторінці містить високопарні статті про реалізацію клича „свій до свого“.

Академія для псів

В Америці відкрили недавно першу взірцеву школу для псів. До тої школи приводять щодня рано власники і власнички своїх псів і полишають їх там на кілька годин, щоб набрали добрих форм і розвинули вроджені здібности. За невелику оплату пес-„ученик“ дістає старанне виховання, щоб опісля умів знайтися в кождім „товаристві“. По скінченні „ученик“ дістає свідоцтво.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

O rządzie y iedności kościoła Bożego

pod iednym pasterzem y o Greckim y Ruskim od tey iedności odstąpieniu. Pisanie x. Piotra Skargi, societatis Iesv Ioan 17: Proszę, Oycze, aby byli iedno, iako i my iedno iesteśmy. W Krakowie. W drukarniey Andrzeia Piotrkowczyka. 1590.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: В звязку з нашою участю в святкуванні 400-ліття уродин Петра Скарги містимо два розділи з славного його твору: „O rządzie y iedności kościoła Bożego“ в оригіналі. Нехай сучасні Українці мають перед собою бодай частинку того твору в такій формі, в якій він дуже сильно подіав на їх предків.

Rozdział siodmy.

Kościoła Bożego rządzenie musi być monarchią, to iest rządzeniem iednego.

Nie może nikt w tym wątpić, iż dom swoy y kościoł swoy y krolestwo swoie Chrystus Bog nasz, nawyższa dobroć, nie tylo dobrem, ale nawybornieyszym rządem opatrzyć raczył. Bo iż ta oblubienica iest mu namilsza, pewnie naypożyteczniejszych y naylepszych rzeczy dla niey szukał y w nich przeciw iey skąpym nie zostawał. Ieśli krolestwa tego tak drogo własnym zdrowiem swoim nabył, niepochybnie w nim się kochaiąc, przewyborny rząd w nim postanowił. A iż lepszy być nie może, iedno pod iednym, prożno o tym wątpić, aby inakszy miał być. Bo to, co mowią niektorze, iż sam w tym krolestwie y kościele swym iest monarchą iedynym, innych żadnych nie iest mu potrzeba, // (43) — nic do rzeczy nie służy. Bo nie idzie o princypała niewidomego, y krola a monarchę przyrodzonego y wiecznego, ktory sam iest Syn Boży Chrystus Iezus; ale o iego widomych namiestnikach, bez ktorych kościoł być nie może, bez ktorych nauki y sakramentow nie ma, ktore on sam, w niebo wstępuiąc, postanowił, mowiąc: „posyłam was, idźcie, nauczaycie wszystkie narody.“ Y indziey: „Kto was słucha, mnie słucha.“ Chrystus[1]) iest nawyższy nasz sprawca y krol, ktory niewidomie y duchownie rządzi; ale przez widome sługi swoie, biskupy, pasterze, doktory, ewangelisty, ktore, iako mowi ś. Paweł, w kościele swym postanowił, ktore by wyrzucać musiał, kto by sam niewidomy rząd y monarchią bez widomych sług Chrystusowi przyznawał. A miedzy takiemi pasterzmi, biskupy, y doktory, ieden być naywyższy musi, ktory by ie w iedności y pokoiu, rożnice ich rozsądzaiąc, zachował y zatrzymawał. Bo gdyby takiego iednego z władzą nawyższą nie było, prędko by rozerwanie miała kościelna iedność, y na to by przyszło, czym sam zagrozić raczył: // (44) „każde krolestwo, samo w sobie rozerwane, vpada.“ A ktemu gdyby wiele biskupow, mocą sobie rownych, kościoł Boży sprawowali, żadnego by nie było, ktory by się o pospolite kościelne dobro starał. Y był by to nieszczęśliwy rząd kościelny, w ktorym by abo się co-miesiąc, abo co-rok wszyścy ze wszystkiego świata biskupi dla czynienia rządu ziezdżali. Co być żadną miarą nie może. Musiało by na to przyść, żeby iednemu abo dwiema vrząd naywyższy zlecali, iako gdy Rzymianie doroczne bormistrze z nawyższą mocą obierali. Przez trzysta lat po apostołach biskupi się wszystkiego świata nie ziezdżali, ani żadnego powszechnego concilium przed Niceńskim pirwszym nie mieli; a iednak kościoł Boży po wszystkim świece bez rządu y starszego nie zostawał. Y potym ledwie we sto lat inne być mogły. A tego nigdy y słychać nie było, y o tym nikt nie myślił, aby biskupi kogo do czasu na sprawę kościoła wszystkiego obierali, wiedząc o tym, ktorego nie oni, ale Chrystus sam postanowił, iako się niżey pokaże. Bo ieśli by komu byli ten rząd polecili, pewnie na // (45) iednego z piąci patryarchow, ktorzy zawżdy naprzędnieysze miesca w kościele Bożym trzymali, moc by tę byli włożyli. O Alexandryiskim patryarsze mowi ś. Ieronym[2]): „powiedź mi (prawi), co za prawo ma biskup Alexandryiski na Palestynę, abo Ziemię Świętą?“ Y Chryzostom ś., pisząc do Innocencyusza papieża, żałuie się na Theophila, patryarchę Alexandryiskiego, iż się w sprawy cudzych biskupstw wdawał y mowił: „niesłuszna rzecz iest, aby ci co w Egyptcie są, tych sądzić mieli, ktorzy w Tracyey mieszkaią.“ To się do tego mowi, iż arystokracya, to iest rząd wielu prełatow y optymasow być nie może w kościele Bożym. Y było by gorzey, niżli gdyby pospolstwo rządziło. Bo nigdy heretyctwo od pospolitego człowieka nie poszło, ale abo biskup abo kapłan był, ktory heretyctwo skaże y rozerwanie kościoła Bożego zaczynał. Y są kacerstwa iako domowe woyny w rzecy po [spolitey], ktorych nie zaczynaią, iedno panowie miedzy sobą niezgodni, gdy na ich stronę rząd przyidzie. A iakoby to nędzna kondycya była kościoła Bożego, gdyby nie // (46) miał kto by niezgodny biskupy vkracał, y iedności a dobrego pospolitego przystrzegał. Iako w iednym biskupstwie kościoły poiedynkowe iednoczą się y iednym ciałem staią, przy iedney głowie, przy biskupie swoim, ktory, wedle apostoła, kapłany sądzi y sprawuie y stawi,— tak wszystkiego świata biskupi iednym ciałem być nie mogą, gdyby iedney między sobą głowy nie mieli. Y nie był by kościoł wszytek ani iednym ciałem, ani iednym domem, ani iednym bez takiego vrzędnika, iako się niżej dotknie, krolestwem. Y musi być ieden, ktory by biskupy sądził, y występne a niepilne, abo niezgodne karał.

Rozdział dziesiąty.

Świadectwa doktorow świętych Greckich y Lacińskich, iż Piotr ś. był nawyższą głową y przednieyszym sprawcą y pasterzem kościoła Chrystusowego.

Naprzod Orygenes [11]) świadczy mowiąc: „Gdy Piotrowi nawyższy vrząd około paszey // (59) owiec dawano, y gdy na nim, iakoby na ziemi, kościoł fundowano, — żadney inney od niego cnoty wyznania nie wyciągano, iedno miłość“.

Euzebius [12]) w Kronice swey mowi: „Piotr apostoł, rodem Galileyczyk, pirwszy chrześciian biskup“. Gdy ine apostoły wylicza, o Iakubie tak pisze: „Hierozolimskiego kościoła pierwszy biskup od apostołow postanowiony iest Iakub, brat Pański“. Lecz Piotra świętego nie zowie ktorego iednego miesca biskupem, ale wszytkiego chrześciaństwa. Tenże [13]) Euzebius Piotra ś. zowie: „nadoświadczeńszym y najwiętszym miedzy apostoły, y nad pierwszemi książęciem y wodzem y mistrzem woyska Bożego“.

Święty Bazylius Wielki [14]) o ś. Pietrze mowiąc: „On (prawi) błogosławiony, ktory nad innemi vczniami przełożony był, ktoremu dano klucze krolestwa niebieskiego“.

Gregorius Nazyanzenus [15]), vkazuiąc, iż rząd ma być we wszystkim chowany, tak o świętym Pietrze mowi: „Widzisz, iako y miedzy vczniami Chrystusowemi, ktorzy wszyścy byli wysocy y obrania godni, ten opoką nazwany iest, y fundamenty kościelne zwierzone wierze swoiey ma; a drudzy vpośledzenie swoie skromnym sercem znoszą“.

Ś. Epiphanius [1]): „Piotra (prawi) obrał Pan Chrystus, aby był wodzem innych vczniow“. // (60) Y indziey mowi; „Ten iest, ktory vsłyszał: paś owce moie, ktoremu zwierzona iest owczarnia“.

Cyryllus Ierozolimski [2]) zowie Piotra ś. „książęciem apostołow przenazacnieyszym“.

Cyryllus Alexandryiski [3]): „Piotr ś. (prawi) iako książę y głowa wszytkich zawołał: tyś iest Chrystus Syn Boga żywego“.

Ś. Ian Chryzostom [4]): „Piotra (mowi) kościołowi przyszłemu pasterzem postanowił“. Y niżey: „Bog sam tylo sprawić może, aby przyszły kościoł, takie nawałności na się maiąc, nieobalony zostawał, ktorego pasterzem y głową iest człowiek rybitw y nie szlachcić“. Y niżey: „Ieremiasza nad iednym narodem, a Piotra nad wszytkim światem Chrystus przełożonym vczynił“.

Euthimius [5]): „Iakub (mowi) stolicę w Ieruzalem wziął, a Piotr wszytkiego świata mistrzem postanowiony iest“.

Theophilaktus [6]) na one słowa „potwierdzay bracią swoię“, — „iasne to (prawi) wyrozumienie nie iest: ia ciebie mam (Chrystus mowi do Piotra) za książę vczniow, gdy za grzech zaprzenia się mnie płakać będziesz, y do pokuty przyidziesz, potwierdzay inne. Bo to przynależy tobie, ktory po mnie iesteś opoka y fundament“. Y niżey mowi: „Ty, Pietrze, nawrociwszy się będziesz dobrym pokutowania przykładem wszytkim, iż ty, będąc apostołem a zaprzawszy się mnie, iednakieś wziął przodkowanie nad wszystkiemi y przełożeństwo nad światem“.

//(61) To Greccy doktorowie świadczą. Przywiodę Lacińskie. Iednego tylo ieszcze Greczyna naukę położę około tego. Vgo Etherianus [7]) żył około roku Pańskiego tysiącnego setnego, za czasu Emanuela cesarza; y pisząc księgi przeciw swym Grekom o pochodzeniu Ducha Ś. y od Syna, tak mowi: „Iasną się rzeczą pokazuie, iż Piotra y iego następniki Chrystus vczynił przełożonym y głową, nie tylo nad Lacinniki y nad Greki; y nad Zachodnemi y Pułnocnemi wszytkiemi narodami, ale też nad Ormiany, Araby, Żydy, Madyanity, y nad Wschodnemi y Południowemi stronami na wieki“.

Co się Lacińskich doktorow dotycze,— naprzod Cypryan ś męczennik [8]) tak pisze: „Piotr ś., gdy mu Paweł przyganił, nie mowił: iż ia mam starszeństwo, abo przełożeństwo, a iż mnie słuchać potrzeba“. Temi słowy daie znać, iż Piotr ś. miał nad Pawłem y inemi przełożeństwo, ale z pokory vżywać go nad nim nie chciał. Y tak te słowa ś. Cypryana Augustyn ś. [9]) wykłada. Tenże Cypryan swięty Piotra ś. zowie „głową, zrzodłem y korzeniem wszytkiego kościoła“.

Ś. Maxymus [10]) pisze: „Iako wielkiey zasługi był Piotr ś. v Pana swego, iż mu, po sprawowaniu małey łodeczki, rząd wszytkiego kościoła podany iest“.

//(62) Optatus [11]): „Stolica iest godna, y przeć nie będziesz śmiał, abyś nie wiedział, iż Piotrowi ś. v Rzymie naprzod stolica postawiona iest, na ktorey siedział Piotr, głowa wszytkich apostołow“.

Ambrosius [12]): „Przodkowania (prawi) nie wziął lędrzey, ale Piotr“.

Ieronymus [13]): „Miedzy dwiemanaście ieden obrany iest, aby, postanowiwszy głowę, do odszczepieństwa przyczyny nie było“.

Augustinus [14]): „Piotra (mowi) postanowił za głowę wszytkich, aby był pasterzem trzody Pańskiey“.

Ś. Leo papież (serm. 3, de assump.sua).
Ś. Grzegorz (Lib. 4, epist. 32).
Ś. Bernat (Epist 237, ad Eugenium).

Y inni, ktorzy się tu nie liczą, wszyścy zgodnie nauczaią, iż Piotr ś. miedzy apostoły innemi był pierwszy y miał iako głowa inych przełożeństwo y pasterstwo wszytkich owiec Chrystusowych.

(Ci два уступи зі Скарги перепечатано з VII. т. видання п. з. „Русская Историческая Библіотека“. Петербургъ 1882. „Памятники полемической литературы въ Западной Руси“. — Ред.).

[1]) На полѣ: „1 Petr. 2; Acto. 20; Ephes. 4.“
[2]) На полѣ: „Episto. ad Pammach.“
[3]) На полѣ: „In Ioan. libro 12, cap. 64“.
[4]) На полѣ: „Homi. 11 in Matth“.
[5]) На полѣ: „Vltim. in Ioannem“.
[6]) На полѣ: „In Luc. cap. 22“.
[7]) На полѣ: „Libro 3, cap. 17“.
[8]) На полѣ: „Epist. ad Quintum“.
[9]) На полѣ: „Libro 2 de Bapt. cap. 1, lib- de vnitate eccles“.
[10]) На полѣ: „Max. 3 sermo de apost.“
[11]) На полѣ: „Libro 2 con. Parmenianum“.
[12]) На полѣ: „In cap. 12, 2 Corint.“
[13]) На полѣ: „Lib. 1 in Iouinian“.
[14]) На полѣ: „Ser. 124 de tempore et quaest. veter. et novi test. q. 75“.
[11]) На полѣ: „In cap. 6 ad Rom.“
[12]) На полѣ: „In Kroni. anni post Christum 44“.
[13]) На полѣ: „Libro 2, hist. cap. 14“.
[14]) На полѣ: „Ser. de iudicio Dei“.
[15]) На полѣ: „Orat. de moderatione“.
[1]) На полѣ: „Heres. 51. In ancor“.
[2]) На полѣ: „Catech“.
[3]) На полѣ: „In Ioan. libro 12, cap. 64“.
[4]) На полѣ: „Homi. 11 in Matth“.

Нові видання

Записки Чина св. Василія Великого. Том VI. Вип. 1—2. Р. Б. 1933—1934—1935. Накладом ред. „Записок ЧСВВ". Львів 1935. Видавець і редактор: о. Йосафат Скрутень ЧСВВ. Сторін 480, формат 25 × 18 цм. Ціна 30 зл. — Зміст вип. 1—2: І. статті С. Федоров. Боротьба за межі в степовій єпархії XIII—XIV ст. 1. Д. Олянчин. До історії торговлі Руси-України з Балтикою, зокремаж Стародуба з Кеніґсберґом наприкінці XVII й поч XVIII ст. 16. І. Крипякевич. З історії міста Жовкви ст. 40. М. Голубець. Зарання дослідів над українським деревляним будівництвом. 70. М. Андрусяк. Боротьба за єпископську катедру 85. — II. Матеріяли: М. Андрусяк. Матеріяли до історії львівського єпископства в 1667—1677 рр. ст. 137. І. Огієнко. Варшавська збірка про Орлика 201. П. Хрущ. Деякі Mazepiana краківських бібліотек 213. А.Годинка. Переписка єп. М. М. Ольшанського з ігуменами ЧСВВ 223. — III. Miscellanea. І. Огієнко. Розмежування памяток українських від білоруських 258. І. Мірчук. Хрістіян Вольф та його школа на Україні 287. Б. Крупницький. Теофан Прокопович і Шведи 296. Т. Коструба. „Середньовічна традиція" пліснесько-підгорецького монастиря 307. о. І. Луб ЧСВВ. Лаврівський помяник XVII—XIX вв. 313. о. В. Толочко. „Останній василіянин із Литви" 317. О. Переяславський. Україна XVII віку в світлі тогочасного Заходу 326. А. і В. Заїкини. Матеріяли до бібліоґрафії української історії 1930—1931 ст. 327. Слідує дуже богата бібліоґрафія. Оцінку сего тому подамо.

Др Адріян Копистянскій: **Всенародний рускій памятник в г. Перемишлі.** Оттиск из календаря О-ва ім. М. Качковского на 1937 рік. Видане Центр. Талергофского Комітета. Львів 1937. Формат 12.3 × 17.1 цм. Ст. 24. В тексті 8 знимок. — Се докладний опис страшної різні галицьких людей мадярськими вояками в Перемишлі 15 вересня 1914 р. Прі кінці книжки залучені відписи трох документів у польській мові, що відносяться до перемиської трагедії. В брошурі нема нападів на Українців, що досі з приводу Талєргофу постійно бувало.

Мадрид загрожений

Мадрид поважно загрожений на відтинку Ґвадаррама, з долини Льозоя та від сторони Толєда. Червоні з тяжкою бідою намагаються вдержати свої становища. Відділи ґен. Молі заволоділи вже частинно жерелами, що достарчають воду Мадридови, та загрозили окруженням відділам міліції, що боронять відтинку Ґвадаррама. З Лісбони звідомляють, що положення в Мадриді розпучливе. Над Мадридом кружляло 25 повстанчих літаків. Вони скинули відозви з зазивом до населення піддатися, бо незабаром пічнеться наступ на столицю. Війська полк. Яґе здобули важний комунікаційний вузол Македа. Він віддалений 33 км. від Толєда й 75 км. від Мадриду. Радіо-комунікат з Тенеріфи твердить, що по здобутті Македи повстанці будуть за кілька днів на передмістях Мадриду.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В СПРАВІ ПОЛЬСЬКИХ НАЗВ для українських місцевостей інтервеніювали у тернопільського воєводи пп. Целевич, Болюх, др Брик і дир. Маґаляс. Річ ясна, що коли „аргументував" Целевич, знаний з розумної розмови з Опйолою, то розпорядки старостів будуть напевно затверджені.

НАЧАЛЬНИМ РЕДАКТОРОМ „УКРАЇНСЬКИХ ВІСТЕЙ", органу ФНЄ став др Іван Гладилович, б. ред. „Хліборобського Шляху", п. Дмитро Паліїв зрікся того становища, щоб присвятитися орґанізації ФНЄ.

ВАРШАВСЬКА ПРЕСА пише, що сойм і сенат будуть розвязані зараз після ухвалення буджету. Львівський санаційно-ендецький „Дзеннік Польскі" заперечує ту вістку.

ПОЛЬСЬКА РАДА МІНІСТРІВ ухвалила декрет про переміну юнацьких таборів на орґанізацію „Служба праці". Вона підлягалаб міністерству військових справ. До „Служби праці" будуть приймати хлопців добровольців від 19 до 22 літ. Комендантом „Служби праці" став підполк. Богуслав Кунц. Учасники „Сл. праці" працюватимуть на публичних роботах і будуть переходити військове приспосіблення.

СОВІТСЬКИЙ МАРШАЛ Ворошилов виголосив промову після закінчення маневрів червоної армії. Він сказав м. ін.: Коли неприятель заатакує Білу Русь або Україну, то червона армія не обмежиться тільки до того, що не пустить неприятеля на російську землю, але буде його бити на його власній території. — Німецька преса пише, що се погроза нападу російської армії на край „неприятеля".

ДО МОСКВИ ЗАМАНИЛИ з Праги совітського військового атташе полк. Шмітмана і там його увязнили.

З ПАРИЖА ДО МОСКВИ завізвали совітського атташе ґен. Кранца-Венцова буцімто задля участи в маневрах. Коли червоний ґенерал приїхав до Москви, зараз його увязнили.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ фон Нойрат прибув до Будапешту і відбув нараду з мадярським міністром закордонних справ Канею й реґентом адміралом Горті'м.

ДО РИМУ прибула велика прогулька гітлєрівської молоді. Населення Риму витало її оваційно.

50 ФРАНЦУЗЬКИХ ЛІТАКІВ борється по стороні мадридського правительства. Таку вістку принесла анґлійська преса.

В АНҐЛІЇ зачалося 1 с. м. зголошування добровольців рекрутів до резервових відділів піхоти. Рекрутаційний плян передбачував 17.000 зголошень, а дотепер зголосилося тільки 300 добровольців. В Лондоні зголосилося до війська 41 добровольців.

УРУҐВАЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО зірвало дипльоматичні взаємини з червоним правительством Еспанії, бо еспанська міліція розстріляла три сестри уруґвайського віцеконсуля в Мадриді.

НОВИНКИ

Страйк пекарських робітників у Львові скінчився. Власники пекарень згодилися на домагання робітників.

Сільські кооперативні купальні. Кооператива Інжинірських Робіт (КІР) виконала на припоручення РСУК два пляни й кошториси сільської купальні. Збудування купальні з тушами коштує 4—19 тисяч злотих.

Зїзд фізиків Польщі відбудеться у Львові від 28 вересня до 2 жовтня с. р. Реферати на зїзді виголосять м. ін. др Андрій Ластовецький та др Зенон Храпливий.

Крадуть таксівки. У Львові на вул. Чарнецького хтось украв таксівку, коли шофер вступив на хвилину до ресторану. Таксівку знайшли на другий день у придорожнім рові серед ліса в Бруховичах. Вона була сильно ушкоджена.

Еміґраційний інспекторат звернувся до девізової комісії при Польськім Банку з домаганням злаґіднити девізові обмеження для еміґрантів до заморських країв. Теперішні обмеження спинили цілком еміґрацію до Канади, де еміґранти мусять виказатися капіталом в сумі 1000 долярів, а девізова комісія дозволяє вивозити тільки 500 долярів.

Боротьба з мишами. Тернопільський воєвода оповістив зарядження в справі боротьби з язвою мишей на теренах повітів копичинецького, теребовельського і збаражського та ряду громад повітів тернопільського, бережанського, чортківського і скалатського. Обовязок нищення мишей треватиме до 31 травня 1937 року.

Професор паризького університету Жак Антсель відвідав на днях терени повітів тернопільського, заліщицького і радехівського. Він досліджував ґеополітичні проблеми. („Всхуд").

В Романівці пов. Теребовля злодії вкрали з церкви чашу та около 200 зл. готівкою.

В Станиславові відбулася розправа проти Михайла Мотлюка зі Старуні за комуністичну аґітацію серед Гуцулів. Його засуджено на 7 місяців вязниці.

В Росільній пов. Надвірна вломилися злодії до канцелярії громадської каси і вкрали 200 зл.

В Кутах пов. Косів арештовано касіера міської управи Хшановского під закидом спроневірення 700 зл.

Нові почтові агенції повстануть незабаром в Порогах і Росільній, надвірнянського повіту.

Судова кара за манко. Городський суд в Заболотові покарав 5-тижневим безоглядним арештом крамаря кооп. „Згода" в Ілинцях снятинського повіту, Андрія Семотюка, за товарове манко в сумі 509.71 зл.

Великий політичний процес проти 15 молодих людей з Надітич, жидачівського повіту, за приналежність до ОУН відбувся на днях у Стрию. На 15 обвинуваченых засуджено 11 на загальну кару 43 роки і 2 міс. вязниці.

В с. Явірник ряшівського повіту пожежа знищила кілька господарств з інвентарем. Огонь спричинили діти. Шкоди є на кількадесять тисяч злотих.

У Братиславі на місцевім цвинтарі заходом української громади „Єдність" поставлено величавий нагробник на могилі б. булавного Української Армії Володимира Табашника, родом з Журова пов. Рогатин.

В Голівуді, у фільмовім підприємстві Метро-Гольдвин-Маєр, працює молода українська артистка Віра Ніна (Віра Барчанівна). Вона походить зпід Львова. До Америки виїхала тому 9 літ.

Гумор. — Успокоїв його. — А чи той пан, що з ним даєте мені спільну кімнату, не хропить в ночи? — Ручу вам, що ні, бо він цілу ніч кашляє.

Гумор. — В лікаря. — Чи ви не знаєте, що мої години принять кінчаться в 5 год.? — Так, знаю, пане докторе, та пес видно не знав, бо вкусив мене пів до шестої.

В дожиданні міліона

Вже тільки небагато днів ділить нас від найбільш емоціонуючої хвилі для кожного льотерійного грача, коли буде рішатися доля головної виграної четвертої кляси — міліона злотих. А тимчасом кожний день приносить нам відомості про вихід з колеса більших або середних виграних, котрі поважно підсилюють представників найріжніших суспільних шарів у численних місцевостях краю.

Так отже між власниками льосу ч. 163529, на котрий упала одна зі стотисячних виграних, знаходимо п.п. Орліковску, приватну урядничку з Варшави, М. Шинвальда з Лодзі (Пулпоина 13), працівника в фабриці чоколяди, Й. В. купця і Стефана С. ремісника. Другими стома тисячами поділилися два робітники й дві уряднички, всі замешкалі в Бельську на Шлезьку Тешинськім, бо до них належав льос ч. 194977.

Як відомо, в четвертій клясі тридцятьшестої Державної Льотерії заведено нові чотири виграні по сімдесять пять тисяч злотих кожна. Перша з них упала на ч. 128.333, що є власністю мешканців Лодзі. Значну підмогу дістали також мешканці містечка Рикі в пов. Ґарволінськім, бо поділяться пятьдесятьма тисячами, котрі впали на ч. 133927. Містечко це знищив недавно вогонь, отже виграна готівка дуже пригодиться.

В колесі лишилося ще — поза міліоном — чимало більших виграних, отже вигляди ще великі. Автім у жовтні відбудеться тягнення першої кляси тридцятьсемої Льотерії, тож буде можна й тоді попробувати щастя.

Великий протикомуністичний конґрес відбудеться незабаром у Кракові.

Союз польських купців дістав від правительства міліон зл. на т. зв. дешеві кредити для дрібного християнського купецтва.

Б. польський премієр Вітос переніся з чеського Брна на постійний побут до Женеви. В політичних кругах уважають се за остаточну резиґнацію Вітоса з повороту до Польщі.

Напад на священика. В Бейцах пінчовського повіту 8 замаскованих і узброених бандитів напало на римо-католицьку плєбанію. Вони тяжко побили кс. Завадзкого та забрали в нього 550 зл. і годинник.

У варшавськім університеті вписалося с. р. 5000 нових студентів, себто кільканацять проц. менше як попереднього року.

У смолинській окрузі большевицькі шкільні власти випустили шкільні зшитки з табличкою множення на окладинках. В ній большевики вчать, що 7 × 8 = 72, 6 × 8 = 78, 6 × 9 = 84 і т. д. „Правда" домагається знищення всего накладу зшитків на кошт тих, що допустили до таких помилок.

Нужда й голод навістили Моравію з причини сильного зросту цін. У Брні консумція кінського мяса зросла на 15 прц. На брненськім ринку появилося мясо з псів і котів. Його продають по 4 — 6 корон за 1 кґ.

В Німеччині в околиці м. Бад Навгайм відбуваються найбільші від 23 літ маневри всіх родів зброї. Маневрам приглядаються м. ін. канцлєр Гітлєр та маршал Бльомберґ. Маневри відбуваються на терені, де мали відбутися великі маневри цісарської армії в 1914 р., коли булаб не вибухла світова війна.

Міжнародний конґрес сценічних авторів і композиторів відбудеться в Берліні від 28 вересня до 3 жовтня. В конґресі візьмуть участь представники 27 держав. Протекторат над конґресом обняв німецький міністр пропаґанди Ґеббельс.

У Франції померла визначна письменниця Юлія Адам. У своїй молодости була вона фанатичною соціялісткою і проповідувала атеїзм. По світовій війні Юлія Адам стала ревною католичкою. Перша її повість „Поганка", остання „Християнка".

Коло берегів Ісляндії затонув французький корабель „Пуркуа Па" з французькою полярною експедиціею та 35 моряками.

Б. преміер Греції Александер Заіміс помер на днях в Атенах.

Палять святі образи. В місті Матаро в Катальонії революційний комітет приказав мешканцям викинути на вулиці предмети релігійного культу і святі образи. Червоні міліціянти зібрали образи й девоціоналії на великі купи та підпалили їх.

Бурмистр і основник Тель-Авіву Меір Дізенгоф помер 23 с. м. Дізенгоф уродився в Бесарабії в р. 1861 в домі богатих жидівських дідичів. Одержав високу освіту загранцею, належав до рос. рев. руху Народної Волі, потому весь посвятився сіоністичним справам і збудував перше жидівське новочасне місто.

Гумор. — Розумний пес. — Мій дакель то розумний пес. — По чім пізнаєш? — Як іду з ним лісом, а він не слухає і я хочу його ймити, щоб укарати, тоді він якстій орієнтується в чім річ і втікає на заборонену дорогу.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

В справах Маслосоюзу й Центросоюзу інтервеніювали директори Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Маслосоюзу й Центросоюзу в міністерстві рільництва і скарбу.

Крамниці і кіоски з солодощами в зимовій порі, себто від 1. X. до 31. III., мусять бути замикані вже в 9 год. вечером.

Безпроцентові позичкові каси орґанізує польське духовенство при парохіях. У Львові повстали такі каси при парохіях св. Єлисавети, св. Миколая і св. Марії Магдалини. Тепер зачали орґанізувати каси по селах. Ціль тих кас — помагати польським купцям у Східній Галичині.

В Варшаві відбулися наради Міжнародного Кооперативного Союзу. До нього належить понад 100 міл. членів з 40 країв. Голова Союзу Фінляндець Таннер. Темою нарад були м. ін. справа відношення до совітської кооперації і справа засади політичної невтральности кооперативного руху. Колись ту засаду уважали основною в кооперативнім русі. Тепер її квестіонують анґлійські кооператори. На зїзд до Варшави прибуло 50 кооператорів з ріжних країв.

Господарське положення світа після звідомлення ґенерального секретаря Союзу Народів постійно поправляється. Кінчиться світова господарська кріза, що зачалася 1929 р. й осягнула свій вершок 1932 р. Секретар С. Н. заявив, що вже тепер можнаб довести до загального добробуту в світі, та на се треба співпраці всіх держав.

Злуч. Держави Північної Америки мусять сего року купувати пшеницю заграницею. В ЗДПА був неврожай. Від 1. VIII. до 5. IX. с. р. ЗДПА ввезли 10 міл. бушлів пшениці.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Впр. о. С. М. у М. Н. В справі платні за години навчання релиґії ми інформувалися в компетентних чинників нашої Церкви. Нам заявили, що шкільні власти обнизили платню з 1.50 зл. на 1 зл. за годину так, як обнизили платню урядникам. Власти зробили се з оглядів ощадности і — так нам сказали — на те нема ніякої ради.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елегант" терпент.
Пасту до взуття „Елегант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазелїну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ
ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА
Думки ріжних світських фільософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути **в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.**

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання
Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:
Ціни в зл.:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3.—
Ч. 3.	**Спіритизм**	2.—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0.80
Ч. 5.	Я. Л. **Секти й сектанти**	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1.50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3.—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Албертї**	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. датоґ)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. II.**	2.—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архіереї**	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0.40
Ч. 24.	А. Ч. **Українська молодь Христові**	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Їзб.: **Хто такий був Лютер?**	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0.40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0.50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей" на засланні**	0.80
Ч. 30	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: **Українська Проблема**	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: **Вибір звання**	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кренціцкий: **Моя розмова з дослідниками св. Письма**	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: **І-ий Зїзд Молоді**	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапрович: **Про Аргентину**	0.40
Ч. 36.	Еп.Гр. Хомишин: **Справа целібату**	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	**Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський:	**Десять літ українського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук:	**Роксоляна** (повість)	12.00
О. Н.:	**Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплєр:	**Релиґія і політика**	1.80
	С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.:	**На калиновім мості** (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук:	**Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**	1.30
Станіслав Лось:	**За конструктивну політику на Червоній Руси**	1.00
	Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук:	**Націоналізм Донцова**	0.60
„	„ **Венеція**	3.—
„	„ **Ерема кай аноніма**	0.50
„	„ **Ґоґи і Маґоґи**	0.50

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: ½ стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.